

BIBLIOGRAFIA LITERATURY POLSKIEJ

„NOWY KORBUT”

**Literatura Pozytywizmu i Młodej Polski:
hasła ogólne, hasła osobowe A-F**

Digitalizacja przeprowadzona w ramach zadania „Cyfrowe zasoby dokumentacji literatury polskiej w wolnym dostępie” realizowanego przez Fundację Akademia Humanistyczna w partnerstwie z Instytutem Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk i Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza. Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

BIBLIOGRAFIA
LITERATURY
POLSKIEJ
NOWY
KORBUT

LITERATURA POZYTYWIZMU
I MŁODEJ POLSKI

*BIBLIOGRAFIA
LITERATURY
POLSKIEJ
«NOWY KORBUT»*

TOMY 1-3
PIŚMIENNICTWO
STAROPOLSKIE

Opracował zespół pod kierownictwem
Romana Pollaka
Warszawa PIW 1963-1965

TOMY 4-6
OŚWIECENIE

Opracowała Elżbieta Aleksandrowska
z zespołem
Warszawa PIW

TOMY 7-9
ROMANTYZM

Opracował zespół pod kierownictwem
Irminy Śliwińskiej i Stanisława
Stupkiewicza
Warszawa PIW

TOM 10
ADAM MICKIEWICZ
Zarys bibliograficzny
Warszawa PIW

TOM 11
JULIUSZ SŁOWACKI
Zarys bibliograficzny
Warszawa PIW

TOM 12
JÓZEF IGNACY KRASZEWSKI
Zarys bibliograficzny
Opracowali: Stanisław Stupkiewicz,
Irmína Śliwińska, Wanda
Roszkowska-Sykałowa
Kraków WL 1966

INSTYTUT · NOWY KORBUT ·
LITERATURA POZYTYWIZMU
I MŁODEJ POLSKI

BIBLIOGRAFIA LITERATURY POLSKIEJ

NOWY KORBUT

PRACA ZAMÓWNIOWA PRZEZ
KATEDRĘ HISTORII I KRYTYKI
LITERATURY POLSKIEJ
W WARSZAWIE

KOMITET REDAKCYJNY
ELŻBIETA ALEKSANDROWSKA - EWA KORZENIEWSKA
JAROSŁAW MACHLEWIKI - ROMAN POLIAR
STANISŁAW STĘPIEWICZ - ZYGMUNT SZWEJKOWSKI

13

PAŃSTWOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

INSTYTUT BADAŃ LITERACKICH
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

BIBLIOGRAFIA LITERATURY POLSKIEJ

• NOWY KORBUT •

PRACA ZAINICJOWANA PRZEZ
KAZIMIERZA BUDZYKA
REDAKTORA NACZELNEGO
DO 1963 R.

KOMITET REDAKCYJNY
ELŻBIETA ALEKSANDROWSKA · EWA KORZENIEWSKA
JAROSŁAW MACIEJEWSKI · ROMAN POLLAK
STANISŁAW STUPKIEWICZ · ZYGMUNT SZWEYKOWSKI

13

PAŃSTWOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

<http://rcin.org.pl>

INSTYTUT BADAŃ LITERACKICH
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

LITERATURA POZYTYWIZMU I MŁODEJ POLSKI

OPRACOWAŁ ZESPÓŁ
POD KIEROWNICTWEM
ZYGmunTA SZWEYKOWSKIEGO
I
JAROSŁAWA MACIEJEWSKIEGO

HASŁA OGÓLNE
HASŁA OSOBOWE
A-F

MCMLXX
PAŃSTWOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

ZESPÓŁ AUTORSKI

WIESŁAWA ALBRECHT · ZOFIA MUSZYŃSKA-TROJANOWICZ
EDWARD PIEŚCIKOWSKI · ANNA POLAKOWSKA
JADWIGA PURZYCKA · IZABELLA TERESIŃSKA · ANDRZEJ WANAT

SEKRETARZ TOMU
ANNA POLAKOWSKA

LITERATURA
POZYTYWIZMU
I MODEL POLSKI

ORGANIZACJA
TOD KROKOWICZ
NOMINATA SZWYKOWSKA
I
JAROSŁAWA MACIEWSKA

HASŁA OGÓLNE
HASŁA OSOBOWE

A-F

REDAKTOR TECHNICZNY: WACŁAW WYSZYŃSKI
OKŁADKĘ I OBWOLUTĘ PROJEKTOWAŁA EWA FRYSZTAK

UWAGI WSTĘPNE

Literatura polska okresu obejmującego lata 1863-1918 narzuca jej bibliografom kilka nowych, w porównaniu z literaturą poprzednich okresów, problemów merytorycznych i metodologicznych. Następuje wtedy — jak wiadomo — coraz wyraźniejsze wyodrębnienie i usamodzielnienie humanistycznych profesji, które tradycyjnie obejmowane były przez podręczniki dziejów literatury: historii, filozofii, publicystyki politycznej, językoznawstwa itp. Coraz silniejszy wpływ na życie literackie wywierają czasopisma, a w szczególności dzienniki (prasa codzienna), które — co należało do rzadkości w okresach poprzednich — zamieszczają na swych łamach powieści w odcinkach, i bujnie rozwijające się wtedy drobne formy prozy literackiej. Wreszcie widoczny jest w rozmaitych środowiskach żywiołowy nieraz rozwój teatru, a co za tym idzie — rodzimego repertuaru scenicznego. Z tych i wielu innych przyczyn zmieniła się i bardzo wzrosła liczba ludzi zajmujących się zawodowo literaturą, co naturalnie wzmogło też produkcję pisarską.

Patrząc zaś od strony organizacji pracy badawczej trzeba zauważyć, że okres ten nie posiada jeszcze odpowiednio zarejestrowanej i przebadanej bazy materiałowej i źródłowej — kompleksowe wydania korespondencji, publicystyki i wspomnień pisarzy, a także krytyczne wydania tekstów dopiero się rozpoczęły; dokumenty biograficzne, ukryte nieraz w archiwach prywatnych, nie zawsze doczekały się sondy badacza. Nasza wiedza o tej epoce nie zawsze jest ugruntowana, czego wyrazem są choćby nie zakończone jeszcze spory na temat wewnętrznej periodyzacji okresu i brak jednomyślności co do nazw określających poszczególne jego odcinki.

Trzeba jednak zwrócić uwagę na to, iż w tym właśnie okresie, a także dla tego okresu, zaczęła się nowoczesna, organizacyjnie ustabilizowana, bibliograficzna rejestracja druków zwartych, zaczęła się stała służba aktualnej informacji bibliograficznej oraz dokonano pierwszych bibliograficznych zestawień zawartości czasopism zarówno w przekroju lat, jak i poszczególnych periodyków.

Z drugiej strony jednak, bezpośredni poprzednik naszego wydawnictwa — *Literatura polska* Gabriela Korbuta jest w stosunku do tego okresu o wiele

uboższa i bardziej powierzchowna niż dla okresów poprzednich. Tom IV „Korbuta” pojawił się jako uzupełnienie dopiero w drugim wydaniu tego dzieła (w roku 1931) i z góry pomyślany był jako wstępny jedynie rzut oka, bez ambicji pełnej kompletności i dokładności. Kilka przykładów: w IV tomie „Korbuta” przy nazwisku ABGAROWICZ KAJETAN stwierdzono jedynie, że jest on „powieściopisarzem” (G. Korbut: *Literatura polska*. T. IV. W-wa 1931 s. 235). W „*Nowym Korbucie*” wykazano 13 powieści oraz tomów szkiców i opowiadań tego autora, a także szereg utworów opublikowanych jedynie w czasopiśmie. Przy hasle BOŚNIACKA ELŻBIETA „Korbut” podaje tylko: „Najpopularniejszym jej utworem dramatycznym jest «Przeor Paulinów». (1874). Zbiorowe wyd. jej dzieł wyszło pt. «Pisma», w 8 tomach. Lwów 1907” (G. Korbut: *Literatura polska*. T. IV. W-wa 1931 s. 219). W „*Nowym Korbucie*” Bośniacka ma 19 pozycji w dziale twórczości oryginalnej. BELMONT LEO w „Korbucie” legitymuje się 4 pozycjami „oryginalnymi” i jednym przekładem (G. Korbut: *Literatura polska*. T. IV. W-wa 1931 s. 88-89). W „*Nowym Korbucie*” — w twórczości oryginalnej 37 pozycjami, w przekładach 41 pozycjami. Nawet przy autorach ważnych, odgrywających w epoce rolę pierwszoplanową, „Korbut” niejednokrotnie daje informacje ogólnikowe. Np. przy hasle BAŁUCKI MICHAŁ po wymienieniu szeregu powieści i komedii kwituje całą resztę poprzez sformułowanie: „i inne”. „*Nowy Korbut*” pragnie w takich wypadkach podawać dokładne i bardziej kompletne informacje.

Wszystkie te okoliczności musiały wprowadzić do tomów *Bibliografii literatury polskiej* „*Nowy Korbut*” za lata 1863—1918 szereg modyfikacji co do doboru haseł, zakresu i selekcji materiałów oraz schematu podawania informacji. Na liście haseł osobowych znaleźli się więc jedynie ludzie tworzący tzw. literaturę piękną lub zajmujący się nią: powieściopisarze, poeci, dramatopisarze, tłumacze literatury, krytycy literaccy, historycy literatury. Nie objęto tą listą historyków, filozofów, polityków, chyba że któryś z nich pisał książki czy rozprawy na tematy związane z literaturą polską.¹ Jest to odstępstwo od praktyki IV tomu „Korbuta”. Pociągnęło to za sobą skreślenie z naszej listy pewnych nazwisk, istniejących w „starym Korbucie” jako hasła. Powiększono za to pokaźnie listę nazwisk powieściopisarzy, poetów, dramatopisarzy, krytyków.

Jak zwykle kłopot sprawiają twórcy działający w latach granicznych z okresem poprzednim i następnym. G. Korbut przy kwalifikowaniu takich pisarzy kierował się datami debiutów. Jeśli przypadły one przed rokiem 1863, pisarze tacy znaleźli się u niego w tomie III; jeśli przypadły po roku 1900, nie było już ich w tomie IV (chyba że zmarli przed rokiem 1930).

¹ W takim wypadku rejestruje się jedynie interesujące nas dziedziny jego działalności, a twórczość nieliteracką kwituje się ogólną informacją.

Nie zawsze takie kryteria były przekonywające, zresztą nie zawsze też były konsekwentnie stosowane.

Niektóre z tych niekonsekwencji i błędów G. Korbuta zostały skorygowane — pisarzy, których działalność przypadła głównie na okres dwudziestolecia międzywojennego, przekazano redakcji *Słownika współczesnych pisarzy polskich*. Z listy IV tomu „Korbuta” przeszli tam: Tadeusz Boy-Żeleński, Ignacy Chrzanowski, Julian Ejsmond, Tadeusz Grabowski, Adam Grzymała-Siedlecki, Wiktor Hahn, Eugeniusz Małaczewski, Leopold Staff. Nie dało się ze względów techniczno-organizacyjnych umieścić w naszych tomach pisarzy, których debiut nastąpił co prawda przed rokiem 1863 (a więc byli w III tomie „Korbuta”), lecz których główna działalność literacka przypadła po roku 1863, np. Józefa Blizińskiego, Teodora Tomasa Jeża, Władysława Nehringa. Informacje o tych pisarzach znaleźć może czytelnik we wcześniejszych tomach „*Nowego Korbuta*”.

Dobór haseł ogólnych natrafił na jeszcze większe trudności ze względu na problemy periodyzacyjne, terminologiczne i przeszkody przy precyzowaniu granic selekcji w stosunku do opracowań dotyczących współczesnych naszemu okresowi literatur obcych. Zrezygnowano więc ze szczegółowej systematyzacji i wyszczególnienia wszystkich używanych terminów określających kierunki, prądy czy odcinki czasowe naszego okresu. Zdecydowano się jedynie na trzy hasła: Pozytywizm, Naturalizm, Młoda Polska. W obrębie tych haseł podane zostały zapisy bibliograficzne książek i artykułów² w układzie chronologicznym ich pierwodruków — kolejno, nie oddzielając od siebie pierwszych zwiastunów nowych prądów od wystąpień programowych i antyprogramowych, pozycji tłumaczonych od oryginalnych, opracowań ogólnych od bardziej szczegółowych, książek od artykułów publicystycznych³. Zrezygnowano świadomie z pozycji obcojęzycznych ze względu na brak jasnych kryteriów ich doboru i ze względu na trudności selekcyjne. Oprócz tych trzech zespołów bibliograficznych zapisów hasła ogólne zawierają jeszcze wstępne zestawienia ważniejszych wydawnictw bibliograficznych i informatorów biograficznych oraz spisy podręczników literatury⁴ i antologii tekstów.

Hasła rzeczowe, np. Czasopiśmiennictwo, Teatr, umieszczono w tomie 16, po zamknięciu alfabetycznego ciągu haseł osobowych.

Hasła osobowe ułożone są alfabetycznie w obrębie tomów 13-16, dotyczących literatury okresu 1863-1918, z wydzieleniem do odrębnych, dodatkowych tomów kilku nazwisk ważniejszych pisarzy, jak Elizy Orzeszko-

² Odnotowano także wybrane recenzje i polemiki dotyczące prac autorów objętych naszymi tomami.

³ Nie uwzględniono jednak cykli felietonów w rodzaju *Kronik tygodniowych* B. Prusa czy *Liberum veto* A. Świętochowskiego.

⁴ W zasadzie nie podaje się podręczników szkolnych.

wej, Bolesława Prusa, Henryka Sienkiewicza (tom 17) oraz Jana Kasprowicza, Stanisława Wyspiańskiego, Stefana Żeromskiego (tom 18). Całość zamykają w tomie 16 indeksy. W alfabetycznym ciągu haseł osobowych wzajemne powiązanie z nimi pseudonimów, kryptonimów oraz nazwisk podwójnych dostępne jest jedynie poprzez indeksy. Tam też można znaleźć analitycznie opracowany słownik pseudonimów i kryptonimów.

Kompletność i dokładność zebranych informacji bibliograficznych uzależnione były od kilku okoliczności. Po pierwsze: od źródeł pośrednich, to znaczy bibliografii prymarnych (*Estreicher, Przewodnik bibliograficzny, Urzędowy wykaz druków*) oraz bibliografii specjalnych, wydanych drukiem i dostępnych nam w kartotekach lub maszynopisach.⁵ Po drugie: od zasobów i katalogów najważniejszych polskich bibliotek — katalogi i inwentarze biblioteczne dostarczały szczególnie cennych wiadomości o materiałach rękopiśmiennych. Wreszcie dla wstępnych rozeznania życiorysowych korzystano z szeregu słowników, encyklopedii i podręczników.⁶ Czasem niestety trzeba było na tych wstępnych rozeznaniach prace zakończyć:

Starano się zmniejszyć jak najbardziej rozróżnienie czasowe między datami wydania poszczególnych tomów „*Nowego Korbuta*” a datami ostatnich informacji bibliograficznych. Ostateczna aktualizacja stanu badań w stosunku do tomów wcześniej wydanych dostępna jest w tomie 16, w specjalnym dziale uzupełnień i dodatków.

Zebrane w ten sposób informacje biograficzne i bibliograficzne niejednokrotnie przedrukowano na odpowiedzialność pośredniczącego informatora — obudowując je odpowiednim kontekstem wynikającym z systematyzacji redakcyjnej. W wielu jednak przypadkach usiłowano sprawdzić ich rzetelność poprzez dotarcie do obiektu bibliograficznego opisu. Czyniono tak przede wszystkim przy zapisach dotyczących twórczości autora hasłowego, a także przy ważniejszych, źródłowych opracowaniach, które mogły pomnożyć wiadomości o życiu i twórczości pisarza, oraz przy informacjach niepełnych lub budzących wątpliwość co do dokładności czy prawdziwości. We wstępnych fazach zbierania materiałów przejrano kilkaset roczników najważniejszych czasopism okresu. Korzystano także (w niewielu przypadkach) z wiadomości uzyskanych drogą korespondencyjną od członków rodzin autorów.

⁵ Z nie wydanych drukiem wymienić należy szczególnie: kartoteki zawartości czasopism Instytutu Badań Literackich PAN w Warszawie i Poznaniu i bibliografie: L. Simon: *Polska literatura dramatyczna od połowy w. XVIII do czasów współczesnych. Wykaz autorów* (maszynopis uzupełniony i opracowany przez IS PAN); J. Formanowicz, M. K. Maciejewska: *Teatralia w „Echu Muzycznym, Teatralnym i Artystycznym” 1883-1907* (maszynopis); *Bibliografia literatury polskiej wg „Literatury polskiej” G. Korbuta. Czasopisma*. Red. S. Stupkiewicz (maszynopis IBL PAN).

⁶ Tych powtarzających się wielokrotnie źródeł informacyjnych nie podawano w zestawie opracowań przy poszczególnych autorach.

Zebrane informacje poddane zostały odpowiedniej selekcji, a przede wszystkim hierarchizacji i systematyzacji przy redagowaniu poszczególnych haseł. Przy redagowaniu zachowano naturalnie ogólny schemat „Korbutowy”: trzy części hasła (biografia, twórczość, opracowania), porządek chronologiczny w układzie zapisów, unikanie nieczytelnej symboliki skrótów i odsyłaczy. Modyfikacji w stosunku do schematów redakcyjnych poprzednich tomów doznały jedynie elementy na niższych stopniach układu lub mniej ważne szczegóły zapisu. Nie zawsze też dawało się uporządkować i podać materiał według konsekwentnie stosowanych zasad; czasem trzeba było wyjść poza schemat, uciec się do nietypowych rozwiązań. W sytuacjach konfliktowych między czytelnością informacji a konsekwencją formalną usiłowaliśmy przechylać szalę na stronę czytelności.

Część tytułowa hasła obejmuje nazwisko i imiona autora oraz daty ramowe życiorysu, alfabetycznie ułożoną listę jego pseudonimów i kryptonimów, wreszcie określenie jego pisarskiej działalności (powieściopisarz, poeta, krytyk literacki itp.).

Życiorys zwykle bywa zwięzły (nieraz z konieczności), unika sformułowań przyczynowo-skutkowych oraz ocen i waloryzacji. Podaje się w nim — w miarę możliwości — dane metrykalne i rodzinne, koleje edukacji, datowane zmiany miejsc pobytu, zajęcia zawodowe, powiązania i perypetie polityczne, czasami datę debiutu literackiego, udział w redakcjach czasopism, ważniejsze nagrody i odznaczenia.

Część hasła obejmująca zestawienie twórczości pisarza usystematyzowana jest — jeśli zachodzi tego potrzeba — w kilku działach: twórczość oryginalna, prace przekładowe, wydania zbiorowe, prace edytorskie, korespondencja i materiały biograficzne.

Wykaz twórczości oryginalnej podlega pewnej hierarchizacji. Symbolem ważności utworu jest wyznaczenie dla niego osobnej, kolejno numerowanej pozycji w chronologicznie ułożonym ciągu utworów pisarza. Takiemu zakwalifikowaniu podlegają: a) utwory opublikowane w formie osobnego druku zwartego lub odbitki, b) niektóre obszerniejsze utwory publikowane w czasopismach lub wydawnictwach zbiorowych, c) utwory sceniczne, choćby znane były tylko poprzez fakt teatralnego wystawienia, d) większe utwory zachowane jedynie w rękopisie, e) tytuły utworów większych, niezachowanych, jeśli pozostały o nich wiarygodne wiadomości, f) utwory ważne z punktu widzenia historycznoliterackiego, niezależnie od ich obszerności i od formy czy sposobu ich publikacji.

Porządek chronologiczny w układzie kolejnych pozycji numerowanych oparty jest o pierwszą znaną datę dotyczącą opisywanego utworu: datę powstania, datę pierwodruku w czasopiśmie lub wydawnictwie zbiorowym, datę wydania osobnego, książkowego, lub datę pierwszego wystawienia

w teatrze⁷. Po tytule i podtytule utworu⁸ podaje się — o ile możliwości — wszystkie wymienione tu warianty dat, a oprócz tego dochodzą informacje o następnym wydaniu książkowym; o miejscu przechowywania rękopisu, bez ustalenia jednak jego proveniencji i rodzaju (autograf, odpis, kopia teatralna); oraz adnotacje o gatunku literackim (bardzo ogólnikowo), jeśli nie ma takiej informacji w podtytule utworu; o ewentualnym współautorze; o przeróbkach czy adaptacjach utworu; o uzyskanych przez autora za ten utwór nagrodach; wreszcie podaje się informacje o przekładach utworu na języki obce (alfabetycznie według języków)⁹.

Schemat zapisu można — na podstawie fikcyjnego przykładu — przedstawić następująco:

5. Biała sukmana. Dramat w 3 aktach.
Powst. 1872. Wyst. Kr. 12 maja 1874.
Ogł. *Tyg. Ilustr.* 1878 nr 5-10. Wyd. osob.
W-wa 1880. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa
1882; wyd. 3 Kr. 1887.

Współautor: A. Kowalski.
Utwór uzyskał pierwszą nagrodę na konkursie
dramatycznym w Krakowie 1873.
Rkps Ossol. sygn. 4825/II.
Przekłady: ang.: J. Smith. Londyn 1892 —
franc.: F. Lupin. Paryż 1893 — ros.: I. Po-
pow. Petersb. 1880; M. Tropowska. Petersb. 1892.

Jeśli pozycję numerowaną stanowi zbiór krótkich utworów prozaicznych (nowele, opowiadania, szkice, artykuły itp.), kryterium chronologizacji w kolejnym ciągu utworów stanowi data wydania tego zbioru. Podaje się jednak także zawartość tomu z informacjami o pierwodrukach lub datach powstania poszczególnych komponentów zbioru.¹⁰ Oto schemat zapisu (przykład fikcyjny):

10. Portrety. Nowele. W-wa 1904.
Zawartość: Szał. (Powst. 1892); Pan Bracza-
nowicz; Potępieniec. Historia prawdziwa. (Zob.
poz. 6); Niewierna. (*Ateneum* 1901 t. 2 s. 98-105);
Baran. (*Tyg. Pol.* 1899 nr 9).

⁷ Jeśli w okresie prapremierowym sztukę wystawiono w kilku miastach, podaje się datę i miejsce prapremiery oraz inne wystawienia w obrębie roku lub dwu lat.

⁸ Jeśli ten sam utwór posiada tytuł zmieniający, sygnalizuje się zmianę w odpowiednim miejscu zapisu, a jeśli utrzymał się pod tytułem późniejszym, notujemy na pierwszym miejscu tytuł obowiązujący w literackiej tradycji.

⁹ W obrębie języka obowiązuje chronologia według dat wydania przekładów. Informację ogranicza się do podania nazwiska tłumacza (wraz z inicjałem imienia) oraz adresu wydawniczego przekładu.

¹⁰ Tytuł od podtytułu oddziela się kropką. Poszczególne utwory od siebie średnikiem, miejsce i datę pierwodruku lub informację o dacie powstania podaje się w nawiasie okrągłym ().

Jeśli numerowaną pozycję stanowi tom poezji, data wydania tego tomu jest także wyznacznikiem w chronologicznym ciągu utworów. Określając zawartość tomu poezji podaje się jedynie nazwy cykli¹¹ w nim zebranych. Wyjątek stanowią wiersze bardzo znane lub ważne, które odnotowuje się także, podając informację o ich pierwodruku. Przy kilku ważniejszych autorach zawartość tomów poetyckich została jednak opisana w sposób podobny do zbiorów krótkich utworów prozaicznych, to znaczy podano pełną zawartość tomów.

Zbiory opowiadań, szkiców, poezji zawierają niejednokrotnie utwory publikowane poprzednio w innym tomiku tego samego autora, tomiku o innym zestawie zawartości. Aby nie stracić świadomości pełnej metryki wydawniczej poszczególnych opowiadań, szkiców itp., łączy się je wzajemnie odsyłaczami do numerów poszczególnych pozycji w chronologicznym ciągu utworów.¹² Znow przykład (fikcyjny):

6. Pociągnięcie pędzlem. Nowele. W-wa 1901.

Zawartość: Potępieniec. Historia prawdziwa. (*Ateneum* 1900 t. 1 s. 15-17. Zob. też poz. 9, 10).

9. Zamierzchłe chwile. Opowiadania. Kr. 1903.

Zawartość: Kwiat lotosu. (*Świat* 1901 nr 28); Potępieniec. (Zob. poz. 6).

Utwory nieopublikowane, o nieznanym dacie powstania, umieszczone są w końcu ciągu chronologicznego twórczości oryginalnej. Przy niektórych autorach w końcu wykazu pozycji twórczości literackiej umieszcza się zbiorcze adnotacje o książkach czy rozprawach ważnych z innego punktu widzenia, które jednak z rozmaitych powodów nie znalazły się w wykazie. Np.: „Ponadto szereg prac z dziedziny chemii”, „Ponadto szereg utworów dewocyjnych” itp.

Zestawienie twórczości oryginalnej kończy zazwyczaj alfabetycznie ułożony wykaz czasopism¹³, w których za życia autora opublikowane zostały jego utwory¹⁴, wraz z ramowo podanymi w nawiasie okrągłym datami pierwszej i ostatniej w danym czasopiśmie publikacji. Często po tych datach podaje

¹¹ Tytuły cykli rozdziela się od siebie przecinkami.

¹² Odsyłacz do pozycji wcześniejszej, w której po raz pierwszy odnotowano dane opowiadanie czy szkic, podaje się za tytułem utworu wymienionego w zestawieniu zawartości: (Zob. poz. 6). Przy pozycji odnotowującej po raz pierwszy dany utwór umieszczone są odsyłacze skierowujące: (Zob. też poz. 9, 11, 15), do tomików zawierających przedruki czy następne wydania tego utworu.

¹³ A także osobno wykaz książek i wydawnictw zbiorowych.

¹⁴ W wyjątkowych wypadkach odnotowuje się tutaj także pierwodruki i przedruki pośmiertne.

się wydrukowane w tym czasopiśmie ważniejsze i obszerniejsze utwory i artykuły (spośród pozycji niezakwalifikowanych do wykazu numerowanego), a także odnotowuje się stałą współpracę autora z czasopiśmem, np. w formie rubryki recenzyjnej, felietonu, korespondencji itp.

Na drugi dział w części „Twórczość” składają się prace przekładowe autora hasłowego. Do osobnego ciągu pozycji numerowanych zakwalifikowano przekłady wydane osobno w formie książkowej, przekłady większych utworów ogłaszane w czasopiśmach, przekłady utworów dramatycznych, nawet jedynie wystawianych, niektóre przekłady drobne, o których znaleziono informacje. Podaje się tutaj prócz normalnego adresu wydawniczego, który stanowi podstawę kwalifikacji chronologicznej, inicjał imienia i nazwisko autora tłumaczonego oraz tytuł i podtytuł przekładowy utworu tłumaczonego.

Osobny dział „Twórczości” tworzą też prace edytorskie lub redakcyjno-edytorskie. Wkład pracy autora hasłowego podaje się tutaj według brzmienia karty tytułowej. Jeśli istnieje rozbieżność między zapisem karty tytułowej a stanem faktycznym, wyjaśnia się to w adnotacji. Wstępy, przedmowy i posłowia, o ile nie posiadają aspektu ważności literackiej czy historyczno-literackiej, odnotowuje się w wykazie książek i wydawnictw zbiorowych, z którymi autor współpracował.

Dział „Wydania zbiorowe” podaje chronologiczne zestawienie tych wydań i wyborów twórczości autora hasłowego, które dokonane zostały po jego śmierci (z małymi wyjątkami). Poprzednie, dokonane za życia autora, zbiory pism podano w większości wypadków w odpowiednim miejscu chronologicznego ciągu twórczości oryginalnej. Zawartość poszczególnych wydań zbiorowych odnotowana jest w miarę kompletnie i połączona odsyłaczowo z właściwymi pozycjami odpowiednich działów.

Dział „Listy i materiały” zawiera wiadomości o korespondencji „od” i „do” autora hasłowego oraz informacje o dokumentach biograficznych. Przy listach podaje się — o ile możliwości — adresatów lub nadawców, rok pisania i miejsce przechowywania rękopisu, ewentualnie adres wydawniczy publikacji listu, pomija się natomiast miejsce pisania i datę dzienną. W przypadku gdy zachował się cały kompleks listów, nie rozpisuje się ich według lat czy nadawców, lecz jedynie podaje daty ramowe czy też wybrane, najważniejsze nazwiska nadawców.

Kilku ważnych autorów, prezentujących szczególnie obfitą twórczość, otrzymało dodatkowo alfabetycznie ułożony indeks tytułów utworów wymienionych w części „Twórczość”. W obrębie tych haseł przy opisach zawartości tomików poezji nie posługiwano się odsyłaczami łączącymi przedruki poszczególnych wierszy w różnych tomach zbiorowych.

Część trzecia każdego hasła osobowego to „Opracowania” o autorze hasłowym. Schemat ich układu uwzględnia zasadniczo dwa zespoły zapisów. W pierwszym zespole zebrane są informacje o opracowaniach ogólnych

(monografiach, artykułach przekrojowych, biograficznych, wspomnieniach, nekrologach, notatkach itp.), ułożone chronologicznie według lat, a w obrębie jednego roku alfabetycznie według nazwisk lub kryptonimów i pseudonimów autorów opracowań. W miarę możliwości wyodrębnia się w osobnych akapitach pewne chronologicznie związane ze sobą zapisy opracowań (np. jubileusze, nekrologi) lub wskazuje się takim właśnie sposobem na ważne daty periodyzujące zainteresowania danym autorem.

W drugim zespole zapisów „Opracowań” zestawione są informacje o recenzjach i artykułach czy książkach dotyczących poszczególnych utworów pisarza hasłowego. Kolejność układu poszczególnych grup zapisów zgodna jest z kolejnością występowania omawianych utworów w działach „Twórczości”. Niekiedy, gdy można było zebrać szereg artykułów dotyczących pewnych zespołów utworów lub zagadnień (np. nowel, odczytów itp.), stwarzano dla nich osobne, wydzielone grupy zapisów bibliograficznych.

Schemat opisu poszczególnych książek, artykułów, recenzji itp. zarówno w działach „Twórczości”, jak i w „Opracowaniach” jest w niniejszych tomach na ogół zgodny z obowiązującymi w „*Nowym Korbucie*” zasadami. Przypomnieć jedynie wypada, że znak interpunkcyjny ; (średnik) łączy sąsiadujące zapisy związane ze sobą na zasadzie formalnej lub problemowej, a znak . — (kropka, myślnik) usiłuje sąsiednie zapisy odizolować od siebie (z tych samych powodów). Znak : (dwukropek), poza użyciem go w pewnych symbolach stereotypowych, oznacza zapowiedź wymieniania szeregu związanych ze sobą elementów lub oddziela nazwisko autora artykułu od tytułu tego artykułu.

W niniejszych tomach zastosowano dwa rodzaje nawiasów: () i []. W nawiasie okrągłym () podaje się informacje dodatkowe lub dygresyjne, lecz nie rekonstruowane przez bibliografa, ale przejęte z dodatkowych źródeł informacji bibliograficznych. Nawias ten stanowi także nieraz część symboliki pewnych stereotypowych skrótów czy określeń. W nawiasie kwadratowym [] podaje się wszelkie adnotacje oraz wiadomości lub określenia zrekonstruowane przez bibliografa.¹⁵

Przy adresie wydawniczym opisywanych książek podaje się jedynie miejsce i rok wydania, czasami także nazwę serii wydawniczej za rokiem wydania.¹⁶ Opis adresu wydawniczego pozycji wydrukowanej w czasopiśmie opiera

¹⁵ Wyjątkowo w części „Opracowania” umieszcza się wewnątrz tego nawiasu recenzje dotyczące książki (lub artykułu) stanowiącej opracowanie o hasłowym autorze lub o utworze autora hasłowego.

¹⁶ W przypadku wymieniania na karcie tytułowej książki szeregu miejscowości zapis ogranicza się do pierwszej z nich. Rok rekonstruowany lub korygowany w stosunku do karty tytułowej podaje się w nawiasie kwadratowym [].

się na czytelnym skrócie tytułu tego czasopisma (zob. Wykaz skrótów) oraz roku i numerze lub ramowym oznaczeniu ciągu numerów.¹⁷

*

Prace nad *Bibliografią literatury polskiej „Nowy Korbut”* za lata 1863-1918 prowadzono w zmieniających się zespołach pracowników. Pierwszą redakcję pod kierownictwem Zygmunta Szweykowskiego opracował zespół w składzie: Kornel Szymanowski, Elżbieta Busz-Aleksandrowska, Jarosław Maciejewski, Zbigniew Raszewski i Bogdan Zakrzewski, a następnie Barbara Karelusówna, Anna Miecznikowska-Dybczyńska, Krystyna Witkowska, Michał Witkowski.

Drugą redakcję pod kierownictwem Zygmunta Szweykowskiego i Jarosława Maciejewskiego opracowali: Anna Polakowska, Izabella Teresińska, Zofia Muszyńska-Trojanowiczowa, Edward Pieścikowski, Wiesława Albrecht, Jadwiga Purzycka i Andrzej Wanat. Przejściowo, w krótkich odcinkach czasu, brali udział w zbieraniu materiałów także inni współpracownicy, m.in. Krystyna Król-Strzałkowa. Korzystano także z współpracy redakcyjnej, konsultacyjnej lub recenzyjnej osób spoza zespołu: Juliusza Wiktora Gomulickiego, Stefana Saskiego, Andrzeja Bukowskiego, Marii Lenik (opracowała hasło: Maria Konopnicka), Krystyny Witkowskiej (opracowała hasło: Michał Bałucki).

Poznań, maj 1968

¹⁷ Czasami podaje się dodatkowo numer rocznika lub tomu i paginację w obrębie rocznika zamiast oznaczenia numeru zeszytu. Jeśli ciąg określonych ramowo numerów jest wewnątrz przerywany, zaznacza się to określeniem: „z przerwami”, danym po numerze oznaczającym koniec ciągu. Przy czasopismach obcych lub polskich wychodzących poza krajem, a także wyjątkowo przy czasopismach krajowych o nazwie powtarzającej się kilkakrotnie, podaje się po tytule pisma w nawiasie () miejsce wydania czasopisma.

WYKAZ SKRÓTÓW

Skróty tytułów czasopism formowane są według przedstawionych w niniejszym wykazie zasad skracania powtarzających się elementów tytułowych.

akc.	— akcesja	dat.	— datowany
ang.	— angielski	dn.	— dnia
antydat.	— antydatowany	dod.	— dodatek
Arch.	— Archiwum, Archiwalny	dot.	— dotyczący
Archeol.	— Archeologiczny	druk.	— drukował, drukowany
ark.	— arkusz	Dwutyg.	— Dwutygodnik
art.	— artykuł	Dyr.	— Dyrekcji, dyrektora
Artyst.	— Artystyczny	Dzien.	— Dziennik
AU	— Akademia Umiejętności	edyt.	— prace edytorskie
autorec.	— autorecenzja	egz.	— egzemplarz
b. d.	— bez daty	Enc.	— Encyklopedia, Encyklopedyczny
b. m.	— bez miejsca	Estr.	— K. Estreicher: Bibliografia polska
b. r.	— bez roku	Etnogr.	— Etnograficzny
Bibl.	— Biblioteka, Biblioteczny	Filol.	— Filologiczny
Bibl. Raperswil.	— Biblioteka Muzeum Narodowego w Raperswilu	Filoz.	— Filozoficzny
Bibliogr.	— Bibliograficzny	Fiz.	— Fizyczny
Biogr.	— Biograficzny	fot.	— fotografia, fotograficzny
Biul.	— Biuletyn	fragm.	— fragment
BN	— Biblioteka Narodowa (seria wydawnicza)	franc.	— francuski
BPP	— Biblioteka Pisarzy Polskich (seria wydawnicza)	Gaz.	— Gazeta
bułg.	— bułgarski	Geogr.	— Geograficzny
Bydg.	— Bydgoszcz, Bydgoski	Gimn.	— Gimnazjum
c. d.	— ciąg dalszy	Gosp.	— Gospodarczy
Codz.	— Codzienny	Hist.	— Historia, Historyczny
cz.	— część	hiszp.	— hiszpański
Czart.	— Czartoryskich	holender.	— holenderski
czasop.	— czasopismo	Hum.	— Humanistyczny
czes.	— czeski	IBL	— Instytut Badań Literackich
		Ilustr.	— Ilustrowany, ilustrował
		im.	— imienia

in.	— inne	Ossol.	— Ossolineum, Biblio- teka Ossolińskich
inc.	— incipit	PAL	— Polska Akademia Li- teratury
inf.	— informacja	Pam.	— Pamiętnik
IS PAN	— Instytut Sztuki Pols- kiej Akademii Nauk	pamiętk.	— pamiątkowy
Jagiel.	— Jagielloński	PAN	— Polska Akademia Nauk
Język.	— Językowy	Państw.	— Państwowy
jw.	— jak wyżej	PAU	— Polska Akademia Umiejętności
k.	— karta	Pedag.	— Pedagogiczny
Kat.	— Katowice	Petersb.	— Petersburg, Peters- burski
Katol.	— Katolicki	pierwodr.	— pierwodruk
Klas.	— Klasyczny	Pol.	— Polski
koresp.	— korespondencja	polem.	— polemika
Kórn.	— Kórnicka	Polit.	— Polityczny
Kr.	— Kraków, Krakowski	Polonist.	— Polonistyczny
krypt.	— kryptonim	popr.	— poprawiony
Kryt.	— Krytyczny	Por.	— Poranny
KUL	— Katolicki Uniwersy- tet Lubelski	por.	— porównaj
Kult.	— Kulturalny	poszerz.	— poszerzony
Kur.	— Kurier	powiel.	— powielony
Kwart.	— Kwartalnik	powst.	— powstał
l.	— lata	Powsz.	— Powszechny
Lit.	— Literatura, Literacki	Poz.	— Poznań, Poznański
Lubel.	— Lubelski	poz.	— pozycja
Lubl.	— Lublin	przedr.	— przedruk, przedruko- wany, przedrukował
Lud.	— Ludowy	Przegł.	— Przegląd
Lw.	— Lwów, Lwowski	Przew.	— Przewodnik
łac.	— łaciński	Przyj.	— Przyjaciół, Przyjacieli
m. in.	— między innymi	pseud.	— pseudonim
Mies.	— Miesięcznik	pt.	— pod tytułem
Międzynar.	— Międzynarodowy	Publ.	— Publiczny
Muz.	— Muzyka, Muzyczny	R.	— rocznik (w numeracji)
nadb.	— nadbitka	r.	— rok
nakł.	— nakład	Radz.	— Radziecki
Nar.	— Narodowy	rec.	— recenzja
nast.	— następny	red.	— redaktor, redakcja, redagował
Nauk.	— Naukowy	rkps	— rękopis
niem.	— niemiecki	Rob.	— Robotniczy
nn.	— następne (strony, nu- mery)	Roczn.	— Rocznik, Roczniki
nr	— numer	Rodz.	— Rodzinny
odb.	— odbitka	ros.	— rosyjski
oddz.	— oddział	rozdz.	— rozdział
ogł.	— ogłosił, ogłoszony	Rozpr.	— Rozprawy
ok.	— około	rozszerz.	— rozszerzony
oprac.	— opracował, opraco- wany, opracowanie		
Ord.	— Ordynacji		
osob.	— osobny		

rubr.	— rubryka	Warsz.	— Warszawski
rum.	— rumuński	węgier.	— węgierski
S. (z cyfrą rzymską)	— Seria	wg	— według
S./s.	— strona	Wiad.	— Wiadomości
serbochorw.	— serbochorwacki	wiad.	— wiadomość
Slawist.	— Sławistyczny	Wiecz.	— Wieczorny
Socjol.	— Socjologiczny	Wielkopol.	— Wielkopolski
Społ.	— Społeczny	Wil.	— Wilno, Wileński
Spr.	— Sprawozdanie	Wr.	— Wrocław, Wrocławski
Staropol.	— Staropolski	Współcz.	— Współczesny
streszcz.	— streszczenie	Wszechpol.	— Wszechpolski
sygn.	— sygnatura	W-wa	— Warszawa
T./t.	— tom	W-wy	— Warszawy
Teatr.	— Teatralny	Wychow.	— Wychowanie, Wychowawczy
tłum.	— tłumaczył, tłumaczony, tłumaczenie	wyd.	— wydanie, wydany, wydał
Tor.	— Toruń, Toruński	wyd. por.	— wydanie poranne
Tow.	— Towarzystwo	wyd. wiecz.	— wydanie wieczorne
Tyg.	— Tygodnik, Tygodnia, Tygodniowy	wydawn.	— wydawnictwo, wydawniczy
tyt.	— tytuł, tytułowy	Wydz.	— Wydział
tzw.	— tak zwane	wygl.	— wygłoszony
ukr.	— ukraiński	wyst.	— wystawiony
Uniw.	— Uniwersytet, Uniwersytecki	z.	— zeszyt
ur.	— urodzony	Zach.	— Zachodni
Urzęd.	— Urzędowy	zbior.	— zbiorowy
uzup.	— uzupełnił, uzupełniony	zmien.	— zmieniony
vol.	— volumen	zniszcz.	— zniszczony
w.	— wiek	zob.	— zobacz
		żyd.	— żydowski

HASŁA OGÓLNE

BIBLIOGRAFIE I INFORMATORY BIOGRAFICZNE

Bibliografia Polska. Wykaz wszelakich utworów literatury polskiej wychodzących w kraju i za granicą. Wyd. F. A. Brockhaus. R. 1-5 (1861-1865).

Przegląd Bibliograficzny Piśmiennictwa Polskiego. Wyd. przez księgarnię M. Leitgebera. Poz. 1867-1870.

K. WITTE: *Obraz bibliograficzno-literacki za r. 1868.* W-wa 1869.

K. ESTREICHER: *Bibliografia polska XIX stulecia.* Cz. 1. T. 1-7. Kr. 1872-1882; oraz: *Bibliografia polska XIX stulecia.* Zeszyt dodatkowy. 3000 druków od 1871 r. ... Kr. 1873; *Bibliografia polska XIX stulecia.* Cz. 2. Spis chronologiczny. T. 10-11. Kr. 1885-1890; *Bibliografia polska XIX stulecia.* Cz. 4. T. 1-4. Kr. 1906-1916; *Bibliografia polska XIX stulecia.* Wyd. 2. T. 1 [A]-4 [D-Dramat polski]. Kr. 1959-1966.

Warszawski Rocznik Literacki poświęcony oświacie, literaturze, bibliografii i księgarstwu. (1871-1879). W-wa 1872-1880.

K. ESTREICHER: *Zestawienie przedmiotów zawartych w 136 tomach „Biblioteki Warszawskiej” z l. 1841-1874.* Kr. 1875; oraz: K. ESTREICHER: *Systematyczne zestawienie przedmiotów zawartych w „Bibliotece Warszawskiej”.* Cz. 2. Za lat 16 (tomów 64) 1875-1890 [t. 137-200]. W-wa 1891.

M. GLÜCKSBURG: *Spis rzeczy zawartych w dwudziestu tomach czasopisma ilustrowanego tygodniowego „Kłosy” poczynając od 1 lipca 1865 do 1 lipca 1875 r.* W-wa 1875.

Katalog książek polskich wydanych od 1860 do końca 1874. W-wa 1875.

K. ESTREICHER: *Zestawienie przedmiotów i autorów w 32 tomach „Tygodnika Ilustrowanego” z l. 1859-1875.* W-wa 1877.

Slovanský katalog bibliografický. R. 1-5 (1877-1881). [Dział polski oprac. J. Kotula, K. Grabowski, W. Wisłocki].

W. WISŁOCKI: *Bibliografia z zakresu historii literatury i oświaty w Polsce za*

r. 1877/1878. *Arch. do Dziejów Lit. i Oświaty w Polsce* t. 1 (1878) s. 341-378 i odb.

Przewodnik Bibliograficzny. Mies. dla wydawców, księgarzy, antykwarzy, jako też dla czytających i kupujących książki. R. 1-36. Kr. 1878-1913; W-wa 1914.

E. JELÍNEK: *Bibliografia dzieł, rozpraw i artykułów czeskich, dotyczących rzeczy polskich.* Cz. 1. Do r. 1877. *Rozpr. i Spr. z Posiedzeń Wydz. Filol. AU* t. 7 (1880) s. 129-168; Cz. 2. Do końca 1882 r. *Rozpr. i Spr. z Posiedzeń Wydz. Filol. AU* t. 10 (1884) i odb.; Cz. 3. 1883-1886. *Rozpr. i Spr. z Posiedzeń Wydz. Filol. AU* t. 13 (1889) s. 159-181.

Przegląd Bibliograficzno-Archeologiczny. Dwutygodnik ilustrowany poświęcony bibliografii, archeologii, numizmatyce, heraldyce, historii, sztukom pięknym i literaturze. R. 1-3. W-wa 1881-1883.

H. GLIŃSKI: *Notatnik bibliograficzny za r. 1880 i pierwszą połowę 1881 r.* Petersb. 1882.

T. PAPROCKI: *Literatura [od 1 lipca 1880 do 30 czerwca 1881]. Kalendarz powsz. na r. 1882.* W-wa 1882 s. 75-89.

F. SULIMIERSKI: *Historia i treść „Wędrowca” od nr 1-1000, tj. od 1 stycznia 1863 do 2 marca 1882.* *Wędrowiec* 1882 nr 1000.

W. WISŁOCKI: *Bibliografia z zakresu historii literatury i oświaty w Polsce od czerwca r. 1878 do września 1881.* *Arch. do Dziejów Lit. i Oświaty w Polsce* t. 2 (1882) s. 473-611 i odb.

Wiadomości Bibliograficzne Warszawskie. Miesięcznik dla czytających i kupujących książki i pisma. R. 1-5. W-wa 1882-1886.

J. PIENIAŻEK: *Spis przedmiotów zawartych w 80 tomach „Przeglądu Polskiego”, od 1 lipca 1866 r. do 1 czerwca 1886 r.* Kr. 1886.

Spis powieści zawartych w 1000 numerach „Tygodnika Romansów i Powieści” poczynając od 2 stycznia 1869 do 25 lu-

tego 1888 r. *Tyg. Romansów i Powieści* 1888 nr 1000.

A. CHMIEL: Zestawienie przedmiotów zawartych w 52 tomach „Ateneum” z l. 1876-1888. W-wa 1889.

Ruch. Kalendarz encyklopedyczny na r. 1889. W-wa 1889.

Spis rzeczy zawartych w 24 tomach „Przeglądu Powszechnego” 1884-1889. Kr. 1890; oraz: Spis rzeczy drugiego sześćdziesiątka „Przeglądu Powszechnego” 1890-1895. Kr. 1896; Spis rzeczy z trzeciego sześćdziesiątka „Przeglądu Powszechnego” 1896-1901. Kr. 1902; Spis rzeczy z czwartego sześćdziesiątka „Przeglądu Powszechnego” 1902-1907. Kr. 1908; Spis rzeczy „Przeglądu Powszechnego” z piątego sześćdziesiątka 1908-1913. Kr. 1914; Spis rzeczy „Przeglądu Powszechnego” za l. 1914-1921. Kr. 1922; Spis rzeczy „Przeglądu Powszechnego” za l. 1922-1927. Kr. 1928.

Wielka Encyklopedia Powszechna Ilustrowana. T. 1-55. W-wa 1890-1914.

M. STANKIEWICZ: Spis przedmiotów zawartych w stu tomach „Przeglądu Polskiego”. 1886-1891. Kr. 1891.

Kalendarz księgarsko-literacki. R. 2-4 [od 1 lipca 1890 do 1893]. W-wa [1891-1893].

Nowiny literackie podawane przez księgarnię H. Altenberga. Lw. 1891-1913.

J. MICHEJDA: Piśmiennictwo i wydawnictwa ludowe na Śląsku austriackim. W: *Pam. Zjazdu Literatów i Dziennikarzy Polskich*. Lw. 1894.

O. NIŁCZYŃSKI: Bibliografia wydawnictw ludowych. 1848-1894. Lw. 1894.

Podręczna Encyklopedia Powszechna. Red. A. Wiślicki. T. 1-6. W-wa 1895-1901.

„*Kurier Warszawski*”. *Książka jubileuszowa. 1821-1896*. W-wa 1896.

Skorowidz art. podpisanych s. 616-696.

Bibliografia czasopism polskich [od listopada 1895 do połowy r. 1899]. *Przegl. Lit.* (Kr.) 1896-1899.

Bibliografia za czas od 1 września 1897 do 1 września 1898. W: *Kalendarz „Wieku” na r. 1899*. W-wa [1898]; oraz: Bibliografia za czas od 1 września 1898 do 1 września 1899. W: *Kalendarz „Wieku” na r. 1900*. W-wa [1899].

Encyklopedia Powszechna Samuela Orgelbranda. Wyd. 2 t. 1-18. W-wa 1898-1912.

Katalog Nowych Książek. Miesięcznik dla kupujących i czytających książki. W-wa 1898.

Wiadomości Bibliograficzne. Miesięcznik dla czytających i kupujących książki. Petersb. 1898-1899.

S. ZDZIARSKI: Bibliografia [zawartości czasopism polskich]. *Tyg. Ilustr.* 1899 t. 1 s. 480; t. 2 s. 535, 576, 595, 616, 696, 735, 835, 855.

Herbarz jubileuszowy „Biesiady Literackiej”. W-wa 1900.

Literaci i artyści warszawscy. Muzycy warszawscy. Artyści, malarze. W: *Kalendarz informacyjno-encyklopedyczny na rok zwyczajny 1901*. W-wa 1900.

S. DEMBY: Album pisarzy polskich (współczesnych). W-wa 1901.

Książka. Miesięcznik poświęcony krytyce i bibliografii polskiej. T. 1-14. W-wa 1901-1914.

Poradnik dla Czytających Książki. Dwutygodnik sprawozdawczo-literacki ilustrowany. W-wa 1901-1904.

E. DUBANOWICZ, S. KOSSOWSKI: Bibliografia literacka czasopism polskich za r. 1901. *Pam. Lit.* R. 1 (1902) s. 358-368, 502-537, 694-728 i odb.

S. KOSSOWSKI: Bibliografia literacka czasopism polskich za r. 1902. *Pam. Lit.* R. 2 (1903) s. 326-353, 463-513, 708-725; R. 3 (1904) s. 156-184 i odb. Lw. 1903.

T. BALABAN, J. KOLLER: Bibliografia literacka czasopism polskich za r. 1903. *Pam. Lit.* R. 3 (1904) s. 720-762.

J. LONDZIN: Bibliografia druków polskich w Księstwie Cieszyńskim od r. 1716 do 1904. *Spr. Gimn. w Cieszynie za r. 1904*. Cieszyn 1904 i odb.

Katalog Nowych Książek. Miesięcznik bibliograficzny. Kr. 1904-1912.

Przegląd Bibliograficzny. Miesięcznik dla czytającej publiczności. R. 1-8. W-wa 1905-1913.

Z.: Pseudonimy i kryptonimy pisarzy polskich. W-wa 1905.

Rocznik naukowo-literacko-artystyczny, encyklopedyczny na r. 1905. Wydawnictwo W. Okręta. W-wa 1905.

M. RAWICZ-WITANOWICZ: Spis przedmiotów w 25 rocznikach „Tygodnika Piotrkowskiego” z l. 1873-1898. Piotrków 1907.

S. VRTEL [S. VRTEL-WIERCZYŃSKI]: Bibliografia historii literatury i krytyki literackiej polskiej za r. 1905. Lw. 1907.

S. WASYLEWSKI: Bibliografia historii literatury i krytyki literackiej polskiej za r. 1904. Lw. 1907.

H. GALLE: Powieść, nowela i dramat w „Tygodniku Ilustrowanym” z l. 1859-1908. *Tyg. Ilustr.* 1909 nr 50.

S. ŁEMPICKI: Bibliografia historii literatury i krytyki literackiej polskiej za r. 1906. Lw. 1909.

Przegląd Księgarski. R. 1-6. W-wa 1910-1918; S. II, R. 1-30. W-wa 1918-1950.

W. HAHN: Dzieje literatury polskiej. *Przegląd krytyczny* za r. 1910. *Przegl.*

Wielkopól. 1911 s. 130-133, 143-145, 162-168 i odb.

E. KOŁODZIEJCZYK: Bibliografia słowianoznawstwa polskiego. Kr. 1911.

„Lamus”. Rocznik artystyczny, literacki i naukowy. Spis rzeczy dotychczas wydanych tomów [t. 1-4]. [Kr. 1912].

E. KOŁODZIEJCZYK: Goethe w Polsce. Rzecz literacko-bibliograficzna. W: *Spr. Gimm. Realnego*. Kr. 1913 s. 1-27 i odb.

Nowe Książki. Miesięcznik. W-wa 1913-1914.

F. GAWELEK: Bibliografia ludoznawstwa polskiego. Kr. 1914.

F. KRČEK: Bibliografia dodatku miesięcznego do „Gazety Lwowskiej” (1872-1873) i „Przewodnika Naukowego i Literackiego” (1873-1910). W: *Stulecie „Gazety Lwowskiej”*. T. 3 cz. 3. Lw. 1914.

W. T. WISŁOCKI: Uzupełnienia do bibliografii polskiej za r. 1912. *Książka* 1914 nr 6 s. 420-423; nr 7 s. 27-32.

Spis rzeczy w siedmiu rocznikach dodatku literacko-artystycznego „Nowej Gazety” pt. „Literatura i Sztuka” (1907-1913). *Lit. i Sztuka* dod. *Nowej Gaz.* 1914 nr 1.

M. OPAŁEK: Próba bibliografii polskich druków wojennych 1914-1915. Kr. 1916.

Bibliografia Polska. Miesięcznik dla wydawców, księgarzy, antykwarzy, jako też dla czytających i kupujących książki. Kr. 1917-1919.

Wiadomości Bibliograficzne. Miesięcznik poświęcony bibliografii krytycznej. Kijów 1917.

Treść 15 zeszytów „Pro Arte et Studio”, marzec 1915-listopad 1918. W-wa 1918.

S. WEGNER: Czterdzieści lat wydawnictwa „Tygodnika Powieści” i „Biblioteki Powieści”. 1878-1918. Poz. 1919.

A. KARBOWIAK: Bibliografia pedagogiczna. Lw. 1920.

W. HAHN: Bibliografia bibliografii polskich. Lw. 1921; wyd. 2 Wr. 1956; wyd. 3 Wr. 1966.

S. P. KOCZOROWSKI: Bibliografia Dantesca in Polonia. Dante w Polsce. Kr. 1921.

G. KORBUT: Literatura polska od początków do powstania styczniowego. T. 3; oraz: Dodatek obejmujący l. 1863-1900. W-wa 1921. Wyd. 2 powiększone pt. Literatura polska od początków do wojny światowej. T. 3-4. W-wa 1930-1931; oraz: *Dopelniacz* 1. [W-wa 1933].

K. DASZKIEWICZ, S. JARKOWSKI: Bibliografia ważniejszych prac dotyczących prasy polskiej. W-wa 1922.

S. ŁAM: Współcześni pisarze polscy, literatura piękna, krytyka literacka. W-wa [1922].

J. LONDZIN: Uzupełnienia do „Biblio-

grafii druków polskich w Księstwie Cieszyńskim od r. 1716 do r. 1904”, jako też bibliografia nowszych druków aż do r. 1922. Cz. 1 (A-O). Cieszyn 1922.

Przewodnik Bibliograficzny. S. II (1920-1928). Lw. 1922-1928.

J. GAŚSIOROWSKI: Bibliografia druków dotyczących powstania styczniowego 1863-1865. W-wa 1923.

B. SZULC-GOLSKA: Bibliografia przekładów polskich z literatury francuskiej. Cz. 1. Wiek XIX. Poz. 1925.

S. VRTEL-WIERCZYŃSKI: Bibliografia literatury polskiej za r. 1922. Lw. 1925.

P. GRZEGORCZYK: Bibliografia literatury polskiej za 1925 r. *Ruch Lit.* 1926 z. 1; — za r. 1926. *Ruch Lit.* 1926 z. 2-10, 1927 z. 1; — za r. 1927. *Ruch Lit.* 1927 z. 2-10, 1928 z. 1; — za r. 1928. *Ruch Lit.* 1928 z. 2-10, 1929 z. 1 i uzupełn. odb. W-wa 1929; — za r. 1929. *Ruch Lit.* 1929 z. 2-10, 1930 z. 1-3 i uzupełn. odb. W-wa 1930; — za r. 1930. *Ruch Lit.* 1930 z. 4-10, 1931 z. 1-8; — za r. 1931. *Ruch Lit.* 1932 z. 4-10, 1933 z. 1, 3-4, 7-10 i uzupełn. odb. W-wa 1934; — za r. 1937. W-wa 1937 dod. do *Ruchu Lit.* [Nie dokończona].

S. VRTEL-WIERCZYŃSKI: Bibliografia literatury polskiej za r. 1919. Lw. 1926.

E. MALISZEWSKI: Bibliografia pamiętników polskich i Polski dotyczących. W-wa 1928.

W. PNIEWSKI: Pomorze i Bałtyk w polskiej literaturze pięknej. Przegląd bibliograficzny. *Roczn. Gdański* 1928/1929 s. 162-199.

Przewodnik Bibliograficzny. S. III. Lw. 1929-1933.

Urzędowy Wykaz Druków wydawanych w Rzeczypospolitej Polskiej i druków polskich lub Polski dotyczących wydanych za granicą [1928-1939]. W-wa 1929-1939.

Wielka Ilustrowana Encyklopedia Powszechna. T. 1-22. Kr.-W-wa [1929-1938].

W. HAHN: Bibliografia Vergiliana Polonorum. *Eos* R. 33 (1930/1931) s. 203-240 i odb. Lw. 1931.

J. MAGIERA: Rzeczy polskie w słowackich almanachach (1832-1880). Kr. 1930.

A. PERETIATKOWICZ, M. SOBESKI: Współczesna kultura polska. Nauka — literatura — sztuka. Życiorysy uczonych, literatów i artystów z wyszczególnieniem ich prac. Poz. 1932.

[A. GUTTRY, J. MUSZKOWSKI]: *Książka polska za granicą. Literatura, plastyka, muzyka, 1900-1933*. W-wa 1933.

Z. KORWIN-PIOTROWSKA: Balzac en Pologne. *Essai de bibliographie*. Paryż 1933.

K. PIOTROWICZ: Polonica w Niemczech. *Nauka Pol.* t. 18 (1933) s. 1-228 i odb.

R. VRTEL: Bibliografia historii literatury i krytyki literackiej polskiej za r. 1908

i 1909. Z rękopisu wyd. S. Vrtel-Wierczyński. Poz. 1933.

Katalog wystawy Książka polska za granicą. 1900-1933. W-wa 1933.

Rocznik literacki za r. 1932. Pod red. Z. Szwejkowskiego. W-wa 1933; — *za r. 1933*. W-wa 1934; — *za r. 1934*. Pod red. Z. Szmydtowej. W-wa 1935; — *za r. 1935*. W-wa 1936; — *za r. 1936*. W-wa 1937; — *1937*. W-wa 1938; — *1938*. W-wa 1939.

K. CZACHOWSKI: Dział informacyjny. W książce: *Obraz współczesnej literatury polskiej. 1884-1933*. T. 1-3. Lw. 1934-1936.

E. KURKOWA: Bibliografia historii literatury i krytyki literackiej polskiej za r. 1933. *Pam. Lit.* R. 31 (1934) s. 537-549, R. 32 (1935) s. 649-664 i odb. Lw. 1934.

Nowa Książka. 10 zeszytów rocznie poświęconych krytyce literackiej i naukowej oraz bibliografii. R. 1-6. W-wa 1934-1939.

P. GRZEGORCZYK: Bibliografia „Ruchu Literackiego”. 1926-1936. *Ruch Lit.* 1935 z. 10 s. 272-304 i nadb. W-wa 1936.

Ż. KORMANOWA: Materiały do bibliografii druków socjalistycznych na ziemiach polskich w l. 1866-1918. W-wa 1935; wyd. 2 W-wa 1949.

J. LORENTOWICZ: *La Pologne en France. Essai d'une bibliographie raisonnée*. T. 1-3. Paryż 1935-1940.

J. POGONOWSKI: *Maurycy Jókai w Polsce*. W-wa 1935.

S. ZIELIŃSKI: Bibliografia czasopism polskich za granicą. 1830-1934. W-wa 1935.

Polski Słownik Biograficzny. T. 1-14 Kr. 1935 — Wr. 1968-1969; i dalej.

A. BAR: Słownik pseudonimów i kryptonimów pisarzy polskich oraz Polski dotyczących. T. 1-3. Kr. 1936-1938.

W. HAHN: Bibliografia Horacego w Polsce. *Bibliographia Horatiana apud Polonos*. Lubl. 1936.

E. KURKOWA: Przegląd treści „Chimery”. 1901-1907. *Prace Bibliograficzne Kola Związku Bibliotekarzy Polskich we Lwowie* t. 1 (1936) i odb.

Bibliografia literacka czasopism polskich za r. 1876. Lw. 1936.

M. BRAHMER: *La letteratura italiana in Polonia*. Rzym 1937.

A. SEMKOWICZ: Przegląd treści „Museum”. 1911-1913. *Prace Bibliograficzne Kola Związku Bibliotekarzy Polskich we Lwowie* t. 2 (1937) i odb.

A. WOJTKOWSKI: Bibliografia historii Wielkopolski. T. 1-2. Poz. 1937.

W. FLORYAN: Bibliografia literacka czasopism polskich za r. 1875. Lw. 1938.

Czy wiesz, kto to jest? Pod red. S. Łoży. W-wa 1938.

Przewodnik Literacki i Naukowy. R. 1-6. W-wa 1938-1949.

„Wiadomości Literackie” 1924-1933. Zestawienie treści... Oprac. M. Toporowski. W-wa 1939.

M. M. COLEMAN: *Polish Drama and Theatre. Articles, Monographs, Translations available in English*. Nowy Jork 1946.

Bibliopola. Dwutygodnik. Organ Związku Księgarzy Polskich. Częstochowa 1946.

Biuletyn Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Książki w Paryżu. Paryż 1946-1950.

Przewodnik Bibliograficzny. Urzędowy Wykaz Druków wydanych w Rzeczypospolitej Polskiej. W-wa 1946 i nast.

B. OLSZEWICZ: *Lista strat kultury polskiej*. 1 IX 1939-1 III 1946. W-wa 1947.

Bibliografia Zawartości Czasopism. W-wa 1947 i nast.

Z. ŚWIDWIŃSKA: Bibliografia „Pamiętnika Literackiego” i „Pamiętnika Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza”. 1887-1939. W-wa 1948.

Katalog Wydawnictw Polskiej Akademii Umiejętności. 1873-1947. T. 1-2. Kr. 1948.

M. i M. BERSANO-BEGEY: *La Polonia in Italia. Saggio bibliografico 1799-1948*. Turyn 1949.

W. PREISNER: *Stosunki literackie polsko-włoskie w l. 1800-1939 w świetle bibliografii*. Tor. 1949.

Nowe Książki. Przegląd nowości wydawniczych. W-wa 1949 i nast.

M. TOPOROWSKI: *Puszkini w Polsce. Zarys bibliograficzno-literacki*. W-wa 1950.

J. BENEŚĆ: *Przekłady z literatury polskiej u Chorwatów i Serbów od 1835 do 1947 r.* *Pam. Słowiański* 1951 t. 2 s. 89-106.

C. HERNAS: *Bibliografia literacka styczeń-czerwiec 1950*. Wr. 1951.

M. MORSZCZYNIER: *Chudożestwiennaja literatura stran narodnoj diemokratii w pierwodach na russkij jazyk. Bibliograficzeskij ukazitel. Polska. Moskwa 1951*.

K. OLIVA: *Przekłady czeskie z literatury polskiej. Zarys bibliografii druków zwartych*. *Przegl. Zach.* 1951 z. 3/4 s. 587-628.

K. DUNIN-WĄSOWICZ, J. CZACHOWSKA: „*Przegląd Społeczny*” 1886-1887. Wr. 1953.

J. GAWALKIEWICZ: *Bibliografia literacka styczeń-czerwiec 1952*. Wr. 1953; — *lipiec-grudzień 1952*. Wr. 1954.

C. GUTRY: *Bibliografia scalonych spisów zawartości czasopism*. Wr. 1953.

T. SKUBALANKA: Bibliografia literacka lipiec-grudzień 1950. Wr. 1953.

R. SOBOL: Bibliografia literacka styczeń-czerwiec 1951. Wr. 1953; — lipiec-grudzień 1951. Wr. 1953.

S. STRAUS: Bibliografia tytułów czasopism teatralnych. Wr. 1953.

„Krytyka” 1899-1914. Bibliografia zawartości. Oprac. W. Suchodolski. Wr. 1953.

„Głos” 1900-1905. Bibliografia zawartości. Oprac. S. Wojtasiewicz. Wr. 1954.

„Przegląd Społeczny” 1906-1907. „Społeczeństwo” 1907-1910. Bibliografia zawartości. Oprac. M. Stokowa. Wr. 1954.

Polska Bibliografia Literacka [wyd. od 1954] za l. 1944-1945. Wr. 1957; — za r. 1946. Wr. 1958; — za r. 1947. Wr. 1956 — za r. 1948. Wr. 1954; — za r. 1949, oraz *Dodatek za l. 1944-1949*. Wr. 1958; — za l. 1950-1951. W-wa 1967; [za l. 1952-1955 w opracowaniu]; — za r. 1956. Wr. 1960; — za r. 1957. Łódź 1962; — za r. 1958. Łódź 1963; — za r. 1959. Łódź 1964; — za l. 1960-1961. Łódź 1965; za l. 1962-1963. Łódź 1966; — za r. 1964. W-wa 1967; i dalej.

Bibliografia historii Polski 1815-1914. Tom wstępny. Oprac. H. Bachulska. W-wa 1954.

J. TRYPUCKO: Bibliografia szwedzkich polonistów za l. 1918-1939. T. 1-2. Uppsala 1955.

„Głos” 1886-1899. Bibliografia zawartości. Oprac. w zespole pod kierownictwem M. Stokowej. Wr. 1955.

Role Ludwika Solskiego. Zestawienia. Oprac. J. Got. Wr. 1955.

M. K. MACIEJEWSKA, A. POLAKOWSKA: Czasopisma teatralne dziesięciolecia 1944-1953. Bibliografia zawartości. Wr. 1956.

Rocznik Literacki 1955. W-wa 1956; — 1956. W-wa 1957; — 1957. W-wa 1962; — 1958-1960. W-wa 1964; — 1961. W-wa 1962; — 1962. W-wa 1964; — 1963. W-wa 1965; — 1964. W-wa 1966; — 1965. W-wa 1967; i dalej.

„Wiedza” — „Nowe Życie” — „Światło” — „Kuznia” 1906-1914. Bibliografia zawartości. Oprac. J. Czachowska, A. Czachowski. Wr. 1956.

J. OBLĄK: Wykaz polskich druków na Warmii za l. 1800-1939. *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1957 nr 1 s. 50-61, nr 2 s. 112-127.

W. PREISNER: Dante i jego dzieła w Polsce. Bibliografia krytyczna z historycznym wstępem. Tor. 1957.

J. STARNAWSKI: Bibliografia Arystofanesa w Polsce. W: *Arystofanes. Materiały sesji naukowej Komitetu Nauk o Kulturze Antycznej PAN*. Wr. 1957 s. 263-305.

S. STRAUS: Bibliografia źródeł do historii teatru w Polsce. Druki zwarte i ulotne. Wr. 1957.

„Ogniwo” 1902-1905. Bibliografia zawartości. Oprac. M. Lipska, R. Loth. Wr. 1957.

W. HAHN: Shakespeare w Polsce. Bibliografia. Wr. 1958.

M. K. MACIEJEWSKA: Teatralia w książkach wydanych w l. 1958-1964. Zestawienie bibliograficzne. *Pam. Teatr*. 1958 z. 3-4, 1959 z. 4, 1961 z. 1, 3, 1962 z. 2, 1964 z. 4, 1965 z. 3-4.

W. TUREK: Polonica canadiana. Bibliografia druków polsko-kanadyjskich za l. 1848-1957. Toronto 1958.

J. ZABIĘLSKA: Bibliography of Books in Polish or relating to Poland published outside Poland since September 1-st, 1939. T. 1-3. Londyn 1958-1965. T. 1 wyd. 2 Londyn 1960.

T. 1: 1939-1951;

T. 2: 1952-1957;

T. 3: 1958-1963.

Bibliografia Warszawy. T. 1-2. W-wa 1958-1964.

J. KURDELSKA: Katalog emigracyjnych wydawnictw periodycznych 1830-1939 w Bibliotece Kórnickiej. *Pam. Bibl. Kórnickiej* 1959 z. 3 s. 409-495.

„Tydzień” (1893-1906). „Na Ziemi Naszej” (1909-1911). Bibliografia zawartości. Oprac. F. Lichodziejewska, A. Radkowska. Wr. 1959.

A. PILCH: Czasopiśmiennictwo na Śląsku Cieszyńskim w l. 1848-1920. Materiały do bibliografii. *Studia i Materiały do Dziejów Śląska* t. 3 (1960) s. 451-492.

M. PRZYWECKA-SAMECKA, J. REITER: Bibliografia polskich czasopism śląskich (do 1939 r.). Wr. 1960.

M. SZYMAŃSKA: Bibliografia historii Poznania. Poz. 1960.

M. WAŚOWICZ: Materiały do dziejów Polski w Centralnych Historycznych Archiwach Państwowych we Lwowie i Kijowie. *Archeion* t. 33 (1960) s. 99-126.

Bibliografia czasopism pomorskich. Województwo bydgoskie. Tor. 1960.

K. TATAROWICZ: Katalog poloników periodycznych wydanych za granicą do r. 1939. Zbiory Biblioteki Jagiellońskiej. Kr. 1961.

T. TYSZKIEWICZ: „Sobótka” (1869-1871), „Tygodnik Wielkopolski” (1870-1874). Żarys historyczny oraz bibliografia zawartości. Poz. 1961.

Materiały do bibliografii dziejów polskiego ruchu robotniczego z l. 1848-1939. *Ze Skarbcza Kultury* 1961 z. 13 s. 171-244.

Teatr krakowski pod dyrekcją Adama Skorupki i Stanisława Koźmiana. 1865-1885. Repertuar. Oprac. J. Got. Wr. 1962.

A. MICHAŁAK: Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza. 1886-1961. Wybór bibliograficzny. *Pam. Lit.* R. 53 (1962) z. 3 s. 351-363.

Polish Literature in English Translation. [Zebrała] M. M. Coleman. Cheshire, Conn. 1963.

J. GAWALKIEWICZ: Bibliografia „Pamiętnika Literackiego”. 1946-1962. Wr. 1964.

P. GRZEGORCZYK: Lew Tołstoj w Polsce. Zarys bibliograficzno-literacki. W-wa 1964.

E. KOZŁOWSKI: Bibliografia powstania styczniowego. W-wa 1964.

Mały słownik literatury dla dzieci i młodzieży. W-wa 1964.

H. MARKIEWICZ: Bibliografia ogólna literatury polskiej w okresie realizmu i naturalizmu. W: *Obraz literatury polskiej XIX i XX w.* S. IV: *Literatura polska w okresie realizmu i naturalizmu.* T. 1. W-wa 1965 s. 83-102.

J. WILGAT: Literatura polska w świecie. Bibliografia przekładów. 1945-1961. W-wa 1965.

Słownik folkloru polskiego. Pod red. J. Krzyżanowskiego. W-wa 1965.

PODRĘCZNIKI HISTORII LITERATURY

P. CHMIEŁOWSKI: Zarys literatury polskiej z ostatnich lat szesnastu. Wil. 1881. Wyd. nast.: wyd. 2 popr. i powiększone pt. Zarys literatury polskiej z ostatnich lat dwudziestu. Kr. 1886; wyd. 3 przejrzone i znacznie powiększone pt. Zarys najnowszej literatury polskiej (1864-1894). Kr. 1895; wyd. 4 przejrzone i znacznie powiększone (1864-1897). Kr. 1898.

P. CHMIEŁOWSKI: Historia literatury polskiej. Z przedmową B. Chlebowskiego. T. 6. W-wa 1900.

A. i M. MAZANOWSCY: Podręcznik do dziejów literatury polskiej. Kr. 1901. Wyd. nast.: wyd. 2 Kr. 1910; wyd. 4 przejrzone i uzup. Kr. 1917; wyd. 5 przejrzone i uzup. Kr. 1919; wyd. 6 przejrzone i uzup. Kr. [1922]; wyd. 7 Kr. 1928; wyd. 8 pt. Obraz literatury polskiej. Uzup. S. Papée. Kr. 1947.

W. FELDMAN: Piśmiennictwo polskie ostatnich lat dwudziestu. T. 1-2. Lw. 1902. Wyd. nast.: wyd. 2 pt. Współczesna literatura polska 1880-1901. W-wa 1903; wyd. 3 pt. Piśmiennictwo polskie 1880-1904. T. 1-4. Lw. 1905; wyd. 3 [?] pt. Piśmiennictwo polskie 1880-1904. T. 1-4. W-wa 1905; wyd. 5 pt. Współczesna literatura polska 1864-1907. Lw. 1908; wyd. 6 popr. i uzup. pt. Współczesna literatura polska 1864-1917. Cz. 1-3. W-wa 1919; wyd. 7 pt. Współczesna literatura polska 1864-1923. Przygotował do druku i uzup. okresem 1918-1923 S. Lam. Lw. 1924; wyd. 8 pt. Współczesna literatura polska. Okresem 1919-1930 uzup. S. Kołaczkowski. Kr. 1930.

A. BRÜCKNER: Dzieje literatury polskiej w zarysie. T. 2. W-wa 1903. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1908; wyd. 3 W-wa 1924.

S. TARNOWSKI: Historia literatury polskiej. T. 6 cz. 2. Wiek XIX (1863-1900). Kr. 1907.

A. JACIMIRSKI: Nowiejszaja polskaja literatura. Od wozstania 1863 goda do naszych dniej. T. 1-2. Petersb. 1908.

F. ŁAGOWSKI: Historia literatury polskiej w zarysie. Cz. 8. Po r. 1863. W-wa 1908 *Książki dla Wszystkich* nr 465.

K. WOJCIECHOWSKI: Dzieje literatury polskiej. W: *Polska, obrazy i opisy*. T. 2. Lw. 1909. Wyd. nast. osob.: wyd. 2 Lw. 1926; wyd. 3 pod red. J. Balickiego. Lw. 1930; Londyn 1945; Hanower 1946; wyd. 7 przygotowali R. Pollak i Z. Szweykowski. Poz. 1947; toż wyd. 8 Poz. 1948.

S. LAM: Zarys najnowszej literatury polskiej. Od 1864 do dni dzisiejszych. Cz. 1. Lw. 1911.

A. POTOCKI: Polska literatura współczesna. Cz. 1-2. W-wa 1911-1912.

S. BACZYŃSKI: Literatura Polski porozbiorowej XIX i XX w. W-wa [1918].

Dzieje literatury pięknej w Polsce. Cz. 1-2. Kr. 1918 *Enc. pol.* T. 21-22. *Z a w i e r a m. in.*: cz. 1: B. Chlebowski: Poezja polska po r. 1863; cz. 2: S. Tarnowski: Rozwój poezji dramatycznej w Polsce. Poezja dramatyczna XIX w.; M. Mann: Rozwój powieści w Polsce. Od r. 1831 do naszych czasów; T. Grabowski: Krytyka literacka.

B. CHLEBOWSKI: Literatura polska 1795-1905 jako główny wyraz życia narodu po utracie niepodległości. Z rękopisu wyd. i przedmową poprzedził M. Kridl. Lw. 1923. Wyd. nast.: wyd. 2 pt. Literatura polska porozbiorowa. Przejrzał i dopełnił L. Płoszewski. Lw. 1935; tłum. franc. pt. La littérature polonaise au XIX-e siècle. Paryż 1933.

M. SZYJKOWSKI: Współczesna literatura polska (1863-1923) z wypisami. Poz. 1923. Wyd. 2 pt. Literatura współczesna. Przytywizm — Młoda Polska. Poz. 1930.

R. DYBOSKI: Modern Polish Literature. A Course of Lectures Delivered in the School of Slavonic Studies King's College, University of London. Londyn 1924.

S. LAM: Polska literatura współczesna. Od r. 1897 do chwili bieżącej. Charakterystyki i wypisy. Poz. 1924.

T. GRABOWSKI: *Literatura polska (1863-1930)*. W: *Polska, jej dzieje i kultura*. T. 3. W-wa 1928 s. 823-893.

H. S. KAMIŃSKI: *Pół wieku literatury polskiej*. T. 1 (1875-1905). Moskwa 1931.

M. KRIDL: *Literatura polska w. XIX*. Cz. 5. W-wa 1931. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1933; wyd. 3 W-wa 1934 [skrócone].

J. LORENTOWICZ: *Historia literatury polskiej od r. 1863 do chwili obecnej*. W: *Wiedza o Polsce*. T. 2. W-wa [1932] s. 263-446 i odb. zbior. pt. *Literatura i teatr polski*. W-wa [1935].

K. CZACHOWSKI: *Obraz współczesnej literatury polskiej 1884-1933*. T. 1-3. Lw. 1934-1936.

Dzieje literatury pięknej w Polsce. Wyd. 2. Cz. 2. Kr. 1936 *PAU Enc. pol.* T. 21. *Zawiera m. in.:* A. Brückner: *Poezja nowa 1864-1935*; M. Szyjkowski: *Dramat w Polsce*; Z. Szweykowski: *Rozwój powieści w Polsce*. III. *Powieść w l. 1776-1930*; J. S. Bystron: *Literatura ludowa*.

T. GRABOWSKI: *Historia literatury polskiej. Od początku do dni dzisiejszych. 1000-1930*. T. 2 (1800-1930). Poz. 1936.

J. KLEINER: *Zarys dziejów literatury polskiej*. T. 2 (1831-1918). Lw. 1939. Wyd. nast.: wyd. 2 Wr. 1960; wyd. 3 Wr. 1963 (przejrzeli i uzupełnili S. Kawyn, J. Szytkowski, T. Ulewicz).

M. KRIDL: *Literatura polska. (Na tle rozwoju kultury)*. Nowy Jork 1945. Tłum. ang. O. Scherer-Virski pt. *A Survey of Polish Literature and Culture*. Haga 1956 i wyd. nast.

T. WOJEŃSKI: *Historia literatury polskiej*. T. 2. W-wa 1946. Wyd. popr. i przejrzone. W-wa 1948.

Z. SZWEYKOWSKI: *Sylwetki literackie. Oświecenie — Romantyzm — Pozytywizm — Młoda Polska. Odczyty radiowe z cyklu: Mówiona historia literatury*. Poz. 1948.

K. WYKA: *Zarys współczesnej literatury polskiej (1884-1925)*. Kr. 1951 [skrypt].

G. MAVER: *Letteratura polacca. W: Storia delle letterature moderne d'Europa e d'America*. Red. C. Pellegrini. T. 5. Mediolan 1958 s. 271-418 i odb.

Zarys historii prasy polskiej. Cz. 2 z. 1. Oprac. T. Butkiewicz i Z. Młynarski. Z. 2. Oprac.: B. Krzywobłocka i A. Ślisz. W-wa 1959.

M. HERMAN: *Histoire de la littérature polonaise. (De origines à 1961)*. Paryż 1963.

J. KRZYŻANOWSKI: *Neoromantyzm polski. 1890-1918*. Wr. 1963.

Istoriya polskoj literatury. T. 1-2. Moskwa 1968-1969.

ANTOLOGIE I WYPISY

Antologia polska. Wybór najcenniejszych utworów poetów polskich. Zestawił W. Bełza. Lw. 1880. Wyd. nast.: wyd. 2 Lw. 1881; wyd. 3 Lw. 1887; wyd. 4 Lw. 1906.

Kwiaty rodzinne. Wybór poezji polskiej. Ułożony przez N. Żmichowską. W-wa 1882. Wyd. nast.: wyd. 4 przejrzone i dopełnione przez Or-Ota [A. Oppmana]. W-wa 1912.

Ognisko. Książka zbiorowa dla uczczenia 25-letniej pracy T. T. Jeża. W-wa 1882.

Kobieta w poezji polskiej. Głosy poetów o kobiecie przez autora „Antologii polskiej” [W. Bełzę]. Kr. 1885. Wyd. 2 W-wa 1907.

Złota przędza poetów i prozaików polskich. Pod red. P. Chmielowskiego i S. Krzemińskiego. Ze słowem wstępnym J. I. Kraszewskiego. T. 3-4. W-wa 1886-1887.

Upominek. Książka zbiorowa na cześć Elizy Orzeszkowej (1866-1891). Kr. 1893.

Księgi humoru polskiego. Zebrał, ułożył i objaśnił K. Bartoszewicz. T. 4. Petersb. 1897.

Młoda Polska w pieśni. Wybór cenniejszych poezji ostatniej doby. Ułożył C. Jankowski. W-wa 1898. Wyd. 2 uzup. W-wa 1903.

Album współczesnych poetów polskich 1863-1898. Wyd. J. Kasprówicz. Lw. 1899.

Księga sonetów polskich. Wybrał i ułożył A. Lange. W-wa 1899.

Pravda. Książka zbiorowa dla uczczenia dwudziestopięcioletniej działalności Aleksandra Świętochowskiego 1870-1895. Lw. 1899.

Kraków. Poezje, nowele, fragmenta dramatów. Rysunki i układ S. Wyspiańskiego. Kr. 1900.

Ojczyzna w pieśniach poetów polskich. Głosy poetów o Polsce. Zebrał W. Bełza. Lw. 1901. Wyd. 2 Lw. 1907.

Epitaphium Ignacego Maciejowskiego-Severa. Kr. 1902.

Humor, żart i satyra w poezji polskiej. Zebrał i ułożył W. Nawrocki. W-wa 1903.

Najmłodsza Polska w pieśni. [Oprac.] Z. Różycki. W-wa 1903.

Najmłodsza pieśń polska. Oprac. L. Staff. Lw. 1903.

Wybór poezji Młodej Polski. Ułożył W. Feldman. Kr. 1903. Wyd. 2 przerebrowane i uzup. (1886-1918). W-wa [1918].

Z jednego strumienia. Szesnaście nowel przez dziesięciu autorów. Z przedmową E. Orzeszkowej. W-wa 1905. Wyd. 2 W-wa 1960. Tłum. ros.: Moskwa 1905.

Antologia. Chimera 1907 t. 10 s. 467-510.

Antologia współczesnych poetów polskich z podobiznami niektórych autorów. Ułożył K. Króliński. Lw. 1908.

Młoda Ukraina. Wybór nowel. Zebrał i tłum. W. Orkan. W-wa 1908.

Sbornik „Molodoy Polszy”. [Oprac.] E. Tropowski. Petersb. 1908.

Wypisy z literatury polskiej czasów najnowszych (1864-1905). Uzupełnienie dziejów literatury. Zestawił i oprac. W. Feldman. W-wa 1908.

Bard polski. Album poetów polskich. Zebrał B. Koreywo. Kijów 1909. Wyd. 2 Poz. [1923].

Tatry w poezji polskiej. Zebrał i ułożył J. Kantor. Jarosław 1909.

Juliusz Słowacki w poezji polskiej. Antologia poetycka. Ułożył W. Hahn. Lw. 1910. Wyd. 2 Wr. 1955.

Polska pieśń miłosna. Antologia. Wybrał i wstępem opatrzył J. Lorentowicz. Kr. 1912. Wyd. 2 zmien. 1923.

Ziemia polska w pieśni. Antologia. Ułożył i wstępem opatrzył J. Lorentowicz. W-wa [1913]. Wyd. 2 W-wa [1921].

Nowela polska. Oprac. J. Wiśniowski. T. 1-3. Brody [ok. 1914].

Satyra polska. Antologia. Oprac. i wstępem opatrzył J. Lemański. T. 1-2. W-wa 1914.

Antologia bajki polskiej. Oprac. i wstępem opatrzył J. Ejsmond. W-wa 1915.

Dla Ciebie, Polsko! Zbiór poezji Polsce i bojom o nią poświęconych. Kr. 1915.

Pieśni nowych Legionów (1914-1915). Antologia. Zebrał i przedmową poprzedził S. Lam. Wiedeń 1915.

Pieśni polska w latach wielkiej wojny. Zebrał i wyd. L. Szczepański. Kr. 1916.

Polska pieśń wojenna. Antologia poezji polskiej z roku wielkiej wojny. Wyd. S. Lempicki. Lw. 1916.

Kwiat współczesnej poezji polskiej. Oprac. L. Staff. W-wa 1920.

Od Asnyka do poetów wielkiej wojny. [Oprac.] J. Mirski. Lw. 1921.

Polska poeci. Izbrani pesni. S charakterystiki na poetite i s predgovorow ot B. Penew. [Oprac.] D. Gabe-Penewa. Sofia 1921.

Moderne polnische Lyrik. [Oprac.] L. Scherlag. Zurych 1923.

Sonet polski. Wybór tekstów. Wstępem i objaśnieniami zaopatrzył W. Folkierski. Kr. 1925 BN I, 82.

Antologia współczesnej poezji polskiej. Zebrał i wstępem zaopatrzył E. Słoński. W-wa 1926.

Symposium. Wybór prozaików polskich wieku dziewiętnastego i dwudziestego... [Oprac.] S. Adamczewski. Lw. 1926. Wyd. 2 Lw. 1928.

Antologia polskiej parodii literackiej. [Oprac.] J. Tuwim. W-wa 1927.

K. WÓYCICKI: *Walka na Parnasie i o Parnas.* Materiały i opracowania do dziejów pozytywizmu polskiego. Cz. 1. *Walka z epigonizmem, poglądy, wskazania, nadzieje, wróżby.* Kr. 1928.

Od Kochanowskiego do Staffa. Antologia liryki polskiej. Oprac. W. Borowy. W-wa 1930. Wyd. nast.: wyd. 2 Londyn 1954; wyd. 3 W-wa 1958.

Antologia polska. Zbiór najpiękniejszych utworów poetyckich w 27 rozdziałach. Zebrał i wyd. S. J. [S. Jarzyna]. T. 1-2. Cieszyn [1931].

Antologia della poesia polacca contemporanea. [Oprac.] O. Skarbek-Thuchowski. [Przedm.] P. E. Pavolini. Lanciano 1933.

B. SUCHODOLSKI: *Ideale kultury a prądy społeczne. Wypisy z dzieł myślicieli polskich XIX i XX w.* W-wa 1933.

Lirici della Polonia d'oggi. [Oprac.] M. i M. Bersano Begey. Florencja 1933.

Polská moderní poesie. [Oprac.] F. Kvapil. Praga 1933.

B. SUCHODOLSKI: *Kultura i osobowość. Wypisy z dzieł myślicieli polskich XIX i XX w.* W-wa 1935.

Literatura Łodzi w ciągu jej istnienia. Szkic literacki i antologia. [Oprac.] L. Stolarzewicz. Łódź [1935].

Cztery wieki fraszki polskiej. Wybór i wstęp J. Tuwim. Przedmowa A. Brücknera. W-wa 1937. Wyd. 2 W-wa 1957.

K. L. KONIŃSKI: *Pisarze ludowi. Wybór pism i studium o literaturze ludowej.* T. 1-2. Lw. 1938.

Antologia 120 poetów. Wiersze na obchody i uroczystości. [Zebrał] A. Galiński [L. Stolarzewicz]. Łódź 1938.

Młoda Polska. Wybór poezji. Wstęp i oprac. T. Żeleński-Boy. Lw. 1939 BN I, 125. Wyd. 2 Wr. 1947 BN I, 125.

Potępięcy. Sąd wieków nad Niemcami. Antologia. Zebrał i oprac. A. Trepieński. Cz. 1-2. W-wa 1944. Wyd. 2 Łódź 1947.

Chłop polski w dziejach i w literaturze. Teksty i dokumenty. Łódź 1945.

Polska myśl demokratyczna w ciągu wieków. Antologia. Oprac.: M. Kridl, W. Malinowski, J. Wittlin. Nowy Jork 1945.

Kościszko w pieśni i poezji. Oprac. P. Greniuk i Z. Turska. Łódź 1946.

Polskie tradycje demokratyczne. Idea demokracji w ujęciu myślicieli polskich od S. Staszica do S. Witkiewicza. Wr. 1946.

Postaci kobiece w prozie i malarstwie polskim. Londyn 1946.

Publicystyka pozytywizmu polskiego. Wypisy z wybranych tekstów źródłowych. Zestawił S. Kawyn. Lubl. 1946.

Wiersze polskie wybrane. Antologia poezji od „Bogurodzicy” do chwili obecnej. Zebrał i ułożył M. Grydzewski. Londyn 1946. Wyd. 2 przejrzone i popr. Londyn 1948.

Wybór pisarzy ludowych. Oprac. S. Pi-goń. Cz. 1-2. Wr. 1947-1948.

R. WROCZYŃSKI: *Pozytywizm warszawski. Zarys dziejów oraz wybór publicystyki i krytyki.* W-wa 1948.

Publicystyka pozytywizmu. Wybór. Oprac. E. Sawrymowicz, T. Wojeński. W-wa 1948.

Świat baśni i legend. Antologia baśni i legend literatury polskiej i obcej. Zebrał K. Paszkowski. Łódź 1948.

Fryderyk Chopin natchnieniem poetów. Antologia poetycka. W setną rocznicę śmierci. Oprac. K. Kobylańska. W-wa 1949.

Kultura okresu pozytywizmu. Wybór tekstów i komentarzy pod red. J. Kotta. Cz. 1 i 3. W-wa 1949-1950.

Polska nowela fantastyczna. Zebrał J. Tuwim. W-wa 1949. Wyd. nast.: wyd. 2 uzup. T. 1-2. W-wa 1952; wyd. 3. T. 1-2. W-wa 1953.

Polska poezja maryjna. Antologia w układzie T. Jodelki. Z przedmową J. Zawieyskiego. Niepokalanów 1949.

Przeciw Ciemnogrodowi. Pisarze polscy o klerikalizmie. [Oprac.] M. Skalski. W-wa 1949.

J. KOTT, A. WAŻYK: *Wiersze, które lubimy.* Antologia. W-wa 1951.

Poljske novele. Starejši pisatelji (1864-1914). [Tłum.] F. Vodnik. Lublana 1951.

Z wielkiego domu. Mała antologia szlachecka. [Wstęp] J. Szelaż [Z. Mitzner]. W-wa 1951.

Dramat mieszczański epoki pozytywizmu warszawskiego. Zygmunt Sarnecki, Edward Lubowski, Kazimierz Zalewski. Wybrał, wstępem i przypisami opatrzył T. Sivert. Wr. 1953.

Publicystyka okresu pozytywizmu. Wybór tekstów. Oprac. T. Wojeński. Wr. 1953 *Nasza Bibl.*

Księga wierszy polskich XIX w. Ułożył J. Tuwim. Oprac. J. W. Gomułicki. T. 2-3. W-wa 1954. Wyd. 2. przejrane i pomnożone W-wa 1956.

Wielkopolska (1851-1914). Wybór źródeł. Oprac. W. Jakóbczyk. Wr. 1954.

Rok 1905 w literaturze polskiej. Oprac. i wstęp S. Klonowski. W-wa 1955.

E. ORZESZKOWA, H. SIENKIEWICZ, B. PRUS: O literaturze. Wyboru dokonał, posłowiem i przypisami opatrzył Z. Najder. W-wa 1956.

Kocha, lubi, szanuje... Wybór polskich wierszy miłosnych. Wybrał i wstępem zaopatrzył R. Wasita. W-wa 1956.

Polskie baśnie ludowe. Wyboru dokonał i oprac. T. Jodelka. W-wa 1956. Wyd. 2 poszerz. i zmien. pt. *Baśnie polskie.* W-wa 1961; wyd. 3 W-wa 1964.

Przez stulecia. Opowiadania z historii Polski. Zebrali i oprac. S. Aleksandrak, M. Wadecki. W-wa 1956.

Woda żywa. Baśnie pisarzy polskich. Zebrała S. Wortman. W-wa 1956. Wyd. 2 W-wa 1958.

An Anthology of Polish Literature. [Oprac.] M. Kridl. Nowy Jork 1957.

J. Z. JAKUBOWSKI: *Młoda Polska.* Antologia i materiały. W-wa 1958 i wyd. nast.

Antologia bajki polskiej. [Zebrali] B. Hertz. Przedmowa i oprac. M. Hulewiczowa. W-wa 1958.

Israel w poezji polskiej. [Oprac.] J. Winzakiewicz. Paryż 1958.

Kto miłuje księgi... Antologia tekstów o książce. Zebrali i oprac. M. Poznański. W-wa 1958.

Pedagogika pozytywizmu warszawskiego. P. Chmielowski, A. Głowacki, H. Wernic, A. Świętochowski, A. Szcycówna. Oprac. i wstęp R. Wroczyński. Wr. 1958.

K. KULICZKOWSKA: *Literatura dla dzieci i młodzieży w l. 1864-1914.* Zarys rozwoju i materiały. W-wa 1959. Wyd. 2 popr. i rozszerz. W-wa 1965.

Die Kette. Polnische Meistererzählungen. [Oprac.] J. Z. Jakubowski i A. Miłska. [Red.:] A. Hermann. Weimar 1959.

La nouvelle classique polonaise. [Wybór:] Z. Zabicki. [Przekład:] F. Konopka, J. Ostrowski. W-wa 1959.

Matka Boska w poezji polskiej. Oprac. M. Jasińska i inni. T. 2. Antologia. Lubl. 1959 [1960].

Mazury i Warmia 1800-1870. Wybór źródeł. Oprac. T. Chojnacki. Wr. 1959.

Miwchar ha-sipur ha-polani. [Sto lat prozy polskiej]. [Przekład:] B. Tene, S. Har Ewen. Tel-Awiv 1959.

Polnische Meistererzählungen. [Przekład:] K. Harrer, H. Loppe. [Posłowie:] W. Grycz. Berlin 1959.

Polska krytyka literacka (1800-1918). *Materiały.* T. 3-4. Red. J. Z. Jakubowski. W-wa 1959.

Five Centuries of Polish Poetry. An Anthology with Introduction and Notes. [Oprac. i wstęp:] J. Peterkiewicz [Pietrkiewicz]. Londyn 1960.

Iskry z popiołów. 25 zapomnianych opowiadań polskich z XIX w. Wybrał i oprac. J. W. Gomułicki. S. I-II. W-wa 1959-1960.

Polish Short Stories. [Wybór i przedmowa:] Z. Żabicki. W-wa 1960.

Radykalni demokraci polscy. Wybór pism i dokumentów. (1863-1875). Wyboru dokonała, wstępem i przypisami opatrzyła F. Romaniukowa. W-wa 1960.

Teoria badań literackich w Polsce. Wypisy. Oprac. H. Markiewicz. T. 1. Kr. 1960.

Wiersze i krajobrazy. Antologia poetycka. Oprac. A. Lam i J. Trznadel. Kr. 1960.

Adam Mickiewicz w poezji polskiej i obcej. 1818-1855-1955. *Antologia.* Oprac. J. Starnawski. Wr. 1961.

Anthologie de la poésie polonaise du XV au XX siècle. [Przekład:] M. Panowski. Aalter 1961.

Boże Narodzenie. Antologia poezji polskiej. [Oprac.:] A. Jastrzębski, A. Podsiad. W-wa 1961.

Księgi humoru polskiego. Red. T. Chróścielewski. T. 2-3. Łódź 1961-1965.

Polskie Boże Narodzenie [Oprac.] M. Ginalska. Londyn 1961.

Z dziejów polskiej krytyki i teorii sztuki. T. 2: *Spór o rację bytu polskiej sztuki narodowej (1857-1891).* *Warszawska krytyka artystyczna (1875-1890).* Oprac. I. Jakimowicz, A. Porębska. W-wa 1961.

Ballada polska. Oprac. C. Zgorzelski przy współudziale I. Opackiego. Wr. 1962 BN I, 177.

Zbiór poetów polskich XIX w. Ułożył i oprac. P. Hertz. Księga 3, 4, 5. W-wa 1962, 1965, 1967.

Poetki Młodej Polski. Zebrali i oprac. J. Z. Jakubowski. W-wa 1963.

Nuvelle classica Polone. [Noty:] I.C. Chitima. Bukareszt 1963.

Wiersze polskie. Antologia. W-wa 1963.

Introduction to Modern Polish Literature. Anthology of Fiction and Poetry. Nowy Jork 1964.

Pagine scelte di prosa polacca del XIX e XX secolo. [Oprac.] S. Piekut. Neapol 1964.

Polnische Poesie des 20. Jahrhunderts. [Oprac.] K. Dedecius. Monachium 1964 i wyd. nast.

Anthologie de la poésie polonaise. [Red.] K. Jeleński. [Wstęp] T. Miłosz. Paryż 1965.

Historia w poezji. Antologia polskiej poezji historycznej i patriotycznej. Wyboru dokonał J. Marcinkiewicz. W-wa 1965.

Le più belle pagine della letteratura polacca. [Oprac.] M. Bersano Begey. Mediolan 1965.

Obraz literatury polskiej XIX i XX w. S. IV: *Literatura polska w okresie realizmu i naturalizmu.* T. 1-3. W-wa 1965-1969. S. V: *Literatura okresu Młodej Polski.* T. 1. W-wa 1968; t. 2. W-wa 1967.

Dla zakochanych. Wiersze polskich poetów. Wybrała B. Olszańska. W-wa 1966.

Mysł teatralna Młodej Polski. Antologia. Wybór: I. Sławińska i S. Kruk. Wstęp: I. Sławińska. W-wa 1966.

Polska poezja rewolucyjna 1878-1945. Wybór i oprac. S. Klonowski. W-wa 1966.

Z głębokości ... Antologia modlitwy poetyckiej. Wstęp, wybór i oprac.: A. Jaszczyński, A. Podsiad. W-wa 1966.

Poezja Młodej Polski. Wybrał, wstępem i notami biograficznymi poprzedził M. Jastrun. Wr. 1967 BN I, 125.

POZYTYWIZM

- J. DOBRZAŃSKI: Zapiski literackie. *Dzien. Lit.* 1859-1860. M. in.: XXIV. Precz z rymopisami, weźcie się do prozy. *Dzien. Lit.* 1860 nr 28; przedr.: K. Wóycicki: Walka na Parnasie i o Parnas. Kr. 1928 s. 27-29. — L. SIEMIŃSKI: Walka realizmu z idealizmem. W książce: Kilka rysów z literatury i społeczeństwa od r. 1848-1858. T. 2. W-wa 1859 s. 419-439. — [J. SZUJSKI]: Portrety przez Nie-Van-Dyka. Lw. 1861. M. in.: Poetyczni młodzieńce. *Dzien. Lit.* 1860 nr 65; przedr.: K. Wóycicki: Walka na Parnasie i o Parnas. Kr. 1928 s. 31-37. — Kilka myśli o naszej literaturze powieściowej. *Tyg. Ilustr.* 1860 nr 56; przedr.: K. Wóycicki: Walka na Parnasie i o Parnas. Kr. 1928 s. 91-93. — K. KASZEWSKI: Kilka słów o powieści. *Tyg. Ilustr.* 1861 nr 70. — H. T. BUCKLE: Historia cywilizacji w Anglii. Tłum. W. Zawadzki. T. 1-3. Lw. 1862-1863, 1868. Wyd. 2 W-wa 1873. — L. NATANSON: Fizjologiczne zasady estetyki. *Bibl. Warsz.* 1862 t. 2 s. 393-408; przedr. fragm.: K. Wóycicki: Walka na Parnasie i o Parnas. Kr. 1928 s. 160-167. — J. SUPIŃSKI: Szkoła polska gospodarstwa społecznego. T. 1-2. Lw. 1862-1865. Wyd. nast.: Pisma. Lw. 1872; Pisma. W-wa 1883; W-wa 1911. — F. K. [F. KRUPIŃSKI]: Historia filozofii w zarysie, napisana przez Alberta Szweglera, przełożona na język polski z czwartego (1860 r.) niemieckiego wydania i pomnożona dodatkiem: O filozofii w Polsce, przez... W-wa 1863; przedr. fragm. Filozofii w Polsce: K. Wóycicki: Walka na Parnasie i o Parnas. Kr. 1928 s. 37-41. — J. S. MILL: O wolności. Tłum. J. Starkel. Lw. 1864. — L. P. [L. POWIDAJ]: Polacy i Indianie. *Dzien. Lit.* 1864 nr 53, 56; przedr.: *Gaz. Nar.* 1864 nr 285, 293. [Polemiki: T. R. [T. Romanowicz]: Prawdy i nieprawdy. *Gaz. Nar.* 1865 nr 20-21, 23-25; *Dzien. Lit.* 1865 nr 7-8; *Dzien. Poz.* 1865 nr 2-4]. — K. CHŁĘDOWSKI: Teraźniejsze szkoły materialistów. *Dzien. Lit.* 1866 nr 8-11. — K. CHŁĘDOWSKI: Siła w historii. *Dzien. Lit.* 1866 nr 41-42. — E. ORZESZKOWA: Kilka uwag nad powieścią. *Gaz. Pol.* 1866 nr 285-286, 288; przedr.: Pisma krytycznoliterackie. Zebrał i oprac. E. Jankowski. Wr. 1959 s. 21-43. — J. SZUJSKI: Teoria materialistyczna naszego czasu wobec krytyki filozoficznej i ducha chrześcijańskiego. Kr. 1866. — T. WARTENBERG: O teorii Darwina. *Tyg. Katol.* i odb. Poz. 1866. — BOLESŁAWITA [J. I. KRASZEWSKI]: Rachunki z lat 1866-1869. Poz. 1867-1870. — S. SMILES: Pomoc własna. W-wa 1867. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1870; wyd. 3 W-wa 1879. — J. SZUJSKI: Kilka prawd z dziejów naszych ku rozważeniu w chwili obecnej. Kr. 1867. — [A. WIŚLICKI]: Groch na ścianę. Parę słów do całej plejady zapoznanych wieszczów naszych. I. Orlandy cierpienia; II. Poeci wdychający do białej i czerwonej róży. *Przegl. Tyg.* 1867 nr 49; 1868 nr 1; przedr.: K. Wóycicki: Walka na Parnasie i o Parnas. Kr. 1928 s. 45-57; R. Wroczyński: Pozytywizm warszawski. W-wa 1948 s. 162-165. — [A. WIŚLICKI]: Praca i majątek, czyli środki uczciwego bogacenia się. *Przegl. Tyg.* 1867 nr 18-19, 21, 25, 33, 44. — J. ZACHARIASIEWICZ: Bohaterowie i bohaterki w powieści. *Pam. Nauk., Lit. i Artyst.* 1867 t. 1 s. 437-491; przedr. fragm.: K. Wóycicki: Walka na Parnasie i o Parnas. Kr. 1928 s. 103-106. — M. N.: Pozytywizm. *Przegl. Katol.* 1867 nr 25. — F. KRUPIŃSKI: Szkoła pozytywowa. *Bibl. Warsz.* 1868 t. 3 s. 65-85, 285-292, 440-463 i odb.; przedr. fragm.: E. Sawrymowicz, T. Wojęński: Publicystyka pozytywizmu. W-wa 1948 s. 23-33; R. Wroczyński: Pozytywizm warszawski. W-wa 1948 s. 38-42. — A. PAWIŃSKI: H. T. Buckle. *Bibl. Warsz.* 1868 t. 4 s. 351-395. — H. TAINE: Filozofia sztuk pięknych. Tłum. L. z K. S. [Sabowska]. W-wa 1868. — J. M. WIŚLICKI: Szkice biograficzne. Taine. *Przegl. Tyg.* 1868. — W. BARTKIE-

wicz: Darwinizm wobec religii i moralności. *Przegl. Katol.* 1869. — L. BÜCHNER: Siła i materia. Tłum. L. Mikulski. Lw. 1869. — L. BÜCHNER: Teoria Darwiniana. Odczyt popularny z niem. przełożył B. Rejchman. W-wa 1869. — K. KASZEWSKI: Pozytywizm, jego metoda i następstwa. *Bibl. Warsz.* 1869 t. 2 s. 434-461. — [S. KOŹMIAN, J. SZUJSKI, S. TARNOWSKI, L. WODZICKI]: Teka Stańczyka. *Przegl. Pol.* 1869 r. 3 z. 11-12, r. 4 z. 1-6. Wyd. osob. Kr. 1870; przedr.: J. Szujski: Dzieła. Wyd. zbior. S. III: Pisma polityczne. T. 2. Kr. 1894 s. 3-118. — A. MORZYCKI: Darwinizm jako prawda naukowa i jako żywioł pojęć społecznych. *Gaz. Pol.* 1869. — J. OCHOROWICZ: Psychologiczne pytania XIX w. Cz. 1-3. W-wa 1869-1871. — W. PRZYBOROWSKI: Listy o literaturze i literatach warszawskich. *Tyg. Mód* 1869 nr 49-50, 52, 1870 nr 4-46 z przerwami. — K. CHŁĘDOWSKI: Album fotograficzne. Cz. 1-2. Kr. 1870-1871. Wyd. nowe oprac. A. Knot. Wr. 1951. — T. KORZON: Historycy pozytywści: Buckle, Draper, Kolb. Studium krytyczne. *Bibl. Warsz.* 1870 t. 3 s. 42-72. — S. PAWLICKI: Materializm wobec nauki. W-wa 1870. — W. PRZYBOROWSKI: O tendencyjnej powieści. *Przegl. Tyg.* 1870 nr 15. — W. BARTKIEWICZ: Liryzm i nowy zastęp liryków naszych. *Tyg. Ilustr.* 1871 nr 179-180; przedr. fragm.: K. Wóycicki: Walka na Parnasie i o Parnas. Kr. 1928 s. 57-63. [Polemika: Echa warszawskie. *Przegl. Tyg.* 1871 nr 24]. — F. BOGACKI: Istota, znaczenie i cel krytyki. *Przegl. Tyg.* 1871 nr 11, 13-14, 17. — F. BOGACKI: Powieściopisarstwo wobec społeczeństwa. *Przegl. Tyg.* 1871 nr 28-32; przedr. fragm.: K. Wóycicki: Walka na Parnasie i o Parnas. Kr. 1928 s. 107-109. — F. BOGACKI: Tło powieści wobec tła życia. *Przegl. Tyg.* 1871 nr 49-52; przedr. fragm.: K. Wóycicki: Walka na Parnasie i o Parnas. Kr. 1928 s. 109-117. — E. HAECKEL: Dzieje utworzenia przyrody. Tłum. J. Czarnecki i L. Masłowski. Lw. 1871. — [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Fabrykacja skandalu. *Przegl. Tyg.* 1871 nr 19. — [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Faryzeizm. *Przegl. Tyg.* 1871 nr 20. — [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: My i wy. *Przegl. Tyg.* 1871 nr 44; przedr.: R. Wroczyński: Pozytywizm warszawski. W-wa 1948 s. 81-87; J. Rudzki: Świętochowski. W-wa 1963 s. 147-153. — [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Pasożyty literackie. *Przegl. Tyg.* 1871 nr 29; przedr.: K. Wóycicki: Walka na Parnasie i o Parnas. Kr. 1928 s. 68-71; R. Wroczyński: Pozytywizm warszawski. W-wa 1948 s. 165-169. — [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]:

Pleśń społeczna i literacka. *Przegl. Tyg.* 1871 nr 31; przedr.: K. Wóycicki: Walka na Parnasie i o Parnas. Kr. 1928 s. 72-74; R. Wroczyński: Pozytywizm warszawski. W-wa 1948 s. 169-172; *Pol. krytyka lit. (1800-1918). Materiały.* T. 3. W-wa 1959 s. 101-104. — [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Poszanowanie pracy. *Przegl. Tyg.* 1871 nr 41; przedr.: J. Rudzki: Świętochowski. W-wa 1963 s. 133-137. — [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Prasa warszawska. *Przegl. Tyg.* 1871 nr 16; przedr.: *Publicystyka okresu pozytywizmu. Wybór tekstów.* Oprac. T. Wojeński. Wr. 1953 s. 34-38. — A. W. [A. WIŚLICKI?]: Wielka i mała polityka. *Przegl. Tyg.* 1871 nr 14. — F. BOGACKI: Pozytywizm a krytycyzm. *Przegl. Tyg.* 1872 nr 35-36. — P. CHMIEŁOWSKI: Geneza fantazji. Szkic psychologiczny. *Niwa* 1872 z. 15-23 i odb. W-wa 1873; przedr. fragm.: Pisma krytycznoliterackie. Oprac. H. Markiewicz. T. 1. W-wa 1961 s. 92-120. — [P. CHMIEŁOWSKI]: Geniusze i masy. *Niwa* 1872 z. 23; przedr.: Pisma krytycznoliterackie. Oprac. H. Markiewicz. T. 1. W-wa 1961 s. 81-91. — P. CHMIEŁOWSKI: Niemoralność w literaturze. *Przegl. Tyg.* 1872 nr 1-2; przedr.: *Pol. krytyka lit. (1800-1918). Materiały.* T. 3. W-wa 1959 s. 105-111; Pisma krytycznoliterackie. Oprac. H. Markiewicz. T. 1. W-wa 1961 s. 57-69. — P. CHMIEŁOWSKI: Utylitaryzm w literaturze. *Niwa* 1872 z. 18; przedr.: R. Wroczyński: Pozytywizm warszawski. W-wa 1948 s. 172-178; P. Chmielowski: Pisma krytycznoliterackie. Oprac. H. Markiewicz. T. 1. W-wa 1961 s. 70-80. — J. W. DRAPER: Dzieje umysłowego rozwoju Europy. Tłum. T. Korzon. T. 1-2. W-wa 1872-1873. — M. GODLEWSKI: Marzenia. *Niwa* 1872 z. 17; przedr. fragm.: K. Wóycicki: Walka na Parnasie i o Parnas. Kr. 1928 s. 170-172. — J. M. KAMIŃSKI: O stosunku poezji do życia społecznego. *Przegl. Tyg.* 1872 nr 5-9; przedr. fragm.: K. Wóycicki: Walka na Parnasie i o Parnas. Kr. 1928 s. 128-131. [Polemiki: *Niwa* 1872 z. 3; W. Bogusławski: Przegląd piśmienniczy. *Tyg. Ilustr.* 1874 nr 345]. — K. KASZEWSKI: Krytyka literacko-artystyczna i jej trudności. *Tyg. Ilustr.* 1872 nr 210-216. [Polemika: *Przegl. Tyg.* 1872 s. 135]. — E. LUBOWSKI: Do redakcji czasopisma „Kłosy”. *Kłosy* 1872 nr 343; przedr.: *Kur. Warsz.* 1872 nr 19. — J. M. [J. МОТТЪ]: Kilka uwag o lirycy i lirykach naszych najnowszych. *Tyg. Wielkop.* 1872 nr 47-49. — J. OCHOROWICZ: Duch i mózg. Studium psycho-fizjologiczne. *Niwa* 1872 t. 1 s. 4 i nn. i odb. — S. PAWLICKI: Człowiek i małpa. Ostatnie słowo Darwinia. Studium. Lw. 1872. Wyd.

nast.: Kr. 1875 pt. *Studia nad darwinizmem*; wyd. 2 Kr. 1876. — K. PODWYSOCKI: O idealizmie i pozytywizmie. W-wa 1872. — B. PRUS: Nasze grzechy. *Opiekun Domowy* 1872 nr 22; przedr. w książce: *Wybór publicystyki*. W-wa 1957 s. 3-9. — B. REJCHMAN: Teoria Darwina i hipotezy Haeckla w treściwym zarysie. *Przyroda i Przemysł* 1872 i odb. W-wa 1873. — H. SIENKIEWICZ: Przegląd literacki. „Pan Graba”, powieść E. Orzeszkowej. *Wieniec* 1872 nr 85-87; przedr.: *Dzieła*. Wyd. zbior. pod red. J. Krzyżanowskiego. T. 45: Szkice literackie. Cz. 1. W-wa 1951 s. 175-192. — [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Absenteizm. *Przegl. Tyg.* 1872 nr 11; przedr. fragm.: R. Wroczyński: *Pozytywizm warszawski*. W-wa 1948 s. 91-95. — [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: August Comte i Herbert Spencer. *Przegl. Tyg.* 1872 nr 31. — [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Co robić? *Przegl. Tyg.* 1872 nr 37. — [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Herbert Spencer. Studium z dziedziny pozytywizmu. *Przegl. Tyg.* 1872 nr 15, 25, 26, 29. — [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Młodzi. *Przegl. Tyg.* 1872 nr 23. — [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Opinia publiczna. *Przegl. Tyg.* 1872 nr 1; przedr. fragm.: R. Wroczyński: *Pozytywizm warszawski*. W-wa 1948 s. 88-91. — [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: O tolerancji. *Przegl. Tyg.* 1872 nr 9. — [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Praca i modlitwa. *Przegl. Tyg.* 1872 nr 34; przedr.: J. Rudzki: *Świętochowski*. W-wa 1963 s. 190-196. — [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Starzy. *Przegl. Tyg.* 1872 nr 24. — [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Tradycja i historia wobec postępu. *Przegl. Tyg.* 1872 nr 19; przedr.: J. Rudzki: *Świętochowski*. W-wa 1963 s. 153-164. — J. ZACHARIASIEWICZ: Idealizm i realizm. Studium historyczno-literackie. *Kłosa* 1872 nr 367-374. — T. ZIEMBA: *Pozytywizm i jego wyznawcy w dzisiejszej Francji*. *Przegl. Pol.* 1872 z. 1 i nn. i odb. — T. ŻULIŃSKI: Nasi pozytywiści. *Gaz. Nar.* 1872 nr 181-182, 184 i odb. — *Biblioteka Filozofii Pozytywnej*. W-wa 1872-1873. *Zawartość*: J. OCHOROWICZ: Wstęp i pogląd ogólny na filozofię pozytywną; przedr. fragm.: E. Sawrymowicz, T. Wojeński: *Publicystyka pozytywizmu*. W-wa 1948 s. 33-41; T. H. HUXLEY: O przyczynach zjawisk w naturze organicznej. Tłum. A. Wrześniowski; A. LAUGEL: *Zagadki życia*. Tłum. A. Głowacki [B. Prus]; E. KUHN: Jak się rozwijały wyobrażenia o duszy i duchu; H. TAINE: O umysłowości. T. 1-2. — O idealizmie i pozytywizmie. *Niwa* 1872 t. 1 s. 199. — *Praca organiczna; Jeszcze o pracy organicznej*. *Niwa* 1872 z. 25, 42; przedr.

fragm.: R. Wroczyński: *Pozytywizm warszawski*. W-wa 1948 s. 100-103; *Publicystyka okresu pozytywizmu. Wybór tekstów*. Oprac. T. Wojeński. Wr. 1953 s. 51-57.

A. G. BEM: *Powołanie wieszczce*. *Opiekun Domowy* 1873 nr 21; przedr.: *Pisma krytyczne*. Oprac. Z. Żabicki. W-wa 1963 s. 92-97. — P. CHMIELEWSKI: *Artyści i artyzm*. *Niwa* 1873 z. 40-47; przedr.: *Pisma krytycznoliterackie*. Oprac. H. Markiewicz. T. 1. W-wa 1961 s. 121-169. — P. CHMIELEWSKI: *Filozofia i nasze dziennikarstwo*. Cz. 4: *Najświeższy realizm*. *Niwa* 1873 z. 45. — [P. CHMIELEWSKI]: *Pozytywizm i pozytywiści*. *Niwa* 1873 z. 29. — K. DARWIN: O powstaniu gatunków drogą naturalnego doboru, czyli o utrzymywaniu się doskonalszych ras istot organicznych w walce o byt. Tłum. W. Mayzel. W-wa 1873. *Wyd. nast. w przekładzie S. Dicksteina i J. Nussbauma*. W-wa 1884-1885. — F. EHRENFEUCHT: O prawdzie w literaturze. W-wa 1873. [Polemiki: *Echa warszawskie*. *Przegl. Tyg.* 1872 nr 46; *Ślady życia*. *Opiekun Domowy* 1872 nr 47; *Wieniec* 1872 nr 100; W. Bogusławski: *Przegląd piśmienniczy*. *Tyg. Ilustr.* 1874 nr 345]. — [L. MIKULSKI, A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: *Praca u podstaw*. *Przegl. Tyg.* 1873 nr 10-12, 14, 16, 18, 24; przedr. fragm.: R. Wroczyński: *Pozytywizm warszawski*. W-wa 1948 s. 95-99; E. Sawrymowicz, T. Wojeński: *Publicystyka pozytywizmu*. W-wa 1948 s. 162-172; *Kultura okresu pozytywizmu*. Cz. 1: *Mieszczanstwo*. W-wa 1949 s. 122-125, cz. 3: *Wiś*. W-wa 1950 s. 123-130; *Publicystyka okresu pozytywizmu. Wybór tekstów*. Oprac. T. Wojeński. Wr. 1953 s. 42-50; J. Rudzki: *Świętochowski*. W-wa 1963 s. 113-122, 196-202. — E. ORZESZKOWA: *Listy o literaturze*. List 1. *Wiek XIX i tegocześni poeci*. *Niwa* 1873 z. 43-44, 46-48; przedr.: *Pisma krytycznoliterackie*. *Zebrał i oprac.* E. Jankowski. Wr. 1959 s. 73-118. — A. PILECKI: *Stanowisko poezji wobec pozytywnego kierunku naszej umysłowości*. *Przegl. Tyg.* 1873 nr 34-35. *Wyd. zmien.* W-wa 1874 pt. *Spółeczne znaczenie poezji i współczesne jej stanowisko*; przedr. fragm.: K. Wóycicki: *Walka na Parnasie i o Parnas*. Kr. 1928 s. 143-146, 156-157. [Polemiki: *Przegląd prasy periodycznej*. *Wiek* 1873 nr 93; A. Pilecki: *Echa warszawskie*. *Przegl. Tyg.* 1873 nr 44; W. Bogusławski: *Przegląd piśmienniczy*. *Tyg. Ilustr.* 1874 nr 345; S. M. Rzętkowski: *Pogadanka o rzeczach literackich, artystycznych i naukowych*. *Tyg. Ilustr.* 1874 nr 315; A. Pilecki

Polemika. *Przegl. Tyg.* 1874 nr 5; J. T. [J. Tracki]. *Tyg. Mód i Powieści* 1874 nr 36]. — É [E. PODOLSKI]: Pozytywiści i katolicyści pisarze w Warszawie. *Przegl. Lw.* 1873 t. 5 s. 624-627. — J. L. A. QUATREFAGES: Karol Darwin i jego poprzednicy. Studium nad teorią przeobrażeń. Tłum. i uzup. J. Ochorowicz. W-wa 1873. — [A. SKORKOWSKI]: Przedstawiciele pozytywizmu. *Przegl. Tyg.* 1873 nr 14, 16. — H. SPENCER: Klasyfikacja wiedzy. Przekład A. Nał. [A. Nalepiński]. W-wa 1873. — L. SZCZERBOWICZ-WIECZÓR: Kilka kwestii jako uzupełnienie zagadnień i kierunków. W-wa 1873. [Rec.: L. Powidaj. *Przegl. Pol.* 1875 z. 11; *Ruch Lit.* 1875 nr 27]. — [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Falszywe alarmy. *Przegl. Tyg.* 1873 nr 26; przedr.: J. Rudzki: Świętochowski. W-wa 1963 s. 178-182. — [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Noblesse oblige. *Przegl. Tyg.* 1873 nr 51; przedr. fragm.: J. Rudzki: Świętochowski. W-wa 1963 s. 130-133. — J. T. HODI [J. TOKARZEWICZ]: Krytyka nasza w w. XIX. Kilka ogniw z rozerwanej całości. *Kłosa* 1873 nr 425-428, 431-433. — A. TYSZYŃSKI: Darwinizm i pozytywizm w treści pism naszych. *Bibl. Warsz.* 1873 t. 1 s. 24-49, 239-254. [Polemika: Nowodworski: Hipoteza Darwina jest czy nie jest antychrześcijańska? *Gaz. Pol.* 1873 nr 82]. — N.: Pozytywizm. *Kronika Rodz.* 1873 nr 7. — *Biblioteka 50-tomowa*. Wyd. Red. *Przegl. Tyg.* W-wa 1873. Z a w a r t o ś ć m. in.: L. FIGUIER: Nazajutrz po śmierci. T. 1-2; S. SMILES: O charakterze. T. 1-3; J. W. LUBBOCK: Początki cywilizacji ludzkiej. T. 1-3; A. MANGIN: Człowiek i zwierzę. T. 1-3; P. SAINT VICTOR: Bogowie i ludzie. T. 1-3; J. S. MILL: O zasadzie użyteczności. (Utylitarianizm); H. TAINE: O ideale w sztuce; L. BÜCHNER: Obrazy fizjologiczne. T. 1-2; L. FIGUIER: Ziemia i morze. T. 1-4; C. COIGNET: Moralność niezależna. — T. H. HUXLEY: Stanowisko człowieka w przyrodzie. Trzy rozprawy. Tłum. S. Żaryn. W-wa 1874. — J. LAM: Luźne uwagi. Dzisiejsze prądy. *Tydzien* 1874 nr 1. — T. SKOMOROWSKI: Rozbiór teorii Darwina, czyli geneza gatunków ze stanowiska racjonalnej krytyki. W-wa 1874. — H. STRUVE: Filozofia pozytywna i jej stosunek do psychologii angielskiej. *Bibl. Warsz.* 1874 t. 4 s. 458 i nn. i odb. — [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Kosmopolityzm. *Niwa* 1874 z. 50. — [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Nowe drogi. *Przegl. Tyg.* 1874 nr 3, 6, 8, 13, 19, 24; przedr. fragm.: B. Suchodolski: Ideały kultury a prądy społeczne. W-wa 1933 s. 177-182; E. Sawrymowicz, T. Wojeński: Publicystyka pozytywizmu. W-wa 1948 s. 141-149; *Publicystyka*

okresu pozytywizmu. *Wybór tekstów*. Oprac. T. Wojeński. Wr. 1953 s. 123-126; J. Rudzki: Świętochowski. W-wa 1963 s. 173-178. — H. TAINE: Filozofia sztuki. T. 1-3. W-wa 1874. Wyd. nast. w przekładzie A. Sygietyńskiego W-wa 1896; wyd. 2 W-wa 1911. — W. WUNDT: Wykłady o duszy ludzkiej i zwierzęcej. Tłum. L. Masłowski. T. 1-2. Kr. 1874-1875. — *Biblioteka Naukowa Międzynarodowa*. W-wa 1874-1875. Z a w a r t o ś ć m. in.: A. BAIN: Umysł i ciało. Mniemanie o ich wzajemnym stosunku; W. BAGEHOT: O początku narodów. Myśli o wpływie doboru naturalnego i dziedziczności na rozwój społeczności politycznej; O. SCHMIDT: Nauka o pochodzeniu gatunków i darwinizm. Tłum. A. Wrześniowski; B. STEWART: Zasada zachowania energii. Tłum. W. Kwietniewski. — Geneza pozytywizmu u nas. *Kronika Rodz.* 1874 nr 2. — Pozytywizm i publicystyka warszawska. *Czas* 1874 nr 8. — P. CHMIEŁOWSKI: Współczesne kierunki naukowe. II. Metafizyka i pozytywizm w Anglii. *Niwa* 1875 z. 21-23. — K. DARWIN: O pochodzeniu człowieka. Tłum. L. Masłowski. Lw. 1875. Wyd. 2 Lw. 1884. — A. A. EGER: Współczesne kierunki naukowe. I. Zasady francuskiego pozytywizmu. *Niwa* 1875 z. 13-16, 18-20 i odb. W-wa 1876 pt. Zasady pozytywizmu. [Rec.: P. Chmielowski. *Przegl. Kryt.* 1876 s. 124-126; H. Struve. *Ateneum* 1876 t. 1 s. 240-251]. — J. PŁAKOŃ [B. LIMANOWSKI]: Kilka słów o pracy organicznej i Romualdzie Podbereskim. *Przyj. Domowy* 1875 nr 13. — B. LIMANOWSKI: Socjologia Augusta Comte'a. Rozprawa filozoficzna. Lw. 1875. — [J. OCHOROWICZ]: Pozytywizm i negatywizm. *Niwa* 1875 z. 2. — [J. OCHOROWICZ]: Romantycy i realiści. *Niwa* 1875 z. 1. — E. SKRODZKI: Powieść i powieściopisarstwo. *Kłosa* 1875 nr 498, 501, 503, 505. — P. CHMIEŁOWSKI: O zadaniu dziennikarstwa naszego. *Tyg. Ilustr.* 1876 nr 12-13. — S. GRUZIŃSKI: Poezja a społeczeństwo. Odczyt publiczny. *Ruch Lit.* 1876 nr 3-6 i odb. Lw. 1876. — H. HOYER: Krytyczny pogląd na darwinizm. *Ateneum* 1876 t. 2 s. 169-194. — K. KASZEWSKI: W kwestii pozytywizmu. *Bibl. Warsz.* 1876 t. 1 s. 204-231 i odb. — F. K. [F. KRUPIŃSKI]: Romantyzm i jego skutki. *Ateneum* 1876 t. 2 s. 111-141; przedr. fragm.: E. Sawrymowicz, T. Wojeński: Publicystyka pozytywizmu. W-wa 1948 s. 87-99; R. Wroczyński: Pozytywizm warszawski. W-wa 1948 s. 33-37. [Polemiki i oceny: W. Gomulicki. *Kur. Codz.* 1876 nr 141; A. Goraj [A. Breza]. *Tyg. Ilustr.* 1876 nr 22-24; J. I. Krzemiński. *Kłosa* 1876 nr 569; S. Krzemiński.

- ski. *Bluszcz* 1876 nr 19; przedr. w książce: Nowe szkice literackie. W-wa 1911 s. 133-136; K. LUNIEWSKI. *Niwa* 1876 z. 34; A. E. O. [A. E. ODYNIEC]. *Kronika Rodz.* 1876 nr 13; B. PRUS. *Kur. Warsz.* 1876 nr 98; T. ŻULIŃSKI. *Ruch Lit.* 1876 nr 39; G. C. *Ognisko Domowe* 1876 nr 26; R-n. *Kronika Rodz.* 1876 nr 11; *Przegl. Tyg.* 1876 nr 25-27]. — B. LIMANOWSKI: Z dziedziny nauki o społeczeństwie. *Niwa* 1876 t. 9 s. 269-278, 447-462, 649-681. — [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Dumania pesymisty. Rozprawa publicystyczna. *Przegl. Tyg.* 1876 nr 24, 27, 33, 36, 45, 49. Wyd. osob. Lublana 1877. — [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Nasze drogi polityczne. *Przegl. Tyg.* 1876 nr 27; przedr.: E. SAWIMOWICZ, T. WOJEŃSKI: Publicystyka pozytywizmu. W-wa 1948 s. 195-199; *Publicystyka okresu pozytywizmu. Wybór tekstów.* Oprac. T. WOJEŃSKI. Wr. 1953 s. 70-73. — [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Polityka własna. *Przegl. Tyg.* 1876 nr 37-38; przedr. fragm.: R. WROCZYŃSKI: Pozytywizm warszawski. W-wa 1948 s. 129-133. — Praca u podstaw. *Israelita* 1876 nr 2-4. — A. GILLER: Reakcja przeciwko uczuciu i poezji. *Ruch Lit.* 1877 nr 49. — K. KASZEWSKI: W sprawie pożytku i piękna. *Bibl. Warsz.* 1877 t. 3 s. 1 i nn. — J. OCHOROWICZ: O twórczości poetyckiej. *Tydzień Lit., Artyst., Nauk. i Społ.* 1877 nr 35-45. Wyd. osob. Lw. 1877. Wyd. nowe popr. pt. Liryczna twórczość poetów. Szkic psychologiczny. W-wa 1914. — T. RYLSKI: Ideały wobec pozytywizmu. *Ateneum* 1877 t. 4 s. 48-70. — M. STRASZEWSKI: Uwagi nad filozofią S. Milla. Kr. 1877. — A. ŚWIĘTOCHOWSKI: O powstawaniu praw moralnych. W-wa 1877. — [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Polityka użyteczności. *Przegl. Tyg.* 1877 nr 5. — [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Polityka własna. *Przegl. Tyg.* 1877 nr 4. — K. VOGT: Listy o fizjologii. Tłum. K. Dobrski. W-wa 1877. — S. KRĘPSKI [S. CHŁĘDOWSKA]: Nowe i dawne kierunki romansu. *Przew. Nauk. i Lit.* 1878 t. 1/2 s. 439-449, 718-731; przedr. w książce: Szkice literackie. T. 1. Lw. 1885. — B. CZERWIŃSKI: Kilka słów o naszej poezji dramatycznej. *Ateneum* 1878 t. 4 s. 329-348. — J. GNATOWSKI: O realizmie w literaturze nowoczesnej. *Przegl. Lw.* 1878 t. 16 s. 49-65, 97-107, 170-176, 285-291, 349-355, 440-445, 520-527, 597-606; 1879 t. 17 s. 217-225 i odb. Lw. 1879. — M. HUMIECKI: Darwinizm. Lw. 1878. — W. KOZŁOWSKI: Herbert Spencer. *Ateneum* 1878 t. 3 s. 409-448; 1879 t. 1 s. 93-132, t. 2 s. 302-342, t. 4 s. 326-360; 1880 t. 3 s. 52-86. — B. PRUS: Postępowcy i zachowawcy. *Kur. Warsz.* 1878 nr 285-286; przedr.: *Publicystyka okresu po-*
- zytywizmu. Wybór tekstów.* Oprac. T. WOJEŃSKI. Wr. 1953 s. 169-179. — A. ŚWIĘTOCHOWSKI: Socjalizm i jego błędy. *Nowiny* 1878 nr 110, 112, 115-117, 119. — J. S. MILL: Logika. Podług... streszcil A. DYGASIŃSKI. W-wa 1879. — W. MARRÉNÉ [W. MARRÉNÉ-MORZKOWSKA]: Kwestia żydowska w powieści współczesnej. *Tyg. Ilustr.* 1879 nr 194-203. — E. ORZESZKOWA: O powieściach T. T. Jeża z rzutem oka na powieść w ogóle. *Studium. Niwa* 1879 z. 97-101; przedr.: *Pisma krytycznoliterackie.* Zebrał i oprac. E. Jankowski. Wr. 1959 s. 133-193 [fragm. wstępny, s. 133-149]. — H. SPENCER: O wychowaniu umysłowym, moralnym i fizycznym. Tłum. M. Siemiradzki. W-wa 1879. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1880; wyd. 3 W-wa 1884; wyd. 4 W-wa 1890; wyd. 5 W-wa 1900; wyd. 6 W-wa 1908. [Rec.: A. DYGASIŃSKI. *Roczn. Pedag.* 1881 s. 148-152]. — Cechy nowego zwrotu w literaturze. 2. Realizm; 3. Tendencja społeczna. *Tydzień* 1879 nr 1-3. — Nasi rzekomu postępowcy. *Niwa* 1879 t. 16 s. 801-813. — A. CHALUPCZYŃSKI: O niektórych błędach teorii Darwina. *Przyroda i Przemysł* 1880 i odb. — P. CHMIEŁOWSKI: Młode siły. *Ateneum* 1880 t. 1 s. 153-175, 318-332; przedr.: *Pol. krytyka lit. (1800-1918). Materiały.* T. 3. W-wa 1959 s. 137-154 [fragm. wstępny, s. 137-142]. — P. CHMIEŁOWSKI: Poezja w wychowaniu. *Biesiada Lit.* 1880 nr 227-232. Wyd. osob. Wil. 1881. — A. DYGASIŃSKI: Społeczeństwo nasze w dramacie współczesnym. *Dod. Mies. Przegl. Tyg.* 1880 t. 1 s. 337-362. — E. ORZESZKOWA: Patriotyzm i kosmopolityzm. *Studium społeczne.* Wil. 1880. — A. ŚWIĘTOCHOWSKI: Patriotyzm i kosmopolityzm. *Nowiny* 1880 nr 80, 86. — J. T. HODI [J. TOKARZEWICZ]: Realizm w powieści. *Dod. Mies. Przegl. Tyg.* 1880 t. 2 s. 276 i nn. — A. G. BEM: Obywatel polski z doby romantyzmu. *Prawda* 1881 nr 32-33; przedr. w książce: *Studia i szkice literackie.* W-wa 1904 s. 97-109; *Pisma krytyczne.* Oprac. Z. Żabicki. W-wa 1963 s. 171-181. — G. BRANDES: Główne prądy literatury XIX stulecia. T. 1-5. W-wa 1881-1885. — S. CHŁĘDOWSKA: Noweliści. Poezja współczesna. *Gaz. Pol.* 1881 nr 194-208; przedr. w książce: *Szkice literackie.* T. 1. Lw. 1885. — P. CHMIEŁOWSKI: Zarys literatury polskiej z ostatnich lat szesnastu. Wil. 1881. [Polemiki i oceny: K. Bartoszewicz. *Gaz. Kr.* 1881 nr 37-38; A. G. Bem. *Prawda* 1881 nr 30; przedr. w: *Pol. krytyka lit. (1800-1918). Materiały.* T. 3. W-wa 1959 s. 166-171; A. Goraj [A. Breza]: Tendencyjność i krytyka. *Kur. Warsz.* 1881 nr 148-150, 152-155, 158, 160-161 i odb.;

- A. Brzoza: Nieszlachetna broń. *Nowiny* 1881 nr 206-208, 210; B. Chlebowski. *Tyg. Ilustr.* 1881 s. 309; A. J. Cohn. *Izraelita* 1881 nr 25-26; L. D. [L. De-bicki]. *Czas* 1881 nr 254, 257-259; H. Elzenberg. *Tydzień* (Piotrków) 1881 nr 29; Mir. B. [M. Godlewski]. *Niwa* 1881 z. 162; T. T. Jeż: List... o książce dra P. Chmielewskiego i jej krytykach. Wil. 1881; J. Kotarbiński. *Nowiny* 1881 nr 155-156; W. Matlakowski. *Gaz. Lekarska* 1881 s. 708-717; [R. Plenkiewicz]. *Bibl. Warsz.* 1881 t. 3 s. 155-159; H. Sienkiewicz. *Gaz. Pol.* 1881 nr 211-213; przedr.: Dzieła. Wyd. zbior. pod red. J. Krzyżanowskiego. T. 45: Szkice literackie. Cz. 1. W-wa 1951 s. 267-292; Poseł Prawdy [A. Świętochowski]. *Prawda* 1881 nr 30; [A. Świętochowski]: Atak lekkiej kawalerii. *Prawda* 1881 nr 31; przedr. w: *Pol. krytyka lit. (1800-1918). Materiały*. T. 3. W-wa 1959 s. 172-176; K. Waliszewski. *Wiek* 1881 nr 189-191; *Gaz. Lw.* 1881 nr 147-148; Z-z. [T. Zadurowicz]. *Dziennik Pol.* 1882 nr 3-5, 8]. — K. W. M.: Dziennikarstwo warszawskie. Kr. 1881. Wyd. 2 Kr. 1882. [Rec.: J. Kasznica. *Niwa* 1882 z. 3 marca]. — W. Kozłowski: Podstawy socjologii i stanowisko w niej Herberta Spencera. *Ateneum* 1881 t. 2 s. 87-102. — F. A. LANGE: Historia filozofii materialistycznej i jej znaczenie w teraźniejszości. T. 1-2. Tłum. A. Świętochowski i F. Jezierski. W-wa 1881. — R. PLENKIEWICZ: Prądy współczesne w naszej powieściowej literaturze. *Bibl. Warsz.* 1881 t. 3 s. 1-21. — F. SURYN: Najnowszy powieściopisarze polscy i ich kierunek. *Tyg. Ilustr.* 1881 nr 269-277. — J. A. [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Paweł Emil Littré. *Prawda* 1881 nr 24. — S. TARNOWSKI: Z najnowszych powieści polskich. *Przegl. Pol.* 1881 z. 12; *Niwa* 1881 z. 157-158. — W. ZYNDRAM-KOŚCIAŁKOWSKA: Nasi noweliści. Szkic z współczesnego piśmiennictwa. *Niwa* 1881 z. 150-154. — L. DĘBICKI: Krytycyzm jako czynnik społeczny. IV. Krytycyzm w literaturze. *Niwa* 1882 z. 189. — J. W. DRAPER: Dzieje stosunku wiary do rozumu. Tłum. J. Karłowicz. W-wa 1882. [Rec.: A. Dygasiński. *Nowiny* 1881 nr 352-354; A. S. [A. Świętochowski]. *Prawda* 1882 nr 4]. — A. DYGASIŃSKI: My i nasze sztandary. *Przegl. Tyg.* 1882 nr 44, 46, 48; przedr.: Pisma wybrane. Pod red. B. Horodyskiego. T. 24; Listy z Brazylii. Wybór artykułów publicystycznych. W-wa 1953 s. 151-178. — A. GŁOWACKI: Kierowanie opinią publiczną. *Nowiny* 1882 nr 259-264. — A. GŁOWACKI: Jak wygląda nasz rozwój społeczny. *Nowiny* 1882 nr 278 i nn. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Echo* 1882 nr 240-241, 243. [dot.: O. Hausner: Pol-nische Belletristik in den letzten zwanzig Jahren. *Deutsche Rundschau* 1882 s. 102-118, 225-245]. — B. REJCHMAN: Teoria Darwina w stosunku do nauki i życia. *Ateneum* 1882 t. 3 s. 330-357, 509-528 i odb. — J. ROSTAFIŃSKI: Karol Darwin. *Niwa* 1882 z. 183 i odb. — A. ŚWIĘTOCHOWSKI: Wskazania polityczne. W: *Og-nisko. Książka zbior. dla uczczenia ... T. T. Jeża*. W-wa 1882 s. 48-54; przedr. fragm.: *Kultura okresu pozytywizmu. Cz. 1: Mieszczanstwo*. W-wa 1949 s. 137-144; J. Rudzki: Świętochowski. W-wa 1963 s. 122-128. — D. ZGLIŃSKI: Żywioły społeczne w literaturze nadobnej. *Prawda* 1882 nr 36-37; przedr. fragm.: *Pol. krytyka lit. (1800-1918). Materiały*. T. 3. W-wa 1959 s. 177-187. — H. BIGELEISEN: Teoria i technika powieści. *Prawda* 1883 nr 38. — B. CZERWIEŃSKI: Pesymizm w naszej literaturze dramatycznej. *Echo Mus. i Teatr.* 1883 nr 11. — A. DYGASIŃSKI: Cywilizacyjno-historyczne znaczenie teorii Karola Darwina podług O. Zachariasasa. *Dod. Mies. Przegl. Tyg.* 1883 t. 1 s. 393-435. — J. Ł.: Realizm w powieści. *Ziarno* 1883 nr 10. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Bankructwo materializmu. *Rola* 1883 nr 37-43. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Ziarna i plewy. 14-15. Teoria powieści. *Niwa* 1883 z. 207-208. — K. KASZEWski: Nasze współczesne dramatopisarstwo. *Echo Mus. i Teatr.* 1883 nr 2-5. — M. KAWCZYŃSKI: Metoda Taine'a. *Przew. Nauk. i Lit.* 1883 t. 11 s. 289-291, 311-314; przedr. fragm.: *Teoria badań lit. w Polsce. Wypisy*. Oprac. H. Markiewicz. T. 1. Kr. 1960 s. 67-72. — A. GŁOWACKI: Co to jest socjalizm jako system ekonomiczny. *Nowiny* 1883 nr 21-25, 46. — B. PRUS: Szkic programu w warunkach obecnego rozwoju społeczeństwa. *Nowiny* 1883 nr 82-87. Wyd. osob. W-wa 1883; przedr. fragm. w książkach: Wybór kronik i pism publicystycznych. Oprac. Z. Szwejkowski. W-wa 1948 s. 40-50; Wybór publicystyki. W-wa 1957 s. 131-158. [Polemiki: L. Krzywicki: Jeszcze o program. *Przegl. Tyg.* 1883 nr 15; przedr. fragm.: R. Wroczyński: Pozytywizm warszawski. W-wa 1948 s. 55-57; B. Prus: Polemika. *Przegl. Tyg.* 1883 nr 16; L. Krzywicki: Polemika. *Przegl. Tyg.* 1883 nr 17; przedr.: *Publicystyka okresu pozytywizmu. Wybór tekstów*. Oprac. T. Wojeński. Wr. 1953 s. 194-196]. — H. SPENCER: Szkice filozoficzne. T. 1-2. W-wa 1883. [Rec.: A. Dygasiński. *Przegl. Tyg.* 1884 nr 6]. — L. SZCZERBOWICZ-WIECZÓR: Przyczynek do dziejów krytyki pozytywnej. *Korespondent Płocki* 1883 nr 37-38. — A. S. [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Walka o byt. *Prawda* 1883 nr 1-2, 4, 7-8. — H. TAINE: Filozofia pozytywna

- w Anglii. Studium nad Stuartem Millem. W-wa 1883. Wyd. nast. W-wa 1892. — B. BIAŁOBŁOCKI: Zniżenie ideału. *Przełgl. Tyg.* 1884 nr 7; przedr.: Szkice społeczne i literackie. Wybrał i wstępem poprzedził S. Sandler. W-wa 1954 s. 147-154. — B. CHLEBOWSKI: Znaczenie różnic terytorialnych, etnograficznych i związanej z nimi odrębności ekonomiczno-społecznych, politycznych i umysłowych stosunków dla naukowego badania dziejów literatury polskiej. *Powst. 1884. Ogl. Arch. do Dziejów Lit. i Oświaty w Polsce t. 5* (1886) s. 46-58, 116-171, 176-178; przedr. fragm. w: *Teoria badań lit. w Polsce. Wypisy*. Oprac. H. Markiewicz. T. 1. Kr. 1960 s. 58-66. Wersja rozszerz. i zmien.: *Ateneum* 1885 t. 1 s. 88-111, 302-322 i wyd. osob. W-wa 1885 pt. Zadanie historii literatury polskiej wobec etnograficznych, politycznych i umysłowych czynników jej dziejowego rozwoju; przedr.: Pisma. T. 1: Studia historyczno-krytyczne z zakresu dziejów literatury, oświaty i sztuki polskiej. W-wa 1912 s. 1-57. — A. DYGASIŃSKI: Co to jest dusza? *Przełgl. Tyg.* 1884 nr 16-17, 19, 21, 24, 26 i odb. — A. DYGASIŃSKI: Herbert Spencer. *Wędrowiec* 1884 nr 22-23. — M. G. [M. GAWALEWICZ]: Nasz współczesny dramat i komedia. *Tyg. Powsz.* 1884 nr 26-30. — M. KAWCZYŃSKI: Determinizm a literatura. *Przew. Nauk i Lit.* 1884 t. 12 s. 401-402, 407, 410-411, 420-425, 432-436; przedr. fragm. w: *Teoria badań lit. w Polsce. Wypisy*. Oprac. H. Markiewicz. T. 1. Kr. 1960 s. 73-84. — L. MASŁOWSKI: Listy do przyjaciela. Lw. 1884. — M. MASSONIUS: Szkice estetyczne. W-wa 1884. [Rec.: [B. Białobłocki]. *Dod. Mies. Przełgl. Tyg.* 1885 t. 1; *Przełgl. Tyg.* 1885 nr 28; przedr. w książce: *Szkice społeczne i literackie*. Wybrał i wstępem poprzedził S. Sandler. W-wa 1954 s. 90-97]. — B. PRUS: „Ogniem i mieczem”, powieść z dawnych lat H. Sienkiewicza. *Kraj* 1884 nr 28-30; przedr.: Pisma. Pod red. Z. Szweykowskiego. T. 29: Studia literackie, artystyczne i polemiki. W-wa 1950 s. 29-67 [rozdz. 2, s. 33-35]. — I. SKROCHOWSKI: Niepozytywny pozytywizm francuski. *Przełgl. Powsz.* 1884 t. 2 s. 1-33. — H. SPENCER: Wstęp do socjologii. Tłum. H. Goldberg. W-wa 1884. [Rec.: Lud. Krz. [L. Krzywicki]. *Dod. Mies. Przełgl. Tyg.* 1885 t. 1]. — H. SPENCER: Zasady etyki. Tłum. J. Karłowicz. W-wa 1884. — A. SYGIETŃSKI: Nasz ruch powieściowy. *Wędrowiec* 1884 nr 37-39; przedr.: Pisma krytyczne wybrane. Zebrał, sprawdził i przedmowę napisał Z. Szweykowski. W-wa 1932 s. 391-403. — [A. ŚWIĘTO-
- CHOWSKI]: Najbliższa przyszłość. *Prawda* 1884 nr 26. — J. T. HODI [J. TOKARZEWICZ]: Realizm w powieści naszej. *Kraj* 1884 nr 12-14, 20-21; przedr. fragm.: *Pol. krytyka lit. (1800-1918). Materiały*. T. 3. W-wa 1959 s. 273-285. — N. HIRSZBAND [C. JELLENTA]: Sojusz piękna z dobrem i wiedzą. *Prawda* 1885 s. 160, 174. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Pozytywizm warszawski i jego główni przedstawiciele. *Nitwa* 1885 z. 242-248; *Słowo* 1885 nr 48-74, 202-205. Wyd. osob. W-wa 1885. — W. KOZŁOWSKI: Czy pozytywizm jest kierunkiem antynarodowym? *Prawda* 1885 nr 9-10. — S. PAWLICKI: Studia nad pozytywizmem. *Przełgl. Pol.* 1885-1886 i odb. Kr. 1886. [Rec.: Lud. Krz. [L. Krzywicki]: Szermierze prawd bezwzględnych. *Dod. Mies. Przełgl. Tyg.* 1886 t. 1]. — W. CATHREIN: Nauka moralności darwinowskiej, krytyka etyki Herberta Spencera. W-wa 1886. — W. M. DĘBICKI: Postęp, szczęście i przewroty społeczne. Chłodne uwagi o palących kwestiach. W-wa 1886. — A. DYGASIŃSKI: Myśli luźne o konserwatyzmie i postępie. *Wędrowiec* 1886 nr 3-11, 14; przedr. fragm.: Pisma wybrane. Pod red. B. Horodyskiego. T. 24: Listy z Brazylii. Wybór artykułów publicystycznych. W-wa 1953 s. 179-198. [Polemika: Publicola [W. Zagórski]: Nasi pozytywiści, portret własnoręczny. *Słowo* 1886 nr 88-93; A. Dygasiński: Pan Publicola w „Słowie”, *Wędrowiec* 1886 nr 17]. — A. DYGASIŃSKI: Praca krajowa; Jeszcze o pracy krajowej. *Wędrowiec* 1886 nr 19-20, 24. — L. KRZYWICKI: Aristokracja ducha. Studium darwinowsko-socjologiczne. *Przełgl. Tyg.* 1886 nr 41-45; przedr.: *Dziela*. T. 3. W-wa 1959 s. 65-92. — LUD. KRZYW. [L. KRZYWICKI]: Społeczeństwo a literatura. *Prawda* 1886 nr 41-43; przedr.: *Dziela*. T. 3. W-wa 1959 s. 53-64. — E. ORZESKOWA: Ernest Renan. *Ateneum* 1886 t. 2 s. 1-28. — J. L. POPLAWSKI: Milkące strzały. *Głos* 1886 nr 13. — W. SMOLEŃSKI: Szkoły historyczne w Polsce. Główne kierunki poglądów na przeszłość. *Ateneum* 1886 t. 4 s. 125-150, 297-332, 511-531 i odb. W-wa 1887. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1898; Pisma historyczne. T. 3. Kr. 1901 s. 225-332; Wr. 1952 [oprac. M. H. Serejski]; Wybór pism. Wyboru dokonała oraz wstępem zaopatrzyła C. Bobińska. W-wa 1954 s. 414-514. — [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: „Praca organiczna”. *Prawda* 1886 nr 3. — W. ZABORSKI: Darwinizm wobec rozumu i nauki. Kr. 1886. [Rec.: [L. Krzywicki] *Przełgl. Tyg.* 1886 nr 35]. — BARONOWA XYZ [A. ZALESKI]: Towarzystwo

- warszawskie. Listy do przyjaciółki. T. 1-2. Kr. 1886-1887. Wyd. nast.: wyd. 2 popr. i rozszerz. Kr. 1888-1889; Kr. 1896; W-wa [1916]. — P. CHMIEŁOWSKI: Historia w poezji. *Życie* (W-wa) 1887 nr 1-3. — P. CHMIEŁOWSKI: Nasi powieściopisarze. Zarysy literackie. [S. I.]. Kr. 1887; S. II. W-wa 1895. — T. JESKE-CHOŃSKI: Typy i ideały pozytywnej beletrystyki polskiej. *Niwa* 1887 z. 290-309; *Rola* 1887 nr 6-48. Wyd. osob. W-wa 1888. — W. S. ORCZYC: Pozytywizm i masy. *Rola* 1887 nr 25-33. — J. L. POPLAWSKI: Obniżenie ideałów w życiu i literaturze. *Głos* 1887 nr 1; przedr.: Pisma polityczne. Wyd. pośmiertne. T. 1. W-wa 1910 s. 3-8. — A. BELCIKOWSKI: Dzisiejsza nasza poezja. *Życie* (W-wa) 1888 nr 1-3; *Przeł. Lit. dod. Kraju* 1889 nr 4-17. — S. GODLEWSKI: Oszczercy pozytywizmu. *Słowo* 1888 nr 248. [Polemika: A. Dygasiński: Jeszcze w sprawie ważnej i poważnej. *Życie* (W-wa) 1888 nr 46; S. Godlewski: Jeszcze słówko w sprawie pozytywizmu. *Słowo* 1888 nr 261; A. Dygasiński: Sprawa ani ważna, ani poważna. *Życie* (W-wa) 1888 nr 47]. — N. HIRSZBAND [C. JELLENTA]: Zakapturzony idealizm. *Prawda* 1888 nr 35-36; przedr.: *Pol. krytyka lit. (1800-1918). Materiały*. T. 3. W-wa 1959 s. 217-227. — LUD. KRZ. [L. KRZYWICKI]: Idea a życie. *Dod. Mies. Przeł. Tyg.* 1888 t. 1; przedr.: *Dzieła*. T. 3. W-wa 1959 s. 496-526. — W. MARRENÉ [W. MARRENÉ-MORZKOWSKA]: Lud w poezji i powieści. *Bibl. Warsz.* 1888 t. 4 s. 55-77. — ST. ROS. [S. ROSSOWSKI]: Przeciw estetyzmowi. *Przeł. Tyg.* 1888 nr 48-50. — OSTOJA [J. SAWICKA]: Postacie ludowe w beletrystyce. *Przeł. Lit. dod. Kraju* 1888 nr 33-34. — F. BRODOWSKI: Oczekiwania i obawy. *Prawda* 1889 nr 16. — F. BRODOWSKI: Sztuka w służbie. *Prawda* 1889 nr 19-23; przedr. fragm. w: *Pol. krytyka lit. (1800-1918). Materiały*. T. 3. W-wa 1959 s. 208-216. — B. CHRZANOWSKI: Pesymizm w bieżącej beletrystyce polskiej. *Głos* 1889 nr 6. — K. KASZEWSKI: Taine i nowe prądy artystyczne. *Tyg. Ilustr.* 1889 nr 314-320. — L. KRZ. [L. KRZYWICKI]: Socjologiczne poglądy Herberta Spencera. *Prawda* 1889 nr 17-19; przedr.: *Dzieła*. T. 4. W-wa 1960 s. 355-370. — H. SIENKIEWICZ: O powieści historycznej. *Słowo* 1889 nr 98-101, 103-104; *Przeł. Pol.* 1889 t. 92 s. 282-300; przedr.: *Dzieła*. Wyd. zbior. pod red. J. Krzyżanowskiego. T. 45: Szkice literackie. Cz. 1. W-wa 1951 s. 102-124. — L. WINIARSKI: Naukowe podstawy krytyki literackiej. *Przeł. Tyg.* 1889 nr 2. — L. W. [L. WINIARSKI]: Realizm i naturalizm w literaturze. *Przeł. Tyg.* 1889 nr 39. — Pamiętnik piętnastoletniej działalności Akademii Umiejętności w Krakowie 1873-1888. Kr. 1889. — J. LASKOWSKI: Spółczesny artyzm literacki. *Głos* 1890 nr 12. — B. PRUS: Słódko o krytyce pozytywnej. Poemat realistyczny w 6 pieśniach. *Kur. Codz.* 1890 nr 308, 310-316; przedr.: Pisma. Pod red. Z. Szweykowskiego. T. 29: Studia literackie, artystyczne i polemiki. W-wa 1950 s. 163-212 (rozdz. 3, s. 180-186). — H. TAINE: O metodzie. Tłum. L. Grendyszyński. Przedmowę napisał A. Mahrburg. W-wa 1890. — L. WINIARSKI: Czynniki społeczne w literaturze. *Prawda* 1890 nr 28, 31, 36-37; przedr. w: *Teoria badań lit. w Polsce. Wypisy*. Oprac. H. Markiewicz. T. 1. Kr. 1960 s. 85-103. — M. WYSŁOUCHOWA: Rok 1863 w powieści naszej. *Kur. Lw.* 1890 nr 22-24. — P. CHMIEŁOWSKI: Literatura dla ludu. *Ateneum* 1891 t. 4 s. 551-568. — T. JESKE-CHOŃSKI: Jubileusz pozytywistów warszawskich. *Kur. Pol.* 1891 nr 208-225 z przerwami. — F. KOSTRZEWSKI: Pamiętnik. W-wa 1891. — S. KRUSIŃSKI: Szkice socjologiczne. W-wa 1891. — H. STRUVE: Pozytywizm i zadania krytyczne filozofii. *Bibl. Warsz.* 1891 t. 1 s. 9-41; przedr. w książce: *Encyklopedia nauk i szkół filozoficznych*, poprzedzona wstępem do filozofii, czyli filozofia filozofii. W-wa 1891. — S. ASKENAZY: H. Taine. *Bibl. Warsz.* 1892 t. 4 s. 193 i nn. — E. HENNEQUIN: Zarys krytyki naukowej. Tłum. F. Rawita-Gawroński. W-wa 1892. — [S. KRZEMIŃSKI]: Dwadzieścia pięć lat Rosji w Polsce (1863-1888). Lw. 1892. — D. RITCHIE: Darwinizm i nauki społeczne. Przełożył J. K. Potocki. W-wa 1892. — S. WIGURA: Dziesięciolecie cenzury rosyjskiej w Królestwie Polskim (1880-1891). Kr. 1892. — L. BOURDEAU: Historia i historycy. Studium krytyczne o historii uważanej jako umiejętność pozytywna. W-wa 1893. — J. BRANDES: Umysły współczesne. Portrety literackie XIX w. Tłum. M. Posner-Garfein. T. 1-2. W-wa 1894. — P. CHMIEŁOWSKI: Hipolit Taine. *Ateneum* 1893 t. 2 s. 400-428; przedr. jako wstęp do: H. Taine: *Filozofia sztuki*. Przełożył A. Sygietyński. W-wa 1896 s. V-XXXII; P. Chmielowski: *Pisma krytycznoliterackie*. Oprac. H. Markiewicz. T. 1. W-wa 1961 s. 170-200. — W. DZIEDUSZYCKI: Listy czytelnika. Lw. 1893 [tu: *Historiozofia Taine'a; Pozytywizm*]. — B. GŁĘBSKI: Noweliści i nowelistki. *Rola* 1893 nr 1-5. — W. JABŁONOWSKI: Spadkobiercy Taine'a i Renana. *Głos*

1893 nr 18-20. — C. JELLENTA: Zbawcy literatury. *Prawda* 1893 nr 25, 27-30; przedr. w: *Forpocztę*. Lw. 1895 s. 141-180 pt. Ciepłarnia bezducha. — W. MARRENÉ-MORZKOWSKA: Hipolit Taine. *Tyg. Ilustr.* 1893 nr 170-173. — J. K. POTOCKI: Jubilaci. *Głos* 1893 nr 6-7. — P. CHMIEŁOWSKI: Ostatnie dziesięciolecie literatury naszej. *Kur. Lw.* 1894 nr 200-201; *Dzien. Poz.* 1894 nr 167-168; przedr.: Pisma krytycznoliterackie. Oprac. H. Markiewicz. T. 1. W-wa 1961 s. 334-344. — B. CHRZANOWSKI: Współczesna powieść polska. *Niwa* 1894 z. 10-16. — B. GŁĘBSKI: Tendencje moralne i nerwoza w powieści. *Rola* 1894 nr 34-41. — A. KRAUSHAR: Wspomnienia. Sylwetki literackie z niedawnej przeszłości. W książce: Kartki historyczne i literackie. Kr. 1894 oraz wyd. nast. — K. R. ŻYWIŃSKI [L. KRZYWIŃSKI]: Jeden z pogromców. *Prawda* 1894 nr 40-42. — T. T. JEŻ: Zadania powieści polskiej. *Tydzień dod. Kur. Lw.* 1894 nr 41-46. — H. NAGIEL: Dziennikarstwo polskie w Ameryce i jego 30-letnie dzieje. Chicago 1894. — Z. STRASZCZYWICZ: Bankructwo pozytywizmu. *Kraj* 1894 nr 30. [Polemika: J. Borejsza-Wysocki: W obronie spekulacji umysłowej. *Kraj* 1894 nr 36-37]. — P. CHMIEŁOWSKI: Współcześni poeci polscy. Szkice. Petersburg. 1895. — J. S. CZARNOWSKI: Literatura periodyczna i jej rozwój. Cz. 2. Kr. 1895 s. 349-354. [Rec.: S. Schnür-Peplowski. *Kwart. Hist.* 1896 z. 2 s. 381-384; J. T. Hodi [J. Tokarzewicz]. *Prawda* 1896 nr 11; *Ateneum* 1896 t. 1]. — B. ŁOZIŃSKI: Reakcja dzisiejsza przeciw pozytywizmowi. *Przegl. Powsz.* 1895 t. 47 s. 169-186. — A. ZŁOTNICKI: Pozytywizm i negatywizm. *Przegl. Tyg.* 1895 nr 49. —

P. CHMIEŁOWSKI: Dziennikarstwo polskie. W: *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 17/18 (1896) s. 624-636. — H. STRUVE: Wstęp krytyczny do filozofii, czyli rozbiór zasadniczych pojęć o filozofii. W-wa 1896 oraz wyd. nast. — A. ŚWIĘTOCHOWSKI: Poeta jako człowiek pierwotny. Kr. 1896. — „*Kurier Warszawski*”. *Książka jubileuszowa. 1821-1896*. W-wa 1896. [Polemika: B. Prus: Male uzupełnienie dużej „Książki jubileuszowej”; Falsze „W obronie prawdy”; I... „Jeszcze słowko”. *Kur. Codz.* 1896 nr 129-133, 154, 156; przedr.: Pisma. Pod red. Z. Szwejkowskiego. T. 29; Studia literackie, artystyczne i polemiki. W-wa 1950 s. 213-254]. — M. BAŁUCKI: Z moich wspomnień. *Przegl. Lit.* 1897 nr 24; 1898 nr 1-2. — W. M. DĘBICKI: Owoce pozytywizmu. *Przegl. Katol.* 1897. —

A. DYGASIŃSKI: O sztuce. [Wstęp

L. Grendyszyński]. *Kur. Niedzielną* 1897 nr 2. [Rec. [K. Bartoszewicz?]: Istota i zadania powieści. *Przegl. Lit.* 1897 nr 3]. — H. GRUBER: Dzieje filozofii pozytywnej. I: Życie i doktryna Augusta Comte'a, założyciela pozytywizmu. Tłum. W. M. Dębicki. W-wa 1897. — K. KASZEWski: Istota i zadania powieści. *Kur. Niedzielną* 1897 nr 12-13. — I. MATUSZEWSKI: Swoi i obcy. T. 1. W-wa 1898 [1897]; t. 2. W-wa 1903 [1902]; przedr. fragm. w: *Pol. krytyka lit. (1800-1918)*. *Materiały*. T. 4. W-wa 1959 s. 61-96; w książce: O twórczości i twórcach. Studia i szkice literackie. Wyboru dokonał i oprac. S. Sandler. W-wa 1965 s. 48-159. — [A. POTOCKI]: Jubileusz pokolenia. *Życie* 1897 nr 1. — [W. PRZYBOROWSKI]: Stara i młoda prasa. Przyczynek do historii literatury ojczystej (1866-1872). Kartki ze wspomnień eks-dziennikarza. Petersburg. 1897. — J. BRANDES: Polska. Przełożył Z. Poznański. Lw. 1898. Wyd. 2. Lw. 1902. — P. CHMIEŁOWSKI: Nasza literatura dramatyczna. T. 1. Petersburg. 1898 [rozdz. 13 i 14]. — L. J.: Zarazek pozytywizmu. *Wiek* 1898 nr 270, 282, 294. — K. NIEDZIAŁKOWSKI: Dlaczego dziś w poezji nie mamy słowików? *Rola* 1898 nr 24-51, 1899 nr 10-52, 1900 nr 1-8. — P. CHMIEŁOWSKI: Metodyka historii literatury polskiej. W-wa 1900 [1899]; przedr. fragm. w: *Teoria badań lit. w Polsce*. *Wypisy*. Oprac. H. Markiewicz. T. 1. Kr. 1960 s. 104-145. — I. MATUSZEWSKI: Przemysł w powieści. *Tyg. Ilustr.* 1899 nr 48-49. — I. MATUSZEWSKI: Miarą estetyczną w polemice. *Tyg. Ilustr.* 1899 nr 51-52; przedr. w książkach: *Twórczość i twórcy*. W-wa 1904; *O sztuce i krytyce*. Studia i szkice. Wyboru dokonał i oprac. S. Sandler. W-wa 1965 s. 162-169.

E. PRZEWÓSKI: Krytyka literacka we Francji. Lw. 1899. — J. M. ROBERTSON: Humanisci nowożytni. Studia socjologiczne o Carlyle'u, Millu, Emersonie, Arnoldzie, Ruskinie i Spencerze. Tłum. J. Stecki, W-wa 1899. — Jubileusz „*Czasu*”. Kr. 1899. — A. LANGE: O poezji współczesnej. W książce: *Studia i wrażenia*. W-wa 1900 s. 268-283. — A. NOWACZYŃSKI: Dramat polski XIX w. Studium impresjonistyczne. *Ateneum* 1900 t. 3 s. 1-30; przedr. w książce: *Studia i szkice*. Lw. 1901 s. 1-54. — Herbarz jubileuszowy „*Biesiady Literackiej*”. W-wa 1900. — *Szkola Główna Warszawska (1862-1869)*. T. 1: *Wydz. Filol.-Hist.* Kr. 1900. — W. M. KOZŁOWSKI: Kilka słów o pozytywizmie w Polsce i o jego roli przyszedłej w dziejach ludzkości. *Krytyka* 1901 t. 1 s. 241-247. — S. ZDZIARSKI: Pierwiastek ludo-

- wy w poezji polskiej XIX w. Studium porównawczo-literackie. W-wa 1901. — A. T. BROGLIE: Reakcja przeciw pozytywizmowi. Z oryginału przełożył E. Jędrzejowicz. Kr. 1902. Wyd. nast. Kr. 1904. — S. BRZOZOWSKI: Hippolit Taine i jego poglądy na filozofię, psychologię i historię. W-wa 1902. — S. BRZOZOWSKI: H. Taine jako estetyk i krytyk. W-wa 1902. — P. CHMIEŁOWSKI: Dzieje krytyki literackiej w Polsce. W-wa 1902. — P. CHMIEŁOWSKI: Historia w powieściach naszych. *Pogląd na Świat* 1902 z. 2 s. 62-76; z. 3 s. 101-110. — W. J. GRYF [W. JABLONOWSKI]: Niektórzy przedstawiciele ideałów „pracy organicznej” w powieści naszej z ostatniej ćwierci XIX w. *Tydzień dod. Kur. Lw.* 1902 nr 1-2, 4. — C. JANKOWSKI: Typy niewieście w literaturze XIX w. I. Bohaterki powieści i poezji polskiej 1816-1900. *Bluszcz* 1902 nr 2-20. — K. [L. KULCZYCKI]: Współczesne kierunki umysłowe w społeczeństwie polskim. *Głos* 1902 nr 17, 22, 26-27, 29, 40, 45. Wyd. osob. Kr. 1903 pt. Współczesne prądy umysłowe i polityczne. Szkice. S. I. [tu: Walka z pozytywizmem. S. 1-14]. — T. PINI: Nasza współczesna poezja. Szkice popularne. Lw. 1902. — H. GALLE: Czwierćwiecze dziejów pieśni (1875-1900). *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 1. — T. GRABOWSKI: Poezja polska po r. 1863. Zarys jej rozwoju w ciągu ostatniego czterdziestolecia. Kr. 1903. [Rec.: J. Sten [L. Bruner]. *Głos* 1903 nr 35; S. Tarnowski. *Przegl. Pol.* 1904 t. 3 s. 335-342]. — M. JANIK: Najnowsza poezja polska. Studium literackie. Złoczów 1903 [Rec.: W. Hahn. *Muzeum* 1902 s. 787; K. Wojciechowski. *Pam. Lit. R.* 2 (1903) s. 700-702]. — S. KOSZUTSKI: „Praca organiczna” a rozwój przemysłowy kraju. *Ogniwio* 1903 nr 30-32. — A. MAHRBURG: Pozytywizm w opalach reakcji. *Ogniwio* 1903 nr 5. — M. POLAK: Typy dziecięce w literaturze polskiej. Szkic krytyczny. *Wędrowiec* 1903 nr 31-34. — K. ZDZIECHOWSKI: Czy umarł?... *Ogniwio* 1903 nr 8. — *Księga jubileuszowa „Kuriera Porannego” 1877-1902*. Wyd. z powodu 25-lecia pisma pod red. F. Fryzego. W-wa 1903. — K. J. CHRANIEWICZ: Oczerki nowszej polskiej literatury. Petersburg. 1904. [Rec.: *Kraj* 1904 nr 19; *Nowa Reforma* 1904 nr 28; *Tyg. Ilustr.* 1904 s. 419-420; *Siewiero-zapadnyj kraj* 1904 nr 37]. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Od Brodzińskiego do Reymonta. Linia rozwoju powieści chłopskiej. *Nowa Reforma* 1904 nr 297 dod. *Na Gwiazdkę*. — J. KODISOWA: Hasła i sprawiedliwość. *Ogniwio* 1904 nr 10. — B. KOSKOWSKI: Lud w powieści od Prusa do Reymonta. *Kur. Warsz.* 1904 nr 89. — K. KRAUZ-KELES: Pozytywizm i monistyczne pojmowanie dziejów. *Głos* 1904 nr 18-20. — H. STRUBE: Herbert Spencer i jego systemat filozofii syntetycznej. *Bibl. Warsz.* 1904 t. 1 s. 413-454 i odb. — LITAWA [M. ZIELENIEWSKA]: Książd w polskiej poezji i powieści. *Dzien. Poz.* 1904 nr 6-77 z przerwami i odb. [Rec.: *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1904 nr 64; R. Plenkiewicz. *Tyg. Ilustr.* 1905 s. 65; *Bibl. Warsz.* 1905 t. 1 s. 198]. — W. FELDMAN: Współczesna krytyka literacka w Polsce. Lw. 1905 [rozdz.: 1, 2, 6, 7]. — H. GALLE: Żydzi w beletryście dzisiejszej. *Bibl. Warsz.* 1905 t. 1 s. 138-150. — S. GÓRSKI: Dziennikarstwo polskie. Zarys historyczny. W-wa 1905. — L. LIPKE: Problem socjologiczny Comte'a. *Przegl. Powsz.* 1905 t. 88 s. 161-184. — J. TOKARZEWICZ: Humorystyka polska najświetszej doby. *Książka* 1905 s. 169-171, 213-216; przedr.: *Nowa Reforma* 1905 nr 195. — *Księga pamiątk. zjazdu b. wychowawców b. Szkoły Głównej Warsz.* W-wa 1905. — S. BRZOZOWSKI: Współczesna powieść polska. Stanisławów 1906; przedr.: *Dzieła wszystkie*. T. 6. W-wa 1936. — K. WROCZYŃSKI: Poezja polska po 1863 r. *Głos Narodu* 1906 nr 304, 306, 315. — S. BRZOZOWSKI: Współczesna krytyka literacka w Polsce. Stanisławów [1907]; przedr.: *Dzieła wszystkie*. T. 6. W-wa 1936 [rozdz.: 8, 12]. — M. JANIK: Literatura polska syberyjska. Złoczów 1907. [Rec.: W. Hahn. *Pam. Lit. R.* 6 (1907) s. 521-522]. — B. ORŁOWSKI: F. Brunetiere i ewolucjonizm w historice literatury. W-wa 1907. — H. B.: Żydzi w nowelistyce polskiej. *Jedność* 1907 nr 3-4. — ŻEL. GROTEWSKI: Problemat społeczny w powieści polskiej. Szkic porównawczy. *Bibl. Warsz.* 1908 t. 2 s. 535-565. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Pozytywizm w nauce i literaturze. W-wa 1908. — *Książka jubileuszowa „Dziennika Poznańskiego” 1859-1909*. Poz. 1909. — „Tygodnik Ilustrowany”. Numer jubileuszowy 1859-1909. *Tyg. Ilustr.* 1909 nr 50. — L. JENIKE: Ze wspomnień. T. 1-2. W-wa 1910. — S. T. JARKOWSKI: Literatura dotycząca prasy polskiej. Notatki krytyczno-biograficzne. *Przegl. Nar.* 1911 nr 7 s. 9-48, nr 8 s. 169-214 i odb. [Rec.: W. Hahn. *Pam. Lit. R.* 11 (1912) s. 362]. — J. KUCHARZEWSKI: Czasopiśmiennictwo polskie w XIX w. Królestwie, na Litwie i Rusi oraz na emigracji. Zarys bibliograficzno-historyczny. *Przegl. Nar.* 1911 s. 411-478, 545-598 i odb. W-wa 1911. [Rec.: S. T. Jarkowski. *Książka* 1912 nr 1; S. Zdziarski. *Przegl. Powsz.* 1914 t. 122 s.

- 109-115]. — H. STRUVE: Historia logiki jako teorii poznania w Polsce. Poprzedzona zarysem jej rozwoju u obcych. Wyd. 2. W-wa 1911. — JORDAN [J. WIENIAWSKI]: Kartki z mego pamiętnika. T. 1-2. W-wa [1911]. — Stulecie „Gazety Lwowskiej” 1811-1911. T. 1-3. Lw. 1911-1914. — B. CHLEBOWSKI: Znaczenie Szkoły Głównej Warszawskiej w dziejach umysłowości i nauki polskiej. *Spr. Tow. Nauk. Warsz.* 1912 i odb. — B. CHLEBOWSKI: Życie duchowe w Warszawie. W: Pisma. T. 4. W-wa 1912. — F. JABLZYŃSKI: Czy był u nas realizm? *Prawda* 1912 nr 43. — M. MANN: Ewolucjonizm w historii literatury. *Bibl. Warsz.* 1912 t. 1 s. 87-99. — H. WÓJCICKI: W szkołach przed pół wiekiem. 3. Szkoła Główna w Warszawie w 50 rocznicę jej założenia. *Przegl. Pol.* 1912 t. 186 s. 320-344. — Romanizm, pozytywizm a współczesność. *Złoty Róg* 1912 nr 2. — B. CHLEBOWSKI: Contemporary Polish Literature (1864-1905). *The Russian Review* 1913 nr 3. — W. F. [W. FELDMAN]: Rok 1863 w powieści polskiej. *Nowa Reforma* 1913 nr 33, 35. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Rok 1863 w literaturze polskiej. *Museion* 1913 nr 1/2 s. 3-20; przedr.: *Sfinks* 1916 s. 77-94. — W. HAHN: Rok 1863 w dramacie polskim. *Gaz. Wiecz.* 1913 nr 1101-1117, 1135 i nn. Wyd. osob. Lw. 1913. [Rec.: S. Lam. *Poradnik Teatrów i Chórów Włościańskich*. 1913 s. 163-166, 188-190; S. Zdziarski. *Książka* 1913 nr 6 s. 298-300]. — J. LEWKOWICZ: Pozytywizm i krytycyzm. *Sfinks* 1913 t. 4 s. 234-247. — W. A. ŁUGAKOWSKI: Russkije pisateli w polskiej literaturze. Petersburg. 1913 z. 1-3. — H. ORSZA [H. RADLIŃSKA]: Piśmiennictwo popularne w Polsce. W: *Praca oświatowa. Jej zadania, metody, organizacja*. Kr. 1913 s. 173-207. — M. RETTINGER: Notatki o pozytywistach. Lw. 1913. — W. FELDMAN: Dzieje polskiej myśli politycznej (1864-1914). Kr. 1914-1919, W-wa 1920. Wyd. 2 przejrzał i uzupełnił J. Feldman. W-wa 1933. — T. JEŃSKO-CHOŃSKI: Żyd w powieści polskiej. Studium. W-wa 1914. — *Księga pamiątek zjazdu b. wychowawców b. Szkoły Głównej Warsz.* W-wa 1914. — T. KOTARBIŃSKI: Utylitaryzm w etyce Milla i Spencera. Kr. 1915; przedr.: Wybór pism. T. 1: Myśli o działaniu. W-wa 1957 s. 215-330. — ALKAR [A. KRAUSHAR]: Czasy szkolne za Apuchtina. Kartka z pamiętnika. (1879-1897). W-wa 1915 oraz wyd. nast. — W. HAHN: Kościuszko w polskiej poezji dramatycznej. *Kur. Poz.* 1917 nr 235, 247-249, 251, 253-256 i odb. *Poz.* 1918. [Rec.: J. Jankowski. *Bluszcz* 1918 nr 46; *Czas* 1918 nr 198; *Przegl. Oświatowy* 1918 nr 9]. — Polska w kulturze powszechnej. Dzieło zbior. pod red. F. Konecznego. T. 1-2. Kr. 1918. — S. J. CZARNOWSKI: Pamiętnik. Z. 5-9, 13, 25. W-wa 1921-1926. — F. HOESICK: „Siła fatalna” poezji Słowackiego. Przyczynek do sławy pośmiertnej poety. Kr. 1921. — M. SZYJKOWSKI: Dzieje komedii polskiej w zarysie. Kr. 1921. [Rec.: E. Breiter. *Świat* 1921 nr 26; J. Gołąbek. *Rzeczpospolita* 1921 nr 213; E. Haecker. *Naprzód* 1921 nr 84; Z. Sarnecki. *Ilustr. Kur. Codz.* 1921 nr 105-106, 110, 119; L. Skoczylas. *Ilustr. Przegl. Teatr.* 1921 nr 11-12; I. Chrzanowski. *Przegl. Warsz.* 1922 t. 1 s. 95-96; A. Grzymała-Siedlecki. *Rzeczpospolita* 1922 nr 219 wyd. por.]. — S. WASYLEWSKI: Życie polskie w XIX w. Powst. 1922-1936. Wyd. Kr. 1962 [oprac., przedmowa i przypisami opatrzył Z. Jabłoński]. — J. BARTOSZEWICZ: Z pamiętnika. *Tyg. Ilustr.* 1922 nr 42-47, 49, 51, 53. — J. BARTOSZEWICZ: Ostatnie dni Szkoły Głównej. *Tyg. Ilustr.* 1923 nr 32-41. — A. DROGOSZEWSKI: Pozytywizm polski. W: *Enc. wychow.* T. 9 (1923) s. 6-27. Wyd. osob. Lw. 1931 oraz wyd. nast. — T. KOTARBIŃSKI: Pozytywizm A. Comte’a. W: *Enc. wychow.* T. 9 (1923) z. 10. — M. SZYJKOWSKI: Dzieje nowożytnej tragedii polskiej. Cz. 2. Typ szekspirowski. Kr. 1923. [Rec.: I. Chrzanowski. *Rzeczpospolita* 1923 nr 235 wyd. por.; W. Fallek. *Nowy Dzień*. 1923 nr 219; J. Lorentowicz. *Życie Teatru* 1923 nr 12; Ks. T. K. [T. Karyłowski]. *Przegl. Powsz.* 1924 t. 161 s. 265-266; M. Kridl. *Przegl. Warsz.* 1924 nr 29 s. 234-235]. — W. HAHN: Zagadnienie nawrócenia w polskiej poezji i powieści. *Poz.* 1924. — K. LÜCK: Der Bauer im polnischen Roman des XIX Jahrhunderts. *Deutsche Wissenschaftliche Zeitschrift für Polen* 1925 z. 6 s. 71-132 i odb. — *Księga pamiątek Kielczan 1856-1904*. W-wa 1925. — C. JANKOWSKI: Z czeczotkowej szkatułki. Odgłosy ginącego świata. Wil. 1926. — Zakładu Narodowego im. Ossolińskich ustawy, przywileje i rzeczy dziejów jego dotyczące. Wyd. W. Bruchnalski. Lw. 1926. — S. BĄCZYŃSKI: Losy romansu. W-wa 1927. [Rec.: J. Birk. [J. Birkenmajer]. *Czartak* 1928 s. 203; K. Czachowski. *Ilustr. Express Tyg.* 1927 nr 13-14; H. Drzewiecki. *Głos Prawdy Lit.* 1927 nr 340; K. W. *Kur. Por.* 1927 nr 183; A. Lange. *Dzienn. Pol.* 1927 nr 177; R. [T. Sinko]. *Kur. Lit.-Nauk.* 1927 nr 30 dod. *Ilustr. Kur. Codz.*; O. Forst-Bataglia. *Pologne Littéraire* 1928 nr 25]. — K. GRAFCZYŃSKI: Prądy literackie w Pol-

- sce w w. XIX i XX. *Informator Urzędniczy* i odb. Lubl. 1927. — W. MICKIEWICZ: *Pamiętniki*. T. 2-3. Kr. 1927-1933. — W. SMOLEŃSKI: Fragment pamiętnika. W książce: *Monteskiusz w Polsce XVIII w.* W-wa 1927 s. 1-32. — *Księga pamiątkowa Siedlczan (1844-1905)*. W-wa 1927. — S. BACZYŃSKI: Nasi powieściopisarze. Charakterystyki literackie. W-wa 1928. [Rec.: K. Czachowski. *Czas* 1928 nr 127; Z. Dębicki. *Kur. Warsz.* 1928 nr 73; *Lit. i Sztuka* dod. *Dzien. Poz.* 1928 nr 11; J. Herlaine. *Dzien. Pol.* 1928 nr 139; R. [T. Sinko]. *Kur. Lit.-Nauk.* 1928 nr 20 dod. *Ilustr. Kur. Codz.*]. — S. Koszurski: Walka młodzieży polskiej o wielkie ideały. Wspomnienia z czasów gimnazjalnych i uniwersyteckich (1881-1900). W-wa 1928. — A. KRZESIŃSKI: *Pozytywizm i modernizm a polskie duchowieństwo*. W-wa 1928. [Polemika: W. Bielański, S. Kobyłecki. *Przeegl. Katol.* 1928 nr 36]. — L. POMIŃSKI: Rok 1863 w literaturze. *Polska Zbrojna* 1928 nr 22. — B. SUCHODOLSKI: *Pozytywizm i idealizm w badaniach literackich*. *Ruch Lit.* 1928 nr 7 s. 193-200 i odb. — K. WOJCIECHOWSKI: *Przewrót w umysłowości i literaturze polskiej po r. 1863*. Lw. 1928. — K. WÓYCICKI: *Walka na Parnasie i o Parnas*. Materiały i opracowania do dziejów pozytywizmu polskiego. Cz. 1. Walka z epigonizmem, poglądy, wskazania, nadzieje, wróżby. Kr. 1928. — A. ZIELEŃCZYK: *Źródła polskiego pozytywizmu filozoficznego*. *Droga* 1928 nr 4 s. 364-371. — *Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Poznaniu w l. 1857-1927*. Poz. 1928. — Z. FALKOWSKI: *O sposób pojmowania realizmu w badaniach literackich*. *Przeegl. Powsz.* 1929 t. 183 s. 23-41, 277-294. — S. HIRSZHORN: *Typy żydowskie w literaturze polskiej*. *Nasz Przeegl.* 1929 nr 55. — F. HOESICK: *Ze wspomnień o cenzurze rosyjskiej w Warszawie*. W-wa 1929. — A. LEO: *Wczoraj. Gawęda o niedawnej przeszłości*. W-wa 1929. — Z. PIASECKA: *Błędy pozytywizmu*. *Wiad. Katol.* 1929 t. 6 s. 2 i nn. — A. SZELĄGOWSKI: *Pozytywizm warszawski a socjalizm popowstaniowy*. W: *Insurekcje. Materiały i badania do dziejów powstań oraz ruchów społecznych i narodowych w Polsce*. T. 1. W-wa 1929 s. 97-113. — Z. SZWEYKOWSKI: *Pozytywizm polski. Próba oceny*. *Przeegl. Współcz.* 1929 t. 28 nr 83 s. 406-419. [Rec.: B. Gubrynowicz. *Ruch Lit.* 1932 s. 48-50]. — A. ŚWIĘTOCHOWSKI: *Liberum veto*. *Garść wspomnień*. *Mysł Nar.* 1929 nr 13. — W. ARCIMOWICZ: „*Estetyka pozytywiana*”. *Dzien. Wil.* 1930 nr 88-91. — S. OSADA: *Prasa i publicystyka polska w Ameryce*. Pittsburg 1930. — Z. ROMANOWICZÓWNA: *Cienie*. *Kilka oderwanych kart z mojego życia*. Lw. 1930. [Rec.: B. Gubrynowicz. *Ruch Lit.* 1930 s. 225; H. Kopia. *Pam. Lit.* R. 27 (1930) s. 718-719; S. Wasylewski. *Tęcza* 1930 nr 34; *Dzien. Lw.* 1930 nr 98]. — S. ZABIEROWSKI: *Samuel Zborowski jako motyw literacki*. *Pam. Lit.* R. 27 (1930) s. 400-423. — W. M. KOZŁOWSKI: *Le positivisme en Pologne et en Tchécoslovaquie*. *Le Monde Slave* 1931 t. 2 nr 6, t. 3 nr 8 i odb. — M. KRIDL: *Główne prądy literatury europejskiej*. *Klasycyzm, romantyzm, epoka poromantyczna*. W-wa 1931. [Rec.: R. [T. Sinko]. *Kur. Lit.-Nauk.* 1931 nr 40 dod. *Ilustr. Kur. Codz.*; E. Skiński. *Kur. Poz.* 1931 nr 430]. — A. ŚWIĘTOCHOWSKI: *Z pamiętnika*. *Wiad. Lit.* 1931 nr 42-43, 46, 48, 51-52, 1932 nr 3, 5, 8, 10, 13, 17, 20; przedr. fragm.: E. Sawrymowicz, T. Wojeński: *Publicystyka pozytywizmu*. W-wa 1948 s. 13-20; *Kultura okresu pozytywizmu*. Cz. 1: *Mieszczaiństwo*. W-wa 1949 s. 161-172; przedr. całości w książce: *Wspomnienia*. Oprac. i wstępem poprzedził S. Sandler. Wr. 1966 s. 3-133. [Rec.: S. Kawyn: *Czy jesteśmy... pozytywistami?* *Słowo Pol.* 1931 nr 353]. — J. MOSDORF: *Czy Comte był pozytywistą?* *Przeegl. Filoz.* 1932 s. 240-259. — Z. SZWEYKOWSKI: *Zarys historii Kasy im. Mianowskiego*. *Nauka Pol.* 1932 t. 15 s. 1-202 i odb. [Rec.: (T. M.) [T. Mikulski]. *Mysł Nar.* 1932 nr 12; K. Czachowski. *Polonista* 1933 s. 45; STW. *Wiad. Lit.* 1933 nr 5]. — *Kraków w XIX w.* T. 1-2. Kr. 1932. — *Polska, jej dzieje i kultura od czasów najdawniejszych aż do chwili obecnej*. T. 3: 1796-1930. W-wa [1932]. — S. DOBRZYCKI: *Sytuacja Polski i warunki rozwoju literatury polskiej w epoce porozbiorowej*. *Pam. Lit.* R. 30 (1933) s. 17-53. — Z. ŁEMPICKI: *Oblicze duchowe w XIX*. *Kultura i Wychow.* 1933 z. 1 s. 47-70 i odb. W-wa 1933. [Rec.: R. [T. Sinko]. *Kur. Lit.-Nauk.* 1933 nr 51 dod. *Ilustr. Kur. Codz.*; M. Kridl. *Wiad. Lit.* 1934 nr 38]. — J. ROSEN: *Wspomnienia*. 1860-1925. Spisała A. Leo. W-wa 1933. — T. SINKO: *Hellada i Roma w Polsce*. *Przeegląd utworów na tematy klasyczne w literaturze polskiej ostatniego stulecia*. Lw. 1933. [Rec.: J. K. *Kur. Lit.-Nauk.* 1933 nr 39 dod. *Ilustr. Kur. Codz.*; K. F. Kumaniecki. *Dzien. Pol.* 1933 nr 210; J. Birkenmajer. *Przeegl. Powsz.* 1934 t. 202 s. 287-294; S. Essmanowski. *Pion* 1934 nr 36; M. Popławski. *Nowa Książka* 1934 z. 2 s. 69]. — *Zydzia w Polsce odrodzonej*. *Działalność społeczna, gospodarcza, oświatowa i kulturalna*. Cz. 3:

- Żydzi polscy w okresie porobiorowym. W-wa 1933 t. 1 s. 377-574, t. 2 s. 5-161. — K. S. FRYCZ: *Pozytywizm. Myśl Nar.* 1934 nr 41. — L. FRYDE: *Problem noweli. Powst. 1934. Ogł. Pam. Lit. R. 52* (1961) z. 1 s. 91-124. — T. GRABOWSKI: *Krytyka literacka w Polsce w epoce realizmu i modernizmu 1863-1933. Poz. 1934 s. 1-111.* [Rec.: M. Kridl. *Roczn. Lit.* 1934 s. 276-277; L. Pomirowski. *Gaz. Pol.* 1934 nr 250; M. Rzeuska. *Wiad. Lit.* 1935 nr 4]. — J. MUSZKOWSKI: „Tygodnik Ilustrowany” 1859-1934. *Tyg. Ilustr.* 1934 nr 51/52 i odb. W-wa 1935. — S. DIDIER: *Okres pozytywizmu. Myśl Nar.* 1935 nr 18. — F. HOESICK: *Dom rodzicielski. T. 1-4. Kr.* 1935. Wyd. nowe, skrócone: *Powieść mojego życia. T. 1-2. Wr.* 1959. — L. KOWALSKI: *Pędzlem i piórem. Kr.* 1935. — J. LORENTOWICZ: *Spojrzenie wstecz. W-wa 1935. Wyd. 2 Kr.* 1957. — L. STOLARZEWICZ: *Literatura Łodzi w ciągu jej istnienia. Szkic literacki i antologia. Łódź [1935].* — S. SZPOTAŃSKI: *Dyscyplina pozytywizmu. Kur. Warsz.* 1935 nr 211. — S. KOŁACZKOWSKI: *Rekonasans. W: Prace historycznolit. Księga zbior. ku czci I. Chrzczanowskiego. Kr.* 1936 s. 64-84. — E. KRASIŃSKI: *Gawędy o przedwojennej Warszawie. W-wa 1936.* — K. KRZEWSKI: *Spór o walkę „młodych” ze „starymi”, czyli mały przewodnik po pozytywizmie warszawskim. Pion* 1936 nr 46-52. Wyd. osob. W-wa 1937. — K. KRZEWSKI: „Zarys literatury” P. Chmielowskiego o walce młodych ze starymi. *W: Prace historycznolit. Księga zbior. ku czci I. Chrzczanowskiego. Kr.* 1936 s. 456-478. — B. NADOLSKI: *Lwowskie czasopiśmiennictwo literackie w XIX w. Pam. Lit. R. 33* (1936) s. 453-460. — B. NADOLSKI: *Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza. Zarys historii 1886-1936. Pam. Lit. R. 33* (1936) z. 4 s. 687-728 i odb. Lw. 1937. [Rec.: S. Łempicki. *Nowa Książka* 1938 z. 6 s. 333-334]. — W. TATARKIEWICZ: *Pozytywizm. W: Świat i Życie. Zarys enc. współcz. wiedzy i kultury. T. 4.* (1936) s. 355-362. — J. WOLYŃSKI: *Wspomnienia z czasów szkolnictwa rosyjskiego w b. Królestwie Polskim 1868-1915. W-wa 1936.* — W. GÓRSKI: *Wspomnienia. Sześćdziesiąt lat pracy na niwie pedagogicznej. W-wa 1937.* — T. HRZ: *Talent, dziwactwo i coś jeszcze. W-wa 1937.* — T. T. JEŻ: *Od kolebki przez życie. Wspomnienia. Do druku przygotował A. Lewak. Wstępem poprzedził A. Brückner. T. 3. Kr.* 1937. — R. KAPLANOWA: *W sprawie tendencji w powieści realistycznej. W: Prace ofiaro-*
- wane K. Wóycickiemu. Wil.* 1937 s. 467-482. — J. Kubicz: *Przewrót umysłowy w Polsce po r. 1863. 1. Podstawy gospodarcze; 2. Program przebudowy gospodarczej. Sygnały* 1937 nr 27, 30. — B. LIMANOWSKI: *Pamiętniki (1835-1870). W-wa 1937. Wyd. 2 W-wa 1957. Zob. r. 1958.* — M. TOBIASZ: *Pionierzy odrodzenia narodowego i politycznego na Śląsku (1763-1914). Kat.* 1937. Wyd. 2 Kat. 1945. — K. CZACHOWSKI: *Rok 1863 w powieści polskiej. Kur. Lit.-Nauk.* 1938 nr 4 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — I. FIK: *Rodowód społeczny literatury polskiej. Kr.* 1938. Wyd. 2 Kr. 1946; przedr. w książce: *Wybór pism krytycznych. W-wa 1961 s. 299-368.* *Thum. czeskie E. Sojka: Praga 1948.* [Rec.: M. Jordan [P. Hoffman]. *Epoka* 1938 nr 25; M. Lewiński. *Kr. Kur. Por.* 1938 nr 299; W. Rzymowski. *Dzien. Lud.* 1938 nr 346; S. Besser. *Tu i Tam* 1939 nr 1; W. Erlich. *Nowe Życie* 1939 nr z 1 marca; Z. Obrzud. *Fantana* 1939 nr 2; K. Budzyk. *Kuźnica* 1947 nr 7; J. Z. Jakubowski. *Polonista* 1947 z. 1/2 s. 54-55; H. Markiewicz. *Odrodzenie* 1947 nr 14-15]. — K. LÜCK: *Der Mythos vom Deutschen in der polnischen Volksüberlieferung und Literatur. Forschungen zur deutsch-polnischen Nachbarschaft im ostmitteleuropäischen Raum. Poz.-Lipsk 1938. Wyd. 2 1943.* — A. ŁASZOWSKI: *Aktualność pozytywizmu. Myśl Pol.* 1938 nr 9. — J. ŁEMPICKI: *Historiozofia Hipolita Taine’a. Kr.* 1938. — J. MUSZKOWSKI: *Z dziejów firmy „Gebethner i Wolff” 1857-1937. W-wa 1938.* — E. PŁOSKI: *Wspomnienia. Płock 1938.* — L. POMPIROWSKI: *O realizmie, współczesnej prozie i Bolesławie Prusie. Gaz. Pol.* 1938 nr 10-11. — S. ROSIAK: *Księgarnia „E. Orzeszkowa i S-ka” w Wilnie. Wil.* 1938. — Z. SZWEYKOWSKI: *Pozytywizm polski a kultura ziemiańska. W: Księga pamiątk. na 75-lecie „Gazety Rolniczej” 1861-1935. T. 1. W-wa 1938 s. 196-205.* — Z. ZALESKA: *Czasopisma kobiece w Polsce. Materiały do historii czasopism 1818-1937. W-wa 1938.* — *Księga pamiątk. na dziesięćdziesięciolecie dziennika „Czas” 1848-1938. W-wa 1938.* — J. HULEWICZ: *Sprawa wyższego wykształcenia kobiet w Polsce w w. XIX. Kr.* 1939. [Rec.: K. W. Zawodziński. *Kur. Lit.-Nauk.* 1939 nr 5 dod. *Ilustr. Kur. Codz.*]. — Z. ŁEMPICKI: *Pozytywizm, idealizm i neopozytywizm w historii literatury. Spr. z Czynności i Posiedzeń PAU t. 44* (1939) s. 203-212. —
- M. KUNCEWICZOWA: *Modern Polish Prose. Birkenhead [1945].* — A. BRO-

- NARSKI: L'Italie et la Pologne au cours des siècles. Lozanna 1945. — K. WYKA: Żywotne tradycje prozy polskiej. *Odrodzenie* 1945 nr 53; przedr. w książkach: Pogranicze powieści. Kr. 1948 s. 36-54; Szkice literackie i artystyczne. T. 1. Kr. 1956 s. 97-112. — F. ARASZKIEWICZ: Pozytywizm polski. Lubl. 1946. Wyd. 2 uzup. Lubl. 1947. [Rec.: S. Papée. *Odrodzenie* 1946 nr 49; W. Jakóbczyk. *Mysł Współcz.* 1947 nr 4 s. 119-122; S. Papée. *Dzien. Lit.* 1948 nr 2; H. Markiewicz. *Pam. Lit. R.* 41 (1950) z. 1 s. 226-228]. — I. BALIŃSKI: Wspomnienia o Warszawie. Z przedmową Z. Nowakowskiego. Edynburg 1946. — I. BALIŃSKI: Ze wspomnień o dawnej Warszawie. Dramat i komedia. (1875-1900). W: *Wiek kłeski. Almanach historycznoliteracki*. Londyn 1946. — A. BRÜCKNER: Dzieje kultury polskiej. T. 4: Dzieje Polski rozbiorowej 1795 (1772)-1914. Do druku przygotowali S. Kot i J. Hulewicz. Z przedmową autora i słowem wstępnym S. Łempickiego. Kr. 1946. Wyd. 2 Paryż [1956] pt. Tysiąc lat kultury polskiej. T. 2. Od początków XVIII w. do wybuchu drugiej wojny światowej. Wyd. 3 Paryż 1957. — J. CHAŁASIŃSKI: Społeczna genealogia inteligencji polskiej. W-wa 1946; przedr. w książce: Przeszłość i przyszłość inteligencji polskiej. W-wa 1958 s. 43-116. — A. KAWECKA-GRYCZOWA: Zarys dziejów piśmiennictwa polskiego w Prusach Wschodnich. W-wa 1946. — J. KRZYŻANOWSKI: Czyciele światła. *Nauka i Sztuka* 1946 nr 7/8 s. 3-18; przedr. w książce: W kręgu wielkich realistów. Kr. 1962 s. 263-276. — N. ŁUBNICKI: Rozwój myśli pozytywistycznej. 1. Walka z idealizmem i romantyzmem. 2. Walka z metafizyką. Rzeź upiorów. 3. Dalsze boje. *Udział Polski. Światło* 1946 nr 17, 19-20. — W. OGRÓDZIŃSKI: Dzieje piśmiennictwa śląskiego. T. 1. Kat. 1946. Wyd. nast. poszerz. Kat. 1965 [Rec.: T. Mikulski. *Sobótka* 1946 półrocze 2 s. 301-304; J. Lewański. *Pam. Lit. R.* 37 (1947) s. 321-326 i odb. Wr. 1948; R. Pollak. *Przegl. Zach.* 1947 nr 3 s. 254-257]. — W. PIETRZAK: Drogi polskiej powieści w XIX w. *Twórczość* 1946 z. 7/8 s. 246-256; przedr. w książce: Rachunki z dwudziestoleciami. W-wa 1955 s. 59-76. — S. PIGOŃ: Zarys literatury ludowej. Kr. 1946. [Rec.: J. Krzyżanowski. *Nauka i Sztuka* 1947 t. 5 s. 211-215; S. Lichański. *Prace Polonist. S. V* (1947) s. 258; W. J. Rose. *The Slavonic and East European Review* 1947 nr 65 s. 623-625; Z. Skwarczyński. *Pam. Lit. R.* 37 (1947) s. 36-321]. — W. SZEWczyk: Śląski trud literacki. Pi-sarze śląscy XIX i XX w. Wr. 1946; przedr. w: *Oblicze Ziemi Odzyskanych. Dolny Śląsk*. T. 2. Wr. 1948 s. 563-617. [Rec.: Z. Hierowski. *Zaranie Śląskie* 1946 z. 3/4 s. 121-124; T. Mikulski. *Sobótka* 1946 półrocze 1 s. 118-122; J. Krzyżanowski. *Nauka i Sztuka* 1947 t. 5 s. 211-215; J. Lewański. *Pam. Lit. R.* 37 (1947) s. 326]. — H. VÖGLER: Powieść polska w XIX w. *Świetlica Kr.* 1946 nr 23 s. 357-358, nr 24 s. 372-373. — K. W. ZAWODZIŃSKI: Stulecie trójcy powieściopisarzy. *Odrodzenie* 1946 nr 33, 35, 38, 39; przedr. w książkach: Stulecie trójcy powieściopisarzy. Studia nad społecznym i artystycznym znaczeniem dzieła Orzeszkowej, Prusa, Sienkiewicza. Łódź 1947; Opowieści o powieści. Kr. 1963 s. 133-174. [Rec.: K. Czachowski. *Dzien. Lit.* 1948 nr 9; A. Hutnikiewicz. *Arkona* 1948 nr 1/3 s. 5-6; E. Korzeniewska. *Kuźnica* 1948 nr 4; H. Markiewicz. *Odrodzenie* 1948 nr 23; A. Madej. *Tyg. Warsz.* 1948 nr 6; S. Papée. *Dzien. Lit.* 1948 nr 2]. — S. ŻÓŁKIEWSKI: Parę uwag o pozytywizmie polskim. *Łódź Teatr.* 1946/1947 nr 2 s. 27-30. — L. BUDRECKI: Z okien folwarku. *Wies* 1947 nr 23. — L. BUDRECKI: Powieść mieszczańska. *Wies* 1947 nr 29. — K. CZACHOWSKI: Polskie powieści o chłopach przed Reymontem. *Od A do Z* 1947 nr 1; przedr. w książce: Pod piórem. Kr. 1947 s. 72-77. — S. FRYBES: Aktualności badań nad pozytywizmem w literaturze. *Przegl. Akademicki* 1947 nr 4. — E. JACKIEWICZOWA: Romantyzm — Pozytywizm — Młoda Polska. Notatnik historycznoliteracki. [B.m.] 1947. — K. KOŚCIŃSKA: Nie będąc pomniejszych ciętami, chcemy uruchomić wszystko, co twórcze w narodzie. *Walka Młodych* 1947 nr 40. [Polemika: R. Strzelecki: O pozytywizmie. *Walka Młodych* 1947 nr 45]. — L. KRZYWICKI: Wspomnienia. T. 1. W-wa 1947. Wyd. nast.: T. 1-3. W-wa 1957-1959; przedr. fragm.: *Kultura okresu pozytywizmu*. Cz. 1: *Mieszczanstwo*. W-wa 1949 s. 307-312. — S. KRZYWOSZEWSKI: Długie życie. Wspomnienia. T. 1. W-wa 1947. — J. KULCZYCKA-SALONI: Romantyzm i pozytywizm. *Książka i Kultura* 1947 nr 11. — B. OSMÓLSKA-PISKORSKA: Pomorskie Towarzystwo Pomocy Naukowej. Pół wieku istnienia i działalności. 1848-1898. Tor. 1947. — A. STAWAR: Pozytywizm, romantyzm, oświecenie. *Odrodzenie* 1947 nr 30; przedr. w książce: Szkice literackie. Wybór. W-wa 1957 s. 265-284. — R. WROCZYŃSKI: Z dziejów problematyki społeczno-oświatowej w Polsce. *Oświata i Kultura* 1947 nr 2/3 s. 49-62. — E. AJNENKIEL: Polskie rewolucyjne

- pieśni robotnicze z lat 1875-1915. Materiały i notatki. *Prace Polonist.* S. VI (1948) s. 243-282. [Rec.: A. Czartkowski. *Prace Polonist.* S. VII (1949) s. 175-176]. — H. BARYCZ: Rozwój historii oświaty, wychowania i kultury w Polsce. Kr. 1948. — L. BUDRECKI: Trzy mity. *Nowiny Lit.* 1948 nr 48. — M. DŁUSKA: Studia z historii i teorii wersyfikacji polskiej. T. 1. Kr. 1948; t. 2. Kr. 1950. [Rec.: S. Furmanik. *Twórczość* 1949 nr 4 s. 121-130; K. W. Zawodziński. *Dziś i Jutro* 1949 nr 21; Z. Pędziński. *Przełł. Powsz.* 1952 nr 78 s. 91-92; K. W. Zawodziński. *Pam. Lit.* R. 40 (1952) s. 395-424]. — W. FLORYAN: Czasopiśmiennictwo polskie na Ziemiach Śląskich w okresie walki o narodowość (1845-1921). W: *Oblicze Ziemi Odzyskanych. Dolny Śląsk*. T. 2. Wr. 1948 s. 619-706. — Z. HIEROWSKI: Piśmiennictwo na Śląsku. W: *Śląsk, ziemia i ludzie*. Kat. 1948 i odb. pt. Język i piśmiennictwo na Śląsku [współz. z pracą S. Rosponda: Język na Śląsku]. — E. KORZENIEWSKA: Pisarze w służbie prawdy i społeczeństwa. *Plomien* 1948 nr 14 s. 429-432. — J. KULCZYCKA-SALONI: Sprawa chłopska w publicystyce wczesnego pozytywizmu. *Wiś* 1948 nr 44. — Z. LIBERA: Problemy pozytywizmu polskiego. *Kuźnica* 1948 nr 42. — B. OSMÓLSKA-PISKORSKA: Towarzystwo Naukowe w Toruniu. Powstanie i zarys dziejów 1875-1948. *Zapiski Tow. Nauk. w Tor.* 1948 t. 14 z. 1-4. — R. PISARSKI: Pierwiastek ludowy i społeczny w piśmiennictwie polskim. Wybór zagadnień z literatury. Kr. [1948] s. 95-109. — J. RYTŁOWA: Okres pozytywizmu. *Poradnik dla Nauczycieli* 1948/1949 nr 1-2 s. 27-111, nr 3-4 s. 11-62. — S. SKWARCZYŃSKA: Systematyka głównych kierunków w badaniach literackich. T. 1. Łódź 1948 s. 85-176. [Rec.: J. Kleiner. *Tyg. Powsz.* 1949 nr 20]. — L. SOBOCIŃSKI: Prasa polska na Mazurach. Zarys dziejów od „Poczty Królewieckiej” do „Gazety Olsztyńskiej”. *Prasa Polska* 1948 nr 8/9-17/18. — K. TYMIENIECKI: Zarys historiografii polskiej. Kr. 1948. — R. WROCZYŃSKI: Pozytywizm warszawski. Zarys dziejów oraz wybór publicystyki i krytyki. W-wa 1948. — K. WYKA: Zagadnienie realizmu w literaturze polskiej. *Spr. z Czynności i Posiedzeń PAU* 1948 nr 4 s. 190-192. — M. ŻMIGRODZKA: Na drogach opowieści ludowej. *Wiś* 1948 nr 10. — J. BACULEWSKI: Edukacja sentymentalna... pozytywizmu. *Wiś* 1949 nr 10; przedr.: *Materiały do nauczania historii literatury pol. Wybór artykułów krytycznol.* T. 1: *Romantyzm — pozytywizm*. Oprac. K. Budzyk i J. Z. Jakubowski. W-wa 1950 s. 179-188. — W. DROP: Pozytywizm w praktyce. *Tyg. Powsz.* 1949 nr 27. — J. KOTT: Konflikty socjalistyczne. *Kuźnica* 1949 nr 23. — A. OPPMAN (OR-OT): Moja Warszawa. Obrazki z niedawnych lat. W-wa 1949. — H. SYSKA: Od „Kmiotka” do „Zarania”. Z dziejów prasy ludowej. W-wa 1949. [Rec.: K. Dunin-Wasowicz. *Przełł. Hist.* 1949 t. 39 s. 403-405; S. T. Pietraszko. *Zeszyty Wr.* 1949 nr 3/4 s. 116-118; M. Tyrowicz. *Roczn. Dziejów Społ.-Gosp.* 1951 s. 366-370]. — R. WROCZYŃSKI: Programy oświatowe pozytywizmu w Polsce na tle społecznym i gospodarczym. Łódź 1949. — S. WSZELAKI: Stanowisko lekarza w literaturze polskiej. *Twórczość* 1949 nr 4 s. 86-102. [Polemiki: J. Baculewski: Czego szuka lekarz w literaturze? *Wiś* 1949 nr 25; A. J. Markiewicz: A propos jednego zdania. *Twórczość* 1949 nr 11 s. 110]. — A. BUKOWSKI: Regionalizm kaszubski. Ruch naukowy, literacki i kulturalny. Zarys monografii historycznej. Poz. 1950. [Rec.: T. Cieślak. *Zapiski Tow. Nauk. w Tor.* 1952 t. 18 z. 14 s. 237-240; K. Kantak. *Kaszëbë* 1958 nr 11]. — J. Z. JAKUBOWSKI: Sprawa periodyczności historii literatury polskiej XIX i XX w. Propozycje do dyskusji. *Polonistyka* 1950 nr 1 i odb. — M. JANION: U źródeł pozytywizmu. *Kuźnica* 1950 nr 7. — M. JANION: Walka młodych ze starymi. *Kuźnica* 1950 nr 8. — J. KOTT: Miara postępowości w historii literatury. *Twórczość* 1950 nr 10; przedr. w: *O sytuacji w historii literatury pol. Wybór referatów...* W-wa 1951 s. 55-72 [fragm. dotyczący pozytywizmu s. 68-72]. — J. KOTT: Pozytywizm polski. W: *Materiały do nauczania historii literatury pol. Wybór artykułów krytycznol.* T. 1. *Romantyzm — pozytywizm*. Oprac. K. Budzyk i J. Z. Jakubowski. W-wa 1950 s. 189-199. — J. LESKIEWICZOWA: Inteligencja warszawska przed 80 laty. *Wiś* 1950 nr 27. — H. MARKIEWICZ: Prace o pozytywizmie 1946-1949. *Pam. Lit.* R. 41 (1950) z. 1 s. 221-237 i odb. — A. SCHAFF: Narodziny i rozwój filozofii marksistowskiej. W-wa 1950 [rozd. 11: Zaczątki myśli marksistowskiej w Polsce]. — W. TATARKIEWICZ: Historia filozofii. T. 3. Filozofia XIX w. i współczesna. W-wa 1950. Wyd. 5 W-wa 1958 s. 5-257. — *Pozytywizm*. Cz. 1-2. Wr. 1950-1951. *Zawartość m. in.*: Cz. 1: H. MARKIEWICZ. Realizm krytyczny w twórczości Bolesława Prusa. S. 1-72 i odb.; M. JANION: Z zagadnień wczesnej działalności Chmielowskiego. S. 73-115; S. SANDLER: Aleksander Świętochowski w latach 1867-1880. Przyczynke do dziejów mieszczańskiej ideologii pozytywizmu polskiego. S. 181-236 i odb.; B. ZAKRZEWSKI: „Cze-

- góż chcą?" O nieznannej poezji pierwszych polskich socjalistów. S. 253-293; M. JAKÓBIEC: Literatura rosyjska wśród Polaków w okresie pozytywizmu. S. 295-374 i odb.; L. GOMOLICKI: Pozytywizm polski w świetle krytyki rosyjskiej. S. 375-396; M. R. MAYENOWA: Język liryki pozytywistycznej. Próba pokazania problematyki. S. 501-542. Cz. 2; B. MICHAŁOWSKA: Pierwsze dziesięciolecie „Tygodnika Ilustrowanego”. S. 5-127; E. SZWARCÓWNA: Problematyka gospodarcza „Przeglądu Tygodniowego” w latach 1866-1870. S. 129-190; A. KAMIENSKA: Pozytywizm galicyjski w prasie ludowej. Problematyka kulturalna pierwszych pism dla chłopów. S. 191-234; J. GARYCKA: Formy mecenatu artystycznego w okresie pozytywizmu. S. 305-350; J. BACULEWSKI, J. KULCZYCKA: Historiografia polskiego pozytywizmu. S. 351-433 i odb. [rozszerz. i zmien. wersja pracy: Stan badań i potrzeby nauki o literaturze okresu pozytywizmu. W: *O sytuacji w historii literatury pol. Wybór referatów...* W-wa 1951 s. 212-294]. [Rec. całości: A. Nofer. *Polonistyka* 1951 nr 3 s. 43-52; A. Grodzicki. *Prasa Pol.* 1952 nr 2; J. Kowalewski. *Trybuna Ludu* 1952 nr 87; Z. Najder. *Polonistyka* 1952 nr 2; A. Nofer, Z. Żabicki. *Twórczość* 1952 nr 7 s. 178-192; Z. Pędziński. *Przegl. Powsz.* 1953 z. 1]. — J. BACULEWSKI: Rozwój ideologii i literatury pozytywistycznej. *Polonistyka* 1951 nr 4 s. 1-15. — J. MAGNUSZEWSKI: Stosunki literackie polsko-czeskie w końcu XIX w. i na początku XX w. Wr. 1951 s. 7-27. — J. SZCZEPAŃSKI: Pozytywizm i socjologia Augusta Comte'a. Łódź 1951. — K. WYKA: „Teka Stańczyka” na tle historii Galicji w latach 1849-1869. Wr. 1951. [Rec.: J. Buszko. *Życie Lit.* 1951 nr 17; S. Kieniewicz. *Przegl. Hist.* 1951 s. 463-468; S. Sandler. *Nowa Kultura* 1951 nr 39; K. Budzyk. *Pam. Lit. R.* 43 (1952) z. 3-4 s. 1212-1216; J. Buszko. *Kwart. Hist.* 1953 z. 3 s. 263-275]. — Tradycja polskiego realizmu krytycznego. *Wiś* 1951 nr 15-16 [fragm. referatu M. Janion, M. Żmigrodzkiej, T. Drewnowskiego i A. Wasilewskiego pt. Literatura polska w służbie narodu i postępu]. — L. T. BŁASZCZYK, J. DANILEWICZ: Szkoła Główna Warszawska (1862-1869) i jej rola w kształtowaniu się ideologii pozytywistycznej. *Przegl. Nauk Hist. i Spół.* 1952 t. 2 s. 159-184 i odb. — K. DUNIN-WĄSOWICZ: Czasopiśmiennictwo ludowe w Galicji. Wr. 1952. [Rec.: J. Buszko. *Przegl. Hist.* 1953 t. 44 s. 453-460; S. Frybes. *Pam. Lit. R.* 44 (1953) z. 3/4 s. 379-381; A. Grodzicki. *Prasa Pol.* 1953 nr 1]. — T. SIVERT: Problematyka społeczna w dramacie mieszczańskim pozytywizmu warszawskiego. *Pam. Teatr.* 1952 nr 2-3 s. 220-253; przedr. w: *Teatry warszawskie drugiej połowy XIX w.* Wr. 1957 s. 133-191. — J. ŻURAWICKA: Stan badań nad czasopiśmiennictwem polskim. *Prasa Pol.* 1952 nr 10-11, 1953 nr 1. — J. BACULEWSKI: Kierunki rozwoju nurtów ideologicznych i literatury po r. 1864. *Polonistyka* 1953 nr 3 s. 6-25. — J. KORPAŁA: Zarys dziejów bibliografii w Polsce. Wr. 1953. [Rec.: A. Czekajewska. *Przegl. Bibliogr.* 1954 z. 1 s. 66-70]. — S. MORAWSKI: Poglądy estetyczne Hipolita Taine'a. *Pam. Lit. R.* 44 (1953) z. 2 s. 470-511; przedr. w książce: *Studia w historii myśli estetycznej XVIII i XIX w.* W-wa 1961 s. 347-395 pt. W kręgu ideologii i estetyki H. Taine'a. — S. STĘPMOWSKI: Pamiętniki (1870-1914). Wstęp M. Dąbrowskiej. Wr. 1953. — C. BOBIŃSKA: Spór o ujęcie pozytywizmu i historyków pozytywistów. *Kwart. Hist.* 1954 nr 1 s. 158-204. — H. HOLLAND: W walce z pozytywizmem warszawskim. Z dziejów narodzin ideologii marksistowskiej w Polsce. *Myśl Filoz.* 1954 nr 1 s. 101-139. — B. MICHAŁOWSKA: Sprawy ziemiaństwa i wsi w ekonomiczno-społecznym programie „Tygodnika Ilustrowanego” 1870-1880. *Przegl. Nauk Hist. i Spół.* 1954 t. 4 s. 198-235. — J. RUDZKI: O ocenę publicystyki okresu pozytywizmu. *Myśl Filoz.* 1954 nr 2 s. 308-315. — J. RUDZKI: U źródeł ideologii polskiej burżuazji doby Wielkiego Proletariatu. „Prawda” Świętochowskiego w walce z ruchem robotniczym w latach osiemdziesiątych XIX w. *Myśl Filoz.* 1954 nr 1 s. 140-176. — K. WOJCIECHOWSKI: Oświata ludowa 1863-1905 w Królestwie Polskim i Galicji. W-wa 1954. — J. BACULEWSKI: Z zagadnień dramatu mieszczańskiego. *Pam. Teatr.* 1955 z. 1 s. 161-166 i odb. — H. MARKIEWICZ: Pozytywizm a realizm krytyczny. *Pam. Lit. R.* 46 (1955) z. 2 s. 386-419; przedr. w: *Z literatury l. 1863-1918. Studia i szkice.* Cz. 1. Wr. 1957 s. 5-40; w książce: *Tradycje i rewizje.* Kr. 1957 s. 147-194. — O. SCHERER-VIRSKI: The Modern Polish Short Story. S. Gravenhage 1955. [Rec.: A. Berlstein. *Études Slaviques et Est-Européennes* 1956 nr 4 s. 246-247; J. Pietrkiewicz. *The Slavonic and East European Review* 1956 t. 34 nr 83 s. 541-542; A. Brodzka. *Pam. Lit. R.* 49 (1958) z. 3 s. 290-297; R. A. Maquire. *The Polish Review* 1958 nr 4 s. 177-179]. — M. H. SEREJSKI: Miejsce pozytywistycznej szkoły warszawskiej w historiografii polskiej XIX stulecia. *Kwart. Hist.* 1955 nr 3 s. 66-98. — A. STAWAR: Literatura i obyczaj. *Twórczość* 1955 nr 9 s. 90-100. — R. WROCZYŃSKI: Myśl pedagogiczna i programy

oświatowe w Królestwie Polskim na przełomie XIX i XX w. W-wa 1955. —

C. BACKVIS: La conception de la critique littéraire en Pologne depuis 1863. *Revue des Études Slaves* 1956 t. 33 z. 1/4 s. 34-53. — C. BOBIŃSKA: Ideologia rewolucyjnych demokratów polskich w latach sześćdziesiątych XIX w. W-wa 1956. — J. BOJAR: Polsko-ukraińska współpraca kulturalna. *Nowy Tor* 1956 nr 36; *Ukraina radziecka. Praca zbior.* W-wa 1956 s. 54-79. — J. DETKO: Spór o pozytywizm. *Polonistyka* 1956 nr 3 s. 11-26. — K. LUTYŃSKA: Ideologia czasopism rodzinnych Królestwa Polskiego w latach 1860-1880. *Przegl. Nauk Hist. i Społ.* 1956 t. 7 s. 289-329. — H. MARKIEWICZ: O realizmie — na nowo; Dyskutujmy dalej; Realizm i zniecierpliwieni. *Życie Lit.* 1956 nr 2, 22, 32; przedr. wersji rozszerz. w książce: Tradycje i rewizje. Kr. 1957 s. 45-96 pt. Dyskusja o realizmie. — W. ROGOWICZ: Warszawa wydarta niepamięci. Kr. 1956. — M. H. SEREJSKI: Zarys historii historiografii polskiej. Cz. 2: 1860-1900. Łódź 1956. — F. SZYMCZEK: Bytom jako ośrodek kultury polskiej oraz piśmiennictwa ludowego na Górnym Śląsku. Od połowy XIX do początków XX w. W: *Dziewięć wieków Bytomia*. Staliność [Katowice] 1956 s. 341-375. — Z. SZWYKOWSKI: [O prasie okresu pozytywizmu; w przypisach do:] B. Prus: *Kroniki*. T. 1 cz. 1. W-wa 1956 s. 245-251; t. 10. W-wa 1960 s. 275-278. — B. ZAKRZEWSKI: Literatura w latach 1830-1900. W: *Dziesięć wieków Poznania*. T. 2: *Kultura umysłowa, literatura, teatr i muzyka*. Poz. 1956 s. 84-124. — H. DUNINÓWNA: Ci, których znalazłam. W-wa 1957. — J. KULCZYCKA-SALONI: Krytyka literacka l. 1863-1881. W: *Z literatury l. 1863-1918. Studia i szkice*. Cz. 1. Wr. 1957 s. 117-200. — H. MARKIEWICZ: Tradycje i rewizje. Kr. 1957. [Rec.: J. K. [A. Klimowicz]. *Nowe Książki* 1957 nr 23; M. Janion. *Nowa Kultura* 1958 nr 18; R. Koniczek. *Polonistyka* 1958 nr 3 s. 49-52; S. Morawski. *Polityka* 1958 nr 1; J. P. [J. Przyboś]. *Przegl. Kult.* 1958 nr 3; J. Sławiński. *Twórczość* 1958 nr 9 s. 153-156; S. Treugutt. *Przegl. Kult.* 1958 nr 20; Z. Żabicki. *Życie Lit.* 1958 nr 12; A. Lisiecka. *Nowa Kultura* 1960 nr 1]. — A. MŁĘDZYRZECKI: Warszawa Prusa i Gieryskiego. Szkice z dawnej Warszawy. W-wa 1957. — J. RUDZKI: Z laickich tradycji pozytywizmu warszawskiego. *Myśl Filoz.* 1957 nr 2 s. 163-215. — *Z literatury l. 1863-1918. Studia i szkice*. Cz. 1. Wr. 1957. [Rec.: H. Markiewicz. *Życie Lit.* 1958 nr 20]. — Życie kulturalne i artystyczne Krakowa w drugiej połowie XIX w. Pod red. Z. Ja-

blońskiego. *Roczn. Bibl. PAN w Kr.* t. 3 (1957) s. 5-200. — E. AJNENKIEL: Piosenki i wiersze robotniczej Łodzi w l. 1882-1939. *Prace Polonist.* S. XIV (1958) s. 181-225. — T. BUTKIEWICZ: Komercjalizacja prasy warszawskiej w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych XIX w. *Kwart. Prasoznawczy* 1958 nr 4 s. 33-50. — T. BUTKIEWICZ: Prasa warszawska w drugiej połowie XIX w. *Biul. Nauk.* [Zakładu Badań Prasoznawczych] 1958 nr 4 s. 22-62. — I. CSAPLÁROS: Literatura węgierska w Polsce (1830-1918). *Przegl. Hum.* 1958 nr 3 s. 48-60. — J. HULEWICZ: Akademia Umiejętności w Krakowie 1873-1918. Zarys dziejów. Wr. 1958. — M. KOCIĘCKA, Z. ŻYDANOWICZ: Z dziejów Wiktora Hugo w Polsce. *Przegl. Hum.* 1958 nr 6 s. 95-122. — M. KRIDL: Sprawa realizmu w powieści. Tłum. J. Frenzel. *Pam. Lit.* R. 49 (1958) z. 1 s. 157-176. — J. KULCZYCKA-SALONI: Walka o wolność myśli i sumienia w literaturze polskiej. *Myśl Wolna* 1958 nr 6; przedr. w: *Kultura świecka w dziejach naszego narodu*. W-wa 1959 s. 187-205 pt. Walka o wolność myśli i sumienia w literaturze drugiej połowy XIX w. — B. LIMANOWSKI: Pamiętniki (1870-1907). Oprac. J. Durko. W-wa 1958. Zob. r. 1937. — S. ŁASTIK: Z dziejów Oświecenia żydowskiego. *Twórczość* 1958 nr 5 s. 29-44. — J. MACIEJEWSKI: Kiedy nastąpił przełom? *Twórczość* 1958 nr 10 s. 98-121. — E. PIĘŚCİKOWSKI: Nad pozytywizmem w Wielkopolsce. *Zeszyty Nauk. Univ. im. A. Mickiewicza w Poz.* Nr 12: *Filologia* z. 2 (1958) s. 125-139. — J. PIETRKIEWICZ: „Inner censorship” in Polish Literature. *The Slavonic and East European Review* 1958 nr 87 s. 249-307. — H. WERWES: Holowni problemy ukraińskopoljskich literaturnych wzajemyn XIX st. Kijów 1958. — J. WAYDEL-DMOCHOWSKA: Dawna Warszawa. Wspomnienia. W-wa 1958. — B. ZAKRZEWSKI: Z dziejów recepcji Mickiewicza w drugiej połowie XIX w. W: *Adam Mickiewicz. Materiały Śląskiej Sesji Mickiewiczowskiej*. Kat. 1958 s. 97-119. — A. BANACH: Polska książka ilustrowana 1800-1900. Kr. 1959. — J. W. GOMULICKI: Dwieście lat polskiej recenzji literackiej. *Nowe Książki* 1959 nr 24. — W. JAKÓBCZYK: Studia nad dziejami Wielkopolski w XIX w. Dzieje pracy organizacyjnej. T. 2: 1850-1890. Poz. 1959. — J. KULCZYCKA-SALONI, S. FRYBES: Wstęp do: *Pol. krytyka lit. (1800-1918). Materiały*. T. 3. W-wa 1959 s. 5-26. — K. KULCZKOWSKA: Literatura dla dzieci i młodzieży w l. 1864-1914. Zarys rozwoju i materiały. W-wa 1959. Wyd. 2 popr. i rozszerz. W-wa 1965. — Z. RABSKA: Moje życie z książką. Wspomnienia. [Cz.] 1-2. Wr.

- 1959-1964. — J. RUDZKI: Z zagadnień pozytywistycznej teorii postępu. *Studia Socjol.-Polit.* 1959 nr 2 s. 117-157. — W. SIEROSZEWSKI: Pamiętniki. Wspomnienia. Wyd. A. Lam. Dzieła. T. 16. Kr. 1959. — J. ŚLASKI: Z dziejów Jókai'a w Polsce. *Przegl. Hum.* 1959 nr 1 s. 165-174. — Z. ŻYDANOWICZ: Recepcja „Legendy wieków” w Polsce. *Przegl. Hum.* 1959 nr 5 s. 151-161. — Zarys historii prasy polskiej. Cz. 2. Z. 1 w oprac. T. Butkiewicza i Z. Młynarskiego; z. 2 w oprac. B. Krzywobłockiej i A. Ślisz. W-wa 1959 [skrypty]. — T. CIEŚLIKOWSKA: Problem tendencyjnej powieści pozytywizmu. *Prace Polonist.* S. XVI (1960) s. 139-152. — Z. GOSTKOWSKI: „Dziennik Łódzki” 1884-1892. Studium nad powstawaniem polskiej opinii publicznej w wielonarodowym mieście fabrycznym. Łódź 1960. [Rec.: W. Zajączkowska. *Roczn. Łódzki* 1959 t. 2 s. 303-308; J. Szczepański. *Studia Socjol.* 1961 nr 1 s. 236-237]. — K. GÓRSKI: Przegląd stanowisk metodologicznych w polskiej historii literatury do 1939 r. W: *Zjazd naukowy polonistów. 10-13 grudnia 1958.* Wr. 1960 s. 89-123 [zwłaszcza s. 89-109]. — J. HULEWICZ: Działalność wydawnicza Akademii Umiejętności w zakresie historii literatury polskiej oraz historii oświaty i szkolnictwa w Polsce w latach 1873-1918. *Pam. Lit.* R. 51 (1960) z. 1 s. 45-104. — M. JANION: Tradycje i perspektywy metodologiczne badań genetycznych w historii literatury. W: *Zjazd naukowy polonistów. 10-13 grudnia 1958.* Wr. 1960 s. 149-246 [o metodologii pozytywistycznej s. 154-159]. — L. KASPRZYK: H. Spencer w literaturze polskiej. *Annales Universitatis M. Curie-Skłodowska* seria G t. 7 (1960) s. 277-293. — S. KIENIEWICZ: Problem pracy organicznej (1840-1890). W: *Historia Polski od połowy XVIII do połowy XIX w. VIII Powz. Zjazd Historyków Pol. w Kr. 14-17 września 1958. Referaty i dyskusja.* W-wa 1960. — B. OSMÓLSKA-PISKORSKA: Powstanie styczniowe w powieści polskiej. *Zeszyty Nauk. Univ. M. Kopernika w Tor. Nauki Hum.-Społ.* 1960 z. 3 s. 177-213. — K. POKLEWSKA: Recepcja Słowackiego we Lwowie w latach 1852-1870. *Zeszyty Nauk. Univ. Łódzkiego.* S. I: *Nauki Hum.-Społ. Filologia* 1960 z. 16 s. 37-63. — J. WAYDEL-DMOCHOWSKA: Jeszcze o dawnej Warszawie. W-wa 1960. — J. ADAMUS: Monarchizm i republikanizm w syntezie dziejów Polski. Łódź 1961. — S. ARCT, E. PAWŁOWSKA: Wydawcy warszawscy w latach 1878-1914. W: *Z dziejów książki i bibliotek w Warszawie.* Pod red. S. Tazbira. W-wa 1961 s. 320-384. — A. BARTOSZEWICZ: Spór o datowanie pozytywizmu. *Ruch Lit.* R. 2 (1961) nr 1 s. 21-29. — S. BURKOT: Spór o powieść w latach 1852-1872. *Roczn. Nauk.-Dydaktyczny Wyższej Szkoły Pedagog. w Kr.* Z. 11: *Filologia Pol. Prace Hist.-Lit.* Kr. 1961 s. 59-78. — T. CIEŚLAK: Prasa polska na Pomorzu w drugiej połowie XIX w. i w początkach XX w. W: *Pomorze na progu dziejów najnowszych.* W-wa 1961 s. 286-307. — J. DETKO: Głos w dyskusji o pozytywizmie. *Przegl. Hum.* 1961 nr 1 s. 99-122. — J. GALEWSKI, L. B. GRZEŃNIEWSKI: Warszawa zapamiętana. W-wa 1961. — J. W. GOMULICKI: Trzysta lat książki o Warszawie. W: *Z dziejów książki i bibliotek w Warszawie.* Pod red. S. Tazbira. W-wa 1961 s. 130-202. — W. GOMULICKI: Warszawa wczorajsza. Tekst zebrał i oprac. J. W. Gomulicki. W-wa 1961. — P. GRZEGORCZYK: Z dziejów recepcji Lwa Tolstoja w Polsce. *Przegl. Hum.* 1961 nr 6 s. 91-102. — A. HERTZ: Żydzi w kulturze polskiej. Paryż 1961. — I. JAKIMOWICZ, A. PORĘBSKA: Z dziejów polskiej krytyki i teorii sztuki. T. 2. Spór o rację bytu polskiej sztuki narodowej (1857-1861). Warszawska krytyka artystyczna (1875-1890). W-wa 1961. — J. LESKIEWICZOWA: Warszawa i jej inteligencja po powstaniu styczniowym. 1864-1870. W-wa 1961. — Z. MACIEJOWSKI: Wychowawcze wartości poezji polskiej okresu pozytywizmu. *Polonistyka* 1961 nr 2 s. 15-23. — Z. MARKIEWICZ: Pozytywizm 1864-1897. W: *Literatura pol. Od czasów najdawniejszych do r. 1939.* Londyn 1961 s. 54-61. — J. NOWAKOWSKI: Poetycka lekcja Słowackiego w kraju. *Roczn. Nauk.-Dydaktyczny Wyższej Szkoły Pedagog. w Kr.* Z. 11: *Filologia Pol. Prace Hist.-Lit.* Kr. 1961 s. 11-49. — I. OPACKI: Ewolucje balladowej opowieści. Zagadnienie narratora i narracji w balladzie lat 1822-1920. Lubl. 1961. [Rec.: J. Trzynadłowski. *Pam. Lit.* R. 53 (1962) z. 4 s. 631 i nn.]. — K. POKLEWSKA: „Dziennik Literacki” (1852-1870) wobec ogólnopolskiej dyskusji nad powieścią. *Zeszyty Nauk. Univ. Łódzkiego.* S. I: *Nauki Hum.-Społ.* Z. 20: *Filologia.* Łódź 1961 s. 57-67. — S. REYMONT: Warszawskie wydawnictwa popularne w l. 1878-1914. W: *Z dziejów książki i bibliotek w Warszawie.* Pod red. S. Tazbira. W-wa 1961 s. 385-432. — J. SKRZYPEK: Początki czasopiśmiennictwa polskiego w Stanach Zjednoczonych A.P. W: *Problemy emigracji.* T. 1. W-wa 1961 s. 80-106. — M. SKRZYPEK: Pozytywistyczny kult ludzkości. *Euhemer* 1961 nr 3 s. 23-43. — W. WEINTRAUB: Wyznaczniki stylu realistycznego. *Pam. Lit.* R. 52 (1961) z. 2 s. 399-413. — C. ZGORZELSKI: Z dziejów polskiej ballady poromantycznej. *Pam.*

- Lit. R. 52 (1961) z. 2 s. 339-368. — Z. BARAŃSKI: Literatura polska w Rosji na przełomie XIX i XX w. Wr. 1962. [Rec.: J. Z. Jakubowski. *Roczn. Lit. 1962*. W-wa 1964 s. 221-222]. — A. GARLICKA: Rozwój badań nad historią prasy w Polsce. Cz. 1 [do 1939 r.]. *Roczn. Historii Czasopiśmiennictwa Pol.* t. 1 (1962) s. 7-48. — W. GIELŻYŃSKI: Prasa warszawska. 1661-1914. W-wa 1962. [Rec.: C. Lechicki. *Pam. Lit.* R. 55 (1964) z. 2 s. 567-578]. — Z. HIEROWSKI, S. WILCZAK: Piśmiennictwo śląskie na tle literatury ogólnonarodowej. *Ruch. Lit.* 1962 z. 3 s. 108-120. — J. HULEWICZ: Rola Szkoły Głównej w Warszawie w życiu kulturalnym społeczeństwa polskiego w drugiej połowie XIX w. *Przegl. Hist.-Oświatowy* 1962 nr 1 s. 7-19. — M. KOCIĘCKA: Z dziejów recepcji Dickensa w Polsce XIX w. [do r. 1900]. *Przegl. Hum.* 1962 nr 6 s. 149-158. — J. KRZYŻANOWSKI: W kręgu wielkich realistów. Kr. 1962. [Rec.: J. Z. Jakubowski. *Roczn. Lit. 1962*. W-wa 1964 s. 215-216]. — H. MARKIEWICZ: Literatura okresu pozytywizmu w perspektywie polskiej i światowej. *Pam. Lit.* R. 53 (1962) z. 3 s. 187-200; przedr. w: *Literatura pol. w perspektywie światowej*. Wr. 1963 s. 59-72; Przekroje i zbliżenia. W-wa 1967 s. 68-84. — S. MORAWSKI: Problem wartości i kryteriów w estetyce H. Taine'a. *Studia Filoz.* 1962 nr 2 s. 3-27. — B. NADOLSKI: Towarzystwo Literackie im A. Mickiewicza w latach 1886-1944. *Pam. Lit.* R. 53 (1962) z. 3 s. 3-25. — E. PIĘSIKOWSKI: Z czasopiśmiennictwa pozytywistycznego w Wielkopolsce. W: *Munera litteraria. Księga ku czci Prof. R. Pollaka*. Poz. 1962 s. 223-227. — S. FRYBES: Znaczenie powstania styczniowego dla rozwoju literatury polskiej. W: *Powstanie styczniowe 1863. LX Powsz. Zjazd Historyków Pol. Referaty*. W-wa 1963. — R. GERLECKA: Z dziejów recepcji Lwa Tołstoja w Polsce. *Annales Universitatis M. Curie-Skłodowska* Seria F t. 15 (1963) s. 147-174. — W. KRZEMIŃSKA: Literatura dla dzieci i młodzieży. Zarys dziejów. W-wa 1963. — J. KULCZYCKA-SALONI: Bohaterscy wychowankowie pieśni — rzecz o motywie powstania styczniowego w literaturze polskiej. *Kwart. Hist.* 1963 nr 4. — H. MARKIEWICZ: Literatura polska l. 1864-1890. W: *Historia Polski*. T. 3 cz. 1. 1850/1864-1900. Pod red. Ż. Kormanowej i J. Pietrzak-Pawłowskiej. W-wa 1963 s. 877-897. — H. MARKIEWICZ: Realizm, naturalizm, typowość. Z historii pojęć i terminów. W: *Z teorii i historii literatury. Prace poświęcone V Międzynar. Kongresowi Slawistów w Sofii*. Pod red. K. Budzyka. Wr. 1963 s. 302-337; przedr. w książce: Główne problemy wiedzy o literaturze. Kr. 1965 s. 204-251; wyd. 2 Kr. 1966 s. 212-260. — J. SKRZYPEK: Czasopiśmiennictwo polskie w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej pod koniec XIX w. (1886-1900). Przegląd bibliograficzno-materiałowy. *Roczn. Historii Czasopiśmiennictwa Pol.* t. 3 z. 1 (1963) s. 126-169. — K. W. ZAWODZIŃSKI: Opowieści o powieści. Oprac. C. Zgorzelski. Kr. 1963. — M. ŻMIGRODZKA: Problem narratora w teorii powieści XIX i XX w. *Pam. Lit.* R. 54 (1963) z. 2 s. 417-447. — *Pisarze śląscy XIX i XX w.* Praca zbior. pod red. Z. Hierowskiego. Wr. 1963. [Rec.: S. Kolbuszewski. *Zaranie Śląskie* 1964 z. 2 s. 262-272]. — A. BRODZKA: O pojęciu realizmu w powieści XIX i XX w. *Pam. Lit.* R. 55 (1964) z. 2 s. 357-383. — J. DĘCKO: Udział chłopów w powstaniu styczniowym w świetle utworów literackich. *Roczn. Dziejów Ruchu Lud.* 1964 nr 6. — Z. KMIĘCZ: „Kurier Warszawski” za czasów redaktorstwa Wacława Szymanowskiego. *Roczn. Historii Czasopiśmiennictwa Pol.* t. 3 z. 2 (1964) s. 75-85. — J. LEGOWICZ: Zarys historii filozofii. Elementy doksografii. W-wa 1964 s. 300-322, 409-414. — B. MIAZGOWSKI: Morze w literaturze polskiej. Gdynia 1964. — B. SKARGA: Narodziny pozytywizmu polskiego 1831-1864. W-wa 1964. — B. SKARGA: Pozytywizm i utopia. Przesłanki filozoficzne utopii A. Comte'a. W: *Filozofie i utopie. Studia z dziejów ideologii*. W-wa 1964 s. 179-226. — *Dziedzictwo literackie powstania styczniowego*. Praca zbior. pod red. J. Z. Jakubowskiego, J. Kulczyckiej-Saloni, S. Frybesa. W-wa 1964. — A. GRZYCHOWSKI: Lublin w życiu i twórczości pisarzy polskich od średniowiecza do r. 1918. Lubl. [1965]. — A. MOŁSKA: Model ustroju socjalistycznego w polskiej myśli marksistowskiej l. 1878-1886. W-wa 1965 [zwłaszcza rozdz. 1]. — A. NOFER-ŁADYKA: Pozytywistyczna koncepcja literatury zaangażowanej. *Polonistyka* 1965 nr 4 s. 1-11. — S. SKWARCZYŃSKA: Rzut oka na rozwój teorii badań literackich od kierunków romantycznych do postpozytywistycznych. [II]. Kierunki pozytywistyczne, krytyka subiektywna, kierunki postpozytywistyczne. W: *Teoria badań lit. za granicą. Antologia*. Wybór, rozprawa wstępna, komentarze S. Skwarczyńskiej. T. 1: Romantyzm i pozytywizm. Cz. 1: Kierunki romantyczne i przedmarkowska rosyjska szkoła realizmu. Kr. 1965 s. 31-46. — *Obraz lit. pol. XIX i XX w.* S. IV; *Lit. pol. w okresie realizmu i naturalizmu*. T. 1-3. W-wa 1965-1969. Zwartości m. in.: T. 1: J. KRZYŻANOWSKI: Wprowadzenie. S. 13-28; J. KUL-

CZYCKA-SALONI: Programy i dyskusje literackie. S. 29-82; J. BACULEWSKI: Poezja programowa wczesnego pozytywizmu. S. 211-232. T. II: K. KULICZKOWSKA: Literatura dla dzieci i młodzieży. S. 517-536. — L. KOŁAKOWSKI: Filozofia pozytywistyczna. Od Hume'a do Koła Wiedeńskiego. W-wa 1966. — S. KRZEMIEN-OJAK: Taine. W-wa 1966. — H. MARKIEWICZ: Antynomie powieści realistycznej XIX w. *Twórczość* 1966 nr 4 s. 86-97; przedr. w książce: Przekroje i zbliżenia. W-wa 1967 s. 48-67. — H. MARKIEWICZ: Dialektyka pozytywizmu polskiego. *Życie Lit.* 1966 nr 51; przedr. — wersja rozszerz. w: *Proces historyczny w literaturze i sztuce*. W-wa 1967 s. 143-164 [głosy w dyskusji s. 165-233]; Przekroje i zbliżenia. W-wa 1967 s. 22-47. — B. SKARGA: Comte. W-wa 1966. — Z. SZPOTAŃSKI: Romantyzm a pozytywizm. *Znak* 1966 nr 144 s. 733-742. — E. WARZENICA: Rola tradycji

literatury epoki romantyzmu w kształtowaniu się świadomości politycznej i literackiej pozytywistów. *Przegl. Hum.* 1966 nr 1 s. 29-41. — T. WEISS: Przełom antypozytywistyczny w Polsce w l. 1880-1890. Przemiany postaw światopoglądowych i teorii artystycznych. Kr. 1966 *Zeszyty Nauk. Univ. Jagiel. Prace Hist.-Lit.* z. 10. — L. KASPRZYK: Spencer. W-wa 1967. — J. SKARBK: Koncepcja sztuki w pozytywizmie polskim. Wr. 1968 [1967]. — S. BURKOT: Spory o powieść w polskiej krytyce literackiej XIX w. Wr. 1968. — E. WARZENICA: Pozytywistyczny „obóz młodych” wobec tradycji wielkiej polskiej poezji romantycznej. Lata 1866-1881. W-wa 1968. — J. RUDZKI: A. Świętochowski i pozytywizm warszawski. W-wa 1968. — H. CYBIENKO: Koncepcja powieści tendencyjnej w polskiej krytyce 60-70 lat XIX w. *Przegl. Hum.* 1969 nr 6 s. 95-106.

NATURALIZM

- Realizm w powieści francuskiej. *Przełg. Tyg.* 1876 nr 11, 13, 15, 45, 49, 51-52, 1877 nr 19, 24. — A. W. S.: Z Francji. *Nowiny* 1878 nr 181. — J. GNATOWSKI: O realizmie w literaturze nowoczesnej. *Przełg. Lw.* 1878 t. 16 s. 49-65, 97-107, 170-176, 285-291, 349-355, 440-445, 520-527, 597-606, 1879 t. 17 s. 217-225 i odb. Lw. 1879. [Polemika: J. Kotarbiński: Wstecznicтво w krytyce literackiej. *Przełg. Tyg.* 1879 nr 40-42, 44]. — Z...: Alfons Daudet i Emil Zola. *Nowiny* 1878 nr 175. — A. W. S.: Kronika paryska. *Przełg. Tyg.* 1879 nr 3; 9. — C. F. Z.: Z Francji. *Nowiny* 1879 nr 313. — M. G. CONRAD: Portrety współczesnych: *Nowiny* 1879 nr 87-91. — F. G.: Daudet jako krytyk. *Nowiny* 1879 nr 324. — J...z. Kronika paryska. *Przełg. Tyg.* 1879 nr 45, 1880 nr 21, 43. — B. L. [B. LIMANOWSKI]: Listy o spółczesnej literaturze francuskiej. *Przełg. Tyg.* 1879 nr 22, 27, 32, 47, 1880 nr 14, 25, 1883 nr 24, 32-33, 1884 nr 23, 37, 1885 nr 6. — A. SYGIETŃSKI: Z obcej niwy. *Nowiny* 1879 nr 320, 335-336, 1880 nr 45, 54, 182, 273. — Z.: Kronika paryska. *Przełg. Tyg.* 1879 nr 46. — Zgl [D. ZGLIŃSKI]: Naturalizm w literaturze. *Nowiny* 1879 nr 179. — Kronika paryska. *Przełg. Tyg.* 1879 nr 52. — A. SYGIETŃSKI: Gustaw Flaubert. *Nowiny* 1880 nr 140, 147, 154, 168, 203. — J. TRETIAK: Romans eksperymentalny. *Gaz. Lw.* 1880 nr 41-42; przedr. w książce: Szkice literackie. S. I. Kr. 1896 s. 317-331. — D. ZGLIŃSKI: Naturalizm w literaturze. *Nowiny* 1880 nr 113. — Balzak jako krytyk w ocenie Emila Zoli. Tłum. M. W. *Nowiny* 1880 nr 224. — Powieść doświadczałna. Streszczenie wywodów Zoli w książce tego tytułu. *Nowiny* 1880 nr 336. — M. G. CONRAD: Piśmiennictwo francuskie. *Nowiny* 1881 nr 308, 312. — J. MIEN: Obraz współczesnej literatury francuskiej. I. Romans naturalistyczny. *Bibl. Warsz.* 1881 t. 1 s. 29-44. [Polemika: B. Chmięowski. *Tyg. Ilustr.* 1881 nr 279]. —
- H. SIENKIEWICZ: O naturalizmie w powieści. Odczyt. *Niwa* 1881 t. 20 s. 159-172, 272-286; przedr. m. in.: *Dzieła*. Wyd. zbior. pod red. J. Krzyżanowskiego. T. 45: Szkice literackie. Cz. 1. W-wa 1951 s. 59-101. — A. SYGIETŃSKI: Współczesna powieść we Francji. *Ateneum* 1881 t. 2 s. 45-72, 249-281, t. 3 s. 497-528, 1882 t. 4 s. 112-154, 1883 t. 2 s. 314-336, 502-529; przedr. m. in.: *Pisma krytyczne wybrane*. Zebrął, sprawdził i przedmowę napisał Z. Szwejkowski. W-wa 1932 s. 61-342. — T. HODI [J. TOKARZEWICZ]: Z obcego świata. *Nowiny* 1881 nr 39. — K. WALISZEWSKI: Listy znad Sekwany. *Niwa* 1881 z. 153, 157, 1885 z. 225. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Naturalizm w literaturze pięknej we Francji. *Przełg. Lit. i Artyst.* 1882 nr 1-2. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Źródło i pochod naturalizmu w beletrystyce francuskiej. Szkic literacki. *Niwa* 1882 z. 185-186. — K. T.: Z Francji. *Pravda* 1882 nr 14. — K. Ter.: Z Francji. *Pravda* 1882 nr 6. — A. SYGIETŃSKI: Szkice paryskie. *Nowiny* 1882 nr 187, 194. — B. ZAWADZKI: Fragment ze studiów o literaturze francuskiej. *Kur. Warsz.* 1882 nr 1. — K. W. [K. WALISZEWSKI]: Perły w rynsztoku. *Kur. Warsz.* 1883 nr 231 b. — J. FREUDENSOHN [D. ZGLIŃSKI]: Naturalizm powieściowy wobec „anarchii warszawskiej”. *Pravda* 1883 nr 22-23. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Realizm francuski i jego wyznawcy. *Rola* 1884 nr 6-10. — T. T. JEŻ [Z. MIŁKOWSKI]: O naturalizmie. *Pravda* 1884 nr 12. — S. RZEWSKI: Nowa gwiazda powieści francuskiej (Guy de Maupassant). *Dod. Mies. Przełg. Tyg.* 1884 t. 2. — S. CHŁĘDOWSKA: Naturalizm w sztuce współczesnej; Ostatnie romanse naturalistyczne. W książce: *Szkice literackie*. T. 1. Lw. 1885. — I. MATUSZEWSKI: Bieżące piśmiennictwo niemieckie. *Przełg. Tyg.* 1886 nr 12. — K. WALISZEWSKI: Powieść spółczesna we Francji. *Ateneum* 1886 t. 1 s. 60-92, t. 2 s. 411-435, t. 3 s. 147-167, 317-327, t. 4 s. 165-

- 174, 333-348. — K. WALISZEWSKI: Powieść społeczna w Anglii. *Ateneum* 1887 t. 1 s. 291-298 [część wstępna]. — Literatura francuska za rok 1886 w świetle własnej krytyki. *Życie* (W-wa) 1887 nr 6-7. — Niosobowość w literaturze. *Życie* (W-wa) 1887 nr 43. — Powieść i poezja w najnowszych objawach piśmiennictwa europejskich. *Życie* (W-wa) 1887 nr 49. — Przedmowa tłumacza do: K. FUSTER: Niektóre cechy współczesnej literatury pięknej. Zarysy krytyczne. *Życie* (W-wa) 1887 nr 41 i nn. — A. M.: Granice naturalizmu w literaturze i sztuce. *Tyg. Ilustr.* 1888 nr 283-284. — C. JELLENTA: Sekta estetyczna. *Prawda* 1888 nr 32-33. — A. LANGE: Guy de Maupassant jako teoretyk. *Przeł. Tyg.* 1888 nr 4. — A. LANGE: Listy z Paryża. *Głos* 1888 nr 3. — E. ORZESZKOWA: Muzy. *Kur. Warsz.* 1888 nr 106-109; przedr.: Pisma krytycznoliterackie. Oprac. E. Jankowski. Wr. 1959 s. 285-302. — E. PRZEWÓSKI: Naturalizm. *Prawda* 1888 nr 28-29. — ZYZMA [E. PRZEWÓSKI]: Naturalizm w naszej literaturze. *Przeł. Lit. dod. Kraju* 1888 nr 36-37. — E. PRZEWÓSKI: Współczesna literatura francuska. *Tyg. Ilustr.* 1889 nr 327. — L. W. [L. WINIARSKI]: Realizm i naturalizm w literaturze. *Przeł. Tyg.* 1889 nr 39. — S. ROSSOWSKI: Szermierz naturalizmu w Niemczech. *Przeł. Tyg.* 1890 nr 11-13. — B. LUTOMSKI: Pesymizm literacki. *Ateneum* 1891 t. 4 s. 179-186. — L. W. [L. WINIARSKI]: Literatura francuska. *Prawda* 1891 nr 10 i nn. — T. JESKE-CHOŃSKI: E. Zola jako polemista i krytyk. *Tyg. Ilustr.* 1892 nr 138-147. — E. P. [E. PRZEWÓSKI]: Kierunki współczesnej literatury francuskiej. *Niwa* 1892 nr 13-16. — P. CHMIEŁOWSKI: Naturalizm i najświeższe kierunki artystyczne. W: *Upominek. Książka zbior. na cześć E. Orzeszkowej*. Kr. 1893 s. 169-171; przedr.: Pisma krytycznoliterackie. Oprac. H. Markiewicz. T. 2. W-wa 1961 s. 192-194. — A. PRZEWÓSKI: Emil Zola jako krytyk naturalistyczny. *Dod. Mies. Przeł. Tyg.* 1893 t. 1 s. 79-90, 190-210. — H. SIENKIEWICZ: Listy o Zoli. („Le docteur Pascal”). *Słowo* 1893 nr 172-175; *Czas* 1893 nr 173-176; *Dzien. Poz.* 1893 nr 173-178; przedr. m. in.: *Dzieła*. Wyd. zbior. pod red. J. Krzyżanowskiego. T. 45: Szkice literackie. Cz. 1. W-wa 1951 s. 127-147. — A. DYMSKI: Sztuka i naturalizm. *Tyg. Ilustr.* 1896 nr 51. — J. LORENTOWICZ: Natyryzm i natyryści. *Przeł. Tyg.* 1897 s. 272, 308. — K. R. ŻYWIKI [L. KRZYWICKI]: Psycholog mas ludzkich. *Prawda* 1898 nr 32-35. — G. PIOTROWSKI: Zola i naturalizm. Lw. 1900. [Rec.: M. Zetterbaum. *Przeł. Tyg.* 1901 nr 1-2]. — W. FELDMAN: Naturalizm w literaturze polskiej. *Słowo Pol.* 1902 nr 90. — A. MAZANOWSKI: Młoda Polska w powieści, lirycie i dramacie. Kr. 1902 [rozdz.: Naturalizm i modernizm; Nasi naturaliści]. — W. JABLONOWSKI: Emil Zola. Charakterystyka twórczości. W-wa 1903. — W. DZIEDUSZYCKI: Romantyzm, naturalizm i symbolizm. *Przeł. Polit., Spol. i Lit.* 1904 nr 297-299, 1905 nr 2-5. — S. BRZOZOWSKI: Legenda Młodej Polski. Studia o strukturze duszy kulturalnej. W-wa 1910 i wyd. nast. [rozdz.: Naturalizm, dekadentyzm, symbolizm]. — A. LUDWICZAK: Naturalizm w powieści. *Przeł. Oświatowy* 1915 s. 69-71. — K. IRZYKOWSKI: Uroki naturalizmu. *Przeł. Warsz.* 1922 t. 1 s. 213-218. — M. KOSIANOWICZ: O naturalizmie w literaturze. *Głos Niepodległy* 1927 nr 2-3. — M. KRIDL: Główne prądy literatury europejskiej. Kłasycyzm, romantyzm, epoka poromantyczna. W-wa 1931. — Z. SZWEYKOWSKI: Pierwszy etap walki o naturalizm w Polsce. Przedmowa do: A. Sygietyński: Pisma krytyczne wybrane. W-wa 1932 s. 7-59; przedr. w książce: Nie tylko o Prusie. Poz. 1967 s. 190-227. — J. Z. JAKUBOWSKI: „Wędrowiec” (1884-1887). *Prace Polonist.* S. V (1947) s. 182-211 i odb.; przedr. w książce: Z dziejów naturalizmu w Polsce. Wr. 1951 s. 73-94. — Z. MARKIEWICZ: Grupa Medanu jako wyraz naturalizmu francuskiego. Kr. 1947. — S. SKWARCZYŃSKA: Systematyka głównych kierunków w badaniach literackich. Łódź 1948 [rozdz. 4: Naturalistyczny kierunek fizyko-chemiczny. S. 177-202]. — J. Z. JAKUBOWSKI: Sprawa naturalizmu. *Pam. Lit. R.* 42 (1951) z. 1 s. 300-304; przedr. w książce: Z dziejów naturalizmu w Polsce. Wr. 1951 s. 5-23. — J. Z. JAKUBOWSKI: Z dziejów naturalizmu w Polsce. Wr. 1951. [Rec.: K. Wyka. *Pam. Lit. R.* 42 (1951) z. 3/4 s. 1131-1142; er. *Życie Lit.* 1952 nr 4; Z. Pędziński. *Przeł. Powsz.* 1952 nr 7/8 s. 90-91; S. Sandler. *Twórczość* 1952 nr 6 s. 168-171]. — J. NOWAKOWSKI: Spór o Zolę w Polsce. Z dziejów pozytywistycznej recepcji naturalizmu francuskiego. Wr. 1951. [Rec.: K. Wyka. *Pam. Lit. R.* 42 (1951) z. 3/4 s. 1131-1142]. — M. DZIEWISZ: Od „Przeglądu Tygodniowego” do „Chimery”. Z dziejów naturalizmu w Polsce. *Prace Polonist.* S. XII (1955) s. 331-338. — A. HUTNIKIEWICZ: Żeromski i naturalizm. Tor. 1956. — H. MARKIEWICZ: Spór o naturalizm. *Nowa Kultura* 1956 nr 13, 15, 16; przedr. w książce: Tradycje i rewizje.

Kr. 1957 s. 195-232. — J. KULCZYCKA-SALONI: Między Paryżem i Petersburgiem. Kilka uwag o recepcji Zoli w Polsce. *Przegl. Hum.* 1959 nr 4 s. 19-42. — J. ROGOZIŃSKI: Notatki o naturalizmie. *Nowa Kultura* 1960 nr 7. — D. BRZOWSKA: O jednej powieści naturalistycznej — uwagi. *Roczn. Nauk.-Dydaktyczny Wyższej Szkoły Pedag. w Kr. Ż.* 11: *Filologia Pol. Prace Hist.-Lit.* Kr. 1961 s. 97-104. — T. KOWZAN: Wstęp do: *Wieczory medańskie*. Wr. 1962 *BN II*, 135 s. III—LXVIII. — J. KULCZYCKA-SALONI: Émile Zola en Pologne. *Cahiers*

Naturalistes 1963 nr 24-25. — H. MARKIEWICZ: Realizm, naturalizm, typowość. Z historii pojęć i terminów. W: *Z teorii i historii literatury. Prace poświęcone V Międzynar. Kongresowi Słowistów w Sofii*. Pod. red. K. Budzyka. Wr. 1963 s. 302-337; przedr. w książce: *Główne problemy wiedzy o literaturze*. Kr. 1965 s. 204-251; wyd. 2 Kr. 1966 s. 212-260. — T. WEISS: Przełom antypozytywistyczny w Polsce w l. 1880-1890. Przemiany postaw światopoglądowych i teorii artystycznych. Kr. 1966 *Zeszyty Nauk. Univ. Jagiel. Prace Hist.-Lit.* z. 10.

MŁODA POLSKA

- S. SMOLIKOWSKI: Nirwana wobec metafizyki, czyli ocena podstaw metafizycznych filozofii wyzwolenia w związku z systemami filozoficznymi Schopenhauera i Hartmanna. *Bibl. Warsz.* 1879 t. 2 s. 91-130, t. 3 s. 92-111, t. 4 s. 190-203. — S. SMOLIKOWSKI: Rozbiór krytyczny podstaw zasadniczych filozofii Schopenhauera. W-wa 1881. — S. SMOLIKOWSKI: Apoteoza człowieka i wznowienie dualizmu wschodniego w filozofii współczesnej. *Bibl. Warsz.* 1881 t. 1 s. 324-356. — S. WIŚNIEWSKI: Charakter i pisma Carlyle'a. *Ateneum* 1882 t. 1 s. 50-69, 269-297. — Ad. J. C. [A. J. COHN]: Dwaj współcześni mesjasze. *Prawda* 1883 s. 29. — W. ENGSTRÖM-BENZELSTJERNA: Henryk Ibsen — poeta norwegijski. Poz. 1883. — N. H. [C. JELLENTA]: Pesymizm i etyka. *Prawda* 1883 nr 3, 6-8 [dot. A. Schopenhauera]. — N. HIRSZBAND [C. JELLENTA]: Wesoła nauka. *Prawda* 1883 nr 43 [dot. F. Nietzschego]. — Kronika paryska. *Tyg. Ilustr.* 1883 nr 20. — L. PIŁIŃSKI: O operze nowoczesnej i znaczeniu Ryszarda Wagnera oraz o „Parsifalu” Wagnera. Lw. 1883. — S. WITKIEWICZ: Malarstwo i krytyka u nas. *Wędrowiec* 1884 nr 52, 1885 nr 5-9, 12-16; przedr. w książce: *Sztuka i krytyka u nas. W-wa 1891* oraz wyd. nast. — N. HIRSZBAND [C. JELLENTA]: Sojusz piękna z dobrem i wiedzą. *Prawda* 1885 s. 160, 174. — S. RZEWUSKI: Młoda Francja. Paul Bourget, Gabriel Séailles. *Dod. Mies. Przegl. Tyg.* 1885 t. 1 s. 178-208, 312-339, t. 2 s. 569-618, wyd. osob. pt.: *Młoda Francja, szkice literackie.* (Guy de Maupassant, Paul Bourget, Gabriel Séailles, Henryk Becque). Kr. 1888; wyd. osob. w języku franc. pt. *Études littéraires.* Henry Becque, Paul Bourget, Gabriel Séailles, Guy de Maupassant. Paryż 1888. — S. WITKIEWICZ: Mickiewicz jako kolorysta. *Wędrowiec* 1885 nr 49-53; przedr. w książce: *Sztuka i krytyka u nas. W-wa 1891* i wyd. nast. Wyd. osob.
- W-wa [1923] i wyd. nast. — A. DYGAŚIŃSKI: Pesymizm w życiu i książce. *Wędrowiec* 1886 nr 20; 1887 nr 1. — C. JELLENTA: Filozofia gnuśności. *Prawda* 1886 nr 31-33 [dot. E. Hartmanna]. — F. RAWITA-GAWROŃSKI: Wybitniejsze prądy w nowoczesnej literaturze francuskiej. *Prawda* 1886 nr 39-40. — E. PRZEWÓSKI: Literatura francuska. *Prawda* 1886 nr 46. — H. STRUVE: Sztuka dla sztuki. *Kłosa* 1886 nr 1076-1077. — K. WALISZEWSKI: Powieść współczesna we Francji. *Ateneum* 1886 t. 1 s. 60-92, t. 2 s. 411-435, t. 3 s. 147-167, 316-327, t. 4 s. 165-174, 333-348. —
- C. JELLENTA: Badania naukowe. Filozofia. Epidemia pesymizmu. *Prawda* 1887 nr 3-5. — C. JELLENTA: Gawędy filozoficzne. *Prawda* 1887 nr 32. — A. LANGE: Symbolizm. Szkic z literatury społecznej. *Dod. Mies. Przegl. Tyg.* 1887 t. 1 s. 280-305. — A. LANGE: *Z Paryża.* *Głos* 1887 nr 17. — E. LIPNICKI: Pesymizm i wszechwładza państwa. Artur Schopenhauer. *Bibl. Warsz.* 1887 t. 3 s. 167 i nn., 384 i nn., t. 4 s. 25 i nn. — J. L. POPLAWSKI: Obniżenie ideałów w życiu i literaturze. *Głos* 1887 nr 1. — Z. PRZESMYCKI: Atmosfera literacka. *Życie* (W-wa) 1887 nr 2; przedr. w książce: *Wybór pism krytycznych.* Oprac. E. Korzeniewska. T. 1. Kr. 1967 s. 38-40. — Z. PRZESMYCKI: Literatura francuska za r. 1886 w świetle własnej krytyki. *Życie* (W-wa) 1887 nr 6-8. — Z. PRZESMYCKI: Literatura i życie. *Życie* (W-wa) 1887 nr 3; przedr. w książce: *Wybór pism krytycznych.* Oprac. E. Korzeniewska. T. 1. Kr. 1967 s. 42-46. — Z. PRZESMYCKI: Nasze zamiary. *Życie* (W-wa) 1887 nr 1; przedr. jw. s. 30-33. — Z. PRZESMYCKI: Ostatnie objawy w dziedzinie poezji polskiej. *Życie* (W-wa) 1887 nr 12-15; przedr. jw. s. 47-81. — E. PRZEWÓSKI: Literatura francuska. *Prawda* 1887 nr 7. — L. STRASZEWICZ: Kronika miesięczna, „Życie”. *Ateneum* 1887 t. 1 s. 184-185. — M. SZELIGA: Ostatnie powieści francuskie.

- Życie (W-wa) 1887 nr 9. — A. BEŁCIKOWSKI: Dzisiejsza nasza poezja. *Życie (W-wa)* 1888 nr 1-3. — E. HENNEQUIN: Krytyka naukowa dzieł sztuki. Tłum. A. Krzyżanowski. *Życie (W-wa)* 1888 nr 1-29. — C. JELLENTA: Zakapturzony idealizm. *Pravda* 1888 nr 35-36; przedr. w: *Pol. krytyka lit. (1800-1918). Materiały*. T. 3. W-wa 1959 s. 217-227. — A. LANGE: Listy z Paryża. *Głos* 1888 nr 3. — A. LANGE: Współcześni poeci francuscy. I. Karol Baudelaire. *Głos* 1888 nr 34-37. — W. MARRÉNÉ [W. MARRÉNÉ-MORZKOWSKA]: Nowe prądy dramatyczne. *Przegl. Tyg.* 1888 nr 42. — H. OLCOTT: Zasady filozofii i moralności buddyjskiej według kanonu szkoły południowej. Tłum. W. Z. W-wa 1888. — E. PRZEWÓSKI: Odrzucenie się idealizmu. *Głos* 1888 nr 11. — S. ROSSOWSKI: Przeciwno estetyzmowi. *Przegl. Tyg.* 1888 nr 48-50. — J. VRCHLICKÝ: Profile poetów francuskich. Tłum. Z. Przesmycki. *Życie (W-wa)* 1888 nr 1-22, 24-25, 35-40; przedr. w książce: Z. Przesmycki: Wybór pism krytycznych. Oprac. E. Korzeniewska. T. 1. Kr. 1967 s. 91-110. — S. WOLLERNER: Henryk Ibsen, sylwetka literacka. Lw. 1888. — Kronika paryska. Nowa Szkoła Symbolistów, czyli Dekadentów. *Bibl. Warsz.* 1888 t. 4 s. 94-97. — Oszczercy pozytywizmu. *Słowo* 1888 nr 248 [dot. redakcji *Życia (W-wa)*]; *Życie* 1888 nr 42 [polemika z art. red. *Słowa*]. — A. BEŁCIKOWSKI: Dzisiejsza nasza poezja. *Przegl. Lit. dod. Kraju* 1889 nr 4-5, 7-17. — H. BIEGELEISEN: Wiek obłudy. *Pravda* 1889 s. 448, 459, 470. — F. BRODOWSKI: Sztuka w służbie. *Pravda* 1889 nr 19-23. — A. DONIMIRSKI: Choroba wieku i jej ofiary. *Niwa* 1889 z. 4. — K. KASZEWski: Taine i nowe prądy artystyczne. *Tyg. Ilustr.* 1889 nr 314-320. — K. KLUCZKOWSKI: Styl w rzeźbie i malarstwie. *Tyg. Ilustr.* 1889 nr 324-325. — W. KOZŁOWSKI: Źródła neurozy i pesymizmu. *Pravda* 1889 s. 618. — T. PRAŻMOWSKA: Najnowsi poeci francuscy. *Kłosy* 1889 t. 49 nr 1257. — E. PRZEWÓSKI: Juliusz Lemaitre. Krytyk impresjonista. *Ateneum* 1889 t. 1 s. 12-38. — A. ZÓŁTOWSKI [Z. BALICKI]: Intelktualista. *Głos* 1890 nr 1 [dot. P. Bourget: Le disciple. Paryż 1889]. — Z. BYLINA: Z poezji symbolistycznej. *Przegl. Tyg.* 1890 nr 51. — W. DZIEDUSZYCKI: Pesymizm w Niemczech. *Bibl. Warsz.* 1890 t. 3 s. 359-369 [dot. E. Hartmanna i A. Schopenhauera]. — J. K. EHRENBERG: Pokolenie najmłodsze. *Przegl. Akademicki* 1890 s. 394-398. — B. FRIEDRICHSON: Dekadentyzm, symboliści... *Listy Pol.* (Kr.) 1890 nr 1. — A. LANGE: Dekadenci. *Życie (W-wa)* 1890 nr 28. — A. LANGE: Mistycyzm francuski. *Tyg. Ilustr.* 1890 nr 31. — A. LANGE: Modernizm. *Tyg. Ilustr.* 1890 nr 13. — J. LASKOWSKI: Współczesny artysta literacki. *Głos* 1890 nr 12. — J. LASKOWSKI: Współcześni. *Głos* 1890 nr 27-28. — S. LAURYSIEWICZ: Wystawa Niepodległych w Paryżu. *Przegl. Tyg.* 1890 nr 17. — S. LAURYSIEWICZ: W Salonie Pastelistów francuskich. *Przegl. Tyg.* 1890 nr 20. — S. LAURYSIEWICZ: Nowe kierunki malarstwa we Francji. *Dod. Mies. Przegl. Tyg.* 1890 t. 1 s. 597 i nn. — A. NOWICKI: Apostoł jednożeństwa. *Przegl. Tyg.* 1890 nr 51 [dot. O. Hanssona, B. Björnsona]. — A. NOWICKI: Autobiografia Nietzschego. *Przegl. Tyg.* 1890 nr 42. — L.: Arystokratyczny indywidualizm, rozprawa J. Brandesa o Fryderyku Nietzschem. *Pravda* 1890 s. 186. — S. ROSSOWSKI: Szermierze naturalizmu w Niemczech. *Przegl. Tyg.* 1890 nr 11-13 [dot. antologii pt. *Jüngstes Deutschland*]. — L. WINIARSKI: Prerafaelici. *Pravda* 1890 nr 27. — Impresjoniści w Warszawie. *Przegl. Tyg.* 1890 nr 37. — Nowe prądy umysłowo-społeczne we Francji. *Przegl. Tyg.* 1890 nr 21. — H. BIEGELEISEN: H. Ibsen. Szkic społeczno-literacki. *Dod. Mies. Przegl. Tyg.* 1891 t. 1 s. 1-30 i odb. — W. BOGUSŁAWSKI: Skandynawia w literaturze. I. Henryk Ibsen. *Bibl. Warsz.* 1891 t. 4 s. 553-605. — Z. BYLINA: Z poezji symbolistycznej. *Przegl. Tyg.* 1891 nr 51. — W. GERSON: Impresjonizm. *Bibl. Warsz.* 1891 t. 1 s. 95-106. — C. JELLENTA: Studia i szkice filozoficzne. W-wa 1891. — M. KONOPNICKA: Podzwonne „Życiu”. *Kraj* 1891 nr 15. — K. W.: Literaci francuscy o sobie. *Ateneum* 1891 t. 4 s. 375-399 [dot. J. Hurét: Enquête sur l'évolution littéraire. Paryż 1891]. — B. LUTOMSKI: Pesymizm literacki. *Ateneum* 1891 t. 4 s. 179-186. — I. MATUSZEWSKI: Szekspir „fin de siècle” — Maurice Maeterlinck. *Przegl. Tyg.* 1891 nr 20. — JAN ŻAGIEL [Z. PRZESMYCKI]: Harmonie i dysonanse. I-XII. *Świat* (Kr.) 1891 nr 1-15 s. 18-21, 44-47, 67-71, 96-98, 120-123, 145-148, 168-172, 218-220, 266-269, 289-291, 314-318, 363-365; przedr. w książce: Wybór pism krytycznych. Oprac. E. Korzeniewska. T. 1. Kr. 1967 s. 149-244. — Z. PRZESMYCKI: Maurycy Maeterlinck i jego stanowisko we współczesnej poezji belgijskiej. *Świat* (Kr.) 1891 nr 3-17 s. 58-62, 90-92, 112-117, 134-138, 162-164, 194-196, 212-214, 237-241, 261-263, 288-289, 339-340, 432-435, 506, 537-538, 556-560; toż przedr. pt.: Studium o Maeterlincku

- i nowej sztuce. W: M. Maeterlinck: Wybór pism dramatycznych. W-wa 1894 *Bibl. Najcenniejszych Utworów Lit. Europejskiej*; toż przedr. w książce: Z. Przesmycki: Wybór pism krytycznych. Oprac. E. Korzeniewska. T. 1. Kr. 1967 s. 247-362. — M. C. PRZEWÓSKA: Dobrze i źle sugestie. *Głos* 1891 nr 15. — E. PRZEWÓSKA: Symbolizm. *Głos* 1891 nr 13. — W. RABSKI: Nowoczesna liryka w Niemczech. *Głos* 1891 nr 1. — J. WEYSSENHOFF: Nowy fenomen literacki (Maurycy Maeterlinck i dekadentyzm symboliczny). *Bibl. Warsz.* 1891 t. 1 s. 86-124. — S. WITKIEWICZ: Impresjonizm. *Kur. Warsz.* 1891 nr 353; przedr. w książce: Sztuka i krytyka u nas. Wyd. 3 Lw. 1899. — S. WITKIEWICZ: Sztuka i krytyka u nas. W-wa 1891 oraz wyd. nast. — W. WOJNAROWSKA: Nowa literatura francuska. *Ateneum* 1891 t. 3 s. 453-477, t. 4 s. 106-127. — W. ZAGÓRSKI: Dziwadła literackie. *Niwa* 1891 nr 8. — A. ZŁOTNICKI: Koniec wieku. *Przegl. Tyg.* 1891 nr 21-22. — S. GARFEIN: Nowe prądy filozofii. *Mysł* (Kr.) 1892 s. 113, 126, 137. — M. GOLBERG: Współczesne prądy literackie we Francji. *Życie, ludzie i opinie.* *Głos* 1892 nr 51. — W. GOMULICKI: Maeterlinck i jego dzieło ostatnie. *Kur. Codz.* 1892 nr 147. — A. Gr. [A. GRUSZECKI]: Koniec wieku w literaturze i sztuce. *Kronika Rodz.* 1892 nr 22. — O. HANSSON: Młoda Skandynawia. Szkice literackie. W-wa 1893 [1892]. [Rec.: E. Przewoński. *Głos* 1893 nr 12-14; I. Matuszewski. *Ateneum* 1894 t. 1, s. 352-368]. — W. JABLONOWSKI. *Głos* 1892 nr 25, 1896 nr 31 [dot. J. Lemaitre: Les contemporains. Paryż 1885-1895]. — K. L. KASZYŃSKI: Z literatury i sztuki współczesnej. *Głos* 1892 nr 7, 10, 16, 20, 26, 31, 35, 46; 1893 nr 6, 10, 1894 nr 4-6, 1895 nr 3, 11, 1896 nr 1, 19. — K. KLECZKOWSKI: Symbolizm. *Niwa* 1892 z. 17-18. — M. KOCH: Prądy w najnowszej literaturze niemieckiej. *Ateneum* 1892 t. 4 s. 125-144. — K. R. Ż. [L. KRZYWICKI]: Z Niemiec. *Prawda* 1892 nr 45 [dot. M. Nordau: Entartung. T. 1-2. Berlin 1892-1893]. — L. KRZYWICKI: Z Niemiec. *Przegl. Tyg.* 1892 nr 51 [dot. antologii pt. Jüngstes Deutschland]. — W. MARRÉNE-MORZKOWSKA: Współczesny mistycyzm. *Przegl. Tyg.* 1892 nr 1-5. — I. MATUSZEWSKI: Bieżące piśmiennictwo niemieckie. *Przegl. Tyg.* 1892 nr 7-8, 42, 44. — H. MONAT: Z najnowszej literatury niemieckiej. *Przew. Nauk i Lit.* 1892 s. 660-666, 747-758, 823-839. — M. M. *Przegl. Pol.* 1892 t. 104 s. 467-470 [dot. J. Hurét: Enquête sur l'évolution littéraire. Paryż 1891]. — J. NOWIŃSKI: Kilka słów o naszej krytyce. *Ateneum* 1892 t. 2 s. 209-237. — A. POTOCKI: Ze statystyki literackiej. *Głos* 1892 nr 24. — E. PRZEWÓSKA: Rozwój i dążenie symbolizmu (Charles Morice). *Ateneum* 1892 t. 3 s. 245-287 [dot. Ch. Morice: La Littérature de tout à l'heure. Paryż 1889]. — S. PRZYBYSZEWSKI: Zur Psychologie des Individuums. I. Chopin und Nietzsche. Berlin 1892. — W. RABSKI: O najnowszych prądach poezji polskiej. [Odczyt]. [Spr.: *Dzien. Poz.* 1892 nr z 18 listopada]. — T. RIBOT: Filozofia Schopenhauera. Tłum. J. K. Potocki. W-wa 1892. — H. STRUVE: Sztuka i piękno. W-wa 1892. — I. SUBSER: Henryk Sudermann. Zarys literacki. *Ateneum* 1892 t. 2 s. 290-302. — L. W. [L. WINIARSKI]: Impresjoniści. *Prawda* 1892 nr 25. — L. W. [L. WINIARSKI]: Literatura francuska. *Prawda* 1892 nr 40. — W. WOJNAROWSKA: Mistrzowie współczesnej myśli francuskiej. *Przegl. Tyg.* 1892 nr 2, 14. — M. ZDZIECHOWSKI: Nowe prądy idealistyczne we Francji. *Przegl. Pol.* 1892 t. 105 s. 260-304; przedr. *Niwa* 1892 nr 20-23. — A. ZŁOTNICKI: Nowe prądy idealizmu w literaturze francuskiej. *Przegl. Tyg.* 1892, nr 19. — Symboliści w sztukach plastycznych. *Przegl. Tyg.* 1892 nr 21. — A. BEDNAR: Pesymizm w literaturze i życiu. *Tyg. Ilustr.* 1893 nr 196. — H. BIEGELEISEN: Współczesne prądy literatury. *Muzeum* 1893 s. 83-98, 193-205. — J. BRANDES: Umysły współczesne: Portrety literackie XIX wieku. Tłum. M. Posner-Garfein. T. 1-2. W-wa 1893-1894. [Rec.: E. Przewoński. *Przegl. Tyg.* 1894 s. 79]. — W. BUGIEL: Kierunek misteryjny w dramacie francuskim. *Prawda* 1893 nr 7. — P. CHMIEŁOWSKI: Naturalizm i najświeższe kierunki artystyczne. [W:] *Upominek. Książka zbior. na cześć E. Orzeszkowej* Kr. 1893 s. 169-171; przedr. fragm. w książce: Najnowsze prądy w poezji naszej. W-wa 1901 s. 5-8; przedr. całości w książce: Pisma krytycznoliterackie. Oprac. H. Markiewicz. W-wa 1961 t. 2 s. 191-194. — Ego-; Nietzscheizm. *Prawda* 1893 nr 2-4. — S. GARFEIN: Frydryk Nietzsche. Studium filozoficzne. *Ateneum* 1893 t. 2 s. 104-132. — H. B.: Nowe prądy w dramacie niemieckim. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1893 s. 361. — W. JABLONOWSKI: Życie literackie i krytyka we Francji. *Głos* 1893 nr 45-48 [dot. A. France: La vie littéraire. T. 1-4. Paryż 1882-1892]. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Dekadentyzm w literaturze. *Wędrowiec* 1893 nr 42-43. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Z dziejów dekadentyzmu. *Słowo* 1893 nr 250-252. — W. M. KOZŁOWSKI: Dekaden-

tyzm współczesny i jego filozofowie. (P. Bourget i Fr. Nietzsche). *Bibl. Warsz.* 1893 t. 3 s. 315-363. Wyd. osob. W-wa 1893; wyd. nast. W-wa 1903. [Rec.: Z. Daszyńska. *Głos* 1893 nr 48-49; E. Przewoński. *Przegl. Tyg.* 1893 s. 151; C. Jellenta. *Prawda* 1894 nr 2; P. Chmielowski. *Pam. Lit.* R. 3 (1904) s. 150-151; W. Jabłonowski. *Książka* 1904 s. 88-89]. — A. LANGE: Twórczość i obłęd. *Przegl. Tyg.* 1893 nr 45-48; przedr. w książce: *Studia i wrażenia*. W-wa 1900. — A. LANGE: Z literatury „dekadentów”. *Głos* 1893 nr 11-12. — I. MATUSZEWSKI: Liczmany myśli i mowy. Fantazja krytyczna. *Niwa* 1893 z. 1. s. 25-28; przedr. w: *Swoi i obcy*. Pokrewieństwa i różnice. Zarysy literacko-estetyczne. W-wa 1898 [1897] oraz wyd. nast. — E. PRZEWOSKI: Maria Krysinińska i współczesna poezja francuska. *Głos* 1893 nr 2. — S. ROKOSZEWSKI: Dekadentyzm warszawski. W-wa 1893. [Rec.: W. Jabłonowski. *Głos* 1893 nr 49; *Jur. Kraj* 1893 nr 48, 1894 nr 1]. — Z. SARNECKI: Nowa poezja. *Świat* (Kr.) 1893 s. 510. — POSEŁ PRAWDY [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Librum veto. *Prawda* 1893 nr 5, 11. — L. W. [L. WINIARSKI]: Literatura francuska. *Prawda* 1893 nr 6. — XX. *Przegl. Pol.* 1893 t. 109 s. 137-142 [dot. M. Nordau: Entartung. T. 1-2. Berlin 1892-1893]. — A. ZŁOTNICKI: Współczesne kierunki twórczości literackiej. *Przegl. Tyg.* 1893 nr 27.

P. CHMIEŁOWSKI: Ostatnie dziesięciolecie literatury naszej. Odczyt wygłoszony na pierwszym plenarnym posiedzeniu zjazdu literatów i dziennikarzy we Lwowie 1894 r. *Kur. Lw.* 1894 nr 200-201; *Dziew. Poz.* 1894 nr 167-168. — Z. DASZYŃSKA: Nietzsche i moralność. *Przegl. Poz.* 1894 nr 2-3. — A. FOUILLÉE: Moralność, sztuka i religia według M. Guyau. *Thum. J. K. Potocki*. W-wa 1894. [Rec. W. Jabł. [W. Jabłonowski]. *Ateneum* 1895 t. 1 s. 321-339]. — L. GERMAN: Henryk Ibsen. *Przew. Nauk. i Lit.* 1894 s. 97-108, 193-207, 289-298, 385-395, 497-506, 590-596, 687-704, 787-812, 878-898, 972-987, 1057-1084 i odb. Lw. 1895. — B. GŁĘBSKI: Tendencje moralne i niewroza w powieści. *Rola* 1894 nr 39-41. — K. M. GÓRSKI: Polska sztuka współczesna. 1887-1894. *Przegl. Pol.* 1895 t. 115 s. 131-162, 322-362; też przedr. pt. *Polska sztuka współczesna*. *Bibl. Warsz.* 1895 t. 2 s. 393-421, t. 3 s. 68-90, 261-289, t. 4 s. 490-510. Współw. z: J. Mycielski: Sto lat dziejów malarstwa w Polsce. Kr. 1897. — C. JELLENTA: O dekadentach. *Prawda* 1894 nr 2. — C. JELLENTA: Ideał wszechludzki

w poezji społecznej. Kr. 1894. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Na schyłku wieku. *Wiek* 1894 nr 212-296, 1894 nr 3-16; wyd. osob. W-wa 1894 oraz wyd. nast. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Rozkład w życiu i literaturze. *Studium*. *Wiek* 1894 nr 243-297, 1895 nr 1-62; wyd. osob. W-wa 1895 oraz wyd. nast. — A. Z. JOTEYKO: Z literatury belgijskiej. *Ateneum* 1894 t. 2 s. 8-37. — J...Z...: Malarze impresjoniści w Paryżu. *Przegl. Tyg.* 1894 nr z 24 września. — S. KARPOWICZ: Nowy objaw zwrotności sztuki oraz istotne jej zadania. *Ateneum* 1894 t. 3 s. 1-8. — M. KOMORNICKA: Szkice. W-wa 1894. — J. KOTARBIŃSKI: Przyszłość sztuki i poezji. *Bibl. Warsz.* 1894 t. 3 s. 333-369. — K. R. ŻYWIŃSKI [L. KRZYWIŃSKI]: Jeden z atomów. *Prawda* 1894 nr 2 [dot. S. Przybyszewski: Totenmesse. Berlin 1893]. — K. R. ŻYWIŃSKI [L. KRZYWIŃSKI]: Najmłodszy. *Prawda* 1894 nr 16-18. — L. KRZYWIŃSKI: Nasz nietszcheizm. *Prawda* 1894 nr 4. — A. LANGE: Sztuka i natura. *Dod. Mies. Przegl. Tyg.* 1894 t. 2 s. 1-16; przedr. w książce: *Studia i wrażenia*. W-wa 1900. — A. LANGE: O sztuce. *Dod. Mies. Przegl. Tyg.* 1894 t. 2 s. 202-217; przedr. w książce: *Studia i wrażenia*. W-wa 1900. — m.: Dzieje słynnego salonu. *Kronika Rodz.* 1894 nr 1. — N.: *Przegl. Pol.* 1894 t. 113 s. 618-622 [dot. M. Bignon: Les révoltés scandinaves. Paryż 1894]. — N. T.: Dzisiejsze prądy piśmiennictwa francuskiego. *Ateneum* 1894 t. 2 s. 117-129, 520-538. — M. C. PRZEWOSKA: Fryderyk Nietzsche jako moralista i krytyk. *Studium filozoficzne*. W-wa 1894. [Rec.: Zd. [Z. Daszyńska]. *Niwa* 1894 nr 18]. — I. SUESSER: Z poezji najnowszej doby. *Przegl. Poz.* 1894 nr 20. — S. SZCZEPANOWSKI: O potrzebie swojskiego kierunku w literaturze polskiej. [Odczyt wygl. w 1894]. Ogl. w książce: *Myśli o odrodzeniu narodowym*. Lw. 1903. — POSEŁ PRAWDY [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Librum veto. *Prawda* 1894 nr 5. — J. TOKARZEWICZ: Pesymistom. *Gaz. Warsz.* 1894 nr 158. — L. W. [L. WINIARSKI]: Literatura angielska. *Prawda* 1894 nr 3. — L. W. [L. WINIARSKI]: Literatura angielska. *Prawda* 1894 nr 12 [dot. estetyki Ruskina]. — L. W. [L. WINIARSKI]: Literatura angielska. *Prawda* 1894 nr 20. — L. W. [L. WINIARSKI]: Literatura francuska. *Leconte de Lisle*. *Prawda* 1894 nr 33. — M. ZDZIECHOWSKI: Giacomo Leopardi. *Przegl. Pol.* 1894 t. 111 s. 128-160. — M. ZDZIECHOWSKI: Byron i jego wiek. *Studia porównawczo-literackie*. T. 1-2. Kr. 1894-1897. — Dekadentyzm francuski. *Kronika Rodz.* 1894 nr 19. — [Spr. z odczytu

- Z. Przesmyckiego o literaturze belgijskiej.] *Niwa* 1894 nr 3. — P. CHMIEŁOWSKI: Współcześni poeci polscy. Szkice. Petersburg. 1895. — P. CHMIEŁOWSKI: Pretensje indywidualizmu. *Ateneum* 1895 t. 1 s. 209-215. — W. M. DĘBICKI: Wielkie bankructwo umysłowe. Rzecz o nowoczesnym skrajnym sceptycyzmie naukowo-filozoficznym. Z dodaniem studium: Koniec wieku XIX pod względem umysłowym. W-wa 1895. [Rec.: I. Matuszewski: Bankructwo umysłowe. *Kur. Codz.* 1895 nr 81, 83; dr A. P. *Przegl. Pol.* 1896 t. 119 s. 168-174]. — W. FELDMAN: Psychologia Nietzschego. *Przegl. Tyg.* 1895 s. 423. — H. B.: Powrotna fala, czyli odradzanie się smorgońszczyzny. *Ateneum* 1895 t. 3 s. 417-423. — C. JELLENTA: Świeże powieści w sztuce. *Ateneum* 1895 t. 1 s. 135-152, 560-583. — C. JELLENTA: Wszecpoemat i najnowsze jego dzieje. W-wa 1895. — T. JESKE-CHOŃSKI: Listy literacko-artystyczne z Warszawy. *Gaz. Lw.* 1895 nr 50, 53. — M. KOMORNICKA, W. NAŁKOWSKI, C. JELLENTA: Forpocząty. W-wa 1895. — W. M. KOZŁOWSKI: Manfred, hr. Henryk i Płoszowski jako przedstawiciele trzech pokoleń XIX stulecia. *Ateneum* 1895 t. 4 s. 1-28, 263-289, 484-504, wyd. osob. z podtytuł. Studium z psychologii społecznej. W-wa 1896. [Rec.: W. Jabłonowski. *Głos* 1896 nr 40]. — A. LANGE: Tarde i Nietzsche. *Głos* 1895 nr 1-2. — W. LUTOSŁAWSKI: Skąd się biorą pesymiści. *Ateneum* 1895 t. 1 s. 1-19. — I. MATUSZEWSKI: Estetyka i publiczność w końcu XIX w. Kartka z nie napisanej książki. *Kur. Codz.* 1895 nr 71; przedr. w książce: Swoi i obcy. Pokrewieństwa i różnice. Zarysy literacko-estetyczne. W-wa 1898 [1897] oraz wyd. nast. — M. MONAT: Z literatury współczesnej. *Świat* 1895 s. 212. — M. MONAT: Maurycy Maeterlinck. *Przew. Nauk. i Lit.* 1895 s. 64-72, 164-176, 256-268, 356-366. — W. MARRENÉ-MORZKOWSKA: Neoromantyzm. *Przegl. Poz.* 1895 nr 34-35. — I. MOSZCZEŃSKA: Uderz, ale słuchaj. *Przegl. Poz.* 1895 nr 19. — H. OJETTI: Dzisiejsza poezja włoska. *Bibl. Warsz.* 1895 t. 2 s. 549-563. — H. PIĄTKOWSKI: Polskie malarstwo współczesne. Petersburg. 1895. — Zen. Pr. [Z. PORĘBOWICZ]: Krytyka impresjonistyczna. *Ateneum* 1895 t. 4 s. 399-407 [dot. H. Bahr: Studien zur Kritik der Moderne. 1894]. — MIRIAM [Z. PRZESMYCKI]: Nowy poeta w Akademii Francuskiej. José Maria de Heredia. *Przew. Nauk. i Lit.* 1895 s. 269-280; przedr. *Głos* 1896 nr 4-5; toż przedr. w książce: Wybór pism krytycznych. Oprac. E. Kozieniewska. T. 1. Kr. 1967 s. 406-417. — E. PRZEWÓSKI: Krytyk moralista (Edward Rod). *Ateneum* 1895 t. 1 s. 499-531. — E. PRZEWÓSKI: Nasz krytycyzm. *Tyg. Ilustr.* 1895 nr 7. — K. PUFFKE: Najnowsze prądy w literaturze dramatycznej. *Kur. Poz.* 1895 nr 288. — J. TOKARZEWICZ: Prawda rozumu. *Przegl. Tyg.* 1895 nr 23. — K. TWARDOWSKI: Fryderyk Nietzsche. *Przełom* 1895 nr 2-3. — G. ZAPOLSKA: Lettres polonaises. *La Revue Blanche* 1895 nr 41; przedr.: Z. Raszewski: Paryskimi śladami Zapolskiej. *Pam. Teatr.* 1956 z. 2/3 s. 408-410. — M. ZDZIECHOWSKI: Z niwy najnowszej poezji polskiej. *Świat* 1895 nr 4. — Objaw dekadentyzmu. *Kronika Rodz.* 1895 nr 16. — K. BARTOSZEWICZ: Pesymiści i melancholicy. *Wędrowiec* 1896 nr 49-52. — J. STEN [L. BRUNER]: Bogowie śmierci. *Dziew. Kr.* 1896 nr 80 dod. — H. C. [H. CEYSINGER]: Nasi najmłodsi. *Tyg. Mód i Powieści* 1896 nr 37-38. — Z. DĄSZYŃSKA-GOLIŃSKA: Nietzsche — Zarathustra. Studium literackie. Kr. 1896. [Rec.: T-y [A. Górski]. *Dziew. Kr.* 1896 nr z 19 września; M. C. Przewośka. *Przegl. Tyg.* 1897 s. 536]. — W. M. DĘBICKI: Filozofia nicości, rzecz o istocie buddyzmu. W-wa 1896. [Rec.: S. Kobylecki. *Przegl. Powsz.* 1896 t. 4 s. 277-279]. — L. GERMAN: Maurycy Maeterlinck. Kilka uwag o „nowszej poezji”. *Przegl. Pol.* 1896 t. 119 s. 1-39. — -j-: Spółcześni dramaturgowie niemieccy. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1896 nr 15. — W. JABŁONOWSKI: Zale krytyka. *Głos* 1896 nr 1-2. — M. KRZYMUSKA: Objawy chrześcijańskiego odrodzenia w najnowszej literaturze francuskiej. *Bibl. Warsz.* 1896 t. 3 s. 427-450. — A. LANGE: O poezji współczesnej. *Głos* 1896 nr 6-7; przedr. w książce: Studia i wrażenia. W-wa 1900. — J. LORENTOWICZ: Twórcy i krytycy. *Przegl. Tyg.* 1896 nr 32-33. — J. LORENTOWICZ: Filozofia krytyki literackiej. *Przegl. Tyg.* 1896 nr 43, 45-47, 49. — C. MENDES: Ryszard Wagner i dramaty muzyczne. Tłum. A. Lange. W-wa 1896 [1897]; wyd. nast. W-wa 1902. — M. OJETTI: Romans we Włoszech. *Bibl. Warsz.* 1896 z. 3 s. 492-518. — A. PILECKI: Co to jest dekadentyzm i symbolizm. [Odczyt]. *Fragm. ogł. Biesiada Lit.* 1896 nr 19. [Rec.: A. Lange. *Głos* 1896 nr 17]. — A. POTOCKI: Najmłodsi. *Głos* 1896 nr 11-12. — L. RYDEL: Ruch literacki za granicą. *Bibl. Warsz.* 1896 t. 2 s. 145-164, t. 3 s. 350-363, 1897 t. 1 s. 535-553, t. 3 s. 68-99, 1898 t. 1 s. 488-503. — STWOSZ: Malarstwo przyszłości. *Ateneum* 1896 t. 2 s. 136-145. — I. SUESSER: August Strindberg. *Krytyka* 1896 s. 161 i nn. — L. WASILEWSKI: Młoda Polska pod

zaborem pruskim. *Krytyka* 1896 z. 2 s. 77-81. — W. ZAGÓRSKI: Dekadentyzm i symbolizm w poezji. Studium krytyczne. *Słowo* 1896 nr 11-13, 15-16. — Inteligencja i natchnienia w literaturze. *Prawda* 1896 nr 50 i nn. — P. CHMIEŁOWSKI: Poezja polska w roku 1896. *Tydzien*. dod. *Kur. Lw.* 1897 nr 1. — Z. DASZYŃSKA: Z wrażeń osobistych. Stanisław Przybyszewski. *Dzien. Kr.* 1897 nr 390. — A. DYGASIEŃSKI: O sztuce. *Kur. Niedzieln* 1897 nr 2. — J. FLACH: Gerhart Hauptmann jako pisarz dramatyczny. *Przepl. Pol.* 1897 t. 124 s. 363-414, t. 125 s. 74-124, 301-350, 452-491, t. 126 s. 47-75, 257-289 i odb. *Kr.* 1898. — C. GODEBSKI: Sztuka i krytyka. *Życie* 1897 nr 1. — W. JABŁONOWSKI: Z krytyki bieżącej. René Doumic. *Ateneum* 1897 t. 4 s. 148-163. — A. M. JASIEŃSKI: Współcześni powieściopisarze angielscy. Szkice literackie. Hall Caine, Rudyard Kipling, Grant Allen, T. Hardy. W-wa 1897. [Rec.: W. Jabłonowski. *Głos* 1897 nr 40; P. Chmielowski. *Kur. Codz.* 1898 nr 11]. — C. JELLENTA: Galeria ostatnich dni, wizerunki, rozbiory, pomysły. *Kr.* 1897. — J. KOTARBIŃSKI: Dekadentyzm w życiu i literaturze. *Kraj* 1897 nr 18. — L. KRZYWICKI: Idea w sztuce. *Prawda* 1897 nr 40. — L. J.: Zbrodnia w sztuce i literaturze. *Przepl. Tyg.* 1897 nr 33. — L-k [S. LACK]: Krytyka — bojokot — impresje. *Życie* 1897 nr 5-6. — A. LANGE: Poezi o geniuszu. *Głos* 1897 nr 18-19. — A. L. [A. LANGE]. *Głos* 1897 nr 11 [dot. H. Fierens-Gevaert: Essais sur l'art contemporain]. — [A. LANGE]. *Głos* 1897 nr 39 [dot. T. Wyzewa: Nos maîtres. Paryż 1895]. — I. MATUSZEWSKI: Estetyka jako czynnik wychowawczo-społeczny. Teorie Johna Ruskina i prerafaelici angielscy. *Gaz. Pol.* 1897 nr 232, 235; przedr.: Pisma. Oprac. J. Muszkowski. W-wa 1925 t. 1. — I. MATUSZEWSKI: Subiektywizm w krytyce. *Bibl. Warsz.* 1897 t. 2 s. 76-103; przedr. w: Swoi i obcy. Pokrewieństwa i różnice. Szkice literackie i estetyczne. W-wa 1898 [1897] oraz wyd. nast. — I. MATUSZEWSKI: Swoi i obcy. Pokrewieństwa i różnice. Zarysy literacko-estetyczne. W-wa 1898 [1897]; wyd. 2 popr. W-wa 1903 [1902]. — J. MEHOFFER: Uwagi o sztuce i jej stosunku do natury. *Przepl. Pol.* 1897 t. 124 s. 1-30 i odb. — E. ORZEŃKOWA: Excelsior. *Tyg. Ilustr.* 1897 nr 40-41. — S. POPOWSKI: Pogadanki o sztuce. *Bibl. Warsz.* 1897 t. 4 s. 152-168. — A. POTOCKI: Jubileusz pokolenia. *Życie* 1897 nr 1. — Z. STERLING: Współczesna poezja polska. *Przepl. Tyg.* 1897 nr 38 i nn. — M. SZUKIEWICZ: Stanisław Przybyszewski. Próba sylwetki literackiej. *Dzien. Kr.* 1897 nr 330-347,

toż *Przepl. Tyg.* 1897 nr 14-16. — S. WOMELA: Nasz symbolizm i dekadentyzm. *Echo Lit.* 1897 nr 36-38. — E. ABRA-MOWSKI: Co to jest sztuka? *Przepl. Filoz.* 1898 nr 3 s. 85-114; przedr. fragm. *Pol. krytyka lit. (1800-1918). Materiały*. T. 4. W-wa 1959 s. 119-122. — E. AUSTEN: Impresjonizm w sztukach pięknych. *Bibl. Warsz.* 1898 t. 2 s. 47-69. [Odczyt. Rec.: T. J. [T. Jaroszyński]. *Głos* 1898 nr 13; M. Massonius. *Głos* 1899 nr 16]. — W. BOGUSŁAWSKI: Mroki i brzaski na scenie europejskiej. I. Dramaty d'Annunzia. *Bibl. Warsz.* 1898 t. 4 s. 34-64. — P. CHMIEŁOWSKI: Subiektywizm w krytyce. *Prawda* 1898 nr 4-5 [dot. I. Matuszewskiego: Swoi i obcy]. — A. CHOLONIEWSKI: Nieśmiertelni. Fotografie literatów lwowskich. Lw. 1898. — C. [A. CHOLONIEWSKI]: Rewolucja literacka. *Dzien. Pol.* 1898 nr 329 [dot. objęcia redakcji „Życia” przez S. Przybyszewskiego]. — W. F. [W. FELDMAN]: Fryderyk Nietzsche. *Życie* 1898 nr 21. — W. FELDMAN: Metoda badań historyczno-literackich. *Przepl. Tyg.* 1898 nr 25-28; przedr. w: *Teoria badań lit. w Polsce*. Wypisy. Oprac. H. Markiewicz. T. 1. W-wa 1960 s. 154-169. — QUASIMODO [A. GÓRSKI]: Młoda Polska. Felieton nie posłany na konkurs „Słowa Polskiego”. *Życie* 1898 nr 15-19, 24-25; przedr. w: *Pol. krytyka lit. (1800-1918). Materiały*. T. 4. W-wa 1959 s. 137-153. — W. GOZDAWA-GODLEWSKI: Nadezłowieczeństwo wobec życia. *Młodość* 1898/1899 s. 183. — W. GOMULICKI: Zniwo literackie. Program Młodej Polski. *Kraj* 1898 nr 46. — W. JABŁONOWSKI: Gabriel d'Annunzio i powieść włoska. *Głos* 1898 nr 16-18. — C. JANKOWSKI: Przedmowa do: *Młoda Polska w pieśni*. W-wa 1898. — C. JELLENTA: Galeria ostatnich dni. *Kr.* 1898. — J. KRAUSHAROWA. *Dzien. Łódzki* 1898 [art. dot. S. Kierkegaarda]. — M. KOMORNICKA: Mickiewicz i nowa poezja. *Głos* 1898 nr 52. — T. KONCZYŃSKI: Gabriel D'Annunzio. *Słowo Pol.* 1898 nr z lutego. — T. KONCZYŃSKI: Nasi poeci. *Przepl. Tyg.* 1898 nr 25. — T. KONCZYŃSKI: Twórczość Ibsena. *Słowo Pol.* 1898 nr 84, 91, 98. — M. KRZYMUSKA: Gerhart Hauptmann. *Ateneum* 1898 t. 2 s. 73-104. — A. LANGE: O twórczości. *Głos* 1898 nr 36-37. — I. MATUSZEWSKI: Przedstawiciele i reformatorowie sztuki współczesnej. Botticelli. *Tyg. Ilustr.* 1898 nr 17; przedr. w książce: Twórczość i twórcy. Studia i szkice estetyczno-literackie. W-wa 1903 [1902]. — K. NIEDZIAŁKOWSKI: Dlaczego dziś w poezji nie mamy słowików. *Rola* 1898 nr 24-51, 1899 nr 10-52, 1900 nr 1-8 i odb. — J. PAWEL-

- SKI: Program nowej poezji polskiej. *Przegl. Powsz.* 1898 t. 60 s. 1-29 i odb. — S. P. [S. PRZYBYŚZEWSKI]. W rubr.: Od redakcji. *Życie* 1898 nr 38/39 [dot. broszury J. Pawelskiego i „Młodej Polski” A. Górskiego]. — F. SIEDLECKI: O Słowackim i o nas. *Młodość* 1898/1899 z. 1. — R. STARZEWSKI: Secesja. *Życie* 1898 nr 24-25. — PIAST [S. SZCZEPANOWSKI]: Dezynfekcja prądów europejskich. *Słowo Pol.* 1898 nr z 16 lutego; przedr.: *Pol. krytyka lit.* (1800-1918). *Materiały*. T. 4. W-wa 1959 s. 123-129. — L. SZCZEPAŃSKI: O „Życie”. Kr. 1898. — L. SZCZEPAŃSKI: Sztuka narodowa. *Życie* 1898 nr 9-10. — L. TOLSTOJ: Co to jest sztuka. Tłum. A. Potocki. *Życie* 1898 nr 35-37 [fragm.]. Wyd. osob. całości. Tłum. A. J. Cohn. W-wa 1901 *Wydawn. Przeglądu Filoz.* [Rec.: L. Belmont. *Prawda* 1898 nr 26-30; A. Potocki. *Życie* 1898 nr 34; *Nowa Reforma* 1898 nr 86]. — M. ZDZIECHOWSKI: Sztuka, młodość i Młoda Polska. *Czas* 1898 nr 248-250, 252; przedr. w książce: *Szkie literackie*. W-wa 1900. — M. ZDZIECHOWSKI: Plazy a ptaki. [Odczyt wygł. w 1898 pt. Spór o piękno]; przedr.: w książce *Szkie literackie*. W-wa 1900; *Pol. krytyka lit.* (1800-1918). *Materiały*. T. 4. W-wa 1959 s. 130-136. — Skąd się wzięło „guano” w artykule „Piasta” o Zoli. *Życie* 1898 nr 11 [dot. art. S. Szczepanowskiego]. — JAN STEN [L. BRUNER]: Młoda Polska. [Cykl artykułów o pisarzach okresu Młodej Polski]. *Krytyka* 1899 s. 21-27, 85-89, 163-167, 276-278, 334-338, 386-392, 451-455, 490-494, 1900 s. 32-36, 432-436, 1901 t. 1 s. 229-234, 321-323, t. 2 s. 49-50, 148-151, 291-293, 1902 t. 2 s. 200-203. Wyd. osob. pt. Dusze współczesne. Wrażenia literackie. Lw. 1902 [1901] oraz wyd. nast. — Kadeas [K. DANIŁOWICZ-STRELBICKI]: Na skon „Życia”. *Wędrowiec* 1899 nr 27. — W. GOSTOMSKI: Dramat wagnerowski. *Bibl. Warsz.* 1899 t. 3 s. 472-499; przedr. w książce: *Z przeszłości i teraźniejszości*. W-wa 1904. — A. GÓRSKI: Spowiedź poety. *Życie* 1899 nr 4. — W. JABŁONOWSKI: J. Ruskin i estetyka uwielbienia. *Głos* 1899 nr 32-33. — W. JABŁONOWSKI: Młoda krytyka we Francji. *Głos* 1899 nr 36-37. — W. JABŁONOWSKI: Wrażenia literackie. *Głos* 1899 nr 20-22. — T. JEŚKE-CHOIŃSKI: Polski dekadentyzm. *Głos Narodu* 1899 nr 243-244, 246, 248, 251, 253, 256-257. — KRAK.: Młoda Polska w Krakowie. *Przegl. Tyg.* 1899 nr 40, 42, 46, 48. — L. KRZYWICKI: O sztuce i nie o sztuce. Luźne uwagi profana. *Prawda* 1899 nr 11-15; przedr.: W otchłani. W-wa 1909; *Pol. krytyka lit.* (1800-1918). *Materiały*. T. 4. W-wa 1959 s. 159-168. —
- L. KRZYWICKI: Tako mówił Zarathustra. *Prawda* 1899 s. 561, 573, 584. — L. [S. LACK]: Przegląd przeglądów. *Życie* 1899 nr 2. — A. LANGE: Współcześni poeci polscy. *Tyg. Ilustr.* 1899 nr 1. — W. LUTOŚLAWSKI: Bańki mydlane. Pogląd krytyczny na tak zwany satanizm nagich a pijanych dusz. *Czas* 1899 i odb. Kr. — I. MATUSZEWSKI: Sztuka i społeczeństwo. *Tyg. Ilustr.* 1899 nr 10-12; przedr.: Pisma. Oprac. J. Muszkowski. T. 1. W-wa 1925. — I. MATUSZEWSKI: Stanisław Witkiewicz i krytyka subiektywna. Z powodu 3 wydania dzieła „Sztuka i krytyka u nas”. *Tyg. Ilustr.* 1899 nr 20; przedr.: Twórczość i twórcy. W-wa 1904 [1903]; Pisma. Oprac. J. Muszkowski. T. 1. W-wa 1925; Z pism Ignacego Matuszewskiego. T. 1. O sztuce i krytyce. Studia i szkice. Wyboru dokonał, wstępem opatrzył Samuel Sandler. W-wa 1965. — I. MATUSZEWSKI: Nowoczesne malarstwo angielskie. Prerafaelici. *Tyg. Ilustr.* 1899 nr 24-26. — I. MATUSZEWSKI: Słowacki i nowa sztuka. Modernizm. Twórczość Słowackiego w świetle poglądów estetyki nowoczesnej. Studium krytyczno-porównawcze. Ogł. pt. Słowacki i sztuka współczesna. *Tyg. Ilustr.* 1899 nr 38-42, 44, 46; wyd. osob. W-wa 1902 [1901] oraz wyd. nast. — A. MAZANOWSKI: Nowa poezja a życie. *Spr. Dyr. Gimn. w Podgórzu za r. 1899*. — M. OKSZA: Modernizm w Niemczech i Stanisław Przybyszewski. *Bibl. Warsz.* 1899 t. 3 s. 256-285. — W. ORKAN: Młoda Polska. *Wolne Słowo Pol.* (Paryż) 1899 nr z 5 marca; przedr.: Czantoria i pozostałe pisma literackie. W-wa 1936. — E. PRZEWÓSKI: Krytyka literacka we Francji. T. 1-2. Lw. 1899. — S. PRZYBYŚZEWSKI: Confiteor. *Życie* 1899 nr 1; przedr.: Na drogach duszy. Kr. 1900; *Pol. krytyka lit.* (1800-1918). *Materiały*. T. 4. W-wa 1959 s. 154-158. [Rec.: G. Daniłowski. *Głos* 1899 nr 29; Z. Daszyńska. *Prawda* 1899 nr 6; S. Lack. *Życie* 1899 nr 5 [odpowiedź na art. Z. Daszyńskiej]; J. Pawelski. *Przegl. Powsz.* 1899; M. Posner-Garfeinowa. *Krytyka* 1899 s. 91-97, 225-231; Gołowicz [A. Sygietyński]. *Gaz. Pol.* 1899; M. Zdziechowski: Romantyzm niemiecki i dekadencja polska. *Słowo* 1899 nr 184-187, przedr.: *Szkie literackie*. W-wa 1900; *Kraj* 1899 nr 4]. — S. PRZYBYŚZEWSKI: O „nową” sztukę. *Życie* 1899 nr 6. — S. PRZYBYŚZEWSKI: Pro domo mea. *Życie* 1899 nr 13-14. — S. PRZYBYŚZEWSKI: *Życie* 1899 nr 21-22 [wstęp do tłumaczenia: F. Nietzsche: Also sprach Zarathustra]. — S. SŁOŃSKI: Nasi modernisci. *Ateneum* 1899 t. 2 s. 432-449. — H. STRUBE: Anarchizm ducha u obcych i u nas. Studium krytyczne. *Bibl. Warsz.*

1899 t. 2 s. 60-84, 246-271 i odb. oraz wyd. nast. — W. SZUKIEWICZ: W ślady mistrza. *Bibl. Warsz.* 1899 t. 4 s. 32-62 [dot. Ruskina]. — A. ŚWIĘTOCHOWSKI: Młoda starość. *Pravda* 1899 nr 1, 3. — M. ZDZIECHOWSKI: Młodość, estetyka i etyka. *Słowo* 1899 nr 4-6, 10-12. — ZOSIN: Czego chcą najmłodszy. Szkic do programu. *Młodość* 1899 nr 3. — Neo-soteryzm. *Przełgl. Polit., Spol. i Lit.* 1899 nr 154. — J. STEN [L. BRUNER]: Krakowska plejada artystyczna... *Krytyka* 1900 t. 1 s. 299-300. — P. CHMIEŁOWSKI: Indywidualizm modernistyczny. *Iris* 1900 nr 10-11. — A. DROGOSZEWSKI: Luźne uwagi o metafizycznych lotach współczesnej poezji. *Pravda* 1900 nr 21-22. — M. KOMORNICKA: Do kwestii „Co myśli i czego chce nowe pokolenie?”. *Głos* 1900 nr 25 [polemika z art. A. Drogoszewskiego]. — J. FLACH: Zwrot w modernizmie niemieckim. *Bibl. Warsz.* 1900 t. 3 s. 125-141, t. 4 s. 443-464, 1901 t. 2 s. 267-284. — C. JELENTA: Juliusz Słowacki dzisiaj. Szkic konturowy. Kr. 1900. — J. KASPROWICZ: Słowacki i poezja najnowsza. *Goniec Wielkop.* 1900 nr 3-6. — W. M. KOZŁOWSKI: Główne prądy w krytyce literackiej ostatniej doby. *Głos* 1900 nr 25, 27. — S. KOZŁOWSKI: Młoda Polska. *Bibl. Warsz.* 1900 t. 4 s. 295-304 [dot. antologii: *Kraków. Poezje, nowele, fragmenta dramatów*. Rysunki i układ S. Wyspiańskiego. Kr. 1900]. — KRAK: Młoda Polska w Krakowie. *Przełgl. Tyg.* 1900 s. 25, 45, 94, 143, 182, 225, 427, 539. — A. LANGE: Studia i wrażenia. W-wa 1900. — Z. LESER: Neurastenicy w literaturze. I. Stanisław Przybyszewski. Lw. 1900. [Rec.: J. Pawełski. *Przełgl. Powsz.* 1900 t. 70 s. 263-264; Alf. L. [A. Lor]. *Israelita* 1900 nr 44; J. Lorentowicz. *Mercure de France* 1900 nr z października; B. Menkes. *Tyg. Nar.* 1900 nr 59, dot. *Życia*]. — A. NEUWERT-NOWACZYŃSKI: Dramat polski XIX wieku, studium impresjonistyczne. *Ateneum* 1900 t. 3 s. 1-30; przedr. w książce: Studia i szkice. Lw. 1901. — J. PAWEŁSKI: Pojęcie krytyki literackiej. *Przełgl. Powsz.* 1900 t. 66 z. 5, 7. — J. PAWEŁSKI: Krytyka literacka a nauka. *Przełgl. Powsz.* 1900 t. 67, s. 67-84, t. 68 s. 225-242, 1901 t. 70 s. 242-259. — S. PIENKOWSKI: Rak. *Strumień* 1900 nr 2. — S. PIENKOWSKI: Fryderyk Nietzsche. *Głos* 1900 nr 37-38. — L. BELMONT: Darwin i Nietzsche. Z powodu artykułu S. Pięnkowskiego „Fryderyk Nietzsche”. *Głos* 1900 nr 41. — S. PIENKOWSKI: Darwin i Nietzsche. Odpowiedź na artykuł L. Belmonta. *Głos* 1900 nr 42. — A. PILECKI: Poeci pesymizmu. *Bluszcz* 1900 nr 28-33. — K. KORWIN-PIOTROWSKI: Prasa polska na prze-

łomie dwu stuleci. *Tyg. Pol.* 1900 nr 43-52; 1901 nr 1-7. — STANISŁAW ORCZYK [K. PRUSZKOWSKI]: Nieco o „modernizmie”. *Promień* 1900 nr 7. — M. C. PRZEWÓSKA: Szkice z dziejów filozofii. W-wa 1900. — S. PRZYBYSZEWSKI: Na drogach duszy. Kr. 1900. — M. H. RAWICZ: Ola Hansson. Szkice literackie. *Przełgl. Pol.* 1900 t. 137 s. 290-319. — A. RIEHL: Fryderyk Nietzsche, artysta i myśliciel. Tłum. W. Feldman. W-wa 1900. [Rec.: A. M. *Strumień* 1900 nr 11]. — C. M. SAVARIT: La poésie et les poètes polonais contemporains. *Mercure de France* 1900 nr z kwietnia. — L. STAFF: Rekonwalescencja końca wieku. Szkic z literatury ostatnich czasów. *Teka* 1900 nr 1. — W. SZUKIEWICZ: Apostoła piękna. *Bibl. Warsz.* 1900 t. 2 s. 136-166 [dot. Morrisa]. — KAZIMIERZ WŁOSTOWSKI [J. TOKARZEWICZ]: Poezja polska o świcie XX stulecia. *Ateneum* 1900 t. 2 s. 221-246, 516-534, t. 3 s. 234-257. — M. ZDZIECHOWSKI: Szkice literackie. W-wa 1900. — J. ŻULAWSKI: Na dachu obserwatorium. *Krytyka* 1900 z. 10 s. 667-672, *Głos* 1901 nr 35-37; przedr. w książkach: Prolegomena. Uwagi i szkice. Lw. 1902 s. 46-66; Szkice literackie. Książki — myśli — ludziew. W-wa 1913 s. 73-103; Eseje. W-wa 1960 s. 17-37. — Korespondencja z czytelnikami: Co mianowicie nazywa się w literaturze i sztuce dekadentyzmem i modernizmem. *Pogląd na Świat* 1900 nr 11-12. — P. CHMIEŁOWSKI: Najnowsze prądy w poezji naszej. *Przew. Nauk. i Lit.* 1901 s. 228-243, 312-328, 386-402, 474-490, 562-578, 647-664. Wyd. osob. Lw. 1901 oraz wyd. nast. — (f.) [W. FELDMAN]: Nasi dekadenci. Sztuka a życie. *Krytyka* 1901 t. 1 s. 135-142, 275-283. — (f.) [W. FELDMAN]: Drogi duszy. *Krytyka* 1901 t. 2 s. 1-8. — (f.) [W. FELDMAN]: Obrachunek. *Krytyka* 1901 t. 1 s. 69-75. — H. GALLE: Z najnowszych powieści. *Ateneum* 1901 t. 2 s. 981-982. — A. GARDE: Henryk Ibsen, wykład zasadniczej idei, zawartej w dramatach Ibsena. Spolszczył i przedmową opatrzył A. Lange. Lw. 1901. — L. GONSE: Sztuka japońska. W-wa 1901. — A. GÓRSKI: Sören Kierkegaard: Albo — albo. *Ateneum* 1901 t. 2 s. 602-625. — W. GOSTOMSKI: Liryka nasza ostatniej doby. *Ateneum* 1901 t. 2 s. 149-176. — W. GOSTOMSKI: Wszelkowiedztwo powieści nowoczesnej. *Ateneum* 1901 t. 1 s. 97 i nn. — M. GUYAU: Zagadnienia estetyki współczesnej. Przekład S. Popowskiego. W-wa 1901. — F. HOESICK: Z życia naszych dekadentów. *Świat* (Łódź) 1901 nr 15-17. — F. HOESICK: Paon dekadencji. *Przedświt* 1901 nr 104. — S. HOROWITZ. *Das Magazin für Lite-*

- ratur 1901 nr 3. — W. JABŁONOWSKI: Mistycy i nawróceni w literaturze współczesnej. *Ateneum* 1901 t. 1 s. 14-37; przedr. w książce: *Wśród obcych. Zarysy i notaty literackie*. Lw. 1905. — W. JABŁONOWSKI: Chwila obecna. Dążności i usposobienia. W-wa 1901. — F. JASIEŃSKI: Feliks Manggha. Promenades à travers les mondes, l'art et les idées. W-wa 1901. — J. B-r: Młoda Polska a Sewer w literaturze. *Świat* (Łódź) 1901 nr 11. — W. M. KOZŁOWSKI. Królestwo ideałów i odkupienie estetyczne. Kr. 1901. — W. M. KOZŁOWSKI: Epigonizm współczesny. *Ateneum* 1901 t. 2 s. 241-250. — L. KRZYWICKI: Z wrażeń profana. I. Sztuka dla sztuki, nauka dla nauki. II. Walka ze sztuką. *Głos* 1901 nr 18-19. — J. MARCHLEWSKI: Chimeryczny pogląd na stosunek społeczeństwa do sztuki. *Pravda* 1901 nr 19-20; przedr. w książce: *O sztuce. Artykuły, polemiki oraz listy*. W-wa 1957; *Pol. krytyka lit. (1800-1918). Materiały*. T. 4. W-wa 1959 s. 169-177. — J. MARCHLEWSKI: Moderne Kunstströmungen und Sozialismus. *Die Neue Zeit* (Stuttgart) 1901 nr 5. — I. MATUSZEWski: Krytyka koleżeńska i krytyka zawodowa. *Tyg. Ilustr.* 1901 nr 44-45; przedr. w książce: *Twórczość i twórcy. Studia i szkice estetyczno-literackie*. W-wa 1904 [1903]. — I. MATUSZEWski: Chorobliwość w sztuce. W: *Scena pol. w Łodzi 1844-1901*. Łódź 1901 s. 141-143. — A. MAZANOWSKI: Młoda Polska w powieści, liroyce i dramacie. *Przeł. Powsz.* 1899 t. 63 s. 173-189, 340-354, t. 64 s. 77-96, 159-171, 1900 t. 65 s. 359-381, t. 66 s. 44-66, t. 67 s. 211-231, t. 68 s. 16-34, 1901 t. 71 s. 1-18, 176-190, t. 72 s. 25-42. Wyd. osob. Kr. 1902 [1901]. — b. m. [B. MENKES]: O tzw. powrotnej fali romantyzmu. *Tyg. Nar.* 1901 nr 3. — M. MUTTERMILCH: Droga sztuki. *Ateneum* 1901 t. 1 i nn. — W. NAŁKOWSKI: „Chimera” wobec ewolucji. *Głos* 1901 nr 10. — A. NIEMOJEWSKI: Ród Filonów. Ucieczka od rzeczywistości. *Głos* 1901 nr 38-47. — A. NOWACZYŃSKI: Studia i szkice. Lw. 1901. — o.: Bractwo wzajemnej adoracji. *Gaz. Warsz.* 1901 nr 173; przedr.: *Kur. Warsz.* 1901 nr 191. — M. OLSZEWSKI: Uwagi o sztuce japońskiej. *Krytyka* 1901 t. 2 s. 345-350. — O. ORTWIN: Utopie o dramacie. *Krytyka* 1901 t. 1 s. 107-113. — J. L. POPLAWSKI: O modernistach. W: *Melitele. Noworoczn. lit.* Kr. 1901 s. 225 i nn.; przedr.: *Szkice literackie i naukowe*. W-wa 1910. — [Z. PRZESMYCKI]: Prospekt [„Chimery”]. W-wa 1901; przedr. w książce: *Wybór pism krytycznych*. Oprac. E. Korzeniewska. T. 2. Kr. 1967 s. 7-8. — Z. PRZESMYCKI: Los geniuszów. *Chimera* 1901 t. 1 s. 9-16; przedr. w książce: J. Zeyer: *Wybór pism*. W-wa (1901) s. V-XIII; oraz jw. s. 10-14. — Z. P. [Z. PRZESMYCKI]: Laurowo i ciemno. *Chimera* 1901 t. 1 s. 146-148; przedr. w książce: *Wybór pism krytycznych*. Oprac. E. Korzeniewska. T. 2. Kr. 1967 s. 16-18. — Z. P. [Z. PRZESMYCKI]: Kilka słów o krytyce. *Chimera* 1901 t. 1 s. 157-161; przedr. w książkach: *Pro Arte*. W-wa [1914] s. 221-229; *Wybór pism krytycznych*. Oprac. E. Korzeniewska. T. 2. Kr. 1967 s. 26-29. — Z. P. [Z. PRZESMYCKI]: Sztuka stosowana. Uwagi ogólne. *Chimera* 1901 t. 1 s. 174-177; przedr. w książkach: *Pro Arte*. W-wa [1914] s. 236-243; *Wybór pism krytycznych*. Oprac. E. Korzeniewska. T. 2. Kr. 1967 s. 33-36. — Z. PRZESMYCKI: Walka ze sztuką. *Chimera* 1901 t. 1 s. 313-334; przedr. w książce: *Wybór pism krytycznych*. Oprac. E. Korzeniewska. T. 2. Kr. 1967 s. 37-51. — TREDECIM [Z. PRZESMYCKI]: Krytycy i recenzenci. *Chimera* 1901 t. 1 s. 340-344; przedr. jw. s. 58-61. — Z. PRZESMYCKI: Sztuka japońska. *Chimera* 1901 t. 1 s. 490-531; przedr. w książce: *Pro Arte*. W-wa [1914] s. 323-378. — TREDECIM [Z. PRZESMYCKI]: Nieomylni. *Chimera* 1901 t. 2 s. 315-318. — MIRIAM [Z. PRZESMYCKI]: Powieść. *Chimera* 1901 t. 3 s. 312-318; przedr. w książkach: *Pro Arte*. W-wa [1914] s. 131-144; *Wybór pism krytycznych*. Oprac. E. Korzeniewska. T. 2. Kr. 1967 s. 156-162. — TREDECIM [Z. PRZESMYCKI]: Walka o snobów. *Chimera* 1901 t. 3 s. 477-482; przedr. w książce: *Wybór pism krytycznych*. Oprac. E. Korzeniewska. T. 2. Kr. 1967 s. 163-167. — M. C. PRZEWÓSKA: Z nowych dni. Syntetyczny zarys końca stulecia. W-wa 1901. [Rec.: W. Jabłonowski. *Ateneum* 1901 t. 1 s. 655-658; W. Makowski. *Głos* 1901 nr 10]. — R.: Doczekaliśmy się epoki geniuszów. *Przyczynek do psychologii dekadentów*. *Wędrowiec* 1901 nr 19, 26. — W. RUBCZYŃSKI: John Ruskin. Studia nad powiązaniem i uzasadnieniem jego głównych pomysłów. *Przeł. Pol.* 1901 t. 140 s. 427-439, t. 141 s. 56-92, t. 142 s. 261-295. — B. SZYMAŃSKI: Błogosławieństwo i choroba. *Rola* 1901 nr 51. — S. TARNOWSKI: Nowe kierunki dramatu i „Zaczarowane koło” Lucjana Rydla. *Przeł. Pol.* 1901 t. 140 s. 1-28, 220-249. — W. WOLSKI: Wzloty na Parnas. Profile duchowe poetów współczesnych. W-wa 1901. — G. ZAPOLSKA: Wśród różowych wrzosów i mgieł opalowych. *Krytyka* 1901 t. 1 s. 32-35. — S. ŻDZIARSKI: Młoda Polska, pierwiastek ludowy w poezji. *Przeł. Powsz.* 1901 t. 71 s. 373-387,

t. 72 s. 43-57; przedr. w książce: Pierwiastek ludowy w poezji polskiej XIX w. Kr. 1901. — M. ZDZIECHOWSKI: Powrót do romantyzmu. *Głos Nar.* 1901 nr 294, 296. — J. ŻULAWSKI: Rozwój sztuki a symbolizm. *Głos* 1901 nr 28-30; przedr. pt. Znaczenie symbolizmu w sztuce. W książkach: Prolegomena. Uwagi i szkice. Lw. 1902 s. 67-82; Eseje. W-wa 1960 s. 37-51. — Dekadentyzm. *Chimera* 1901 t. 1 s. 183-184. — H. d'ABANCOURT: O sztuce stosowanej. *Przegl. Pol.* 1902 t. 143 s. 316-327. — W. BETTLEY: Krzewiciele zła. *Niwa Pol.* 1902 nr 15. — JAN MIODOBORSKI [J. BIELECKA]: Mały felieton. Pogląd na poezję modernistyczną. *Dziew. Pol.* 1902 nr 287. — E. BORECKI: Młoda Polska. *Promień* 1902 nr 2. — P. CHMIEŁOWSKI: Dramat polski doby najnowszej. *Słowo Pol.* 1902 nr 48-54 [fragm.]; wyd. osob. całości Lw. 1902. — P. CHMIEŁOWSKI: Dzieje krytyki literackiej w Polsce. W-wa 1902. — P. CHMIEŁOWSKI: W. Feldman o literaturze polskiej najnowszej. *Krytyka* 1902 t. 1 s. 9-20, 105-118; przedr. w książce: Pisma krytycznoliterackie. Oprac. H. Markiewicz. T. 2. W-wa 1961 s. 305-329 [dot. W. Feldman: Piśmiennictwo polskie ostatnich lat dwudziestu. Lw. 1902]. — P. CHMIEŁOWSKI: Znaczniejsze teorie dramatu w literaturze polskiej. *Pam. Lit. R.* 1 (1902) s. 52-69, 570-611. — A. CYBULSKI: Feliks Jasiński i jego „Manggha”. *Krytyka* 1902 z. 2 s. 130-139, z. 4 s. 280-290. — W. FELDMAN: Kultura w nowszej poezji polskiej. *Słowo Pol.* 1902 nr 249 dod. — W. FELDMAN: Motywy w nowszej poezji polskiej. *Słowo Pol.* 1902 nr 201 dod. — (f.) [W. FELDMAN]: Policja a sztuka. *Krytyka* 1902 t. 2 s. 149-154. — W. FELDMAN: Typy w nowszej literaturze polskiej. *Słowo Pol.* 1902 nr 225. — J. FLACH. *Die Kultur* (Kolonja) 1902 nr 2 [dot. sztuki i literatury Młodej Polski]. — W. JABLONOWSKI: Artysci i publiczność. *Tyg. Ilustr.* 1902 nr 16-17; przedr. w książce: Wśród obcych. Zarysy i notaty literackie. Lw. 1905. — W. JABLONOWSKI: Symboliści i dekadenci w literaturze francuskiej. *Gaz. Pol.* 1902 nr 303-304; przedr. w książce: Wśród obcych. Zarysy i notaty literackie. Lw. 1905. — W. JABLONOWSKI: W odwiecznej sprawie. Uwagi o sztuce i krytyce. W: *Melitele. Noworocz. lit.* Kr. 1902. — M. JANIK: Najnowsza poezja polska. Studium literackie. *Spr. Dyr. Gimn. w Złoczowie za rok szkolny 1902.* Złoczów 1902; wyd. osob. Złoczów 1903. [Rec.: W. Hahn. *Muzeum* 1902 s. 787-788; K. Wojciechowski. *Pam. Lit. R.* 2 (1903) s. 700-702]. — T. J. ORLICZ [T. JESKE-CHOIŃSKI]: Najnowsze prą-

dy w literaturze. *Rola* 1902 nr 31-37, 45-47. — J. A. KISIELEWSKI: O teatrze japońskim. Lw. 1902. — B. KOSKOWSKI: O modernistach. *Gaz. Pol.* 1902 nr 167. — J. KOTERBSKI: Książd w najnowszej poezji polskiej. Studium etyczno-literackie. *Dwutyg. Katechetyczny i Duszpasterski* (Tarnów) 1902 nr 6-7; przedr. *Głos Narodu* 1902 nr 203-207. — K. [L. KULCZYCKI]: Współczesne kierunki umysłowe w społeczeństwie polskim. *Głos* 1902 nr 17, 22, 26-27, 29, 40, 45; wyd. osob. pt. Współczesne prądy umysłowe i polityczne. Szkice. S. I. Kr. 1903. — J. LORENTOWICZ: Co to jest modernizm? *Przegl. Tyg.* 1902 nr 3. — M. ŁOPUSZAŃSKA: Typ kobiety społecznej w najnowszej powieści polskiej. *Pogląd na Świat* 1902 nr 3. — I. MATUSZEWSKI: Charakter sztuki nowoczesnej. *Ilustr. Głos Nar.* 1902 nr 182. — I. MATUSZEWSKI: Powieść nasza w ostatniej chwili. (Impresja). *Ogniw* 1902 nr 1. — B. MERWIN: Hasła umysłowości współczesnej. *Przegl. Tyg.* 1902 nr 44; *Nowe Słowo Pol.* 1902 nr 108. — B. MERWIN: Nowoczesne dusze. *Przegl. Tyg.* 1902 nr 34. — B. MERWIN: Profile i perspektywy literackie. Lw. 1902. [Rec.: P. Chmielowski. *Ogniw* 1903 nr 24]. — A. NEUWERT-NOWACZYŃSKI: Et unum exemplum docet. *Krytyka* 1902 t. 1 s. 340-350, 420-426; t. 2 s. 29-38, 129-137. — H. NUSSBAUM: „Czym jestem”. W-wa 1902 [dot. Stirnera i Nietzschego]. — A. PILECKI: O pesymizmie i optymizmie w utworach poetek naszych. *Przegl. Tyg.* 1902 nr 17. — T. PINI: Nasza współczesna poezja. Szkice popularne. Lw. 1902. — J. L. POPLAWSKI: O modernistach. W: *Melitele. Noworocz. lit.* Kr. 1902 s. 223-249; *Tyg. Słowa Pol.* 1902 nr 8-11; przedr. w książce: Szkice literackie i naukowe. W-wa 1910. — S. POPOWSKI: Pogadanka artystyczna. Kilka słów o Maksie Klingercze i nowych dążeniach w sztuce. *Bibl. Warsz.* 1902 t. 1 s. 111-122. — E. PORĘBOWICZ: Poezja polska nowego stulecia. I. Teoria. *Pam. Lit. R.* 1 (1902) s. 70-78; przedr. w książce: Studia literackie. Kr. 1951. — TREDECIM [Z. PRZESMYCKI]: Głosy. Rozstrajowcy i zamętowcy. Impotenci uwielbienia. *Chimera* 1902 t. 6 s. 297-300; przedr. w książce: Wybór pism krytycznych. Oprac. E. Korzeniewska. T. 2. Kr. 1967 s. 203-207. — S. PRZYBYSZEWSKI: O dramacie i scenie. *Kur. Teatr.* 1902 nr 1-3, 24-27, 29-30. Wyd. osob. W-wa 1905. — T. SOBOLIEWSKI: Młoda Polska w świetle krytyki. *Przegl. Tyg.* 1902 nr 10-11; *Krytyka* 1902 t. 1 s. 32-40. — SZCZEP.: Poezja zgnilizny. *Niwa Pol.* 1902 nr 12. — T. M.: Oddziaływanie współczesnej literatury pięk-

- nej. *Tyg. Mód i Powieści* 1902 nr 1. — F. TRAWIŃSKI: Nos poètes Chimeristes. *Bulletin Polonais* 1902 z. 3 s. 71-77. — X***: Pogląd na dzieje literatury polskiej i obce w niej prądy ze stanowiska wiary katolickiej. W-wa 1902. — ZOIL: Nowe poezje. *Ilustracja Pol.* 1902 nr 4. — J. ZULAWSKI: Prolegomena, Uwagi i szkice. Lw. 1902. — Modernizm w poezji i literaturze. *Niwa Pol.* 1902 nr 14. — Policja a sztuka. Ankieta „Krytyki”. *Krytyka* 1902 t. 1 s. 195-223, 256-280 [dot. konfiskaty „Legend” A. Niemojewskiego]. — J. STEN [L. BRUNER]: Kilka ksiąg wierszy. *Krytyka* 1903 t. 2 s. 382-387. — J. STEN [L. BRUNER]: Młoda Polska w świetle krytyki. *Krytyka* 1903 t. 2 s. 128-135. — S. BRZOZOWSKI: O nowej sztuce. *Głos* 1903 nr 49-51. — S. BRZOZOWSKI: Współczesne kierunki w literaturze polskiej wobec życia. *Głos* 1903 nr 19-22. — S. BRZOZOWSKI: Sztuka i społeczeństwo. *Głos* 1903 nr 25, 28-32. — K. BRONIEWSKI: Geneza nowych prądów w sztuce. *Bibl. Warsz.* 1903 t. 2 s. 556-574. — W. BUKOWIŃSKI: Literatura dramatyczna. *Książka* 1903 nr 13. — P. CHMIEŁOWSKI: Krytyka najnowszych prądów w literaturze polskiej. *Kur. Cods.* 1903 nr 311-312. — P. CHMIEŁOWSKI: Najnowsze prądy w literaturze polskiej. *Kur. Lw.* 1903 nr 310, 312. — P. CHMIEŁOWSKI: Indywidualizm a interes gromadzki. Z odczytu o najnowszych prądach w literaturze polskiej. *Kur. Lw.* 1903 nr 342-343, 345, 347. — P. CHMIEŁOWSKI: Subiektywizm w krytyce. *Nowa Reforma* 1903 nr 199-200. — P. CHMIEŁOWSKI: Indywidualizm, subiektywizm a oryginalność. *Nowa Reforma* 1903 nr 292-293. — W. FELDMAN: Poezja Młodej Polski. Indywidualności. *Ogniw* 1903 nr 25-26, 28-30. — H. GALLE: Powieść polska od początku stulecia. *Książka* 1903 nr 13. — H. GALLE: Nowe drogi, nowe bogi. *Bibl. Warsz.* 1903 t. 2 s. 141-154. — W. GOSTOMSKI: Nietzsche jako przedstawiciel antychrześcijańskiego humanitaryzmu. *Przegl. Powsz.* 1903 t. 76 s. 196 i nn.; 357 i nn. — W. GOSTOMSKI: Poezja. *Książka* 1903 nr 13. — T. GRABOWSKI: Poezja polska po roku 1863. Zarys jej rozwoju w ciągu ostatniego czterdziestolecia. Kr. 1903. [Rec.: J. Sten [L. Bruner]: Z współczesnej krytyki polskiej. *Głos* 1903 nr 45; P. Chmielowski. *Pam. Lit. R.* 2 (1903) s. 697-700; S. Tarnowski. *Przegl. Pol.* 1904 t. 3 s. 335-342]. — W. JABLONOWSKI: Maeterlinck jako moralista. *Bibl. Warsz.* 1903 t. 2 s. 317-336; przedr. w książce: Wśród obcych. Zarysy i notaty literackie. Lw. 1905. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Najmłodsze pokolenie w powieści. *Słowo* 1903 nr 294-198. — M. KOHLSDORFER: „Zatopiony dzwon” G. Hauptmanna a Nietzsche. *Spr. zakładu wychowawczo-naukowego oo. jezuitów w Bąkowiecach pod Chyrowem za rok 1903*; przedr.: *Przegl. Powsz.* 1903 t. 78 s. 191 i nn., t. 79 s. 78 i nn. — T. KONCZYŃSKI: Modernizm i postulaty narodowe. *Ilustracja Pol.* 1903 nr 42. — M. KRZYMUSKA: Studia literackie. W-wa 1903. — J. KURNATOWSKI: Nietzsche. Studia i tłumaczenia. Łódź 1903. — S. LACK: O literaturze kobiecej. *Nowe Słowo* 1903 nr 24. — I. MATUSZEWSKI: Twórczość i twórcy. Studia i szkice estetyczno-literackie. W-wa 1904 [1903]. — W. NAŁKOWSKI: Z powodu estetyki Guyau. *Ateneum* 1903 t. 1 s. 77-81. — A. NOWACZYŃSKI: Impresjonizm. *Ateneum* 1903 z. 3 s. 19 i nn. — A. POTOCKI: Szkice i wrażenia literackie. Lw. 1903. — I. RADLIŃSKI: Literatura grobów. *Ateneum* 1903 nr 2. — H. STRUWE: Sztuka i społeczeństwo. W-wa 1903. — S. SZCZEPANOWSKI: Myśli o odrodzeniu narodowym. Lw. 1903. — J. WIŚNIEWSKI: Dzisiejsi. Wrażenia ze współczesnej liryki polskiej. *Jasło* 1903. [Rec.: M. Mazanowski. *Bibl. Warsz.* 1904 t. 1 s. 380-383]. — Sienkiewicz a „Młoda Polska”. *Naprzód* 1903 nr 113. — Przeciwno Młodej Polsce. *Głos Nar.* 1903 nr 108. — Jan Lorentowicz o „Młodej Francji”. *Tyg. Słowa Pol.* 1903 nr 11-12. — W sprawie repertuaru pesymistyczno-zmysłowego. *Kur. Teatr.* 1903 nr 55-82. — J. BANDROWSKI: Polska modernistyczna. *Nová česká revue* 1904. — L. BELMONT: Lew Tolstoj. Życie i dzieła. Zarys biograficzno-krytyczny. Kr. 1904. — L. BELMONT: Drobną fantazją socjo-psychologiczną na temat: Wielkie indywidualności poetyckie i malutka psyche słuchającego pieśni tłumu. *Wędrowiec* 1904 nr 43-44 [dot. sporu Brzozowski — Miriam]. — [J. Bęlcikowski]: L'homme moderne. Z tajnych procesów tworzenia. Analiza duchowa. *Myśl Pol.* 1904 s. 1-2. — S. BRZOZOWSKI: Miriam, zagadnienie kultury. *Głos* 1904 nr 41-52 z przerwami; przedr.: *Kultura i życie. Zagadnienia sztuki i twórczości. W walce o światopogląd.* Lw. 1907; *Dzieła wszystkie.* T. 4. Oprac. K. Wyka. W-wa 1936. — S. BRZOZOWSKI: „Młoda Polska” i „Modernizm”. *Gaz. Pol.* 1904 nr 332. — S. BRZOZOWSKI: Młoda Polska między starcami. *Głos* 1904 nr 242-243. — S. BRZOZOWSKI: Smutek współczesny. *Kur. Por.* 1904 nr 348 dod. — W. BUKOWIŃSKI: Chwila obecna. *Goniec Por. i Wiecz.* 1904 nr 531. — W. BUKOWIŃSKI: Krytykujący i krytkowani. *Książka* 1904 nr 6. — P. CHMIEŁOWSKI: Jesz-

- cze o subiektywizmie i subiektywistach. *Kur. Warsz.* 1904 nr 2. — P. CHMIEŁOWSKI: „Chimera”. Miesięcznik poświęcony sztuce i literaturze pod redakcją Zenona Przesmyckiego. T. 1-6. W-wa 1902-1903. *Pam. Lit. R.* 3 (1904) s. 330-340; przedr.: Pisma krytycznoliterackie. Oprac. H. Markiewicz. W-wa 1961 t. 2 s. 330-343. — P. CHMIEŁOWSKI: Jeszcze o celu w sztuce. Z powodu książki I. Matuszewskiego „Twórczość i twórcy”. *Pam. Lit. R.* 3 (1904) s. 379-394. — K. I. CHRANIEWICZ: Oczerki nowiejszej polskiej literatury. Petersb. 1904. — J. DĄBROWSKI: Upadek komedii. *Ogniw*o 1904 nr 20. — A. DROCOSZEWSKI. *Ogniw*o 1904 nr 30 [dot. modernizmu]. — W. DZIEDUSZYCKI: Romantyzm, naturalizm i symbolizm. *Przeł. Polit., Spół. i Lit.* 1904 nr 297-299, 1905 nr 2-5. — P. ETTINGER: Szlakiem sztuki. *Ogniw*o 1904 nr 18 [dot. sztuki stosowanej]. — F. [W. FELDMAN]: Książki i ludzie. „Młoda Polska” w świetle krytyki. *Ilustracja Pol.* 1904 nr 7-11. — (f.) [W. FELDMAN]: O godność sztuki. *Krytyka* 1904 t. 1 s. 337-344. — R. GLASSNER: Literaci Żydzi we współczesnym piśmiennictwie polskim. *Roczn. Żydowski* 1904 s. 142-158. — M. GOLBERG: Luźne kartki o symbolizmie. Wspomnienia. *Sztuka* (Paryż) 1904 s. 385-391. — A. GÓRSKI: Głosy o kulturze niemieckiej i polskiej. *Odrodzenie* 1904 z. 1. — W. G. [W. GOSTOMSKI?]: Nowe kierunki myśli rosyjskiej. *Czas* 1904 nr 217-220. — T. S. GRABOWSKI: Młoda Chorwacja, kilka sylwet współczesnych pisarzy chorwackich. *Przew. Nauk. i Lit.* 1904 z. 1-12, s. 50-64, 142-156, 234-248, 333-353, 432-448, 534-546, 633-646, 742-752, 853-864, 940-955, 1027-1056, 1151-1168. Wyd. osob. pt. Młoda Chorwacja. Studium literackie. T. 1. Lw. 1905. [Rec.: A. Cerný: *Slovan-ský přehled* (Praga) 1905/1906 s. 482-483; H. d'A. [H. d'Abancourt]: *Krytyka* 1906 t. 2 s. 301-302; W. Jabłonowski. *Książka* 1906 nr 8; D. Prohaska. *Archiv für slavische Philologie* (Berlin) 1906 t. 28 s. 142-145]. — J. A.: Także krytyka. *Ogniw*o 1904 nr 45. — W. JABLONOWSKI: Max Nordau. *Bibl. Warsz.* 1904 t. 1 s. 327-340; przedr. w książce: Wśród obcych. Zarysy i notaty literackie. Lw. 1905. — C. JELLENTA: Krytyka, ekstaza i bizantyzm. *Ateneum* 1904 nr z marca. — C. JELLENTA: Modernizm. *Ateneum* 1904 nr z stycznia. — J. KOTERBSKI: Dekadentyzm a religia katolicka w lirykach K. Tetmajera. Tarnów 1904. — J. KUCZINSKI: *Nowo-woje wremja* 1904 nr 9977. — D. MEREŻKOWSKI: Leon Tołstoj i Dostojewski jako ludzie. Lw. 1904. [Rec.: W. Jabłonowski. *Książka* 1904 s. 296-297; S. Zdziarski. *Przeł. Powsz.* 1904 t. 94 s. 296-297]. — W. NAŁKOWSKI: Jednostka i ogół. Szkice i krytyki psycho-społeczne. Kr. 1904. — W. NAŁKOWSKI: Siemkiewicziana. Szkice do obrazu. Kr. 1904; przedr. w książce: Pisma społeczne. Wybór. Oprac. S. Żółkiewski. W-wa 1951. — S. POPOWSKI: Twórca i tłum. *Bibl. Warsz.* 1904 t. 1 z. 4. — p. [S. POSNER]: Hieny. *Ogniw*o 1904 nr 44 [dot. krytyki literackiej]. — M. POSNER-GARFEINOWA. *Ogniw*o 1904 nr 49-50. [Rec.: S. Lubliński: *Die Bilanz der Moderne*. 1904]. — TREDICIM [Z. PPRZESMYCKI]: „Modernizm” i poszukiwanie arcydzieł. *Chimera* 1904 t. 7 s. 131-142; przedr. w książkach: *Pro Arte*. W-wa [1914]; *Wybór pism krytycznych*. Oprac. E. Korzeniewska. T. 2. Kr. 1967 s. 224-235. — W. RZYMOWSKI: Literatura polska ostatnich lat 20 w oświetleniu chwili obecnej. *Przeł. Spół.* 1904 nr 23. — E. SCHURÉ: Dramat muzyczny. Ryszard Wagner i jego twórczość. W-wa 1904 [ze wstępem W. Jabłonowskiego]. [Rec.: E. Milewski. *Ogniw*o 1904 nr 52]. — W. SZYMANOWSKI: Realizm, symbolizm i impresjonizm, nowoczesne kierunki w sztuce. *Wiedza i Praca* dod. *Rodziny i Szkoły* 1904 nr 11/12. — ŚLIZIEŃ: Polska. *Siewiero-zapadnyj kraj* 1904 nr 461. — J. TENNER: Estetyka żywego słowa. Lw. 1904. [Rec.: J. Sten [L. Bruner]. *Krytyka* 1905 t. 1 s. 90]. — T. O.: Z drogi przed „młodymi”!... *Życie i Sztuka* dod. *Kraju* 1904 nr 13. — H. VAHNINGER: Filozofia Nietzschego. Tłum. K. Twardowski. Lw. 1904. [Rec.: F. J. Tydzień dod. *Kur. Lw.* 1904 s. 271; J. Flach. *Przeł. Pol.* 1904 t. 152 s. 140]. — R. WAGNER: Sztuka i rewolucja. Lw. 1904. — IWO PŁOMIENIŃCZYK [M. WOLSKA]: „My artyści”. *Krytyka* 1904 t. 1 s. 48-52. — R. ZAWILIŃSKI: Modernizm w języku. *Poradnik Język*. 1904 s. 69-74. — S. WITKIEWICZ: Styl zakopiański. Z. 1-2. Lw. 1904-1911 oraz wyd. nast. — ARDENS: Wrogowie kobiety. Nietzsche — Przybyszewski — Strindberg — Weininger. *Bibl. Warsz.* 1905 t. 4 s. 61-86. — J. BAUDOIN DE COURTENAY: Krzewiciele zdziczenia. Kr. 1905. — J. BELCIKOWSKI: Filozofia młodej Rosji. *Ateneum* 1905 nr z września. — W. BERENT: Źródła i ujścia nietzscheizmu. *Chimera* 1905 t. 9 s. 118-139, 217-250 i odb. W-wa 1906. — J. STEN [L. BRUNER]: Szkice krytyczne. Lw. 1906 [1905]. Wyd. 2 pt. O Wyspiańskim i inne szkice krytyczne. Lw. 1909. — S. BRZozowski: Kultura i życie. *Głos* 1905 nr 25-26. — NEMO [A. CHOŁONIEWSKI]: Idealizm w sztuce i realizm w życiu. *Życie i Sztuka* dod.

- Kraju* 1905 nr 2-3. — K. DOURY: Szkic o poemacie prozą w piśmiennictwie francuskim. *Sztuka* 1905 nr z lutego. — W. FELDMAN: Współczesna krytyka literacka w Polsce. *Lw.* 1905. — W. FELDMAN: Pomniejszyciele olbrzymów. Stanisławów 1905. — H. GALLE: Żydzi w beletryście dzisiejszej. *Bibl. Warsz.* 1905 t. 1 s. 138-150. — W. GOSTOMSKI: Nietzsche i Tolstoj. Dwa przeciwieństwa myśli współczesnej. *Przegl. Pol.* 1905 t. 155 s. 253-274. — O. HANSSON: Jasnovidze i wróżbici. *Thum. S. Lack. W-wa* 1905. [Rec.: W. Jabłonowski. *Książka* 1905 nr 12]. — K. IRZYKOWSKI: Głosy do współczesnej literatury polskiej. *Głos* 1905 nr 1, 3, 10, 29, 31; przedr. w książce: Czyn i słowo. Głosy sceptyka. *Lw.* 1913. — W. JABLONOWSKI: Wśród obcych. Zarysy i notaty literackie. *Lw.* 1905. — W. JABLONOWSKI: Poglądy na sztukę i krytykę Oskara Wilde'a. *Bibl. Warsz.* 1905 t. 4 s. 525-542; przedr. w książce: Rozprawy i wrażenia literackie. *W-wa* 1908 oraz wyd. nast. — H. KASPEROWICZ: Nowa sztuka. Symbolizm w literaturze. *Życie i Sztuka* dod. *Kraju* 1905 nr 10. — S. K. [S. KRZYWOSZEWSKI]: Nadczłowiek. Teoria nadczłowieka w filozofii, literaturze i życiu. *Kur. Warsz.* 1905 nr 118. — K. KELLES-KRAUZ: Kilka głównych zasad rozwoju sztuki. *W: Poradnik dla samouków.* Cz. 2 z. 2. *W-wa* 1905 s. 887-1013 i odb.; przedr. w książce: Pisma wybrane. T. 1. *W-wa* 1962 s. 417-549. — T. LIPPS: Przyczynek do psychologii dekadentyzmu. *Thum. M. Kalinowska. Prawda* 1905 s. 176, 189. — H. LICHTENBERG: Fryderyk Nietzsche i jego filozofia. *Thum. I. Marcinkowska. Przedmowa W. Jabłonowskiego.* *W-wa* 1905. — I. MATUSZEWSKI: Literatura, sztuka, życie. *Tyg. Ilustr.* 1905 nr 42; przedr.: Pisma. *Oprac. J. Muszkowski.* T. 1. *W-wa* 1925. — A. MAZANOWSKI: Symbol w nowej poezji polskiej. *Bibl. Warsz.* 1905 t. 2 s. 61-87. — W. NALKOWSKI: Proletariat i twórcy. *Młodość* 1905 nr 1; przedr. w: *Pol. krytyka lit. (1800-1918). Materiały.* T. 4. *W-wa* 1959 s. 183-186. — M. OLSZEWSKI: Kultura artystyczna w Krakowie. *Słowo Pol.* 1905 nr 222-233. — L. PINIŃSKI: Zmienność prądów w literaturze. Symbolizm. Szekspir a dekadenci. *Gaz. Lw.* 1905 nr 75-76. — J. L. POPLAWSKI: O modernistach. *Melitele. Noworoczn. lit. Kr.* 1905 s. 225-249. — A. POTOCKI: O niewykonanej pracy pokolenia. *Książka* 1905 nr 8. — TREDECIM [Z. PZESMYCKI]: Pogrom sztuki. *Chimera* 1905 t. 9 s. 150-155. — H. REINHOLD: Ruch umysłowo-literacki we Francji. *Bibl. Warsz.* 1905 t. 1 s. 534-558. — F. RUDNICKA: Kobieta w ostatnich powieściach polskich. *Świat Kobiety* 1905 s. 503, 520-521, 533. — Z. SARNECKI: Secesja i impresjonizm. *Nowa Reforma* 1905 nr 94 dod. — W. STRUSIŃSKI: Filozofia pesymizmu. *Słowo Pol.* 1905 nr 446. — N. SZUMAN: Nietzsche. Człowiek, poeta, myśliciel. *Trzy odczyty.* *Lw.* 1905. [Rec.: W. Strusiński. *Krytyka* 1906 s. 367]. — J. TOKARZEWICZ: Humorystyka polska najświeższej doby. *Książka* 1905 nr 5-6. — TRAGOSZ: Moda w literaturze. *Wiedza i Praca* 1905 s. 93-96; przedr. *Kur. Stanisławowski* 1905 nr 10, 46. — ŁADA SAS [C. TUSTANOWSKA]: Echa wrażeń. Zygmunt Goetze, Tolstoj, Przybyszewski. *Przegl. Polit., Społ i Lit.* 1905 nr 18-19. — Z. WASILEWSKI: Spór o Słowackiego jako zagadnienie nauki i kultury. *Lw.* 1905. — S. WĘCKOWSKI: Étude sur la poésie parnassienne, son histoire et sa doctrine. *Kr.* 1905. [Rec.: T. Grabowski. *Przegl. Pol.* 1906 t. 159 s. 368-370]. — J. STEN [L. BRUNER]: Poezja rewolucji. *Krytyka* 1906 t. 1 s. 398-403. — S. BRZOZOWSKI: Koniec legendy. *Przegl. Społ.* 1906 nr 1. — S. BRZOZOWSKI: Współczesna powieść polska. *Przegl. Społ.* 1906 nr 7, 12-13; wyd. osob. Stanisławów [1906] *Lit. i Sztuka* t. 1 oraz wyd. nast. — W. GACKI: Szkic krytyczny. *Przegl. Społ.* 1906 nr 12-13. — B. GORCZYŃSKI: Nowa era twórczości polskiej. *Gaz. Nowa* 1906 nr 9. — W. GOSTOMSKI: Tragedia myśliciela. Fryderyk Nietzsche i jego ideał humanitarny. *Bibl. Warsz.* 1906 t. 1 s. 475 i nn., t. 2 s. 139-169. — J. KLEINER: Słów kilka o zadaniach krytyki literackiej. *Nasz Kraj* 1906 t. 2 nr 5. — W. M. KOZŁOWSKI: Wykłady o filozofii współczesnej *Lw.* 1906. [Rec.: J. Lewkowicz. *Przegl. Społ.* 1906 s. 179]. — J. LORENTOWICZ: Śród najmłodszych. *Nowa Gaz.* 1906 nr 150, 152, 160. — J. LORENTOWICZ: Literatura polska wobec rewolucji rosyjskiej. *Nowa Gaz.* 1906 nr 2. — A. LANGE: Polityka i poezja. *Tyg. Ilustr.* 1906 nr 24. — I. MATUSZEWSKI: Zniesienie cenzury a literatura piękna *Tyg. Ilustr.* 1906 nr 2. — A. MAZANOWSKI: Nowa literatura a życie społeczne. *Gaz. Kościelna* 1906 s. 175-176, 198-200, 211-212. — Z. MOSTOWSKI: Na Parnasie. *Dzien. Kijowski* 1906 nr 164. — [A. NIEMOJEWSKI]: Ludzie trzech epok w epoce jednej. *Myśl Niepodległa* 1906 nr 5. — A. NOWACZYŃSKI: Wczasy literackie. *W-wa* 1906. — POŁONSKI. *Wiernik Jewropy* 1906 nr z czerwca. [Dot. współczesnej powieści polskiej. Rec.: K. R. *Tyg. Ilustr.* 1906 nr 33]. — M. RAKOWSKA: Optymizm w powieści angielskiej. *Bibl. Warsz.* 1906 t. 3 s. 316-336. — W. RZYMOWSKI:

- Literatura polska ostatnich lat dwudziestu w oświetleniu chwili obecnej. *Przełgl. Społ.* 1906 nr 21, 23. — M. STRASZEWSKI: Fryderyk Nietzsche i jego znaczenie w ruchu umysłowym współczesnym. *Przew. Nauk. i Lit.* 1906 s. 600-615. — Z. WĄSILEWSKI: Od romantyków do Kasprowicz. Lw. 1906. — M. WILKOWICZ: Kultura duchowa a modernizm. *Odrodzenie* 1906 nr 12/13. — S. WITKIEWICZ: Krótka historia zakopiańskiego stylu. W książce: Na przełęcz. Wyd. 2 Lw. 1906; przedr.: *Pol. krytyka lit. (1800-1918). Materiały*. T. 4. W-wa 1959 s. 39-46. — ZYGMUNT B.: Najnowsza poezja nasza. Kilka słów krytyki. *Dzienn. Poz.* 1906 nr 4. — K. BARANOWSKI: Drogami spóczesnej poezji. *Nowa Reforma* 1907 nr 399, 401. — S. BRZozowski: Alternatywa. *Przełgl. Społ.* 1907 nr 21. — S. BRZozowski: Kultura i życie. Zagadnienia sztuki i twórczości. W walce o światopogląd. Lw. 1907; przedr.: *Dziela wszystkich*. T. 4. Oprac. K. Wyka. W-wa 1936. — S. BRZozowski: Listy o literaturze. Galicyjski renesans. *Spóczesnistwo* 1907 nr 6. — S. BRZozowski: Współczesna krytyka literacka w Polsce. Stanisławów [1907] *Lit. i Sztuka* t. 5 oraz wyd. nast. — S. BRZozowski: Fryderyk Nietzsche. Stanisławów [1907] *Lit. i Sztuka* t. 6. — B. CHLEBOWSKI: Neoromantyzm współczesny i zależna od niego krytyka. *Książka* 1907 nr 6-7. — B. GORCZYŃSKI: O dramacie z terażniejszości. *Krytyka* 1907 t. 2 s. 173-178. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Konfesje samotnych. *Nasz Kraj* 1907 t. 1 s. 121, 163, 201, 241, 281. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Reforma krytyki. *Świat* 1907 nr 40. — E. HELLO: Człowiek. Życie — Wiedza — Sztuka. Kr. 1907. — W. JABLONOWSKI: S. Tarnowski o twórczości polskiej ostatnich czasów. *Mysł Pol.* 1907 nr 23-25; przedr. w książce: *Rozprawy i wrażenia literackie*. W-wa 1908. — T. JESKE-CHOŃSKI: Rewolucja w literaturze. *Słowo* 1907 nr 66. — J. OKSZA [J. KISIELEWSKA]: Nasz ideał kobiecy w najnowszej literaturze. *Bluszcz* 1907 nr 45-50. — S. KOZŁOWSKI: Modernizm a rewolucja. *Tyg. Ilustr.* 1907 nr 43. — A. MAZANOWSKI: Gorki, Czechow, Wieresajew, Andrejew. *Studia*. Kr. 1907. — T. NALEPIŃSKI: On idzie. Rzecz o Królu-Duchu Rosji. Kr. 1907. — W. RZYMOWSKI: Poezja modernistyczna a duch czasu. *Mysł Niepodległa* 1907 nr 20. — M. SCHERLAG: Die moderne polnische Lyrik. *Polnische Post* (Wiedeń) 1907 nr 26-29. — H. STRUVE: Filozofia polska w ostatnim dziesięcioleciu (1894-1904). W-wa 1907. — J. SZAR-KOWSKI: *Krytyka* 1907 t. 2 s. 303-304 [dot. L. Coellen: Neoromantik. Studien. Jena 1906]. — J. BELCIKOWSKI: Leon Tolstoj. W-wa 1908. [Rec.: W. Rzymowski. *Prawda* 1909 nr 11]. — J. BELCIKOWSKI: O istocie współczesnego dramatu polskiego. *Kultura* 1908 nr z marca. — J. BELCIKOWSKI: W. Feldman. Współczesna literatura polska 1880-1904. W-wa 1908. — S. BRZozowski: Die polnische Literatur in der Revolution. *Der Kampf* (Wiedeń) 1908 s. 184-191; tekst polski rozszerz.: *Droga* 1931 nr 1. — W. FELDMAN: Zasadnicze idee artystyczne Młodej Polski. [Odczyt. Rec.: Z. L. Kur. *Poz.* 1908 nr 57]. — (f.) [W. FELDMAN]: Neoromantyzm i życie. *Krytyka* 1908 t. 2 s. 417-424. — J. FLACH: Obecny stan literatury niemieckiej. *Bibl. Warsz.* 1908 t. 3 s. 519-541. — E. GOLDSCHIEDER: Tendenz und Kunst. Vom jungpolnischen Roman. *Polnische Post* (Wiedeń) 1908 nr 15-16. — W. GOSTOMSKI: Tragedia sumienia. Lew Tolstoj i jego ideał etyczny. *Bibl. Warsz.* 1908 t. 1 s. 245-284, 515-545. — A. GÓRSKI: Monsalwat. Rzecz o Adamie Mickiewiczu. Kr. 1908. — K. IRZYKOWSKI: Dwie rewolucje. *Nasz Kraj* 1908 nr 1; przedr. w książce: *Czyn i słowo*. Lw. 1913 s. 1-8. — W. JABLONOWSKI: Indywidualizm rosyjski i jego odbicie w literaturze. *Przełgl. Nar.* 1908 t. 2 s. 299-313, 416-432. — W. JABLONOWSKI: Leonid Andrejew. *Bibl. Warsz.* 1908 t. 4 s. 85-190. — W. JABLONOWSKI: Rozprawy i wrażenia literackie. W-wa 1908; wyd. 2 W-wa 1913. — W. JABLONOWSKI: T. Dostojewski wobec nowych prądów świadomości rosyjskiej. *Ateneum Pol.* 1908 t. 4 s. 266-290. — C. JELLENTA: Koncepcje Polski. *Ateneum* 1908 z. 1-2 s. 5-23. — C. JELLENTA: Nie pieśń snu, lecz pieśń mocarza. Tok energii w poezji polskiej. *Ateneum* 1908 z. 3 s. 3-15. — A. JĘDRZKOŃSKI: O modernizmie w najnowszej literaturze polskiej. *Zaranie Śląskie* 1908 nr 2-3. — J. KACZKOWSKI: Ruch literacki w Niemczech. *Bibl. Warsz.* 1908 t. 1. — S. H. KAMIENSKI: O celu sztuki. *Spóczesnistwo* 1908 nr 18-20. — J. LORENTOWICZ: Młoda Polska. T. 1-3. W-wa 1908-1913. — A. MIKULSKI: Polska literatura psychopatyczna. Przyczynek do psychologii twórczości. Lw. 1908. — W. NAŁKOWSKI: Zestawienia. *Sfinks* 1908 t. 2 s. 253-260. — J. OKSZA-KISIELEWSKA: Szlakiem absurdu. *Przełgl. Nar.* 1908 t. 2 s. 95-101. — K. OSTROWSKI: Sztuka we Francji. *Bibl. Warsz.* 1908 z. 6. — J. WARCHAŁOWSKI: Polska sztuka stosowana. *Tyg. Ilustr.* 1908 nr 6. — W. WIECKI: Z dzisiejszych fenomenów literackich. „Du diable à Dieu”. Kr. 1908. — S. ZDZIARSKI: Idee rewolu-

- cyjne we współczesnej powieści rosyjskiej. *Bibl. Warsz.* 1908 t. 3 s. 487-518. — A. B.: Neoprometyści. Studium literackie. *Dzien. Poz.* 1909 nr 292. — J. BELCIKOWSKI: Młoda Polska. *Przegl. Nar.* 1909 t. 2 nr 10 s. 466-481. — J. BELCIKOWSKI: Słowacki i modernizm. *Głos Warsz.* 1909 nr 43-44. — S. PORAJ [S. BOJARSKA]: Poezja ludowa w Królestwie Polskim. *Krytyka* 1909 t. 3 s. 147-154, 220-227. — E. BREITER: O teoriach dramatu. *Krytyka* 1909 t. 4 s. 294-304. — Z. BRODZKI: Współczesna liryka francuska. *Sfinks* 1909 t. 1 s. 124-137, 288-297, 454-471. — H. CEPNIK: Nieco o najnowszym dramacie polskim. Wrażenia i uwagi. Lw. 1909. — E. CZEKALSKI: Ideale najmłodszej poezji. *Krytyka* 1909 t. 4 s. 287-293. — Z. D. [Z. DĘBICKI]: Modernizm. *Tyg. Ilustr.* 1909 nr 3. — TADEUSZ BEZIMIENNY [W. FELDMAN]: Z życia i sztuki. „Tygodnik Ilustrowany” w roli płaczki nad trumną modernizmu polskiego. Przedwczesny pogrzeb. *Krytyka* 1909 t. 4 s. 321-322. — W. FELDMAN: „Współczesna literatura polska” w oświetleniu krytyków i pseudo-krytyków. *Krytyka* 1909 t. 2 s. 25-43, 132-145. — J. FLACH: Z najnowszej literatury dramatycznej Niemiec. *Przegl. Pol.* 1909 t. 172 s. 472-515. — C. JELLENTA: Autobiografia nadczołowieka. *Lit. i Sztuka* dod. *Dzien. Poz.* 1909 nr 11-12. — C. JELLENTA: Dwa młoty. *Lit. i Sztuka* dod. *Dzien. Poz.* 1909 nr 6. — C. JELLENTA: Neoprometeizm. Odczyty w Krakowie. *Przegl.* 1909 nr 297. — J. KANTOR: Pieśniarze Podhala. W: *Tatry w poezji pol.* Jarosław 1909. — L. KRZYWICKI: W otchłani. W-wa 1909. — A. WRZESIEŃ [A. LANGE]: Poezja więzienna. *Krytyka* 1909 t. 1 s. 28-38, 98-111. — T. MICHAŁSKI: Młoda Ukraina. Myśli i wrażenia. Kijów, 1909. — M. MUTTERMILCH: Listy francuskie. *Krytyka* 1909 t. 2 s. 206-212. — B. ORŁOWSKI: Patologia w krytyce literackiej. *Przew. Nauk. i Lit.* 1909 nr z listopada. — ORWID: Ruch literacki we Francji. *Bibl. Warsz.* 1909 t. 2 s. 115-136. — E. PASZKOWSKI: Młoda Polska. *Dzien. Kijowski* 1909 nr 255. — P. PELICHOWA: O najnowszym dobie piśmiennictwa polskiego z krótkim zestawieniem rozwoju w ostatnich latach dwudziestu. *Wiedza i Praca* dod. *Rodziny i Szkoły* 1909 nr 9/10 s. 32-92, nr 11/12 s. 123-125. — W. PINIŃSKI. *Krytyka* 1909 t. 2 s. 344-345 [dot. S. Lubliński: Der Ausgang der Moderne. Drezno 1909]. — C. POZNAŃSKI: Rzeźba francuska XIX i XX w. Lw. 1909. — M. SOBESKI: Przędziwo Arachny. Z pogranicza sztuki i filozofii. Kr. 1909 *Książnica Nauk. i Artyst.* S. II nr 2. [Rec.: B. Chlebowski. *Książka* 1910 nr 5; H. G. [H. Galle]. *Tyg. Ilustr.* 1910 nr 11; J. Kaczkowski. *Krytyka* 1910 z. 2 s. 144-146; G. Ol. [G. Olechowski]. *Bluszcz* 1910 nr 19; J. Segal. *Przegl. Filoz.* 1910 z. 1/2 s. 242-243]. — A. STRZELECKI: Powieść polska 1908/1909. *Sfinks* 1909 t. 2 s. 113-137, t. 3 s. 170-205, 283-299. — J. SZAROTA: Nowe kierunki w poezji francuskiej. *Bibl. Warsz.* 1909 t. 2 nr z czerwca. — Z. WĄSILEWSKI: Powieść — kinematograf. *Przegl. Nar.* 1909 t. 1 z. 1. — J. WEYSSENHOFF: Rozmowy literackie. *Tyg. Ilustr.* 1909 nr 19-20, 26, 29-31, 41, 43, 49. — E. WORONIECKI: O dramacie i dramatach. *Krytyka* 1909 t. 4 s. 23-33. — Yr., (x): Pieśń erotyczna we współczesnej poezji polskiej. *Lit. i Sztuka* dod. *Dzien. Poz.* 1909 nr 11-12, 16. — A. BASLER: Rodin i sztuka współczesna. *Krytyka* 1910 t. 2 s. 236-246. — K. BĄKOWSKI: Z dziejów współczesnej sztuki krakowskiej. Kr. 1910. — G. BEYLIN: O krytyce literackiej. Kilka uogólnień. *Spoleczeństwo* 1910 nr 7. — S. BRZOZOWSKI: Legenda Młodej Polski. Studia o strukturze duszy kulturalnej. Lw. 1910 oraz wyd. nast. — W. F. [W. FELDMAN]: Najmłodszy w literaturze polskiej. I-VI. *Krytyka* 1910 t. 2 s. 39-50, 115-119, 327-334, 383-392, t. 4 s. 35-41, 1911 t. 3 s. 223-227. — T. GRABOWSKI: Krytyka literacka a historia literatury dawniej i dzisiaj. *Pam. Zjazdu hist.-lit. im. J. Slowackiego*. Lw. 1910 s. 169-174. — L. HERTZ: Kompozytorowie Młodej Polski. *Widnokręgi* 1910 nr 8-9. — W. JABLONOWSKI: Dookoła „Sfinksa”. Studia o życiu i twórczości narodu rosyjskiego. W-wa 1910; przekł. ros. Ł. Simon. Moskwa 1912. — J. KACZKOWSKI: Johannes Schlaf. Przyczynek do historii walki z ogólnoeuropejskim dekadentyzmem. *Sfinks* 1910 t. 4 s. 97-112. — L. KRZYWICKI: Typy kłamliwe w życiu i sztuce. *Sfinks* 1910 nr z czerwca. — I. MATUSZEWSKI: Weyszenhoff i „laury” Wyspiańskiego. Szkic polemiczny z powodu felietonów krytycznych o Wyspiańskim. *Sfinks* 1910 t. 1 s. 43-97; Jeszcze o laury Wyspiańskiego. Słowo wyjaśnienia. *Sfinks* 1910 t. 2 s. 138-141 i odb. — R. MINKIEWICZ: U wiecznych wrót Tęsknoty. W-wa 1910. — J. L. POPŁAWSKI: Szkice literackie i naukowe. W-wa 1910. — T. RYTWIAN: Symbolika nowych dramatów. *Lan Młodzieży* 1910 nr 6-12. — K. TETMAJER: Szkice. Kr. 1910. — M. TRZEBIŃSKI: Stan współczesnej plastyki polskiej. *Bibl. Warsz.* 1910 t. 1 s. 339-352. — Z. BRODZKI: Poezja smutku. Smutek jako ton zasadniczy współczesnej poezji polskiej. Studium literackie. W-wa

1911. — A. CHYBIŃSKI: Młoda Polska w muzyce. *Museion* 1911 z. 3 s. 17-39. — SAVITRI [H. ELZENBERG-ZAHORSKA]: Typy kobiet w polskiej literaturze współczesnej. *Tyg. Ilustr.* 1911 nr 30. — (f) [W. FELDMAN]: Romantyzm — neoromantyzm. *Krytyka* 1911 t. 31 s. 121-128. — F. JASIEŃSKI: Manggha. Tom drugi, ciąg dalszy. *Mies. Lit. i Artyst.* 1911 s. 312-320. — A. MAZANOWSKI: Nasza najnowsza powieść i jej wzory. *Bibl. Warsz.* 1911 t. 4 s. 55-78. — L. H. MORSTIN: Wpływ idei filozoficznych na współczesną twórczość literacką. *Museion* 1911 z. 2 s. 76-84, z. 4 s. 65-72. — J. H. RETTINGER: O literaturze polskiej. *Mies. Lit. i Artyst.* 1911 nr 1. — H. SAND: Współczesna polska twórczość dramatyczna. Kr. 1911. — S. BELZA: Z kroniki nadużyć wolności słowa. W-wa 1912. — B. BIEGELISEN: Pragmatyzm Nietzschego. *Museion* 1912 s. 34-52. — S. BRZOWSKI: Głosy wśród nocy. Studia nad przesileniem romantyzmu kultury europejskiej. Lw. 1912. — W. F. [W. FELDMAN]: Polska literatura współczesna. *Krytyka* 1912 t. 2 s. 279-288, 371-378, t. 4 s. 64-76 [dot. A. Potocki: Polska literatura współczesna]. — C. JELLENTA: Grający szczyt. Kr. 1912. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Młoda Polska a romantyzm francuski. *Kronika Powsz.* 1912 nr 7-9. — J. OKSZA [J. KISIELEWSKA]: Z literatury współczesnej. Wrażenia i sądy. W-wa 1912. — W. KOZICKI: W gaju Akademosa. Lw. 1912. — E. LESZCZYŃSKI: Studia estetyczne. 1. Słowo jako tworzywo poezji. *Museion* 1912 z. 1 s. 75-86, 2. Pierwiastek obrazowości w mowie i poezji. *Museion* 1912 z. 2 s. 84-96, 3. Rytm i rym. *Museion* 1912 z. 3 s. 142-160, 4. Podstawy indywidualizacji formy. *Museion* 1912 z. 5 s. 103-118. Wyd. osob. pt. Harmonia słowa. Studium o poezji. Kr. 1912. — W. MAKOWSKI: Rok 1905 w literaturze polskiej. *Sfinks* 1912 z. 1 s. 111-123; przedr.: Wrażenia i studia. Wil. 1913 s. 5-42. — W. POPLAWSKI: „Dezorientacja”. *Słowo Pol.* 1912 nr 17. — M. SMOLARSKI: Powrót do romantyzmu. *Słowo Pol.* 1912 nr 418. — M. STRASZEWSKI: Dzieje filozoficznej myśli polskiej w okresie porobiorowym. Kr. 1912. — A. ZAHORSKA: O symbolizmie. *Lit. i Sztuka* 1912 nr 7 dod. *Nowej Gaz.* nr 104. — B. CHLEBOWSKI: Contemporary Polish Literature (1864-1905). *The Russian Review* 1913 nr 3 s. 95-113. — (f.) [W. FELDMAN]: Jeszcze neoromantyzm. *Krytyka* 1913 t. 33 s. 253-258. — W. HAHN: Rok 1863 w dramacie polskim. Lw. 1913. — K. IRZYKOWSKI: Czyn i słowo. Głosy sceptyka. Lw. 1913. [Rec.: Sdl. [A. Grzymała-Siedlecki]. *Czas* 1912 nr 594; Z. W. [Z. Wasilewski]. *Słowo Pol.* 1912 nr 602; L. Choromański. *Pravda* 1913 nr 15-16; E. Czekalski. *Przeł. Wil.* 1913 nr 13-14; Z. Dębicki. *Słowo* 1913 nr 1; K. L. Koniński. *Myśl Nar.* 1930 nr 33]. — E. LESZCZYŃSKI: Symbolika mowy w świetle bergsonizmu. *Museion* 1913 z. 1/2 s. 60-76. — K. ŁOZIŃSKA: „Młoda Polska”. *Echo Lit.-Artyst.* 1913 nr 5. — W. MAKOWSKI: Wrażenia literackie. Wil. 1913. — L. H. MORSTIN: Zagadnienie bytu narodowego we współczesnej literaturze polskiej. *Museion* 1913 z. 3 s. 3-13. — A. PISKOZUB-BRZEG: Zmierzch romantyzmu. Zarys poezji powstania styczniowego. Lw. 1913. — M. RETTINGER: Wśród współczesnych liryków polskich. Lw. 1913. — F. SOBIENIOWSKI: Z twórczości „Najmłodszej Polski”. Szkic programowy. *Przeł. Wielkop.* 1913 nr 25-30. — J. ŻULAWSKI: Szkice literackie. Książki — myśli — ludzie. Kr. 1913. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Seksualizm w powieści polskiej. W-wa 1914 *Studia na Dobie* nr 2. — A. MAZANOWSKI: Pogłosy Młodej Polski w dramacie, powieści i krytyce literackiej. *Przeł. Powsz.* 1914 t. 121 s. 316-335, t. 122 s. 28-47, 195-210, 1917 t. 135 s. 98-118 i odb. Kr. 1918. — Z. PRZESMYCKI: Pro Arte. Uwagi o sztuce i kulturze. W-wa [1914]. — S. PRZYBYSZEWSKI: Przyczynek do psychologii twórczości. *Kur. Poz.* 1914 nr 269-271. — M. RAKOWSKA: L'esprit de la Pologne d'après ses poètes et prosateurs. (Wyspiański, Kasprowicz, Prus, Żeromski, Sieroszewski, Reymont, Strug). *Foi et Vie* (Paryż) 1914 nr 7, 11. — Z. L. ZALESKI: Dzieło i twórca. W-wa 1914 [1913]. [Rec.: A. Grzymała-Siedlecki. *Słowo* 1913 nr 324; Z. Dębicki. *Kur. Warsz.* 1914 nr 15; W. Günther. *Przeł. Pol.* 1914 t. 191 s. 187-192; F. Jaroszyński. *Pam. Lit. R.* 13 (1914/1915) s. 417-422; W. Kozicki. *Książka* 1914 nr 3; M. Kridl. *Tyg. Pol.* 1914 nr 21; J. Lorentowicz. *Lit. i Sztuka* dod. *Nowej Gaz.* 1914 nr 3; S. Pieńkowski. *Gaz. Warsz.* 1914 nr 31; W. Pr. [W. Prokesch]. *Nowa Reforma* 1914 nr 46]. — M. ZDZIECHOWSKI: Pesymizm, romantyzm a podstawy chrześcijaństwa. T. 1-2. Kr. 1915. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Rok 1863 w literaturze pięknej. *Sfinks* 1916 nr 1 s. 77-94. — S. PRZYBYSZEWSKI: Młoda Polska. Próba zarysu. *Dzien. Poz.* 1916 nr 110 i nn. — K. TETMAJER: Notatki literackie. W-wa 1916. — T. JESKE-CHOIŃSKI: W pogoni za prawdą. Poz. 1917. — S. PRZYBYSZEWSKI: Szlakiem duszy polskiej. Poz. 1917. — J. SZAROTA: Współczesna poezja francuska 1880-1914. Lw. 1917. — J. BOŁOZ-ANTONIEWICZ: Impresjonizm — ekspresjonizm.

- Gaz. Wiecz.* 1918 nr z 28 lipca. — B. CHLEBOWSKI: Poezja polska po r. 1863. W: *Dzieje literatury pięknej w Polsce*. Cz. 1. Kr. 1918 *Enc. pol.* Dział 18. T. 21. — K. KANTAK: Idee religijne w nowszej literaturze polskiej. *Dzien. Poz.* 1918 nr 177-180. — L. PINIŃSKI: Ekspresjonizm — epigonem modernistycznych pomysłów. *Gaz. Wiecz.* 1918 nr z 28 lipca. — H. ŻYCZYŃSKI: Kult pogaństwa w modernizmie polskim. *Kur. Łw.* 1919 nr 308. — *Z dziejów prasy socjalistycznej w Polsce. Praca zbior.* Red. F. Perl i Z. Zaremba. W-wa 1919. — Z. CZERNY: Rozwój poezji francuskiej po 1900 r. Szkic informacyjny. 1. Symbolizm, jego epigoni i przeciwnicy. 2. Neosymbolizm. *Nowy Przegl. Lit. i Sztuki* 1921 t. 1 s. 115-120; t. 2 s. 128-131. — F. HOESICK: Fatalna siła poezji Słowackiego. Przyczynek do sławy pośmiertnej poety. Kr. 1921. — J. STUR [H. FEINGOLD]: Na przelomie. O nowej i starej poezji. *Lw.* 1921. [Rec.: *Tyg. Ilustr.* 1922 nr 13]. — M. SZYJKOWSKI: Dzieje komedii polskiej w zarysie. W-wa 1921. — E. BOVÉ: U kolebki modernizmu. Estetyczne poglądy na łamach krakowskiego „Życia”. Kr. 1922 *Z Hist. i Lit.* nr 11 [Rec.: (Ign. Ch.) I. Chrzanowski]. *Rzeczpospolita* 1922 nr 158 wiecz.; (I) [S. Lam]. *Tyg. Ilustr.* 1922 nr 4; S. Papée. *Dzien. Poz.* 1922 nr 7; M. Kridl. *Przegl. Warsz.* 1924 nr 29]. — B. J. CYPY: Młoda Polska. *Tyg. Łódzki* 1922 nr 29-30. — A. POTOCKI: Katakumby Młodej Polski. *Kur. Por.* 1922 nr 29-36. — A. STENDER: Det unge Polen. [Rec.: B. J. Cypy. *Tyg. Łódzki* 1922 nr 29-36; *Nowa Reforma* 1922 nr 5]. — Z. L. ZALESKI: Lettres polonaises. *Mercure de France* (Paryż) 1922 t. 156 s. 529-535. — B. CHLEBOWSKI: Literatura polska 1795-1905 jako główny wyraz życia narodu po utracie niepodległości. Powst. 1912-1914. Z rekopisu wyd. i przedmową poprzedził M. Kridl. *Lw.* 1923 oraz wyd. nast. — J. FELDORN: Symbolizm jako prąd literacki i kierunek umysłowy. *Nowy Dzien.* 1923 nr 270-271. — M. SZYJKOWSKI: Dzieje nowożytnej tragedii polskiej. Typ szekspirowski. Kr. 1923 *Z Hist. i Lit.* nr 22. — A. SZYMAŃKIEWICZ: Z historii modernizmu polskiego. „Życie” warszawskie, „Życie” krakowskie, „Chimera”. *Przegl. Hum.* 1923 t. 2 s. 23-65. — Z. WASILEWSKI: Współcześni. Charakterystyka pisarzy i dzieł. W-wa [1923]. — M. NAŁĘCZ-DOBROWOLSKI: Wiosna „Młodej Polski”. *Kur. Warsz.* 1924 nr 217-224. — W. HAHN: Zagadnienie nawrócenia w polskiej poezji i powieści. *Poz.* 1924 *Głosy na Czasie* nr 51. — Z. KWIECIŃSKA: Współczesna literatura francuska od r. 1870 do dni dzisiejszych. *Astrea* 1924 z. 1 s. 19-22. — M. MERLAY [M. MUTTERMILCH]: La poésie de tout à l'heure. *Le Monde Nouveau* 1924 nr z 1 kwietnia s. 99-117. — J. N. MILLER: Uniwersalizm w twórczości Młodej Polski. Kasprowicz, Staff, Leśmian, Żeromski, Kaden-Bandrowski. *Przegl. Warsz.* 1924 nr 39 s. 340-360; wersja zmien. w książce: Zaraza w Grenadzie. Rzecz o stosunku nowej sztuki do romantyzmu i modernizmu w Polsce. W-wa 1926 s. 119-196. [Polemika: M. Kridl: Indywidualizm, uniwersalizm i atak na „Pana Tadeusza”. *Przegl. Warsz.* 1925 nr 41 s. 209-212; J. N. Miller: W obronie uniwersalizmu. *Przegl. Warsz.* 1925 nr 45 s. 347-350; J. N. Miller: W obronie uniwersalizmu. Dość maniactwa romantycznego. *Wiad. Lit.* 1925 nr 20; J. N. Miller: Jeszcze w obronie uniwersalizmu. *Wiad. Lit.* 1926 nr 34]. — H. R. [H. ROMER]: Młoda Polska z 1897. *Słowo* 1924 nr 219. — S. ZAHORSKA: Filozofia ekspresjonizmu. *Przegl. Warsz.* 1924 nr 28. — J. GRABIEC [J. DĄBROWSKI]: Czerwona Warszawa przed ćwierć wiekiem. Moje wspomnienia. *Poz.* 1925. — I. W. KOSMOWSKA: Le nuove correnti nella letteratura e nell'arte polacca. *L'Europa Orientale* (Rzym) 1925. — L. SZCZEPAŃSKI: „Życie”. *Nowa Reforma* 1925 nr 86. — J. KOTARBIŃSKI: Ze świata uludy. W-wa 1926. — F. BIELAK: Motywy franciszkańskie w literaturze polskiej. *Przegl. Współcz.* 1927 t. 22 s. 186 i nn. — Z. DĘBICKI: Portrety. S. [I]-II. W-wa 1927-1928. — O. SKARBK-TŁUCHOWSKI: Wyspiański e la „Giovanna Polonia”. *Rivista di Letterature Slave* (Rzym) 1927 s. 520-540. — S. ZDZIECHOWSKA: Stanisław Brzozowski jako krytyk literatury polskiej. Kr. 1927. — T. BOY-ŻELEŃSKI: Plotki, plotki. W-wa 1927. — W. GRUBIŃSKI: Jubileusz „ruj i porubstwa”. *Kur. Warsz.* 1928 nr 92 [dot. ankiety *Kur. Teatr.* z 1903]. — J. KADEN-BANDROWSKI: Ludzie burzy wiosennej. *Kobieta Współcz.* 1928 nr 2-4. — J. LEMAŃSKI: Przybyszewszczyzna. *Ruch Lit.* 1928 nr 1. — L. RĘGOROWICZ: Dzieje krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych. *Lw.* 1928. — W. KOSSAK: Wspomnienie. Kr. 1929. — J. KOTARBIŃSKI: W służbie sztuki i poezji. W-wa 1929. — W. STRZEMIŃSKI: Bilans modernizmu. *Europa* 1929 nr 1. — W. STRZEMIŃSKI: Snobizm a modernizm. *Europa* 1929 nr 3. — Z. WASILEWSKI: Od romantyków do Tetmajera. Z dziejów poezji tatrzańskiej. III. *Mysł Nar.* 1929 nr 21. — T. BOY-ŻELEŃSKI: Ludzie żywi. W-wa 1929. [Rec.: S. Adamczewski. *Pam. Warsz.* 1929 nr 3 s. 177-180; K. Czachowski. *Wiad. Lit.* 1929 nr 16; S. Kawyn. *Słowo Pol.* 1929 nr 126; J. Lorentowicz. *Lit. i Sztuka* 1929 nr 14;

R. [T. Sinko]. *Kur. Lit.-Nauk.* 1929 nr 11; *Droga* 1929 s. 324-325; M. Kridl. *Przegl. Współcz.* 1930 nr 93 s. 141-149]. — T. BOY-ŻELEŃSKI: Pijane dziecko we mgle. W-wa 1929. [Rec.: J. Koller. *Dziew. Poz.* 1929 nr 184; L. Pomirowski. *Kur. Por.* 1929 nr 343; J. E. Skiowski. *Kur. Poz.* 1929 nr 364; K. Czachowski. *Slavische Rundschau* (Praga) 1930 s. 436]. —

A. GÓRSKI: Głosy o ludziach i ideach. W-wa 1930. — W. HAHN: Henryk Ibsen w Polsce. *Pam. Lubel.* T. 1. Lubl. 1930 s. 240-271 i odb. — Z. ROMANOWICZÓWNA: Cienie. Kilka oderwanych kart z mojego życia. Lw. 1930. [Rec.: H. Kopia. *Pam. Lit.* R. 27 (1930) s. 718-719]. — J. TOPASS: Visages d'écrivains. Les aspects du roman polonais. Paryż 1930. — E. ŻUKOTYŃSKA: U źródeł modernizmu francuskiego. *Ruch Lit.* 1930 nr 10 s. 301-307. — Z. DĘBICKI: Iskry w popiołach. Wspomnienia lwowskie. *Poz.* 1931. — H. S. KAMIENSKI: Pół wieku literatury polskiej. I. Moskwa 1931. — T. BOY-ŻELEŃSKI: Znaszli ten kraj? Cyganeria krakowska. W-wa 1931 oraz wyd. nast. [Rec.: S. Estreicher. *Czas* 1931 nr 287; *Kultura* 1931 nr 2; A. E. Balicki. *Dwutyg. Lit.* 1932 nr 4; K. Czachowski. *Gaz. Lit.* 1932 nr 6; S. Krz. [S. Krzywoszewski]. *Świat* 1932 nr 1; A. Mauersberger. *Odrodzenie* 1946 nr 10; A. Grzymała-Siedlecki. *Ilustr. Kur. Pol.* 1946 nr 141; K. Wyka. *Dziew. Pol.* 1946 nr 110; L. Banaszekiewicz. *Polonistyka* 1950 nr 3/4 s. 100-101; A. Polewka: Posłowie do: Znaszli ten kraj? Kr. 1955; W. Zawadzki. *Roczn. Lit.* 1955 s. 173]. — S. KLEINERMAN: Cyganeria i cyganowanie. Próba charakterystyki i definicji. *Pam. Lit.* R. 29 (1932) z. 1 s. 75-93. — Z. WASILEWSKI: Na widowni. Prometheus w kabarecie... Wyspiański, Kasprówcz, Przybyszewski, Czarna msza w Krakowie. Manifest Boya... *Mysł Nar.* 1932 nr 41. — Z. L. ZALESKI: Attitudes et destinées. Facets et profils d'écrivains polonais. Paryż 1932. — T. CZYŻEWSKI: Modernizm i krytyka. *Wiad. Lit.* 1933 nr 503. — A. GAJDOS: Od „Młodej Polski” k modernizm polski poezii. *Archa* (Ołomuniec) 1933 t. 21 nr 3. — T. GRABOWSKI: Krytyka literacka w Polsce w epoce realizmu i modernizmu. *Poz.* 1933 *Prace Komisji Filol. Poz. Tow. Przyj. Nauk* t. 6 z. 2. [Rec.: M. Kridl. *Roczn. Lit.* 1934 s. 276-277; L. Pomirowski. *Gaz. Pol.* 1934 nr 250; M. Rzeuska. *Wiad. Lit.* 1935 nr 4]. — L. POMIROWSKI: O współczesności literackiej. *Pion* 1933 nr 11. — T. SINKO: Hellada i Roma w Polsce. Przegląd utworów na tematy klasyczne w literaturze polskiej ostatniego stulecia. Lw. 1933. — L. H. MORSTIN: Życie artystyczne i umysłowe Krakowa

i Paryża przed 25 laty. „Museion”. Wspomnienia. *Czas* 1934 nr 50-55 i odb. *Bibl. Czasu* z. 9. — M. SIEMIRADZKI: Starzy i młodzi. *Gaz. Artystów* 1934 nr z 17 listopada. — P. CZARNECKI: Młody Kasprówcz i grupa warszawskiego „Głosu”. *Poz.* 1935. — J. M. DOMASŁAWSKI: Symbolizm w literaturze polskiej. *Akcja Lit.* 1935 nr 1. — J. FAŁAT: Pamiątki. W-wa 1935. — K. LEWANDOWSKI: Przedwiośnie Młodej Polski. Szkice od ręki. Kr. 1935; ogł. *Kur. Lit.-Nauk.* 1935 nr 25-33, 1936 nr 21-24, 41-50, 52. — J. MACHAL: O symbolizmie w polskiej i ruskiej literaturze. Praga 1935 *Práce Slovanského ústavu* nr 16. — T. ROESNER: U źródeł polskiego modernizmu. *Głos* 1935 nr 1. — E. SZUCKI: Poezi — moniści. *Rzecz o Asnyku i Młodej Polsce.* Lw. 1935 *Arch. Tow. Nauk. we Lw. Wyzd. Filol.* t. 6 z. 4. — T. BOY-ŻELEŃSKI: Francja w Młodej Polsce. *Wiad. Lit.* 1935 nr 22. — S. CYWIŃSKI: Sprawa podziału dzieł literatury polskiej na okresy. W: *Prace historycznol. Księga zbior. ku czci I. Chrzanowskiego.* Kr. 1936 s. 39-63 i odb. — S. KOLACZKOWSKI: Rekonesans. W: *Prace historycznol. Księga zbior. ku czci I. Chrzanowskiego.* Kr. 1936 s. 64-84 i odb. — O. ORTWIN: Próby przekrojów. Ze studiów nad teatrem, liryką i powieścią 1900-1935. Lw. 1936. [Rec. m. in.: J. Kleiner: Przedmowa do: Próby przekrojów. Lw. 1936 s. III-VIII; W. Kozicki: Przedmowa do: Próby przekrojów. Lw. 1936 s. IX-XII; M. Kridl. *Roczn. Lit.* 1936 s. 223-225; K. Wyka. *Gaz. Pol.* 1936 nr 176; K. Czachowski. *Pol. Zach.* 1937 nr 73; przedr. w książce: Pod piórem. Kr. 1947 s. 114-118; E. Krassowska. *Ateneum* 1938 nr 3]. — K. W. ZAWODZIŃSKI: Grupa Skamandra a Młoda Polska. *Przegl. Współcz.* 1936 t. 59 s. 142-143. — E. F.: Maeterlinck a Młoda Polska. *Czas* (W-wa) 1937 nr 333. — K. IRZYKOWSKI: Dwie „legendy” S. Brzozowskiego. *Pion* 1937 nr 14. — S. KAWYŃ: Ideologia stronnictw politycznych wobec Mickiewicza 1890-1898. Lw. 1937 *Badania Lit.* T. 10. [Rec.: J. Krzyżanowski. *Roczn. Lit.* 1937 s. 244; M. Tyrowicz. *Przegl. Powsz.* 1937 t. 216 s. 378-379; J. Garbaczowska. *Pam. Lit.* R. 35 (1938) s. 316-319; S. Pigoń: Fałszywa historia kultu Mickiewicza. *Mysł Nar.* 1938 nr 1. Polemika: S. Kawyń: Manowce tak zwanej bezstronności naukowej czy taktyka polityczna? *Wiad. Lit.* 1938 nr 16]. — J. KRZYŻANOWSKI: Barok na tle prądów romantycznych. *Przegl. Współcz.* 1937 t. 60 nr 178 s. 66-94, nr 179 s. 72-84 i odb.; przedr. w książce: Od średniowiecza do baroku. *Studia naukowo-*

- literackie. W-wa 1938. — K. WYKA: Naga dusza i naturalizm. *Przegl. Współcz.* 1937 t. 43 s. 114-131. — K. WYKA: Studia nad programem Młodej Polski. Streszcz. *Spr. AU* 1937 nr 6 s. 155-158 i odb.; streszcz. niem. *Bulletin International de l'Académie Polonaise de Sciences et des Lettres* 1937 nr 4/6 s. 76-81 i odb. — J. ZAGÓRSKI: Ślady Młodej Polski. (We współczesnej liryce polskiej). *Kur. Por.* 1937 nr 9. — L. FRYDE: Trzy pokolenia literackie. *Pion* 1938 nr 45. — J. JANOWSKI: Gdy jedni rosną w chwale — inni oddalają się w mgłę niepamięci. *Kur. Lit.-Nauk.* 1938 nr 59 [dot. wyboru poezji Młodej Polski w oprac. W. Feldmana]. — K. L. KONIŃSKI: Pisarze ludowi. T. 1-2. Lw. 1938. — K. LEWANDOWSKI: Przedwiośnie Młodej Polski. Szkice od ręki. Kr. 1938. — J. LORENTOWICZ: Młoda Polska. *Zwierciadło* 1938 nr 6. — K. LÜCK: Der Mythos vom Deutschen in der polnischen Volksüberlieferung. Poz. 1938, wyd. nast. Lipsk 1943. — T. BOY-ZELEŃSKI: Początki Młodej Polski. *Wiad. Lit.* 1938 nr 48. — I. FIK: Rodowód społeczny literatury polskiej. Kr. 1938 [skonfiskowane]; wyd. 2 z przedmową K. Koźniewskiego. Kr. 1946 *Bibl. Univ. Rob.* t. 7. [Rec.: M. Jordan [P. Hoffman].] *Epoka* 1938 nr 25; W. Rzymowski. *Dzien. Lud.* 1938 nr 346; K. Budzyk. *Kuźnica* 1947 nr 7; J. Z. Jakubowski. *Polonista* 1947 z. 1/2 s. 54-55; H. Markiewicz. *Odrodzenie* 1947 nr 14-15]. — W. NALKOWSKI: Krytyka „Legendy Młodej Polski”. [Fragm.]. *Epoka* 1939 nr 13-15, 18-19. —
- J. KAPUŚCIŃSKI: Cierniste ścieżki literatury ludowej. Przedmową poprzedził i rozprawę „Główne problemy literatury ludowej” dołączył S. Pigoń. Kr. 1946. — J. KOTT: Nieoczekiwany tradycjonalizm. *Kuźnica* 1946 nr 29. — J. LECHOŃ: O literaturze polskiej. Nowy Jork 1946. — W. PIETRZAK: Drogi polskiej powieści w XIX w. *Twórczość* 1946 z. 7/8 s. 246-256. — S. PIGOŃ: Zarys nowszej literatury ludowej. (Przed rokiem 1920). Kr. [1946] *Wybór Pisarzy Ludowych* 1. — J. PŁOMIŃSKI: Niewydane dzieło o modernizmie. *Warszawa* 1946 nr 4 [dot. „Modernizmu polskiego” K. Wyki]. — Ł. RYGIER: Wstręt do bagna. *Polska Zbrojna* 1946 nr 239. — R. WRÓCZYŃSKI: Modernizm literacki. *Rzeczy Ciekawe* 1946 nr 11. — J. ZAGÓRSKI: Wpływy kształtujące poezji francuskiej na polską. *Dzien. Pol.* 1946 nr 139. — K. CZACHOWSKI: Pod piórem. Kr. 1947. [Rec.: J. E. Płomiński. *Wiedza i Życie* 1948 nr 6/7 s. 674-675; C. Zgorzelski. *Tyg. Powsz.* 1948 nr 18]. — E. JACKIEWICZOWA: Ro-
- mantyzm — Pozytywizm — Młoda Polska. Notatnik historycznoliteracki. [B.m.] 1947. — S. KRZYWOSZEWSKI: Długie życie. Wspomnienia. W-wa 1947. — K. NIKLEWICZOWA: Zawistowska a ówczesna moda literacka. *Pam. Lit.* R. 37 (1947) s. 218-226. — W. WARECKI: Impresjonizm i teraźniejszość. *Trybuna Rob.* 1947 nr 45. — K. WINKLER: Z anegdot o krakowskiej cyganerii. *Dzien. Lit.* 1947 nr 9. — E. AJNENKIEL: Polskie rewolucyjne pieśni robotnicze z lat 1875-1915. *Prace Polonist.* S. VI (1948) s. 243-282. — J. Z. JAKUBOWSKI: Materiały do dziejów literatury epoki imperializmu. *Polonistyka* 1948 nr 2 s. 3-16; przedr. w: *Materiały do nauczania historii literatury pol. Wybór artykułów krytycznoliterackich*. T. 2: *Naturalizm — modernizm — literatura współczesna*. Oprac. K. Budzyk, J. Z. Jakubowski. W-wa 1950 s. 31-49. — M. JASTRUN: W kręgu legendy Młodej Polski. *Kuźnica* 1948 nr 43. — M. DES LOGES: Impresjonizm w literaturze. *Spr. z Posiedzeń Wydz. I Językoznawstwa i Hist. Lit. Tow. Nauk. Warsz.* R. 41 (1948) s. 43. — I. SŁAWIŃSKA: Tragedia w epoce Młodej Polski. *Tor.* 1948 *Tow. Nauk. w Tor.* *Prace Wydz. Filol.-Filoz.* t. 1 z. 2. [Rec.: K. Budzyk. *Polonistyka* 1949 nr 3 s. 48-52; przedr. w książce: *Studia z zakresu nauk pomocniczych i historii literatury polskiej*. T. 1. Wr. 1956 s. 367-374; M. Kridl. *The American Slavic and East European Review* (Nowy Jork) 1951 s. 319-320]. — E. ŚROCKI: Rewizjonizm literacki a Młoda Polska. Artykuł dyskusyjny. *Arkona* 1948 nr 1-3. — K. GRZYBOWSKA: *Legenda Krakowa*. *Dzien. Lit.* 1949 nr 4. — K. KREJČI: *Polská literatura ve věrech revoluce*. Praga 1949. —
- J. Z. JAKUBOWSKI: Sprawa periodyzacji historii literatury polskiej XIX-XX w. Propozycje do dyskusji. *Polonistyka* 1950 nr 1 s. 1-7 i nadd. — J. Z. JAKUBOWSKI: Z zagadnień literatury polskiej epoki imperializmu. *Przegl. Nauk Hist. i Społ.* 1950 t. 1 s. 161-177 i odb. — S. ŻÓŁKIEWSKI: O literaturoznawstwie burżuazyjnym epoki imperializmu w Polsce. Wr. 1950. — GOA [A. GOŁUBIEW]: Młoda Polska. *Tyg. Powsz.* 1951 nr 20. — J. Z. JAKUBOWSKI: Próba impresjonizmu. W książce: *Z dziejów naturalizmu w Polsce*. Wr. 1951 s. 95-116 *IBL Studia Hist.-Lit.* t. 3. [Rec.: K. Wyka. *Pam. Lit.* R. 42 (1951) z. 3/4 s. 1131-1142; Z. Pędziński. *Przegl. Powsz.* 1952 nr 7/8 s. 90-91; S. Sandler. *Twórczość* 1952 z. 6 s. 168-171]. — J. MAGNUSZEWSKI: Stosunki literackie polsko-czeskie w końcu XIX i na początku XX w. Wr. 1951. — E. POCHRON: *Legenda o chłopskim buncie*. *Wieś* 1951 nr 25 [dot. mo-

- tywu Kostki Napierskiego w lit. Młodej Polski]. — K. WYKA: Stan badań i potrzeby nauki o literaturze doby imperializmu. W: *O sytuacji w historii literatury pol. Wybór referatów wygłoszonych na Zjeździe Polonistów* [1950]. Pod red. J. Baculewskiego. W-wa 1951. — J. PRZYBOS: O poezji ludowej. *Życie Lit.* 1952 nr 11 [dot. m. in. stosunku modernistów do poezji ludowej]. — K. DUNIN-WASOWICZ: Czasopiśmiennictwo ludowe w Galicji. Wr. 1952. — L. BUDRECKI: O naukową ocenę impresjonizmu i kierunków odcieni pochodnych. *Materiały do Studiów i Dyskusji* 1953 nr 2 i nadb. — A. WALLIS: Zadania sztuki i artyści według „Chimery” Miriama. *Materiały do Studiów i Dyskusji* 1953 z. 1 s. 266-332. — J. KWIATKOWSKI: Dookoła Młodej Polski. *Życie Lit.* 1954 nr 24. — H. MORAWSKA: Z zagadnień estetyzmu w Polsce w latach 1880-1920. *Materiały do Studiów i Dyskusji* 1954 nr 1 s. 225-281. — Rok 1905 w literaturze polskiej. Oprac. i wstępem opatrzył S. Kłównowski. W-wa 1955. [Rec.: R. Roński. *Twórczość* 1956 nr 2 s. 169-171]. — J. MAGNUSZEWSKI: Jarosław Vrchlický w Polsce. Česko-polský sborník vědeckých prací. Praga 1955. — A. STAWAR: Literatura i obyczaj. *Twórczość* 1955 z. 9 s. 90-100. — C. BACKVIS: Conception de la critique littéraire en Pologne depuis 1863. *Revue des Études Slaves* 1956 t. 33 z. 1-4 s. 34-53. — P. GÓRSKA: Paleta i pióro. Wspomnienia. Kr. 1956. — A. K. OLSZEWSKI: Przegląd koncepcji stylu narodowego w teorii architektury polskiej przełomu XIX i XX w. *Sztuka i Krytyka* 1956 z. 3-4 s. 275-372. — M. OSSOWSKA: Moralność mieszczańska. Wr. 1956 s. 45-52. — T. SIVERT: „Museion” o problemach sztuki. *Sztuka i Krytyka* 1956 z. 3-4 s. 228-249. — J. STARZYŃSKI: U źródeł sztuki nowoczesnej w Polsce. *Sztuka i Krytyka* 1956 z. 3-4 s. 5-23. — A. WAŚKOWSKI: Znajomi z tamtych czasów. Literaci, malarze, aktorzy 1892-1939. Kr. 1956. — A. WYSOCKI: Sprzed pół wieku. Kr. 1956. — F. ARASZKIEWICZ: Młoda Polska w perspektywie półwiecza. W książce: *Dzielo i twórcy. Studia i szkice*. W-wa 1957. — J. KRZYŻANOWSKI: Folklor Podhala w literaturze. *Lit. Lud.* 1957 nr 1 s. 5-17. — J. LORENTOWICZ: Spojrzenie wstecz. Kr. 1957. — L. H. MORSTIN: Spotkania z ludźmi. Kr. 1957. — A. OSEKKA: Epizod impresjonizmu warszawskiego. (1890-1894). *Sztuka i Krytyka* 1957 z. 1 s. 83-128. — T. PÓŹNIAK: O pierwszych polskich przekładach powieści Dostojewskiego. *Slavia Orientalis* 1958 nr 2 s. 121-136. — E. SKIERKOWSKA: Plastyka Wyspiańskiego na tle ówczesnych kierunków artystycznych. Wr. 1958. — S. BAŃCER: Materiały do bibliografii recepcji Rimbauda w Polsce. *Przegl. Hum.* 1959 nr 2 s. 147-175, 1961 nr 2 s. 164-172, 1964 nr 2 s. 163-171. — M. BOBROWNICKA: Recepcja Juliusza Zeyera wśród Młodej Polski. *Zeszyty Nauk Uniw. Jagiel. Prace Hist.-Lit.* 1959 z. 3 s. 189-215. — E. BREITER: Literatura sumienia narodu. *Wiadomości* (Londyn) 1959 nr 24. — F. HOESICK: Powieść mojego życia. Wr. 1959. — M. JASIŃSKA: Matka Boska w poezji poromantycznej. W: *Matka Boska w poezji polskiej*. T. 1. Lubl. 1959. — *Kopiec wspomnień*. Kr. 1959. — B. LEŚMIAN: Szkice literackie. Oprac. J. Trzaniel. W-wa 1959. — Z. LEŚNODORSKI: Wspomnienia i zapiski. Kr. 1959. — H. MORTKOWICZ-OLCZAKOWA: Bunt wspomnień. W-wa 1959. — S. PRZYBYSZEWSKI: Moi współcześni. W-wa 1959. — K. WYKA: Modernizm polski. W-wa 1959 *Bibl. Studiów Lit.*; wyd. 2 Kr. 1968. [Rec.: Z. Greń. *Życie Lit.* 1959 nr 52; J. Łukasiewicz. *Tyg. Powsz.* 1960 nr 5; W. Maciąg. *Twórczość* 1960 nr 3 s. 72-77; Z. Pędziński. *Orka* 1960 nr 60; J. Piłmiński. *Kierunki* 1960 nr 13; M. Głowiński. *Pam. Lit. R.* 52 (1961) z. 3 s. 266-275; H. Markiewicz. *Ruch Lit.* 1961 nr 2 s. 115-119; T. Terlecki. *Wiadomości* (Londyn) 1961 nr 4]. —
- L. EUSTACHIEWICZ: Ze studiów nad dramatem Młodej Polski. *Spr. z Posiedzeń Komisji PAN w Kr.* 1960 t. 1 s. 20-22. — M. GRZĘDZIŁSKA: Dążność do zacierania granic między wierszem a prozą. Romantyzm — Młoda Polska. [W-wa 1960. Maszynopis powielany]; przedr. w: *Międzynarodowa Konferencja Poetyki*. W-wa 1961. — M. RUSZCZYC: Jarosław Vrchlický a Polska. *Przegl. Hum.* 1960 nr 3 s. 161-175. — H. B. SEGEL: „Yongung Poland”, Cracow and the „Little Green Baloon”. *Polish Review* (Nowy Jork) 1960 nr 2 s. 79-97. — J. SEIDLEROWA: Wpływy impresjonizmu w literaturze Młodej Polski. W: *Materiały pomocnicze do nauki języka pol.* Gdańsk 1960. — K. WYKA: Syntezy i likwidacje Młodej Polski. *Twórczość* 1960 nr 10 s. 79-91; przedr. w książce: *Łowy na kryteria*. W-wa 1965 s. 162-185. — Z. ZABICKI: Summa krytyki. *Twórczość* 1960 nr 9 s. 77-82. — J. BŁOŃSKI: Ciężar tradycji. *Życie Lit.* 1961 nr 7. — J. P. GAWLIK: Powrót do Jamy. Kr. 1961. — M. GŁOWIŃSKI: Maska Dionizosa. *Twórczość* 1961 nr 11. — P. HERTZ: Domena polska. W-wa 1961. [Rec.: J. Błński. *Życie Lit.* 1961 nr 33; Z. Kubiak. *Znak* 1961 nr 10; S. Podhorski-Okolów. *Twórczość* 1961 nr 11; J. Rogoziński. *Nowa*

- Kultura* 1961 nr 38]. — Z. KĘPIŃSKI: Impresjonizm polski. W-wa 1961. — E. KORZENIEWSKA: Miriam — redaktor „Życia”. *Ruch Lit.* 1961 nr 2 s. 65-75. — J. KRZYŻANOWSKI: Poszukiwacze absolutu. *Przełg. Hum.* 1961 nr 2 s. 7-28. — J. KRZYŻANOWSKI: Kultura literacka Warszawy lat 1895-1905. W: *Z dziejów książki i bibliotek w Warszawie*. W-wa 1961 s. 223-229. — T. MUCHOWSKA-WAWRZYŃKOWA: Janosik w poezji artystycznej słowackiej i polskiej. *Slavia Occidentalis* 1961 t. 21 s. 91-115. — I. OPACKI: Ewolucje balladowej opowieści. Zagadnienie narratora i narracji w balladzie l. 1882-1920. Lubl. 1961. — K. POLLACK: Ze wspomnień starożytnego dziennikarza warszawskiego. W-wa 1961. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Niepoliceni ludzie w dniu swoim powszednim. Kr. 1961. — M. WALLIS: O nowy stosunek do secesji. *Biul. Hist. Sztuki* 1961 nr 3. — T. WEISS: Fryderyk Nietzsche w piśmiennictwie polskim l. 1890-1914. Kr. 1961 *Prace Komisji Hist.-Lit. PAN w Kr.* nr 4. [Rec.: P. Beylin. *Przełg. Kult.* 1961 nr 24; J. Gośliński. *Życie Lit.* 1961 nr 41; Z. Kozarynowa. *Wiadomości* (Londyn) 1961 nr 37; R. Taborski. *Nowe Książki* 1961 nr 15; A. Hutnikiewicz. *Pam. Lit.* R. 53 (1962) z. 4 s. 641-649; J. Nowakowski. *Ruch Lit.* 1962 z. 3 s. 143-145]. — K. WYKA: Stulecie pokolenia Młodej Polski. *Pam. Lit.* R. 52 (1961) z. 281-299. — C. ZGORZELSKI: Z dziejów polskiej ballady poromantycznej. *Pam. Lit.* R. 52. (1961) s. 339-368. — R. ZIMAND: Mitotwórca. W książce: Trzy studia o Boyu. W-wa 1961 s. 88-205. — S. ARCT: Okrucy wspomnień. W-wa 1962 *Bibl. Syrenki*. — Z. BIEŃKOWSKI: Szczyt symbolizmu. *Twórczość* 1962 nr 8. — M. GŁOWIŃSKI: Poetyka Tuwima a polska tradycja literacka. W-wa 1962. — S. LICHAŃSKI: Polscy parnasiści. *Twórczość* 1962 nr 2 s. 87-98. — K. WYKA: Młoda Polska. Charakterystyka okresu. W-wa 1962 [Maszynopis powielany]. — K. WYKA: Literatura polska l. 1890-1939 w kontekście europejskim. *Pam. Lit.* R. 53 (1962) z. 3 s. 201-225. — J. ŻURAWICKA: Zespół redakcji „Głosu” (1886-1894). *Roczn. Hist. Czasopiśmiennictwa Pol.* t. 1 (1962) s. 155-184. — Z prac nad podręcznikiem akademickim historii literatury polskiej. Dyskusja nad koncepcją okresu Młodej Polski. *Biul. Polonist.* 1962 z. 13 s. 11-14. — T. DOBROWOLSKI: Sztuka Młodej Polski. W-wa 1963. — K. GÓRSKI: Onomastyka w literaturze polskiej XIX i XX w. Zarę problematyki. *Pam. Lit.* R. 54 (1963) z. 3 s. 401-416. — B. PETROZOLIN-SKOWA: „Sfinks” w l. 1908-1913. *Roczn. Hist. Czasopiśmiennictwa Pol.* t. 2 (1963) s. 115-150. — S. SIEROTWIŃSKI: „Lamus”. Środowisko literackie, dzieje i zawartość pisma. *Zeszyty Nauk. Univ. Jagiell. Prace Hist.-Lit.* 1963 z. 5 s. 203-227. — K. WYKA: Młoda Polska jako problem i model kultury. *Pam. Lit.* R. 54 (1963) z. 2 s. 375-399 [dot. stosunku L. Krzywickiego do Młodej Polski]. — E. CSATÓ: „Kraj lat dziecinnych” Leona Schillera. *Dialog* 1964 nr 3. — B. CYWIŃSKI: Żeromski i „żeromsczyzna”. *Znak* 1964 nr 4. — J. DETKO: Boy, Miriam i Młoda Polska. *Współczesność* 1964 nr 24. — A. KAMIENSKA: Pragnąca literatura. W-wa 1964. — L. EUSTACHIEWICZ: Typologia dramatu Młodej Polski na tle porównawczym. W: *Z problemów literatury pol. XX w.* T. 1: *Młoda Polska*. W-wa 1965 s. 370-385. [Polemika: R. Taborski: Uwagi polemiczne do „Typologii dramatu Młodej Polski” Lesława Eustachiewicza. *Przełg. Hum.* 1968 nr 1 s. 133-136]. — A. HUTNIKIEWICZ: Od czystej formy do literatury faktu. Główne kierunki i teoria XX stulecia. Tor. 1965. [Rec.: H. Kirchner. *Kultura i Społeczeństwo* 1966 nr 1 s. 221-229; M. Sprusiński. *Pam. Lit.* R. 58 (1967) z. 2 s. 625-633]. — W. JUSZCZAK: Wojtkiewicz i „nowa sztuka”. W-wa 1965. — E. KORZENIEWSKA: Miriam a dekadentyzm i symbolizm. W: *Z problemów literatury pol. XX w.* T. 1: *Młoda Polska*. W-wa 1965 s. 80-104. — H. MARKIEWICZ: Młoda Polska i „izmy”. [Streszcz.]. *Biul. Polonist.* 1964 z. 14 s. 35-96, ogł. w: *Z problemów literatury pol. XX w.* T. 1: *Młoda Polska*. W-wa 1965 s. 7-51; przedr. w książce: *Przekroje i zbliżenia. Rozprawy i szkice historycznoliterackie*. W-wa 1967 s. 183-238. — I. MATUSZEWSKI: Z pism. Oprac. S. Sandler. T. 1-3. W-wa 1965. — M. PORĘBSKI: Granice współczesności. Ze studiów nad kształtowaniem się poglądów artystycznych XX w. Wr. 1965. [Rec.: S. Morawski. *Studia Estetyczne* 1966 t. 3 s. 381-391; K. Rudzińska. *Kultura i Społeczeństwo* 1966 nr 2 s. 193-199]. — J. PROKOP: O pierwszych polskich impresjonistach. W: *Z problemów literatury pol. XX w.* T. 1: *Młoda Polska*. W-wa 1965 s. 129-153. — T. WEISS: Od prometeizmu do mesjanizmu narodowego. W: *Z problemów literatury pol. XX w.* T. 1: *Młoda Polska*. W-wa 1965 s. 106-128. — K. WYKA: Łowy na kryteria. W-wa 1965. — R. ZIMAND: Dekadentyzm warszawski. W-wa 1965. [Rec.: J. Żurawicka. *Kwart. Hist.* 1965 z. 4 s. 881-887; H. Markiewicz. *Ruch. Lit.* 1966 z. 5 s. 241-245]. — *Z problemów literatury pol. XX w.* T. 1: *Młoda Polska*. W-wa 1965. — M. ŻMIGRODZKA:

- Modernizm polski w oczach pozytywistki [E. Orzeszkowej]. W: *Z problemów literatury pol. XX w.* T. 1: *Młoda Polska*. W-wa 1965 s. 52-79. — S. BRZOSOWSKI: Au petit bonheur de la fatalité [fragm. niepublikowany „Legends Młodej Polski”]. *Twórczość* 1966 nr 6 s. 17-38. — M. JASTRUN: Początek Młodej Polski. *Poezja* 1966 nr 6. — J. KŁOSOWICZ: Zaczęło się w Młodej Polsce. *Dialog* 1966 nr 5 s. 85-92. — A. KOTULA, P. KRAKOWSKI: Kronika nowej sztuki. 1855-1960. Kr. 1966. — J. J. LIPSKI: Poezja „Hymnów” Kasprownicza na tle kierunków literackich okresu. *Pam. Lit. R.* 57 (1966) z. 4 s. 411-425. — H. MARKIEWICZ: Boy w kraju swej młodości. *Mies. Lit.* 1966 nr 4; przedr. w książce: *Przekroje i zbliżenia. Rozprawy i szkice historycznoliterackie*. W-wa 1967 s. 239-264. — H. MARKIEWICZ: Próba periodyzacji nowożytnej literatury polskiej. *Ruch Lit.* 1966 z. 2 s. 55-64; przedr. jw. s. 5-21. — M. PODRAZA-KWIATKOWSKA: Zagadnienia polskiego symbolizmu. *Ruch Lit.* 1966 z. 1 s. 15-34. — L. PRZEMSKI: Fin de siècle po polsku. W-wa 1966. — J. REYCHMAN: Czarna peleryna, ciupaga i indyjski znak tajemny. *Twórczość* 1966 nr 5 s. 63-100. — T. WEISS: Przełom antypozytywistyczny w Polsce w l. 1880-1890. Przemiany postaw światopoglądowych i teorii artystycznych. Kr. 1966 *Zeszyty Nauk. Uniw. Jagiel. Prace Hist.-Lit.* z. 10. [Rec.: J. Nowakowski. *Ruch Lit.* 1966 z. 6 s. 308-311]. — K. DĄBROWSKA-JAKOWSKA: Z zagadnień techniki ekspresjonizmu. Wizja i narrator. *Zeszyty Nauk. Uniw. M. Kopernika w Tor.* *Nauki Hum.-Spol. Filol. Pol.* 1967 nr 7 s. 117-130. — A. MAKOWIECKI: Młoda Polska — dzisiaj. *Polityka* 1967 nr 32. — M. POREBSKI: Symbolizm, dekadentyzm, modernizm. *Nurt* 1967 nr 9. — Z. PRZESMYCKI: Wybór pism krytycznych. Oprac. E. Korzeniowska. T. 1-2. Kr. 1967. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Ludzie i dzieła. Kr. 1967. — M. WALLIS: Secesja. W-wa 1967. — Polskie życie artystyczne w l. 1890-1914. Praca zbior. pod red. A. Wojciechowskiego. Wr. 1967. — *Obraz lit. pol. XIX i XX w.* S. V: *Lit. okresu Młodej Polski*. T. 1. W-wa 1968; t. 2. W-wa 1967. *Zawartość m. in.:* T. 1: K. WYKA: Charakterystyka okresu Młodej Polski. S. 9-64; K. WYKA: Programy, syntezy i polemiki literackie okresu. S. 97-176; Z historii czasopiśmiennictwa okresu Młodej Polski. S. 177-278. — J. GAREWICZ: Rozdroża pesymizmu. Jednostka a społeczeństwo w koncepcji A. Schopenhauera. Wr. 1969. — M. GŁOWIŃSKI: Powieść młodopolska. W-wa 1969. — Z. GREŃ: Rok 1900. Szkice o dramacie zapomnianym. Kr. 1969. — S. HELSZTYŃSKI: Meteory Młodej Polski. Kr. 1969. — O. ORTWIN: O Wyspiańskim i dramacie. Kr. 1969. *Bibl. Studiów Lit.* [tu m. in. przedr. art. z 1900-1902]. — M. PODRAZA-KWIATKOWSKA: Młodopolskie harmonie i dysonanse. W-wa 1969. — J. TUCZYŃSKI: Schopenhauer a Młoda Polska. Gdańsk 1969. — *Sztuka około 1900. Mat. Sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki*. W-wa 1969. — J. PROKOP: Z przemian literatury polskiej l. 1907-1917. W-wa 1970.

HASŁA OSOBOWE

W hasłach osobowych wykorzystano publikacje
wydane do r. 1966 włącznie.

A

ABGAROWICZ KAJETAN (1856—1909)

Pseud.: ABGAR SOLTAN.

Powieściopisarz i nowelista.

Ur. 7 sierpnia 1856 w Czerniowie koło Stanisławowa; syn Franciszka i Salomei z Przysieckich. Pochodził z ormiańskiej rodziny ziemiańskiej. Początkowo uczęszczał do szkół w Stanisławowie. Gimnazjum ukończył we Lwowie, tam także rozpoczął studia uniwersyteckie. W 1875 przerwał je i zamieszkał wraz z matką w Oleksińcu jako dzierżawca majątku. W 1889 odstąpił Oleksiniec mężowi swojej siostry, Wilczewskiemu. W 1896 ożenił się z Zofią Łukasiewiczówną i objął dzierżawę majątku Dubienko w powiecie buczackim, gdzie mieszkał do 1908. W 1901 był jednym z założycieli i redaktorów lwowskiego *Przedświt*, w którym prowadził przez kilka miesięcy dział literacki. Zmarł w Truskawcu 27 lipca 1909.

TWÓRCZOŚĆ

1. Józef Jerzy Hordyński-Fed'kowicz, poeta rusiński na Bukowinie. Szkic literacki. *Przeł. Pol.* 1891 t. 102 s. 544-573 i odb. 1892; przedr. *Kraj* 1892 nr 33-35.

2. Klub nietoperzy. Powieść. T. 1-2. Lw. 1892 [1891].

3. Z carskiej imperii. Szkice. Kr. 1892 *Nowa Bibl. Uniwersalna* R. 6 z. 3.

Zawartość: Koła Rokitin. (*Przeł. Pol.* 1889 t. 91 s. 443-467); Vacâr. (*Czas* 1889 nr 180-189); Książd Jan; Jak wielu; Ruiny. (*Gaz. Nar.* 1889 nr 219; przedr. *Mysł* 1891 nr 14).

4. Polubowna ugoda. Powieść. *Gaz. Lw.* 1893 nr 131-180. Wyd. osob. Lw. 1894. Wyd. nast. T. 1-2. W-wa [1909] *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 581-582.

5. Rusini. Szkice i obrazki. Kr. 1893 *Nowa Bibl. Uniwersalna* R. 6 (1892) z. 7.

Zawartość: Do celu. Obrazek z życia Rusinów galicyjskich. (*Czas* 1889 nr 242-285); Semen Kwitka. Szkic; Hnat Sierota. Obrazek z życia ludu ruskiego. (*Gaz. Nar.* 1889 nr 190-194, 196-197); Przy ogniu myśliwskim. (*Świat* 1891 nr 15-18, 20).

Przekłady

Hnat Sierota: czes.: J. Rozvada. Pilzno 1911.

Przy ogniu myśliwskim: ukr.: P. Kyr-cziw. Lw. 1892.

6. Nea. Powieść współczesna. Powst. 1894-1896. *Ogl. Gaz. Lw.* 1897 nr 28-299, 1898 nr 1-48. Wyd. osob. Kr. 1901 *Nowa Bibl. Uniwersalna* R. 15 z. 254.

7. Nie ma metryki! Obrazek z życia ludu podolskiego. Lw. 1894.

8. Zawiedziona nadzieja. Powieść współczesna. W-wa 1894. Przedr. pt. Kwaśne winogrona. Zob. poz. 9.

9. Z wiejskiego dworu. Nowele. Kr. 1895 *Nowa Bibl. Uniwersalna* R. 8 (1894). Zawartość: Zwycięstwo Don Kiszota. Szkic. (Powst. 1891); Żałobna noc. (*Kur. Codz.* 1890 nr 242-244, 249, 252, 256); Kwaśne winogrona. Powieść. (Por. poz. 8); Miss Jane. Nowela. (Powst. 1892).

10. Dobra nauczka. Nowela. — Ilko Szwabiuk. Obrazek z życia ludu huculskiego w Galicji. Lw. 1896 [1895].

Zawartość: Dobra nauczka. Nowela; Ilko Szwabiuk. Obrazek z życia ludu huculskiego w Galicji. (*Ogl. z podtyt. Opowieść huculska. Gaz. Lw.* 1895 nr 86-132).

11. Panna Siekierczanka. Szkic. *Słowo Pol.* 1896 nr 299 i nn., *Kur. Niedzielny*

1897 nr 24-43, 45-52. Wyd. osob. Lw. 1897.

12. Rywale. Powieść. *Przedświt* 1901 nr 35-83. Wyd. osob. Kr. 1904 *Nowa Bibl. Uniwersalna* R. 18 z. 328.

13. Widziane i odczute. Szkice i opowiadania. Kr. 1904 *Nowa Bibl. Uniwersalna* R. 17 (1903) S. II z. 319.

Zawartość: Kolega. Szkic. (*Kur. Codz.* 1896 nr 322-323, 326, 328-330, 332-339; przedr. *Dzien. Pol.* 1898 nr 241-261); Pierwszy bunt. Szkic; Dzikie gołębce. Wspomnienie z młodości. (*Łowiec* 1897 nr 3; przedr. *Dzien. Pol.* 1898 nr 241-261); Król polski. Opowiadanie; Zginał marmiel. Opowiadanie. (*Dzien. Pol.* 1900 nr 336-343); Weksel. Szkic. (*Dzien. Pol.* 1902 nr 543, 545, 547).

Utwory literackie i artykuły publicystyczne umieszczał w czasopiśmie: *Biesiada Lit.* (1900-1902); tu: Model Matejki. 1900 nr 36-38; Kusicielka. Opowieść starego Hucuła. 1901 nr 40-42; Niewolnik. 1901 nr 8-17; Plotka. 1902 nr 40-42), *Bluszcz* (1903); tu: Na czym się skończy? Nr 26), *Czas* (1889, 1902; tu m.in.: Wyścig z dragonami. Opowiadanie starego sługi. 1902 nr 249), *Dzien. Chicagoski* (1902, 1908; tu m.in.: Wyścig z dragonami. Opowiadanie starego sługi. 1902 nr 267), *Dzien. Pol.* (1898-1900, 1902; tu m.in.: List do Redakcji w sprawie napaści Ostoi-Ostaszewskiego. 1899 nr 67), *Gaz. Kolomyjska* (1901; tu: Jaka ona brzydka. Nr 5-6), *Gaz. Lw.* (1893-1895, 1897-1898, 1900-1901, 1908-1909; tu m.in.: Żałobna noc. 1900 nr 53-59), *Gaz. Nar.* (1888-1890; tu m.in.: Pan pułkownik. Wiązka wspomnień. 1888 nr 172-174), *Gaz. Przemyska* (1893), *Kraj* (1885-1886, 1888, 1890, 1892, 1898-1899, 1901; tu m.in.: List otwarty do redaktora *Kraju*. 1888 nr 8; List otwarty do redaktora *Kraju*. 1890 nr 24; Technika beletrystyki. List do redaktora *Słowa Polskiego*. 1898 nr 21), *Kur. Codz.* (1890, 1896), *Kur. Litewski* (1907), *Kur. Poz.* (1908), *Kur. Warsz.* (1908-1909; tu m.in.: Wnuczka Mirateli. 1908 nr 296; Sasiadka. 1909 nr 87; Rewizja. 1909 nr 210), *Łowiec* (1897), *Mysł* (1891), *Nowa Reforma* (1909; tu: Śmierć emira. Nr 358), *Przedświt* (1901; tu: Lew Tolstoj z polskiego i katolickiego punktu widzenia. Nr 29-30), *Przeł. Lit.* (1897-1898; tu m.in.: List do Redakcji pt. W wolnej sprawie. 1897 nr 4), *Przeł. Polit., Spół. i Lit., Przeł. Pol.* (1889, 1891-1892), *Rola* (1883-1885), *Rolnik, Romas i Powieść dod. Świata* (1909; tu: Automobil. Nr 12; Liga koleżeńska. Nr 29), *Słowo Pol.* (1896), *Świat* (1891, 1894; tu m.in.: Odosobniony. 1894 nr 20-21), *Tyg. Ilustr.* (1890, 1892, 1903, 1909;

tu: Na zasadzce. Opowiadanie myśliwskie. 1890 t. 2 s. 250; Niezwykły swat. 1892 t. 2 s. 26; Dezerter. Obrazek wojskowy. 1903 nr 1-3; Trochę za późno. 1909 nr 34-35 [ogł. pośmiertnie, zamierzony tyt.: Ostatni klejnot]), *Tyg. Niedzielnny* (1897).

Listy

1. Do S. Tomkowicza 37 listów z 1889-1893. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 1957.

2. Do Z. Sarneckiego 2 listy z 1890 i 1891. Rkps. Bibl. Jagiel. sygn. 6713 III.

3. Do T. Smarzewskiego 3 listy z 1896, 1898, 1900. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory Dynowskich.

4. Do W. Belzy 3 listy z 1897-1903. Rkps Ossol. sygn. 12646/II.

5. Do T. Romanowicza z 1898. Rkps Ossol. sygn. 6825/I.

6. Do W. Maleszewskiego z 1900. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7054.

7. Do nieznanego wydawcy w Warszawie 2 listy z 1900 i 1902. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2674.

8. Do I. Franki. Rkps Arch. Lit. w Ki-jowie.

OPRACOWANIA

A. CHOLONIEWSKI: Nieśmiertelni. Fotografie literatów lwowskich. Lw. 1898 s. 75-76. — t.: Z prasy i życia. *Gaz. Kościelna* 1898 nr 15.

(Nekrologi): a. *Świat* 1909 nr 33; *Biesiada Lit.* 1909 nr 35; *Czas* 1909 nr 170; *Dzien. Pol.* 1909 nr 367; *Dzien. Potasz.* 1909 nr 31; *Echo Przemyskie* 1909 nr 60; *Gaz. Lw.* 1909 nr 170; *Głos Rzeszowski* 1909 nr 31; *Kur. Poz.* 1909 nr 171; *Nowa Reforma* 1909 nr 342; *Przeł. Lit.* 1909 nr 171; *Słowo Pol.* 1909 nr 348; *Tyg. Ilustr.* 1909 nr 32.

A. BAR. *Pol. słownik biogr.* T. 1 (1935).

Józef Jerzy Hordyński... K. B. *Mysł* 1892 nr 17. — J. TRETIAK. *Kwart. Hist.* 1894 s. 682-684.

Klub nietoperzy. J. HENDIGERY. *Gaz. Lw.* 1891 nr 297. — J. J. *Gaz. Nar.* 1891 nr 276. — B-. *Tyg. Ilustr.* 1892 nr 118. — K. KASZEWSKI. *Bibl. Warsz.* 1892 t. 3 s. 578. — M. RAWICZ. *Kraj* 1892 nr 13. — M. RAWICZ. *Przeł. Pol.* 1892 t. 103 s. 475-478. — *Ateneum* 1892 t. 2 s. 571-573.

Z carskiej imperii. K. B. *Mysł* 1892 nr 17. — N. *Przeł. Pol.* 1892 t. 105 s. 649-651.

Polubowna ugoda. *Dzien. Pol.* 1893 nr 275. — *Mysł* 1894 nr 1. — *Tydzien* dod. *Kur. Lw.* 1895 nr 28-29.

Rusini. Iw. Fr. [I. FRANKO]. *Tydzien* dod. *Kur. Lw.* 1893 nr 17. — K. NITMAN. *Gaz. Lw.* 1893 nr 244. — *N. Przegl. Pol.* 1893 t. 107 s. 108.

Nea. M. S. *Czas* 1901 nr 234, 236. — H. GALLE. *Książka* 1902 s. 18-19.

Nie ma metryki! *Tydzien* dod. *Kur. Lw.* 1895 nr 28-29. — *Literární listy* (Praga) 1896 z. 14.

Zawiedziona nadzieja. W. KARCZEWSKI. *Gaz. Pol.* 1894 nr 243.

Z wiejskiego dworu. *Kraj* 1894 nr 43. — A. Z. *Przegl. Pol.* 1895 t. 118 s. 693-696. — K. BART. [K. BARTOSZEWICZ]. *Przegl. Poz.* 1895 nr 8. — P. *Głos Narodu* 1895 nr 259. — *Ateneum* 1895 t. 2 s. 590-591. — *Kur. Codz.* 1895 nr 213. — *Literární listy* (Praga) 1896 z. 14.

Dobra nauczka. Ilko Szwabiu. M. GAWALEWICZ. *Gaz. Pol.* 1895 nr 294. — *Ateneum* 1895 t. 4 s. 601-602. — *Kur. Codz.* 1895 nr 325. — Cz. J. [C. JANKOWSKI]. *Tyg. Ilustr.* 1896 nr 20. — J. T. HODI [J. TOKARZEWICZ]. *Prawda* 1896 nr 51.

Panna Siekierczanka. a. c. [A. CHOLONIEWSKI]. *Dzien. Pol.* 1898 nr 60.

Rywale. Z. S. [Z. SARNECKI]. *Głos Narodu* 1904 nr 264. — A. E. BALICKI. *Przegl. Pol.* 1905 t. 157 s. 155-157. — W. WIECKI. *Przegl. Powsz.* 1905 t. 85 s. 414-415.

Widziane i odczute. A. DROGOSZEWSKI. *Książka* 1904 s. 267-268. — A. E. BALICKI. *Przegl. Pol.* 1905 t. 157 s. 157-158. — W. WIECKI. *Przegl. Powsz.* 1905 t. 85 s. 413-414. — w. k. m. *Dwutyg. Katechetyczny i Duszpasterski* 1907 nr 10 s. 397. — w. k. m. *Dzien. Kijowski* 1907 nr 10.

ABRAHAMOWICZ ADOLF (1849—1899)

Komediopisarz.

Ur. 7 listopada 1849 we Lwowie, w rodzinie ziemiańskiej pochodzenia ormiańskiego; syn Tomasza — matka z domu Antoniewiczówna. Do szkoły uczęszczał we Lwowie i następnie mieszkał tu przez wiele lat biorąc żywy udział w życiu kulturalnym miasta. Potem ze względów zdrowotnych przebywał w Czerniowcach, a później w swoim majątku, Targowicy Polnej, w powiecie horodeńskim. Od 1894 nie opuszczał swego majątku wyjeżdżając jedynie z powodu schorzenia kręgosłupa na leczenie do Kaltenleutgeben. Zmarł 16 sierpnia 1899 w Targowicy Polnej.

TWÓRCZOŚĆ

1. Dwie teściowe. Komedia w 1 akcie. Wyst. Lubl. 27 czerwca 1879; Lw. 23 marca 1880. Wyd. zob. poz. 4.

Rkps — 4 egz. odbitek hektograficznych w Bibl. Nar. sygn. 6197; Bibl. Teatru Śląskiego im. S. Wyspiańskiego w Kat. sygn. 543, 1259.

2. Inerat. Komedia w 1 akcie. Wyst. Lw. 17 lutego 1881. Wyd. zob. poz. 4.

Grana również pt. Ogłoszenie.

3. Gwałtu — on ma bzika! Komedia w 1 akcie. Wyst. Lw. 9 marca 1881; W-wa 2 grudnia 1881. Wyd. zob. poz. 4.

Rkps Bibl. Poz. Tow. Przyj. Nauk.

4. Utwory dramatyczne. Seria I. Komédie. Lw. 1881.

Zawartość: Dwie teściowe. (Zob. poz. 1); Inerat. (Zob. poz. 2); Gwałtu — on ma bzika! (Zob. poz. 3).

5. Na złodzieju czapka gore. Krotchwila w 3 aktach. Wyst. Lw. 19 maja 1881. Nie druk.

Współautor: A. Lubicz [A. Choromański].

6. Pierwsza próba. Fraszka w 1 akcie. Wyst. Lw. 3 lutego 1882. Nie druk.

7. Stare gogi. Krotchwila w 4 aktach. Wyst. Lw. 17 lutego 1882. Nie druk.

Współautor: A. Podwyszyński.
Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 5078.

8. Po burzy. Fraszka w 1 akcie. Wyst. Lw. w lutym 1882. Wyd. Lw. 1882.

9. Vis-à-vis. Fraszka sceniczna w 1 akcie. Wyst. Lw. 20 marca 1882; pt. Naprzeciwo. Wyst. W-wa 29 listopada 1882; Poz. 12 lutego 1883.

Rkps Bibl. Nar. sygn. 2662 pt. Naprzeciwo.

10. Jego zasady. Komedia w 1 akcie. Lw. 1882.

11. Na dworcu kolejowym. Krotochwila w 1 akcie oryginalnie napisana. Wyst. Lw. 1882. Nie druk.

Rkps Ossol. sygn. 10321/I.

12. Ciurkiewicz czy Dziurkiewicz. Komedia w 3 aktach. Wyst. Poz. 28 października 1882; Lw. 10 lutego 1883; Kr. 30 czerwca 1883. Wyd. Lw. [ok. 1914] *Teatr dla Wszystkich* nr 48. Wyd. nast. w tej serii Lw. [ok. 1920].

Rkps Bibl. Nar. sygn. 3517.

13. Baszybożuk. Krotochwila w 1 akcie. Wyst. Lw. 12 marca 1883. Nie druk.

Rkps Ossol. sygn. 10408/I pt. Baszybożuk. Fraszka karnawałowa w 1 odsłonie.

14. Przedwyborcze zgromadzenie. Komedia w 1 akcie. Wyst. Lw. 16 kwietnia 1883. Nie druk.

15. Adwokat bez klientów. Komedia w 3 aktach. Wyst. Lw. 11 kwietnia [6 czerwca?] 1884. Nie druk.

Współautor: L. Kwieciński.

Rkps Bibl. Nar. sygn. 663.

16. Nihilisci. Komedia w 3 aktach. Wyst. Lw. 15 kwietnia 1884; Kr. 7 czerwca 1884. Nie druk.

Współautor: R. Ruskowski.

17. Mąż z grzeczności. Komedia w 3 aktach. Wyst. Lw. 9 lutego, Kr. 18 kwietnia, W-wa 24 sierpnia 1885. Wyd. Lw. 1911 *Teatr dla Wszystkich* nr 5. Wyd. nast. w tej serii Lw. 1939.

Współautor: R. Ruskowski.

Rkps Ossol. sygn. 10258/I.

Przekłady: czes.: A. Schvab-Polabský. Praga 1885 *Divadlo ochotnické* nr 13; wyd. 3 Praga b.r. — niem.: brak bliższych danych, wiad. podaje *Pol. słownik biogr.* — ros.: D. Rutkowski, S. K. Lenin. Moskwa 1906.

18. Przech telefon. Monodram w 1 akcie. Wyst. Lw. 30 marca 1885; Lubl. 24 sierpnia 1885. Nie druk.

Współautor: R. Ruskowski.

19. Oddajcie mi żonę! Krotochwila w 3 aktach. Wyst. Lw. 26 lutego, Poz. 23 marca, Kr. 27 marca, W-wa 23 maja 1886. Wyd. Lw. 1912 *Teatr dla Wszystkich* nr 16. Wyd. nast. w tej serii Lw. [ok. 1925].

W wyd. książkowym jako współautor R. Ruskowski.

Rkps — kopia teatralna z 1893 — Ossol. sygn. 10440/I [jako autor pochodny jedynie A. Abrahamowicz]; Bibl. Teatru im. J. Słowackiego w Kr. sygn. 1299; Bibl. Teatru im. S. Wyspiańskiego w Kat. sygn. 1044, 4316.

20. Pechowcy. Komedia w 3 aktach. Wyst. Lw. 28 maja 1886. Nie druk.

Współautor: R. Ruskowski.

Rkps Bibl. Teatru im. S. Wyspiańskiego w Kat. sygn. 1067.

21. Łyse konie. Komedia w 4 aktach. Wyst. Lw. 25 lutego, Kr. 16 kwietnia, Poz. 8 października 1887. Nie druk.

Rkps Bibl. Teatru im. S. Wyspiańskiego w Kat. sygn. 1038, 1039, 4811.

22. Jubileusz. Komedia w 1 akcie. Wyst. Lw. 28 marca 1887. Nie druk.

23. Florek. Krotochwila w 3 aktach. Wyst. W-wa 30 lipca, Lubl. 26 listopada, Poz. 10 grudnia 1887. Wyd. Lw. 1922 *Teatr dla Wszystkich* nr 52. Wyd. nast. w tej serii Lw. [ok. 1925].

Współautor: R. Ruskowski.

24. Nowa Francillon. Komedia w 1 akcie. Wyst. Lw. 28 sierpnia 1887; Lubl. 30 maja 1888. Ogl. w: *Kalendarz na r. 1889. Koleda dla gospodyń*. W-wa 1888 s. 96-133; Wyd. osob. Lw. 1891 *Bibl. Teatrów Amatorskich* nr 59. Wyd. nast. w tej serii Lw. 1903.

Współautor: R. Ruskowski.

Rkps Bibl. Kórn. sygn. 1511; Bibl. Poz. Tow. Przyj. Nauk; Ossol. sygn. 10295/I pt. Nowa Francillon. Fraszka w 1 akcie.

25. Fedko w kłopotcie, zginął mu but. Ogl. w: *Monologi*. Z. 1. Lw. 1888.

Współautor: R. Ruskowski.

26. Pospolite ruszenie. Komedia w 4 aktach. Wyst. Lw. 16 marca, Kr. 5 maja, Łódź 25 sierpnia 1888. Nie druk.

Współautor: R. Ruskowski.

Rkps — kopia teatralna z 1919 — Ossol. sygn. 11521/I pt. Pospolite ruszenie. Farsa w 4 aktach; Bibl. Teatru im. S. Wyspiańskiego w Kat. sygn. 1514, 4932.

27. Propinacja. Komedia w 1 akcie. Wyst. W-wa 21 grudnia 1888; Łódź 6 sierpnia, Lubl. 21 grudnia 1889. Wyd. w książce: Z. Przybylski: *Komedie jednoaktowe*. T. 1. W-wa 1892.

Współautor: Z. Przybylski.

Rkps Ossol. sygn. 10927/I, 10975/I; Bibl. Teatru im. S. Wyspiańskiego w Kat. sygn. 1342.

28. Książę pan. Komedia w 3 aktach. Wyst. Lw. 10 kwietnia, Kr. 26 października, Poz. 9 listopada 1889; W-wa 4 kwietnia 1890. Nie druk.

Współautor: R. Ruskowski.

Rkps Bibl. Teatru im. S. Wyspiańskiego w Kat. sygn. 1484, 1496.

29. Teść. Komedia w 3 aktach. Powst. 1890. Wyst. Kr. 14 marca, Lw. 18 marca, W-wa 5 sierpnia, Poz. 10 października 1891. Wyd. Lw. 1912 *Teatr dla Wszystkich* nr 21. Wyd. 2 w tej serii Lw. [1922].

Współautor: R. Ruskowski.
Rkps Ossol. 10425/I; Bibl. Teatru im. J. Słowackiego w Kr. sygn. 299; Bibl. Teatru im. S. Wyspiańskiego w Kat. sygn. 1259, 1554.

30. Pupil pupila. Komedia w 1 akcie oryginalnie napisana. Wyst. Lw. 19 czerwca 1891. Wyd. Lw. 1892 *Bibl. Teatrów Amatorskich* nr 60. Wyd. nast. w tej serii: Lw. 1910; Lw. 1925.

Grana również pt. Pod kuratelą.
Rkps Bibl. Teatru im. S. Wyspiańskiego w Kat. sygn. 1545.

31. Dobry numer. Komedia w 3 aktach oryginalnie napisana. Wyst. Lw. 4 listopada 1891. Wyd. Złoczów [1892] *Bibl. Powsz.* nr 44-45.

32. Kruczek pana mecenasa. Komedia. Powst. 1892. Nie druk.

33. Pan poseł. Komedia w 3 aktach. Wyst. Lw. 8 kwietnia 1893. Nie druk.
Współautor: I. Kliszewski.

34. Pan Paweł. Komedia. Powst. 1893. Nie druk.

35. Pojedynek. Komedia w 3 aktach. Wyst. Lw. 14 lipca 1898. Nie druk.

36. Podatek osobistodochodowy. Komedia w 3 aktach. Nie druk.

Współautor: A. Siemaszko.
Rkps Bibl. Teatru Pol. w W-wie, depozyt w Muzeum Teatr. sygn. 1900.

Ponadto P. Chmielowski w art. w: *Wielka enc. powsz. ilustr.* wymienia utwory: Bank się wali, Magnetyzer (współautor: R. Ruskowski).

Drobne utwory zamieszczał w czasopiśmie: *Dzien. Łódzki*, *Gaz. Nar.* (1881, 1886), *Iskra* (1887), *Mucha* (1887).

Listy

1. Do W. Belzy z 1881. Rkps Ossol. sygn. 12424/I.

2. Do W. Belzy. Rkps Ossol. sygn. 12646/II.

OPRACOWANIA

A. Abrahamowicz. *Dzien. dla Wszystkich* 1883 nr 5. — MEFISTO [A. RAJCHMAN]; A. Abrahamowicz. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1886 nr 138. — S. P. [S. SCHNÜR-PEPŁOWSKI]; A. Abrahamowicz. Sylwetka artystyczna. *Dzien. Pol.* 1886 nr 45. — P. Chm. [P. CHMIEŁOWSKI]. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 1-2 (1890). — J. K. K.: A. Abrahamowicz. *Przeł. Tyg.* 1891 nr 3. — *-z-*. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1894 nr 578 s. 522 [wiad. o chorobie].

(Nekrologi:) ab. *Tyg. Ilustr.* 1899 nr 36; Ad. D. [A. DOBROWOLSKI]. *Kur. Codz.* 1899 nr 226; AEM [A. MIESZKOWSKI]. *Wiek* 1899 nr 189; * * *. *Tyg. Pol.* 1899 nr 34; *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1899 nr 33 s. 387; *Gaz. Nar.* 1899 nr 227; *Gaz. Pol.* 1899 nr 186; *Iris* 1899 nr 9; *Kraj* 1899 nr 33; *Przeł. Polit., Społ. i Lit.* 1899 nr 188; *Rola* 1899 nr 35; *Tyg. Ilustr.* 1899 nr 35; *Wędrowiec* 1899 nr 34.

I. NIKOROWICZ: A. Abrahamowicz. Kilka obrazków z życia komediopisarza. *Gaz. Nar.* 1899 nr 240. — A. BAR. *Pol. słownik biogr.* T. 1 (1935).

Dwie teściowe. M. D. Ch. [M. DZIKOWSKI]. *Dzien. dla Wszystkich* 1880 nr 11. — (a): Teatrzyk Dobroczyńności. *Kur. Por.* 1883 nr 25 s. 2-3.

Inserat. M. D. Ch. [M. DZIKOWSKI]. *Dzien. dla Wszystkich* 1881 nr 7. — R. St. [S. ROSSOWSKI]. *Tydzień Pol.* 1881 nr 9. Gwałtu—on ma bzikal! (b). *Gaz. Nar.* 1881 nr 57. — *Kur. Codz.* 1881 nr 271. — *Kur. Por.* 1881 nr 335. — *Wiek* 1881 nr 271. — *Kur. Poz.* 1883 nr 8.

Pierwsza próba. *Dzien. Pol.* 1882 nr 29.

Stare gogi. *Dzien. Pol.* 1882 nr 41.

Po burzy. *Kur. Poz.* 1894 nr 102 w rubr.: Kronika miejscowa.

Vis-à-vis. *Dzien. Pol.* 1882 nr 67. — *Kur. Codz.* 1882 nr 270. — *Kur. Por.* 1882 nr 332 s. 2. — *Tyg. Powsz.* 1882 nr 48. — *Dwutyg. dla Kobiet* 1883 nr 11. — *Dzien. Poz.* 1883 nr 36. — *Kur. Poz.* 1883 nr 36. — *Kur. Por.* 1890 nr 155 s. 4.

Na dworcu kolejowym. (M). *Gaz. Nar.* 1882 nr 71.

Ciurkiewicz czy Dziurkiewicz. A. Z. *Przeł. Lit. i Artyst.* 1883 nr 13. — mg [M. GAWALEWICZ]. *Tyg. Powsz.* 1883 nr 35. — L. K. [L. KOZŁOWSKI]. *Czas* 1883 nr 149. — S. K. *Prawda* 1883 nr 36. — K. W. [K. WŁODARSKI]. *Orzeł* (Tarnów) 1883 nr 15. — (z.) *Nowa Reforma* 1883 nr 147. — *Czas* 1883 nr 147. — *Echo* 1883 nr 145. — *Gaz. Kr.* 1883 nr 149. — *Kur. Codz.* 1883 nr 4. — *Kur. Por.* 1883 nr 238 s. 1. — *Przeł. Tyg.* 1883 nr 35. — * * * [A. KRECHOWIECKI]. *Gaz. Lw.* 1884 nr 30. — *Dzien. Pol.* 1892 nr 69.

Baszybożuk. *Dzien. Pol.* 1883 nr 60.

Adwokat bez klientów. B. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1884 nr 38

s. 395. — * * [A. KRECHOWIECKI]. *Gaz. Lw.* 1884 nr 135. — p-. *Gaz. Nar.* 1884 nr 136. — (st.). *Dzien. Pol.* 1884 nr 151. — *Dzien. Powsz.* 1885 nr 263. — *Dzien. Poz.* 1885 nr 263 s. 3. — L. KWIECIŃSKI. *Czas* 1886 nr 269. — *Dzien. Poz.* 1886 nr 237 s. 4. — *Kur. Por.* 1886 nr 151 s. 2-3. — W. BOGUSŁAWSKI. *Gaz. Pol.* 1889 nr 258. — K. KASZEWSKI. *Kłosy* 1889 nr 1273. — Al. R. [A. RAJCHMAN]. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1889 nr 320 s. 554. — St. M. [S. M. RZĘTKOWSKI]. *Kur. Por.* 1889 nr 317. — Teatr polski. *Kraj* 1891 nr 6. — h. *Kur. Litewski* 1909 nr 44.

Nihilisci. (d.). *Dzien. Pol.* 1884 nr 89. — K. L. [L. KOZŁOWSKI]. *Czas* 1884 nr 132. — A. KRECHOWIECKI. *Gaz. Lw.* 1884 nr 88. — R. P. *Gaz. Nar.* 1884 nr 89. — A. URBAŃSKI. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1884 nr 33 s. 342. — *Czas* 1884 nr 132. — Nowe komedie. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1884 nr 29 s. 304. — *Gaz. Kr.* 1884 nr 132. — *Kur. Poz.* 1884 nr 102. — *Nowa Reforma* 1884 nr 132.

Mąż z grzeczności. -a-. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1885 nr 98 s. 319. — (a-k) [A. KLEZKOWSKI]. *Nowa Reforma* 1885 nr 90. — B. [M. BAŁUCKI]. *Tyg. Ilustr.* 1885 nr 121. — (d.). *Dzien. Pol.* 1885 nr 132. — FIGARO. *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1885 nr 35. — -mg- [M. GAWALEWICZ]. *Tyg. Powsz.* 1885 nr 35. — T. J. CHOIŃSKI [T. JESKE-CHOIŃSKI]. *Niwa* 1885 nr 262. — * * [A. KRECHOWIECKI]. *Gaz. Lw.* 1885 nr 63. — S. KRZEMIŃSKI. *Bluszcz* 1885 nr 35. — L. K. [L. KOZŁOWSKI]. *Czas* 1885 nr 90. — L. K. *Dzien. Łódzki* 1885 nr 223. — (m.). *Dzien. Pol.* 1885 nr 99. — W. MARENÉ-MORZKOWSKA. *Dzien. Łódzki* 1885 nr 208. — NEMO [A. MIESZKOWSKI]. *Przegl. Lit. i Artyst.* 1885 nr 7-8. — A. MILSKI. *Gaz. Pol.* (Czerniowce) 1885 nr 26. — (R. P.). *Gaz. Nar.* 1885 nr 33. — St. M. Rz. [S. M. RZĘTKOWSKI]. *Kur. Codz.* 1885 nr 234. — S. K. *Prawda* 1885 nr 36. — K. SZCZERSKI. *Kraj* 1885 nr 36. — A. URBAŃSKI. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1885 nr 82 s. 168 [wyst. Lw., Teatr Skarbka]. — B. ZAWADZKI. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1885 nr 100 [wyst. W-wa, Teatr Letni]. — *Czas* 1885 nr 94. — *Dzien. Pol.* 1885 nr 197. — *Dzien. Poz.* 1885 nr 251 s. 4. — *Gaz. Warsz.* 1885 nr 191. — *Kraj* 1885 nr 36. — *Kur. Por.* 1885 nr 193 s. 3. — *Kur. Por.* 1885 nr 235 s. 3. — *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1885 nr 91. — *Przegl. Tyg.* 1885 nr 35. — *Tyg. Beletrystyczny*

i Nauk. 1885/1886 nr 6. — *Tyg. Mód i Powieści* 1885 nr 38. — *Wielkopolanin* 1885 nr 252 s. 3. — (m.). *Dzien. Pol.* 1886 nr 257. — W. S. *Warta* 1886 s. 5465. — *Dzien. Łódzki* 1886 nr 161. — *Gaz. Radomska* 1886 nr 56; nr 59. — *Przegl. Lit. dod. Kraju* 1889 nr 4. — A. DOBROWOLSKI. *Kur. Pol.* 1890 nr 261. — ZOIL [H. GLIŃSKI]. *Kraj* 1890 nr 50. — Z fotelu. *Czas* 1890 nr 218. — Teatr polski w Petersburgu. *Kur. Por.* 1890 nr 8; nr 310. — (kj) [J. KASPROWICZ]. *Kur. Lw.* 1896 nr 164. — *Dzien. Pol.* 1896 nr 163.

A. D. [A. DOBROWOLSKI]. *Kur. Por.* 1901 nr 200. — K. H. WACHTEL. *Głos Rzeszowski* 1902 nr 10. — *Dzien. Poz.* 1903 nr 217. — J. Łoz. [J. ŁOZIŃSKI]. *Kur. Por.* 1905 nr 228, 230. — A. PLEWIŃSKI. *Ziemia Lubel.* 1906 nr 29. — *Gaz. Pol.* (Czerniowce) 1906 nr 8 [lwowski teatr ludowy w Czerniowcach]. — W. PR. [W. PROKESCH]. *Nowa Reforma* 1907 nr 140. — Kr. [K. RAKOWSKI]. *Czas* 1907 nr 70. — BITRU [M. SOBESKI]. *Kur. Poz.* 1907 nr 277 s. [5]. — R. [M. WIERZBIŃSKI]. *Praca* 1907 nr 49 s. 1562. — I. K. *Nasz Kraj* 1908 t. 2 nr 11. — ts [T. SOBOLEWSKI]. *Słowo Pol.* 1908 nr 416. — T. J. [T. JAWORSKI]. *Kur. Poz.* 1909 nr 227. — [M. WIERZBIŃSKI]. *Praca* 1909 nr 41. — *Głos Pol.* (Tarnopol) 1909 nr 15. — C. [S. CYWIŃSKI]. *Kur. Litewski* 1913 nr 38. — A. DOBROWOLSKI: Teatr Mały. *Kur. Warsz.* 1913 nr 321. — Gr. [W. GRUBIŃSKI]: Teatr Mały. *Kur. Por.* 1913 nr 322. — L. R. *Dzien. Kijowski* 1913 nr 297. — W. POPLAWSKI: Teatr Mały. *Gaz. Por. 2 Grosze* 1913 nr 321. — *Dzien. Poz.* 1916 nr 78. — *Ilustr. Kur. Codz.* 1916 nr 57.

E. BREITER. *Gaz. Pol.* 1919 nr 135. — Gr. [W. GRUBIŃSKI]. *Kur. Por.* 1919 nr 80 — L. K.: Teatr Letni. *Gaz. Por. 2 Grosze* 1919 nr 80. — MIECZ. *Lip. Robotnik* 1919 nr 136. — S. M. [S. MIŁASZEWSKI]. *Dzien. Pol.* 1919 nr 80 [wyst. W-wa, Teatr Letni]. — *Kur. Poz.* 1919 nr 183. — *Przegl. Teatr.* 1919 nr 1. — j. w. *Iskra* (Sosnowiec) 1921 nr 232. — kr [T. KREMER]. *Ilustr. Przegl. Teatr.* 1921 nr 5. — W. P. [W. PIOTROWICZ]. *Słowo Wil.* 1921 nr 147. — Z. RYCHTER. *Kur. Zagłębia* 1921 nr 274. — J. KOLLER. *Dzien. Poz.* 1922 nr 229. — (n). *Ore-downik* 1922 s. 191. — L. SKOCZYŁAS. *Goniec Kr.* 1922 nr 173. — T. Ł. [T. ŁOPALEWSKI]: Z „Reduty”. *Kur. Wil.* 1927 nr 92. — J. KOLLER. *Dzien. Poz.* 1928 nr 77. — Z. KOSIDOWSKI. *Gaz. Poz. i Pomorska* 1928 nr 8. — M. ŁASKI. *Nowy Express* 1928 nr 30. — W. N. [W. NOSKOWSKI]. *Kur. Poz.* 1928 nr 149 s. 3. —

- UNUS. *Nowy Kur.* 1928 nr 76 s. 4. — J. APPENZLAK. *Nasz Przegl.* 1931 nr 90. — W. FILOCHOWSKI. *Gaz. Warsz.* 1931 nr 101. — J. H. [J. HERNICZEK]. *Kur. Poz.* 1931 nr 443 s. 3. — I. K.: Inauguracja sezonu w Teatrze Nowym. Gościnny występ Jerzego Leszczyńskiego. *Nowy Kur.* (Poz.) 1931 nr 224 s. 4. — J. Ł. *Kobieta Współcz.* 1931 nr 15. — J. Sm. *Polonia* 1931 nr 2279. — J. LORENTOWICZ. *Dzień Pol.* 1931 nr 95. — E. ŁUNIŃSKI. *Teatr* 1931 nr 7. — (m): Występ gościnny Jerzego Leszczyńskiego. *ABC* 1931 nr 268. — W. M. [W. MADEJSKI]. *Słowo Pomorskie* 1931 nr 205. — (p). *Ilustr. Kur. Codz.* 1931 nr 94. — A. SŁONIMSKI. *Wiad. Lit.* 1931 nr 379. — STEF. *Gaz. Pol. Zach.* 1931 nr 226. — J. WOŁOŻYŃSKI. *Gaz. Pol. Zach.* 1931 nr 74. — *Z. Pam. Warsz.* 1931 z. 4. — ZASTĘPCA: Inauguracja sezonu w Teatrze Nowym. *Dzień. Poz.* 1931 nr 224 s. 3. — T. ŻELEŃSKI-BOY: Premiera w Teatrze Polskim. *Kur. Por.* 1931 nr 88; przedr. w książkach: *Flirt z Melpomeną. Wieczór 10. W-wa 1932*; *Pisma. T. 23. W-wa 1965*. — W. M. [W. MADEJSKI]. *Słowo Pomorskie* 1932 nr 229. — M. SZCZĘSNY. *Film* 1937 nr 22. —
- S. NOWACKI. *Dzień. Zach.* 1945 nr 312 s. 2. — Życie kulturalne na prowincji. *Dzień. Rzeszowski* 1945 nr 4. — GAD. *Nowe Horyzonty* 1946 nr 43 s. 2 [wyst. Przemysł, teatr „Fredreum”]. — S. KRWAŃCZAK: Z życia „Teatru Miasta Jarosławia”. *Dzień. Rzeszowski* 1946 nr 255. — J. KRAŚNY. *Gaz. Kaliska* 1949 nr 202 s. 5. — ZASTĘPCA. *Kur. Kaliski* 1949 nr 202 s. 5.
- Oddajcie mi żonę! AJAX JUN.: Z Galicji. *Chwila* 1886 nr 54 s. 3-4. — [J. BRZEZIŃSKI]. *Gaz. Pol.* 1886 nr 144. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Tyg. Mód i Powieści* 1886 nr 28. — K. KASZEWSKI. *Kłosy* 1886 nr 1091. — * * *. [A. KRECHOWIECKI]. *Gaz. Lw.* 1886 nr 42. — E. LUBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1886 t. 2 s. 59. — (m). *Dzień. Pol.* 1886 nr 121. — W. MARRENÉ [W. MARRENÉ-MORZKOWSKA]: Listy z Warszawy. *Dzień. Łódzki* 1886 nr 121. — MEL. O. MAN. *Kolce* 1886 nr 22 s. 171. — (O. B.) [K. OSTASZEWSKI-BARAŃSKI]. *Dzień. Pol.* 1886 nr 49. — *Bibl. Warsz.* 1886 t. 3 s. 137-138. — *Czas* 1886 nr 72. — *Dzień. Poz.* 1886 nr 68, 73. — *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1886 nr 127. — *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1886 nr 139 s. 218-219. — *Gaz. Radomska* 1886 nr 56. — *Goniec Niedzielnny i Świąteczny* 1886 nr 7. — *Kur. Por.* 1886 nr 90; nr 142 s. 3-4. — *Przegl. Lit. i Artyst.* 1886 nr 4. — *Przegl. Tyg.* 1886 nr 10. — M. *Kur. Poz.* 1887 nr 53. — Z.: Teatr polski. *Kraj* 1891 nr 7. — Teatr polski w Petersburgu. *Kur. Por.* 1891 nr 58 s. 2-3. — *Mucha* 1894 nr 24. — J. KOLLER. *Poradnik Teatrów i Chórów Włościańskich* 1913 s. 67-68.
- Pechowcy. A. KRECHOWIECKI. *Gaz. Lw.* 1886 nr 124. — (S. P.) [S. SCHNÜR-PEPŁOWSKI]. *Dzień. Pol.* 1886 nr 124. — *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1886 nr 140 s. 218. — *Kur. Por.* 1886 nr 152. — *Przegl. Polit., Spół. i Lit.* 1886 nr 124.
- Lyse konie. -a-. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1887 nr 175 s. 69. — A. KRECHOWIECKI. *Gaz. Lw.* 1887 nr 47. — (S. P.) [S. SCHNÜR-PEPŁOWSKI]. *Dzień. Pol.* 1887 nr 58. — *Dzień. Poz.* 1887 nr 233. — *Kur. Kr.* 1887 nr 89. — *Przegl. Polit., Spół. i Lit.* 1887 nr 47.
- Jubileusz. A. Br. *Kur. Codz.* 1891 nr 113. — W. BOGUSŁAWSKI. *Gaz. Pol.* 1891 nr 92. — *Kur. Por.* 1891 nr 113.
- Florek. (g) [M. GAWALEWICZ]. *Gaz. Pol.* 1887 nr 170. — M. G. [M. GAWALEWICZ]. *Kur. Codz.* 1887 nr 209. — M. *Kur. Poz.* 1887 nr 290-291. — H. O. [H. OMELIŃSKI]. *Głos* 1887 nr 31. — R. W. *Kłosy* 1887 nr 1154. — St. M. Rz. [S. M. RZĘTKOWSKI]. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1887 nr 201 s. 393. — St. M. Rz. [S. M. RZĘTKOWSKI]. *Kur. Warsz.* 1887 nr 209. — (S. P.) [S. SCHNÜR-PEPŁOWSKI]. *Dzień. Pol.* 1887 nr 273. — K. SKRZYŃSKI. *Gaz. Lw.* 1887 nr 230. — *Z-z. Przegl. Polit., Spół. i Lit.* 1887 nr 226. — *Gaz. Lw.* 1887 nr 223. — *Iskra* 1887 nr 18. — *Kur. Codz.* 1887 nr 209. — *Kur. Por.* 1887 nr 210 s. 2. — A. K. *Nowa Reforma* 1888 nr 289. — *Z fotelu. Czas* 1888 nr 291. — *Kur. Kr.* 1888 nr 225. — -a-. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1889 nr 310 s. 427. — A. b. *Kur. Codz.* 1889 nr 206. — W. BOGUSŁAWSKI. *Gaz. Pol.* 1889 nr 168. — M. G. [M. GAWALEWICZ]. *Tyg. Ilustr.* 1889 t. 2 s. 75. — KAROL [J. KOTARBIŃSKI]. *Kłosy* 1889 nr 1257. — S. KRZEMIŃSKI. *Bluszcz* 1889 nr 35. — J. ŁĘTOWSKI. *Niwa* 1889 nr 16. — A. RAJCHMAN. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1889 nr 305 s. 36. — St. M. Rz. [S. M. RZĘTKOWSKI]. *Kur. Por.* 1889 nr 207 s. 5. — *Kur. Codz.* 1889 nr 206. — *Życie* 1889 nr 32. — *Kraj* 1891 nr 5. — Teatr polski w Petersburgu. *Kur. Por.* 1891 nr 42 s. 2. — *Dzień. Poz.* 1895 nr 63. — St. M. [S. MASŁOWSKI]: Teatr Mały. *Gaz. Por.* 2 Grosze 1915 nr 157. — W. Gr. [W. GRUBIŃSKI]. *Kur. Por.* 1921 nr 257. — L. KOMARNICKI. *Przegl. Warsz.* 1921 nr 2. — J. Stycz. [H. NAGLEROWA] *Gaz. Wiecz.* 1921 nr 6082. — S. PIĘNKOWSKI. *Gaz. Warsz.* 1921 nr 260. — W. R. [W. RAB-

ski]. *Kur. Warsz.* 1921 nr 261. — T.: Teatr Polski. *Przegl. Teatr. i Kinematograficzny* 1921 nr 38-39. — K. MAKUSZYŃSKI. *Rzeczpospolita* 1924 nr 258.

Nowa Francillon. W. BOGUSŁAWSKI. *Gaz. Pol.* 1889 nr 168. — S. KRZEMIŃSKI. *Bluszcz* 1889 nr 33. — J. ŁĘTOWSKI. *Niwa* 1889 nr 16. — A. RAJCHMAN. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1889 nr 305 s. 367. — St. M. RZ. [S. M. RZĘTKOWSKI]. *Kur. Por.* 1889 nr 206 s. 4. — R. W. *Kłosa* 1889 nr 1257. — Z teatrów ogródkowych. *Kur. Por.* 1889 nr 196 s. 3-4 [wyst. W-wa, Eldorado]. — (nt) [K. NITMAN]. *Nowa Reforma* 1890 nr 77. — Z fotelu. *Czas* 1890 nr 77. — *Kur. Pol.* 1890 nr 92. — Z.: Teatr polski. *Kraj* 1891 nr 8.

Pospolite ruszenie. -a-. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1888 nr 253 s. 357-358. — Aem [A. MIESZKOWSKI]. *Kur. Codz.* 1888 nr 211. — M. *Kur. Poz.* 1888 nr 293. — (Ng). *Kur. Lw.* 1888 nr 77. — R. W. *Kłosa* 1888 nr 1206. — (S. P.) [S. SCHNÜR-PEPŁOWSKI]. *Dzien. Pol.* 1888 nr 77. — St. *Dom Pol.* 1888 nr 36 s. 285-286. — SYLF. *Kur. Kr.* 1888 nr 108. — A. WITSKI. *Prawda* 1888 nr 34. — *Czas* 1888 nr 106. — *Dzien. Pol.* 1888 nr 36. — *Kur. Por.* 1888 nr 212. — Z teatrów ogródkowych. *Kur. Por.* 1889 nr 154. — A. Br. *Kur. Codz.* 1890 nr 310. — W. BOGUSŁAWSKI. *Gaz. Pol.* 1890 nr 253. — ITEM. [G. CZERNICKI]. *Rola* 1890 nr 47. — DWUKROPEK. *Kur. Por.* 1890 nr 311. — Gl. *Przegl. Tyg.* 1890 nr 46. — CZEŚNIK [C. JANKOWSKI]. *Kraj* 1890 nr 46 w rubr.: Kronika warszawska. — E. LUBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1890 t. 2 s. 311. — Z. PIETKIEWICZ. *Prawda* 1890 nr 46. — A. RAJCHMAN. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1890 nr 372 s. 553-554. — Z. *Kraj* 1891 nr 10. — S. NOYSZEWSKI. Teatr Mały. *Gaz. Por.* 2 *Grosze* 1915 nr 238.

Propinacja. A. G. BEM. *Prawda* 1888 nr 52. — W. B. [W. BOGUSŁAWSKI]. *Kur. Codz.* 1888 nr 354. — M. G. [M. GAWALEWICZ]. *Gaz. Pol.* 1888 nr 291. — A. RAJCHMAN. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1888 nr 274 s. 596. — St. M. R. [S. M. RZĘTKOWSKI]. *Kur. Por.* 1888 nr 355 s. 3-4. — *Bibl. Warsz.* 1888 t. 2 s. 339. — SPECTATOR. *Niwa* 1889 nr 2.

Książę pan. -a-. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1889 nr 318 s. 524. — Ais.: Leopolianna. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1889 nr 300 [wyst. Lw., Teatr Skarbka]. — ** [A. KRZEMIEŃSKI]. *Gaz. Lw.* 1889 nr 87. — R. P. [R. POLIŃSKI]. *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1889 nr 85. — MELI-

TON [Z. SARNECKI]. *Kur. Pol.* 1889 nr 29. — (S. P.) [S. SCHNÜR-PEPŁOWSKI]. *Dzien. Pol.* 1889 nr 102. — *Czas* 1889 nr 249. — *Dzien. Pol.* 1889 nr 301. — *Kur. Por.* 1889 nr 301 s. 4. — A. Br. *Kur. Codz.* 1890 nr 39. — W. BOGUSŁAWSKI. *Gaz. Pol.* 1890 nr 33. — M. GAWALEWICZ. *Ateneum* 1890 t. 1 s. 495. — H. *Dzien. Łódzki* 1890 nr 61. — CZEŚNIK [C. JANKOWSKI]. *Kraj* 1890 nr 8. — K. KASZEWSKI. *Kłosa* 1890 nr 1285. — S. KRZEMIŃSKI. *Bluszcz* 1890 nr 8. — E. LUBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1890 t. 1 s. 107. — B. LUTOMSKI. *Przegl. Tyg.* 1890 nr 7. — L. NIEMOJEWSKI. *Tyg. Mód i Powieści* 1890 nr 9. — A. RAJCHMAN. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1890 nr 333. — St. M. RZ. [S. M. RZĘTKOWSKI]: Teatr Rozmaitości. *Kur. Por.* 1890 nr 39 s. 4-5. — St. B. *Kur. Lw.* 1890 nr 100. — St. M. RZ. [S. M. RZĘTKOWSKI]. *Wiek* 1890 nr 31, 33. — K. ZALEWSKI. *Kur. Warsz.* 1890 nr 39. — *Gaz. Lw.* 1890 nr 82. — *Kraj* 1890 nr 8. — ZOIL [H. GLIŃSKI]: Teatr polski. *Kraj* 1892 nr 3. — J. Łoz. [J. ŁOZIŃSKI]: Teatr Nowy. *Kur. Por.* 1903 nr 235. — *Wiek Ilustr.* 1903 nr 232. — Kr. [T. KREMER]: Teatry krakowskie. *Ilustr. Przegl. Teatr.* 1921 nr 1.

Te ś ć. m. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1890 nr 330 s. 50. — A. Br. *Kur. Codz.* 1891 nr 215. — W. BOGUSŁAWSKI. *Gaz. Pol.* 1891 nr 174. — G-l. *Przegl. Tyg.* 1891 nr 32. — K. G. [K. GÓRSKI]. *Czas* 1891 nr 62. — I. KLISZEWSKI. *Kur. Pol.* 1891 nr 74. — ** [A. KRZEMIEŃSKI]. *Gaz. Lw.* 1891 nr 66. — S. KRZEMIŃSKI. *Bluszcz* 1891 nr 33. — M. G. [M. GAWALEWICZ]. *Tyg. Ilustr.* 1891 t. 2 s. 9. — (nit) [K. NITMAN]. *Nowa Reforma* 1891 nr 62. — p-. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1891 nr 391 s. 182. — R. P. [R. POLIŃSKI]. *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1891 nr 65. — A. RAJCHMAN. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1891 nr 411. — W. [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Pamiętnik. Świeży figiel. *Prawda* 1891 nr 33. — *Czas* 1891 nr 194. — *Dzien. Pol.* 1891 nr 79. — *Kur. Por.* 1891 nr 216. — *Przegl. Tyg.* 1891 nr 12. — A. D. [A. DOBROWOLSKI]. *Kur. Pol.* 1892 nr 239. — ZOIL [H. GLIŃSKI]. *Kraj* 1892 nr 41. — Teatr Letni. *Dzien. Pol.* 1892 nr 246. — Teatr polski w Petersburgu. *Kur. Por.* 1892 nr 291. — *Dzien. Poz.* 1895 nr 223. — W. B. [W. BOGUSŁAWSKI]. *Gaz. Pol.* 1896 nr 213. — *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1896 nr 38 s. 455-456. — RR. [R. ROLA]. *Praca* 1904 nr 20. — K. KRUMŁOWSKI. *Ilustr. Kur. Codz.* 1916 nr 320. — A. D. *Postęp* 1922 nr 114 s. 2. — J. KOLLER. *Dzien. Poz.* 1922 nr 114. — Z. KOSIŃSKI. *Przegl. Por.* 1922 nr 130.

Pupil pupila. IGREK: Teatr Letni. *Dzien. Pol.* 1891 nr 170, 194. — ** [A. KRECHOWIECKI]. *Gaz. Lw.* 1891 nr 139.

Dobry numer. (b) [K. BARTOSZEWICZ]. *Mysł* 1891 nr 15. — E. P. *Czas* 1891 nr 281. — ** [A. KRECHOWIECKI]. *Gaz. Lw.* 1891 nr 255. — (nit) [K. NITMAN]. *Nowa Reforma* 1891 nr 281. — -p-. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1891 nr 420 s. 530; nr 421 s. 543. — *Z. Dzien. Pol.* 1891 dod. do nr 308, 310, 315. — *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1891 nr 424 s. 582. — *Kur. Pol.* 1891 nr 333. — *Przeł. Polit., Spół. i Lit.* 1891 nr 254. — *Przeł. Tyg.* 1891 nr 50. — X.: Cracoviana. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1892 nr 437 s. 79.

Kruczek pana mecenas. -p-.

Echo Muz., Teatr. i Artyst. 1892 nr 434 s. 46 [inf. o powst. komedii].

Pan poseł. (ja.). *Dzien. Pol.* 1893 nr 98. — (jk) [J. KASPROWICZ]. *Kur. Lw.* 1893 nr 98. — ** [A. KRECHOWIECKI]. *Gaz. Lw.* 1893 nr 80. — -p-. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1893 nr 498 [wzmianka o wyst.: Lw., Teatr Skarbka]. — R. P. [R. POLIŃSKI]. *Przeł. Polit., Spół. i Lit.* 1893 nr 81, 83. — *Dzien. Pol.* 1893 nr 93. — *Goniec i Iskra* 1893 nr 10. — W. R. [W. RABSKI]. *Przeł. Poz.* 1895 nr 10. — *Dzien. Poz.* 1895 nr 53.

Pan Paweł. -p-. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1893 nr 498.

Pojedynek. *Przeł. Polit., Spół. i Lit.* 1898 nr 160.

ADAMOWICZ BOGUSŁAW (1870–1944)

Pseud.: B. KORDA; SELF.

Poeta i powieściopisarz.

Ur. 13 stycznia 1870 (wg S. Lama 1871) w Mińsku na Białorusi. Syn Emeryka i Józefiny ze Szretterów. Gimnazjum ogólnokształcące ukończył w Mińsku. Następnie wyjechał do Paryża na studia malarstwa, specjalizował się w malarstwie miniaturowym. W 1906-1911 przebywał w Krakowie. Około 1911 wrócił do Mińska, gdzie w 1918-1920 był redaktorem *Gonca Mińskiego*. W lecie 1920 wyjechał do Warszawy, zamieszkał tu na stałe i przebywał do 1944. Ewakuowany przymusowo po powstaniu warszawskim, zaginął bez wieści.

TWÓRCZOŚĆ

1. Gra wyobraźni. Poezje. Seria 1. Kr. 1893.

Pod pseud. B. Korda.

2. Melodie. W-wa 1897.

Poezje.

3. Tragedia krwi. Kr. 1897. Zob. też poz. 4, 6.

Poezje.

Zawartość: tu wiersze: Piąty żywioł; Nagość; Wstyd; Wąż; Bezpłodność; Świętokradztwo; Krzyk sodomski; Za kim; Tragedia krwi.

4. Poezje. Seria 1. W-wa 1899.

Zawartość: tu cykle: Tragedia krwi. (Zob. poz. 3), Sarkazmy. (Zob. też poz. 6), Z wariacji; oraz Miasto umarłych. [Poemat].

5. Rapsod ludzkości. Paryż 1901. Zob. też poz. 6.

Poemat.

6. Poezje. Paryż 1903 [1902].

Zawartość: tu cykle: Święto róż, Tragedia krwi. (Zob. poz. 3), Sarkazmy. (Zob. poz. 4), Gdy ja w zmierzchach drzemię, Stygmaty, Na

starej harfie; ponadto wiersze: Dziewiąta fala; Rapsod ludzkości. (Zob. poz. 5); Kolęda wrzesińska; „I oto szedłem na tve, Polsko, niwy”.

7. Julian Moers z Poradowa (E. Bośniacka). Wspomnienie pośmiertne. Piza 1904. Przedr. jako wstęp do: Julian Moers z Poradowa: Pisma. T. 1. Lw. 1907 i wyd. nast. W-wa 1937.

8. Wojna z duchami. *Głos Warsz.* 1908 nr 174-219; pt. W starym dworze. *Czas* 1909 nr 141-171. Wyd. osob. pt. W starym dworze. Powieść fantastyczna. Kr. 1909; pt. Wojna z duchami. W starym dworze. *Przeł. Wiecz.* 1923 nr 261-296; toż wyd. osob. W-wa 1924.

9. Tajemnica długiego i krótkiego życia. W-wa 1911.

Opowiadania.

Zawartość: Dzieje niewiadomego doży. (*Czas* 1909 nr 43-45. Zob. też poz. 11); Potworek; Bajka o bajce; Zegarmistrz. (*Romans i Powieść* dod. *Świata* 1909 nr 10); Triumf śmierci; Tajemnica długiego i krótkiego życia. (*Tyg. Ilustr.* 1910 nr 52-53. Zob. też poz. 11).

Przekłady

Tajemnica długiego i krótkiego życia: franc.: P. Cazin: w: *Le Mille nouvelles*. Paryż [b.r.] s. 26.

10. Nieśmiertelne głupstwo. Fantazja powieściowa. *Museion* 1911 z. 1-11. Wyd. osob. W-wa 1912.

11. Wesoly marszałek. W-wa 1922.

Opowiadania.

Zawartość: Wesoly marszałek; Dzieje doży. (Zob. poz. 9); Pogańska ofiara; Tajemnica długiego i krótkiego życia. (Zob. poz. 9).

12. Triumf złotych. Ogl. pt. Świat na żółto. *Przegl. Wiecz.* 1925 nr 242-282. Wyd. osob. pt. Triumf złotych. W-wa 1927 [1926] *Bibl. Groszowa* 158. Wyd. nast.: W-wa 1927 *Bibl. Dziel Wyborowych* 52.

Powieść.

Przekłady drobnych utworów: esperanto: (Zerdz Eskimosa) T. K. *Pola Esperantisto* (W-wa) 1924 nr 11/12 — franc.: B. Kozakiewicz. *Poesia* (Mediolan) 1905, 1906, 1908 (tu: Frammenti polacchi; La masque, poème polonais; Deux poèmes polonais: Le serpent. Où se trouve la lumière).

Utworki i artykuły zamieszczał w czasopiśmie: *Ateneum* (1903), *Bibl. Warsz.* (1899), *Czas* (1907, 1909; tu m. in.: Dwie Ojczyzny. 1907 nr 227-234), *Dzien. Powsz.*, *Dzien. Poz.* (1902-1903), *Gaz. Powsz.* (1908; tu: Cud trzewiczkowy. Nr 1), *Głos* (1893), *Głos Narodu* (1904), *Głos Warsz.* (1908), *Goniec Miński* (1918-1920), *Goniec Pol.* (Paryż 1900), *Kłosa Ukrainskie* (1914), *Kur. Niedzielnny* (1897), *Kur. Por.* (1923-1924; tu cykl „Bajek fantastycznych”: Kucharze. 1923 nr 288; Kolor włosów. 1923 nr 295; Spowiedź artysty. 1923 nr 309, 311; Kataklyzm. 1923 nr 323; W obłokach. 1923 nr 330; Żerdz Eskimosa. 1923 nr 336; Antyk. 1924 nr 6), *Młodość* (1898/1899), *Museion* (1911), *Naród* (1921), *Nasz Kraj* (1906), *Przegl. Polit.*, *Spol. i Lit.*, *Przegl. Wiecz.* (1923, 1925), *Romans i Powieść dod. Świata* (1909), *Tyg. Ilustr.* (1910-1911, 1921, 1928-1929; tu m. in.: przekł. P. J. Béranger: Wspomnienie ludu. 1911 nr 50), *Tyg. Wil.* (1911), *Wieczory Rodz.* (1899), *Zgoda* (Chicago 1909), *Życie* (1898).

Ponadto w wydawnictwach zbiorowych: *Antologia współcz. poetów pol.* Ułożył K. Króliński. Lw. 1908, *Bard pol.* Zebrał B. Koreywo. Kijów 1909; wyd. 2 Poz. [1923], *Księga dla wszystkich*. Łódź 1899, *Melitele*. Kr. 1902, *Młoda Polska*. Oprac. T. Żeleński (Boy). Lw. 1939 BN I, 125; wyd. 2 Wr. 1947, *Najmłodsza pieśń pol.* Oprac. L. Staff. Lw. 1903, *Ofiarom wojny*. Kijów 1916, *Siew Bellony. Jednodniówka*.

Mińsk 1918, *Wybór poezji Młodej Polski*. Ułożył W. Feldman. Wyd. 2 przerobione i uzup. W-wa [1918], [Wybór wierszy przedr. w:] *Zbiór poetów pol. XIX w.* Oprac. P. Hertz. Księga 4. W-wa 1965.

Listy

1. Do W. S. Reymonta z 1903. Rkps Ossol. sygn. 6978/I.

OPRACOWANIA

S. LAM: Współcześni pisarze polscy. Literatura piękna i krytyka literacka. W-wa 1922. — J. PERETIATKOWICZ, W. SOBESKI: Współczesna kultura polska. Poz. 1932. — J. KRZYŻANOWSKI: Neoromantyzm polski 1890-1918. Wr. 1963 s. 76-77, 343. — B. Adamowicz, W: *Zbiór poetów pol. XIX w.* Oprac. P. Hertz. Księga 4. W-wa 1965 s. 677.

Melodie. T. KONCZYŃSKI. *Przegl. Tyg.* 1898 nr 28.

Tragedia krwi. P. CHMIEŁOWSKI: Ze współczesnego Parnasu. *Kur. Codz.* 1899 nr 338.

Poezje. Seria 1. W. WOLSKI. *Przegl. Tyg.* 1899 nr 23; przedr. w książce: *Wzloty na Parnas*. W-wa 1901 s. 17-23.

Poezje. W. BUGIEL. *Dzien. Poz.* 1902 nr 297. — J. STEN [L. BRUNER]. *Krytyka* 1903 t. 1 s. 334. — C. *Goniec Pol.* (Paryż) 1903 nr 1-2. — P. CHMIEŁOWSKI. W: *Album artystyczne*. Kr. 1903. — *Nowa Reforma* 1903 nr 63.

Julian Moers z Poradowa. W. HAHN. *Książka* 1905 s. 133-134. — B. KAŚINOWSKI. *Dzien. Poz.* 1905 nr 52. — Kos. St. *Słowo Pol.* 1905 nr 96.

Wojna z duchami. L. H. MORSTIN. *Kur. Warsz.* 1910 nr 72. — jb. *Słowo Pol.* 1910 nr 216. — W. MIELŻYŃSKA. *Dzien. Poz.* 1924 nr 269.

Tajemnica długiego i krótkiego życia. E. CZEKAŁSKI. *Sfinks* 1911 t. 1 s. 154-155. — Z. DĘBICKI. *Kur. Warsz.* 1911 nr 198. — HAJOTA [H. PAJZDERSKA-ROGOZIŃSKA]: Debiuty belewrytyczne. *Tyg. Mód i Powieści* 1911 nr 40 s. 2-3. — *Museion* 1911 z. 9 s. 106-108. — Nowele-fantazje. *Tyg. Ilustr.* 1911 nr 17. — J. CIEŚLIŃSKI. *Lit. i Sztuka* 1912 nr 5 dod. *Nowej Gaz.* nr 68.

Nieśmiertelne głupstwo. H. GALLE. *Książka* 1912 nr 10. — W. JAMPOLSKI. *Krytyka* 1912 t. 2 s. 192. —

OTTO. *Prawda* 1912 nr 26. — ZYG. SAR. [Z. SARNECKI]. *Wisła* 1912 nr 6. — T. STARCZEWSKI. *Słowo Pol.* 1912 nr 339. — *Głos Płocki* 1912 nr 56. — *Lit. i Sztuka* 1912 nr 29 dod. *Nowej Gaz.* nr 483.

Wesoły marszałek. b. a. *Świat* 1922 nr 49.

Triumf złotych. hr. *Wiad. Lit.* 1927 nr 22. — K. B.: Z wydawnictw. *Kur. Pol.* 1927 nr 1.

ANTONIEWICZ JAN BOŁOZ (1858—1922)

Pseud.: PEREGRINUS.

Historyk sztuki i literatury.

Ur. 3 maja 1858 w Skomorochach koło Buczacza. Od 1876 do 1880 studiował na Uniwersytecie Jagiellońskim początkowo przez krótki czas prawo, później filologię germańską i romańską. Na dalsze studia germanistyczne wyjechał do Wrocławia i Monachium, gdzie uzyskał doktorat za rozprawę pt. „Die Entstehung des Schillerschen Demetrius”. W Monachium był współpracownikiem wydawnictwa wzorowych tekstów pisarzy niemieckich *Kürschners Deutsche National Literatur*. W 1885 został członkiem Komisji Historii Sztuki Akademii Umiejętności. W 1892 przeniósł się na stałe do Lwowa, a w rok później objął na tamtejszym uniwersytecie nowo utworzoną katedrę historii sztuki. W 1892 został przewodniczącym komitetu wystawy retrospektywnej sztuki polskiej na ogólnej wystawie we Lwowie oraz konserwatorem zabytków sztuki średniowiecznej i nowożytnej. Przy swojej katedrze zorganizował Instytut Historii Sztuki. W 1897 został członkiem korespondentem Akademii Umiejętności. Od 1901 był prezesem lwowskiego Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych i urządzał liczne wystawy. W 1906 został odznaczony Orderem Żelaznej Korony III klasy za zasługi w dziedzinie prac konserwatorskich. W 1914 został członkiem zwyczajnym Akademii Umiejętności, członkiem Komisji Centralnej Konserwatorskiej w Wiedniu i członkiem austriackiej Rady Artystycznej. Jako współzałożyciel Towarzystwa Naukowego we Lwowie zorganizował w 1922 Sekcję Historii Sztuki. Odbывał częste podróże naukowe do Włoch. Żoną jego była Anna Bamberg. Zmarł 29 września 1922 w Bad-Elster w Saksonii.

TWÓRCZOŚĆ

1. Poezja polska w Ameryce. *Przeegl. Pol.* 1881 t. 62 s. 281-295 i odb.

2. O średniowiecznych źródłach do rzeźb znajdujących się na szkatulce z kości słoniowej w skarbcu katedry na Wawelu. *Pam. AU w Kr. Wydz. Filol. i Hist.-Filoz.* 1885 i odb.

3. „Ostatni” Krasieńskiego. *Kwart. Hist.* 1889 z. 3 i odb.

4. Młodość Krasieńskiego. Próba syntezy. *Przeegl. Pol.* 1891 t. 101 s. 535-559 i odb.

5. Historia, filologia i historia sztuki. Odczyt... *Eos* 1897 s. 129-160 i odb.

6. Studia nad sztuką włoską XV i XVI wieku. I. Rozwój młodzieńczy Lorenza Costy i jego obrazy w galerii Książąt Czartoryskich w Krakowie. Kr. 1898.

7. Świątynia zagadkowa Lionarda da

Vinci. *Księga pamiątk. Univ. Lw. ku uczczeniu pięćsetnej rocznicy fundacji Jagiellońskiej Univ. Kr.* Lw. 1900 i odb.

8. Przedmowa do: K. Woerman: Czego nas uczą dzieje sztuki. Przel.: J. Hasy-mowicz. Lw. 1902 *Wiedza i Życie* R. 2 t. 8-9.

9. Klasztor franciszkański w Krośnie. Lw. 1910.

10. Grotgter. Lw. [1910] *Nauka i Sztuka* t. 11. Wyd. nast. Lw. [1911] *Nauka i Sztuka* t. 11. Odb. fragmentu pt. „Wojna” Artura Grotgtera. Kr. 1911.

Dzieło nagrodzone przez Akademię Umiejętności nagrodą im. Barczewskiego.

11. „Stance” Zygmunta Krasieńskiego. *Księga pamiątk. ku uczczeniu 250 rocznicy założenia Univ. Lw.* Lw. 1912 i odb. Kr. 1911.

12. Przedmowa do: J. Kieszkowski, W. Turczyński: Katalog wystawy sztuki polskiej. Wiedeń 1915.

13. Leonardo da Vinci. W czterech-setletnią rocznicę jego śmierci 2 maja 1519. Lw. 1919.

Ponadto pracował nad monografią o rzeźbiarzu Padovanim. Jest także autorem szeregu katalogów z wystaw malarskich we Lwowie. Wygłaszał odczyty z zakresu historii sztuki i literatury.

Studia i artykuły z dziedziny historii literatury i historii sztuki umieszczał w następujących czasopismach: *Allgemeine Zeitung* (Monachium 1884, 1886; tu m. in.: Das Nibelungenlied in polnische Sprache. 1884 nr 17), *L'Arménie* (Londyn 1898), *Bibl. Warsz.* (1904), *Biuletyn AU* (1905), *Dzienn. Pol.* (1901), *Éos* (1896-1897), *Gaz. Lw.* (1900), *Gaz. Nar.* (1907), *Gaz. Por. i Wiecz.* (1922), *Gaz. Wiecz.* (1916-1918, 1920), *Kraj* (1898), *Kur. Warsz.* (1919), *Kwart. Hist.* (1888-1890, 1897-1898), *Nasz Kraj* (1908), *Pam. AU w Kr. Wydz. Filol. i Hist.-Filoz.* (1885), *Prace Komisji Hist. Sztuki* (1921), *Prace Tow. Nauk. we Lw.*, *Przeegl. Pol.* (1881, 1891-1892, 1896; tu m. in.: Bohater ostatniej powieści Sienkiewicza. 1892 t. 103 s. 255-288; Zygmunt Krasziński i dzieło Stanisława Tarnowskiego. 1896 t. 120 s. 1-16, 336-367), *Przew. Nauk. i Lit.* (1887), *Reforma, Romanische Forschungen* (Lipsk 1889), *Słowo Pol.* (1903, 1907; tu m. in. art.: O autentyczności „Madonny” Rafaela w Galerii Miejskiej. 1907 nr 382). *Spr. AU, Spr. Komisji do Badania Hist. Sztuki w Polsce* (1896, 1900, 1907, 1912, 1915), *Spr. Tow. Nauk. we Lw.* (1922), *Tyg. Słowa Pol.*, *Wiad. Numizmatyczno-Archeol.* (1916), *Wiad. Pol.* (Piotrków 1917), *Wiener Abendpost* (1902, 1904-1905), *Zeitschrift für deutsches Alterthum* (Berlin 1888), *Zeitschrift für vergleichende Literaturgeschichte und Renaissance Literatur* (Berlin 1888-1889), *Życie i Sztuka* (Lw. 1904).

Ponadto pisał w wydawnictwach zbiorowych: *Allgemeine Deutsche Biographie*. T. 20 (1890; tu: Johann Elias Schlegel), *Katalog ilustr. wystawy mistrzów dawnych...* Wyd. M. Treter. Lw. 1909 (tu: odczyt wygt. dn. 25 lutego 1909 i odb.), *Księga pamiątk. II zjazdu katol. odbytego we Lw...* 1896. *Żółkiew 1897, Księga pamiątk. ku uczczeniu 250 rocznicy założenia Uniw.* Lw. Lw. 1912, *Księga pamiątk. Uniw. Lw. ku uczczeniu pięćsetnej rocznicy fundacji Jagiellońskiej Uniw. Kr. Lw.* 1900, *Pam. II Zjazdu Historyków Pol.* Lw. 1890 (tu: O nieznanym utworach francuskich Z. Kraszińskiego), *Pam.*

III Zjazdu Historyków Pol. Kr. 1900 (tu: Portret Cecylii Gallerani przez Lionarda da Vinci w Muzeum książąt Czartoryskich w Krakowie).

Prace edytorskie

1. J. E. Schlegel: *Aesthetische und dramaturgische Schriften*. Heilbronn 1887 *Deutsche Litteraturdenkmäler des 18 und 19 Jh.* t. 26. (Ze wstępem wydawcy).

2. Z nieznanym utworów Zygmunta Kraszińskiego. Lw. 1890.

Listy

1. Do J. Majera z 1875. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2020.

2. Do T. Lenartowicza z 1883. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2028.

3. Do S. Tomkowicza 106 listów z 1883-1922. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 1795.

4. Do P. Chmielowskiego z 1889. Rkps Ossol. sygn. 4812/I.

5. Do J. Korzeniowskiego 82 listy z 1889-1920 i b. d. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7351 t. 2, 3.

6. Do O. Balzera 24 listy z 1889-1922. Rkps Ossol. sygn. 7659/II, 7699/II, 7700/II, 7705/II, 11998/II.

7. Do M. Bobrzyńskiego 4 listy z 1892-1905. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 8078, 8079, 8086, 8089.

8. Do Z. Celichowskiego z 1893. Rkps Bibl. Kórń. sygn. AB 92.

9. Do Tow. Przyj. Sztuk Pięknych we Lw. 53 listy z 1893-1919. Rkps. Ossol. sygn. 7447/I.

10. Do W. Kętrzyńskiego 6 listów z 1894-1901. Rkps Ossol. sygn. 6204/III.

11. Do H. Rodakowskiego kopie 2 listów z 1894. Rkps Ossol. sygn. 12269/II.

12. Do H. Dąbcańskiej 4 listy z 1897-1906. Rkps Ossol. sygn. 12234/II.

13. Do T. Głuszkiewicza z 1899. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5546.

14. Do T. Smarzewskiego z 1900. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory Dynowskich.

15. Do A. Czołowskiego z 1900. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2769.

16. Do starostwa w Mościskach z 1902. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5546.

16a. Do K. Filipowicza z ok. 1903. Rkps Muzeum Tatrzńskiego w Zakopanem sygn. 162.

17. Do Z. Sarneckiego z 1903. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6713.

18. Do M. Sokolowskiego z 1906. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5995 IV.

19. Do Akademii Umiejętności w Kr. z 1913. Rkps Bibl PAN w Kr. sygn. 2001.

20. Do J. Kasprowicza z 1915. Rkps Ossol. sygn. 6439/I.

21. Do W. Feldmana z 1916. Rkps Ossol. sygn. 12276/II.

22. Do J. Malczewskiego z 1916. Rkps IS PAN Dział Zbiorów Specjalnych sygn. 542/IV 1-6.

23. Do B. Wysloucha z 1916. Rkps Ossol. sygn. 7175/II.

24. Do L. Bernackiego 3 listy z 1918-1920. Rkps Ossol. sygn. 7028/II.

25. Do S. Zakrzewskiego 2 listy z 1919. Rkps Ossol. sygn. 7443/II.

26. Do A. Zaleskiego z 1919. Rkps Ossol. sygn. 7114/I.

27. Do A. Jaworskiego 3 listy z 1922. Rkps Bibl. im. H. Łopacińskiego w Lubl. sygn. 1867.

28. Do nieznanego adresata z 1922. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5996 IV.

29. Do Wydziału Wykonawczego Pol. Komitetu Organizacyjnego Międzynarodowego Zjazdu Historyków w Brukseli w kwietniu 1923. Rkps Bibl. Uniw. Warsz. depozyt Tow. Nauk. Warsz. sygn. 286 IV.

30. Do Z. Celichowskiego. Rkps Bibl. Kórń. sygn. AB 93.

31. Do A. Hajdeckiego. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2169.

32. Do nieznanego adresata. Rkps Ossol. sygn. 12823B₁/III.

33. Od W. Bartynowskiego z 1904. Rkps Ossol. sygn. 12534/II.

34. Kopia listu od Tow. Przyj. Sztuk Pięknych we Lw. z 1913. Rkps Ossol. sygn. 7535/II.

35. Od L. Bernackiego z 1919. Rkps Ossol. sygn. 7028/II.

OPRACOWANIA

P. Chm. [P. CHMIEŁOWSKI]. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 3-4 (1890).

A. DOBROWOLSKI: Szkice literackie. *Przegl. Tyg.* 1890 nr 14. — L. FINKEŁ, L. STARZYŃSKI: Historia Uniwersytetu Lwowskiego. T. 2. Lw. 1894 s. 282-284. — M. REITER: Oświadczenie

Przegl. Pol. 1896 t. 120 s. 367-368; J. BOŁOZ-ANTONIEWICZ: Odpowiedź. *Przegl. Pol.* 1896 t. 120 s. 368. — *Roczn. AU w Kr.* 1896/1897 s. 22-23. — Z. LEPSZY: *Kwart. Hist.* 1897 s. 563-564. — *Kronika Uniw. Lw.* T. 1. Lw. 1899 s. 207-208; T. 2. Lw. 1912 s. 511-512. — *Roczn. AU w Kr.* 1913/1914 s. 8-9. — *Spr. Tow. Nauk. we Lw.* 1921 t. 1 s. 18-20 [tu spis prac J. Antoniewicza].

(Nekrologi i wspomnienia): Z. BATOWSKI. *Kur. Warsz.* 1922 nr 274; M. BUZYŃSKI. *Rzeczpospolita* 1922 nr 270; E. BYK. *Wiek Nowy* 1922 nr 6394; J. KOLLER. *Dzien. Poz.* 1922 nr 228; W. KOZICKI. *Słowo Pol.* 1922 nr 224; L. PINIŃSKI. *Przegl. Współcz.* 1922 t. 3 nr 7/8 s. 199-208; S. TOMKOWICZ. *Czas* 1922 nr 223; M. TRETER. *Tyg. Ilustr.* 1922 nr 43; K. W. [K. WINKLER]. *Zwrotnica* 1922 nr 3; S. WITKOWSKI. *Gaz. Por. i Wiecz.* 1922 nr 6539; (wjt): Uczczenie pamięci śp. Bołoz-Antoniewicza. *Kur. Lw.* 1922 nr 269; W. ŻYLA. *Słowo Pol.* 1922 nr 234; Uczczenie śp. prof. Antoniewicza. *Wiek Nowy* 1922 nr 6434; J. KLEINER: Śp. Bołoz-Antoniewicz. *Pam. Lit. R.* 20 (1923) s. 343-347.

J. KLEINER: J. Bołoz-Antoniewicz jako badacz literatury polskiej i niemieckiej. *Spr. Tow. Nauk. we Lw.* 1923 t. 3 s. 11-12. — K. WINKLER. *Zwrotnica* 1923 nr 4. — *Prace Komisji Hist. Sztuki.* T. 3 (1923) s. 1-3. — Uroczyste posiedzenie Towarzystwa ku uczczeniu pamięci prof. J. Bołoz-Antoniewicza. *Spr. Tow. Nauk. we Lw.* 1923 s. 39-40. — W. PODLACHA: J. Bołoz-Antoniewicz 1858-1922. *Prace Sekcji Hist. Sztuki i Kultury Tow. Nauk. we Lw.* 1924 t. 1 s. 1-24 [tu m. in. spis prac J. Antoniewicza].

H. d'ABANCOURT. *Pol. słownik biogr.* T. 1 (1935). — J. PARANDOWSKI: A passionate pilgrim. *Tyg. Powsz.* 1959 nr 27 s. 5; przedr. w książce: *Wspomnienia i sylwety.* Wr. 1960 s. 75-80.

(Sprawozdania z odczytów): R. P.: O Z. Krasińskim. *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1890 nr 165. — A. C. [A. CHOLEŃSKI]: Sztuka ormiańska w Polsce. *Dzien. Pol.* 1896 nr 329. — Wiedza i życie w Polsce XIX w. *Gaz. Lw.* 1902 nr 52. — Odczyt o Grottgerze. *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1903 nr 124. — L. SKOCZYŁAS: Z. Krasiński a świat zmysłowy. *Słowo Pol.* 1912 nr 143. — Z. Krasiński a świat zmysłowy. *Słowo Pol.* 1912 nr 41; nr 92.

O średniowiecznych źródłach do rzeźb... K. M. Bibl. *Warsz.* 1885 t. 4 s. 293-295. — M. So-

KOŁOWSKI. *Przeł. Pol.* 1885 t. 78 s. 572-576. — *Przew. Nauk. i Lit.* 1886 s. 476.

J. E. Schlegel: *Aesthetische und dramaturgische Schriften* [edyt.]. W. CREIZENACH. *Przeł. Pol.* 1888 t. 88 s. 195-196. — R. WERNER. *Kwart. Hist.* 1888 z. 2 s. 254-258.

„Ostatni” Krasińskiego. S. T. [S. TARNOWSKI]. *Przeł. Pol.* 1890 t. 95 s. 390-393; W. S. P. *Przeł. Powisz.* 1890 t. 28 s. 109-114.

O nieznanym utworach francuskich Z. Krasińskiego [referat w *Pam. Zjazdu Historyków*]. W. S. P. *Przeł. Powisz.* 1890 t. 28 s. 114-115.

Z nieznanym utworów Z. Krasińskiego [edyt.]. W. S. P. *Przeł. Powisz.* 1890 t. 28 s. 115-116.

Świątynia zagadkowa Leonarda da Vinci. W. RUBCZYŃSKI: Nowe publikacje z powodu 500 rocznicy odnowienia fundacji Uniwersytetu Jagiellońskiego. *Przeł. Pol.* 1902 t. 143 s. 111-131.

Przedmowa do: K. Woerman: *Czego nas uczą dzieje sztuki*. C. Tyg. *Słowa Pol.* 1903 nr 3.

O autentyczności „Madonny” Rafaela... [art. w *Słowie Pol.*] A. CZOŁOWSKI: W sprawie galerii miejskiej. Odpowiedź prof. dr J. B. Bołoz-Antoniewiczowi. Lw. 1907. — T. RUTOWSKI: W sprawie galerii miejskiej. Lw. 1908. — J. BOŁOZ-ANTONIEWICZ: Raz jeszcze „Nasz Rafael”. *Nasz Kraj* 1908 i odb. rozszerz.

Grottger. L. PINIŃSKI: O Grottgerze. *Scena i Sztuka* 1911 nr 32-33. — T. RUTOWSKI: Prof. Antoniewicz o Grottgerze. *Gaz. Wiecz.* 1911. Wyd. osob. Lw. 1911. — A. SCHRÖDER: O Grottgerze. *Tyg. Ilustr.* 1911 nr 16. — Z. BATOWSKI. *Kwart. Hist.* 1912 s. 312-325 i odb. — S. TARNOWSKI. *Przeł. Pol.* 1912 t. 183 s. 86-90. — *Kronika Univ. Lw.* T. 2. Lw. 1912 s. 511-512.

„Stance” Z. Krasińskiego. S. ŁEMPICKI: Księga pamiątkowa Uniwersytetu Lwowskiego. *Pam. Lit. R.* 11 (1912) z. 4 s. 694.

ASNYK ADAM PROT (1838—1897)

Pseud. i krypt.: A. A.; ADAM ASN.; E...LY; EL; EL-Y; (EL-Y); ELY J.; EL...JAN STOŻEK; EL...Y; EL...Y JAN; EL...Y; EL***Y; ELY; ELY; JAN E...LY STOŻEK; JAN STOŻEK; SNOB; STOŻEK; Y; Y.; Y.; √.

Poeta, dramaturg.

Ur. 11 września 1838 w Kaliszu; syn Kazimierza — byłego oficera powstania listopadowego zesłanego na Syberię, zamożnego kupca-księgarza, oraz Konstancji z Zagórowskich. W 1849 rozpoczął naukę w szkole realnej w Kaliszu — ukończył ją w 1853. Przez następne trzy lata uczył się w domu języków obcych, chemii i botaniki oraz aplikował w sądzie pokoju. W 1856 wstąpił do Instytutu Gospodarstwa Wiejskiego w Marymoncie, lecz już w 1857 przeniósł się na warszawską Akademię Medyko-Chirurgiczną, gdzie studiował do 1859. Uczestniczył aktywnie w pracach młodzieżowych organizacji konspiracyjnych (grupa Jana Kurzyny). Na skutek represji władz wyjechał do Wrocławia, gdzie przez dwa semestry studiował medycynę. W okresie studiów wrocławskich (1859-1860) był członkiem Towarzystwa Literacko-Słowiańskiego. Po powrocie do Warszawy (1860) działał w młodzieżowym spisku zwanym Kapitułą, za co był więziony pięć tygodni w Cytadeli. Odzyskawszy wolność wyjechał w grudniu 1860 do Paryża, gdzie do lipca 1861 studiował filozofię. Stąd też odbył podróż do Londynu. Na jesieni 1861 zapisał się na uniwersytet w Heidelbergu. Studiował tam do 1862 nauki społeczne. Był członkiem młodzieżowej organizacji spiskowej „Orzeł Biały”. W 1862 odbył podróż do Szwajcarii. Na początku 1863 powrócił do Warszawy. Uczestniczył w pracach stronnictwa „czerwonych”. W marcu 1863 przebywał w Krakowie wraz z Ignacym Chmieleńskim w otoczeniu Ludwika Mierosławskiego. Był „prowizorycznym”, a od 17 września „stałym” członkiem „czerwonego” Rządu Narodowego.

Na polecenie Romualda Traugutta wyjechał do Drezna, gdzie wraz z Ignacym Chmieleskim miał pracować nad utworzeniem nowego rządu powstańczego. Pod sam koniec 1863 powrócił do Heidelbergu. W 1864 podróżował po Niemczech i Holandii, a na jesieni tego roku odbył swą pierwszą podróż do Włoch, gdzie przebywał do marca lub kwietnia 1865. Lato 1865 spędził w Szwajcarii. Jesienią 1865 powrócił do Heidelbergu, aby kontynuować studia. 24 grudnia 1866 doktoryzował się w Heidelbergu z zakresu nauk politycznych otrzymując tytuły doktora filozofii i magistra sztuk wyzwolonych. Po pobycie w Paryżu wrócił we wrześniu 1867 do kraju osiedlając się najpierw we Lwowie, a od jesieni 1870 w Krakowie. Od końca września 1872 do końca lutego 1873 przebywał we Włoszech. Od 1873 podejmował wyprawy wysokogórskie w Tatry. Był jednym z pierwszych członków Towarzystwa Tatrzańskiego. W 1875 ożenił się z Zofią Kaczorowską, zmarłą wkrótce po urodzeniu syna Włodzimierza (1876). W sierpniu i wrześniu 1878 przebywał we Francji, a w grudniu tego roku w Pradze. Od stycznia 1882 był wydawcą krakowskiego dziennika *Reforma*, przemianowanego w listopadzie tegoż roku na *Nową Reformę*, której redaktorem odpowiedzialnym był od grudnia 1889 do stycznia 1895. Od 1884 był radnym miejskim Krakowa. W 1888 odbył podróż do Włoch, na Sycylię, Maltę i północne brzegi Afryki, zakończoną w Marsylii (marzec 1888). W 1889 został wybrany posłem do galicyjskiego Sejmu Krajowego, gdzie między innymi razem z Hausnerem, Romanowiczem, Szczepanowskim stanowił demokratyczną opozycję. W 1890 uczestniczył w sprowadzeniu z Paryża prochów A. Mickiewicza. Był jednym z organizatorów Towarzystwa Szkoły Ludowej w Krakowie (1882), którego prezesem był w 1891. Od listopada 1891 do wiosny 1892 przebywał we Włoszech. W 1891 uczestniczył w Rzymie w obradach parlamentarnej konferencji pokojowej. W czerwcu 1893 przebywał w Florencji dla sprowadzenia do kraju zwłok T. Lenartowicza. W 1894 odbył podróż na Cejlon i do Indii. Wiosną 1897 przebywał we Włoszech. Zmarł 2 sierpnia 1897 w Krakowie; pochowany na Skalce.

TWÓRCZOŚĆ

1. Sen grobów. Powst. 1865. Ogł. *Dzien. Lit.* 1865 nr 12-14, 56-57 [Obraz I-II]; *Dzien. Lit.* 1867 nr 41 [Obraz III]. Przedr. zob. poz. 4, 19, 20.

Wielokrotnie przedrukowywany w wydaniach zbiorowych.

Rkps Ossol. sygn. 12033/III.

2. Panna Leokadia. Opowiadanie hreczkosieja. *Dzien. Lit.* 1868 nr 14-21. Wyd. osob. ze wstępem W. Prokescha Lw. 1923.

3. Gałązka heliotropu. Komedja w 1 akcie oryginalnie wierszem napisana. *Dzien. Lit.* 1869 nr 1-5. Wyd. osob. Lw. 1869. Zob. też poz. 20 oraz Wyd. zbior. poz. 1. t. 4. Wyst. W-wa 11 marca 1876. Przekład czes.: H. Jurenka. Praga 1880 *Divadelní ochotník* t. 188.

Rkps Ossol. sygn. 6982/II.

4. Poezje. Lw. 1869. Wyd. nast.: Poezje. T. 1. Kr. 1872 (zob. poz. 7 t. 1); Lw. 1876 (zob. poz. 7 t. 1).

Zawartość: Sen grobów: I-II, Epilog. (Zob. poz. 1); Odpoczywa: I-VIII. (*Dzien. Lit.* 1868 nr 50); Odłamowi Psychy Praksytelesa. (*Dzien.*

Lit. 1865 nr 2-3); Asceta: I-III. (*Dzien. Lit.* 1864 nr 56); Legenda pierwsze i miłości. (*Dzien. Lit.* 1868 nr 2); Julian Apostata. (*Dzien. Lit.* 1864 nr 56); Aszera. (*Dzien. Lit.* 1865 nr 9); — Kwiaty < Niezabudki kwiecie. (*Dzien. Lit.* 1867 nr 47); Pierwiosnki. (*Dzien. Lit.* 1867 nr 48); Gałązka jaśminu. (*Dzien. Lit.* 1867 nr 49); Bławatek. (*Dzien. Lit.* 1868 nr 26; *Kłosy* 1869 nr 211); Stokrotki: I-II. (*Dzien. Lit.* 1869 nr 10); Róża. (*Dzien. Lit.* 1869 nr 12); — Mozaika < Podróźni (*Dzien. Lit.* 1864 nr 50); W Zatoce Baja. (*Dzien. Lit.* 1864 nr 50); Pijąc falerno. (*Dzien. Lit.* 1867 nr 44); Wspomnienie. (*Dzien. Lit.* 1868 nr 21). Apostrofa. (Fragm. ogł. *Dzien. Lit.* 1868 nr 22); Odpowiedź. (*Dzien. Lit.* 1864 nr 51); Na Nowy Rok. (*Dzien. Lit.* 1868 nr 1); Pożegnane słowo. (*Dzien. Lit.* 1868 nr 20); Echo kołyski. (*Dzien. Lit.* 1868 nr 49); *Bluszcz* 1869 nr 48); Z podróży Duńcajcem. (*Dzien. Lit.* 1868 nr 49); Marzenie poranne. (*Dzien. Lit.* 1869 nr 20); Do... (*Dzien. Lit.* 1868 nr 18 pt. Do... Urywek z poematu); Nadgrobiek. (*Bluszcz* 1866 nr 50); Pamięci Józefa P... (*Dzien. Lit.* 1864 nr 54); Zmarłej dziewczycy. (*Dzien. Lit.* 1868 nr 48); *Bluszcz* 1869 nr 43); Endymion. (*Dzien. Lit.* 1868 nr 5); Prośba. (*Dzien. Lit.* 1869 nr 17); Wierzba na pustkowiu. (*Dzien. Lit.* 1869 nr 16); Toast w Poznaniu. (*Dzien. Poz.* 1868 nr 154); Piosnka pijaka. (*Dzien. Lit.* 1868 nr 52); Rada. (*Dzien. Lit.* 1868 nr 27); Szkoła. (*Dzien. Lit.* 1868 nr 27); *Bluszcz* 1869 nr 45); Gdybym był młodszy... (*Dzien. Lit.* 1868 nr 41); Karmelkowy wiersz. (*Dzien. Lit.* 1868 nr 41); W albumie [inc.

Kiedys mi serce wzięła, niech ci służy... (*Dzien. Lit.* 1868 nr 19); Anakreontyk; Na pamiątkę; Jedna chwila. (*Bluszcz* 1869 nr 46); Różne lzy. (*Dzien. Lit.* 1867 nr 51); Serenada. (*Dzien. Lit.* 1869 nr 18); Sonet [inc.] Odkąd znów padło w proch twe czoło dumne... (*Dzien. Lit.* 1869 nr 7); Sonet [inc.] Pośród narodów wyście nędzaczami... (*Dzien. Lit.* 1869 nr 17); Sonet [inc.] Nie myśl o szczęściu! nie myśl o miłości...; Sonet [inc.] Pierwsze uczucia to kwiaty wiosenne...; Sonet [inc.] Jednego serca! tak mało, tak mało... (*Bluszcz* 1869 nr 50); Ach, jak mi smutno. (*Dzien. Lit.* 1868 nr 51); *Bluszcz* 1869 nr 47); Dzień i noc. (*Dzien. Lit.* 1868 nr 51); Nawrócenie. (*Dzien. Lit.* 1868 nr 51); Niezręczny: I-II. (Odmianna red. ogł. A. Chorowiczowa. *Pam. Lit.* R. 22/23 (1925/1926) s. 513); Dwa spotkania; Na przedpieklu. (*Dzien. Lit.* 1867 nr 46)>.

Rekopisy wierszy: rkps Ossol. sygn. 12033/III (Odtamowi Psychy Praksytelesa; Asceta; W Zatoce Baia; Pijąc falerno).

5. Walka stronnictw. Komedja w 2 aktach. *Kraj* (Kr.) 1869 nr 89-112 z przerwami i odb. Zob. też Wyd. zbior. poz. 1 t. 5. Wyst. Lw. 12 stycznia 1870.

Rkps Ossol. sygn. 6982/II.

6. J. I. Kraszewskiemu. Ogł. pt. Do J. I. Kraszewskiego. *Kraj* (Kr.) 1871 nr 66; *Dzien. Poz.* 1871 nr 70; *Mrówka* 1871 nr z 31 marca. Wyd. osob. pt. [inc.] U nas, gdzie przewodnikiem narodowej pracy... [B. m. 1871]. Zob. też poz. 7, 19.

Wiersz okolicznościowy na dzień imienin J. I. Kraszewskiego, wyd. anonimowo.

Był wielokrotnie przedrukowany w wydaniach zbiorowych.

7. Poezje. T. 1-2. Kr. 1872. Wyd. nast. T. 1-2. Lw. 1876.

T. 1: tom pierwszy jest wydaniem następnym poz.: Poezje. Lw. 1869, z drobnymi zmianami w układzie. Zob. poz. 4.

T. 2: [inc.] Miejmy nadzieję!... (*Sobótka* 1871 nr 19); Publiczność i poeci: Publiczność do poetów. Poeci do publiczności. (*Dzien. Lit.* 1869 nr 50, 52); Pod stopy krzyża. (*Dzien. Lit.* 1869 nr 45); — Ze sceny świata. Sonetów dwanaście <I. [inc.] Oto ja — anioł zniszczeń...; II. [inc.] Rzekłem — i usłyszała mnie szalona pycha...; III. [inc.] I powstał krzyk ogromny...; IV. [inc.] Wstała jutrznia czerwona...; V. [inc.] To był prolog dopiero...; VI. [inc.] Teraz to rzeź za rzezią...; VII. [inc.] Piękne dzieło zniszczenia!...; VIII. [inc.] Triumf mój jest zupełny...; IX. [inc.] Na tym koniec?...; X. [inc.] Więc znów snują się dale...; XI. [inc.] O jakże piękne plony!...; XII. [inc.] Ja jeden triumfuję... (*Kraj* 1870 nr 249)>; — Rodzinnemu miastu. (*Dzien. Lit.* 1870 nr 6; *Kaliszanin* 1870 nr 14); Na pobojoiwisku. (*Sobótka* 1871 nr 1; *Dzien. Poz.* 1871 nr 5); Przebudzona. (*Dzien. Lit.* 1870 nr 9; *Kłosy* 1870 nr 249); Różowa chwila. (*Bluszcz* 1872 nr 19); Helenie Modrzejewskiej. (*Strzecha* 1871 z. 8 s. 232-233); — Z motywów ludowych <Siwy koniu. (*Kłosy* 1870 nr 276); Szumi w gaju brzezina... (*Kłosy* 1870 nr 276); Kłątwa. (*Kłosy* 1870 nr 276 pt. Kto był przyczyną rozstania naszego...); Huczy woda po kamieniach... (*Kłosy* 1870 nr 276); Błąka się wicher

w polu... (*Dzien. Lit.* 1870 nr 13; *Kłosy* 1870 nr 276); Bodaj owa rzeczka... (*Kłosy* 1870 nr 276); Nie będę cię rwala... (*Kłosy* 1870 nr 276); Chłopca mego mi zabrali. (*Kłosy* 1871 nr 289); Pan Jezus chodzi po świecie. (*Kłosy* 1872 nr 289 pt. O nie rozpaczaj tak, dziecię...); Czary; Przykro, przykro jest dębowi... (*Kłosy* 1870 nr 287); Zdradzieckie drzewo. (*Kłosy* 1871 nr 290 [inc.] W złą czy dobrą dołę...); Gdy... (*Kłosy* 1871 nr 307 pt. Gdy zielenić gaj się zacznie...); Siedzi ptaszek na drzewie... (*Kłosy* 1871 nr 309); W chacie... (*Kłosy* 1871 nr 312 pt. W chacie słabo ogień błyska); Słonko. (*Bluszcz* 1872 nr 50)>; — Kwiaty <Powój. (*Strzecha* 1869 z. 11 s. 336-337; *Bluszcz* 1871 nr 40); Lilie wodne. (*Strzecha* 1869 z. 13 s. 401-402; *Bluszcz* 1870 nr 13); Dzwonki. (*Strzecha* 1869 z. 1 s. 8-9; *Opiekun Domowy* 1870 nr 23); Mirty. (*Tyg. Wielkop.* 1872 nr 7; *Bluszcz* 1872 nr 8); Fiolki. (*Bluszcz* 1872 nr 14); Kwiat paproci>; — Freska starożytna <Thetys i Achilles. (*Kłosy* 1871 nr 293); Herakles: I-III. (*Tyg. Wielkop.* 1872 nr 1)>; — Album pieśni <Między nami nic nie było... (*Dzien. Lit.* 1870 nr 13; *Bluszcz* 1871 nr 43); Zwiedły listek. (*Dzien. Lit.* 1869 nr 41; *Kłosy* 1870 nr 271 pt. Allegant); Posyłam kwiaty; Ja ciebie Kocham! (*Dzien. Lit.* 1869 nr 38; *Kłosy* 1870 nr 258); Sonet [inc.] Kiedym cię żegnał, usta me milczały...; Życzenie. (*Kalina* 1869 nr 31); Ach, powiedz! (*Kalina* 1870 nr 1); Ty czekaj mnie! (*Dzien. Lit.* 1870 nr 13; *Kłosy* 1870 nr 271 pt. Par dépit); Rezygnacja. (*Kłosy* 1870 nr 211); Powrót piosenki. (*Dzien. Lit.* 1870 nr 7 red. zmien.); Tesknota. (*Bluszcz* 1871 nr 41); Anielskie chóry. (*Bluszcz* 1871 nr 48); Bez granic. (*Bluszcz* 1871 nr 50); Płaczące; Dziwny sen. (*Tyg. Wielkop.* 1872 nr 3); Idź dalej. (*Bluszcz* 1872 nr 11); Na śniegu. (*Bluszcz* 1872 nr 7); Uwielbienie. (*Bluszcz* 1872 nr 38); Myślałem, że to sen... (*Dzien. Lit.* 1870 nr 13; *Tyg. Ilustr.* 1870 nr 120)>; — Mozaika <Nokturno. (*Dzien. Lit.* 1869 nr 43; *Bluszcz* 1872 nr 42); Scherzo. (*Dzien. Lit.* 1870 nr 14); Abdyskacja. (*Dzien. Lit.* 1870 nr 8; *Kłosy* 1870 nr 254); Bezimiennemu. (*Dzien. Lit.* 1869 nr 39); Sonet [inc.] Po co się budzą pragnienia szalone... (*Dzien. Lit.* 1870 nr 7; *Bluszcz* 1872 nr 1); Przestroga. (*Kłosy* 1870 nr 271); Jedni i drudzy. (*Bluszcz* 1872 nr 15); J. I. Kraszewskiemu. (Zob. poz. 6); Ludzkości! (*Kłosy* 1871 nr 313 fragm. wiersza pt. Fragment); Watpliwości. (*Strzecha* 1870 z. 8 s. 248; *Bluszcz* 1871 nr 38); W cichej przystani. (*Tyg. Wielkop.* 1871 nr 48; *Bluszcz* 1871 nr 51); Widmo jesieni. (*Bluszcz* 1871 nr 46); Kamień; Spóźniona odpowiedź. (*Tyg. Ilustr.* 1870 nr 117); XIX wiekowi. (*Bluszcz* 1872 nr 40); Usprawiedliwienie. (*Bluszcz* 1872 nr 2); Karnawałowy lament poety. (*Kłosy* 1870 nr 243 pt. Karnawałowy lament poety przy 30 stopniach mrozu); Replika. (*Kłosy* 1870 nr 247 pt. Replika wskutek odpowiedzi na „Karnawałowy lament”; przedr. *Dzien. Lit.* 1870 nr 12)>.

Rekopisy wierszy: Wiersz z cyklu: Ze sceny świata. Rkps znajdował się w zbiorach Bibl. Raperswil. sygn. 330; Między nami nic nie było... Rkps Ossol. sygn. 12162/I.

8. Rozkwit średniowiecznego romantyzmu na południu Europy. *Kraj* (Kr.) 1872 nr 154-156 i odb. pt. *Trubadurowie*. Odczyt miany w Krakowie.

Zawiera także przekłady utworów następujących pisarzy; Arnaud de Mareuil, Bertrand de Born,

Charles d'Orléans, Jaurfé Rudel, Peire Cardenal, Peire Vidal, Pons de Capduciel.

9. Cola Rienzi. Dramat historyczny z XIV w. w 5 aktach prozą oryginalnie napisany. Powst. 1872-1873. Wyst. Kr. 19 kwietnia 1873. Ogl. fragm. *Przeegl. Lw.* 1873 s. 276-280. Wyd. osob. całości Kr. 1873. Zob. też Wyd. zbior. poz. 1 t. 4.

Rkps Ossol. sygn. 6982/II.

10. O Antygonie Sofoklesa. Odczyt... *Przeegl. Pol.* 1874 z. 10 (kwiecień) s. 3-26; *Bluszcz* 1874 nr 14-16.

11. Żyd. Dramat współczesny w 3 aktach. Powst. 1874. Wyst. Kr. 2 stycznia 1875. Ogl. *Szkice Społ. i Lit.* 1875 nr 14-25. Wyd. osob. Kr. 1875. Zob. też Wyd. zbior. poz. 1 t. 5.

Przekład niem.: J. Meixner; Im Banne des Vorurtheils. Wieden 1882. Przeróbkę dla scen niemieckich oprac. L. Nötel.

12. Prometeusz wyzwolony. *Bluszcz* 1876 nr 27, 31, 33.

Fragmety dramatu wierszem.

13. Wśród lasu. Ogl. pt. Powiastki dla dorosłych dzieci. I. Wśród lasu. *Echo* 1877 nr 277-284. Wyd. osob. pt. Wśród lasu. — Opiekunowie. Lw. 1923. (Wstęp W. Prokiescha, wyd. razem z poz. 21).

Rkps Ossol. sygn. 6982/II.

14. Kiejstut. Tragedia w 5 aktach. Powst. 1876-1877. Ogl. *Przeegl. Pol.* 1878 t. 4 z. 11-12 (maj, czerwiec) s. 147-189, 346-399 i odb. Wyst. Kr. 18 września 1880. Zob. też poz. 29 oraz Wyd. zbior. poz. 1 t. 4.

Rkps Bibl. Nar. sygn. 6184/II.

Przekłady czes.: J. Klika. *Národní listy* 1879 nr 12. — F. Vondráček. Praga 1897 *Sborník světové poesie* t. 51 — niem.: M. Reden. Poz. 1879 [na okładce 1880].

15. Przyjaciele Hioba. Komedia w 2 aktach. *Bluszcz* 1879 nr 23-30 i odb. Wyst. Kr. 1880. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 1 t. 5.

Rkps Ossol. sygn. 11022/I.

Przekłady czes.: *Světovzor* 1880 s. 223. — A. Schvab-Polabský. *Květy* 1880 z lipca i sierpnia; toż Praga 1882 *Knihovna ústřední* z. 42.

16. Kantata na jubileusz J. I. Kraszewskiego. Kr. 1879 [Z muzyką W. Żeleńskiego. Druk ulotny]. Przedr. w 1879: *Czas* nr 229; *Dzien dla Wszystkich* nr 83; *Gaz. Lw.* nr 229; *Goniec* nr 22; *Nowiny* nr 278; *Tydzien Pol.* nr 37; oraz *Księga jubileuszu J. I. Kraszewskiego 1879 r.* Kr. 1881. Zob. też poz. 18 oraz Wyd. zbior.

17. „Król Duch” Słowackiego. *Przew. Nauk. i Lit.* 1879 s. 401-421.

Odczyt.

18. Poezje. T. 3. Lw. 1880 *Bibl. Pol.* t. 19. Wyd. nast. Lw. 1884.

Zawartość: Przeminał czas. (*Ruch Lit.* 1874 nr 1); Powrót do domu. (*Sobótha. Księga zbior. na uczenie...* S. Goszczyńskiego. Lw. 1875 s. 171-172); Król Juba. (*Biesiada Lit.* 1876 nr 31); Ociemniały Thamyris. (*Kłosa* 1877 nr 608); Baśń tęczowa poświęcona F. V. Kvapilovi. (*Echo* 1879 nr 136); Z egipskiego rytuału zmarłych. (*Echo* 1878 nr 269; *Przeegl. Pol.* 1878 z. 6 s. 391-396); Lykofron do fatum. (*Bluszcz* 1879 nr 7); Bóstwo tajemnicze. (*Bluszcz* 1879 nr 17); — Album pieśni <Preludium. (*Echo* 1879 nr 258); Najpiękniejsze piosnki. (*Bluszcz* 1874 nr 52); W zimowej nocy. (*Echo* 1879 nr 258); Rozłączenie. (*Echo* 1879 nr 258); Łabędzie śpiew. (*Bluszcz* 1879 nr 24); Ucisz się, serce! (*Bluszcz* 1879 nr 6; *Tydzien Pol.* 1879 nr 7); Dlaczego wicher tak wyje?; Mgławice. (*Bluszcz* 1879 nr 15); Daremne żale. (*Tydzien Lit., Artyst., Nauk. i Społ.* 1877 nr 30; *Przeegl. Tyg.* 1877 nr 17); Zaczarowana królowna. (*Bluszcz* 1874 nr 41); Za moich młodych lat. (*Bluszcz* 1874 nr 46); Ból zasnął. (*Bluszcz* 1879 nr 21); Jestże to prawda? (*Echo* 1879 nr 271); Barkarola. (*Echo* 1879 nr 271); Na początku. (*Echo* 1879 nr 271); Szczęśliwa młodość. (*Bluszcz* 1879 nr 5); Miłość jak słonce. (*Bluszcz* 1877 nr 47); W wieczny cień; Nieśmiertelni. (*Echo* 1879 nr 271); Panienczka; Gdy ostatnia róża zwiędła; Kopcuszek. (*Echo* 1879 nr 271); Astry. (*Echo* 1879 nr 271); Tym, którzy smutni. (*Biesiada Lit.* 1878 nr 79); Datam ci moc. (*Bluszcz* 1879 nr 28); Dzieje piosenki. (*Bluszcz* 1878 nr 47; *Przeegl. Pol.* 1878 z. 6 s. 391-396); Nie mów. (*Echo* 1878 nr 265; *Przeegl. Pol.* 1878 z. 6 s. 391-396); — W Tatrach <Wstęp. (*Bluszcz* 1880 nr 1); Ranek w górach. (*Echo* 1878 nr 264; *Pam. Tow. Tatrzańsk.* T. 4. Kr. 1879 s. 1-2; *Kur. Warsz.* 1879 nr 24); Morskie Oko. I-V. (*Pam. Tow. Tatrzańsk.* T. 1. Kr. 1876); Kościeliska. (*Echo* 1879 nr 181); Noc pod Wysoką. (*Bluszcz* 1879 nr 45; *Kur. Warsz.* 1880 nr 223; *Pam. Tow. Tatrzańsk.* T. 5. Kr. 1880 s. 1-4); Letni wieczór. (*Echo* 1879 nr 283); Podczas burzy. (*Bluszcz* 1879 nr 51); Limba; Wodospad Siklawy. (*Echo* 1879 nr 283); Ulewa. (*Bluszcz* 1879 nr 31); Maciejowi Sieczce, przewodnikowi w Zakopanem. (*Echo* 1879 nr 193); Giewont >; — Mozaika < Na zgon poezji. (*Echo* 1879 nr 283); Sam na sam. (*Bluszcz* 1877 nr 27; *Tydzien Lit., Artyst., Nauk. i Społ.* 1878 nr 19); Teatr w Tusculum. (*Bluszcz* 1874 nr 4); Dwa anioły. (*Bluszcz* 1878 nr 45; red. zmien. ogl. A. Chorowiczowa. *Pam. Lit.* R. 22/23 (1925/1926) s. 511-512); Czarodziejka. (*Bluszcz* 1879 nr 4); Tantal. (*Ruch Lit.* 1876 nr 1; przedr. *Bluszcz* 1876 nr 2); Epaminondas. (*Bluszcz* 1879 nr 10); Odpowiedź przeszłości. (*Echo* 1879 nr 77); Dwie fazy: I-II. (*Ruch Lit.* 1875 nr 49); Oda. (*Echo* 1878 nr 284); Do młodych; Kantata na jubileusz J. I. Kraszewskiego. (Zob. poz. 16); W ciemności grobu; Chór oceanid. (*Bluszcz* 1876 nr 27); Uśmiech. (*Bluszcz* 1879 nr 13); Zapustny obrazek; Przy kominku; Światła. (*Tydzien Lit., Artyst., Nauk. i Społ.* 1877 nr 38); Sonet [inc.] Zejdź, jasna jutrzniol... (*Bluszcz* 1874 nr 1); Sonet [inc.] Czego ci trzeba dziś, popyny turnie... (*J. Jaworskiego kalendarz ilustr.* W-wa 1877 s. 154-155); Dzisiejszym idealistom. (*Echo* 1877 nr 148 pt. Do idealistów dzisiejszych; *Tydzien Lit., Artyst., Nauk. i Społ.* 1877 nr 45; *Nowiny* 1878 nr 1); Napad na

Parnas. (*Echo* 1880 nr 68); Kwiaty i chwasty; Pokora poetów; Uczeni; Ironia. (*Błuszcza* 1874 nr 49); Marnotrawcom. (Cztery red. ogł. A. Chorowiczowa. *Pam. Lit. R.* 22/23 (1925/1926) s. 508-510); W albumie [inc.] Nie pytaj próżno o przyszłe losy...; Ciche wzgórze; Na grobie Wincentego Pola. (*Wiśła, Księga zbior. ku uczczeniu ... P. Stalmacha*. Kr. 1873 s. 349-350); Egzotyyczne kwiaty; Przekład trzeciej pieśni „Piekiła” [Dante: Boska Komedia]. (*Echo* 1877 nr 261); W oczekiwaniu jutra: I-III. (*Tydzień Lit., Artyst., Nauk. i Społ.* 1877 nr 36) >.

Rekopisy wierszy: Rkps Ossol. sygn. 12033/III; Tantal; Dwie fazy; W albumie (pt. W imionniku).

19. Poezje. T. 2. Wyd. 3 Lw. 1881 *Bibl. Pol.* t. 18. Wyd. nast.: Lw. 1882 [przedruk części utworów]; wyd. 4 Lw. 1886.

Zawartość: Pod stopy krzyża; Rodzinnemu miastu; Przebudzona; Różowa chwilka; Helena Modrzejevska; Freska starożytna <Thetys i Achilles; Herakles: I-III>; — Mozaika <zawartość cyklu jak w poz. 7, bez wierszy; Bezmiennemu; J. I. Kraszewskiemu>; — Sen grobów: I-II; Epilog do „Snu grobów”; Odpoczywa: I-VIII; Wierzbna na pustkowi; Ze sceny świata. Sonetów dwanaście: I-XII; Na pobojujowsku; — Kwiaty <Pierwiosnki; Gałązka jaśminu>; — Uzupełnienie <Podróżni; W Zatoce Baia; Pijąc falerno; Apostrofa; Odpowiedź; Na Nowy Rok; Pamięci Józefa P...; Prośba; Toast w Poznaniu; Piosnka piąka; Sonet [inc.] Odkąd znów padło w proch twoje czoło dumne...; Sonet [inc.] Nie myśl o szczęściu! Nie myśl o miłości...; Sonet [inc.] Pośród narodów wyście nędzarcami...; Bezmiennemu; J. I. Kraszewskiemu. (Zob. poz. 6); Mijmy nadzieję >.

Zawartość wyd. z 1882: przedruk części utworów od wiersza Epilog do „Snu grobów” i dalej jw. w układzie niezmiennym.

Zawartość wyd. z 1886: układ i zawartość jak w wyd. z 1881.

20. Poezje. T. 1-2. Lw. 1881. Wyd. nast. tomu pierwszego wyd. 5 Lw. 1888.

T. 1: Publiczność i poeci; Publiczność do poetów. Poeci do publiczności; Odłamowi Psyche Praksytelesa; Asceta: I-III; Legenda pierwszej miłości; Julian Apostata; Aszera; — Kwiaty <Niezabudki kwiecie; Bławatek; Stokrotki: I-II; Róża; Powój; Lilie wodne; Dzwonki; Mirty; Fiolki; Kwiat paproci>; — Album pieśni (zawartość cyklu jak w poz. 7); — Z motywów ludowych (zawartość cyklu jak w poz. 7); — Mozaika <Wspomnienie; Pożegnalne słowo; Echo kołyski; Z podróży Dunajcem; Marzenie poranne; Do...; Nadgrobek; Zmarłej dziewczycy; Endymion; Rada; Szkoda!; Gdybym był młodszy...; Karmelkowy wiersz; W albumie [inc.] Kiedyś mi serce wzięła, niech ci służy...; Anakreontyk; Na pamiątkę; Jedna chwila; Różne lzy; Serenada; Sonet [inc.] Pierwsze uczucia to kwiaty wiosenne...; Sonet [inc.] Jednego serca! tak mało, tak mało...; Ach, jak mi smutno!; Dzień i noc; Nawrócenie; Niezręczny: I-II; Dwa spotkania; Na przedpieklu >.

T. 2: Zawartość jak w poz. 19 do wiersza Sen grobów: I-II oraz Przekłady <Horacy: Lib. sec. Ode III Ad Q. Dellium; Lib. prim. Ode XXX Ad Venerem; Petrarca: Sonet CXXIII; Charles d'Orléans: Le renouveau. (*Echo* 1877 nr 261);

Giordano Bruno: Sonet (wyjęty z „Gli eroici furori”). (*Echo* 1887 nr 26); Uhland: Der gute Kamerad; Des Sängers Wiederkehr; Rückert: Die Weisheit des Brahmanen: Z ks. I 38, II 4, VII 27. (*Echo* 1877 nr 226), X 3, 86, XII 32, XIII 45, XIV 58, XV 26 (*Reforma* 1882 nr 38), 38; Longfellow: Excelsior. (*Echo* 1877 nr 28); Heine: Lyrisches Intermezzo XXXII, LV; Neuer Frühling VI, XXIII; Helena. (*Echo* 1877 nr 208); Tennyson: Tithonus. (*Echo* 1877 nr 266) >; — Gałązka heliotropu. Komedia w 1 akcie wierszem. (Zob. poz. 3).

21. Opiekunowie. Nowelka. *Reforma* 1882 nr 1-5. Wyd. osob. pt. Wśród lasu. — Opiekunowie. Lw. 1923. (Wstęp W. Prokescha, wyd. razem z poz. 13).

Rkps — fragm. Ossol. sygn. 12164/II.

22. Krasicki jako poeta. *Nowa Reforma* 1883 nr 210-216; przedr. *Wędrowiec* 1884 nr 1-2.

23. Bracia Lerche. Komedia w 3 aktach. Wyst. Kr. 1 maja 1886. Ogł. *Przegl. Lit. dod. Kraju* 1887 nr 17-21; *Nowa Reforma* 1887 nr 223-236. Wyd. osob. Kr. 1888. Zob. też Wyd. zbior. poz. 1 t. 5.

Rkps Ossol. sygn. 6982/II, 10433/I, 10437/I.

24. Komedia konkursowa. Komedyjka w 1 akcie. Wyst. Kr. 19 lutego 1887. Ogł. *Wędrowiec* 1887 nr 8-15; *Nowa Reforma* 1888 nr 132-139. Wyd. osob. Kr. 1888. Zob. też Wyd. zbior. poz. 1 t. 4.

Rkps Ossol. sygn. 10663/I, 10779/I.

25. Mowa na zgromadzeniu wyborców miasta Krakowa z dn. 1 lipca. *Nowa Reforma* 1889 nr 149 i odb.; przedr. *Czas* 1889 nr 149.

Druk ulotny.

26. Mowa wygłoszona przy wniesieniu zwłok A. Mickiewicza do katedry na Wawelu. *Nowa Reforma* 1890 dod. do nr 252. Toż przedr. w 1890: *Czas* nr 152; *Gaz. Nar.* nr 153; *Gaz. Przemyska* nr 54; *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 3 (1889) s. 380-384; *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* nr 153; *Wieniec Pol.* nr 13; *Zgoda* nr 32; oraz w: *Mickiewicz na Wawelu*. Kr. 1890; *Pedagogika Mickiewiczowska*. Lw. 1890; *Złożenie zwłok A. Mickiewicza na Wawelu*. Kr. 1890.

27. [Inc.] Do lotu, bracia Sokoły... *Nowa Reforma* 1892 nr 129 i odb. Zob. poz. 29 oraz Wyd. zbior.

Druk ulotny.

28. Prolog na uroczyste otwarcie nowego teatru w Krakowie. *Nowa Reforma* 1893 nr 242 i odb. Toż przedr. w 1893: *Dzien. Poz.* nr 242; *Gaz. Lw.* nr 241; *Kur. Lw.* nr 295; *Nowy Kur. Pol.* nr 8;

Świat nr 21. Zob. też poz. 29 oraz Wyd. zbior.

29. Poezje. T. 4. Kr. 1894.

Zawartość: W dwudziestopięcioletnią rocznicę powstania 1863 r. (*Nowa Reforma* 1888 nr 18-19; przedr. *Dom Pol.* 1888 nr 4); Orfeusz i bachantki. (*Bluszcz* 1880 nr 41; *Lira pol.* T. 5. W-wa 1883); Pigmalion. (*Muzeum* 1881 t. 1 s. 11-14); Wobec Sfinksa. (*Bluszcz* 1884 nr 1); Prolog na uroczyste otwarcie nowego teatru w Krakowie. (Zob. poz. 28); Bez odpowiedzi. (*Ziarno. Wydawn. zbior. dla głodnych.* W-wa 1880 s. 2); Wśród przemotu; — Album pieśni < Wiecznie to samo. (*Bluszcz* 1880 nr 20; *Kur. Warsz.* 1882 nr 35; *Reforma* 1882 nr 33; *Kur. Warsz.* 1888 nr 1); Wy się skarżycie? (*Reforma* 1882 nr 59; *Echo Mus. i Teatr.* 1883 nr 1; *Kraj* 1883 nr 40); Juliuszowi Mien. (*Bluszcz* 1880 nr 28); W noc czerwcową. (*Kur. Warsz.* 1888 nr 303 pt. W noc lipcową); Do Sokółów. (Zob. poz. 27); Krag przemian. (*Kur. Warsz.* 1888 nr 1); Samotne widmo. (*Reforma* 1882 nr 33; *Kur. Warsz.* 1882 nr 35; *Kur. Warsz.* 1888 nr 1); Ta lza...; Przychodzisz do mnie... (*Dla Stryja.* Lw. 1886 s. 8; *Kraj* 1886 nr 26); Szczęśliwie ludy! (*Nowa Reforma* 1888 nr 274; *Dzien. Poz.* 1889 nr 91); Chór. (*Bluszcz* 1876 nr 33); Wcielenie. (*Nowa Reforma* 1889 nr 300); Pobudka. (*Nowa Reforma* 1888 nr 274); W obieg. (*Nowa Reforma* 1889 nr 300; *Przegl. Lit. dod. Kraju* 1890 nr 13); Zapomnij o tym! (*Nowa Reforma* 1888 nr 274); Głos wołający na puszczy. (*Bluszcz* 1889 nr 1); Świat się ogniami zapala...; Młodości sen; Zmierch melodii. (*Nowa Reforma* 1889 nr 300; *Przegl. Lit. dod. Kraju* 1890 nr 2); Choć pół i lak... (*Tyg. Ilustr.* 1889 nr 326, bez tytułu); — Nad glebiami < I [inc.] Zmiennego bytu fało ty ruchliwa!... (*Bluszcz* 1883 nr 47); II [inc.] Wieczne ciemności! bezdenne otchłanie!... (*Bluszcz* 1883 nr 48); III [inc.] Ludzka Mają otworzyć ci oczy...; IV [inc.] Jak ptaki, kiedy odlatywać poczyna... (*Upominek. Książka zbior. na cześć E. Orzeszkowej.* Kr. 1893, nie oznaczony jako IV); V [inc.] Gdy nas ciemności otaczały wszędzie... (*Bibl. Warsz.* 1892 t. 2 s. 296, nie oznaczony jako V); VI [inc.] Na falach swoich toczy słońce miliony... (*Tyg. Ilustr.* 1892 nr 119, nie oznaczony jako VI); VII [inc.] Rzucone w przestrzeń złotych gwiazd kagańce; VIII [inc.] Noc, noc wieczysta, głuszą przedbitywą...; IX [inc.] Nieśmiertelności nie poszukuj w próchnie... (*Życie* 1887 nr 8, red. zmien., oznaczony jako I); X [inc.] Tylko treść, która z całością się splata... (*Życie* 1887 nr 8, red. zmien., oznaczony jako II); XI [inc.] Ileż to zgonoń i narodzin ile... (*Bluszcz* 1887 nr 19, oznaczony jako I); XII [inc.] Wzniosłe dążenia, szlachetne pobudki... (*Bluszcz* 1887 nr 19, oznaczony jako II); XIII [inc.] Przeszłość nie wraca, jak żywe zjawisko... (*Bluszcz* 1887 nr 19, oznaczony jako III); XIV [inc.] Po wszystkie czasy, przez obszar daleki... (*Bluszcz* 1887 nr 22, oznaczony jako IV); XV [inc.] Na dzieci spada win ojcowskich brzemie... (*Bluszcz* 1887 nr 22, oznaczony jako V); XVI [inc.] Dzień, w którym jeden z grzesznych braci koła... (*Bluszcz* 1887 nr 22, oznaczony jako VI); XVII [inc.] Co złość zniweczy, co występek zburzy... (*Bluszcz* 1887 nr 24, oznaczony jako VII); XVIII [inc.] Tak zle, jak dobre współną jest zdobyczą... (*Bluszcz* 1887 nr 24, oznaczony jako VIII); XIX [inc.] Dopiero w związku z wszechświata ogromem... (*Bluszcz*

1887 nr 24, oznaczony jako IX); XX [inc.] W nieprzerwalność zbiorowego bytu... (*Bluszcz* 1887 nr 48, oznaczony jako X); XXI [inc.] W coraz to wyższe przegradza się wzory... (*Bluszcz* 1887 nr 50, oznaczony jako XI); XXII [inc.] Napróżd i wyżej! przez ból i męczarnie... (*Bluszcz* 1888 nr 1, oznaczony jako XII); XXIII [inc.] Choć w praw niezmiennych poruszasz się kole... (*Bluszcz* 1888 nr 49, oznaczony jako I); XXIV [inc.] Przez chwilę możesz ślepą być zaporą... (*Bluszcz* 1889 nr 49, oznaczony jako II); XXV [inc.] Jako cząsteczka wszechświata myśląca...; XXVI [inc.] Pierwotna białość słonecznych promieni... (*Bluszcz* 1888 nr 48); XXVII [inc.] Smutny jest schyłek roku w mgiel pomroce!... (*Życie Ilustr.* 1888 s. 8, red. zmien. pt. Sonet); XXVIII [inc.] Ci, którzy jasność żegnają znikniona... (*Świat* 1892 s. 437 pt. Sonet); XXIX [inc.] Półki w narodzie myśl swobody żyje... (*Dzien. Poz.* 1884 nr 1; *Nowa Reforma* 1884 nr 4); XXX [inc.] Taką jak byłaś, nie wstaniez z mogiły!... (*Świat* 1888 nr 1); — Przyście Mesjasza: I-IV (Sonet I ogł. *Kalisanin* 1888 nr 1; całość *Nowa Reforma* 1892 nr 296 dod. lit.; *Kraj* 1893 nr 52); — Wiersze różne < Wieczyste piękno. (*Bluszcz* 1887 nr 3); Memnon. (*Reforma* 1882 nr 59; *Kraj* 1883 nr 49); Nad przepaścią. (*Bluszcz* 1880 nr 26 pt. Widmo; *Kraj* 1883 nr 256 pt. jw.); *Nowa Reforma* 1883 nr 256 pt. jw.; *Świat* 1894 nr 1); Przodownikom! (*Echo Mus. i Teatr.* 1883 nr 11); Fresk pompejański. (*Reforma* 1882 nr 33; przedr. *Kur. Warsz.* 1882 nr 35; *Kur. Warsz.* 1888 nr 1); Na obchód Słowackiego. (*Czas* 1882 nr 63 pt. Wiersz na obchód rocznicy J. Słowackiego; *Reforma* 1882 nr 63 pt. Wiersz na obchód rocznicy); Upomnienie. (*Przegl. Pol.* 1878 z. 6 s. 391); W albumie dla Zagrzebia. (*Kraków — Zagrzebiowi.* Kr. 1881 pt. Postanie); J. Kollarowi, wieszczowi odrodzenia Czech. (*Jan Kollár. Shornik statí... Wiedeń 1893; Tydzień dod. Kur. Lw.* 1893 nr 30; *Świat* 1893 s. 361); W walce o byt. (*Osiarom powodzi. Wisła.* Kr. 1884 bez tyt. [inc.] Tyle nasion podatki zagłada); Fał; W dzień złożenia zwłok Mickiewicza na Wawelu. (*Świat* 1890 s. 289 bez tyt. [inc.] Gdy na ziemie padł sztandar zdeptany...); Fantazja ludów; Dzień wczorajszy. (*Kur. Warsz.* 1889 nr 1; *Życie* (Kr.) 1897 nr 14, red. odmienna pt. Do pana Piotra); Nie bajka; Historyczna nowa szkoła. (*Dla głodnego ludu. Jednodniówka akademicka.* Kr. 1890 s. 1); Sztuczne kwiaty; Żaby. (*Reforma* 1882 nr 38); Wielkiemu człowiekowi. (*Reforma* 1882 nr 38); Umysł mędrca. (*Kur. Warsz.* 1888 nr 294, bez tyt. [inc.] Głęboki umysł mędrca, z swojego ogniska...); Przyczynowość; [Przekłady:] Chmura (The Cloud) Shelleya. (*Bluszcz* 1888 nr 45); Ozymandyas Shelleya. (*Bluszcz* 1885 nr 2); Wiejski kowal Longfellowa. (*Reforma* 1882 nr 93; *Bluszcz* 1884 nr 51) >; — Kiejstut. Tragedia w 5 aktach. (Zob. poz. 14).

Rękopisy wierszy: W dwudziestopięcioletnią rocznicę powstania 1863 r. Rkps Ossol. sygn. 12164/II; Pobudka. Rkps Ossol. sygn. 12164/II; Przyście Mesjasza. Rkps Ossol. sygn. 12033/III.

Rękopisy drobnych utworów: Art. o jubileuszu 50-letniej działalności J. I. Kraszewskiego. Rkps Ossol. sygn. 12033/III; Poezje, przekłady poetyckie, drobne fragmenty prozy, zapiski 1857-1894. Rkps Ossol. sygn. 6980/I — 6983/I; Poezje, brulion. Rkps Bibl. Jagiel.

akc. 2/56; Sonet ofiarowany H. z Mickiewiczów Hryniewickiej. Rkps Muzeum A. Mickiewicza w Paryżu sygn. 924; Szczyt bujnej wyobraźni (art. ogł. w czasop. *Nova Reforma* 1882). Rkps Ossol. sygn. 12164/II; Wiersz — autograf. Rkps Bibl. Nar. akc. 7322, zbiory R. Turkiewicza; Wiersz wpisany do sztambucha K. Szykowskiego. Rkps znajdował się w zbiorach Bibl. Raperswil. sygn. 330; Wiersz [inc.] Choć me miano jest zniszczenie... Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 7270/III.

Utwory literackie, artykuły publicystyczne i listy umieszczane były w czasopismach: *Afisz Teatr.* (1876), *Ananas* (1886), *Bibl. Warsz.* (1876, 1879, 1892, 1896), *Biesiada Lit.* (1876-1877, 1880-1897, 1902; tu m.in. pośmiertnie: Na śmierć słowika; Ponszu, mój ponszu, z ciebie się śmieją... 1902 nr 27), *Bluszcz* (1865-1866, 1869-1880, 1883-1884, 1887-1890, 1897), *Blawatek* (1895), *Chochlik* (1896), *Chwila* (1886), *Czas* (1878-1879, 1882-1883, 1890, 1896), *Dzien. Chicagowski* (1893-1897), *Dzien. dla Wszystkich* (1879), *Dzien. Kr.* (1896), *Dzien. Lit.* (1864/1865, 1867-1870), *Dzien. Pol.* (1896), *Dzien. Poz.* (1868, 1871, 1875, 1882, 1884, 1888-1889, 1892-1893, 1895-1896), *Echo* (1873, 1877, 1880), *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* (1883), *Gaz. Kielecka* (1884), *Gaz. Kr.* (1881, 1883), *Gaz. Lw.* (1879, 1896-1897), *Gaz. Nar.* (Lw. 1881-1883, 1894, 1896-1897), *Gaz. Pol.* (1882), *Gaz. Tor.* (1868), *Kalina* (1868-1870), *Kaliszanin* (1870, 1888), *Kłosa* (1869-1871, 1877, 1885), *Kolce* (1872), *Kraj* (Kr. 1869-1872), *Kraj* (Petersb. 1883, 1886-1887, 1891-1893, 1895-1897), *Krakowianka* (1891-1892), *Krytyka* (1896), *Kur. Codz.* (1869, 1888, 1892, 1897), *Kur. Lw.* (1888, 1893, 1895-1897; tu m.in.: Przemówienie nad grobem T. Lenartowicza. 1893 nr 162), *Kur. Niedzielnny* (1897), *Kur. Pol.* (Kr. 1893), *Kur. Przemyski* (1896), *Kur. Warsz.* (1879-1880, 1882-1883, 1888-1889, 1894-1897, 1908; tu m.in.: Na fali potoku. 1888 nr 360; Z teki pozgonnej. Wyszły źródł. 1908 nr 226), *Mrówka* (1871), *Mucha* (1886), *Muza* (1891-1892), *Muzeum* (1881), *Mysł* (1893), *Niedziela* (1890, 1897), *Niva* (1872-1874), *Nova Reforma* (1882-1897, 1907-1908; tu m.in.: Z teki rymów. Sonet [inc.] Krażący skrycie w dziejowym zamęcie... 1889 nr 300; Kilka słów odpowiedzi S. Tarnowskiemu. 1892 nr 22; Z teki pozgonnej. Wyszły źródł. 1908 nr 373), *Nowiny* (1878-1879, 1881-1882), *Ognisko Domowe* (1876), *Opiekun Domowy* (1870), *Pam. Lit.* (1925/1926; tu pośmiertnie: [inc.] Do jakiej innej uchodźcie krainy...; [inc.] Była to jesień! jesień

najsmutniejsza...; [inc.] Na imię miała Aniela — to imię... s. 504-514), *Pam. Tow. Tatrzańskiego* (1876, 1879-1882), *Patriota* (Filadelfia 1897), *Pogoń* (1886), *Polak* (1897), *Pol. Lud* (1897), *Prawo Ludu, Przedświt, Przegl. Lit.* (dod. *Kraju* (1890), *Przegl. Lit.* (1897; tu m. in: I. Autobiografia — list do F. Kwapila z 23 stycznia 1879; II. Notatka biograficzna. Nr 19-20), *Przegl. Lit., Artyst., Nauk. i Spół.* (1878), *Przegl. Lw.* (1881-1882), *Przegl. Polit., Spół. i Lit.* (1892, 1895-1896), *Przegl. Pol.* (1874, 1878-1879), *Przegl. Poz.* (1895), *Przegl. Tyg.* (1867, 1877), *Przew. Nauk. i Lit.* (1879), *Przyj. Domowy* (1883, 1886), *Przyj. Dzieci* (1890), *Pszczółka Ilustr.* (1888), *Roczn.* (Sambor 1897), *Satyr* (1894), *Słowo Pol.* (1896-1897), *Sobótka* (1870-1871), *Ster* (1896), *Strzecha* (1869-1871), *Strzecha Oczysta* (1879), *Szczutek* (1870, 1878), *Szkice Spół. i Lit.* (1875), *Szkola* (1882, 1896), *Świat* (Kr. 1888, 1890, 1892-1894), *Świt* (1886), *Tydzien dod. Kur. Lw.* (1893), *Tydzien* (Piotrków 1879-1881, 1894), *Tydzien Lit., Artyst., Nauk. i Spół.* (1877-1878), *Tydzien Pol.* (1879), *Tyg. Ilustr.* (1870, 1888-1889, 1892, 1895, 1897, 1929; tu m. in.: Z teki pośmiertnej. 1929 nr 23), *Tyg. Mód* (1869), *Tyg. Mód i Powieści* (1881), *Tyg. Wielkop.* (1871-1873), *Warta* (1882, 1889), *Wędrowiec* (1884, 1887, 1896; tu m. in.: Oświadczyzny. Humoreska. 1896 nr 41), *Wieczory Rodz.* (1881, 1886, 1888, 1892), *Zagłoba* (1894), *Zgoda* (Chicago 1897), *Życie* (Kr. 1897), *Życie* (W-wa 1887), *Życie Ilustr.* (1888).

Oraz w wydawnictwach zbiorowych: *Album artystyczne.* Kr. 1888, *Antologia pol.* Zestawił W. Belza. W-wa 1881, *Antologia obca.* Zestawił [W. Belza]. Lw. 1882, *Bibl. Robotnika Pol. VI.* Genewa 1888, *Bukiet dramatyczny.* Radom 1889, *Dla głodnego ludu. Jednodniówka akademicka.* Kr. 1890, *Dla Stryja.* Lw. 1886, *Dla Szląska. Książka zbior. na rzecz gimn. pol. w Cieszynie.* Lw. 1895, *Dla włościan.* Lw. 1890, *Dom Polski.* Poz. 1888, *Hold lirnikowi masowieckiemu.* Kr. 1893, *Jan Kollár. Sbornik stat...* Wiedeń 1893, *J. Jaworskiego kalendarz ilustr. na r. 1877.* W-wa 1877, *J. Czecha kalendarz kr. na r. 1888.* Kr. 1888, *J. Noskowskiego kalendarz domowy 1875.* W-wa 1875, *J. Ungra kalendarz warsz. na r. 1868.* W-wa 1867, *toż na r. 1877.* W-wa [1876], *Jednodniówka na dochód Tow. Przyj. Muzyki Kr. „Harmonia”.* Kr. 1895, *Jednodniówka wyd. w dzień festynu ogrodowego na rzecz muzyki kr. „Harmonia”.* Kr. 1897, *Kalendarz rob.* Kr. 1896, *Kraków — Zagrzebiowi.* Kr. 1881, *Księga pamiątk. jubileuszu J. I. Kra-*

szewskiego 1879 r. Kr. 1881, *Księga pamiątek ku uczczeniu 100 rocznicy urodzin A. Mickiewicza*. W-wa 1898, „*Kur. Codz.*” *Premium*. W-wa 1888, *Kwiaty i pieśni*. Zebrała M. Konopnicka. W-wa 1890 (tu fragm. wiersza pt. Konwalijska), *Kwiaty rodzinne*. Ułożyła N. Żmichowska. Wyd. 2. W-wa 1882 (tu wiersz pt. Ptaszek), *Lira pol.* T. 1. W-wa 1882, toż t. 5. W-wa 1883, *Lirnik pol.* W-wa 1883, *Mickiewicz na Wawelu*. Kr. 1890, *Noworoczn. warsz. na r. 1883*. W-wa 1882, *Noworoczn. Wydawn. „Nowej Reformy” 1896, Obraz lit. powsz. w streszczeniach i przekładach*. T. 1-2. W-wa 1895-1896, *Ofiarom powodzi — Wisła*. Kr. 1884, *Pedagogika Mickiewicza*. Lw. 1890, *Pierwszy Rocz. Kola Lit.-Artyst. we Lw.* Lw. 1896, *Prawda. Książka zbior. dla uczczenia ... A. Świętochowskiego*. Lw. 1899 (tu: Z obcych stron: Oddech Brahmy. S. 9), *Prośna. Jednodniówka kaliska*. Kalisz 1895, *Skarbiec poezji pol.* W-wa 1897, *Skarbonka. Jednodniówka*. Kr. 1893, W. Smoleński: *Studia historyczne*. W-wa 1925 (tu wiersz [inc.] Ta kapryśna życia fala...), *Sobótka. Księga zbior. na uczczenie ... S. Goszczyńskiego*. Lw. 1875, *Strzecha rodz. Kalendarz*. 1890, *Sztambuch. Skarbnica romantyzmu*. Zebrał i wyd. S. Wasylewski. Lw. 1912 (tu wiersze ze sztambucha Z. Romanowiczówny [inc.] Są szczęśliwi, co mogą słowa pożegnania...), *Upominek. Książka zbior. na cześć E. Orzeszkowej*. Kr. 1893, *Upominek dziatwie pol.* Kr. 1896, *Warsz. Tow. Muz. w salach Redutowych. Program większego 20 wieczoru muz.* W-wa 1897 (tu wiersz pt. Konwalijska), *Wisła. Księga zbior. ku uczczeniu ... P. Stalmacha*. Kr. 1873, *Ziarno. Wydawn. zbior. dla głodnych*. W-wa 1880.

Przekłady

Tłumaczył utwory następujących pisarzy: Arnaud de Mareuil, Bertrand de Born, G. Bruno, Charles d'Orléans, Dante Alighieri, H. Heine, Horacy, Jaufré Rudel, H. W. Longfellow, Peire Cardenal, Peire Vidal, F. Petrarca, Pons de Capdeuil, F. Rückert, P. B. Shelley, Sofokles, A. Tennyson, J. L. Uhland.

Zob. też *Twórczość* poz. 8, 10, 18, 20, 29, oraz *Wyd. zbior.* poz. 1, 5, 12.

Wydania zbiorowe i wybory

1. Pisma. Wstęp: S. Krzemiński. T. 1-5. W-wa 1898 (z adnotacjami bibliograficznymi).

T. 1: *Poezje*. Wyd. nowe: I. Publiczność i poeci: Publiczność do poetów. Poeci do publiczności; Napad na Parnas; Zmierch melodii;

Przeminał czas; Odpowiedź przesłodzi; Na zgodę poezji; Wieczyste piękno; Sztuczne wznioły; Helenie Modrzejewskiej; Odpowiedź; — II. Echo kołyski; Rodzinnemu miastu; Powrót do domu; Ciche wzgórze; Jedna chwila; Na śniegu; Dwa anioły; Sonet [inc.] Po co się budzą pragnienia szalone...; Gdybym był młodszy...; Sonet [inc.] Pierwsze uczucia to kwiaty wiosenne...; Sonet [inc.] Jednego serca tak mało, tak mało...; Choć pół i łąk...; Ta iza...; Endymion; Myślałem, że to sen; Różne lzy; Życzenie; Nadgrobek; Na pamiątkę; W albumie [inc.] Kiedyś mi serce wzięła, niech ci służy...; Do...; Anielskie chóry; Prośba; Usprawiedliwienie; Pożegnalne słowo; Ach, jak mi smutno!; Tęsknota; Uwielbienie; Wspomnienie; W cichej przystani; Zmarłej dziewczycy; Rezygnacja; Idź dalej; Sam na sam; Pod stopy krzyża; Asceta: I-III; — III. Wciążnie to samo; Bóstwo tajemnicze; Czarodziejka; Aszera; Wobec Sfinksy; Kamień; Światła; Młodości sen; Nie-bajka; Egzotyczne kwiaty; Uśmiech; Chór; Bez granic; Jedni i drudzy; Szkoda!; Krag przemian; Ludzkości; XIX wiekowi; Na pobojowisku; W walce o byt; Sonet [inc.] Zejdź, jasna jutrzniol! rozlej światła strumień!; Sonet [inc.] Czego ci trzeba dziś, posepny tłumie...; Fantazja ludów; Fale; Nad przepaścią; Oda [inc.] W ciemności czasów...; Dzisiejszym idealistom; Przyjście Mesjasza: I-IV; W obiegu; Świat się ogniami zapala...; Głos wołający na puszczy; Wcielenie; Wśród przelomu; Bez odpowiedzi; Juliuszowi Miern; — IV. Z cyklu sonetów „Nad głębiarni”: I-XXXVII, XXX.

T. 2: *Poezje*. Wyd. nowe: V. Sen grobów: I-II; Epilog do „*Śnu grobów*”; Apostrofa; Przychodzisz do mnie...; W ciemności grobu; Samotne widmo; Dwie fazy: I-II; Gałązka jaśminu; Pamięci Józefa P...; Przdownikom!; Do młodych; Wy się skarżycie?; W albumie [inc.] Nie pytał próżno o przyszłe losy...; Wierzbą na pustkowi; Replika; Dzień wczorajszy; Na przedpieklu; Na grobie Wincentego Pola; Kantata na jubileusz J. I. Kraszewskiego; Prolog na uroczyste otwarcie nowego teatru w Krakowie; J. Kollarowi, wieszczowi odrodzenia Czech; — VI. Z egipskiego rytuału zmarłych; Memnon; Freska starożytne < Thetys i Achilles; Herakles: I-III >; Chór oceanid; Orfeusz i bachantki; Tantal; Lykofron do Fatum; Ociemniały Thamyris; Odlamowi Psyche Praksytelesa; Pigmalion; Epaminondas; Fresk pompejański; Król Juba; Julian Apostata; — VII. W Tatrach. (Zawartość cyklu jak: *Twórczość* poz. 18); Z podróży Dunajcem; Podróżni; W Zatoce Baia; Teatr w Tusculum; Widmo jesieni; — VIII. Z motywów ludowych. (Zawartość cyklu jak: *Twórczość* poz. 7).

T. 3: *Poezje*. Wyd. nowe: IX. Baśń tęczowa; Legenda pierwszej miłości; Serenada; Przebudzona; Różowa chwilka; Wątpliwość; Odpoczywa; I-VIII; Rada; W noc czerwcową; Dzień i noc; Nawrócenie; Powrót piosenki; — Kwiaty < Niezabudki kwiecie; Bławatek; Stokrotki: I-II; Róża; Powój; Lilie wodne; Dzwonki; Mirty; Fiolki; Kwiat paproci >; — Posyłam kwiaty; Zwiedły listek; Ja ciebie Kocham!; Ach, powiedz!; Ty czekał mnie; Placzącej; Sonet [inc.] Kiedyś cię żegnał, usta nie milczały...; Dziwny sen; Marzenie poranne; Niezręczny: I-II; Spóźniona odpowiedź; Abdykacja; Przestroga; Między nami nic nie było; — Mozaika < Nokturno; Scherzo; Ana-

kreontyki; Pijak falerno; Piosnka pijaka; Karnawałowy lament poety; Zapustny obrazek; Przy kominku; Karmelkowy wiersz >; — X. Album pieśni. (Zawartość cyklu jak: Twórczość poz. 18); — XI. Kwiaty i chwasty; Pokora poetów; Uczenie; Ironia; Marnotrawcom; Żaby; Wielkiemu człowiekowi; Umysł miedra; Przyczynowość; Dwa spotkania; — XII. Przekłady: Horacy: Lib. sec. Ode III. Ad Q. Dellium; Lib. prim. Ode XXX. Ad Venerem; Przekład trzeciej pieśni „Piekla” [Danteo]; Petrarca: Sonet CXXIII; Giordano Bruno: Sonet (wyjęty z „Gli eroici furori”); Shelley: Chmura (The Cloud); I-VI; Ozymandias; Longfellow; Excelsior; Wiejski kowal; Tennyson: Tithonus; Rückert: Die Weisheit des Brahmanen. Z ks. I 38, II 4, VII 27, X 3, 86, XII 32, XIII 45, XIV 58, XV 26, 38; Heine: Lyrisches Intermezzo XXXII, LV; Neuer Frühling VI, XXIII; Helena; Umland; Der gute Kamerad; Des Sängers Wiederkehr; Charles d’Orléans: Le renouveau.

T. 4: Dramata i komedie: Kiejstum. (Zob. Twórczość poz. 14); Cola Rienzi. (Zob. Twórczość poz. 9); Gałazka heliotropu. (Zob. Twórczość poz. 3); Komedja konkursowa. (Zob. Twórczość poz. 24).

T. 5: Dramata i komedie: Bracia Lerche. (Zob. Twórczość poz. 23); Żyd. (Zob. Twórczość poz. 11); Walka stronnictw. (Zob. Twórczość poz. 5); Przyjaciele Hioba. (Zob. Twórczość poz. 15).

2. Wybór poezji. W-wa 1899. Wyd. nast.: wyd. 2. W-wa 1905; wyd. 3 uzup. W-wa 1923.

Zawartość: I. Publiczność do poetów; Poezi do publiczności; Na zgon poezji; Napad na Parnas; Przemiał czas...; Wieczyste piękno; Pigmalion; Dzieje piosenki; — II. Rodzinnemu miastu; — III. Echo kołyski; Tęsknota; Anielskie chóry; Bez granic; Idź dalej!; Do...; Prośba; Endymion; Usprawiedliwienie; Rozłączenie; Gałazka jaśminu; Uwielbienie; Różne tzy; Jedna chwila; Pożegnalne słowo; W cichej przystani; Zmarłej dziewczycy; Nadgrobek; Wspomnienie; Sonet [inc.] Po co się budzą pragnienia szalone...; Sonet [inc.] Pierwsze uczucia to kwiaty wiosenne...; Sonet [inc.] Jednego serca!...; Szkoda!; Ach, jak mi smutno!; Myślałem, że to sen; Za moich młodych lat; Uczisz się, serce!; Choć pól i łąk...; Gdybym był młodszy...; Szczęśliwa młodość; W ciemności grobu; Dałam ci moc; Pod stopy krzyża; — IV. Kamień; Asceta: I-III; XIX wiekowi; Na pobojowisku; W zimowej nocy; Sonet [inc.] Zejść, jasna jutrzniol...; Ludzkości!; Miłość jak słońce; Do młodych; Nie mów; Tym, którzy smutni; Dwie fazy: I-II; Uśmiech; W albumie [inc.] Nie pytań próżno o przyszłe losy...; Wiecznie to samo; Krag przemian; Chór; Zmierzch melodii; Daremne żale; Zapomnij o tym!; Przyjście Mesjasza: I-IV; Nad głębiami < IX, X, XVII, XVIII, XXI, XXVIII >; — V. Chór oceanu; Tantal; Lykofron do Fatum; Thety i Achilles; Epaminondas; Król Juba; Julian Apostata; — VI. W Tatrach < Wstęp; Morskie Oko; Noc pod Wysoką >; — VII. Wątpliwości; Dziwny sen; Legenda pierwszej miłości; Różowa chwilka; Przebudzona; Scherzo; Lilie wodne; Róża; Stokrotki: I-II; Bławatek; Między nami nic nie było; Posyłam kwiaty; Zwiędły listek; Ja ciebie Kocham!; Sonet [inc.] Kiedym cię żegnał, usta me milczały...; Zyczenie; Ach, powiedz!; Ty czekaj mnie; Powrót piosenki; Rada; Serenada; Nawrócenie; Niezręczny: I-II; Abydka; Przestroga; Spóźniona odpowiedź;

Pijak falerno; Na początku; Karmelkowy wiersz; — VIII. Siwy koniu; Szumi w gaju brzezina; Huczy woda po kamieniach; Bodaj owa rzeczka...; Nie będę cię rwała...; Pan Jezus chodzi po świecie...; Przykro, przykro jest dębowi...; Siedzi ptaszek na drzewie; Słonko; — IX. Kwiaty i chwasty; Pokora poetów; Uczenie; Marnotrawcom; Dzień wczorajszy; Żaby; Wielkiemu człowiekowi.

Wyd. 3 uzupełnione następującymi utworami: IV. Nad głębiami < XXIX [inc.] Póki w narodzie myśl swobody żyje...; XXXI [inc.] Odkąd znów padło w proch two czoło dumne...; XXXII [inc.] Nie myśl o szczęściu! nie myśl o miłości...; XXXIII [inc.] Pośród narodów wyście niedzarcami... >; — VI. W Tatrach < Limba; Ranek w górach; Giewont; Podczas burzy >; — VII. Apostrofa; Odpowiedź; Miejmy nadzieje; Pierwiosnki; Na Nowy Rok; Toast w Poznaniu; Bezmiennemu; W oczekiwaniu jutra: I-III; W dwudziestą piątą rocznicę powstania 1863 r.; Upomnienie; Prolog na uroczyste otwarcie nowego teatru w Krakowie; Do Sokołów; Szczęśliwe ludy; Pobudka; W dzień złożenia zwłok Mickiewicza na Wawelu; Na obchód Słowackiego; J. I. Kraszewskiemu; W albumie dla Zagrzebia; Ze sceny świata. Sonetów dwanaście: I-XII.

3. Wybór poezji. W-wa 1908 *Biblioteczka Młodzieży Szkolnej* nr 58.

Zawartość: Ranek w górach; Ulewa; Letni wieczór; Noc w górach; Piękny jest ten świat. Urywek. (Fragm. wiersza: Różowa chwilka); Stonko majowe. Urywek. (Fragm. wiersza: Przebudzona); Na śniegu; W zimowej nocy; Pan Jezus chodzi po świecie...; Ciche wzgórze; Słonko; Szczęśliwa młodość; Baśń tęczowa; Szkoda; Do młodych; Mgławice; Światła; Bóstwo tajemnicze; Nad przepaścią. (Skrócone); Dwa anioły; Podczas burzy; Uczisz się, serce! Urywek; Anielskie chóry; Siedzi ptaszek na drzewie; Huczy woda po kamieniach; Wy się skarżycie?; Bez granic; Dałam ci moc; Daremne żale; Precz ze zwątpieniem; Epaminondas; Przyjście Mesjasza: I-IV; Nad głębiami < V, XII, XV, XVI, XVII, XVIII, XIX, XXII, XXVIII >; — Sonet [inc.] Zejść, jasna jutrzniol...

4. Wybór poezji. W-wa 1908 *Biblioteczka Univ. Lud.* nr 96. Wyd. nowe W-wa [b. r.].

Zawartość zob. Twórczość poz. 3.

5. Pisma. Wyd. zupełne. W układzie i z objaśnieniami F. Hoesicka i W. Prokescha. Poprzedzone życiorysem i charakterystyką poety z kilkoma portretami. T. 1-3. W-wa 1916. Wyd. nowe zupełne. W układzie i z objaśnieniami F. Hoesicka. T. 1-3. W-wa 1924.

T. 1: I. Wiersze różne < Publiczność i poeci; Publiczność do poetów. Poezi do publiczności; Odlamowi Psyche Praksytelesa; Asceta: I-III; Legenda pierwszej miłości; Julian Apostata; Aszera; Pod stopy krzyża; Rodzinnemu miastu; Przebudzona; Różowa chwilka; Helenie Modrzejewskiej; Freski starożytne: Thety i Achilles >; — II. Kwiaty < Niezabudki kwiecie; Bławatek; Róża; Powój; Lilie wodne; Dzwonki; Mirty; Fiołki; Kwiat paproci >; — III. Album pieśni (Zawartość cyklu jak: Twórczość poz. 7, bez wiersza: Sonet [inc.] Kiedym cię żegnał, usta me milczały...); —

IV. Z motywów ludowych < Siwy koniu; Szumi w gaju brzezina; Kłatwa; Huczy woda po kamieniach; Błaka się wicher w polu; Bodaj owa rzeczka...; Nie będę cię rwała...; Chłopca mego mi zabrali...; Pan Jezus chodzi po świecie; Czary; Przykro, przykro jest dębowi...; Zdradzieckie drzewo; Gdy...; Siedzi ptaszek na drzewie; W chacie; Słonko >; — V. Mozaika < Wspomnienie; Pożegnalne słowo; Echo kołyski; Z podróży Dunajcem; Marzenie poranne; Do...; Nagrobek; Zmarłej dziewczycy; Endymion; Rada; Szkoda!; Gdybym był młodszy...; Karmelkowy wiersz; W albumie [inc.] Kiedyś mi serce wzięła...; Anakreontyk; Na pamiątkę; Jedna chwila; Różne tzy; Serenada; Ach, jak mi smutno!; Dzień i noc; Nawrócenie; Dwa spotkania; Na przedpieklu oraz zob. Twórczość poz. 7 cykl pt. Mozaika, bez wierszy: Bezmiennemu; Sonet [inc.] Po co się budzą pragnienia szalone...; J. I. Kraszewskiemu >.

T. 2: Sen grobów: I-II; Epilog do „Snu grobów”; Odpoczywa: I-VIII; Wierzbą na pustkowi; Na pobojuwisku; Przeminał czas; Powrót do domu; Król Juba; Ociemniały Thamyris; Baśń tęczowa; Z egipskiego rytuału zmarłych; Lykofron do Fatum; Bóstwo tajemnicze; Na zgon poezji; Sam na sam; Teatr w Tusculum; Dwa anioły; Czarodziejka; Tantal; Epaminondas; Odpowiedź przeszłości; Oda [inc.] W ciemności czasów...; Do młodych; Kantata na jubileusz J. I. Kraszewskiego; W ciemności grobu; Chór oceanid; Uśmiech; Zapustny obrazek; Przy kominku; Świata; Dzisiejszy idealistom; Napad na Parnas; Kwiaty i chwasty; Pokora poetów; Uczeń; Ironia; Marnotrawcom; W albumie [inc.] Nie pytaj próżno o przyszłe losy...; Ciche wzgórze; Na grobie Wincentego Pola; Egzotyczne kwiaty; — Album pieśni. (Zawartość cyklu jak: Twórczość poz. 18); — W Tatrach. (Zawartość cyklu jak: Twórczość poz. 18, bez wiersza Morskie Oko); — Przekłady: Horacy: Ad Q. Dellium. Lib. sec. Ode III; Ad Venerem. Lib. prim. Ode XXX; — Przekład trzeciej pieśni „Pięka” [Dante]; Petrarca: Sonet CXXIII; Giordano Bruno: Sonet (wyjęty z „Gli eroici furori”); Shelley: Chmura (The Cloud); I-V; Ozymandias; Longfellow: Excelsior; Wiejski kowal; Tennyson: Tithonus; Rückert: Die Weisheit des Brahmanen: Z ks. I 38, II 4, VII 27, X 3, 86, XII 32, XIII 45, XIV 58, XV 26, 38; Heine: Lyrisches Intermezzo: XXXII, LV; Neuer Frühling: VI, XXIII; Helena; Uhland: Der gute Kamerad; Des Sängers Wiederkehr; Charles d'Orléans: Le renouveau.

T. 3: I. Sonety < [inc.] Pierwsze uczucia to kwiaty wiosenne!...; [inc.] Jednego serca! tak mało, tak mało...; [inc.] Kiedyś cię żegnał, usta me milczały...; [inc.] Po co się budzą pragnienia szalone...; [inc.] Zejść, jasna jutrzni! rozlej światła strumień...; [inc.] Czego ci trzeba dziś, posepny tłumie...; Stokrotki: I-II; Niezręczny: I-II; Dwie fazy: I-II; Herakles: I-III; Morskie Oko: I-V; Ze sceny świata: I-XII; W oczekiwaniu jutra: I-III; Nad głębiami: I-XXX oraz: XXXI [inc.] Odkąd znów padło w proch twe czoło dumne...; XXXII [inc.] Nie myśl o szczęściu, nie myśl o miłości...; XXXIII [inc.] Pośród narodów wyście nędzarzami...; Przyście Mesjasza: I-V >; — II. Wiersze różne < Orfeusz i bachantki; Pigmalion; Wobec Sfinks; Wiecznie to samo; Wy się skarżycie?; Juliuszowi Mien; W noc czerwcową; Krag przemian; Samotne widmo; Ta ła...; Przychodzisz do mnie; W obiegu; Głos wlatujący na pusz-

czy; Świat się ogniami zapala...; Młodości sen; Zmierch melodii; Choć pól i łąk...; Wieczyste piękno; Memnon; Nad przepaścią; Przdownikom; Fresk pompejański; W walce o byt; Fał; Fantazja ludów; Dzień wczorajszy; Nie baka; Sztuczne kwiaty; Zaby; Wielkiemu człowiekowi; Umysł medrca; Przyczynność >; — III. Z teki pośmiertnej: Trzy pierwioski poetyckie < Z powinszowaniem imienin dnia 31 grudnia 1850 r. [inc.] Ty, co się w miejscu ojca nami opiekujesz... (Wędrowiec 1897 nr 33); [inc.] Choć me miano jest zniszczenie... (Wędrowiec 1897 nr 33); Cieniom Malczewskiego. (Bluszcz 1897 nr 32) >;; Oświadczenia. (Dzien. Lit. 1870 nr 12); Dwa sonety: I. [inc.] Kiedyś cię żegnał, usta me milczały... (Kur. Warsz. 1914 nr 46, wersja odmienna, ogł. F. Hoesick); II. Niedługo może na przeszłości dzieje... (Kur. Warsz. 1914 nr 46, ogł. F. Hoesick); Z tragedii „Prometeusz”. (Bluszcz 1876 nr 31, 33); Adamowi Pługowi. (Księga pamiątk. na uczczenie setnej rocznicy urodzin A. Mickiewicza (1798-1898). T. 1. W-wa 1898, pt. W albumie Adama Pługa); Przed jutrem. (Przegl. Poz. 1895 nr 7; przedr. Dzien. Poz. 1895 nr 47; Nowa Reforma 1895 nr 46); Szkic do współczesnego obrazu ofiarowany Jackowi Malczewskiemu. (Nowa Reforma 1895 nr 57-58; przedr. Dzien. Poz. 1895 nr 60; Kraj 1895 nr 10; Sfinks 1908 nr 7); Sprzeczne prądy. (Nowa Reforma 1895 nr 21, nr 116); Z obcych stron < Pointe de Raz. (Kur. Warsz. 1895 nr z 24 marca; Nowa Reforma 1895 nr z 30 marca); Taormina. (Kur. Warsz. 1895 nr 97); Noc na morzu. W drodze z Malty do Goletty. (Kur. Warsz. 1895 nr 103); Pustynia. (Kur. Warsz. 1895 nr 161); Zamarta oaza. (Kur. Warsz. 1895 nr 178); Na polach Kartagi. (Słowo Pol. 1896 nr 24; przedr. Dzien. Poz. 1896 nr 24; Nowa Reforma 1896 nr 22); Haszumat. (Dzien. Kr. 1896 nr 297; Nowa Reforma 1896 nr 298; Wędrowiec 1897 nr 30); Trimurti. (Bibl. Warsz. 1896 t. 4 s. 123; Przegl. Lit. 1897 nr 17-18) >; Opowieść ducha spisana na posiedzeniu spirytystów w dniu 31 grudnia 1893 r. (Kur. Warsz. 1896 nr 1; Nowa Reforma 1896 nr 3); W łoży. (Nowa Reforma 1896 nr 80; Słowo Pol. 1896 nr 85; Kraj 1897 nr 29); Sonet [inc.] Smutni rycerze przeżyte już chwili... (Dzien. Kr. 1896 nr 119; Krytyka 1896, czerwiec); Redakcja pierwotna [inc.] Smutni synowie przebrzmiałej już chwili... (Bluszcz 1874 nr 10); Złoty cielec. (Nowa Reforma 1896 nr 287; Kraj 1897 nr 41-42); Bolesławowi Prusowi. (Kur. Codz. 1897 nr 1; Nowa Reforma 1897 nr 3); Myśli ulotne: I-XVIII. < I [inc.] Bellerofon, gdy Meduzy głowę...; II [inc.] Jeżeli życia twojego ścieżka...; III [inc.] Ten jest prawdziwie samotnym na ziemi...; IV [inc.] Kto się waha z obawy...; V [inc.] Nie rozumiemy z ludzi nikogo...; VI [inc.] Skoro kto rzuci myśl nowa...; VII [inc.] Wszystko przemija, nawet ból i smutki...; VIII [inc.] Czasami kult równości jest ukrytą chętką...; IX [inc.] Wierzą w serc ludzkich piękność idealną...; X [inc.] Zranionym sercem potrzeba...; XI [inc.] Ruszając w drogę, w życia poranek...; XII [inc.] Kto nie umie z pierśi własnej...; XIII [inc.] Nie baw się w bohatera!...; XIV [inc.] Ten ma największe hojności porywy...; XV [inc.] Antysemityzm dziś już prowadzi handlarze...; XVI [inc.] Dla serc szlachetnych najwyższą rozkoszą...; XVII [inc.] Na własne mroki najlepszą pociechą...; XVIII [inc.] Naiczytszą dumą, gdy sami w potrzebie... (Wiersze I-XII ogł. Biesiada Lit. 1896 nr 5; Czas 1896 nr 16; Dzien.

Poz. 1896 nr 17; wiersze XIII i XIV ogł. *Jedno-dniówka wyjd. w dzień festynu ogrodowego na rzecz muzyki kr. „Harmonia”*. Kr. 1897; wiersze XIII-XVIII ogł. *Tyg. Ilustr.* 1897 nr 37; wiersze XIV i XV ogł. *Dziew. Kr.* 1896 nr 28; wiersze XVI-XVIII ogł. *Szarbonka. Jedno-dniówka...* Kr. 1893 s. 2) >; — IV. Liryka patriotyczna i społeczna < Pierwiosnki; Gałązka jaśminu; Podróźni; W Zatoce Baja; Pijąc fałerno; Apostrofa; Odpowiedź; Na Nowy Rok; Pamięci Józefa P...; Prośba; Toast w Poznaniu; Piosnka pijaka; Bezimiennemu; J. I. Kraszewskiemu; Miejmy nadzieje; W dwudziestą piątą rocznicę powstania 1863 r.; Prolog na uroczyste otwarcie nowego teatru w Krakowie; Bez odpowiedzi; Wśród przełomu; Do Sokółów; Szczęśliwe ludy!; Wcielenie; Pobudka; Zapomnij o tym!; Na obchód Słowackiego; Upomnienie; W albumie dla Zagrzebia; J. Kollarowi, wieszczowi odrodzenia Czech; W dzień złożenia zwłok Mickiewicza na Wawelu; Historyczna nowa szkoła >.

6. Poezje patriotyczne i społeczne. Wybór. W-wa 1917 *Biblioteczka Uniwersytetów Lud. i Młodzieży Szkolnej* nr 189.

Zawartość: Miejmy nadzieje; Pierwiosnki; Na Nowy Rok; Toast w Poznaniu; Nad głębiemi <XXXI [inc.] Odkąd znów padło w proch twe czoło dumne...; XXXII [inc.] Nie myśl o szczęściu nie myśl o miłości...; XXXIII [inc.] Pośród narodów wyście niedzarmami... >; Bezimiennemu; W oczekiwaniu jutra; W dwudziestą piątą rocznicę powstania 1863 r.; Upomnienie; Prolog na uroczyste otwarcie nowego teatru w Krakowie; Do Sokółów; Szczęśliwe ludy!; Pobudka; Zapomnij o tym; Nad głębiemi <XXVIII, XXIX >; W dzień złożenia zwłok Mickiewicza na Wawelu; Na obchód Słowackiego; J. I. Kraszewskiemu; W albumie dla Zagrzebia; Ze sceny świata: I-XII.

7. Pobudka. Zbiorek poezji. W-wa 1920.

Zawartość: Pobudka; Szczęśliwe ludy!; Póki w narodzie...; Miejmy nadzieje... (fragm.); Dzień nadchodzi. (Fragm. wiersza pt. W albumie dla Zagrzebia).

8. Album pieśni. W-wa [1922] *Wielka Bibl.* nr 33.

Zawartość: Cz. 1. Preludium; Najpiękniejsze piosnki; W zimowej nocy; Rozłączenie; Łabędzi śpiew; Ucisz się, sercel!; Dlaczego wicher tak wyje?; Mglawice; Daremne żale; Zaczarowana królewna; Za moich młodych lat; Ból zasnął...; Jesteś to prawda?; Barkarola; Na początku; Szczęśliwa młodość; Miłość jak słońce; W wieczny cień; Nieśmiertelni; Panienczka; Gdy ostatnia róża zwiędła; Kopuszek; Astry; Tym, którzy smutni; Dalem ci moc; Dzieje piosenki; Nie mów; — Cz. 2. Między nami nic nie było; Zwiędły listek; Posyłam kwiaty; Ja ciebie Kocham!; Sonet [inc.] Kiedym cię żegnał, usta me milczały...; Życzenie; Ach, powiedz!; Ty czekaj mnie!; Rezygnacja; Powrót piosenki; Tesknota; Anielskie chóry; Bez granic; Płaczące; Dziwny sen; Idź dalej!; Na śniegu; Uwielbienie; Myślałem, że to sen...

9. Wybór poezji. Oprac. E. Kucharski. Kr. 1924 *BN I*, 67. Wyd. nast.: wyd. 2 przejrzone Kr. 1926 seria jw.; wyd. 3

przejrzone Lw. 1935 seria jw.; wyd. 4 Pittsburgh 1945 *Bibl. Rady Polonii Amerykańskiej*.

Zawartość: Sen grobów: I-II [fragm.]; Epilog do „Snu grobów”; Mozaika < Różne ły; Na Nowy Rok; Echo kołyski; Szkoła!; Gdybym był młodszy...; Karmelkowy wiersz; Z podróży Dunajcem; Ach, jak mi smutno!; Nawrócenie; Prośba; Jedna chwila; Abdykacja; Spóźniona odpowiedź; Kamień; Widmo jesieni; Na zgon poezji; Oda; Do młodych; Dzisiejszym idealistom; W albumie [inc.] Nie pytaj próżno o przyszłe losy...; Przy kominku; Ciche wzgórze; W ciemności grobu; Sam na sam; Chór oceanid; Światła; Czarodziejka; Egzotyczne kwiaty; W oczekiwaniu jutra: I-III; Zranionym sercom; Ruszając w drogę; Kto nie umie z piersi własnej... >; — Kwiaty < Gałązka jaśminu; Niezabudki kwiecie; Róża; Powój; Astry >; — Z motywów ludowych < Czary; Klatwa; Pan Jezus chodzi po świecie; Słonko >; — Album pieśni < Ja ciebie Kocham!; Zwiędły listek; Powrót piosenki; Myślałem, że to sen...; Między nami nic nie było; Ty czekaj mnie!; Sonet [inc.] Kiedym cię żegnał, usta me milczały...; Rezygnacja; Przechodzą; Tesknota; Anielskie chóry; Bez granic; Daremne żale; Zaczarowana królewna; Najpiękniejsze piosnki; Na początku; Panienczka; Barkarola; Miłość jak słońce; Rozłączenie; Dzieje piosenki; Kopuszek; Ból zasnął...; Ucisz się, sercel!; Mglawice; Łabędzi śpiew; Wiecznie to samo; Juliuszowi Mien; W noc czerwcową; Samotne widmo; Ta iza...; Przychodzisz do mnie...; Pobudka; Głos wołający na puszczy; Młodość sen; Zmierzch melodii; Choć pół i lak >; — W Tatrach < Ranek w górach; Morskie Oko: I-V; Noc pod Wysoką; Letni wieczór; Podczas burzy; Limba; Wodospad Siklawy; Ulewa; Giewont >; — Nad głębiemi: I-XXX; Wiersze różne < Odpoczywa: I-VIII; Wierzba na pustkowi; Pod stopy krzyża; Rodzinnemu miastu; Na pobojowisku; Przeminał czas; Nad przepaścią; Wieczyste piękno; Fresk pompejański; Adamowi Piłgowski; W dwudziestą piątą rocznicę powstania 1863 r.; Szkic do współczesnego obrazu ofiarowany Jackowi Malczewskiemu >; — Z obcych stron < Pointe du Raz; Noc na morzu w drodze z Malty do Goletty; Na polach Kartagi >.

10. W Tatrach. — Nad głębiemi. [Tekst oprac. A. Chorowiczową] W-wa [1925] *Bibl. Pol.* [nr 57].

Zawartość: cykl W Tatrach jak: Twórczość poz. 18, cykl Nad głębiemi jak: Twórczość poz. 29.

11. Wybór poezji. Oprac. K. Górski. W-wa [1928] *Wielka Bibl.* nr 130.

Zawartość: Poezje patriotyczne i programowe. Pasowanie się wewnętrzne poety. Przełom dwu epok < Sen grobów: I-II; Epilog do „Snu grobów”; Na Nowy Rok; Wierzba na pustkowi; Nokturno; Poeci do publiczności; XIX wiek; Pod stopy krzyża; Miejmy nadzieje!; Przeminał czas; Do młodych; Daremne żale; Dzisiejszym idealistom; Ucisz się, sercel; Zmierzch melodii >; — Poezje refleksyjne i filozoficzne < Błaż teczowa; Jedni i drudzy; Z egipskiego rytuału zmarłych; Nad głębiemi: I-XXX >; — W Tatrach < Ranek w górach; Morskie Oko: I-V; Noc pod Wysoką; Podczas burzy; Limba; Ulewa >; — Mi-

łość < Z podróży Dunajcem; Ja ciebie Kocham!; Różowa chwilka; Między nami nic nie było; Myślałem, że to sen...; Czary; Ta Iza... >; — Żart i satyra < Legenda pierwszej miłości; Scherzo; Karnawałowy lament poety; Replika; Napad na Parnas >.

12. Pisma po raz pierwszy razem zebrane. Poprzedził życiorysem poety i przedmową I. Chrzanowski. Wyd., objaśnił i opatrzył ilustracjami H. Schipper. Wyd. jubileuszowe w setną rocznicę urodzin poety staraniem „Komitetu uczczenia Adama Asnyka” w Warszawie. T. 1-2. W-wa 1938-1939.

Dalsze tomy nie ukazały się z powodu wybuchu wojny.

T. 1. Poezje. Zawiera wiersze znajdujące się w tomie: Poezje, Twórczość poz. 4, Poezje, Twórczość poz. 7, w zmienionym układzie, ponadto odmiany tekstu następujących wierszy: Poci do publiczności [fragm.]; Odlamowi Psychy Prasky-telesa; Julian Apostata; Dzwonki; Mirty; Fiolki; Sonet [inc.] Kiedym cię żegnał, usta me milczały...; Powrót piosenki; Uwielbienie; Zdradzieckie drzewo; Siedzi ptaszek na drzewie...; W chacie; Na pamiątkę; Jedna chwila; Niezręczny; Pod stopy krzyża; Thetyś i Achilles; Ludzkości; XIX wiekowi; Ze sceny świata (sonet IV, V); Pięć falerno.

T. 2. Poezje. Zawiera wiersze znajdujące się w tomie: Poezje, T. 3, Twórczość poz. 18 i Poezje T. 4, Twórczość poz. 29, bez tragedii Kiejstut w niezmiennym układzie oraz: Dział II, Sentymentalnej. (*Kalina* 1869 nr 30); Oświadczyń; Zimowym wieczorem. (*Sobótka* 1871 nr 6); Sonet [inc.] Smutni synowie przebrzmiałej już chwili...; Antologia < Longfellow; Excelsior; Horacy; Lib. sec. Ode III; Ad Q. Dellium; Lib. prim. Ode XXX; Ad Venerem; Petrarca; Sonet CXXIII; Heine; Lyrisches Intermezzo; XXXII, LV; Neuer Frühling; VI, XXIII; Helena; Tennyson; Tithonus; Uhland; Der gute Kamerad; Des Sängers Wiederkehr; Giordano Bruno; Sonet (wyjęty z dzieła pt. Gli eroici furori); Rückert; Die Weisheit des Brahmanen; Erstes Buch 38, Zweites Buch 4, Siebentes Buch 27; Charles d'Orléans; Le renouveau; Z Rückerta „Książ mądrości bramanów” >; — Z cyklu sonetów < [inc.] Wielkiej całości miłościwe łono... (*Kur. Warsz.* 1888 nr 356); [inc.] Dla serc szlachetnych najwyższą rozkoszą...; [inc.] Na własne mroki najlepszą pociechą...; [inc.] Najczystsza dumą, gdy sami w potrzebie...; Walczące moce. (*Dla Szlaska. Książka zbior. na rzecz gimn. pol. w Cieszyńcu. Lw.* 1895 s. 31) >; — Z obcych stron < Taormina; Noc na morzu; W drodze z Małty do Goletty; Na polach Kartagi; Pustynia; Zamarła oaza; Pointe du Raz; Trimurti; Haszumat; Szkie do współczesnego obrazu; Sprzeczne prądy; Przed jutrem >; — Wiersze napisane na pamiątkę dla pań urządzających pierwszy bal na budowę szkoły polskiej w Białej < [inc.] Jeżeli życia twego ścieżka...; [inc.] Kto się waha z obawy...; [inc.] Wygórwana wolność na swoje usługi... (*Czas* 1896 nr 16; *Dzien. Poz.* 1896 nr 17); [inc.] Skoro kto rzuci myśl nową...; [inc.] Nie rozumiemy z ludzi nikogo...; [inc.] Bellerofon, gdy Meduzy głowę...; [inc.] Wszystko! przemija, nawet ból i smutki...; [inc.] Ten jest! prawdziwie samotnym

na ziemi...; [inc.] Czasami kult równości jest ukrytą chętką...; [inc.] Wierzaj w serc ludzkich piękność idealną...; [inc.] Kto nie umie z piersi własnej...; [inc.] Ruszając w drogę, w życia poranek...; [inc.] Zranionym sercem potrzeba... >; — (Wrażenia i myśli) < [inc.] Ten ma największe hojności porwy...; [inc.] Antysemityzm dziś już prowadzi handlarze... >; — Sonet [inc.] Smutni rycerze przeżytej już chwili...; Opowieść ducha spisana na posiedzeniu spirytystów w dniu 31 grudnia 1893 r.; W łoży; Złoty cielec; Fragment [inc.] Galicjo moja! i ty, Lodomerio... (*Pierwszy Rocz. Kola Lit. - Artyst. we Lw. Lw.* 1896 s. 210); Bolesławowi Prusowi; [inc.] Nie baw się w bohatera...; — Odmiany tekstu: Ociemniały Thamyris; Lykofron do Fatum; Bóstwo tajemnicze; Ból zasnął; Jestże to prawda?; Astry; Tym, którzy smutni; Dzieje piosenki; W Tatrach < Wstęp; Ranek w górach. (*Prasto z Mostu* 1936 nr 4, ogł. I. Chrzanowski, pt. Pannie Zofii do albumu. Wspomnienie spod Giewontu); Kościeliska; Wodospad Siklawy; Maciejowi Sieczce >; — Teatr w Tusculum; Dwa anioły; Czardziejka; Odpowiedź przeszłości; Dwie fazy; I; Do młodych; Chór oceanid; Zapustny obrazek; Przy kominku; Napad na Parnas; Marnotrawcom; W oczekiwaniu jutra; I-III; W dwudziestopięcioletnią rocznicę powstania 1863 r.; Orfeusz i bachantki; Pigmalion; Wśród przelomu; W noc czerwcową; Krag przemian; Samotne widmo; Szczęśliwe ludy!; Świat się ogniami zapala; Nad głębiami (fragm. sonetów oznaczonych: II, VII, IX, X, XXII, XXV, XXVII, XXX, Sonet [inc.] Nie narodzonych niezliczone hufce...); — Wieczyste piękno; Fresk pompejański; Dzień wczorajszy; Sztuczne kwiaty; Shelley; Chmura; Zimowym wieczorem; Noc na morzu; Pustynia; Wiersze napisane na pamiątkę dla pań urządzających pierwszy bal na budowę polskiej szkoły w Białej.

13. Wybór erotyków. Wydał J. Nowicz. Poz. 1938.

Zawartość: Serenada; Różowa chwilka; Fiolki; Zwiędły listek; Panienczka; Róża; Gdybym był młodszy; Abdykacja; Czary; Niezręczny; I-II; Między nami nic nie było; Powój; Dzień i noc; Najpiękniejsze piosenki; Z podróży Dunajem [!]; Ja ciebie Kocham!; Ach, powiedz!; Anakreontyk; Barkarola; Jedna chwila; Uwielbienie; Wspomnienie; Stokrotki; I-II; Myślałem, że to sen...; Sonet [inc.] Jednego serca! tak mało, tak mało...; Posyłam kwiaty; Dwa sonety; I [inc.] Kiedym cię żegnał, usta me milczały...; II [inc.] Niedługo może na przyszłości dzieje...; Astry.

14. Wybór poezji. Oprac. Ł. Kurdybacha. Jerozolima 1946 *Szkolna Bibl. na Wschodzie* t. 97.

Zawartość: I. Rozwój ideologii < Przychodzisz do mnie...; Ach, jak mi smutno!; Prośba; Sen grobów; I-II; Apostrofa; Echo kołyski; Pożegnane słowo; Nagrobek; Pod stopy krzyża; Ból zasnął; Nokturno; Samotne widmo; XIX, wiekowi; Wśród przelomu; Przeminał czas; Publiczność do poetów; Poci do publiczności; Daremne żale; Oda; Kamień; W walce o byt; Dzisiejszym idealistom; Do młodych; Nad głębiami; I-XXVIII. (Sonet XXVIII oznaczony jako XXX); Bez odpowiedzi; Herakles;

I-III; Miejmy nadzieję >; — II. Utwory refleksyjne < Młodości sen; Uśmiech; Szkoda; Bez granic; Sonet [inc.] Po co się budzą pragnienia szalone...; Jedni i drudzy; Wiecznie to samo; Nie mów; Anielskie chóry; Siedzi ptaszek na drzewie...; Słonko; Nie bajka; Huczy woda po kamieniach >; — III. Miłość < Gdybym był młodszy...; Ja ciebie Kocham!; Posyłam kwiaty; Między nami nie było; Sonet [inc.] Jednego serca! tak mało, tak mało...; Ta lza...; Sonet [inc.] Kiedym cię żegnał, usta me milczały...; Najpiękniejsze piosnki; Różowa chwilka; Czary; Sonet [inc.] Pierwsze uczucia to kwiaty wiosenne... >; — IV. Ironia < Dzień wczorajszy; Replika; Scherzo; Karmelkowy wiersz; Bławatek; Szumi w gaju brzezina; Legenda pierwszej miłości >; — V. W Tatrach < Ranek w górach; Morskie Oko: I-V; Noc pod Wysoką; Kościeliska; Z podróży Dunaicem; Ulewa; Podczas burzy >.

15. Dzieła poetyckie. Wyd. zupełne. Wstęp i oprac. Z. Michałowski. T. 1-3. W-wa [1947].

T. 1: I. Programowe < Do młodych; Oda; Przeminał czas; Nad przepaścią; Przodownikom; Przed jutrem; Sonet [inc.] Smutni rycerze przeżyte już chwili...; [druga red. tegoż, inc.] Smutni synowie przebrzmiałej już chwili...; Miejmy nadzieję!; Marnotrawcom; Chór oceanid; Odwołanie przeszłości; Bóstwo tajemnicze; Na zgon poezji; Czarodziejka; Tantal; Epaminondas >; — II. Patriotyczno-religijne < Przychodzisz do mnie...; W albumie [inc.] Nie pytaj próżno o przyszłe losy...; Pierwiosnki; Gałuszka jaśminu; Podróźni; W Zatoce Baja; Pijąc falerno; Apostrofa; Odpowiedź; Pamięci Józefa P...; Prośba; Toast w Poznaniu; Piosnka pijaka; Bezimiennemu; W dwudziestą piątą rocznicę powstania 1863 r.; Prolog na uroczyste otwarcie nowego teatru w Krakowie; Szczęśliwe ludy; Pobudka; Upomnienie; W dzień złożenia zwłok Mickiewicza na Wawelu; Historyczna nowa szkoła; Asceta: I-III; Pod stopy krzyża; Ciche wzgórze >; — III. Społeczne < Zapustny obrazek; Dzisiejszym idealistom; Juliuszowi Mien; Krag przemian; Ta lza; W obiegu; Głos wołający na puszczy; Świat się ogniami zapala; W walce o byt; Fał; Dzień wczorajszy; Nie bajka; Sztuczne kwiaty; Żaby; Wielkiemu człowiekowi; Bolesławowi Prusowi; Na Nowy Rok; Bez odpowiedzi; Wśród przełomu; Do Sokolów; Szkie do współczesnego obrazu ofiarowany Jackowi Malczewskiemu; Wcielenie; Zapomnij o tym! >; — IV. Refleksyjne < Publiczność i poeci: Publiczność do poetów. Poeci do publiczności; Odlamowi Psyche Praksytelesa; Julian Apostata; Aszera; Rodzinnemu miastu; Pożegnane słowo; Echo kołyski; Do...; Nagrobek; Zmarłej dziewczycy; Na pamiątkę; Nokturno; Jedni i drudzy; Ludzkości!; XIX wiekowi; Na pobojowisku; Powrót do domu; Sam na sam; Teatr w Tusculum; Dwa anioły; W ciemności grobu; Uśmiech; Przy kominku; Światła; Kwiaty i chwasty; Ironia; Egzotyczne kwiaty; Wobec Sfinksa; Wiecznie to samo; Wy się skarżycie?; W noc czerwcową; Samotne widmo; Młodości sen; Zmierzch melodii; Wieczyste piękno; Fantazja ludów; Umysł miedra; Przychylnowość; Adamowi Plugowi; Sprzeczne prądy >.

T. 2: I. Sen grobów: I-II; Epilog do „Snu grobów”; — II. Nad głębiami: I-XXX, XXXI-XXXIII; — III. W Tatrach. (Zawartość cyklu

jak: Twórczość poz. 18 bez wiersza Morskie Oko); — IV. Odpoczywa: I-VIII; — V. Sonety. (Zawartość cyklu jak w Wyd. zbior. poz. 5 t. 3, I, z wyjątkiem cyklu: Nad głębiami: I-XXXIII); — VI. Z obcych stron < Pointe de Raz; Taormina; Noc na morzu; W drodze z Malty do Goletty; Pustynia; Zamarła oaza; Na polach Kartagi; Haszumat; Trimurti >; — VII. Myśli ulotne: I-XVIII. (Zawartość cyklu jak w Wyd. zbior. poz. 5 t. 3); — VIII. Różne < Helenie Modrzejewskiej; Freski starożytności; Thety i Achilles; Endymion; Widmo jesieni; Kamień; Usprawiedliwienie; Król Juba; Ociemniały Thamyris; Baśń tęcza; Z egipskiego rytuału zmarłych; Lykofron do Fatum; Kantata na jubileusz J. I. Kraszewskiego; Na grobie Wincentego Pola; Orfeusz i bachantki; Pigmalion; Memnon; Fresk pompejański; Z tragedii „Prometeusz”; Złoty cielec; J. I. Kraszewskiemu; Na obchód Słowackiego; W albumie dla Zagrzebia; J. Kollarowi, wieszczowi odrodzenia Czech >.

T. 3: I. Miłosne < Zawartość jak: Twórczość poz. 7 cykl pt. Album pieśni (bez wiersza; Sonet [inc.] Kiedym cię żegnał, usta me milczały...) oraz Przebudzona; Różowa chwilka; Wspomnienie; Z podróży Dunaicem; Szkoda!; Gdybym był młodszy...; W albumie [inc.] Kiedym mi serce wzięła, niech ci służy...; Anakreontyk; Jedna chwila; Różne lzy; Serenada; Ach, jak mi smutno!; Dzień i noc; Przystroga; Wątpliwości; W cichej przystani; Dwa sonety: I. [inc.] Kiedym cię żegnał, usta me milczały...; II. [inc.] Niedługo może na przyszłości dzieje... >; — II. Miłość i kwiaty < Niezabudki kwiecie; Bławatek; Róża oraz jak: Twórczość poz. 7 cykl pt. Kwiaty >; — III. Na ludową nutę. (Zawartość jak: Twórczość poz. 7 cykl pt. Z motywów ludowych) oraz wiersze: Wierzbina na pustkowiu; Choć pól i łąk...; — IV. Album pieśni. (Zawartość cyklu jak: Twórczość poz. 18); — V. Żartobliwe < Legenda pierwszej miłości; Marzenie poranne; Rada; Karmelkowy wiersz; Nawrócenie; Dwa spotkania; Na przedpieklu; Scherzo; Abdykacja; Spóźniona odpowiedź; Karnawałowy lament poety; Replika; Napad na Parnas; Pokora poetów; Uczeń; Oświadczenie; Opowieść ducha spisana na posiedzeniu spirytystów w dniu 31 grudnia 1893 r.; W loży >.

16. Wybór poezji. Oprac. J. Kijas. Wr. 1947.

Zawartość: Szkoda; Bez granic; Gdybym był młodszy...; Między nami nie było; Nawrócenie; Przystroga; Siedzi ptaszek na drzewie...; Huczy woda po kamieniach; Widmo jesieni; Przeminał czas; Daremne żale; Do młodych; Przed jutrem; — Z cyklu: W Tatrach < Ranek w górach; Morskie Oko: I-V; Limba; Noc pod Wysoką >; — Z cyklu: Nad głębiami < I, V, VII, VIII, X, XIII, XVII, XXI, XXIII, XXVII, XXIX, XXX >; — Bolesławowi Prusowi.

17. Wybór poezji. Wstęp i oprac. J. Rosnowska. W-wa 1948 *Bibl. Pisarzy Pol. i Obcych* nr 34.

Zawartość: I. Sen grobów. (Fragmenty poematu); I-II; Epilog do „Snu grobów”; — II. Daremne żale. Wiersze patriotyczno-społeczne < Na Nowy Rok; Publiczność i poeci: Publicz-

ność do poetów. Poeci do publiczności; Ze sceny świata. Sonetów dwanaście: I-XII; XIX wiekowi; Daremne żale; Dzisiejszym idealistom; W oczekiwaniu jutra: I-III; Juliuszowi Mien; Do młodych; W albumie dla Zagrzebia; W dwudziestą piątą rocznicę powstania 1863 r.; Szczęśliwe ludy; Pobudka; J. Kollarowi, wieszczowi odrodzenia Czech >; — III. Wśród przełomu. Wiersze poświęcone ruchowi robotniczemu <Bez odpowiedzi; Wśród przełomu; Świat się ogniami zapala; Szkic do współczesnego obrazu ofiarowany Jackowi Malczewskiemu; Przed jutrem >; — IV. Na przedpieklu. Wiersze satyryczne <Na przedpieklu; Karnawałowy lament poety; Oświadczenia; Dzień wczorajszy; Historyczna nowa szkoła; Opowieść ducha spisana na posiedzeniu spirytystów w dniu 31 grudnia 1893 r. >; — V. Z Tatru < Morskie Oko: I-V; Ranek w górach; Letni wieczór; Noc pod Wysoką; Limba >; — VI. Nad głębiami. Wiersze refleksyjne <Kamień; Na zgon poezji; Wiecznie to samo; W walce o byt; W obiegu; Nad głębiami. Wybór: I, X, XI, XIII, XIX, XXII, XXIII, XXIV, XXIX, XXX >; — VII. Ta iza. Liryka osobista <Pijąc falerno; Rada; Karmelkowy wiersz; Gdybym był młodszy; Z podróży Dunajcem; Prośba; Jedna chwila; Powój; Róża; Zwiedły listek; Spóźniona odpowiedź; Abdykacja; Ty czekaj na mnie; Sonet [inc.] Kiedym cię żegnał, usta me milczały...; Przystań; Czary; Teśknota; Różowa chwilka; Na początek; Najpiękniejsze piosenki; Barkarola; Panienczka; Ta iza...; W ciemności grobu; Rozłączenie; Przychodzisz do mnie...; Astry >.

18. Wybór poezji. Wstęp oprac. H. Szyper. W-wa 1948 *Nowa Bibl. Wiedzy* S. I nr 1.

Zawartość: Po katastrofie 1864 r. <W Zatoce Bąka; Sonet [inc.] Nie myśl o szczęściu, nie myśl o miłości...; Na Nowy Rok >; — Urok niepowrotnej przeszłości <Echo kołyski; Usprawiedliwienie; Przemątny czas; Bańś tęczowa; Na zgon poezji; W noc czarownic; Choć pól i łąk... >; — W poszukiwaniu nowego poglądu na świat < Daremne żale; Dzisiejszym idealistom; Ucisz się, serce!; Bóstwo tajemnic; Napad na Parnas; Kamień; Chór oceanid; Mglawice; Nad głębiami: IX, X, XIII-XVII, XIX, XXI-XXIV, XXVIII >; — Sprawy oiczyzny <Miejmy nadzieję!; W oczekiwaniu jutra: I-III; Pobudka; Z cyklu: Nad głębiami: XXIX, XXX >; — Braterstwo słowiańskie <W albumie dla Zagrzebia; J. Kollarowi, wieszczowi odrodzenia Czech >; — Widmo rewolucji społecznej <Bez odpowiedzi; Juliuszowi Mien; Dzień wczorajszy; Historyczna nowa szkoła; Wśród przełomu; Świat się ogniami zapala; Sprzeczne prądy; Przed jutrem; Sonet [inc.] Smutni rycerze przeżytey już chwili >; — Groza wojny <Chłopca mego mi zabrali...; Ze sceny świata. Sonetów dwanaście: III, IV, V, VI, VIII-XI >; — Piękno przyrody <Widmo jesieni; Z cyklu: W Tatrach (Ranek w górach; Morskie Oko: I-III; Letni wieczór; Limba; Ulewa); Z cyklu: Z obcych stron (Zamarła oaza; Pointe du Raz) >; — Miłość <Legenda pierwszej miłości; Karmelkowy wiersz; Przystań; Abdykacja; Z podróży Dunajcem; Gdybym był młodszy...; Szkoła!; Sonet [inc.] Jednego serca! tak mało, tak mało...; Między nami nic nie było; Gdy...; Barkarola; Ta iza... >; — Na motywy antyczne <Julian Apostata; Na przedpieklu; Herakles:

I-III; Tantal >; — „Wielkie zmiany” i „nowa sztuka” <XIX wiekowi; Samotne widmo; Z cyklu: Nad głębiami: XXVII; Sztuczne kwiaty; Szkic do współczesnego obrazu ofiarowany Jackowi Malczewskiemu >.

19. Wybór poezji. Oprac. A. J. Mikulski. Kr. 1949 *Bibl. Arcydział Poezji i Prozy* nr 52.

Zawartość: I. Poezje patriotyczne i programowe <Sen grobów. (Fragmenty); Na Nowy Rok; Publiczność i poeci; Publiczność do poetów. Poeci do publiczności; Pod stopy krzyża; Miejmy nadzieję...; XIX wiekowi; Przemątny czas; Zaczarowana królewna; Daremne żale...; Dzisiejszym idealistom; Ucisz się, serce...; Do młodych >; — II. Poezje refleksyjne i filozoficzne <Jedni i drudzy; Bańś tęczowa; Nad głębiami: I, II, IX, XII-XIV, XVII, XXII, XXIX, XXX >; — III. Tatr. (Zawartość cyklu iza; Twórczość poz. 18 pt. W Tatrach, bez wierszy: Wstęp; Wodospad Siklawy; Giewont); — IV. Poezje miłosne <Z podróży Dunajcem; Ja ciebie Kocham!...; Między nami nic nie było...; Myślałem, że to sen...; Sonet [inc.] Kiedym cię żegnał, usta me milczały; Różowa chwilka; Uwielbienie; Ta iza >; — V. Z cyklu: Z motywów ludowych <Nie będę cię rwała...; Czary; Chłopca mego mi zabrali...; Pan Jezus chodzi po świecie; Siedzi ptaszek na drzewie...; Słonko >; — VI. Z cyklu: Mozaika i Album pieśni <Szkoła!; Sonet [inc.] Jednego serca! tak mało, tak mało...; Bez granic; Światła; Ciche wzgórze; Zranionym sercem... >; — Żart, satyra i ironia <Karnawałowy lament poety; Replika; Scherzo; Przystań; Napad na Parnas >; — VIII. Toast słowiański <J. Kollarowi, wieszczowi odrodzenia Czech >.

20. Wybór wierszy. Oprac. i posłowiem opatrzyła A. Noser. W-wa 1952 *Mala Biblioteczka Książki i Wiedzy* nr 41.

Zawartość: Na Nowy Rok; Ze sceny świata. (Wybór): I-IV; Pijąc falerno; Publiczność i poeci. (Fragmenty): Publiczność do poetów. Poeci do publiczności; Karmelkowy wiersz; Gdybym był młodszy...; Przystań; Czary; Ta iza...; Morskie Oko. (Wybór): I, III; Ulewa; Limba; Daremne żale; Dzisiejszym idealistom; Ludzkości!; Do młodych; Nad głębiami. (Wybór): X, XI, XXIII, XXX; Pobudka; Na przedpieklu; Dzień wczorajszy; Historyczna nowa szkoła; Szkic do współczesnego obrazu ofiarowany Jackowi Malczewskiemu; Bez odpowiedzi; Świat się ogniami zapala

21. Wybór poezji. Wstęp: E. Hałoń. Kr. 1953.

Zawartość: Epilog do „Snu grobów”; Na przedpieklu; Na Nowy Rok; Publiczność i poeci. (Fragmenty): Publiczność do poetów. Poeci do publiczności; Ze sceny świata: I-IV; XIX wiekowi; Apostrofa; Pijąc falerno; Gdybym był młodszy...; Z podróży Dunajcem; Prośba; Ty czekaj mnie!; Między nami nic nie było; Sonet [inc.] Kiedym cię żegnał, usta me milczały...; Karmelkowy wiersz; Karnawałowy lament poety; Przystań; Oświadczenia; Abdykacja; Czary; Różowa chwilka; Najpiękniejsze piosenki; Ta iza...; Widmo jesieni; Ranek w górach; Noc pod Wysoką; Limba; Daremne żale; Dzisiejszym idealistom; Do młodych; Juliuszowi Mien; Nad

głębiami. (Wybór): X, XI, XIII, XXIII, XXIX, XXX; W dwudziestą piątą rocznicę powstania 1863 r.; Szczęśliwe ludy; Pobudka; Dzień wczorajszy; Historyczna nowa szkoła; Bez odpowiedzi; Wśród przelomu; Świat się ogniami zapala; Szkic do współczesnego obrazu ofiarowany Jackowi Malczewskiemu; Przed jutrem.

22. Wybór poezji. Oprac. i wstęp A. Nofer. Wr. 1955.

Zawartość: Publiczność i poeci. (W skróceniu); Publiczność do poetów. Poeci do publiczności; Pijąc falerno; Prośba; Szkoda!; Ach, jak mi smutno!; Gdybym był młodszy...; Z podróży Dunajcem; Sonet [inc.] Jednego serca tak mało, tak mało...; Między nami nic nie było...; Różowa chwilka; Dziwny sen; Na początku nic nie było...; Płaczącej; Panienczka; Bławatek; Powój; Mirty. (Fragment); Astry; Za moich młodych lat; W noc czerwcową; Ta ła...; Nie będę cię rwała...; Przykro, przykro jest dębowi...; Siwy koniu; Gdy...; Ranek w górach; Ulewa; Letni wieczór; Limba; Karmelkowy wiersz; Legenda pierwszej miłości; Abdykacja; Przystań; Oświadczyń; Karnawałowy lament poety; Na przedpieklu; Dzień wczorajszy; Historyczna nowa szkoła; Ze sceny świata. (Wybór): I, IV, VII, VIII; XIX wiekowi; Przeminal czas; Daremne żale; Do młodych; Nad głębiami. (Wybór): I, VI, IX, X, XIII, XXIII, XXIX, XXX; Na obchód Słowackiego; Bolesławowi Prusowi; W dwudziestą piątą rocznicę powstania 1863 r. (W skróceniu); Pobudka; Bez odpowiedzi; Szkic do współczesnego obrazu ofiarowany Jackowi Malczewskiemu; Przed jutrem; Herakles. (Wybór): I, III.

23. Wybór poezji. Wybór: J. Korsak, wstęp: A. Międzyrzecki. W-wa 1956.

Zawartość: Szczęśliwa młodość; Publiczność i poeci; Publiczność do poetów. Poeci do publiczności; Legenda pierwszej miłości; Oświadczyń; Różowa chwilka; — Z cyklu: Kwiaty < Bławatek; Powój; Mirty; Fiolki >; — Z cyklu: Mozaika < Szkoda!; Gdybym był młodszy...; Karmelkowy wiersz; Nawrócenie; Abdykacja; Na przedpieklu; Przystań; Karnawałowy lament poety >; — Z cyklu: Album pieśni < Między nami nic nie było; Posyłam kwiaty; Życzenie; Tęsknota; Płaczącej; Panienczka; Kopciuszek; Nie mów; Ta ła...; Ucisz się, serce!; Daremne żale; Szczęśliwe ludy!; Pobudka >; — Z cyklu: Z motywów ludowych < Siwy koniu; Szumi w gaju brzezina; Huczy woda po kamieniach; Przykro, przykro jest dębowi; Zdradzieckie drzewo; Gdy... >; — Z cyklu: W Tatrach < Ranek w górach; Limba; Ulewa >; — Ze sceny świata: I, IV, V, VIII; — Nad głębiami: I, XII, XIII, XXIX, XXX; — Miejmy nadzieję; Przeminal czas; Bez odpowiedzi; Dzień wczorajszy; Historyczna nowa szkoła; Szkic do współczesnego obrazu ofiarowany Jackowi Malczewskiemu; Przed jutrem; W dzień złożenia zwłok Mickiewicza na Wawelu; Na obchód Słowackiego; Bolesławowi Prusowi; Do młodych.

24. Poezje wybrane. [Posłowie] I. Chrzanowski; Życiorys A. Asnyka. Kr. 1957. Wyd. 2 Kr. 1960.

Zawartość: Publiczność i poeci; Publiczność do poetów. Poeci do publiczności; Legenda pierw-

szej miłości; — Kwiaty < Niezabudki kwiecie; Bławatek; Róża; Fiolki >; — Album pieśni I (Zawartość cyklu jak: Twórczość poz. 7 bez wierszy; Ach, powiedz; Anielskie chóry; Na śniegu); — Z motywów ludowych < Siwy koniu; Szumi w gaju brzezina; Błaga się wichur w polu; Bodaj owa rzeczka; Nie będę cię rwała...; Chłopca mego mi zabrali; Czary; Przykro, przykro jest dębowi...; Gdy... >; — Mozaika I < Wspomnienie; Pożegnane słowo; Echo kołyski; Z podróży Dunajcem; Rada; Szkoda!; Gdybym był młodszy...; Karmelkowy wiersz; Na pamiątkę; Sonet [inc.] Pierwsze uczucia to kwiaty wiosenne...; Sonet [inc.] Jednego serca! tak mało, tak mało...; Dzień i noc; Nawrócenie; Niezręczny: I-II; Dwa spotkania; Na przedpieklu; Pod stopy krzyża; Rodzinnemu miastu; Różowa chwilka; Helenie Modrzewskiej; Herakles: I-III >; — Mozaika II < Scherzo; Abdykacja; Przystań; Widmo jesieni; Spóźniona odpowiedź; Karnawałowy lament poety; XIX wiekowi; Replika >; — Sen grobów: I-II; Epilog do „Snu grobów”; — Ze sceny świata. Sonetów dwanaście: I-XII; — Pijąc falerno; Apostrofa; Na Nowy Rok; Prośba; Toast w Poznaniu; J. I. Kraszewskiemu; Miejmy nadzieję; Przeminal czas; Powrót do domu; Król Juba; Baśń tęczowa; Z egipskiego rytuału zmarłych; — Album pieśni II < Najpiękniejsze piosenki; Łabędzi śpiew; Ucisz się, serce!; Daremne żale; Zaczarowana królowa; Za moich młodych lat; Jesteś to prawda?; Barkarola; Na początku; Panienczka; Gdy ostatnia róża zwiędła; Astry; Dalam ci moc; Dzieje piosenki >; — W Tatrach < Ranek w górach; Morskie Oko: I-V; Kościeliska; Noc pod Wysoką; Podczas burzy; Limba; Ulewa >; — Mozaika III < Na zgon poezji; Teatr w Tusculum; Tantal; Do młodych; Zapustny obrazek; Sonet [inc.] Czego ci trzeba dziś, posępny tłumie...; Dzisiajszym idealistom; Napad na Parnas; Kwiaty i chwasty; Pokora poetów; Uczenie; Ciche wzgórze; Na grobie Wincentego Pola; W oczekiwaniu jutra: I-III >; — W dwudziestopięcioletnią rocznicę powstania 1863 r.; Pigmalion; Wobec Sfinksa; Prolog na uroczyste otwarcie nowego teatru w Krakowie; Bez odpowiedzi; Wśród przelomu; — Album pieśni III < Wiecznie to samo; Juliuszowi Mien; Ta ła...; Przychodzisz do mnie...; Szczęśliwe ludy; Pobudka; Głos wołający na puszczy; Świat się ogniami zapala...; Zmierzyć melodii; Choć pół i łąk... >; — Nad głębiami: I-XXX; — Wiersze różne < Fresk pompejański; Na obchód Słowackiego; J. Kollarowi, wieszczowi odrodzenia Czech; W dzień złożenia zwłok Mickiewicza na Wawelu; Dzień wczorajszy; Historyczna nowa szkoła; Sztuczne kwiaty; Żaby; Wielkiemu człowiekowi; Umysł mędrca; Przyczynowość >; — Z obcych stron < Zawartość cyklu jak: Twórczość poz. 5 t. 3 bez wiersza; Złoty cielec, ponadto: Szkic do współczesnego obrazu ofiarowany Jackowi Malczewskiemu; Przed jutrem; Fragment [inc.] Galicjo moja! i ty, Lodomerio!...; Oświadczyń >; — Z teki pośmiertnej < Cieniom Malczewskiego; Dwa sonety: I. [inc.] Kiedyś cię ujrzał, usta me milczały... [odmienna redakcja]; II. [inc.] Niedługo może na przyszłości dzieje... >; — Myśli ulotne: III, IV-VI, VIII, XIV.

25. [Poezje]. W-wa 1961 *Poeci Pol.* Wyd. nast.: W-wa 1965 seria jw.; wyd. 3 W-wa 1965 seria jw.

Zawartość: Legenda pierwszej miłości Powój; Fiolki; Między nami nie nie było...; Zwiędły listek; Ja ciebie Kocham!; Sonet [inc.] Kiedym cię żegnał, usta me milczały...; Ty czekał mniel...; Powrót piosenki; Tesknota; Bez granic; Idź dalej; Uwielbienie; Siwy kontiu...; Szumi w gaju brzezina...; Czary; Siedzi ptaszek na drzewie...; Słonko; Echo kołyski; Endymion; Szkoda!; Gdybym był młodszy...; Karmelkowy wiersz; * * [inc.] Pierwsze uczucia to kwiaty wiosenne!...; #Sonet [inc.] Jednego serca! tak mało, tak mało!...; Nawrócenie; Nokturno; Abdykacja; Spóźniona odpowiedź; Miejsmy nadzieje...; Bańń tęczowa; Uczisz sie, sercel...; Doremne żale; Zaczarowana królewna; Za moich młodych lat...; Barkarola; Szczęśliwa młodość...; Panienczka; Gdy ostatnia róża zwiędła...; Astry; Ranek w górach; Morskie Oko: I-II; Noc pod Wysoką; Letni wieczór; Limba; Ulewa; Giewont; Na zgon poezji; Do młodych; Dzisiejszym idealistom; Bez odpowiedzi; W ciemności grobu; Ta iza...; W noc czerwcową; Choć pół i łąk...; Nad głębiami: XII, XXIX; Żaby; Wielkiemu człowiekowi; Umysł mędrca; Zamarła oaza; Sonet [inc.] Smutni ryccerze przeżyte już chwile...; Dwa sonety: I. [inc.] Kiedym cię żegnał, usta me milczały...; II. [inc.] Niedługo może na przyszłości dzieje...

Wybory twórczości, wiersze w przekładach

Angielskie: P. Selver. W: *Anthology of Modern Slavonic Literature*. Londyn 1919. — E. W. Underwood. W: *The Slav Anthology*. Portland 1931. — A. P. Coleman. *Detroit Record* 1933 nr z 25 lutego. — W. Kirkonnell. W: *A Golden Treasury of Polish Lyrics*. Winnipeg 1936; przedr. w: *The Scarlet Muse*. Bombaj 1944. — V. Sheean. W: *Madame Curie*. 1937. — E. Orzechowska. W: *The Polish Land*. Nowy Jork 1943. — F. Z. Bielawski. W: *The Wayside Willow*. Nowy Jork 1945. — M. M. Coleman. W: *The Wayside Willow*. Nowy Jork 1945. — Sister Mary Grace. W: *Treasured Polish Songs*. Minneapolis 1953. — E. W. Underwood. W: *The Slav Anthology*. 1953. — M. M. Coleman. *Alliance Journal* 1953 t. 3. — J. Pietrkiewicz. W: *Five Centuries of Polish Poetry. 1450-1950*. Londyn 1960. —

Bułgarskie: *Polsko-bułgarski pregled* (Sofia) 1922 nr 3-5. —

Czeskie: Poesie. Autoryzowany przekład. F. Kvapil. Praga 1886 (tu cykle: W Tatrach, Freska starożytna, Album pieśni, Mozaika). — Poesie. Nová řada. Autoryzowany przekład. F. Kvapil. Praga 1892 (tu m. in. cykle: Freska starożytna, Ze sceny świata, Album pieśni, Mozaika). — Polská moderní poesie. II. Doba Asnykova. Przel. F. Kvapil. Praga 1925 (tu: Wśród przelomu; Dwie fazy; Trimurti; Lykofron do Fatum; Chór; Przyjście Mes-

asza; Róża; W noc czerwcową; Ciche wzgórce; Ta iza; Sam na sam; Janowi Kolarowi). — F. Kvapil. *Slovanský přehled* (Praga) 1926 s. 245-249. —

Esperanto: L. Belmont. W: *Sonoj esperantoj. Tradukoj el poetoj polaj kaj alilandaj*. W-wa 1908. — Lozo. *Pola Esperantisto* 1909 nr 6. — *El Parnaso de popoloj*. W-wa 1913. — L. Belmont. *Pola Esperantisto* 1927 nr 7. — H. Hempel. *Pola Esperantisto* 1937 nr 1. —

Francuskie: A. Interling. *Revue Slave* (W-wa) 1879 nr 9-10; przedr. *Messenger de Vienne* 1881 nr 16. — J. Mien. *Revue Slave* (W-wa) 1879 nr 13-14; przedr. *Messenger de Vienne* 1881 nr 24. — A. Łubieńska. W: *Fables et poésies polonaises*. Kr.-Paryż 1885. — W: *La Vistule*. Kr. 1885, wyd. 2 Kr. 1886. — S. E. [W. Gasztowt]. *Bulletin Polonais* (Paryż) 1889 nr 135; 1892 nr 59; 1894 nr 74. — S. M. Legrand. *Bulletin Polonais* (Paryż) 1899 nr 127. — S. E. [W. Gasztowt]. *Bulletin Polonais* (Paryż) 1899 nr 135. — W. G. [W. Gasztowt]. *Bulletin Polonais* (Paryż) 1902 nr 171. — W. G. [W. Gasztowt]. *Les Amis de la Pologne* 1922 nr 12, 18-19. — M. Pankowski. *Anthologie de la poésie polonaise du XV au XX siècle*. Aalter 1961. —

Niemieckie: M. Rappaport. *Dioskuren* (Wiedeń) 1881 s. 425 (Zwiędły listek). — Ausgewählte Gedichte. Przel. W. Gumpłowicz. Wiedeń 1887 (tu cykle: Z motywów ludowych, Album pieśni, Kwiaty, Mozaika). — W. Gumpłowicz. *Die Waffen nieder* i odb. pt. Von der Weltbühne. Drezno 1895. — A. Weiss. W: *Herzfaden aus Heimath und Fremde*. Lipsk 1891. — M. Scherlag. *Polnische Post* (Wiedeń) 1907 nr 20. — R. Nowowiejski. *Polnische Post* (Wiedeń) 1908 nr 18. — W. Gumpłowicz. *Polen* (Wiedeń) 1915 t. 3 s. 21. — K. Dedecius. *Mickiewicz Blätter* (Heidelberg) 1958 nr 8, 1959 nr 11. —

Rosyjskie: T. Tieodorowicz. *Ruskoje bogatstwo* 1891 nr 9. — I. Bunin. *Wiestnik Żewropy* 1894 lipiec s. 645. — M. Gierbanowski. *Nabludatel* 1894 nr 10. — M. Gierbanowski. *Wiestnik Żewropy* 1894 styczeń s. 289-291. — I. Bunin. *Nabludatel* 1896 nr 2; toż w: I. Bunin. *Poinoje sobranije soczinienij*. T. 1. Petersb. 1915 s. 41-44. — M. Gierbanowski. *Nivoa* 1896 nr 23. — I. Bunin. *Siewier* 1897 nr 35; toż w: I. Bunin. *Poinoje sobranije soczinienij*. Petersb. 1915 s. 65. — I. Bunin. *Russkaja biesieda* 1898 nr 2. — M. Gierbanowski. *Nabludatel* 1898 nr 4. — T. Tieodorowicz. *Stichotworienija*. Wi-

tebsk 1898. — A. Fiedorow. *Żyzni* 1899 kwiecień s. 53. — N. Patkanowa. *Żywo-pismoje obozrienije* 1899 nr 28. — Ł. Afanasjew. *Więstnik inostrannoj litieratury* 1900 nr 5. — A. Jewreinow. *Więstnik Jewropy* 1900 nr 11. — I. Griniewska. *Nowyj żurnal inostrannoj litieratury* 1900 nr 8, 10. — A. Damanska. *Więstnik inostrannoj litieratury* 1901 nr 10. — M. Gierbanowski. *Niwa* 1901 nr 6, 19. — I. Griniewska. *Nowyj żurnal inostrannoj litieratury* 1901 nr 2-3. — W. Lebidiew. *Więstnik inostrannoj litieratury* 1901 nr 4. — M. Gierbanowski. *Więstnik inostrannoj litieratury* 1902 nr 1. — M. Gierbanowski. *Niwa* 1902 nr 5. — I. Griniewska. *Nowyj mir* 1903 nr 105; toż w: *Cztiec dieklamator*. T. 2. Kijów 1907 s. 361; toż w: *Biblioteka teatru i isskustwa* 1909 z. 11 s. 186. — W: *Poezija zapadnych i jużnych Slawian*. Leningrad 1955. —

Serbskie: K. Georgijewiç: Iz poljske lirike. Asnyk Adam, Konopnicka Maria. Sarajewo 1954. —

Ukraińskie: P. Grabowskiy: *Poezija*. Kijów 1957. —

Węgierskie: G. Somogyváry. *Lát-határ* 1938 s. 101-103. — M. Vidor. W: *Lengyel költök antológiája*. [Budapeszt] 1951. —

Włoskie: W. Canini: Il libro dell' Amore. Poesie italiane e straniere. T. 1-3. Wenecja 1885. — L. Orsini. W: *Natura ed arte. Rassegna illustrata italiana e straniera*. Mediolan 1894. — W: *Poeti stranieri ... nelle migliori traduzioni italiane*. Lipsk 1902. — P. Zaleski, F. A. de Benedetti. *I Nostri Quaderni* 1925 [zeszyt poświęcony stosunkom polsko-włoskim]. — J. Dickstein-Wieleżyńska. *I Nostri Quaderni* 1927 z. 6, 8. — P. E. Pavolini. *I Nostri Quaderni* 1927 z. 6, 8. — J. Colonna Walewska. *I Nostri Quaderni* 1927 z. 6, 8. — P. E. Pavolini. *Pologne Littéraire* 1928 nr 21. — F. Lupis. *Giornale dell'Arte* (Mediolan) 1930. — M. Spiritini: *Poeti del mondo*. Mediolan 1939. —

Kompozycje muzyczne do utworów Asnyka pisali: J. Ablamowicz, Alaszyn, Z. Biliński, Chachamowicz, L. Chojecki, A. Dworzaczek, K. M. Fetter, J. Friedman, J. Gall, W. Gawroński, M. Hertz, Z. Jachimecki, H. Jarecki, F. Jasieński, T. Joteyko, E. Kania, M. Karłowicz, M. G. Kitain, J. Kleczyński, W. Krogulski, W. E. Kronenberg, J. Krudowski, S. Krzyszkowski, J. Krzyżanowski, E. Leo, A. Malcz, L. Marczewski, P. Marzyński, M. Mierzewski, A. Münchheimer, S. Niewiadomski, Z. Noskowski,

H. Opieński, I. Paderewski, E. Pankiewicz, E. Porzeczynska, W. Rapacki, L. Rogowski, A. Różycki, Rusczyński, J. Sierosławski, M. Sokolowski, F. Starczewski, R. Statkowski, Z. Stojowski, J. Surzyński, F. Szopski, M. Świerzyński, B. Wallek-Walewski, K. Weigel, S. Wielogłowski, W. Wszelaczyński, T. Wydzga, Z. Zaręba, A. Zarzycki, W. Żeleński.

Listy i materiały

1. Do A. B. Helbicha z 1862. Rkps Ossol. sygn. 12033/III.

2. Do S. Szachowskiego 2 listy z 1864. Rkps Ossol. sygn. 12033/III. Ogl. H. Barycz: Śladami wędrówek włoskich A. Asnyka. *Przeł. Hum.* 1960 nr 6 s. 121-124.

3. Do Grudzińskiej (matki) 7 listów z 1869-1870. Ogl. F. Hoesick: O zapomnianych pismach Asnyka. *Przew. Nauk. i Lit.* 1914 z. 5-6.

4. Do W. Łozińskiego 27 listów z 1869-1881. Ogl. F. Bostel: A. Asnyk i Władysław Łoziński. *Nowa Reforma* 1927 nr 175-185; przedr. *Epoka* (Kalisz) 1927 nr 42 i nn.

5. Do A. Grudzińskiej z 1870. Ogl. F. Hoesick: O zapomnianych pismach Asnyka. *Przew. Nauk. i Lit.* 1914 z. 5.

6. Do P. Glücksberga [?] z 1872. Ogl. *Gaz. Pol. Ziemi Grodzieńskiej* 1936.

7. Do W. Łozińskiego z 1872. Rkps Ossol. sygn. 12033/III.

8. Do H. Modrzejewskiej z 1872. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 9136. Ogl.: Korespondencja Heleny Modrzejewskiej i Karola Chłapowskiego. Wybór i oprac. J. Got i J. Szczublewski. T. 1. W-wa 1965 s. 205-206.

9. Do K. Asnyka (ojca) listy i fragm. listów z 1873-1877 i b. d. Ogl. A. Bandrowska: Sewer i Asnyk. *Wędrowiec* 1903 nr 36-38.

10. Do S. Krzemińskiego z 1873. Ogl. K. Górski. *Kultura* 1937 nr 15.

10a. Do A. Uznańskiego z 1874. Rkps Muzeum Tatrzańskie w Zakopanem sygn. 238.

11. Do T. Lenartowicza z 1876. Ogl. I. Chrzanowski. *Rok Pol.* 1917 nr 11.

12. Do W. Belzy z 1878. Rkps Ossol. sygn. 12422/I.

13. Do F. Kvapila listy z 1878-1895. Rkps Arch. Lit. Muzeum Narodowego w Pradze.

14. Do F. Kvapila 4 listy z 1878-1896. Ogl. T. Szablowski. *Wędrowiec* 1899 nr 25.
15. Do L. Germana z 1880. Rkps Ossol. sygn. 6412/I.
16. Do I. i M. Pawlikowskich 24 listy z 1880-1892. Rkps Ossol. sygn. 12164/II; 6 listów z 1888 ogl. H. Barycz: Śladami wędrowek włoskich A. Asnyka. *Przeł. Hum.* 1960 nr 6 s. 128-132.
17. Do F. Dobrowolskiego z 1881. Rkps Ossol. sygn. 12033/III.
18. Do J. I. Kraszewskiego z 1881. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6485 IV t. 25/II.
19. Do E. Orzeszkowej 4 listy z 1882-1896. Rkps Arch. E. Orzeszkowej „Korbutianum”. Bibl. IBL PAN W-wa. Ogl. E. Jankowski: Z niedrukowanej korespondencji Asnyka. *Pam. Lit.* R. 42 (1951) z. 3-4 s. 1057-1067.
20. Do redakcji z 1882. *Przeł. Tyg.* 1882 nr 50.
21. Do J. Vrchlickiego z ok. 1882. Ogl. M. Zelenka. *Slavia* (Praga) 1927/1928 s. 600-602.
22. Do W. Belzy z 1884. Rkps Ossol. sygn. 12646/II.
23. Do S. Buszczyńskiego 3 listy z 1884-1891. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2064 t. 3-4.
24. Do W. Karczewskiego z 1884 (nie wysłany). Rkps Ossol. sygn. 12832/II.
25. Do L. Méyeta z 1884. Rkps Arch. E. Orzeszkowej „Korbutianum” Bibl. IBL PAN W-wa. Ogl. E. Jankowski: Z niedrukowanej korespondencji Asnyka. *Pam. Lit.* R. 42 (1951) z. 3-4 s. 1066.
26. Do I. Maciejewskiego 4 listy z 1886-1890. Ogl. L. Rath: Przyjaciel Asnyka — Sewer. *Wiad. Lit.* 1939 nr 12.
27. Do H. Pawlikowskiej 5 listów z 1888-1891 i b. d. Rkps Ossol. sygn. 12164/II.
28. Do syna Włodzimierza 12 listów z 1888-1897. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 7269 II, 7891 III. Ogl. K. Styczyńska. *Twórczość* 1968 nr 1.
29. Do T. Romanowicza 2 listy z 1889-1892. Rkps Ossol. sygn. 6825/I.
30. Do T. Lenartowicza 2 listy z 1891. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2028 t. 1. Ogl. H. Barycz: Śladami wędrowek włoskich A. Asnyka. *Przeł. Hum.* 1960 nr 6 s. 133-134.
31. Do J. Kasprowicza z 1892. Rkps Ossol. sygn. 6439/I.
32. Do M. Bałuckiego z 1894. Rkps IS PAN w W-wie sygn. 285.
33. Do S. Krzemińskiego z 1894. Ogl. F. Hoesick: O zapomnianych pismach Asnyka... *Przew. Nauk. i Lit.* 1914 z. 6.
34. Do K. Lewakowskiego z 1894. Rkps Ossol. sygn. 6358/II.
35. Do I. Maciejewskiego z 1894. Fragm. ogl. *Świat* 1894 nr 7.
36. Do I. Maciejewskiego 4 listy z 1894. Ogl. *Tyg. Ilustr.* 1939 nr 29.
37. Do I. Maciejewskiego z 1894. Ogl. A. Bandrowska: Sewer i Asnyk. *Wędrowiec* 1903 nr 38.
38. Do E. Jerzmanowskiego z 1895. Ogl. *Kur. Warsz.* 1932 nr 1.
39. Do Czytelni Akademickiej we Lw. z 1896. Ogl. *Głos* 1897 nr 42.
40. Do W. Asnyka (syna) 4 listy z 1897. Ogl. *Goniec Łódzki* 1898 nr 144, *Nowa Reforma* 1898 nr 178.
41. Do E. Pareńskiej z 1897. Ogl. T. Żeleński. *Wiad. Lit.* 1937 nr 48.
42. Do K. Asnyka (ojca) 21 listów. Fragm. ogl. I. Chrzanowski. *Mysł Nar.* 1937 nr 15-16.
43. Do A. Gillera b. d. Ogl. *Kur. Warsz.* 1897 nr 8.
44. Do S. Gillera b. d. Ogl. J. Chwilczyńska. *Ziemia Kaliska* 1957 nr 4.
45. F. Kvapil: Modré Ostrovy. Literarní vzpomínky a skizy. Praga 1926 (tu m. in. fragm. listów).
46. Z korespondencji i autografów A. Asnyka. Ogl. A. J. Mikulski. *Pam. Lit.* R. 33 (1936) s. 962-988, R. 34 (1937) s. 115-297 i odb. Kr. 1938 (m. in. 122 listy z 1871-1885 do ojca, Kazimierza, oraz 5 listów od ojca i syna, Włodzimierza).
47. Od T. Kozłowskiego z 1857. Rkps Ossol. sygn. 12036/III.
48. Od S. Krzemińskiego z 1879. Ogl. J. Dickstein-Wieleżyńska: Ze studiów nad Asnykiem. W-wa 1930 [1929] s. 83-88.
49. Od K. Chłędowskiego z 1880. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6397 IV t. 3.
50. Od M. Pawlikowskiego kopia listu z 1884. Rkps Ossol. sygn. 12164/II.
51. Od F. Kvapila z 1892. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 9079.
52. Naum [K. Kirchmayer]: Notes A.

Asnyka. *Gaz. Wiecz.* (Lw.) 1911 nr z 10 kwietnia (tu zapiski z podróży do Tunisu).

53. S. Krzemiński: Materiały do życia i twórczości A. Asnyka. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5823.

54. Autobiografia i tekst dyplomu doktorskiego. Ogl. *Przeł. Lit.* (Kr.) 1897 nr 17-20.

55. Dedykacja na fotografii z 1864. Rkps Ossol. sygn. 12164/II.

56. Dedykacja na książce ofiarowanej A. Szymańskiemu. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 154/55.

57. Umowa wydawnicza z firmą księgarską Gebethner i Wolff z 1897. Ogl. K. Wóycicki: *Asnyk wśród prądów epoki.* W-wa 1931 s. 266-267.

58. W zbiorach Bibl. Raperswil. znajdowały się:

Do K. Wilda z 1871 sygn. 1929.

Do A. Wołyńskiego listy z 1872-1873 sygn. 1870.

Do A. Rzążewskiego listy z 1881-1884 sygn. 1937.

Do Z. Milkowskiego 2 listy z 1882, 1894 sygn. 2040.

Do F. Michałowskiego listy sprzed 1891 sygn. 1011.

Do Komitetu Obchodu 100-letniej rocznicy konstytucji 3 maja w Zurychu z 1891 sygn. 1623/VII.

Do J. Gałęzowskiego listy sprzed 1893 sygn. 2288.

Do Biblioteki i Muzeum Narodowego Polskiego w Raperswilu z 1893 sygn. 2288.

59. Listy, wiersze, notatki. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 7184 I-7185 I, 7270 III, 7722 III, 7851 IV, 7912 III, 7932 II.

INDEKS TYTUŁÓW

Cz — Czasopisma, L — Listy i materiały, T — Twórczość, Tp — Przekłady drobnych utworów, Tr — Rękopisy drobnych utworów, Z — Wydania zbiorowe, Zb — Wydawnictwa zbiorowe, Zp — Wybory twórczości w przekładach. Duże litery po Cz — pierwsze litery tytułów czasopism, [c] — cykl.

Abdykacja

Ach, jak mi smutno

Ach, powiedz

Ad Q. Dellium (Horacy, Lib. sec. Ode III)

Ad Venerem (Horacy, Lib. prim. Ode XXX)

Adamowi Pługowi

Album pieśni [c]

Allegant

Anakreontyk

Anielskie chóry

Antologia [c]

Antysemityzm dziś już prowadzą handlarze... [inc.]

Apostrofa

Asceta

Astry

Aszera

Autobiografia: I. List do F. Kvapila z 23 stycznia 1879. II. Notatka biograficzna

Barkarola

Baśń tęczowa

Bellerofon, gdy Meduzy głowę... [inc.]

Bez granic

Bez odpowiedzi

Bezimiennemu

Bławatek

Błaka się wicher w polu...

Bodaj owa rzeczka

Bolesławowi Prusowi

Ból zasnął

Bóstwo tajemnicze

Bracia Lerche

Braterstwo słowiańskie [c]

Była to jesień! Jesień najsmutniejsza... [inc.]

Chłopca mego mi zabrali...

Chmura (Shelley)

Choć me miano jest zniszczenie... [inc.]

Choć pól i łąk...

Choć w praw niezmiennych poruszasz się kole... [inc.] (Nad głębiami XXIII)

T 7, Z 1 t. 3, 2, 9, 13, 15 t. 3, 17, 18, 21-25

T 4, 20, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 1, 9, 14, 15 t. 3, 22

T 7, Z 1 t. 3, 2, 8, 13, 24

T 20, Z 1 t. 3, 5 t. 2, 12 t. 2

T 20, Z 1 t. 3, 5 t. 2, 12 t. 2

Z 5 t. 3, 9, 15 t. 1

T 7, 18, 20, 29, Z 1 t. 3, 5 t. 1, t. 2, 8, 9, 15 t. 3, 19, 23, 24, Zp czes. (2x), niem.

zob. Zwiedły listek

T 4, 20, Z 1 t. 3, 5 t. 1, 13, 15 t. 3

T 7, Z 1 t. 1, 2, 3, 8, 9, 14, 24

Z 12 t. 2

Z 5 t. 3, 12 t. 2

T 4, 19, Z 1 t. 2, 2, 5 t. 3, 14, 15 t. 1, 21, 24

T 4 (2x), 20, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 1, 15 t. 1

T 18, Z 8, 9, 12 t. 2, 13, 17, 22, 24, 25

T 4, 20, Z 1 t. 1, 5 t. 1, 15 t. 1

Cz-PL

T 18, Z 8, 9, 13, 17, 18, 24, 25

T 18, Z 1 t. 3, 3, 5 t. 2, 11, 15 t. 2, 18, 19, 24, 25

Z 5 t. 3, 12 t. 2

T 7, Z 1 t. 1, 2, 3, 8, 9, 14, 16, 19, 25

T 29, Z 1 t. 1, 5 t. 3, 14, 15 t. 1, 17, 18, 20-25

T 7, 19, Z 2, 5 t. 1, t. 3, 6

T 4, 20, Z 1 t. 3, 2, 5 t. 1, 14, 15 t. 3, 22, 23, 24

T 7, Z 5 t. 1, 24

T 7, Z 2, 5 t. 1, 24

Z 5 t. 3, 12 t. 2, 15 t. 1, 16, 22, 23

T 18, Z 8, 9, 12 t. 2, 14

T 18, Z 1 t. 1, 3, 5 t. 2, 12 t. 2, 15 t. 1, 18

T 23, Z 1 t. 5

Z 18

Cz-PL

T 7, Z 5 t. 1, 18, 19, 24

T 29, Z 1 t. 3, 5 t. 3, 12 t. 2 (2x)

Tr, Z 5 t. 3

T 29, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 3, 9, 15 t. 3, 18, 24, 25

T 29

- Chór
Chór oceanid
Chwilę tylko w braterskim złączeniu uścisku... [inc.]
Ci, którzy jasność żegnają znikną... [inc.] (Nad głębiami XXVIII)
Ciche wzgórze
Cieniom Malczewskiego
Co złość zniweczy, co występki zburzy... [inc.] (Nad głębiami XVII)
Cola Rienzi
Coś się zdawało dziewczynie... [inc.]
Czarodziejka
Czary
Czasami kult równości jest ukrytą chętką... [inc.]
Dałam ci moc
Daremnne żale
Dla serc szlachetnych najwyższą rozkoszą... [inc.]
Dlaczego wicher tak wyje?]
Do...
Do idealistów dzisiejszych
Do J. I. Kraszewskiego
Do jakiej innej uchodźcie krainy... [inc.]
Do lotu, bracia Sokoły... [inc.]
Do młodych
- Do pana Piotra
Do Sokołów
Dopiero w związku z wszechświata ogromem... [inc.] (Nad głębiami XIX)
Dramata i komedie
Dwa anioły
Dwa sonety
- Dwa spotkania
Dwie fazy
Dzieje piosenki
Dzieła poetyckie
Dzień i noc
Dzień nadchodzi
Dzień, w którym jeden z grzesznych braci koła... [inc.] (Nad głębiami XVI)
Dzień wczorajszy
- [Dziewiętnastemu] XIX wiekowi
- Dzisiejszym idealistom
- Dziwny sen
Dzwonki
Echo kołyski
Egzotyczne kwiaty
Endymion
Epaminondas
Epilog do „Snu grobów”
Excelsior (Longfellow)
Fale
Fantazja ludów
Fiołki
Fragment (Galicjo moja! i ty, Lodomerio...)
Fragment (Ludzkości...)
Fresk pompejański
Freska starożytne [c]
Galicjo moja! i ty, Lodomerio... [inc.]
Gałązka heliotropu
Gałązka jaśminu
Gdy...
Gdy zieleni gaj się zacznie...
Gdy na ziemię padł sztandar zdeptyany... [inc.]
- Gdy nas ciemności otaczają wszędzie... [inc.] (Nad głębiami V)
Gdy ostatnia róża zwiędła...
- T 29, Z 1 t. 1, 2, Zp czes.
T 18, Z 1 t. 2, 2, 5 t. 2, 9, 12 t. 2, 15 t. 1, 18
zob. Toast w Poznaniu
- T 29
T 18, Z 1 t. 1, 3, 5 t. 2, 9, 15 t. 1, 19, 24, Zp czes.
Z 5 t. 3, 24
- T 29
T 9, Z 1 t. 4
zob. Czary
T 18, Z 1 t. 1, 5 t. 2, 9, 12 t. 2, 15 t. 1
T 7, Z 5 t. 1, 9, 11, 13, 14, 17, 19-21, 24, 25
Z 5 t. 3, 12 t. 2
T 18, Z 2, 3, 8, 24
T 18, Z 2, 3, 8, 9, 11, 14, 16-25
Z 5 t. 3, 12 t. 2
T 18, Z 8
T 4 (2×), 20, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 1, 15 t. 1
zob. Dzisiejszym idealistom
zob. J. I. Kraszewskiemu
Cz-PL
zob. Do Sokołów
T 18, Z 1 t. 2, 3, 5 t. 2, 9, 11, 12 t. 2, 14, 15 t. 1,
16, 17, 19-25
zob. Dzień wczorajszy
T 27, 29, Z 2, 5 t. 3, 6, 15 t. 1
- T 29
Z 1 t. 4, t. 5
T 18, Z 1 t. 1, 3, 5 t. 2, 12 t. 2, 15 t. 1
zob.: Sonet (Kiedyś cię żegnał, usta me milczą-
ły...); Niedługo może na przyszłości dzieje...]
T 4, 20, Z 1 t. 3, 5 t. 1, 15 t. 3, 24
T 18 (2×), Z 1 t. 2, 2, 5 t. 3, 12 t. 2, Zp czes.
T 18, Z 2, 8, 9, 12 t. 2, 24
Z 15
T 4, 20, Z 1 t. 3, 5 t. 1, 13, 15 t. 3, 24
zob. W albumie dla Zagrzebia
- T 29
T 29 (2×), Z 1 t. 2, 2, 5 t. 3, 12 t. 2, 14, 15 t. 1,
17, 18, 20-24
T 7, Z 1 t. 1, 2, 11, 12 t. 1, 14, 15 t. 1, 17-19, 21,
22, 24
T 18 (2×), Z 1 t. 1, 5 t. 2, 9, 11, 14, 15 t. 1, 17-21,
24, 25
T 7, Z 1 t. 3, 2, 8, 22
T 7, 20, Z 1 t. 3, 5 t. 1, 12 t. 1
T 4, 20, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 1, 9, 14, 15 t. 1, 18, 24, 25
T 18, Z 1 t. 1, 5 t. 2, 9, 15 t. 1
T 4, 20, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 1, 15 t. 2, 25
T 18, Z 1 t. 2, 2, 3, 5 t. 2, 15 t. 1
T 4, 19, Z 1 t. 2, 5 t. 2, 9, 11, 15 t. 2, 17, 21, 24
T 20, Z 1 t. 3, 5 t. 2, 12 t. 2
T 29, Z 1 t. 1, 5 t. 3, 15 t. 1
T 29, Z 1 t. 1, 5 t. 3, 15 t. 1
T 7, 20, Z 1 t. 3, 5 t. 1, 12 t. 1, 13, 24, 25
Z 12 t. 2, 23
zob. Ludzkości!
T 29, Z 1 t. 2, 5 t. 3, 9, 12 t. 2, 15 t. 2, 24
T 7, 19, Z 1 t. 2, 15 t. 2, Zp czes. (2×)
zob. Fragment
T 3, 20, Z 1 t. 4
T 4, 19, Z 1 t. 2, 5 t. 3, 9, 15 t. 1
T 7, Z 5 t. 1, 18, 22-24
zob. Gdy...
zob. W dzień złożenia zwłok Mickiewicza na
Wawelu
- T 29
T 18, Z 8, 24, 25

- Gdybym był młodszy...
- Giewont
Gli eroici furori
Głęboki umysł mędrca... [inc.]
Głos wołający na puszczy
Groza wojny [c]
Der gute Kamerad (Uhland)
Haszumat
Helena (Heine)
Helenie Modrzejewskiej
Herakles
Historyczna nowa szkoła
Huczy woda po kamieniach...
I powstał krzyk ogromny... [inc.] (Ze sceny świata III)
Idź dalej
Ileż to zgonów i narodzin ile... [inc.] (Nad głębiami XI)
Ironia
J. I. Kraszewskiemu
J. Kollarowi, wieszczowi odrodzenia Czech
Ja ciebie Kocham!
Ja jeden triumfuje... [inc.] (Ze sceny świata XII)
Jak ptaki, kiedy odlatywać poczną... [inc.] (Nad głębiami IV)
Jako cząsteczka wszechświata myśląca... [inc.] (Nad głębiami XXV)
Jedna chwila
Jedni i drudzy
Jestże to prawdą?
Jeżeli życia twojego ścieżka... [inc.]
Julian Apostata
Juliuszowi Mien
Kamień
Kantata na jubileusz J. I. Kraszewskiego
Karmelkowy wiersz
- Karnawałowy lament poety
Kiejstut
Kilka słów odpowiedzi S. Tarnowskiemu
Kłątwa
Komedia konkursowa
Konwalijka
Kopciuszek
Kościeliska
Krasicki jako poeta
Krag przemian
„Król Duch” Słowackiego
Król Juba
Księga mądrości bramanów (Rückert)
Kto był przyczyną rozstania naszego...
Kto nie umie z piersi własnej... [inc.]
Kto się waha z obawy... [inc.]
Kwiat paproci
Kwiaty [c]
- Kwiaty i chwasty
Legenda pierwszej miłości
Letni wieczór
Lilie wodne
Limba
Liryka patriotyczna i społeczna [c]
List do F. Kvapila z 23 stycznia 1879
Ludzkości!
Lykofron do Fatum
Lyrisches Intermezzo (Heine)
Łabędzi śpiew
Łudzka Maja otworzy ci oczy... [inc.] (Nad głębiami III)
Maciejowi Sieczce, przewodnikowi w Zakopanem
Marnotrawcom
- T 4, 20, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 1, 9, 13, 14, 15 t. 3, 16-18, 20-25
T 18, Z 2, 9, 19, 25
zob. Sonet (wyjęty z „Gli eroici furori”)
zob. Umysł mędrca
T 29, Z 1 t. 1, 5 t. 3, 9, 15 t. 1, 24
Z 18
T 20, Z 1 t. 3, 5 t. 2, 12 t. 2
Z 5 t. 3, 12 t. 2, 15 t. 2
T 20, Z 1 t. 3, 5 t. 2, 12 t. 2
T 7, 19, Z 1 t. 1, 5 t. 1, 15 t. 2, 24
T 7, 19, Z 1 t. 2, 5 t. 3, 14, 18, 22, 24
T 29, Z 5 t. 3, 15 t. 1, 17, 18, 20-24
T 7, Z 2, 3, 5 t. 1, 14, 16, 23
- T 7
T 7, Z 1 t. 1, 2, 8, 25
- T 29
T 18, Z 1 t. 3, 5 t. 2, 14, 15 t. 1
T 6, 7, 19, Z 2, 5 t. 1, t. 3, 6, 15 t. 2, 24
T 29, Z 1 t. 2, 5 t. 3, 15 t. 2, 17-19, 24, Zp czes.
T 7, Z 1 t. 3, 2, 8, 9, 11, 13, 14, 19, 25
T 7
- T 29
- T 29
T 4, 20, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 1, 9, 12 t. 1, 13, 15 t. 3, 17
T 7, Z 1 t. 1, 11, 14, 15 t. 1, 19
T 18, Z 8, 12 t. 2, 24
Z 5 t. 3, 12 t. 2
T 4, 20, Z 1 t. 2, 2, 5 t. 1, 12 t. 1, 15 t. 1, 18
T 29, Z 1 t. 1, 5 t. 3, 9, 15 t. 1, 17, 18, 21, 24
T 7, Z 1 t. 1, 2, 9, 14, 15 t. 2, 17, 18
T 16, 18, Z 1 t. 2, 5 t. 2, 15 t. 2
T 4, 20, Z 1 t. 3, 2, 5 t. 1, 9, 14, 15 t. 3, 17, 18, 20-25
T 7, Z 1 t. 3, 11, 12 t. 1, 15 t. 3, 17, 19, 21-24
T 14, 29, Z 1 t. 4, 12 t. 2
- Cz-NR
T 7, Z 5 t. 1, 9
T 24, Z 1 t. 4
Zb (2x)
T 18, Z 8, 9, 23
T 18, Z 12 t. 2, 14, 24
T 22
T 29, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 3, 12 t. 2, 15 t. 1
T 17
T 18, Z 1 t. 2, 2, 5 t. 2, 15 t. 2, 24
zob. Die Weisheit des Brahmanen
zob. Kłątwa
Z 5 t. 3, 9, 12 t. 2
Z 5 t. 3, 12 t. 2
T 7, 20, Z 1 t. 3, 5 t. 1
T 4, 19, 20, Z 1 t. 3, 5 t. 1, 9, 15 t. 3, 23, 24, Zp niem.
T 18, Z 1 t. 3, 2, 5 t. 2, 15 t. 1, 24
T 4, 20, Z 1 t. 3, 2, 5 t. 1, 11, 14, 15 t. 3, 18, 22-25
T 18, Z 3, 9, 17, 18, 22, 25
T 7, 20, Z 1 t. 3, 2, 5 t. 1
T 18, Z 2, 9, 11, 16-18, 20-25
Z 5 t. 3
zob. Autobiografia I
T 7, Z 1 t. 1, 2, 12 t. 1, 15 t. 1, 20
T 18, Z 1 t. 2, 2, 5 t. 2, 12 t. 2, 15 t. 2, Zp czes.
T 20, Z 1 t. 3, 5 t. 2, 12 t. 2
T 18, Z 8, 9, 24
- T 29
T 18, Z 12 t. 2
T 18, Z 1 t. 3, 2, 5 t. 2, 12 t. 2, 15 t. 1

- Marzenie poranne
Memnon
Mgławice
Miejmy nadzieję
Między nami nic nie było...
Miłość [c]
Miłość i kwiaty [c]
Miłość jak słońce
Mirty
Młodości sen
Morskie Oko: I-V
Mowa na zgromadzeniu wyborców miasta Krakowa z dnia 1 lipca
Mowa wygłoszona przy wniesieniu zwłok A. Mickiewicza do katedry na Wawelu
Mozaika [c]
Myślałem, że to sen...
Myśli ulotne [c]
Na dzieci spada win ojcowskich brzemień... [inc.] (Nad głębiami XV)
Na falach swoich toczy słońce miliony... [inc.] (Nad głębiami VI)
Na fali potoku
Na grobie Wincentego Pola
Na imię miała Aniela — to imię... [inc.] †
Na ludową nutę [c]
Na motywy antyczne [c]
Na Nowy Rok
Na obchód Słowackiego
Na pamiątkę
Na pobożowisku
Na początku
Na polach Kartagi
Na przedpieklu
Na śmierć słowika
Na śniegu
Na tym koniec? Nie jeszcze!.. [inc.] (Ze sceny świata IX)
Na własne mroki najlepszą pociechą... [inc.]
Na zgon poezji
Nad głębiami [c]
Nad przepaścią
Nadgrobek
Nagrobek
Najczystsza dumą, gdy sami w potrzebie... [inc.]
Najpiękniejsze piosnki
Napad na Parnas
Naprzód i wyżej! przez ból i męczarnie... [inc.] (Nad głębiami XXII)
Nawrócenie
Neuer Frühling (Heine)
Nie bajka
Nie baw się w bohatera... [inc.]
Nie będę cię rwała...
Nie mów
Nie rozumiemy z ludzi nikogo... [inc.]
Niedługo może na przyszłości dzieje... [inc.]
Nieśmiertelni
Nieśmiertelności nie poszukuj w próchnie... [inc.] (Nad głębiami IX)
Niezapudki kwiecie
Niezręczny
Noc na morzu
Noc, noc wieczysta, głuszą przedbitywą... [inc.] (Nad głębiami VIII)
Noc pod Wysoką
T 4, 20, Z 1 t. 3, 5 t. 1, 15 t. 3
T 29, Z 1 t. 2, 5 t. 3, 15 t. 2
T 18, Z 3, 8, 9, 18
T 7, 19, Z 2, 5 t. 3, 6, 7, 11, 14, 15 t. 1, 18; 19, 23-25
T 7 (2 ×), Z 1 t. 3, 2, 8, 9, 11, 13, 14, 16, 18, 19, 21-23, 25
Z 11, 14, 18
Z 15 t. 3
T 18, Z 2, 8, 9
T 7, 20, Z 1 t. 3, 5 t. 1, 12 t. 1, 22, 23
T 29, Z 1 t. 1, 5 t. 3, 9, 14, 15 t. 1
T 18, Z 2, 5 t. 2, t. 3, 9, 11, 14, 15 t. 2, 16-18, 20, 24, 25
T 25
T 26
T 4, 7, 18-20, Z 5 t. 1, 9, 19, 23, 24, Zp czes. (2 ×)
T 7, Z 1 t. 1, 2, 8, 9, 11, 13, 19
Z 5 t. 3, 15 t. 2, 24
T 29
T 29
Cz-KW
T 18, Z 1 t. 2, 5 t. 2, 15 t. 2, 24
Cz-PL
Z 15 t. 3
Z 18
T 4, 19, Z 2, 5 t. 3, 6, 9, 11, 15 t. 1, 17-21, 24
T 29, Z 2, 5 t. 3, 6, 15 t. 2, 22-24
T 4, 20, Z 1 t. 1, 5 t. 1, 12 t. 1, 15 t. 1, 24
T 7, 19, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 2, 9, 15 t. 1
T 18, Z 2, 8, 9, 17, 22, 24
Z 5 t. 3, 9, 12 t. 2, 15 t. 2
T 4, 20, Z 1 t. 2, 5 t. 1, 15 t. 3, 17 (2 ×), 18, 20-24
Cz-BL
T 7, Z 1 t. 1, 3, 8, 24
T 7
Z 5 t. 3, 12 t. 2
T 18, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 2, 9, 15 t. 1, 17, 18, 24, 25
T 29, Z 1 t. 1, 2, 3, 5 t. 3, 6-11, 12 t. 2, 14, 15 t. 2 (2 ×), 16, 17, 18 (3 ×), 19-25
T 29, Z 1 t. 1, 3, 5 t. 3, 9, 15 t. 1
T 4, 20, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 1, 14, 15 t. 1
zob. Nadgrobek
Z 5 t. 3, 12 t. 2
T 18, Z 8, 9, 13, 14, 17, 21, 24
T 18, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 2, 11, 12 t. 2, 15 t. 3, 18, 19, 24
T 29
T 4, 20, Z 1 t. 3, 2, 5 t. 1, 9, 15 t. 3, 16, 23-25
T 20, Z 1 t. 3, 5 t. 2, 12 t. 3
T 29, Z 1 t. 1, 5 t. 3, 14, 15 t. 1
Z 5 t. 3, 12 t. 2
T 7, Z 2, 5 t. 1, 19, 22, 24
T 18, Z 2, 8, 14, 23
Z 5 t. 3, 12 t. 2
Z 5 t. 3, 13, 15 t. 3, 24, 25
T 18, Z 8
T 29
T 4, 20, Z 1 t. 3, 5 t. 1, 9, 15 t. 3, 24
T 4, 20, Z 1 t. 3, 2, 5 t. 3, 12 t. 1, 13, 24
Z 5 t. 3, 9, 12 t. 2 (2 ×), 15 t. 2
T 29
T 18, Z 2, 9, 11, 14, 16, 17, 21, 24, 25

- Noc w górach
 Nokturno
 Notatka biograficzna
 O „Antygonie” Sofoklesa
 O jakże piękne plony!... [inc.] (Ze sceny świata XI)
 O, nie rozpaczaj tak, dziecko...
 Ociemniały Thamyris
 Oda
 Oddech Brahmy
 Odłamowi Psychy Praksytelesa
 Odpoczywa
 Odpowiedź
 Odpowiedź przeszłości
 Opiekunowie
 Opowieść ducha spisana na posiedzeniu spirytystów w dniu 31 grudnia 1893 r.
 Orfeusz i bachantki
 Oświadczyń
 Oto ja — anioł zniszczeń!... [inc.] (Ze sceny świata I)
 Ozymandias (Shelley)
 Pamięci Józefa P.
 Pan Jezus chodzi po świecie
 Panieczka
 Panna Leokadia
 Pannie Zofii do albumu. Wspomnienie spod Giewontu
 Par dépit
 Pierwiosnki
 Pierwotną białosłonecznych promieni [inc.] (Nad głębinami XXVI)
 Piękne dzieło zniszczenia!... [inc.] (Ze sceny świata VII)
 Piękno przyrody [c]
 Piękny jest ten świat
 Pigmalion
 Piąć falerno

 Piosnka pijaka
 Pisma
 Pisma po raz pierwszy razem zebrane
 Płaczącej
 Po katastrofie 1864 [c]
 Po wszystkie czasy, przez obszar daleki... [inc.] (Nad głębinami XIV)
 Pobudka

 Pod stopy krzyża

 Podczas burzy
 Podróżni
 Poeci do publiczności

 Poezje [zbiory]
 Poezje
 Poezje miłosne [c]
 Poezje patriotyczne i programowe [c]
 Poezje patriotyczne i społeczne
 Poezje refleksyjne i filozoficzne [c]
 Poezje wybrane
 Pointe de Raz
 Pointe du Raz
 Pokora poetów
 Ponszu, mój ponszu, z ciebie się śmieją... [inc.]
 Posłanie
 Posyłam kwiaty
 Powiastki dla dorosłych dzieci
 Powój
 Powrót do domu
 Powrót piosenki
 Pożegnalne słowo
- Z 3
 T 7, Z 1 t. 3, 11, 14, 15 t. 1, 25
 zob. Autobiografia II
 T 10
 T 7
 zob. Pan Jezus chodzi po świecie
 T 18, Z 1 t. 2, 5 t. 2, 12 t. 2, 15 t. 2
 T 18, Z 1 t. 1, 5 t. 2, 9, 14, 15 t. 1
 Zb
 T 4 (2 ×), 20, Z 1 t. 2, 5 t. 1, 12 t. 1, 15 t. 1
 T 4, 19, Z 1 t. 3, 5 t. 1, 9, 15 t. 2
 T 4, 19, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 3, 15 t. 1
 T 18, Z 1 t. 1, 5 t. 2, 12 t. 2, 15 t. 1
 T 13, 21 (2 ×)

 Z 5 t. 3, 12 t. 2, 15 t. 3, 17
 T 29, Z 1 t. 2, 5 t. 3, 12 t. 2, 15 t. 2
 Z 5 t. 3, 12 t. 2, 15 t. 3, 17, 21-24

 T 7
 T 29, Z 1 t. 3, 12 t. 2
 T 4, 19, Z 1 t. 2, 5 t. 3, 15 t. 1
 T 7, Z 2, 3, 5 t. 1, 9, 19
 T 18, Z 8, 9, 13, 17, 22-25
 T 2
 zob. Ranek w górach
 zob. Ty czekaj mnie!
 T 4, 19, Z 2, 5 t. 1, 6, 15 t. 1

 T 29

 T 7
 Z 18
 zob. Różowa chwila
 T 29, Z 1 t. 2, 2, 5 t. 3, 12 t. 2, 15 t. 2, 24
 T 4 (2 ×), 19, Z 1 t. 3, 2, 5 t. 3, 12 t. 1, 15 t. 1, 17, 20-22, 24
 T 4, 19, Z 1 t. 3, 5 t. 3, 15 t. 1
 Z 1, 5
 Z 12
 T 7, Z 1 t. 3, 8, 22, 23
 Z 18

 T 29
 T 29 (2 ×), Z 2, 3, 5 t. 3, 6, 7 (2 ×), 9, 15 t. 1, 17, 18, 20-24
 T 7, 19, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 1, 9, 11, 12 t. 1, 14, 15 t. 1, 19, 24
 T 18, Z 2, 3, 9, 14, 24
 T 4, 19, Z 1 t. 2, 5 t. 3, 11, 15 t. 1
 T 7, 20, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 1, 11, 12 t. 1, 14, 15 t. 1, 17, 19-24
 T 4, 7, 18-20, 29, Z 25
 Tr (2 ×), Z 1 (3 ×), 12 (4 ×)
 Z 19
 Z 11, 19
 Z 6
 Z 11, 19
 Z 24
 Z 5 t. 3, 9, 12 t. 2, 15 t. 2, 18
 zob. Pointe de Raz
 T 18, Z 1 t. 3, 2, 5 t. 2, 15 t. 3, 24
 Cz-BL
 zob. W albumie dla Zagrzebia
 T 7, Z 1 t. 3, 2, 8, 13, 14, 23
 zob. Wśród lasu
 T 7, 20, Z 1 t. 3, 5 t. 1, 9, 13, 17, 22, 23, 25
 T 18, Z 1 t. 1, 15 t. 1, 24
 T 7, Z 1 t. 3, 2, 5 t. 1, 8, 9, 12 t. 1, 25
 T 4, 20, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 1, 14, 15 t. 1, 24

- Póki w narodzie myśl swobody żyje... [inc.]
(Nad głębiami XXIX) T 29, Z 7
Precz ze zwątpieniem zob. Pobudka
Preludium T 18, Z 8
Prolog na uroczyste otwarcie nowego teatru
w Krakowie T 28, 29, Z 1 t. 2, 2, 5 t. 3, 6, 15 t. 1, 24
Prometeusz zob. Prometeusz wyzwolony
Prometeusz wyzwolony T 12, Z 5 t. 3, 15 t. 2
Prośba T 4, 19, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 3, 9, 14, 15 t. 1, 17,
21, 22, 24
Przebudzona T 7, 19, Z 1 t. 3, 2, 3, 5 t. 1, 15 t. 3
Przed jutrem Z 5 t. 3, 12 t. 2, 15 t. 1, 16-18, 21-24
Przed jutrem (Ciężko trwać... [inc.]) zob. W oczekiwaniu jutra. III
Przekład trzeciej pieśni „Pieśla” (Dante) T 18, Z 1 t. 3, 5 t. 2, 12 t. 2
Przeminał czas T 18, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 2, 9, 11, 14, 15 t. 1, 16, 18,
19, 22-24
Przemówienie nad grobem T. Lenartowicza Cz-KL
Prestroga T 7, Z 1 t. 3, 2, 9, 15 t. 3, 16-24
Przeszłość nie wraca, jak żywe zjawisko... [inc.] T 29
(Nad głębiami XIII)
Przez chwilę możesz ślepa być zaporą... [inc.] T 29
(Nad głębiami XXIV)
Przodownikom T 29, Z 1 t. 2, 5 t. 3, 15 t. 1
Przy kominku T 18, Z 1 t. 3, 5 t. 2, 9, 12 t. 2, 15 t. 1
Przychodzisz do mnie... T 29, Z 1 t. 2, 5 t. 3, 9, 14, 15 t. 1, 17, 24
Przyczynowość T 29, Z 1 t. 3, 5 t. 3, 15 t. 1, 24
Przyjaciele Hioba T 15
Przyjście Mesjasza T 29 (2x), Z 1 t. 1, 2, 3, 5 t. 3, Zp czes.
Przykro, przykro jest dębowi... T 7, Z 2, 5 t. 1, 22-24
Ptaszek Zb
Publiczność do poetów T 7, 20, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 1, 14, 15 t. 1, 17, 19-24
Publiczność i poeci T 7, 20, Z 1 t. 1, 5 t. 1, 15 t. 1, 17, 19-24
Pustynia Z 5 t. 3, 12 t. 2 (2x), 15 t. 2
Rada T 4, 20, Z 1 t. 3, 2, 5 t. 1, 15 t. 3, 17, 24
Ranek w górach T 18, Z 2, 3, 9-11, 12 t. 2, 14, 16-18, 21-25
Le renouveau (Charles d'Orléans) T 20, Z 1 t. 3, 5 t. 2, 12 t. 2
Replika T 7, Z 1 t. 2, 11, 14, 15 t. 3, 19, 24
Rezygnacja T 7, Z 1 t. 1, 8, 9, 14
Rodzinnemu miastu T 7, 19, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 1, 9, 15 t. 1, 24
Rozkwit średniowiecznego romantyzmu na połud-
niu Europy T 8
Rozłączenie T 18, Z 2, 8, 9, 17
Róża T 4, 20, Z 1 t. 3, 2, 5 t. 1, 9, 13, 15 t. 3, 17, 24,
Zp czes.
Różne łyzy T 4, 20, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 1, 9, 15 t. 3
Różowa chwilka T 7, 19, Z 1 t. 3, 2, 3, 5 t. 1, 11, 13-15 t. 3, 17, 19,
21-24
Rusając w drogę, w życia poranek... [inc.] Z 5 t. 3, 9, 12 t. 2
Rzekłem — i usłyszała mnie szalona pycha... [inc.] T 7
(Ze sceny świata II)
Rzucone w przestrzeń złotych gwiazd kagańce... T 29
[inc.] (Nad głębiami VII)
Sam na sam T 18, Z 1 t. 1, 5 t. 2, 9, 15 t. 1, Zp czes.
Samotne widmo T 29, Z 1 t. 2, 5 t. 3, 9, 12 t. 2, 14, 15 t. 1, 18
Des Sängers Wiederkehr (Uhland) T 20, Z 1 t. 3, 5 t. 2, 12 t. 2
Są szczęśliwi, co mogą słowa pożegnania... [inc.] Zb
Scherzo T 7, Z 1 t. 3, 2, 11, 14, 15 t. 3, 19, 24
Sen grobów T 4, 19, 20, Z 1 t. 2, 5 t. 2, 9, 11, 14, 15 t. 2, 17,
19, 24
Sentymentalnej Z 12 t. 2
Serenada T 4, 20, Z 1 t. 3, 2, 5 t. 1, 13, 15 t. 3
Siedzi ptaszek na drzewie... T 7, Z 2, 3, 5 t. 1, 12 t. 1, 14, 16, 19, 23, 25
Siwy koniu T 7, Z 2, 5 t. 1, 22-25
Skoro kto rzuci myśl nową... [inc.] Z 5 t. 3, 12 t. 2
Słonko T 7, Z 2, 3, 5 t. 1, 9, 14, 19, 25
Słonko majowe zob. Przebudzona
Smutny jest schyłek roku w mgieł pomroce... [inc.] T 29
(Nad głębiami XXVII)
Sonet (Czego ci trzeba dziś, posępny tłumie...) T 18, Z 1 t. 1, 5 t. 3, 24
Sonet (Jednego serca! tak mało, tak mało...) T 4, 20, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 3, 13, 14, 18, 19, 22, 24, 25
Sonet (Kiedym cię zęgnął, usta me milczały...) T 7, Z 1 t. 3, 2, 5 t. 1, 5 t. 3, 8, 9, 12 t. 1, 15
t. 3 (2x), 17, 19, 21, 24, 25 (2x)

- Sonet (Krające globy, złotych gwiazd kagańce...)
- Sonet (Kroczący skrycie w dziejowym zamęcie...)
- Sonet (Nie myśl o szczęściu! nie myśl o miłości...)
- Sonet (Nie narodzonych niezliczone hufce... — odmiana tekstu sonetu z cyklu „Nad głębiami”)
- Sonet (Odkąd znów padło w proch twe czoło dumne...)
- Sonet (Pierwsze uczucia to kwiaty wiosenne...)
- Sonet (Po co się budzą pragnienia szalone...)
- Sonet (Pośród narodów wyście nędzarami...)
- Sonet (Smutni rycerze przeżyte już chwili...)
- Sonet (Wielkiej całości miłościwie łono...)
- Sonet (wyjęty z „Gli eroici furori”), [inc.] Za Parnas własne serce... (Giordano Bruno)
- Sonet (Zejdź, jasna jutrzni! Rozlej światła strumień...)
- Sonet CXXXIII (Widziałem tu na ziemi anielskie uroki...)
- Sonet ofiarowany H. z Mickiewiczów Hryniwieckiej
- Spóźniona odpowiedź
- Sprawy ojczyzny [c]
- Sprzeczne prądy
- Starożytne freska
- Stokrotki
- Szczęśliwa młodość
- Szczęśliwe ludy!
- Szczyt bujnej wyobraźni
- Szkic do współczesnego obrazu ofiarowany Jackowi Malczewskiemu
- Szkoda
- Sztuczne kwiaty
- Szumi w gaju brzezina...
- Świat się ogniami zapala...
- Światła
- Ta kapryśna życia fala... [inc.]
- Ta iza
- Tak złe, jak dobre wspólną jest zdobyczą... [inc.] (Nad głębiami XVIII)
- Taka jak byłaś — nie wstanieś z mogiły... [inc.] (Nad głębiami XXX)
- Tantal
- Taormina
- Tatry
- Teatr w Tusculum
- Ten jest prawdziwie samotnym na ziemi... [inc.]
- Ten ma największe hojności porywy... [inc.]
- Teraz to rzeź za rzezią... [inc.] (Ze sceny świata VI)
- Tęsknota
- Thetys i Achilles
- Tithonus (Tennyson)
- To był prolog dopiero... [inc.] (Ze sceny świata V)
- Toast słowiański [c]
- Toast w Poznaniu
- Trimurti
- Trubaduwowie
- Triumf mój jest zupełny... [inc.] (Ze sceny świata VIII)
- Trzy pierwiosniki poetyckie [c]
- Ty, co się w miejsce ojca nami opiekujesz... [inc.]
- Ty czekaj mnie!
- Tyle nasion spotyka zagłada
- Tylko treść, która z całością się splata... [inc.] (Nad głębiami X)
- zob. Rzucone w przestrzeń złotych gwiazd kagańce...
- Cz-NR
- T 4, 19, Z 2, 5 t. 3, 15 t. 2, 18
- Z 12 t. 2
- T 4, 19, Z 2, 5 t. 3, 15 t. 2
- T 4, 20, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 3, 14, 24, 25
- T 7, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 1, t. 3, 14
- T 4, 19, Z 2, 5 t. 3, 15 t. 2
- Z 5 t. 3, 12 t. 2, 15 t. 1, 18, 25
- Z 12 t. 2
- T 20, Z 1 t. 3, 5 t. 2, 12 t. 2
- T 18, Z 1 t. 1, 2, 3, 5 t. 3
- T 20, Z 1 t. 3, 5 t. 2, 12 t. 2
- Tr
- T 7, Z 1 t. 3, 2, 9, 15 t. 3, 17, 24, 25
- Z 18
- Z 5 t. 3, 12 t. 2, 15 t. 1, 18
- zob. Freska starożytna
- T 4, 20, Z 1 t. 3, 2, 5 t. 3, 13
- T 18, Z 2, 3, 8, 23, 25
- T 29, Z 2, 5 t. 3, 6, 7, 12 t. 2, 15 t. 1, 17, 20, 21, 23, 24
- Tr
- Z 5 t. 3, 9, 12 t. 2, 15 t. 1, 17, 18, 21-24
- T 4, 20, Z 1 t. 1, 2, 3, 5 t. 1, 9, 14, 15 t. 3, 16, 18, 19, 22-25
- T 29, Z 1 t. 1, 5 t. 3, 12 t. 2, 15 t. 1, 18, 24
- T 7, Z 2, 5 t. 1, 14, 23-25
- T 29, Z 1 t. 1, 5 t. 3, 12 t. 2, 15 t. 1, 17, 18, 20, 21, 24
- T 18, Z 1 t. 1, 3, 5 t. 2, 9, 15 t. 1, 19
- Zb
- T 29, Z 1 t. 1, 5 t. 3, 9, 11, 14, 15 t. 1, 17 (2x), 18-25, Zp czes.
- T 29
- T 29
- T 18 (2x), Z 1 t. 2, 2, 5 t. 2, 15 t. 1, 18, 24
- Z 5 t. 3, 12 t. 2, 15 t. 2
- zob. W Tatrach
- T 18, Z 1 t. 2, 5 t. 2, 12 t. 2, 15 t. 1, 24
- Z 5 t. 3, 12 t. 2
- Z 5 t. 3, 12 t. 2
- T 7
- T 7, Z 1 t. 1, 2, 8, 9, 17, 23, 25
- T 7, 19, Z 1 t. 2, 2, 5 t. 1, 12 t. 1, 15 t. 2
- T 20, Z 1 t. 3, 5 t. 2, 12 t. 2
- T 7
- Z 19
- T 4, 19, Z 2, 5 t. 3, 6, 15 t. 1, 24
- Z 5 t. 3, 12 t. 2, 15 t. 2, Zp czes.
- zob. Rozkwit średniowiecznego romantyzmu na południu Europy
- T 7
- Z 5 t. 3
- Z 5 t. 3
- T 7, Z 1 t. 3, 2, 8, 9, 17, 21, 25
- zob. W walce o byt
- T 29

- Tym, którzy smutni
 U nas, gdzie przodownikom narodowej pracy... [inc.]
 Uciszyć się, serce!
 Uczni
 Ulewa
 Umysł mędrca
 Upomnienie
 Urok niepowrotnej przeszłości [c]
 Usprawiedliwienie
 Uśmiech
 Utwory refleksyjne [c]
 Uwielbienie
 W albumie (Kiedyś mi serce wzięła, niech ci służy... [inc.])
 W albumie (Nie pytaj próżno o przyszłe losy... [inc.])
 W albumie Adama Pługa
 W albumie dla Zagrzebia
 W chacie...
 W cichej przystani
 W ciemności grobu
 W coraz to wyższe przeraża się wzory... [inc.] (Nad głębiami XXI)
 W dwudziestopięcioletnią rocznicę powstania 1863 r.
 W dzień złożenia zwłok Mickiewicza na Wawelu
 W imionniku
 W łoży
 W nieprzerwalności zbiorowego bytu... [inc.] (Nad głębiami XX)
 W noc czerwcową
 W noc lipcową
 W obiegu
 W oczekiwaniu jutra
 W poszukiwaniu nowego poglądu na świat [c]
 W Tatrach [c]
 W walce o byt
 W wieczny cień
 W Zatoce Bąja
 W zimowej nocy
 W złą czy dobrą dolę... [inc.]
 Walczące moce
 Walka stronnictw
 Wątpliwości
 Wcielenie
 Die Weisheit des Brahmanen (Rückert)
 Widmo
 Widmo jesieni
 Widmo poety
 Widmo rewolucji społecznej [c]
 Wieczne ciemności! bezdenne otchłanie!... [inc.] (Nad głębiami II)
 Wiecznie to samo
 Wieczyste piękno
 Wiejski kowal (Longfellow)
 „Wielkie zmiany” i „nowa sztuka” [c]
 Wielkiemu człowiekowi
 Wiersz
 Wiersz na obchód rocznicy J. Słowackiego
 Wiersz wpisany do sztambucha K. Szwykowskiego
 Wiersze napisane na pamiątkę dla pań urzędzących pierwszy bal na budowę szkoły polskiej w Białej [c]
 Wiersze różne [c]
 Wierzaj w serc ludzkich piękność idealną
 Wierzba na pustkowiu
 Więc znów snują się dalej... [inc.] (Ze sceny świata X)
 T 18, Z 2, 8
 zob. J. I. Kraszewskiemu
 T 18, Z 2, 3, 8, 9, 11, 18, 19, 23-25
 T 18, Z 1 t. 3, 2, 5 t. 2, 15 t. 3, 24
 T 18, Z 3, 9, 11, 14, 18, 20, 22-25
 T 29, Z 1 t. 3, 5 t. 3, 15 t. 1, 24, 25
 T 29, Z 2, 5 t. 3, 6, 15 t. 1
 Z 18
 T 7, Z 1 t. 1, 2, 15 t. 2, 18
 T 18, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 2, 14, 15 t. 1
 Z 14
 T 7, Z 1 t. 1, 2, 8, 12 t. 1, 13, 19, 25
 T 4, 20, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 1, 15 t. 3
 T 18 (2x), Z 1 t. 2, 5 t. 2, 9, 15 t. 1
 zob. Adamowi Pługowi
 T 29, Z 2, 5 t. 3, 6, 7, 15 t. 2, 17, 18
 T 7, Z 5 t. 1, 12 t. 1, 23
 T 7, Z 1 t. 1, 2, 15 t. 3
 T 18, Z 1 t. 2, 2, 5 t. 2, 9, 15 t. 1, 17, 25
 T 29
 T 29 (2x), Z 2, 5 t. 3, 6, 9, 12 t. 2, 15 t. 1, 17, 21, 22, 24
 T 29, Z 2, 5 t. 3, 6, 15 t. 1, 23, 24
 zob. W albumie
 Z 5 t. 3, 12 t. 2, 15 t. 3
 T 29
 T 29, Z 1 t. 3, 5 t. 3, 9, 12 t. 2, 15 t. 1, 18, 22, 25, Zp czes.
 zob. W noc czerwcową
 T 29, Z 1 t. 1, 5 t. 3, 15 t. 1, 17
 T 18, Z 2, 5 t. 3, 6, 9, 12 t. 2, 17, 18, 24
 Z 18
 T 18, Z 1 t. 2, 2, 5 t. 2, 9-12 t. 2, 14, 15 t. 2, 17-19, 23, Zp czes.
 T 29, Z 1 t. 1, 5 t. 3, 14, 15 t. 1, 17
 T 18, Z 8
 T 4 (2x), 19, Z 1 t. 2, 5 t. 3, 15 t. 1, 18
 T 18, Z 2, 3, 8
 zob. Zdradzieckie drzewo
 Z 12 t. 2
 T 5, Z 1 t. 5
 T 7, Z 1 t. 3, 2, 15 t. 3
 T 29, Z 1 t. 1, 5 t. 3, 15 t. 1
 T 20, Z 1 t. 3, 5 t. 2, 12 t. 2
 zob. Nad przepaścią
 T 7, Z 1 t. 2, 9, 15 t. 2, 16, 18, 21, 24
 zob. Samotne widmo
 Z 18
 T 29
 T 29, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 3, 9, 14, 15 t. 1, 17, 24
 T 29, Z 2, 5 t. 3, 9, 12 t. 2, 15 t. 1
 T 29, Z 1 t. 3, 5 t. 2, 12 t. 2
 Z 18
 T 29, Z 1 t. 3, 2, 5 t. 3, 15 t. 1, 24, 25
 Tr
 zob. Na obchód Słowackiego
 Tr
 Z 12 t. 2 (2x)
 T 29, Z 5 t. 1, 5 t. 3, 9, 24
 Z 5 t. 3, 12 t. 2
 T 4, 19, Z 1 t. 2, 5 t. 2, 9, 11, 15 t. 3
 T 7

- Wobec Sfinksa
 Wodospad Siklawy
 Wrażenia i myśli [c]
 Wspomnienie
 Wstała jutrznia czerwona... [inc.] (Ze sceny świata IV)
 Wstęp
 Wszystko przemija, nawet ból i smutki... [inc.]
 Wśród lasu
 Wśród przełomu
- Wy się skarżycie?
 Wybór erotyków
 Wybór poezji
 Wybór wierszy
 Wygórowana wolność na swoje usługi... [inc.]
 Wyschły źródł
 Wzniosłe dążenia, szlachetne pobudki... [inc.]
 Z cyklu sonetów
 Z egipskiego rytuału zmarłych
 Z motywów ludowych [c]
- Z obcych stron [c]
 Z obcych stron. Oddech Brahmy
 Z podróży Dunajcem
- Z powinszowaniem imienin
 Z Tatr
 Z tragedii Prometeusz
 Za moich młodych lat
 Zaczarowana królewna
 Zamarła oaza
 Zapomnij o tym!
 Zapustny obrazek
 Zdradzieckie drzewo
 Ze sceny świata. Sonetów dwanaście [c]
- Zimowym wieczorem
 Żłoty cielec
 Zmarłej dziewczicy
 Zmiennego bytu falo ty ruchliwa!.. [inc.] (Nad głębiami I)
 Zmierch melodii
 Zranionym sercom potrzeba... [inc.]
 Zwiędły listek
 Żaby
 Żart i satyra [c]
 Żart, satyra i ironia [c]
 Życzenia
 Żyd
 **
- T 29, Z 1 t. 1, 5 t. 3, 15 t. 1, 24
 T 18, Z 9, 12 t. 2, 19
 Z 12 t. 2
 T 4, 20, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 1, 13, 15 t. 3, 24
- T 7
 T 18, Z 1 t. 2, 2, 12 t. 2, 19
 T 5 t. 3, Z 12 t. 2
 T 13 (2x), 21
 T 29, Z 1 t. 1, 5 t. 3, 12 t. 2, 14, 15 t. 1, 17 (2x), 18, 21, 24, Zp ches.
- T 29, Z 1 t. 2, 3, 5 t. 3, 15 t. 1
 Z 13
 Z 2-4, 9, 11, 14, 16-19, 21-23
 Z 20
 Z 12 t. 2
 Cz-KW, NR
 T 29
 zob. Sonet
 T 18, Z 1 t. 2, 5 t. 2, 11, 15 t. 2, 24
 T 7, 20, Z 1 t. 2, 5 t. 1, 9, 15 t. 3, 23, 24, Zp niem.
- Z 5 t. 3, 12 t. 2, 15 t. 2, 18, 24
 zob. Oddech Brahmy
 T 4, 20, Z 1 t. 2, 5 t. 1, 9, 11, 13-15 t. 3, 17-19, 21, 22, 24
- zob. Ty, co się w miejsce ojca nami opiekujesz...
 zob. W Tatrach [c]
 zob. Prometeusz wyzwolony
 T 18, Z 2, 8, 22, 24, 25
 T 18, Z 8, 9, 19, 24, 25
 Z 5 t. 3, 9, 12 t. 2, 15 t. 2, 18, 25
 T 29, Z 2, 5 t. 3, 6, 15 t. 1
 T 18, Z 1 t. 3, 5 t. 2, 12 t. 2, 15 t. 1, 24
 T 7, Z 5 t. 1, 12 t. 1, 23
 T 7, 19, Z 2, 5 t. 3, 6, 12 t. 1, 17, 18, 20-24, Zp ches.
- Z 12 t. 2 (2x)
 Z 5 t. 3, 12 t. 2, 15 t. 2, 24
 T 4, 20, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 1, 15 t. 1
- T 29
 T 29, Z 1 t. 1, 2, 5 t. 3, 9, 11, 15 t. 1, 24
 Z 5 t. 3, 9, 12 t. 2, 19
 T 7, Z 1 t. 3, 2, 8, 9, 13, 17, 25
 T 29, Z 1 t. 3, 2, 5 t. 3, 15 t. 1, 24, 25
 Z 11
 Z 19
 T 7, Z 1, 2, 8, 23
 T 11, Z 1 t. 5
 zob. Sonet (Pierwsze uczucia to kwiaty wiosenne...)

OPRACOWANIA

Zestawienia bibliograficzne: Bibliografia o Asnyku do r. 1895. *Nowa Reforma* 1922 nr 173. — K. WÓYCICKI: Asnyk wśród prądów epoki. (Materiały i opracowania). Próba bibliografii pism Asnyka. W-wa 1931.

Ogólne: D. Z.: Korespondencja ze Lwowa. *Przełg. Tyg.* 1869 nr 44. — K. KRUK [K. CHŁĘDOWSKI]: Album fotograficzne. El-y. (Poeta Mimoza). *Kraj* (Kr.) 1870 nr 237; przedr.: w odb. Album fotograficzne. Cz. 2 Kr. 1871; i w wyd. nast. Wr. 1951. — Utwory literackie. Pp. Ely,

Starzyński i Kraszewski. *Przełg. Lw.* 1871 s. 158. — W. ŁOZIŃSKI: Del... „Tygodnik Lwowski”. *Czas* 1872 nr 217. — B. ZAWADZKI: Słowa za Polskę. (Odpowiedź na wiersz El...y: „Apostrofa”). *Album Muzeum Nar. w Raperswilu* 1872 s. 350. — *Tyg. Wielkopol.* 1872 nr 24. — E. ORZESZKOWA: Listy o literaturze. *Niwa* 1873 nr 48; przedr.: W. Z.: Korespondencja „Przełgdu Tygodniowego”. *Przełg. Tyg.* 1873 nr 7. — A. P. [A. PIŁECKI]: Poezje. *Warsz. Roczn. Lit. na r. 1873.* 1874 s. 73. — J. KOTARBIŃSKI: Adam Asnyk. *Przełg. Tyg.* 1875 nr 3-8. — Wiadomość o powrocie Asnyka do Krakowa.

Kur. Kr. 1876 nr 14. — Album fotograficzne. A. Asnyk. *Kur. Kr.* 1876 nr 22. — El-y. *Harap* 1876 nr 9. — *Goniec Wielkop.* 1877 nr 91. — A. GUBERNATIS: w: *Dizionario biografico degli scrittori contemporanei*. Florenca 1879. — F. KVAPIL: A. Asnyk. *Světozor* 1879 s. 111. — Litwos [H. SIENKIEWICZ]: A. Asnyk i wspomnienia z nadmorskiego brzegu. *Niwa* 1879 nr 120; przedr.: *Dzieła*. T. 50. W-wa 1950 s. 5-14. — *Goniec Wielkop.* 1879 nr 229. — F. KVAPIL: A. Asnyk. *Pokrok* (Praga) 1880. — *Goniec Wielkop.* 1880 nr 175. — A. Asnyk. *Tydzień Pol.* 1880 nr 31, 33 [wiad. o chorobie]. — J. KOTARBIŃSKI: Z świata poezji. *Nowiny* 1881 nr 85, 92, 99. — J. KOTARBIŃSKI: Notatka: J. Rostafiński wypowiedział wczoraj... *Nowiny* 1881 nr 92-93. — J. K. [J. KOTARBIŃSKI]: Nowy żywioł w poezji naszej. *Prawda* 1881 nr 15. — J. LAM: Kronika lwowska. *Dzien. Pol.* 1881 nr 49. — Sęp [W. MALESZEWSKI]. *Biesiada Lit.* 1881 nr 276 [spr. z odczytu J. Rostafińskiego]. — J. ROSTAFIŃSKI: O nowym zwrocie w poezjach Asnyka. *Echo* 1881 nr 73 [streszcz. odczytu]. — J. ROSTAFIŃSKI: Prelekcja publiczna. *Przeł. Tyg.* 1881 nr 15. — [Spr. z odczytu J. Rostafińskiego]. *Ateneum* 1881 t. 2 s. 392; *Kur. Por.* 1881 nr 93-94. — J. TRETIAK: Asnyk i jego liryka. *Ateneum* 1881 t. 1 s. 297-323; przedr. w książkach: *Szkie literackie*. I. Kr. 1896 s. 201-240; A. Asnyk jako wyraz swojej epoki. Kr. 1922 s. 13-52. — Poeta przemysłowcem. *Dzien. Pol.* 1881 nr 136. — *Goniec Wielkop.* 1881 nr 100. — M. IŁNICKA: A. Asnyk i jego poezje. *Bluszcz* 1882 nr 1-3. — S. MATUSIAK: Z pieśni i opowiadań laskowiaków. *Przeł. Akademicki* 1882 nr 2. — T. RUTOWSKI. *Reforma* 1882 nr 1. — M. GAWAŁEWICZ: A. Asnyk. Sylwetka. *Echo Muz. i Teatr.* 1883 nr 9. — J. KOTARBIŃSKI. *Tyg. Powz.* 1883 nr 27-29. — A. ŚWIĘTOCHOWSKI: Albo... albo... *Prawda* 1883 nr 9. — A. ŚWIĘTOCHOWSKI: Jubileuszowy podarek. *Prawda* 1883 nr 3. — P. CHMIEŁOWSKI: Literacka działalność A. Asnyka. *Dzien. Poz.* 1884 nr 265. — S. CHŁĘDOWSKI: Szkie literackie. T. 1. Lw. 1885 s. 309-333. — K. Z.: *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1885 nr 73. — W. MARENÉ-MORZKOWSKA: Wiersz Asnyka. *Dzien. Łódzki* 1885 nr 137. — [O zakazie deklamowania wiersza „Na przedpieklu” we Lwowie]. *Dzien. Poz.* 1885 nr 28. — J. VRCHLICKÝ: Poesie A. Asnyka. *Nedělní listy* 1886 nr 1. — *Kur. Por.* 1886 nr 128 [not. o art. w czeskim piśmie dotyczącym Asnyka]. — A. BELCİKOWSKI: Historiograficzne poglądy w poezji Asnyka. *Zycie Ilustr. dod. Zycia* 1887 s. 2-3. — J. ROSTAFIŃSKI: Nowy zwrot w poezjach

Asnyka. W książce: *Ze świata przyrody*. W-wa 1887. — Z. SARNECKI: Poeci i komediopisarze: A. Asnyk. *Kłosy* 1887 nr 1151. — ZDORA [J. ZENGTELLER]: A. Asnyk. Sylwetka krakowska. *Przeł. Lit. dod. Kraju* 1887 nr 20-21. — JAN ZDORA [J. ZENGTELLER]: Felieton galicyjski. *Przeł. Lit. dod. Kraju* 1887 nr 11. — A. K.: Ostatnia podróż A. Asnyka. *Nowa Reforma* 1888 nr 178. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Typy i ideały pozytywnej beletrystyki polskiej. *Niwa* 1888 i odb. — J. KOHLER: Über A. Asnyk. W książce: *Aesthetische Streifereien*. Mannheim 1888. — H. THULLIE: Po przeczytaniu poezji Asnyka. *Bluszcz* 1888 nr 9. — d. Głos prawego człowieka. *Kur. Codz.* 1889 nr 182. — K. B. [K. BARTOSZEWSKI]: Stronnictwa i wybory. *Kur. Kr.* 1889 nr 255-262. — A. BELCİKOWSKI: Dzisiejsza nasza poezja. *Przeł. Lit. dod. Kraju* 1889 nr 4-5, 7-17. — M. BOBRZYŃSKI: Z chwili „Rozstroju”. *Przeł. Pol.* 1889 t. 93 s. 331-354 i odb. — B. Chrz. [B. CHRZANOWSKI]: Pesymizm w bieżącej beletrystyce polskiej. *Głos* 1889 nr 6. — MOR.: Listy krakowskie. Zwycięstwo Asnyka i stronnictwa. *Prawda* 1889 nr 28. — J. ROGOSZ: Asnyk posłem. *Ateneum* 1889 t. 3 s. 300. — Asnyk u Niemców. *Przeł. Lit. dod. Kraju* 1889 nr 6. — Wybór sprawiedliwego człowieka. *Przeł. Tyg.* 1889 nr 28.

„Czas” i Asnyk. *Diabeł* 1890 nr 14. — Z Krakowa. *Kur. Por.* 1890 nr 307 [wiadomość o chorobie]. — A. GRIEGORIEW: Pis'ma o sowiermiennoj polskoj literaturie. A. Asnyk. *Nowoje wremia* 1891 nr z 18 czerwca i 10 lipca. — B. JASIEŃCZYK: Z piśmiennictwa zagranicznego. *Przeł. Powz.* 1891 t. 31 s. 412-426. — S. TARNOWSKI: Z doświadczeń i rozmyślań. Kr. 1891 s. 70-71. — S. OSTROWSKI: Kobieta w dramatach Asnyka. *Bluszcz* 1892 nr 51-52.

J. BANDROWSKI: W sprawie jubileuszu Asnyka. *Nowa Reforma* 1894 nr 273. — A. BELCİKOWSKI: Najnowsze poezje Asnyka. *Nowa Reforma* 1894 nr 53-54. — P. CHMIEŁOWSKI: Fazy twórczości Asnyka. *Przeł. Poz.* 1894 nr 33-35, 37. — P. CHMIEŁOWSKI: Literacka działalność Asnyka. *Nowa Reforma* 1894 nr 263; toż *Dzien. Poz.* 1894 nr 265. — CYPRIAN [M. SZUKIEWICZ]. *Tydzień* dod. *Kur. Lw.* 1894 nr 15. — ZDZISŁAW: Asnyk jako poeta. *Słowo Pol.* 1894 nr 12. — *Kraj* 1894 nr 46-47 [tu życiorys]. — A. Asnyk. Charakterystyka twórczości. *Kur. Lw.* 1894 nr 321-322. — P. CHMIEŁOWSKI: Współcześni poeci polscy. Petersburg, 1895 s. 83-138. — I. D. [I. DASZYŃSKI]: Falszywy romantyzm. *Naprzód* 1895 nr 12. — HEL-

VETIUS: O Asnyku i Sienkiewiczu. *Gaz. Nar.* 1895 nr 43. — HELVETIUS: Echa zachodnie. *Genewa. Kraj* 1895 nr 4. — J. KOTARBIŃSKI: Dr A. Asnyk. Portret literacki. *Tyg. Ilustr.* 1895 nr 19-21. — SULLA [W. RABSKI]. *Przegl. Poz.* 1895 nr 9. — SZWAJCAR: O Asnyku i Sienkiewiczu. *Przegl. Poz.* 1895 nr 7. — E. TISOT: O Asnyku i Sienkiewiczu. *Kraj* 1895 nr 8. — M. ZDZIECHOWSKI: Z niwy najnowszej poezji polskiej. *Świat* (Kr.) 1895 nr 4. — Na cześć Asnyka. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1895 nr 51. — Poeście A. Asnykowi. *Naprzód* 1895 nr 12.

Słowo Pol. 1896 nr 291. — W. BUKOWIŃSKI. *Gaz. Pol.* 1896 nr 206. — P. CHMIEŁOWSKI. *Wędrowiec* 1896 nr 62. — W. D. [W. DOLEŻAN]. *Tarnowianin. Kalendarz na r. 1897.* Tarnów 1896. — A. S. SEK [J. FREUDENSOHN]. *Kur. Warsz.* 1896 nr 348. — J. KASPROWICZ: El...y. Odczyt na wieczorku Asnyka. *Tydzień dod. Kur. Lw.* 1896 nr 50-52; przedr. *Przegl. Tyg.* 1897. — J. KOTARBIŃSKI: A. Asnyk. Studium literackie. *Dzien. Kr.* 1896 nr 287-295. — P. KUCZAŁSKA-REINSCMIT: Spóźniony jubileusz. *Ster* 1896 nr 26. — A. LANGE. *Głos* 1896 nr 51. — S. LIBICKI. *Kur. Codz.* 1896 nr 347. — K. NIEDZIAŁKOWSKI: Czemu dziś w poezji nie mamy słowików? Studium literackie. *Rola* 1896 nr 44-50; też wyd. osob. Wil. 1901. — A. NIEMOJEWSKI: Z ulicy. *Krytyka* 1896/1897 s. 59-61 [odpowiedź na wiersz Asnyka pt. W loży]. — SULLA [W. RABSKI]: W sprawie jubileuszu Asnyka w Poznaniu. *Przegl. Poz.* 1896 nr 51. — T. ROMANOWICZ: Asnyk w życiu politycznym. *Słowo Pol.* 1896 nr z 13 grudnia; też *Przegl. Poz.* 1896. — J. STARKEL: El...y. *Słowo Pol.* 1896 nr 281. — A. ŚWIĘTOCHOWSKI: Liberum veto. Kim jest Asnyk? *Prawda* 1896 nr 38, 51. — K. TETMAJER: Na cześć Adama Asnyka w dniu jubileuszu. *Kr.* 1896 [wiersz, druk ulotny]. — J. TRETIAK: Na jubileusz Asnyka. *Czas* 1896 nr 287-288; przedr.: *Dzien. Poz.* 1896 nr 289-290; *Gaz. Lw.* 1896 nr 288-289; *Kraj* 1896 nr 51-52 oraz w książce: Szkice literackie. T. 2. *Kr.* 1901 s. 309-322. — Jubileusz Asnyka. *Czas* 1896 nr 289; przedr. *Kur. Poz.* 1896 nr 289. — Kandydaci do Rady Miejskiej. *Dzien. Kr.* 1896 nr 141. — Hołd poecie. *Dzien. Kr.* 1896 nr 287-288. — Jubileusz Asnyka we Lwowie. *Dzien. Kr.* 1896 nr 288. — Jubileusz Asnyka. *Dzien. Pol.* 1896 nr 344. — *Dzien. Poz.* 1896 nr 289. — Na cześć Asnyka. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1896 nr 51. — Jubileusz Asnyka. *Gaz. Lw.* 1896 nr 289. — Jubileusz Asnyka. *Głos Narodu* 1896 nr 288. — Z jubileuszu Asnyka. *Kur. Lw.* 1896 nr 348, 350. —

Jubileusz Asnyka. *Kur. Poz.* 1896 nr 289. — Poeście Asnykowi. *Naprzód* 1896 nr 51. — Rachunki. Jubileusz A. Asnyka. *Niwa* 1896 nr 51. — *Nowe Mody* 1896/1897 nr 22 (dod.). — *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1896 nr z 17 grudnia. — B. L.: Trzydziestolecie Asnyka. *Biesiada Lit.* 1897 nr 1-3. — J. STEN [L. BRUNER]: Dwa jubileusze. *Krytyka* 1897 nr 1. — M. LECH. *Neues Wiener Tageblatt* (Wiedeń) 1897. — Asnyk na Podtatrzu. *Dzien. Kr.* 1897 nr 322. — Jubileusz A. Asnyka. *Patriota* (Filadelfia) 1897 nr 1. — Z powodu jubileuszu. *Przegl. Lit.* 1897 nr 1. — Jubileusz poety. *Szkołnictwo* 1897 nr 1.

(Nekrologi i sprawozdania z uroczystości pogrzebowych): (b. a.). *Gwiazdka Cieszyńska* 1897 nr 32; I. BALIŃSKI. *Kur. Warsz.* 1897 nr 211; A. G. BEM. *Prawda* 1897 nr 33-35; przedr. w książce: Studia i szkice literackie. W-wa 1904 s. 263-279; B. BIERNACKI. *Niwa* 1897 nr 32; I. BŁEŻYŃSKI. *Kur. Niedzielną* 1897 nr 32; P. CHMIEŁOWSKI. *Gaz. Pol.* 1897 nr 179; P. CHMIEŁOWSKI. *Przegl. Lit.* 1897 nr 15-16; przedr. *Dzien. Lit.* 1897 nr 209-210; A. DOBROWOLSKI: El...y. Profil. *Bluszcz* 1897 nr 32; A. DOBROWOLSKI. *Gaz. Pol.* 1897 nr 173; W. D. [W. DOLEŻAN]. *Tarnowianin. Kalendarz na r. 1898.* Tarnów 1897; S. ESTREICHER: A. Asnyk ur. 11 września 1838 r. ... zasnął w Bogu dn. 2 sierpnia 1897 r. *Czas* 1897 nr 175-176 i odb.; J. FRIEDLEIN: Program obrzędu pogrzebowego śp. A. Asnyka. *Kr.* 1897; St. G. [S. GĘBARSKI]. *Przyj. Dzieci* 1897 nr 33; K. W.: A. Asnyk. *Praca* 1897 nr 91; K. W. *Polak* 1897 nr 8; J. KASPROWICZ. *Przegl. Tyg.* 1897 nr 1-3; J. KASPROWICZ. *Tydzień dod. Kur. Lw.* 1897 nr 32; A. KŁECZKOWSKI. *Nowa Reforma* 1897 nr 173-176; A. KŁECZKOWSKI. *Wędrowiec* 1897 nr 32; B. KORWIN. *Wędrowiec* 1897 nr 32; W. KOSIAKIEWICZ. *Słowo* 1897 nr 174; MELOMAN: O uroczystościach żałobnych w Zakopanem. *Praca* 1897 nr 92; n. *Tyg. Ilustr.* 1897 nr 32; Or-Ot. [A. OPPMAN]. *Kur. Warsz.* 1897 nr 216; J. P. TARNOWIANIN [J. PIETRZYCKI]. *Pogoń* 1897 nr 32; A. PILECI. *Kur. Codz.* 1897 nr 211-212; T. PINI. *Szkoła* 1897 i odb.; W. PROKESCH. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1897 nr 32-33; W. P. [W. PROKESCH]. *Kur. Codz.* 1897 nr 212-214; W. P. [W. PROKESCH]: W przededniu pogrzebu. *Kur. Codz.* 1897 nr 215; W. PROKESCH: Pogrzeb. *Wędrowiec* 1897 nr 33; W. RABSKI. *Wiek* 1897 nr 173-174; K. REINSCMIT. *Ster* 1897 nr 17; J. J. H. RYCHTER: Mowa nad grobem Asnyka. *Kr.* 1897; L. RYDEL: Mowa nad grobem. *Dzien. dla Wszystkich* 1897 nr 182; też *Nowa Reforma* 1897 nr 178; S.: Relacje z pogrzebu.

Israelita 1897 nr 32; Z. SARNECKI: *Tyg. Ilustr.* 1897 nr 33; S. P. [S. SCHNÜR-PEPŁOWSKI]: *Gaz. Lw.* 1897 nr 174; S. TARNOWSKI: *Przeł. Pol.* 1897 t. 125 s. 614-618; toż *Dzien. Poz.* 1897 nr 208-210; K. TETMAJER: *Tyg. Ilustr.* 1897 nr 33; X. Y.: Z Królestwa Polskiego. Śmierć Asnyka. *Kraj* 1897 nr 31; *Ateneum* 1897 t. 3 s. 381; *Biesiada Lit.* 1897 nr 32; *Bulletin Polonais* (Paryż) 1897 nr 110; *Czas* 1897 nr 174-177, 179; *Czasop. Akademickie* 1897 nr 7-8; *Dzien. Chicagoski* 1897 nr 187, 191; *Dzien. dla Wszystkich* 1897 nr 174, 178; *Dzien. Pol.* 1897 nr 213-218; *Dzien. Poz.* 1897 nr 175, 176, 180, 182; *Gaz. Lw.* 1897 nr 176, 179; *Gaz. Nar.* 1897 nr 218; *Gaz. Pol.* 1897 nr 175; *Gaz. Warsz.* 1897 nr 206-207; *Ź. Czecha kalendarz kr. na r. 1898*. Kr. 1897; *Kalendarz „Wieku Ilustr.” na r. 1898*. W-wa 1897; *Kur. Poz.* 1897 nr 175, 179; *Nova Reforma* 1897 nr 174-178; *Wiarus Pol.* 1897 nr 94.

ART. Zdz.: O poezji Asnyka. *Echo Lit.* 1897 nr 39-43, 47. — L. BELMONT: O prawdę. *Prawda* 1897 nr 37, 39. — A. G. BEM: Odpowiedź p. Leo Belmontowi. *Prawda* 1897 nr 39. — A. BELCIRKOWSKI: Poezja Asnyka. *Nova Reforma* 1897 nr 177-183. — M. BIERNACKI: Przegląd muzyczny. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1897 nr 44. — W. BROWNSFORD: Uczczenie Asnyka. Zgromadzenie koła szkoły ludowej. *Dzien. Kr.* 1897 nr 326. — JAN STEN [L. BRUNER]: A. Asnyk. Sylwetka literacka. *Krytyka* 1897 i odb.; przedr. w red. zmien. w książce: *Szkice krytyczne*. Lw. 1906. Wyd. 2 pt. O Wyspiańskim i inne szkice krytyczne. Lw. [1909]. — H. CEYSINGER: A. Asnyk. Studium literackie. *Tyg. Mód i Powieści* 1897 nr 41-44. — P. CHMIEŁOWSKI: Asnyk jako autor dramatyczny. *Bluszcz* 1897 nr 9-12; przedr. w książce: *Nasza literatura dramatyczna*. T. 2. Petersb. 1898 s. 28-65. — SZCZĘSNA [J. CYBULSKA]: El...y. Profil. *Bluszcz* 1897 nr 32. — A. DOBROWOLSKI: Miejsce urodzenia A. Asnyka. *Tyg. Ilustr.* 1897 nr 37. — Er.: Z toastów wigilijnych. *Kraj* 1897 nr 52. — W. GOMULICKI: A. Asnyk jako poeta. *Kraj* 1897 s. 311. — F. HOESICK: O zapomnianych pismach Asnyka nie objętych żadnym z wydań zbiorowych. Przyczynek do dziejów twórczości. *Przeł. Lit.* 1897 nr 19-20. — A. KARPELES. *Kur. Lw.* 1897 nr 258. — G. KOHN: Nieco o A. Asnyku. *Roczn. (Samborski)* 1897 t. 20 s. 6-7. — M. KONOPNICKA: Ku czci Asnyka. *Nova Reforma* 1897 nr 191. — M. KONOPNICKA: O A. Asnyku. *Bibl. Warsz.* 1897 t. 3 s. 451-464; przedr. w książce: *Szkice*. Lw. 1905. — A. KOSZUTSKI: Ze wspomnień

o Asnyku. *Głos* 1897 nr 34. — I. KUNCEWICZ: A. Asnyk jako poeta. *Dzien. Pol.* 1897 nr 214. — K. LASKOWSKI: Wspomnienie o Ely...m. *Kur. Niedzielnny* 1897 nr 32. — SZCZĘSNY ROGALA [A. LEWICKA]: Ścigany. Epizod z życia Asnyka. *Dzien. Chicagoski* 1897 nr 204; przedr. *Mały Świątek* 1897 nr 24.

m. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1897 nr 30. — [W. MALESZEWSKI]: Z Warszawy. *Biesiada Lit.* 1897 nr 33. — I. MOSZCZEŃSKA: Duchowa spuścizna po Asnyku. *Słowo Pol.* 1897 nr 182. — QUIS: Z tygodnia na tydzień. *Tyg. Ilustr.* 1897 nr 33. — T. ROMANOWICZ: *Słowo Pol.* 1897 nr 178. — T. ROMANOWICZ: Ze wspomnień towarzysza pracy. *Kur. Niedzielnny* 1897 nr 34. — dr. S. B. *Vijenac* (Zagrzeb) 1897 nr 34. — T. SCHNÜR-PEPŁOWSKI: Z młodych lat A. Asnyka. *Gaz. Nar.* 1897 nr 223. — J. STARKEL: El. *Słowo Pol.* 1897 dod. do nr z 13 grudnia; przedr. *Goniec Wielkop.* 1897 nr 289-290. — J. S. [J. STROKOWA]: O Asnyku. *Kur. Codz.* 1897 nr 214. — J. STROKOWA: Wśród dziatwy. *Mały Świątek* 1897 nr 24. — K. TETMAJER: Ku czci Asnyka. *Kur. Warsz.* 1897 nr 268. — T. S. W.: Wspomnienie. *Kraj* 1897 nr 31. — J. VRCHLICKÝ: A. Asnyk. *Tydzien* dod. *Kur. Lw.* 1897 nr 34. — M. ZDZIECHOWSKI: Twórczość liryczna Asnyka i jej znaczenie w poezji polskiej. *Przeł. Powsz.* 1897 t. 53 s. 220-249; przedr. w książce: *Szkice*. I. W-wa 1900. — Ze wspomnień o Asnyku. *Dzien. Pol.* 1897 nr 217. — Z młodych lat Asnyka. *Dzien. Pol.* 1897 nr 225. — Dr Asnyk zamianowany członkiem honorowym przez Towarzystwo Dziennikarzy Polskich we Lwowie. *Gaz. Nar.* 1897 nr 8. — El...y w życiu prywatnym. *Kur. Niedzielnny* 1897 nr 32-33. — Ostatnie chwile A. Asnyka. *Kur. Warsz.* 1897 nr 212. — Ostatnie chwile A. Asnyka. *Nova Reforma* 1897 nr 173. — Obrazek z życia A. Asnyka. *Praca* 1897 nr 107. — Hold Asnykowi. *Światło* 1897 nr 1.

P. CHMIEŁOWSKI: Ze współczesnego Parnasu. *Kur. Codz.* 1898 nr 170. — I. CHRZANOWSKI: Idealy Asnyka. *Słowo* 1898 nr 129; przedr. w książce: *Okruchy literackie*. W-wa 1903 s. 99-138. — A. K. [A. KŁECZKOWSKI]: *Krakus* 1898 s. 3-8. — S. KRZEMIŃSKI: [Wstęp do:] A. Asnyk. *Pisma*. T. 1. W-wa 1898. — I. A. S. [K. WRÓBLEWSKI]: Kronika literacka i artystyczna. *Głos* 1898 nr 42. — Obrazek z życia A. Asnyka. *Zgoda* (Chicago) 1898 nr 1. — A. LANGE: Współcześni poeci polscy. *Tyg. Ilustr.* 1899 nr 1. — I. CHRZANOWSKI: O liryce Asnyka. *Kur. Codz.* 1900 nr 346. — A. LANGE: O poezji współczesnej. *Rzecz* II. W książce: *Studia*

i wrażenia. W-wa 1900 s. 288-289. — KARABELLA [K. KORWIN-PIOTROWSKI]. *Tyg. Pol.* 1900 nr 49 [o sprzedaży księgozbioru Asnyka]. — P. O.: Postacie kobiece w komediach Asnyka. *Bluszcz* 1900 nr 12-15. — K. WŁOSTOWSKI [J. TOKARZEWICZ]: Polska poezja o świcie XX stulecia. *Ateneum* 1900 t. 3 s. 242-257. — M. ZDZIECHOWSKI: Twórczość liryczna Asnyka. W książce: Szkice literackie. W-wa 1900 s. 179-210. — AUTOR „POLITYKI NERWÓW” [I. CZERWIŃSKI]: Psychopatia kraju przez lat 35 od stańczykowskiego do skoncentrowanej demokracji. Kr. 1901 s. 80. — T. KOŃCZYC [A. GROT-BĘCZKOWSKI]. *Przyp. Dzieci* 1901 nr 25. — J. KORCZAK: Asnyk i Tetmajer. *Wędrowiec* 1901 nr 31-33. — F. KVAPIL: Životem k ideálu. Praga 1901 s. 11-56. [Rec.: R. Zawilski: Mickiewicz i Asnyk w książce F. Kvapila „Životem k ideálu”. *Czas* 1901 nr 80; toż *Kur. Poz.* 1901 nr 161]. — PRZYJACIEL: Zwierciadło — hold A. Asnykowi. *Biesiada Lit.* 1901 nr 28. — J. ŻULAWSKI: Cieniom A. Asnyka. *Głos* 1901 nr 26. — Biblioteka Asnyka. *Chimera* 1901 z. 2 s. 364. — F. Kvapil, sekretarz Czeskiej Akademii Umiejętności w Pradze. *Kraj* 1901 nr 9.

A. DOBROWOLSKI: Wieczór asnykowski. *Kur. Warsz.* 1902 nr 20. — ŁUC. KOŚC. [Ł. KOŚCIELECKI]: Wieczór asnykowski w Warszawie. *Kur. Codz.* 1902 nr 20. — M. OFFMAŃSKI: Z ostatnich chwil Asnyka. *Biesiada Lit.* 1902 nr 30, 32-39. — A. PILECKI: O A. Asnyku. *Przegl. Tyg.* 1902 nr 48. [Rec.: Em.: Odczyty w Muzeum. *Gaz. Pol.* 1902 nr 317; Em. *Kur. Warsz.* 1902 nr 322]. — T. PINI: Miłość ojczyzny w poezjach Asnyka. W książce: Nasza współczesna poezja. Lw. 1902 s. 1-32. — Z. SOKOŁOWSKA: Pierwsza miłość Asnyka. *Biesiada Lit.* 1902 nr 26-29. — A. BANDROWSKA: Sewer i Asnyk. Na podstawie spisu rękopiśmiennej Asnyka. *Wędrowiec* 1903 nr 36-38. — H. GALLE: A. Asnyk. W-wa 1903 *Książki dla Wszystkich* 111. [Rec.: W. P. [W. Prokesh]. *Nowa Reforma* 1904 nr 45]. — T. GRABOWSKI: Poezja polska po r. 1863. Kr. 1903. — E. JERLICH: Na szlakach poezji. *Bluszcz* 1903 s. 439-448. — M. OFFMAŃSKI: W rocznicę zgonu. *Kur. Warsz.* 1903 nr 211; toż *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1903 nr 178. — S. TARNOWSKI: O „Czasie” i jego redaktorach. Wspomnienie półwiekowego czytelnictwa. Kr. 1903 s. 72. — ELLA [I. ZBIEGNIEWSKA]: Sylwetki. *Bluszcz* 1903 nr 32-33. — A. BANDROWSKA: A. Asnyk. Sylwetka sprzed laty. *Gaz. Domowa* 1904 s. 598. — M. OFFMAŃSKI: Przyczynek do życiorysu A. Asnyka. W-wa 1904 *Książki dla Wszystkich* 171. [Rec.:

I. Chrzczanowski. *Książka* 1904 s. 398; W. Hahn: Z ostatnich chwil Asnyka. *Muzeum* 1904 s. 1027; L. [J. Lorentowicz]. *Kur. Códz.* 1904 nr 167; T. Pini. *Pam. Lit. R.* 3 (1904) s. 495]. — *Zgoda* (Chicago) 1904 nr 50.

W. FELDMAN: Piśmiennictwo polskie. Lw. 1905. — K. TETMAJER: Poezi Tatry. *Nowa Reforma* 1905 nr 125; przedr. w książkach: Szkice. W-wa 1910; Notatki literackie. W-wa 1916. — *Rodzina Chrześcijańska* 1905 s. 179. — G. BAUMFELD. *Mies. Tow. Szkoły Lud.* 1906 s. 345 i nn. — J. D. [J. DICKSTEIN-WIELEŻYŃSKA]: Słowo o A. Asnyku. Odczyt niewyłoszony. W-wa 1906; przedr. w książce: Prometeusz i Paraklet. W-wa [1913]. [Rec.: Z. D. [Z. Dębicki]. *Bibl. Warsz.* 1906 t. 4 s. 586; I. K-ch. *Nowa Reforma* 1906 nr 194; T. Pini. *Pam. Lit. R.* 5 (1906) s. 362-364; W. Bukowiński: Z powodu książki o Asnyku. *Prawda* 1907 nr 37; I. Chrzczanowski. *Książka* 1907 nr 3; A. Januszewski. *Przew. Oświatowy* 1907 nr 5; W. J. *Gaz. Pol.* 1907 nr 75; A. B. *Przegl. Powsz.* 1908 t. 97 s. 287; J. Kotarbiński: Pióra kobiece. *Kur. Warsz.* 1908 nr 73; *Przegląd* 1908 nr 80; J. Dąbrowski. *Krytyka* 1910 t. 2 s. 149-151]. — A. STODOR [A. CEHAK]: Liryka Asnyka. *Nasz Kraj* 1907 t. 4 s. 12-13. — J. DICKSTEIN [J. DICKSTEIN-WIELEŻYŃSKA]: Poeta myśli. *Nowa Gaz.* 1907 nr 152. — W. PROKESH: Myśliciel poeta. *Nowa Reforma* 1907 nr 371. — E. SCHWLINGER: O sonetach A. Asnyka pt. „Nad głębiami” na tle jego twórczości. W: *Spr. Dyr. c.k. IV Gimm. we Lw. za r. 1907. Lw.* 1907. — 10-letnia rocznica. *Chwila* 1907 nr 22.

A. B.: W rocznicę. *Ziemia Lubel.* 1908 nr 217. — (b.): Puścizna poety. *Kur. Warsz.* 1908 nr 214. — W. BUKOWIŃSKI: Poeta melodii i głębin. *Sfinks* 1908 t. 3 s. 177-203; toż wyd. osob. pt. Poeta melodii i głębin i poetka idei. W-wa 1909. [Rec.: *Przegl. Por.* 1908 nr 82; *Słowo Pol.* 1909 nr 570]. — W. BUKOWIŃSKI: Związek genetyczny pomiędzy pomysłami „Wyzwolenia” Wyspiańskiego a ideami Asnyka. [Rec. odczytu: J. K. [J. Kotarbiński?]. *Kur. Warsz.* 1908 nr 82; J. Kotarbiński. *Nowa Reforma* 1908 nr 144]. — J. KOTARBIŃSKA: Ze wspomnień o Asnyku. *Sfinks* 1908 t. 4 s. 298, 506. — Wspomnienie pośmiertne. *Goniec Pokucki* 1908 nr 32. — W rocznicę zgonu. *Kur. Poz.* 1908 nr 181. — A. POTOCKI: A. Asnyk. *Nowa Reforma* 1909 nr 173-175. — I. CHRZCHANOWSKI: O wybranych utworach lirycznych Asnyka. *Sfinks* 1910 t. 9 s. 161-179. — Notes Asnyka. *Gaz. Wiecz.* 1911 nr 94. — S. ADAMCZEWSKI: Trzy ody do młodości (Mickiewicza, Asnyka, Żeromskie-

go). *Sfinks* 1913 t. 1 s. 161-174. — I. CHRZANOWSKI: Liryka patriotyczna Asnyka. *Kur. Poz.* 1913 nr 20-22; toż *Nowa Reforma* i odb. Kr. 1913; toż wyd. osob. W-wa 1918 *Bibl. Univ. Lud.* — F. HOESICK: Zapomniany sonet Asnyka. Ze studiów nad twórczością El...y'ego. *Kur. Warsz.* 1913 nr 324. — S. PAZURKIEWICZ: O liryce patriotycznej Asnyka. *Tyg. Ziemi Sandomierskiej* 1913 nr 44. — T. SINKO: Refleksy Rzymu w poezji polskiej. Kr. 1913. — F. HOESICK: Asnyk współzawodnikiem Lama jako kronikarz. *Kur. Warsz.* 1914 nr 19. — F. HOESICK: Dwa nieznanne sonety Asnyka. *Nowa Reforma* 1914 nr 127; toż *Kur. Warsz.* 1914 nr 46. — F. HOESICK: O zapomnianych pismach Asnyka nie objętych żadnym z wydań zbiorowych. *Przew. Nauk. i Lit.* 1914 s. 1-10, 97-112, 193-210, 289-309 i nn. — F. HOESICK: Z zapomnianych poezji Asnyka. *Kur. Warsz.* 1914 nr 1. — W. PROKESCH: A. Asnyk na tle współczesnej epoki. *Nowa Reforma* 1914 nr 379-385.

F. HOESICK: A. Asnyk. Człowiek i poeta. W: A. Asnyk: Pisma. Wyd. zupełne. T. 1. W-wa 1916 s. 5-38. — W. PROKESCH: Poezja Asnyka na tle współczesnej epoki. W: A. Asnyk: Pisma. Wyd. zupełne. T. 1. W-wa 1916 s. 39-64. — M. BIELAWSKA. *Echo Przemyskie* 1917 nr 69, 74-76. — I. CHRZANOWSKI: Nowe wydanie poezji Asnyka i urywek jego korespondencji. *Rok Pol.* 1917 nr 11 i odb. — F. HOESICK: Dwa nieznanne sonety A. Asnyka. *Nowa Reforma* 1917 nr 163. — F. HOESICK: Niezszcześliwa miłość Asnyka. W książce: *Miłość i miłostki w życiu sławnych ludzi.* W-wa 1917 s. 257-348 i wyd. nast. — S. LAM. *Gaz. Lw.* 1917 nr 174-176. — Z. SARNECKI: W 20 rocznicę zgonu. *Nowa Reforma* 1917 nr 354. — M. SYNORADZKI: Z Warszawy. *Biesiada Lit.* 1917 t. 83 nr 18 [o udziale Asnyka w powstaniu 1863 r.]. — C. KĘDZIERSKI. *Przeł. Oświatowy* 1918 nr 4-5. — A. PAWŁOWSKI [W. KOŚCIĄKIEWICZ]: Miłość Asnyka. Pierwsze dokumenty. *Romans i Powieść* dod. *Świata* 1918 nr 12. — WIT. *Polsko-bułgarski preglad* (Sofia) 1919 nr 14. — A. KOEHLERÓWNA. *Warta* 1920 nr 45/46. — W. HAHN: Zapomniane wiersze Asnyka. *Gaz. Lw.* 1921 nr 77-79. — F. HOESICK: Pierwsza miłość Asnyka. *Tyg. Ilustr.* 1921 nr 45-48; przedr. w książce: *Miłość i miłostki w życiu sławnych ludzi.* W-wa [1923] i wyd. nast.

M. ASANKA-JAPOLL: Liryka poety — pożytywisty. *Kur. Łódzki* 1922 nr 220. — B. BABSKI. *Siew* 1922 nr 39. — I. CHRZANOWSKI: Ideale i filozofia Asnyka. *Nowa Reforma* 1922 nr 166-169. — J. DICK-

STEIN [J. DICKSTEIN-WIELEŻYŃSKA]. *Kur. Pol.* 1922 nr 213. — J. DICKSTEIN [J. DICKSTEIN-WIELEŻYŃSKA]. *Tydzien Pol.* (W-wa) 1922 nr 32. — J. DICKSTEIN [J. DICKSTEIN-WIELEŻYŃSKA]. *L'Europa Orientale* (Rzym) 1922 nr 10-12. — H. S. HEJBOWICZ: Pozgonny jubileusz. *Kur. Pol.* 1922 nr 211. — F. HOESICK. *Kur. Warsz.* 1922 nr 1. — Is. *Głos Lubel.* 1922 nr 213. — K.: W 25 rocznicę zgonu. *Wiek Nowy* 1922 nr 6349. — M. KONOPIŃSKI: A. Asnyk jako polityk i redaktor. *Nowa Reforma* 1922 i odb.; toż *Gaz. Kaliska* 1922 nr 273-277, 281, 284, 287, 293. [Rec.: F. Hoiesick. *Kur. Warsz.* 1922 nr 304; Z. Kisielewski. *Robotnik* 1923 nr 162; X. *Przeł. Wszepoch.* 1923 s. 543]. — J. KOSSAK-PELEŃSKA: A. Asnyk jako apostoł wiary i czynu. *Gaz. Por.* 1922 nr 6556. — (stm) [S. MRÓZ]: W 25 rocznicę zgonu. *Ilustr. Kur. Codz.* 1922 nr 206. — A. POTOCKI: Poeta intelektualista. *Nowa Reforma* 1922 nr 173. — W. PROKESCH: Asnyk jako nowelista. *Tyg. Ilustr.* 1922 nr 35-37; toż *Nowa Reforma* 1922 nr 193-195. — W. PROKESCH: A. Asnyk na tle współczesnej epoki 1867-1897. *Nowa Reforma* 1922 nr 161-163. — W. PROKESCH: Pozgonny jubileusz poety. *Nowa Reforma* 1922 nr 173. — Z. O. [T. SINKO]: Teatr Asnyka. *Czas* 1922 nr 211. — L. SKO-CZYŁAS: Ulubieniec poetów. *Głos Narodu* 1922 nr 173; toż *Wiek Nowy* 1922 nr 173. — W. STYRYLSKI. *Młoda Polska* 1922 nr 16. — T. TESLAR: Ku czci Asnyka. *Polska Zbrojna* 1922 nr 213. — J. TRETIAK: A. Asnyk jako wyraz swojej epoki. Kr. 1922. [Rec.: J. Dickstein [J. Dickstein-Wieleżyńska]: Historia i teoria literatury. *Książka* 1922 s. 328; M. Kridl. *Przeł. Warsz.* 1924 nr 29]. — Woj. K. [K. Wojczyński]: Asnyk jako nowelista. *Nowa Reforma* 1922 nr 193-195. — B. WOLSKA: Asnyk a scena krakowska. *Nowa Reforma* 1922 nr 175. — J. ZAHRADNIK. *Słowo Pol.* 1922 nr 284. — R. ZAWILIŃSKI: Asnyk a Cześć. *Nowa Reforma* 1922 nr 173. — R. ZAWILIŃSKI: Ojciec i syn. Kartka z życia Asnyka. *Nowa Reforma* 1922 nr 173. — S. ŻETOWSKI: Hellenizm A. Asnyka. *Minerwa* 1922 nr 2. — H. ŻYCZYŃSKI. *Mies. Pedag.* 1922 nr 8-9. — Asnyk jako nowelista. *Biesiada Lit.* 1922 nr 4. — *Dzien. Wołyński* 1922 nr 87. — *Gaz. Kaliska* 1922 nr 175. — *Ilustr. Kur. Codz.* 1922 nr 206. — Bibliografia literatury o Asnyku od 1895. *Nowa Reforma* 1922 nr 173. — *Praca* (Łódź) 1922 nr 209. — *Praca* (Poz.) 1922 nr 4. — Ideale Asnyka. *Praca* (Poz.) 1922 nr 32. — Uczczenie pamięci Asnyka. *Słowo Pol.* 1922 nr 285. — Pamięci Asnyka. *Tyg. Łódzki* 1922 nr 23. —

K. BIELAŃSKA. *Żołnierz Pol.* 1923 nr 2. — J. DICKSTEIN [J. DICKSTEIN-WIELEŻYŃSKA]: Słowo o Asnyku. *Bluszcz* 1923 nr 2. — A. FIUTOWSKI: A. Asnyk w świetle swych utworów. Teksty, objaśnienia i pytania zastosowane do programu ministerialnego dla szkół średnich. Wrocław 1923. — W. PROKESCH: Wstęp do: A. Asnyk: Wśród lasu. Opiekunowie. Lw. 1923. — F. HOESICK: Zapomniane wiersze Asnyka. *Kur. Warsz.* 1924 nr 1. — F. HOESICK: Asnyk jako liryk. *Kur. Warsz.* 1924 nr 90. — E. KUCHARSKI: Twórczość liryczna Asnyka. Wstęp do: A. Asnyk: Wybór poezji. Kr. 1924 BN I, 67 i wyd. nast. — A. LANGE: La littérature polonaise contemporaine. *Le Journal de Pologne* 1924 nr 229. — J. RACHWAŁ: Asnyk a Wyspiański. *Przegl. Warsz.* 1924 nr 39. — T. ŻELEŃSKI-BOY: Komentarz do komentarza. W książce: Flirt z Melpomeną. Wieczór 4. W-wa 1924; przedr. w książce: Marzenie i pyśk. W-wa 1930. — A. CHOROWICZOWA: Na marginesie nieznanych utworów A. Asnyka. *Pam. Lit. R.* 22/23 (1925/1926) s. 504-514. — *Sonet pol.* Oprac. W. Folkierski. Kr. 1925 s. 179-181. — W. SMOLEŃSKI: Wspomnienie o Asnyku. W książce: Studia historyczne. W-wa 1925. — A. WOJTKOWSKI: K. Libelt i A. Asnyk. *Kur. Warsz.* 1925 nr 303, 305. — I. CHRZANOWSKI. *Przegl. Współcz.* 1926 nr 45. — F. HOESICK: Italia w poezji Asnyka. *Kur. Warsz.* 1926 nr 59. — F. KVAPIL: A. Asnyk. W książce: Modré ostrovy. Literární vzpomínky a skizy. Praga 1926. — M. MANN: Echa włoskie w poezji Asnyka. W-wa 1926. [Rec.: Z. Szmydtowa. *Ruch Lit.* 1926 nr 4; W. Z. [W. Zechenter]. *Gaz. Lit.* 1926 nr 7; G. Maver. *Rivista de Letterature Slave* 1927 s. 160].

L. A. [L. ANDRÉ]: Między nicością grobów a marzeniem. *Kur. Por.* 1927 nr 212. — Fr. B. [F. BIELAK]: Poeta przelomu. *Głos Narodu* 1927 nr 206. — (Bl.): A. Asnykowi w 30 lat po jego śmierci. *Ilustr. Kur. Codz.* 1927 nr 212. — F. BOSTEL: A. Asnyk i W. Łoziński. *Nowa Reforma* 1927 nr 168-185. — O. BUJWID: Ostatnie dni życia Asnyka. *Nowa Reforma* 1927 nr 174. — A. CHOROWICZOWA. *Kur. Pol.* 1927 nr 208. — J. CUNGE: Zagadnienia aktualne w twórczości Asnyka. *Nasz Przegl.* 1927 nr 202. — J. DICKSTEIN-WIELEŻYŃSKA. *Robotnik* 1927 nr 214. — A. DROGOSZEWSKI: Niezłomny rycearz. *Iskry* 1927 nr 33/34. — Eug. Sz. *Polska Zach.* 1927 nr 175. — Fis. *Głos Lidzki* 1927 nr 6. — Z. GRABOWSKI. *Kur. Poz.* 1927 nr 346. — F. GRYŁKA. *Przyszłość* (Bielsko-Biała) 1927 nr 32. — E. HAECKER. *Naprzód* 1927 nr 176. — T.

Hiz: O liryce Asnyka. *Polska Zbrojna* 1927 nr 221. — I. D.: Lux in tenebris. *Czas* 1927 nr 176. — I. K.: Asnyk jako piewca Tatr. *Polska Zach.* 1927 nr 186. — M. KONOPINSKI: Trzy ostatnie lata życia A. Asnyka. *Nowa Reforma* 1927 nr 174. — Kr.: Wspomnienie o Asnyku. *Gaz. Gdańska* 1927 nr 174. — E. KUCHARSKI: A. Asnyk w 30 rocznicę śmierci. *Nowa Reforma* 1927 nr 174. — A. KUKSZÓWNA. *Harcierz* 1927 nr 40. — A. LANGE. *Dzień Pol.* 1927 nr 200. — W. ŁASZCZYŃSKI. *Nowy Kur.* 1927 nr 185. — M. Al.: Jeszcze pamięci Asnyka. *Dziś i Jutro* 1927 nr 22. — J. MĘŻYŃSKI: Asnyk a my. *Przyj. Szkoły* 1927 nr 27. — M. N.: Miłość ojczyzny w poezji Asnyka. *Polska Zach.* 1927 nr 175. — A. MUENNICH: Pamięci A. Asnyka. *Słowo Pomorskie* 1927 nr 216.

A. OPATKO: Asnyk jako poeta przejściowy. *Świat Szkolny* 1927/1928 nr 4. — J. G. PAWLIKOWSKI: O uczczeniu pamięci Asnyka. *Słowo Pol.* 1927 nr 106. — B. POCHMARESKI: W hołdzie Asnykowi. *Nowa Reforma* 1927 nr 174. — H. PRZYJEMSKA: Wieczór ku czci A. Asnyka. Kr. 1927. — M. REUTTÓWNA: W 30 rocznicę śmierci. *Dziś i Jutro* 1927 nr 20-21. — T. SINKO: W 30-lecie śmierci. *Kur. Lit.-Nauk.* 1927 nr 31 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — F. STARCZEWSKI: Asnyk w muzyce polskiej. *Muzyka* 1927 nr 11. — M. SZYJKOWSKI: Asnyk i jego czescy przyjaciele. *Kur. Warsz.* 1927 nr 230. — ŚLĄZAK. *Gwiazdka Cieszyńska* 1927 nr 67. — L. TEMPLER: Esteta myśli i artysta wyobraźni. *Nowy Dzień.* 1927 nr 201. — K. TETMAJER: O Asnyku. *Nowa Reforma* 1927 nr 174. — J. WIELEŻYŃSKA [J. DICKSTEIN-WIELEŻYŃSKA]: Asnyk jako nowelista. *Epoka* 1927 nr 333; przedr. *Biul. Lit. Lector Polonia* 1928 nr 5. — W. WOJUTYŃSKI. *Nasz Kraj* 1927 nr 27. — F. WÓJCICKI. *Siew* 1927 nr 31. — I. WRONICZ-SOKOLNICKI: Zapomniany. *Rzeczpospolita* 1927 nr 210. — A. ZAHORSKA: Z niwy powieściowej i poetyckiej. Kilka słów pamięci. *Przegl. Powsz.* 1927 t. 175 s. 289. — M. ZELENKA: Několik netištěných dopisů A. Dygasiňského, A. Asnyka a J. Vrchlického. *Slavia* (Praga) 1927/1928 s. 600. — H. ŻYCZYŃSKI: Filozoficzne sonety Asnyka. *Ruch Lit.* 1927 nr 4. — 30-lecie zgonu. *Comoedia* 1927 nr 26. — *Dzień. Lud.* 1927 nr 175. — *Dzień. Pol.* 1927 nr 161. — *Dzień. Poz.* 1927 nr 287. — *Gaz. Kielecka* 1927 nr 59. — *Gaz. Lit.* 1927 nr 14. — *Głos Narodu* 1927 nr 208. — *Głos Pracy Pol.* 1927 nr 29. — *Ilustr. Kur. Codz.* 1927 nr 100. — *Kur. Księgarski* 1927 nr 50. — *Kur. Por.* 1927 nr 83, 87, 184. — Pomnik Asnyka stanie w Kaliszu. *Kur. Poz.* 1927 nr 237. — Asnyk w radio jugosłowiań-

skim. *Kur. Poz.* 1927 nr 386. — *Kur. Wil.* 1927 nr 104. — *Młoda Polska* 1927 nr 9. — *Przew. Oświatowy* 1927 nr 10. — *Rzeczpospolita* 1927 nr 124, 182, 206. — *Słowo Pol.* 1927 nr 214. — *Tyg. Kur. Podhalański* 1927 nr 32. — *Warszawianka* 1927 nr 182. — *Żołnierz Pol.* 1927 nr 32.

L. A. [L. ANDRÉ]: 30 rocznica zgonu. *Kalendarz „Kur. Por.”* W-wa 1928 s. 158. — B.: Wychowawcy kalisy Asnykowi. *Kur. Warsz.* 1928 nr 183. — J. DICKSTEIN [J. DICKSTEIN-WIELEŻYŃSKA]: W 90 rocznicę urodzin. *Lit. i Sztuka* dod. *Dzien. Poz.* 1928 nr 17. — W. KŁYSZEWSKI: Przemówienie na zjeździe b. wychowawców szkół kaliskich w dn. 29 czerwca 1928 r. *Kalisz* 1928. — K. MASŁOWSKI: Poglądy religijne Asnyka w jego lirykach. *Ateneum Kapłańskie* 1928 nr 136. — T. MIKULSKI. *Gaz. Warsz.* 1928 nr 226-227. — A. PARCZEWSKI: Kilka wspomnień z przeszłości. *Gaz. Kaliska* 1928 nr 179. — J. G. PAWLIKOWSKI: O uczczenie pamięci A. Asnyka. *Ochrona Przyrody* 1928 nr 7. — L. RYGIER: Chorąży postępu. *Epoka* 1928 nr 257. — L. RYGIER: Idealizm religijny Asnyka. *Jednota* 1928 nr 8. — Uroczystości ku czci Asnyka w Kaliszu. *Dzien. Poz.* 1928 nr 156. — Rocznica śmierci. *Rzeczpospolita* 1928 nr 225. — *Tyg. Zakopiański* 1928 nr 7. — J. WIELEŻYŃSKA [J. DICKSTEIN-WIELEŻYŃSKA]: Wmurowanie tablicy pamiątkowej. *Epoka* 1929 nr 268. — J. WIELEŻYŃSKA [J. DICKSTEIN-WIELEŻYŃSKA]: Asnyk a przyroda. *Przegl. Współcz.* 1929 nr 88; też przedr. w książce: *Ze studiów nad Asnykiem*. W-wa 1930. [Rec.: T. Gr. [T. Grabowski]: *Asnyk a przyroda. Kur. Poz.* 1929 nr 536]. — J. DICKSTEIN-WIELEŻYŃSKA: Asnyk i Konopnicka wobec fatum. *Spr. z Posiedzeń Tow. Nauk. Warsz.* 1929 t. 22 s. 82-83. — Z. WASILEWSKI: Od romantyków do Tetmajera. Z dziejów poezji tatrzańskiej. III. *Myśl Nar.* 1929 nr 21. — T. ŻELEŃSKI-BOY: Asnyk i dziewczyna. *Kur. Por.* 1929 nr 69. — Ku czci Asnyka. *Rzeczpospolita* 1929 nr 217.

L. ANDRÉ: O bezdziejowości w poezji. Rzecz o A. Asnyku. Z przedmową L. Staffa. W-wa 1930, wyd. 2. W-wa 1934. [Rec.: W. Arcimowicz. *Słowo* 1930 nr 171; J. Braun. *Wiad. Lit.* 1930 nr 38; Z. Dębicki. *Kur. Warsz.* 1930 nr 179; S. Furmanik. *Polska Zbrojna* 1930 nr 174; P. Hulka-Laskowski: O poetyckiej twórczości Asnyka. Z powodu książki Andrégo. *Echo Tygodnia* 1930 nr 15; P. Hulka-Laskowski: O walce z partykularyzmem i kwietyzmem. *Kobieta Współcz.* 1930 nr 28; E. Kozikowski. *Pam. Warsz.* 1930 z. 6 s. 83-85; L. Pomirowski. *Kur. Por.* 1930 nr 111; Z. Rabska. *Radio* 1930 nr 16;

R. [T. Sinko]. *Kur. Lit.-Nauk.* 1930 nr 13 dod. *Ilustr. Kur. Codz.*; W. [H. Wroński]. *Wolnomyśliciel Pol.* 1930 nr 21; *Echo Tyg.* 1930 nr 1; M. Giergielewicz. *Ruch Lit.* 1931 nr 9; J. A. Hertz. *Przegl. Lit.* 1931 nr 2; Sukces książki Andrégo o Asnyku. *Kur. Księgarski* 1931 nr 20]. — O. BUJWID: Ze wspomnień o Asnyku. *Ziemia Kaliska* 1930 nr 6. — Z. DĘBICKI: Pamięci Asnyka. *Kur. Warsz.* 1930 nr 230. — J. WIELEŻYŃSKA [J. DICKSTEIN-WIELEŻYŃSKA]: Ze studiów nad Asnykiem. W-wa 1930. [Rec.: E. Damiani. *Rivista di Letterature Slave* (Rzym) 1930; J. E. Płomieński. *Slavische Rundschau* (Berlin) 1930 s. 675; H. Wroński. *Wolnomyśliciel Pol.* 1930 nr 13; J. E. Płomieński. *Przegl. Hum.* 1931 z. 1/2 s. 232; przedr. w książce: *Szukanie współczesności. Studia i glosy literackie*. W-wa 1934 s. 200-206; *Ilustr. Kur. Codz.* 1931 nr 170]. — W. DYRKA: Karta z poezji tatrzańskiej. *Zakopane* 1930 nr 31. — J. HOEŚCICKÓWNA: Wystawa pamiątek po Asnyku. *Ilustr. Kur. Codz.* 1930 nr 95. — P. KRZOWSKI: Ultimo romantico. *Giovedì* 1930 nr z 24 lipca. — F. de LUPIO. *Giornale dell'Arte* (Mediolan) 1930. — mt.: Zagranica o Asnyku. *Echo Tygodnia* 1930 nr 17. — I. MOSZCZEŃSKA: Bezdziejowość Asnyka. *Kur. Warsz.* 1930 nr 192. — -n-: Kultuurné zprávy. Oslava A. Asnyka w Polsce. *Slovanský přehled* (Praga) 1930 s. 480. — S. P. O. [S. PODHORSKA-OROŁÓW]: Wystawa pamiątek po Asnyku. *Bluszcz* 1930 nr 14. — Z. ROMANOWICZÓWNA: Cienie. Kilka oderwanych kart z mojego życia. Lw. 1930 s. 83-87. [Rec.: B. Gubrynowicz. *Ruch Lit.* 1930 nr 34; *Dzien. Lv.* 1930 nr 98]. — L. R-ski: A. Asnyk. Z powodu odstonięcia tablicy w Tatrach. *Radio* 1930 nr 32. — H. SZUCKI: Asnyk jako metafizyk. *Zakopane* 1930 nr 31. — H. SZUCKI: Królewski dar Asnyka. *Zakopane* 1930 nr 31. — T. TERLECKI: Święto asnykowskie w Zakopanem. *Słowo Pol.* 1930 nr 213. — C. Wal. [C. WALEWSKA]. *Kobieta Współcz.* 1930 nr 15. — Z. WASILEWSKI: Pieśń w górach. W-wa 1930. — Otwarcie wystawy pamiątek po Asnyku. *Kur. Por.* 1930 nr 83. — Prasa italska o A. Asnyku. *Polska Zbrojna* 1930 nr 32. — Ku czci Asnyka. *Rzeczpospolita* 1930 nr 301. — Prasa włoska o Asnyku. *Siedem Dni* 1930 nr 36. — Wystawa pamiątek. *Słowo Pol.* 1930 nr 74.

O. BUJWID: Ze wspomnień o Asnyku. *Głos Kaliski* 1931 nr 5. — S. ESTREICHER: Asnyk i współcześni jemu w krzywym zwierciadle. *Wiad. Lit.* 1931 nr 409. — K. WÓYCICKI: Asnyk wśród prądów epoki. Materiały i opracowania. Próba bibliografii pism Asnyka. W-wa 1931.

[Rec.: K. Cz. [K. Czachowski]. *Gaz. Lit.* 1931 nr 3; A. Drogoszewski. *Pam. Warsz.* 1931 s. 156; S. Estreicher *Wiad. Lit.* 1931 nr 44; T. G. [T. Grabowski]. *Kur. Poz.* 1931 nr 512; E. Grott: Kto patrzy zezem, krzywo widzi, panie Estreicher. *Kur. Por.* 1931 nr 318; M. Piszczkowski. *Kur. Lw.* 1931 nr 297; R. [T. Sinko]. *Kur. Lit.-Nauk.* 1931 nr 47 dod. *Ilustr. Kur. Codz.*; *Czas* 1931 nr 253; *Ilustr. Kur. Codz.* 1931 nr 324; *Kur. Pol.* 1931 nr 306; P. Wakulski [F. Biela]. *Asnyk wśród współczesnych. Głos Narodu* 1932 nr 85; W. Bunikiewicz: Portret Asnyka i jego epoki. *Dzień Pol.* 1932 nr 59; A. Drogoszewski. *Polonista* 1932 t. 3 s. 110; T. Mikulski. *Mysł Nar.* 1932 nr 5; H. Zahorska. *Przegl. Katol.* 1933 nr 14]. — Asnyk poetą sekciarskim. *Ilustr. Kur. Codz.* 1931 nr 231.

T. Hiż. *Gaz. Pol.* 1932 nr 102. — H. SZUCKI: Asnyk wobec walki romantyków z pozytywistami o przedmiot sztuki. *Pam. Lit. R.* 29 (1932) s. 52-74 i odb. — W. HAHN: Kilka notatek do utworów A. Asnyka *Ruch Lit.* 1933 nr 8. — T. SINKO: Hellada i Roma w Polsce. *Lw.* 1933 s. 134. — L. SKOCZYŁAS: Lektura Asnyka w szkole średniej. *Polonista* 1933 nr 4. — H. SZUCKI: Poeci moniści. *Rzecz o Asnyku i Młodej Polsce. Spr. Tow. Nauk. we Lw.* t. 13 (1933) s. 4-8 [streszcz.]. — Z. SCHULBAUMÓWNA: Motywy klasyczne w poezji Asnyka. *Filomata* 1934 nr 64. — S. WASYLEWSKI: Orzeł Biały stacja telegraficzna w Heidelbergu. *Gaz. Pol.* 1934 nr 221. — I. CHRZANOWSKI. *Pol. słownik biogr.* T. 1 (1935). — J. WIELEŻYŃSKA [J. DICKSTEIN-WIELEŻYŃSKA]: Asnyk w „Bluszczu”. *Bluszczy* 1935 nr 50-51. — H. SZUCKI: Poeci moniści. *Rzecz o Asnyku i Młodej Polsce. Lw.* 1935 *Arch. Tow. Nauk. we Lw.* t. 6 z. 4. — I. CHRZANOWSKI: Liryka Asnyka. W książce: *Literatura a naród. Lw.* 1936; przedr. w: A. Asnyk: *Pisma. T. 1. W-wa* 1938. — I. CHRZANOWSKI: Wspomnienia spod Giewontu. *Prosto z Mostu* 1936 nr 4. — K. KRÓBICKI: „Urok tajemnic nas otacza”. *Kur. Lit.-Nauk.* 1936 nr 22 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — S. K.: Projekt zbudowania w Kaliszu pomnika. *Kur. Lit.-Nauk.* 1936 nr 43 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — (t.): Dlaczego Asnyk nie ogłosił drukiem „Wspomnienia spod Giewontu”? *Ilustr. Kur. Codz.* 1936 nr 31. — A. J. MIKULSKI: Z korespondencji i autografów A. Asnyka. *Pam. Lit. R.* 33 (1936) s. 962-988, R. 34 (1937) s. 115-297 i odb. Kr. 1938. [Rec.: A. Bar: Wśród książek. *Głos Narodu* 1938 nr z 10 lipca; W. Hahn: Na marginesie korespondencji

A. Asnyka. *Pam. Lit. R.* 35 (1938) s. 259; G. Hecht: Życie poety — myśliciela i nauczyciela w dokumentach 1838-1938. *Mies. Pedag.* 1938 s. 212-217; W. Kubacki: Korespondencja Asnyka. *Wiad. Lit.* 1938 nr z 11 września; Z. Leśnodorski: Listy A. Asnyka. *Czas* 1938 nr 249; B. Nadolski: A. Asnyk w świetle swej korespondencji z ojcem. *Kur. Lit.-Nauk.* 1938 nr 28 dod. *Ilustr. Kur. Codz.*; J. E. S. [J. E. Skiński]: Życie Asnyka w dokumentach. *Tyg. Ilustr.* 1938 nr 26].

H. DUNIN: Asnyk i Ujejski. *Iskry* 1937/1938 nr 7. — T. ESTREICHER: Asnyk wczoraj i dziś. *Kur. Lit.-Nauk.* 1937 nr 35 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — E. G. T. *Kur. Zach.* 1937 nr 209. — T. Hiż: Asnyk. W książce: *Talent, dziwactwo i coś jeszcze. W-wa* 1937 s. 159. — K. KLIMCZAK. *Świt* (Tarnów) 1937/1938 nr 3. — Z. LEŚNODORSKI: Pieniny, Asnyk i Park Narodowy. *Czas* 1937 nr 146. — H. MARCZEWSKA: Asnyk i Kasprowicz jako poeci Tatr. *Kamena* 1937 nr 5-6. — H. MARKIEWICZ: Asnyk wczoraj i dziś. *Kur. Lit.-Nauk.* 1937 nr 33 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — A. J. MIKULSKI: Asnyk a Cześć. *Prosto z Mostu* 1937 nr 37. — A. J. MIKULSKI: A. Asnyk w Tatrach. *Wierchy* 1937 t. 15 i odb. Kr. 1938. — W. OSTEN: Asnyk w r. 1863. *Warsz. Dzień Nar.* 1937 nr 244. — J. SOKULSKI: Asnyk u steru TSL. *Przew. Oświatowy* 1937 s. 163. — TADEUSZ M.: A. Asnyk. W 40 rocznicę zgonu. *Polonia* 1937 nr 4644. — TOMMY [L. TOMANEK]: ... Skoro kto rzuci myśl nową... O Asnyku aktualnym mowa. *Ilustr. Kur. Codz.* 1937 nr 285. — I. TUROWSKA-BAROWA: Tragedia serca poety. *Polska Zach.* 1937 nr 3. — J. WIELEŻYŃSKA [J. DICKSTEIN-WIELEŻYŃSKA]: W czterdziestolecie zgonu... *Pion* 1937 nr 34. — W 100 rocznicę urodzin. *Kur. Por.* 1937 nr 161. — *Ze świata kultury. Naprzód* 1937 nr 178. — *Ze świata kultury. Robotnik* 1937 nr 162. — Stulecie urodzin. *Tyg. Ilustr.* 1937 nr 25.

acc.: Pamiętki po Asnyku. *Gaz. Pol.* 1938 nr 132. — A. D.: W hołdzie Asnykowi. *Kur. Warsz.* 1938 nr 253. — M. ASANKA-JAPOLL: Podhale uczci stulecie piewcy piękna... *Głos Podhala* 1938 nr 13. — b. a.: Stulecie A. Asnyka. *Świat* 1938 nr 38. — K. BARNAŚ: Asnyk w piwnicy. Książki, listy i pamiętki poety w podziemiu domu przy ul. Wspólnej. *Kronika Polski i Świata* 1938 nr 23. — H. BARTOSZEK-ZASTAWNIAKOWA: Dzieje serca poety. *Praktyczna Pani* 1938 nr z 10 września; toż pt. *Miłość w życiu Asnyka. Ilustr. Kur. Codz.* 1938 nr 253. — B. BEAUPRÉ:

- Asnyk na tle Krakowa. Wspomnienia osobiste. *Czas* 1938 nr 256. — B. K.: Biała ku czci Asnyka. *Ilustr. Kur. Codz.* 1938 nr z 27 października. — bo.: Sto rokov od narodenia Adama Asnyka. *Slovenský hlas* (Žylica) 1938 nr z 14 września. — J. BOKIEWICZ: Stulecie urodzin Asnyka. *Antena* 1938 nr 37. — Z. BROCHOCKA: Asnyk w służbie idei. *Nauczyciel Pol.* 1938 nr 13. — A. BRÓDNICKI: W 40-lecie śmierci poety-filozofa. *Polska Niepodległa* 1938 nr 1, 4-5. — S. BRUCZ: Wystawa pamiątek po Asnyku. *Wiad. Lit.* 1938 nr 29. — O. BUJWID: Ze wspomnień o A. Asnyku. *Ilustr. Kur. Codz.* 1938 nr 244. — Chor. A. [A. CHOROWICZOWA]: Poeta cichej rezygnacji. *Kur. Pol.* 1938 nr 129. — I. CHRZANOWSKI: Wstęp do wyd.: A. Asnyk: Pisma. T. 1. W-wa 1938. — I. CHRZANOWSKI: 100 lat temu urodził się A. Asnyk. *Kur. Poz.* 1938 nr 414. — F. CICHONIÓWNA: W setną rocznicę urodzin. *Głos Narodu* 1938 nr 249. — K. CZACHOWSKI: Zaczarowana królowna, czyli słowo wstępne o poezji A. Asnyka. *Kur. Lit.-Nauk.* 1938 nr 37 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — A. CZYZEWSKI: W setną rocznicę urodzin... *Gaz. Pol.* 1938 nr 248. — Z. DYGASIŃSKA: Asnyk i Dygasiński. *Kur. Lit.-Nauk.* 1938 nr 37 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — J. FELDHORN: A. Asnyk w stulecie urodzin. *Nowy Dzień*. 1938 nr 251. — I. FIK: Rodowód społeczny literatury polskiej. Kr. 1938; wyd. 2 Kr. 1946. — K. GÓRSKI: W setną rocznicę urodzin A. Asnyka. *Kultura* 1938 nr 41. — A. GRODZIŃSKI: *Polonia* 1938 nr 4993. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Jak się żenił Asnyk. *Kur. Warsz.* 1938 nr 251. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Konkurs, panna i pomarańczówka. *Kur. Poz.* 1938 nr 23. — H.: La centenaire d'Asnyk. *L'Echo de Varsovie* 1938 nr 73. — T. HIZ: Przyjaciele Asnyka. *Gaz. Pol.* 1938 nr 249. — J. HULEWICZ: W setną rocznicę urodzin A. Asnyka. *Kur. Por.* 1938 nr z 11 września. — j. k.: Jak A. Asnyk zatknął sztandar na Giewoncie. *Ilustr. Kur. Codz.* 1938 nr 241. — j. v.: Polské jubileum. A. Asnyk. *České slovo* (Praga) 1938 nr z 11 września. — J. A.: Setna rocznica urodzin. *Polonia* 1938 nr 4903. — J. Z. JAKUBOWSKI: Uśmiech poety-myśliciela. *Kur. Łódzki* 1938 nr z 2 października. — J. J. [J. JANOWSKI]: A. Asnyk i Tatry. *Ilustr. Kur. Codz.* 1938 nr 250. — [j. j.] [J. JANOWSKI]: Asnyk o sobie. *Ilustr. Kur. Codz.* 1938 nr 251. — S. JASIŃSKA: Autograf Asnyka w Kórniku. *Orełdownik* 1938 nr z 12 września. — Z. JĘTKIEWICZOWA: A. Asnyk. W stulecie urodzin. W-wa 1938 *Ludzie i Działa* nr 1. — S. JÓZEFOWICZ: Asnyk w Krakowie. *Mysł Nar.* 1938 nr z 27 listopada. — K.: W setną rocznicę urodzin. *Tempo Dnia* 1938 nr 250. — K. B. *Kur. Por.* 1938 nr z 14 września. — K. K.: Sto let od narození A. Asnyka. *Lidové noviny* (Brno) 1938 nr 119. — J. KOLLER: 100-lecie Asnyka. *Dziew. Poz.* 1938 nr 207. — A. KOPACZEWSKA: Rybak idei. *Iskry* 1938/1939 nr 3. — L. KOTARBIŃSKA: Ze wspomnień o Asnyku. W-wa 1938. [Rec.: Stan. Józ. [S. Józefowicz]: Asnyk w anegdotce. *Mysł Nar.* 1938 nr 50; A. Wyleżyńska. *Skawa* 1938 nr 1; *Świat* 1938 nr 41]. — K. KROBICKI: Urok poezji Asnyka. *Kur. Lit.-Nauk.* 1938 nr 37 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — J. KUŹMIŃSKA: Pamięci Asnyka. *Zolnierz Pol.* 1938 nr 26. — M. LIBELD: Tragiczny poeta. *Nowe Życie* 1938 nr z 16 października. [Rec.: Wysz. [J. Wyszomirski]. *Słowo* 1938 nr 296]. — J. LIPIŃSKA: W setną rocznicę urodzin A. Asnyka. *Oświata* 1938 nr 9. — A. J. MIKULSKI: A. Asnyk. Szkic biograficzno-literacki. Kr. 1938. — A. J. MIKULSKI: Asnyk i Wielkopolska. *Kur. Poz.* 1938 nr 414. — A. MIKULSKI: Der Briefwechsel A. Asnyks sowie Materialien aus dem Leben und Schaffen des Dichters. *Slavische Rundschau* (Berlin) 1938 nr 4. — A. J. MIKULSKI: Obywatelskie kłopoty i radości Asnyka. *Głos Narodu* 1938 nr z 4 września. — A. J. MIKULSKI: Syn i ojciec. Na marginesie korespondencji A. Asnyka. *Prosto z Mostu* 1938 nr 39. — A. J. MIKULSKI: A. Asnyk. Stosunek do zagadnień oświatowych i pedagogicznych. *Przegl. Pedag.* 1938 nr z 15 listopada. — J. N. MILLER: Asnyk o Czechach i Słowiańszczyźnie. *Naprzód* 1938 nr 290. — J. N. MILLER: Asnyk o Czechach i Słowiańszczyźnie. *Robotnik* 1938 nr 229 [Rec.: A. Asnyk a jeho poměr k Čechům. *Večerník národní listy* 1938 nr z 12 września]. — A. MIRKOWICZ: Asnyk w świetle swojej twórczości prozaicznej. *Kur. Łódzki* 1938 nr 40 dod. lit. — St. M. [S. Mróz]: Stulecie urodzin. *Na Szerokim Świecie* 1938 nr 37. — m. z.: Adam Asnyk — człowiek równy poecie, poeta równy człowiekowi. *Nowy Kur.* 1938 nr z 11 września. — M. Z.: Poeta obywatel. *Zew Gór* 1938 nr 42. — M. Z.: Asnyk piewca gór. *Zew Gór* 1938 nr 43. — A. ORZĘCHOWSKA: Jednego serca, tak mało mi trzeba. *Wieczór Warsz.* 1938 nr z 11 września (wywiad z L. Kotarbińską o A. Asnyku). — (PAT): Litewskie zbiory wzbogacą wystawę... *Ilustr. Kur. Codz.* 1938 nr 158. — J. PIETRKIEWICZ: Stulecie Asnyka. *Polska Zbrojna* 1938 nr 153. — Z. PIOTROWSKA: I najmędrzy z nich nie wie... *Plomyk* 1938/1939 nr 2. — B. Z. PORĘBSKI: W setną rocznicę... *Młody Nurt* 1938 nr 2/5. — R. *Mały Dzień*. 1938 nr z 11

września. — L. RATH: Niebezpieczne usposobienie Asnyka. *Wiad. Lit.* 1938 nr z 18 września. — L. RATH: Sprawa obywatelstwa austriackiego A. Asnyka. *Pam. Lit. R.* 35 (1938) s. 256. — F. SEKANINA: Veliký přítel českého národa. *Národní politika* (Praga) 1938 nr z 13 września. — L. SKOCZYŁAS: Kraków zawsze wierny. *Jedność* 1938 nr 18. — S. SKWARCZYŃSKA: Filozof i poeta. *Kur. Łódzki* 1938 nr z 2 października. — J. SOKULSKI: U kolebki A. Asnyka. *Przew. Oświatowy* 1938 s. 161. — A. SPAET: Asnyk jako dramaturg. *Chwila* 1938 nr z 11 i 17 września. — W. STYRYLSKI: *Młoda Polska* 1938 nr 78. — St. J.: Stulecie narodzin Asnyka. *Mysł Nar.* 1938 nr 40. — J. SYMFLER: 11-letni Asnyk pisze wiersze. *Polska Zbrojna* 1938 nr 250. — H. SZUCKI: Szkic do obrazu. O Asnyka polityce, filozofii i poezji. *Zakopane* 1938 nr 9. — H. SZUCKI: Walka Asnyka, z Asnykiem i o Asnyku. *Czas* 1938 nr 256. — M. SZYKOWSKI: Asnyk wśród Czechów. *Kur. Lit.-Nauk.* 1938 nr 40 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — ś. s. w.: Dziecięce wiersze i krzesło. *Express Por.* (Kielce-Radom) 1938 nr z 11 września; toż *Dzien. Białostochi* 1938 nr z 11 września. — Wal. B-icz.: „Trzeba z żywymi naprzód iść, po życie sięgać nowe”. W 100 rocznicę urodzin poety optymizmu. *Rzeczpospolita* 1938 nr z 11 września. — P. WARKÓWNA: Uczczenie Asnyka. *Głos Por.* 1938 nr 152. — Z. WASILEWSKI: A. Asnyk, Poznań, Kujawy i Tatry. *Dzien. Kujawski* 1938 nr z 18 września. — S. WASYLEWSKI: A. Asnyk kąpie się w morzu. *Wiad. Lit.* 1938 nr 23. — S. WASYLEWSKI: Gdybym był młodszy, dziewczyno! *Tęcza* 1938 nr 4. — S. WASYLEWSKI: Pan poeta w Zakopanem. *Gaz. Pol.* 1938 nr 235. — S. WASYLEWSKI: Redaktor A. Asnyk. *Kur. Lit.-Nauk.* 1938 nr 16 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — J. WIELEŻYŃSKA [J. DICKSTEIN-WIELEŻYŃSKA]: Różnych męczeństw przerażony świadek. Słowo o Asnyku w setną rocznicę urodzin. *Skawa* 1938 nr 1. — J. WIELEŻYŃSKA [J. DICKSTEIN-WIELEŻYŃSKA]: W stulecie urodzin poety. *Bluszcz* 1938 nr 38-39. — M. WIONCEK. *Spójnia* 1938 nr 4. — S. WITOWSKI: Kolebka Asnyka. *Z Kraju i ze Świata* dod. *Gońca Warsz.* 1938 nr 27. — Z. WOLERTOWA: Asnyk i Dygasiński. *Ilustr. Kur. Codz.* 1938 nr z 12 września (dod. lit.). — Wysz. [J. WYSZOMIRSKI]: Z notatnika. Róg szatana. *Słowo* 1938 nr 296. — J. ZAWILSKA: A. Asnyk wielki poeta, artysta i człowiek. *Wiarus Pol.* (Lille) 1938 nr z 20 września; toż przedr. *Dzien. Berliński* 1938 nr z 22 września; *Gaz. Olsztyńska* 1938 nr z 22 i 22 września. — H. ŻYCZYŃSKI. *Koziołek*

dod. *Głosu Lubel.* 1938 nr z 30 października. — Uroczystości jubileuszowe. *ABC* 1938 nr z 20 października. — *České slovo* (wyd. słowackie) 1938 nr z 11 września. — De Poolsche Dichter A. Asnyk. *Do Standaard Bruxelles* 1938 nr z 26 września. — Wystawa pamiątek. *Dzien. Lud.* 1938 nr 163. — Setną rocznicę urodzin Asnyka uczcił Kalisz niezmiernie uroczystie. *Dzien. Poz.* 1938 nr z 15 września. — La Lithuanie prendra part à l'exposition Asnyk à Varsovie. *L'Echo de Varsovie* 1938 nr 49. — *Echo Kaliskie Ilustr.* 1938 nr z 12 września. — *Gaz. Kaliska* 1938 nr z 8-10, 13 września. — *Gaz. Pol.* 1938 nr 251. — Hołd Krakowa w stulecie urodzin Asnyka. *Ilustr. Kur. Codz.* 1938 nr z 13 września. — *Kur. Warsz.* 1938 nr z 26 października. — Sto let od narożeni A. Asnyka. *Národní politika* 1938 nr z 11 września. — *Naprzód* 1938 nr 260. — *Niedziela* 1938 nr 40. — Imponujący hołd Krakowa pamięci A. Asnyka. *Nowy Dzien.* 1938 nr z 12 września. — *Nowa Rzeczpospolita* 1938 nr 108, 190. — *Pravo lidu* (Praga) 1938 nr z 11 września. — *Robotnik* 1938 nr 207. — Wielka uroczystość ku czci A. Asnyka w Chodorowie. *Słowo Nar.* 1938 nr z 9 października. — Inauguracja sezonu w Teatrze Ziemi Pomorskiej. *Słowo Pomorskie* 1938 nr z 13 września. — Asnykowie z Torunia? *Słowo Pomorskie* 1938 nr 196. — *Szkola* 1938 s. 106. — Stulecie poety myśliciela. *Swiatowid* 1938 nr 37. — Kraków w hołdzie... *Tempo Dnia* 1938 nr 251. — Pamiątki po Asnyku. *Warsz. Dzien. Nar.* 1938 nr 146, 199, 249.

V. BOREK. *Národní noviny* 1939 nr z 9 lutego. — K. BRZUSKI: A. Asnyk w powstaniu styczniowym. *Kur. Por.* 1939 nr 22. — K. CZACHOWSKI: Nowe wydanie klasyków polskich. *Kur. Lit.-Nauk.* 1939 nr 27 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — T. Hiż: Początki kariery literackiej. *Gaz. Pol.* 1939 nr 222. — F. MLECZKO: A. Asnyk poeta przelomu. *Na Drogach Wiedzy* 1939 nr 1. — S. OSTROWSKI: Łacina Asnyka. *Filomata* 1939 nr 109. — L. RATH: Przyjaciel Asnyka — Sewer. *Wiad. Lit.* 1939 nr 12. — Z. SCHULBAUMÓWNA: Odi profanum vulgus. *Filomata* 1939 nr 109. — J. WIELEŻYŃSKA [J. DICKSTEIN-WIELEŻYŃSKA]: Asnyk — klasyk. *Filomata* 1939 nr 109. — Jubileusz Asnyka. *Filomata* 1939 nr 109. — Pisma A. Asnyka. *Robotnik* 1939 nr 131. — Pokłosie stulecia Asnyka. *Warsz. Dzien. Nar.* 1939 nr 126.

J. K. DĘBOWSKI: Z myśli o nauce. *Nauka i Sztuka* 1945 nr 1. — A. GRYF: Trzeba z żywymi... *Gaz. Kujawska* 1946 nr 173. — A. KASPROWICZ: Szkic literacki. A. Asnyk. *Odnova* 1946 nr 26. — Ł. KURDYBACHA:

Wstęp do: A. Asnyk: Wybór poezji. Jerozolim 1946. *Szkolna Biblioteczka na Wschodzie* t. 97. — Z. B. PORĘBSKI: A. Asnyk w 108 rocznicę urodzin. *Głos Pomorza* 1946 nr 206 dod. lit.-nauk. — J. BUDKOWSKA: Ostatni romantyk. *Głos Pomorza* 1947 nr 271. — J. BUDKOWSKA: Spóźniony romantyk. *Tyg. Warsz.* 1947 nr 49. — Es. *Słowo Powsz.* 1947 nr 144. — J. GARBACZOWSKA: Asnyk poeta prawd ludzkich. W pięćdziesięciolecie zgonu. *Dzien. Lit.* 1947 nr 21. — G. J.: Poeta postępu społecznego dawniej i dziś. *Sztandar Lud.* 1947 nr 229. — H. GREB: Niedoceniony satyryk. *Głos Wielkop.* 1947 nr 218. — W. HAHN: W 50 rocznicę śmierci Asnyka. *Polonista* 1947 z. 1-3. — J. KRZYŻANOWSKI: A. Asnyk poeta czasów niepoetyckich. *Zeszyty Wr.* 1947 nr 4; przedr. w książce: W kręgu wielkich realistów. Kr. 1962 s. 247-262. — A. J. MARKIEWICZ: Poeta niezłomny. W 50 rocznicę zgonu A. Asnyka. *Ziemia Kujawska* 1947 nr 152. — Z. MICHAŁOWSKI: A. Asnyk — aktualny dziś. *Ziemia Kujawska* 1947 nr 76; też *Ziemia Pomorska* 1947 nr 134. — A. J. MIKULSKI: Asnykowski wspominki. *Tyg. Powsz.* 1947 nr 31. — A. J. MIKULSKI: Pokłosie rocznicy Asnykowskiej. *Pam. Lit. R.* 37 (1947) i odb. — S. NOWAK: Rzecz o Asnyku. W pięćdziesięciolecie zgonu. *Dzien. Lud.* 1947 nr 204. — S. SŁONIŃSKI: A. Asnyk poeta, publicysta, polityk. *Głos Wielkop.* 1947 nr 218. — K. SZYMAŃSKI: W 50 rocznicę śmierci Asnyka. *Kur. Wielkop.* 1947 nr 194. — H. SZYPER: A. Asnyk — poeta inteligencji. W półwiecze zgonu 1897-1947. *Nowiny Lit.* 1947 nr 27; też w: *Materiały do nauczania historii i literatury polskiej*. T. 1. W-wa 1950. — JOTKA [T. SARNECKI]: Czy Asnyk jest poetą inteligencji? *Kur. Codz.* 1947 nr 265. — H. SZYPER: Osobliwa polemika. *Nowiny Lit.* 1947 nr 31. — JOTKA [T. SARNECKI]: Osobliwa polemika. *Kur. Codz.* 1947 nr 270. — G. TIMOFIEJEW: 50-lecie śmierci Asnyka. Poeta postępu społecznego dawniej i dziś. *Gaz. Rob.* 1947 nr 233; też *Naprzód* 1947 nr 233. — J. WYSZOMIRSKI: Asnyk. *Tydzień* 1947 nr 4. — Asnyk współczesny. *Ogniw* 1947 nr 46.

M. des LOGES: W 50-lecie śmierci Asnyka. *Rejsy* dod. *Dzien. Bałtyckiego* 1948 nr 1. — A. J. MIKULSKI: Adam Asnyk. W-wa 1948 *Wiedza Powsz.* 232. Z cyklu: Portrety literackie z. 18. [Rec.: E. Czekański. *Odrodzenie* 1948 nr 26]. — A. J. MIKULSKI: A. Asnyk w świetle nieznanej korespondencji z lat 1860-1870. *Spr. z Czynności i Posiedzeń PAU* 1948 s. 172-174. — A. J. MIKULSKI: Asnyk a Czeši

i Słowiańszczyzna. *Żywe Słowo* 1948 nr 3-4. — Z. OŚCIEŃ: A. Asnyk poeta przełomu. *Dzien. Łódzki* 1948 nr 252. — J. ZAGÓRSKI: Piecyk Tatr Asnyk i Tetmajer przy warsztacie dziennikarskim. *Prasa Pol.* 1948 nr 16. — Wstęp do: A. Asnyk: Wybór poezji. Oprac. J. Rosnowska. W-wa 1948. — Uwagi [wstęp do:] A. Asnyk: Wybór poezji. Oprac. H. Szyper. W-wa 1948.

M. des LOGES: Słowo o poezji Asnyka. Szkic z pogranicza semantyki i stylistyki. *Księga pamiątk. ku uczczeniu czterdziestolecia pracy naukowej J. Kleinera*, Łódź 1949 i odb. — M. KRIDL: Literatura polska 19 wieku. A. Asnyk 1838-1897. *Poradnik dla Nauczycieli* 1949 nr 5-6. — H. SZYPER: Uraz kłęski w twórczości popowstaniowej Asnyka. *Księga pamiątk. ku uczczeniu ... J. Kleinera*. Łódź 1949 i odb.

M. MALKIEWICZ-STRAŁKOWA: Asnyk i Baudelaire. *Spr. z Czynności i Posiedzeń PAU* 1950 nr 2. — M. R. MAYENOWA: Język liryki pozytywistycznej. W: *Pozytywizm*. Cz. 1. Wr. 1950 s. 501-542 *Studia historycznolit. pod red. J. Kotta* t. 2. — T. MIKULSKI: Dwa semestry Asnyka. *Zeszyty Wr.* 1950. — E. JANKOWSKI: Z niedrukowanej korespondencji Asnyka. *Pam. Lit. R.* 42 (1951) z. 3-4. — T. MIKULSKI: „Sukienkę miała w paseczki”. *Teatr* 1952 nr 17. — J. PIASECKI: A. Asnyk poeta myśli. *Życie Słowiańskie* 1952 nr 8. — E. HALOŃ: Wstęp do: A. Asnyk: Wybór poezji. Kr. 1953. — Wstęp do: A. Asnyk: Wybór poezji. Oprac. A. Nofer. Wr. 1955. — A. BOGUSŁAWSKI: Sienkiewicz i Asnyk. *Wiadomości* 1956 nr 29. — A. MIEDZYRZECKI: Poeta pokolenia [wstęp do:] A. Asnyk: Wybór poezji. W-wa 1956.

(B. L.): Sesja naukowa ku czci Asnyka w Kaliszu — jego miście rodzinnym. *Głos Wielkop.* 1957 nr 107. — M. LEŃ: A. Asnyk 1838-1897-1957. *Ziemia Kaliska* 1957 nr 1. — H. WROTKOWSKI: W 60 rocznicę śmierci A. Asnyka. *Głos Nauczycielski* 1957 nr 22. — J. CHWILCZYŃSKA: Kalisz w życiu i twórczości A. Asnyka. *Ziemia Kaliska* 1957 nr 4. — J. KOBYLAŃSKI: Poeta i powstanie 1863 r. *Słowo na Warmii i Mazurach* 1957 nr 32. — J. SZOKALSKI: O prawdziwego Asnyka. *Trybuna Ludu* 1957 nr 283. — Odsłonięcie tablicy pamiątkowej A. Asnyka w Kaliszu. *Express Poz.* 1957 nr 226. — Uroczystości ku czci A. Asnyka. *Studia i Materiały do Dziejów Wielkopolski i Pomorza* 1957 t. 3 z. 2 s. 335.

I. BAR: (Sprawozdanie z wystawy w Bibl. Jagiel.) *Biul. Bibl. Jagiel.* 1958 nr 2. — A. CZERMIŃSKI. *Express Wiecz.* 1958

nr 334. — A. CZERMIŃSKI. *Spojrzenia* dod. *Gaz. Pomorskiej* 1958 nr 34. — K. JABLONSKA: A. Asnyk — działacz oświatowy. *Głos Nauczycielski* 1958 nr 38. — (j.) [O. JĘDRZEJCZYK]. *Gaz. Kr.* 1958 nr 217. — M. ŁĘKOWSKI. *Rejsy* dod. *Dzien. Bałtyckiego* 1958 nr 38. — H. SUTARZEWICZ: Asnyk znany i mniej znany. *Ziemia Kaliska* 1958 nr 7, 8, 12. — (sz) [M. SZELINGOWSKA]. *Gaz. Kr.* 1958 nr 244. — M. WARNĘNSKA. *Trybuna Ludu* 1958 nr 254. — *Kierunki* 1958 nr 38. — *Życie Warszawy* 1958 nr 219.

Z. BARAŃSKI: Iwan Bunin — tłumacz literatury polskiej. *Slavia Orientalis* 1959 nr 4. — J. STARNAWSKI: Wiersze wybrane A. Asnyka. W-wa 1959 *Bibl. Analiz Lit.* 3. — (O. K.) [W. KICIŃSKI]. *Trybuna Ludu* 1959 nr 316. — J. KWIECIŃSKI. *Ziemia Kaliska* 1959 nr 1 [o budowie pomnika w Kaliszu]. — W. *Ziemia Kaliska* 1959 nr 7. — H. BARYCZ: Śladami wędrówek włoskich A. Asnyka. Nowe szczegóły do włoskich podróży poety. *Przegl. Hum.* 1960 nr 6 s. 113-135. — B. MACIEJEWSKI. *Nowa Kultura* 1960 nr 20. — E. SABIK: Bunin — tłumacz A. Asnyka. *Slavia Orientalis* 1960 nr 3. — E. SABIK: Iwan Bunin — tłumacz A. Asnyka. *Ziemia Kaliska* 1960 nr 3-4. — M. WARNĘNSKA: Czarne bractwo. W rocznicę powstania styczniowego. *Stolica* 1960 nr 4. — *Trybuna Ludu* 1960 nr 205. — *Ziemia Kaliska* 1960 nr 8. — T. GOSPODAREK: Z życia studentów wrocławskich i prószkowskich przed stu laty. *Zaranie Śląskie* 1961 nr 3 s. 601-612. — B. LUBOSZ: [Kontakty Asnyka ze Śląskiem]. *Program Teatru Pol.* (Bielsko) 1961. — A. NOFER: „Próżnych męczeństw zrozpaczonego świadek”. W: *Dziedzictwo literackie powstania styczniowego*. W-wa 1964. — J. KOLBUSZEWSKI: Pozytywiści wobec Tatr. *Wierchy* 1965 s. 16-40. — A. NOFER: A. Asnyk. W: *Obraz literatury pol. XIX i XX w.* S. IV: *Literatura pol. w okresie realizmu i naturalizmu*. T. 1. W-wa 1965 s. 165-209. — A. ŻYGA: „Gorączka naftowa” Asnyka. *Widnokrąg* 1966 nr 26 dod. *Nowin Rzeszowskich*. — B. OSMÓLSKA-PISKORSKA: Debiut poetycki A. Asnyka. W: *Księga pamiątk. ku czci K. Górskiego*. Tor. 1967 s. 295-310 *Tow. Nauk. w Tor.* *Prace Wydż. Filol.-Filoz.* T. 19 z. 1.

Galązka heliotropu. W. M. OLENDZKI. *Kalina* 1869 nr 28. — [J. TRETIAK]: [Pierwsze próby Asnyka]. *Gaz. Nar.* 1869 nr 235; przedr. w książce: A. Asnyk jako wyraz swojej epoki. Kr. 1922. — B. *Kur. Warsz.* 1876 nr 57. — J.-. *Kur. Codz.* 1876 nr 57. — E. LUBOWSKI. *Bluszcz* 1876 nr 12. — L. NIEMOJEWSKI. *Tyg. Mód i Powieści* 1876 nr 13. — Nr.:

List w kwestii „Galązki heliotropu”. *Kolce* 1876 s. 91. — St. M. R. [S. RZĘTKOWSKI]. *Biesiada Lit.* 1876 nr 11. — H. STRUVE. *Kłosa* 1876 t. 22 nr 560. — *Gaz. Pol.* 1876 nr 57. — *Przegl. Tyg.* 1876 nr 12. — *Tyg. Ilustr.* 1876 nr 12. — H. KUCZAŁSKI. *Tyg. Mód i Powieści* 1883 nr 14. — -a [A. RAJCHMAN]. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1889 nr 281. — *Dzien. Poz.* 1896 nr 289. — Z. P. *Pion* 1938 nr 12 [rec. słuchowiska radiowego].

Poezje. Lw. 1869. O...le [W. M. OLENDZKI]. *Kalina* 1869 nr 29. — *Gaz. Nar.* 1869 nr 156. — *Kraj* 1869 nr 94. — *Przegl. Pol.* 1868/1869 t. 4 s. 490. — Z Parnasu. *Czas* 1870 nr 79-82, 85. — J. I. KRASZEWSKI. *Dzien. Poz.* 1872 nr 193.

Walka stronnictw. W. M. OLENDZKI. *Kalina* 1869 nr 28. — *Przegl. Pol.* 1869/1870 t. 1 s. 519. — *Przegl. Tyg.* 1870 nr 2.

Poezje. Kr. 1872. J. I. KRASZEWSKI. *Dzien. Poz.* 1872 nr 193. — S. TARNOWSKI. *Przegl. Pol.* 1872/1873 t. 1 s. 450-465. — *Dzien. Mód* 1872 nr 1. — *Świt* 1872 nr 31-32.

Cola Rienzi. [S. KOZMIAN]. *Przegl. Pol.* 1872/1873 t. 4 s. 332; przedr. w książce: *Teatr. T. 2. Kr.* 1959 s. 166. — *Abc. Tyg. Mód i Powieści* 1873 nr 24-25. — W. BOGUSŁAWSKI. *Kur. Warsz.* 1873 nr 274. — J. LAM. *Afisz Teatr.* 1873 nr 140. — ♯ [M. PAWLIKOWSKI]. *Kraj* 1873 nr 91-92. — OMIKRON [W. SABOWSKI]. *Gaz. Nar.* 1873 nr 103. — Wl. S. [W. SABOWSKI]. *Tyg. Wielkop.* 1873 nr 19. — TETA. *Dzien. Mód* 1873 nr 21. — *Bluszcz* 1873 nr 21. — *Czas* 1873 nr 92-93. — *Gaz. Warsz.* 1873 nr 102. — *Kur. Poz.* 1873 nr 110. — *Tyg. Wielkop.* 1873 nr 5. — G. D. *Wiek* 1874 nr 111-113. — E. LUBOWSKI. *Bibl. Warsz.* 1874 t. 1 s. 529-536. — M. Ł. *Dzien. Poz.* 1900 nr 23. — S. KRZEMIŃSKI: Nowe szkice literackie. W-wa 1911 s. 122-132.

Żyd. A. BELCIKOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1875 nr 371. — [S. KOZMIAN]. *Gaz. Pol.* 1875 nr 30. — OMIKRON [W. SABOWSKI]. *Gaz. Nar.* 1875 nr 7. — GERWAZY [L. SIEMIENSKI]. *Kłosa* 1875 nr 503. — S-i [L. SIEMIENSKI]. *Przegl. Mies.* 1875 nr 5. — S-i [L. SIEMIENSKI]. *Przegl. Pol.* 1875 nr z lutego s. 318. — K. Skrz. [K. SKRZYŃSKI]. *Afisz Teatr.* 1875 nr 58. — *Czas* 1875 nr 3. — *Dzien. Poz.* 1875 nr 51. — *Kur. Poz.* 1875 nr 12, 16. — Listy z Krakowa. *Przegl. Lw.* 1875 s. 133. — *Szkice Spół. i Lit.* 1875 nr 1. — A. P. [A. PILECKI]. *Opiekun Domowy* 1876 nr

18. — REWERA. *Warta* 1876 nr 1384-1385. — S. Tz.: *Przegl. Kryt.* 1876 nr 2. — X. Y. *Dzien. Poz.* 1876 nr 289. — *Israelita* 1876 nr 12. — *Warta* 1876 nr 130. — SEP [W. MALESZEWSKI]. *Biesiada Lit.* 1877 nr 78. — *Przegl. Tyg.* 1877 nr 25. — *Wiek* 1877 nr 134. — *Czas* 1880 nr 122. — *Kur. Codz.* 1882 nr 78. — A. B. *Kur. Codz.* 1889 nr 191. — A. G. *Kur. Por.* 1889 nr 192. — W. BOGUSŁAWSKI. *Gaz. Pol.* 1889 nr 156. — ELKAN. *Israelita* 1889 nr 28. — S. KRZEMIŃSKI. *Bluszcz* 1889 nr 30. — *Israelita* 1897 nr 2. — R. BRANDSTAETTER: Asnyk o tragedii przechrztów. *Chwila* 1938 nr z 24 września. — A. J. M. [A. J. MIKULSKI]: Dramat współczesny A. Asnyka „Zyd”. *Warsz. Dzien. Nar.* 1938 nr 249.

Kiejstut. LAMBDA. *Przegl. Lw.* 1878 s. 1-14. — IXUS [J. MIEN]: Ze starego grodu. *Echo* 1878 nr 98. — *Czas* 1878 nr 85. — I-. *Kur. Codz.* 1879 nr 168. — K. KASZEWSKI. *Bibl. Warsz.* 1879 t. 1 s. 489-491. — J. KOTARBIŃSKI. *Przegl. Tyg.* 1879 nr 37-38. — *Kur. Codz.* 1879 nr 168. — *Tyg. Powsz.* 1879 nr 24. — (□). *Kur. Poz.* 1880 nr 224. — P. CHMIEŁOWSKI. *Ateneum* 1880 t. 3 s. 543-547. — I. JASTRZĘBIEC [I. KLISZEWSKI]. *Dzien. dla Wszystkich* 1880 nr 30. — Z. P. [Z. PRZYBYLSKI]. *Czas* 1880 nr 216. — *Goniec Wielkop.* 1880 nr 79, 216. — R. St. [S. ROS-SOWSKI]. *Tydzien Pol.* 1881 nr 18. — ZORIAN [T. SZUMSKI]. *Dzien. dla Wszystkich* 1881 nr 12. — *Strażnica Pol.* 1881 nr 2. — A. RAJCHMAN. *Echo Mus., Teatr. i Artyst.* 1889 nr 303. — K. J. NITMAN: Cracoviana. *Echo Mus., Teatr. i Artyst.* 1891 nr 388. — W. SZATKOWSKI. *Kur. Pol.* 1891 nr 52. — *Nowa Reforma* 1891 nr 44. — F. K. *Dzien. Poz.* 1897 nr 273. — *Studentský sborník* 1897 nr 2. — BITRU [M. SOBESKI]. *Kur. Poz.* 1906 nr 66. — *Praca* 1906 nr 49. — „K...”: Asnyk na scenie ludowej. *Nowości Ilustr.* 1910 nr 13. — włw. [W. WĄSOWICZ]. *Gaz. Powsz.* 1910 nr 67. — *Głos Narodu* 1910 nr 79. — C. [S. CYWIŃSKI]. *Kur. Litewski* 1912 nr 88. — K. ŁOZIŃSKI. *Echo Lit.-Artyst.* 1914 nr 19-20. — M. PODOLSKA. *Trybuna Rob.* 1961 nr 123. — I. SŁAWIŃSKA. *Kronika Beskidzka* 1961 nr 18. — B. SURÓWKA. *Dzien. Zach.* 1961 nr 133.

Przyjaciele Hioba. LITWOS [H. SIENKIEWICZ]. *Niwa* 1879 t. 16 nr 120 s. 917-922; przedr. Dzieła. T. 50. W-wa 1950 s. 5-14. — H. ZATHEY. *Przegl. Pol.* 1879/1880 t. 4 s. 467-472. — *Tyg. Powsz.* 1879 nr 42. — K. KASZEWSKI. *Kłosa* 1880 nr 778. — E. LUBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1880 nr 231. — K. ŁUNIEWSKI. *Tyg. Powsz.* 1880 nr 21. — J. MIEN. *Echo* 1880 nr 117.

— J. PRACKI. *Tyg. Mód i Powieści* 1880 nr 16. — Z. P. [Z. PRZYBYLSKI]. *Czas* 1880 nr 119. — St. M. RZ. [S. M. RZĄTKOWSKI]. *Biesiada Lit.* 1880 nr 232. — ORGON [Z. SARNECKI]. *Echo* 1880 nr 105. — X. *Gaz. Pol.* 1880 nr 105. — Z. M.: *Kur. Codz.* 1880 nr 105. — *Czas* 1880 nr 122. — *Gaz. Warsz.* 1880 nr 109. — R. W. *Bibl. Warsz.* 1881 t. 1 s. 74-76. — SPECTATOR. *Kraj* 1883 nr 6. — -a-. *Echo Mus., Teatr. i Artyst.* 1887 nr 211. — q [M. GAWALEWICZ]. *Gaz. Pol.* 1887 nr 229. — T. CH. [T. JESKE-CHOIŃSKI]. *Kur. Warsz.* 1887 nr 281. — PUK. *Kur. Kr.* 1887 nr 41-42. — *Dzien. dla Wszystkich* 1887 nr 226. — *Kur. Por.* 1887 nr 282. — *Dzien. Poz.* 1896 nr 289. — -a-. *Echo Mus., Teatr. i Artyst.* 1902 nr 4. — H. GALLE. *Prawda* 1902 nr 4. — T. J. [T. JAROSZYŃSKI]. *Wiek Ilustr.* 1902 nr 20. — *Rozwój* 1907 nr 128.

Poezje. Lw. 1880. *Czas* 1880 nr 243. — *Przegl. Lw.* 1880 s. 521. — J. K. [J. KOTARBIŃSKI]: Nowy żywioł w poezji naszej. *Prawda* 1881 nr 15. — J. TRE-TIAK: Asnyk i jego liryka. *Ateneum* 1881 t. 1 s. 297-323.

Bracia Lerche. *Tyg. Beletrystyczny i Nauk.* 1885/1886 nr 34. — -a-. *Echo Mus., Teatr. i Artyst.* 1886 nr 134. — M. BALUCKI. *Nowa Reforma* 1886 nr 102. — M. BALUCKI. *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1886 nr 107-108. — * * [A. KRCHO-WIECKI]. *Gaz. Lw.* 1886 nr 117. — W. P. [W. PONIĘCKI]. *Literatura Pol.* 1886 nr 23. — SALVE. *Biesiada Lit.* 1886 nr 221. — Z. SARNECKI. *Echo Mus., Teatr. i Artyst.* 1886 nr 137. — S. [S. SCHNÜR-PEPŁOWSKI]. *Dzien. Pol.* 1886 nr 228. — F. T. [F. TRAWIŃSKI]. *Bulletin Polonais* 1886 nr 30. — E. S. [S. ULANOWSKA]. *Gaz. Pol.* 1886 nr 103. — W. J.: Z wrażeń słuchacza. *Echo Mus., Teatr. i Artyst.* 1886 nr 146. — *Chwila* 1886 nr 60. — *Czas* 1886 nr 102. — Owacje dla Asnyka. *Dzien. Pol.* 1886 nr 107. — *Dzien. Pol.* 1886 nr 128. — *Gaz. Nar.* 1886 nr 106, 117. — *Gaz. Por.* 2 *Grosze* 1886 nr 22. — *Kur. Codz.* 1886 nr 126, 144. — *Kur. Lw.* 1886 nr 140. — *Kur. Por.* 1886 nr 123, 127, 131. — Zza kulis teatralnych. *Przegl. Polit.* 1886 nr 117. — *Tyg. Mód i Powieści* 1886 nr 47. — n. *Bluszcz* 1887 nr 13. — *Gaz. Przemyska* 1889 nr 34. — B. L. *Praca Pol.* 1906 nr 22. — W. BOGUSŁAWSKI: Między starym a nowym kursem. *Bibl. Warsz.* 1906 t. 2 s. 128-129. — W. BUKOWIŃSKI. *Prawda* 1906 nr 14. — A. DOBROWOLSKI. *Kur. Warsz.* 1906 nr 15. — Kaz. EHR. [K. EHRENBURG]: Nowa era polskiej sceny. *Wędrowiec* 1906 s. 23. — *Gur. Kur. Pol.* 1906 nr 14. — k. l. *Tyg. Ilustr.* 1906

s. 38. — S. KOZŁOWSKI. *Gaz. Pol.* 1906 nr 13. — J. LORENTOWICZ. *Nowa Gaz.* 1906 nr 24. — ...SĘP [W. I. MALESZEWSKI]. *Biesiada Lit.* 1906 nr 5. — M. MASSONIUS. *Przełg. Powisz.* 1906 nr 8. — s. *Świat* 1906 nr 3. — Tt. *Słowo* 1906 nr 13. — *Dzien. Lubel.* 1906 nr 2. — *Dzien. Powisz.* 1906 nr 14. — *Nasze Życie* 1906 nr 1-2. — I. BILIŃSKI: W nowym przybytku sztuki. *Kur. Poz.* 1921 nr 213. — J. KOLLER. *Dzien. Poz.* 1921 nr 195. — Kr. [T. KREMER]. *Przełg. Teatr. i Kinematograficzny* 1922 nr 38. — Z. O. [T. SINKO]. *Czas* 1922 nr 213. — Z. Z. *Słowo Pol.* 1922 nr 290. — K. J. [J. KAZIMIERCZAK]. *Dzien. Bydg.* 1926 nr 262. — W. MADEJSKI. *Słowo Pomorskie* 1927 nr 216. — P. S. *Nowy Kur.* 1930 nr 207. — DELTA. *Słowo Pomorskie* 1938 nr 209. — S. DĄBOWSKI: Święto teatru kaliskiego w Ostrowie. *Dzien. Poz.* 1939 nr 51.

Komedia konkursowa. PUK. *Kur. Kr.* 1887 nr 41-44. — Z. SARNECKI. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1887 nr 178. — *Czas* 1887 nr 42. — *Kur. Por.* 1887 nr 53. — *Przełg. Polit., Spół. i Lit.* 1887 nr 44. — A. MAZANOWSKI. *Przełg. Tyg.* 1888 nr 34. — A. WITSKI. *Prawda* 1888 nr 38. — *Przełg. Polit., Spół. i Lit.* 1895 nr 30. — a-. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1902 nr 4. — H. GALLE. *Prawda* 1902 nr 4. — T. J. [T. JAROSZYŃSKI]. *Wiek Ilustr.* 1902 nr 20. — J. RAKOWIECKI. *Scena Młodzieżowa* 1959 nr 5 [uwagi inscenizacyjne],

Poezje. Kr. 1894. S. ESTREICHER. *Przełg. Pol.* 1894 t. 112 s. 571-585 i odb. — A. M. KURPIEL. *Przełg. Powisz.* 1894 t. 44 s. 427-429. — CYPRIAN [M. SZUKIEWICZ]. *Tydzien dod. Kur. Lw.* 1894 nr 15. — H. SZUCKI: Sonety „Nad głębiemi” na tle filozofii XIX w. *Pam. Lit. R.* 24 (1927) s. 309-343.

Recenzje wydań zbiorowych i wyborów

Pisma. T. 1-5. W-wa 1898. Cz. J. [C. JANKOWSKI]. *Tyg. Ilustr.* 1898 nr 15.

Wybór poezji. W-wa 1899. I. NOWIŃSKI. *Wiek* 1899 nr 15.

Pisma. T. 1-3. W-wa 1916. Z. DEBICKI. *Kur. Warsz.* 1917 nr 359. — A. LANGE. *Nowa Gaz.* 1918 nr 59. — W. HAHN. *Pam. Lit. R.* 17/18 (1920) s. 172-175.

Wybór poezji. Kr. 1924. H. ZYCZYŃSKI. *Słowo Pol.* 1924 nr 41.

Pisma. T. 1. W-wa 1938. B. DUDZIŃSKI. *Naprzód* 1938 nr 340. — G. HECHT. *Mies. Pedag.* 1938 s. 315-317. — S. PIGOŃ: Wznowienia. *Roczn. Lit.* 1938 s. 99. — P. I. L.: Zbiorowe wydanie dzieł Asnyka. *Ilustr. Kur. Codz.* 1938 nr 231. — Zbiorowe wydanie dzieł w setną rocznicę jego urodzin. *Ilustr. Kur. Codz.* 1938 nr 193. — (ts) [T. SINKO]: Jubileuszowe wydanie. *Kur. Lit.-Nauk.* 1939 nr 1 dod. *Ilustr. Kur. Codz.*

ASPIS BOGUMIŁ (1842—1898)

Pseud.: BOG. JASPIS; JAKUB SZATAN; KAZIMIERA MOSCH [?]; PÓL-AZJATA; TEOFIL TARCZA.

Poeta, dramatopisarz, publicysta.

Ur. w 1842 we wsi Tuszowie pod Lublinem. Studia uniwersyteckie odbył w Moskwie i Petersburgu, gdzie uzyskał stopień kandydata filologii. Ożenił się z Kazimierą Mosch. Przez pewien czas był nauczycielem w rządowych gimnazjach w Radomiu, Kielcach, Suwałkach i Warszawie. Po 1864 był czynnym współpracownikiem czasopism warszawskich. W 1871-1872 redagował *Opiekuna Domowego*, którego nabył na własność. Około 1878 wykładał teorię literatury w Praktycznej Szkole Dramatycznej E. Derynga. Po przejściu na emeryturę przeniósł się do Włocławka, gdzie wykładał literaturę na prywatnej pensji, której przełożoną była jego druga żona. Zmarł 23 maja 1898 we Włocławku.

TWÓRCZOŚĆ

1. Salwater. Poemat. Część 1. Petersb. 1859; fragm. przedr. w: *Zbiór poetów pol.* XIX w. Oprac. P. Hertz. Księga 3. W-wa 1962 s. 728-737. Część 2. Fragm. ogł. *Kur. Warsz.* 1888 nr 1.

2. Sulamita. Pieśni wschodnie. [Inny podtyt.: Dramat wschodni w pieśniach]. *Wędrowiec* 1868 nr 301, 303, 306, 310, 312; *Tyg. Ilustr.* 1870 nr 138, 142 [fragm.]; *Opiekun Domowy* 1871 nr 38-40, 42, 44, 47, 51. Wyd. osob. całości W-wa 1874 [1873]; fragm. przedr. w: *Zbiór poetów*

pol. XIX w. Oprac. P. Hertz. Księga 3. W-wa 1962 s. 737-740.

3. Sen odrodzenia. Poemat. W-wa 1869.

4. Pijany. Monodram. *Kolce* 1871 z. 1 s. 16-20; *Iskry* 1887 nr 17; przedr. w: *Monologi. Z. 4.* Lw. 1893 *Bibl. Teatrów Amatorskich* 63.

Wyst. Kr. 2 czerwca 1874. Przerobił na scenę S. Wardzyński.

5. Bankrut. *Przełg. Tyg.* 1874 nr 4; przedr. w: *Monologi. Z. 3.* Lw. 1890 *Bibl. Teatrów Amatorskich* 50.

Wiersz.

6. Na cmentarzu. Poemat. *Ognisko Domowe* 1875 nr 23-24, 26, 28, 30-32. Wyd. osob. W-wa 1876; fragm. przedr. w: *Zbiór poetów pol. XIX w.* Oprac. P. Hertz. Księga 3. W-wa 1962 s. 741.

7. Attyla. Dramat. Powst. ok. 1876. Fragm. ogł. *Upominek. Książka zbior. na cześć E. Orzeszkowej.* Kr. 1893 s. 110-112.

8. Kleopatra. Powst. ok. 1876. Nie druk.

Dramat.

9. Co będzie? Powst. ok. 1878. Wyst. W-wa 1880. Nie druk.

Komedія w 3 aktach.

10. Politycy. Powst. ok. 1878. Nie druk.

Komedія.

11. Śmiertelne wianki. Nowela. W-wa 1882.

12. Adam i Ewa. Krotochwila w 2 odsłonach ze śpiewami. Winona (Minnesota) 1889.

13. Żelazne czasy. Książę Bismarck w promieniu krytyki. Szkic etyczno-polityczny. W-wa 1889.

14. Eros! Eros! Eros! Poemat. Fragm. ogł. w: *Bard pol.* Zebrał B. Koreywo. Kijów 1909 s. 405-407.

Rękopisy wielu utworów, także nie druk., znajdowały się w Bibl. Krasieńskich, zniszczone w 1944; autograf: U kre-towiska. Bajka. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2676.

Poezje, sceny dramatyczne, nowele i felietony zamieszczał w czasopiśmie: *Ateneum* (1880, 1891; tu m. in. poematy: *W Walhalli.* 1880 t. 1 s. 492-503; *Pytanie.* 1891 t. 3 s. 555-559), *Bluszczy* (1870), *Dzien. Chicagowski* (1895), *Echo Mus., Teatr. i Artyst.* (1886, 1896), *Gaz. Kielecka* (1882), *Iskry* (1887), *Israelita* (1881),

Kłosa (1867-1871, 1876), *Kolce* (1871, 1873), *Kosa* (1871; tu: *We śnie, czyli pół we śnie, pół na jawie, czyli Niewinność puszczona przez imaginację.* Dramat w 3 aktach z prologiem. S. 7-19), *Kur. Codz.* (1873, 1877, 1882, 1892; tu m. in.: poemat pt. *Boskie oko.* 1877), *Kur. Warsz.* (1886-1888), *Niwa* (1881; tu m. in.: wiersz pt. *Niebieska sonata.* Nr 150), *Nowiny* (1879), *Ognisko Domowe* (1874-1875; tu m. in.: *Dzieci żebraczek.* 1874 nr 4-5; *Najtrudniejszy z obowiązków macierzyństwa.* 1874 nr 9-10; *Krawiec reformator.* Epopeja prozą... 1875 nr 34-37; *Szkice z ciekawszych miejsc w Niemczech.* 1875 nr 49-50), *Opiekun Domowy* (1871-1872; tu m. in.: *Dzwony.* Poemat prozą. Część 1. 1871 nr 28-29; *Jeszcze o Hamlecie.* 1871 nr 35-38), *Ostroga* (1871), *Przełg. Tyg.* (1870-1880; tu m. in.: *Życie.* Fantazmat. 1870 nr 18-21, 23; cykl felietonów pt. *Grzechy powszednie.* 1874; *Causes célebres.* Sceny z życia. 1879 nr 14 i nn.; *Dwie zdrady.* Epizod dramatyczny z ostatnich czasów rzymskiej republiki. 1880 t. 2 s. 493-516 dod. mies.), *Szczutek* (1892), *Tydzień Pol.* (1879), *Tyg. Ilustr.* (1863-1864, 1866, 1870, 1891; tu m. in. Bruno. *Fantazja dramatyczna.* 1866 t. 14 nr 378), *Tyg. Mód i Nowości* (1871; tu m. in.: *Zazdrość.* Moment dramatyczny. Nr 1; *Miłość.* Moment dramatyczny. Nr 6), *Tyg. Mód i Powieści* (1874-1875, 1880-1882; tu m. in.: *Il Polacco.* Nowela. 1882 nr 1-3), *Tyg. Powsz.* (1877, 1881), *Wędrowiec* (1868, 1890-1891), *Wiek* (1874), *Życie* (W-wa 1888).

Ponadto w wydawnictwach zbiorowych: *Dla pogorzalców.* W-wa 1885, *Kalendarz dla Israelitów* na r. 1881/1882. W-wa 1882, *Prośna. Jednodniówka kaliska.* Kalisz 1895, *Ruch. Kalendarz enc. na r. 1889.* W-wa 1889 (tu: *Autobiografia*), *Upominek. Książka zbior. na cześć E. Orzeszkowej.* Kr. 1893, *Warszawianin. Kalendarz familijny na r. 1884* (tu: *Ze smętnych wspomnień*).

Pojedyncze utwory i fragm. przedr. m. in. antologii: *Bard pol.* Zebrał B. Koreywo. Kijów 1909; wyd. 2 Poz. [1923], *Księga wierszy pol. XIX w.* Ułożył J. Tuwim. Oprac. J. W. Gomulicki. T. 3. W-wa 1954; wyd. 2 W-wa 1956 (tu wiersze: *Pontius Pilatus*; *Handel, panowie! Handel, panie!*), *Potępiency. Sąd wieków nad Niemcami.* Antologia. Zebrał i oprac. A. Trepieński. Łódź 1947, *Zbiór poetów pol. XIX w.* Oprac. P. Hertz. Księga 3. W-wa 1962.

Przekłady

1. A. Puszkina: *Bracia rozbójnicy.* *Kłosa* 1871 nr 327.

2. Ch. Baudelaire: *Latarnie. Tyg. Powusz.* 1881 nr 31.

Listy

1. Do J. I. Kraszewskiego z 1862. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6040 IV t. 1. Ogl. K. Bartoszewicz: *Korespondencja J. I. Kraszewskiego. Przegl. Lit.* 1898 nr 2.

2. Do redaktora *Kur. Por.* z 1878. *Kur. Por.* 1878 nr 326 s. 2.

3. Do W. Belzy 2 listy z 1879 i 1895. Rkps Ossol. sygn. 12422/I t. 3, 12646/II.

4. Do B. Biełozierskiego z 1880. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory W. Górskiego.

5. Do W. K. Sawicz-Zabłockiego list [listy?]. Rkps Muzeum A. Mickiewicza w Paryżu sygn. 1074.

6. Do A. Wiślickiego 2 listy. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 80.

OPRACOWANIA

Gaz. Warsz. 1862 nr 215. — W. PRZYBOROWSKI: Listy o literaturze i literatach warszawskich. *Tyg. Mód i Nowości* 1869 nr 49. — A. WIŚLICKI: Nowa plejada młodych poetów warszawskich. B. ASPIS. *Przegl. Tyg.* 1869 nr 34. — L. NIEMOJOWSKI: Listy. *Kaliszczanin* 1876 nr 28. — *Warta* 1876 nr 116 s. 1221. — [Notatka autobiograficzna]. *Ruch. Kalendarz enc. na r. 1889.* W-wa 1889 s. 56. — P. CHMIEŁOWSKI: Współcześni poeci polscy. W-wa 1895 s. 69-82. — *ÉKS-DZIENNIKARZ* [W. PRZYBOROWSKI]: Stara i młoda prasa. Petersburg. 1897 s. 132-134. — K. BARTOSZEWICZ: *Korespondencja J. I. Kraszewskiego. Przegl. Lit.* 1898 nr 2. — P. CHMIEŁOWSKI: *Zarys najnowszej literatury polskiej.* Kr. 1898 s. 31, 348.

(Nekrologi:) AR. LES. *Ateneum* 1898 t. 2 s. 365-367; H. GALLE. *Kur. Niedzielnny* 1898 nr 23; J. B. *Kur. Codz.* 1898 nr 142; MR. *Wędrowiec* 1898 nr 22; AND. N. [A. NIEMOJOWSKI]. *Pravda* 1898 nr 23; W. P. *Życie* 1898 nr 22; [A. WIŚLICKI]. *Przegl. Tyg.* 1898 nr 22 s. 258-259; *Bie-*

siada Lit. 1898 t. 45 nr 23; *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1898 nr 22; *Gaz. Warsz.* 1898 nr 136; *Głos* 1898 nr 22; *Goniec Łódzki* 1898 nr 82; *Przegl. Lit.* 1898 nr 12; *Rola* 1898 nr 22.

A. G. BEM. *Pravda* 1902 nr 1 [tu o B. Aspisie w rec. z „Historii literatury polskiej” P. Chmielowskiego]. — T. GRABOWSKI: *Poezja polska po r. 1863.* Kr. 1903 s. 112-117. — K. CZACHOWSKI. *Pol. słownik biogr.* T. 1 (1935). — J. W. GOMULICKI: B. Aspis. W: *Księga wierszy pol. XIX w.* Ułożył J. Tuwim. T. 3. W-wa 1954; wyd. 2 W-wa 1956. — B. Aspis. W: *Zbiór poetów pol. XIX w.* Oprac. P. Hertz. Księga 3. W-wa 1962 s. 727.

Sulamita. *Tyg. Mód i Powieści* 1873 nr 16. — ANT. S. *Gaz. Lw.* 1874 nr 188. — G. D. *Wiek* 1874 nr 169-170. — A. PILECKI: *Warsz. Roczn. Lit.* 1874 s. 124. — *Tyg. Romansów i Powieści* 1874 nr 274. — A. PILECKI. *Opiekun Domowy* 1875 nr 6.

Sen odrodzenia. B. *Dzien. Poz.* 1869 nr 260. — O...LE [W. M. OLENDZKI]. *Kalina* 1869 nr 34. — W. SZYMANOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1869 t. 4 nr 93. — M. D. [M. DZIKOWSKI]. *Opiekun Domowy* 1870 nr 13. — K. KASZEWSKI. *Bluszcz* 1870 nr 25.

Pijany. *Czas* 1874 nr 128. — *Gaz. Warsz.* 1874 nr 133. — *Kraj* 1894 nr 129.

Na cementarzu. L. NIEMOJOWSKI. *Tyg. Mód i Powieści* 1876 nr 23. — *Gaz. Pol.* 1876 nr 147.

Co będzie. *Kur. Por.* 1878 nr 325. — *Kur. Codz.* 1880 nr 171.

Politycy. *Nowiny* 1878 nr 57 [not.].

Śmiertelne wianki. P. CHMIEŁOWSKI. *Ateneum* 1883 t. 3. s. 554. — T. JESKE [T. JESKE-CHOIŃSKI]. *Niwa* 1883 z. 194 s. 129-132. — *Tyg. Powusz.* 1883 nr 5. —

Żelazne czasy. A. WITSKI. *Życie* 1889 nr 37.

AUGUSTYNOWICZ JAN DYMITR (1876—1943)

Powieściopisarz, nowelista, poeta.

Ur. w 1876 w Warszawie. Uczęszczał tam do gimnazjum realnego, następnie na politechnikę w Karlsruhe i Monachium oraz na uniwersytety berliński i krakowski. W 1900 odbył pieszą wędrowkę wraz z K. Lasockim przez Słowację, Węgry, Rumunię, Bułgarię, Krym. Po studiach zamieszkał w Warszawie. Pierwszą wojnę światową spędził w Rosji. Zmarł 15 listopada 1943.

TWÓRCZOŚĆ

1. Książd Prot. Historia ludzka. Powieść. W-wa 1900 [1899]. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1901; wyd. 3 oprac. na nowo przez autora W-wa 1928 [1927].

Wyróżniona na konkursie literackim *Głosu* w 1898.

2. Pociągnięcia pędzlem. Nowele. W-wa 1901.

Zawartość: Szal; Pan Braczczywiec; Wieczór w Kidże; Potępieniec. Historia prawdziwa. (*Ateneum* 1901 t. 2 z. 3); Baran. (*Tyg. Pol.* 1899 nr 9); Wieczór karnawałowy; W słońcu. (*Kur. Warsz.* 1899 nr 69); W cieniu. (*Pravda* 1900 nr 40-41); Panna Stasia; Stało się; Moment; Aż do końca dni... (*Bluszcz* 1901 s. 31-36). Przekład czes.: Potępieniec. [?] A. Hynek. Praga [b.r.]

3. W pryzmacie. W-wa 1905 [1904].

Zawartość: Chwila. (*Kur. Warsz.* 1903 nr 144-145); Na cmentarzu. (*Ognisko* 1903 nr 32); Porankiem; Odwiedziny; W ciszy; W nastroju; Epizod. (*Ognisko* 1903 nr 53); Historia o grajkach; W lesie. (*Tyg. Ilustr.* 1904 nr 9); W przelocie. (*Wędrowiec* 1904 nr 11-13).

4. Wiosna. Powieść. *Echo Lit.-Artyst.* 1913 nr 1 s. 1-31, nr 2 s. 143-169.

Utwór niedokończony.

5. Warszawianka. Pieśń z roku 1914. Tragedia. Kijów 1915 [1914].

6. Listy z tych czasów. Kijów 1915.

Zbiór fikcyjnych listów z czasów wojny.

7. W tej dzikiej życia bajce... Kijów 1915.

Poezje.

8. Opowieść o królownie Lali i królewiczu Bobie (nie według Mickiewicza). *Robotnik* 1921 nr 330-347. Wyd. osob. W-wa 1922.

9. Nad morzem. Poezje. W-wa 1922.

10. Piekło. Pieśń życia i śmierci. Powieść z lat powojennych. W-wa 1928.

11. Owocobranie. Tragedia w 4 aktach na tle ciągłej w przestrzeni i czasie rewolucji. Nie druk.

Utwory i artykuły zamieszczał w czasopiśmie: *Astrea* (1924), *Ateneum* (1901), *Bluszcz* (1901, 1907-1908, 1922; tu m. in.: Listy z Zapiecka. 1907 nr 12, 19; Z ciemni. 1908 nr 50-51), *Dzienn. Cieszyński* (1912; tu: Bella Donna. Nr 94-95), *Dzienn. Lw.* (1930), *Dzienn. Poz.* (1930), *Echo Lit.-Artyst.* (1913), *Echo Tyg.* (1929; tu: W czwartym wymiarze. Nr 15; Trójkąt duchowy. Nr 20; O rytmie i rymie w poezji i w życiu. Nr 19), *Gaz. Kujawska* (1912), *Gaz. Nar.* (1901; tu: Poranek. Nr 154), *Gaz.*

Warsz. (1901), *Głos* (1900; tu: Speliło się. Nr 14-16), *Ilustracja* (1925; tu: Twór. Nr 30-31), *Kresy Wschodnie* (1930; tu: Zgon piewcy Podhala śp. W. Orkana. Nr 5 dod. lit.), *Kur. Księgarski* (1927-1928), *Kur. Por.* (1927; tu: Sielaneczka. Nr 273), *Kur. Warsz.* (1893, 1899, 1901, 1903, 1912; tu m. in.: Momenty: Świt, Poranek, Noc. 1901 nr 149, 156; Wielkanoc. 1912 nr 97; Powrót. 1912 nr 155; Ocknienie. 1912 nr 354), *Lektura Wolnych Chwil* (1925; tu: Nostra culpa. Lilie na trumnę Stefana Zeromskiego. Nr 3), *Naokoło Świata* (1929; tu: Pocięcha. Nr 67), *Nowa Kronika Domowa Kamiennej* (1930; tu: Jan Kochanowski. Nr 11-12), *Nowa Reforma* (1899, 1902; tu: Zwiastun. 1899 nr 201; Z włości: W „gradinie” księcia Borysa w Sofii. 1902 nr 186, 190, 192), *Ognisko* (Paryż 1931; tu: Jaś Opid i jego „Camp”. Nr 632-634), *Ognisko* (1903-1904; tu: tłum. L. Andrejew: Śmiech. 1904 nr 5), *Pravda* (1900-1901, 1913; tu m. in.: O zachodzie. 1901 nr 16; Na Capri. Kartki z notatnika podróżnego. 1913), *Przeł. Powsz.* (1905), *Przeł. Poz.* (1896; tu: Wykłęci. Szkic. Nr 12), *Przeł. Wil.* (1912; tu: W budzie. Nr 9-11; Zastygła fala. Nr 33/34-50/51), *Robotnik* (1921; tu: Narodziny Chrystusa. Z cyklu „Różaniec myśli”. Nr. 348), *7 Dni* (1929-1930; tu: Panna Mańcia Kogutek i pan Wojtuś Kokoszka. 1929 nr 37; Pod białą kotwicą. 1930 nr 24), *Tydzien dod. Kur. Lw.* (1900), *Tydzien* (Piotrków 1902; tu: W gabinecie. Nr 1), *Tyg. Ilustr.* (1903-1904, 1906-1907, 1920, 1922-1924, 1926, 1929-1930; tu m. in.: Z włości. 1903 nr 33-35, 37-40; „Sumienie”. 1920 nr 30; J. G. Byron. 1924 nr 19; „Różaniec myśli” [cykl wierszy]. 1924 nr 24; Memento mori. 1926 nr 37; Moja groteska. Zaślepienie. 1929 nr 45; Na Capri. 1930 nr 1), *Tyg. Nar.* (1901; tu: O zachodzie. Nr 30), *Tyg. Pol.* (1899), *Wędrowiec* (1902-1904; tu cykl: Z włości. 1902 nr 27, 41, 1903 nr 13, 27, 35; W Ojcowie. Kartki z dzienniczka. 1903 nr 43-45; Co polana widziała. 1904 nr 20; W Roztoczy. 1904 nr 21-25, 27, 29), *Ziemia Lubel.* (1911).

Listy i materiały

1. Do B. Wysłoucha 2 listy z 1899, 1901. Rkps Ossol. sygn. 7175/II.

2. K. Lasocki: Pamiętnik. Rkps Bibl. Nar. sygn. IV. 6484 k. 238-286 (tu opis pieszej wędrówki w 1900 z J. Augustynowiczem).

OPRACOWANIA

Rocznik naukowo-literacko-artystyczny na r. 1905. Pod red. W. Okręta. W-wa

1905. — B. OLSZEWICZ: Lista strat kultury polskiej. W-wa 1947.

Książd Prot. W. JABLONOWSKI: Książd Prot. Powieść wyróżniona na konkursie „Głosu”. *Głos* 1898 nr 46. — J. GAJK. *Przeł. Katol.* 1899 nr 42. — Wł. JAB. [W. JABLONOWSKI]. *Tyg. Ilustr.* 1899 nr 41. — W. LUBORADZKI. *Ateneum* 1899 t. 4 s. 188-191. — *Dzien. Pol.* 1899 nr 287 [dod.]. — P. CHMIELOWSKI. *Pogląd na Świat* 1900 nr 13 s. 307. — A. DROGOSZEWSKI. *Prawda* 1900 nr 25. — T. JESKE-CHOŃSKI. *Kur. Warsz.* 1900 nr 103. — J. AUGUSTYNOWICZ. *Kur. Księgarski* 1927 nr 92 [uwagi autora o nowej redakcji powieści]. — *Kur. Lit.-Nauk.* 1928 nr 3 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — *Mysł Nar.* 1928 nr 82. — K. RYCHŁOWSKI: Proboszcz w powieści polskiej. *Kur. Powsz.* 1934 nr 123.

Pociągnięcia pędzlem. P. CHMIELOWSKI. *Pogląd na Świat* 1902 nr 1 s. 23. — J. FLACH. *Przeł. Pol.* 1902 t. 144 s. 345. — H. GALLE. *Książka* 1902 nr 1. — H. GALLE. *Kur. Warsz.* 1902 nr 46. — *Tyg. Ilustr.* 1902 nr 4. — H. H. *Przeł.*

Powsz. 1902 t. 74 s. 280. — T. JESKE-CHOŃSKI. *Kur. Warsz.* 1902 nr 46. — *Przeł. Tyg.* 1902 nr 2.

W przymacie. Br. W. *Prawda* 1904 s. 562. — J. LORENTOWICZ. *Kur. Codz.* 1904 nr 307. — T. M. [T. MIANOWSKI]. *Tydzień* dod. *Kur. Lw.* 1904 nr 50. — *Tyg. Ilustr.* 1904 nr 46. — H. GALLE. *Książka* 1905 s. 99. — A. GOLDBERG. *Ognio* 1905 nr 17. — WŁAST [M. KOMORNICKA]. *Chimera* 1905 t. 9 s. 336. — wp. [W. PROKESCH]. *Nowa Reforma* 1905 nr 68. — *Kur. Codz.* 1906 nr 146.

Warszawianka. J. MUSZKOWSKI: Niesmaczna parodia. *Widnokrąg* 1915 nr 12. — *Biesiada Lit.* 1915 t. 8 nr 31 s. 80.

Piekło. Co mówi J. Augustynowicz o swej nowej powieści pt. „Piekło”. *Kur. Księgarski* 1928 nr 33 [tu również informacje ogólne o twórczości]. — V. KREDBA: Krásné písemnictví. *Slovanský přehled* (Praga) 1928 s. 551. — J. S. W. [J. SOKOLICZ-WROCZYŃSKI]: Humoryści mimo woli. *Rzeczpospolita* 1928 nr 201. — *Kur. Lit.-Nauk.* 1928 nr 34 dod. *Ilustr. Kur. Codz.*

B

BAŁUCKI MICHAŁ (1837—1901)

Pseud. i krypt.: ANFLOMA; DJABEL; EL.; ELPIDON; M. B.; MICHAŁ BALANDA; NIE-BALUCKI NIEMICHAŁ; NIE STAŃCZYK; NIE-STAŃCZYK; NIESTAŃCZYK; P.-MARYJAN; P... MARYJAN; STACH; JAN ZAŁĘGA; ZOFJA z POD KARPAT.

Komedio- i powieściopisarz, nowelista.

Ur. 29 września 1837 w Krakowie, w rodzinie mieszczańskiej, syn Józefa i Marii z Kochmanów. Ukończył szkołę Św. Barbary i Gimnazjum Św. Anny w Krakowie. W 1857 zapisał się na Uniwersytet Jagielloński, gdzie studiował początkowo na wydziale matematyczno-fizycznym, potem historyczno-literackim. W 1859 odbył podróż do Włoch. W tym też roku rozpoczął swoją działalność literacką i publicystyczną debiutując w *Dzienniku Literackim* wierszem „Cyganka”. W 1861-1862 pracował jako współredaktor *Niewiasty*. Pracę tę przerwała ciężka choroba umysłowa. Po wyzdrowieniu objął posadę nauczyciela w Częstochowie. Powstanie 1863 skłoniło go do powrotu do Krakowa. W końcu tego roku został na skutek denuncjacji uwięziony na rok w więzieniu austriackim. Przez pewien czas po uwolnieniu przebywał w Warszawie, po czym osiadł na stałe w Krakowie. Tu redagował przez dwa lata (1867-1868) razem z Alfredem Szczepińskim pismo dla kobiet *Kalina*. W 1869-1873 był kronikarzem tygodniowym *Kraju* krakowskiego. W 1876 ożenił się z aktorką krakowską Kalikstą Ćwiklińską, a po jej śmierci, w 1879 z Eufemią Śliwińską. W 1884 obchodził jubileusz 25-letniej pracy literackiej. Zmarł w Krakowie śmiercią samobójczą 17 października 1901.

TWÓRCZOŚĆ

1. Cicha miłość. Obrazek znad Wisły. Poemat. *Dzien. Lit.* 1860 nr 61-64. Zob. też poz. 28.

Przekład czes.: O. Sadovský. *Světovor* 1877 s. 338.

2. Bez chaty. Poemat. *Dzien. Lit.* 1860 nr 88-94. Wyd. osob. Kr. 1863. Zob. też poz. 28.

Nakład skonfiskowano.

3. Ziemowit książę mazowiecki. Poemat z podań ludu. *Dzien. Lit.* 1860 nr 75 s. 596-597 [fragm.]. Całość ogł. *Niewiasta* 1861 nr 43-46. Wyd. osob. Kr. 1861. Zob. też poz. 28.

4. Niewieścia siła. Szkic powieściowy. *Wiemiec* 1862 nr 18-19.

5. Za późno. Nowela. *Niewiasta* 1862 nr 7-12. Wyd. osob. Poz. [ok. 1910]. Wyd. nast.: Poz. [1921] *Dla Wszystkich* 21. Zob. też poz. 59.

6. Przebudzeni. Powieść z naszych czasów. Bruksela [Lipsk, Kr.?] 1864. Wyd. nast.: Kr. 1911 (z podtytuł: Powieść na tle wypadków 1863 r.). Zob. też Wyd. zbior. poz. 4.

7. Przeszłość i teraźniejszość. Powieść współczesna. *Dzien. Lit.* 1864 nr 12-17.

8. Ojcowska wola. Ustęp powieściowy z życia górali tatrzańskich. *Tyg. Ilustr.* 1865 nr 297-300; *Gwiazda* (Tarnów) 1879 nr 7-14. Wyd. osob. Tarnów 1879. Zob. też poz. 59.

9. Polowanie na męża. Komedja z życia mieszczańskich w 2 aktach. *Rodzina* 1865 nr 6-10. Wyst. Stanisławów 2 kwietnia 1867; Kr. 26 stycznia 1868; Poz. 28 maja 1868. Wyd. osob. Lw. 1869 *Bibl. Teatr. Lw.* z. 6 (pt. Polowanie na męża. Komedja z życia mieszczańskiego w 2 aktach). Wyd. nast.: Lw. [1911] *Teatr dla Wszystkich* t. 7; Lw. [1927] *Teatr dla Wszystkich* t. 7. Zob. też Wyd. zbior. poz. 5.

Rkps: kopie teatralne: Ossol. sygn. 10656/I; Bibl. Teatru Śląskiego im. S. Wyspiańskiego w Kat. sygn. 1557, 3379.

Przekłady: czes.: J. Bittner. Praga 1874 *Divadelní ochotník* t. 79 — łużycki: E. Muka. *Luźnica* 1891 nr 1-7.

10. Młodzi i starzy. Powieść z niedawnych lat. Cz. 1-2. Lipsk [Kr.?] 1866.

11. Trzy dwory. Powieść współczesna. *Przyj. Domowy* 1866 nr 13-18.

12. Kobiety dramatów Słowackiego. *Kalina* 1867 nr 5-11, 14-15, 26-28. Wyd. osob. Kr. 1867. Wyd. nast. Kr. 1909.

13. Pod oknem. Przysłowie dramatyczne. *Premiowy Kalendarz Ilustr. na rok 1867*. W-wa 1866 s. 39-41. Zob. też Wyd. zbior. poz. 5.

14. Karykatury. Wyjątek z teki podróźnej: Teatr amatorski. Gość niespodziewany. *Kalina* 1868 nr 19-22; *Gaz. Kielecka* 1877 nr 26-32, 34-44. Wyd. osob. zob. Wyd. zbior. poz. 4. Zob. też poz. 59.

15. Żydówka. Powieść z ostatnich lat. *Dzien. Lit.* 1868 nr 40-48, 50-52. Wyd. osob. W-wa 1871. Wyd. nast. zob. Wyd. zbior. poz. 1.

Przekłady: czes.: V. A. Jiřanský. *Praha* 1870 s. 177-328 — ros.: Moskwa 1894.

16. Trzy szkice powieściowe z r. 1863. Kr. 1869.

Zawartość: Żony niewolników. (*Kalina* 1866 nr 1-11); Odpuść nam, jako i my odpuszczamy. (*Kalina* 1867 nr 29-33); Syrena. (*Kalina* 1868 nr 1-11).

Przekład

Odpuść nam, jako i my odpuszczamy: czes. *Nařinec* (olomuński) 1880.

17. Radcy pana radcy. Komedja w 3 aktach. Powst. 1869. Wyst. Kr. 13 marca, W-wa 28 kwietnia, Poz. 10 czerwca, Lw. 3 września 1869. Wyd. Lw. 1871 *Bibl. Teatr. z. 7*. Wyd. nast.: W-wa 1900; Lw. 1912 *Teatr dla Wszystkich* t. 14. Zob. też Wyd. zbior. poz. 4, 5.

Rkps: autograf — Bibl. Czart. w Kr. sygn. 5108; kopia — Ossol. sygn. 10720/I.

Przekłady: czes.: E. Bozděch. Wyst. Praga 1871; J. Havlásek. Praga 1955; toż Praga 1965 — niemiec.: J. Meixner. Oprac. K. Saar. Wiedeń 1880 pt. Der Herr Gemeinderath — ros.: W. Aleksandrow [W. A. Kryłow]. Wyst. Petersburg 1879 — ukr.: wyst. 1871 Lw. Ruski Nar. Teatr.

18. Błyszczące nędze. Powieść współczesna. *Kraj* (Kr.) 1870 nr 72-108, 134-148. Wyd. osob. Kr. 1870. Wyd. nast. zob. Wyd. zbior. poz. 1, 3, 4.

19. Tajemnice Krakowa. Powieść. Spisane przez samego Lucypera i dewotkom krakowskim w dowód uznania ich zasług dedykowane. Kr. 1870.

20. Życie wśród ruin. Powieść. Lw. 1870 *Bibl. Nar.* t. 5.

21. Na łonie natury. Fraszka sceniczna w 2 aktach. Wyst. Kr. 11 listopada 1871. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 1, 5. Wyd. nast.: Lw. (1913) *Teatr dla Wszystkich* t. 17.

22. Pracowici próżniacy. Komedja w 3 aktach. *Kłosa* 1871 nr 301-309. Wyst. Lw. 9 stycznia 1872. Nagrodzona drugą nagrodą na krakowskim konkursie drama-

tycznym; w 1881 przerobiona na komedię w 4 aktach. Wyst. Kr. 12 lutego 1881. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 5.

Rkps: kopie teatralne wersji 3-aktowej: Ossol. sygn. 10418/I; Bibl. Jagieli. sygn. 4439; Bibl. Teatru Pol. w Poz. sygn. 633; kopia teatralna wersji 4-aktowej: Bibl. Teatru Śląskiego im. S. Wyspiańskiego w Kat. sygn. 4450.

23. Romans bez miłości i miłość bez romansu. Szkic powieściowy z galerii serc kobiecych. *Tyg. Ilustr.* 1871 nr 196-201, 203-208. Wyd. osob. W-wa 1881.

Przekład serbochorw.: N. Manojlović-Raiko. *Javor* 1889 nr 20-25.

24. Siostrzenica księdza proboszcza. Powieść ze świeżych zdarzeń. *Tyg. Wielkop.* 1871 nr 52-53, 1872 nr 1-4, 6-17, 19-21, 24, 26, 28, 30, 32, 34, 36-41. Wyd. osob. Poz. 1872.

25. O kawał ziemi. Powieść. *Kraj* (Kr.) 1872 nr 157-184. Wyd. osob. Kr. 1872. Wyd. nast. Poz. 1914. Zob. też Wyd. zbior. poz. 1, 3, 4.

Przekład ros.: Moskwa 1891.

26. Emancypowane. Komedia w 3 aktach. *Tyg. Ilustr.* 1873 nr 277-288. Wyst. Kr. 29 marca, Lw. 29 sierpnia, Poz. 6 listopada 1873; W-wa 28 stycznia, Lubl. 5 lutego 1874. Wyd. osob. W-wa 1873. Wyd. nast.: Lw. 1914 *Teatr dla Wszystkich* t. 39; Lw. [ok. 1925] *Teatr dla Wszystkich* t. 39. Zob. też Wyd. zbior. poz. 5.

Rkps: kopia — Ossol. sygn. 11151/I.

27. Sabina. Powieść. Ogł. pt. Między niebem a ziemią. Cz. 1. *Świt* 1872 nr 25-35; pt. Sabina. Powieść. Kr. 1873. Wyd. nast. zob. Wyd. zbior. poz. 1, 3.

28. Poezje. Kr. 1874 [1873]. Wyd. nast.: wyd. 2 powiększone Kr. 1887; wyd. 2 powiększone [i zmien.]. Kr. 1887.

Zawartość: tu cykle: Miłosne dzieje, Scherzo, Obrazy i obrazki, Z Hainego (!), Z żalobnych dni, oraz Cicha miłość. Obrazek znad Wisły. Poemat. (Zob. poz. 1). W wyd. 2 ponadto: Ziemiowit książę mazowiecki. Poemat z podań ludu. (Zob. poz. 3). Bez chaty. Poemat. (Zob. poz. 2).

29. Z obozu do obozu. Powieść. W-wa 1874.

30. Biały murzyn. Powieść. *Ruch Lit.* 1875 nr 11-42. Wyd. osob. Lw. 1876. Wyd. nast. zob. Wyd. zbior. poz. 1, 3.

Przekłady: czes.: T. Hanuš. *Posel ze Suce* 1879 dod.; A. Schvab-Polabský, C. Frič. Praga 1883. — ros.: Moskwa 1894.

31. Byle wyżej. Powieść. *Tydzień Lit., Artyst., Nauk. i Spol.* 1875 nr 9-30. Wyd. osob. Lw. 1875. Wyd. nast. Lubl. 1925. Zob. też Wyd. zbior. poz. 1, 2, 4.

Adaptacja sceniczna pt. Rodzina Dylskich — zob. poz. 36.

Przekład czes.: V. Bardoun. Praga 1880 *Maticie lidu* nr 4.

32. Ostatnia stawka. Nowela. *Wiek* 1875 nr 278-286, 289-290, 1876 nr 1-9; *Szkice Spol. i Lit.* 1876 nr 6-18 pt. Rzyzykowna gra. Wyd. osob. Kr. 1876 *Bibl. „Szkiców”* t. 6. Wyd. nast. zob. Wyd. zbior. poz. 1. Zob. też poz. 59.

33. Zakłęte pieniądze. Opowiadanie z życia ludu górskiego z 16 obrazkami. Kr. 1875.

34. Pozłacana młodzież. Komedia w 4 aktach. *Kłosy* 1876 nr 553-560. Wyst. Lw. 8 stycznia, Kr. 11 marca, W-wa 14 sierpnia, 16 września 1876. Zob. też Wyd. zbior. poz. 5.

Rkps: kopie teatralne: Bibl. Teatru Pol. w Poz. sygn. 1259, 1005; Bibl. Teatru Śląskiego im. S. Wyspiańskiego w Kat. sygn. 1162.

Przekład czes.: C. Frič. Praga 1885 *Vybrané hry divadelních ochotníků* t. 16.

35. Teatr amatorski. Krotochwila w 2 aktach. Wyst. Kr. 26 sierpnia 1876; W-wa 2 września, Lw. 8 października 1877. Ogł. *Biesiada Lit.* 1877 nr 73-76. Wyd. osob. Lw. 1879 *Bibl. Teatrów Amatorskich* 12. Wyd. nast. w tej samej serii: Lw. 1904; Lw. [ok. 1925]; Kat. [1946]. Zob. też Wyd. zbior. poz. 5.

Rkps: kopie teatralne: Ossol. sygn. 10897/I; Bibl. Teatru Pol. w Poz. sygn. 1297, 1132; Bibl. Teatru im. J. Słowackiego w Kr. sygn. 99.

Przekłady: czes.: V. Špaňhel. Praga 1881 *Slovanské divadlo* t. 8; F. L. Hovorka. *Divadelní svěť* dod. *Divadelní listy* 1881 — ros.: *Zapadnaja poczta* (W-wa) 1878 — słowacki: A. Halaš. Turczański Św. Marcin 1901.

36. Rodzina Dylskich. Obraz dramatyczny w 5 aktach. Wyst. Poz. 21 października, Lw. 3 listopada 1876; W-wa 19 czerwca 1877; Kr. 29 czerwca 1878.

Adaptacja sceniczna powieści Byle wyżej. Zob. poz. 31.

Rkps: Ossol. sygn. 11194/I; Bibl. Teatru Pol. w Poz. sygn. 740.

Przekład niem.: J. Meixner, K. Saar. Wyst. Wiedeń 1879 pt. Die Jagd nach dem Glücke.

37. Komedia z oświatą. Obrazek z natury w 1 akcie. Powst. 1876. Wyst. Kr. 13 stycznia, Lw. 23 marca 1877. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 1, 4, 5.

38. Album kandydatek do stanu małżeńskiego. Z notat starego kawalera. *Kolce* 1877 s. 6-183 z przerwaniami (pt. Album panien). Wyd. osob. Kr. 1877 *Bibl. Utworów Humorystycznych* t. 1. Wyd. nast. zob. Wyd. zbior. poz. 1, 4 t. 9 [fragm.].

39. Latawica. Nowela. *Biesiada Lit.* 1877 nr 85-88; *Przeł. Lit. i Artyst.* 1884 nr 11-16; przedr. zob. poz. 59. Wyd. osob. Poz. 1921 *Dla Wszystkich* 20. Zob. też Wyd. zbior. poz. 4.

Przekład czes.: F. H. Časlavský. *Lumír* 1877 s. 555, 572.

40. Na przebój. Powieść. Cz. 1-2. *Tyg. Powsz.* 1877 nr 1-45.

41. Góral na dolinach. Obrazek z życia ludu w Tatrach. *Wiek* 1878 nr 270-288, 290-291; *Unia* (Tarnów) 1883 nr 7-23. Wyd. osob. Tarnów 1883 [1884]. Wyd. nast. W-wa 1889.

Przekład czes.: A. Schvab-Polabský. *Kořty* 1881 nr 5 i nn.

42. Po śmierci cioci. Komedja w 3 aktach. Wyst. Kr. 5 lutego, Poz. 27 czerwca, W-wa 30 czerwca, Lw. 11 października 1878. Nowe oprac. pt. Piękne słówka. Powst. 1891. Zob. też Wyd. zbior. poz. 5 t. 2.

Rkps: kopie teatralne: Bibl. Teatru im. J. Słowackiego w Kr. sygn. 2080 z podtyt. Lis w pulapce; Bibl. Teatru Pol. w Poz. sygn. 294; Bibl. Teatru Śląskiego im. S. Wyspiańskiego w Kat. sygn. 1203.

Przekład czes.: A. Schvab-Polabský. Praga 1884 *Ochotnické divadlo* t. 1. Wyd. nast. Praga 1897.

43. Za winy nie popelnione. Powieść. *Tydzien Lit., Artyst., Nauk. i Spol.* 1878 t. 7 nr 37-62. Wyd. osob. Lw. 1879. Wyd. nast. zob. Wyd. zbior. poz. 1, 3.

Przekład czes.: C. Frič. [B.m.] 1880 *Světová bibliotéka* nr 3.

44. Krewniaki. Komedja w 4 aktach. *Kłosy* 1879 nr 732-742. Wyst. W-wa 15 lipca, Lubl. 19 września, Kr. 20 września, Poz. 1 listopada 1879; Lw. 23 marca, W-wa 8 października 1880. Wyd. osob. zob. Wyd. zbior. poz. 4, 5.

Nagrodzona pierwszą nagrodą na krakowskim konkursie dramatycznym w 1879.

Rkps: autograf — Bibl. Teatru Pol. w Poz. sygn. 497; kopia autoryzowana — Bibl. Teatru Śląskiego im. S. Wyspiańskiego w Kat. sygn. 4838; kopie teatralne: Bibl. Teatru Pol. w Poz. sygn. 69; Bibl. Teatru im. J. Słowackiego w Kr. sygn. 977; Bibl. Teatru Śląskiego im. S. Wyspiańskiego w Kat. sygn. 1120.

Przekłady: czes.: A. Schvab-Polabský. Wyst. Praga 1880, Wyd. Praga 1880 *Divadelní bibliotéka* t. 171 — słowacki: *Slovenské pohľady* 1888.

45. Sąsiedzi. Komedja w 4 aktach. Powst. 1880. Wyst. Kr. 29 marca, W-wa 20 lipca, Lubl. 2 października, Poz. 20 października, Lw. 5 listopada 1880; W-wa 15 października 1881. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 4 t. 11, 5 t. 2.

Rkps: autograf — Bibl. Teatru Pol. w Poz. sygn. 577; kopia autoryzowana — Bibl. Teatru im. J. Słowackiego w Kr. sygn. 705; kopie teatralne: Bibl. Teatru Pol. w Poz. sygn. 1990, 2529; Ossol. sygn. 10340/1.

Przekłady czes.: *Světovzor* (Praga) 1880 s. 191-194 [fragm.]; A. Schvab-Polabský. Praga 1881 *Slovenské divadlo* t. 4.

46. Grube ryby. Komedja w 3 aktach. Powst. 1881. Wyst. W-wa 27 sierpnia, Kr. 24 września, Lw. 30 września, Poz. 6 października, Lubl. 13 grudnia 1881. Wyd. W-wa 1900. Wyd. nast. w serii *Teatr dla Wszystkich* nr 1: Lw. [1911], Lw. [1913], Lw. [1920], Lw. [1925]; Oprac. Z. Tempka-Nowakowski. Kr. 1925 *BN I*, 95; W serii *Teatr dla Wszystkich* nr 1: Lw. [ok. 1935], Lw. [1939]; Oprac. J. Żurawicka. W-wa 1947 *Bibl. Pisarzy Pol. i Obcych* nr 21; Oprac. S. Pagaczewski. Kr. 1948 *Bibl. Arcydziel Poezji i Prozy* nr 45; W-wa 1954 *Bibl. Świetlicowa „Czytelnika”*. Zob. też Wyd. zbior. poz. 4 t. 11, 5 t. 2.

Rkps: autograf — Ossol. sygn. 5581/I [brulion]; kopia z 1882 w posiadaniu S. Bałuckiego w Kr.; kopie teatralne: Bibl. Teatru Pol. w Poz. sygn. 205; Bibl. Teatru im. J. Słowackiego w Kr. sygn. 203; Bibl. Teatru Śląskiego im. S. Wyspiańskiego w Kat. sygn. 1518.

Przekłady: czes.: A. Schvab-Polabský. Wyst. Praga 1882. Wyd. Praga 1883 *Vybrané hry divadelních ochotníků* t. 3. Wyd. nast.: Praga 1898; Praga 1907 *Ochotnické divadlo* t. 140; J. Havlásek. Praga 1957 [maszynopis powielany]; J. Koenigsmark. Praga 1957 [maszynopis powielany] — ros.: wyst. Pawłowski koło Petersburg. w 1882 pt. *Dienieźnyje tuzy — słowacki*: J. Dohňanský. Bratysława 1956 [maszynopis powielany]; J. Dohňanský. Marcin 1958 *Divadlo* t. 48.

47. Pańskie dziady. Powieść fotografowana z natury. *Tyg. Romansów i Powieści* 1881 nr 626-647. Wyd. osob. W-wa 1881. Wyd. nast.: oprac. Z. Mitzner. W-wa 1951; W-wa 1953. Zob. też Wyd. zbior. poz. 1 t. 10, 3 t. 5, 4 t. 5.

48. Prosto z pensji. Nowelka. *Tyg. Ilustr.* 1881 t. 12 nr 288-295. Wyd. osob. Poz. 1901. Zob. też poz. 59.

49. Typy i obrazki krakowskie. Wil. 1881. Wyd. nast. W-wa 1893. Zob. też Wyd. zbior. poz. 1 t. 13, 4 t. 8.

Zawartość: W starym domu. Fotografia z natury. (*Biesiada Lit.* 1878 nr 20); W Boże Ciało; Nie zapomniał do śmierci; Mieszczkańskie wesele. (*Biesiada Lit.* 1878 nr 133-134); Pasja do książek. (*Biesiada Lit.* 1878 nr 156); Romans wyrobniaka. (*Biesiada Lit.* 1878 nr 139); Niespodzianka Filipa. (*Biesiada Lit.* 1879 nr 157-158); Mamuty. (*Biesiada Lit.* 1879 nr 177-178); Garkuchnia Pod Schodami; Dla kogo zbierał? (*Biesiada Lit.* 1879 nr 182-183); Rybak zza Wisły. (*Biesiada Lit.* 1875 nr 184, 186, 187); Dzieci Justysi. (*Biesiada Lit.* 1879 nr 191-195); Ostatni z pięciu. (*Biesiada Lit.* 1879 nr 202-205); Chata za wsią.

(*Biesiada Lit.* 1880 nr 239-240); Stara Moškowa. (*Biesiada Lit.* 1880 nr 241-242); U pańskiej klamki. (*Biesiada Lit.* 1880 nr 242-244).

Przekłady

czes.: *Vybrané obrázky krakovské.* A. J. Kroupa. Praga 1884.

Nie zapomniał do śmierci: czes.: J. Vostál. *Moravská orlice* 1882 nr 260 — serbochorw.: Z. D. S. *Hrvatska vila* 1884 s. 169.

Mieszkańskie wesela: czes.: J. Koněrza. *Světlozor* 1881 s. 547.

Romans wyrobnika: czes.: J. V. Sládek. *Lumír* 1881 s. 436.

Mamuty: czes.: J. V. Sládek. *Lumír* 1882 s. 90; K. Ausobský. *Moravská orlice* 1909 nr 7 — serbochorw.: S. Jelin. *Hrvatska vila* 1884 s. 195, 214; S. Karlov. *Obzor* 1895 nr 211-215. Dla kogo zbierał?: czes.: A. Schvab-Polabský. *Zábavné listy* 1880.

Rybak zza Wisty: czes.: J. Vostál. *Moravská orlice* 1882 nr 262-264 — serbochorw.: S. Sušnik. *Balkan* 1887 nr 2-3.

Dzieci Justysi: czes.: J. V. Sládek. *Lumír* 1881 s. 518-553; J. Koněrza. Praga 1883 *Knihovna ústřední* z. 96.

Ostatni z pięciu: czes.: A. Schvab-Polabský. *Krakonof* 1880 t. 2 s. 45-71.

50. 250 000. Powieść. *Tyg. Povoloz.* 1882 nr 26-53. Wyd. osob. W-wa 1883. Wyd. nast. zob. Wyd. zbior. poz. 1.

Przekład czes.: A. Schvab-Polabský. Praga 1884.

51. Gesi i gąski. Komedia w 5 aktach. Powst. 1882. Wyst. Kr. 11 listopada 1882; Lw. 21 lutego, W-wa 22 września, Poz. 27 października 1883. Ogl. *Tyg. Ilustr.* 1884 nr 53-65 [w nowej wersji]. Wyd. osob. Lw. 1913 *Teatr dla Wszystkich* nr 45. Wyd. nast. Lw. [1927]. Zob. też Wyd. zbior. poz. 4, 5.

Rkps: kopie teatralne: Bibl. Jagiel. sygn. 4440; Bibl. Teatru Pol. w Poz. sygn. 1178; Bibl. Teatru im. J. Słowackiego w Kr. sygn. 105; Bibl. Teatru Śląskiego im. S. Wyspiańskiego sygn. 4067; Ossol. sygn. 10395/I, 10947/I.

Przekłady: czes.: A. Schvab-Polabský. *Wyst. Praga 1882. Wyd. Praga 1883* *Vybrané hry divadelních ochotníků t. 5 — s l o w a c k i*: J. Mrázik. Bratysława 1961 [maszynopis powielany].

52. Chór na cześć Jana Matejki, śpiewany w czasie wręczania mistrzowi adresów i upominków 13 września 1883 r. z dziedzińca zamku krakowskiego. Słowa M. Bałuckiego, muzyka Herbacha. Kr. 1883.

53. Dom otwarty. Komedia w 3 aktach. Powst. 1883. Wyst. Kr. 31 marca, Lw. 30 kwietnia, Lubl. 14 sierpnia, W-wa 3 września, Poz. 13 października 1883; Łódź 24 stycznia 1884. Wyd. Lw. 1883 *Bibl. Teatrów Amatorskich* nr 26. Wyd. nast. w tej samej serii: Lw. [1907], Lw. [1913], Lw. [1930], Kat. 1946, Kat. [1947]; Paryż 1947 [maszynopis]. Zob. też Wyd. zbior. poz. 1, 4, 5.

Rkps: autograf [brulion] — Bibl. Nar. sygn. II 6187; kopie teatralne autoryzowane: Bibl. Teatru Śląskiego im. S. Wyspiańskiego w Kat. sygn. 4902, 979; maszynopis w oprac. scenicznym J. Osterwy — Bibl. Teatru im. J. Słowackiego w Kr. sygn. 66.

Przekłady: czes.: O. Krkavec. Praga 1910 *Ochotnické divadlo t. 362* — ros.: W. Iwanowa. Moskwa 1945 [maszynopis pt. Otkryty dom] Bibl. Nar. sygn. 6287; A. Kriukowska. Moskwa 1884 [plagiat pt. Poprostu biez zaticej].

54. Dwie wizyty Jego Ekscelencji. Szkic wiernie zdjęty z natury. *Kraj* 1883 nr 51-52; *Przeegl. Lit. i Artyst.* 1883 nr 22-24. Wyd. osob. Kr. 1887 (wyd. razem z: Pan burmistrz z Pipidówki. Zob. poz. 62). Zob. też Wyd. zbior. poz. 4 t. 9.

Przekład niem.: K. Harter. Berlin 1958. Wyd. nast. Berlin 1959 (razem z: Pan burmistrz z Pipidówki. Zob. poz. 62).

55. Bilecik miłosny. Drobnostka sceniczna w 1 odsłonie. Wyst. Lw. 19 grudnia 1884; W-wa 22 kwietnia, Kr. 12 grudnia 1885. Ogl. *Ananas. Kalendarz.* Kr. 1885 [dwa wyd.]. Wyd. osob. Kr. 1885. Wyd. nast. w serii *Bibl. Teatrów Amatorskich* nr 52: wyd. 2 Lw. 1890, Lw. 1901, Lw. 1917, Lw. 1923. Zob. też Wyd. zbior. poz. 5.

Przekłady: czes.: A. Schvab-Polabský. Brno 1885 — esperanto: F. Ender. Łódź 1909 *Nova esperanta biblioteko* nr 1.

56. Głowa swoje, a serce swoje. Nowela. *Nowa Reforma* 1884 nr 253-263; *Świt* 1884 nr 14-19. Zob. też poz. 64.

Przekład czes.: A. Schvab-Polabský. Praga 1894 *Svazky novel* 22.

57. Piękna żonka. Komedia w 4 aktach. Powst. 1884. Pierwotny tyt. *Zaslepieni*. Wyst. W-wa 14 lipca, Lw. 15 października 1886; Łódź 30 marca, Poz. 3 grudnia 1887. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 5.

Oznaczona na konkursie im. Wojciecha Bogusławskiego w W-wie w 1886.

Rkps: kopie teatralne: Ossol. sygn. 10958/I; Bibl. Teatru Pol. w Poz. sygn. 970; Bibl. Teatru im. J. Słowackiego w Kr. sygn. 2077; Bibl. Teatru Śląskiego im. S. Wyspiańskiego w Kat. sygn. 4240.

Przekład czes.: A. Schvab-Polabský. Praga 1888 *Ochotnické divadlo t. 34 pt. Krásná zenuška*. Wyd. nast. Praga 1898.

58. W żydowskich rękach. Powieść. *Ognisko Domowe* 1884 nr 5-22. Wyd. osob. Lw. 1885 *Bibl. Nowości* t. 32.

59. Nowele i obrazki. T. 1-4. W-wa 1885 [1884].

T. 1: Za późno. Ustęp powieściowy z galerii serc kobiecych. (Zob. poz. 5); Ostatnia stawka. Nowela. (Zob. poz. 32); Przechrzta. (*Czytelnia dla Młodzieży* 1861 nr 16-18); Po śmierci. Nowela. (*Tyg. Romansów i Powieści* 1875 t. 14 nr 356-363).

T. 2: Ojcowska wola. Ustęp powieściowy z życia górali tatrzańskich. (Zob. poz. 8); Dwie siostry. Obrazek spod Tatrów. (*Niewiasta* 1862 nr 1-5); Co ją ocaliło. Nowela. (*Tyg. Romansów i Powieści* 1877 nr 419-425); Tragedia grecka w góralskiej chacie. Szkic powieściowy osnuty na prawdziwym zdarzeniu. (*Kalina* 1867 nr 16-18); Do kraju. Nowela. (*Reforma* 1882 nr 12-17; *Romans i Powieść* 1882 nr 71-74. Zob. też Wyd. zbior. poz. 4 t. 9); Heraklesowe drogi. Powieść. (*Tyg. Ilustr.* 1863 t. 7 nr 181-184).

T. 3: Scherzo. (*Tyg. Ilustr.* 1863 nr 209-210; część druga: *Tyg. Ilustr.* 1864 nr 259-262); Prosto z pensji. Nowelka. (Zob. poz. 48); Karykatury. Wyjątek z teki podróźnej; Teatr amatorski. Gość niespodziewany. (Zob. poz. 14); Z albumu maluczkich: 1. Stary zegarmistrz. 2. Legat. 3. Studentem całe życie. 4. Dla kogo zbierał? (*Romans i Powieść* 1881 nr 27-35. Zob. też Wyd. zbior. poz. 4 t. 8 [fragm.]); Wigilia Bożego Narodzenia. Nowelka. (*Kur. Codz.* 1883 nr 343. Zob. też Wyd. zbior. poz. 4 t. 9).

T. 4: Jubileusz. Nowela. (*Nowa Reforma* 1883 nr 248-251; *Romans i Powieść* 1884 nr 157-158. Zob. też Wyd. zbior. poz. 4 t. 9); Obrazy i obrazki z tatrzańskich wycieczki. Cz. 1-2. (*Kalina* 1867 nr 29-37, 1868 nr 2-14; *Kur. Warsz.* 1877 nr 191-208); Rywale. (*Kalina* 1867 nr 13-16); Latawica. (Zob. poz. 39).

Przekłady: czes.: A. Schvab-Polabský. Praga 1886 *Rodinná bibliotéka*, III, 5 pt. Novelky a obrázky.

Wigilia Bożego Narodzenia: niem. *Die Gegenwart* 1885.

60. Panna Waleria. Epizod z życia pracujących kobiet. *Kłószy* 1885 nr 1056-1068. Wyd. zob. poz. 64.

Adaptacja sceniczna pt. Szwaczki. Zob. poz. 84
Przekład niem.: Z. Łasińska. Wr. 1892. Wyd. nowe Wr. 1898.

61. Jan Trzopek. Powieść z życia klas pracujących. *Tyg. Rzeszowski* 1885/1886 nr 35-49.

62. Pan burmistrz z Pipidówki. Powieść z życia autonomicznego Galicji. *Przeegl. Lit. dod. Kraju* 1886 nr 45-48, 50-52, 1887 nr 1-4, 6-7. Wyd. osob. Kr. 1887 *Nowa Bibl. Uniwersalna* (wyd. razem z: Dwie wizyty Jego Ekscelencji. Zob. poz. 54). Wyd. nast.: Kr. 1898; [W-wa] 1950 *Bibl. „Szpilek”* 9 (wyd. razem z: Dwie wizyty Jego Ekscelencji. Zob. poz. 54). Zob. też Wyd. zbior. poz. 4.

Przekłady: niem.: H. Ruhe. Drezno [1894] pt. Der Bürgermeister von Pipidówka; K. Harrer. Berlin 1958 pt. Der Herr Bürgermeister von Pipidówka. Zwei Erzählungen; Berlin 1959 (razem z: Dwie wizyty Jego Ekscelencji. Zob. poz. 54) — s ł o w a c k i: H. Bulín. Brno 1894 *Slovanské besedy* t. 3.

63. Jak Kuba Sośniak wyszedł na szlachcica i co się potem stało. Historia prawdziwa opowiedziana przez... Lw. 1887 *Wydawn. Macierzy Pol.* 33.

Rkps Ossol. sygn. 4372/I.

64. Nowele. Kr.-Poz. 1887 [1886].

Zawartość: Głowa swoje, a serce swoje. (Zob. poz. 56); Pogrzeb przyjaciela. (*Kur. Codz.* 1885 nr 254-259, 261; *Nowa Reforma* 1885 nr 77-83. Zob. też Wyd. zbior. poz. 4 t. 9); Stara Kasia. (*Ateneum* 1885 t. 2 s. 30-48); Panna Waleria. (Zob. poz. 60); Szpital wariatów. (*Gaz. Pol.* 1885 nr 192-194. Zob. też Wyd. zbior. poz. 4 t. 9).

Przekłady

Szpital wariatów: serbochorw.: S. Sušnik. *Hrvatska* (Zagrzeb) 1888.

Stara Kasia: serbochorw.: S. Sušnik. *Hrvatska* (Zagrzeb) 1893 nr 166-172.

65. Nowy dziennik. Komedja w 3 aktach. Wyst. Kr. 22 października, Poz. 20 listopada, Lw. 14 grudnia 1887; W-wa 7 kwietnia 1888. Ogl. *Tyg. Mód i Powieści* 1888 nr 46-47 [fragm.]. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 5.

Rkps: autograf [wersja 4-aktowa] Bibl. Uniw. w Poz. sygn. 150/II; kopie teatralne: autoryzowana wersja 3-aktowa — Bibl. Teatru im. J. Słowackiego w Kr. sygn. 342; Ossol. sygn. 10441/I; Bibl. Teatru Pol. w Poz. sygn. 1063; Bibl. Teatru Śląskiego im. S. Wyspiańskiego w Kat. sygn. 993.

66. Całe życie głupi. Powieść. *Przeegl. Tyg.* 1888 nr 1-33. Wyd. osob. Wiedeń 1890 *Bibl. Rodz.* t. 13-14.

Przekład niem.: S. Brandowski ok. 1890 dla wydawn. w Wiedniu *Allgemeine Roman Bibliothek*. (Zob. *Świat* 1920 s. 498).

67. O Józję. Fraszka sceniczna w 1 odsłonie. Wyst. Lw. 30 stycznia, Kr. 18 lutego 1888; W-wa 2 maja, Poz. 26 października 1889. Ogl. *Echo Mus., Teatr. i Artyst.* 1888 nr 248-249. Wyd. osob. Lw. 1888 *Bibl. Teatrów Amatorskich* nr 44. Wyd. nast.: w: *Komedie i monologi oryginalne i tłumaczone*. S. I. W-wa 1891; Lw. 1894; Lw. 1902; Lw. 1921. Zob. też Wyd. zbior. poz. 5.

Rkps: kopie teatralne: Bibl. Teatru Śląskiego im. S. Wyspiańskiego sygn. 1287, 1288, 2713. Przekład czes.: A. Schvab-Polabský. Praga 1889 *Ochotnické divadlo* t. 51; wyd. 2 Praga 1913.

68. Ciężkie czasy. Satyra sceniczna w 3 aktach. Wyst. W-wa 26 czerwca, Poz. 12 października, Łódź 15 października, W-wa 5 listopada 1889; Kr. 22 listopada 1890. Wyd. Lw. [1920] *Teatr dla Wszystkich* nr 51. Wyd. nast.: Lw. [ok. 1925] *Teatr dla Wszystkich* nr 51; W-wa 1959 *Bibl. Repertuarowa*. Zob. też Wyd. zbior. poz. 4, 5.

Rkps: autograf — Bibl. Uniw. w Poz. sygn. 149/II; kopia teatralna — Bibl. Teatru Pol. w Poz. sygn. 815; maszynopis — Ossol. sygn. 9997/II.

69. Grześ niepiśmienny. Powiastka. W-wa 1889.

70. Kuzynek. Drobnostka sceniczna w 1 odsłonięciu. *Echo Muż., Teatr. i Artyst.* 1889/1890 nr 327. Wyst. W-wa 29 grudnia 1889; Poz. 4 grudnia 1890. Wyd. osob. Lw. 1890 *Bibl. Teatrów Amatorskich* nr 51. Wyd. nast.: w: *Komedie i monologi oryginalne i tłumaczone*. S. I. W-wa 1891; Lw. 1903; Lw. 1921 *Bibl. Teatrów Amatorskich* nr 51. Zob. też Wyd. zbior. poz. 5.

Przekłady: czes.: A. Schwab-Polabský. Praga 1891 *Ochotnické divadlo* t. 68; wyd. 2 Praga [1909] — esperanto: S. Grenkamp, Paryż 1927.

71. Klub kawalerów. Komedja w 3 aktach. Wyst. W-wa 19 sierpnia, Poz. 4 października, Kr. 4 października, Lw. 12 grudnia 1890; W-wa 1 stycznia 1891. Wyd. Lw. 1911 *Teatr dla Wszystkich* nr 9. Zob. też Wyd. zbior. poz. 5.

Rkps: kopie teatralne: Ossol. sygn. 10390/I; Bibl. Teatru Śląskiego im. S. Wyspiańskiego w Kat. sygn. 1363, 3188.

Przekłady: czes.: A. Schwab-Polabský. Praga 1891; wyd. 2 Praga 1900 — ros.: A. Kriukowska. Moskwa 1891 — serbochorw.: K. Zajčić. Wyst. Zagrzeb 1 marca 1894.

72. Mój pierwszy występ literacki. Zbiór nowel. Kr. 1889 *Nowa Bibl. Uniwersalna*. Wyd. okładkowe Kr. 1890; wyd. 2 Kr. 1898.

Zawartość: Jaką miarką mierzysz, taką ci oddadzą. (*Niedziela* 1884 nr 1-5); Wiedźma. (*Kłosy* 1884 nr 995-996; *Nowa Reforma* 1886 nr 297-299; *Kur. Codz.* 1887 nr 3-5, 7-8, 10); O żagon ziemi. (*Niedziela* 1884 nr 26-28); Złodziejska ambicja. (*Dla Stryja*. Lw. 1886 s. 9-10; *Kraj* 1886 nr 26); Dla szczęścia dziecka. (*Echo Muż., Teatr. i Artyst.* 1887 nr 170-174; *Kraj* 1887 nr 174); Przez tydzień aktorem. (*Echo Muż., Teatr. i Artyst.* 1884 nr 20-27); Dla moich starych. (*Nowa Reforma* 1888 nr 276-280; *Gaz. Pol.* 1889 nr 115-120); Mój pierwszy występ literacki. (*Tyg. Ilustr.* 1865 nr 326-327; *Przeł. Lit. i Artyst.* 1885 nr 5/6).

73. Z meków społecznych. Powieść. *Kur. Warsz.* 1890 nr 336 i nn., 1891 nr 3 i nn. Wyd. osob. W-wa 1891 (razem z: Profesorka. Zob. poz. 75). Wyd. nast. zob. Wyd. zbior. poz. 1.

74. Garbuska. Powieść. *Bluszcz* 1891 nr 23-39. Wyd. osob. W-wa 1892. Wyd. nast. W-wa 1947 *Bibl. Dzieł Wyborowych*. Zob. też Wyd. zbior. poz. 3.

75. Profesorka. Obrazek z natury. *Świat* (Kr.) 1891 nr 2-5. Wyd. osob. W-wa 1891 (razem z: Z meków społecznych. Zob. poz. 73). Zob. też Wyd. zbior. poz. 1, 4.

76. Flirt. Komedja w 4 aktach. Powst. 1892. Wyst. W-wa 24 października 1892; Łódź 1 stycznia, Poz. 18 lutego, Kr. 4 marca, Lw. 16 października 1893. Wyd. Lw. 1913 *Teatr dla Wszystkich* nr 42; Wyd.

nast.: Lw. 1922 *Bibl. Teatrów Amatorskich* nr 144; Lw. 1922 *Teatr dla Wszystkich* nr 42. Zob. też Wyd. zbior. poz. 5.

Rkps: autograf — Bibl. Uniw. w Poz. sygn. 148 II; kopie teatralne: Bibl. Teatru Pol. w Poz. sygn. 243; Bibl. Teatru im. J. Słowackiego w Kr. sygn. 302.

Przekłady: czes.: A. Schwab-Polabský. Praga 1895 *Ochotnické divadlo* t. 101 — niem.: A. von Fabricius. 1898 — ros.: M. Sadowski. Moskwa 1893.

77. Kiliński. Obraz dramatyczny w 5 aktach. Powst. 1892. Ogl. *Kur. Pol.* 1893 nr 50-120 z przerwami. Wyst. Poz. 11 lutego 1893; Lw. 3 marca, Kr. 29 grudnia 1894. Wyd. osob. Kr. 1893. Wyd. nast.: W-wa 1916.

Nagrodzony na konkursie dramatycznym im. Wołodkowicza w Kr. w 1892.

Rkps: kopia — Bibl. Jagiel. sygn. 6209; Bibl. Nar. sygn. II 6188; maszynopis — Bibl. Teatru Pol. w Poz. sygn. 1021.

78. Bajki. Komedja w 4 aktach. Wyst. W-wa 13 stycznia, Łódź 10 marca, Lw. 19 marca, Kr. 13 kwietnia, Przemyśl 12 czerwca, Poz. 22 września 1894. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 5.

Rkps Ossol. sygn. 9985/II — maszynopis.

Przekład czes.: A. Schwab-Polabský. Praga 1894 *Ochotnické divadlo* t. 94; wyd. 2 Praga [1909].

79. Ciepła wdówka. Komedja w 3 aktach. Wyst. Lw. 27 lutego, W-wa 23 marca, Kr. 2 kwietnia, Lubl. 21 września, Poz. 9 listopada 1895. Wyd. Lw. 1913 *Teatr dla Wszystkich* nr 29. Wyd. nast.: Lw. [ok. 1925] *Teatr dla Wszystkich* nr 29. Zob. też Wyd. zbior. poz. 5.

Rkps: kopie teatralne: autoryzowana — Bibl. Teatru im. J. Słowackiego w Kr. sygn. 286; Bibl. Teatru Śląskiego im. S. Wyspiańskiego w Kat. sygn. 1672; Bibl. Teatru Pol. w Poz. sygn. 973.

Przekład ros.: N. N. Sołowcow. Moskwa 1896.

80. Zamki na lodzie. Powieść z naszych czasów. *Nowa Reforma* 1894 nr 79-150; *Kraj* 1897 nr 27-30, 32-43, 46, 48-52. Wyd. osob. Petersburg. 1898.

Przekład ros.: Mieszczerski. *Graźdanin* 1898 nr ze stycznia.

81. Sprawa kobiet. Komedja w 4 aktach. Wyst. Kr. 4 stycznia, Lw. 2 marca, W-wa 30 maja, Poz. 3 października, Łódź 8 grudnia 1896. Wyd. Lw. [b.r.] *Teatr dla Wszystkich* nr 53. Wyd. nast. Lw. [ok. 1925] *Teatr dla Wszystkich* nr 53. Zob. też Wyd. zbior. poz. 5.

Rkps: kopie teatralne: Bibl. Teatru im. J. Słowackiego w Kr. sygn. 331; Bibl. Teatru Śląskiego im. S. Wyspiańskiego w Kat. sygn. 1881.

82. Wiś i Dziunia. Powieść. *Dzien. Kr.* 1896 nr 26-75; *Kur. Warsz.* 1896 nr 2-92. Wyd. osob. W-wa 1896.

83. Niewolnice z Pipidówki. Komedia w 4 aktach. Wyst. Kr. 2 stycznia, Poz. 27 lutego, Lw. 3 marca 1897; W-wa 28 kwietnia 1897 pt. Niewolnice. Wyd. Lw. [ok. 1922] *Teatr dla Wszystkich* nr 49. Zob. też Wyd. zbior. poz. 5.

Rkps: kopie teatralne: autoryzowana — Bibl. Teatru im. J. Słowackiego w Kr. sygn. 2082; Bibl. Teatru Śląskiego im. S. Wyspiańskiego w Kat. sygn. 1991; Ossol. sygn. 10237/I.

Przekłady: czes.: A. Schvab-Polabský: *Ženy otrokyně*. Praga 1898 *Ochotnické divadlo* t. 138 — ros.: N. N. Solowcew. Moskwa 1899.

84. Szwaczki. Komedia w 3 aktach. Wyst. Kr. 30 października 1897; Lw. 31 stycznia, W-wa 26 kwietnia 1898. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 5.

Adaptacja sceniczna noweli pt. Panna Waleria. Zob. poz. 60.

Rkps: kopia autoryzowana — Bibl. Teatru im. J. Słowackiego w Kr. sygn. 183.

85. Po teatrze. Drobnostka sceniczna w 1 odsłonie. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1898 nr 15-19. Wyst. Lw. 14 maja 1898; W-wa 27 marca 1899. Wyd. osob. Lw. 1922 *Bibl. Teatrów Amatorskich* nr 152. Zob. też Wyd. zbior. poz. 5.

Rkps: autograf — Bibl. Nar. sygn. 6189; kopie teatralne: Bibl. Teatru Śląskiego im. S. Wyspiańskiego w Kat. sygn. 2078, 2079.

86. Wędrowną muza. Komedia w 3 aktach. Wyst. Kr. 29 października 1898. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 5.

Rkps: autograf — Bibl. Uniw. w Poz. sygn. 147 II; kopia autoryzowana — Bibl. Teatru im. J. Słowackiego w Kr. sygn. 363 I.

87. Družba. Komedia w 3 aktach. Wyst. Kr. 21 października 1899. Wyd. Lw. [1913] *Teatr dla Wszystkich* nr 34. Wyd. nast.: Lw. [ok. 1921]; Lw. [ok. 1925] *Teatr dla Wszystkich* nr 34. Zob. też Wyd. zbior. poz. 5.

Rkps: autograf — Ossol. sygn. 12233/I; kopia teatralna — Bibl. Teatru im. J. Słowackiego w Kr. sygn. 413.

88. Pamiętnik Munia. *Dzien. Pol.* 1899 nr 267-340; *Kur. Codz.* 1899 nr 181-242. Wyd. osob. W-wa 1900.

89. Przekłete pieniądze. Powieść. Z przedmową T. Jeske-Choińskiego. W-wa 1899 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 70. Wyd. nast. zob. Wyd. zbior. poz. 3.

Rkps: Bibl. Jagiel. Zbiory Dynowskich — ostatnia karta autografu powieści.

90. Błagierzy. Komedia w 4 aktach. Powst. 1900. Wyst. Kr. 1 grudnia 1900;

Lw. 9 stycznia, W-wa 29 maja 1901. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 5.

Rkps: kopie teatralne: autoryzowana — Bibl. Teatru im. J. Słowackiego w Kr. sygn. 460; Bibl. Teatru im. S. Wyspiańskiego w Kat. sygn. 3094; Ossol. sygn. 9981/II — maszynopis.

91. Szkice fantastyczne. Kraków w roku 1950. *Scena i Sztuka* 1907 nr 1-5, 1908 nr 1, 3, 5-6. Wyd. osob. zob. Wyd. zbior. poz. 4.

Rkps Bibl. Uniw. w Poz. sygn. 152/II.

Rękopisy drobnych utworów: Noc karnawałowa. Poemat. Powst. 1861. Bibl. Nar. sygn. 6186; Odpowiedź na refleksje przyjaciela: Kto na pożar wielki kroplę wody niesie, miasto go uśmierzyć jeszcze bardziej rozniesie. Powst. 1856. Wiersz. Ossol. sygn. 12164/II [czystopis niedokończony i brulion]; Visio. Wiersz. Powst. 1856. Ossol. sygn. 12164/II; Wiersze. Bibl. PAN w Kr. dawna sygn. PAU 1764; Z mojego pamiętnika. Aforyzmy. Ossol. sygn. 12033/III; Z notatki do kroniki pisma 1882. Ossol. sygn. 12164/II; Fragmenty prozy: Na świeżym powietrzu. Humoreska; Próby. Powieść współczesna; Szczęśliwi ludzie. Obrazki z natury; Pan Ignacy; Spadek po stryju. Opowiadanie; oraz kilka kart bez tytułu — Bibl. Uniw. w Poz. sygn. 152/II; Co lepsze. Ossol. sygn. 12033/III; Scena z dramatu. Artykuł. Ossol. sygn. 12164/II; Zarządzenie stowarzyszenia naukowego 1857-1858. Ossol. sygn. 12164/II; Zamknięcie teatru krakowskiego. Notatka z 1882. Ossol. sygn. 12164/II.

Utwory, artykuły i rozprawy zamieszczał w czasopismach: *Ateneum* (1885), *Bibl. Powieści* (1901), *Bibl. Warsz.* (1870, 1892; tu: Fatalizm. Powiastka z życia górali tatrzańskich. 1870 t. 1 s. 1-22; Mój romans. Opowiadanie przyjaciela. 1892 t. 1 s. 224-237), *Biesiada Lit.* (1875, 1877-1880, 1887, 1890, 1892; tu m. in.: Z książeczki pamiętek. 1878 nr 127-128, 132, 1879 nr 179-181, 1880 s. 68 i nn.; Sobek. Obrazek z życia akademickiego. 1887 nr 25-27; Dwie wigilie. Nowela. 1890 nr 18-22; Sąd honorowy. Nowela. 1892 nr 6-10), *Bluszcz* (1865-1867, 1891), *Bławatek* (1889, 1895 — tu wiersze), *Chochlik* (1896), *Czytelnia dla Młodzieży* (1860-1861), *Czytelnia Pol.* (1901), *Diabeł* (1869-1870, 1872, 1882, 1885-1888, 1892-1893), *Dzien. Chicagoski* (1893), *Dzien. Kr.* (1896), *Dzien. Lit.* (1859-1861, 1863-1864, 1866, 1868-1869; tu debiut: Cyganka. [Wiersz]. 1859 nr 91), *Dzien. Pol.* (1899, 1901; tu m. in. ostatni wiersz M. Bałuckiego. 1901 nr 437), *Dzwonek* (1861,

1867), *Echo* (1880); tu: *Męczennica*. Nowela. Nr 218-223), *Echo Muz.*, *Teatr. i Artyst.* (1884-1886, 1888, 1889-1890, 1898-1900), *Gaz. Kielecka* (1877), *Gaz. Pol.* (1885, 1889, 1894), *Gaz. Powsz.* (1901); tu: *Wydartuchy*. Nr 11), *Głos* (1886 prospekt), *Goniec Teatr.* (1877; tu m. in.: *Lekcja małżeńska*. Nowelka. Nr 10-11; *Piękna rozwódka*. Nowelka. Nr 20-22), *Gwiazda* (Tarnów 1879), *Gwiazdka Cieszyńska* (1860); tu: *Dziewczyna spod lasu*. Poemat. Nr 22-25), *Ilustr. Kur. Codz.* (1911; tu: *Z teki pośmiertnej*), *Iskra* (1887), *Israelita* (1880), *Kalina* (1866-1870; tu m. in.: *Męczennica*. Powieść. 1866 nr 12-14; *Wyprawa do fotografa*. Ramotka. 1866 nr 2-3; *Hermanowe grzechy i kłopoty*. 1867 nr 19-28), *Kaliszczanin* (1874), *Kłosa* (1869-1871, 1876, 1879, 1884, 1887; tu m. in.: *Korespondencja z Krakowa*. 1869-1870; *Mamin synalek*. Z galerii konkurentów. 1884 nr 1000; *Wigilia Macjusia*. 1887 nr 1173), *Kolce* (1889-1890), *Kraj* (Kr., 1869-1873; tu felieton pt. *Tygodnik krakowski*), *Kraj* (Petersb. 1883, 1886-1887, 1895, 1897), *Krakowianka* (1892); tu: *Co schrupały białe ząbki pani doktorowej?* Nowela. S. 3-10), *Kur. Codz.* (1880, 1883-1885, 1887-1889, 1899; tu m. in.: *Zakład o życie*. Nowela. 1880 nr 139-140, 143-144, 146-147; *Wojtek Dręgal*. Obrazek z życia ludu. 1884 nr 74, 77-78, 80-82; *Fotografie mężów*. 1887 nr 340-341, 1888 nr 3, 11, 24-25, 31-32, 47, 61, 82-83, 103; *Małżeństwo aż miło*, czyli *Bransoleta i zarękawek*. Coś niby nowela. 1889 nr 297), *Kur. Kr.* (1888), *Kur. Pol.* (1893; tu: *Na psim sądzie*. Obrazek. Nr 1-4, 6, 8), *Kur. Teatr.* (1901; tu: *Filister*. Nowela. Nr 13-17, 22, 26), *Kur. Warsz.* (1877, 1888, 1890-1892, 1894-1896; tu m. in.: *Stróż nocny*. 1877 nr 153-161; *O różnych rakach trapiących ludzkość*. 1888 nr 1; *Płytkie trzewiczki*. 1890 nr 54-56; *Po teatrze*. Nowelka. 1894 nr 1; *Nasz Kurier kochany*. 1896 nr 1), *Kwiaty* (1870), *Mysł* (1895), *Niedziela* (1884), *Niewiasta* (1861-1863; tu: *liczne wiersze*. 1861; *Wykład literatury polskiej*. 1862 nr 5-12; *Oczy Maryni*. 1862 nr 14-18), *Nowa Reforma* (1883-1895; tu: *Naręczona*. 1888 nr 2-6; *Kunda-pasterka*. 1888 nr 59-63; *Dwie wille*. Nowela. 1889 nr 1-7; *Pan Pessimowski*. 1890 nr 60-64; *Panna Aniela*. 1890 nr 126-129; *Okazja do nieba*. Nowelka. 1891 nr 71-72, *Mój romans*. Opowiadanie przyjaciela. 1892 nr 144-147), *Nowe Mody Paryskie* (1880-1881), *Nowiny* (1877-1878), *Ognisko Domowe* (1884), *Ognisko Rodz.* (1899), *Opiekun Domowy* (1865, 1870-1871; tu m. in.: *Chatka pod lasem*. 1865 nr 22-24; *Podróż w Tatry*. 1865 nr 3-6, 8-11), *Pol.*

Lud (Kr. 1895), *Przegl. Kryt.* (1876?), *Przegl. Lit. i Artyst.* (Kr. 1883-1885, 1897-1898; tu: *Z moich wspomnień*. 1897 nr 24, 1898 nr 1-2), *Przegl. Lit. dod. Kraju* (Petersb. 1886-1888, 1890), *Przegl. Polit., Spół. i Lit.* (1890, 1894; tu m. in.: *Teatr dawny a dzisiejszy*. 1894 nr 16), *Przegl. Tyg.* (1888), *Przew. Ginnastyczny* (Lw. 1886), *Przew. Katol.* (1898), *Przyj. Domowy* (1863, 1866, 1871, 1885; tu m. in.: *Bale publiczne*. 1871 nr 1), *Przyj. Dzieci* (1865-1866; tu m. in.: *Ulicznik*. Powiastka obyczajowa. 1865 nr 226-230), *Przyj. Ludu* (Lw. 1893), *Pszczółka* (1882), *Rodzina* (1865), *Romans i Powieść* (1881-1882, 1884), *Ruch Lit.* (1875, 1877), *Satyr* (Kr. 1892-1894), *Słowo Pol.* (1896; tu m. in.: *Dekadent*. Obrazek z natury. Nr 73), *Strzecha* (Lw. 1869; tu: *Po burzy*. Szkice powieściowy. Nr 11-13), *Szkice Spół. i Lit.* (1875-1876), *Świat* (1891-1894; tu m. in.: *P... Nowela*. 1893 nr 1-4; *Dobroczyzna dama*. Obrazek malowany w cieniu. 1894 nr 15), *Świt* (1884), *Towarzysz Pilnych Dzieci* (1876; tu: *Poczwie psisko*. Powiastka. Nr 1), *Tydzien Lit., Artyst., Nauk. i Spół.* (1875, 1878), *Tydzien Pol.* (1879; tu: *Polityczne kariery*. Opowiadanie z niedawnych czasów. T. 8 nr 1-4), *Tyg. Ilustr.* (1861, 1863-1866, 1871, 1873, 1881, 1883-1889, 1891, 1893-1896, 1898; tu stała rubr.: *Korespondencja z Krakowa*. 1884-1886; *Z mojego pamiętnika*. 1888 premium s. 31; *Dorożkarz* No 13. Opowiadanie. 1889 nr 324-332; *Szkice z Marienbadu*. 1891 nr 102-104; *Studentka miłość*. Opowiadanie starego romantyka. 1893 nr 161-164, 166-169; *O różnych modach w literaturze powieściowej*. 1894 nr 258-260; *Mój pierwszy występ na scenie warszawskiej*. 1896 nr 7; *W raju*. Opowiadanie nauczyciela. 1898 nr 29-30), *Tyg. Mód i Powieści* (1888), *Tyg. Powsz.* (1877-1884; tu stała rubr.: *Korespondencja z Krakowa*), *Tyg. Romansów i Powieści* (1875, 1877, 1881), *Tyg. Rzeszowski* (1885/1886), *Tyg. Wielkop.* (1871-1874), *Unia* (Tarnów 1883), *Wędrowiec* (1864, 1892, 1896-1897; tu m. in.: *Niehonorowy człowiek*. Nowelka. 1892 nr 1-2), *Wiek* (1875, 1878), *Wieniec* (1862), *Zgoda* (Chicago 1890, 1901).

Ponadto w kalendarzach, jednodniówkach i wydawnictwach zbiorowych: *Ananas. Kalendarz humorystyczny ilustr.* Kr. 1885; toż Kr. 1897, *Bukiet dla pań. Kalendarzyk lit.-artyst. na r. 1892*. Kr., *Młoda Polska w pieśni*. Ułożył C. Jankowski. W-wa 1898, *Dla Stryja*. Lw. 1886, *Ilustr. kalendarz powsz. na r. 1870*. Kr. 1870; toż na r. 1876. Kr. 1876, *J. Jaworskiego kalendarz ilustr.* W-wa 1866; toż 1868; toż 1870, *J. Ungry kalendarz warsz.*

1864; toż 1875, *Jednodniówka wyd. w dzień festynu ogrodowego na rzecz muzyki kr. „Harmonia”*, Kr. 1897, *Kalendarz dla Izraelitów na r. 1881/1882*. W-wa 1882 (tu: Typowa Żydówka. Obrazek z życia. S. 76-100), *Kalendarz lubel. 1883, Kalendarz „Macierzy Pol.”* Lw. 1884 (tu: U wdowy chleb gotowy. Wesoła powiastka, która się smutno kończy. S. 3-6), *Kalendarz „Ogniska Rodz.”* Lw. 1887, *Kłosa i kwiaty. Księga zbior.* Kr. 1869, *Kraków — Zagrzebiowi.* Wyd. 3 Kr. 1881, „*Kur. Codz.*” *Premium.* W-wa 1888, *Listki wiosenne. Jednodniówka.* Kr. 1897, *Noworocz. nauczycielski.* Nowy Sącz 1898, *Noworocz. Wydawn.* „*Nowej Reformy*” na r. 1896, *Pam. Zjazdu Literatów i Dziennikarzy Pol. I.* Lw. 1894 (tu: Projekt teatrzyków ludowych. S. 2), *Premiowy kalendarz ilustr.* W-wa 1867; toż 1868, *Prosa. Jednodniówka kaliska.* Kalisz 1895, R. Pniowerówna: *Znad Wisły. Szkice i obrazki.* Poz. 1894 (tu: Przedmowa), *Roczn. Kola Lit.-Artyst. we Lw.* Lw. 1896, 1897, *Sami sobie.* W-wa 1900 (tu: Koleżanki. Nowelka. S. 8-20), *Skarbonka. Jednodniówka.* Kr. 1893, *Tarnowianin. Kalendarz na r. 1879.* Tarnów 1878, *Upominek. Książka zbior. na cześć E. Orzeszkowej.* Kr. 1893 (tu: Kilka słów o baranach historycznych i dzisiejszych. S. 113-114).

Przekłady drobnych utworów

czes.: *Z książeczki pamiątek.* F. Zápotelský. *Oblas od Nežárky 1880.* — Pan Tomasz. C. Frič. *Domáci přítel 1882.* — Na statku a v chaloupce. Tłum. * * *. *České noviny 1882* nr 108 i nn. — Panský žebrák. A. K. *Moravská orlice 1908* nr 111. — Pasja do książek. *Moravská orlice 1908* nr 270. — franc.: *Stary zegarmistrz.* F. T. *Bulletin Littéraire (Paryż) 1886* nr 28-29. — Kunda pasterka. F. T. *Bulletin Polonais (Paryż) 1888* nr 37-38. — Pies gadający. W. Mickiewicz. *Bulletin Polonais (Paryż) 1889* nr 40. — serbochorw.: *Z książeczki pamiątek.* V. Homotarić. *Vijenac 1879* nr 28-31; M. Crnić. *Vijenac 1882* nr 17. — Na gospodskom pragu. S. Jelin. *Hrvatska vila 1884* s. 436. — Pasja do książek. S. Sušnik. *Hrvatska 1887* nr 290 i nn. — Dekadent. A. Cimerman. *Vijenac 1891* s. 142 i nn., 1898 nr 9-10, 14, 16, 19-21. — Pies gadający. M. Pribičević. *Brankovo kolo 1901* nr 42. — Stara dolija. Ratiški. *Edinost 1911* nr 11-14.

Wydania zbiorowe

1. Pisma. T. 1-14. W-wa 1885-1893.

T. 1 (1885): Byle wyżej. (Zob. poz. 31).

T. 2 (1885): Błyszczące nędze. (Zob. poz. 18).

T. 3 (1885): Ostatnia stawka. (Zob. poz. 32).
T. 4 (1886): Sabina. (Zob. poz. 27).
T. 5. (1886): O kawał ziemi. (Zob. poz. 25).
T. 6 (1886): Żydówka. (Zob. poz. 15).
T. 7 (1887): Biały murzyn. (Zob. poz. 30).
T. 8 (1887): Za winy nie popelnione. (Zob. poz. 43).

T. 9 (1888): Dom otwarty. (Zob. poz. 53); Na łonie natury. (Zob. poz. 21); Komedie z oświata. (Zob. poz. 37).

T. 10 (1888): Pańskie dziady. (Zob. poz. 47).

T. 11 (1888): Album kandydatek do stanu małżeńskiego. (Zob. poz. 38).

T. 12 (1892): 250 000. (Zob. poz. 50).

T. 13 (1893): Typy i obrazki krakowskie. (Zob. poz. 49).

T. 14 (1893): Z metów społecznych. (Zob. poz. 73); Profesorka. (Zob. poz. 75).

2. Wybór powieści. Lubl. 1925.

T. 1: Byle wyżej. (Zob. poz. 31).

3. Pisma. T. 1-8, 15. W-wa 1927-1928.

T. 1 (1928): Sabina. (Zob. poz. 27).

T. 2 (1928): Błyszczące nędze. (Zob. poz. 18).

T. 3 (1927): Za winy niepopelnione. (Zob. poz. 43).

T. 4 (1927): Żydówka. (Zob. poz. 15).

T. 5 (1927): Pańskie dziady. (Zob. poz. 47).

T. 6 (1927): Biały murzyn. (Zob. poz. 30).

T. 7 (1928): O kawał ziemi. (Zob. poz. 25).

T. 8 (1928): Garbuska. (Zob. poz. 74).

T. 15 (1928): Przekłete pieniądze. (Zob. poz. 89).

4. Pisma wybrane. Wybór i red.: T. Drewnowski, J. Skórnicki i A. Żyga. Przedmowa: T. Drewnowski. T. 1-12. Kr. 1956.

T. 1: Przebudzeni. (Zob. poz. 6). Posłowie: E. Martuszeński.

T. 2: Błyszczące nędze. (Zob. poz. 18). Posłowie: T. Weiss.

T. 3: O kawał ziemi (Zob. poz. 25). Posłowie: A. Żyga.

T. 4: Byle wyżej. (Zob. poz. 31). Posłowie: A. Żyga.

T. 5: Pańskie dziady. (Zob. poz. 47). Posłowie: J. Skórnicki.

T. 6: Karykatury (Zob. poz. 14); Pan burmistrz z Pipidówki. (Zob. poz. 62). Posłowie: O. Jędrzejczyk.

T. 7: Tygodnik krakowski. Wybór kronik. Szkice fantastyczne. Kraków w roku 1950. (Zob. poz. 91). Posłowie: K. Zbijewska.

T. 8: Typy i obrazki krakowskie.

Zawartość: Z „Typów i obrazków krakowskich”; W starym domu; W Boże Ciało; Nie zapomniał do śmierci; Mieszkańskie wesele; Pasja do książek; Romans wyrobniaka; Garkuchnia Pod Schodami; Dla kogo zbierał?; Ostatni z pięciu; Chata za wsią; U pańskiej kłamki. (Zob. poz. 49); Z albumu maluczkich: Stary zegarmistrz; Legat. (Zob. poz. 59); Stary kościelny. (*Ilustr. Kur. Codz.* 1911 nr 88); Noc Bożego Narodzenia. (*Nowa Reforma* 1890 nr 2-3). — Posłowie: K. Zbijewska.

T. 9: Nowele i humoreski.

Zawartość: Komedja za krata. (*Kalina* 1867 nr 38); Do kraju. (Zob. poz. 59); Wigilia Bożego

Narodzenia. (Zob. poz. 59); Dwie wizyty Jego Eksclencji. (Zob. poz. 54); Jubileusz. (Zob. poz. 59); Latawica. (Zob. poz. 39); Szpital wariatów. (Zob. poz. 64); Pogrzeb przyjaciela. (Zob. poz. 64); Przygoda w wagonie. (*Kraj* 1895 nr 26); Pies gadający. (*Kur. Lw.* 1889 nr 4; *Przyp. Ludu* (Lw.) 1893 nr 17); Donżuan powiatowy. (*Nowiny Niedzielne* 1877 nr 64-65); Z „Albumu kandydatek do stanu małżeńskiego”. (Zob. poz. 38); Z „Fotografii mężów”: Letkiewicz; Mąż spekulant; Mąż od biedy. (*Kur. Codz.* 1887/1888 nr 3, 1888 nr 61, 82); Profesorka. (Zob. poz. 75); Protektorka. (*Wędrowiec* 1896 nr 1-3; *Noworoczn. Wydawn. Nowej Reformy na r. 1896*. S. 65-71; *Noworoczn. nauczycielski*. Nowy Sącz 1898). — Posłowie: K. Zbiłewska.

T. 10: Komedia 1: Radyca pana radcy. (Zob. poz. 17); Komedia z oświatą. (Zob. poz. 37); Krewniaki. (Zob. poz. 44).

T. 11: Komedia 2: Sąsiedzi. (Zob. poz. 45); Grube ryby. (Zob. poz. 46). Tekst, objaśnienia i notę wydawcy oprac. A. Jarosz; Geśi i gąski. (Zob. poz. 51).

T. 12: Komedia 3: Dom otwarty. (Zob. poz. 53); Ciężkie czasy. (Zob. poz. 68). Posłowie napisała I. Sławińska.

5. Komedia zebrane. T. 1-5. Pod red. Z. Szwejkowskiego. Oprac.: B. Karelusówna, K. Szymanowski, K. Witkowska, M. Witkowski. Oprac. 1961.

Maszynopis w IBL PAN w W-wie.

T. 1: Polowanie na męża. (Zob. poz. 9); Radyca pana radcy. (Zob. poz. 17); Pod oknem. (Zob. poz. 13); Pracowici próżniacy. (Zob. poz. 22); Na łonie natury. (Zob. poz. 21); Emancypowane. (Zob. poz. 26); Pozłacana młodzież. (Zob. poz. 34).

T. 2: Teatr amatorski. (Zob. poz. 35); Komedia z oświatą. (Zob. poz. 37); Po śmierci cioci. (Zob. poz. 42); Krewniaki. (Zob. poz. 44); Sąsiedzi. (Zob. poz. 45); Grube ryby. (Zob. poz. 46).

T. 3: Geśi i gąski. (Zob. poz. 51); Dom otwarty. (Zob. poz. 53); Bilecik miłosny. (Zob. poz. 55); Piękna żonka. (Zob. poz. 57); Nowy dziennik. (Zob. poz. 65).

T. 4: O Józję. (Zob. poz. 67); Ciężkie czasy. (Zob. poz. 68); Kuzynek. (Zob. poz. 70); Klub kawalerów. (Zob. poz. 71); Flirt. (Zob. poz. 76); Baiki. (Zob. poz. 78).

T. 5: Ciepła wdówka. (Zob. poz. 79); Sprawa kobiet. (Zob. poz. 81); Szwaczki. (Zob. poz. 84); Niewolnice z Pipidówki. (Zob. poz. 83); Wędrowną muza. (Zob. poz. 86); Družba. (Zob. poz. 87); Po teatrze. (Zob. poz. 85); Błagierzy. (Zob. poz. 90).

Listy i materiały

1. List z 1859. *Nowa Reforma* 1926 nr 240-241.

2. Do J. Dobrzańskiego z 1860. Rkps Ossol. sygn. 6517/II.

3. Do J. Chęcińskiego z 1868. Rkps Ossol. sygn. 4360/II.

4. Do H. Modrzejewskiej z 1868. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 9136. Ogl. w książce: Korespondencja Heleny Modrzejewskiej i Karola Chłapowskiego. Wybór i oprac.

J. Got i J. Szczublewski. T. 1. W-wa 1965 s. 102-103.

5. Do K. Wilda z 1868. Rkps Muzeum A. Mickiewicza w Paryżu sygn. 1109.

6. Do K. W. Wójcickiego z 1869. *Roczn. Bibl. PAN* 1957 s. 61.

7. Do Igla z 1869. Rkps Ossol. sygn. 12164/II.

8. Do M. Pawlikowskiego i nieoznaczonych adresatów 6 listów z 1869-1883. Rkps Ossol. sygn. 12164/II.

9. Do A. Kozakiewicza 12 listów z 1871-1901. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 3006.

10. Do G. A. Fiszera z 1872 i 5 listów z 1872-1897 do nieznanych adresatów. Rkps Ossol. sygn. 12033/III.

11. Do W. Rzewuskiego 4 listy z 1872. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 4952.

12. Do S. Buszczyńskiego z 1874. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2064 t. 2.

13. Do A. Pługa [A. Pietkiewiczza] z 1875. Rkps Bibl. Jagiel. 7835 IV.

14. Do W. Bełzy z 1876. Rkps Ossol. sygn. 12421/I.

15. Do W. Maleszewskiego 3 listy z 1878-1886. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7054.

16. Do A. Schwab-Polabskiego 38 listów z 1879-1898. Ogl. J. Korzenny. *Pam. Lit. R.* 52 (1961) z. 3 s. 199-227.

17. Do J. Bliźnińskiego 7 listów z 1881-1888. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6700 III, 6701 III. Ogl. B. Karelusówna. W: *Prace o literaturze i teatrze ofiarowane Z. Szwejkowskiemu*. Wr. 1966 s. 537-551.

18. Do J. Prauna z 1881. Rkps Ossol. sygn. 6519/I.

19. Do H. Scheurich Schrankensteina z 1881. Bibl. Jagiel. sygn. 6700 III.

20. Do J. I. Kraszewskiego 5 listów z 1881-1886. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. Fd 230 S. III t. 26.

21. Do E. Orzeszkowej 23 listy z 1881-1897. Rkps Archiwum E. Orzeszkowej IBL PAN. 5 listów ogł. L. B. Świdorski w książce: E. Orzeszkowa: Listy. T. 1. W-wa 1937 s. 223-235; fragm. ogł. E. Janowski w książce: E. Orzeszkowa: Listy zebrane. T. 6. Wr. 1967 s. 471-493.

22. Do S. Duchinińskiej z 1882. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 9235.

23. Do J. Konęrzy z 1882. Ogl. J. Sliżinski. *Przegl. Hum.* 1964 nr 2.

24. Do M. Pawlikowskiego 2 listy z 1882. Rkps Ossol. sygn. 12164/II.
25. Do E. Leo z 1885. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7112.
- 25a. Do W. Szymanowskiego z 1886. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6712/III.
26. Do Wydziału Sokoła we Lwowie. *Przew. Gimnastyczny* (Lw.) 1886 nr 6.
27. Do W. Belzy z 1887. Rkps Ossol. sygn. 12646/II.
28. Do A. Wiślickiego 4 listy z 1887-1888. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 80.
29. Do nieznanego adresata 3 listy z 1887, 1889, 1893. Bibl. Miejska w Bydgoszczu. sygn. 429, 1517, 1518.
30. Do F. Kwapila z 1888. Ogl. J. Slizinski. *Przeł. Hum.* 1964 nr 2.
31. Do E. Jelinka z 1888. Rkps Arch. Lit. Muzeum Nar. w Pradze.
32. Do E. Jelinka 5 listów z 1888-1891. Ogl. J. Slizinski. *Przeł. Hum.* 1964 nr 2.
33. Do młodzieży polskiej w Monachium (na ręce Batowskiego) list z 1889. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 1953/9.
34. Do P. Belli-Horala 2 listy z 1889. Ogl. J. Slizinski. *Przeł. Hum.* 1964 nr 2.
35. Do Z. Sarneckiego z 1889. Rkps Bibl. Jagiel. Korespondencja Sarneckiego sygn. 6713 III.
36. Do nieznanego adresata z 1889. Rkps Ossol. sygn. 5581/I.
37. Do C. Jankowskiego z 1890. Ogl. C. Jankowski: *Z czeczotkowej szkatułki*. Wil. 1926; przedr. B. Karełusówna. *Pam. Teatr.* 1958 z. 3/4 s. 480.
38. Do B. Rychter-Janowskiej 3 listy z 1890-1899. Rkps Ossol. sygn. 12077/II.
39. Do redakcji z 1892 i 1901. *Kur. Warsz.* 1911 nr 126.
40. Do F. Faleńskiego z 1893. Rkps Bibl. Nar. sygn. 9202.
41. Do dyrektora teatru lwowskiego. *Dzien. Pol.* 1893 nr 292.
42. Do H. Kopii z 1894. Rkps Ossol. sygn. 12884/II.
43. Do W. Feldmana z 1895. Rkps Ossol. sygn. 12276/II.
44. Do nieznanego adresata z 1895. Rkps Ossol. sygn. 5477/I.
45. Do Igła z 1896. Rkps Ossol. sygn. 12033/III.
46. Do E. Wolskiego. *Kur. Por.* 1897 z 14 maja s. 3.
47. Do B. Rychter-Janowskiej z 1899. Rkps Ossol. sygn. 12219/II.
48. Do W. Eliasza-Radzikowskiego z 1901. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2158.
49. Do Gumpłowicza b.d. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6444.
50. Do A. Libery b.d. Rkps Bibl. Czart. w Kr. sygn. 1643.
- 50a. Do S. Witkiewicza b.d. Rkps Muzeum Tatrzańskie w Zakopanem — arch. Witkiewicza.
51. Do nieznanego adresata b. d. Rkps Bibl. Nar. akc. 8193.
- 51a. Od E. Orzeszkowej 15 listów z 1881-1897. Rkps Bibl. Publ. W-wy akc. 2629. Ogl. E. Jankowski w książce: E. Orzeszkowa: *Listy zebrane*. T. 6. Wr. 1967 s. 223-242.
52. Od J. I. Kraszewskiego z 1884. Ogl. I. Turowska-Barowa. W: *Księga ku czci J. I. Kraszewskiego*. Łuck 1939 i odb.
53. Od A. Černego 2 listy z 1889-1890. Ogl. J. Slizinski. *Przeł. Hum.* 1964 nr 2.
54. Od E. Jelinka z 1889. Ogl. J. Slizinski j. w.
55. Od F. Kwapila z 1895. Ogl. J. Slizinski j. w.
56. Od M. Landowej-Horicovej z 1899. Ogl. J. Slizinski j. w.
57. Od różnych osób 154 listy z 1880-1901. Rkps IS PAN w W-wie nr inw. 285; od A. Asnyka z 1894; M. Biernackiego (Rodocia) 2 listy z 1897, 1899; J. Blizińskiego 3 listy z 1882, 1888; W. Bogusławskiego 2 listy z 1891, 1892; K. Brzozowskiego z 1899; S. Batowskiego z 1889; E. Borkowskiego 7 listów z 1897-1899 i b. d.; W. Belzy 2 listy z 1887, 1897; A. Černego 2 listy z 1889 i b. d.; P. Chmielowskiego z 1884; J. Dobrzańskiego z 1883; W. Feldmana 3 listy z 1892, 1894, 1895; J. Fałata 2 listy z 1899, 1901; M. Frenkla 6 listów z 1889, 1891, 1896, 1897, 1899, 1900; W. Gasztowtta z 1889; M. Gawalewicz 8 listów z 1880-1882, 1887 i b. d.; M. Horicovej z 1899; C. Jankowskiego z 1890; B. Janowskiej 2 listy z 1899; E. Jelinka z 1889; T. Jeske-Choińskiego z 1880; K. Kaszewskiego z 1881; W. Kolora z 1893; M. Konopnickiej 3 listy z 1884, 1885; Koła Artystyczno-Literackiego w Kr. z 1892; W. Kościalkowskiej z 1885; J. Kotarbińskiego 3 listy

z 1892 i b. d.; A. Kotowicza z 1897; S. Kramsztykowej z 1896; J. I. Kraszewskiego z 1885; S. Koźmiana 2 listy z 1882, 1893; F. Kvpila z 1895; E. Lubowskiego z 1888; A. Łubicza z 1895; H. Leszczyńskiej 5 listów z 1898 i b. d.; L. L. Lewandowskiego z 1890; A. Mieszkowskiego z 1887; Z. Miłkowskiego z 1890; A. Mańkowskiego z 1888; W. Olendzkiego z 1889; M. Pawlikowskiego 3 listy z 1882, 1888, 1891; A. Pługa 2 listy z 1887, 1890; W. Pruszkowskiego z 1890; W. Rapackiego 29 listów z 1879, 1882-1884, 1888, 1890-1892, 1896 i b. d.; J. Rapackiego 3 listy z 1890, 1891, 1893; A. Reichmanówny z 1892; J. Rotena z 1901; S. M. Rzętkowskiego z 1884; K. Rosinkiewicza z 1889; R. Ruszkowskiego z 1893; C. Regulskiego z 1897; L. Świdarskiego z 1898; F. Stachowicz z 1889; W. Siemaszkowej 2 listy z 1893-1894; W. Szymanowskiego z 1895; W. Tetmajera z 1891; K. Tetmajera z 1896;

A. Wilczyńskiego 3 listy z 1883, 1884, 1888; A. Wodzickiego z 1895; M. Wystouchowej z 1890; Wojdałowicza 3 listy z 1883, 1890 i b. d.; J. Węgierekiewicz 2 listy z 1899; K. Zalewskiego 2 listy z 1884; G. Zapolskiej z 1901; R. Żelazowskiego z 1901; nieznanymi osób 12 listów z 1892-1893, 1895, 1897, 1898, 1900 i b. d.

58. Zeszyt notatek z 1860-1873. Rkps Bibl. Uniw. w Poz. sygn. 152 II/ z. 4.

59. Zeszyt notatek z 1873-1890. Rkps Bibl. Uniw. w Poz. sygn. 152 II/ z. 5.

60. Notatnik [niedatowany]. Rkps Bibl. Uniw. w Poz. sygn. 152 II/ z. 1.

61. Notatki do komedii, powieści, nowel [luźne składki]. Rkps Bibl. Uniw. w Poz. sygn. 152 II/ z. 2.

62. Notatki do nieustalonej komedii. Rkps Bibl. Nar. sygn. IV 6017.

INDEKS TYTUŁÓW

Cz — Czasopisma, L — Listy i materiały, T — Twórczość, Tp — Przekłady drobnych utworów, Tr — Rękopisy drobnych utworów, Z — Wydania zbiorowe, Zb — Wydawnictwa zbiorowe. Duże litery po Cz — pierwsze litery tytułów czasopism.

[Aforyzmy]

Album kandydatek do stanu małżeńskiego

Album panien

Bajki

Bale publiczne

Bez chaty

Biały murzyn

Bilecik miłosny

Błagierzy

Błyszczące nędze

Byle wyżej

Całe życie głupi

Chata za wsią

Chatka pod lasem

Chór na cześć Jana Matejki...

Cicha miłość

Ciepła wdówka

Ciężkie czasy

Co ją ocaliło

Co lepsze

Co schrupały białe ząbki pani doktorowej?

Cyganka

Dekadent

Dla kogo zbierał?

Dla moich starych

Dla szczęścia dziecka

Do kraju

Dobroczywna dama

Dom otwarty

Donżuan powiatowy

Dorożkarz No 13

Družba

Dwie siostry

Dwie wigilie

Dwie wile

Dwie wizyty Jego Ekscelencji

Tr

T 38, Z 1 t. 11, 4 t. 9

zob. Album kandydatek do stanu małżeńskiego

T 78, Z 5 t. 4

Cz-PD

T 1, 28

T 30, Z 1 t. 7, 3 t. 6

T 55, Z 5 t. 3

T 90, Z 5 t. 5

T 18, Z 1 t. 2, 3 t. 2, 4 t. 2

T 31, 36, Z 1 t. 1, 2 t. 1, 4 t. 4

T 66

T 49, Z 4 t. 8

Cz-OD

T 52

T 1, 28

T 79, Z 5 t. 5

T 68, Z 4 t. 12, 5 t. 4

T 59 t. 2

Tr

Cz-K

Cz-DL

Cz-SP, Tp

T 49 (2 ×), 59 t. 3, Z 4 t. 8

T 72

T 72

T 59 t. 2, Z 4 t. 9

Cz-S

T 53, Z 1 t. 9, 4 t. 12, 5 t. 3

Z 4 t. 9

Cz-TI

T 87, Z 5 t. 5

T 59 t. 2

Cz-BL

Cz-NR

T 54, 62, Z 4 t. 9

[Dwieście pięćdziesiąt tysięcy] 250 000

- Dzieci Justysi
 Dziewczyna spod lasu
 Emancypowane
 Fatalizm
 Filister
 Flirt
 Fotografie mężów
 Garbuska
 Garkuchnia Pod Schodami
 Gęsi i gąski
 Głowa swoje, a serce swoje
 Gość niespodziewany
 Góral na dolinach
 Grube ryby
 Grześ niepiśmienny
 Heraklesowe drogi
 Hermanowe grzechy i kłopoty
 Jak Kuba Sośniak wyszedł na szlachcica
 Jaką miarką mierzysz
 Jan Trzopek
 Jubileusz
 Karykatury
 Kiliński
 Kilka słów o baranach historycznych i dzisiejszych
 Klub kawalerów
 Kobiety dramatów Słowackiego
 Koleżanki
 Komedia za kratą
 Komedie z oświatą
 Komedie zebrane
 Krewniaki
 Kto na pożar wielki kroplę wody niesie...
 Kunda pasterka
 Kuzynek
 Latawica
 Legat
 Lekcja małżeńska
 Letkiewicz
 Małżeństwo sz miło, czyli Bransoleta i zarekawek
 Mamin synalek
 Mamuty
 Mąż od biedy
 Mąż spekulant
 Męczennica
 Mieszczańskie wesele
 Między niebem a ziemią
 Miłosne dzieje
 Młodzi i starzy
 Mój pierwszy występ literacki
 Mój pierwszy występ na scenie warszawskiej
 Mój romans
 Na gospodskom pragu
 Na łonie natury
 Na przebój
 Na psim sądzie
 Na statku a v chaloupce
 Na świeżym powietrzu
 Narzeczona
 Nasz Kurier kochany
 Nie zapomniał do śmierci
 Niehonorowy człowiek
 Niespodzianka Filipa
 Niewieścia siła
 Niewolnice
 Niewolnice z Pipidówki
 Noc Bożego Narodzenia
 Noc karnawałowa
 [Notatki do komedii, powieści, nowel]
 [Notatnik]
 Nowele
- T 50, Z 1 t. 12
 T 49 (2 x)
 Cz-GC
 T 26, Z 5 t. 1
 Cz-BW
 Cz-KT
 T 76, Z 5 t. 4
 Cz-KC, Z 4 t. 9
 T 74, Z 3 t. 8
 T 49, Z 4 t. 8
 T 51, Z 4 t. 11, 5 t. 3
 T 56, 64
 T 14, 59 t. 3, Z 4 t. 6
 T 41
 T 46, Z 4 t. 11, 5 t. 2
 T 69
 T 59 t. 2
 Cz-K
 T 63
 T 72
 T 61
 T 59 t. 4, Z 4 t. 9
 T 14, 59 t. 3, Z 4 t. 6
 T 77
- Zb
 T 71, Z 5 t. 4
 T 12
 Zb
 Z 4 t. 9
 T 37, Z 1 t. 9, 4 t. 10, 5 t. 2
 zob. Pisma
 T 44, Z 4 t. 10, 5 t. 2
 Tr
 Cz-NR, Tp
 T 70, Z 5 t. 4
 T 39, 59 t. 4, Z 4 t. 9
 T 59 t. 3, Z 4 t. 8
 Cz-GT
 Z 4 t. 9
 Cz-KC
 Cz-K
 T 49 (2 x)
 Z 4 t. 9
 Z 4 t. 9
 Cz-E, K
 T 49 (2 x), Z 4 t. 8
 zob. Sabina
 T 28
 T 10
 T 72 (2 x)
 Cz-TI
 Cz-BW, NR
 Tp
 T 21, Z 1 t. 9, 5 t. 1
 T 40
 Cz-KP
 Tp
 Tr
 Cz-NR
 Cz-KW
 T 49 (2 x), Z 4 t. 8
 Cz-W
 T 49
 T 4
 zob. Niewolnice z Pipidówki
 T 83, Z 5 t. 5
 Z 4 t. 8
 Tr
 L 61, 62
 L 60
 T 64

Nowele i humoreski	Z 4 t. 9
Nowele i obrazki	T 59
Nowy dziennik	T 65, Z 5 t. 3
O Józję	T 67, Z 5 t. 4
O kawał ziemi	T 25, Z 1 t. 5, 3 t. 7, 4 t. 3
O różnych modach w literaturze powieściowej	Cz-TI
O różnych rakach trapiących ludzkość	Cz-KW
O zagon ziemi	T 72
Obrazy i obrazki	T 28
Obrazy i obrazki z tatrzańskej wycieczki	T 59 t. 4
Oczy Maryni	Cz-N
Odpowiedź na refleksję przyjaciela	Tr
Odpuść nam, jako i my odpuszczamy	T 16
Ojcowska wola	T 8, 59 t. 2
Okazja do nieba	Cz-NR
Ostatnia stawka	T 32, 59 t. 1, Z 1 t. 3
Ostatni z pięciu	T 49 (2 ×), Z 4 t. 8
P...	Cz-Ś
Pamiętnik Munia	T 88
Pan burmistrz z Pipidówki	T 54, 62, Z 4 t. 6
Pan Ignacy	Tr
Pan Pessimowski	Cz-NR
Pan Tomasz	Tr
Panna Aniela	Cz-NR
Panna Waleria	T 60, 64, 84, Z 5 t. 5
Panski żebrak	Tr
Pańskie dziady	T 47, Z 1 t. 10, 3 t. 5, 4 t. 5
Pasja do książek	T 49, Tr, Z 4 t. 8
Pies gadający	Tr, Z 4 t. 9
Piękna rozwódka	Cz-GT
Piękna żonka	T 57, Z 5 t. 3
Piękne słówka	zob. Po śmierci cioci
Pisma	Z 1, 3, 4, 5
Płytkie trzewiczki	Cz-KW
Po burzy	Cz-S
Po śmierci	T 59 t. 1
Po śmierci cioci	T 42, Z 5 t. 2
Po teatrze	Cz-KW
Po teatrze	T 85, Z 5 t. 5
Pocziwe psisko	Cz-TPD
Pod oknem	T 13, Z 5 t. 1
Podróż w Tatry	Cz-OD
Poezje	T 28
Pogrzeb przyjaciela	T 64, Z 4 t. 9
Polityczne kariery	Cz-TP
Polowanie na męża	T 9, Z 5 t. 1
Pozłacana młodzież	T 34, Z 5 t. 1
Pracowici próżniacy	T 22, Z 5 t. 1
Profesorka	T 73, 75, Z 1 t. 14, Z 4 t. 9
Projekt teatryków ludowych	Zb
Prosto z pensji	T 48, 59 t. 3
Protektorka	Z 4 t. 9
Próby	Tr
Przebudzeni	T 6, Z 4 t. 1
Przechrzt	T 59 t. 1
Przekłete pieniądze	T 89, Z 3 t. 15
Przeszołość i terażniejszość	T 7
Przez tydzień aktorem	T 72
Przygoda w wagonie	Z 4 t. 9
Radcy pana radcy	T 17, Z 4 t. 10, 5 t. 1
Rodzina Dylskich	T 31, 36
Romans bez miłości i miłość bez romansu	T 23
Romans wyrobnika	T 49 (2 ×), Z 4 t. 8
Rybak zza Wisły	T 49 (2 ×)
Rywale	T 59 t. 4
Ryzykowna gra	zob. Ostatnia stawka
Sabina	T 27, Z 1 t. 4, 3 t. 1
Sąd honorowy	Cz-BL
Sąsiedzi	T 45, Z 4 t. 11, 5 t. 2
Scena z dramatu	Tr
Scherzo	T 28

Scherzo	T 59 t. 3
Siostrzenica księdza proboszcza	T 24
Sobek	Cz-BL
Spadek po stryju	Tr
Sprawa kobiet	T 81, Z 5 t. 5
Stara dolina	Tp
Stara Kasia	T 64 (2x)
Stara Moškowa	T 49
Stary kościelny	Z 4 t. 8
Stary zegarmistrz	T 59 t. 3, Tp, Z 4 t. 8
Stróż nocny	Cz-KW
Studencka miłość	Cz-TI
Studentem całe życie	T 59 t. 3
Syrena	T 16
Szczęśliwi ludzie	Tr
Szkice fantastyczne	T 91, Z 4 t. 7
Szkice z Marienbadu	Cz-TI
Szpital wariatów	T 64 (2x), Z 4 t. 9
Szwaczk	zob. Panna Waleria
Szwaczk	T 84, Z 5 t. 5
Tajemnice Krakowa	T 19
Teatr amatorski	T 35, Z 5 t. 2
Teatr amatorski	T 14, 59 t. 3, Z 4 t. 6
Teatr dawny a dzisiejszy	Cz-PPSL
Tragedia grecka w góralskiej chacie	T 59 t. 2
Trzy dwory	T 11
Trzy szkice powieściowe z r. 1863	T 16
Tygodnik krakowski	Cz-K, Z 4 t. 7
Typowa Żydówka	Zb
Typy i obrazy krakowskie	T 49, Z 1 t. 13, 4 t. 8
U pańskiej klamki	T 49, Z 4 t. 8
U wdowy chleb gotowy	Zb
Ulicznik	Cz-PDz
Visio	Tr
W Boże Ciało	T 49, Z 4 t. 8
W raju	Cz-TI
W starym domu	T 49, Z 4 t. 8
W żydowskich rękach	T 58
Wędrowna muza	T 86, Z 5 t. 5
Wiedźma	T 72
Wigilia Bożego Narodzenia	T 59 (2x), Z 4 t. 9
Wigilia Macjusia	Cz-K
Wiś i Dziunia	T 82
Wojtek Dregal	Cz-KC
Wybór powieści	Z 2
Wydartuchy	Cz-GP
Wykład literatury polskiej	Cz-N
Wyprawa do fotografa	Cz-K
Z albumu maluczkich	T 59 t. 3, Z 4 t. 8
Z Hajnego [!]	T 28
Z książeczki pamiątek	Cz-BL, Tp
Z mętów społecznych	T 73, 75, Z 1 t. 14
Z moich wspomnień	Cz-PLA
Z mojego pamiętnika	Tr, Cz-TI
Z notatki do kroniki pisma	Tr
Z obozu do obozu	T 29
Z żałobnych dni	T 28
Za późno	T 5, 59 t. 1
Za winy niepopelnione	T 43, Z 1 t. 8, 3 t. 3
Zakłete pieniądze	T 33
Zakład o życie	Cz-KC
Zamki na lodzie	T 80
Zamknięcie teatru krakowskiego	Tr
Zarys urządzenia stowarzyszenia naukowego	Tr
Zaślepieni	zob. Piękna żonka
[Zeszyty notatek z 1860-1873, 1873-1890]	L 58, 59
Ziemowit ksiądz mazowiecki	T 3, 28
Złodziejska ambicja	T 72
Żony niewolników	T 16
Życie wśród ruin	T 20
Żydówka	T 15, Z 1 t. 6, 3 t. 4

OPRACOWANIA

Dzien. Poz. 1865 nr 94 s. 2 [not. biogr.]. — J. T. Kalina 1868 nr 24. — A. Z. *Dzien. Poz.* 1869 nr 110. — (b. a.): M. Bałucki. *Opiekun Domowy* 1871 nr 35. — P. CHMIELEWSKI. *Warsz. Roczn. Lit.* 1871 s. 67. — *Coś* (Kr.) 1871 nr 16, 1872 nr 3. — *Opiekun Domowy* 1871 nr 35. — (sk.). *Dzien. Poz.* 1872 nr 13 s. 2. — *Kłosa* 1872 nr 364 s. 424. — OMIKRON [W. SABOWSKI]: M. Bałucki. *Gaz. Nar.* 1876 nr 61. — Teatr amatorski Bałuckiego. *Afisz Teatr.* 1876 nr 144. — M. Bałucki, artysta humorystyczny. *Harap* (Kr.) 1876 nr 11, 16. — Album fotograficzne. *Kur. Kr.* 1876 nr 23. — ar.: M. Bałucki. *Goniec Teatr.* 1877 nr 16. — W. BOGUSŁAWSKI: Przegląd teatralny za r. 1876. *Ateneum* 1877 t. 1 s. 424. — S. K.: Bałucki wobec Dumasa i Micheleta. *Przegl. Lw.* 1877 t. 13 s. 68. — *Tyg. Ilustr.* 1877 t. 35 nr 63 s. 154 [not. o śmierci żony]. — *Czas* 1879 nr 126 [not. biogr.]. — L. I. [L. ILUSIEWICZ]: M. Bałuckiemu z powodu jego komedii „Sąsiedzi”. *Sztandar Pol.* 1880 nr 16 [wiersz]. — M. G. [M. GAWALEWICZ]: M. Bałucki. *Kłosa* 1881 nr 853 s. 278-279. — *Kłosa* 1881 t. 32 s. 125 [sąd J. I. Kraszewskiego o Bałuckim]. — P. KOSTECKI: Ziomku, słynny w Apolinie. *Gaz. Nar.* 1883 nr 104 [wiersz na cześć M. B.]. — A. SCHVAB-POLABSKÝ: M. Bałucki. *Česká politika* 1883 nr 285. — *Przegl. Tyg.* 1883 nr 20. — M. G. [M. GAWALEWICZ]: Nasz współczesny dramat i komedia. *Tyg. Powsz.* 1884 nr 26-30. — J. KOTARBIŃSKI: M. Bałucki. Sylwetka. *Kur. Codz.* 1884 nr 94 s. 1-2. — J. I. KRASZEWSKI: Listy z zakątka. *Biesiada Lit.* 1884 nr 47. — S. M. RZĘTKOWSKI: M. Bałucki. Sylwetka. *Echo Muz. i Teatr.* 1884 nr 18. — S. M. RZĘTKOWSKI: M. Bałucki. *Tyg. Ilustr.* 1884 t. 2 s. 257. — POSEŁ PRAWDY [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Bałucki. *Prawda* 1884 nr 44.

(Jubileusz 25-lecia pracy literackiej): AMA: Jubileusz M. Bałuckiego. *Echo Muz. i Teatr.* 1884 nr 57. — (a-k) [A. KLECKOWSKI]: Jubileusz M. Bałuckiego. *Nowa Reforma* 1884 nr 246-248. — B.: Bałucki we Lwowie. *Gaz. Lw.* 1884 nr 267. — CELLO: Mozaika. *Echo Muz. i Teatr.* 1884 nr 20. — P. CH. [P. CHMIELEWSKI]: M. Bałucki, wspomnienie jubileuszowe. *Prawda* 1884 nr 43. — DIABEL [W. ZENOWICZ?]: Jubilatowi M. Bałuckiemu. *Diabeł* 1884 nr 20 [wiersz]. — EOL [M. WOŁOWSKI]: Nasi goście. I. M. Bałucki. *Przegl. Tyg.* 1884 nr 5. — QUIS [M. GAWALEWICZ]. *Tyg. Powsz.* 1884 nr 44. — H. J.: M. Bałucki we Lwowie. *Nowa Reforma* 1884 nr 269. — W. RADKOWSKI:

Listy krakowskie. *Prawda* 1884 nr 49. — REDAKCJA: M. Bałucki. *Biesiada Lit.* 1884 nr 43. — *Dwutyg. dla Kobiety* 1884 nr 11 s. 131 [o pobycie M. B. w W-wie]. — Przyjęcie M. Bałuckiego w Kole Artystycznym. *Gaz. Kr.* 1884 nr 246. — Bałucki we Lwowie. *Gaz. Nar.* 1884 nr 266, nr 268. — *Gaz. Nar.* 1884 nr 238. — Bankiet dla Bałuckiego. *Gaz. Nar.* 1884 nr 268. — *Gaz. Warsz.* 1884 nr 243. — Pamiętnik pierwszego zjazdu kolegów 8 kl. Gimn. Św. Anny w Krakowie z 1857 r. z powodu jubileuszu 25-letniej pracy literackiej M. Bałuckiego w dniu 11 października 1884. Kr. 1884. — M. Bałucki. *Tyg. Ilustr.* 1884 nr 95. — M. Bałucki. *Světozor* (Praga) 1884 s. 565.

Bicz 1885 nr 15, nr 17, nr 20. — *Diabeł* 1885 nr 17 s. 1, *Dzien. Pol.* 1885 nr 204, *Gaz. Nar.* 1885 nr 204, *Kur. Por.* 1885 nr 252, nr 254, nr 338, nr 339 [o zamordowaniu matki M. B.]. — *Gaz. Lw.* 1885 nr 44 s. 3 [o pobycie we Lwowie]. — *Kur. Por.* 1885 nr 189 s. 5, nr 190 s. 3-4 [o śmierci Tomasza Florczyka, bohatera opowiadań M. B.]. — Adres młodzieży do Bałuckiego. *Nowa Reforma* 1885 nr 3; przedr. *Gaz. Nar.* 1885 nr 4. — Echa warszawskie. *Przegl. Tyg.* 1885 nr 46. — *Przew. Ginnastyczny* (Lw.) 1885 nr 6, nr 9 [przemówienie M. B.]. — Korespondencja ze Lwowa. *Tyg. Powsz.* 1885 nr 1 [spr. z przyjęcia na cześć M. B. w Kole Literackim we Lwowie]. — A. MAZANOWSKI: M. Bałucki jako powieściopisarz. Szkic krytyczny. *Ognisko Domowe* 1886 nr 100-95. — *Gaz. Nar.* 1886 nr 106 [udział w uroczystościach ku czci A. Asnyka]. — *Gaz. Nar.* 1886 nr 174 s. 2 [o pobycie w Pradze]. — T. JESKE-CHOIŃSKI: M. Bałucki jako powieściopisarz. *Kur. Warsz.* 1887 nr 274. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Typy i ideały pozytywnej beletrystyki polskiej. M. Bałucki. *Niwa* 1887 t. 31 z. 296 i odb. W-wa 1888. — A. NOWICKI: M. Bałucki jako poeta. *Kłosa* 1887 nr 1165. — KAMIENNY [J. JELEŃSKI]: Pan M. Bałucki i beletrystyka pozytywna. *Rola* 1888 nr 2. — A. MAZANOWSKI: M. Bałucki jako powieściopisarz. *Dod. Mies. Przegl. Tyg.* 1888 s. 240-255. — [A. MAZANOWSKI]: Nulla dies sine linea. *Przegl. Tyg.* 1888 nr 45. — C. PIENIAŻEK: M. Bałucki. Szkic literacki. *Ateneum* 1888 t. 4 s. 174-175; przedr. *Kur. Poz.* 1888 nr 110-130 i odb. Poz. 1888. [Rec.: A. N. *Prawda* 1888 nr 31; *Ateneum* 1888 t. 1 s. 174; *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1888 nr 197; C. Pieniżek. *Czas* 1888 nr 164; B. *Przegl. Powsz.* 1889 nr 21 s. 106-107]. — W.: M. Bałucki w świetle najnowszej krytyki. *Kur. Codz.* 1888 nr 213. — B. G.: Bałucki u Słowaków. *Przegl. Lit.* dod.

- Kraju* 1889 nr 2. — J. BLIŻIŃSKI: M. Bałucki i jego czarna magia. *Kur. Pol.* 1889 nr 39. — D.: Bałucki za Atlantykiem. *Przegl. Lit. dod. Kraju* 1889 nr 44. — K. ESTREICHER: Nagrody za utwory dramatyczne. *Kr.* 1889 s. 19. — E. JEJINEK: M. Bałucki. Spisovatelova autobiografie a několik slov k ní. *Hlas národa* 1889 nr 166. — T. JESKE-CHOŃSKI: Bałucki w Warszawie. *Gaz. Lw.* 1889 nr 284. — PUK [A. MIESZKOWSKI]: M. Bałucki. *Kur. Codz.* 1889 nr 309. — *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1889 nr 294 s. 236. — KAMIENNY [J. JEJINEK]: Na posterunku. Najnowsza powieść M. Bałuckiego, czyli nowa ohyda w „Kurierze Warszawskim”. *Rola* 1891 nr 8. — W. KRZ. *Pravda* 1891 nr 4. — *Dzien. Pol.* 1891 nr 30 [Bałucki we Lwowie]. — *Przegl. Tyg.* 1891 nr 46, 1892 nr 1. — M. GAWALEWICZ: M. Bałucki. Kartka z albumu. *Tyg. Ilustr.* 1893 nr 158. — E. GORDZIEWICZ: M. Bałuckiemu z okazji pobytu na świeżym powietrzu. *Diabeł* 1893 nr 17. — S. K. [S. KRZEMIŃSKI]: M. Bałucki. *Bluszcz* 1893 nr 1-2. — [J. A. ŚWIĘCICKI]: To jubilat? *Kur. Pol.* 1893 nr 21 [wiersz]. — *Biesiada Lit.* 1893 nr 1 [not. biogr.]. — M. Bałucki. *Goniec i Iskra* 1893 nr 4. — A. N.: Światła i cienie. *Wędrowiec* 1894 nr 43. — K. BARTOSZEWICZ: M. Bałucki. Sylwetka literacka. *Kraj* 1894 nr 16-21. — *Kraj* 1894 nr 30. — J. KENIG: Przegląd teatralny za r. 1894. *Ateneum* 1895 t. 1 s. 161. — M. Bałucki. *Gaz. Nar.* 1895 nr 59. — Prostota i patos, czyli Bałucki i A. Krzyżanowski. *Niwa* 1896 nr 2. — P. CHMIEŁOWSKI: M. Bałucki jako komediopisarz. *Ateneum* 1897 t. 2 s. 496-517; przedr. w książce: Nasza literatura dramatyczna. T. 2. Petersb. 1898. — Grupa Michałów: M. Bałucki, M. Chybiński, M. Konopiński. *Monitor* 1897 nr 43. — Wieczór wigilijny w „Sokole”. *Głos Narodu* 1897 nr 293 dod. nadzwyczajny s. 2. — P. CHMIEŁOWSKI: Zarys najnowszej literatury polskiej. *Kr.* 1898. — [K. KRUMŁOWSKI]. *Bocian* 1900 nr 24 [wiersz o M. B.]. — B. MENKES: *Teatr. Tyg. Nar.* 1900 nr 62. — MILKOWSKI: Daleś nam „Ryby grube”... *Dzien. Poz.* 1900 nr 70; *Nowa Reforma* 1900 nr 68 [wiersz na cześć M. B.]. — J. FLACH: M. Bałucki. Z powodu premiery. *Przedświt* 1901 nr 8. (Notatki o śmierci): N. N. *Głos* 1901 nr 43 s. 663; W. Pr. [W. PROKESZ]. *Kur. Warsz.* 1901 nr 289; MICHAŁ T. *Wielkopolanin* 1901 nr 45; *Czas* 1901 nr 240; *Dzien. Pol.* 1901 nr 430, 437; *Dzien. Poz.* 1901 nr 242, nr 243; *Gaz. Pol.* 1901 nr 286; *Kraj* 1901 nr 43; *Kur. Lw.* 1901 nr 290, nr 292; *Kur. Por.* 1901 nr 292; *Nowa Reforma* 1901 nr 242; *Praca* 1901 nr 43 s. 1187; *Wędrowiec* 1901 nr 42; *Zgoda* (Chicago) 1901 nr 45. (Nekrologi:) *Biesiada Lit.* 1901 nr 43; *Czas* 1901 nr 240; *Diabeł* 1901 nr 21; *Dzien. Chicagoski* 1901 nr 257; *Dzien. Pol.* 1901 nr 428, nr 455; *Dzien. Poz.* 1901 nr 243; *Echo Muz. i Teatr.* 1901 nr 42-43; *Gaz. Lw.* 1901 nr 241; *Gaz. Nar.* 1901 nr 290; *Gaz. Pol.* 1901 nr 285, nr 292; *Głos Narodu* 1901 nr 240; *Kalendar „Żyła Hrvatska”* 1901 s. 34-44; *Kraj* 1901 nr 41; *Kur. Lw.* 1901 nr 290-291; *Kur. Pol.* 1901 nr 289; *Lech* 1901 nr 243; *Nowa Reforma* 1901 nr 241, nr 295; *Przedświt* 1901 nr 241-247; *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1901 nr 243; *Przodownica* 1901 nr 11; *Słowo Pol.* 1901 nr 489, nr 491, nr 520, nr 526; *Tyg. Nar.* 1901 nr 40. (Sprawozdania z pogrzebu:) *Gaz. Lw.* 1901 nr 243. — *Gaz. Pol.* (Chicago) 1901 nr 46. — *Gaz. Pol.* 1901 nr 288. — *Kraj* 1901 nr 41. — *Kur. Lw.* 1901 nr 292. — *Kur. Pol.* 1901 nr 292. — *Kur. Por.* 1901 nr 293. — *Naprzód* 1901 nr 289. — *Nowa Reforma* 1901 nr 243. — alk. *Wiek Ilustr.* 1901 nr 288, nr 291. (Wspomnienia pośmiertne:) A. S. *Tyg. Mód i Powieści* 1901 nr 44 s. 356-357. — Al. W. *Słowo* 1901 nr 243. — (b. a.) *Gwiazdka Cieszyńska* 1901 nr 43. — K. BARTOSZEWICZ. *Nowa Reforma* 1901 nr 250-288. — J. B-r. [J. BISSINGER]. *Dzien. Poz.* 1901 nr 245. — E. B. [E. BOGDANOWICZ]. *Wiek Ilustr.* 1901 nr 289. — W. BOGUSŁAWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1901 nr 43. — PEŁKA [A. CHOLONIEWSKI]. *Kraj* 1901 nr 41. — D. *Kur. Warsz.* 1901 nr 289. — DAWNY. *Ilustracja Pol.* 1901 nr 6. — A. DOBROWOLSKI. *Kur. Por.* 1901 nr 290. — J. FLACH. *Przedświt* 1901 nr 243. — H. GALLE. *Książka* 1901 nr 11. — W. JABLONOWSKI. *Pravda* 1901 nr 43. — W. KAROLI. *Tyg. Pol.* 1901 nr 32 s. 250. — KOŚC. ŁUC. [Ł. KOŚCIELECKI]. *Kur. Codz.* 1901 nr 289. — LACH. *Kur. Pol.* 1901 nr 332. — Ł. *Kur. Lw.* 1901 nr 291; przedr.: *Zgoda* (Chicago) 1901 nr 46. — INOTNA [A. MICHALSKI]. *Gaz. Warsz.* 1901 nr 278. — A. NIEMOJEWSKI. *Głos* 1901 nr 43 s. 662. — B. PRUS: Kronika tygodniowa. *Kur. Codz.* 1901 nr 298; przedr. fragm. *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1901 nr 253. — Z. PRZYBYLSKI. *Kur. Teatr.* 1901 nr 35. — r. *Przedświt* 1901 nr 247. — KAPRYS [W. RABSKI]: Stary lew. *Kur. Warsz.* 1901 nr 294 [dot. kampanii prasy krakowskiej przeciw Bałuckiemu]. — W. SIEROSZEWSKI. *Zgoda* (Chicago) 1901 nr 47. — V. *Słowo Pol.* 1901 nr 491. — Z. *Kur. Warsz.* 1901 nr 288. — Z. PAR. *Kur. Codz.* 1901 nr 290, 292. — B. ZAWADZKI. *Wędrowiec* 1901 nr 43. — Bałucki i Płaskowski. *Kur. Poz.* 1901 nr 584. — Bałucki w Rosji.

- Zgoda* (Chicago) 1901 nr 48. — Ostatni wiersz Bałuckiego. *Przedświt* 1901 nr 246.
- K. BARTOSZEWICZ: M. Bałucki. *Nowa Reforma* i odb. Kr. 1902. — K. BARTOSZEWICZ: M. Bałucki. *Słowo Pol.* 1902 nr 175. — K. BARTOSZEWICZ: Życie i działalność literacka M. Bałuckiego. *Wędrowiec* 1902 nr 34-43. — P. CHMIEŁOWSKI: Dramat polski doby najnowszej. Lw. 1902. — F. L. HOVORKA: M. Bałucki. *Slovanský přehled* (Praga) 1902 s. 98-99. — M. Bałucki. *Kalendarz kr.* 1902 s. 96-97. — Pomnik M. Bałuckiego w Krakowie. *Lech* 1903 nr 129. — Z papierów po M. Bałuckim. *Kur. Kr.* 1903 nr 47. — K. I. CHRANIEWICZ: Oczerki nowiejszej polskiej literatury. Petersburg. 1904. — W. GOMULICKI: Kilka przyczynków do zyciorysu M. Bałuckiego. *Życie i Sztuka* dod. *Kraju* 1904 nr 39. — H. SIERADZKI: Nieznane utwory M. Bałuckiego. *Nitwa Pol.* 1904 nr 17. — G. ZAPOLSKA: Moralne zbrodnie. *Gaz. Pol.* (Czerniowce) 1904 nr 37. — Z. PRZYBYLSKI: M. Bałucki. *Gaz. Nar.* 1905 nr 70 dod. — M. Bałucki. *Rodzina Chrześcijańska* 1905 nr 242-243. — Z pośmiertnego albumu pisarzy polskich. M. Bałucki. *Praca* 1907 nr 37 s. 1190. — T. JESKE-CHOIŃSKI: M. Bałucki jako powieściopisarz. W książce: Pozytywizm w nauce i literaturze. W-wa 1908 s. 182-195. — O pomnik dla Bałuckiego. *Scena i Sztuka* 1908 nr 1. — *Kur. Poz.* 1908 nr 225 [zapowiedź wyboru dzieł M. B. w przekł. francuskim]. — Ch. [A. CHOLONIEWSKI]: Pamięci M. Bałuckiego. *Świat* 1911 nr 19. — J. KOTARBIŃSKI: O M. Bałuckim. Wspomnienie. *Kur. Warsz.* 1911 nr 270. — *Biesiada Lit.* 1911 nr 22, *Głos Narodu* 1911 nr 103, *Kur. Warsz.* 1911 nr 123, *Praca* 1911 nr 20, *Nowości Ilustr.* 1911 nr 19 [not. o odsłonięciu pomnika M. B. w Kr. dn. 4 maja]. — N. SCHIPPER: Żydzi w powieści polskiej. *Wychow. i Oświata* 1913 nr 73 s. 2-3. — W. FELDMAN: M. Bałucki. *Polsko-bułgarski przegląd* (Sofia) 1919 nr 8. — M. FRENKIEL: Bałucki czy Szymanowski. Wspomnienie. *Kur. Warsz.* 1921 nr 1. — M. SZYJKOWSKI: Dzieje komedii polskiej w zarysie. Kr. 1921. — J. KOTARBIŃSKI: Tragedia autorów. O M. Bałuckim i S. Kozłowskim. *Kur. Warsz.* 1922 nr 68. — E. ŁUNIŃSKI: Od Bałuckiego do Kozłowskiego. *Gaz. Por. i Wiecz.* 1922 nr 6257; *Świat* 1922 nr 6. — R. DYBOSKI: Modern Polish Literature. Oxford-Londyn 1924 s. 81-82. — T. ŻELEŃSKI. *Kur. Por.* 1924 nr 37. — K. BARTOSZEWICZ: Bałucki w Zakopanem w r. 1859. *Nowa Reforma* 1926 nr 240-241. — F. BIELAK: M. Bałucki. *Głos Narodu* 1926 nr 245. — Dr. J. E.: Razvítak poljske komedije. M. Bałucki — prvi poljski gradjanski komediograf. *Obzor* (Zagrzeb) 1926 nr z 28 listopada. — C. JANKOWSKI: Z czeczkotkowej szkatułki. Wil. 1926. — J. KOTARBIŃSKI: Ze świata uludy. W-wa 1926. — K. KRÓLIŃSKI: W 25 rocznicę zgonu Bałuckiego. *Słowo Pol.* 1926 nr 297, *Wiad. Teatr.* 1926 z. 47. — E. ŁUNIŃSKI: Rocznica Bałuckiego. *Świat* 1926 nr 48. — B. POCHMARSKI: W hołdzie Bałuckiemu. *Nowa Reforma* 1926 nr 221. — S. RUMELT: Dwudziestopięciolecie śmierci M. Bałuckiego. *Kur. Pol.* 1926 nr 260. — S. RUMELT: Estetyczna ocena komedii Bałuckiego. *Życie Teatru* 1926 nr 35-44. — S. RUMELT: Komedia obyczajowa: O utworach scenicznych Bałuckiego. Geneza komedii Bałuckiego. *Życie Teatru* 1926 nr 29-34. — T. SINKO: M. Bałucki. *Czas* 1926 nr 220; *Kur. Lit.-Nauk.* 1926 nr 42 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — Z. TEMPKA-NOWAKOWSKI: Wstęp do: M. Bałucki: Grube ryby. Kr. 1926 BN I, 95. — I. SCHREIBER: Bałucki a komedia niemiecka. *Ruch Lit.* 1927 nr 7 s. 224. — J. LORENTOWICZ: Dwadzieścia lat teatru. T. 1. W-wa 1929. — J. A. MADEY: M. Bałucki. *Kur. Lit.-Nauk.* 1929 nr 19 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — J. SOKOLICZ-WROCZYŃSKI: 70-lecie M. Bałuckiego. *Rzeczpospolita* 1929 nr 133. — W. BOROWY: Wisła w poezji polskiej. W-wa 1922 *Monografia Wisły* z. 15; przedr. w książce: Kamienne rękawiczki. W-wa 1932 s. 305-306. — Z. NOWAKOWSKI. *Pol. słownik biogr.* T. 1 (1935). — M. ASANKA-JAPOLL: M. Bałucki na Podhalu. *Gaz. Podhala* (Nowy Sącz) 1936 nr 29. — L. T.: Gdy profesorowie U. J. musieli obcinać brody. *Ilustr. Kur. Codz.* 1936 nr 66. — K. CZACHOWSKI: Bałucki jako powieściopisarz. *Kur. Lit.-Nauk.* 1937 nr 40 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — M. RULIKOWSKI: Pogrobowe zwycięstwo Bałuckiego. *Teatr* 1937/1938 nr 8/9. — S. RUMELT: Czy Bałucki był Żydem? *Ster* 1937 nr 40. — L. ŚLIWIŃSKI: Bałucki w oczach Orzeszkowej. *Polska Zbrojna w Kulturę* dod. *Polski Zbrojnej* 1937 nr 27. — A. R.: Jak umarł M. Bałucki? *Nowy Dzień*. 1937 nr 280 a.
- (100 rocznica urodzin:) (swb) [S. W. BALICKI]: „Piszący sztuki — Michał Bałucki”. *Ilustr. Kur. Codz.* 1937 nr 260. — S. W. BALICKI: Po Fredrze śmiał się najgłośniej. *Tempo Dnia* 1937 nr 261-262. — A. ROSENBERG: Ucieczka przed własną chorobą. *Ilustr. Rewia Tyg.* 1937 nr 41, nr 42. — J. S. W. [J. SOKOLICZ-WROCZYŃSKI]: M. Bałucki. *Express Por.* 1937 nr 124. — J. STĘPOWSKI: Stulecie Bałuckiego. *Kur. Lit.-Nauk.* 1937 nr 40 dod. *Ilustr. Kur. Codz.*; *Zwierciadło* 1937

nr 2. — J. WIŚNIOWSKI: W stulecie M. Bałuckiego. *Kur. Lit.-Nauk.* 1937 nr 40 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — Teatr krakowski uczci 100 rocznicę urodzin. *Głos Narodu* 1937 nr 256. — *Robotnik* (Radom) 1937 nr 122. — (b.). *Dzien. Lud.* 1938 nr 1. — Z. BRONCEL: *Zwierzciadło* 1938 nr 6 s. 26-27. — Z. BRONCEL: Stuletni jubileusz Bałuckiego. *Kronika Polski i Świata* 1938 nr 19. — T. D. [T. DWORAK]. *Myśl Nar.* 1938 nr 23. — S. GRZELECKI: Stulecie urodzin M. Bałuckiego. *ABC* 1938 nr 29. — H. L. *Na Szerokim Świecie* 1938 nr 22.

K. GRZYBOWSKA: Tragedia Bałuckiego. *Scena Pol.* 1938 nr 1 s. 21. — S. PAGACZEWSKI: Zapomniany Bałucki. *Głos Narodu* 1938 nr 82. — M. RULIKOWSKI: W sprawie „problemu Bałuckiego”. *Scena Pol.* 1938 nr 1. — I. TUROWSKA-BAROWA: Kraszewski i Bałucki. Z nieznaną korespondencji. W: *Księga ku czci J. I. Kraszewskiego*. Łuck 1939 i odb. — A. WYSOCKI: Molier Krakowa. Wspomnienie o M. Bałuckim. *As* 1939 nr 12.

Dr. E. D-wa: Gorlickie w literaturze. W. Potocki — W. Pol — M. Bałucki — M. Czuchnowski — J. Soplicki. *Dzien. Rzeszowski* 1945 nr 69 s. 2, nr 71 s. 2, nr 72 s. 2. — L. BUDRECKI: Powieść mieszczańska. *Wiś* 1947 nr 29. — S. FLUKOWSKI: Jeszcze raz Rydel. *Odrodzenie* 1947 nr 8. — K. R.: Kraków M. Bałuckiego. *Gaz. Lud.* 1947 nr 164. — Z. LEŚNODORSKI: „Dom otwarty” i epoka zamknięta. *Listy z Teatru* 1947 nr 11. — K. PIOTROWSKI: Teatrolologiczne gafy. *Tyg. Powsz.* 1947 nr 11 s. 12. — J. SŁOTWIŃSKI: O M. Bałuckim. *Twórczość* 1947 nr 1 s. 119-124. — J. SŁOTWIŃSKI: Niedostatki M. Bałuckiego. *Listy z Teatru* 1947 nr 10 s. 6-9. — J. A. SZCZEPAŃSKI: Dwie komedie mieszczańskie. *Odrodzenie* 1947 nr 8. — S. FOLFAŚIŃSKI: Kartka z żywota M. Bałuckiego. *Życie Częstochowy* 1948 nr 354 [o pobycie M. Bałuckiego w Częstochowie]. — Z. SKWARCZYŃSKI: Co się stało z „Antkiem”. *Wiś* 1948 nr 40-41. — M. SZCZEPKOWSKA: Rodowody komedii Bałuckiego. *Program Państw. Teatru Wybrzeże* (Sopot) sezon 1948/1949. — M. SZCZEPKOWSKA: Tragiczny humorysta. *Rejsy* 1948 nr 48. — W. ZECHENTER: Hymn „Klubu Kawalerów”. *Program Państw. Teatru Wybrzeże* (Sopot) sezon 1948/1949 [wiersz]. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Autor „Grubych ryb”. *Ilustr. Kur. Pol.* 1949 nr 44 s. 8. — K. OLSZEWSKI: M. Bałucki na scenach ochotniczych w Zagłębiu Dąbrowskim w latach 1915-1918. *Teatr Lud.* 1949 nr 3-4 s. 135-136. — T. DREWNOWSKI: Pociężna bałuckizna „Domów

otwartych”. *Łódź Teatr.* 1950 nr 1. — R. KOLONIECKI: Nieśmiertelność Bałuckiego. *Dziś i Jutro* 1950 nr 43. — J. SZELĄG [Z. MITZNER]: Nie tylko śtucki pisał Bałucki... *Dzien. Lit.* dod. *Dzien. Pol.* 1950 nr 43 s. 5. — Z. SKWARCZYŃSKI: O powieściach Bałuckiego. *Łódź Teatr.* 1950 nr 1. — J. A. SZCZEPAŃSKI: M. Bałucki — pisarz krakowskiego mieszczaństwa. *Program Państw. Teatru im. S. Jaracza* (Olsztyn-Elbląg) sezon 1950. — J. WYSZOMIRSKI: Śpięcia historyczne. *Łódź Teatr.* 1950 nr 1. — J. WYSZOMIRSKI: Tragiczny komediopisarz. *Express Wiecz.* 1950 nr 80 s. 3. — A. BRAYER: M. Bałucki. Wspomnienie w 50 rocznicę śmierci. *Dzien. Pol.* 1951 nr 272 s. 6. — K. CHŁEDOWSKI: Pamiętniki. T. 1. Wr. 1951 s. 55; wyd. nast. Kr. 1957. — E. MARTUSZEWSKI: M. Bałucki. *Głos Rob.* 1951 nr 275. — S. PAGACZEWSKI: Serce i uśmiech Krakowa. *Tyg. Powsz.* 1951 nr 42 s. 10-11. — W. WINNICKI: O Bałuckim. *Przekrój* 1951 nr 326 s. 10. — K. ZBIJEWSKA: Pisarz — obywatel. W 50 rocznicę śmierci M. Bałuckiego. *Od A do Z* dod. *Dzien. Pol.* 1951 nr 43. — M. Bałucki nie starzeje się. *Radio i Świat* 1951 nr 12 s. 7 [o wartości komedii i powieści M. Bałuckiego]. — K. GRZYBOWSKA: Teatr krakowski przed pół wiekiem. *Życie Lit.* 1952 nr 13 s. 4. — K. ZBIJEWSKA: Pan Michał. *Przekrój* 1952 nr 354 s. 7-8. — K. ZBIJEWSKA: Zna go Kraków cały. *Wiedza i Życie* 1952 nr 6. — E. MARTUSZEWSKI: O teatrze kukielkowym i M. Bałuckim. *Teatr* 1953 nr 3 s. 19. — A. ODNOVA: *Dziś i Jutro* 1953 nr 2. — J. ZANOZIŃSKI: Nieznany krytyk artystyczny — M. Bałucki. *Materiały do Studiów i Dyskusji z zakresu teorii i hist. sztuki, krytyki artyst. oraz badań nad sztuką*. W-wa 1953 nr 3-4 s. 228-271. — A. BRAYER: Sześćdziesiąt lat teatru krakowskiego. *Pam. Teatr.* 1954 nr 1 s. 110-111. — E. MARTUSZEWSKI: Bałuckiego „Tygodnik Krakowski”. *Życie Lit.* 1954 nr 25 s. 4. — Materiały do bibliografii. Wykaz tematyczny ważniejszych zestawień bibliograficznych... W-wa 1955 z. 6. — (bp): W 119 rocznicę urodzin M. Bałuckiego. *Echo Krakowa* 1956 nr 230 s. 1-2. — J. A. SZCZEPAŃSKI: M. Bałucki — pisarz krakowskiego mieszczaństwa. *Program Teatru im. Jaracza* (Olsztyn) 1956. — K. ZBIJEWSKA: Pan Michał. *Od A do Z* 1956 nr 41. — Śmierć pisarza (wg J. Kotarbińskiego). *Ziemia i Morze* 1956 nr 20 s. 8. — Ż. GIŻEWSKI: O lubianym komediopisarzu. *Gaz. Zielonogórska* 1957 nr 232 s. 5. — E. MARTUSZEWSKI: Bałucki i Podhale. *Literatura Lud.* 1957 nr 3 s. 48-51. — M. SERKOWSKA: Dwa oblicza M. Bałuckiego.

- Program Teatru Ziemi Lubuskiej* (Zielona Góra) 1957/1958. — A. ŻYGA: Tatry i góry w twórczości Bałuckiego. *Wierchy* 1957 s. 41-61. — K. I. GALCZYŃSKI: Pan Bałucki. *Nowa Kultura* 1958 nr 51/52 s. 7 [wiersz; z not.]. — B. KARELUSÓWNA: Z warsztatu komediopisarza i krytyka teatralnego. M. Bałucki — Cz. Jankowski. *Pam. Teatr.* 1958 nr 3/4 s. 477-481 [z tekstami listów]. — J. KORZENNY: Arnošt Schvab-Polabský w korespondencji z Polakami. *Zwrot* 1958 nr 3 s. 4-6. — J. SAKOWSKI: Sztuczki pana Bałuckiego. *Dzien. Pol.* 1958 nr 38 s. 3. — B. LUBOSZ: Z M. Bałuckim na Śląsku. *Program Teatru Pol.* (Bielsko) 1959. — M. FLASS: M. Bałuckiego z Częstochową gorącą przyjaźń. *Nad Wartą* 1960 nr 7 s. 3. — J. LESZCZYŃSKI: Bałucki i aktorzy. *Program Teatru Rozmaitości* (Łódź) 1960. — W. MASTALSKA-WILKOWA. *Dzien. Pol.* 1960 nr 306 s. 8-9. — J. ROSNOWSKA: M. Bałucki — krakowski antyklerykał. *Wiatraki* 1960 nr 6 s. 4. — J. KORZENNY: Bałucki w Czechach. *Zwrot* 1961 nr 11 s. 7-9 [z fotokopią listu M. Bałuckiego do A. Schvaba-Polabskiego]. — J. KORZENNY: M. Bałucki na scenach czeskich. *Pam. Teatr.* 1962 z. 3/4 s. 481-505 [w 1876-1902]. — W. N. [W. NATANSON]: Bałucki w Czechach. *Twórczość* 1962 nr 2 s. 159-160; sprostowanie: K. WYKA. *Twórczość* 1962 nr 5 s. 148. — A. ALEKSANDROWICZ: Pisarz, który śmiał się najgłośniej... *Program Teatru Osterwy* (Lubl.) 1964. — W. HORZYCA: Wielki świat Capowic, czyli bałuccyzyna denudata. *Proscenium* 1964 z. 5/6 s. 11-12 [uwagi o komediach Bałuckiego]. — J. MACIEJEWSKI: Debiut M. Bałuckiego na tle twórczości „przedburzowców”. *Biul. Polonist.* 1965 nr 24 s. 89-92 [streszcz. pracy doktorskiej]. — W. NATANSON: Polska komedia dell'arte. *Zeszyty Teatr.* 1965 nr 7 s. 6-12. — A. HAMERLIŃSKI. *Zielony Sztandar* 1966 nr 83. — B. KARELUSÓWNA: Echa przyjaźni między dwoma komediopisarzami. Listy Bałuckiego i Blizińskiego z l. 1881-1888. W: *Prace o literaturze i teatrze ofiarowane Z. Szwejkowskiemu*. Wr. 1966 s. 537-551. — A. KOWALKOWSKI: Twórczość i teatr M. Bałuckiego. *Życie Teatru* 1966 nr z dn. 27 III. — K. WITKOWSKA: Spuścizna rękopiśmienna M. Bałuckiego w zbiorach poznańskich. W: *Prace o literaturze i teatrze ofiarowane Z. Szwejkowskiemu*. Wr. 1966 s. 552-561. — K. ZBIJEWSKA. *Program Teatru im. Słowackiego w Kr.* 1966. — Kr. Zb. [K. ZBIJEWSKA]: Pan Bałucki przed teatrem! *Dzien. Pol.* 1966 nr 28 [dot. pomnika w Kr.].
- Za późno. St. K. [S. KOZŁOWSKA?]. *Postępek* (Poz.) 1922 nr 64 s. 4.
- Przebudzeni. J. ŚWIĘCKI [K. PIENKOWSKI]. *Ojczyzna* (Lipsk) 1864 nr 26. — S. BURKOT: Dwa listy w sprawie „Przebudzonych”. *Ruch Lit.* 1961 nr 2 s. 102-105 [fragm. z listu P. Wilkońskiej, list H. Merzbacha].
- Ojcowska wola. S. ŻEROMSKI: *Dzienniki*. T. 1. W-wa 1953 s. 271-272 [także o: „Dwie siostry” i „Do kraju”].
- Polowanie na męża. *Dzien. Lit.* (Lw.) 1867 nr 8 s. 119 [not. o napisaniu komedii]. — (B. O.). *Gaz. Nar.* 1867 nr 81. — F. FALEŃSKI. *Tyg. Ilustr.* 1867 t. 2 s. 8. — (Kaź. SKRZ.) [K. SKRZYŃSKI]. *Dzien. Poz.* 1868 nr 77 s. 1-2. — TAU. *Dzien. Lit.* 1868 nr 6 s. 92. — *Czas* 1868 nr 22. — *Dzien. Poz.* 1868 nr 124 s. 3, nr 138 s. 2. — *Gaz. Nar.* 1868 nr 30. — E. LUBOWSKI. *Bibl. Warsz.* 1869 t. 2 s. 530-534. — E. LUBOWSKI. *Bluszcz* 1869 nr 22 s. 151. — Al. [A. NIEWIAROWSKI]. *Dzien. Warsz.* 1869 nr 95. — O...le [W. M. OLENDZKI]. *Kalina* 1869 nr 29. — W. SZYMANOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1869 nr 73. — (W.). *Wiad. Polit., Lit. i Gosp.* 1869 nr 90. — *Gaz. Pol.* 1869 nr 103. — *Kur. Warsz.* 1869 nr 103. — *Mwówka* (Lw.) 1869 nr 3. — *Sobótka* 1869 nr 25. — *Dzien. Poz.* 1872 nr 283. — *Dzien. Poz.* 1874 nr 90. — *Orełownik* 1875 nr 41. — *Z. P. Kur. Kr.* 1877 nr 29. — *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1885 nr 116.
- Młodzi i starzy. [W. ŁOZIŃSKI]. *Dzien. Lit. i Polit.* 1867 nr 8-9. — J. SZUJSKI. *Przegl. Pol.* 1866/1867 t. 3 s. 379-85. — *Z. Dzien. Poz.* 1867 nr 43.
- Kobiety dramatów Słowackiego. *Dzien. Lit. i Polit.* 1867 nr 46 s. 737. — J. SZUJSKI. *Przegl. Pol.* 1867/1868 t. 1 s. 471-473.
- Żydówka. D. HENKIEL. *Tyg. Ilustr.* 1871 nr 207. — A. S. [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]. *Przegl. Tyg.* 1871 nr 20. — T. JESKE-CHOIŃSKI: w książce: *Żyd w powieści polskiej*. W-wa 1914 s. 45-48.
- Trzy szkice powieściowe... X. X. *Przegl. Pol.* 1868/1869 t. 3 s. 504-505.
- Radcy pana radcy. D. *Kalina* 1869 nr 6. — F. H. L. *Kłosa* 1869 t. 1 s. 249, 263. — E. LUBOWSKI. *Bibl. Warsz.* 1869 t. 2 s. 530-534. — E. LUBOWSKI. *Bluszcz* 1869 nr 18. — W. SZYMANOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1869 t. 1 s. 222. — S. TARNOWSKI. *Przegl. Pol.* 1869 z. 10. — *Dzien. Poz.* 1869 nr 131 s. 3. — *Kur. Warsz.* 1869 nr 93. — *Sobótka* 1869 nr 25. — P. CHMIEŁOWSKI. *Warsz. Roczn. Lit.* 1871 s. 58. — *Kur. Teatr.* (Lw.) 1871

- nr 49. — *Tyg. Wielkop.* 1871 nr 45. — *Dzien. Poz.* 1872 nr 20, nr 289. — *Tyg. Wielkop.* 1873 nr 43. — *Kaliszamin* 1875 nr 96. — *Kur. Pol.* 1875 nr 128. — *Ojczyzna* 1875 nr 203. — *Orełownik* 1875 nr 137. — *Czas* 1876 nr 204. — *Kraj* 1891 nr 7. — M. BALUCKI: Mój pierwszy występ na scenie warszawskiej. *Tyg. Ilustr.* 1896 nr 7. — *Tyg. Pol.* 1904 nr 14. — *Dzien. Poz.* 1916 nr 72. — J. KOTARBIŃSKI: Ze świata uludy. W-wa 1926 s. 78. — (bp). *Kur. Wielkop.* 1946 nr 15 s. 5. — Z. LEŚNODORSKI. *Tyg. Powz.* 1946 nr 15. — Dr. F. M. N. [F. M. NOWOWIEJSKI]. *Kur. Wielkop.* 1946 nr 99. — (pr). [B. PROMIŃSKI]. *Głos Wielkop.* 1946 nr 187, nr 197. — I. SOLIŃSKA. *Gaz. Zielonogórska* 1957 nr 259. — K. MARSZAŁEK. *Gaz. Białostocka* 1966 nr 269.
- Błyszczące nędze. E. LUBOWSKI. *Bibl. Warsz.* 1870 t. 4 s. 323-8. — R. WŁ. *Dzien. dla Wszystkich* 1885 nr 276.
- Życie wśród ruin. DR. OMEGA [J. I. KRASZEWSKI]. *Tydzien Polit., Nauk., Lit. i Artyst.* (Drezno) 1870 nr 35. — *Tyg. Katol.* 1870 nr 28.
- Nalanie natury. *Afisz Teatr.* 1871 nr 15, nr 16. — *Czas* 1871 nr 260. — *Kłosa* 1871 nr 335. — *Kraj* 1871 nr 258. — *Gaz. Lubel.* 1891 nr 223.
- Pracownicy próżniacy. A. Ś. [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]. *Przegl. Tyg.* 1871 nr 32. — *Czas* 1871 nr 60. — *Kłosa* 1871 t. 2 s. 348. — *Kraj* 1871 nr 60-61. — *Kur. Teatr. Lw.* 1871 nr 29-32. — *Przegl. Lw.* 1871 s. 495. — W. BOGUSŁAWSKI. *Kur. Warsz.* 1872 nr 73. — J. KOTARBIŃSKI. *Przegl. Tyg.* 1872 nr 14. — E. LUBOWSKI. *Bluszcz* 1872 nr 15. — W. SZYMANOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1872 t. 1 s. 229. — B. ZAWADZKI. *Świt* 1872 nr 1. — *Dzien. Poz.* 1872 nr 24. — *Wieniec* 1872 nr 29. — E. LUBOWSKI. *Bibl. Warsz.* 1873 t. 2 s. 378-382. — *Tydzien* (Piotrków) 1873 nr 16/17. — *Czas* 1881 nr 36. — *Dzien. Pol.* 1881 nr 38. — *Dzien. Poz.* 1881 nr 235.
- Siostrzenica księdza proboszcza. Ł. Br. [B. ŁOZIŃSKI]. *Tyg. Mód i Powieści* 1872 nr 52. — QUIDAM. *Przegl. Lw.* 1872 t. 4 s. 683-689. — *Tyg. Katol.* 1872 nr 12. — A. G. B. [A. G. BEM]. *Niwa* 1873 nr 41. — J. K. K. [J. K. KOTARBIŃSKI]. *Przegl. Tyg.* 1873 nr 15-16. — W. B. *Gaz. Pol.* 1873 nr 98. — *Warsz. Roczn. Lit.* 1873 s. 90.
- O kawał ziemi. [W. M. OLENDZKI]. *Tyg. Wielkop.* 1872 nr 46. — L. POWIDAJ. *Przegl. Pol.* 1872 z. 6. — *Dzien. Mód* 1872 nr 1. — *Pochodnia* 1872 nr 1. — *Warsz. Roczn. Lit.* 1872 s. 94. — J. K. KOTARBIŃSKI. *Przegl. Tyg.* 1873 nr 1.
- Emancypowane. L. POWIDAJ. *Przegl. Pol.* 1872/1873 t. 4 s. 126-130. — A. P. *Warsz. Roczn. Lit.* 1873 s. 74. — A. BŁYDOWSKI. *Dzien. Mód* 1873 nr 14. — Dr. NEMO. *Tyg. Wielkop.* 1873 nr 15. — J. K. K. [J. K. KOTARBIŃSKI]. *Przegl. Tyg.* 1873 nr 30. — *Czas* 1873 nr 75. — *Kur. Poz.* 1873 nr 255. — *Dzien. Poz.* 1873 nr 257, 259. — *Tyg. Wielkop.* 1873 nr 46. — *Wiarus* 1873 nr 129. — -a-. *Kłosa* 1874 nr 449. — WEREDYK [K. BARTOSZEWICZ]. *Afisz Teatr.* 1874 nr 76. — J. *Kur. Codz.* 1874 nr 22. — F. H. L. [F. H. LEWESTAM]. *Wiek* 1874 nr 22. — E. LUBOWSKI. *Bibl. Warsz.* 1874 t. 2 s. 430-433. — E. LUBOWSKI. *Bluszcz* 1874 nr 6. — W. SZYMANOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1874 nr 319-320. — *Dzien. Warsz.* 1874 nr 21. — *Tyg. Romansów i Powieści* 1874 nr 266. — *Dzien. Pol.* 1875 nr 20. — SPECTATOR. *Kraj* 1883 nr 9. — A. *Tyg. Pol.* 1904 nr 25. — R. ROLA. *Praca* 1904 nr 51. — *Kur. Poz.* 1904 nr 284. — *Gaz. Sanocka* 1906 nr 110.
- Sabina. H. SIENKIEWICZ. *Przegl. Tyg.* 1873 nr 48-50; przedr. Pisma. W-wa 1905 t. 77. — J. W. *Dzien. Mód* 1873 nr 23. — G. D. *Wiek* 1874 nr 210-11. — D. ZGLIŃSKI. *Niwa* 1874 nr 56-57. — *Opiekun Domowy* 1874 nr 20.
- Poezje. *Kraj* (Kr.) 1873 nr 296. — St. Gr. [S. GRUZIŃSKI]. *Dzien. Mód* 1874 nr 7. — E. L. [E. LUBOWSKI]. *Bibl. Warsz.* 1874 t. 4 s. 475-478. — A. PILECKI. *Warsz. Roczn. Lit.* 1874 s. 124. — A. PILECKI. *Opiekun Domowy* 1875 nr 4. — A. M. [A. MAZANOWSKI]. *Przegl. Tyg.* 1888 nr 5.
- Z obozu do obozu. A. PILECKI. *Warsz. Roczn. Lit.* 1874 s. 134. — *Ognisko Domowe* 1874/1875 nr 36-37. — li. *Przegl. Kryt.* 1875 nr 13. — A. PILECKI. *Opiekun Domowy* 1875 nr 4. — *Szkice Spół. i Lit.* 1875 nr 3.
- Byle wyżej. *Goniec* (Lw.) 1875 nr 1. — *Ojczyzna* (Lw.) 1874/1875 nr 207-208.
- Ostatnia stawka. li. *Przegl. Kryt.* 1876 nr 12. — K. M. [M. KONOPNICKA]. *Świt* 1886 nr 100.
- Zakłete pieniądze. L. POWIDAJ. *Przegl. Lit.* 1875 z. 1. — L. POWIDAJ. *Przegl. Mies.* 1875 nr 9. — L. POWIDAJ. *Przegl. Pol.* 1875 nr 1.
- Pozłacana młodzież. A-ry. *Tydzien Lit., Artyst., Nauk. i Spół.* 1876 nr 3. — F. H. L. [F. H. LEWESTAM]. *Kłosa* 1876 t. 23 nr 586. — E. LUBOWSKI. *Bluszcz*

1876 nr 39. — St. R. *Biesiada Lit.* 1876 nr 43, 45. — W. *Kłosa* 1876 nr 586. — L. WINKLER. *Tyg. Ilustr.* 1876 nr 40. — x. *Gaz. Pol.* 1876 nr 204. — *Czas* 1876 nr 60. — *Dzien. Pol.* 1876 nr 7. — *Gaz. Lit.* 1876 nr 7. — (S.) *Gaz. Nar.* 1876 nr 8. — *Kur. Codz.* 1876 nr 179. — *Kur. Warsz.* 1876 nr 179. — *Przegl. Tyg.* 1876 nr 34. — *Ruch Lit.* 1876 nr 3. — *Szczutek* (Lw.) 1876 nr 3 [wiersz]. — *Szkice Społ. i Lit.* 1876 nr 12. — *Wiek* 1876 nr 179, nr 204. — *Dzien. Poz.* 1884 nr 32. — *Kur. Poz.* 1884 nr 24. — Z. [H. GLIŃSKI]. *Kraj* 1892 nr 44.

Teatr amatorski. C. hr. *Harap* 1876 nr 16. — *Afisz Teatr.* 1876 nr 144. — *Czas* 1876 nr 196. — F. H. L. [F. H. LEWESTAM]. *Kłosa* 1877 nr 637. — E. LUBOWSKI. *Bluszcz* 1877 nr 37. — ORGON [Z. SARNECKI]. *Echo* 1877 nr 194. — J. T. [J. TRETIAK]. *Tydzien Lit., Artyst., Nauk. i Społ.* 1877 nr 7. — *Ruch Lit.* 1877 nr 43. — *Dzien. Poz.* 1878 nr 86. — Z. *Kraj* 1891 nr 10. — b. [A. BEAUPRÉ]. *Czas* 1896 nr 225. — J. F. [J. FLACH]. *Przegl. Pol.* 1896 t. 122 s. 425-426. — (io). *Głos Narodu* 1896 nr 225. — Pr. [W. PROKESCH]. *Nowa Reforma* 1896 nr 225.

Rodzina Dylskich. *Dzien. Poz.* 1876 nr 245. — *Ruch Lit.* 1876 nr 48. — *Tyg. Ilustr.* 1876 nr 49. — *Tyg. Powsz.* 1877 nr 26. — *Warta* 1879 s. 2962 [o wyst. w Wiedniu]. — *Wiek* 1877 nr 134. — *Czas* 1879 nr 255, *Kur. Por.* 1879 nr 312, *Przegl. Tyg.* 1879 nr 49 [notatki i komentarze na temat zakazu cenzury rządowej wystawienia sztuki w Stadttheater w Wiedniu]. — K. KASZEWSKI. *Kłosa* 1881 nr 820. — *Wiek* 1881 nr 56. — J. Łoz. [J. ŁOZIŃSKI]. *Kur. Por.* 1903 nr 349.

Komedie z oświatą. *Kur. Kr.* 1876 nr 61 [not. o napisaniu komedii]. — nt. [K. NITMAN]. *Kur. Kr.* 1877 nr 11. — MAREK POLNICH [M. PAWLIKOWSKI]. *Echo* (W-wa) 1877 nr 11 [polem.: *Kur. Kr.* 1877 nr 15]. — Z. SAWCZYŃSKI. *Szkola* 1877 nr 26-31. — *Afisz Teatr.* 1877 nr 15. — *Czas* 1877 nr 11. — *Gaz. Nar.* 1877 nr 69. — *Kur. Codz.* 1877 nr 69. — *Ruch Lit.* 1877 nr 14. — *Tydzien Lit., Artyst., Nauk. i Społ.* 1877 nr 30.

Latawica. St. K. [S. KOZŁOWSKA?]. *Postęp* (Poz.) 1922 nr 64. — Z. SZWEYKOWSKI. *Książka* 1922 nr 3.

Po śmierci cioci. A. K. *Czas* 1878 nr 32. — [J. GADOMSKI?]. *Tyg. Romansów i Powieści* 1878 nr 488. — K. KASZEWSKI. *Tyg. Powsz.* 1878 nr 19. — F. H. L. [F. H. LEWESTAM]. *Kłosa* 1878 nr 671. — E. LUBOWSKI. *Bluszcz* 1878 nr 19. —

IRCUS [J. MIEN]. *Echo* 1878 nr 62. — W. NOSKOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1878 nr 124. — St. M. Rz. [S. M. RZĘTKOWSKI]. *Biesiada Lit.* 1878 nr 123. — ORGON [Z. SARNECKI]. *Echo* 1878 nr 98. — J. T. [J. TRETIAK]. *Tydzien Lit., Artyst., Nauk. i Społ.* 1878 nr 60. — x. *Gaz. Pol.* 1878 nr 99. — *Dzien. Poz.* 1878 nr 99. — *Kur. Poz.* 1878 nr 98. — *Wiek* 1878 nr 99. — F. W. *Bibl. Warsz.* 1879 t. 4 s. 208-209.

Za winy niepopelnione. P. Ch. [P. CHMIEŁOWSKI]. *Niwa* 1879 nr 104. — K. KASZEWSKI. *Kłosa* 1879 nr 717. — J. K. K. [J. K. KOTARBIŃSKI]. *Przegl. Tyg.* 1879 nr 13. — W. MARRENÉ [W. MARRENÉ-MORZKOWSKA]. *Bibl. Warsz.* 1880 t. 1 s. 410-413. — *Ilustr. Kur. Codz.* 1939 nr 32. — jj. [J. JANOWSKI]. *Ilustr. Kur. Codz.* 1939 nr 46 [o filmowej adaptacji powieści].

Krewniaki. W. POMIAN [W. J. KOMIEROWSKI]. *Dzien. dla Wszystkich* 1879 nr 74. — K. S. [S. KRZEMIŃSKI]. *Bluszcz* 1879 nr 32. — St. M. Rz. [S. M. RZĘTKOWSKI]. *Biesiada Lit.* 1879 nr 185. — ORGON [Z. SARNECKI]. *Echo* 1879 nr 157. — LIĘGA [Z. SUMIŃSKI]. *Niwa* 1879 nr 111. — x. *Kur. Warsz.* 1879 nr 157. — B. ZAWADZKI. *Tyg. Powsz.* 1879 nr 30. — *Czas* 1879 nr 218. — *Gaz. Pol.* 1879 nr 158. — *Kłosa* 1879 nr 734. — *Kur. Por.* 1879 nr 195. — *Przegl. Tyg.* 1879 nr 30. — *Wiek* 1879 nr 157. — Z. M. *Kur. Codz.* 1879 nr 157; 1880 nr 225. — B. *Kur. Warsz.* 1880 nr 225. — Ch. D. M. [M. DZIKOWSKI]. *Dzien. dla Wszystkich* 1880 nr 11. — f. *Kur. Por.* 1880 nr 281. — K. KASZEWSKI. *Kłosa* 1880 nr 798. — S. K. [S. KRZEMIŃSKI]. *Bluszcz* 1880 nr 41. — E. LUBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1880 nr 251. — *Dzien. Poz.* 1880 nr 250. — *Gaz. Nar.* 1880 nr 74, nr 222. — x. *Gaz. Pol.* 1880 nr 225. — *Wiek* 1880 nr 225. — (d.). *Dzien. Pol.* 1884 nr 244, 268. — *Gaz. Nar.* 1884 nr 267. — ZOIL. *Kraj* 1892 nr 1. — Ad. D. [A. DOBROWOLSKI]. *Kur. Por.* 1900 nr 149. — Z. SARNECKI. *Wiek Ilustr.* 1900 nr 149. — E. LUBOWSKI. *Kur. Codz.* 1902 nr 213. — M. MASSONIUS. *Gaz. Pol.* 1902 nr 209. — W. PROKESCH. *Nowa Reforma* 1902 nr 130. — W. RABSKI. *Kur. Warsz.* 1902 nr 212. — fg. *Wiek Ilustr.* 1902 nr 210. — *Głos Narodu* 1902 nr 129. — R. ROLA. *Praca* 1903 nr 11 s. 278. — *Dzien. Poz.* 1903 nr 56. — W. B. [W. BARANOWSKI]. *Kur. Litewski* 1907 nr 283. — E. WESŁAWSKA. *Dzien. Wil.* 1907 nr 289. — S. J. *Dzien. Kijowski* 1908 nr 222. — Fr. H. *Kur. Litewski* 1912 nr 225. — W. P. [W. POPLAWSKI]. *Gaz. Por.* 1915 nr 186. —

- S. M. [S. MIŁASZEWSKI]. *Dzien. Powoz.* 1919 nr 254. — (w). *Kur. Pol.* 1919 nr 253. — J. LORENTOWICZ: Dwaściecia lat teatru. T. 1. W-wa 1929. — T. GIEWONT-SZCZECINA. *Głos Podhala* 1937 nr 8.
- Sąsiedzi. F. *Biesiada Lit.* 1880 nr 238. — L. I. [L. ILUSIEWICZ]. *Sztandar Pol.* 1880 nr 16 [wiersz]. — R. St. [S. RAMULT]. *Tydzien Pol.* 1880 nr 46. — ORGON [Z. SARNECKI]. *Echo* 1880 nr 161. — ZORJAN [T. SZUMSKI]. *Dzien. dla Wszystkich* 1880 nr 32/33. — *Czas* 1880 nr 75. — *Gaz. Warsz.* 1880 nr 257. — *Kur. Poz.* 1880 nr 243. — *Przegl. Tyg.* 1880 nr 31. — *Wiek* 1880 nr 160. — W. BOGUSLAWSKI. *Tyg. Powoz.* 1881 nr 43. — K. KASZEWSKI. *Kłosy* 1881 nr 852. — S. KRZEMIŃSKI. *Bluszcz* 1881 nr 45. — E. LUBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1881 nr 304. — PODOLAK. *Biesiada Lit.* 1881 nr 303. — S. K. *Prawda* 1881 nr 43. — x. *Gaz. Pol.* 1881 nr 232. — *Gaz. Warsz.* 1881 nr 255. — *Wiek* 1881 nr 232. — S. *Kraj* 1882 nr 19. — (-). *Dzien. Łódzki* 1885 s. 267. — ORGON [Z. SARNECKI]. *Echo Warsz.* 1888 nr 161.
- Grube ryby. (b). *Gaz. Nar.* 1881 nr 223. — W. BOGUSLAWSKI. *Tyg. Powoz.* 1881 nr 40. — Ch. D. M. [M. DZIKOWSKI]. *Dzien. dla Wszystkich* 1881 nr 27. — K. KASZEWSKI. *Kłosy* 1881 nr 858. — S. KRZEMIŃSKI. *Bluszcz* 1881 nr 39. — W. LUBICZ. *Tyg. Mąd i Powieści* 1881 nr 38. — E. LUBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1881 t. 2 s. 398. — R. St. [S. RAMULT]. *Tydzien Pol.* 1881 nr 42. — J. T. [J. TRETIĄK]. *Gaz. Lw.* 1881 nr 233. — Z. P. *Echo* 1881 nr 191. — *Czas* 1881 nr 222. — *Dzien. Pol.* 1881 nr 225. — *Gaz. Kr.* 1881 nr 45. — *Dzien. Poz.* 1881 nr 82; 1885 nr 32. — *Kur. Poz.* 1885 nr 33. — *Dom Pol.* 1888 nr 30. — * * * [A. KRECHOWIECKI]. *Gaz. Lw.* 1891 nr 38. — *Kur. Lw.* 1896 nr 109. — J. FLACH. *Przedświt* 1901 nr 275. — A. GRON. *Monitor* 1901 nr 49. — *Kur. Poz.* 1901 nr 586. — R. *Kur. Poz.* 1904 nr 290. — (Z.). *Gaz. Pol.* (Czerńowce) 1906 nr 8. — A. S. G. *Dzien. Kijowski* 1907 nr 20. — W. BARANOWSKI. *Kur. Litewski* 1907 nr 164. — E. M. *Głos* 1907 nr 143. — ri. *Gaz. Przemyska* 1907 nr 58. — W. ŚLIZIEN. *Dzien. Wil.* 1907 nr 169. — *Głos Narodu* 1908 nr 401. — *Nowa Reforma* 1909 nr 443. — W. BUKOWIŃSKI. *Sfinks* 1911 t. 4 s. 128-138. — K. E. [K. EHRENBERG]. *Kur. Por.* 1911 nr 269. — B. MARCHLEWSKI. *Kur. Poz.* 1911 nr 237. — r. *Nowa Gaz.* 1911 nr 444. — W. R. [W. RABSKI]. *Kur. Warsz.* 1911 nr 268. — [M. SYNORADZKI]. *Biesiada Lit.* 1911 nr 44. — T. M. S. *Dzien. Kijowski* 1911 nr 327. — R. [M. WIERZBIŃSKI]. *Praca* 1911 nr 43. — T. M. S. *Dzien. Kijowski* 1913 nr 65. — *Ilustr. Kur. Codz.* 1915 nr 153, nr 225. — K. KRUMLOWSKI. *Ilustr. Kur. Codz.* 1917 nr 71. — M. SZYJKOWSKI. *Ilustr. Kur. Codz.* 1920 nr 161. — T. ŻELEŃSKI-BOY. *Czas* 1920 nr 199; przedr. w książkach: *Flirt z Melpomeną. Wieczór 2.* W-wa 1921; *Pisma.* T. 19. W-wa 1963. — *Dzien. Cieszyński* 1920 nr 289. — J. DROBNIK. *Kur. Poz.* 1921 nr 1. — L. SKOCZYŁAS. *Głos Narodu* 1921 nr 152. — W. TATARZANKA. *Słowo Pomorskie* 1921 nr 97. — T. ŻELEŃSKI-BOY. *Kur. Por.* 1924 nr 37; przedr. w książkach: *Flirt z Melpomeną. Wieczór 4.* W-wa 1924; *Pisma.* T. 20. W-wa 1963. — A. ĆWIKOWSKI. *Dzien. Lud.* 1922 nr 99. — J. GESZWIN. *Gaz. Por. i Wiecz.* 1922 nr 6373. — H. HESCHELES. *Chwila* 1922 nr 1157. — INTERIM. *Kur. Lw.* 1922 nr 96. — E. Ł. [E. ŁUSKINA]. *Goniec Kr.* 1922 nr 146, 160. — S. MAYKOWSKI. *Słowo Pol.* 1922 nr 97. — S. PIENKOWSKI. *Gaz. Warsz.* 1922 nr 50. — W. P. [W. PROKESCH]. *Nowa Reforma* 1922 nr 133. — M. Sz. [M. SZYJKOWSKI]. *Ilustr. Kur. Codz.* 1922 nr 158. — Wl. L. *Gaz. Wil.* 1922 nr 252. — W. WOLERT. *Robotnik* 1922 nr 47. — ZASTĘPCA. *Czas* 1922 nr 133. — B. *Robotnik* 1924 nr 35. — W. BRUNER. *Dzien. Pol.* 1924 nr 28. — S. JURK. *Ziemia Przemyska* 1924 nr 49. — K. MAKUSZYŃSKI. *Rzeczpospolita* 1924 nr 34. — J. St. [H. NAGLEROWA]. *Echo* 1924 nr 20. — Ho. [H. ROMER-OCHENKOWSKA]. *Słowo (Wil.)* 1924 nr 234. — S. PIENKOWSKI. *Gaz. Warsz.* 1924 nr 35. — PILAWA [W. STANISLAWSKA]. *Dzien. Wil.* 1924 nr 233. — A. ZAGÓRSKI. *Przegl. Wiecz.* 1924 nr 30. — J. K. [J. KOLLER]. *Dzien. Poz.* 1925 nr 48, nr 52. — J. KOTARBIŃSKI: *Aktorzy i aktorki.* W-wa 1925. — E. LIGOCKI. *Kur. Poz.* 1925 nr 48. — Z. DZIERŻYŃSKI. *Gaz. Kaliska* 1926 nr 294. — ESKA. *Kur. Stanisławowski* 1926 nr 285. — St. M. [S. MRÓZ]. *Ilustr. Kur. Codz.* 1926 nr 266. — J. STEPOWSKI. *Gaz. Lit.* 1926 nr 17. — *Przegl. Wołyński (Łuck)* 1926 nr 8. — S. RUMELT. *Ruch Lit.* 1927 s. 45. — J. KOLLER. *Dzien. Poz.* 1928 nr 220. — J. LORENTOWICZ: *Dwaściecia lat teatru.* T. 1. W-wa 1929. — E. H. *Naprzód* 1930 nr 117. — (as). *Kur. Zach.* (Sosnowiec) 1936 nr 123. — J. J. *Ilustr. Kur. Codz.* 1937 nr 262. — M. K. [M. KAUFER]. *Nowy Dzien.* 1937 nr 260. — T. SINKO. *Czas* 1937 nr 260. — Sz. *Kuźnica (Kat.)* 1937 nr 18. — H. WIEL. [H. WIELOWIEYSKA]. *Nasz Wyrz.* (Kr.) 1937 nr 7. — Z. BRONCEL. *Kronika Polski i Świata* 1939 nr 4. — T. D. [T. DWORAK]. *Mysł Nar.* 1939 nr 5. — EDDY. *Słowo (Wil.)* 1939 nr 33. — K. HUSAR-

- SKI. *Wiedza i Życie* 1939 nr 3. — R. KOŁONIECKI. *Pion* 1939 nr 4. — M. MOROZOWICZ-SZCZEPKOWSKA. *Skawca* (W-wa) 1939 nr 3. — S. P. O. [S. PODHORSKA-OKOŁÓW]. *Bluszcz* 1939 nr 5. — K. WIERZYŃSKI. *Gaz. Pol.* 1939 nr 18. — T. ŻELEŃSKI-BOY. *Kur. Por.* 1939 nr 29. — K. *Biul. Informacyjny* (Rzeszów) 1945 nr 29. — A. L. G. *Naprzód Dolnośląski* 1946 nr 253. — W. BACEWICZÓWNA. *Dziś i Jutro* 1946 nr 30. — W. BAK. *Głos Wielkop.* 1946 nr 109. — BYWALEC [K. BEYLIN]. *Express Wiecz.* 1946 nr 40. — J. BRZOZA. *Trybuna Rob.* 1946 nr 70. — S. E. BURY. *Dzien. Lud.* 1946 nr 176. — (Der.) [M. DEREŻYŃSKI]. *Robotnik Pomorski* 1946 nr 129. — S. R. DOBROWOLSKI. *Polska Zbrojna* 1946 nr 177. — A. GRODZICKI. *Dzien. Zach.* 1946 nr 68. — B. KAMODZIŃSKI. *Rzeczpospolita* 1946 nr 62. — J. KAWECKI. *Dziś i Jutro* 1946 nr 30. — J. M. KOBUS. *Jedność Nar.* 1946 nr 43. — M. K. [M. KOFTA]. *Trybuna Dolnośląska* 1946 nr 46. — K. KOŚCIŃSKA. *Walka Młodych* 1946 nr 26. — T. KOWZAN. *Pionier* 1946 nr 77. — T. KRASZEWSKI. *Ilustr. Kur. Pol.* 1946 nr 111. — T. KUDLIŃSKI. *Tyg. Powsz.* 1946 nr 4. — kydr. [J. KYDRYŃSKI]. *Przekrój* 1946 nr 73. — M. MARKOWSKI. *Jutro* 1946 nr 10. — J. N. MILLER. *Robotnik* 1946 nr 181. — E. MISIOLEK. *Dzien. Bałtycki* 1946 nr 94, 98, 140. — H. POLKÓWNA. *Odra* 1946 nr 14. — J. SOKOLICZ-WROCZYŃSKI. *Głos Rob.* 1946 nr 216. — J. SZCZAWIEJ. *Teatr* 1946 nr 4. — W. URBAŃSKI. *Gaz. Morska* 1946 nr 145. — B. WINNICKI. *Naprzód Dolnośląski* 1946 nr 45. — B. WÓJCICKI. *Życie Warszawy* 1946 nr 178. — S. ZIELIŃSKA. *Głos Narodu* 1946 nr 189. — *Kur. Szczeciński* 1946 nr 1. — H. BRZEŃSKI. *Gaz. Rob.* 1947 nr 341. — A. DZIENISZUK. *Arkona* 1947 nr 7/8. — jer. *Trybuna Dolnośląska* 1947 nr 259. — m. o. *Gaz. Lud.* 1947 nr 227. — J. PIECHOCKI. *Ziemia Kujawska* 1947 nr 8; przedr. *Ziemia Pomorska* 1947 nr 141. — B. SURÓWKA. *Dzien. Zach.* 1947 nr 339. — ju. *Kur. Szczeciński* 1948 nr 259. — W. L. [W. LACHNITT]. *Tyg. Wybrzeża* 1948 nr 36-37. — EAn. [E. ANISZCZENKO]. *Program Teatru Miejskiego w Gnieźnie* sezon 1948/1949. — M. DEREŻYŃSKI. *Gaz. Pomorska* 1949 nr 52. — J. PIECHOCKI. *Ziemia Pomorska* 1949 nr 52. — B. SURÓWKA. *Dzien. Zach.* 1949 nr 340. — R. KOŁONIECKI. *Dziś i Jutro* 1950 nr 43. — S. PAGACZEWSKI. *Program Teatru Pol.* (Bielsko) 1950 nr 14. — (Za). *Życie Olsztyńskie* 1950 nr 118. — J. ZAGÓRSKI. *Program Teatru Pol.* (Bielsko) 1950 nr 14. — MOST. *Głos Ludu* 1951 nr 7. — T. SZAFAR. *Trybuna Rob.* 1951 nr 38. — Z. BEDNORZ. *Katolik* 1956 nr 45. — J. T. DYBOWSKI. *Rzeczpospolita* 1956 nr 35. — G. N. *Trybuna Opolska* 1956 nr 241. — E. MARTUSZEWSKI. *Warmia i Mazury* 1956 nr 17 [polem.: P. Rudnian. *Warmia i Mazury* 1957 nr 1; E. Martuszeński. Nr 2]. — W. SHEYBAL. *Tyg. Pol.* 1957 nr 10-11. — T. KWAŚNIEWSKI. *Życie Częstochowy* 1958 nr 71. — L. PROSZOWSKI. *Gwarek* 1958 nr 19. — R. DANECKI. *Express Poz.* 1962 nr 212. — M. JAGOZEWSKI. *Dzien. Łódzki* 1962 nr 12. — J. MARKIEWICZ. *Ilustr. Kur. Pol.* 1962 nr 273. — W. ORŁOWSKI. *Głos Rob.* 1962 nr 14. — E. SULIBORSKA. *Odgłosy* 1962 nr 2. — K. BEYLIN. *Express Wiecz.* 1964 nr 36. — O. BŁAŻEWICZ. *Głos Tyg.* 1964 nr 137. — S. POLANICA [S. E. BURY]. *Słowo Powsz.* 1964 nr 35. — J. CZULIŃSKI. *Trybuna Mazowiecka* 1964 nr 51. — R. DANECKI. *Express Poz.* 1964 nr 132. — W. FILLER. *Kultura* 1964 nr 8. — S. GAŚSOWSKI. *Gaz. Poz.* 1964 nr 135. — A. GRODZICKI. *Życie Warszawy* 1964 nr 37. — J. KŁOSSOWICZ. *Polityka* 1964 nr 26. — EL. ŻM. [J. LILEJKO]. *Zwierciadło* 1964 nr 8. — W. NATANSON. *Teatr* 1964 nr 6. — T. S. [T. SYGA]. *Stolica* 1964 nr 11. — R. SZYDŁOWSKI. *Trybuna Ludu* 1964 nr 42. — K. KLEINE: *Wielcy aktorzy polscy w „Grubych rybach”*. *Zeszyty Teatr.* 1965 nr 7. — (Ami) [B. SOLIŃSKI]. *Nadodrże* 1965 nr 6. — B. SOL. [B. SOLIŃSKI]. *Gaz. Zielonogórska* 1965 nr 114. — M. WYRZYKOWSKI. *Gaz. Zielonogórska* 1965 nr 85. — J. SZYMKOWICZ-GOMBROWICZ. *Życie Radomia* 1966 nr 78.
- Pańskie dziady. M. K. [M. KONOPNICKA]. *Kłosa* 1881 nr 856. — W. [W. PRZYBOROWSKI]. *Kur. Codz.* 1881 nr 285. — Z. P. *Echo* 1881 nr 247. — [A. MAZANOWSKI]. *Przegl. Tyg.* 1889 nr 7. — Z. SKWARCZYŃSKI. *Wieś* 1948 nr 25.
- Typy i obrazki krakowskie. R. B. [R. BUCZYŃSKI]. *Niwa* 1881 t. 20 s. 457-459. — J. K. *Pravda* 1881 nr 25. — M. K. [M. KONOPNICKA]. *Kłosa* 1881 nr 856. — J. KOTARBIŃSKI. *Nowiny* 1881 nr 204. — W. WAIŁGÓRA [W. PRZYBOROWSKI]. *Kur. Codz.* 1881 nr 241. — R. B. *Bibl. Warsz.* 1881 t. 3 s. 312-316. — *Biesiada Lit.* 1881 t. 11 s. 362. — *Gaz. Kr.* 1881 nr 23. — *Tyg. Powsz.* 1881 nr 35. — A. M. L. *Przegl. Pol.* 1894 z. 10. — E. ORZESZKOWA: *Listy zebrane*. T. 1. W-wa 1954 s. 153-154, 156, 216 [sprawa wydania „Typów”].
- 2 5 0 0 0. *Czas* 1881 nr 270 [not. o pisaniu powieści]. — *Gaz. Nar.* 1883 nr 219. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Kur. Warsz.* 1891 nr 349. — *Głos* 1891 nr 46. — P. Chm. [P. CHMIEŁOWSKI]. *Wędrowiec*

1892 nr 7. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Niwa* 1892 nr 7; *Wiek* 1892 nr 13. — K. KASZEWSKI. *Bibl. Warsz.* 1892 t. 1 s. 586-592. — *Ateneum* 1892 t. 2 s. 180.

Gęsi i gąski. B. *Przegl. Lit. i Artyst.* 1882 nr 16. — L. K. *Czas* 1882 nr 260. — ORGON [Z. SARNECKI]. *Gaz. Kr.* 1882 nr 191. — (b). *Gaz. Nar.* 1883 nr 43. — F. *Gaz. Pol.* 1883 nr 212. — (P). [M. PAWLIKOWSKI]. *Nowa Reforma* 1883 nr 2/3. — R. *Rola* 1883 nr 40. — (sk). *Kur. Por.* 1883 nr 264. — *Bibl. Warsz.* 1883 t. 1 s. 53-54. — *Dwutyg. dla Kobiet* 1883 nr 3. — *Dzien. dla Wszystkich* 1883 nr 5. — *Dzien. Poz.* 1883 nr 247. — *Kur. Poz.* 1883 nr 247. — J. G. [J. GADOMSKI]. *Świt* 1884 nr 11. — mg. [M. GAWALEWICZ]. *Tyg. Powsz.* 1884 nr 23. — K. KASZEWSKI. *Kłosa* 1884 nr 988. — E. LUBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1884 nr 75. — m. *Kur. Por.* 1884 nr 149. — W. MARRENÉ [W. MARRENÉ-MORZKOWSKA]. *Dzien. Łódzki* 1884 nr 130. — B. ZAWADZKI. *Echo Muz. i Teatr.* 1884 nr 36. — zn. *Niwa* 1884 s. 236. — *Dzien. Poz.* 1884 nr 4. — *Głos Narodu* 1902 nr 213. — B. H. [B. HERTZ]. *Kur. Litewski* 1907 nr 181. — W. ŚLIZIEN. *Dzien. Wil.* 1907 nr 186. — B. MARCHLEWSKI. *Kur. Poz.* 1910 nr 263. — R. [M. WIERZBIŃSKI]. *Praca* 1910 nr 47. — A. DOBROWOLSKI. *Kur. Warsz.* 1913 nr 222. — E. K. [K. EHRENBURG]. *Kur. Por.* 1913 nr 223. — T. KOSTECKI. *Gaz. Por. 2 Grosze* 1913 nr 222. — m. d. *Złoty Róg* 1913 nr 34. — [M. SYNORADZKI]. *Biesiada Lit.* 1913 nr 38. — K. WROCZYŃSKI. *Prawda* 1913 nr 34. — Z. *Gaz. Warsz.* 1913 nr 220. — F. *Gaz. Kr.* 1915 nr 438. — *Ilustr. Kur. Codz.* 1915 nr 263. — A. D. [A. DOBROWOLSKI]. *Kur. Warsz.* 1919 nr 302. — S. W. *Kur. Pol.* 1919 nr 283. — *Robotnik* 1919 nr 349. — J. KOLLER. *Dzien. Poz.* 1925 nr 215. — W. NOSKOWSKI. *Kur. Poz.* 1925 nr 214. — A. CŹWIKOWSKI. *Dzien. Lud.* 1926 nr 209. — J. GESZWIND. *Kur. Lw.* 1926 nr 207-208. — T. D. [T. DWORAK]. *Mysł Nar.* 1938 nr 23. — I. KRZYWICKA. *Skamander* 1938 z. 96/98. — J. N. MILLER. *Robotnik* 1938 nr 140. — J. PARANDOWSKI. *Gaz. Pol.* 1938 nr 136. — T. ŻELEŃSKI-BOY. *Kur. Por.* 1938 nr 137. — *Kronika Polski i Świata* 1938 nr 19-20. — *Światowid* 1938 nr 26.

Dom otwarty. *Kur. Warsz.* 1882 nr 257; *Przegl. Lit. i Artyst.* 1882 nr 16; *Tyg. Powsz.* 1882 nr 51 [not. o pisaniu komedii]. — (b). *Gaz. Nar.* 1883 nr 99. — JASTRZĘBIEC. *Przegl. Lit. i Artyst.* 1883 nr 7. — KAROL [J. KOTARBIŃSKI]. *Kłosa* 1883 nr 949. — L. K. *Czas* 1883 nr 75. — mg. *Tyg. Powsz.* 1883

nr 36. — St. [S. ROSSOWSKI]. *Szczutek* 1883 nr 18 dod. — S. K. *Prawda* 1883 nr 36. — TUMULT. *Ziarno* (Lw.) 1883 nr 21. — O. VIOLA [M. WOŁOWSKI]. *Tyg. Romansów i Powieści* 1883 nr 767. — X. *Gaz. Kr.* 1883 nr 75. — *Bibl. Warsz.* 1883 t. 3 s. 252-253. — *Dwutyg. dla Kobiet* 1883 nr 3. — *Dzien. Pol.* 1883 nr 100. — *Echo Muz. i Teatr.* 1883 nr 9. — *Gaz. Pol.* 1883 nr 198. — *Goniec Wielkopol.* 1883 nr 235. — *Kur. Poz.* 1883 nr 235. — *Przegl. Tyg.* 1883 nr 36. — *Wiek* 1883 nr 197. — CELLO. *Echo Muz. i Teatr.* 1884 nr 18. — K. KASZEWSKI. *Kłosa* 1884 nr 969. — S. KRZEMIŃSKI. *Bluszcz* 1884 nr 6. — E. LUBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1884 t. 1 s. 62. — W. M. *Przegl. Tyg.* 1884 s. 33. — [A. WIŚLICKI]. *Przegl. Tyg.* 1884 nr 3. — B. ZAWADZKI. *Echo Muz. i Teatr.* 1884 nr 17. — *Bluszcz* 1884 s. 46. — *Dzien. dla Wszystkich* 1884 nr 75. — (-). *Dzien. Łódzki* 1884 nr 19. — (cz.). [B. CZERWIŃSKI]. *Gaz. Nar.* 1887 nr 215. — ZOIL. *Kraj* 1890 nr 48. — Z. *Dzien. Pol.* 1891 nr 238. — ZOIL. *Kraj* 1891 nr 42. — K. T. *Nowy Kur. Pol.* 1893 nr 27. — ski. [W. RASZEWSKI]. *Kur. Poz.* 1897 nr 106. — R. P. *Dzien. Pol.* 1899 nr 244. — *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1903 nr 141. — (As.). *Wiek Ilustr.* 1904 nr 34. — *Głos Narodu* 1904 nr 2 dod. — K. ŁOZIŃSKI. *Dzien. Kijowski* 1906 nr 91. — SIAJAD. *Głos Rzeszowski* 1906 nr 14. — E. WĘSŁAWSKA. *Dzien. Wil.* 1906 nr 64. — *Dzien. Kijowski* 1907 nr 297. — *Głos Narodu* 1908 nr 428. — C. *Kur. Wil.* 1911 nr 145. — L. R. *Dzien. Kijowski* 1913 nr 273. — M. *Kur. Poz.* 1913 nr 5. — R. [M. WIERZBIŃSKI]. *Praca* 1913 nr 2. — P. BAŃKOWSKI. *Głos Pol.* 1915 nr 41. — S. NOYSZEWSKI. *Gaz. Por. 2 Grosze* 1917 nr 42. — K. OLCHOWICZ. *Sfinks* 1917 nr 97/98. — (ac). *Naprzód* 1918 nr 212. — J. BILIŃSKI. *Dzien. Poz.* 1920 nr 13. — M. KONIECZNY. *Kur. Poz.* 1920 nr 14. — W. BELZA. *Przegl. Teatr.* 1921 nr 36. — W. TATARZANKA. *Słowo Pomorskie* 1921 nr 2. — M-ski. *Głos Pomorski* 1922 nr 149. — J. Kos. [J. KOSSOWSKI]. *Rzeczpospolita* 1923 nr 34. — A. ZAGÓRSKI. *Express Por.* 1923 nr 34. — J. APPENZLAK. *Nasz Przegl.* 1924 nr 53. — W. BRUNER. *Dzien. Pol.* 1924 nr 43. — W. JAMPOLSKI. *Kur. Lw.* 1924 nr 115. — Mił. W. [W. MIŁASZEWSKA]. *Bluszcz* 1924 nr 9. — W. N. [W. NOSKOWSKI]. *Przegl. Wiecz.* 1924 nr 44. — S. PIEŃKOWSKI. *Gaz. Warsz.* 1924 nr 55. — A. SŁONIMSKI. *Wiad. Lit.* 1924 nr 9. — (wt). *Kur. Wiecz.* 1924 nr 205. — W. ZAWISTOWSKI. *Kur. Pol.* 1924 nr 64. — T. ŻELEŃSKI-BOY. *Kur. Por.* 1924 nr 53; przedr. w książkach: Flirt z Melpomeną. Wieczór

4. W-wa 1924 s. 376-382; Pisma, T. 20. W-wa 1963. — *Le Journal de Pologne* 1924 nr 57. — J. KOLLER. *Dzien. Poz.* 1925 nr 9. — E. L. [E. LIGOCKI]. *Kur. Poz.* 1925 nr 7. — W. LUTOSLAWSKI. *Słowo* (Wil.) 1926 nr 10. — W. PIOTROWICZ. *Słowo* (Wil.) 1926 nr 3. — PIŁAWA [W. STANISLAWSKA]. *Dzien. Wil.* 1926 nr 2. — J. LORENTOWICZ: Dwaściecia lat teatru. T. 1. W-wa 1929. — H. R. [H. ROBLICZKOWA]. *Ziemia Przemyska* 1929 nr 49. — E. H. [E. HAECKER]. *Naprzód* 1931 nr 210. — J. LORENTOWICZ. *Dzien. Pol.* 1931 nr 63. — J. Ł. [J. ŁASZCZOWA]. *Kobieta Współcz.* 1931 nr 11. — (p.). *Ilustr. Kur. Codz.* 1931 nr 70. — S. K. *Biul. Artyst.* 1931 nr 2. — A. SŁONIMSKI. *Wiad. Lit.* 1931 nr 376. — Z. *Pam. Warsz.* 1931 nr 4. — T. ŻELEŃSKI-BOY. *Kur. Por.* 1931 nr 63; przedr. w książkach: *Flirt z Melpomeną. Wieczór* 10. W-wa 1932; Pisma, T. 23. W-wa 1965. — *ABC* 1931 nr 70. — *Gaz. Pol.* 1931 nr 62. — *Gaz. Warsz.* 1931 nr 73. — *Kur. Pol.* 1931 nr 62. — *Kur. Warsz.* 1931 nr 61. — *Robotnik* 1931 nr 92. — *Wiad. Lit.* 1931 nr 11. — A. WAŚKOWSKI. *Głos Narodu* 1933 nr 3. — J. ANDRZEJEWSKI. *ABC* 1935 nr 312. — J. B. *Ilustr. Kur. Codz.* 1935 nr 296. — J. Cz. [J. CZARNECKI]. *Rodzina Pol.* 1935 nr 12. — Z. MISZEWSKA. *Tyg. Kobiety* 1935 nr 2. — B. KORZENIEWSKI. *Pion* 1935 nr 45. — K. WIERZYŃSKI. *Gaz. Pol.* 1935 nr 293. — J. WITTLIN. *Wiad. Lit.* 1935 nr 44. — T. ŻELEŃSKI-BOY. *Kur. Por.* 1935 nr 293. — *Kuźnia Młodych* 1935 nr 18. — I. KRZYWICKA. *Skamander* 1936 z. 66. — T. ŻELEŃSKI-BOY: Krótkie śpięcia. W-wa 1938 s. 26-30. — T. ŻELEŃSKI-BOY: *Nowe Widnokregi* (Moskwa) 1941 nr 2. — *Poradnik dla pracownikóv świetlic żołnierskich*. Londyn 1944 nr 46 [omówienie wyst. w I. wojny]. — J. BRZOŃA. *Trybuna Rob.* 1946 nr 184. — B. BUTRYŃCZUK. *Odra* 1946 nr 23. — A. GRODZICKI. *Dzien. Zach.* 1946 nr 183. — (j.j.). *Wiad. Mazurskie* 1946 nr 225. — Z. KARCZEWSKA-MARKIEWICZ. *Rzeczpospolita* 1946 nr 37. — J. KAWECKI. *Tyg. Warsz.* 1946 nr 7. — M. MARKOWSKI. *Dziś i Jutro* 1946 nr 28. — Sab. [M. SABATOWICZ]. *Gaz. Rob.* 1946 nr 186. — T. SYGA. *Gaz. Lud.* 1946 nr 38. — B. WÓJCICKI. *Życie Warszawy* 1946 nr 42. — K. WROCZYŃSKI. *Kur. Codz.* 1946 nr 37. — *Gaz. Rob.* 1946 nr 104. — W. BODNICKI. *To i owo* 1947 nr 6. — W. DZIEDUSZYCKI. *Odra* 1947 nr 51/52. — K. GRZYBOWSKA. *Teatr* 1947 nr 3. — T. KRASZEWSKI. *Głos Wielkop.* 1947 nr 47. — T. KUDLIŃSKI. *Tyg. Powsz.* 1947 nr 6. — Z. LEŚNODORSKI. *Listy z Teatru* 1947 nr 11. — K. NOWOWIEJSKI. *Kur. Wielkop.* 1947 nr 37. — S. P-ki. [S. PAPIERKOWSKI]. *Gaz. Lubel.* 1947 nr 45. — S. PETER. *Dzien. Zach.* 1947 nr 50. — H. PLATTA. *Sztandar Ludu* 1947 nr 43. — M. SAMOZWANIEC. *Trybuna Rob.* 1947 nr 37. — J. A. SZCZEPANOWSKI. *Odrodzenie* 1947 nr 8. — W. SZYMBORSKA. *Świetlica Kr.* 1947 nr 4. — A. P. *Życie Warszawy* 1948 nr 305. — K. BEYLIN. *Express Wiecz.* 1948 nr 323. — A. GRODZICKI. *Kur. Codz.* 1948 nr 304. — j. d. *Słowo Powsz.* 1948 nr 317. — I. KRZECZMAR. *Kuźnica* 1948 nr 51. — J. KRZYWICKA. *Robotnik* 1948 nr 314. — J. KURYLUK. *Dzien. Lud.* 1948 nr 295. — M. K. *Głos Pomorza* 1948 nr 52. — J. PIECHOCKI. *Ziemia Pomorska* 1948 nr 118. — J. SZCZAWIEJ. *Gaz. Lud.* 1948 nr 302. — Z. WASILEWSKI. *Poprostu* 1948 nr 10. — ZAST. *Rzeczpospolita* 1948 nr 304. — (Ż.). *Film* 1948 nr 23-24. — M. R. *Program Teatru Nowego* (W-wa) sezon 1948/1949. — A. M. ŚWINARSKI. *Odrodzenie* 1949 nr 1. — S. BRUCZ. *Łódź Teatr.* 1950 nr 1. — M. *Express Ilustr.* 1950 nr 113. — S. WOYNA-GWIAZDZIŃSKI. *Dzien. Łódzki* 1950 nr 108. — W. NATANSON. *Twórczość* 1954 z. 11. — O. JĘDRZEJCZYK. *Gaz. Kr.* 1957 nr 46. — S. MROŻEK. *Echo Kr.* 1957 nr 52. — H. VOGLER. *Dzien. Pol.* 1957 nr 47. — A. KEPLER. *Kronika Beskidzka* 1959 nr 34. — W. GÓRSKI. *Głos Ludu* 1960 nr 55. — S. MAMOŃ. *Głos Ludu* 1960 nr 11. — B. SURÓWKA. *Dzien. Zach.* 1960 nr 10. — K. BEYLIN. *Express Warsz.* 1962 nr 6. — S. POLANICA [S. E. BURY]. *Słowo Powsz.* 1962 nr 10. — J. CZULIŃSKI. *Trybuna Mazowiecka* 1962 nr 12. — A. GRODZICKI. *Życie Warszawy* 1962 nr 6. — H. KRZYŻANOWSKA. *Przeł. Kult.* 1962 nr 4. — JASZCZ [J. A. SZCZEPANOWSKI]. *Trybuna Ludu* 1962 nr 7. — A. OSTROWSKI. *Radio i Telewizja* 1964 nr 3. — J. WRONCKI. *Ekran* 1964 nr 4. — S. KASZYŃSKI. *Odgłosy* 1965 nr 45. — J. PIECHOCKI. *Ilustr. Kur. Pol.* 1965 nr 46. — J. BOBER. *Gaz. Kr.* 1966 nr 299. — S. OTWINOWSKI. *Życie Lit.* 1966 nr 16. — J. PIESZCZACHOWICZ. *Echo Kr.* 1966 nr 289. — K. ZBIJEWSKA. *Dzien. Pol.* 1966 nr 287.
- Bilecik miłosny. *Dzien. Poz.* 1884 nr 232, *Echo Mus. i Teatr.* 1884 nr 54, *Kur. Warsz.* 1884 nr 277, *Tyg. Powsz.* 1884 nr 41 [notatki o napisaniu utworu]. — B. *Echo Mus. i Teatr.* 1884 nr 54. — A. KRECHOWIECKI. *Gaz. Lw.* 1884 nr 294. — (O. B.). *Dzien. Pol.* 1884 nr 294. — (RP). *Gaz. Nar.* 1884 nr 294. — K. KASZEWSKI. *Kłósy* 1885 nr 1035. — H. KUCZAŁSKI. *Tyg. Mód i Powieści* 1885 nr 19. — L. K. *Czas* 1885 nr 287. — E. LUBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1885 t. 1 s. 300. — W. MARRENÉ [W. MARRENÉ-MORZKOW-

SKA]. *Dzien. Łódzki* 1885 nr 99. — mg. *Tyg. Powuss.* 1885 nr 18. — NEMO [A. MIESZKOWSKI]. *Przegl. Lit. i Artyst.* 1885 nr 16-18. — A. PÓLKOZIC. *Wiek* 1885 nr 89. — S. K. *Prawda* 1885 nr 18. — B. ZAWADZKI. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1885 nr 82. — J. L. *Tydzien* (Piotrków) 1886 nr 32. — M. *Kur. Poz.* 1887 nr 272-273. — P. P. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1889 nr 285. — *Kraj* 1891 nr 10. — *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1898 nr 19.

Piękna żonka. *Tyg. Beletrystyczny i Nauk.* 1885/1886 nr 45. — (a-k) [A. KLECZYŃSKI]. *Nowa Reforma* 1886 nr 245. — ITEM. *Rola* 1886 nr 32. — A. KRZECZOWIECKI. *Gaz. Lw.* 1886 nr 238. — E. LUBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1886 t. 2 s. 59. — (S. P.) [S. SCHNÜR-PEPŁOWSKI]. *Dzien. Pol.* 1886 nr 238, 239, 243. — Rz. St. M. [S. M. RZĘTKOWSKI]. *Kur. Codz.* 1886 nr 193. — W. SABOWSKI. *Kur. Warsz.* 1886 nr 193 a. — (St). *Gaz. Nar.* 1886 nr 238. — T. ZADUROWICZ. *Ognisko Domowe* 1886 nr 91. — *Czas* 1886 nr 245. — *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1886 nr 146. — *Tyg. Mód i Powieści* 1886 nr 31, 39. — M. *Kur. Poz.* 1887 nr 284. — F-dur. *Ilustracja Pol.* 1903 s. 899. — *Kur. Śląski* 1929 nr 36. — *Polonia* 1929 nr 42. — *Polska Zach.* 1929 nr 42.

W żydowskich rękach. ZBARASKI [W. FELDMAN]. *Ojczyzna* 1886 nr 7-9.

Nowele i obrazki. W. GOMULICKI. *Kur. Codz.* 1884 nr 346. — T. T. JEŻ. *Kraj* 1884 nr 49-52. — *Ateneum* 1884 t. 4 s. 582-583. — E. ZORYAN. *Kłosy* 1885 nr 1019. — *Gaz. Nar.* 1885 nr 292.

Pan burmistrz z Pipidówki. A. MAZANOWSKI. *Przegl. Tyg.* 1888 nr 6. — W. Z. *Gaz. Pol.* 1888 nr 9. — J. SZELĄG [Z. MITZNER]. *Dzien. Lit.* 1950 nr 43. — W. NATANSON. *Kur. Codz.* 1951 nr 107 s. 4. — E. ROGALSKA. *Zeszyty Wr.* 1951 nr 1.

Jak Kuba Sośniak wyszedł na szlachcica... H. ZATHEY. *Czas* 1889 nr 94.

Nowele. El-ka [L. KALENKIEWICZOWA]. *Głos* 1886 nr 6. — A. MAZANOWSKI. *Kraj* 1886 nr 39. — Z. *Przegl. Tyg.* 1886 s. 365. — A. Z. *Słowo (W-wa)* 1889 nr 274. — J. NOWIŃSKI. *Życie (W-wa)* 1889 s. 822. — Fr. RAWITA [F. GAWROŃSKI-RAWITA]. *Kłosy* 1890 nr 1280. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Kur. Warsz.* 1890 nr 74; *Niwa* 1890 nr 7.

Nowy dziennik. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1884 nr 35 [wiad. o pisaniu ko-

medii]. — K. SKRZYŃSKI. *Gaz. Lw.* 1887 nr 289. — (S. P.). *Dzien. Pol.* 1887 nr 348. — *Czas* 1887 nr 244. — *Dzien. Poz.* 1887 nr 262. — *Gaz. Nar.* 1887 nr 286. — *Kur. Kr.* 1887 nr 243. — *Kur. Poz.* 1887 nr 266. — ASTOLF. *Wędrowiec* 1888 nr 17. — W. B. [BOGUSŁAWSKI]. *Kur. Codz.* 1888 nr 97. — -C-. *Ruch* 1888 z. 1. — G. C. [G. CZERNICKI]. *Wiek* 1888 nr 79-80. — WIDZ [J. FINKELHAUS]. *Przegl. Tyg.* 1888 nr 16. — C. JELLENTA. *Prawda* 1888 nr 15. — K. KASZEWSKI. *Kłosy* 1888 nr 1189. — S. KRZEMIŃSKI. *Bluszcz* 1888 nr 17. — E. LUBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1888 t. 1 s. 231. — Wł. M. [W. MALESZEWSKI]. *Biesiada Lit.* 1888 nr 16. — L. NIEMOJEWSKI. *Tyg. Mód i Powieści* 1888 nr 18. — A. RAJCHMAN. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1888 nr 237. — S. M. RZĘTKOWSKI. *Gaz. Warsz.* 1888 nr 96. — Z. SARNECKI. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1888 nr 213. — M. SYNORADZKI. *Dzien. dla Wszystkich* 1888 nr 80. — *Bibl. Warsz.* 1888 t. 2 s. 339-340. — *Kraj* 1891 nr 5. — *Dzien. Poz.* 1903 nr 245. — *Głos Płocki* 1910 nr 27. — A. *Ilustr. Kur. Codz.* 1915 nr 145. — J. M. *Głos Narodu* 1915 nr 295. — Cz. K. [C. KĘDZIERSKI]. *Kur. Poz.* 1917 nr 253. — *Dzien. Poz.* 1917 nr 253.

Całe życie głupi. *Kur. Kr.* 1887 nr 44 [wiad. o pisaniu powieści].

O Józie. *Przegl. Tyg.* 1888 nr 4 [wiad. o napisaniu komedii]. — b. [K. BARTOSZEWICZ]. *Kur. Kr.* 1888 nr 43. — ** [A. KRZECZOWIECKI]. *Gaz. Lw.* 1888 nr 30. — (p.). *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1888 nr 26. — ORGON [Z. SARNECKI]. *Świat* 1888 nr 5. — *Kur. Poz.* 1888 nr 299. — -a-. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1889 nr 292. — W. BOGUSŁAWSKI. *Gaz. Pol.* 1889 nr 10. — K. KASZEWSKI. *Kłosy* 1889 nr 1245. — E. LUBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1889 nr 332. — J. ŁĘTOWSKI. *Niwa* 1889 nr 10. — [A. MAZANOWSKI]. *Przegl. Tyg.* 1889 nr 19. — M. *Życie (W-wa)* 1889 nr 22. — A. NOWICKI. *Prawda* 1889 nr 19. — IGREK. *Dzien. Pol.* 1891 nr 168. — *Kraj* 1891 nr 4. — *Dzien. Poz.* 1897 nr 70. — J. FLACH. *Przedświt* 1901 nr 275. — A. GIRON. *Monitor* 1901 nr 49.

Ciężkie czasy. -a-. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1889 nr 319. — A. B. *Kur. Codz.* 1889 nr 308. — BETA. *Przegl. Tyg.* 1889 nr 45. — W. BOGUSŁAWSKI. *Gaz. Pol.* 1889 nr 143, 250. — H. *Dzien. Łódzki* 1889 nr 236. — J. *Kur. Codz.* 1889 nr 307. — T. JESKE [T. JESKE-CHOIŃSKI]. *Niwa* 1889 nr 24. — J. KOTARBIŃSKI. *Kłosy* 1889 nr 1253. — S. KRZEMIŃSKI. *Bluszcz* 1889 nr 28. — E. LUBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1889 nr 340. — J. ŁĘTOWSKI. *Niwa*

1889 nr 14. — A. MIESZKOWSKI. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1889 nr 301. — A. NOWICKI. *Prawda* 1889 nr 27. — B. PRUS. *Kur. Codz.* 1889 nr 185. — (P.). *Gaz. Warsz.* 1889 nr 167, 292. — URSYN [J. U. ZAMARAJEW]. *Tyg. Powsz.* 1889 nr 6. — *Kur. Poz.* 1889 nr 237. — (nit.) [K. J. NITMAN]. *Nowa Reforma* 1890 nr 272. — * [A. KRECHOWIECKI]. *Gaz. Lw.* 1891 nr 149. — R. P. [R. POLIŃSKI]. *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1891 nr 149. — *Z. Dzień. Pol.* 1891 nr 317. — *Dzień. Pol.* 1891 nr 182, 186. — *Kraj* 1891 nr 8. — JWW. *Tyg. Powsz.* 1952 nr 40. — H. VOGLER. *Życie Lit.* 1952 nr 20. — J. ZACÓRSKI. *Teatr* 1952 nr 16. — H. VOGLER. *Twórczość* 1953 nr 5. — I. MAKOWSKA. *Teatr Lud.* 1959 nr 6. — Z. CIESIELSKI. *Pomorze* 1962 nr 9. — M. DULĘBA [W. MEŃNICKI]. *Dzień. Bałtycki* 1962 nr 76. — T. RAFAŁOWSKI. *Głos Wybrzeża* 1962 nr 88. — *Teatr* 1962 nr 17.

Grześ niepiśmienny. P. CHMIEŁOWSKI. *Ateneum* 1891 t. 4 s. 559.

Kuzynek. *Przegl. Tyg.* 1889 nr 46, *Tyg. Powsz.* 1889 nr 9, *Świat* 1889 nr 23 [notatki o napisaniu utworu]. — W. BOGUSŁAWSKI. *Gaz. Pol.* 1889 nr 292. — M. GAWALEWICZ. *Ateneum* 1890 t. 1 s. 495. — K. KASZEWSKI. *Kłosa* 1890 nr 1279. — E. LUBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1890 nr 39. — A. RAJCHMAN. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1889/1890 nr 327. — b. [K. BARTOSZEWICZ]. *Mysł* 1891 nr 14. — Ad. D. [A. DOBROWOLSKI]. *Kur. Pol.* 1891 nr 319. — *Czas* 1891 nr 269. — *Przegl. Tyg.* 1891 nr 49.

Klub kawalerów. Ad. Br. *Kur. Codz.* 1890 nr 229. — (b.) [K. BARTOSZEWICZ]. *Kur. Pol.* 1890 nr 83. — W. BOGUSŁAWSKI. *Gaz. Pol.* 1890 nr 190. — A. DOBROWOLSKI. *Kur. Pol.* 1890 nr 275. — Gl. *Przegl. Tyg.* 1890 nr 34. — * [A. KRECHOWIECKI]. *Gaz. Lw.* 1890 nr 287. — L. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1890 nr 360. — (nit.) [K. J. NITMAN]. *Nowa Reforma* 1890 nr 230. — (P.). *Gaz. Warsz.* 1890 nr 220. — Ad. Br. *Kur. Codz.* 1891 nr 2. — CZEŚNIK [C. JANKOWSKI]. *Kraj* 1891 nr 1. — E. LUBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1891 t. 1 s. 27. — K. ZALEWSKI. *Kur. Warsz.* 1891 nr 3. — Z. SARNECKI. *Kur. Pol.* 1892 nr 320. — *Dzień. Pol.* 1892 nr 147. — (c.). *Dzień. Pol.* 1896 nr 178. — *Kur. Poz.* 1897 nr 17. — Kaz. Ehr. [K. EHRENBURG]. *Wiek* 1905 nr 96. — *Kur. Por.* 1905 nr 94. — J. U. [J. U. ZAMARAJEW]. *Dzień. Wil.* 1906 nr 33. — *Nowiny Wil.* 1906 nr 8. — ACER. *Kur. Poz.* 1908 nr 284. — G. OLECHOWSKI. *Bluszcz* 1911 nr 13. — W. FELDMAN. *Przegl.*

Polsko-Bułgarski 1919 nr 8. — K. KRUMŁOWSKI. *Goniec Kr.* 1919 nr 128. — Zb. Jar. *Przegl. Polsko-Bułgarski* 1919 nr 8. — E. Z. [E. ZECHENTER]. *Głos Narodu* 1919 nr 106. — A. MÜNNICH. *Słowo Pomorskie* 1922 nr 43. — T. ŻELEŃSKI-BOY. *Kur. Por.* 1923 nr 205; przedr. w książkach: *Flirt z Melpomeną. Wieczór* 4. W-wa 1924 s. 107-112; *Pisma*. T. 20. W-wa 1963. — S. PIASECKI. *ABC* 1934 nr 192. — T. ŻELEŃSKI-BOY. *Ilustr. Kur. Codz.* 1934 nr 190; przedr. w książce: *Romanse cieniów. (Wrażenia literackie)*. W-wa 1935 s. 135-139. — Al. D. *Trybuna Pomorska* 1945 nr 153. — *Gaz. Rob.* 1945 nr 227. — A. DZIENISIUK. *Arkona* 1946 nr 3. — E. PIETRZYŃSKI. *Gaz. Rob.* 1947 nr 27. — B. SURÓWKA. *Dzień. Zach.* 1947 nr 28. — J. BROSKIEWICZ. *Naprzód* 1948 nr 59. — F. FENIKOWSKI. *Dzień. Bałtycki* 1948 nr 301. — JOT. *Sztandar Ludu* 1948 nr 4. — T. KUDLIŃSKI. *Tyg. Powsz.* 1948 nr 9. — T. KWAŚNIEWSKI. *Życie Częstochowy* 1948 nr 181. — T. KWIAŃKOWSKI. *Kur. Codz.* 1948 nr 62. — Z. LEŚNODORSKI. *Nowiny Lit.* 1948 nr 17. — A. ODNOWA. *Tyg. Wybrzeża* 1948 nr 45. — H. PIECZARKOWSKA. *Rzeczpospolita* 1948 nr 79. — W. ZECHENTER. *Echo Kr.* 1948 nr 47. — J. ARTEMSKI. *Dziś i Jutro* 1949 nr 28. — J. MOR. *Głos Wielkop.* 1949 nr 168. — Z. KARCEWSKA-MARKIEWICZ. *Rzeczpospolita* 1949 nr 264 [polem.]; W. Zechenter. *Rzeczpospolita* 1949 nr 306]. — K. KOŹNIEWSKI. *Kuźnica* 1949 nr 8. — M. J. *Express Ilustr.* 1949 nr 29. — J. MŁODZIEJOWSKI. *Express Poz.* 1949 nr 879. — J. MOLDAUER. *Gaz. Poz.* 1949 nr 163. — M. K. *Gaz. Tor.* 1949 nr 29. — M. PIECHAŁ. *Dzień. Łódzki* 1949 nr 33. — T. SARNECKI. *Kur. Gnieźnieński* 1949 nr 50. — J. ŚPIEWAK. *Głos Rob.* 1949 nr 35. — *Przekrój* 1949 nr 205. — K. BEYLIN. *Express Wiecz.* 1950 nr 52. — L. GOLIŃSKI. *Słowo Pol.* 1950 nr 122. — A. G. [A. GRODZICKI]. *Kur. Codz.* 1950 nr 42. — J. KOPROWSKI. *Ilustr. Kur. Pol.* 1950 nr 160. — A. PŁACZKOWSKI. *Życie Warszawy* 1950 nr 42. — T. SARNECKI. *Wola Ludu* 1950 nr 51. — Jaszcz [J. A. SZCZEPAŃSKI]. *Trybuna Ludu* 1950 nr 45. — Z. ANDRZEJOWSKI. *Kur. Codz.* 1951 nr 90. — E. GAJEWSKI. *Nowiny Tyg.* 1956 nr 44. — F. JORDAN. *Kur. Szczeciński* 1956 nr 292. — stb. [S. BALIŃSKI]. *Dzień. Polski i Żołnierza* 1958 nr 50. — S. LEGEŻYŃSKI. *Syrena* 1958 nr 10. — (On.) [J. OSTROWSKI]. *Orzeł Biały* 1958 nr 9. — M. PODOLSKA. *Trybuna Rob.* 1958 nr 277. — B. SURÓWKA. *Dzień. Zach.* 1958 nr 269. — S. KUSSAL. *Słowo Tyg.* 1959 nr 3. — K. BEYLIN. *Express Wiecz.* 1960 nr 169. — K. BRAUN. *Teatr* 1960 nr 12. — S. POLANICA [S. E. BURY]. *Słowo*

Powsz. 1960 nr 170. — L. FLASZEN. *Echo Kr.* 1960 nr 207. — J. FRÜHLING. *Tyg. Demokratyczny* 1960 nr 30. — Z. K.-M. [Z. KARCZEWSKA-MARKIEWICZ]. *Życie Warszawy* 1960 nr 167. — J. MACIERAKOWSKI. *Teatr* 1960 nr 16. — J. PANASEWICZ. *Express Ilustr.* 1960 nr 40. — T. S. [T. SYGA]. *Stolica* 1960 nr 31. — R. SZYDŁOWSKI. *Trybuna Ludu* 1960 nr 194. — J. ZAGÓRSKI. *Kur. Pol.* 1960 nr 167; 1961 nr 172. — Z. KLACZYŃSKI. *Trybuna Ludu* 1962 nr 355. — T. PŁUŻAŃSKI. *Trybuna Mazowiecka* 1962 nr 311. — R. DANECKI. *Express Poz.* 1963 nr 126. — F. FORMALCZYK. *Głos Wielkop.* 1963 nr 132. — S. GĄSSOWSKI. *Gaz. Poz.* 1963 nr 126. — (Adaptacja filmowa. Rec.:) St. G. [S. GRZELECKI]. *Nowa Kultura* 1963 nr 2; *Życie Warszawy* 1963 nr 1. — T. KACZYŃSKI. *Film* 1963 nr 2. — W. KOCHAŃSKI. *Tyg. Kult.* 1963 nr 2. — Z. LICHNIAK. *Słowo Powsz.* 1963 nr 4. — W. NATANSON. *Film* 1963 nr 2. — K. T. TOEPLITZ. *Świat* 1963 nr 3. — A. O. [A. OSTROWSKI]. *Radio i Telewizja* 1965 nr 18. — (Ami) [B. SOLIŃSKI]. *Nadodrże* 1965 nr 7. — B. SOL. [B. SOLIŃSKI]. *Gaz. Zielonogórska* 1965 nr 114. — Z. STOK. *Program Teatru im. Osterwy (Gorzów)* 1965. — J. WAJDA. *Zwrot* 1966 nr 7.

Mój pierwszy występ literacki. J. NOWIŃSKI. *Życie (W-wa)* 1889 nr 51.

Z metów społecznych. J. BADENI. *Przegl. Powsz.* 1892 t. 34 s. 93-94. — P. Chm. [P. CHMIEŁOWSKI]. *Wędrowiec* 1892 nr 20. — A. M. L. [A. LISICKA]. *Przegl. Pol.* 1892/1893 t. 1 s. 658-660. — *Ateneum* 1892 t. 2 s. 581-582.

Garbuska. H. B. *Przegl. Tyg.* 1892 nr 30.

Profesorka. *Ateneum* 1892 t. 2 s. 582-583.

Flirt. J. GADOMSKI. *Gaz. Pol.* 1892 nr 239. — G. KEMPNER. *Przegl. Tyg.* 1892 nr 44. — J. KENIG. *Słowo* 1892 nr 241. — E. LUBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1892 nr 148. — M. G. *Kur. Codz.* 1892 nr 296. — P. *Gaz. Warsz.* 1892 nr 287. — Z. PIETKIEWICZ. *Prawda* 1892 nr 44. — A. RAJCHMAN. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1892 nr 474. — J. ŚLIWOWSKI. *Dzienne dla Wszystkich* 1892 nr 246. — *Biesiada Lit.* 1892 nr 45. — A. K. *Nowa Reforma* 1893 nr 54. — K. BLESZYŃSKI. *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1893 nr 238. — W. BOGUSŁAWSKI. *Bibl. Warsz.* 1893 t. 3 s. 365-366. — J. BORNSTEIN. *Mysł* 1893 nr 4. — ITEM [G. CZERNICKI]. *Rola* 1893 nr 13. —

(j. k.). *Kur. Lw.* 1893 nr 289. — ** [A. KRZEWIECKI]. *Gaz. Lw.* 1893 nr 237. — W. [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]. *Prawda* 1893 nr 4. — ZOIL. *Kraj* 1893 nr 2. — *Czas* 1893 nr 56. — *Dzienne Pol.* 1893 nr 289. — *Dzienne Poz.* 1893 nr 44. — *Goniec i Iskra* 1893 nr 26. — *Kur. Pol.* 1893 nr 65. — *Gaz. Przemyska* 1894 nr 32. — Wł. R. [W. RASZEWSKI]. *Kur. Poz.* 1897 nr 38. — *Dzienne Poz.* 1897 nr 48. — *Kraj* 1901 nr 7. — J. Łoz. [J. ŁOZIŃSKI]. *Kur. Por.* 1902 nr 290. — J. Łoz. [J. ŁOZIŃSKI]. *Kur. Por.* 1904 nr 347. — *Głos Narodu* 1904 nr 118, 143. — W. BARANOWSKI. *Kur. Litewski* 1906 nr 244. — (W.). *Gaz. Lw.* 1907 nr 146. — B. MARCZLEWSKI. *Kur. Poz.* 1913 nr 294 dod. — (adz.). *Głos* 1918 nr 343. — A. MÜNNICH. *Słowo Pomorskie* 1923 nr 120. — K. SZYMANOWSKI: *Komedia konkursowa M. Bałuckiego. W: Prace o literaturze i teatrze ofiarowane Z. Szweykowskiemu Wr.* 1966 s. 529-536.

Kiliński. *Dzienne Poz.* 1892 nr 152 [wiad. o nadesłaniu utworu na konkurs dramatyczny im. Wołodkowiczów w Kr.]. — *Dzienne Poz.* 1892 nr 265, *Nowa Reforma* 1892 nr 264 [wiad. o rozstrzygnięciu konkursu]. — *Dzienne Pol.* 1894 nr 64. — *Gaz. Nar.* 1894 nr 52. — *Goniec i Iskra* 1894 nr 4. — E. C. [E. CZEKALSKI]. *Świat* 1916 nr 29. — K. KRUMŁOWSKI. *Ilustr. Kur. Codz.* 1916 nr 317. — J. LORENTOWICZ. *Nowa Gaz.* 1916 nr 307. — S. NOYSZEWSKI. *Gaz. Por.* 2 *Grosze* 1916 nr 185. — l. c. *Kur. Por.* 1919 nr 31. — *Miecz. Lip. Robotnik* 1919 nr 56. — (W.). *Kur. Pol.* 1919 nr 28. — F. O. [W. FOLKIERSKI]. *Rzeczpospolita* 1920 nr 75. — (H) [E. HAECKER]. *Naprzód* 1920 nr 214. — T. KREMER. *Ilustr. Przegl. Teatr.* 1920 nr 33. — E. ŁUSKINA. *Goniec Kr.* 1920 nr 247. — K. H. ROSTWOROWSKI. *Głos Narodu* 1920 nr 215. — T. ZELENŃSKI-BOY. *Czas* 1920 nr 214; przedr. w książkach: *Flirt z Melpomeną. Wieczór 2.* W-wa 1921 s. 94-97; *Pisma. T. 19.* W-wa 1963. — h. [B. HERTZ]. *Gaz. Krajowa (Wil.)* 1921 nr 40. — Wł. L. *Słowo Żołnierskie (Wil.)* 1921 nr 49. — M. SZUKIEWICZ. *Głos Narodu* 1923 nr 123. — A. CŹWIKOWSKI. *Dzienne Lud.* 1924 nr 228. — K. [K. PIOTROWSKI]. *Ilustr. Kur. Codz.* 1928 nr 126. — *Księga pamiątk. rzemiosła.* Kat. 1948 s. 158-159 [z fot.].

Bajki. W. BOGUSŁAWSKI. *Bibl. Warsz.* 1894 t. 3 s. 282. — G. KEMPNER. *Przegl. Tyg.* 1894 s. 30. — S. KRZEMIŃSKI. *Bluszcz* 1894 nr 4. — E. LUBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1894 t. 1 s. 43. — Wł. M. [W. MALESZEWSKI]. *Biesiada Lit.* 1894 nr 3. — W. R. [W. RABSKI]. *Przegl. Poz.* 1894

nr 27. — Al. R. [A. RAJCHMAN]. *Echo Muzy., Teatr. i Artyst.* 1894 nr 3. — C. W. [C. WALEWSKA]. *Prawda* 1894 nr 3. — *Gaz. Lw.* 1894 nr 65. — W. JANOWSKI. *Głos* 1898 nr 3. — T. ŻELEŃSKI-BOY. *Czas* 1921 nr 264; przedr. w książkach: *Flirt z Melpomeną i inne flirciki. Wieczór* 3. Kr. 1922 s. 160-164; *Pisma*. T. 20. W-wa 1963.

Ciepła wdówka. *Aem. Kur. Codz.* 1895 nr 83. — *B. Gaz. Warsz.* 1895 nr 80. — W. BOGUSŁAWSKI. *Gaz. Pol.* 1895 nr 70. — E. K. [K. EHRENBURG]. *Czas* 1895 nr 79. — M. GAWAŁEWICZ. *Bluszcz* 1895 nr 13. — IKS YPSYŁON. *Przełg. Polit., Spół. i Lit.* 1895 nr 51. — INTERIM. *Dzien. dla Wszystkich* 1895 nr 70. — I. M. *Wiek* 1895 nr 70. — J. Ł. *Słowo* 1895 nr 70. — G. KEMPNER. *Przełg. Tyg.* 1895 nr 13. — * [A. KRECHOWIECKI]. *Gaz. Lw.* 1895 nr 49. — S. KRZEMIŃSKI. *Prawda* 1895 nr 13. — E. LUBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1895 nr 13. — Wł. M. [W. MALESZEWSKI]. *Biesiada Lit.* 1895 nr 17. — M. K. *Nowa Reforma* 1895 nr 79. — Al. R. [A. RAJCHMAN]. *Echo Muzy., Teatr. i Artyst.* 1895 nr 13. — St. R. *Dzien. Pol.* 1895 nr 60. — VERAX. *Głos Narodu* 1895 nr 77. — K. ZALEWSKI. *Kur. Warsz.* 1895 nr 84. — *Dzien. Poz.* 1895 nr 260. — *Gaz. Nar.* 1895 nr 59. — *Kur. Lw.* 1895 nr 60. — *Kur. Por.* 1895 nr 83. — K. Ł. [K. ŁOZIŃSKI]. *Dzien. Kijowski* 1906 nr 101. — *Widz. Echo Przemyskie* 1906 nr 16. — B-ski [W. BARANOWSKI]. *Kur. Litewski* 1907 nr 231. — E. WESŁAWSKA. *Dzien. Wil.* 1907 nr 237. — S. J. *Dzien. Kijowski* 1908 nr 219. — A. D. [A. DOBROWOLSKI]. *Kur. Warsz.* 1910 nr 312. — A...a [A. PISKOZUB]. *Kur. Por.* 1910 nr 313. — *Kur. Litewski* 1913 nr 241. — Z. HALICKI. *Robotnik* 1919 nr 323. — K. KRUMŁOWSKI. *Goniec Kr.* 1920 nr 333. — *Ilustr. Przełg. Teatr.* 1920 nr 43. — J. L. [J. LORENTOWICZ]. *Express Por.* 1923 nr 225. — K. MAKUSZYŃSKI. *Rzeczpospolita* 1923 nr 222. — T. ŻELEŃSKI-BOY. *Kur. Por.* 1923 nr 222; przedr. w książkach: *Flirt z Melpomeną. Wieczór* 4. W-wa 1924 s. 135-139; *Pisma*. T. 20. W-wa 1963. — J. KOLLER. *Dzien. Poz.* 1927 nr 143.

Zamki na łodzie. L. RUTKOWSKI. *Ateneum* 1898 t. 4 s. 375-378.

Sprawa kobiet. Ad. D. *Kur. Por.* 1896 nr 150. — A. S. *Gaz. Kolomyjska* 1896 nr 80. — *B. Gaz. Warsz.* 1896 nr 146. — K. BARTOSZEWICZ. *Przełg. Lit.* 1896 nr 2. — *Cz. Dzien. Poz.* 1896 nr 256. — D. *Gaz. Pol.* 1896 nr 125. — F. K. *Dzien. Poz.* 1896 nr 229. — Iks

YPSYŁON. *Przełg. Polit., Spół. i Lit.* 1896 nr 53. — (io). *Głos Narodu* 1896 nr 226. — K. IRZYKOWSKI. *Monitor* 1896 nr 11. — J. Ł. *Słowo* 1896 nr 125. — G. KEMPNER. *Przełg. Tyg.* 1896 nr 24. — * [A. KRECHOWIECKI]. *Gaz. Lw.* 1896 nr 52. — M. *Kur. Codz.* 1896 nr 150. — NIKT. *Dzien. Pol.* 1896 nr 64. — W. PROKESCH. *Echo Muzy., Teatr. i Artyst.* 1896 nr 2. — W. RABSKI. *Przełg. Poz.* 1896 nr 41. — A. RAJCHMAN. *Echo Muzy., Teatr. i Artyst.* 1896 nr 23. — (s. k.). *Głos* 1896 nr 24. — T. *Czas* 1896 nr 6. — *Dzien. dla Wszystkich* 1896 nr 124. — *Goniec i Iskra* 1896 nr 3. — *Kur. Lw.* 1896 nr 64. — *Przełg. Pol.* 1896 t. 119 s. 476-479. — *Wiek* 1896 nr 125. — W. O. *Życie* 1898 nr 3. — *Kur. Poz.* 1899 nr 242. — Ad. D. *Kur. Por.* 1900 nr 14. — B. *Gaz. Warsz.* 1900 nr 16. — W. BOGUSŁAWSKI. *Kur. Warsz.* 1900 nr 15. — W. BUKOWIŃSKI. *Głos* 1900 nr 4. — G. KEMPNER. *Przełg. Tyg.* 1900 nr 3. — Łuc. Kość. [L. KOSCIŁECKI]. *Kur. Codz.* 1900 nr 15. — P. *Słowo* 1900 nr 11. — Al. R. [A. RAJCHMAN]. *Echo Muzy., Teatr. i Artyst.* 1900 nr 2. — A. SYCIEŃSKI. *Gaz. Pol.* 1900 nr 12. — *Nitwa Pol.* 1900 nr 3. — J. Łoz. [J. ŁOZIŃSKI]. *Dzień Dobry* 1906 nr 30. — M. PLEWIŃSKI. *Ziemia Lubel.* 1906 nr 66. — W. BARANOWSKI. *Kur. Litewski* 1907 nr 119. — W. ŚLIZIEŃ. *Dzien. Wil.* 1907 nr 124.

Wiś i Dziunia. A. CZECHOWSKI. *Dzien. Poz.* 1896 nr 253. — K. *Głos* 1896 nr 45. — W. KARCZEWSKI. *Bibl. Warsz.* 1897 t. 2 s. 553. — F. KONECZNY. *Przełg. Pol.* 1897 t. 123 s. 421. — L. RUTKOWSKI. *Ateneum* 1897 t. 1 s. 381-382. — *Słowo Pol.* 1897 nr 27.

Niewolnice z Pipidówki. ALMA. *Ster* 1897 nr 7. — b. [A. BEAUPRÉ]. *Czas* 1897 nr 3. — W. BOGUSŁAWSKI. *Bibl. Warsz.* 1897 t. 3 s. 481-482. — W. BOGUSŁAWSKI. *Gaz. Pol.* 1897 nr 97. — A. C. [A. CHOLONIEWSKI]. *Dzien. Pol.* 1897 nr 64. — A. CZECHOWSKI. *Dzien. Poz.* 1897 nr 49. — K. GLIŃSKI. *Bluszcz* 1897 nr 18. — J. M. *Wiek* 1897 nr 97. — G. KEMPNER. *Przełg. Tyg.* 1897 nr 18. — F. KONECZNY. *Przełg. Pol.* 1897 t. 123 s. 421. — * [A. KRECHOWIECKI]. *Gaz. Lw.* 1897 nr 51. — S. KRZEMIŃSKI. *Prawda* 1897 nr 20. — E. LUBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1897 nr 19. — E. LUBOWSKI. *Kur. Codz.* 1897 nr 117. — Wł. M. [W. MALESZEWSKI]. *Biesiada Lit.* 1897 nr 20. — MINOS [J. ŁOZIŃSKI]. *Głos Narodu* 1897 nr 4. — NIETENSAM. *Goniec i Iskra* 1897 nr 5. — W. PROKESCH. *Nowa Reforma* 1897 nr 3. — R-ski. *Kur. Poz.* 1897 nr 50. — (ant) [A. SKRZYŃECKI]. *Wędrowiec* 1897 nr 19. — Z. J. *Kraj* 1897

nr 17. — K. ZALEWSKI. *Kur. Warsz.* 1897 nr 117. — ZASTĘPCA. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1897 nr 18. — *Bluszcz* 1897 s. 142. — *Dzien. Kr.* 1897 nr 303. — *Dzien. Poz.* 1897 nr 49. — *Gaz. Warsz.* 1897 nr 118. — *Mucha* 1897 nr 19. — C. [S. CYWIŃSKI]. *Kur. Litewski* 1910 nr 122. — E. WĘSLAWSKA. *Goniec Codz. (Wil.)* 1910 nr 69. — T. M. S. *Dzien. Kijowski* 1911 nr 338.

S z w a c z k i. b. [A. BEAUPRÉ]. *Czas* 1897 nr 251. — [K. BARTOSZEWICZ]. *Diabeł* 1897 nr 22 [wiersz]. — Br. B. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1897 nr 46. — F. KONECZNY. *Przegl. Pol.* 1897 z. 6 s. 545. — MINOS [J. ŁOZIŃSKI]. *Głos Narodu* 1897 nr 250. — W. PROKESCH. *Nowa Reforma* 1897 nr 250. — L. SZCZEPAŃSKI. *Życie* 1897 nr 7. — B. *Gaz. Warsz.* 1898 nr 113. — B. B. *Niwa* 1898 nr 18. — W. BOGUSŁAWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1898 nr 19. — W. BUKOWIŃSKI. *Głos* 1898 nr 19. — a. c. [A. CHOŁONIEWSKI]. *Dzien. Pol.* 1898 nr 33. — M. GAWALEWICZ. *Kur. Niedzielnny* 1898 nr 22. — K. GLIŃSKI. *Bluszcz* 1898 nr 19. — J. M. *Wiek* 1898 nr 95-96. — G. KEMPNER. *Przegl. Tyg.* 1898 s. 215. — *** [A. KRECHOWIECKI]. *Gaz. Lw.* 1898 nr 25. — A. NIEMOJEWSKI. *Prawda* 1898 nr 19. — Al. R. [A. RAJCHMAN]. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1898 nr 18. — (ant) [A. SKRZYŃECKI]. *Wędrowiec* 1898 nr 18. — St. *Kur. Codz.* 1898 nr 115. — An...Mark... *Wiad. Artyst.* 1898 nr 5. — W. BOGUSŁAWSKI. *Bibl. Warsz.* 1899 t. 4 s. 95.

P o t e a t r z e. a. c. [A. CHOŁONIEWSKI]. *Dzien. Pol.* 1898 nr 135. — *Goniec i Iskra* 1898 nr 15. — -a-. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1899 nr 13. — (W. B.). *Kur. Warsz.* 1899 nr 87. — K. ZALEWSKI. *Wiek* 1899 nr 79. — A. DURACZ. *Świętlica* 1946 nr 5.

W ę d r o w n a m u z a. b. [A. BEAUPRÉ]. *Czas* 1898 nr 250. — MINOS [J. ŁOZIŃSKI]. *Głos Narodu* 1898 nr 249. — W. Pr. [W. PROKESCH]. *Nowa Reforma* 1898 nr 250. — K. RAKOWSKI. *Życie* 1898 nr 42. — *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1898 nr 252. — F. KONECZNY. *Przegl. Pol.* 1899 z. 7 s. 173.

D r u ż b a. b. [A. BEAUPRÉ]. *Czas* 1899 nr 243. — (g.). *Krytyka* 1899 z. 8 s. 462. — F. KONECZNY. *Przegl. Pol.* 1899 z. 5 s. 365. — *** [A. KRECHOWIECKI]. *Gaz. Lw.* 1899 nr 247. — NIETENSAM. *Tyg. Nar.* 1899 nr 5. — W. PROKESCH. *Nowa Reforma* 1899 nr 243. — M. ROLLE. *Iris* 1899 nr 12. — St. *Ruch Katol.* 1899 nr 248. — *Dzien. Pol.* 1899 nr 301. — B. *Gaz. Warsz.* 1900 nr 144. — (m). *Gaz. Pol.*

1900 nr 124. — Z. SARNECKI. *Wiek* 1900 nr 148. — J. KOTARBIŃSKI: *Ze świata uludy.* W-wa 1926 s. 226. — J. KOTARBIŃSKI: *W służbie sztuki i poezji.* W-wa 1929 s. 33.

P a m i ę t n i k M u n i a. *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1899 nr 182. — W. GOMULICKI. *Kraj* 1900 nr 24. — K. KASZEWSKI. *Gaz. Pol.* 1900 nr 115. — M. A. [A. MAZANOWSKI]. *Podgórczanin* 1900 nr 8. — ŁADA WŁODZIMIERZ [W. NOSKOWSKI]: *Z powodu „Pamiętników Munia”.* *Głos Lit. i Społ.* 1900 nr 2. — J. PAWELSKI. *Przegl. Powsz.* 1900 t. 65 s. 453. — *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1900 nr 1. — K. BARTOSZEWICZ. *Nowa Reforma* 1901 nr 250-288. — L. BIERNACKI. *Niwa Pol.* 1901 nr 43. — W. BOGUSŁAWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1901 nr 43. — W. FELDMAN. *Przegl. Tyg.* 1901 nr 43. — H. GALLE. *Ateneum* 1901 t. 1 nr 181-182. — Z. PRZYBYLSKI. *Kur. Teatr.* 1901 nr 35. — B. ZAWADZKI. *Wędrowiec* 1901 nr 43.

B l a g i e r z y. W. PROKESCH. *Nowa Reforma* 1900 nr 277. — L. RYDEL. *Czas* 1900 nr 295. — (J. Z.) [J. ŻULAWSKI]. *Krytyka* 1900 t. 2 s. 775. — *Głos Narodu* 1900 nr 279. — *Naprzód* 1900 nr 245. — W. BOGUSŁAWSKI. *Kur. Warsz.* 1901 nr 147. — W. BUKOWIŃSKI. *Prawda* 1901 nr 23. — Ad. D. [A. DOBROWOLSKI]. *Kur. Por.* 1901 nr 148. — J. FLACH. *Przedświt* 1901 nr 9. — T. JAROSZYŃSKI. *Wiek Ilustr.* 1901 nr 147. — G. KEMPNER. *Przegl. Tyg.* 1901 nr 23. — Kl. K. *Dzien. Pol.* 1901 nr 11. — F. KONECZNY. *Przegl. Pol.* 1901 t. 139 s. 138-149. — A. KRECHOWIECKI. *Gaz. Lw.* 1901 nr 11. — E. LUBOWSKI. *Kur. Codz.* 1901 nr 148. — S. POPOWSKI. *Głos* 1901 nr 27. — S. *Ruch Katol.* 1901 nr 9. — A. SYGIETYŃSKI. *Gaz. Pol.* 1901 nr 145. — G. ZAPOLSKA. *Słowo Pol.* 1901 nr 18; przedr. w książkach: *I Sfinks przemówi...* Lw. 1923; *Diela wybrane.* T. 16: *Szkice teatralne.* Kr. 1958.

Recenzje poszczególnych nowel

Fatalizm. Powiastka z życia górali tatrzańskich. (Ogł. *Bibl. Warsz.*). P. Chm. [P. CHMIEŁOWSKI]. *Bibl. Warsz.* 1871 t. 3 s. 130. —

Z książeczki pamiątek. (Ogł. *Biesiada Lit.*). W. Z. KOŚCIAŁKOWSKA. *Niwa* 1881 nr 150-154. —

Dekadent. Obrazek z natury. (Ogł. *Słowo Pol.*). J. PAWELSKI. *Przegl. Powsz.* 1896 t. 50 s. 319-324. —

Recenzje wydań z biorowych Pisma wybrane. Kr. 1956. J. KRZYŻANOWSKI. *Roczn. Lit.* 1956 s. 256. —

H. MARKIEWICZ. *Roczn. Lit.* 1956 s. 197-198 [omówienie wstępu i posłowania]. — (j). *Trybuna Ludu* 1957 nr 116. — J. S. *Nowiny Lit. i Wydawn.* 1957 nr 2. — J. MACIEJEWSKI. *Polonistyka* 1957 nr 3. —

C. LECHICKI. *Prasa Współcz.* 1958 nr 1 [omówienie tomu 7]. — J. MACIEJEWSKI. *Pam. Lit. R.* 49 (1958) z. 1. — K. SZYMANOWSKI. *Pam. Teatr.* 1958 nr 3/4 [omówienie tomów 10-12: Komedie].

BANDURSKI WŁADYSŁAW (1865—1932)

Pseud. i krypt.: Ks. BISKUP DR WŁ. B.; PPZYJACIEL MŁODZIEŻY; WAB.

Publicysta, literat, kaznodzieja.

Ur. 25 maja 1865 (1863 wg S. Falkiewicza i H. Romer-Ochenkowskiej) w Sokalu, gimnazjum ukończył we Lwowie. Tam również odbył studia uniwersyteckie zakończone doktoratem filozofii i teologii. W 1887 otrzymał święcenia kapłańskie, po czym studiował w Rzymie. Po powrocie w 1889 do kraju pracował jako kapłan w Kamionce Strumiłowej, jako katecheta we Lwowie, następnie jako kanclerz kurii biskupiej w Krakowie, a od 1903 — kanonik kapituły krakowskiej. W tymże roku został mianowany prałatem domowym papieża Leona XIII. Konsekrowany w 1906 na biskupa, został sufraganem archidiecezji lwowskiej, wkrótce potem mianowano go rektorem seminarium duchownego we Lwowie. Był propagatorem akcji obronnej narodowej i katolickiej na Chełmszczyźnie. Współdziałał z tajną organizacją obywatelską popierającą Drużyny Strzeleckie i „Zarzewie”. W 1912 został doktorem honoris causa uniwersytetu we Lwowie. Podczas pierwszej wojny światowej przebywał w Krakowie i Wiedniu, związany z Legionami polskimi był nieoficjalnym ich kapelanem. W tym czasie zrzekł się sufraganii lwowskiej i do Lwowa nie powrócił. Po wojnie nie przyjął ofiarowanej mu sufraganii lubelskiej, a nie otrzymawszy innego stanowiska kościelnego, od 1920 zamieszkał jako osoba prywatna w Wilnie i prowadził tu poruczoną mu przez ówczesny rząd akcję propagandowo-oświatową na Wileńszczyźnie. W 1927 obchodził uroczyste 40-lecie pracy kapłańskiej. Odnznaczony Krzyżem *Virtuti Militari*. Zmarł 6 marca 1932 w Wilnie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Biskup zakonnik, błogosławiony Wincenty Kadłubek. Kr. 1904.

2. Złote usta, złote serce. Obrazek sceniczny z życia ks. Piotra Skargi w 3 odsłonach. Powst. 1903. Wyst. 1904. Ogl. *Wielki ilustr. kalendarz powsz. K. Wojrada na r. 1907*. Wyd. osob. Kr. 1907. Wyd. nast. Lw. 1912 *Książki dla Pol. Narodu* 5.

3. Biała sukmana. Opowieść z czasów Kościuszki. *Pol. kalendarz mariański*. Kr. 1906. Wyd. osob. W-wa 1906. Wyd. nast.: Kat. 1908; W-wa 1928. Zob. też poz. 9.

Przeróbkę sceniczną oprac. F. Barański. Rkps Ossol. sygn. 11005/I.

4. Czym Wypiański dla Polski? *Goniec Wil.* 1908 nr 68, 70-73; *Kur. Poz.* 1908 nr 103-105; *Słowo Pol.* 1908 nr 196-198, 200, 202. Wyd. osob. Lw. 1908.

Odczyt.

5. Ducha nie gości! Kazania i przemowy patriotyczne. Lw. 1909. Wyd. 2 Lw. 1911 [1910].

6. O Słowackim. Kr. 1909.

7. Jadwiga, święta królowa na polskim tronie. Opowieść dziejowa. T. 1-3. Kr. 1910. Wyd. nast. Włocławek 1912.

Przekład czes.: V. Kronus. Praga 1925-1926.

8. Na rozdrożu. Sztuka w 5 odsłonach na tle życia terminatorów. Lw. 1913.

9. Ciężka służba. Zbiorowe wydanie opowieści. Brody 1914 [1913].

Zawartość: Ciężka służba. Powiastka z czasów Żółkiewskiego. (Zob. też poz. 10); Miłość wioski rodzinnej. Ideal nauczyciela ludowego. (Zob. też poz. 12); Biała sukmana. Opowieść z czasów Kościuszki. (Zob. poz. 3); Zwycięstwo kochającej matki. (Zob. też poz. 15); Smutna Wigilia. W roku 1863 we wsi Zatory w Płockiem. (Zob. też poz. 21); Za cara. Z wojny rosyjsko-japońskiej; Sama jedna. Wigilia biednej nauczycielki unitki; Obrazek ze wsi. Wigilia chorego leśnego. (Zob. też poz. 13, 21); Przy kołędzie. Wigilia biednego studenta. (Zob. też poz. 14); Kuba z karczmy. Wigilia opuszczonych i zaniedbanych. (Zob. też poz. 11, 21); Najsmutniejszy Anioł; Kościuszce na rocznicę zgonu; Alleluja. W Ibiąnach w roku 1863.

Przekład niem.: R. Nowowiejski pt. Rus-sengreuel. Drei Novellen. Wiedeń 1916.

10. Ciężka służba. Powiastka z czasów Żółkiewskiego. W-wa 1914. Wyd. nast. W-wa 1928. Zob. poz. 9.

11. Kuba z karczmy. Wigilia opuszczonych i zaniedbanych. W-wa 1914. Zob. poz. 9, 21.

12. Miłość wioski rodzinnej. Ideał nauczyciela ludowego. W-wa 1914. Wyd. nast. W-wa 1928. Zob. poz. 9.

13. Obrazek ze wsi. Wigilia chorego leśnego. W-wa 1914. Zob. poz. 9, 21.

14. Przy kołędzie. Wigilia biednego studenta. W-wa 1914. Zob. poz. 9.

15. Zwycięstwo kochającej matki. W-wa 1914. Zob. poz. 9.

16. Polska a Rosja w pieśni największych wieszczów narodu. Odczyt wygł. w Wiedniu 1915. *Biesiada Lit.* 1916 t. 82 nr 28-37. Wyd. osob. Kr. 1916. Wyd. nast. Chicago 1917.

17. Przemowy i prace na przełomie dziejowym. Chicago 1916.

Zawiera przemowy i okolicznościowe pisma do Legionów.

18. Z niewoli do ziemi obiecanej. Lw. 1920. [Poezje].

Zawartość: Wstęp: Chrystus w ogniu, oraz cykle: I. Z domu niewoli: 1. Pieśń bólu i skargi, 2. Z doby łez i krwi. II. Do ziemi obiecanej: 1. Hymny radości i chwały, 2. W dobie zjednoczenia i wolności, 3. Hasła rycerskie. III. Zamiast dawnych pieśni i hymnów z czasów niewoli: 1. Nowe.

19. Praca i cierpienie. Lw. 1921.

20. Krwi ofiarnej cześć. Kazania, mowy, odezwy, artykuły i listy z czasu wojny 1914-1918. W-wa 1928.

21. Smutna Wigilia. W roku 1863 we wsi Zatory w Płockiem. — Obrazek ze wsi. Wigilia chorego leśnego. — Kuba z karczmy. Wigilia opuszczonych i zaniedbanych. W-wa 1928. Zob. poz. 9, 11, 13.

22. (Przedmowa do:) E. Nowak: Rys dziejów duszpasterstwa wojskowego w Polsce 968-1831. Słowem wstępnym opatrzył... W-wa 1932.

Ponadto szereg prac dewocyjnych oraz okolicznościowych mów, kazań i odezwy.

Rękopisy drobnych utworów i przemówień: Ossol. sygn. 7199/II, 12179/III, Bibl. Nar. sygn. 2676.

Utwory i artykuły zamieszczał w czasopiśmie: *Bartosz* (1915), *Biesiada Lit.* (1916), *Chłop Pol.* (1928), *Czas* (1902), *Drużyna* (1919), *Dzień* (1919), *Dzien. Kijowski* (1910-1912), *Dzien. Nar.* (1917-1918), *Dzien. Wil.* (1927), *Federacja* (1929), *Gaz. Kielecka* (1924), *Gaz. Lud.* (1915-1916), *Gaz. Podhalańska* (1920), *Gaz. Pol.* (1915-1919), *Gaz. Por.* (1920), *Gaz. Warsz.* (1902), *Gazetka Żołnierska* (1920), *Głos Narodu* (1905), *Głos Prawdy* (1929), *Goniec Codz.* (1910), *Goniec Wil.* (1908), *Gwiazdka Cieszyńska* (1905-1906, 1912), *Kresy* (1923), *Kur. Litewski* (1910), *Kur. Poz.* (1908), *Kur. Wil.* (1927-1928), *Legion* (1931), *Legionista Pol.* (1916), *Lud Katol.* (1930-1931), *Mies. Kapłański* (1921), *Młoda Polka* (1929), *Młody Polak* (1926), *Młodzież Pol.* (1919), *Mysł Pol.* (Paryż 1915), *Na Posterunku* (1917), *Naród i Wojsko* (1928), *Nasz Głos* (1925), *Nasza Drużyna* (1921), *Nowiny* (1915), *Ojczyzna* (1910), *Panteon Pol.* (1928), *Placówka* (1919), *Polen* (Wiedeń 1915-1917), *Polska* (1915), *Polska Niepodległa* (1931), *Polska Odrodzona* (1931), *Praca* (1926), *Prawda* (1910), *Przegl. Powsz.* (1906), *Przegl. Wiecz.* (1927), *Przyj. Młodzieży* (1929), *Siejba* (1928), *Siew* (1924), *Słowo Pol.* (1908-1909, 1911-1912), *Słowo Tarnowskie* (1928), *Słowo Żołnierskie* (1921), *Wiad. Pol.* (1915-1917, 1919), *Wiad. Skautowe* (1916), *Wiarus* (1918-1920), *Wici* (Chicago 1916), *Wiek Nowy* (1927), *Wielkopolanin* (Pittsburg 1912), *Zgoda* (Chicago 1910), *Ziemia Zamojska* (1928).

Ponadto w książkach zbiorowych i jednodniówkach: *Gospodarz. Kalendarz.* Kr. 1906, *Dla Ciebie, Polsko!* Piotrków 1915, *Dla Polski.* Łódź 1931, *Kalendarz „Ojczyzny”.* Kr. 1910, *Kalendarz Tow. Szkoły Lud.* Kr. 1910, *Kalendarz pol. dla ludu.* Piotrków 1916, *Księga pamiątk. ... Gimn. im. Franciszka Józefa I we Lw.* Lw. 1909, *Legionista pol. Kalendarz.* Kr. 1916, *Opowieści legionowe.* W-wa 1930, *Pol. kalendarz mariański.* Kr. 1906; toż 1907, *Straż nad Wilią. Jednodniówka ZHP.* Wil. 1929, *W obronie Lwowa i kresów wschodnich.* Lw. 1926, *Wielki ilustr. kalendarz powosz. K. Wojnara na r. 1907.* Kr. 1907.

Listy i materiały

1. Do L. Dziamy z 1906. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7018.

2. Do M. Bobrzyńskiego 2 listy z 1908, 1910. Rkps Bibl. Jagiel. Koresp. Bobrzyńskiego sygn. 8090, 8093.

3. Do A. Czołowskiego z 1912. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2770.

4. Do B. Wysloucha z 1912. Rkps Ossol. sygn. 7175/II.
5. Do O. Balzera 2 listy z 1912, 1915. Rkps Ossol. sygn. 7662/II.
6. Do S. Belzy z 1914. Rkps Ossol. akc. 34/62.
7. Do Zaleskich z ok. 1914. Rkps Ossol. sygn. 7102/III.
8. Do J. Kasprowicza 4 listy z 1915. Rkps Ossol. sygn. 6439/I.
9. Do K. Baczyńskiego 13 listów z 1915-1930. Rkps Ossol. sygn. 12925/III.
10. Do H. Sienkiewicza. Ogl. *Gaz. Pol.* 1916 nr 179; toż *Wiad. Pol.* 1916 nr 82.
11. Do M. Wierzbickiej z 1916. Rkps Bibl. Miejska w Bydż. sygn. 1439.
12. Do J. Piłsudskiego z 1919. Rkps Ossol. sygn. 7195/II.
13. Do B. Limanowskiego. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2896.
14. Do nieznanego adresata. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 5845/II-1.
15. Od L. Rydla z 1907. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 40/60.
16. Pisma związane z obchodem jubileuszu biskupa Bandurskiego w 1927 we Lwowie. Rkps Ossol. sygn. 12925/III.

OPRACOWANIA

Konsekracja bp. Bandurskiego we Lwowie. *Przeł. Katol.* 1907 nr 2 [tu biogr.]. — J. A. TESLAR. *Dzien. Pol.* 1909 nr 341, 509. — M. W. *Słowo Pol.* 1909 nr 418. — T. Ch. [T. JESKE-CHOIŃSKI]: Jubileusz ks. bp. Bandurskiego. *Kronika Powsz.* 1912 nr 31. — Dr. M. St. *Przew. Oświatowy* 1912 nr 9. — *Biesiada Lit.* 1912 nr 34. — 25-letni jubileusz kapłaństwa ks. bp. Bandurskiego. *Dzien. Kijowski* 1912 nr 184. — *Rodzina i Szkoła* 1912 nr 5/6 s. 177-179 [tu: bibliografia prac ogłoszonych]. — Zuchwały biskup. *Rzeczpospolita* 1912 nr 81 [omówienie głosów prasy]. — Ks. bp. Bandurski w Pradze. *Nowiny Wiedeńskie Ilustr.* 1915 nr 20. — *Polen* (Wiedeń) 1915. — Tad. H. [T. HARTLEB]: Ks. bp. Bandurski w obronie Legionów. *Wiad. Pol.* 1916 nr 59/60. — Ktorzy ocalili honor Polski. W-wa 1916. — J. TSZCZEWSKI: Bischof Bandurski. *Polnische Blätter* (Berlin) 1918, XII, t. 59-61. — Uczczenie ks. bp. Bandurskiego. *Prawda* 1919 nr 43. — O uwolnienie bp. Bandurskiego. *Wyzwolenie Spol.* 1919 nr 35. — S. GRALEWSKI: Bandurski i Polska. *Czwartak* 1921 nr 1/2. — S. MELSZTYŃ-

SKI: Nieco o Bandurskim. *Czwartak* 1921 nr 1/2.

B. W. *Kur. Wil.* 1927 nr 166. — K. CZYŻOWSKI: Zapomniany żołnierz-kapelan. Dekada lat żołnierskiej służby ks. bp. Bandurskiego. *Głos Prawdy* 1927 nr 174. — Ks. bp. Bandurski jako literat. *Dzien. Wil.* 1927 nr 166. — Jubileusz. *Kur. Wil.* 1927 nr 156, 158, 160, 162, 164-165, 167, 168, 171. — HEL. ROMER [H. ROMER-OCHENKOWSKA]: Legionowy biskup. *Kur. Wil.* 1929 nr 75. — K. WÓYCICKI: Ks. biskup na pruskim indeksie. *Kur. Wil.* 1930 nr 145. — Katalog Wystawy Pamiątek związanych z długoletnią działalnością kapłańską, społeczną, literacką i wojskową J. E. ks. bp. dr W. Bandurskiego. Słowo wstępne: H. ROMER-OCHENKOWSKA. Wil. 1930. — S. FALKIEWICZ: Ks. bp. Bandurski. *Korpus Ochrony Pogranicza* 1930/1931; przedr. *Żołnierz Pol.* 1931 nr 51/52. — r. s.: Książę niezłomny idei wolności. *Polska Niepodległa* 1931 nr 2.

(Nekrologi) S. F. [S. FALKIEWICZ]. *Żołnierz Pol.* 1932 nr 12/13; *St. R. Tyg. Ilustr.* 1932 nr 11; *Gaz. Kościelna* 1932 nr 11; *Głos Nauczycielski* R. 16 (1931/1932) s. 516-517; *Dzwon Niedzielny* 1932 nr 21; *Kur. Wil.* 1932; *Legion* 1932; *Ognisko* (Paryż) 1932 nr 678-679; *Słowo* 1932; *Sprawy Nauczycielskie* 1932 nr 4.

W. DOBACZEWSKA: Pamięci bp. Bandurskiego. *Słowo* 1932 nr 57. — M. PI-GULEWSKI: Ostatnie chwile bp. Bandurskiego. *Ilustr. Kur. Codz.* 1932 nr 77. — S. RACHWAŁ: Ks. bp. dr W. Bandurski, wzór kapłana-Polaka. Lw. 1932. — S. SZUMSKA: Ojciec polskiego żołnierza. *Ilustr. Kur. Codz.* 1932 nr 77. — A. VAIS: Pobyt Bandurskiego w Budapeszcie w r. 1915. *Legion* 1932 nr 4-5. — Jubileusz zasłużonego kapłana patrioty. *Ognisko* (Paryż) 1932 nr 662. — Uczczenie biskupa Bandurskiego. *Ognisko* (Paryż) 1932 nr 668. — W. FIGIEL: Testament młodym. *Nasza Myśl* 1933 nr 2. — S. Z. KL. [S. Z. KLACZYŃSKI]: Człowiek-Symbol. *Kur. Wil.* 1933 nr 58. — B. WRZOS: Książę biskup dr W. Bandurski. Lw. 1933. — Uczczenie rocznicy śmierci bp. Bandurskiego. *Kur. Wil.* 1933 nr 55. — W 1 rocznicę zgonu śp. Bandurskiego. *Kur. Wil.* 1933 nr 60. — M. ALBIŃSKI: Biskup Bandurski do sumienia narodu. *Bibl. Spraw i Zagadnień Narodu Pol.* W-wa 1935 nr 1. — M. CHUDZIK: Epizody z życia ks. bp. Bandurskiego. *Ziemia Sokalska* 1935 nr 5. — Refleksje z okazji 3 rocznicy śmierci ks. bp. Bandurskiego. *Kur. Powsz.* 1935 nr 67. — W trzecią rocznicę śmierci ks. biskupa W. Bandurskiego. *Ilustr. Kur. Codz.* 1935 nr 65. — *Pol.*

słownik biogr. T. 1 (1935). — *Ziemia So-
kańska* 1935 nr 5. — W 5 rocznicę
zgonu śp. ks. biskupa Bandurskiego. *Na-
ród i Wojsko* 1937 nr 11. — S. FELSZTYŃ-
SKI: Wspomnienie o biskupie połowym
W. Bandurskim. *Strzelec* 1939 nr 32. —
Rocznica śmierci ks. bp. W. Bandur-
skiego. *Słowo* 1939 nr 63.

Złote usta, złote serce. E. ZWILLING-ŁOZIŃSKI. *Poradnik Teatrów
i Chórów Włościańskich* 1912 nr 8/9 s. 151-
-153.

Czym Wypsiański dla Pol-
ski? A. S. *Przeł. Powsz.* 1908 t. 100
s. 249. — A. W. *Dzien. Poz.* 1908 nr
103. — A. W. *Gaz. Lw.* 1908 nr 97. —
j. l. *Orle Skrzydła* 1908 s. 74. — K. L.
Scena i Sztuka 1908 nr 19. — k. b.
[K. BARANOWSKI]. *Gaz. Nar.* 1908 nr 98. —
J. IWAŃSKI. *Mysł Niepodległa* 1908 s. 1387-
-1388. — J. MIODOBORSKI. *Dzien. Pol.*
1908 nr 206. — R. P. *Dzien. Pol.* 1908
nr 196. — *Gaz. Kościelna* 1908 s. 349. —
Kur. Poz. 1908 nr 102. — *Przeł. 1908*
nr 148. — *Sz. Ateneum Kapłańskie* 1909
t. 1 s. 96. — *Kuźnia Młodych* 1933 nr 1.

Ducha nie gościel J. MIODO-
BORSKI. *Dzien. Pol.* 1909 nr 509. —

M. W. *Słowo Pol.* 1909 nr 418. — *Gaz.
Kościelna* 1909 nr 28. — *Nowa Reforma*
1909 nr 358.

Jadwiga, święta królowa. J.
CIEMNIEWSKI. *Słowo Pol.* 1911 nr 2.

Na rozdrożu. T. SZCZERBA. *Porad-
nik Teatrów i Chórów Włościańskich* 1913
s. 145-146. — J. A. TESLAR. *Głos Narodu*
1913 nr 258.

Polska a Rosja w pieśni naj-
większych wieszczów naro-
du. r. *Ilustr. Kur. Codz.* 1916 nr 80. —
Vom Lesetisch des Krieges. *Polen* (Wie-
deń) 1916 nr 61 s. 244.

Z niewoli do ziemi obieca-
nej. ZAWISZA WŁADYSŁAW [A. FISCHER]:
Rycerskie strofy. *Wiek Nowy* 1920 nr
5792. — S. Ł. *Naród* 1920 nr 186. —
w. br. *Wiarus* 1920 nr 49. — *Ilustr. Kur.
Codz.* 1920 nr 301. — W. P. [W. PIOT-
ROWICZ]. *Słowo Wil.* 1921 nr 45.

Krwi ofiarnej cześć. *Legion*
1929 nr 3. — J. KADEN-BANDROWSKI.
Gaz. Pol. 1930 nr 108. — Z. RABSKA.
Radio 1930 nr 18. — R. *Kur. Lit.-Nauk.*
1930 nr 22 dod. *Ilustr. Kur. Codz.*

BARTKIEWICZ ZYGMUNT (1867—1944)

Krypt.: B-cz.; BART.; BARTK. ZYGM.; Z. B-cz.; ZYGM. BART.

Nowelista.

Ur. 21 października 1867 w Pabianicach, syn Stanisława, znanego lekarza łódzkiego. Do gimnazjum uczęszczał w Łodzi i Warszawie, następnie do Wyższej Szkoły Handlowej Kronenberga w Warszawie. Po ukończeniu studiów założył w Łodzi punkt sprzedaży dzieł sztuki nazwany Salonem Artystycznym. W tym czasie debiutował jako publicysta współpracując z dziennikami *Rozwój* i *Goniec Łódzki*. W 1901 wyjechał na studia malarskie do Monachium i Paryża. Powrócił w 1907 i zamieszkał w Warszawie. Wydane w tym roku „Słabe serca” zostały skonfiskowane przez cenzurę, a autor osadzony w areszcie. Po pewnym czasie przeniósł się z Warszawy do Brwinowa, gdzie osiadł na stałe. Żonaty był dwukrotnie. Po raz pierwszy ok. 1898 z Mieczysławą Trapszówną, późniejszą aktorką znaną jako Mieczysława Ćwiklińska, drugi — z malarką, Eugenią Głancówną. Wojnę światową 1914-1918 spędził w bardzo trudnych warunkach materialnych w Brwinowie i Warszawie. W trzydziestolecie pracy literackiej w 1928 otrzymał nagrodę literacką im. E. Orzeszkowej. Był członkiem Penklubu. W 1935 został odznaczony „Złotym Wawrzynem Akademickim” przez Polską Akademię Literatury. Zmarł 10 czerwca 1944 w Warszawie, pochowany został w Brwinowie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Stare gniazda — młode ptaki. Powst. 1898. Wyd. W-wa 1909 *Nowości Lit.* t. 15.

Dramat.

2. Słabe serca. Nowele. W-wa 1907. Wyd. nast. W-wa 1911.

Zawartość: Słabe serca. (*Ilustracja Pol.* 1902 nr 21-24. Nowela nagrodzona na konkursie w Krakowie); Droga sztuki. (Zob. też poz. 11 i Wyd. zbior.); Trzy listy prababki. (*Ilustracja Pol.*

1904 nr 18; *Kur. Warsz.* 1904 nr 99. Zob. też poz. 11 i Wyd. zbior.); Chleb swojski. (*Kraj* 1903 nr 12-13; *Głos Narodu* 1903 nr 305-311); U mety. (Powst. 1905. Zob. też poz. 11); Za cześć zagrody. (Powst. 1901. Ogl. *Wędrowiec* 1903 nr 36-40. Zob. też poz. 11); Małe kobietki. (Pt. W Ogrodzie Luksemburskim. *Życie i Sztuka* dod. *Kraju* 1904 nr 27; *Lit. i Sztuka* dod. *Ludzkosci* 1907 nr 9. Zob. też poz. 11 i Wyd. zbior.); Z bożej łaski. (*Kur. Warsz.* 1904 nr 203. Zob. też poz. 11); Maj. (*Ilustracja Pol.* 1904 nr 20; *Kur. Warsz.* 1904 nr 47. Zob. też Wyd. zbior.); O Koszcie Napierskim i Hance Czubaszównie opowieść. (*Kur. Warsz.* 1907 nr 1); Emigrant z 1905 r. (*Kraj* 1906 nr 6. Zob. też Wyd. zbior.); U wody. (*Świat* 1906 nr 28); Jesienne dźwięki. (Powst. 1903. Nowela nagrodzona na konkursie w Warszawie); Matczyna dola. (*Wielkopolanin* (Pittsburg) 1906 nr 50. Zob. też poz. 7, 8 i Wyd. zbior.); Lityńska lelija. (Powst. 1905. Zob. też Wyd. zbior.); Na szóstym. (Zob. też poz. 11 i Wyd. zbior.); Prasnynowie Diany. (Powst. 1902. Zob. też Wyd. zbior.); Zgrzyt. (Powst. 1903. Nowela nagrodzona na konkursie w Krakowie. Zob. też poz. 11 i Wyd. zbior.); Polityka w lesie. (*Kur. Warsz.* 1906 nr 305. Zob. też poz. 11 i Wyd. zbior.); Wódka. (Zob. też Wyd. zbior.); 63. (*Kraj* 1906 nr 31-37; fragm. pt. 1863. *Zgoda* (Chicago) 1906 nr 50-51. Zob. też poz. 14).

Pierwsze wyd. nowel uległo konfiskacie.

3. Złe miasto. Obrazy z 1907 roku. *Świat* 1907 nr 48-51. Wyd. osob. W-wa 1911. Przedr. zob. poz. 8, 14.

4. Psie dusze. Nowele i obrazy. W-wa 1910. Wyd. nast. W-wa 1918.

Zawartość: Psie dusze. (Pt. Psia dusza. *Kraj* 1903 nr 50; *Świat* 1909 nr 26); U wolyńskiej granicy. (*Świat* 1907 nr 39); Na Bielanach. (*Kur. Warsz.* 1907 nr 138); Biała nędza. (*Świat* 1907 nr 10); Na wiecu. (*Kur. Warsz.* 1907 nr 29. Zob. też Wyd. zbior.); Warszawskie derby. (*Świat* 1907 nr 23. Zob. też Wyd. zbior.); O pieśniarzu i muzie. (*Świat* 1908 nr 39. W wyd. z 1918 pt. O pieśniarzu i lirze); Po zdrowie. (W wyd. z 1918 pt. Na zdrowie. Zob. też Wyd. zbior.); Stary pan. (*Kur. Warsz.* 1908 nr 275. Zob. też Wyd. zbior.); Na Wiśle; Na obcym cmentarzu. (Pt. Święto zmarłych w Paryżu. *Świat* 1908 nr 46. Zob. też Wyd. zbior.); Na św. Jana; Zza cyrkowych kulis. (*Świat* 1908 nr 8); O wigilijnym zmierzchu. (*Kur. Warsz.* 1902 nr 355; *Świat* 1909 nr 1); Na łódzkim torze. (*Kur. Warsz.* 1907 nr 171); Z mroków życia. (*Świat* 1908 nr 45, 48, 50-51. Zob. też Wyd. zbior.); Tam, gdzie kochał Kościuszko. (*Świat* 1908 nr 11-12).

Przekład

O wigilijnym zmierzchu: franc.: M. Rougier-Frąckiewicz. *Le Messenger Polonais* (W-wa) 1926 nr 291-292.

5. W puszczy. W książce: A. Kamieński: *Z Puszczy Białowieskiej*. 14 kartonów. Tekst Z. Bartkiewicza. W-wa 1912. Zob. też poz. 6.

6. Pierwszy grzech. W-wa 1913.

Zawartość: Pierwszy grzech. (*Świat* 1909 nr 43. Zob. też poz. 11 i Wyd. zbior.); Gdzie dusza Warszawy. (*Tyg. Ilustr.* 1910 nr 1, 4. Zob.

też Wyd. zbior.); W starym parku. (*Świat* 1910 nr 6. Zob. też poz. 11 i Wyd. zbior.); W roboczy dzień. (Pt. Dzień roboczy. *Tyg. Ilustr.* 1911 nr 19. Zob. też Wyd. zbior.); W świąteczną noc. (*Świat* 1910 nr 50. Zob. też Wyd. zbior.); Nudził się pan. (*Kur. Warsz.* 1912 nr 356. Zob. też poz. 11); Poeta i życie. (Zob. też poz. 11 i Wyd. zbior.); U Chelmońskiego. (*Kur. Warsz.* 1903 nr 244); Sztuczka. (*Świat* 1911 nr 41-50. Zob. też poz. 11); W puszczy. (Zob. poz. 5); Żywoty. (*Tyg. Ilustr.* 1910 nr 34-38. Nowela otrzymała 3 nagrody na konkursie *Tyg. Ilustr.* Zob. też poz. 11 i Wyd. zbior.); Nauka. (*Kur. Warsz.* 1910 nr 160. Zob. też poz. 11).

Przekłady

W starym parku: franc.: M. Rougier-Frąckiewicz. *Le Messenger Polonais* (W-wa) 1925 nr 283-284.

Nudził się pan: włoski: S. Olgierd-Lazarska. W: *Novellieri Polacchi*. Mediolan 1929 s. 33-45.

7. U krwawe strugi. W-wa 1916 *Bibl. Nowości* 33-34.

Zawartość: U krwawej strugi. (*Świat* 1916 nr 12. Zob. też poz. 8, 11); Matczyna dola. (Zob. poz. 2).

8. Krwią i atramentem. Nowele. W-wa 1918.

Zawartość: U zapomnianej strugi. (Por. poz. 7); Papuga. (*Świat* 1913 nr 42. Zob. też poz. 11 i Wyd. zbior.); Dzień bez słońca. (*Bluszcz* 1918 nr 14-16. Zob. też poz. 11); O świerku. (*Kur. Warsz.* 1914 nr 1. Zob. też poz. 11); Niedziela. (*Kur. Warsz.* 1914 nr 176. Zob. też poz. 12 i Wyd. zbior.); Pobojoiwisko. (Zob. też poz. 11); Matczyna dola. (Zob. poz. 2); Na wiosnę. (*Bluszcz* 1917 nr 14-16. Zob. też poz. 11); W siodło. (Zob. też poz. 11); Na polskich drogach. (Zob. też Wyd. zbior.); Pogrzeb; Złe miasto. (Zob. poz. 3); Z sierpniowych dni. (Por. poz. 11).

9. Niemiecka cześć. *Tyg. Ilustr.* 1920 nr 33-44.

Scenariusz filmowy.

10. Historia jednego podwórcza. Powieść. *Tyg. Ilustr.* 1921 nr 14-52. Wyd. osob. W-wa 1922. Wyd. nast.: przedr. zob. poz. 14; W-wa 1959 *Bibl. XX-lecia*.

11. Polityka w lesie. Wybór nowel. W-wa 1925. Wyd. 2 W-wa 1932.

Zawartość: Polityka w lesie. (Zob. poz. 2); Żywoty. (Zob. poz. 6); U zapomnianej strugi. (Zob. poz. 7); Papuga. (Zob. poz. 8); Nudził się pan. (Zob. poz. 6); Poeta i życie. (Zob. poz. 6); Droga sztuki. (Zob. poz. 2); Trzy listy prababki. (Zob. poz. 2); Dzień bez słońca. (Zob. poz. 8); O Koszcie Napierskim opowieść. (Zob. poz. 2); Zgrzyt. (Zob. poz. 2); Na wiosnę. (Zob. poz. 8); U mety. (Zob. poz. 2); Z bożej łaski. (Zob. poz. 2); Za cześć zagrody. (Zob. poz. 2); Małe kobietki. (Zob. poz. 2); O świerku. (Zob. poz. 8); Na szóstym. (Zob. poz. 2); Pobojoiwisko. (Zob. poz. 8); Pierwszy grzech. (Zob. poz. 6); W siodło. (Zob. poz. 8); Nauka. (Zob. poz. 6); W starym parku. (Zob. poz. 6); Sztuczka. (Zob. poz. 6); Sierpień 1915 r. (Por. poz. 8).

Zbiór nagrodzony w 1928 nagrodą literacką im. E. Orzeszkowej.

12. Wyzwolenie. Nowele i obrazy. Poz. 1925.

Zawartość: Tragedia puszczy. Kartki z Białowięży. (Świat 1924 nr 8-16); Polska wiosna. Listy z Warszawy 1920 r. (Gaz. Por. 1920 nr 167, 202); W dawnym grodzie; Wyzwolenie. Opowieść z minionych dni. (Tyg. Ilustr. 1924 nr 51); Niedziela. (Zob. poz. 8); Trzy listy z podróży; Dlaczego? (Świat 1923 nr 46); Wola boska. (Tyg. Ilustr. 1923 nr 19); Nad morzem. (Gaz. Por. 1922 nr 245; Świat 1924 nr 34); „Jak to na wojence ładnie”. (Gaz. Por. 1923 nr 55); „Nie tak to illo tempore bywało”. (Kur. Warsz. 1922 nr 352); Od śląskiej strony. (Tyg. Ilustr. 1919 nr 36-38); „Trzy po trzy”. [O utworze A. Fredry].

13. Przedmowa do: J. Szczepkowski; Władcy kniei. Obrazki myśliwskie. Poz. 1925.

14. Trzy opowieści. W-wa 1930.

Zawartość: Historia jednego podwórza. (Zob. poz. 10); Złe miasto. (Zob. poz. 3); 63. (Zob. poz. 2).

Opowiadania i artykuły zamieszczał w czasopiśmie: *Bluszcz* (1917-1918), *Chcę Poznać Wszystko* (1929), *Dzien. Chicagoski* (1907), *Echa Leśne* (1937), *Echo Tyg.* (1929), *Famulus* (1927), *Gaz. Nar.* (1900, 1903), *Gaz. Pol.* (1899; tu: O jednym, co na ziemię ex coelis peregrynował. Nr 202), *Gaz. Por.* (1920-1923, 1927; tu m. in.: Bez tytułu. 1923 nr 63; Kolędy złych losów. 1927 nr 353), *Głos Narodu* (1903, 1915; tu m. in.: Listy z wycieczki. 1915 nr 459-460); *Goniec Łódzki* (1898-1901; tu m. in.: rubr.: Dziś i jutro; O jednym, co na ziemię ex coelis peregrynował. 1899 nr 65; Uciełka. 1901 nr 113-126); *Ilustracja Pol.* (1902, 1904), *Ilustr. Kur. Codz.* (1933), *Iskra* (1923), *Kraj* (1903-1906), *Kur. Łódzki* (1901), *Kur. Warsz.* (1902-1904, 1906-1908, 1910, 1912, 1914, 1922, 1926, 1928; tu m. in.: Polowanie. 1902 nr 226; Nauka. 1910 nr 160; Forysiak Michał. 1926 nr 93; Tak go chowali... 1926 nr 188), *Ludzkość* (1907), *Łowiec Pol.* (1928; tu: Ostatni strzał. Nr 50), *Nowy Świat* (Nowy Jork 1924), *Prosto z Mostu* (1935-1936; tu: „Pan dezorca”. 1935 nr 11; Chłopska dusza. 1936 nr 46), *Przegl.* (1914), *Przegl. Por.* (1908-1909), *Radio* (1927, 1934), *Rodzina Pol.* (1929), *Romans i Powieść dod. Świata* (1911, 1913), *Rozwój* (1898), *Świat* (1906-1916, 1923-1928; tu m. in.: U wody. 1906 nr 28; Stary malarz. 1909 nr 20; Reduta 1909 nr 8; Na balowej sali. Z cyklu „Złe miasto”. 1910 nr 50; Pamiątka trzech wieków. 1911 nr 36; Na wilki. 1928 nr 51), *Tyg. Ilustr.* (1909-1913, 1919-1929; tu m. in.: Na skraju puszczy... 1910 nr 43; Dwie sielanki. 1928 nr 13), *Tyg. Pol.* (1898; tu: Listy łódzkie. Nr 1), *Wędro-*

wiec (1903), *Wiad. Lit.* (1933, 1937), *Wielkopolanin* (Pittsburg 1906), *Wola Ludu* (1923), *Zgoda* (Chicago 1906).

Ponadto w: *Jednodniówka Tow. Powstańców i Wojaków w Grudziądzu*. 1928.

Przekłady

Nastroje. Nowele mieszane. W-wa 1907 *Bibl. dla Wszystkich* nr 10.

Zawartość: G. d'Annunzio: Wdowa; G. Reuter: Grzech Ewy; R. Kipling: Dziewczę z Birmy; E. Solari: Głód; Rachilde: Głos krwi; C. Mendès: Bertranda; L. Andriejew: Łazarz.

Wydania zbiorowe

Trzy listy prababki i inne opowiadania. W-wa 1959.

Zawartość: Trzy listy prababki. (Zob. poz. 2); Prasynowie Diany. (Zob. poz. 2); Zrzęzt. (Zob. poz. 2); Małe kobietki. (Zob. poz. 2); Maj. (Zob. poz. 2); Lityńska lelija. (Zob. poz. 2); Polityka w lesie. (Zob. poz. 2); Matczyna dola. (Zob. poz. 2); Emigrant z 1905 roku. (Zob. poz. 2); Na szóstym. (Zob. poz. 2); Wódka. (Zob. poz. 2); Po zdrowie. (Zob. poz. 4); Droga sztuki. (Zob. poz. 2); Warszawskie derby. (Zob. poz. 4); Na wiecu. (Zob. poz. 4); O pieśniarzu i muzie. (Zob. poz. 4); Stary pan. (Zob. poz. 4); Z mroków życia. (Zob. poz. 4); Na obcym cmentarzu. (Zob. poz. 4); Pierwszy grzech. (Zob. poz. 6); Gdzie dusza Warszawy. (Zob. poz. 6); W starym parku. (Zob. poz. 6); W świąteczną noc. (Zob. poz. 6); Żywoty. (Zob. poz. 6); W roboczy dzień. (Zob. poz. 6); Papuga. (Zob. poz. 8); Poeta i życie. (Zob. poz. 6); Niedziela. (Zob. poz. 8); Na polskich drogach. (Zob. poz. 8).

Listy

1. Do T. Jaroszyńskiego z 1904. Rkps *Bibl. Nar. sygn.* 6358 III.

2. Do W. Rabskiego z 1908. Rkps *Bibl. Nar. sygn.* 2731.

3. Do Z. Rabskiej 7 listów z 1908-1937. Rkps *Bibl. Nar. sygn.* 2723.

4. Do A. Oppmana z 1912. Rkps *Bibl. Nar. sygn.* 2671.

5. Do L. Kotarbińskiej 29 listów z 1927-1939 i b. d. Rkps *Bibl. Nar. sygn.* 7036.

6. Od L. Kotarbińskiej z 1931. Rkps *Bibl. Nar. sygn.* 7043₂.

OPRACOWANIA

A. STRZELECKI: Powieść polska 1908/1909. *Sfinks* 1909 t. 2 s. 130-137. — H. GALLE: Humoryści i satyrycy. *Bibl. Warsz.* 1913 t. 3 s. 282-283. — DEMIL: Nasi wybitni powieściopisarze o wojnie. *Świat* 1915 nr 3. — F.: Z czego żyją literaci podczas wojny. *Świat* 1918 nr 15 s. 4. — Z. DĘBICKI: Portrety. W-wa 1927 s. 247-266.

J. CZEMPIŃSKI: Z. Bartkiewicz. *Tyg. Ilustr.* 1928 nr 45. — Z. DĘBICKI: Z. Bartkiewicz. *Kur. Warsz.* 1928 nr 302. — J. M.: Kwadrans z Z. Bartkiewiczem. *Echo Tyg.* 1928 nr 18. — Wręczenie nagrody Bartkiewiczowi. *Gaz. Por.* 1928 nr 246. — Z. Bartkiewicz otrzymał nagrodę literacką im. E. Orzeszkowej. *Ilustr. Kur. Codz.* 1928 nr 293. — Laureat nagrody im. E. Orzeszkowej. *Słowo Pol.* 1928 nr 292. — Z. BARTKIEWICZ: Odpowiedź na ankietę o wpływie krytyki na twórczość. *Echo Tyg.* 1929 nr 1. — J. TUWIM: Wspomnienia o Łodzi. *Wiad. Lit.* 1934 nr 33. — S. KOWALEWSKI: U Z. Bartkiewicza. *Pion* 1935 nr 28. — W. ŻUKROWSKI: U Z. Bartkiewicza. *Kuźnia Młodych* 1935 nr 13; toż *Prosto z Mostu* 1935 nr 30-31. — J. M. RYTARD: „Gdzie dusza Warszawy”. Wspomnienie o Z. Bartkiewicz. *Radio i Świat* 1946 nr 24 s. 8. — B. OLSZEWICZ: Lista strat kultury polskiej. W-wa 1947. — M. WARNEŃSKA. *Trybuna Mazowiecka* 1957 nr 207 s. 4. — J. BARTNICKA: O Z. Bartkiewicz. W książce: Z. Bartkiewicz: Trzy listy prababki i inne opowiadania. W-wa 1959. — E. KOZIKOWSKI: Z. Bartkiewicz. W książce: Więcej prawdy niż plotki. W-wa 1964 s. 414-419. — J. KOPROWSKI: Z. Bartkiewicz — autor nieznan. *Odgłosy* 1964 nr 6 s. 11.

Stare gniazda — młode ptaki. W. RZYMOWSKI. *Prawda* 1909 nr 24; przedr. w książce: Ludzie i książki. Łódź 1965. — E. WORONIECKI. *Krytyka* 1909 t. 4 z. 7.

Słabe serca. A. DROGOSZEWSKI. *Sfinks* 1908 t. 2 s. 530-535. — W. GOMULICKI. *Kraj* 1908 nr 127. — Stef. Krz. [S. KRZYWOSZEWSKI]. *Świat* 1908 nr 2. — J. LORENTOWICZ. *Lit. i Sztuka* dod. *Nowej Gaz.* 1908 nr 16. — A. NOWACZYŃSKI. *Tyg. Ilustr.* 1908 t. 1 s. 97. — Z. L. Z. [Z. ZALESKI]. *Gaz. Warsz.* 1911 nr 162; przedr. w książce: Dzieło i twórca. Kr. 1913 s. 170-173.

Złe miasto. Z. DĘBICKI. *Kur. Warsz.* 1911 nr 170. — E. S...ski. *Scena i Sztuka* 1911 nr 23. — *Tyg. Ilustr.* 1911 nr 21.

Psie dusze. Z. SARNECKI. *Gaz. Lw.* 1909 nr 294. — E. CZEKAŁSKI. *Prawda* 1910 nr 6. — J. DĄBROWSKI. *Krytyka* 1910 t. 2 s. 30. — Z. DĘBICKI. *Kur. Warsz.* 1910 nr 6. — H. GALLE. *Książka* 1910 nr 11. — H. GALLE: Amor „Psych dusz”. *Tyg. Ilustr.* 1910 nr 25. — J. LORENTOWICZ. *Lit. i Sztuka* dod. *Nowej Gaz.* 1910 nr 3. — E. PASZKOWSKI: Z mroków życia. *Dzien. Kijowski* 1910 nr 46. — Z. RÓŻYCKI. *Biesiada Lit.* 1910

nr 28. — xxx. *Przeł. Powsz.* 1910 t. 109 s. 107.

Pierwszy grzech. Z. DĘBICKI. *Kur. Warsz.* 1914 nr 32. — H. GALLE. *Bibl. Warsz.* 1914 t. 2 s. 503-504. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI. *Czas* 1914 nr 112. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI. *Słowo* 1914 nr 32. — W. KOZIAKIEWICZ. *Świat* 1914 nr 8. — W. KOZICKI. *Książka* 1914 nr 3. — LIN. *Humanista Pol.* 1914 nr 2. — J. LORENTOWICZ. *Lit. i Sztuka* dod. *Nowej Gaz.* 1914 nr 8. — W. RZYMOWSKI: Poeeci drobnych istnień. *Prawda* 1914 nr 15. — J. STATKOWSKI. *Sowizdrzał* 1914 nr 16 s. 7. — S. ŻYŻKOWSKI. *Gaz. Por. 2 Grosze* 1914 nr 129.

Krwia i atramentem. Z. DĘBICKI. *Kur. Warsz.* 1919 nr 19. — S. LAM. *Dzien. Powsz.* 1919 nr 31. — W. WOLSKI. *Sowizdrzał* 1919 nr 9 s. 9-10.

Historia jednego podwórza. K. BUKOWSKI: Poszukiwanie osobliwości. *Gaz. Por.* (Lw.) 1922 nr 6385. — E. CZEKAŁSKI. *Świat* 1922 nr 12. — Z. DĘBICKI. *Kur. Warsz.* 1922 nr 64. — W. HAHN. *Słowo Pol.* 1922 nr 86. — J. IWASZKIEWICZ. *Skamander* 1922 z. 18. — J. KLEINER. *Tyg. Ilustr.* 1922 nr 11. — H. NALPIŃSKA. *Gaz. Por.* 1922 nr 141. — S. PAPÉE. *Dzien. Poz.* 1922 nr 118. — L. PIWIŃSKI. *Przeł. Warsz.* 1922 nr 9. — T. SINKO. *Czas* 1922 nr 118. — Z. SZWEJKOWSKI. *Książka* 1922 s. 231-232. — H. ZAHORSKA. *Kur. Por.* 1922 nr 71. — a. now. [A. NOWACZYŃSKI]. *Mysł Nar.* 1925 nr 16. — E. CZEKAŁSKI. *Twórczość* 1959 z. 6 s. 126-128. — Z. CHOCIOŁOWSKA. *Nowe Książki* 1959 nr 9 s. 528-529. — B. MAMOŃ. *Tyg. Powsz.* 1959 nr 14 s. 5. — M. PROSNAKÓWNA. *Polonistyka* 1959 nr 3 s. 52-56. — M. WARNEŃSKA. *Trybuna Mazowiecka* 1959 nr 99.

Wyzwolenie. E. CZEKAŁSKI: Czuj duch! Pan miłościwy rozpoczyna łowy... *Świat* 1925 nr 38 s. 4. — Z. DĘBICKI. *Kur. Warsz.* 1925 nr 197. — ej [E. JANUS]. *Wiad. Lit.* 1925 nr 32. — (t. t.) [T. ŁOPALEWSKI]: Dusze książek. *Tyg. Wil.* 1925 nr 15. — L. PIWIŃSKI. *Przeł. Warsz.* 1925 nr 46 s. 61. — S. K. *Ilustr. Kur. Codz.* 1925 nr 183. — *Kur. Pol.* 1925 nr 354. — W. ZAWISTOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1926 nr 4.

Trzy opowieści. B. O. *Kur. Łódzki* 1930 nr 155; przedr. *Kur. Księgarski* 1930 nr 38. — K. CZACHOWSKI. *Czas* 1930 nr 162; przedr. *Kur. Księgarski* 1930 nr 45. — M. PIECHAL: Kulturalne racje

urbanizmu. Na marginesie „Trzech opowieści” Z. Bartkiewicza. *Głos Por.* 1930 nr 210. — 1.: „Od śląskiej strony” Bartkiewicza. *Kuźnica Katol.* 1939 nr 16.

Recenzje wydań zbiorowych Trzy listy prababki... Kr. K. [K. KULICZKOWSKA]. *Nowe Książki* 1959 nr 16 s. 999-1000.

BARTOSZEWICZ KAZIMIERZ (1852—1930)

Pseud. i krypt.: AMELJA; ANGLIK; B.; B.; BAKCYLE WDZIĘCZNE; BANK GALICYJSKI; BARNUM; BE; BORUTA WARSZAWSKI; BOSSE HENRYK; BZIKOWSKI-CHAPSKI CHWALISŁAW; C; C. HR. YPKA; C. HR. ZAN; C. K. DYREKCJA HUMORU W KRAKOWIE, ZE WSPÓLUDZIAŁEM KRONIKARZA PRZEGLĄDU ARTYSTYCZNEGO I LITERACKIEGO ORAZ REDAKCYI PEREL HUMORU POLSKIEGO; C...; C...KA; ...D...I; DACZYŃSKI I.; DJABEL; DZIENNIK BZIKUJAWSKI; EDZIO; EMERYT; FOX M.P.; ...I; JAWORSKI EKSCYLENCJA; JULJUSZ HR. POPIJADLO PUSTOKIESZENIOWSKI; K. B.; K. B. C. K. UPRZYWILEJOWANY KRONIKARZ GŁÓWNY. M. KRAKOWA; K. B. KRONIKARZ BEZ MIEJSCA; K. BART.; KABAR; KAUNITZ BYŁY MINISTER; KAZIMIERZOWICZ BARTOSZ; KAZIMIERZOWSKI BARTOSZ; KB; KOMITET; KRONIKARZ NR. 7; KRONIKARZ „PRZEGLĄDU ARTYSTYCZNEGO I LITERACKIEGO”; LEMN.; LEMNICKI; LEMNICKI FELIKS; MARK. GRAF...SKIJ; MARK GRAF SKIJ; MARK GRAFSKIJ; MIKOŁAJ MP; MUCHA Z POD KOPERNIFA; NIEG-LU-PI; OB; OBS...TOR; OBSERWATOR; OBSERWATOR I; OBSERWATOR II; OBYWATELE KRAKOWSCY; OSŁA-FIŃSKI JÓZEF; P. WALENTY; PENSJONARZ; PICTOR; PIETR; REDAKCJA „PEREL HUMORU POLSKIEGO”; ROZSĄDNICKI ZDROWISŁAW; SIEM; SŁUGA W SZATANIE POLONOFOB KUTERNOGA, NADZ. KOMISARZ I CZŁONEK SCHULVEREINU; STANISŁAW; STAŃCZYK M.P.; STRZĘBCZYK; SZ.; SZCZĘSNY; ŚREDNIK; ULANOWSKI; VERAX; WEREDYK; WICEK SOCJALIK; X.; X...AN; X×X; X.Y.Z.; ZOLA.

Poeta, historyk, historyk literatury, publicysta, edytor.

Ur. 19 listopada 1852 w Warszawie, syn Juliana, historyka, oraz Kazimiery z Zapalowskich; wnuk Adama, wizytatora szkół Księstwa Warszawskiego. Gimnazjum ukończył w 1870 w Warszawie. W 1871 rozpoczął studia na wydziale prawnym Uniwersytetu Jagiellońskiego, a w 1873 przeniósł się na wydział filozoficzny, gdzie studiował do 1877. Ożenił się z Amelią z Gebhardtów. Osiadłszy na stałe w Krakowie zajmował się intensywnie publicystyką oraz pracą literacką. Inicjował i redagował szereg czasopism satyrycznych i literackich jak: *Diabeł* (od 1875), *Harap* (1876-1877), *Ananas* (1886), *Szkice Społeczne i Literackie* (1875-1876), *Przegląd Literacki i Artystyczny* (1882-1886), *Kurier Krakowski* (1887-1889), *Krakus* (1891), *Przegląd Literacki* (1896-1899), oraz wiele okolicznościowych wydawnictw zbiorowych. Korzystając z materiałów historycznych i bibliograficznych ojca zajmował się także historią i historią literatury, ale projektowane rozprawy habilitacyjnej z tych dziedzin nie ukończył. W oparciu o odkupioną od Adolfa Dygasińskiego księgarnię otworzył około 1879 własną księgarnię wydawniczą, którą prowadził do 1892 wydając w niej prace historyczne ojca, utwory własne, tanie edycje klasyków literatury polskiej, dzieła pisarzy współczesnych, zbiory utworów patriotycznych, podręczniki, a także liczne albumy i przewodniki. Był jednym z założycieli krakowskiego Sokola, Koła Literacko-Artystycznego, Towarzystwa Oświaty Ludowej. Przez wiele lat piastował godność członka Rady miasta Krakowa. Był członkiem Towarzystwa Literatów i Dziennikarzy Polskich w Warszawie. Krótko przed śmiercią ofiarował miastu Łodzi odziedziczone po ojcu i pomnożone przez siebie zbiory naukowe i artystyczne, które stały się podstawą Muzeum Miejskiego Historii i Sztuki im. J. i K. Bartoszewiczów. Zmarł 20 stycznia 1930 w Krakowie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Józef Łukaszewicz. Wspomnienie pośmiertne. Poz. 1873.

2. Z wesołych chwil. Kr. 1876. Humoreski wierszem.

3. Niemcy czy Moskale? Kr. 1881.
Art. publicystyczny.
4. Kroniki „Przeglądu Literacko-Artystycznego”. *Przegl. Lit. i Artyst.* 1882 nr 1-1886 nr 1 z przerwami i odbitki [fragm.] pt.: 20 kronik „Przeglądu Literacko-Artystycznego”. Kr. 1883 [kroniki z 1882-1883]; Drugie 20 kronik „Przeglądu Literacko-Artystycznego”, Kr. 1884 [kroniki z 1883-1884]; 40 kronik. Kr. 1884 [kroniki z 1882-1884 złączone w jeden tom].
5. Małpa-człowiek. Nieznana satyra z XVIII w. *Ateneum* 1882 t. 3 s. 395-419, t. 4 s. 40-53 i odb.; przedr. *Przegl. Lit. i Artyst.* 1884 nr 9/10-15/16. Zob. też poz. 48.
6. Przewodnik po Krakowie i jego okolicach z dodaniem planu miasta, informacji, adresów i ogłoszeń. Kr. 1882. Przekład czes.: F. A. Hora: Průvodce po Krakově, Věličce a okolí. Kolín 1884.
7. Ogniem i mieczem. Powieść z ostatnich dni czerwca. *Przegl. Lit. i Artyst.* 1883 i odb. Kr. 1884. Wyd. nast.: wyd. 2 Kr. 1884; wyd. 3 Kr. 1884 [?].
Satyra — wierszem.
8. Życie Jana Kochanowskiego treściwie zebrane. W wydawn.: J. Kochanowski: *Dzieła*. T. 4. Kr. 1883 s. 189-222 i nadb. Kr. 1883.
9. Uwagi nad protokołem obrad sądu konkursowego nad modelami do pomnika Adama Mickiewicza. *Nowa Reforma* 1885 i odb. Kr. 1885.
10. Kandydat na radcę. Obrazek krakowski. *Ananas. Kalendarz*. Kr. 1888 s. 44-60; przedr.: *Przegl. Lit. dod. Kraju* 1889 nr 14-20; *Przegl. Poz.* 1895 nr 42-48; *Romans i Powieść dod. Świata* 1912 nr 1-5; *Biblioteka „Satyra”* 1919 nr 2.
11. Polityka galicyjska. I. O próbach rozstroju prof. St. Tarnowskiego. *Kur.* Kr. 1888 i odb.
12. Pogadanka pierwsza wygłoszona 17 marca 1889. Ogł. jako dod. do: *Kur. Kr.* 1889 nr 242.
13. Do starego pokolenia. Kr. 1890.
Wiersz.
14. Przewodnik po Krakowie, z dodaniem opisu okolic, licznych informacji i 600 adresów instytucji i osób zajmujących wybitniejsze stanowiska. Kr. 1890.
15. Trzy dni w Zakopanem. Z notat pesymisty. *Kur. Pol.* 1890 nr 233, 235, 237, 239, 240; *Przegl. Lit. dod. Kraju* 1890 nr 38-41; przedr. *Ananas. Kalendarz*. Kr. 1891 s. 25-35. Wyd. osob. z podtyt. Z notat emeryta. Kr. 1899.
Przekład niem.: wiad. z r. 1899.
16. Felietoniki. Seria 1. *Kur. Pol.* 1891 nr 155 i nn. i odb.
17. Ilustrowany przewodnik po Pradze. Kr. 1891.
18. Konstytucja 3 Maja. Kronika dni kwietniowych i majowych w Warszawie w r. 1791. Ogł. w: *Księga pamiątk. setnej rocznicy ustanowienia Konstytucji 3 Maja*. T. 1. Kr. 1891. (Zob. Prace edytorskie i redakcyjne poz. 16). Wyd. osob. W-wa 1906 *Bibl. Dziel Wyborowych* 437.
19. Ks. Paweł Rzewuski, biskup-nominat pruski, sufragan warszawski. *Kur. Pol.* 1892 nr 287 i nn. i odb. Kr. 1893; przedr.: *Myśl* 1892 nr 20-21; *Kwart. Teologiczny* 1906 z. 3-4.
20. Lenartowicziana. T. 1-2. Kr. 1893.
T. 1: Testament literacki i polityczny Lenartowicza; Dwa monumenta, wiersz z autografu; List K. Raczyńskiej do Lenartowicza; Nieznane utwory Lenartowicza.
T. 2: Wspomnienie z pobytu Lenartowicza w Krakowie; Lenartowicz a młodzież akademicka.
21. Rok 1863. Historia na usługach ludzi i stronnictw. O książce i z powodu książki p. Koźmiana o r. 1863. T. 1-2. T. 1 ogł.: *Przegl. Poz.* 1894 nr 26-40; *Głos Narodu* 1895 nr 15-88 z przerwami. T. 2 fragm. ogł.: *Dzien. Pol.* 1895 nr 203-209; *Dzien. Kr.* 1896 nr 84-93, 96-98; *Przegl. Poz.* 1896 nr 13-18. Wyd. osob. całości Kr. 1895-1896.
22. Rzeczpospolita Babińska. *Ateneum* 1895 t. 2 s. 290-311, 459-472, t. 3 s. 77-104; przedr. *Przedświt* 1901 nr 295-1902 nr 54 i odb. Lw. 1902. Wyd. osob. W-wa 1909 *Książki dla Wszystkich* 427. Zob. też poz. 48.
23. Nowa era w Królestwie Polskim. Kr. 1897.
24. O lisie, kozłach, niedźwiedziu i pomniku. Bajka polityczna z dni ostatnich. Kr. 1897. Toż bez podtyt. wyd. [B. m. ok. 1897].
Wiersz.
25. Lukrecjon. Felieton odznaczony drugą nagrodą na konkursie „Słowa Polskiego”. Kr. 1898.
26. Trzeci Maja. Przemówienie ... na uroczystym obchodzie rocznicy konstytucji w sali Sokoła krak. w dniu 3 maja 1900. *Głos Narodu* 1900 nr 103-105 wyd. por. i odb.

27. Kwestionariusz małżeński. Kr. 1901. Zawartość: felietony ogł. w *Głosie Narodu* 1900 nr 25-58 z przerwami; Paprockiego dziesięcioro przykazań mężow. (*Tyg. Ilustr.* 1897 nr 2, 3, 5. Zob. poz. 48).
28. Michał Bałucki. *Nowa Reforma* 1901 nr 250-288 i odb. Kr. 1902; przedr. *Wędrowiec* 1902 nr 34-38, 40-45.
29. Listy rosyjskie. Kr. 1903. Felietony polityczne.
30. Słownik prawdy i zdrowego rozsądku. W-wa 1905.
31. Dzieje insurekcji Kościuszkowskiej. 1794. Fragm. ogł. *Przeł. Nar.* 1908 nr 4-5. Wyd. osob. całości: Wiedeń 1909. Wyd. nast. Berlin-Wiedeń [1909? 1913?].
32. Kościuszeko kandyduje! Żarcik sceniczny. *Gaz. Codz.* 1908 nr 63-64. Wyd. osob. Kr. 1908.
33. [Wstęp i objaśnienia do]: Wawel przeszłości skarbica, siedziba Piastów i Jagiellonów. Według oryginałów S. Tondosa i W. Kossaka. Kr. 1910. Wyd. 2 Kr. 1910 [1919?].
34. Przyjaciel księcia Józefa. *Słowo Pol.* 1913 nr 479-505 z przerwami. Wyd. osob. W-wa 1914 *Popularna Bibl. Hist.* 24.
35. Wojna żydowska w roku 1859. Początki asymilacji i antysemityzmu. *Przeł. Nar.* 1913 nr 1-3 i odb.
36. Tadeusz Ogiński, wojewoda trocki i jego pamiętnik. *Przeł. Hist.* 1914 t. 18 s. 51-83 i odb. W-wa 1913.
37. Antysemityzm w literaturze polskiej XV-XVII w. *Przeł. Nar.* 1914 t. 13 nr 1-6. Wyd. osob. W-wa 1914.
38. Muza margrabiego. W-wa 1914 *Popularna Bibl. Hist.* 21.
39. Odrodzenie Polski za Stanisława Augusta. Dwie części w 1 tomie. W-wa 1914 *Popularna Bibl. Hist.* 10-11.
40. Utworzenie Królestwa Kongresowego. Fragm. ogł. *Nowa Reforma* 1915 nr 601-612. Wyd. osob. całości Kr. 1916.
41. Dzieje Galicji. Jej stan przed wojną i „wyodrębnienie”. W-wa 1917.
42. Kościuszeko Raclawice. Kr. 1917.
43. Ku Polsce. Kartka z dziejów odrodzenia Śląska. W-wa 1920.
44. Carya Praskowia. W-wa 1926 *Biblioteczka Hist.-Geogr.* 53.
45. Ostatnia wojewodzina wileńska. *Nowa Reforma* 1927 nr 261-266. Wyd. osob. W-wa 1928 *Biblioteczka Hist.-Geogr.* 97.
46. Radziwiłłowie. Początek i dzieje rodu. Typy i charaktery. Rycerze, zdrajcy, pobożni, filantropi, dziwacy. Obrazy z życia domowego. Kobiety Radziwiłłowskie. Upadek Nieświeża i jego odrodzenie. W-wa 1928 [1927].
47. Dawna Biała na Podlasiu we wspomnieniach mego dziadka Adama (1792-1878). Przyczynek do dziejów miasta i gimnazjum. Biała Podlaska 1928 *Biblioteczka Bielska* 2.
48. Szkice i portrety literackie. T. 1. Kr. 1930 [1929].
Zawartość: Paprockiego dziesięcioro przykazań mężow. (Zob. poz. 27); Rzeczpospolita Babińska. (Zob. poz. 22); Małpa człowiek. (Zob. poz. 5); J. J. Zakuski i jego niewydane dzieło. (*Nowa Reforma* 1914 nr 56, 62, 68, 70, 74); Inicjator Komisji Edukacyjnej. (*Nowa Reforma* 1923 nr 216-222); Napoleon w rymach polskich. (*Nowa Reforma* 1921 nr 117-138); A. Napoleon Mickiewicz (*Przeł. Lit.* 1896 nr 6; *Tyg. Ilustr.* 1896 nr 23).
- Rękopisy drobnych utworów: Bibl. Nar. sygn. IV 6017, Ossol. sygn. 5155/III.
- Utwory literackie i artykuły zamieszczał w czasopismach: *Afisz Teatr.* (1872-1874; tu m. in. Korespondencje z Warszawy), *Ananas* (1886), *Ateneum* (1882, 1895), *Bibl. Warsz.* (1906), *Biesiada Lit.* (1906-1907, 1909, 1912; tu m. in.: Powieść o sercu dobrego człowieka. 1906 nr 29 i nn.; Przygody „Pana Tadeusza”. 1907 nr 6-7), *Bluszcz* (1900, 1912, 1915), *Boruta* (1905-1907; tu m. in.: wiersze humorystyczne; Ferdek Socjalik. 1907 nr 6 i nn.), *Chochlik* (1871), *Czas* (1917, 1926; tu m. in. Zamach na wolność druku. Kartka z dziejów dziennikarstwa polskiego. 1926 nr 287-289), *Diabel* (1869, 1873-1903, 1905, 1907-1914, 1918-1922; tu m. in.: drobne wiersze; felietony: Dumania p. Jacentego. 1887-1895, 1898, Dumania p. Walentego. 1897-1903, Wicek Socjalik. 1897-1903, 1907-1914, 1918-1922; Kronika lwowska, czyli Wyspiańskiada. 1901 nr 11), *Drużyna* (1914), *Dwutyg. dla Kobiet* (1881), *Dzien. Bydg.*, *Dzien. Chicagoski* (1912-1913), *Dzien. Cieszyński* (1906-1907), *Dzien. Kijowski* (1906, 1908-1909; tu m. in. Listy krakowskie. 1906, 1909), *Dzien. Kr.* (1896; tu m. in. Stańczycy, ich narodziny i zdobycze ich polityki. Nr 84 i nn.), *Dzien. Kujawski*, *Dzien. Mód* (1875), *Dzien. Płocki* (1927), *Dzien. Pol.* (1892, 1895, 1898-1899; tu m. in. Kronika niedzielna. 1898-1899), *Dzien* (1914), *Echo Lit.-Artyst.*, *Gaz. Codz*

- (1907-1908), *Gaz. Gdańska* (1926), *Gaz. Kr.* (1881-1882; tu m. in. w działach: Teatr. 1881-1882, Kronika tygodniowa. 1882), *Gaz. Lw.* (1912; tu: Władysław Syrokomla. W 50 rocznicę jego śmierci. Nr 212-229), *Gaz. Nar.* (1895, 1904), *Gaz. Pol.* (1904-1907, 1913; tu m. in. felietony: Z teki sceptyka. 1904-1905, Z chwili. 1906), *Gaz. Por. 2 Grosze* (1914), *Gaz. Warsz.* (1913, 1924-1925; tu m. in. Kraszewski i „Gazeta Warszawska”. 1925 nr 233-245), *Głos* (1886 prospekt, 1902), *Głos Narodu* (1895, 1897-1898, 1900-1901, 1908-1913, 1915-1916, 1918, 1920, 1922, 1927-1929; tu m. in.: Paweł i Gawel. 1908 nr 73 i nn.; Kronika tygodniowa. 1910; Pogadanki literackie. 1910; Józef Korzeniowski. 1913 nr 214, 217), *Głos Trybunalski* (1926), *Głos Warsz.* (1908-1909), *Goniec Kr.* (1922-1923, 1925-1926), *Goniec Pol.* (1907), *Goniec Warsz.*, *Goniec Wielkop.* (1897), *Gwiazdka Cieszyńska* (1902), *Harap* (1876-1878; tu m. in. wiersze satyryczne; Oj, oj, oj! czyli moja żona Gabcia. 1876 nr 3-5), *Ilustr. Kur. Codz.* (1915-1919, 1924; tu m. in.: Z dziennika jeńca cywilnego. 1915 nr 317-1916 nr 49 z przerwami; cykl pt. Wrażenia warszawskie. 1917), *Iskra* (1887), *Kłosa* (1873, 1879, 1901; tu m. in. Zygmunt Krasieński. 1873 nr 420-421), *Kolce* (1873-1874, 1876, 1885-1886, 1890), *Kraj* (1884, 1886, 1888-1898, 1900-1901; tu cykle art. i felietonów w rubr.: Z prowincji. 1886, Dział zagraniczny. 1888, Listy z Zachodu. 1889, Luźne kartki. 1889-1891, 1894-1895, Echa zachodnie. 1890-1896, 1900-1901; rec. lit. w rubr.: Pogadanki literackie. 1893-1894, Wrażenia literackie. 1895; oraz m. in. art.: Ze wspomnień o Bliźnińskim. 1893 nr 18-19; Książka Z. Kaczkowskiego o kobiecie w Polsce. 1895 nr 1-4; Sewer Maciejowski. 1896 nr 1), *Kraj Codz.* (1908), *Krakus* (1891-1894), *Kronika Rodz.* (1877), *Krynica* (1907), *Krytyka* (1901), *Kur. Codz.* (1881-1883, 1885-1891, 1893-1894, 1896, 1904-1905; tu m. in. felietony: Naokoło świata. 1891, Z bruku i zagona. 1894), *Kur. Kr.* (1887-1889, 1903; tu m. in. Kroniki tygodniowe. 1888-1889), *Kur. Litewski* (1907, 1912; tu m. in. Kraszewski i Syrokomla. 1912 nr 201-217), *Kur. Pol.* (1889-1893; tu m. in. felietony: Kronika tygodniowa. 1889-1891, Felietoniczek. 1891 nr 148-153, Kronika literacko-artystyczna. 1892, Z literatury i sztuki. 1892-1893), *Kur. Por.* (1883, 1890), *Kur. Poz.* (1929), *Kur. Przemyski* (1895-1896), *Kur. Świąteczny* (od 1876), *Kur. Warsz.* (1881-1885, 1905-1906, 1908-1914, 1920; tu m. in. Kraszewski i Kronenberg. 1912 nr 153-166), *Kwart. Hist.* (1918), *Kwart. Teologiczny* (1906), *Liberum Veto* (1903-1904), *Meteor* (1901), *Monitor* (1898), *Mucha* (1871-1876; tu: wiersze humorystyczne), *Mysł* (1891-1893; tu m. in.: felietony w rubr. Wolne myśli. 1891-1892; rec. w dziale Pokłosie literackie. 1892; O Bliźnińskim. 1893 nr 2 i nn.), *Mysł Nar.* (1921-1922), *Mysł Pol.* (1916), *Niwa* (1872-1874, 1896-1898; tu m. in. Korespondencje z Galicji. 1872-1874), *Nowa Reforma* (1885, 1896, 1898-1901, 1913-1927; tu: felietony pt. Pogadanka tygodniowa. 1924-1925; oraz m. in.: Rok 1863 w listach Wilkońskiej. 1913 nr 342-350; „Boże, coś Polskę”. 1916 nr 244-246; Typ ginący. 1916 nr 279-284; Uczeń i pedagogowie w r. 1831. 1917 nr 550-557, 576-590; Młodzian piękny i posępny [J. Jasiński]. 1918 nr 11-15; Karol Szajnocha. 1918 nr 67-75; „Pierwsze kroki” Bliźnińskiego. 1918 nr 318-328; Książka o Lelewelu. 1919 nr 158-185; Nieznany poemat o r. 1831. 1919 nr 426, 428-429; Sprawa Deotymy. 1922 nr 122-126; Ojciec Conrada. 1926 nr 91-92; Szczęsność Kasprowicza. 1926 nr 233-234; Bałucki w Zakopanem w roku 1859. 1926 nr 240-241), *Nowiny* (1882), *Nowiny dla Wszystkich* (1903-1905), *Nowości Ilustr.* (1906-1907, 1921; tu m. in. nowela: Gócnie w Kłopotówce. 1921 nr 52), *Ognisko Rodz.* (1899), *Opiekun Zwierząt Domowych i Pożytecznych* (1890), *Pogoń* (Tarnów 1907, 1910), *Polonia* (Kat. 1927), *Polsko-bułgarski przegląd* (Sofia 1922-1923), *Prawda* (1887, 1900), *Przedświt* (1901-1902), *Przeł. Hist.* (1914), *Przeł. Lit.* (1896-1899; tu m. in.: rec. lit. i teatr. 1898-1899; Czterdzieści cztery. 1897 nr 13-14; A imię jego jest czterdzieści cztery. Jak powstało widzenie ks. Piotra. 1897 nr 17-18; Z dziejów pomnika. 1898 nr 11-19, 1899 nr 4-5), *Przeł. Lit. dod. Kraju* (1889-1890), *Przeł. Lit. i Artyst.* (1882-1886; tu m. in. rec. i art. wstępne. 1882-1883), *Przeł. Lit. i Kryt.*, *Przeł. Nar.* (1908, 1912-1914, 1920), *Przeł. Polit.*, *Spół. i Lit.* (1889-1890; tu m. in. Pogadanki na tle literatury, sztuki i życia krakowskiego. 1889 nr 89-92), *Przeł. Pol.* (1871-1874, 1884, 1900-1901; tu m. in. Korespondencje literackie z Warszawy. 1871-1872), *Przeł. Powsz.* (1896, 1908-1909), *Przeł. Poz.* (1894-1896; tu m. in.: Kronika krakowska. 1894-1895, Kronika galicyjska. 1895; rec. w dziale Kronika literacka. 1894; Witold Pruszkowski. Sylwetka. 1895 nr 5-10; Nowele Sewera. 1895 nr 23-24; O „Rodzinie Połanieckich”. 1895 nr 35-36, 38; Pesymiści-melancholicy [rec. E. Orzeszkowa: Melancholicy]. 1896 nr 9-12), *Przeł. Tyg.* (1882, 1901), *Romans i Powieść dod. Świata* (1912, 1915), *Rzeczpospolita* (1920-

-1929; tu m. in.: Listy krakowskie. 1920-1924; felietony w rubr. Notatnik. 1927-1929), *Satyr* (1892, 1894, 1918-1919; tu m. in.: Ferdek Socjalik. 1918-1919; wiersze humorystyczne), *Słowo* (1912), *Słowo Pol.* (1894, 1896-1898, 1901-1903, 1906, 1913; tu m. in.: Kronika tygodniowa. 1902-1903; Amfitrion Mickiewicza. 1898 nr 121-122), *Sprawa* (1912-1913), *Stańczyk* (1880, 1923), *Straż Pol.* (1908-1910; tu m. in. Zbrodnia na Jasnej Górze. 1910 nr 29-30), *Szkice Spol. i Lit.* (1875-1876; tu m. in.: rec. lit. i teatr. 1875-1876; rubr. Miscellanea. 1875-1876; F. H. Duchński. 1875 nr 1-5), *Szopka* (1923-1924), *Świat* (Kr. 1892, 1894-1895), *Świat* (W-wa 1906, 1909, 1912-1915; tu m. in. Etnografia, ironia i poezja. 1914 nr 47-48), *Tydzień* (Lw. 1877), *Tyg. Ilustr.* (1896-1897, 1912-1914; tu m. in.: Margrabia Wielopolski. 1912 nr 9-13; Legenda o Ordonie. 1912 nr 46-48), *Tyg. Nar.* (1900), *Tyg. Pol.* (1899, 1912-1913; tu m. in.: J. I. Kraszewski. 1912 nr 24-25; Jubileusz Szkoły Głównej. 1912 nr 43-45), *Tyg. Powsz.* (1885), *Warszawianka* (1926), *Wędrowiec* (1895-1896, 1902-1903, 1905), *Wiad. Kr.* (1922; tu: Ze wspomnień o Ujejskim. Nr 59), *Wiek* (1875, 1878-1881), *Wiek Ilustr.* (1902), *Wiek Nowy* (1926-1927), *Wieniec-Pszczółka* (1924), *Wisła* (1912; tu m. in. felietony tyg. Luźne kartki), *Wolne Pol. Słowo* (Genewa 1887-1895; tu m. in. Korespondencje z Warszawy), *Zgoda* (Chicago 1901, 1907), *Zorza* (1867; tu debiut lit.), *Życie* (1897).

Ponadto w wydawnictwach zbiorowych: *Ananas. Kalendarz humorystyczny ilustr.* Kr. 1885; toż: Kr. 1886, Kr. 1887, Kr. 1888, Kr. 1889, Kr. 1890, Kr. 1891, Kr. 1892, *Bukiet dla pań. Kalendarzyk lit.-artyst. na r. 1892.* Kr. 1892, *Dla głodnych dzieci. Jednodniówka.* Kr. 1893, *Hold Grunwaldowi. Album pamiątek. zebrane staraniem „Straży Polskiej”.* Kr. 1910, *Jednodniówka Syndykatu Dziennikarzy Kr.* Kr. 1927, *Jednodniówka. III Złot Sokoli okręgowy w Kr.* Kr. 1902, *Jednodniówka wyd. w dzień festynu ogrodowego na rzecz muzyki kr. „Harmonia”.* Kr. 1897, *Kalendarz „Diabla”.* Kr. 1908; toż: Kr. 1909, Kr. 1910, Kr. 1912, Kr. 1914, *Klejnoty satyry i humoru.* Zebrał A. B. Brzostowski. S. I z. 1. Wyd. 2 Lw. 1896, *Kraków — Zagrzebiowi.* Wyd. 3 Kr. 1881, *Krakus. Kalendarz lit., ilustr. na r. 1898.* Kr. 1898, *Księga pamiątek. setnej rocznicy ustanowienia Konstytucji 3 Maja.* T. 1-2. Kr. 1891, *Niezapominajka.* Kr. 1902, *Noworocznik „Słowa Pol.”* Lw. 1899, *Roczn. Gebethnera i Wolffa na r. 1915.* W-wa 1915/1916,

Roczn. ilustr. Tow. Sztuk Pięknych w Kr. Kr. 1925, *Śmiech dla lez.* W-wa 1885.

Prace edytorskie i redakcyjne

1. A. Wilkoński: Kilka listów. Ogl. *Szkice Spol. i Lit.* 1875 nr 6-7, 10, 12, 1876 nr 9-10.

2. J. Bartoszewicz: Dzieła. T. 1-11. Kr. 1877-1882 [?] T. 12. Kr. 1880.

3. W. Zapalowski (Płomień): Pamiętniki ... z roku 1863-1870. Z przedmową K. Bartoszewicza. T. 1-2. Fragm. ogl. *Kur. Codz.* 1881 nr 259-262. Wyd. osob. całości Wil. 1913 *Bibl. Pamiętników.* Wyd. nast. Wil. 1921.

4. J. Bartoszewicz: Listy ... pisane z Petersburga do rodziny. Ogl. *Tyg. Powsz.* 1882 nr 15-24. (Wstęp K. Bartoszewicza w nr 15).

5. J. Kochanowski: Dzieła. T. 1-4. Kr. 1882-1883. Zob. Twórczość poz. 8.

6. I. Krasiecki: Dzieła. T. 1-5. Kr. 1882-1883.

7. T. Lipiński: Zapiski z lat 1825-1831. Ogl. *Przegl. Lit. i Artyst.* 1882 nr 3-18, 1883 nr 1-13. Wyd. osob. Kr. 1883.

8. J. Słowacki: Dzieła. T. 1-5. Kr. 1882.

9. Pieśni polskie. Zbiór ulubionych pieśni patriotycznych oraz utworów Mickiewicza, Słowackiego, Goszczyńskiego, Pola, Garczyńskiego, Lenartowicza. Zebrał... Kr. 1883. Wyd. nast.: wyd. 4 powiększone Kr. 1892.

10. J. U. Niemcewicz: Dzieła. T. 1-5. Kr. 1884-1886.

11. K. Opaliński: Satyry. Kr. 1884.

12. Perły humoru polskiego. T. 1-2. Kr. 1884-1885. T. 3. Kr. 1892.

13. Ananas. Kalendarz humorystyczny ilustr., męski, damski, cywilny i wojskowy... Kr. 1885. Wyd. 2 Kr. 1885. Toż [na lata następne]: Kr. 1886, Kr. 1887, Kr. 1888, Kr. 1889, Kr. 1890, Kr. 1891, Kr. 1892.

14. Mickiewicz na Wawelu. Album pamiątkowe złożenia zwłok wieszczka w krypcie katedralnej. Kr. 1890. Wyd. nast.: wyd. 2 z dodaniem opisu pogrzebu. Kr. 1890.

15. Przewodnik adresowy galicyjski z uwzględnieniem Szląska i Bukowiny. Zeszyt 1. Kr. 1890.

16. Księga pamiątkowa setnej rocznicy ustanowienia Konstytucji 3 Maja. T. 1-2. Zebrał i wydał... Kr. 1891.

17. Album portretów, rycin i widoków, odnoszących się do Konstytucji 3-go Maja. Z. 1. Zebrał... Kr. 1892.
18. Z. Krasinski: Dwanaście listów. *Dział Lit.-Artyst.* dod. *Kraju* 1897 nr 21.
19. J. I. Kraszewski: Korespondencja. *Przeł. Lit.* 1897 nr 24, 1898 nr 1-11, 14-19, 1899 nr 2-5.
20. Księgi humoru polskiego. Zebrał, ułożył i objaśnił... T. 1-4. Petersb.-Kr. 1897.
21. Hołd Grunwaldowi. Album pamiątkowe zebrane staraniem „Straży Polskiej”. Kr. 1910.
22. Księga pamiątkowa obchodu pięćsetnej rocznicy zwycięstwa pod Grunwaldem w dn. 15, 16 i 17 lipca 1910 r. w Kr. z dodaniem albumu literacko-artystycznego poświęconego wielkiej rocznicy dziejowej. Zebrał i ułożył... Kr. 1911.
23. J. Bartoszewicz: Z notatnika pamiętniczego ... 1842-1848. Fragmenty opatrzone wstępem i przypiskami... *Przeł. Hist.* 1912 t. 17 s. 125-139, 260-272, 385-406.
24. Korespondencja poetów. *Echo Lit.-Artyst.* 1912 nr 2, 1913 nr 3, 9, 10. [Listy C. K. Norwida, W. Pola, A. Wilkońskiego].
25. C. K. Norwid: Listy. Podał z autografów... *Tyg. Ilustr.* 1912 nr 30-31.
26. J. Korzeniowski: Trzy listy. *Tyg. Ilustr.* 1913 nr 37.
27. [R. Sikorski]: „Łyki” i „Kołtuny”. Pamiętnik mieszczanina podlaskiego (1790-1816). Wyd. z rękopisu, przypiskami i wstępem opatrzył... Kr. 1918.
- Zob. także Twórczość poz. 20, 33, 35, 47. Nadto katalogi księgarskie.
- Uwaga: w poz.: 5, 6, 8, 10, 11 wkład edytorski K. Bartoszewicza nie jest zaznaczony na karcie tytułowej. Ponadto trzeba przyjąć pewien wkład edytorski Bartoszewicza w innych publikacjach wydawanych w jego księgarni. Zob. J. Jaworska: Kłopoty wydawniczo-księgarskie K. Bartoszewicza. *Przeł. Bibl.* 1958 z. 2/3 i nadb.
- Listy i materiały**
- Do J. I. Kraszewskiego 15 listów i telegram z 1875-1886. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6486 IV.
 - Do J. Blizińskiego 10 listów z 1883-1885. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6700 III t. 2, 6701 III t. 3.
 - Do S. Buszczyńskiego z 1883. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2064 t. 3.
 - Do L. Wierusz-Kowalskiej z 1883. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5768 III.
 - Do A. Wiślickiego 2 listy z 1883 i b. d. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 80.
 - Do W. Belzy 2 listy z 1884-1890. Rkps Ossol. sygn. 12646/II.
 - Do red. *Gaz. Warsz.* 2 listy z 1885 i b. d. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7290.
 - Do W. Kętrzyńskiego 3 listy z 1887-1913. Rkps Ossol. sygn. 6204/III.
 - Do T. Lenartowicza 2 listy z 1891-1893. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2028 t. 1.
 - Do B. Czarnika z 1894. Rkps Ossol. sygn. 6322/II.
 - Do red. *Kur. Lw.* z 1896. Rkps Ossol. sygn. 7191/II.
 - Do A. B. Brzostowskiego 3 listy z 1898-1901. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 48.
 - Do red. *Kur. Warsz.* 3 listy z 1899-1923. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7289.
 - Do W. Przyborowskiego z 1900. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6994 III.
 - Do L. Wellischa z 1903. Rkps Ossol. sygn. 12227/II.
 - Do A. Grzymały-Siedleckiego z 1909. Rkps Bibl. Miejska w Bydg. sygn. 552.
 - Do A. Kraushara z 1911. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2729.
 - Do S. Brandowskiego 2 listy z 1925. Rkps Bibl. Miejska w Bydg. sygn. 50, 50a.
 - Do K. Olchowicza z 1925. Rkps Bibl. Miejska w Bydg. sygn. 327.
 - Do J. Kasprowicza. Rkps Ossol. sygn. 6439/I.
 - Do O. Kolberga. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2185.
 - Od różnych osób 9 listów z 1874-1881. Rkps Ossol. sygn. 4961/II.
 - Od J. Ujejskiego fragm. listów z 1875, 1882, 1890. Ogl. *Rzeczpospolita* 1923 nr 252 wyd. por.
 - Od J. Strutyńskiego z 1876. Rkps Ossol. sygn. 14042/III₃₂.
 - Od J. Łepkowskiego brulion listu z 1877. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6007 II.
 - Od T. Lenartowicza fragm. listu. Ogl. *Mysł* 1893 nr okazowy z 20 stycznia i 5 lutego.

27. Od J. Kasprowicza z 1896. Ogl.: *Dzien. Bydg.* 1926 nr 237, *Nowa Reforma* 1926 nr 233-234, *Słowo Pol.* 1926 nr 280.

28. Od W. Belzy listy. Rkps Wojewódzkie Arch. Państw. w Łodzi sygn. 325.

29. Od J. I. Kraszewskiego listy. Rkps Wojewódzkie Arch. Państw. w Łodzi sygn. 338.

30. Od G. Zapolskiej listy. Rkps Arch. Miejskie w Łodzi. Fragm. ogł. Z. K.: Zapolska o bikiniarzach i chuliganach. *Łódzki Express Ilustr.* 1956 nr 114.

31. Podpisy na 2 listach z red. czasop. *Szkie Spół. i Lit.* z 1875. Rkps Ossol. sygn. 12420/I.

32. Autobiografia 1925-1930. Rkps Ossol. sygn. 12665 A₁/III.

33. K. Bartoszewicz: De omnibus rebus et quibusdam aliis. [Pamiętnik z 1871]. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 446.

OPRACOWANIA

Mała prawda rzucona w oczko Werydykowi (K. Bartoszewiczowi). *Diabeł* 1875 nr 137 [wiersz]. — St. G.: Przegląd literacki. Wydawnictwa K. Bartoszewicza. *Gaz. Nar.* 1882 nr 204. — No... No...: Spód Wawelu. *Bibl. Warsz.* 1882 t. 3 s. 259-262. — POSEŁ PRAWDY [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Liberum veto. Dziwny zwyczaj p. K. Bartoszewicza. *Prawda* 1884 nr 26. — (Notatki i polemiki): *Przeł.* *Tyg.* 1886 nr 4, 8, 1887 nr 18, 1889 nr 34, 1890 nr 25. — JAN ZDORA [J. ZENGTELLER]: Felieton galicyjski. *Przeł. Lit. dod. Kraju* 1887 nr 2. — E. BOGUSŁAWSKI: Za i przeciw. *Przeł. Lit. dod. Kraju* 1890 nr 45 [polemika z rec. K. Bartoszewicza z książki E. Bogusławskiego, zamieszczoną w nr 42].

(25-lecie pracy literackiej:) J. B. [J. BORNSTEIN]: K. Bartoszewicz. Sylwetka literacka. *Mysł* 1892 nr 7-9 i odb. — J. BORNSTEIN. *Przeł. Polit., Spół. i Lit.* 1892 nr 119. — J. J. RYCHTER. *Satyr* 1892 nr 24. — Zd. [J. ZENGTELLER]. *Gaz. Lw.* 1892 nr 112. — A. M. *Tyg. Ilustr.* 1893 t. 1 nr 164. — CHWILOWY. *Kraj* 1893 nr 8. — W. GOMULICKI. *Kraj* 1893 nr 2. — B. LASKOWNICKI. *Nasza Sztuka* 1893 nr 3. — K. J. NITMAN. *Świat* 1893 nr 1-3. — w. k. *Kur. Pol.* 1893 nr 38-39. — JAN ZDORA [J. ZENGTELLER]. *Gaz. Lw.* 1893 nr 30-31. — *Kur. Pol.* 1893 nr 38, 40-42 i odb. — *Satyr* 1893 nr 1. — A. N.: Światła i cienie. *Wędrowiec* 1894 nr 25 [ocena działalności publicystycznej Bartoszewicza]. — Odczyt K. Bartoszewicza. *Kraj* 1895 nr 45. — Rachunki... —

Bartoszewicz o Sienkiewiczzu. *Nitwa* 1895 z. 19. — Kronika literacka. Bartoszewicz o Sienkiewiczzu. *Przeł. Poz.* 1895 nr 45. — Pogadanka. *Świat* 1895 nr 7 [dot. pogadanki Bartoszewicza o Rzeczypospolitej Babińskiej]. — R.: P. Bartoszewicz i Zydz. *Kraj* 1896 nr 45 [dyskusja w nr 51]. — Kandydaci do Rady Miejskiej. K. Bartoszewicz. *Dzien. Kr.* 1896 nr 136. — Kandydatura p. Bartoszewicza. *Dzien. Kr.* 1896 nr 248. — M. RODOĆ [M. BERNACKI]: K. Bartoszewiczowi. *Dzien. Pol.* 1899 nr 142 [wiersz]. — Album pisarzy polskich (współczesnych). Zebrał i objaśnił S. Demby. W-wa 1901. — S. B.: Sylwetki galicyjskie. *Tyg. Ilustr.* 1901 nr 5. — Interview z K. Bartoszewiczem. *Głos Narodu* 1901 nr 203-204. — El [K. LASKOWSKI]: Panu K. Bartoszewiczowi w odpowiedzi. *Kur. Warsz.* 1902 nr 347 [wiersz]. — SĘP [W. J. MALESZEWSKI]: Z Warszawy. *Biesiada Lit.* 1902 nr 48. — *Ilustracja Pol.* 1902 nr 16. — STARY MAMUT [W. GALANT]: Polemika o Modrzejewską z K. Bartoszewiczem. *Przeł. Polit., Spół. i Lit.* 1903 nr 50. — K. Bartoszewicz o teatromanii. *Gaz. Warsz.* 1903 nr 48. — List z Krakowa. Wyjazd K. Bartoszewicza. *Reformatory* 1903 nr 37 (polem.). B. Kornecki: List do red. „Reformatory”. *Reformatory* 1903 nr 42). — J. WŁ. D. [J. W. DAWID]. *Głos* 1905 nr 9. — Z. D. [Z. DĘBICKI]: Z dnia na dzień. „Sekcja literacka” a projekt p. Bartoszewicza. *Gaz. Pol.* 1905 nr 20. — AVANTI [G. GLASS]. *Głos* 1905 nr 11. — J. TRZEBIŃSKI: Z powodu artykułów p. K. Bartoszewicza pt. Z teki sceptyka. *Ogniw* 1905 nr 25 [dot. felietonów z *Gaz. Pol.*]. — T. JELEŃSKI: Ciekawe rzeczy. *Rola* 1906 nr 18. — EMER: Na niwie prasy. *Mysł Katol.* 1910 nr 45 [dot. art. K. Bartoszewicza pt. Zbrodnia na Jasnej Górze. *Straż Pol.* 1910 nr 29-30]. — Interview z „jeńcem cywilnym” K. Bartoszewiczem. *Ilustr. Kur. Codz.* 1915 nr 314. — J. PANNENKOWA: Polemika. *Kwart. Hist.* 1919 s. 206-217 [dot. rec. K. Bartoszewicza z książki Pannenkowej zamieszczonej w *Kwart. Hist.* 1918 s. 488-498]. — Przejęcie zbiorów Bartoszewiczów. *Głos Narodu* 1928 nr 347. — S. LIPECKI: Cenna darowizna K. Bartoszewicza. *Zbiory K. Bartoszewicza. Głos Narodu* 1929 nr 224, 229-230 i odb.

(Nekrologi:) c. *Wiek Nowy* 1930 nr 8576; L. CZAJKOWSKI. *Dzien. Poz.* 1930 nr 26; Ć [A. ČERNÝ]. *Slovanský přehled* (Praga) 1930 s. 175; Z. DĘBICKI. *Kur. Warsz.* 1930 nr 22; H. JOSSE: Cienie staro Krakowa. *Ilustr. Kur. Codz.* 1930 nr 20; R. [L. RADZIEJOWSKI?]. *Rodzina Pol.* 1930 nr 3; R. *Pam. Lit.* R. 27 (1930)

- z. 1 s. 186; L. ŚWIEŻAWSKI. *Ilustr. Kur. Codz.* 1930 nr 29; L. ŚWIEŻAWSKI. *Kur. Lit.-Nauk.* 1930 nr 6 dod. *Ilustr. Kur. Codz.*; Z. W. [Z. WASILEWSKI]. *Myśl Nar.* 1930 nr 5; S. WASYLEWSKI. *Kur. Poz.* 1930 nr 44; *Gaz. Gdańska* 1930 nr 17; *Gaz. Warsz.* 1930 nr 22, 24; *Głos Narodu* 1930 nr 16-17, 19; *Ilustr. Kur. Codz.* 1930 nr 18; *Polonia* (Kat.) 1930 nr 1902; *Polska* 1930 nr 24; *Ruch Lit.* 1930 nr 2; *Rzeczpospolita* 1930 nr 21; *Slawische Rundschau* (Berlin) 1930 s. 238; *Świat* 1930 nr 5.
- P. SMOLIK: Zbiory im. Juliana i K. Bartoszewiczów w Łodzi. *Przeł. Księgarski* 1930 nr 6. — Bartoszewicz-humorysta. *Głos Narodu* 1930 nr 25. — P. SMOLIK. *Pol. słownik biogr.* T. 1. (1935). — S. ROSENBERG: Bliźniński u Bartoszewicza. *Rewia Ilustr. Tyg.* 1937 nr 5, 8 (specjalny dod. *Głosu Por.* (Łódź) 1937 nr 31, 52). — M. ROMANKÓWNA: Kilka słów o K. Bartoszewiczu. *Kultura Łodzi* 1938 nr 1. — A. ROSENBERG: Zbiory rękopiśmienne Miejskiego Muzeum Historii i Sztuki im. J. i K. Bartoszewiczów w Łodzi. *Dzienn. Zarządu m. Łodzi* 1938 nr 1 i nn. — (ts) [T. SINKO]: Rękopisy po Bartoszewiczu w Łodzi. *Ilustr. Kur. Codz.* 1938 nr 99. — T. HIZ: Od Półkozica do Wasylewskiego. 90-lecie polskiego felietonu. *Gaz. Pol.* 1939 nr 184. — A. ROMBOWSKI: Krakowskie bankructwo A. Dygasińskiego. *Życie Lit.* 1956 nr 45. — J. JAWORSKA: Kłopoty wydawniczo-księgarskie Kazimierza Bartoszewicza. *Przeł. Bibl.* 1958 z. 2/3 s. 181-193 inadb. — J. JAWORSKA. *Słownik biogr. pracowników książek pol.* Zeszyt próbny. Łódź 1958.
- Życie J. Kochanowskiego. S. T. [S. TARNOŃSKI]. *Przeł. Pol.* 1884 t. 73 s. 672-673 (odpowiedź K. Bartoszewicza: *Przeł. Pol.* 1884 t. 74 s. 148-149).
- Trzy dni w Zakopanem. J. PAWELSKI. *Przeł. Powsz.* 1899 t. 64 s. 261-262.
- Felietoniki. M. [K. MORAWSKA]. *Przeł. Pol.* 1891 t. 102 s. 618-620. — <kt.> [K. TETMAJER]. *Myśl* 1891 nr 14. — Zd. [J. ZENGTLELLER]. *Gaz. Lw.* 1891 nr 269.
- Ks. Paweł Rzewuski... J. *Gaz. Kościelna* 1893 nr 7. — J. B. *Przeł. Powsz.* 1893 t. 37 s. 288-289.
- Rok 1863. Historia na usługach... -ski. *Przeł. Poz.* 1895 nr 18. — *Tydzień* dod. *Kur. Lw.* 1895 nr 28-29. — *Głos Narodu* 1896 nr 83-85.
- Lukrecjon. J. PAWELSKI. *Przeł. Powsz.* 1899 t. 64 s. 262.
- Kwestionariusz małżeński. M. RAWICZ. *Przeł. Pol.* 1901 t. 142 s. 318-321. — zg. *Wędrowiec* 1901 nr 44. — *Głos Lit. i Spół.* 1901 nr 11. — *Kłosa* 1901 nr 1. — H. GALLE. *Książka* 1902 nr 1. — R. S. *Przeł. Powsz.* 1902 t. 74 s. 99-100. — *Ilustracja Pol.* 1902 nr 16.
- M. Bałucki. Z. WASILEWSKI. *Słowo Pol.* 1902 nr 175. — *Wędrowiec* 1902 nr 34-35.
- Słownik prawdy... *Tyg. Ilustr.* 1905 nr 12.
- Dzieje insurekcji Kościuszkowskiej. F. K. [F. KONECZNY]. *Świat Słowiański* 1909 t. 2 s. 396-397. — K. S. *Biesiada Lit.* 1910 nr 3-5.
- Wojna żydowska... S. M. *Biesiada Lit.* 1913 t. 74 nr 35-39. — S. M. *Głos Narodu* 1913 nr 156, 158, 162, 165, 168. — *Gaz. Warsz.* 1913 nr 252.
- Antysemityzm w literaturze polskiej XV-XVII w. E. C. [E. CZEKALSKI]. *Romans i Powieść* dod. *Świata* 1915 nr 11. — *Biesiada Lit.* 1915 t. 8 nr 9. — S. *Głos Narodu* 1916 nr 7.
- Utworzenie Królestwa Kongresowego. *Ilustr. Kur. Codz.* 1916 nr 194. — *Polen* (Wiedeń) 1916 t. 8 s. 169. — Z. D. [Z. DĘBICKI]. *Kur. Warsz.* 1917 nr 235. — J. TREPKA. *Przeł. Powsz.* 1918 t. 139/140 s. 769-770.
- Dzieje Galicji. B. K. [B. KOSKOWSKI]. *Kur. Warsz.* 1917 nr 150 wyd. wiecz. — B. PAWŁOWSKI. *Wiad. Pol.* 1917 nr 156. — *Gaz. Por.* 2 *Grosze* 1917 nr 144. — J. TREPKA. *Przeł. Powsz.* 1918 t. 139/140 s. 768-769.
- Radziwiłłowie. phl. [P. HULKA-LASKOWSKI]. *Pologne Littéraire* (W-wa) 1928 nr 21. — phl. [P. HULKA-LASKOWSKI]. *Wiad. Lit.* 1928 nr 232. — W. KONOPCZYŃSKI. *Kwart. Hist.* 1928 s. 650-653. — R. *Kur. Lit.-Nauk.* 1928 nr 20 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — A. S. [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]. *Myśl Nar.* 1928 nr 10. — W. S. *Dzienn. Płocki* 1928 nr 48. — *Kur. Por.* 1928 nr 93. — K. T. *Ateneum Wil.* 1929 z. 1/2 s. 279-280.
- Szkice i portrety literackie. Z. DĘBICKI. *Kur. Warsz.* 1929 nr 353. — Oryginalna przedmowa do szkiców literackich K. Bartoszewicza. *Głos Narodu* 1929 nr 337. — K. CZACHOWSKI. *Wiad. Lit.* 1930 nr 328. — J. KAWECKI. *Gaz. Warsz.* 1930 nr 87. — E. L. [L. LAND]. *Przeł. Hum.* 1930 s. 94. — R. *Kur. Lit.-Nauk.* 1930 nr 4 dod. *Ilustr. Kur. Codz.*

- Recenzje prac edytorskich
 J. Bartoszewicz: Dzieła. A. GILLER. *Gaz. Nar.* 1877 nr 203. — J. I. KRASZEWSKI. *Biesiada* 1877 nr 75. — M. ZATHEY. *Przegl. Pol.* 1877 z. 4 s. 445-446. — *Tyg. Powsz.* 1879 nr 13. — *Ate-neum* 1881 t. 1 s. 375-376. — *Przegl. Lit.* 1881 z. 4 s. 230.
- J. Kochanowski: Dzieła. L. *Przegl. Lit. i Artyst.* 1882 nr 9, 11. — *Kłosa* 1882 nr 891 s. 55.
- T. Lipiński: Zapiski... J. B. *Przegl. Powsz.* 1884 t. 1 s. 315-316.
- J. U. Niemcewicz: Dzieła. *Tyg. Powsz.* 1884 nr 33.
- K. Opaliński: Satyry. *Tyg. Powsz.* 1884 nr 27.
- Perły humoru polskiego. *Ate-neum* 1886 t. 1 s. 359-360.
- Ananas. Kalendarz... Kr. 1886; toż Kr. 1892. *Przegl. Tyg.* 1886 nr 45. — *Mysł* 1892 nr 1.
- Księga pamiątkowa ... Kon-stytucji 3 Maja. F. KO-NECZNY. *Przegl. Powsz.* 1891 t. 32 s. 106-111. — *Kur. Pol.* 1891 nr 244, 246. — *Mysł* 1891 nr 2. — Zi [A. ZIPPER]. *Przew. Nauk. i Lit.* 1892 t. 1/2 s. 286.
- Album portretów, rycin... W. BARTYNOWSKI. *Kwart. Hist.* 1892 s. 173-176.
- Księgi humoru polskiego. P. CHMIEŁOWSKI. *Kur. Codz.* 1897 nr 325. — *Gaz. Warsz.* 1897 nr 327. — *Głos Narodu* 1897 nr 160. — R. KOPPEUS. *Przegl. Powsz.* 1898 t. 60 s. 100-108. — G. KORBUT. *Głos* 1898 nr 32. — L. S. K. [L. KOROTYŃSKI]. *Tyg. Ilustr.* 1898 t. 1 s. 420. — A. RADOMIR. *Głos Narodu* 1898 nr 12. — L. R. [L. RUTKOWSKI]. *Ate-neum* 1898 t. 2 s. 363-364. — R. ZAWILIŃSKI. *Przegl. Lit.* 1898 nr 6.
- Hold Grunwaldowi. Z. DA-SZYŃSKA-GOLIŃSKA. *Prawda* 1910 nr 29.
- Księga pamiątkowa z wy-cięstwa pod Grunwaldem... Wł. B. [W. BUKOWIŃSKI]. *Sfinks* 1911 t. 13 s. 420-423.
- „Łyki” i „Kołtuny”. T. WIERZ-BOWSKI. *Przegl. Nar.* 1919 nr 4.

BARTUSÓWNA MARIA MIŁOSŁAWA (1854—1885)

Pseud. i krypt.: B. M.; M...; M...A; MARYA...; MARYA B.

Poetka, nowelistka i dramatopisarka.

Ur. 10 stycznia 1854 we Lwowie; córka Stanisława, artysty malarza, i Henryki ze Szczepańskich. Kształciła się początkowo w domu, potem na pensji F. Boberskiej we Lwowie. Po śmierci ojca dłuższy czas przebywała w Kołomyi, Roztoku nad Czeremozem i w Utoropach. W 1874 przeniosła się do Lwowa chcąc tam zostać aktorką, lecz próby te zakończyły się niepowodzeniem. Po skończeniu w 1876 kursu dla kierowniczek „ogródków froeblovskich” pracowała w ochronce założonej przez Towarzystwo Ochronek Chrześcijańskich. W 1878 wyjechała do Warszawy i usiłowała ponownie zostać aktorką. Starania jej pozostały jednak bezskuteczne. W Warszawie zaopiekowali się nią A. E. Odyniec i Róża hr. Krasińska. Po powrocie do Małopolski zdała we wrześniu w Krakowie egzamin uprawniający do nauczania w szkołach ludowych. W 1879-1881 pracowała jako nauczycielka w Sokolnikach pod Lwowem, w Nienadowej koło Przemyśla i w Łazanach w powiecie Wieliczka. Pracę nauczycielską przerwała w 1883 ze względu na zły stan zdrowia. W ostatnich latach życia przebywała we Lwowie, Kołomyi, Winnikach i Świrze przygotowując się do egzaminu wydziałowego. W 1885 dzięki interwencji J. I. Kraszewskiego i J. Lama otrzymała z funduszków Wydziału Krajowego zapomogę, która umożliwiła jej wyjazd w celach leczniczych do miejscowości Szczawne-Kulaszne. Zmarła we Lwowie 2 października 1885 na gruźlicę.

TWÓRCZOŚĆ

1. Egle. Księżniczka nowogrodzka. Osnowa dramatyczna w 3 częściach. Z powieści. Powst. 1868. Nie druk.

2. Srebrna lutnia. Opowiadanie. Powst. ok. 1869. Nie druk.

3. Talizman Angeliny. Osnowa dramatyczna w 3 częściach. Powst. ok. 1869. Nie druk.

4. Zemsta Ondyny. Opowiadanie. Powst. ok. 1869. Nie druk.

5. Sen powstańca. Powst. 1873. Wyd. pośmiertnie razem z poz. 10 pt. W jubileuszową rocznicę powstania styczniowego. Cz. 1: W 20 rocznicę powstania styczniowego. Cz. 2: Sen powstańca. Lw. 1913.

6. Noc czuwania. Poemat. Powst. ok. 1874. Nie druk.

7. Pamięci Seweryna Goszczyńskiego. *Tydzień Lit., Artyst., Nauk. i Społ.* 1876 nr 10. Wyd. osob. Lw. 1876.

Wiersz.

8. Poezje. Lw. 1876. Wyd. 2 Lw. 1880. Rkps (niektórych wierszy) Bibl. Jagiel. sygn. 7427 III, 7428 III.

9. [Fragmenty 3-aktowej komedii]. Powst. 1877. Nie druk.

Rkps Ossol. sygn. 5989/I. A. Stodor rekonstruuje tytuł jako „Krete drogi”.

10. W 20 rocznicę powstania styczniowego. Powst. 1883. Wyd. zob. poz. 5.

11. Wanda. Dramat w 5 aktach. Powst. 1882. Ogl. fragm. pt. Z dramatu „Wanda”. *Tyg. Ilustr.* 1884 nr 70-71, 73 [akt V].

Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 7427 III.

12. Czarodziejska fujarka. Poemat. *Gaz. Pol.* (Czerniowce) 1884 i odb.

13. Duch ruin. *Gaz. Nar.* 1884 [1885?]; *Ognisko Domowe* 1885. Wyd. osob. Lw. 1885.

Opowiadanie.

14. Wieczór u pana burmistrza. Humoreska sceniczna w 1 akcie. Powst. 1884. Nie druk.

Rkps Ossol. sygn. 5992/II.

15. Wiązanka konwalii. Obrazek z życia. *Gaz. Nar.* 1885 nr 96-130 z przewrami.

16. Dziennik nauczycielki wiejskiej. *Tydzień dod. Kur. Lw.* 1905 nr 40-45.

Ogl. pośmiertnie.

17. Panie i słowiki. Humoreska w 1 akcie. Nie druk.

Rkps Ossol. sygn. 5991/II.

Rękopisy utworów: Zbiór poezji z 1864-1871. Rkps Ossol. sygn. 5988/II; Poezje z 1870-1883. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 7426 II, 7427 III, 7428 III; Poezje: Dziekuj ci, Modlitwa, Do T. Lenartowicza. Odpowiedź, Naśladowanie z Goethego. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2077; Urywki z pamiętnika z 1877-1878. Rkps Ossol. sygn. 5987/II; Autograf wiersza dedykowanego T. Lenartowiczowi pt. Lirnikowi naszemu. Rkps Bibl. PAN w Kr.

sygn. 2073; Autograf wiersza Do Władysława Orkana. Rkps Bibl. PAN w Kr. dawna sygn. PAU 2171; Poezje. Rękopisy redakcyjny *Kur. Lw.* Rkps Ossol. sygn. 7199/II.

Wiersze i opowiadania drukowała w czasopiśmie: *Bluszcz* (1885), *Dzien. Mód* (1872-1875; tu m. in. poemat: Ostatni z Herburtów. 1873 nr 24), *Echo* (1877-1878, 1881), *Gaz. Nar.* (Lw. 1885), *Gaz. Pol.* (1884), *Jutrzenka* (Kołomyja 1870; tu debiut: Trzy obrazy Sybiru. Nr 13), *Kłosa* (1878), *Kronika Rodz.* (1876, 1878-1880; tu m. in.: Magdalena. Obrazek biblijny. 1878 s. 33-36, 65-68; Słubna sukniaba babuni. 1879 nr 20-21; W lewo czy w prawo. 1880 nr 1), *Kur. Codz.* (1876), *Nowiny* (Lw. 1877), *Ognisko Domowe* (W-wa 1876), *Ognisko Domowe* (Lw. 1884-1885; tu m. in.: poemat: Czerwony sen. 1885 nr 45; wiersz pt. Do śmierci. 1885 nr 53), *Ognisko* (Kołomyja 1877), *Przedświt* (1883), *Przeł. Czerniowiecki* (1883), *Pszczółka* (1880), *Roczn. (Samborski)* (1884-1885), *Ruch Lit.* (1876), *Strażnica Pol.* (1882), *Świt* (1885), *Towarzysz Piłnych Dzieci* (1879), *Tydzień Lit., Artyst., Nauk. i Społ.* (1874-1876), *Tyg. Ilustr.* (1879, 1884; tu m. in. wiersz pt. Rada. 1884 nr 34), *Tyg. Mód i Powieści* (1885; tu wiersz pt. Do śmierci. Nr 43), *Tyg. Powsz.* (1879), *Wieniec* (1882, 1884), *Ziarno* (1882-1883).

Ponadto w wydawnictwach zbiorowych: *J. Javorskiego kalendarz pol., ilustr.* W-wa 1877, *Kalendarz „Echa” na r. 1883*, *Kalendarz „Wienca” i „Pszczółki”*. Lw. 1881, *Sobótka. Księga zbior. na uczczenie... S. Goszczyńskiego*. Lw. 1875.

Pośmiertnie ogłaszano: *Bluszcz* (1899; tu: Z nie drukowanych poezji: Do dziewczyny. Nr 2), *Dla Stryja*. Lw. 1887 (tu: W pamiętniku), *J. Słowackiemu. Jednodniówka*. Kr. 1904 (tu: Z teki pośmiertnej: Cieniom J. Słowackiego. S. 25-26), *Kur. Lw.* (1906; tu: Rozmowa z siostrą Teresą. Nr 352), *Przeł. Powsz.* (1913; tu: Modlitwa, Modlitwa do Płaczącego Anioła. T. 119 s. 328-333), *Wolne Słowo* (1922; tu: Ziemia i jej kochankowie. Ogl. J. J. Rychter. Nr 29).

Przekłady

M. Lenau: Wiersze. [W art.]: M. Załeski: Lenau jako liryk. *Ruch Lit.* 1877 nr 5-10 i odb. Zob. też Wyd. zbior.

Wydania zbiorowe

Dzieła. T. 1-2. [Poezje]. Lw. 1914 *Bibl. Macierzy Pol.* nr 86.

T. 1: tu: szkic A. Stodora [H. Cehaka] pt. M. Bartusówna.

T. 2: Cykle: Sobie, Przyrodzenie, Bogu; oraz przekłady poezji A. Dumasa i M. Lenau.

Listy i materiały

1. Do G. Kohna 10 listów z 1874-1884. Rkps Ossol. sygn. 5994/II.

2. Do M. z Rutkowskich Bołoz-Antoniewiczowej z 1874. Rkps Ossol. sygn. 5994/II.

3. Do M. Wąsowicza 2 listy z 1875. Rkps Ossol. sygn. 5993/I.

4. Do J. Noskowskiego 3 listy z 1875/1876. Rkps Ossol. sygn. 5994/II.

5. Do matki z 1876. Rkps Ossol. sygn. 5993/I.

6. Do J. Tuszyńskiego z 1876. Rkps Ossol. sygn. 5994/II.

7. Do A. Gillera z 1877. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 7138.

8. Do S. Tokarskiego 4 listy z 1877. Rkps Ossol. sygn. 5994/II.

9. Do W. Belzy 2 listy z 1878 i 1884. Rkps Ossol. sygn. 5994/II, 12422/I.

10. Do A. Vogla, S. Stojalowskiego 9 listów z 1879-1881. Rkps Ossol. sygn. 5994/II.

11. Do M. Biernackiego z 1880. Rkps Ossol. sygn. 5994/II.

12. Do T. Lenartowicza 2 listy z 1880-1881. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2028 t. 1.

13. Do nieznanego adresata 3 listy z 1881-1884. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2026.

14. Do J. H. Rychtera 2 listy z 1882 i 1883. Rkps Ossol. sygn. 5994/II. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6851 III.

15. Do Galińskiego z 1883. Rkps Ossol. sygn. 5994/II.

16. Do *Gaz. Nar.* we Lwowie z 1884. Rkps Ossol. sygn. 5994/II.

17. Do K. Kołakowskiego 2 listy z 1884. Rkps Ossol. sygn. 5994/II.

18. Do M. Zaleskiego b. d. Rkps Ossol. sygn. 5994/II.

19. Od różnych osób 110 listów z 1870-1885 i b. d. Rkps Ossol. sygn. 5993/I. Tu: od H. Bartus-Preyerowej (?) z 1876; A. Borkowskiej 10 listów z 1877-1878; Z. Chodźko z 1878; M. Dunin-Wąsowicza 14 listów z 1870, 1876; A. Gillera

2 listy z 1877; A. Konarskiej 50 listów z 1881-1885; W. Koszczyca 3 listy z 1885; R. Krasieńskiej 2 listy z 1878-1879; B. Krzysia b. d.; T. Lenartowicza b. d.; J. Łubieńskiej 3 listy z 1883-1885 i b. d.; I. Machnikowskiego z 1877; F. Oleńskiego 6 listów z 1873-1875; A. E. Odyńca (?) 2 listy z 1878-1879; I. Poradowskiej 4 listy z 1873-1874; Z. Romanowiczówny b. d.; Z. Stańczaka z 1881; Z. Z. (Z. Zamoykskiej) z 1877; J. Zeitheima z 1878; T. Zmorskiej 2 listy z 1877; J. Zychońnia z 1878; 2 listy z podpisem nieczytelnym.

20. Od A. Gillera z 1879. Ogł. *Zgoda* (Milwaukee) 1888 nr 26.

21. Materiały i akta do życiorysu M. Bartusówny 1854-1885. Rkps Ossol. sygn. 5995/II.

22. T. Lenartowicz: Odpowiedź na adres i wiersz Komitetu Polek zawiązanego dla sprawy pomnika śp. M. Bartusówny. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2078 t. 2.

23. Materiały z rękopisów po T. Lenartowiczu odnoszące się do M. Bartusówny. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2101.

24. Album M. Bartusówny. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 7426 II.

OPRACOWANIA

Wł. S. [W. SABOWSKI]: Nieuniknione pytanie. Listy do Marii B. *Dzien. Mód* 1875 nr 22, 25. — WOŁODY SKIBA [W. SABOWSKI]: Nieznajoma poetka. *Ognisko Domowe* 1875 nr 60-61. — B. PRUS. *Kur. Warsz.* 1875 nr 268-269; przedr.: B. PRUS: Kroniki. T. 2. W-wa 1953 s. 205-208, komentarz: s. 637-638 [dot. art. W. Sabowskiego]; A. E. ODYŃCIEC. *Bibl. Warsz.* 1876 t. 1 s. 124-130 [odpowiedź B. Prusowi]; Echa warszawskie. *Przeegl. Tyg.* 1876 nr 3 [dot. polemiki B. Prusa z A. E. Odyńcem]; B. PRUS. *Kur. Warsz.* 1876 nr 19-20; przedr.: B. PRUS: Kroniki. T. 2. W-wa 1953 s. 269-276, komentarz: s. 650-653. — G. C.: Do M. B. z powodu wiersza „Słowik w klatce”. *Ognisko Domowe* 1876 nr 6. — B. PRUS. *Niwa* 1876 nr 27; przedr.: B. PRUS: Kroniki. T. 1 cz. 2. W-wa 1956 s. 285-289. — B. ZAWADZKI. *Bibl. Warsz.* 1876 t. 1 s. 496-500. — J. I. KRASZEWSKI: Listy z zakątka. *Biesiada Lit.* 1882 nr 36. — *Gaz. Nar.* 1882 nr 296. — MARIAN BOHUSZ [J. K. POTOCKI]: Na czasie. Rada p. Bartusówny. *Wedrowiec* 1884 nr 34. — J. H. RYCHTER: W pamiętniku M. Bartus. *Kur. Paryski* 1884 nr 19. — W. MARRENÉ [W. MARRENÉ-MORZKOWSKA]: Nasze

autorki. *Tyg. Powsz.* 1885 nr 20. — *Przełg. Katol.* 1885 nr 44. — *Przełg. Tyg.* 1885 nr 42, 45, 47.

(Nekrologi:) **PIAST** [W. BELZA]. *Tyg. Ilustr.* 1885 nr 147; S. BŁOTNICKI. *Tyg. Pol.* 1885 nr 3; W. CZAJEWSKI. *Biesiada Lit.* 1885 nr 49-50; ZYGUMUNT GR. [Z. GRABOWSKI]: W zapasach z nędzą. *Tyg. Młod i Powieści* 1885 nr 43; SZCZESNA [M. IŁNICKA]. *Bluszcz* 1885 nr 42-43; J. CH. *Przełg. Pedag.* 1885 s. 807-808; M. K. [M. KONOPNICKA]: M. Bartusówna. *Świt* 1885 nr 81; W. K. [W. KOROTYŃSKI]. *Kronika Rodz.* 1885 nr 20; LESZEK. *Prawda* 1885 nr 45; W. MARRENÉ [W. MARRENÉ-MORZKOWSKA]. *Dzien. Łódzki* 1885 nr 245; A. PLUG [A. PIETKIEWICZ]. *Kłosa* 1885 nr 1060 s. 263; POSEŁ PRAWDY [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]. *Prawda* 1885 nr 42; *Ateneum* 1885 t. 4 s. 383-384; *Czas* 1885 nr 227; *Dzien. Lw.* 1885 nr 227; *Dzien. Pol.* 1885 nr 226; *Kronika Rodz.* 1885 s. 625; *Kur. Lw.* 1885 nr 275; *Kur. Por.* 1885 nr 278; *Nova Reforma* 1885 nr 228; *Szkola* 1885 nr 41 s. 340-341; *Tyg. Pol.* 1885 nr 3; G. KOHN: Dwie mogiły... *Roczn. (Samborski)* 1885/1886 s. 225-226, 235-248; W. KOSZCZYC: *Ognisko Domowe* 1886 nr 61-65; *Pomoc Własna* (Kołomyja) 1886 nr 1; *Przełg. Tyg.* 1886 nr 21.

Wydanie pośmiertne dzieł M. Bartusówny. *Dzien. Pol.* 1886 nr 101. — RAUD: O wszystkim i o niczym. *Ognisko Domowe* 1887 nr 114. — Śp. Agaton Giller do p. Marii Bartus. *Zgoda* (Milwaukee) 1888 nr 26. — T. LENARTOWICZ: Głosy lutni... w sprawie pomnika M. Bartus. *Lw.* 1888. — P. Chm. [P. CHMIEŁOWSKI]. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 7-8 (1892). — P. CHMIEŁOWSKI: Współcześni poeci polscy. Petersburg. 1895 s. 350-353. — *Ilustr. kalendarz „Ogniska Domowego”*. *Lw.* 1897. — J. TRĘCIAK: Najów. Panna w poezji polskiej. *Kr.* 1904 s. 112-114. — B. KAŚNINOWSKI: M. Bartusówna. Szkic literacki. *Dzien. Poz.* 1905 nr 156-167. — Echa ze Lwowa. Obchód ku czci poetki. *Dzien. Poz.* 1905 nr 238. — *Tydzien* dod. *Kur. Lw.* 1905 nr 40. — B. KAŚNINOWSKI: M. Bartusówna. Szkic literacki. *Nasz Kraj* 1906 nr 22-26. — J. BIAŁYNIA-CHOŁODECKI: Nieznany utwór M. Bartus. *Nasz Kraj* 1907 z. 2 s. 652. — A. J. MIKULSKI: M. Bartusówna, nauczycielka-poetka. *Szkola* 1907 nr 14-15 i odb. pt. M. Bartus. Poetka-nauczycielka. Sylwetka literacka. *Kr.* 1908 [Rec. (a. s.) [A. Schröder]: Z nowości wydawniczych. *Nasz Kraj* 1907 nr 13; (s). *Rodzina i Szkola* 1907 nr 17-18; (s). *Słowo Pol.* 1907 nr 447] — J. SOKULSKI: Kilka szczegółów z życia śp. M. Bartus. Z powodu odsłonięcia pomnika

poetki. *Nasz Kraj* 1907 t. 4 nr 20 s. 624. — Pomnik dla M. Bartus. *Górnoślązak* 1907 nr 252. — U mogiły zapomnianej pieśniarki. *Nasz Kraj* 1907 t. 4 nr 19. — Wydawnictwo prac M. Bartusówny. *Słowo Pol.* 1909 nr 495. — Z grobu Bartusówny. *Nasz Kraj* 1910 nr 124. — A. STODOR [A. CEHAK]: M. Bartusówna. Szkic biograficzno-literacki. W: M. Bartusówna. Dzieła. T. 1. *Lw.* 1914. — H. Ż. [H. ŻYCZYŃSKI]: Miłość kobieca w zwierciadle liryki erotycznej. *Dzien. Cieszyński* 1922 nr 291. — Z. ROMANOWICZÓWNA: Cienie. *Lw.* 1930 s. 125-127. — A. BAR. *Pol. słownik biogr.* T. 1 (1935). — W. ZECHENTER: Kwiaty rodzinne. *Kur. Lit.-Nauk.* 1938 nr 5 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — M. Bartusówna. W: *Księga wierszy pol. XIX w.* Ułożył J. Tuwim. Oprac. J. W. Gomułki. T. 3. W-wa 1954 s. 279-280; wyd. 2 W-wa 1956. — A. S. [A. SOCHA]: Katalog zapomnianych. *Nowiny Tyg.* 1957 nr 25 [26] dod. *Nowin Rzeszowskich.* — A. BRODZKA: M. Bartusówna. W: *Obraz lit. pol. XIX i XX w.* S. IV: *Lit. pol. w okresie realizmu i naturalizmu.* T. 1. W-wa 1965 s. 357-365. — H. DUNINÓWNA: Kobieta, puchu marny. *Łódź* 1965. — M. Bartusówna. W: *Zbiór poetów pol. XIX w.* Oprac. P. Hertz. Księga 4. W-wa 1965 s. 102. — A. ŻYGA: Poetka „siłaczka” w Nienadowej. *Widnokrąg* 1965 nr 7 dod. *Nowin Rzeszowskich.* — M. SŁAWIŃSKI: Przyczynki przez naocznego świadka do życiorysu. *Rkps Ossol.* sygn. 5995/II.

Poezje. BORYSTEN. *Kronika Rodz.* 1876 nr 7. — BOLESŁAW CZ. [B. CZERWIŃSKI]. *Tydzien Lit., Artyst., Nauk. i Spół.* 1876 t. 3 nr 10. — S. GRUZIŃSKI. *Ruch Lit.* 1876 t. 1 nr 5. — R. STARKEL. *Szkice Spół. i Lit.* 1876 nr 12. — *Gaz. Nar.* 1876 nr 32. — (Kn). *Gaz. Pol.* 1882 nr 225.

Czarodziejska fujarka. *Ognisko Domowe* 1884 nr 15-17.

Rada [wiersz ogł. w *Tyg. Ilustr.*]. M. BOHUSZ [J. K. POTOCKI]: Na czasie. *Wędrowiec* 1884 nr 34.

Do śmierci [wiersz ogł. w *Ognisku Domowym*]. STEFAN. [S. STEFANOWSKI]: Kilka uwag nad ostatnim wierszem p. M. Bartus. *Lw.* 1885. — Czasopisma i dzienniki potępiły „Kilka uwag...” *Ognisko Domowe* 1885 nr 59. — Echa warszawskie. *Przełg. Tyg.* 1885 nr 47. — J. H. RYCHTER: Słowo o wierszu M. Bartusówny... *Dzien. Pol.* 1886 nr 87.

Dzieła. LIN: Literatura polska. *Humanista Pol.* 1914 nr 7. — Od Komitetu Wydawnictwa Zbiorowego Prac. *Bluszcz* 1914 nr 21.

BAUDOIN DE COURTENAY JAN IGNACY NIECISŁAW

(1845—1929)

Krypt.: B. DE C.; J. B.; J. B. DE C.

Językoznawca i publicysta.

Ur. 13 marca 1845 w Radzyminie pod Warszawą. Był synem Aleksandra (przodkowie jego przybyli z Francji), geometry, i Jadwigi z Dobrzyńskich. Nauki początkowo pobierał w domu, gimnazjum realne ukończył w Warszawie, następnie uczęszczał do Szkoły Głównej na wydział filologiczno-historyczny. W 1866 uzyskał stopień magistra i jako stypendysta został wysłany na studia zagraniczne (Praga, Jena, Berlin). Po powrocie do kraju ponownie uzyskał stypendium rządowe i wyjechał do Petersburga. W 1870 przebywał przez pewien czas w Lipsku, gdzie uzyskał doktorat filozofii na podstawie już wcześniej drukowanej rozprawy „Einige Fälle der Wirkung der Analogie in der polnischen Declination”. W 1871 w Petersburgu został docentem prywatnym językoznawstwa porównawczego. Kilkakrotnie był we Włoszech i Austrii. W 1875 po obronie dysertacji „Opyt fonietiki rieżiańskich goworow” uzyskał w Petersburgu stopień doktora językoznawstwa porównawczego. W tymże roku rozpoczął w Kazaniu wykłady, początkowo jako docent, a od 1876 jako profesor gramatyki języków indoeuropejskich. Tu stworzył tzw. szkołę kazańską, czyli Boduenowską, w dziedzinie badań językowych. W latach 1883-1893 wykładał w Dorpacie na katedrze gramatyki porównawczej języków słowiańskich. Od 1885 wydawał wraz z J. Karłowiczem, A. A. Kryńskim i L. Malinowskim *Prace Filologiczne*. W 1894-1899 wykładał w Krakowie jako profesor językoznawstwa porównawczego. W 1900-1918 był profesorem w Petersburgu. Za broszurę „Nacjonalnyj i terytorialnyj przznak w awtonomii” (1913), w której władze dopatrzyły się antypaństwowych tendencji, skazano go na dwa lata więzienia (przebywał w nim trzy miesiące, po czym został zwolniony). W 1918 został powołany w charakterze profesora honorowego na Uniwersytet Warszawski i działał na nim aż do śmierci. Był dwukrotnie żonaty, po raz pierwszy z Cezarią Pryfke, po raz drugi z Romualdą Bagnicką, znaną historyczką, publicystką i działaczką społeczną. W 1922 kandydował w pierwszych wyborach na prezydenta państwa polskiego. Był członkiem Akademii Umiejętności (od 1887) oraz wielu towarzystw naukowych w kraju i za granicą. Zmarł 3 listopada 1929 w Warszawie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Einige Fälle der Wirkung der Analogie in der polnischen Declination. *Beiträge zur vergleichenden Sprachforschung* t. 6 (1870) z. 1 s. 19-88 [druk. właściwie w 1868].

Praca, na podstawie której otrzymał w Lipsku doktorat z filozofii, wydruk. ze skreśleniami redakcyjnymi. Toż po polsku, w pierwotnej redakcji pt. Kilka wypadków działania analogii w deklinacji polskiej. *Zob. poz. 29*.

2. O diewnie-polskom jazykie do XIV stoletija. Lipsk 1870.

3. Opyt fonietiki rieżiańskich goworow. W-wa 1875.

Praca, na podstawie której uzyskał w Petersburgu stopień doktora językoznawstwa porównawczego.

4. Rozbiór gramatyki polskiej księdza Malinowskiego. *Nizwa* 1875 nr 1-12 i odb. *Zob. też poz. 29*.

5. Übersicht der slavischen Sprachenwelt im Zusammenhange mit den andern arioeuropäischen (indogermanschen) Sprachen. Antrittsvorlesung gehalten an der Universität Dorpat am 6/18 September 1883. Lipsk 1884.

6. Nieskolko slow o kulturie pierwobytynok i diewnich Sławian. *Russkij filologiczeskij wiestnik* 1879 i odb. W-wa 1880.

7. Z patologii i embriologii języka. *Prace Filol.* t. 1 (1885) i odb.

8. Jan Juszkiewicz, badacz litewski. *Prace Filol.* t. 1 (1885); *Kraj* 1886 nr 29-31 i odb.

9. Z powodu jubileuszu profesora Duchinśkiego. Kr. 1886.

10. Das Slavische in den Werken von Bartholomaeo Georgeuiz (Georgijewič).

Archiv für Slavische Philologie (Berlin) t. 11 (1888) i odb.

11. O zadaniach językoznawstwa. Odczyt pierwszy miany w Dorpacie 25 marca/6 kwietnia 1888 na korzyść Kasy im. Mianowskiego. W-wa 1888.

12. Mikołaj Kruszewski, jego życie i prace naukowe. *Prace Filol.* t. 2-3 (1888-1889) i odb. 1889. Zob. też poz. 29.

13. O ogólnych przyczynach zmian językowych. Odczyt drugi miany w Dorpacie 27 marca/8 kwietnia 1889 na korzyść Kasy im. Mianowskiego. *Prace Filol.* t. 3 (1890) i odb. Zob. też poz. 29.

14. Jedna z kwestii spornych pisowni polskiej. *Prace Filol.* t. 3 (1890) i odb. Wyd. nast. W-wa 1891.

15. Pieśni białorusko-polskie z powiatu sokólskiego guberni grodzieńskiej. *Zbiór Wiadomości do Antropologii Krajowej* t. 16 (1892) i odb.

16. Vermenschlichung der Sprache. Aula-Vortrag gehalten zu Dorpat am (19 Februar) 2 März 1892. Hamburg 1893. Wersja polska pt. O człowieczeniu mowy. *Spr. Tow. Nauk. Warsz.* 1927.

17. Próba teorii alternacji fonetycznych, cz. I ogólna. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 20 (1894); sprawozdanie z tegoż *Spr. AU* 1893 i odb. Zob. też poz. 18.

18. Versuch einer Theorie phonetischer Alternationen, ein Capitel aus der Psychophonetik. Strasburg 1895. Zob. poz. 17.

19. Kaszubskij „język”, kaszubskij „narod” i kaszubskij „wopros”. *Żurnal Ministertwa Narodnego Proswieszczenia* 1897 nr 310-311 i odb.

20. Odczytanie i objaśnienie zagadkowego napisu na krzyżu, otrzymanym z Prus Zachodnich przez członka Akademii, ks. Pawlickiego. *Spr. AU* 1897 i odb.

21. Cenzurnyje mieloczi: I. Książ Bismark i gonienije Sławian. Kr. 1898.

22. Jeden z objawów moralności oportunistyczno-prawomyślnej. Kr. 1898.

23. Myśli nieoportunistyczne. Kr. 1898.

24. Strona językowa oryginału polskiego listu Dymitra Samozwańca do papieża Klemensa VIII z dnia 24 kwietnia r. 1604. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 29 (1899) i odb.; streszcz. *Spr. AU* z dn. 12 grudnia 1898 i odb. Streszcz. w języku franc. *Bulletin de l'Académie des Sciences* 1899.

25. Głos członka Akademii J. Baudouina de Courtenay w sprawie słownictwa chemii. Kr. 1900.

26. Uwagi na czasie i nie na czasie. Z powodu ankiety *Krytyki* w sprawie konfiskat w ogóle, a konfiskaty „Legend” A. Niemojewskiego w szczególności. *Krytyka* 1902 t. 2 i odb.

27. Kaprysy tłumicielei myśli ludzkiej. *Krytyka* 1903 t. 1 i odb.

28. O zjeździe sławistów i panslawizmie „platonicznym”. Dwa odczyty. Kr. 1903.

Tu: O panslawizmie „platonicznym”. (*Krytyka* 1903 t. 2).

29. Szkice językoznawcze. W-wa 1904.

Zawartość: Językoznawstwo, czyli lingwistyka w wieku XIX. (*Prawda* 1900 nr ostatni, 1901 nr 1); O zadaniach językoznawstwa. Odczyt. (*Prace Filol.* t. 3: 1889); O ogólnych przyczynach zmian językowych. (Zob. poz. 13); Mikołaj Kruszewski, jego życie i prace naukowe. (Zob. poz. 12); Kilka wypadków działania analogii w deklinacji polskiej. (Zob. poz. 1); Formy wyrazowe, a nawet całe zdania, które w języku polskim stały się tematami. (Powst. 1868. Ogl. w języku niem. *Beiträge zur vergleichenden Sprachforschung* 1870 s. 204-210); Wymiana spółgłosek s (ś, ś) i ch w języku polskim. (Powst. 1869. Ogl. *Beiträge zur vergleichenden Sprachforschung* 1870 s. 221-222); Drobiazgi; Rozbiór gramatyki polskiej księdza Malinowskiego. (Zob. poz. 4); Przegląd piśmienniczy. (*Notwiny* 1879 nr 246); Z fonetyki międzywyrazowej sanskrytu i języka polskiego. (*Spr. AU* 1894); Skłonność do e w języku polskim. (*Beiträge zur vergleichenden Sprachforschung* 1870 s. 212-215); Cetacyzm w zabytkach i gwarach języka polskiego. (*Beiträge zur vergleichenden Sprachforschung* 1870 s. 220); Drobiazgi etymologiczne. (*Spr. AU* 1894); Zestawienia etymologiczno-semajologiczne dotyczące pierwiastka ba w języku polskim. (*Spr. AU* 1896).

30. Próba uzasadnienia samoistości zjawisk psychicznych na podstawie faktów językowych. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 40 (1905) s. 68-93 i odb. Kr. 1904.

31. Krzewiciele zdziczenia. Kr. 1905.

32. Kwestia polska w Rosji w związku z innymi kwestiami kresowymi i „inno-plemiennymi”. *Świat Słowiański* 1905 t. 2 s. 191-206 i odb.

33. Ze zjazdu autonomistów, czyli przedstawicieli narodowości nierosyjskich w Petersburgu. *Krytyka* 1906 t. 1 i odb.

34. Autonomia Polski. Kr. 1907.

35. O języku pomocniczym międzynarodowym. Odczyt wygl. W-wa 1908. Ogl. *Idea* 1908 z. 10-12; *Krytyka* 1908 t. 2 i odb.

36. W sprawie porozumienia się ludów słowiańskich. Odczyt wygl. W-wa 1908. Wyd. osob. W-wa 1908.

37. W sprawie „antysemityzmu postępowego”. *Krytyka* 1911 t. 1 i odb.

38. Z powodu zamachu na Stołypina. *Krytyka* 1911 t. 3 i odb. Kr. 1912.

39. Wychowanie współczesne jako stała przyczyna zdenerwowania. W-wa 1912.

40. O panu Andrzeju Niemojewskim słów kilka. *Krytyka* 1912 t. 1 i odb.

Współautor: W. F. [W. Feldman].

41. „Bracia Słowianie”. *Krytyka* 1913 t. 3 i odb.

42. Nacjonalny i terytorialny pryznak w autonomii. Petersburg. 1913.

43. W „kwestii żydowskiej”. Odczyt wygł. 7 lutego 1913 w W-wie. Wyd. osob. W-wa 1913.

44. Zarys historii języka polskiego. W-wa 1922.

45. Kwestia żydowska w państwie polskim. W-wa 1923 *Bibl. Wolnomysłiciela* nr 1.

46. Tolerancja. Równouprawienie. Wolnomysłicielstwo. Wyznanie paszportowe. W-wa 1923.

47. W kwestii narodowościowej. W-wa 1926.

48. Wyznaniowe i pozawyznaniowe śluby i rozwody. Z powodu oczekiwania reformy prawa małżeńskiego. W-wa 1926.

49. Mój stosunek do kościoła. W-wa 1927.

50. Einfluss der Sprache auf Weltanschauung und Stimmung. *Prace Filol.* t. 14 (1929) i odb.

Trzy odczyty.

Ponadto szereg innych prac z dziedziny językoznawstwa w języku polskim, niemieckim, rosyjskim i włoskim oraz prac edytorskich i redakcyjnych.

Rękopisy drobnych utworów: Dobra nowina i Geniusz Romy. Szkic socjologiczny. Rkps *Bibl. Nar. akc.* 6665; Fragmenty notat z dzieł o gramatyce rosyjskiej i o gramatyce porównawczej języków słowiańskich. Rkps *Bibl. Nar. sygn.* 5740/II; Rozprawa o związkach historii i filologii z filozofią. Rkps *Bibl. Nar. sygn.* 5739/II; Język Władka Mierzyńskiego (1868). Rkps *Bibl. Nar. sygn.* 5741/II; Spostrzeżenia nad dziećmi. Cesia. Zosia. Sławus. Ewunia. Mańcia. Rkps *Bibl. Nar. sygn.* 5742/II-5746/II.

Bibliografię prac podaje S. Szober: Jan Nicieślaw Baudouin de Courtenay. *Prace Filol.* t. 15 (1930) i odb.

Publikacje zamieszczał w czasopiśmie: *Archiv für Slavische Philologie* (Berlin 1882, 1884-1885, 1888, 1904), *Ateneum* (1884), *Ateneum* (W-wa 1900; tu: Wspomnienie z międzynarodowego kongresu historycznego odbytego w 1899 w Cividale. T. 1), *Athenaeum* (Praga 1891), *Ausland-Wochenschrift für Erd-Völkerkunde* (Stuttgart 1893), *Beiträge zur vergleichenden Sprachforschung* (Berlin 1870-1878; tu m. in.: Einige Beobachtungen an Kindern. 1870 t. 6), *Bibl. Warsz.* (1873), *Czas* (1894), *Dzien. Nar.* (1918), *Dzien. Poz.* (1891, 1899; tu m. in.: Wspomnienia z podróży przelotnej po Czechach. 1891 nr 153-154, 156, 158-159, 162, 171-172; Puszkina w Krakowie. 1899 nr 140-144), *Echo Pol.* (Moskwa 1916), *Filologiczeskije zapiski* (Woroneż 1876-1877, 1879-1882, 1884-1892), *Forum Julii* (Cividale 1885), *Glos Pol.* (1921, 1924; tu: Z moich wspomnień o Feldmanie. 1921 nr 269), *Hochschul-Nachrichten* (Monachium 1892), *Indogermanische Forschungen* (Strasburg 1894, 1909-1910), *Izwestija Kazanskogo Uniwersiteta* (1876-1877, 1879, 1881, 1883), *Izwestija otdielenija russkogo jazyka i slowiesnosti Imp. Akadimii Nauk* (Petersb. 1898, 1905, 1907), *Kosmos* (1899), *Kraj* (Petersb. 1886-1887, 1890-1891, 1894-1895, 1898-1899, 1902, 1906-1907), *Kryptadia* (Paryż 1886, 1898), *Krytyka* (1902-1913; tu: Z logiki tłumów. 1904 z. 5), *Książka* (1909), *Kur. Nowy* (Petersb. 1916), *Kur. Poz.* (1899), *Lodzer Tageblatt* (1925), *Łużica* (Budiszyn 1895), *Młodość* (1898/1899), *Muzyka* (1926), *Mysł Niepodległa* (1909), *Mysł Pol.* (1915), *Naród* (1921), *Nauka Pol.* (1920), *Neue Dörptsche Zeitung* (Dorpat 1891-1892), *Niwa* (1874-1875), *Nowa Reforma* (1894), *Nowiny* (1879-1881), *Nowoje wriemnia* (1870), *Ogniwio, Ostwalds Annalen der Naturphilosophie* (1908), *Pam. Nauk.* (1866), *Politik* (Praga 1899), *Prace Filol.* (1885-1908, 1925, 1929), *Prawda* (1881, 1891, 1901), *Przeegl. Filoz.* (1902-1903; tu m. in.: O psychicznych podstawach zjawisk językowych. 1903), *Przeegl. Kryt.* (1875-1876), *Przeegl. Lit. dod. Kraju* (1886, 1907; tu m. in.: Język pomocniczy międzynarodowy. 1907 nr 40-45), *Przeegl. Tyg.* (1874-1875, 1899, 1903; tu m. in.: Przyczynek do historii błagi warszawskiej. 1875 nr 33; Groch o ścianę. 1875 nr 42; Wspomnienia z niedawnej wycieczki do Słowaków. 1899 nr 18-19), *Przeegl. Warsz.* (1923, 1925), *Przeegl. Wil.* (1928), *Przymierze* (1920), *Roczn. Slawist.* (1910), *Rozpr. AU Wyd. Filol.* (1894, 1899, 1905), *Russkaja mysl* (Moskwa 1893), *Russkij filologiczeskij wiestnik* (W-wa 1879

1881), *Sborník Muzeja Českého* (Praga 1867), *Sborník vědecký Království Českého* (1868), *Slovanský přehled* (Praga 1898/1899), *Slovenski narod* (Lubljana 1872, 1874), *Slawianskij sbornik* (Petersb. 1876), *Soča* (Gorica 1872, 1874), *Spr. Tow. Nauk. Warsz.* (1908, 1927-1928), *Spr. AU* (1893-1894, 1896-1898, 1903), *Ster* (1911), *Świat Słowiański* (1905), *Trybuna* (1922), *Tydzień dod. Kur. Lw.* (1894), *Tydzień Pol.* (1920-1922), *Tyg. Ilustr.* (1869), *Uczonyje zapiski Impieratorskogo Kazanskogo Uniwiersitieta* (Kazań 1878-1879, 1881, 1893), *Więstnik Jewropy* (Petersb. 1903), *Wisła* (1876), *Zbiór Wiadomości do Antropologii Krajowej* (1890, 1892, 1895), *Žurnal Ministierstwa Narodnogo Proswieszczenija* (Petersb. 1871-1877, 1882, 1886-1887, 1897, 1900-1901, 1903, 1907), *Życie* (1897-1898), *Żywaia Starina* (1909),

Ponadto w wydawnictwach zbiorowych: *Acta et Commentationes Imp. Universitatis Iuriemiensis*. Dorpat 1893, *Album Societatis Scientiarum Szeczenkianae Ukrainensis Leopoliensis ad solemnia sua decennalia quinta*. 1873-1923. Lw. 1925, *Annalen der Naturphilosophie*. Lipsk 1907, *Atheum. Vědecký sborník*. Praga 1922, *Atti del IV Congresso Internazionale degli Orientalisti*. Florencia 1881, *Atti e Memorie del Congresso storico tenuto in Cividale*. Cividale 1900 [1899], *Charitas. Księga zbior...* Petersb. 1894, *Dla Szląska. Książka zbior. na rzecz gimn. pol. w Cieszynie*. Lw. 1895, *Donum natalicum J. Schrijnen*. Nijmegen-Utrecht 1929, *Encyklopedičeskij słowar'* 1904, *Enc. pol.* T. 2 (1915), *Grande Encyclopédie* t. 30 (Paryż 1930), *Księga pamiątek ku czci W. Hnatiuka*. Lw. 1928, *Materialy i Prace Komisji Język.* 1901, *Odgłosy. Książka zbior.* Moskwa 1916 (tu: Rok 1863 a Szkoła Główna Warszawska), *Ognisko. Książka zbior. dla uczczenia ... T. T. Jeża*. W-wa 1882, *Pamięci W. Feldmana*. Kr. 1922 (tu: Słowo wstępne), *Pam. Zjazdu Literatów i Dziennikarzy Pol.* T. 1. Lw. 1894, *Pol. kalendarz piotrogrodzki na r. przestępny 1916*. Petersb. 1916, *Poradnik dla samouków*. W-wa 1902, *Prądy w nauczaniu języka ojczystego*. W-wa 1908 (tu: Znaczenie języka jako przedmiotu nauki szkolnej), *Russka encyklopedia*. Petersb. 1914, *Szkoła Główna Warszawska*. T. 1. Kr. 1901, *Symbolae Grammaticae in honorem J. Rozwadowski*. Kr. 1927, *Upominek. Książka zbior. na cześć E. Orzeszkowej*. Kr. 1893, *Życie i prace J. Karłowicza*. W-wa 1904.

Przekłady

F. B. Květ: *Popularna nauka wychowania*. W-wa 1865.

Listy i materiały

1. Do B. Bielezierskiego z 1871. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory W. Górskiego.
2. Do W. Kętrzyńskiego 3 listy z 1872-1897. Rkps Ossol. sygn. 6205/II.
3. Do A. Pawińskiego z 1873. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory W. Górskiego.
4. Do nieznanego adresata z 1874. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory W. Górskiego.
5. Do M. Bobrzyńskiego z 1875. Rkps Bibl. Jagiel. Koresp. Bobrzyńskiego sygn. 8075.
6. Do J. Szujskiego (z ok. 1870?). Rkps Bibl. Nar. sygn. 2755.
7. Do P. Chmielowskiego z 1881. Rkps Ossol. sygn. 4812/I.
8. Do J. Łukaszeńskiego 9 listów z 1881-1890. Rkps Ossol. sygn. 4397/I; oraz do O. Balzera list ok. 1890. Rkps sygn. 7699/II.
9. Do H. Struvego listy z 1883, 1898. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 1/1960.
10. Do A. Černego 182 listy z 1899-1929. Rkps w posiadaniu rodziny adresata w Pradze.
11. Do E. Jachowicza z 1889. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 128.
12. Do R. z Bagnickich 3 listy z 1891-1893. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5749.
13. Do A. Muki 57 listów z 1894-1914. Ogl. J. Śliżiński. *Lietopis Instituta za Serbski Ludospyt* 1962 S. A nr 2 s. 53-78.
14. Do A. Muki 51 listów z 1894-1914. Z komentarzem ogl. T. Bešta. *Slavia* (Praga) 1962 nr 3 s. 419-440.
15. Do W. Kętrzyńskiego z 1897. Rkps Ossol. sygn. 12033/III.
16. Do W. Belży z 1898. Rkps Ossol. sygn. 12646/II.
17. Do F. Krčeka z 1898. Rkps Ossol. sygn. 12666/III.
18. Do S. Zakrzewskiego z 1898. Rkps Ossol. sygn. 12033/III.
19. Do nieznanego adresata z 1898. Rkps Ossol. sygn. 12033/III.
20. Do H. Łopacińskiego 9 listów z 1898-1903. *Język Pol.* 1964 nr 1.
21. Do B. Wysłoucha 10 listów z 1899-1901. Rkps Ossol. sygn. 7175/II.
22. Do S. Dicksteina 11 listów z 1899-1913. Rkps Bibl. Uniw. Warsz. Depozyt Tow. Nauk. Warsz. sygn. 225.

23. Do nieznanego adresata z 1901. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory Dynowskich.

24. Do I. Radlińskiego 7 listów z 1901-1903. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 30.

25. Do J. Leskiego 2 listy z 1903. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 39.

26. Do A. B. Brzostowskiego 3 listy z 1903-1909. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 48.

27. Do W. Feldmana 115 listów z 1903-1914. Rkps Ossol. sygn. 12276/III.

28. Do M. Feldmanowej 8 listów z 1905-1921. Rkps Ossol. sygn. 12286/III.

29. Do R. Bubera z 1925. Rkps Ossol. sygn. 6329/II.

30. Do S. Ciszewskiego. Rkps Bibl. PAN w Kr. dawna sygn. PAU 2780.

31. Do H. Łopacińskiego. Rkps Bibl. PAN w Kr. dawna sygn. PAU 2273.

32. Do J. Losia. Rkps Bibl. PAN w Kr. dawna sygn. PAU 2285.

33. Do J. Rozwadowskiego. Rkps Bibl. PAN w Kr. dawna sygn. PAU 2571.

34. Do T. Wierzbowskiego. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 1881 t. 12, 23.

35. M. Kudělka: Polonica ve sbírce literární korespondence Státního archivu v Brně. *Slezský sborník* 1956 nr 4 s. 533-536 (tu m. in. listy do różnych osób).

36. Do I. Franki 14 listów. Rkps Archiwum Lit. w Kijowie sygn. 14/59.

37. Do (od?) R. Hubego 2 listy z 1889. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 5007.

38. Od różnych osób 103 listy z 1859-1892 i materiały. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5748.

39. Od A. Dygasińskiego fragmenty 19 listów z 1872-1890 ogl. Z. Mitzner. *Twórczość* 1952 z. 5. s. 189-194 oraz w zbiorze: *Wyprawy w przeszłość*. W-wa 1953 s. 129-143. Rkps Ossol. sygn. 12643/I.

40. Od A. Dygasińskiego 38 listów. Rkps Ossol. sygn. 12643/I.

41. Od R. Zawilińskiego listy z 1880-1894. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6445/III t. 1.

42. Od L. Gumplowicza listy z 1901-1903. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6444/III.

43. Listy. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 5755.

44. Listy. Rkps Bibl. Nar. akc. 6755.

45. Notatki z kursów w Szkole Głównej z 1863 (z nauki języka czeskiego). Rkps Bibl. Uniw. Warsz. sygn. 204.

46. Autobiografia. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5747/II.

OPRACOWANIA

A. DYGASIŃSKI: Prof. J. Baudouin de Courtenay. *Przeł. Tyg.* 1883 s. 320. — J. F. GAJSLER: J. Baudouin de Courtenay. *Prawda* 1883 nr 39. — J. ROMANOWSKI: J. Baudouin de Courtenay. *Tyg. Powsz.* 1888 nr 7. — S. A. WIENGIEROW: Kritiko-biograficzeskij słowar' russkich pisatielej i uczonych. T. 5. Petersburg. 1897 s. 18-51 [tu: autobiografia]. — E. D. WARD: „Stockman” czy... zaraza moralna? *Głos* 1899 nr 9 [pogłoski o ustąpieniu z Uniw. Jagiellońskiego]. — *Księga pamiątek. zjazdu b. wychowañców b. Szkoły Głównej Warsz.* W-wa 1905 s. 57-62 [tu: bio- i bibliografia]. — L. BELMONT: J. Baudouin de Courtenay. *Nowa Gaz.* 1906 nr 143 [not. jubileuszowa]. — Dwa wystąpienia prof. Baudouina de Courtenay. *Krytyka* 1913 t. 37 z. 1. — L. W.: „Zbrodnia” prof. Baudouina de Courtenay. *Krytyka* 1914 t. 42 z. 1. — *Księga pamiątek. zjazdu b. wychowañców b. Szkoły Głównej Warsz.* W-wa [1914] s. 97-100. — *Kur. Warsz.* 1918 nr 327 [list do redakcji w sprawie ataku *Gaz. Por.* na pisarza]. — J. Łoś: J. Baudouin de Courtenay. *Język Pol.* R. 6 (1921) s. 65-73. — J. ROZWADOWSKI i A. KRYŃSKI: Wstęp do: *Prace lingwistyczne, ofiarowane ... dla uczczenia jego działalności naukowej. 1868-1921*. Kr. 1921. — Jubileusz prof. Baudouina de Courtenay. *Kur. Pol.* 1921 nr 160. — Pięćdziesięciolecie pracy naukowej prof. Baudouina de Courtenay. *Kur. Pol.* 1921 nr 111. — (a.n.) [A. NOWACZYŃSKI]: Baudouin de la Palisse. *Myśl Nar.* 1922 nr 50. — Niedoszły prezydent, czyli dysseksja „mądrej” głowy. *Hasło* 1922 nr 10.

(Nekrologi:) J. AUGUSTYNOWICZ. *Tyg. Ilustr.* 1929 nr 46; B. CENTRALNAJA JEWOROPA 1929 nr 25; H. BEZMASKI [H. POŚNER]. *Robotnik* 1929 nr 323-333; A. ČERNÝ. *Slovanský přehled* (Praga) 1929 nr 9; W. DOROSZEWSKI. *Pam. Warsz.* 1929 z. 4; R. JACOBSON. *Slawische Rundschau* 1929 nr 1 s. 10; G. KARSKI. *Wiad. Lit.* 1929 nr 49; A. A. KRYŃSKI. *Kur. Warsz.* 1929 nr 307; A. A. KRYŃSKI: Zgon wielkiego uczonego polskiego. *Przeł. Pedag.* R. 32 (1929) s. 769-772; A. A. KRYŃSKI, J. ROZWADOWSKI. *Język Pol.* R. 14 (1929) z. 6; Z. LEMPICKI. *Kur. Pol.* 1929 nr 306; J. MAGIERA. *Ilustr. Kur. Codz.* 1929 nr 314; W. NOWODWORSKI. *Ateneum Wil.*

1929 z. 3/4 s. 733-734; S. SŁOŃSKI. *Wiad. Lit.* 1929 nr 49; S. SZOBER. *Gaz. Pol.* 1929 nr 8; H. WRÓŃSKI: Szlachetnemu i sprawiedliwemu w hołdzie. *Wolnomyśliciel Pol.* 1929 nr 34 s. 1-3; *Mysł Nar.* 1929 nr 49 s. 302; *Tydzień (W-wa)* 1929 nr 6; *Wolnomyśliciel Pol.* 1929 nr 23 s. 1-5; E. KLICH. *Szkoły Akademickie* 1929/1930 nr 8/9; A. POTOCKI: Wspomnienie pośmiertne. *Prometeusz* 1930 nr 16; L. SZCZERBA. *Izwiestija po ruskomu jazyku Sow. Akad. Nauk. R.* 3 (1930) nr 1 s. 311-326.

A. A. KRYŃSKI: Idee językoznawcze J. Baudouina de Courtenay i dalszy ich rozwój. *Spr. Tow. Nauk. Warsz.* Wydz. 1 1929 z. 3-9 i odb. W-wa 1930. — G. KORBUT: J. N. Baudouin de Courtenay. *Wiedza i Życie* 1930 s. 95-99 i odb. — S. SZOBER. *Prace Filol.* t. 15 (1930) s. 7-23 i odb. [tu: bibliografia]. — W. BOGARODICKI: Kazanskiy period profesorskoj diejatelności I. Boduena de Kurtene (1875-1883). *Prace Filol.* t. 15 cz. 2 (1931) i odb. — W sprawie prof. Baudouina de Courtenay. *Zrab* 1933 s. 154-166, 1934 nr 19/20 s. 172-174 [polem. K. Nitscha i F. Wałka-Czerneckiego]. — H. UŁASZYN: J. Baudouin de Courtenay. Charakterystyka ogólna uczonego i człowieka (1845-1929). *Poz.* 1934. — K. NITSCH. *Pol. słownik biogr.* T. 1 (1935). — J. D. HOPENSZTAND: Baudouin de Courtenay a szkoła fonologiczna. *Życie Lit.* 1938 s. 89-101. — Z. MITZNER: Kłopoty Adolfa Dygasińskiego. *Twórczość* 1952 z. 5 s. 189-194 [tu: listy do J. B. de Courtenay]. — K. NITSCH: W ćwierćwiecze śmierci J. B.

de Courtenay. *Język Pol.* 1954 z. 5. — S. URBAŃCZYK: Sesja Baudouinowska PAN. *Język Pol.* 1954 z. 5. — W. DOROSZEWSKI: J. B. de Courtenay na tle swej epoki i jako prekursor nowych prądów w językoznawstwie. *Nauka Pol.* 1955 t. 3 nr 1(9). — H. UŁASZYN: W sprawie światopoglądu Baudouina de Courtenay. *Język Pol.* 1955 z. 3; tamże: S. URBAŃCZYK: Odpowiedź prof. Ułaszynowi. — Sprawozdanie z posiedzenia naukowego Wydziału I PAN i Komitetu Językoznawczego PAN poświęconego 25 rocznicy śmierci Baudouina de Courtenay. *Spr. z Czynności i Posiedzeń PAN* 1955 nr 2 s. 24-34 [tu biogr.]. — Z. SZWEYKOWSKI: (Przypis do:) B. Prus: Kroniki. T. 1 cz. 1. W-wa 1956 s. 434-438 [tu inf. dot. polemiki związanej z petersburską pracą doktorską]. — R. JAKOBSON: Kazańska szkoła polskiej lingwistyki i jej miejsce w światowym rozwoju fonologii. *Biul. Tow. Językoznawczego* 1960 t. 19. — *Warszawa w pamiętnikach powstania styczniowego*. Oprac. i przedmowa: K. Dunin-Wąsowicz. W-wa 1961. — W. DOROSZEWSKI. *Slavia Orientalis* 1962 z. 4 s. 437-460. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Niepospolici ludzie w dniu swoim powszednim. *Kr.* 1962 s. 46-48. — V. BORODOVČAK: J. B. de Courtenay a Slováci. *Slovanský přehled* (Praga) 1963 z. 6. — W. DOROSZEWSKI: J. B. de Courtenay. 1845-1929. W: *Z dziejów polonistyki warszawskiej*. W-wa 1964. — E. MAŁACHOWSKA: Prof. J. B. de Courtenay jako badacz rozwoju języka dziecka. *Prace Filol.* 1965 t. 18 cz. 4 s. 271-276.

BELMONT LEO (1865—1941)

Właściwe nazwisko: BLUMENTAL (BLUMENTHAL) LEOPOLD.

Pseud. i krypt.: ACOSTA; BIELSKI L.; BIELSKI LEON; BL...LE...; DOLINOW; FORTADO; GORSKIJ; GORSKIJ LEW; ITURUS; L. B.; L. B-SKI; LE BEL.; LEOP. B.

Powieściopisarz, tłumacz, publicysta.

Ur. 8 marca 1865 w Warszawie. Był synem Maurycego i Franciszki ze Studenckich. Do roku 1885 kształcił się w V Gimnazjum w Warszawie. Wydział prawny Uniwersytetu Warszawskiego ukończył w 1889. Od 1892 do 1904 był adwokatem przysięgłym w Petersburgu, od 1904 adwokatem przy sądach warszawskich. W Petersburgu kierował działem literackim *Kraju*. Od 1888 interesował się językiem esperanto. W 1905 brał udział w Kongresie Esperantystów w Boulogne-sur-Mer, na którym został wybrany na członka Akademii Esperanckiej w Paryżu. Był założycielem Polskiego Towarzystwa Esperantystów. W 1905-1907 działał w tajnych kółkach politycznych, które w 1907 delegowały go na konferencję do Petersburga. W 1907-1913 wydawał i redagował w Warszawie tygodnik *Wolne Słowo*, które prawie całkowicie wypełniał swoimi utworami. W 1914 przebywał dwa miesiące w więzieniu w Arsenale moskiewskim za „obrazę ma-

jestatu". W 1915 wrócił do Warszawy. W tymże roku wydawał i redagował *Nową Muchę Satyryczną*. W 1929 został referentem Wydziału Prawnego Ministerstwa Robót Publicznych. Ożywną działalność rozwijał jako prelegent i recenzent filmowy. Był członkiem Towarzystwa Literatów i Dziennikarzy Polskich w Warszawie. Zmarł w getcie warszawskim 19 października 1941.

TWÓRCZOŚĆ

1. W wieku nerwowym. Moja spowiedź. Powieść. *Tyg. Romansów i Powieści* 1888. Wyd. osob. T. 1-2. W-wa 1890. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1900; wyd. 3 W-wa 1928 *Bibl. Nowości* 6.

2. Tamten człowiek. Z notatek wariata. *Tyg. Ilustr.* 1891 nr 83-88. Wyd. osob. W-wa 1892.

Opowiadanie.

3. Rymy i rytmy. Wybór poezji. T. 1-2: Utwory oryginalne. T. 3: Przekłady. W-wa 1900.

Obejmuje twórczość z 1882-1899.

T. 1: cykl: Na nutę współczesną, Na łonie natury, Akwarele i szkice węglem, Na strunach arfy, Z dni smutku i zwątpienia, Na zmiennej fali nastroju, Obrazy i obrazki, Idee i fantazje, Schematy, Na nutę satyry, Wiązanka różnych tematów.

T. 2: cykl: Jej księga, Z różnych spotkań, Heksametry i pentametry, Na marginesach Don Juana, Utwory wieksze.

T. 3 zob. dział: Przekłady.

4. Lew Tołstoj. Życie i dzieła. Zarys biograficzno-krytyczny. Kr. 1904.

5. Nowele i satyry. W-wa [1908].

Zawartość: Świątokradztwo; Odkrycie policyjne; Promienie Roentgena; Fabrykant, który nigdy nie wyszukiwał robotników; Zbrodniarze.

Poszczególne nowele z tego zbioru wychodziły jako osobne dod. *Wolnego Słowa* 1908.

6. Nowele i satyry. W-wa 1908.

Zawartość: Kukuryku czy Kikieriki. Satyra religijna poświęcona fanatykom wszystkich wyznań i sekt. (*Wolne Słowo* 1908 nr 25); Zmora życia. Z pamiętnika niepowołanego filozofa. (Powst. 1892. Pierwodr. ogł. *Głos* 1901 nr 31-34. Całość rozszerz. ogł. *Wolne Słowo* 1908 nr 26); Kłątwa ghetta. Poemat; Stracona iluzja, czyli historia pocałunku, którego nie było; Walka cudów. Tragiczny dokument z życia żydowskiego; Wszeczpartyjna rodzina. Humoreska bezpartyjna; Nero, czyli niespodzianka zagrobowa; Sherlock Holmes w Warszawie. Humoreska. (*Wędrowiec* 1905 nr 2-6).

Poszczególne nowele z tego zbioru wychodziły jako osobne dod. *Wolnego Słowa* 1908.

Przekład: Zmora życia. ros.: *Więstnik znanijsza* 1903 nr 6-7 [skrócona wersja].

7. Pisma różne. Drży głos bolesny mój... Wstęp do cyklu „Biblijne opowieści”. Poemat. *Wolne Słowo* 1908 nr 21, 22 i odb.

8. Trzy odczyty. 1: Tłum, jak myśli, czuje i działa. 2: Burzycielski i twórczy

pierwiastek w rewolucjach. Oświecenie deklaracji praw. 3: Walczące idee, siły i namiętności czasów zamierzchłych i chwili bieżącej. W-wa 1908.

Wygł. w Filharmonii Warsz. w 1907.

Przekład ros.: L. Simson. Petersb. 1911.

9. Dla honoru. Dramat w 3 aktach. Fragm. ogł. *Kultura* 1908, 1909 [akt 1 i 2]. Wyst. W-wa 1908. Wyd. osob. W-wa 1910 [1909]. (Z przedmową redakcji *Kultury*).

Przekład ros.: A. Łachtin. Petersb. 1911 *Litieraturnyje almanachi Wiestnika znanijsza*.

10. Socjalizm i sprawiedliwość. Studium etyko-ekonomiczne. W-wa 1908.

Przekład ros.: R. Boduen de Kurtene. Petersb. 1909.

11. Sprawa przy drzwiach zamkniętych. Zagadka psychologiczna na tle procesu kryminalnego. W-wa 1910. Do roku 1930 miała 3 wydania. Zob. też poz. 12.

Powieść.

Przekłady: czes.: J. F. Kuhn. Praga 1927; V. Cháb. Praga 1931 — ros.: Petersb. 1910; Petersb. 1912.

12. Pomiędzy sądem a sumieniem. Rozwiązanie zagadki psychologicznej „Sprawy przy drzwiach zamkniętych”. W-wa 1911. Wyd. nast.: wyd. 3 W-wa 1930. Zob. poz. 11.

Powieść.

13. A gdy zawieszono „Wolne Słowo”. W-wa 1912.

14. O potrzebie ekspertyzy psychologicznej. W-wa 1912.

15. Czy wskrzeszenie Polski jest cudem dziejowym. Odczyt wygł. w W-wie w styczniu 1917. W-wa 1917.

16. Diablica. Romans modernistyczny. W-wa 1922. Wyd. 2. T. 1-3. W-wa 1927.

17. List otwarty do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej w sprawie Eligjusza Niedziadowskiego. W-wa 1923.

18. Sprawa pomiędzy dwoma trupami. Przez szczylinę drzwi zamkniętych w sali sądowej. — Adolf Nowaczyński na tle „Meandrów”. Pieśń o sławie rycerskiej. W obliczu najazdu bolszewickiego na Polskę. — Co się stało dziś z figurami

z „Pana Tadeusza”. Satyra współczesna. — Szkic autobiograficzny. W-wa 1925 [1924].

19. Konieczność, przypadek czy wolna wola? Powieść filozoficzno-kryminalna. *Gaz. Administracji i Policji Państw.* 1925 nr 43-51, 1926 nr 1-51 z przerwami. Wyd. osob. T. 1-3. W-wa 1927 *Bibl. Dzieł Wyborowych* t. 131-133. Do roku 1930 miała 3 wydania.

20. Markiza Pompadur, miłośnica królewskiego. Romans historyczny. Stanisławów 1927. Wyd. nast.: wyd. 10 W-wa 1929 *Wizerunki Słynnych Kobiet i Mężów*.

21. Zaślubiny śmierci. Cz. 1: Mary Vetsera. Tragedia miłości. Cz. 2: Tragedia Habsburgów. Mary Vetsera i arcyksiężę Rudolf. Powieść. Powst. i wyd. 1927. Wyd. nast.: siedem wydań w 1927; wyd. 14 W-wa 1928 *Wizerunki Słynnych Kobiet i Mężów*.

22. Pani Dubarry. Powieść. Cz. 1: Wiosna miłostek. W-wa 1927. Cz. 2: Królewska miłośnica. Dalsze losy pani Dubarry. W-wa 1928 [1927]. Cz. 3: Od kolebki do gilotyny. W-wa 1928. Wyd. nast.: cz. 1 miała sześć wydań w ciągu trzech miesięcy, cz. 2 miała cztery wydania w ciągu sześciu tygodni; wyd. 12 W-wa 1930 [1929] *Wizerunki Słynnych Kobiet i Mężów*.

23. Droga człowieka. Powieść osnuta na tle filmu „Cyrk” Charlie Chaplina. W-wa 1928. Wyd. nast. pt. Człowiek, z którego świat się śmieje. Powieść osnuta na tle „Cyrku” Charlie Chaplina. Wstęp i bibliografię [prac L. Belmonta] oprac. L. F. Erdtracht. W-wa 1928 *Wizerunki Słynnych Kobiet i Mężów*.

24. Kapłanka miłości, Ninon de Lancelos. Na podstawie jej pamiętników. Powst. i wyd. 1928. Wyd. nast.: osiem wydań w 1928.

25. Lady Hamilton. Cz. 1: Najpiękniejsze oczy Londynu. Cz. 2: Ostatnia miłość lorda Nelsona. Romans. Na podstawie powieści historycznej V. Schumachera i innych źródeł. W-wa 1928 *Wizerunki Słynnych Kobiet i Mężów*.

26. Niepotrzebny człowiek. Powieść filmowa. W-wa 1928 *Bibl. Filmowa Roju* 726-727.

27. Przeznaczenie. Powieść filmowa. W-wa 1928.

28. Geniusz, czyli cudowny żywot Balzaka. Powieść według R. Benjamina. W-wa 1929.

29. Nena Sahib. Romans. Cz. 1: Córka Indii Amarkalli. W-wa 1929. Cz. 2: Ukochana żona maharadży. W-wa 1930. Cz. 3: Indie w płomieniach. Krwawe żniwa. W-wa 1930. Powieść wg J. Retcliffe'a.

30. Testament Kościuszki, czyli Powstanie mściciel groźny z kości moich. Scenariusz filmowy w 5 częściach. Cz. 1: Powstanie Kościuszki. Cz. 2: Za gwiazdą Napoleona. Cz. 3: Burza powstania 1830/1831. Cz. 4: Burza powstania 1863. Cz. 5: Zmartwychwstanie Polski. Powst. przed lub w 1930, nie druk.

31. List otwarty Leo Belmonta do Zdzisława Dębickiego. Z tajemnic krytyki literackiej. Bydgoszcz. 1930.

32. Messalina. Powieść. Cz. 1: Cesarzowa nierządnicą. Cz. 2: Śmierć Messaliny. W-wa 1930.

33. Mojżesz współczesny. Powieść-studium. Cz. 1: Rozdroże Teodora Herzla. Cz. 2: Fata morgana państwa żydowskiego. W-wa 1931 [1930].

34. Strzał. Dramat filmowy. Powst. przed 1932, nie druk.

35. Złotowłosa czarownica z Glarus. Powieść. W-wa 1932. Wyd. nast. W-wa 1935.

36. Dwuzeniec? Powieść osnuta na tle pomysłu słynnego lekarza francuskiego dra Valliene. Cz. 2: On czy nie on? Cz. 3: Powrót umarłych. W-wa 1933.

37. Jak nauczyć się esperanta? W-wa 1936 [1935].

Ponadto szereg prac prawniczych i publicystycznych. Opracowywał również scenariusze filmowe.

Bibliografię twórczości literackiej podaje L. F. Erdtracht we wstępie do: L. Belmont: Człowiek, z którego świat się śmieje. W-wa 1928.

Utworki, przekłady i artykuły zamieszczał w czasopiśmie: *Atencum* (1888), *Birżewyje wiadomości*, *Bicz*, *Boruta* (1914), *Czarny Kot* (1906), *Dzien. Kujawski* (1917), *Dzien. Nar.* (1916), *X Muza* (1937), *Dzwoniec Pol.*, *Echo Warsz.* (1924-1925; tu rubr. Felietony przygodne), *Ekran i Scena* (1925; tu rec. teatralne), *Gaz. Administracji i Policji Państw.* (1925-1926), *Gaz. Kaliska* (1922), *Gaz. Warsz.* (1911, 1914), *Głos* (1900-1905; tu: rubr. Listy znad Newy. 1902; rubr. Na mównicy. 1903-1904), *Głos Pol.* (Lw.

1923, 1928), *Głos Pol.* (Łódź 1923), *Głos Por.* (1938), *Głos Prawdy* (1926-1928; tu: Czym jest krytyk. List otwarty do A. Stomimskiego. 1928 nr 255), *Głos Rzeszowski* (1916), *Głos Warsz.* (1909), *Godzina Polski, Ilustr. Kur. Codz.* (1916-1917), *Israelita* (1897-1898, 1900-1903, 1905-1907, 1910), *Jedność* (1910), *La Jubilea* (1937), *Kinema* (1923-1926), *Kino dla Wszystkich* (1928, 1930), *Kino-Teatr dla Wszystkich* (1925), *Kłosy* (1901), *Kraj* (1898, 1902-1905; tu m. in.: Lew Tolstoj, z powodu 50-lecia działalności literackiej. 1902 nr 37 dod. *Życie i Sztuka*; Mój amerykański siostrzeniec. 1904 nr 35-38 dod. *Życie i Sztuka*), *Krytyka* (1901-1903, 1910), *Kultura* (1907-1909), *Kur. Codz.* (1905), *Kur. Pol.* (1926; tu rubr. Okienko sądowe), *Kur. Warsz.* (1912, 1918, 1925), *Liberum Veto* (1903-1904), *Momus* (1911), *Mucha* (1912, 1915), *Mysł Niepodległa* (1907), *Mysł Wolna* (1925), *Naprzód* (1895-1896, 1903, 1905, 1909, 1924-1926, 1928; tu: Przysięgły. 1895 nr 9-12), *Nasz Przegl.* (1924-1925, 1928, 1931, 1935), *Nasza Wolność* (1927), *Nowa Gaz.* (1906-1907, 1909-1912, 1915-1917; tu rubr. Komunikaty felietonisty. 1915-1916), *Nowa Mucha Satyryczna* (1915), *Nowe Życie, Nowiny, Nowości Ilustr., Odrodzenie* (1906), *Ognisko* (1904), *Ogniwo* (1904-1905), *Panteon* (Paryż 1907), *Polá Esperantisto* (1908-1912, 1922, 1925-1927, 1934-1937), *Polemista* (1913), *Pol. Wolność* (1930-1932), *Prawda* (1889-1890, 1893-1895, 1897-1904, 1908, 1910; tu rubr. Listy znad Newy. 1893-1895), *Przegl. Klas.* (1938), *Przegl. Polit., Spół. i Lit.* (1904), *Przegl. Por.* (1908-1909), *Przegl. Poz.* (1895), *Przegl. Światowy* (1921), *Przegl. Teatr. i Kinematograficzny* (1922), *Przegl. Tyg.* (1904), *Przyj. Zwierząt* (1928), *Radio* (1928), *Reformator* (1904-1905), *Romans i Powieść dod. Świata* (1908, 1921, 1924-1925), *Romans i Świat* (1924), *Sowizdrzał* (1911, 1913, 1915-1918), *Spółczeństwo* (1908), *Sprawa Rob.* (1924), *Ster* (1937), *Strażnica, Świt* (1884; tu debiut poetycki wierszem pt. Rozżalona), *Szczutek, Świat Filmu* (1937-1938), *Tydzień Pol.* (1922), *Tyg. Ilustr.* (1891, 1908, 1911), *Tyg. Romasów i Powieści* (1888), *Tyg. Rzeszowski* (1908), *Wedrowiec* (1904-1906), *Wiad. Filmowe* (1934), *Widnokrąg, Wiedeński Kur. Pol.* (1915, 1917), *Wiek Nowy* (1923), *Wiestnik znanija* (przed 1904 pod pseud.: Dolinow; Gorskij; Gorskij Lew), *Wolne Słowo* (1907-1913; tu m. in. ogł. odczyty: Zarathustra-Nietzsche. 1907 nr 1-3; Chrystus i Judasz. 1908 nr 36/37-38/39; Fatum w „Kłatwie” Wyspiańskiego. 1908 nr 9-17; Kobieta jako ofiara i bojownicza

w ruchach politycznych. 1908 nr 16-23; „Peer Gynt”. 1908 nr 27; Proces ogółu polskiego z poezją w XIX w. 1908 nr 30/31; Żydzi w płomieniach pieśni. 1908 nr 7-22; Czego nie wiecie o waszych mężach. Odczyt humorystyczno-satyryczny. 1910 nr 94-95 oraz wyd. osob. W-wa 1911; Genialny wróg kobiet i genialny antysemita Otto Weininger. 1910 nr 96-113, 1911 nr 114-119 oraz wyd. osob. W-wa 1911; Jak zrobić pieniądze? Odczyt humorystyczno-satyryczny. 1910 nr 92/93 oraz wyd. osob. W-wa 1910; Małżeństwo i prostytucja. 1910 nr 76/77-80/81 oraz wyd. osob. pt. Dwa odczyty. W-wa 1910; O upadłej kobiecie. 1910 nr 68/69 oraz wyd. osob. pt. Dwa odczyty. W-wa 1910; Pocałunek w poezji, w życiu i w nauce. 1912 nr 161. Ponadto jako osobne dodatki do poszczególnych numerów wydane zostały m. in. następujące pozycje: List do uroczej wdówki. Niby nowelka, a raczej mozaika z aforyzmów. 1907; Czarnozielony pies, czyli potęga prasy warszawskiej. Narodowo-realistyczna, postępowo-demokratyczna opowieść. 1907; Jedna scena z tragedii polskich, czyli Polska nad przepaścią. 1908; Jej pierwsza noc miłości. 1909; Na różne tony. Poezje, nowele i satyry. 1909; Ostatnia mohikanka rewolucji. 1909; Przeszedł przez piekło. 1909; Śmierć genialnego muzyka. Z tragedii życia. 1909; Tyfus. Z tragedii życia. 1909; Święto 1 Maja, fantastyczna nowelka. 1910; Ciocia Helka. 1910; Do Jego Ekscelencji prezesa Rady Ministrów Piotra, syna Arkadiusza Stołypina, list otwarty. 1910; toż w jęz. ros. 1910; Opowieść prostytutki. 1910; Pan Andrzej Niemojewski „wolnomysliciel” w cudzym słowie. 1910; W zaczarowanym kole. 1911; Dlaczego ja teraz nic nie piszę? Humoreska tragiczna. 1912; Jak zabiliśmy doktora Esperanto. Humoreska. 1912; Na tle tajemniczego procesu Ronikiera. Fantazja. 1912. Zob. też Twórczość poz. 5, 6), *Wolnomysliciel Pol.* (1932-1934), *Zgoda* (Chicago 1904), *Ziemia Lubel.* (1908-1909, 1913), *Złoty Róg* (1912), *Życie* (W-wa 1891).

Ponadto w jednodniówkach i książkach zbiorowych: *Bard pol.* Zebrał B. Koreywo. Kijów 1909; wyd. 2 Poz. [1923], *Jednodniówka. W piętnastą rocznicę czynu sierpniowego 1914 — 6 sierpnia 1929.* Lw. 1929, *Hold M. Konopnickiej.* Kr. 1902, *Kalendarz rob. Kr. 1911, Kalendarz „Wiad. Filmowych”.* W-wa 1929; toż 1930; toż 1931, *W. Łednicki: Puszkina.* Kr. 1926, *Pisarze pol. kresom zachodnim.* W-wa 1925, *Prawda. Książka zbior. dla uczczenia ... A. Świętochowskiego.* Lw. 1899, *Ź. Słowackiemu. Jednodniówka.* Kr. [1904].

Przekłady

1. E. Rostand: Romantyczni. Komedja w 3 aktach. W-wa 1899. Wyst. Kr. 20 stycznia 1900.

2. Rymy i rytmy. Wybór poezji. T. 3: Przekłady. W-wa 1900. Zob. Twórczość poz. 3.

Zawartość: tu przekłady utworów następujących autorów: Anakreont, J. A. Baratynski, R. Burns, G. Byron, A. Fiet, Frug, J. W. Goethe, R. Hamerling, H. Heine, Horacy, J. C. F. Hölderlin, Jabłoński, Kolcow, Leconte de Lisle, M. Lennau, M. Lermontow, A. Majkow, H. Meilhac, Ch. Millevoje, S. Nadson, N. A. Niekrasow Omulewski, Owidiusz, Polański, Poleżajew, J. Potrycki, A. Puszkina, Rastopczyna, Safo, F. Schiller, T. Szewczenko, Tau, T. Tiutczew, A. Tolstoj.

3. A. Puszkina: Eugeniusz Oniegin. Romans wierszem. *Kraj* 1902 nr 2-5 [fragm.]. Wyd. osob. całości Kr. 1902. Wyd. nast.: wyd. kryt. oprac. W. Lednicki. Kr. 1925 *BN* II, 35.

4. J. Simmel: Filozofia pieniądza. W-wa 1904.

5. L. Andriejew: Judasz Iskariota i inni. W-wa 1908.

6. O. Wilde: Dusza człowieka w epoce socjalizmu. Lw. 1908.

7. Sonoj esperantaj. Tradukoj al poetoj polaj kaj alilandaj. Kr. 1908.

Zawartość: tu przekłady na esperanto utworów następujących autorów: A. Mickiewicz, J.łowacki, Z. Krasinśki, M. Konopnicka, A. Asnyk K. Tetmajer, C. Jankowski, A. Fredro, K. Gliński J. Żuławski, G. Byron, M. Lermontow, Minajew, N. A. Niekrasow, J. W. Goethe, H. Heine. Ponadto wiersze własne oraz L. Zamenhofs.

8. A. Kuprin: Jama. Powieść. Łódź 1910.

9. S. Majmon: Autobiografia. W-wa 1913. (Wraz ze wstępem).

10. L. Andriejew: Profesor Storicyn. Dramat w 4 aktach. Tłum. 1916. Wyst. Teatr Rozmaitości W-wa 1918.

11. P. Dumańoir i A. D. Ennery: Don Cezar de Bazan. Komedja w 5 aktach. Tłum. ok. 1916. Wyst. Teatr Polski W-wa 1918.

12. N. Jacques: Doktor Mabuze demon gry. W-wa 1923.

13. N. P. Krasnow: Od dwugłowego orła do czerwonego sztandaru 1894-1921. Romans fantastyczny w 4 tomach. *Romans i Powieść dod. Świata* 1924 nr 4-28. [Streszcz.]. Wyd. osob. W-wa 1930.

14. T. Mann: Tonio Krüger. W-wa 1923.

15. I. Erenburg: Historia zaguby Europy. W streszcz. ... *Romans i Powieść dod. Świata* 1925 nr 2-8.

16. E. L. Bulver: Ostatnie dni Pompei. W-wa 1926 *Bibl. Groszowa*.

17. V. Margueritte: Nowe pokolenie. Powieść. W-wa 1926.

18. J. Verne: Kurier carski. W-wa 1926 *Bibl. Groszowa*.

19. J. Wassermann: Usta nigdy nie całowane. W-wa 1926.

20. M. Sałtykow-Szczedrin: Judaszek. Powieść. T. 1-2. W-wa 1927.

21. P. Heusé: Tajemnice fakirów. — Meyer: Teleplastia. W-wa 1927 *Bibl. Groszowa* 166.

22. W. Meyer-Förster: Co się działo w sercu księcia. Wyd. 2 rozszerz. W-wa 1928 *Bibl. Groszowa* 633.

23. P. Nansen: Niebezpieczna miłość. Romans. T. 1-2. W-wa 1929 *Bibl. Groszowa* 689, 690.

24. J. Bojer: Matka, która nie rodziła. Powieść. W-wa 1930.

25. E. Droonberg: W pogoni za złotem. Klondike. Powieść. W-wa 1930.

26. C. Lemonnier: Gdy byłam mężczyzną. Pamiętnik kobiety. Powieść. W-wa 1930.

27. L. Perutz: Narodziny antychrysta. Powieść. W-wa 1930.

28. J. Wassermann: Dziecię Europy, czyli Kacper Hauser. Powieść. W-wa 1930.

29. J. Bojer: Nowa świątynia. Powieść. W-wa 1931. Wyd. nast. W-wa 1936.

30. G. Büchner: Śmierć Dantona. Tłum. przed 1932. Nie druk.

31. M. Aldanow [M. A. Landau]: Klucz. Powieść. W-wa 1931.

32. M. Aldanow [M. A. Landau]: Ucieczka. W-wa 1933 [1932].

33. F. Gładkow: Nowa ziemia. Powieść. W-wa 1933.

34. B. Nikołajewski: Azef. Historia podwójnego zdrajcy. W-wa 1933. (Wraz z przedmową).

35. S. Zweig: Cz. 1: Homo eroticus. Cz. 2: Mary Backer-Eddy. W-wa 1933. Cz. 1 tłum. R. Centnerszwerowa.

36. L. Feuchtwanger: (Józef Flawiusz: Trylogia historyczna. Powieść pierwsza:)

Wojna żydowska. W-wa 1933. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1937 [1939]; Wałbrzych 1948.

37. B. Traven: W jarzmie. Powieść. T. 1-2. W-wa 1934. Wyd. nast. T. 2 pt. Jarmark świętego Caralampio. W-wa 1949.

38. E. Ludwig: Bismark. T. 1-2. W-wa 1934-1936. Wyd. nast.: wyd. 3 W-wa 1938.

39. Ch. H. Suprgeon: Klejnoty obietnic boskich, czyli książka czekowa wiary na bank skarbów nieprzemijających. W-wa 1935.

40. W. Durant: Życie i twórczość wielkich filozofów. W-wa 1937.

41. Essad-Bey [L. Noussimbaum]: Stalin. Dyktator na Kremlu. W-wa 1938.

Ponadto tłumaczył drobne utwory następujących autorów: S. Alejchem, P. Bourget, K. Balmont, P. J. Béranger, A. Błok, O. Czumina, I. Erenburg, M. Gorki, T. Herzl, K. Kaloman, E. de Marchi, C. Mendés, L. Miedwiediew, A. de Musset, B. C. Nachman, J. Richepin, Rukawisznikow, K. Słuczewski, Smelli, Teokryt, P. Wiaziemski, Minski [N. M. Wielenkin], W. Wieliczko.

Listy i materiały

1. Do L. Zamenhofs z 1887. Ogł. *Pola Esperantisto* 1912 nr 8; przedr. *Pola Esperantisto* 1935 nr 3.

2. Do A. Sygietyńskiego z 1900. Rkps Ossol. sygn. 12815₁/II.

3. Do A. B. Brzostowskiego 2 listy z 1906-1908. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 48.

4. Do K. Hoffmana z 1929. Rkps Bibl. Miejska w Bydg. sygn. 954.

5. Od A. Wiślickiego z 1904. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 80.

6. Od M. Konopnickiej 2 listy z 1900. Ogł. *Wolne Słowo* 1910 nr 108-109.

7. Drobne fragm. utworów, odpowiedzi na ankietę, art. publicystyczne, listy. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5226, 5313, 7030.

OPRACOWANIA

Niesmaczny koncept p. Leo Belmonta. *Niwa* 1895 nr 25. — A. G. BEM: Odpowiedź p. L. Belmontowi. *Prawda* 1897 nr 39 [art. polemiczny na temat wersyfikacji Asnyka]. — *Echo Lit. dod. Dzień. Pol.* 1898 nr 10 [wiad. o próbach poetyckich opracowania „Trylogii” podjętych

przez L. B.]. — (A. St-n). *Wędrowiec* 1900 nr 34. — R. GLASSNER: Literaci-Żydzi we współczesnym piśmiennictwie polskim. *Roczn. Żydowski* 1904 s. 142 i nn. — B. PRUS. *Tyg. Ilustr.* 1908 nr 14 [o *Wolnym Słowie*]. — ROLICZ [S. JELEŃSKI]: Kozłowici, nasza prasa i Żyd Belmont publicznie poniewierający uczucia nasze religijne. *Rola* 1908 nr 51; też *Dzień. Chicagowski* 1909 nr 7. — Pan Belmont i młoda Rosja. *Votum Separatum* 1908 nr 3. — Ukaranie redaktora. (L. Belmonta). *Nowości Ilustr.* 1908 nr 21. — GAMMA: Dziwny pisarz. *Dziwne pismo. Tyg. Ilustr.* 1910 nr 31. — [A. NIEMOJEWSKI]: Zapiski. L. Blumental. *Mysł Niepodległa* 1910 nr 147 [polemika z red. *Wolnego Słowa*]. — [A. NIEMOJEWSKI]: Zapiski. Słowo swawolne. *Mysł Niepodległa* 1910 nr 148 [polemika z L. B. jako red. *Wolnego Słowa*]. — SAT. HUM. [S. HIRSZHORN]: Pan L. Belmont jako pogromca naszej humorystyki. *Sowizdrzał* 1911 nr 37. — L. Belmont i „Wolne Słowo”. *Złoty Róg* 1913 nr 24. — fr. [F. REINSTEIN]: Przez zamazany dymnik. Belmont w kabarecie. *Sowizdrzał* 1917 nr 15 [w sprawie występów L. B. w „Czarnym Kocie”]. — C. JANKOWSKI: Na ostrzu sprawiedliwości. W-wa 1918 s. 52. — L. B. [L. BRUN]: Przed ekranem. „Strzał” według scenariusza L. Belmonta. *Przegl. Teatr. i Kinematograficzny* 1922 nr 1-2. — S. LAM: Współcześni pisarze polscy. W-wa 1922. — ANTISPERANTO [A. NOWACZYŃSKI]: Pan Smarzewski proteguje esperanto-belmonto. *Mysł Nar.* 1922 nr 25. — B.: Interview z wybitnym znawcą sztuki kinematograficznej p. Belmontem na temat filmu żydowskiego „Jeden z trzydziestu sześciu”. *Nasz Przegl.* 1925 nr 342. — K. JANKOWSKI: „Możliwości i konieczności”. Wywiad z mecenasem Leo Belmontem. *Nowości Filmowe* 1925 nr 2. — MOASSI [M. KAUFER]: Pat i Patachon, czyli Belmont gadatliwy. *Nowy Dzień.* 1925 nr 11. — S. L-UM: Pisarze i uczeni polscy w kwestii żydowskiej. *Nasz Przegl.* 1925 nr 10, 11, 13. — HAPE [H. PIETRZAK]: Biczem satyry. Pan L. Belmont w Kaliszu. *Głos Kaliski* 1926 nr 53. — Belmont i Belmont. *Kur. Por.* 1927 nr 120. — Z. DĘBICKI: Powieści sensacyjne Belmonta. *Kur. Warsz.* 1928 nr 17. — L. F. ERDTRACHT: Wstęp do: L. Belmont: Człowiek, z którego świat się śmieje. W-wa 1928. — w. s. [W. STPICYŃSKI]: Człowiek, który nie może porozumieć się ze światem. *Głos Prawdy* 1928 nr 45 s. 22. — L. Belmont o „Esperancie” i „Ido”. *Polska Wolność* 1930 nr 48-50, 1931 nr 1-2. — H. ADLER: Czy nie rękami profana? Na marginesie „powieści-studium”

- L. Belmonta. *Nowy Dzień*. 1931 nr 5. — HENRYK PROCH [H. TAJCHERT]: O kilku książkach L. Belmonta. *Pol. Wolność* 1931 nr 26. — H. ADLER: Nowa metamorfoza pana Belmonta. *Nowy Dzień*. 1932 nr 25. — L. Belmont o Goethem. *Pol. Wolność* 1932 nr 16. — J. LITAUER: L. Belmont jako bojownik o prawo. *Wolnośćmyśliciel Pol.* 1934 nr 9. — W. PONIECKI: L. Belmont, pisarz-samotnik. *Wolnośćmyśliciel Pol.* 1934 nr 9. — O. BUJWID: L. Belmont. *Pola Esperantisto* 1935 nr 3 [spis listów i telegramów nadesłanych z powodu jubileuszu].
- B. OLSZEWICZ: Lista strat kultury polskiej. W-wa 1947 s. 19. — Korespondencja. W sprawie śmierci Belmonta. *Odrodzenie* 1949 nr 44. — J. W. GOMULICKI: L. Belmont. W: *Księga wierszy pol. XIX wieku*. Ułożył J. Tuwim. T. 3. W-wa 1954; wyd. 2 W-wa 1956. — E. KOZIKOWSKI: L. Belmont. W książce: Więcej prawdy niż plotki. Wspomnienia o pisarzach czasów minionych. W-wa 1964. — L. Belmont. W: *Zbiór poetów pol. XIX w.* Oprac. P. Hertz. Księga 4. W-wa 1965.
- Sprawozdania z odczytów: J. K. K. *Kur. Warsz.* 1907 nr 131 (Żydzi w płomieniach pieśni). — *Przegl. Por.* 1907 nr 357 (Fatam w „Kłatwie” Wyspiańskiego). — *Nowa Gaz.* 1908 nr 576 (Chrystus i Judasz). — St. PORAJ [S. BOJARSKA]. *Ster* 1908 nr 10-11; *Nowa Gaz.* 1908 nr 542; *Głos Płocki* 1909 nr 97 (O upadłej kobiecie). — *Dz. Nowa Gaz.* 1916 nr 25 (Konrad czy Hamlet?). — A. N. [A. NOWACZYŃSKI]: Od Blumenthala do... Ehrlicha. *Myśl Nar.* 1922 nr 14 s. 8-10 [w związku z tym art. L. Belmont wytoczył Nowaczyńskiemu proces sądowy]; A. N. [A. NOWACZYŃSKI]: Belmont, Baudouin i pan Smarzewski. *Myśl Nar.* 1922 nr 18 s. 10-11 (Grzech kobiety).
- W wieku nerwowym. F. B. [F. BRODOWSKI]. *Prawda* 1891 nr 23. — J. GADOMSKI. *Bibl. Warsz.* 1891 t. 2 s. 399-411. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Wiek* 1891 nr 163. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Gaz. Lw.* 1891 nr 184. — Δ . *Kur. Pol.* 1891 nr 238. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Niwa* 1892 nr 6 s. 101-102. — W. Z. [W. ZALEWSKI]. *Tyg. Pol.* 1900 nr 11 s. 260.
- Tamten człowiek. W. GOMULICKI. *Kur. Cods.* 1893 nr 29 s. 3. — *Przegl. Tyg.* 1893 nr 4.
- Rymy i rytmy. A. St. *Tyg. Pol.* 1900 nr 28. — (K. D. S.) [K. DANIŁOWICZ-STRZELBICKI]. *Wędrowiec* 1900 nr 23. — Z. D. [Z. DĘBICKI]. *Bibl. Warsz.* 1900 t. 4 s. 370-373. — F. K. *Israelita* 1900 nr 49. — W. JABLONOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1900 nr 43. — W. MAKOWSKI. *Głos* 1900 nr 26. — (mr) [M. ROLLE]. *Gaz. Lw.* 1900 nr 127. — Z. S. [Z. SARNECKI]. *Wiek Ilustr.* 1900 nr 308. — T. SOB. [T. SOBOLEWSKI]. *Tydzien* 1900 nr 43. — P. WILAMOWSKI. *Tyg. Pol.* 1900 nr 51 s. 1036. — A. DROGOSZEWSKI. *Prawda* 1901 nr 13-14. — ZAGÓRSKI. *Słowo* 1901 nr 168.
- Lew Tolstoj. J. FLACH. *Przegl. Pol.* 1904 t. 154 s. 138-140. — W. JABLONOWSKI. *Książka* 1904 s. 14. — *Krytyka* 1904 t. 1 s. 253-254.
- Nowele i satyry. S. GACKI. *Świat* 1908 nr 37. — A. DROGOSZEWSKI. *Książka* 1910 s. 246.
- Trzy odczyty. A. MILLER. *Prawda* 1908 nr 46. — S. GACKI: Odczyt — dernier cri... *Prawda* 1909 nr 3. — S. POSNER. *Książka* 1909 s. 319-320.
- Dla honoru. ab. *Świat* 1908 nr 37. — Ad. D. *Kur. Warsz.* 1908 nr 243. — F. *Dzien. Poz.* 1908 nr 210. — S. GACKI. *Prawda* 1908 nr 37. — J. LORENTOWICZ. *Nowa Gaz.* 1908 nr 404. — K. MAKUSZYŃSKI. *Słowo Pol.* 1908 nr 418. — REDAKCJA „KULTURY”: Z powodu dramatu „Dla honoru”. *Kultura* 1908 t. 4 s. 131-134. — ZASTĘPCA. *Kur. Pol.* 1908 nr 244. — *Przegl. Por.* 1908 nr 244. — GAMMA: Dziwny pisarz. Dziwne pismo. *Tyg. Ilustr.* 1910 nr 31. — J. KOTARBIŃSKI. *Książka* 1910 s. 368-369. — E. WORONIECKI. *Krytyka* 1910 t. 4 s. 94.
- Socjalizm i sprawiedliwość. J. KURNATOWSKI. *Prawda* 1908 nr 37. — Dr Z. D. G. [Z. DASZYŃSKA-GOLIŃSKA]. *Krytyka* 1909 t. 1 s. 570-571. — Dr Z. D. G. [Z. DASZYŃSKA-GOLIŃSKA]. *Idea* 1909 z. 1 cz. 1 s. 70-71. — A. ZIELEŃCZYK. *Książka* 1909 s. 269-270. — E. CZEKALSKI. *Sfinks* 1910 t. 12 s. 315-316.
- Sprawa przy drzwiach zamkniętych. GAMMA. *Tyg. Ilustr.* 1910 nr 31. — J. GARLIKOWSKI. *Kur. Łódzki* 1910 nr 240. — W. NALKOWSKI. *Spółczesństwo* 1910 nr 13. — T. RAWSKI. *Trybuna* 1910 nr 28 [odpowiedź L. Belmonta, replika T. Rawskiego tamże nr 15]. — W. *Israelita* 1910 nr 18. — A. DROGOSZEWSKI. *Książka* 1911 s. 528. — J. A. H. [A. HERTZ]. *Echo Tyg.* 1930 nr 14. — J. S. WROCZYŃSKI: Sprawa, której nie było. *Echo Tyg.* 1930 nr 24.
- Pomiędzy sądem a sumieniem. J. TARCZEWSKI. *Prawda* 1911 nr 13. — Z. L. Z. [Z. L. ZALESKI]. *Gaz. Warsz.* 1911 nr 71.
- Sprawa pomiędzy dwoma trupami. LEKTOR. *Nasz. Przegl.* 1924

nr 325. — w. s. *Głos Prawdy* 1924 nr 64. — [J. LORENTOWICZ]. *Express Por.* 1925 nr 19.

Konieczność, przypadek czy wolna wola. hr. *Wiad. Lit.* 1927 nr 191.

Markiza Pompadur. L. PIWIŃSKI: Nowe wydawnictwa. *Przeł. Współcz.* 1927 t. 23 s. 335. — hr. *Wiad. Lit.* 1927 nr 176.

Zaślubiny śmierci. hr. *Wiad. Lit.* 1927 nr 194.

Droga człowieka. Widz: Refleksje. *Epoka* 1928 nr 327. — M. GWIAZDOWSKI. *Kino dla Wszystkich* 1929 nr 3 (82). — io. *Wiad. Lit.* 1929 nr 262.

Kapłanka miłości, Ninon de Lanclos. *Kur. Księgarski* 1929 nr 60. Lady Hamilton. *Wiad. Lit.* 1928 nr 236.

Niepotrzebny człowiek. Z. DROMLEWICZOWA. *Kino dla Wszystkich* 1929 nr 18 (74).

Przeznaczenie. Sn.: Wśród książek. *Wiek XX* 1928 nr 11. — Wśród książek. *Kino dla Wszystkich* 1928 nr 23 (79). Messalina. (br.b.) *Tydzień Lit.* 1930 nr 12. — K. CZACHOWSKI: Trzy powieści biograficzne. *Lw. Wiad. Muz. i Lit.* 1930 nr 7/8. — Z. DĘBICKI. *Kur. Warsz.* 1930 nr 199. — LECTOR. *Nasz Przeł.* 1930 nr 68. — H. WROŃSKI. *Wolnomysliciel Pol.* 1930 nr 25.

Mojżesz współczesny. J. APENSZLAK. *Nasz Przeł.* 1930 nr 358. — jw. *Wiad. Lit.* 1931 nr 5. — E. SCHUMMER: „Utopia” Teodora Herzla. *Echo Tyg.* 1931 nr 5. — H. WROŃSKI. *Wolnomysliciel Pol.* 1931 nr 9. — Nowości, które trzeba przeczytać. *Kur. dla Wszystkich* 1931 nr 1, 4. — *Mysł Niepodległa* 1931 nr 1061.

Złotowłosa czarownica z Głarus. E. SCHUMMER: Powieść wolnomyslicielska. *Polska Zbrojna* 1932 nr 128. — H. WROŃSKI. *Wolnomysliciel Pol.* 1932 nr 5.

Recenzje przekładów

E. Rostand: Romantyczni. A. RAJCHMAN. *Echo Mus., Teatr. i Artyst.* 1899 nr 23. — K. ZALEWSKI. *Wiek* 1899 nr 303. — K. M. GÓRSKI. *Przeł. Pol.* 1900 t. 135 s. 362. — W. LEWICKI. *Głos Narodu* 1900 nr 17. — M. Sz. *Czas* 1900 nr 17. — A. N. [A. NIEMOJEWSKI]. *Prawda* 1900 nr 11. — W. Pr. [W. PROKESCH]. *Nowa Reforma* 1900 nr 18. — A. SYGIETYŃSKI: Jeszcze raz o kulturze sceny naszej. *Gaz. Pol.* 1900 nr 1 [list polemiczny Belmonta tamże nr 32]. — *Przeł.*

Polit., Społ. i Lit. 1900 nr 6. — J. FLACH. *Przedświt* 1901 nr 15. — K. K. [K. KOLAPOWSKI]. *Dzien. Pol.* 1901 nr 18. — A. KRECHOWIECKI. *Gaz. Lw.* 1901 nr 17. — G. ZAPOLSKA. *Słowo Pol.* 1901 nr 30. — *Gaz. Nar.* 1901 nr 18. — *Przeł. Polit., Społ. i Lit.* 1901 nr 15. — Kl. K. [K. KOLAPOWSKI]. *Dzien. Pol.* 1902 nr 526. — W. BUKOWIŃSKI. *Sfinks* 1913 t. 3 s. 373-375.

A. Puszkina: Eugeniusz Oniegin. W. GOSTOMSKI. *Książka* 1902 s. 390-391. — C. [C. JANKOWSKI]: Przekłady polskie dzieł Puszkina. *Kraj* 1902 nr 2. — C. JANKOWSKI: „Orland” i „Oniegin”, dwa nowe przekłady polskie. *Życie i Sztuka* dod. *Kraju* 1902 nr 28, 29. — L. K. *Głos* 1902 nr 35. — *Krytyka* 1902 t. 2 s. 64-65. — J. K.: O „polskim” Onieginie. *Kraj* 1903 nr 12. — J. KLECZYŃSKI. *Ateneum* 1903 z. 11-12. — W. NAKONIECZNY. *Archiv für Slavische Philologie* (Berlin) 1905 s. 433-440. — *Mies. Katechetyczny i Wych.* 1919 s. 108. — A. BRÜCKNER. *Przeł. Współcz.* t. 13 (1925). — T. KARYŁOWSKI. *Przeł. Powsz.* 1925 t. 168 s. 238-239. — W. LEDNICKI: Wstęp do: A. PUSZKIN: Eugeniusz Oniegin. *Kr.* 1925 BN II, 35. — A. MĄGR. *Prager Presse* 1925 nr z 20 marca. — L. PODHORSKI-OKOŁÓW. *Wiad. Lit.* 1925 nr 7/8. — T. SZEWCEŃKO. *Za swobodę* 1925 nr z 9 lutego. — K. W. Z. [K. W. ZAWODZIŃSKI]. *Przeł. Warsz.* 1925 z. 51 s. 242-244. — *Czas* 1925 nr 27.

L. Andriejew: Judasz Iskariota i inni. W. JABŁONOWSKI. *Książka* 1908 s. 512-513. — Now. [R. NOWAKOWSKI]. *Prawda* 1908 nr 30.

S. Majmon: Autobiografia. H. LICHTENBAUM. *Izraelita* 1913 nr 22.

L. Andriejew: Profesor Storicyn. *Świat* 1918 nr 29-30.

P. Dumanoir, A. D. Ennery: Don Cezar de Bazan. *Świat* 1918 nr 2 s. 7.

T. Mann: Tonio Krüger. mł.: Tomasz Mann i „Leo Belmont”. *Mysł Nar.* 1924 nr 41.

J. Bojer: Matka, która nierodziła. Z. GRAB. [Z. GRABOWSKI]. *Kur. Lit.-Nauk.* 1930 nr 47 dod. *Ilustr. Kur. Codz.*

J. Bojer: Nowa świątynia. Z. GRABOWSKI. *Kur. Lit.-Nauk.* 1931 nr 15 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — K. KLEIN. *Przeł. Hum.* 1932 s. 91-94.

S. Zweig: Homo eroticus. L. PIWIŃSKI: Literatura niemiecka. *Roczn. Lit.* 1932 s. 143-145.

B. Traven: Jarmark św. Carampiao. J. BOBER: Ludzie w jarzmie. *Echo Tyg.* 1949 nr 20.

W. Durant: Życie i twórczość wielkich filozofów. J. N. Ostrowski. *Kur. Por.* 1939 nr 232.

BELCIKOWSKI ADAM (1839—1909)

Krypt.: (AB); A. B.; Ad. B.; Ad. Be.; B.; B. A.

Historyk literatury, dramato- i powieściopisarz, poeta.

Ur. 24 grudnia 1839 w Krakowie, tam ukończył szkołę wydziałową Św. Barbary, gimnazjum Św. Anny (1859), a następnie — w 1863 — wydział filozoficzny Uniwersytetu Jagiellońskiego. W roku następnym rozprawą o Mikołaju Reju kandydował do katedry historii literatury polskiej Szkoły Głównej w Warszawie. Ze względu na brak doktoratu i młody wiek katedry nie otrzymał (objął ją Aleksander Tyszyński). W roku akademickim 1866/1867 był docentem prywatnym w warszawskiej Szkole Głównej, gdzie wykładał literaturę polską wieku XVII i XVIII. W 1868 wrócił do Krakowa, a w następnym roku uczył w gimnazjum we Lwowie. Habilitował się na Uniwersytecie Jagiellońskim w 1870. Nie mając widoków na katedrę wobec mianowania profesorem Stanisława Tarnowskiego, wykładał przez szereg lat historię literatury polskiej i powszechnej na kursach Adriana Baranieckiego dla kobiet oraz w Muzeum Techniczno-Przemysłowym, przy czym był również, od 1876, pomocnikiem bibliotekarza, a później skryptorem Biblioteki Jagiellońskiej. Był członkiem nadzwyczajnym Akademii Umiejętności w Krakowie pełniąc funkcję sekretarza komisji bibliograficznej (1873-1877) oraz sekretarza komisji językowej (1874-1877). Zmarł w Krakowie 13 stycznia 1909.

TWÓRCZOŚĆ

1. Hunyadi. Dramat w 5 aktach. Powst. ok. 1856. Ogl. *Mrówka* 1869 nr 30-36 i odb. Lw. 1870. Wyd. nast. Kr. 1898 [1897]. Zob. też Wyd. zbior. t. 1.

2. Mowa miana przez ... ucznia klasy 8 przy uroczystości zakończenia roku szkolnego w amfiteatrze gimnazjum Św. Anny w Krakowie dn. 1 lipca 1859. Kr. 1859.

3. Dwa poemata. Kr. 1863.

Zawartość: Zofijówka. (*Niewiasta* 1861 nr 31 fragm.); Serafina.

4. Adam Tarło. Dramat w 5 aktach. Powst. 1865. Ogl. *Dzien. Lit.* 1869 nr 21-34. Wyd. zob. Wyd. zbior. t. 1.

Dramat wyróżniony na konkursie dramatycznym we Lwowie w 1868. Rkps Ossol. sygn. 12626/I.

5. Nie jesteśmy sobie nic winni. Komedia w 1 akcie. Powst. 1867. Ogl. *Kalina* 1869 nr 2-4. Wyd. zob. Wyd. zbior. t. 2.

6. Wacław z Potoka Potocki. Studium literackie. *Przeł. Pol.* 1868/1869 t. 1 s. 215-256, 408-444 i odb. Zob. też poz. 32.

7. Dwaj Radziwiłłowie. Komedia w 5 aktach. Wyst.: Kr. 9 marca 1869; Poz. 1871. Ogl. *Kraj* (Kr.) 1871 nr 101-133

z przerwami i odb. Wyd. nast. zob. Wyd. zbior. t. 2.

Rkps. fragm.: Ossol. sygn. 12685/I.

8. Konkurs na teatr lwowski. Rzecz ze stanowiska sztuki i historii sceny polskiej. *Kraj* (Kr.) 1869 i odb.

9. Król Don-Žuan. Komedia w 5 aktach. *Strzecha* 1869 nr 9-13 i odb. Wyst. Poz. 1872. Wyd. nast. zob. Wyd. zbior. t. 1.

Dedykowana Helenie Modrzejewskiej.

10. Wizyta pana Feliksa. Krotofila w 1 akcie. Ogl. w: *Klosy i kwiaty*. Kr. 1869 s. 245-271 i odb. Wyd. nast. zob. Wyd. zbior. t. 2.

Rkps Ossol. sygn. 10377/I, 11160/I, 12682/II.

11. „Irydion” Krasieńskiego. Prelekcja publiczna miana 19 grudnia 1870 w sali Tow. Nauk. Kr. na rzecz akademickiego tow. wzajemnej pomocy. *Kraj* (Kr.) i odb. Kr. 1871 [1872?]. Zob. też poz. 32.

12. Konrad Wallenrod. Prelekcja habilitacyjna miana dn. 24 maja 1870 w Uniwersytecie Jagiellońskim. *Kraj* (Kr.) 1870 nr 129-139 i odb. Zob. też poz. 32.

13. Gustaw i Werter. Prelekcja publiczna na korzyść akademickiego tow. wzajemnej pomocy z dn. 11 grudnia 1871. *Kraj* (Kr.) 1872 i odb. Zob. też poz. 32.

14. Dług honorowy. Powieść oryginalna. W-wa 1872. Dod. *Opiekuna Domowego* 1872 nr 18.

15. Patriarcha. Powieść. T. 1-2. *Kraj* (Kr.) 1872 nr 185 i nn. i odb.

16. Franczeska di Rimini. Tragedia w 4 aktach. *Bluszcz* 1873 t. 9 nr 22-30. Wyd. zob. Wyd. zbior. t. 2.

Rkps Ossol. sygn. 12630/I.

17. Protegujący i protegowani. Komedja w 3 aktach. Wyst.: Poz. 1873; Kr. 5 lutego 1874. Ogl. *Tyg. Ilustr.* 1874 t. 13 nr 328-338. Wyd. zob. Wyd. zbior. t. 2.

Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 4441, 6747; Ossol. sygn. 10863/I, 12631/I, 12683/II.

18. Kazimierz Brodziński. Studium literackie. *Ruch, Lit.* 1874 nr 1-9. Wyd. osob. Lw. 1875. Zob. też poz. 32.

19. Kmita i Bonarówna. Dramat w 5 aktach. Ogl. w: *Sobótka. Księga zbior. na uczczenie ... S. Goszczyńskiego*. Lw. 1875 s. 188-259 i odb. Wyd. nast. zob. Wyd. zbior. t. 1.

20. Król Mieczysław II. Dramat w 5 aktach. Wyst. Kr. 21 listopada 1875. Ogl. *Tyg. Ilustr.* 1876 t. 1 nr 3-17; fragm. *Bibl. Uniwersalna Arcydzieł Pol. i Obcych* (Tarnów) R. 1 (1880) t. 1. Wyd. zob. Wyd. zbior. t. 3.

Dramat otrzymał pierwszą nagrodę na IV krakowskim konkursie dramatycznym w 1875.

21. Król Władysław Warneńczyk. Dramat w 5 aktach oryginalnie wierszem miarowym napisany. *Bluszcz* 1877 t. 13 nr 1-17. Wyd. zob. Wyd. zbior. t. 4.

22. Lucjan Siemiński. *Bibl. Warsz.* 1878 t. 3 s. 349-368, t. 4 s. 32-51, 397-410. Wyd. osob. W-wa 1879.

23. Przysięga. Dramat w 5 aktach. *Wiek* 1878 nr 243-268 z przerwami. Wyd. zob. Wyd. zbior. t. 4.

Rkps fragm.: Ossol. sygn. 12633/II.

24. „Balladyna” Słowackiego. Dwa odczyty na dochód Osad Rolnych miane w dn. 23 i 25 marca 1879. *Tyg. Powsz.* 1879 nr 19-25 i odb. Zob. też poz. 32.

25. Król Bolesław Śmiały. Dramat w 5 aktach. *Ateneum* 1882 t. 1 s. 1-32, 219-268 i odb. Wyd. nast. zob. Wyd. zbior. t. 4.

26. Wieczór w Czarnolesie. Scena liryczna. *Nowa Reforma* 1882 nr 67-69 i odb.

27. Bał. Komedja w 1 akcie. Wyst. Kr. 3 listopada 1883. Nie druk.

28. Jan Sobieski pod Wiedniem. Obraz historyczny w 5 aktach. Powst. ok. 1883. Wyd. zob. Wyd. zbior. t. 5.

Napisany na konkurs dla uczczenia 200 rocznicy odsieczy wiedeńskiej w 1883.

Rkps Ossol. sygn. 12628/II, 12677/I.

29. O nowej jakoby pieśni Jana Kochanowskiego słów kilka. *Tyg. Ilustr.* 1883 nr 42; *Nowa Reforma* 1883 nr 215 i odb.

30. Okruchy literackie. Stanisław Serafin Jagodyński, Dominik Morolski, Józef Bielawski. *Bibl. Warsz.* 1884 t. 2 s. 1-13 i odb. Zob. też poz. 32.

31. Pierwszy sceniczny pisarz polski, ks. Franciszek Bohomolec S. J. *Ateneum* 1885 t. 1 s. 385-420 i odb. Zob. też poz. 32.

32. Ze studiów nad literaturą polską. Wyd. pamiątkowe ku uczczeniu 25-letniej działalności autora, z życiorysem skreślonym przez dra Piotra Chmielowskiego. W-wa 1886.

Zawartość: O znaczeniu historii literatury...

(*Tyg. Ilustr.* 1866 nr 375-376); Mikołaj Rej z Nagłowic (*Pam. Nauk., Lit. i Artyst.* 1867 s. 1-33, 214-237); Jan Kochanowski. (*Tyg. Ilustr.* 1884 nr 86-90); Notaty o literaturze i oświacie XVII w. (*Dzienn. Lit.* 1870 nr 12-17); Słów kilka o najdawniejszym romansopisarstwie polskim. (*Bluszcz* 1867 nr 18-22); Samuel ze Skrzypny Twardowski. (*Dzienn. Lit.* 1870 nr 34-36); O satyrykach polskich XVII w. Andrzej Rysiński, Krzysztof Opaliński. (*Świt* 1872 nr 7-11); Andrzej Moraszyn, poeta romantyczny w XVII w. Szkic. (*Tyg. Ilustr.* 1871 nr 192-193); Wacław z Potoka Potocki. (Zob. poz. 6); Okruchy literackie. (Zob. poz. 30); Elżbieta z Kowalskich Drużbacka. (*Tyg. Ilustr.* 1881 nr 262-274); Dwie epoki naszego pseudoklasycyzmu. (*Dzienn. Lit.* 1869 nr 47-48); O narodowym charakterze i zasługach literatury z czasów Stanisława Augusta. (*Tyg. Wielkop.* 1873 nr 37-38); Pierwszy sceniczny pisarz polski, ks. Franciszek Bohomolec S. J. (Zob. poz. 31); Adam Naruszewicz jako poeta. Szkic. (*Tyg. Ilustr.* 1869 nr 72-73); Jeden rozdział z monografii o Ignacym Krasickim. (*Dzienn. Lit.* 1869 nr 51); Franciszek Zablocki. Szkic. (*Tyg. Ilustr.* 1868 t. 1 s. 231, 253); Franciszek Karpiński. (*Bibl. Warsz.* 1880 t. 4 s. 157-183); Główne prądy poezji polskiej w XIX w. (*Tyg. Wielkop.* 1873 nr 1-8); Romantyczność przed Mickiewiczem. (*Wieniec* 1872 nr 4-10); Kazimierz Brodziński. (Zob. poz. 18); Gustaw i Werter. (Zob. poz. 13); Konrad Wallenrod. (Zob. poz. 12); Kilka myśli o „Panu Tadeuszu”. (*Kur. Warsz.* 1883 nr 194b-197b, *Nowa Reforma* 1883 nr 72-75); Ideale kobiece dwóch poetów. (*Tyg. Powsz.* 1884 nr 15-17); „Balladyna” Słowackiego. (Zob. poz. 24); „Irydion” Z. Krasieńskiego. (Zob. poz. 11); Dramaty historyczne Józefa Korzeniowskiego. (*Gaz. Lw.* 1881 nr 137-142); Charaktery kobiece w poezji polskiej. (*Bluszcz* 1872 nr 32-33); Kilka słów o poezji. (*Tyg. Ilustr.* 1867 nr 402-403).

33. Mickiewicz w 30 lat po zgonie. *Przew. Nauk. i Lit.* 1887 t. 1-2.

Rec. monografii P. Chmielowskiego: Adam Mickiewicz. Zarys biograficzno-literacki. T. 1-2. W-wa 1886.

34. Księdza Stanisława Grochowskiego żywot i pisma. Studium literackie uwieńczone nagrodą na konkursie Bredkrajca przez Towarzystwo Przyjaciół Nauk Poznańskie w r. 1890. *Przew. Nauk. i Lit.* 1891 t. 19 s. 10 i nn. Wyd. osob. Lw. 1893 [1892].

Rkps. Ossol. sygn. 12634/I.

35. U kolebki narodu. Dramat z dziejów mitycznych w 5 aktach, uwieńczony drugą nagrodą na konkursie galicyjskiego Wydziału Krajowego w r. 1891. Wyst. Lw. 1892. Ogł. *Nowa Reforma* 1892 nr 226-242 i odb. Wyd. nast. zob. Wyd. zbior. t. 5.

Rkps. redakcji wcześniejszych: Ossol. sygn. 12627/I (pt. Wanda), 12675/I (pt. Królowa Wanda).

36. Nad grobem śp. Żegoty Paulego przemówienie. *Nowa Reforma* 1895 i odb. Kr. 1895.

37. Focjusz. Tragedia w 5 aktach. Wyd. zob. Wyd. zbior. t. 3.

Rkps. Bibl. Nar. akc. 7016, Ossol. sygn. 12681/I.

38. Korona Lechów. Dramat w 5 aktach. Wyd. zob. Wyd. zbior. t. 5.

Rkps. fragm.: Ossol. sygn. 12674/I.

39. Przekupka warszawska. Obraz historyczny w 4 aktach a 5 odsłonach. Wyst.: Kr. 1897; pt. Obłężenie Warszawy. W-wa 1912. Wyd. zob. Wyd. zbior. t. 5 [a także nadbitka z tego tomu z datą Kr. 1897, gdyż ze względów cenzuralnych „Przekupka warszawska” nie wchodziła do egzemplarzy przeznaczonych dla zaboru rosyjskiego].

Rkps. Ossol. sygn. 12629/I, 12680/I.

40. Adam Mickiewicz. Psychologiczny wizerunek poety. *Nowa Reforma* 1898 nr 90-136 i odb. Kr. 1898.

41. Królowa szklanej góry. Opera. Fragm. ogł. *Irys* 1899 nr 8; *Album artystyczne*. Kr. 1903.

Rkps. Ossol. sygn. 12632/I.

42. Mowa ... wygłoszona dn. 6 czerwca 1900 r. na pogrzebie śp. Władysława Wisłockiego. *Nowa Reforma* 1900 nr 133 i odb.

43. Pan Pasek. Historia szlachecka na scenę w 5 obrazach przeniesiona... Wyst. Kr. 1902. Ogł. *Przegl. Pol.* 1902 t. 146 s. 412-447, 1903 t. 147 s. 82-114 i odb. Kr. 1903.

44. Królowa Jadwiga. Dramat w 5 aktach. Nie druk.

Rkps. Ossol. sygn. 12633/II, 12625/I.

45. Radziwiłłowskie swaty. Komedia w 5 aktach. Nie druk.

Rkps. Ossol. sygn. 12679/I.

46. Rzecz o Sokratesie. Nie druk.

Rkps. Bibl. Nar. akc. 7017.

Artykuły krytyczne i drobne utwory literackie zamieszczał w czasopiśmie: *Ateneum* (1882, 1885-1887; tu m. in. szkic: Anna z Krajewskich Nakwaska. 1887 t. 2), *The Athenaeum* (Londyn 1878-1879, 1881-1884, 1887; tu od 1878 stałe sprawozdania z literatury polskiej), *Bibl. Ilustr. Rozmaitości* (Wiedeń 1896-1897), *Bibl. Uniwersalna Arcydzieł Pol. i Obcych* (1880), *Bibl. Warsz.* (1878, 1880, 1884), *Bluszcz* (1866-1868, 1872-1873, 1877), *Czas* (1866), *Dzien. Kr.* (1896-1897), *Dzien. Lit.* (1861-1866, 1869-1870; tu m. in.: fragm. poematu Młodość pana Naczelnika. 1863 nr 72-73, 1865 nr 53; Początki nowożytnej romantyczności. 1870 nr 1-2; wiersze), *Gaz. Lw.* (1881, 1897), *Gaz. Nar.* (1874, 1894), *Irys* (1899), *Kalina* (1868-1869), *Kłosa* (1880, 1901; tu m. in.: Pierwsza miłość Dantego. 1880 nr 764, 766, 768-770), *Kraj* (Kr. 1869-1872), *Kraj* (Petersb. 1894, 1896), *Krakowianka* (1891), *Kur. Codz.* (1887; tu: Uniwersytet Jagielloński i jego gmachy. Nr 161-163), *Kur. Warsz.* (1880, 1883, 1887-1888; tu m. in.: Korespondencje z Krakowa), *Mrówka* (1869), *Niewiasta* (1860-1862); tu ogł. pierwsze utwory z 1855-1862), *Nowa Reforma* (1882-1883, 1885, 1887-1888, 1890-1904; tu m. in.: Stary kawaler. Nowela. 1885 nr 85-98; J. I. Kraszewski. 1887 nr 70-75; Chmielowski o Kraszewskim. 1888 nr 272-275; Nie doszedł do rąk... Obrazek z czasów romantycznych. 1890 nr 105-110; „Luzjada” Camoensa. 1891 nr 26-37; T. Lenartowicz. 1893 nr 126-131; Najnowsze poezje Asnyka. 1894 nr 53-54; Poezja Asnyka. 1897 nr 177-183), *Opiekun Domowy* (1870), *Pam. Nauk., Lit. i Artyst.* (1867), *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* (1888, 1890; tu m. in.: Dramat Mickiewicza „Konfederaci barscy”. 1888 s. 35-65), *Pravda* (1885; tu opowiadanie: Domowe ognisko. Nr 18-20), *Przegl. Lit.* (1896, 1898), *Przegl. Lit. dod. Kraju* (1889; tu: Dzisiejsza nasza poezja. Nr 4, 5, 7-17), *Przegl. Pol.* (1868, 1902-1903; tu m. in.: Inteligencja a poezja zwłaszcza najnowsza. 1903 t. 4 s. 220-229), *Przegl. Tyg.* (1879), *Przew. Nauk. i Lit.* (1887, 1891), *Przyj. Dzieci* (1866-1867), *Ruch* (Praga 1882; tu: Rozkvet polské poesie. Nr 13-20), *Ruch Lit.* (1874), *Strzecha* (1869), *Szkice Spół. i Lit.* (1875; tu: O filozofii Platona. Nr 31-36), *Świat* (1893), *Świt* (Lw. 1872),

Świt (W-wa 1886), *Tyg. Ilustr.* (1866-1869, 1872-1877, 1879, 1881-1883, 1886, 1888, 1891, 1893; tu m. in.: wiersze. 1866; Przeglądy piśmiennicze. 1867-1868, 1874; Korespondencje z Krakowa. 1874-1877, 1881-1882; Kobiety w życiu Mickiewicza. 1891 t. 2 nr 82-88; A. Fredro jako człowiek i poeta. 1893 nr 190-191, 194-195), *Tyg. Powsz.* (1879, 1884-1885), *Tyg. Wielkop.* (1873), *Wiek* (1878, 1889), *Wieniec* (1872; tu m. in. Józef Narzyski. Nr 64-65), *Życie* (W-wa 1887-1888; tu m. in.: rec. lit. 1887; Dzisiejsza nasza poezja. 1888 nr 1-3), *Życie i Sztuka* dod. *Kraju* (1902, 1904).

Ponadto w wydawnictwach zbiorowych i innych publikacjach: *Album artystyczne* Kr. 1903, *Dla włościan*. Lw. 1890, *Hold Lirnikowi Mazowieckiemu T. Lenartowiczowi*. Kr. 1893 (tu: Pogląd na poetycką działalność T. Lenartowicza), *J. Jaworskiego kalendarz pol.*, ilustr. W-wa 1896, *Kłosa i kwiaty. Książka zbior.* Kr. 1869, *Kraków — Zagrzebiowi*. Wyd. 3. Kr. 1881, *Książka jubileuszowa dla uczczenia ... J. I. Kraszewskiego*. W-wa 1880, *Księga pamiątk. jubileuszu J. I. Kraszewskiego 1879 r.* Kr. 1881, *Księga pamiątk. zjazdu b. wychowañców b. Szkoły Głównej Warsz.* W-wa 1905, „*Kur. Codz.*” *Premium*. W-wa 1888, *Sobótka. Książka zbior. na uczczenie ... S. Goszczyńskiego*. Lw. 1875, *Upominek. Książka zbior. na cześć E. Orzeszkowej*. Kr. 1893, *W setną rocznicę. 1798-1898*. Lw. [1898], *Wisła. Księga zbior. ku uczczeniu P. Stalmacha*. Kr. 1873, A. Mickiewicz: Conrad Vallenrod. Londyn 1883 (tu wstęp pt. Literary and Historical Sketch of the Poem).

Przekłady

Tłumaczył drobne wiersze i fragm. utworów G. Byrona (*Pieśń Childe Harolda do Inezy. Niewiasta* 1862 nr 14; Pierwszy pocałunek. *Dzien. Lit.* 1865 nr 51), J. W. Goethego (Jak się masz i bądź zdrowa. *Dzien. Lit.* 1861 nr 17), V. Hugo (Przy księżycu. *Niewiasta* 1862 nr 45).

Wydania zbiorowe

Dramata i komedie. T. 1-5. Kr. 1898 [1897].

T. 1: Hunyadi. (Zob. poz. 1); Kmita i Bonarówna. (Zob. poz. 19); Adam Tarło. (Zob. poz. 4); Król Don-Żuan. (Zob. poz. 9).

T. 2: Nie jesteśmy sobie nic winni. (Zob. poz. 5); Wizyta pana Feliksa. (Zob. poz. 10); Dwaj Radziwiłłowie. (Zob. poz. 7); Franczeska di Rimini. (Zob. poz. 16); Protegujący i protegowani. (Zob. poz. 17).

T. 3: Król Mieczysław II. (Zob. poz. 20); Focjusz. (Zob. poz. 37).

T. 4: Król Władysław Warneńczyk. (Zob. poz. 21); Przysięga. (Zob. poz. 23); Król Bolesław Śmiały. (Zob. poz. 25).

T. 5: Jan Sobieski pod Wiedniem. (Zob. poz. 28); U kolebki narodu. (Zob. poz. 35); Korona Lechów. (Zob. poz. 38); Przekupka warszawska. (Zob. poz. 39).

Listy i materiały

1. Do P. Chmielowskiego 20 listów z 1881-1901. Rkps Ossol. sygn. 4812/I.

2. Do redakcji *Kur. Warsz.* z 1886. Rkps Bibl. Publ. W-wy.

3. Do W. Bełzy z 1888. Rkps Ossol. sygn. 12646/II.

4. Do nieznanego adresata z 1890. Rkps Bibl. Miejska w Bydż. sygn. 1523.

5. Do M. Bobrzyńskiego z 1891. Rkps Bibl. Jagiel. Koresp. Bobrzyńskiego sygn. 8077.

6. Do redakcji *Kwart. Hist.* z 1891. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2808.

7. Do W. Maleszewskiego z 1898. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7054.

8. Do redakcji *Gaz. Warsz. Ogł. Gaz. Warsz.* 1902 nr 132.

9. Do O. Balzera 3 listy z 1907. Rkps Ossol. sygn. 7705/II.

10. Do I. Chrzanowskiego z 1908. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7208/I.

11. Do S. Buszczyńskiego listy. Rkps Bibl. PAN w Kr. dawna sygn. PAU 2064.

12. Do A. Libery list(y)? Rkps Bibl. Czart. sygn. 1643.

13. Fragm. korespondencji A. Bęlcikowskiego, notaty i bruliony, szkicownik poetycki. Rkps Bibl. Nar. akc. 7015, 7018, 7019.

14. Od H. Biegeleisena. Rkps Ossol. sygn. 12639/II.

15. Notaty do wykładów z literatury polskiej i wyciągi z literatury polskiej XVI-XVIII w. Rkps Ossol. sygn. 12635/I, 12636/II, 12637/I.

16. Papiery A. Bęlcikowskiego (różne notatki i wypisy, artykuły i recenzje, wiersze, bruliony listów, listy od różnych osób). Rkps Ossol. sygn. 12638/I, 12639/II, 12684/II, 12685/I, 12686/III.

17. Aforyzm do *Ziarna* z 1880, wycinek o Bęlcikowskim z *Biesiady Lit.* 1902 nr 21. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory W. Górskiego.

18. Adres jubileuszowy przygotowany przez Kółko Sławistyczne dla A. Belcikowskiego z okazji 40-lecia jego pracy. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 67/59.

OPRACOWANIA

B. ZAWADZKI: Przegląd literatury dramatycznej. *Świt* 1872 nr 7, 9. — Wiadomości bieżące. Sprawa dr Belcikowskiego. *Szkoła* 1874 s. 7. — *Roczn. Zarządu AU w Kr.* 1875 s. 29-30 [tu: bibliografia prac naukowych]. — A. Belcikowski. *Harap* 1876 nr 17. — *Kur. Por.* 1881 nr 103. — P. CHMIEŁOWSKI: Wstęp do: A. Belcikowski: Ze studiów nad literaturą polską. W-wa 1886. — *Wi. P. Kur. Codz.* 1886 nr 350.

(25-lecie pracy literackiej:) M. PAWLKOWSKI: „Nowa Reforma” A. Belcikowskiego. *Nowa Reforma* 1887 i odb. — A. PŁUG [A. PIETKIEWICZ]. *Kłosa* 1887 nr 1130. — T. [J. TRETIAK]. *Przegl. Lit.* 1887 nr 2. — *Diabel* 1887 nr 2. — *Gaz. Pol.* 1887 nr 11. — *Kur. Codz.* 1887 nr 13. — *Kur. Kr.* 1887 nr 4, 9. — *Kur. Por.* 1887 nr 14. — *Nowa Reforma* 1887 nr 8-12. — *Ogniisko Domowe* 1887 nr 100. — *Przegl. Lit.* dod. *Kraju* 1887 nr 2. —

P. CHMIEŁOWSKI: A. Belcikowski. *Nowa Reforma* 1897 nr 225. — B. BIERNACKI: A. Belcikowski. *Nitwa* 1898 nr 9, 11. — P. CHMIEŁOWSKI: Listy z zakątką A. Belcikowskiego. *Biesiada Lit.* 1898 nr 5-6. — P. CHMIEŁOWSKI: Nasza literatura dramatyczna. T. 1. Petersburg. 1898. — W. KOZYSZC [E. ŁUNIŃSKI]: Listy krakowskie. Z garderoby teatralnej. *Tyg. Pol.* 1898 nr 6. — B. CHŁEBOWSKI: Szkoła Główna Warszawska. 1862-1869. T. 1. Kr. 1900. — Album pisarzy polskich (współczesnych). Zebrał i objaśnił S. Demby. W-wa 1901.

(40-lecie pracy literackiej:) J. B-r [J. BISSINGER]. *Dzien. Poz.* 1902 nr 109. — W. FELDMAN. *Przegl. Tyg.* 1902 nr 20. — g. [H. GALLE]: Pamiętniki. Jubileusz Belcikowskiego. *Pravda* 1902 nr 19. — M. G. [M. GAWALEWICZ]. *Bluszcz* 1902 nr 20. — K. W. *Głos Narodu* 1902 nr 104. — F. KONECZNY. *Przegl. Pol.* 1902 t. 144 s. 550-556. — F. KONECZNY. *Życie i Sztuka* dod. *Kraju* 1902 nr 29 [polemika i odpowiedź F. Konecznego: *Życie i Sztuka* dod. *Kraju* 1902 nr 36]. — E. ŁUNIŃSKI. *Nowa Reforma* 1902 nr 90-102. — E. ŁUNIŃSKI. *Tydzień* dod. *Kur. Lw.* 1902 nr 18. — M. BR. *Gaz. Pol.* 1902 nr 123. — W. PR. [W. PROKESCH]. *Kur. Warsz.* 1902 nr 124. — W. PROKESCH. *Tyg. Ilustr.* 1902 nr 17. — QUIS [M. GAWALEWICZ]. *Nowe Słowo Pol.* 1902 nr 118. — M. ROLLE. *Gaz. Lw.* 1902 nr 102. — S. EK. *Życie i Sztuka* dod. *Kraju* 1902 nr 18. —

VESTER [A. SKRZYŃECKI]. *Biesiada Lit.* 1902 nr 21. — *Bibl. Warsz.* 1902 t. 2 s. 596-597. — *Dzien. Pol.* 1902 nr 208 wyd. por. — *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1902 nr 19. — *Gaz. Lw.* 1902 nr 103. — *Gaz. Warsz.* 1902 nr 120. — *Głos Narodu* 1902 nr 103. — *Kur. Codz.* 1902 nr 125. — *Słowo Pol.* 1902 nr 216. — *Tyg. Ilustr.* 1902 nr 20. — *Wiek* 1902 nr 127.

(Nekrologi:) *Pam. Lit. R.* 7 (1908) z. 4 s. 695-696; E. ANDRUSZKIEWICZOWA. *Łan Młodzieży* 1909 nr 3; BR. CH. [B. CHŁEBOWSKI]. *Książka* 1909 s. 72-73; Z. D. [Z. DĘBICKI]. *Bibl. Warsz.* 1909 t. 1 s. 202-203; H. G. [H. GALLE]. *Sfinks* 1909 t. 5 s. 354-357; J. KOTARBIŃSKI. *Kur. Warsz.* 1909 nr 16; E. ŁUNIŃSKI. *Świat* 1909 t. 4 nr 4; E. ŁUNIŃSKI. *Tyg. Ilustr.* 1909 t. 1 s. 75; W. PROKESCH. *Nowa Reforma* 1909 nr 18, 20, 24; M. SZYJKOWSKI. *Gaz. Powsz.* 1909 nr 13; *Czas* 1909 nr 9; *Dzien. Chicagowski* 1909 nr 35; *Dzien. Kijowski* 1909 nr 3; *Dzien. Powsz.* 1909 nr 14; *Dzien. Poz.* 1909 nr 11; *Gaz. Lw.* 1909 nr 10; *Gaz. Powsz.* 1909 nr 12, 15; *Głos Narodu* 1909 nr 14; *Kraj* 1909 nr 1; *Krytyka* 1909 s. 72-73; *Kur. Poz.* 1909 dod. do nr 11, 13; *Nasz Kraj* 1909 nr 30; *Praca* 1909 nr 4; *Rola* 1909 nr 4; *Słowo Pol.* 1909 nr 22, 26; *Zorza* 1909 nr 4; *Gospodarz* 1910 s. 101; *Polak* 1910 s. 133.

M. SZYJKOWSKI: Dzieje komedii polskiej w zarysie. Kr. 1921 s. 83. — M. SZYJKOWSKI: Dzieje nowożytnej tragedii polskiej. Typ szekspirowski. Kr. 1923 s. 306-312. — Z. SZMYDTOWA. *Pol. słownik biogr.* T. 1 (1935). — T. SIVERT: Problematyka społeczna w dramacie mieszczańskim pozytywizmu warszawskiego. *Pam. Teatr.* 1952 z. 2/3 s. 222. — T. S. GRABOWSKI: Jedno wspomnienie z czasów studenckich. Kartka z pamiętnika. W: *Księga pamiątk. ku czci K. Estreicher*. Kr. 1964 s. 198-202. — T. NOWAK-DŁUŻEWSKI: Belcikowski A. 1839-1909. W: *Z dziejów polonistyki warszawskiej*. W-wa 1964 s. 162-179.

Hunyadi. [J. KOTARBIŃSKI]. *Przegl. Tyg.* 1870 nr 28. — O...le [W. M. OLENDZKI]. *Kalina* 1870 nr 4. — *WBK. Kraj* 1870 nr 52.

Dwa poemata. b. a. *Dzien. Lit.* 1863 nr 13. — J. S. *Przegl. Europejski* 1863 t. 4 z. 10. — *Czas* 1863 nr 23.

Wacław z Potoka Potocki. K. KASZEWSKI. *Bluszcz* 1869 nr 12-13.

Dwaj Radziwiłłowie. W. L. ANCZYC. *Bluszcz* 1869 nr 15. — A. Z. [J. NARZYMSKI]. *Dzien. Poz.* 1869 nr 62. — *Czas* 1869 nr 57. — *Kalina* 1869 nr 7. — *Kraj* 1869 nr 15. — P. CHMIEŁOWSKI,

- Warsz. Roczn. Lit. 1871 s. 58. — J. KOTARBIŃSKI. *Przegl. Tyg.* 1871 nr 42. — *Dzien. Poz.* 1871 nr 208.
- Krół Don-Żuan. O...le [W. M. OLENDZKI]. *Kalina* 1869 nr 34. — J. KOTARBIŃSKI. *Przegl. Tyg.* 1870 nr 29. — DR OMEGA [J. I. KRASZEWSKI]. *Tydzien Polityczny, Naukowy, Literacki i Artystyczny* 1870 nr 8 dod. — E. LUBOWSKI. *Bibl. Warsz.* 1870 t. 3 s. 145-151. — M. S. RZĘTKOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1870 t. 2 nr 132. — W. BIK. *Kraj* 1870 nr 52. — *Dzien. Poz.* 1872 nr 242. — (adr.) *Dzien. Pol.* 1887 nr 133. — W. PROKESCH. *Kur. Kr.* 1887 nr 105. — t-i. *Nowa Reforma* 1887 nr 106. — X. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1887 nr 190.
- Gustaw i Werter. P. CH. [P. CHMIELEWSKI]. *Opiekun Domowy* 1872 nr 27. — E. L. [E. LUBOWSKI]. *Bibl. Warsz.* 1872 t. 4 s. 310-315.
- Dług honorowy. *Niwa* 1872 nr 17-18.
- Patriarcha. L. POWIDAJ. *Przegl. Pol.* 1872/1873 t. 4 s. 101-103. — J. M. [J. OCHOROWICZ]. *Tyg. Wielkop.* 1873 nr 9.
- Protegujący i protegowani. *Dzien. Poz.* 1873 nr 90. — *Kur. Poz.* 1873 nr 88-89. — *Tyg. Wielkop.* 1873 nr 9. — S-s. *Przegl. Tyg.* 1874 nr 11. — OMIKRON [W. SABOWSKI]. *Dzien. Mód* 1874 nr 10. — OMIKRON [W. SABOWSKI]. *Gaz. Nar.* 1874 nr 34 [zob. A. BEŁCIKOWSKI. *Gaz. Nar.* 1874 nr 36]. — Z. P. *Dzien. Pol.* 1874 nr 39. — *Czas* 1874 nr 32. — *Gaz. Warsz.* 1874 nr 44. — *Kraj* 1874 nr 30, 31. — *Kaliszanin* 1875 nr 20.
- Kazimierz Brodziński. P. CHMIELEWSKI. *Niwa* 1875 nr 12. — K. W. WÓJCICKI. *Kłosy* 1875 t. 21 nr 534.
- Kmita i Bonarówna. B. [K. BARTOSZEWCZ]. *Szkice Społ. i Lit.* 1875 nr 11. — B. ZAWADZKI. *Ruch Lit.* 1875 nr 24.
- Krół Mieczysław II. B. [K. BARTOSZEWCZ]. *Szkice Społ. i Lit.* 1875 nr 34. — J. LAM; Pogadanki. *Tydzien Lit., Artyst., Nauk. i Społ.* 1875 nr 9. — □ [S. KOZMIAN]. *Gaz. Pol.* 1875 nr 279; przedr. w książce: *Teatr. Oprac. J. Got. T. 2. Kr.* 1959 s. 193. — OMIKRON [W. SABOWSKI]. *Gaz. Nar.* 1875 nr 264. — W. Ł. *Tydzien Lit., Artyst., Nauk. i Społ.* 1875 nr 50. — *Afisz Teatr.* 1875 nr 89. — *Czas* 1875 nr 269. — *Gaz. Pol.* 1875 nr 263. — *Gaz. Nar.* 1875 nr 270. — *Gaz. Warsz.* 1875 nr 267. — *Kur. Poz.* 1875 nr 279. — *Przegl. Mies.* 1875 nr 7. — *Przegl. Pol.* 1875 z. 10.
- Lucjan Siemiński. P. CHMIELEWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1879 nr 168.
- „Balladyna” Słowackiego. [Rec. i sprawozdania z odczytów:] A. G. B. [A. G. BEM]. *Nowiny* 1879 nr 84. — E. P. [E. PILTZ]. *Nowiny* 1879 nr 82. — *Biesiada Lit.* 1879 nr 169. — *Echo* 1879 nr 68. — *Kur. Por.* 1879 nr 85. — *Przegl. Tyg.* 1879 nr 13. — *Wiek* 1879 nr 66-67. — P. CHMIELEWSKI. *Ateneum* 1880 t. 3 s. 164-172.
- Krół Bolesław Śmiały. B. [K. BARTOSZEWCZ]. *Przegl. Lit. i Artyst.* 1882 nr 12. — A. E. BALICKI; Bolesław Śmiały i św. Stanisław Szczepanowski w poezji polskiej. *Szkie. Echo Przemyskie* 1905 nr 1 i nn. *Wyd. osob. Kr.* 1905.
- Bal. A. Z. *Przegl. Lit. i Artyst.* 1883 nr 22, 23. — M. BAŁUCKI. *Tyg. Ilustr.* 1883 nr 47. — L. K. [L. KOZŁOWSKI]. *Czas* 1883 nr 252. — (z.). *Nowa Reforma* 1883 nr 252. — *Gaz. Kr.* 1883 nr 252. — No... No... *Bibl. Warsz.* 1884 t. 2 s. 91. — K. SKRZYŃSKI. *Echo Muz. i Teatr.* 1884 nr 18.
- Pierwszy sceniczny pisarz polski, ks. Franciszek Bohomolec. *Przegl. Lit. i Artyst.* 1885 nr 14/15.
- Ze studiów nad literaturą polską. H. BIEGELEISEN. *Dod. Mies. Przegl. Tyg.* 1886 t. 2 s. 1-27 i odb. — M. BOBOWSKI. *Przegl. Pedag.* 1886 s. 448-451, 479-484. — ITEM [G. CZERNICKI]. *Rola* 1886 nr 17. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Niwa* 1886 z. 273. — T. T. JEŻ. *Przegl. Tyg.* 1886 nr 20. — L. S. *Tyg. Ilustr.* 1886 t. 2 s. 256. — W. MARRÉNÉ [W. MARRÉNÉ-MORZKOWSKA]. *Dzien. Łódzki* 1886 nr 101. — W. M. [W. MARRÉNÉ-MORZKOWSKA]. *Swit* 1886 nr 109. — A. PÓLKOZIC [A. NIEWIAROWSKI]. *Wiek* 1886 nr 93. — *Ateneum* 1886 t. 3 s. 564-565. — *Biesiada Lit.* 1886 nr 22. — A. G. BEM; A. Bełcikowski jako krytyk literatury. *Przegl. Lit. dod. Kraju* 1887 t. 10 nr 14-19; przedr. w książkach: *Studia i szkice literackie. W-wa 1904 s. 223-261; Pisma krytyczne. Oprac. Z. Żabicki. W-wa 1963 s. 274-304.* — A. BRÜCKNER. *Archiv für Slavische Philologie* (Berlin) 1887 s. 277-279. — A. BRÜCKNER. *Kwart. Hist.* 1887 z. 2 s. 240-245. — Z. HORDYŃSKI. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 1 (1887) s. 224-229. — S. Kłosy 1887 nr 1130-1132. — *Gaz. Warsz.* 1887 nr 26. — FL. Ł. [F. ŁĄGOWSKI]. *Przegl. Pedag.* 1888 s. 36. — W. GOMULICKI; Zapomniana poetka polska z w. XVIII. *Tyg. Mód i Powieści* 1900 nr 21; przedr. w książce: *Kłosy z polskiej niwy. W-wa 1912 s. 289-384.*
- Anna z Krajewskich Nakwaszka [art. w *Ateneum*]. Z. HORDYŃSKI. *Kwart. Hist.* 1888 z. 2 s. 245-247.

Mickiewicz w 30 lat po zgonie. Z. HORDYŃSKI. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 2 (1888) s. 265-269. M. MAZANOWSKI. *Kwart. Hist.* 1888 z. 2 s. 247-249.

Księżda Stanisława Grochowskiego żywot i pisma. K. B. [K. BARTOSZEWICZ]. *Kur. Pol.* 1892 nr 317. — P. CHMIEŁOWSKI. *Ateneum* 1892 t. 2 s. 517-534. — P. CHM. [P. CHMIEŁOWSKI]. *Wędrowiec* 1892 nr 26. — ITEM [G. CZERNICKI]. *Rola* 1892 nr 44. — W. GOMULICKI. *Kur. Codz.* 1892 nr 308. — K. J. N. *Wiek* 1892 nr 246. — S. W. *Przeł. Pol.* 1893 t. 108 s. 572-584. — J. KALLENBACH. *Przeł. Powsz.* 1893 t. 37 s. 427-438. — W. NEHRING. *Kwart. Hist.* 1893 s. 119-122.

U kolebki narodu. *Kur. Por.* 1891 nr 312. — Iks [J. FINKELHAUS]. *Mysł* 1892 nr 8. — ** [A. KRECHOWIECKI]. *Gaz. Lw.* 1892 nr 78, 84. — *Dzien. Pol.* 1892 nr 97, 99, 101. — *Kur. Lw.* 1892 nr 98. — K. B. [K. BARTOSZEWICZ]. *Kur. Pol.* 1893 nr 36. — A. STRZELECKI. *Przeł. Powsz.* 1893 t. 38 s. 108-111. — H. MORTKOWICZ: Podanie o Wandzie. Dzieje wtku literackiego. W-wa 1927.

Focjusz. W. HAHN: Hamleci polscy. *Łódź Teatr.* 1946/1947 nr 8.

Korona Lechów. H. MORTKOWICZ: Podanie o Wandzie. Dzieje wtku literackiego. W-wa 1927.

Przekupka warszawska. b. [A. BEAUPRÉ]. *Czas* 1897 nr 26. — Iks YPSY-LON. *Przeł. Polit., Spół. i Lit.* 1897 nr 64. — F. KONECZNY. *Przeł. Pol.* 1897 t. 123 s. 602-606. — ** [A. KRECHOWIECKI]. *Gaz. Lw.* 1897 nr 63. — MINOS [J. ŁOZIŃSKI]. *Głos Narodu* 1897 nr 26. — W. PR. [W. PROKESCH]. *Nowa Reforma* 1897 nr 26. — *Dzien. Pol.* 1897 nr 83. — *Przeł. Polit., Spół. i Lit.* 1897 nr 29. —

M. R. *Dzien. Pol.* 1906 nr 33. — f. m. [F. MRAWINCZYC]. *Przeł. Polit., Spół. i Lit.* 1906 nr 16. — A. WYSOCKI. *Gaz. Lw.* 1906 nr 16. — *Wiek Nowy* 1906 nr 1365. — C. [S. CYWIŃSKI]. *Kur. Litewski* 1912 nr 75. — Ad. D. [A. DOBROWOLSKI]. *Kur. Warsz.* 1912 nr 73. — W. G. [W. GRUBIŃSKI]. *Kur. Por.* 1912 nr 73. — Lu. Ko. [L. KOŚCIELECKI]. *Głos Warsz.* 1912 nr 71. — K. KRUMŁOWSKI: Zmierzch „sztuki patriotycznej”. *Goniec Kr.* 1921 nr 3.

Adam Mickiewicz. Psychologiczny wizerunek poety. J. K. HECK. *Przeł. Powsz.* 1900 t. 66 s. 121-122.

Pan Pasek. M. BR. *Gaz. Pol.* 1902 nr 121. — W. PR. [W. PROKESCH]. *Nowa Reforma* 1902 nr 104. — *Kraj* 1902 nr 36. — *Słowo Pol.* 1902 nr 220. — A. D. [A. DOBROWOLSKI]. *Kur. Warsz.* 1906 nr 312. — L. [J. LORENTOWICZ]. *Ludzkość* 1906 nr 96. — T. JAWORSKI. *Kur. Poz.* 1909 nr 290. — *Dzien. Poz.* 1909 nr 290. — J. L. [J. LORENTOWICZ]. *Nowa Gaz.* 1914 nr 529. — W. POPŁAWSKI. *Gaz. Por.* 2 *Grosze* 1914 nr 314. — A. SIKORSKI. *Echo Lit.-Artyst.* 1914 z. 23/24 s. 34.

Recenzje wydań zbiorowych

Dramata i komedie. P. CHMIEŁOWSKI. *Kur. Codz.* 1897 nr 256. — P. CHMIEŁOWSKI. *Nowa Reforma* 1897 nr 225. — W. DALECKA. *Tydzień dod. Kur. Lw.* 1897 nr 48-50. — L. M. DZIAMA. *Przeł. Lit.* 1898 nr 5. — Cz. J. [C. JAN-KOWSKI]. *Tyg. Ilustr.* 1898 nr 24. — J. KOTARBIŃSKI: A. Bęlcikowski jako dramaturg. *Bibl. Warsz.* 1898 t. 2 s. 518-535. — J. KOTARBIŃSKI. *Przeł. Lit.* 1898 nr 8-9. — L. R. [L. RUTKOWSKI]. *Ateneum* 1898 t. 2 s. 362-363. — Śk. [A. SKRZYŃECKI]. *Wędrowiec* 1898 nr 6.

BĘLZA STANISŁAW (1849—1929)

Pseud. i krypt.: NIE WIEM KTO; S. B.; ST. B.; ST. PIAST; STAN. B.; STANISŁAW B.; STANISŁAW PIAST; W-A.

Publicysta.

Ur. 3 listopada 1849 w Warszawie, syn Józefa, profesora Instytutu Agronomicznego w Marymoncie, i Bogumiły Augusty z Ostrowskich. Uczył się od 1859 w szkole prywatnej Jana Barszczewskiego oraz w gimnazjum gubernialnym i II Gimnazjum w Warszawie, które ukończył w 1866. Następnie studiował w Szkole Głównej i na wydziale prawnym Uniwersytetu Warszawskiego do 1871. Po odbyciu aplikantury sądowej otrzymał posadę asesora, a w 1876 podprokuratora w sądzie policji poprawczej. Po przeprowadzonej przez rząd rosyjski reorganizacji sądownictwa przeszedł na niższe stanowisko — pomocnika sekretarza. Był współpracownikiem *Kuriera Codziennego*

i innych pism warszawskich. Podróżował wiele po Europie, Afryce północnej i Indiach wschodnich. W 1879 pomagał A. Wołyńskiemu przy założeniu Muzeum Kopernika w Rzymie. Od 1889 poświęcił się karierze adwokackiej. W 1909-1912 redagował w Warszawie tygodnik literacki *Ziarno*. Intensywnie działał w dziedzinie politycznego i oświatowego zespolenia Śląska z Polską, nawiązując łączność z K. Miarką i innymi działaczami śląskimi. Szczególnie ożywioną działalność przejawiał w okresie plebiscytowym (1921). Był założycielem i prezesem Towarzystwa Narodowo-Kulturalnej Pracy dla Górnego Śląska oraz członkiem Czytelni Ludowej w Cieszynie. Odznaczony został Orderem Polonia Restituta i mianowany honorowym obywatelem Królewskiej Huty (Chorzowa), w której założył bibliotekę. Zmarł 24 sierpnia 1929 w Warszawie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Jeden miesiąc w Norwegii. Z dziennika podróznego. *Bibl. Warsz.* 1879 t. 2 s. 434-448, t. 3 s. 163-184, 387-402 (fragm. pt. Z podróży i przechadzek po południowo-zachodniej Norwegii). Wyd. osob. całości W-wa 1880.

2. Karol Miarka. Kartka z dziejów Górnego Śląska. *Tyg. Ilustr.* 1880 nr 214-219 i odb.

3. W Danii i z Danii. Listy do przyjaciół. *Tyg. Ilustr.* 1881 nr 288-301. Wyd. osob. W-wa 1882.

4. Dziesięć lat pracy na kresach. Kartka z dziejów Śląska austriackiego. *Tyg. Ilustr.* 1882 nr 322-334. Wyd. osob. W-wa 1883.

5. Wizyta u Strossmayera. Kr. 1884.

6. W obronie opuszczonych. Odczyt publiczny na rzecz Osad Rolnych. *Kraj* 1886 nr 14. Wyd. osob. W-wa 1886.

7. Za Apeninami. Wiązka wspomnień podróźnych. W-wa 1886. Wyd. nast.: wyd. 2 Kr. 1890; wyd. 3 Kr. 1890; W-wa 1906.

8. Odgłosy Szkocji. Kr. 1889. Wyd. nast.: Wyd. 2 W-wa 1900; wyd. 3 W-wa 1911.

9. Holandia. Kr. 1890. Wyd. nast.: wyd. 2 Kr. 1894; W-wa 1905.

10. Listy o Irlandii. *Rola* 1890 nr 7-30, 32-34, 36-37, 39.

11. Na Śląsku polskim. Wrażenia i spostrzeżenia. Kr. 1890. Wyd. 2 Kr. 1894.

* 12. W Górach Olbrzymich. *Rola* 1892 nr 12-16, 18, 20-22, 24-41. Wyd. osob. W-wa 1893. Wyd. 2 W-wa 1898.

13. Na lagunach. *Wędrowiec* 1894 nr 1-22, 24-32. Wyd. osob. W-wa 1895. Wyd. 2 W-wa 1899.

14. W kraju tysiąca jezior. Z podróży i przechadzek po Finlandii. *Wędrowiec*

1895 nr 11-35. Wyd. osob. W-wa 1896. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1897; wyd. 3 W-wa 1899; pt. Z mojego pobytu w Finlandii. Cz. 1-2. W-wa 1909; W-wa 1910.

15. Obrazy Korsyki. *Wędrowiec* 1896 nr 4-26. Wyd. osob. W-wa 1897.

16. W stolicy padyszacha. Wrażenia z podróży do Konstantynopola. *Wędrowiec* 1897 nr 4-39. Wyd. osob. W-wa 1898; wyd. nowe W-wa 1914 pt. Nad Złotym Rogiem.

Przełożone na specjalne polecenie sultana Abdul Hamida II na język turecki, za którą to książkę otrzymał Belza order turecki.

17. Nad brzegami Bosny i Narenty. Z podróży po Bośni i Hercegowinie. *Wędrowiec* 1898 nr 9-39. Wyd. osob. W-wa 1899.

18. Listy z Sycylii. W-wa 1900. Wyd. nast. W-wa 1902.

19. W Pirenejach. Odczyt publiczny. W-wa 1900.

20. Pod niebem Dalmacji. Odczyt publiczny. W-wa 1901.

21. Chrząst Litwy. Obraz w 3 odsłonach z końca XIV w. Kr. 1901; przedr. w książce: Z przeszłości ojczystej. Dwa obrazki sceniczne. W-wa 1908. Por. poz. 26.

22. W Tunisie i na Malcie. *Tyg. Pol.* 1901 nr 15-16, 18-21, 24-32 [fragm.]. Wyd. osob. W-wa 1902. Wyd. 2 W-wa 1905.

23. My czy oni na Szląsku polskim? W-wa 1902. Wyd. 2 Kat. 1902.

24. W północnej Afryce. Com widział i czuł. W-wa 1903. Wyd. nast.: Kr. 1903; W-wa 1912.

25. Wśród ruin Grecji. Kr. 1903. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1904; wyd. nowe uzup. W-wa 1937.

26. Wiedeń ocalony. Drobnostka sceniczna ze śpiewkami w 3 odsłonach. W-wa 1903; przedr. w książce: Z przeszłości

ojczyste]. Dwa obrazy sceniczne. W-wa 1908. Por. poz. 21.

27. Łądem i morzem. W-wa 1904.

Zawartość: Z mojego pobytu w Kastylii. (*Biesiada Lit.* 1903 nr 11-18); Na obczyźnie wśród swoich. (*Ziarno* 1903/1904 nr 1-4); Gdzie wygnaniem był Cezar. (*Biesiada Lit.* 1904 nr 20-26); Dwa tygodnie na Bornholmie. (*Ziarno* 1904 nr 13-21; *Praca* 1904 nr 18-31).

28. W ojczyźnie bohatera. Odczyt publiczny. Ogł. pt. W ojczyźnie bohatera. Tyrol, ojczyzna Andrzeja Hoffera. *Ziarno* 1905 nr 13-17; *Praca* 1905 nr 18-22. Wyd. osob. W-wa 1905.

29. W dolinach krwi. W-wa 1906. Wyd. 2 powiększone W-wa 1908.

30. Nad grobem wielkiego patrioty. W-wa 1906.

O J. J. Strossmayerze.

31. Mickiewicz jako najszczytniejsze wcielenie miłości kraju. *Dzien. Poz.* 1906 nr 286, 288; *Ziarno* 1907 nr 5-6. Wyd. osob. W-wa 1907. Wyd. nast. W-wa 1914. Zob. też poz. 47.

32. Ojczyzna w pierwszych poematach Mickiewicza. *Ziarno* 1907 nr 19-24; *Praca* 1907 nr 25-32. Wyd. osob. Poz. 1907. Wyd. nast. W-wa 1908. Zob. też poz. 47.

33. Ostatnie chwile Mickiewicza. *Nasz Kraj* 1907 t. 4 nr 23; *Ziarno* 1907 nr 47-48. Wyd. osob. W-wa 1908. Zob. też poz. 47.

Przekład niem.: L. Brüllmann, Zurych 1914.

34. W ziemi Maurów hiszpańskich. *Ziarno* 1908 nr 8-24. Wyd. osob. W-wa 1908.

35. W zapomnianej stronie. Z pobytu na Kaszubach. W-wa 1909. Wyd. nast. W-wa 1913.

36. W wagonie i karioli po Norwegii. W-wa 1910.

37. Obrazy i obrazy Wenecji. Cz. 1-2. W-wa 1910.

38. Testament narodowych Wieszczów. I. Testament Mickiewicza. W-wa 1910.

39. Niemcy u Mickiewicza. W-wa 1911. Wyd. nast. W-wa 1914. Zob. też poz. 47.

40. Przedmowa do: I. Chodźko: Pamiętniki kwatermistrza. W-wa 1911.

41. W ojczyźnie faraonów. Z podróży i przechadzek po Egipcie. W-wa 1912.

42. Obrazy i obrazy Indii. W-wa 1912. Rkps Bibl. Miejska w Bydż. sygn. 388.

43. Z kroniki nadużyć wolności słowa. W-wa 1912.

44. Być albo nie być... „To be or not to be”. Mój głos w sprawie żydowskiej. W-wa 1913. Wyd. 2 W-wa 1915.

45. O palących sprawach. I. Światła!... II. Dokąd zajdziemy? III. Z powodu książki. W-wa 1913.

46. Adama Mickiewicza „Pan Tadeusz”. Materiały do studium. Cz. 1-3. [B. m.] 1914.

Rkps Bibl. Miejska w Bydż. sygn. 173.

47. O naszej chwale. W-wa 1914.

Zawartość: Mickiewicz jako najszczytniejsze wcielenie miłości kraju. (Zob. poz. 31); Ojczyzna w pierwszych poematach Mickiewicza. (Zob. poz. 32); Niemcy u Mickiewicza. (Zob. poz. 39); Ostatnie chwile Mickiewicza. (Zob. poz. 33).

48. Krótkie wiadomości z dziejów Polski. Kijów 1917.

49. Nad grobem Kościuszki. W-wa 1917.

50. Śląsk musi być nasz. Słowo wstępne przed koncertem urządzonym przez Polskie Towarzystwo Pomocy Ofiarom Wojny w dn. 6 października 1920 r. w Filharmonii na plebiscyt śląski. W-wa 1920.

Rkps Bibl. Miejska w Bydż. sygn. 316.

51. Śląsk polski. W-wa 1920. Wyd. 2 W-wa 1921.

52. W przededniu plebiscytu na Śląsku Górnym. W-wa 1920.

53. Warszawa Śląskowi. W-wa 1920.

Współautorzy: A. Parczewski i J. Rostek.

54. Czym będziemy bez Górnego Śląska? Słowo wstępne wypowiedziane na wieczorze poezji i pieśni polskiej na plebiscyt śląski w Filharmonii w Warszawie dn. 12 stycznia 1921 r. W-wa 1921.

55. Ratujmy sieroty śląskie. W-wa 1921.

56. Zdanie sprawy z działalności Sekcji Plebiscytu Śląskiego przy Polskim Towarzystwie Pomocy Ofiarom Wojny za czas jej istnienia od dn. 3 grudnia 1919 r. po dzień 20 marca 1921 r. W-wa 1921.

57. Narodowe odrodzenie Śląska Górnego. Odczyt publiczny. Wyd. 2 W-wa ok. 1922.

58. Przeszłość, teraźniejszość i przyszłość Śląska Górnego. W-wa 1922.

59. Śląsk polski. Pamiętkowa księga Wielkiego Tygodnia Górnos Śląskiego. W-wa 1924.

60. Echa Szwajcarii. *Gaz. Gdańska* 1926 nr 170, 173, 181-182, 185-186, 205, 210, 217. Wyd. osob. W-wa 1927.

Nadto prace z zakresu prawa.

Rękopisy odczytów, artykułów, wierszy — Bibl. Jagiel. Zbiory W. Górskiego; Bibl. Miejska w Bydż. sygn. 377, 384-387.

Artykuły zamieszczał w czasopismach: *Ateneum* (1896), *Bibl. Warsz.* (1879), *Biesiada Lit.* (1879-1882, 1897, 1903-1906; tu m. in.: Z niedawnych wspomnień. 1879 nr 191-192, 196-198, 200, 202, 205, 1880 nr 210-211; Z wczorajszej chwili. 1881 nr 262-263, 267-270; U wielkiego patrioty w Kroacji. 1905 nr 20-22, 24, 26-28; Na wielkich pobojowiskach dziejowych. 1906 nr 5-9, 11-14), *Czyn Młodzieży* (1925), *Dzien. Berliński* (1907), *Dzien. Chicagoski* (1897, 1905, 1907, 1911), *Dzien. Cieszyński* (1910), *Dzien. dla Wszystkich*, *Dzien. Kr.* (1897), *Dzien. Powoz.* (1909; tu: Na zagrożonym wybrzeżu. Nr 24-36), *Dzien. Poz.* (1897, 1905, 1921), *Gaz. Gdańska* (1926), *Gaz. Lw.*, *Gaz. Nar.* (1905), *Gaz. Pol.* (Chicago 1907), *Gaz. Pol.* (W-wa 1871), *Gaz. Sądowa* (1883, 1886), *Gaz. Warsz.* (1919), *Głos Ludu* (Częstochowa 1921), *Głos Narodu* (Jersey City 1922), *Głos Pracy* (Sosnowiec 1920-1921), *Głos Rzeszowski* (1909), *Głos Warsz.* (1912), *Gwiazdka Cieszyńska* (1915, 1922), *Harcerz* (1925), *Iris* (1899-1900), *Kaliszanin* (1871-1872), *Kraj* (1886, 1889, 1891-1892, 1896, 1898), *Kur. Codz.* (1887-1890, 1893, 1896-1899, 1905), *Kur. Litewski* (1905), *Kur. Niedzielny* (1896), *Kur. Pol.* (1912), *Kur. Warsz.* (1881-1883, 1893, 1905, 1920, 1923-1924), *Naród* (1921), *Naród Pol.* (Chicago 1905), *Nasz Kraj* (1907), *Niedzielny Górnik* (Wilkes-Barse 1922), *Niwa* (1897), *Ojczyzna* (Kielce 1921), *Opiekun Domowy* (1869), *Praca* (1904-1905, 1907), *Prawda* (W-wa), *Prawda* (Częstochowa 1919), *Przegl. Lit. dod. Kraju* (1887, 1890), *Przegl. Polit., Spół. i Lit.* (1897, 1905-1906; tu m. in. opowiadanie: Niezwykły cmentarz. 1897 nr 85), *Rola* (1883-1885, 1888, 1890-1892; tu m. in.: Pod włoskim niebem. 1885 nr 37-52; Na wyspie Zealandii. Z notat podróznego. 1888 nr 14-26; Niedziela w Edynburgu. Ze wspomnień podróznego. 1888 nr 42-46; U źródła Tamizy. 1891 nr 16-20), *Słowo Wil.* (1921), *Świat* (Kr. 1890), *Świat* (W-wa 1920, 1923), *Tydzien dod. Kur. Lw.* (1894), *Tydzien Pol.* (1879), *Tyg. Ilustr.* (1879-1882), *Tyg. Nar.* (1918), *Tyg. Nar. Ilustr.* (1910), *Tyg. Pol.* (1901), *Tyg. Powoz.* (1879), *Wędrowiec* (1868, 1894-

-1898), *Wieczory Rodz.* (1913), *Zgoda* (Chicago 1909-1910, 1912), *Ziarno* (1902-1905, 1907-1910; tu m. in.: W Pompei afrykańskiej. 1902 nr 1-8; Kawalkiem Sahary. 1902 nr 14-19).

Ponadto w wydawnictwach: *Dla pogorzalców*. W-wa 1885, „*Kur. Codz.*” *Premium*. W-wa 1888, *Na wpisy szkolne. Jednodniówka*. W-wa 1915, *Pisarze pol. kresom zachodnim*. W-wa 1925, *Sami sobie*. W-wa 1900.

Przekłady

1. A. Dumas (syn): Antonina. W-wa 1871.
2. M. C. Hippeau: Wychowanie publiczne w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. W-wa 1873.
3. M. C. Hippeau: Wychowanie publiczne w Anglii. W-wa 1874.
4. M. C. Hippeau: Wychowanie publiczne w Niemczech. W-wa 1874.

Listy

1. Do A. Wołyńskiego 16 listów z 1878. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 5845 (2).
2. Do A. Wołyńskiego 19 listów z 1878-1880. Rkps Ossol. sygn. 3657/II t. 1.
3. Do J. I. Kraszewskiego 3 listy z 1879-1884. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6487 IV.
4. Do W. Przyborowskiego 5 listów z 1880. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 87/58.
5. Do W. Belzy 2 listy z 1880 i 1882. Rkps Ossol. sygn. 12423, 12425.
6. Do redakcji *Kraju*. *Kraj* 1886 nr 50.
7. Do Z. Sarneckiego 3 listy z 1889 i 1890. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6713 III.
8. Do księgarza z 1899. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2738.
9. Do K. Hoffmana 6 listów z 1901-1903, 1925. Rkps Bibl. Miejska w Bydż. sygn. 857-859, 871, 875-886.
10. Do B. Wysloucha z 1910. Rkps Ossol. sygn. 7175/II.
11. Do W. Przyborowskiego z 1910. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6994 III.
12. Do O. Balzera 3 listy z 1910-1913. Rkps Ossol. sygn. 7662/II.
13. Do M. Geniusza 5 listów z 1911-1915. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 4404.
14. Do redakcji z 1915. *Kur. Warsz.* 1915 nr 246.
15. Do L. Bernackiego z 1918. Rkps Ossol. sygn. 7029/II.

16. Do A. Kraushara z 1919. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2729.

17. Do T. Wierzbowskiego listy. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 1881 t. 31.

18. Od różnych osób 33 listy z 1889-1927. Rkps Ossol. sygn. 12666/III.

19. Od różnych osób 6 listów z 1910-1920. Rkps Ossol. sygn. 12667/III.

20. Od A. Chołoniewskiego z 1914. Rkps Ossol. akc. 34/62.

21. Od W. Bandurskiego 2 listy z 1914. Rkps Ossol. akc. 34/62.

22. Od L. Bernackiego z 1919. Rkps Ossol. akc. 34/62.

OPRACOWANIA

A. NOWICKI: Nasi autorowie. S. Belza. *Wędrowiec* 1894 nr 33. — Ks. J. CH. [J. CHARZEWSKI]: Notatki z prasy periodycznej. *Przegl. Katol.* 1897 nr 20. — *Księga pamiątk. zjazdu b. wychowanców b. Szkoły Głównej Warsz.* W-wa 1905 s. 1. — [K. WROCZYŃSKI]: Wycieczki sowizdrzalskie na Parnas warszawski i okolice. *Sowizdrzał* 1915 nr 5.

(Nekrologi:) J. M. CH. [J. M. CHUDEK]. *Rodzina Pol.* 1929 nr 10; Č. [A. ČERNÝ]. *Slovanský přehled* (Praga) 1929 s. 552-553; *Dzien. Bydg.* 1929 nr 213; *Nowy Kur. Poz.* 1929 nr 203.

K. KALINOWSKI: S. Belza, mecenas literatury podróźniczej. *Kur. Lit.-Nauk.* 1929 nr 36 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — W. OLSZEWICZ: S. Belza. *Roczn. Tow. Przyj. Nauk na Śląsku.* T. 2. Kat. 1930 s. 332-336. — W. BELZA. *Pol. słownik biogr.* T. 1 (1935).

Karol Miarka. *Biesiada Lit.* 1880 nr 228. — *Kur. Codz.* 1880 nr 79.

W Danii i z Danii. *Przegl. Lit. i Artyst.* 1882 nr 2.

Wizyta u Strossmayera. E. Z. [E. SEDLACZEK]. *Kłosy* 1884 nr 992. — K. Z. [K. ZDULSKI]. *Rola* 1884 nr 20. — *Kraj* 1884 nr 13.

W obronie opuszczonych. *P. Prawda* 1885 nr 48 [rec. odczytu]. — *Biesiada Lit.* 1885 nr 48 [rec. odczytu]. — *Przegl. Tyg.* 1885 s. 602 [rec. odczytu]. — ITEM [G. CZERNICKI]. *Rola* 1886 nr 15.

Za Apeninami. ITEM [G. CZERNICKI]. *Rola* 1891 nr 32.

Odgłosy Szkocji. M. J. Życie. (W-wa) 1889 nr 19. — A. NOWICKI. *Prawda* 1889 nr 22. — F. RAWITA [F. RAWITA-GAWROŃSKI]. *Kłosy* 1889 nr 1243. — St. G. *Niwa* 1889 nr 6. — X. *Przegl. Powsz.* 1889 t. 23 s. 553-554. —

Gaz. Lw. 1889 nr 56. — *Przegl. Tyg.* 1889 nr 8. — *Świat* 1889 nr 5. — M. RAWICZ. *Przegl. Pol.* 1890 t. 95 s. 169-170.

Holandia. B. *Gaz. Lw.* 1889 nr 288. — *Kłosy* 1889 nr 1276. — *Świat* 1889 nr 23. — ITEM [G. CZERNICKI]. *Rola* 1890 nr 4. — F. RAWITA [F. RAWITA-GAWROŃSKI]. *Kłosy* 1890 nr 1280. — C. C. UHLENBECK. *De Nederlandsche Spectator* (Haga) 1890. — X. *Przegl. Powsz.* 1890 t. 25 s. 413-414. — *Przegl. Lit. dod. Kraju* 1890 nr 50. — *Rola* 1891 nr 2. — -cj- [C. JANKOWSKI]. *Tyg. Ilustr.* 1894 nr 213.

Na Śląsku polskim. B. *Przegl. Powsz.* 1890 t. 26 s. 427. — N. [K. MORAWSKA]. *Przegl. Pol.* 1890 t. 98 s. 508-510. — M. M. *Przegl. Pol.* 1893 t. 109 s. 559-562. — *Gaz. Lw.* 1893 nr 171.

W Górach Olbrymich. R-a. *Gaz. Lw.* 1893 nr 50. — S. SROKOWSKI. *Przegl. Pol.* 1898 t. 130 s. 335-337. — *Ateneum* 1898 t. 3 s. 177. — *Biesiada Lit.* 1898 t. 46 s. 346. — *Wędrowiec* 1898 nr 26.

Na lagunach. W. KOSIAKIEWICZ. *Gaz. Pol.* 1894 nr 245. — *Biesiada Lit.* 1894 t. 38 s. 320. — *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1894 nr 241. — *Świat* 1894 nr 20. — A. M. L. [A. LISICKA z MYCIELSKICH]. *Przegl. Pol.* 1895 t. 116 s. 434-436. — M. MORAWSKI. *Przegl. Powsz.* 1895 t. 45 s. 445-446. — J. T. HODI [J. TOKARZEWICZ]. *Ateneum* 1895 t. 2 s. 319-320, 322-323. — K. BARTOSZEWICZ. *Przegl. Lit.* 1896 nr 9-10. — *Dzien. Pol.* 1900 nr 1-2.

W kraju tysiąca jezior. F. R. [F. RAWITA-GAWROŃSKI]. *Gaz. Lw.* 1895 nr 286. — K. BARTOSZEWICZ. *Przegl. Lit.* 1896 nr 9-10. — bf. *Kur. Warsz.* 1896 nr 84, 87. — W. BUKOWIŃSKI. *Błuszcz* 1896 nr 15. — W. BUKOWIŃSKI. *Gaz. Pol.* 1896 nr 71-72 [rec. odczytu]. — J. FIDLER. *Kur. Niedzielnny* 1896 nr 8. — J. N. *Głos* 1896 nr 6. — P. *Wiek* 1896 nr 70, 72 [rec. odczytu]. — *Ateneum* 1896 t. 1 s. 208-210. — *Biesiada Lit.* 1896 t. 41 s. 64. — *Dzien. dla Wszystkich* 1896 nr 70-71. — *Głos* 1896 nr 14. — *Prawda* 1896 nr 13. — Dr F. C. *Przegl. Pol.* 1897 t. 123 s. 157-158. — K. *Gaz. Warsz.* 1897 nr 300. — *Zg. Gaz. Pol.* 1897 nr 281. — *Wędrowiec* 1897 nr 41. — KIMONT. *Ateneum* 1898 t. 1 s. 578.

Obrazy Korsyki. K. BARTOSZEWICZ. *Przegl. Lit.* 1896 nr 9-10. — R. JUNGIEWICZ. *Kur. Niedzielnny* 1896 nr 1. — -r- [M. ROLLE]. *Gaz. Lw.* 1896 nr 249. — WER. [A. SKRZYŃECKI]. *Wędrowiec* 1896 nr 41. — xxx [J. TOKARZEWICZ]. *Ateneum* 1896 t. 4 s. 578-580. — *Biesiada*

Lit. 1896 t. 42 s. 292. — *Niwa* 1896 nr 42. — F. KONECZNY. *Przegl. Powsz.* 1897 t. 53 s. 268-271. — S. SROKOWSKI. *Przegl. Pol.* 1897 t. 126 s. 328-329.

W stolicy padyszacha. W. BUKOWIŃSKI. *Bluszcz* 1897 nr 10 [rec. odczytu]. — Ks. J. CH. [J. CHARSZEWSKI]. *Przegl. Katol.* 1897 nr 43. — K. LASKOWSKI. *Kur. Niedzielnny* 1897 nr 48. — W. ŁOŚ. *Niwa* 1897 nr 44. — J. N. [J. NOWIŃSKI]. *Głos* 1897 nr 11 [rec. odczytu]. — S. POPOWSKI. *Gaz. Pol.* 1897 nr 54. — *Biesiada Lit.* 1897 nr 12 [rec. odczytu]. — *Tyg. Młod i Powieści* 1897 nr 11 [rec. odczytu]. — *Wędrowiec* 1897 nr 48. — *Życie* 1897 nr 9. — K. *Gaz. Warsz.* 1898 nr 11. — S. SCHNÜRPEŁOWSKI. *Gaz. Nar.* 1898 nr 14. — S. SROKOWSKI. *Przegl. Pol.* 1898 t. 127 s. 138-141. — *Ateneum* 1898 t. 1 s. 196.

Nad brzegami Bosny i Narenty. BOL. GORCZ. [B. GORCZYŃSKI]. *Gaz. Warsz.* 1898 nr 280. — WŁODZ. R. [W. RASZEWSKI]. *Dzien. Poz.* 1898 nr 282. — *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1898 nr 256. — *Wędrowiec* 1898 nr 45. — K. *Slovanský přehled* (Praga) 1899 s. 162-163. — K. KASZEWSKI. *Gaz. Pol.* 1899 nr 117. — S. SROKOWSKI. *Przegl. Pol.* 1899 t. 132 s. 133-135. — W. WIECKI. *Przegl. Powsz.* 1899 t. 64 s. 260-261.

Listy z Sycylii. W. BUKOWIŃSKI. *Bluszcz* 1899 nr 11 [rec. odczytu]. — P. *Wiek* 1899 nr 59 [rec. odczytu]. — P. [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]. *Prawda* 1899 nr 12 [rec. odczytu]. — W. P. *Gaz. Pol.* 1899 nr 59 [rec. odczytu]. — BOL. GORCZ. [B. GORCZYŃSKI]. *Gaz. Warsz.* 1900 nr 40. — L. R. [L. RUTKOWSKI]. *Ateneum* 1900 t. 1 s. 459-460. — W. WIECKI. *Przegl. Powsz.* 1900 t. 66 s. 431-432. — W. *Tyg. Ilustr.* 1900 nr 8. — S. SROKOWSKI. *Przegl. Pol.* 1901 t. 141 s. 143-146. — H. GALLE. *Książka* 1902 nr 9.

W Pirenejach. L. R. [L. REIN-SCHMIDT]. *Gaz. Warsz.* 1900 nr 188. — W. WIECKI. *Przegl. Powsz.* 1900 t. 67 s. 274-275. — *Prawda* 1900 nr 10 [rec. odczytu]. — *Wiek Ilustr.* 1900 nr 64. — K. K. *Dzien. Pol.* 1901 nr 17. — S. SROKOWSKI. *Przegl. Pol.* 1901 t. 140 s. 515-516.

Podniebem Dalmacji. L. REIN-SCHMIDT. *Gaz. Warsz.* 1901 nr 185. — *Tyg. Pol.* 1901 nr 20. — O. *Tyg. Ilustr.* 1902 nr 8. — S. SROKOWSKI. *Przegl. Pol.* 1902 t. 146 s. 351-352.

W Tunisie i na Malcie. -j-. *Gaz. Pol.* 1902 nr 74 [rec. odczytu]. — O. *Tyg. Ilustr.* 1902 nr 8. — S. SROKOWSKI. *Przegl. Pol.* 1902 t. 146 s. 350-

-351. — *Wiek Ilustr.* 1902 nr 76 [rec. odczytu]. — J. LORENTOWICZ. *Gaz. Pol.* 1905 nr 31. — *Gaz. Warsz.* 1905 nr 33.

My czy oni na Szląsku polskim? B. KOSKOWSKI. *Książka* 1902 nr 9.

W północnej Afryce. A. K. *Kronika Rodz.* 1903 nr 15. — Z. S. [Z. SARNECKI]. *Gaz. Lw.* 1903 nr 43. — *Bluszcz* 1903 nr 8. — *Dzien. Pol.* 1903 nr 314. — *Gaz. Warsz.* 1903 nr 75. — *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1903 nr 16.

Wśród ruin Grecji. (L.) [J. LORENTOWICZ]. *Kur. Codz.* 1903 nr 293. — *Gaz. Warsz.* 1903 nr 308. — *Kur. Warsz.* 1903 nr 68 [rec. odczytu]. — E. *Przegl. Powsz.* 1904 t. 82 s. 142-143. — *Z Kraju i ze Świata* dod. *Gońca Warsz.* 1938 nr 7.

Łądem i morzem. *Wiek Ilustr.* 1902 nr 330 [rec. odczytu pt. Z mojego pobytu w Kastylji]. — *Gaz. Warsz.* 1904 nr 323. — A. DROGOSZEWSKI. *Książka* 1905 nr 5. — *Tyg. Ilustr.* 1905 nr 10. — A. REJOWICZ. *Przegl. Powsz.* 1906 t. 91 s. 220-222.

W ojczyźnie bohatera. K. [J. KOTARBIŃSKI]. *Gaz. Warsz.* 1905 nr 213. — J. L. [J. LORENTOWICZ]. *Gaz. Pol.* 1905 nr 250. — A. R. *Przegl. Powsz.* 1907 t. 93 s. 243.

W dolinach krwi. hg. [H. GALLE]. *Wędrowiec* 1906 s. 584. — Z. S. [Z. SARNECKI]. *Głos Narodu* 1906 nr 8. — *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1906 nr 26. — *Nowy Sztandar* 1908 nr 31.

Nad grobem wielkiego patrioty. A. E. BALICKI. *Przegl. Pol.* 1906 t. 159 s. 549-550.

Mickiewicz jako najszczytniejsze wcielenie miłości kraju. *Nowy Sztandar* 1908 nr 36. — *Pol. Macierz Szkolna* 1917 nr z 20 grudnia.

Ojczyzna w pierwszych poezjach Mickiewicza. T. PINI. *Pam. Lit. R.* 6 (1907) z. 4 s. 524-525. — *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1907 nr 265. — *Nowy Sztandar* 1908 nr 36.

Ostatnie chwile Mickiewicza. *Polen* (Wiedeń) 1916 s. 53 [rec. tłum. niem.].

Obrazy i obrazki Wenecji. *Przegl. Katol.* 1910 nr 32.

Śląsk polski. b. a. *Świat* 1920 nr 16.

Recenzje przekładów

M. C. Hippeau: Wychowanie publiczne w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. *Tyg. Ilustr.* 1876 t. 1 s. 189.

BELZA WŁADYSŁAW (1847—1913)

Pseud. i krypt.: Autor „ANTOLOGII POLSKIEJ”; B.; B-A WŁ.; LEON ROGALSKI; W.B.; W.B.; WŁ. B.; WŁ. B-A; WŁADYSŁAW; WŁADYSŁAW B.; WŁADYSŁAW B-A; WŁADYSŁAW OSTROWSKI; WŁADYSŁAW PIAST.

Poeta, krytyk literacki, pisarz dla dzieci.

Ur. 17 października 1847 w Warszawie, syn Józefa, profesora Instytutu Agronomicznego w Marymoncie, i Bogumiły Augusty z Ostrowskich. Uczęszczał do gimnazjum rządowego w Warszawie, następnie do Szkoły Junkierskiej w Kazaniu. Po powrocie do Warszawy słuchał w latach 1866-1868 wykładów o literaturze w warszawskiej Szkole Głównej. W 1868 przebywał w Krakowie i Lwowie oraz odbył podróż do Włoch, Szwajcarii i Francji. W 1869 zamieszkał w Poznaniu, gdzie był współpracownikiem *Sobótki* i *Dziennika Poznańskiego* oraz współzałożycielem *Tygodnika Wielkopolskiego* i założycielem pisma dla dzieci *Promyk*. Z końcem roku 1871 został jednak wydalony z granic zaboru pruskiego z powodu donosu policyjnego oskarżającego go o działalność polityczną. Schronił się wtedy do Pragi, a w 1872 osiadł na stałe we Lwowie. Tutaj kształcił się na wydziale humanistycznym uniwersytetu, pracował w redakcji *Gazety Narodowej* i *Dziennika Polskiego*, a w 1882 został stałym pracownikiem Zakładu Narodowego im. Ossolińskich. Z jego działalności lwowskiej wymienić nadto trzeba: założenie w 1876 pisma *Towarzystw Piłnych Dzieci*; zorganizowanie w 1880 Koła Literacko-Artystycznego, którego przez kilka lat był sekretarzem; założenie wraz z J. I. Kraszewskim w 1883 Macierzy Szkolnej; wreszcie współudział w założeniu w 1886 Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza. Zmarł 29 stycznia 1913 we Lwowie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Podarek dla grzecznych dzieci. W-wa 1867.

2. Z wiosny. Poezje. W-wa 1868.

Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory W. Górskiego.

3. Pieśni liryczne. W-wa 1868.

4. Zamek grojecki. Obrazek z naszej przeszłości, podług miejscowej legendy. Kr. 1869. Przedr. zob. poz. 14.

5. Z doli — niedoli. Pieśni. Kr. 1869.

6. Sprawa Barbary Ubryk. Kr. 1869.

7. Emancypantka. Obrazek sceniczny w 1 akcie. *Mrówka* 1869 s. 367-370, 384-386, 410-411. Wyd. osob. Poz. 1870.

8. Abecadlnik w wierszykach dla starszej dziatwy polskiej. Kr. 1869. Wyd. nast.: wyd. 2 pomnożone. Poz. 1870; wyd. 3 Poz. 1870; wyd. 4 Złoczów 1893.

9. Kasper Karliński. Poemat dramatyczny w 3 aktach. *Tyg. Wielkop.* 1870 nr wstępny [fragm.]; przedr. całości zob. poz. 14.

9a. Prolog wygłoszony przy otwarciu sceny narodowej w Poznaniu, dn. 13 stycznia 1870. Poz. 1870.

10. Poezje. Wydanie nowe. Poz. 1871.

11. Złote literki. Nowa książeczka dla dzieci. Lw. 1872.

12. Słowiczek. Komedyjka ze śpiewkami w 1 akcie naśladowana... Lw. 1873. Wyd. nast.: Chicago 1896; Lw. 1901 *Bibl. Teatrów Amatorskich* 100; Lw. 1903.

Muzyka W. Czerwińskiego.

13. Wiązanie Adasia. Poz. 1873.

14. Poezje. Wyd. zupełne. Lipsk 1874 *BPP* t. 68.

Zawartość: tu m. in.: Zamek grojecki. (Zob. poz. 4); Kasper Karliński. (Zob. poz. 9).

15. Zaklęte dzwony. Legenda z dziejów polskich. *Warta. Książka zbior.* Poz. 1874 s. 79-80 [fragm.]. Wyd. osob. Lw. 1876. Wyd. nast.: wyd. 2 Lw. 1894; wyd. 3 Lw. 1906.

16. Wincenty Pol. Z osobistych wspomnień. *Tydzień* 1874 nr 13-15. Wyd. osob. pt. Wincenty Pol. Wspomnienie w 40 rocznicę zgonu poety. Kr. 1912. Zob. też poz. 34 i 39.

17. Upominek dla Adasia. Lw. 1875.

18. Świątek dziecięcy w trzydziestu dwóch obrazkach. Lw. 1880. Wyd. nast.: Lw. 1883 [1880]; Lw. [1884].

19. Dzieci i ptaszki. Lw. 1881. Wyd. nast.: wyd. 2 Lw. 1886; wyd. 3 Lw. 1907. Przekład czes.: J. F. Khun. Praga 1894.

20. Wanda. Opera w 4 aktach. Lw. 1882.
Muzyka H. Jareckiego.
Rkps Ossol. sygn. 4717/I.
21. Matka. Dwanaście obrazków z ma-
leńskiego świata. Lw. 1882. Wyd. nast.:
wyd. 2 Lw. 1891; wyd. 3 Lw. 1903.
22. O zmroku. Dwadzieścia cztery po-
wiastek dla młodocianego wieku. W-wa
1883.
Przekład czes.: J. F. Khun. Praga 1894.
23. Dobry syn. Bajka sprzed lat ty-
siąca. Lw. 1883. Wyd. nast.: wyd. 2 Lw.
1888; wyd. 3 Lw. 1893; Lw. 1903; Lw.
1905. Wersja ocenzonej: pt. Baśń
o dobrym synu. Wedle ludowego poda-
nia. W-wa 1899.
Przekład czes.: J. Nečas. Velké Meziříčí
1884.
24. Kronika potoczna i anegdotyczna
z życia Adama Mickiewicza na podstawie
opisu wiarygodnych świadków. Lw. 1884.
Wyd. skrócone Lw. 1884.
25. Iwonicz i jego okolice. *Gaz. Lw.*
1885 nr 64-69 pt. Iwonicz i Rymanów.
Wyd. osob. Lw. 1885.
26. Królowa Korony Polskiej. Żywot
Najświętszej Marii Panny, Matki Chry-
stusa Pana. Lw. 1885. Wyd. nast.: wyd. 2
Lw. 1900; wyd. 3 Lw. 1906.
27. Maryla i jej stosunek do Mickie-
wicza. *Spr. z Czynności Zakładu Nar.
im. Ossolińskich za r. 1885*. Lw. 1885
s. 31-90 i odb. W-wa 1886; *Kraj* 1885
nr 46 [fragm.]. Wyd. osob. Lw. 1885.
Wyd. nast.: W-wa 1886; wyd. 2 [!] W-wa
1887; wyd. 3 [!] Złoczów 1895; Złoczów
[ok. 1900]; Złoczów 1927. Zob. też poz. 39
i 49.
28. Dawni królowie tej ziemi. Złoczów
1887. Wyd. nast.: wyd. 2 Złoczów 1895;
wyd. 3 Złoczów 1905.
29. Podarek noworoczny dla dzieci.
Zbiór wierszyków i bajeczek. Złoczów
1887.
30. Ostatnie chwile i pogrzeb Adama
Mickiewicza. Według współczesnych źró-
deł. Lw. 1890. Por. też poz. 34, 39 i 49.
31. Poezje. Lw. 1892.
32. Krynica. W stuletnią rocznicę od-
dania tutejszych źródeł na użytek pub-
liczny. *Krynica* 1893 nr 13-15. Wyd. osob.
Lw. 1893.
33. Czarodziejska książeczka. Lw. 1893.
Współautor: S. Rossowski.
34. Miscellanea. Szkice, typy i obrazki.
Lw. 1894. Przedr. zob. poz. 39. Zob. też
poz. 49.
Zawartość: Książki na strychu. (*Ognisko
Domowe* 1886 nr 69); Dawne prospekty księ-
garskie; Wspomnienie o W. Polu. (Zob. poz. 16);
Powrót taty. (*Gaz. Lw.* 1883 nr 149); Pogrzeb
Wieszcza. (Por. też poz. 30); Brat poety. (*Prze-
gl. Lit.* dod. *Kraju* 1890 nr 52 i *Pam. Tow. Lit. im.
A. Mickiewicza* R. 4 (1890) s. 185-191); Dziwadła
literackie. (*Sobótka. Księga zbior. na uczenie ...
S. Goszczyńskiego*). Lw. 1875 s. 317-328); Świat
legendowy Polski; Wasilko; Gwiazdka.
35. Katalog biblioteki Mickiewiczow-
skiej zebranej w ciągu lat piętnastu. Lw.
1896.
36. Dla dzieci. Wybór pism. Lw. 1897.
37. U kolebki Wieszcza. Żywot A.
Mickiewicza. Lw. 1898.
38. Katechizm polskiego dziecka. [Wier-
sze]. Lw. 1900. Wyd. nast.: wyd. 2 Lw.
1901; wyd. 3 Lw. 1902; wyd. 4 Lw. 1904;
wyd. 5 Lw. 1912; wyd. 6 Kr. 1913;
Kijów 1916; Charków 1916; W-wa 1917;
W-wa 1924; Londyn 1943 z przedmową
W. Majewskiego; Hamburg 1945; Mo-
nachium 1946.
39. Szkice, wspomnienia, obrazki. W-wa
1901. Zob. poz. 34, zob. też poz. 49.
Zawartość: Maryla i jej stosunek do Mic-
kiewicza. (Zob. poz. 27); Brat poety; Powrót taty;
Król Hieronim w Nowogródku. (*Przew. Nauk.
i Lit.* 1898 s. 343-345); Mickiewicz kompozytorem;
Mickiewicz o Bürgerze. (*Pam. Tow. Lit. im.
A. Mickiewicza* R. 1 (1887) s. 113-118); Krakow-
ska edycja „Konrada Wallenroda”. (*Pam. Tow.
Lit. im. A. Mickiewicza* R. 3 (1889) s. 290-296);
Kartka Goethego. (*Iris* 1899 nr 3); Pogrzeb Wiesz-
cza. (Por. też poz. 30); Wspomnienie o W. Polu.
(Zob. poz. 16); Dziwadła literackie; Świat daw-
nych legend; Dawne prospekty księgarskie;
Wasilko; Książki ze strychu.
40. Wrażenia z Wenecji. Luźne szkice
i notatki. *Prze-
gl. Pol., Społ. i Lit.* 1901
nr 21-31. Wyd. osob. Lw. 1901.
41. Wrażenia z podróży. *Słowo Pol.*
1901 nr 338-344, 368-370, 381, 425-429,
1902 nr 60-62, 72-74. Wyd. osob. Lw.
1903.
42. Dla drogiej dzieci. Wybór wierszy.
Lw. 1907.
43. Baśń o królownie na drewnianych
nóżkach. *Kur. Warsz.* 1907 nr 89. Wyd.
osob. Lw. 1907. Wyd. nast. Londyn 1957.
44. Młodość Sobieskiego. W-wa 1908.
45. Ołowiany żołnierz i inne powiastki
dla młodego wieku. W-wa 1909.
46. Wiarusy. Obrazki z życia i przygód
żołnierzy polskich. Lw. 1909.
Rkps Bibl. Miejska w Bydgu. sygn. 331.

47. Historia o strasznym potworze. Opowiadanie z bajecznych czasów dla młodego wieku. Lw. 1909.

Współautor: J. Horain.

48. Z Wenecji do Neapolu. Wrażenia z podróży. Kr. 1910.

49. Z epoki Mickiewicza. Lw. 1911.

Zawartość: (powtórzenie materiałów Mickiewiczowskich z tomu „Szkice, wspomnienia, obrazy”). Zob. poz. 39) oraz: Z pobytu Mickiewicza w Dreźnie; Celina Mickiewiczowa. (*Słowo Pol.* 1905 nr 550 pt. *Żona poety*); Mickiewicz na polowaniu. (*Tyg. Ilustr.* 1886 nr 170 pt. *Powrót Mickiewicza z polowania*); Zgon Mickiewicza. (Por. poz. 30); Na sprowadzenie zwłok Mickiewicza. (*Świat* 1890 nr 13); Na powitanie roku Mickiewiczowskiego; Epilog uroczystego przedstawienia. (Wyd. osob. pt. *Epilog ku czci Adama Mickiewicza*. Lw. 1898); Na odsłonięcie kolumny Mickiewicza. (Wyd. osob. pt. *Na pamiątkę odsłonięcia pomnika Adama Mickiewicza*. Lw. 1904).

50. Z odległej przeszłości. Obrazy historyczne. Lw. 1911.

51. Dwie wyspy polskie na wodach Adriatyku. *Gaz. Lw.* 1911 nr 90. Wyd. osob. Lw. 1911.

52. Babuleńka. Opowiadanie wierszem dla dzieci. Lw. 1911.

Rkp. Bibl. Miejska w Bydż. sygn. 340.

53. Z chłopą król. Starą, ale bardzo ucieśną historię na swój sposób opowiedział... Lw. 1912.

54. Dla polskich dzieci. Wybór pism wierszem. Lw. 1912.

Nadto teksty do pieśni, okolicznościowe ulotki wykształcone i inne, poza wymienionymi — utwory dla dzieci.

Rękopisy drobnych utworów znajdują się w Bibl. Ossol. sygn. 3539/I, 12033/III, 12179/III, 12420, 12425, 12752/III, 13151/II; Bibl. Nar. sygn. 7153, Bibl. PAN w Kr. sygn. 2073, Bibl. Jagiel. sygn. 6031 IV oraz w Bibl. Miejskiej w Bydż. sygn. 217, 352.

Utwory literackie, artykuły krytyczne i publicystyczne zamieszczano w czasopiśmie: *Ananas* (1886, 1891), *Aniol Stróż* dod. *Gaz. Gdańskiej* (1894-1895), *Biblioteczka dla Działwy* dod. *Tyg. Pol.* (1904), *Biesiada Lit.* (1880-1881, 1896, 1899, 1903, 1906), *Bluszcz* (1868), *Chata* (1872, 1875-1876), *Chwila* (1907), *Czas* (1869, 1880, 1883, 1911), *Dwutyg. dla Kobiet* (1880-1883), *Dzien. Chicagoski* (1892-1893, 1895, 1897, 1899-1903, 1905, 1910-1913), *Dzien. Cieszyński* (1911), *Dzien. Kujawski* (1902), *Dzien. Lit.* (1870),

Dzien. Mód (1872-1873), *Dzien. Pol.* (1881, 1883, 1885, 1887-1889, 1892-1894, 1896, 1900), *Dzien. Powsz.* (1907), *Dzien. Poz.* (1869-1870, 1872, 1875, 1882, 1895, 1909), *Dzien. Wil.* (1907), *Dzieni* (1904), *Dzieni Świąty* (Chicago 1897), *Dzwon Wielkop.* (1878), *Dzwonek* (1870, 1872), *Echo* (1880, 1883), *Echo Muz.*, *Teatr. i Artyst.* (1897), *Gaz. Kielecka* (1879), *Gaz. Lw.* (1880, 1883, 1885, 1890, 1894-1897, 1901-1902, 1905, 1909, 1911-1912), *Gaz. Nar.* (1872, 1875, 1882-1884, 1893, 1897), *Gaz. Pol.* (Chicago 1895-1897, 1902-1903, 1905, 1911), *Gaz. Pol.* (Czerńniowce 1884, 1890, 1898, 1902), *Gaz. Tor.* (1869), *Gaz. Warsz.* (1902), *Gaz. Wielkop.* (1872), *Goniec* (1890), *Goniec Wielkop.* (1883), *Gość Niedzielny* (1901), *Gość Świąteczny* (1901, 1904), *Grzmot* (Kr. 1897), *Gwiazda* (Lw. 1869), *Gwiazdka Cieszyńska, Ilustr. Kur. Codz.* (1912), *Interes* (Kr. 1906), *Iris* (1899), *Iskra* (1887), *Jutrzenka* (Kolomyja 1870), *Kalina* (1869), *Kraj* (1883, 1885-1886, 1891-1892, 1897), *Kronika Codz.* (1877), *Kronika Powsz.* (1912-1913), *Kronika Rodz.* (1906), *Krynica* (1893), *Kur. Codz.* (1867, 1883-1884, 1897), *Kur. Lw.* (1895, 1904), *Kur. Nowojorski* (1898), *Kur. Pol.* (1875), *Kur. Por.* (1889), *Kur. Poz.* (1872, 1876, 1882, 1897, 1906, 1909, 1911), *Kur. Warsz.* (1884-1886, 1888, 1894, 1897, 1907, 1909, 1911), *Kwart. Chyrowski* (1912), *Lech* (1878), *Lechita* (1907), *Mały Świątek* (1887-1888, 1908, 1913), *Mies. Galicyjskiego Tow. Ochrony Zwierząt* (1877), *Mody Nasze* (Lw.), *Mrówka* (1869-1870), *Muza* (1891-1892), *Naród Pol.* (Chicago 1904-1905), *Nasz Kraj* (1906), *Niedziela* (Lw.), *Niedziela* (Częstochowa 1885, 1896, 1898, 1903), *Niewiasta* (Biała 1910), *Niewiasta Katol.* (Krosno 1911), *Niewiasta Pol.* (1900, 1902), *Nowa Reforma* (1883), *Nowe Mody* (1896-1897), *Nowiny ze Świata* (1869), *Obrona Ludu* (1906, 1909), *Ognisko Domowe* (1884, 1886), *Ognisko Rodz.* (1899), *Ojczyzna* (Lw.), *Opiekun Domowy* (1866-1868, 1870, 1886), *Opiekun Dzieci Naszych* (1873), *Opiekun Pol. Dzieci* (1869-1870), *Pam. Lit.* (1913), *Pielgrzym* (Pelplin 1872), *Pogoń* (Tarnów 1912), *Polak* (1900), *Polnische Post* (Wiedeń 1908-1909), *Poradnik Teatrów i Chórów Włościańskich* (1912-1913), *Postęp* (Kr. 1910), *Praca* (Poz. 1897, 1901-1913), *Prawda* (Kr. 1910), *Promyk* (Poz. 1871), *Promyk* (Lw. 1872), *Promyk* (1904), *Przedświt* (1901-1902), *Przegl. Lit. dod. Kraju* (1879, 1887-1890), *Przegl. Lw.* (1875, 1880, 1882-1883), *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* (1888-1892, 1899, 1900-1907), *Przegl. Tyg.* (1866-1869, 1886), *Przew. Ginnastyczny* (1887,

1906), *Przew. Nauk. i Lit.* (1898), *Przodownica* (1903, 1909), *Przyj.* (Wil. 1910, 1913), *Przyj. Domowy* (1875, 1877, 1881, 1885), *Przyj. Działwy* *dot. Gaz. Grudziądzkiej* (1901), *Przyj. Dzieci* (1862-1864, 1866-1867, 1870, 1881-1882, 1888-1889, 1905), *Przyj. Dzieci i Młodzieży* (1872), *Przyj. Ludu* (Wil. 1906), *Reforma* (Kr.), *Roczn. Kola Lit.-Artyst. we Lw.* (1896-1897), *Rodzina Chrześcijańska* (1906), *Rok* (1881), *Ruch Katol.* (Lw.), *Ruch Lit.* (1875, 1877-1878), *Słowo Pol.* (1898, 1901-1902, 1905-1906, 1909-1913), *Sobótka* (1869-1871), *Sowizdrzał* (1913), *Spr. z Czynności Zakładu Nar. im. Ossolińskich* (1885), *Strzecha* (1871-1873), *Szczutek* (1880-1881, 1894), *Szkice Spół. i Lit.* (1875), *Szkola* (1894, 1906), *Świat* (Kr. 1888-1890, 1892, 1894), *Świat* (W-wa 1876, 1878), *Świątek* (Lw.), *Świątek Dziecięcy* (W-wa), *Towarzysz* (1870, 1882-1883), *Towarzysz Pilnych Dzieci* (1876-1877, 1879-1880, 1882-1883), *Tydzień Lit., Artyst., Nauk. i Spół.* (1874-1878), *Tydzień Pol.* (1879-1881), *Tyg. Chrzanowski* (1909), *Tyg. Ilustr.* (1867, 1869, 1872, 1882, 1884-1888, 1897, 1901-1902), *Tyg. Mód, Tyg. Nar.* (1900), *Tyg. Nar. Ilustr.* (1910), *Tyg. Słowa Pol. dod. Słowa Pol.* (1903), *Tyg. Wielkop.* (1870-1873), *Warta* (1874-1877, 1886), *Wędrowiec* (1868, 1897), *Wiara i Ojczyzna* (Chicago 1892), *Wieczory Rodz.* (1880, 1893, 1899, 1900-1901, 1903-1906, 1909-1911, 1913), *Wiek* (1880, 1905), *Wiek Młody* (1895, 1897, 1902), *Wielkopolanin* (1883), *Wielkopolanin* (Pittsburg 1905, 1908), *Wieniec* (1875), *Włościanin* (1869), *W Obrobie Prawdy* (1909), *Z Chyrowa* (1906-1907, 1909, 1913), *Zgoda* (Chicago 1897, 1903-1905, 1907, 1909-1910, 1912), *Ziarno* (1910), *Ziemia Lubel.* (1912), *Zorza* (1868, 1901, 1903-1904, 1910), *Zwierciadło* (Bochum 1895-1898), *Żywy Dzień.* (Lw. 1901).

Ponadto w książkach i wydawnictwach zbiorowych: *Adam Mickiewicz. Życie i dzieła. Książka zbior.* Kr. 1892, *Adamowi Krechowickiemu.* Lw. 1908, *Album Muzeum Nar. w Raperswilu.* Lw. 1876, *Antologia współcz. poetów pol.* Ułożył K. Króliński. Lw. 1908, *Ź. Czecha kalendarz kr.* Kr. 1893; toż 1898, *Dla bezdomnych dzieci. Jednodniówka.* Lw. 1902, *Dla głodnego ludu. Jednodniówka akademicka.* Kr. 1890, *Dla Stryja.* Lw. 1886, *Dla Szląska. Książka zbior. na rzecz gimn. pol. w Cieszynie.* Lw. 1895, *Dla włościan.* Lw. 1890, *Dla Zagrzebia.* Lw. 1881, *Festival festynowy.* Lw. 1890, *Goplana.* Poz. 1871, *Gospodarz. Kalendarz* Kr. 1906, *Ilustr. kalendarz powsz. galicyjski.* Lw. 1897, *Ź. Jaworskiego kalendarz pol. ilustr.* W-wa 1866, *Jednodniówka.* Lw. 1880, *Jedno-*

dniówka na dochód „Znicza”. Poz. 1909, *Kalendarz domowy 1867, Kalendarz „Posłańca Serca Jezusowego” na r. 1912.* Kr. 1911, *Kalendarz „Tarnowianin”.* Tarnów 1902, *Kalendarz „Zorzy”, Katalog wydawn. księgarni F. Westa, wyd. w 50 rocznicę.* Brody 1913, J. Kochanowski: *Wszystkie dzieła polskie.* T. 1. Lw. 1882, *Księga pamiątk. jubileuszu Ź. J. Kraszewskiego.* Kr. 1881, „*Kur. Codz.” Premium.* W-wa 1888, *Lwówianka.* Lw. 1893, *Lwów — Janów. Jednodniówka.* Lw. 1898, *Młoda Polska w pieśni.* Ułożył C. Jankowski. W-wa 1898, *Noworoczn. ilustr. dla Polek.* W-wa 1865, *Noworoczn. przez listonosza na r. 1871.* Lw. 1871, *Odczyty Tow. Oświaty Lud. we Lw.* Lw. 1899, *O północy.* Jarosław 1903, *Pamięci Adama.* Petersb. 1890, *Pol. kalendarz mariański.* Kr. 1903, toż Kr. 1906, Kr. 1907, Kr. 1908, *Rok 1900. Jednodniówka na dochód ubogich i chorych.* Poz. 1900, *Sami sobie.* W-wa 1900, *Scena ludowa.* Ułożył i zebrał J. Chociszewski. Gniezno 1900, *Silva rerum na pamiątkę festynu akademickiego w r. 1891.* Lw. 1891, *Słowem i czynem.* W-wa 1905, *Sobótka. Księga zbior. na uczczenie ... S. Goszczyńskiego.* Lw. 1875, *Upominek działwie pol.* Kr. 1896, *Wanda. Noworoczn.* Lw. 1869, *Warta. Książka zbior.* Poz. 1874, *Wielki ilustr. kalendarz powsz.* Kr. 1905, A. Wybranowski: *Gawędy z minionych lat.* Lw. 1909, *Zakopianka. Jednodniówka.* Zakopane 1901, T. Zubrzycki: *Ludzie — olbrzymy.* Lw. 1911.

Przekłady

V. Hálek: *Wieczorne pieśni.* *Fragm.: Tyg. Wielkop.* 1871 nr 16, 18, 20, 1872 nr 5, 1873 nr 3; *Dzien. Mód* 1872 nr 6; *Strzecha* 1872 nr 13; *Świt* 1872 nr 19. *Wyd. osob. całości* Lw. 1873. *Wyd. nowe* Złoczów 1893.

Ponadto tłumaczył drobne utwory następujących autorów: F. Freiligrath, R. Hammerling, H. Heine, T. Hood, V. Hugo, E. Krásnohorská, H. Longfellow, N. A. Niekrasow, J. Neruda, T. J. Padurra, E. Pailleron, L. Paté, S. Petöfi, A. Puszkina, F. Schiller, V. Štulc, A. de Vigny.

Prace edytorskie

1. *Antologia polska. Wybór najcenniejszych utworów poetów polskich.* Lw. 1880. *Wyd. nast.: wyd. 2 pomnożone* Lw. 1881; *wyd. 3 pomnożone* Lw. 1887; *wyd. 4* Lw. 1906.

2. *Antologia obca. Wybór najcenniejszych utworów poetów cudzoziemskich.* Lw. 1882.

3. Sobieski w poezji polskiej. Głosy poetów polskich o bohaterskim obrońcy Wiednia. Lw. 1883.

4. Żydzi w poezji polskiej. Głosy poetów o Żydach. Lw. 1883. Wyd. 2 Lw. 1906.

5. Kobieta w poezji polskiej. Głosy poetów o kobiecie. Kr. 1885. Wyd. 2 W-wa 1907.

6. Wasi rówieśnicy. Dwadzieścia cztery obrazków z młodości sławnych ludzi w Polsce. Lw. 1885. Wyd. odmienne Lw. 1885. Wyd. nast. pt. Dzieci polskie w dawnych czasach. W-wa 1901; W-wa 1907.

7. J. I. Kraszewski: Poezje. Lw. 1888.

8. Księga aforyzmów, myśli, zdań, uwag i sentencji ze stu pisarzy polskich wybranych. Lw. 1888. Wyd. nast. pt. Złote ziarna zebrane z dzieł pisarzy polskich. Poz. 1907.

9. A. Mickiewicz: Początek I księgi „Pana Tadeusza” w przekładach na 9 języków europejskich. Lw. 1889. Wersja francuska: Lw. 1888.

10. Album pamiątkowe Adama Mickiewicza. Lw. 1889. Wyd. 2 Lw. 1898.

11. Ojczyzna w pieśniach poetów polskich. Głosy poetów o Polsce. Lw. 1901. Wyd. 2 powiększone Lw. 1907.

Rkps. Bibl. Ossol. sygn. 5249/I.

Listy i materiały

1. Do J. I. Kraszewskiego 224 listy z 1868-1887. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6484 IV t. 25/I, 6485 IV t. 25/II, 6486 IV t. 26, 6487 IV t. 27.

2. Do K. Libelta 5 listów z 1870-1874. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6004 III t. 1.

3. Do S. Nowińskiego 3 listy z 1871-1889. Rkps Ossol. sygn. 5247/I.

4. Do A. B. Brzostowskiego 15 listów z 1871-1912. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 48.

5. Do S. Goszczyńskiego z 1875. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2952.

6. Do W. Gubrynowicza z 1875. Rkps Bibl. Jagiel. Koresp. Kraszewskiego sygn. 6487 IV t. 27.

7. Do T. Lenartowicza 16 listów z 1875-1892. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2028 t. 1.

8. Do W. Kętrzyńskiego 31 listów z 1876-1912. Rkps Ossol. sygn. 6205/II.

9. Do H. Modrzejewskiej z 1877. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 9136. Ogl. w: Kores-

pondencja Heleny Modrzejewskiej i Karola Chłapowskiego. Wybór i oprac. J. Got i J. Szczublewski. T. 1. W-wa 1965.

10. Do zakładu fotograficznego W. Rzewuskiego z 1877. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 4953.

11. Do A. Wołyńskiego 7 listów z 1877-1878. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 5845 II, oraz 4 listy z 1879-1890. Rkps Ossol. sygn. 3657/II t. 1.

12. Do S. Buszczyńskiego 2 listy z 1877-1879 i 2 listy z 1882-1884. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2064 t. 2-3.

13. Do J. Blizińskiego 112 listów z 1877-1892. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6999 III t. 1, 7600 III t. 2, 6701 III t. 3, 6702 III t. 4.

14. Do redakcji z 1878. *Wiek* 1878 nr 122.

15. Do J. Łepkowskiego 2 listy z 1879. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6007 II.

16. Do W. Maleszewskiego 2 listy z 1879-1882. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7054.

17. Do nieznanego adresata z 1882. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory Dynowskich.

18. Do H. Biegeleisena z 1883. Rkps Ossol. sygn. 6256/I.

19. Do redakcji z 1883. *Kraj* 1883 nr 44.

20. Do S. Tomkowicza z 1883. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 1976.

21. Do W. Eliasza-Radzikowskiego 8 listów z 1883-1903. Rkps Ossol. sygn. 12009/II.

22. Do W. Szymanowskiego z 1884. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6712 III t. 1.

23. Do W. L. Anczyca z 1885. Rkps Bibl. Jagiel. Koresp. Kraszewskiego sygn. 6487 IV t. 27.

24. Do J. Łozińskiego 5 listów z 1885-1889. Rkps Ossol. sygn. 6515/II.

25. Do A. Wiślickiego 2 listy z 1886-1889. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 80.

26. Do A. Walickiego 15 listów z 1886-1890. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2974.

27. Do nieznanego adresata z 1887. Rkps Bibl. Jagiel. Koresp. Kraszewskiego sygn. 6487 IV t. 27.

28. Do redakcji list otwarty z 1887. *Dzien. Pol.* 1887 nr 112.

28a. Do M. Bałuckiego 2 listy z 1887, 1897. Rkps IS PAN w W-wie nr inw. 285.

29. Do Z. Sarneckiego 19 listów z 1887-1890, 1903, 1910. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6713 III t. 1.
30. Do redakcji *Niedzieli* z 1888. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory Dynowskich.
31. Do Z. Wolskiego 4 listy z 1889-1896. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 431.
32. Do redakcji z 1889. *Kraj* 1889 nr 6.
33. Do Tow. Przyj. Sztuk Pięknych w Kr. z 1890. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6037 III.
34. Do S. Botwińskiego z 1890. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7029.
35. Do A. Belfikowskiego 2 listy z 1890-1891. Rkps Ossol. sygn. 12639_a/II.
36. Do nieznanego adresata z 1894. Rkps Ossol. sygn. 12186/III_a.
37. Do drukarni W. L. Anczyca 12 listów z 1894-1906. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7261.
38. Do F. Hoesicka z 1894, 4 listy z 1910, 9 listów z 1911-1913. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7120, 2689, 2690, 2692.
39. Do A. Czołowskiego 2 listy z 1895 i 1908. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2770.
40. Do M. Bobrzyńskiego 2 listy z 1896 i 1901. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 8082, 8087.
41. Do redakcji z 1897. *Gwiazdka* (Cieszyn) 1897 nr 51.
42. Do S. Böhma z 1897. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6688 III t. 1.
43. Do H. Sienkiewicza z 1900. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6998 IV t. 1.
44. Do O. Balzera 2 listy z 1901 i 1907. Rkps Ossol. sygn. 7705/I, 7662/II.
45. Do E. Pawłowicza z 1902. Rkps Ossol. sygn. 6828/I.
46. Do redakcji list wierszem z 1907. *Słowo Pol.* 1907 nr 298.
47. Do L. Bernackiego 7 listów z 1910-1913. Rkps Ossol. sygn. 7029/II.
48. Do S. Janowskiego 2 listy z 1912. Rkps Ossol. sygn. 12221/III.
49. Odpowiedź na list K. Chłędowskiego i list tegoż. Ogl. Witold Belza. *Gaz. Bydg.* 1922 nr 78.
50. Do A. Hajdeckiego listy. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2169.
51. Do W. Orkana listy. Rkps Bibl. Jagiel. Koresp. Orkana sygn. 8605.
52. Do Tow. Przyj. Sztuk Pięknych we Lw. 13 listów. Rkps Ossol. sygn. 7450/I.
53. Od różnych osób listy: 194 listy z 1861-1875, 162 listy z 1875-1878, 159 listów z 1877-1879, 124 listy z 1880, 111 listów z 1881, ok. 240 listów z 1882-1909. Rkps Ossol. sygn. 12420/I-12425/I.
54. Od J. Suffczyńskiego 2 listy z 1869 i 1871. Rkps Ossol. sygn. 12042/III.
55. Od K. Libelta z 1871. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6007 II.
56. Od V. Háłka 6 listów z 1871-1874. Ogl. J. Śliziński. *Slavia* (Praga) R. 29 (1960) z. 4 s. 588-593.
57. Od różnych osób 2301 listów z 1872-1913. Rkps Ossol. sygn. 12646/II-12664/III.
58. Od J. I. Kraszewskiego z 1874. Rkps Bibl. Miejska w Bydg. sygn. 13 c.
59. Od S. Goszczyńskiego 3 listy z 1875. Ogl. S. Pigoń w: S. Goszczyński: Listy... 1823-1875. *Arch. do Dziejów Lit. i Oświaty* S. II t. 4 (1937) s. 478-480.
60. Od M. Biernackiego 6 listów z 1877-1880. Rkps Ossol. sygn. 12421/I-12423/II.
61. Od H. Modrzejewskiej 2 listy z 1878. Rkps Ossol. sygn. 12422/I. Ogl. w: Korespondencja Heleny Modrzejewskiej i Karola Chłapowskiego. Wybór i oprac. J. Got i J. Szczublewski. T. 1. W-wa 1965 s. 403, 414.
62. Od J. Rogosza 2 listy z 1880 i 1881. Rkps Ossol. sygn. 12423/II, 12424/I.
63. Od K. Chłędowskiego 2 listy z 1881. Rkps Ossol. sygn. 12424/I.
64. Od H. Siemiradzkiego z 1881. Rkps Ossol. sygn. 12042/III.
65. Od J. Blizińskiego 36 listów z 1881-1890. Rkps Ossol. sygn. 6198/I.
66. Od S. Belzy 2 listy z 1881 i b. d. Rkps Ossol. sygn. 12425/I, 12423/I.
67. Od M. A. Andriollego 16 listów z 1881-1891. Rkps Ossol. sygn. 6197/I.
68. Od B. Czerwieńskiego z 1882. Rkps Ossol. sygn. 12425/I.
69. Od J. I. Kraszewskiego 78 listów z 1882-1887. Rkps Ossol. sygn. 6200/II.
70. Od K. Brzozowskiego z 1883. Ogl. *Kraj* 1883 nr 43 i *Czas* 1883 nr 43.
71. Od J. Kossaka 29 listów z 1883-1898. Rkps Ossol. sygn. 6199/I.

72. Od M. Bartusówny z 1884. Rkps Ossol. sygn. 5994/II.

73. Od W. Bogusławskiego z 1884. Rkps Ossol. sygn. 12647/II.

74. Od W. Bartynowskiego 5 listów z 1885-1886. Rkps Ossol. sygn. 6840/I, 12531/II, 12532/II.

75. Od J. I. Kraszewskiego z 1886. Ogl. *Ojczyzna* 1887 nr 1.

76. Od E. Pawłowicza 3 listy z 1888-1894. Rkps Ossol. sygn. 6840/I.

77. Od L. W. fragm. listu. Ogl. *Szkola* 1890 s. 324.

78. Od M. Sozańskiego z 1893. Ogl. *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1893 nr 31.

79. Od S. Böhma z 1897. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6688 III t. 1.

80. Od H. Sienkiewicza z 1897. Fotokopia Bibl. Miejska w Bydgu. sygn. 14/9.

81. Od A. Chmiela z 1900. Rkps Ossol. akc. 34/62.

82. Od J. Bilczewskiego z 1911. Rkps Ossol. akc. 34/62.

83. Od W. Bartynowskiego b. d. Rkps Ossol. sygn. 12531/II.

84. Od W. Szansera b. d. Rkps Ossol. sygn. 12042/III.

85. Zob. też J. Loret: Listy V. Hálka do W. Belzy. *Ze Skarbcza Kultury* 1953 z. 2 i odb.; J. Loret: Korespondencja W. Belzy z Czechami. *Roczn. Zakładu im. Ossolińskich* t. 5 (1957) s. 623-665 i odb.

86. Program koncertu księżnej M. Czartoryskiej z udziałem W. Belzy z 1881. Rkps Ossol. sygn. 12424/I.

87. Rachunek z zebranych pieniędzy na odczycie W. Belzy w 1881. Rkps Ossol. sygn. 12424/I.

88. Akta dot. Zakładu Nar. im. Ossolińskich 1890-1912. Rkps Ossol. sygn. 6820/II.

89. Z teki pośmiertnej. *Poradnik Teatrów i Chórów Włościańskich* 1914 nr 3.

90. Papiery i listy rodziny Belzów z różnych lat. Rkps Ossol. sygn. 12663/III-12666/III.

OPRACOWANIA

Zestawienia bibliograficzne: Bibliograficzny spis prac W. Belzy osobno wydanych (1867-1907). Lw. 1907. Ogólnie: K. KANTECKI: W. Belza. *Jutrzenka* (Kołomyja) 1870 nr 9. —

W. PRZYBOROWSKI: Listy o literaturze i młodych literatach warszawskich. *Tyg. Mód* 1870 nr 12. — (Not. biogr.:) *Dzien. Pol.* 1871 nr 215; *Tyg. Wielkop.* 1871 nr 43, 46, 49, 1873 nr 23, 37. — J. M. [J. MOTTY]: Kilka uwag o liryce i lirykach naszych najnowszych. *Tyg. Wielkop.* 1872 nr 47, 49. — PROMYK. *Dzien. Pol.* 1873 nr 249. — OMIKRON [W. SABOWSKI]: Z kraju i świata. *Dzien. Mód* 1873/1874 nr 6. — S. GRUDZIŃSKI: Sylwetki literackie. 1. W. Belza. *Szkice Spol. i Lit.* 1875 nr 16-17. — Rola Belzy w organizacji teatru poznańskiego. *Dzien. Mód* 1875 nr 19. — Prace wydawnicze Belzy. *Szkice Spol. i Lit.* 1875 nr 9. — (Przyczynki biogr.:) *Kur. Por.* 1888 nr 205-207; *Kraj* 1891 nr 1. — EKSDZIENNIKARZ [W. PRZYBOROWSKI]: Stara i młoda prasa. Petersburg. 1897 s. 26-29.

(Artykuły i notatki z okazji jubileuszu 30-lecia:) SAM [W. CIECHOWSKI]. *Kraj* 1897 nr 42. — C. K. *Kur. Codz.* 1897 nr 208, 338. — *Cz. Tyg. Ilustr.* 1897 nr 52. — *K. Sz. Gaz. Warsz.* 1897 nr 204, 328. — M. S. *Biesiada Lit.* 1897 t. 44 s. 295. — PRAWDA. *Kraj* 1897 nr 37. — AL. R. [A. RAJCHMAN]. *Echo Mus., Teatr. i Artyst.* 1897 nr 724. — S. SCHNÜR-PEPŁOWSKI. *Czas* 1897 nr 167 i odb. — DOBROGOST [S. SKRZYŃECKI]. *Wędrowiec* 1897 nr 32. — *Dzien. Pol.* 1897 nr 339. — *Gaz. Lw.* 1897 nr 239, 279. — *Gaz. Nar.* 1897 nr 348. — *Kur. Poz.* 1897 nr 182. — *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1897 nr 280. — *Rodzina i Szkoła* 1897 nr 17. — *Ruch Katol.* 1897 nr 57. — G. KOHN. *Roczn. (Samborski)* 1897/1898 t. 21 s. 181-183. — *C. Kur. Niedzielnny* 1898 nr 1.

P. KOSTECKI: W. Belza. Lw. 1897. — S. SCHNÜR-PEPŁOWSKI: Ossolineum. *Tyg. Ilustr.* 1897 s. 948. — A. CHOLONIEWSKI: Nieśmiertelni. Fotografie literatów lwowskich. Lw. 1898.

(Artykuły i notatki z okazji jubileuszu 40-lecia:) A. *Gaz. Nar.* 1907 nr 147. — A. CH. [A. CHOLONIEWSKI]. *Świat* 1907 nr 7. — W. DĄBROWSKI. *Słowo Pol.* 1907 nr 128. — W. DĄBROWSKI. *Kur. Poz.* 1907 nr 70. — W. DĄBROWSKI. *Tyg. Berliński* 1907 nr 10. — W. DĄBROWSKI. *Zgoda* (Chicago) 1907 nr 15. — ST. R. [S. ROSSOWSKI]. *Gaz. Lw.* 1907 nr 70. — ST. R. [S. ROSSOWSKI]. *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1907 nr 75. — T. C. *Tyg. Ilustr.* 1907 nr 1. — *Biesiada Lit.* 1907 nr 4. — *Chwila* 1907 nr 3. — *Dzien. Chicagoski* 1907 nr 97. — *Nasz Kraj* 1907 nr 9. — *Gospodarz. Kalendarz.* Kr. 1908 s. 101-103. — *Polak. Kalendarz.* Kr. 1908 s. 133-135.

(Jubileusz w Ossolineum:) *Biesiada Lit.* 1912 nr 10; *Nowości Ilustr.* 1912 nr 6.

(Nekrologi, wspomnienia i artykuły okolicznościowe): Z. D. [Z. DĘBICKI]. *Kur. Warsz.* 1913 nr 33; KOŃCZYC T. [A. GROTBĘCZKOWSKI]. *Bluszcz* 1913 nr 6; B. KASINOWSKI. *Lit. i Sztuka* 1913 nr 2 dod. *Dzien. Poz.* nr 6; Cz. K. [C. KĘDZIERSKI]. *Kur. Poz.* 1913 nr 24; J. KLEINER. *Gaz. Lw.* 1913 nr 26-28; J. KLEINER. *Kronika Powsz.* 1913 nr 6; J. KLINK. „Poeta dzieci” — W. Belza. *Szkola* 1913 s. 109-111; F. KURAŚ. *Mały Świątek* 1913 nr 7; M. *Dzien. Kijowski* 1913 nr 17; Wł. Pr. [W. PROKESCH]. *Nowa Reforma* 1913 nr 49; M. R. [M. REUTT]. *Mały Świątek* 1913 nr 6; S. TOKARSKI: „Świątelko”. Wspomnienie z życia W. Belzy. *Kronika Powsz.* 1913 nr 31; L. W. [L. WŁODEK]. *Bibl. Warsz.* 1913 t. 1 s. 609; W. Z. [W. ZIELIŃSKI]. *Złoty Róg* 1913 nr 6; B. ŻULIŃSKA: Wychowawcze znaczenie utworów W. Belzy. *Słowo Pol.* 1913 nr 112, 114; *Biesiada Lit.* 1913 nr 7; *Brzask* 1913 nr 2; *Dzien. Chicagowski* 1913 nr 36; *Gaz. Lw.* 1913 nr 23; *Gaz. Por.* 1913 nr 30; *Gaz. Warsz.* 1913 nr 28; *Głos Narodu* 1913 nr 25; *Głos Nauczycielstwa Lud.* 1913 nr 47; *Ilustr. Kur. Codz.* 1913 nr 25; *Kronika Powsz.* 1913 nr 106; *Museion* 1913 z. 1/2; *Pol. Uniwersum* 1913 nr 3; *Poradnik dla Czytających* 1913 nr 1; *Praca* 1913 nr 6; *Przegl. Pol.-Amerykański* 1913; *Słowo Pol.* 1913 nr 48-53; *Tyg. Ilustr.* 1913 nr 6; *Tyg. Mieszczański* 1913 nr 5; *Wieczory Rodz.* 1913 nr 6; *Wiedza i Praca* dod. *Rodziny i Szkoły* 1913 s. 1-5.

B. ŻULIŃSKA: W. Belza — przyjaciel dzieci. *Mały Świątek* 1927 nr 2. — M. ROLLE: O autorze „Katechizmu polskiego dziecka”. *Gaz. Por.* 1930 nr 9272. — J. KORASZEWSKI: „Wesele” Wyspiańskiego i poezje W. Belzy przed sądem Prus. *Zaranie Śląskie* 1933 nr 4.

(20 rocznica zgonu): BWL (B. W. LEWICKI). *Słowo Pol.* 1933 nr 317. — Sz.: Belza a uczniowie gimnazjalni. *Słowo Pol.* 1933 nr 317. — W. T. WISŁOCKI: „Pan Naczelnik Belza”. *Słowo Pol.* 1933 nr 316. — *Ilustr. Kur. Codz.* 1933 nr 317. — W. Belzie w hołdzie. *Słowo Pol.* 1933 nr 304. — Odświeżenie tablicy pamiątkowej. *Słowo Pol.* 1933 nr 317. — Z. KRZEMICKA: Poeta dzieci. *Płomyk* 1933/1934 nr 23. —

W. T. WISŁOCKI. *Pol. słownik biogr.* T. 1. (1935). — K. MAKUSZYŃSKI: Poeta „małych Polaków”. *Kur. Warsz.* 1938 nr 44 (rkps Bibl. Miejska w Bydł. sygn. 405). — J. KLEINER: W. Belza. *Płomień* 1947/1948 nr 16. — S. LEMPICKI: Wspomnienia ossolińskie. Wr. 1948 s. 30-32; przedr. fragm. *Ziemia i Morze* 1956 nr 22. — K. CHŁĘDOWSKI: Pamiętniki. T. 1. Wr.

1951 s. 260-261; wyd. 2 Kr. 1957. — J. W. GOMULICKI: W. Belza. W: *Księga wierszy pol. XIX w.* Ułożył J. Tuwim. T. 3. W-wa 1954; wyd. 2. W-wa 1956. — A. S. [A. SOCHA]. Katalog zapomnianych. *Nowiny Tyg.* 1957 nr 25. — W. GUBRYNOWICZ, SCHMIDT: (Pismo otwarte w związku z zatargiem W. Belzy z księgarnią Gubrynowicza i Schmidta). Druk ulotny [b. d.].

T. TYSZKIEWICZ: „Sobótka” (1869-1871), „Tygodnik Wielkopolski” (1870-1874). Zarys oraz bibliografia zawartości. Poz. 1961. — T. TYSZKIEWICZ: W. Belza. W: *Obraz lit. pol. XIX i XX w.* S. IV: *Lit. pol. w okresie realizmu i naturalizmu.* T. 1. W-wa 1965 s. 243-253.

Z wiosny [A. WIŚLICKI]. *Przegl. Tyg.* 1868 nr 15.

Pieśni liryczne. *Przegl. Tyg.* 1868 nr 42. — *Tyg. Mód* 1868 nr 52.

Emancypantka. O...le. [W. M. OLENDZKI]. *Kalina* 1869 nr 34. — Dr OMEGA [J. I. KRASZEWSKI]. *Tydzień Polit., Nauk., Lit. i Artyst.* (Drezno) 1870 nr 8.

Abecadlnik... *Dzien. Lit.* 1870 nr 24.

Poezje. Poz. 1871. H. W. Wola 1871 nr 3. — K. K. [K. KANTECKI]. *Tyg. Wielkop.* 1871 nr 39. — Dr OMEGA [J. I. KRASZEWSKI]. *Tydzień Polit., Nauk., Lit. i Artyst.* (Drezno) 1871 nr 22.

Złote literki. [B. MORACZEWSKA]. *Tyg. Wielkop.* 1872 nr 15. — *Na Dział* 1872 t. 2 s. 323. — *Przegl. Lw.* 1872 t. 3 s. 589.

Wiązanie Adasia. A. Bł. [W. SĄBOWSKI]. *Dzien. Mód* 1873 nr 20.

Zaklęte dzwony. *Przegl. Lw.* 1875 t. 10 s. 110. — *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1893 nr 294. — *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1906 nr 151.

Dzieci i ptaszki. S. M. [S. MIECZYŃSKI]. *Roczn. Pedag.* 1881 s. 174.

Wanda. *Dzien. Pol.* 1882 nr 30.

Matka. *Przegl. Lw.* 1881 t. 22 s. 521. — P. CH. [P. CHMIEŁOWSKI]. *Roczn. Pedag.* 1882/1883 s. 155. — *Dzien. Pol.* 1891 nr 139. — *Kur. Lw.* 1891 nr 165. — *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1891 nr 123. — G. Kraj 1903 nr 51. — Wł. *Przegl. Powsz.* 1903 t. 77 s. 283-284.

O zmroku. P. CH. [P. CHMIEŁOWSKI]. *Roczn. Pedag.* 1882/1883 s. 155. — W. NOWICKI. *Kłosa* 1882 nr 913. — M. J. Z. [M. J. ZALESKA]. *Tyg. Powsz.* 1882 nr 52.

- Dobry syn. T. P. *Przegl. Powsz.* 1885 t. 6 s. 270. — R. a. *Gaz. Lw.* 1893 nr 101. — *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1893 nr 146. — M. DYNOWSKA. *Przegl. Pedag.* 1898 s. 412. — [I. MATUSZEWSKI]. *Tyg. Ilustr.* 1898 nr 51. — *Kur. Codz.* 1898 nr 344. — *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1898 nr 289. — CELSUS [H. GALLE]. *Tyg. Pol.* 1899 nr 3. — *Ateneum* 1900 t. 1 s. 231-232.
- Kronika potoczna i anegdotalna z życia A. Mickiewicza. S. T. [S. TARNOWSKI]. *Przegl. Pol.* 1883/1884 t. 4. s. 182-183. — A. Z. *Gaz. Lw.* 1884 nr 68. — B. *Prawda* 1884 nr 16. — T. Z. [T. ZADUROWICZ]. *Gaz. Kr.* 1884 nr 123. — T. ZIEMBA. *Tyg. Ilustr.* 1884 nr 93. — *Kraj* 1884 nr 14. — *Szkola* 1884 s. 106.
- Iwonicz i jego okolice. B. *Przegl. Lit. i Artyst.* 1885 nr 11. — T. *Gaz. Lw.* 1885 nr 113. — Wł. Z. [W. ZAWADZKI]. *Dzien. Pol.* 1885 nr 136. — *Gaz. Nar.* 1885 nr 122.
- Królowa Korony Polskiej. T. P. *Przegl. Powsz.* 1885 t. 6 s. 274.
- Maryla i jej stosunek do Mickiewicza. H. BIEGELEISEN. *Prawda* 1885 nr 51. — S. T. [S. TARNOWSKI]. *Przegl. Pol.* 1885/1886 t. 3 s. 165. — [P. CHMIEŁOWSKI]. *Ateneum* 1886 t. 1 s. 360-361. — W. [W. GOMULICKI]. *Kur. Codz.* 1886 nr 2. — Wł. Z. [W. ZAWADZKI]. *Dzien. Pol.* 1886 nr 81. — J. SIEMIENSKI. *Kur. Poz.* 1887 nr 208. — Zr. [A. ZIPPER]. *Gaz. Lw.* 1887 nr 210. — *Pogoń* (Tarnów) 1887 nr 22. — J. TRETIK. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 2 (1888) s. 299.
- Dawni królowie tej ziemi. Zr. [A. ZIPPER]. *Gaz. Lw.* 1887 nr 283. — S. SCHNÜR-PEPŁOWSKI. *Gaz. Nar.* 1895 nr 84-85.
- Ostatnie chwile i pogrzeb A. Mickiewicza. *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1890 nr 146. — A. ZIPPER. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 5 (1891) s. 319.
- Poezje. Lw. 1892. A. BGAR SOLTAN [K. A. BGAROWICZ]. *Gaz. Lw.* 1891 nr 236. — *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1891 nr 235.
- Krynica. K. C. *Przegl. Powsz.* 1893 t. 40 s. 276.
- Miscellaneous. *Dzien. Pol.* 1876 nr 63 [rec. odczytu pt. O legendarnym świecie polskim]. — *Dzien. Pol.* 1892 nr 55 [rec. odczytu pt. O podaniach i legendach polskich]. — L. T. *Przew. Nauk. i Lit.* 1894 s. 569. — S. P. [S. SCHNÜR-PEPŁOWSKI]. *Gaz. Nar.* 1894 nr 98.
- Dla dzieci. S. P. [S. SCHNÜR-PEPŁOWSKI]. *Gaz. Lw.* 1897 nr 150. — St. R. *Słowo Pol.* 1897 lipiec. — *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1897 nr 161. — I. M. [I. MOSZCZEŃSKA]. *Przegl. Pedag.* 1900 s. 223-224.
- U kolebki Wieszcza. S. SCHNÜR-PEPŁOWSKI. *Gaz. Nar.* 1898 nr 255. — K. J. HECK. *Przegl. Powsz.* 1899 t. 63 s. 127-128.
- Katechizm polskiego dziecka. mr [M. ROLLE]. *Gaz. Lw.* 1900 nr 125. — *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1900 nr 147. — *Tyg. Nar.* 1900 nr 38. — Wł. *Przegl. Powsz.* 1903 t. 77 s. 283-284.
- Szkice, wspomnienia, obrazki. I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1901 s. 331.
- Wrażenia z podróży. z. s. [Z. SARNECKI]. *Gaz. Lw.* 1903 nr 89. — *Dzien. Pol.* 1903 nr 314. — R. J. *Przegl. Powsz.* 1904 t. 82 s. 145.
- Dla drogich dzieci. *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1906 nr 277. — J. MUKTANOWICZ. *Książka* 1907 s. 318. — m. n. [M. NOWICKI]. *Nasz Kraj* 1907 t. 3 nr 7.
- Baśń o królowie na drewnianych nóżkach. *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1907 nr 275. — *Szkola* 1907 s. 390.
- Ołowiany żołnierz... C. NIEWIADOMSKA. *Książka* 1909 s. 69-70. — W. O. [W. OSTERLOFF]. *Wych. w Domu i Szkole* 1909 s. 64-65. — A. SZYCÓWNA. *Nowe Tory* 1909 t. 1 s. 256-258.
- Wiarusy. K. Kr. [K. KRÓLIŃSKI]. *Szkola* 1909 s. 64. — J. STROKOWA. *Przew. Oświatowy* 1910 nr 3.
- Historia o strasznym potworze. S. P. *Szkola* 1908 s. 398. — C. NIEWIADOMSKA. *Książka* 1909 s. 252.
- Z epoki Mickiewicza. J. KALLENBACH. *Pam. Lit. R.* 10 (1911) s. 404. — S. ZDZIARSKI. *Gaz. Warsz.* 1911 nr 277. — S. ZDZIARSKI. *Przegl. Powsz.* 1912 t. 114 s. 413-416.
- Z odległej przeszłości. C. NIEWIADOMSKA. *Książka* 1911 s. 473.
- Z chłopaka król. A. FISCHER. *Kronika Powsz.* 1912 nr 46.
- Recenzje przekładów
- V. Hálek: Wieczorne pieśni. St. Gr. [S. GRUZIŃSKI]. *Dzien. Mód* 1873 nr 24.

Recenzje prac edytorskich

Antologia polska. *Czas* 1880 nr 297. — ZORJAN. *Dwutyg. dla Kobiet* 1882 nr 12. — *Pravda* 1882 nr 8. — *Przeł. Polit., Społ. i Lit.* 1887 nr 273. — *Książka* 1906 s. 59-60.

Antologia obca. *Dwutyg. dla Kobiet* 1882 nr 2. — *Nowiny* 1882 nr 52. — H. B. *Bibl. Warsz.* 1883 t. 1 s. 133-136. — A. ZIPPER. *Gaz. Nar.* 1883 nr 247.

Żydzi w poezji polskiej. I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1906 nr 6. — I. CHRZANOWSKI. *Przew. Nauk. i Lit.* 1906 nr 8. — Z. S. [Z. SARNECKI]. *Głos Narodu* 1906 nr 216. — *Nasz Kraj* 1906 t. 2 nr 8. — *Przeł. Polit., Społ. i Lit.* 1906 nr 67.

Kobieta w poezji polskiej. W. GOMULICKI. *Kur. Codz.* 1885 nr 331-334. — J. B. *Tyg. Mód i Powieści* 1885 nr 49. — M. K. [M. KONOPNICKA]. *Świt* 1885 nr 87. — *Ateneum* 1885 t. 4 s. 559-560. — *Gaz. Lw.* 1885 nr 264. — T. CH. [T. JESKE-CHOIŃSKI]. *Niwa* 1886 z. 265. — *Tyg. Beletrystyczny i Nauk.* 1886 nr 17. — W. GOMULICKI. *Kraj* 1906 nr 51. — W. HAHN. *Muzeum* 1908 t. 1 s. 92-93.

Wasi rówieśnicy. *Gaz. Lw.* 1884 nr 281. — *Kłosy* 1886 nr 1073. — J. CHRZĄSZCZEWSKA. *Przeł. Pedag.* 1901 s. 11. — J. MUKTANOWICZ. *Książka* 1907 nr 11. — R. SZUMOWSKA. *Sprawy Szkolne* 1908 s. 53.

J. I. Kraszewski: *Poezje. Bluszcz* 1888 nr 10.

Księga aforyzmów... Zr. [A. ZIPPER]. *Gaz. Lw.* 1887 nr 214. — *Dzien. Kujawski* 1907 nr 271. — *Praca* 1907 nr 27. — *Rodzina i Szkoła* 1907 nr 17-18.

Album pamiątkowe A. Mickiewicza. A-n. *Przeł. Polit., Społ. i Lit.* 1889 nr 277. — S. T. [S. TARNOWSKI]. *Przeł. Pol.* 1889/1890 t. 3 s. 393-394. — W. NEHRING. *Kwart. Hist.* 1890 s. 528-529. — P. PARYŁAK. *Szkoła* 1890 s. 57-58. — *Przeł. Lit. dod. Kraju* 1890 nr 4.

Ojczyzna w pieśniach poetów polskich. *Przeł. Polit., Społ. i Lit.* 1901 nr 276. — A. B. *Przeł. Powsz.* 1902 t. 75 s. 262. — M. B. *Przeł. Powsz.* 1905 t. 88 s. 434. — *Przeł. Polit., Społ. i Lit.* 1906 nr 267.

BEM ANTONI GUSTAW (1848—1902)

Pseud. i krypt.: A. G. B.; ADAM NIEMIR; TADEUSZ RACŁAWICKI.

Historyk literatury, krytyk literacki.

Ur. 4 czerwca 1848 w miasteczku Lipsko, powiat iłżecki, na Kielecczyźnie, syn Karola i Joanny z Krężelewskich. Uczył się w szkole powiatowej sandomierskiej (1858-1862) i w gimnazjum w Radomiu, które ukończył w 1865. Od 1866 do 1869 uczęszczał do Szkoły Głównej w Warszawie na wydział filologiczno-historyczny. Studia skończył w 1870 na Uniwersytecie Warszawskim. W 1873-1878 był nauczycielem prywatnym w pensjonacie Hermana Hillera w Kielcach, w 1878-1879 w Warszawie. W 1879 wrócił do Kielc, gdzie do 1888 na posadzie rządowej w męskim gimnazjum filologicznym wykładał język polski, historię literatury polskiej i powszechnej, historię oraz języki starożytne (uczył wtedy m. in. Stefana Żeromskiego i Zygmunta Wasilewskiego). Zwolniony ze służby w 1888 przeniósł się na stałe do Warszawy i odąd pracował jako nauczyciel w szkołach prywatnych, pod koniec życia na pensji Jadwigi Sikorskiej. Prócz działalności pedagogicznej poświęcał się pracy naukowej i krytycznej w zakresie literatury polskiej, gramatyki języka polskiego i teorii literatury. Zmarł 15 kwietnia 1902 w Warszawie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Zarys wykładu mowy polskiej według wskazówek językoznawstwa porównawczego. T. 1. W-wa 1883.

2. Jak mówić po polsku, czyli gramatyka polska w zarysie popularnym. W-wa 1889.

3. Spod zaboru rosyjskiego. [Felietony]. S. I-III. *Dzien. Poz.* 1892-1894 i odb. *Poz.* 1892-1894; przedr. fragm. S. I. zob. *Wyd. zbior. poz.* 2.

Autorem S. IV-V (*Dzien. Poz.* 1895-1896 i odb.), podpisywanych Jan z Zarzewia, Narrans, był Stanisław Krzemiński.

4. Teoria poezji polskiej z przykładami

w zarysie popularnym analityczno-dziejowym. Petersb. 1899. Przedr. fragm. pt. Nowożytny epos narodowy. Sielanka powieściowa i gawęda poetycka. Zob. Wyd. zbior. poz. 2.

Artykuły krytyczne i historycznoliterackie umieszczał w czasopismach: *Ateum* (1888, 1890-1891), *Biesiada Lit.* (1876), *Dzien. Poz.* (1892-1895), *Gaz. Kielecka* (tu: O stanowisku Ludwika Kondratowicza w dziejach literatury polskiej. 1874), *Kraj* (1885-1886, 1891), *Kur. Codz.* (1891; tu m. in.: Filologia czy nauki realne? Nr 191), *Niwa* (1873-1874; tu m. in. Słowo o satyrach Krzysztofa Opalińskiego. 1873 nr 26, 28, 30-32, 34), *Nowiny* (1878-1881; tu szereg recenzji literackich), *Opiekun Domowy* (1872-1876; tu m. in.: Z dziedziny mowy. Nasza ortografia w ogólnym zarysie spornych punktów. 1873 nr 21-24; oraz cykl recenzji literackich pt. Biblioteczka domowa), *Prawda* (1881-1883, 1888-1890, 1896-1897, 1900, 1902; tu m. in.: recenzje literackie i teatralne w rubrykach: Literatura polska. 1888-1890; Teatr. 1888-1889; Najnowszy pogląd na ustrój społeczeństwa polskiego w XIII w. 1889 nr 3-5; Z wycieczki w dolinę Prądnika. 1896 nr 36-38; Jan Chryzostom Pasek w pamiętnikach i komedii. 1897 nr 31; Nowy obraz dziejów literatury polskiej. 1900 nr 33-37), *Przegl. Kryt.* (1876), *Przegl. Lit. dod. Kraju* (1887), *Przegl. Pedag.* (1890-1891; tu m. in.: Powieść poetyczna jako przedmiot wykładu szkolnego. 1890 s. 220-222, 234-236), *Przegl. Tyg.* (1877-1878, 1891-1892; tu m. in.: Językoznawstwo porównawcze wobec nauk historycznych. 1878 nr 23-24; Kresy dziejowe. Szkic. 1878 nr 4-15; recenzje w rubr. Przeglądy literackie. 1891-1892), *Słowo, Tydzień Lit., Artyst., Nauk. i Społ.* (1877), *Tyg. Ilustr.* (1877, 1896), *Zgoda* (Chicago 1892).

Ponadto w wydawnictwach zbiorowych: *Ognisko. Książka zbior. dla uczczenia... T. T. Jeża*. W-wa 1882, *Prawda. Książka zbior. dla uczczenia... A. Świętochowskiego*. Lw. 1899, *Upominek. Książka zbior. na cześć E. Orzeszkowej*. Kr. 1893 (tu: Najwyższe tony liryki staropolskiej), *Wielka enc. powsz. ilustr.*

Przekłady

1. E. Quinet: Nowy duch. W-wa 1881. Współtłum.: D. Zgliński.
2. W. Spasowicz: Dzieje literatury polskiej. W-wa 1882. Wyd. nast.: wyd. 2 przejrzone i popr. przez A. G. Bema.

W-wa 1885 [1884]; wyd. 3 przejrzał i uzup. A. G. Bem. Kr. 1891.

Współtłum. z języka ros.: S. Czarnowski.

3. P. Arène: Szczęśliwy dzionek, opowiadanie. *Kraj* 1891 nr 36.

4. G. Guesviller: Minotaurowi na pastwę. Opowiadanie. *Kraj* 1891 nr 36.

5. W. Spasowicz: Życie i polityka margrabiego Wielopolskiego. W książce: *Pisma*. T. 3. Petersb. 1892 s. 1-315.

Wydania zbiorowe

1. Studia i szkice literackie. Wyd. pośmiertne ze słowem wstępnym I. Chrzastowskiego. W-wa 1904.

Zawartość: Grzegorz z Sanoka. (*Prawda. Książka zbior. dla uczczenia... A. Świętochowskiego*. Lw. 1899 s. 31-36); Śmielsze błyski humoru satyrycznego w literaturze staropolskiej. (*Ognisko. Książka zbior. dla uczczenia... T. T. Jeża*. W-wa 1882 s. 257-280); „Wizerunek” Mikołaja Reja. (*Niwa* 1874 nr 51-53); Stanisław Trembecki. (*Prawda* 1883 nr 29); Obywatel polski z doby romantyzmu. (*Prawda* 1881 nr 32-33); Józef Bohdan Zaleski. (*Tydzień Lit. Artyst., Nauk. i Społ.* 1887 t. 6 nr 2-9; przedr. zmien. *Przegl. Tyg.* 1878 nr 18-21); Echa mesjanizmu w literaturze polskiej. (*Prawda* 1888 nr 6-9, 11-12, 14); Andrzej Towiański. (*Przegl. Tyg.* 1878 nr 22-25); Adam Belcikowski jako krytyk literatury. (*Przegl. Lit. dod. Kraju* 1887 nr 14-19); Adam Asnyk. (*Prawda* 1897 nr 33-35); Adam Plug. (*Opiekun Domowy* 1873 nr 9-11); Eliza Orzeszko. (*Opiekun Domowy* 1873 nr 32-35).

2. Pisma krytyczne. Oprac. Z. Żabicki. W-wa 1963 *Bibl. Studiów Lit. pod red. H. Markiewiczza*.

Zawartość: Artykuły i szkice (1873-1899): Adam Plug. (Zob. Wyd. zbior. poz. 1); Powołanie wieszcz. (*Opiekun Domowy* 1873 nr 21); Eliza Orzeszko. (Zob. Wyd. zbior. poz. 1); „Wizerunek” Mikołaja Reja. (Zob. Wyd. zbior. poz. 1); Co to jest plastyczność? (*Biesiada Lit.* 1876 nr 33); Józef Bohdan Zaleski. (Zob. Wyd. zbior. poz. 1); Obywatel polski z doby romantyzmu. (Zob. Wyd. zbior. poz. 1); Śmielsze błyski humoru satyrycznego w literaturze staropolskiej. (Zob. Wyd. zbior. poz. 1); Kartka z dziejów fanatyzmu i bezładu. (*Prawda* 1890 nr 28-30); Nowożytny epos narodowy. Sielanka powieściowa i gawęda poetycka. (Zob. Twórczość poz. 4). — Recenzje i polemiki (1872-1892): „Marzenia i piosnki” Grudzińskiego. (*Opiekun Domowy* 1872 nr 43); „Pan starosta Kiślacki” W. Pola. (*Opiekun Domowy* 1873 nr 19); „Dwie drogi” H. Sienkiewicza. (*Niwa* 1873 nr 36); Powieści Baluckiego i Szeligi. (*Niwa* 1873 nr 41); Pol w oczach Spasowicza. (*Przegl. Tyg.* 1878 nr 12); „Maćko Borkowicz”. (*Nowiny* 1878 nr 130); O literaturze polskiej z ostatniego szesnastolecia. Ocena pracy dra P. Chmielowskiego. (*Prawda* 1881 nr 30; przedr. fragm. w: *Pol. krytyka lit. 1800-1918. Materiały*. T. 3. W-wa 1959 s. 112-120); Najnowsze studium nad „Panem Tadeuszem”. (*Kraj* 1885 nr 2-3); Adam Belcikowski jako krytyk literatury. (Zob. Wyd. zbior. poz. 1);

„Uriel Acosta” Gutzkova. (*Prawda* 1888 nr 51); „Znajomi” Konopnickiej. (*Kraj* 1891 nr 4-5); Smoleński jako historyk Oświecenia w Polsce. (*Przegl. Tyg.* 1892 nr 27-28). — Aneks: Spód zaboru rosyjskiego. (Zob. Twórczość poz. 3).

Listy i materiały

1. Do A. Wiślickiego z 1891. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 80.

2. Do Z. Wolskiego z 1891. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 431.

3. Do S. Żeromskiego. Fragm. listów wyd. w: S. Żeromski: *Dzienniki*. T. 1-3. W-wa 1953-1956 i wyd. nast.

4. List S. Żeromskiego do Z. Wasilewskiego z 1902 w sprawie edycji „Studiów i szkiców literackich” A. G. Bema. Ogł. Z. Wasilewski: *Wspomnienia o Janie Kasprzewiczu i Stefanie Żeromskim*. W-wa 1927 s. 182-183.

5. Odezwa (list I. Chrzanowskiego, S. Żeromskiego w sprawie podjęcia edycji „Studiów i szkiców literackich” Bema). *Książka* 1903 s. 131-132; toż *Ogniwu* 1903 nr 14.

OPRACOWANIA

Pan Antoni Gustaw Bem. Kronika literacka i artystyczna. *Przegl. Lit. dod. Kraju* 1888 nr 35. — L. JENIKE: Echa warszawskie. *Przegl. Tyg.* 1891 nr 19. — Album pisarzy polskich (współczesnych). Zebrał i objaśnił S. Demby. W-wa 1901.

(Nekrologi:) aes. *Gaz. Warsz.* 1902 nr 100; O. [J. OSTRORÓG?]. *Tyg. Ilustr.* 1902 nr 17; A. S. [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]. *Prawda* 1902 nr 16; *Bibl. Warsz.* 1902 t. 2 s. 411-413; *Biesiada Lit.* 1902 nr 19; *Gaz. Pol.* 1902 nr 102; *Gaz. Warsz.* 1902 nr 100; *Kur. Codz.* 1902 nr 103; *Kur. Pol.* 1902 nr 104; *Nowe Słowo Pol.* 1902 nr 85; *Rola* 1902 nr 17-18; *Tyg. Ilustr.* 1902 nr 17; *Tyg. Mód i Powieści* 1902 nr 17; *Wędrowiec* 1902 nr 17; *Wiek* 1902 nr 107.

P. CHMIEŁOWSKI: Dzieje krytyki literackiej w Polsce. W-wa 1902. — I. CHRZANOWSKI: Słowo wstępne do: *Studia i szkice literackie*. W-wa 1904. — W. FELDMAN: Współczesna krytyka literacka w Polsce. W-wa 1905. — S. BRZOSOWSKI: Współczesna krytyka literacka w Polsce. Stanisławów [1907]. — S. Żeromski: O czystość i poprawność języka. *Język Pol.* 1916 z. 5/6; przedr. w książce: *Elegie*. W-wa 1928. — A. G. Bem, jeden z najznakomitszych historyków literatury polskiej i krytyków literackich. *Księga pamiątk. Kielczan (1856-1904)*. W-wa 1925 s. 188-190. — T. CZERWIŃSKI: Pamiętniki. Kielce 1931. — T. GRABOWSKI: Krytyka

literacka w Polsce w epoce realizmu i modernizmu (1863-1933). Poz. 1934. — I. CHRZANOWSKI. *Pol. słownik biogr.* T. 1 (1935). — W. BOROWY: O dziennikach młodzieńczych Żeromskiego. *Zeszyty Wr.* 1950 nr 3/4 s. 11-17. — A. WASILEWSKI: *Dziennik Stefana Żeromskiego*. W książce zbior.: *Stefan Żeromski*. W-wa 1951 s. 18 i nn; przedr. jako przedmowa do: S. Żeromski. *Dzienniki*. T. 1. W-wa 1953. — S. ŻEROMSKI: *Dzienniki*. T. 1-3. W-wa 1953-1956 i wyd. nast. (tu także uwagi o Bemie w przypisach J. Kadzieli). — H. DUNINÓWNA: Cieniom profesora Bema. W książce: *Ci, których znalazłem*. W-wa 1957. — J. JERDI. *Tyg. Społ.-Kult. Katol.* 1957 nr 28. — J. KULCZYCKA-SALONI: Krytyka literacka lat 1863-1881. W: *Z lit. lat 1863-1918. Studia i szkice*. Cz. 1. Wr. 1957. — Z. ŻABICKI: Krytyk-pozytywista. Kilka uwag o życiu i działalności krytycznoliterackiej A. G. Bema. *Pam. Lit. R.* 49 (1958) z. 1 s. 49-110; przedr. jako przedmowa do: A. G. Bem: *Pisma krytyczne*. W-wa 1963. — S. FRYBES: A. G. Bem. W: *Pol. krytyka lit. (1800-1918). Materiały*. T. 3. W-wa 1959 s. 442-443.

[Nadto liczne uwagi o Bemie w opracowaniach monograficznych o S. Żeromskim].

W. Spasowicz: *Dzieje literatury polskiej* [tłum.]. P. CHMIEŁOWSKI. *Nowiny* 1881 nr 354, 356-359, 1882 nr 1, 3 (replika Bema: *Kur. Codz.* 1882 nr 5). — P. CHMIEŁOWSKI. *Roczn. Pedag.* 1882/1883 s. 212. — *Prawda* 1882 s. 283, 292. — W. SPASOWICZ. *Ateneum* 1884 t. 4 s. 580-581. — E. SIWIŃSKI. *Przegl. Pedag.* 1885 s. 428-431, 459-464.

Obywatel polski z doby romantyzmu [art. Zob. Wyd. zbior. poz. 1]. *Niwa* 1881 s. 948-949.

Zarys wykładu mowy polskiej... St. M. [S. MIECZYŃSKI]. *Roczn. Pedag.* 1882/1883 s. 180-187. — J. F. GAJSLER. *Przegl. Pedag.* 1883 s. 572, 574. — A. KRYŃSKI. *Prace Filol.* 1885 s. 262-268.

Śmielsze błyski humoru... [art. zob. Wyd. zbior. poz. 1]. *Ateneum* 1883 t. 1 s. 555-557. — *Przegl. Katol.* 1883 nr 12-14.

Jak mówić po polsku... *Ateneum* 1889 t. 2 s. 565-566, t. 4 s. 552-554. — *Tyg. Ilustr.* 1889 t. 2 s. 207. — J. ŁOŚ. *Przegl. Lit. dod. Kraju* 1890 nr 6. — K. H. PYDYNKOWSKI *Przegl. Powsz.* 1890 t. 25 s. 406-410. — W. L. SZCZERBOWICZ. *Bibl. Warsz.* 1890 t. 3 s. 441-448.

Teoria poezji polskiej...
Przegl. Polit., Spół. i Lit. 1898 nr 298. —
 W. BUKOWIŃSKI. *Prawda* 1899 nr 50. —
 P. CHMIEŁOWSKI. *Kur. Codz.* 1899 nr 49. —
 H. GALLE. *Ateneum* 1899 t. 1 s. 526-529. —
 OLAN. *Biesiada Lit.* 1899 nr 13. — W. ZA-
 GÓRSKI. *Bibl. Warsz.* 1899 t. 2 s. 551-
 -557. — K. KASZEWSKI. *Wędrowiec* 1900
 nr 3-6. — M. R. MAYENOWA: Język
 i iryki pozytywistycznej. Próba pokazania
 problematyki. W: *Pozytywizm*. T. 1. Wr.
 1950 s. 509, 516, 523.

Studia i szkice literackie.
 A. Z. L. *Gaz. Handlowa* 1904 nr 229. —
 J. FLACH. *Przegl. Pol.* 1904 t. 154 s. 328-
 332. — H. GALLE. *Bibl. Warsz.* 1904

t. 4 s. 176-179. — H. GALLE. *Książka*
 1904 s. 395-396. — H. *Gaz. Pol.* 1904
 nr 251. — S-i. *Tydzień dod. Kur. Lw.*
 1904 s. 208. — Wł-rz Sp-cz [W. SPA-
 SOWICZ]. *Życie i Sztuka dod. Kraju* 1904
 nr 18-19; przedr. Pisma. T. 9. W-wa 1908.
 — S. ZDZIARSKI. *Nowa Reforma* 1904 nr
 208. — *Prawda* 1904 s. 286.

Spod zaboru rosyjskiego
 [sprawa autorstwa]. I. CHRZANOWSKI:
 Wstęp do: S. Krzemiński: Nowe szkice
 literackie. Kr. 1911 s. [7]. — W. SMOLEŃ-
 SKI: Fragment pamiętnika. W książce:
 Monteskiusz w Polsce. W-wa 1927 s. 13-
 -14. — K. GÓRSKI: Stanisław Krzemiński.
 Człowiek i pisarz. Wil. 1936 s. 108-109.

BERENT WAŁAW (1873—1940)

Pseud. i krypt.: S. A. M.; W. B.; WŁ. RAWICZ.

Powieściopisarz, tłumacz.

Ur. 26 września 1873 w Warszawie w rodzinie mieszczańskiej, syn Karola, byłego uczestnika powstania styczniowego, i Waławy Pauliny z domu Dejkie. Uczęszczał do prywatnego gimnazjum Wojciecha Górskiego w Warszawie, a następnie studiował na wydziale przyrodniczym uniwersytetów w Zurychu i Monachium, gdzie doktoryzował się w 1896 na podstawie rozprawy z dziedziny ichtiologii. Osiedlił na stałe w Warszawie. Podróżował wiele po Europie przebywając dłużej w Paryżu, Berlinie, Monachium. W 1920 należał do redakcji *Nowego Przeglądu Literatury i Sztuki*. W 1924 redagował serię wydawniczą *Opowieści Związłe*, w 1929 wspólnie z Janem Lechonem — *Pamiętnik Warszawski*. W tymże roku otrzymał nagrodę stołecznego miasta Warszawy, a w 1933 państwową nagrodę literacką. Był członkiem Polskiej Akademii Literatury oraz członkiem Towarzystwa Literatów i Dziennikarzy Polskich w Warszawie. Zmarł 19 (22?) listopada 1940 w Warszawie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Nauczyciel. *Ateneum* 1894 t. 1 s. 8-50.

Opowiadanie.

2. Fachowiec. Powieść współczesna. *Gaz. Pol.* 1894 nr 284, 298, 1895 nr 1-38. Wyd. osob. W-wa 1895. Wyd. nast.: W-wa 1897 [nadbite wg wyd. z 1895 jako premia dla prenumeratorów *Wędrowca*]; W-wa 1903; W-wa 1912 wraz z W pusz-
 czy. Zob. poz. 3; Czestochowa 1925 *Książnica Nar.* t. 3, z przedmową S. Pazurkiewiczza; Rzym 1947; W-wa 1953 ze wstępem J. Wilhelmięgo; W-wa 1955 wstęp jw.; zob. też Wyd. zbior. poz. 1, 2.

Powieść nagrodzona na konkursie w 1898.
 Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 101.

Przekład niem.: 1898.

3. W puszczycy. *Bibl. Warsz.* 1896 t. 4 s. 524-542. Wyd. osob. W-wa 1912 wraz

z Fachowcem. Zob. poz. 2. Zob. też
 Wyd. zbior. poz. 1 t. 1.

Opowiadanie.

4. Próchno. Powieść. *Chimera* 1901 z. 4-12. Wyd. osob. z podtyt.: Powieść współczesna. W-wa 1903. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1907; wyd. nowe W-wa 1920. Zob. też Wyd. zbior. poz. 1 t. 2-3, 2.

Rkps — fragment autografu rozdz. 6-18 oraz list Berenta do red. *Chimery*, Z. Przesmyckiego, w sprawie powieści. Bibl. Nar. sygn. II 6129.

Przekłady: czes.: J. Rypáček. Praga 1920 — niem.: J. Tenner ok. 1908 — ros.: pt. Blesiaszczaja pyl. Petersb. 1904; pt. Gnije-nije. W. Wysocki. *Nowy put'* 1904 nr 7-10; wyd. osob. pt. Gniluszki. Moskwa 1907 — włoski: fragm. *Rivista di Letterature Slave* — żyd.: J. Szper. Wil. 1929.

5. Źródła i ujścia nietzscheizmu. *Chimera* 1905 t. 9 i odb. W-wa 1906.

6. Idea w ruchu rewolucyjnym. Kr. 1906.

Rozprawa ogł. pod kryptonimem S.A.M.

7. Ozimina. Powieść. W-wa 1911. Wyd. 2 [okrojone] Lw. 1924. Zob. też Wyd. zbior. poz. 1 t. 4-5, 2.

Z marginaliów „Ozimy”: *Mies. Lit. i Artyst.* 1911 nr 3 [wiersze nie wprowadzone do powieści].

Przekłady: niem.: 1911 — ros.: *Wiestnik inostrannoj literatury* 1911 nr 2-5.

8. Żywe kamienie. Powst. 1913-1914, 1917. Ogł. pt. Opowieść rybałta. *Zdrój* 1917-1918 t. 1-4. Wyd. osob. pt. *Żywe kamienie. Opowieść rybałta*. T. 1-2. Poz. 1918. Wyd. nast.: pt. *Żywe kamienie. Opowieść o średniowieczu*. W-wa 1920; *Z* podtyt. *Opowieść rybałta*. W-wa 1922 [przeredagowane]; wyd. ozdobne z litografiami W. Borowskiego W-wa 1922; fragm. powieści pt. *Bachanalia*. W-wa 1924 *Miniatury* nr 23 z przedmową E. Porębowicza; W-wa 1939. Zob. też Wyd. zbior. poz. 1 t. 6-7, 2.

Przekłady: czes.: J. Janouch. Praga 1937; — drugi przekład [?] wyd. u L. Mazača. Praga — franc.: P. Cazin. Paryż 1931 — niem.: pt. *Saxa loquuntur*. 1918 — włoski: E. Damiani. *Rivista di Letterature Slave* (Rzym) 1927 s. 220-232 i odb. [fragm.]

9. Onegdaj. Mowa miana przy otwarciu Polskiej Akademii Literatury. *Pion* 1933 nr 7. Wyd. osob. W-wa 1933.

10. Nurt. Opowieści biograficzne. Wyd. zob. Wyd. zbior. poz. 1 t. 8-9. Wyd. nast.: [cz. 2] pt. Nurt. Opowieści biograficzne. Pogrobowcy. Rzym 1945; W-wa 1956 ze wstępem J. Wilhelmiego. Zob. też Wyd. zbior. poz. 2.

Zawartość: [Cz.] 1: Ludzie starodawni: Pustelnik; Mnichy. (Wraz z Żywą pamiątką pt. Wywłaszczenie muz. *Pam. Warsz.* 1931 z. 3,5. Zob. też Źródła wstępu do „Wywłaszczenia muz”). *Pam. Warsz.* 1931 z. 1); Żywa pamiątka. (*Pam. Warsz.* 1931 z. 5. Zob. zapis poprzedni); [cz.] 2: Pogrobowcy: Szabla i duch. (*Tyg. Ilustr.* 1932 nr 5-29 z przerwami); Wódz. (*Tyg. Ilustr.* 1932 nr 44-52); Przyjaźni wojackie; Rewolucja zużyta; Żołnierka; Pacyfizm; Dal i kres.

Za Wywłaszczenie muz otrzymał w 1933 państwową nagrodę literacką.

Przekłady

Wywłaszczenie muz: niem.: 1931.

11. Diogenes w kontuszu. W-wa [1937]. Wyd. nast. zob. Wyd. zbior. poz. 2.

Zawartość: Diogenes w kontuszu. Opowieść o narodzinach literatów polskich; Zabawy Przyjemne i Pożyteczne. Opowieść z zarania inteligencji krajowej.

12. Zmierzch wodzów. Opowieści biograficzne. Ogł. fragm.: W Ursynowie.

Głosy 1939 nr 1/2 s. 58-59; *Rewia. Gaz. Pol.* 1939 nr 94-96. Wyd. osob. całości W-wa [1939]. Wyd. nast. pt. *Zmierzch wodzów. Opowieści biograficzne*. Nurtu część 2. Rzym 1946.

13. Pogrzeb urzędnika.

Opowiadanie o S. Staszicu z cyklu: *Opowieści biograficzne*.

Rkps — około 40 stron — znajdował się w czasie wojny 1939-1945 z innymi papierami W. Berenta w Bibl. Nar. Zaginął.

Ponadto powieść pt. *Kredowe koło*, zniszczona przez autora ok. 1910. Wiad. podaje M. Danilewiczowa: *Pierścien z Herkulanum i płaszcz pokutnicy*. Londyn 1960 s. 351.

Utworki literackie zamieszczał w czasopismach: *Ateneum* (1894; tu debiut literacki), *Bibl. Warsz.* (1896), *Chimera* (1901-1903, 1905, 1907; tu m. in.: *Róże*. [Cykl wierszy]. 1905 t. 9 s. 448-453. (Rkps Bibl. Nar. sygn. 5423); oraz przekłady, *Gaz. Pol.* (1894), *Głosy* (1939), *Mies. Lit. i Artyst.* (1911), *Nowy Przegl. Lit. i Sztuki* (1920-1921), *Pam. Warsz.* (1931), *Pion* (1933), *Przegl. Warsz.* (1925), *Tyg. Ilustr.* (1921, 1925, 1932), *Zdrój* (1917-1918).

Ponadto w wydawnictwach zbiorowych: *Antologia współcz. poetów pol.* Ułożył K. Króliński. Lw. 1908, *Jednodniówka akademicka na rzecz „Bratniej Pomocy” studentów Univ. Warsz.* W-wa 1918, *Sonet pol.* Oprac. W. Folkierski. Kr. 1925 BN I, 82, L. M. Staff: *Zgrzebna kantyczka*. W-wa 1922 (tu wstęp).

Przekłady

1. Ch. D. Grabbe: *Żart*, satyra, ironia i głębsze znaczenie. Komedja w 3 aktach. *Chimera* 1901 t. 2 s. 463-497, t. 3 s. 41-102 i odb. Wyst. W-wa 1911.

Rkps Bibl. Nar. sygn. IV 6130.

2. F. Nietzsche: *Dzieła*. T. 1. Tako rzecze Zaratustra. Książka dla wszystkich i dla nikogo. *Fragm. Chimera* 1901 t. 4 s. 428-455. Wyd. osob. całości W-wa 1905. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1908; W-wa 1913; Tor. 1922; W-wa [ok. 1930].

3. J. W. Goethe: *Gawęda o duchach* oraz *Historia moralna*. Z *gawęd* uchodźców niemieckich 1794-1795. W-wa 1924. *Opowieści Zwięzłe. Biblioteczka Przekładów* t. 9.

4. K. Hamsun: *Włóczęga*. W-wa 1924. *Opowieści Zwięzłe. Biblioteczka Przekładów* t. 6.

5. G. de Maupassant: *Baryleczka*. W-wa 1924 *Opowieści Zwięzłe. Biblioteczka Przekładów* t. 5; przedr. w: *Wie-*

czory medańskie. Oprac. T. Kowzan. Wr. 1962 BN II, 135.

6. Stendhal: Z kronik włoskich: Vittoria Accoramboni oraz Księżna de Paliano. W-wa 1924. *Opowieści Zwiężte. Biblioteczka Przekładów t. 3.*

7. R. Rolland: Żywot Michała Anioła. W-wa 1924; przedr. fragm w książce: R. Rolland: Świadek epoki. Dzienniki, publicystyka, krytyka, korespondencja. Wybór i wstęp M. Żurowski. W-wa 1965.

8. L. Hearn: Historia gejszy oraz Mniszka i Żona. W-wa 1924 *Biblioteczka Błękitna t. 1.*

Zawartość: Historia gejszy Kimiko; Mniszka z klasztoru Amidy; Haru. Historia małżonki.

9. L. Hearn: Opowieści niesamowite i upiorne. Ze zbioru Kwaidan. W-wa 1924. *Biblioteczka Błękitna t. 2.*

10. H. Ibsen: Wróg ludu. W-wa [1926] *Wielka Bibl.* 120.

11. Ch. Kingsley: Heroje, czyli Klechdy greckie o bohaterach. W-wa 1926. Wyd. nast.: wyd. 3 W-wa 1935; W-wa 1938; Wyd. 5 W-wa 1950; wyd. nowe W-wa 1953; W-wa 1957.

Ponadto drobne przekłady zamieszczał w czasopismach: *Chimera* (1901, 1902, 1905, 1907), *Przegl. Warsz.* (1925).

Wydania zbiorowe

1. Pisma. T. 1-9. W-wa [1933-1934].

T. 1 [1933]: Fachowiec. Powieść. (Zob. Twórczość poz. 2); W puszczy. Krajobraz. (Zob. Twórczość poz. 3).

T. 2-3 [1933]: Próchno. Powieść. T. 1-2. (Zob. Twórczość poz. 4).

T. 4-5 [1933]: Ozimina. Powieść. T. 1-2 [przedr. przez autora]. (Zob. Twórczość poz. 7).

T. 6-7 [1933]: Żywe kamienie. T. 1-2. (Zob. Twórczość poz. 8).

T. 8-9 [1934]: Nurt. Opowieści biograficzne. [Cz.] 1-2. (Zob. Twórczość poz. 10). [Cz.] 1: Ludzie starodawni: Pustelnik; Mnichy; Żywa pamiątka. [Cz.] 2: Pogrobowcy: Szabla i duch; Wódz; Przyjaźni wojackie; Rewolucja zużyta; Żołnierka; Pacyfizm; Dal i kres.

2. Dzieła wybrane. W-wa 1956-1958.

Fachowiec. 1956 ze wstępem J. Wilhelmiego. (Zob. Twórczość poz. 2).

Próchno. Powieść. 1956. (Zob. Twórczość poz. 4).

Diogenes w kontuszu. Opowieści biograficzne. 1958. (Zob. Twórczość poz. 11).

Zawartość: Diogenes w kontuszu. Opowieść o narodzinach literatów polskich; Zabawy Przyjemne i Pożyteczne. Opowieść z zarania inteligencji krajowej.

Nurt. Opowieści biograficzne. 1958. (Zob. Twórczość poz. 10).

Zawartość: Ludzie starodawni: Pustelnik; Mnichy; Żywa pamiątka. Pogrobowcy: Szabla i duch; Wódz; Przyjaźni wojackie; Rewolucja zużyta; Żołnierka; Pacyfizm; Dal i kres.

Ozimina. Powieść. 1958. (Zob. Twórczość poz. 7).

Żywe kamienie. 1958. (Zob. Twórczość poz. 8).

Listy i materiały

1. Do W. Reymonta z 1903. Rkps Ossol. sygn. 6978/I.

2. Do A. Sygietyńskiego z 1907. Rkps Ossol. sygn. 12815/II.

3. Do Akademickiego Komitetu Sprowadzenia Zwłok Słowackiego do kraju z 1909. Ogł. S. Pigoń: Zabiegi o wzniesienie Słowackiemu grobowca w Tatrach. W: *Miscellanea z pogranicza XIX i XX w.* Wr. 1964.

4. Do Wandy [?] z 1922. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2738.

5. Do L. Bernackiego 3 listy z 1932. Rkps Ossol. sygn. 7029/II.

6. Do J. E. Płomińskiego z 1934. Rkps Ossol. sygn. 12927/II.

7. Do J. Ujejskiego 2 listy z 1936 i b.d. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7142.

8. Do S. Dembego. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2737.

9. Do F. Grzymały-Siedleckiego 2 listy. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7269.

10. Do J. Kasprowicza. Rkps Ossol. sygn. 6439/I.

11. Do W. Orkana. Rkps Bibl. Jagiel. Koresp. W. Orkana sygn. 8605.

12. Do W. S. Reymonta. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2873.

13. Do Z. Przesmyckiego. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5324.

14. Do J. Gajkowskiego 25 listów. Kopie w posiadaniu J. Krzyżanowskiego. W-wa.

15. Od L. Bernackiego 2 listy z 1932. Rkps Ossol. sygn. 7029/II.

16. Od B. Leśmiana 2 listy z 1910, 1913. Rkps Ossol. sygn. 12280/II. Ogł. w książce: B. Leśmian: *Utwory rozproszone*. Listy. Zebrał i oprac. J. Trznadel. W-wa 1962.

17. Materiały dot. przygotowań do sprowadzenia zwłok J. Słowackiego przez Komitet Czytelni Akademickiej, w skład którego wchodził m. in. W. Berent. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 203/61.

18. Notatka W. Berenta o księgozbiornie J. Effenbergera. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2683.

OPRACOWANIA

SPECTATOR: Debiutanci literacy. *Niwa* 1895 nr 20. — A. S.: Upodobanie literackie. *Tyg. Mód i Powieści* 1905 s. 77-78, 89-90. — S. BRZOZOWSKI: Współczesna powieść polska. Stanisławów [1906] s. 147-154. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Przegl. Powsz.* 1908 t. 99 s. 133-135. — J. LORENTOWICZ: „Chimera”. *Nowa Gaz.* 1908 nr 190. — K. BUKOWSKI: Sylwetki. Studia z literatury i sztuki. Lw. 1914 s. 2-37. — A. MAZANOWSKI: Pogłosy Młodej Polski w dramacie, powieści i krytyce literackiej. *Przegl. Powsz.* i odb. Kr. 1915 s. 90-93. — Z. DĘBICKI: Portrety. W-wa 1927 s. 87-105. — H. ELZENBERG: W. Berent. *Rivista di Letterature Slave* (Rzym) 1927 s. 214-217; przedr. w książce: W. Berent: *Pietre viventi*. Frammento. Rzym 1927 s. 1-4. — B. FRIEDIGER. *Kur. Lit.-Nauk.* 1927 nr 34 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — L. POMIROWSKI: Doktryna i twórczość. W-wa 1928 s. 130-133. — R. L.: Jakim to sposobem Berent nie dostał nagrody łódzkiej. *Kur. Poz.* 1928 nr 205.

(O przyznaniu nagrody literackiej m. Warszawy:) R. BERGEL: Świat W. Berenta. *Kur. Poz.* 1929 nr 293. — S. CYWIŃSKI. *Dzien. Wil.* 1929 nr 96. — Z. DĘBICKI. *Kur. Warsz.* 1929 nr 107. — A. NOWACZYŃSKI. *Mysł Nar.* 1929 nr 17. — L. POMIROWSKI. *Pol. Zbrojnia* 1929 nr 108. — S. *Kronika Warszawy* 1929 nr 5. — J. TOPASS. *Pologne Littéraire* (W-wa) 1929 nr 38. — Z. WASILEWSKI. *Kur. Poz.* 1929 nr 243. — J. WROCZYŃSKI [J. SOKOLICZ-WROCZYŃSKI]. *Rzeczpospolita* 1929 nr 117.

A. GALIŃSKI [L. STOLARZEWICZ]: Młoda Polska. Cz. 2: Powieść epicko-realistyczna: Tetmajer, Orkan, Sieroszewski, Reymont, Berent. Łódź 1930 [1929]. — Z. L. ZALESKI: W. Berent. *Mercure de France* (Paryż) 1929 nr z 1 marca; przedr. w książce: *Attitudes et destinées. Faces et profils d'écrivains polonais*. Paryż 1932. — Berent honorowym członkiem londyńskiego Penklubu. *Dzien. Poz.* 1929 nr 19 s. 7. — Zmiany w „Pamiętniku Warszawskim” *Kur. Poz.* 1929 nr 396 s. 16. — W. Berent autor „Próchna” członkiem londyńskiego Penklubu. *Noty Kur.* 1929 nr 19 s. 2. — A. GUTTRY: W. Berent. W książce: *Unbekannte Literatur. Charakteristiken polnischer Dichter*. Paryż 1931; też w języku ang.: *Polish Writers. Character Sketches*. W-wa 1939. — J. M.: O nową kandydaturę

polską do nagrody Nobla. *Gaz. Lit.* 1932 nr 9 s. 146. — Głosy o W. Berencie. (T. Zieliński, J. Kisielewski, S. Pigoń). *Gaz. Lit.* 1933 nr 6-8. — K. CZACHOWSKI: Serce myślące a mózg czujący. *Świat* 1933 nr 7. — J. N. K. [J. KŁOSOWSKI]. *Dzien. Poz.* 1933 nr 156. — L. POMIROWSKI: Walka o nowy realizm. W-wa 1933 s. 44-45. — J. STEMPOWSKI: Sceptycyzm w powieściach Berenta. *Wiad. Lit.* 1933 nr 508.

(O przyznaniu państwowej nagrody literackiej:) WIGO [W. GOMULICKI]. *Głos Narodu* 1933 nr 30. — P. G. [P. GRZEGORCZYK]. *Gaz. Warsz.* 1933 nr 31. — A. G. S. [A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI]. *Kur. Warsz.* 1933 nr 33. — R. KOŁONIECKI. *Wiedza i Życie* 1933 s. 316-317. — T. MAKOWIECKI. *Roczn. Lit.* 1933 s. 292-296. — S. PIASECKI. *ABC* 1933 nr 46. — J. SOKOLICZ-WROCZYŃSKI. *Świat* 1933 nr 5 s. 13. — K. Tr. [K. TROCZYŃSKI]. *Dzien. Poz.* 1933 nr 27 s. 2. — Z. ŻYGULSKI. *Gaz. Lw.* 1933 nr 6.

J. LORENTOWICZ: Zagadnienie stylu Berenta. *Pion* 1934 nr 7. — S. PIASECKI: Bonzownictwo; Martwa nagroda. W książce: *Prosto z mostu*. W-wa 1934 s. 84-90; 214-216. — J. E. PŁOMIŃSKI: W. Berent jako pisarz społeczny. W książce: *Szukanie współczesności. Studia i głosy literackie*. W-wa 1934 s. 75-95; przedr. fragm.: *Wiedza i Życie* 1935 nr 819; przedr. anonimowy w: *W pierwszą rocznicę śmierci W. Berenta*, 22.XI.1940-22.XI.1941. W-wa 1941; przedr. całości: *Twórczość* 1959 nr 4. — S. CYWIŃSKI: W. Berent jako pisarz polityczny. *Mysł Nar.* 1935. — B. JAMROŚCZOWA: Technika postaci u Berenta. *Ruch Lit.* 1936 nr 4 s. 112-117. — S. MEĆCIAR: Poëzia a život. *Essays o polskiej literaturze*. Turczański Św. Marcin 1936. — J. ŚWIERZOWICZ: W. Berent. W książce: *Szkice literackie*. S. I. Grodzisk 1936. — *W pierwszą rocznicę śmierci W. Berenta* 22.XI.1940-22.XI.1941. W-wa 1941. [Jednodniówka lit. Omówienie: L. B. Grzeniewski. *Twórczość* 1959 z. 1 s. 96-97].

M. DANILEWICZOWA: W. Berent. W: *Straty kultury pol. 1939-1944. Praca zbior.* T. 1. Glasgow 1945 s. 317-328; przedr. pt.: W. Berent w żywym wspomnieniu. W książce: *Pierścień z Herkulanum i płaszcz pokutnicy*. Londyn 1960. — W. ROGOWICZ: Kilka słów o twórczości Berenta. *Kur. Codz.* 1945 nr 29 s. 6. — *Straty literatury polskiej. Odrodzenie* 1945 nr 40 s. 14. — L. H. MORSTIN: W. Berent. *Przekrój* 1946 nr 47; przedr. w książce: *Spotkania z ludźmi*. Kr. 1957. — K. WYKA: Boy świadkiem Berenta. *Dzien. Pol.* 1946 nr 110. —

- L. CHOROMAŃSKI: Wspomnienie o Berencie. *Warszawa* 1948 nr 202. — DASTYCHOWA-JAMROSZ: Słowo jako wyraz plastyczny w obrazowaniu Berenta. *Głos Pomorski* 1948 nr 161. — S. W. P.: Polska twórczość we Włoszech. *Przegl. Księgarski* 1948 nr 3 s. 36. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI. *Spr. PAU* 1950 nr 5 s. 273. — J. PACZUSKI: Przypominamy Berenta. *Tyg. Powsz.* 1951 nr 1/2. — A. WALLIS: Zadania sztuki i artyści według „Chimery” Miriama. *Materiały do Studiów i Dyskusji* 1953 z. 1 s. 266-332. — M. GŁOWIŃSKI: Przypomnienie Berenta. *Nowa Kultura* 1954 nr 11 s. 7. — M. GARBACZOWSKA: Pochodnie przeszłości kulturalnej w dziele W. Berenta. [Wykład inauguracyjny]. *Spis wykładów ... Univ. Marii Curie-Skłodowskiej na r. akademicki 1956/1957*. Lubl. 1957 s. 17-35. — M. DES LOGES: Paralelizmy głoskowe w powieściach Berenta. *Pam. Lit. R.* 48 (1957) z. 4 s. 497-526. — J. MAKOWSKI, J. SPEINA: Ekspresjonizm w twórczości W. Berenta. *Młoda Myśl* 1958 nr 1 s. 7-28. — H. MORTKOWICZ-OLCZAKOWA: Wspomnienie o W. Berencie. *Twórczość* 1958 z. 9 s. 169-173; przedr. w książce: *Bunt wspomnień*. W-wa 1959; wyd. 2 W-wa 1961. — L. POMIROWSKI: Berent — piewca humanizmu polskiego. (Fragm.) *Kamena* 1958 nr 23/24 s. 1, 4. — [J. E. PŁOMIŃSKI:] W. Berent jako pisarz społeczno-narodowy. *Twórczość* 1959 nr 1 s. 97-102 [fragmenty art. J. E. Płomińskiego, druk i skomentowane przez L. B. Grzeniewskiego jako art. L. Pomirowskiego]; [Sprostowanie autorstwa: J. E. Płomiński: Przykra pomyłka. *Kierunki* 1959 nr 10 s. 12 oraz: *Słowo Powsz.* 1959 nr 44, *Życie Warszawy* 1959 nr 43. Polem.: L. B. Grzeniewski: Wyjaśnienie. *Twórczość* 1959 z. 7 s. 172-173; J. E. Płomiński: Replika. *Kierunki* 1959 nr 20 s. 11; J. E. Płomiński: Niekonsekwentna obrona. *Kierunki* 1959 nr 25 s. 11; J. Grabowicz, S. Skalmowski: Piętnujemy takie metody. *Kierunki* 1959 nr 25 s. 11]. — J. E. PŁOMIŃSKI: W. Berent jako pisarz społeczno-narodowy. *Twórczość* 1959 z. 4 s. 86-97 [całość art., poszerz. wersja z r. 1934]. — M. PODRAZA-KWIATKOWSKA, J. KWIATKOWSKI: Magnuszewski — Berent — Kaden. Próba analizy nurtu stylistycznego. *Księga pamiątk. ku czci S. Pigionia*. Kr. 1961 s. 415-433 *Prace Komisji Hist.-Lit. Kr. Oddziału PAN* nr 1. — J. GARBACZOWSKA: Ze stosunku W. Berenta do pisarzy współczesnych i do twórczości własnej (według listów pisarza). *Prace Polonist.* S. XX (1964) s. 112-116. —
- B. GRZENIEWSKI: Spirale. Przed 25-leciem śmierci W. Berenta. *Kultura* 1965 nr 20 s. 10-11. — W. MACIĄG: Idee epoki w twórczości W. Berenta. W: *Z problemów lit. pol. XX w.* T. 1: *Młoda Polska*. W-wa 1965 s. 278-309. — J. PIESCZACHOWICZ: Sumienie inteligenta. (O W. Berencie). *Życie Lit.* 1965 nr 41 s. 8-9. — W. Berent. W: *Zbiór poetów pol. XIX w.* Oprac. P. Hertz. Księga 4. W-wa 1965 s. 896.
- Nauczyciel. J. REISS: Tragiczne konflikty w szkole. Pierwsza nowela W. Berenta. *Polska Zach.* 1937 nr 42 s. 4-5.
- Fachowiec. I. CHRZANOWSKI. *Słowo* 1895 nr 141. — L. GRENDSZYŃSKI. *Kraj* 1895 nr 7. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1895 nr 237. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Wiek* 1895 nr 278. — W. KOSIAKIEWICZ. *Bibl. Warsz.* 1895 t. 2 s. 367-371. — N. [A. NIEMOJEWSKI]. *Wędrowiec* 1895 nr 20. — H. J. [J. PAJZDERSKA-ROGOZIŃSKA]. *Tyg. Ilustr.* 1895 nr 28. — A. P. ORDYŃSKI. [A. POTOCKI] *Głos* 1895 nr 7. — -ski. *Przegl. Poz.* 1895 nr 33. — SPECTATOR: Debiutanci literaccy. *Niwa* 1895 nr 20. — J. TOKARZEWICZ. *Pravda* 1895 nr 36. — W. TOPÓR. *Kur. Codz.* 1895 nr 157. — J. BADENI. *Przegl. Powsz.* 1896 t. 49 s. 282-283. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Gaz. Lw.* 1896 nr 35. — R. ZAWILIŃSKI. *Czas* 1896 nr 38. — R. ZAWILIŃSKI. *Przegl. Lit.* 1896 nr 2. — A. M. L. [A. LISICKA z MYCIELSKICH]. *Przegl. Pol.* 1897 t. 123 s. 195-196. — H. CREYSINGER. *Tyg. Mód i Powieści* 1903 nr 30-31. — W. GOMULICKI. *Kraj* 1903 nr 31. — A. ŚLIWIŃSKI. *Pravda* 1903 s. 346. — H. GALLE. *Książka* 1904 s. 55. — J. L. [J. LEMAŃSKI]. *Chimera* 1904 z. 19 s. 144-145. — W. G. [W. GRUBIŃSKI]. *Kur. Por.* 1913 nr 277. — W. JAMPOLSKI. *Krytyka* 1913 t. 38 z. 30. — A. WYSOCKI. *Rzeczpospolita* 1925 nr 207. — J. BIRKENMAJER: Pierwszy „grzyf” W. Berenta. *Kur. Poz.* 1926 nr 364. — J. BIRKENMAJER: Jak debiutował W. Berent. *Kur. Poz.* 1929 nr 530. — F. ARASZKIEWICZ: Refleksy literackie. Lubl. 1934. — K. IRZYKOWSKI: Słoi wśród porcelany. W-wa 1934 s. 260. — C. LATAWIEC: Fachowcy. *Życie Lit.* 1945 nr 2. — E. BUCHALCZYK, Z. MACUŻANKA, J. ŻURAWSKA: Realizm w „Fachowcu” W. Berenta. *Prace Polonist.* S. VIII (1950) s. 189-200. — S. KOLBUSZEWSKI. *Dziś i Jutro* 1952 nr 48 s. 3. — J. WILHELM: Wstęp do: W. Berent: Fachowiec. W-wa 1953 i wyd. nast.
- Próchno. W. BERENT: List autora „Próchna”. *Chimera* 1901 t. 4 z. 12 s. 464-

467. — A. CYBULSKI. *Tyg. Słowa Pol.* 1902 nr 24. — WŁAST [M. KOMORNICKA]. *Chimera* 1902 t. 6 z. 18 s. 455-459. — JAN STEN [L. BRUNER]. *Głos* 1903 s. 55. — JAN STEN [L. BRUNER]. *Krytyka* 1903 t. 1 s. 60-62. — W. BUKOWIŃSKI. *Prawda* 1903 s. 9. — P. CHMIELEWSKI. *Nowa Reforma* 1903 nr 126-127. — J. FLACH. *Przełgl. Pol.* 1903 t. 148 s. 339-342. — H. GALLE. *Ilustracja Pol.* 1903 nr 34. — H. GALLE. *Książka* 1903 s. 326. — T. GALECKI. *Ogniu* 1903 nr 31-33. — W. GOMULICKI. *Kraj* 1903 nr 31. — C. HALICZ. *Przełgl. Tyg.* 1903 s. 142. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Kur. Warsz.* 1903 nr 66. — J. A. KISIELEWSKI. *Kur. Por.* 1903 nr 308-309; przedr. w książce: *Panmusaion*. Lw. 1906 s. 131-148. — Z. KWIECIŃSKI. *Wędrowiec* 1903 nr 14. — S. LACK. *O doktrynerach*. *Nowe Słowo* 1903 s. 476. — I. MATUSZEWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 12-13; przedr. w książce: *Twórczość i twórcy*. W-wa 1904; przedr.: *Z pism Ignacego Matuszewskiego*. T. 2: *O twórczości i twórcach*. *Studia i szkice literackie*. W-wa 1965 s. 196-209. — A. NOWACZYŃSKI. *Ateneum* 1903 z. 5; przedr. w książce: *Wczasy literackie*. W-wa 1906. — B. GORCZYŃSKI. *Ludzie z kawiarni, a ludzie z pól*. *Gaz. Handlowa* 1904 nr 202, 209. — W. JABLONOWSKI. *Gaz. Pol.* 1904 nr 17. — W. SPASOWICZ. *Gaz. Nar.* 1904 nr 78-81, 83, 85. — W. SPASOWICZ. *Życie i Sztuka* dod. *Kraju* 1904 nr 11; przedr.: *Pisma*. T. 9. W-wa 1908. — H. TRZPIS. „Próchno” W. Berenta. Wrażenia psychologiczno-literackie. Kr. 1907. [Rec.: J. Dicksteinówna. *Książka* 1908 s. 279]. — S. MACISZEWSKI. „Próchno” W. Berenta. Tarnopol 1908. — „Próchno” po niemiecku. *Lit. i Sztuka* dod. *Nowej Gaz.* 1908 nr 30. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI. *Rzeczpospolita* 1920 nr 164, 167, 170 wyd. por., 176, 177 wyd. wiecz. — KOR-SKI ROMAN. *Kur. Poz.* 1921 nr 103 s. 7-8. — P. HULKA-LASKOWSKI. *Gaz. Pol.* 1933 nr 43. — M. KRIDL. „Próchno” Berenta jako zwierciadło epoki. *Wiad. Lit.* 1933 nr 26; przedr. w książce: *W różnych przekrojach*. *Studia i szkice literackie*. W-wa 1939. — T. KUDLIŃSKI. „Próchno” i „Ozimina”. *Gaz. Lit.* 1933 nr 5, 8. — L. L-e [L. LOURIE]. Dwa okresy dekadentyzmu: „Próchno” W. Berenta i „Pożegnanie jesieni” S. I. Witkiewicza. *Głos Por.* 1933 nr 139. — E. SKIWSKI. *Książka o naszym życiu*. *Tyg. Ilustr.* 1933 nr 7. — F. ARASZKIEWICZ. *Refleksy literackie*. Lubl. 1934. — K. WYKA. „Pałuba” a „Próchno”. *Marchoń* 1937 nr 1 s. 84-107; przedr. w książce: *Modernizm polski*. Kr. 1959. — K. TROCZYŃSKI. *Artysta i dzieło*. *Studium o „Próchnie”* W. Berenta. *Poz.* 1938. [Rec.: H. Michalski. *Kultura* 1938 nr 35; T. Sinko. *Formalistyczna monografia „Próchna”* Berenta. *Kur. Lit.-Nauk.* 1938 nr 50 dod. *Ilustr. Kur. Codz.*; K. Wyka. „Próchno” pod mikroskopem. *Gaz. Pol.* 1938 nr 288; Z. Żygulski. *Pam. Lit. R.* 35 (1938) s. 338-342; T. Grabowski. *Nowa Książka* 1939 z. 5 s. 268; J. Kulczycka-Saloni. *Monografia powieści jako dzieła sztuki*. *Ateneum* 1939 nr 3 s. 510-514; Z. Skwarczyński. *Życie Lit.* 1939 z. 1 s. 26-28]. — Z. NAŁKOWSKA. *Widzenie bliskie i dalekie*. *Twórczość* 1956 z. 2 s. 67-70. — E. ROSIAK. *Strug o Berencie*. *Kamena* 1963 nr 2. [Omówienie art. A. Struga z r. 1903]. — M. WYKA-HUSSAKOWSKA. *O „Próchnie”* W. Berenta. *W: Z problemów lit. pol. XX w.* T. 1: *Młoda Polska*. W-wa 1965 s. 310-326.
- Źródła i ujścia nietzscheanizmu. J. LEWKOWICZ. *Nowa Gaz.* 1906 nr 366. — T. SOBOLEWSKI. *Słowo Pol.* 1907 nr 488.
- Idea w ruchu rewolucyjnym. S. BRZOWSKI. *Karykatury ideowe*. *Przełgl. Spol.* 1906 nr 21 s. 259. — J. LORENTOWICZ. *Troska o idee*. *Nowa Gaz.* 1906 nr 288, 290. — J. KOSMOWSKI. *Ateneum* 1908 t. 1 z. 1/2 s. 127-130.
- Ozimina. J. BELCİKOWSKI. *Głos Narodu* 1911 nr 68, 69. — L. CHOROMAŃSKI. *Na marginesie „Ozimy”* Berenta. *Prawda* 1911 nr 18-19. — J. DĄBROWSKI. *Krytyka* 1911 t. 2. — Z. DEBICKI. *Martwe dusze*. *Kur. Warsz.* 1911. — H. GALLE. *Bibl. Warsz.* 1911 t. 4. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI. *Na marginesach „Ozimy”*. *Museion* 1911 z. 4-6. — M. KRIDL. *Książka* 1911 nr 6. — Z. LUCA [E. LIGOCKI]. *Kronika Powsz.* 1911 nr 21. — T. NALEPIŃSKI. *Lit. i Sztuka* dod. *Nowej Gaz.* 1911 nr 5. — J. H. RETTINGER. *Mies. Lit. i Artyst.* 1911 nr 1. — M. RUSZCZYŃSKA. *Przełgl. Wielkop.* 1911 s. 293-295. — SAVITRI [A. ŻAHOŃSKA]. *Świat* 1911 nr 4. — Z. L. ZALESKI. *Gaz. Warsz.* 1911 nr 22; przedr. w książce: *Dzieło i twórca*. W-wa 1913 s. 153-162. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI. *Salon br. Niemann*. *Tyg. Ilustr.* 1912 nr 35. — K. LIBICKI. *W: Bez przyłbicy*. 1912. — J. ŚWIERZOWICZ. *Problem bytu Polski w najnowszej powieści*. *Zarzewie* 1912 nr 1-2; przedr. w książce: *Szkice literackie*. Grodzisk 1936. — J. MUSZKOWSKI. *Sumienie ruchu*. W-wa 1914. — A. MAZANOWSKI. *Przełgl. Powsz.* 1916 t. 132 s. 295-297. — A. SZCZERBOWSKI. „Ozimina” i „Wesele”. *Mysł Nar.* 1926 nr 17. — K. TROCZYŃSKI. *Rozprawa*

o krytyce literackiej. *Poz.* 1931 s. 85-87. — S. CYWIŃSKI: Typ polskiego rewolucjonisty w „Oziminie”. *Mysł Nar.* 1932 nr 33. — T. KUDLIŃSKI: „Próchno” i „Ozimina”. *Gaz. Lit.* 1933 nr 5, 8. — F. ARASZKIEWICZ: Refleksy literackie. Lubl. 1934 [tu m. in. o „Oziminie”]. — O. ORTWIN: O stylu i metodzie „Oziminy” W. Berenta. Przyczynek do teorii powieści. W książce: *Próby przekrojów*. Lw. 1936. — J. ANDRZEJEWSKI: *Odrodzenie* 1948 nr 10. — J. GARBACZOWSKA: U podstaw ideowych „Oziminy”. *Spr. z Prac Nauk. Wydziału Nauk Społ. PAN* 1960 z. 4 s. 75-79; toż *Biuletyn* 1961 nr 1 s. 25-29. — J. GARBACZOWSKA: U podstaw ideowych „Oziminy” W. Berenta. W: *Księga pamiątek ku czci S. Piłonia*. Kr. 1961 s. 525-535 *Prace Komisji Hist.-Lit. Kr. Oddziału PAN* nr 1.

Żywe kamienie. S. CYWIŃSKI: Berenta „Żywe kamienie”. *Sprawa* 1919 nr 28-29 i odb. — J. DĄBROWSKI: *Świat* 1919 nr 26 s. 1. — Z. DĘBICKI: *Dzien. Poz.* 1919 nr 284. — Z. DĘBICKI: *Kur. Warsz.* 1919 nr 310. — W. FELDMAN: *Nowa Reforma* 1919 nr 352. — W. HORZYCA: *Pro Arte* 1919 nr 4 s. 18-20. — J. IWASZKIEWICZ: List do przyjaciół o „Żywych kamieniach” W. Berenta. *Zdrój* 1919 nr 7/8 s. 141-142. — S. LAM: *Przeł. Powsz.* 1919 t. 143/144 s. 343-346. — E. PORĘBOWICZ: *Tyg. Ilustr.* 1919 nr 35 s. 568-569; przedr. w przedmowie do: W. Berent: *Bachanalia*. W-wa 1924. — M. SMOLARSKI: *Gaz. Warsz.* 1919 nr 315. — A. WOJTKOWSKI: *Brzask* 1919 s. 239-240. — J. DROBNIK: *Kur. Poz.* 1920 nr 14. — H. ELZENBERG: W: *Książka zbior. ku uczczeniu pierwszej rocznicy istnienia Uniwersytetu Poznańskiego* Poz. 1920 s. 66-71. — M. SMOLARSKI: *Słowo Pol.* 1920 nr 283. — J. STUR: *Zdrój* 1920 nr 4 s. 95-102; przedr. w książce: *Na przelomie. O nowej i starej poezji*. Lw. 1921 s. 46-50. — J. PETRAŻYCKA-TOMICKA: *Gaz. Lw.* 1921 nr 119-121. — R. BERGEL: *Głos Narodu* 1922 nr 90. — S. SZCZUTKOWSKI: *Przeł. Warsz.* 1922 t. 2 s. 265-268 [rec. ilustracji W. Borowskiego]. — J. PETRAŻYCKA-TOMICKA: *Zdrój* 1922 s. 151-160; przedr. w książce: *O „Żywych kamieniach”*. Kr. 1928. [Rec.: I. Wieniewska. *Lw. Wiad. Mus. i Lit.* 1928 nr 11; *Kobieta Współcz.* 1928 nr 39]. — L. POMIROWSKI: *Wiad. Lit.* 1925 nr 54. — E. DAMIANI: *Il capolavoro di Berent. Rivista di Letterature Slave* (Rzym) 1927 s. 217-219; przedr. w książce: W. Berent: *Pietre viventi*. Frammento. Rzym 1927 s. 4-6. — R. POLLAK: Berent po włosku. *Kur. Poz.* 1927 nr 374. —

R. POLLAK: *Polonica włoskie. Przeł. Współcz.* 1928 t. 24 s. 150-151. — I. MAKOWIECKI: *Pam. Warsz.* 1930 z. 2 s. 19-27. — J. RABĘCKA: *Waganci w „Żywych kamieniach”*. *Ruch Lit.* 1930 nr 7 s. 208-215. — K. CZACHOWSKI: Francuski przekład „Żywych kamieni”. *Czas* 1931 nr 252. — (P). [R. POLLAK]: *Norwid i Berent w szacie francuskiej. Kur. Poz.* 1931 nr 478 s. 8. — Z. ROTHERTOWA: *Ruch Lit.* 1931 nr 5 s. 136-142. — K. CZACHOWSKI: Arcydzieło Berenta. *Czas* 1932 nr 295. — J. LEGRAS: *Le Monde Slave* (Paryż) 1932 nr 4 s. 16. — J. ŚWIERZOWICZ: *O „Żywych kamieniach”* W. Berenta. *Spr. Dyr. Państw. Gimn. Klasycznego w Trzemesznie za l. szk. 1929-1932* i odb. Trzemeszno 1932. — P. HULKALASKOWSKI: *Tyg. Ilustr.* 1933 nr 32. — S. KOLBUSZEWSKI: Wizja średniowiecza w „Żywych kamieniach” Berenta. *Gaz. Lit.* 1933 nr 6 s. 105. — T. KUDLIŃSKI: *Gaz. Lit.* 1933/1934 nr 1. — R. LALOU: *Pologne Littéraire* (W-wa) 1933 nr 788. — J. KRZYŻANOWSKI: *Paralele*. W-wa 1935 s. 221-223. — J. ROSNOWSKA: „Żywe kamienie” Berenta. W-wa 1937. [Rec.: H. Życzynski. *Nowa Książka* 1937 s. 459; A. Fei. *Życie Lit.* 1938 nr 5 s. 203-204]. — M. SZYJKOWSKI: *Polonia* 1937 nr 4686 [o przekładzie czeskim]. — *Operę „Żywe kamienie” według Berenta ukończy wkrótce prof. R. Palester. Robotnik* 1946 nr 273 s. 5. — S. KOLBUSZEWSKI: *Opowieść o duszach tułaczach. Zeszyty Wr.* 1948 nr 2 s. 69-98. — E. PORĘBOWICZ: *Studia literackie* Kr. 1951. — J. FICOWSKA: *Ze studiów nad „Żywymi kamieniami”*. *Pam. Lit. R.* 40 (1952) s. 170-201 [fragm.]. *Wyd. osob. całości* W-wa 1952. — A. JELICZ: *Nowa Kultura* 1958 nr 32 s. 2. — Z. MAŚLIŃSKA-NOWAKOWA: *Sztuki plastyczne w „Żywych kamieniach”*. *Zeszyty Nauk. Wyższej Szkoły Pedag. w Kat. Katedra Metodyki Lit. i Języka Pol.* 1963 nr 1 s. 69-101.

O negdaj. W. MORACZEWSKI: *Nauka-Lit.-Sztuka* 1934 nr 4 dod. *Słowa Pol.* nr 26. — S. PIASECKI: *Bonzownictwo*. W książce: *Prosto z mostu*. W-wa 1934.

Nurt. T. B. S. [T. B. SYGA]. *Gaz. Warsz.* 1931 nr 60 [rec. „Wywłaszczenia muz’]. — A. NOWACZYŃSKI: *Język w „Wodzu”* Berenta. *ABC* 1933 nr 38, 46. — E. BREITER: *Opowieści czy szkice historyczne*. *Wiad. Lit.* 1934 nr 47. — K. CZACHOWSKI: *Nowe dzieło Berenta*. *Gaz. Pol.* 1934 nr 301. — J. KRZYŻANOWSKI: *Pion* 1934 nr 48. — J. LORENTOWICZ: *Kur. Por.* 1934 nr 285. — W. MORACZEWSKI: *Dzien. Poz.* 1934 z 25 października. — L. PIWIŃSKI: *Roczn. Lit.*

1934 s. 84-86. — T. SINKO. *Kur. Lit.-Nauk.* 1934 nr 43 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — Z. STAROWIEYSKA-MORSTINOWA. *Przegl. Powsz.* 1934 t. 205 s. 123-127. — Z. WASILEWSKI: Wyszedł nowy Berent. *Kur. Poz.* 1934 nr 485. — M. DANILEWICZOWA: Na marginesie „Nurtu” Berenta. *Pion* 1935 nr 2. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI. *Kur. Warsz.* 1935 nr 107. — J. KISIELEWSKI. *Tęcza* 1935 nr 1. — J. LORENTOWICZ. *Nowa Książka* 1935 s. 255-256. — J. N. MILLER. *Naprzód* 1935 nr 4. — W. MORACZEWSKI. *Dzien. Poz.* 1935 nr 30. — J. E. PŁOMIŃSKI. *Wiedza i Życie* 1935 nr 7. — L. POMIROWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1935 nr 5 s. 91. — A. STAWARSKI: Plutarchowa opowieść. Uwagi nad „Nurtem” Berenta. *Czas* 1935 nr 173-175. — *Pologne Littéraire* (W-wa) 1935 nr 100/101 s. 6. — S. FLUKOWSKI: Klejnot współczesnej prozy polskiej. *Tyg. Ilustr.* 1938 nr 19. — G. HERLING-GRUZIŃSKI: Opowieść o wodzu-tulaczu. W książce: Żywi i umarli. Szkice literackie. Rzym 1945 *Bibl. Orla Białego*. — J. WILHELM: [Wstęp] do: W. Berent: Nurt. W-wa 1956. — M. GÓRSKA: Znamienne właściwości stylu opowieści biograficznych W. Berenta. *Roczn. Hum.* 1959 nr 1 s. 215-256.

Diogenes w kontuszu. AL. KRAS. *Myśl Nar.* 1937 nr 13. — A. BAR. *Polska Zach.* 1937 nr 29 s. 5. — K. CZACHOWSKI: Mistrz i jego uczeń. *Czas* 1937 nr 180. — B. DUDZIŃSKI. *Naprzód* 1937 nr 84. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Wskrzyszony ks. F. S. Jezierski. *Kur. Warsz.* 1937 nr 58. — J. LORENTOWICZ. *Kur. Por.* 1937 nr 17. — J. LORENTOWICZ. *Nowa Książka* 1937 s. 197-198. — W. LUTOSŁAWSKI: Trzej pisarze — trzy światy. *Prosto z Mostu* 1937 nr 11 s. 3. — M. PIECHAL: O narodzinach literatów polskich. *Gaz. Pol.* 1937 nr 57. — L. PIWIŃSKI. *Roczn. Lit.* 1937 s. 81-82. — L. PIWIŃSKI. *Wiad. Lit.* 1937 nr 699 s. 5. — L. POMIROWSKI: Piewca humanizmu polskiego. *Tyg. Ilustr.* 1937 nr 15 s. 291-292. — J. ROSNOWSKA: Nowa książka W. Berenta. *Przegl. Współcz.* 1937 nr 180 s. 132-136. — Z. STAROWIEYSKA-MORSTINOWA. *Kur. Por.* 1937 nr 94. — W. WOLERT: Kuźnia praw człowieka. *Kur. Warsz.* 1937 nr 139. — A. ZAHORSKA: O narodzinach literatów polskich. *Kultura* 1937 nr 24. — S. NAPIERSKI: Z powodu „Diogenesa w kon-

tuszu” W. Berenta. *Ateneum* 1938 nr 2 s. 21-31. — grz.: O wznowienie „Diogenesa w kontuszu” Berenta. *Nowa Kultura* 1951 nr 8 s. 12. — J. LEKCYŃSKA: F. S. Jezierski w „Diogenesie w kontuszu” Berenta. *Prace Polonist.* S. XII (1955) s. 245-266.

Zmierzch wodzów. A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI. *Kur. Warsz.* 1938 nr 140. — (swb) [S. W. BALICKI]. *As* 1939 nr 19. — L. F. [L. FRYDE]. *Wiedza i Życie* 1939 nr 6. — S. JÓZEFOWICZ. *Myśl Nar.* 1939 nr 27. — J. KADENBANDROWSKI: Z innego świata. *Gaz. Pol.* 1939 nr 160. — J. LORENTOWICZ. *Nowa Książka* 1939 z. 5 s. 280-281. — M. PIECHAL. *Gaz. Pol.* 1939 nr 114. — W. PIETRZAK. *Prosto z Mostu* 1939 nr 27. — (ts) [T. SINKO]. *Ilustr. Kur. Codz.* 1939 nr 109. — Z. STAROWIEYSKA-MORSTINOWA: Wielka książka. *Kultura* 1939 nr 33. — J. WYSZOMIRSKI: Elementy wieszczce. *Wiad. Lit.* 1939 nr 815 s. 6. — A. ZAHORSKA. *Kultura* 1939 nr 29.

Recenzje przekładów

Ch. D. Grabbe: Żart, satyra, ironia i głębsze znaczenie. A. K. *Sfinks* 1911 s. 420. — A. DOBROWOLSKI. *Kur. Warsz.* 1911 nr 133.

F. Nietzsche: Tako rzecze Zaratustra. W. MORACZEWSKI. *Krytyka* 1906 t. 1 s. 276. — C. J. [C. JEL-LENTA]. *Dzien. Poz.* 1908 nr 187. — S. FRYCZ. *Przegl. Filoz.* 1911 s. 286-288. — S. PIENKOWSKI. *Gaz. Warsz.* 1922 nr 239, 240.

R. Rolland: Żywot Michała Anioła. M. DĄBROWSKI. *Bluszcz* 1923 nr 48.

H. Ibsen: Wróg ludu. T. BOY-ŻELEŃSKI. *Ilustr. Kur. Codz.* 1933 nr 282.

Ch. Kingsley: Heroje. Dr. K. B. *Kur. Pol.* 1926 nr 315.

Recenzje wydań zbiorowych

Pisma. J. B. [J. BIRKENMAJER]. *Myśl Nar.* 1933 nr 13. — A. BRÜCKNER. *Roczn. Lit.* 1933 s. 125-126. — Z. CIECHANOWSKA. *Przegl. Powsz.* 1933 t. 199 s. 183-185. — S. PIGOŃ. *Roczn. Lit.* 1933 s. 125-127. — K. Tr. [K. TROCZYŃSKI]. *Dzien. Poz.* 1933 nr 71 s. 2.

BĘCZKOWSKA WANDA GROT (1853—1925)

Pseud.: TOPÓR.

Powieściopisarka, nowelistka i komediopisarka.

Córka Alfreda Überschauera (wg Estr. Überschära) i Amelii z Szalasów. Rodzina ze strony ojca wywodziła się z Niemiec i osiadła w Polsce w XVIII w. Pracę pisarską rozpoczęła ok. 1891 i do dalszych prób w tej dziedzinie zachęcił ją Piotr Chmielowski. Przez dłuższy czas współpracowała z *Bluszczem*. Wyszła za mąż za Grot-Bęczkowskiego, a później za Władysława Rajnolda Korotyńskiego, redaktora *Kuriera Codziennego* i *Kuriera Warszawskiego*. Tadeusz Kończyc (Alfred Grot-Bęczkowski), publicysta, był jej synem z pierwszego małżeństwa. Zmarła w Warszawie w połowie 1925.

TWÓRCZOŚĆ

1. Nowele i obrazki. W-wa 1894.
Zawartość: Z szarej przędzy. (*Kur. Codz.* 1893 nr 8-14); Pomyłka Ewuni. (*Bluszcz* 1892 nr 44-47); Maryśka. (*Prawda* 1893 nr 5-8); Jeden z wielu; Nic nowego. (*Bluszcz* 1891 nr 27-30).
 2. Bez woli. Powieść. *Bluszcz* 1894 nr 14-52. Wyd. osob. W-wa 1895.
 3. Ad astra. Powieść. *Wiek* 1895 nr 170-217.
 4. Komedja w komedii. Krotchwila w 1 akcie. Powst. 1895. Wyd. osob. W-wa 1907 *Teatr Amatorski* 97.
 5. Na łasce losu. Komedja 4-aktowa. Wyst. W-wa 1895, Radom 1895.
Pod pseud. Topór.
 6. Zwyciężony. Obrazek sceniczny w 1 akcie. Powst. 1895.
 7. Co będzie z naszego chłopca. Powieść. W-wa 1896.
 8. Kędy droga? Powieść współczesna. *Bluszcz* 1896 nr 1-34. Wyd. osob. W-wa 1896.
 9. W mieszczańskim gnieździe. T. 1-2. W-wa 1899 *Dod. do Gaz. Pol.* t. 29-30.
 10. Anima vagans. Powieść. *Bluszcz* 1900 nr 27-52, 1901 nr 1-4. Wyd. osob. W-wa 1902.
Tłumaczona na kilka języków, m. in. niem., ros., włoski.
 11. Marzycielka. Powieść współczesna. Z przedmową T. Jeske-Choińskiego. W-wa 1900 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 141.
 12. W szponach. Powieść. *Wędrowiec* 1900 nr 33-52. Wyd. osob. W-wa 1902.
 13. Cudowne dzieci. Krotchwila w 4 aktach. Wyst. W-wa 15 czerwca 1901.
 14. Idylla starokawalerska. *Tyg. Pol.* 1901 nr 29-38, 1902 nr 1-11.
Powieść niedokończona. Druk przerwano z powodu zmiany redakcji.
 15. Stella Ogarkówna. Powieść. *Wędrowiec* 1901 nr 20-42.
 16. „Bo w świecie ducha nie ma pożegnania.” Powieść. *Wędrowiec* 1902 nr 17-26.
 17. Kolej żelazna. Obrazek satyryczny w 4 aktach. Wyst. W-wa 17 czerwca 1902.
 18. Z prądem fali. Powieść. *Bluszcz* 1903 nr 1-46.
 19. Nowele. W-wa 1904 *Bezpłatny Dod. do Tyg. Pol.*
Współwyd. z: I. Piątkowska: Nowele. Zawartość: W wagonie. (*Kur. Warsz.* 1898 nr 20-21); Skończyło się...; Szare ptasze.
 20. Ze wspomnień Marcina Piątka. W-wa 1904 *Bezpłatny Dod. do Tyg. Pol.*
Współwyd. z: I. Piątkowska: Miłość górala.
 21. Pieszczośzka rodziny. Powieść. *Bluszcz* 1917 nr 1-52 z przerwaniami.
 22. Figle wojny. *Ekran i Scena* 1923 nr 1-25, 1924 nr 1-19.
Powieść niedokończona.
 23. Szklane pałace.
Wiad. *Tyg. Ilustr.* 1925 nr 24.
- Utwory i artykuły zamieszczała w czasopiśmie: *Biesiada Lit.* (1920; tu m. in.: Co ich rozłączyło? Nr 21), *Bluszcz* (1891, 1895, 1902, 1906, 1910; tu m. in.: Na cmentarzu. 1895 nr 9; Trzy chwile. 1895 nr 17-21; Jak sen. 1902 nr 30-33; Papa czyta. 1906 nr 24), *Dzien. Chicagoski* (1902, 1904, 1909, 1912; tu m. in.: Jak ja się dawno nie modliłam. 1902 nr 274; W słoneczny dzień. 1904 nr 236; Wycieczka po żonę. 1912 nr 201), *Echo Pragi* (1916-1917; tu m. in.: W małym świątku. Humoreska. 1916 nr 4-6, 9-10), *Gaz. Nar.* (1897; tu: Zakładka. Nr 84-87), *Ilustr. Przegl. Teatr.* (1920; tu: Jaskółka. Nr 35, 40-41), *Kur. Codz.* (1893), *Kur. Niedzielnny* (1898), *Kur. Warsz.* (1904-1910, 1921), *Prawda* (1893), *Tyg. Pol.* (1901, 1903; tu m. in.: Kartka z życia. 1903 nr

40-41), *Wędrowiec* (1903; tu m. in.: *Circulus vitiosus*. Nr 6-11), *Wiek* (1897; tu m. in.: Zakładka. Nr 61-62, 65).

Ponadto w wydawnictwach zbiorowych: *Na Polską Macierz Szkolną*. W-wa 1917, *Prawda. Książka zbior. dla uczczenia ... A. Świętochowskiego*. Lw. 1899 (tu: Dla idei), *Słowackiemu. Jednodniówka*. Kr. [1904].

Listy

Od E. Orzeszkowej z 1903. Rkps Ossol. sygn. 12751/II s. 111-112.

OPRACOWANIA

W. BUKOWIŃSKI: Polskie powieściopisarki. *Tyg. Nar.* 1901 nr 39-40. — F. A. SCHUMMER. *Tyg. Pol.* 1902 nr 5/6.

(Nekrolog:) *Tyg. Ilustr.* 1925 nr 24.

T. KOŃCZYC [A. GROT-BĘCZKOWSKI]: Szczęsna i Gawalewicz. *Bluszcz* 1935 nr 50-51. — E. KARSKA: Sylwetki zapomniane. *Praktyczna Pani, Dobra Obywatelka* 1936 nr 3.

Nowele i obrazki. W. GOMULICKI: Debiutantki. *Kur. Codz.* 1894 nr 248. — *Ateneum* 1894 t. 4 s. 593-594. — *Literarni listy* (Praga) 1896 nr z 19 listopada.

Bez woli. W. BUKOWIŃSKI. *Bibl. Warsz.* 1896 t. 3 s. 544-548. — W. BUKOWIŃSKI. *Gaz. Pol.* 1896 nr 160. — L. GLATMAN. *Przeł. Lit.* 1896 nr 7. — A. GRUSZECKI. *Przeł. Tyg.* 1896 nr 30. — J. R-s. *Gaz. Warsz.* 1896 nr 47. — H. J. [H. PAJZDERSKA]. *Tyg. Ilustr.* 1896 nr 21. — J. T. HODI [J. TOKARZEWICZ]. *Prawda* 1896 nr 9. — ZBISŁAW. *Przeł. Poz.* 1896 nr 11. — M. RAWICZ. *Przeł. Pol.* 1898 t. 127 s. 604-606.

Komedia w komedii. FR. GAL. [F. GALIŃSKI]. *Echo Pragi* 1917 nr 15.

Na łasce losu. -a-: Z teatrów ogródkowych. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1895 nr 32 s. 381. — ...m...i. *Kur. Por.* 1895 nr 212. — -p-: Z teatrów warszawskich. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1895 nr 485 s. 21. — SPECTATOR: Debiutanci literaccy. *Niwa* 1895 nr 17. — URBANUS. *Kraj* 1895 nr 30.

Co będzie z naszego chłopca. W. BUKOWIŃSKI. *Gaz. Pol.* 1896 nr 160. — A. GRUSZECKI. *Przeł. Tyg.* 1896 s. 369. — [J. TOKARZEWICZ]. *Prawda* 1896 nr 25. — Wł. T. *Gaz. Warsz.* 1896 nr 178. — *Kraj* 1896 nr 36. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Przeł. Polit., Spół. i Lit.* 1897 nr 234. — *Rodzina* dod. *Prawdy* 1910 nr 1, 4, 6.

Kędy droga? L. M. DZIAMA. *Przeł. Lit.* 1897 nr 23. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Kur. Warsz.* 1897 nr 271. — K. PRZYBYLSKI. *Wiek* 1897 nr 229. — K. *Gaz. Warsz.* 1897 nr 244. — Ad. D. *Tyg. Ilustr.* 1898 t. 1 s. 440. — J. BADENI. *Przeł. Powusz.* 1898 t. 59 s. 416. — J. RUSTICUS. *Ateneum* 1898 t. 3 s. 164.

Anima vagans. H. GALLE. *Książka* 1902 s. 430-431. — H. GALLE. *Prawda* 1903 s. 104. — *Przeł. Polit., Spół. i Lit.* 1903 nr 175. — *Tyg. Pol.* 1903 nr 20 (33) s. 313.

Marzycielka. J. *Ateneum* 1900 t. 4 s. 651-652. — L. R. *Gaz. Warsz.* 1900 nr 204. — P. WILAMOWSKI. *Tyg. Pol.* 1900 nr 43. — W. BUKOWIŃSKI. *Prawda* 1901 nr 31.

W szponach. P. CHMIEŁOWSKI. *Pogląd na Świat* 1901 nr 1. — H. GALLE. *Książka* 1902 s. 159. — M. GAWALEWICZ. *Bluszcz* 1901 nr 42-43. — H. H. *Przeł. Powusz.* 1902 t. 74 s. 283-284. — ZOIL. *Ilustracja Pol.* 1902 nr 7-8. — *Przeł. Polit., Spół. i Lit.* 1902 nr 122.

Cudowne dzieci. -a-. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1901 nr 25. — A. D. [A. DOBROWOLSKI]. *Kur. Pol.* 1901 nr 166. — T. JAROSZYŃSKI. *Wiek Ilustr.* 1901 nr 165. — W. RABSKI. *Kur. Warsz.* 1901 nr 164. — (S). *Wędrowiec* 1901 nr 25. — *Dzien. dla Wszystkich* 1901 nr 136. — *Kur. Codz.* 1901 nr 166.

Kolej żelazna. B. *Gaz. Warsz.* 1902 nr 158. — R. J. [R. JUNGIEWICZ]. *Wiek Ilustr.* 1902 nr 164. — ŁUC. KOŚC. [Ł. KOŚCIELECKI]. *Kur. Codz.* 1902 nr 166. — J. Łoz. *Kur. Por.* 1902 nr 167. — *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1902 nr 25 s. 258-259.

BIAŁOBŁOCKI BRONISŁAW (ok. 1860—1888)

Krypt.: B.; B. B.; BL.; BŁBŁCKI.

Inna forma nazwiska: BIAŁOBŁODZKI.

Publicysta.

Ur. ok. 1860 w Ostroszynie na Białorusi, w ówczesnej guberni mińskiej, syn zagonowego szlachcica, kalwina. Ukończył gimnazjum rosyjskie w Mińsku. W 1878 wyjechał do Petersburga, gdzie zapisał się na wydział prawny uniwersytetu oraz uczęsz-

czał na wykłady Akademii Sztuk Pięknych. Po ukończeniu studiów przybył do Warszawy w 1882, gdzie wraz z M. Brzezińskim, S. Krusińskim, L. Krzywickim, K. Pławińskim, Z. Straszewiczem utworzył grupę publicystyczną o ideologii socjalistycznej i od 1883 rozpoczął pracę na łamach *Przeglądu Tygodniowego*. W tymże roku na skutek represji policji carskiej grupa ta uległa rozbięciu. Od tej pory utrzymywał się z pracy nauczycielskiej. Zmarł 14 kwietnia 1888 w szpitalu Św. Ducha w Warszawie.

TWÓRCZOŚĆ

Artykuły zamieszczał w czasopiśmie: *Ateneum* (1883), *Kłosy* (1883), *Przegl. Tyg.* (1883-1885), oraz w wyd. zbior. *Galeria współczesnych znakomitości w polityce — naukach — literaturze i sztukach pięknych*. W-wa 1885 (tu art. pt. Michał Sałtykow-Szczedrin).

Wydania zbiorowe

1. Szkice literackie. Wyd. L. Krzywicki. W-wa 1932.

Zawartość: Życie fikcyjne i obrzędowe. Przyczynek do studium nad Deotymą i kierunkiem naszej literatury. (*Przegl. Tyg.* 1883 nr 16-19); Miłość w sferze dostatków i estetycznych zachwyków. [O powieściach W. Marrené-Morskowskiej]. (*Przegl. Tyg.* 1883 nr 25-27); Maria Konopnicka: „Poezje”. Seria druga. (*Przegl. Tyg.* 1883 nr 31); Współczesna beletrystyka rosyjska. I. Gleb Uspienski (Iwanow). (*Dod. Mies. Przegl. Tyg.* 1883 t. 1 s. 232-248). II. Mikołaj Złatowratski. (*Dod. Mies. Przegl. Tyg.* 1883 t. 1 s. 587-612); Zniżenie ideału. (*Przegl. Tyg.* 1884 nr 7; przedr. w: *Pol. krytyka lit. (1800-1918). Materiały*. T. 3. W-wa 1959 s. 188-194); Nadprodukcja inteligencji. (*Przegl. Tyg.* 1884 nr 21).
Przedr. artykułów zob. poz. 2.

2. Szkice społeczne i literackie. Wyd. i wstępem poprzedził S. Sandler. W-wa 1954.

Zawartość: J. Iwanukow: „Główne zasady teorii i polityki ekonomicznej od Adama Smitha do teraźniejszych czasów”. (*Przegl. Tyg.* 1883 nr 23); Nadprodukcja inteligencji. (Zob. poz. 1); „Szkice estetyczne” p. M. Massoniusza. (*Dod. Mies. Przegl. Tyg.* 1885 t. 1 s. 391-397); Odpowiedź na odpowiedź p. Massoniusza w kwestii estetyki. (*Przegl. Tyg.* 1885 nr 28 [replika na art. M. Massoniusza pt. Odpowiedź p. Białoblockiemu w kwestii estetyki. *Dod. Mies. Przegl. Tyg.* 1885 t. 1]); Życie fikcyjne i obrzędowe. Przyczynek do studium nad Deotymą i kierunkiem naszej literatury. (Zob. poz. 1); Miłość w sferze dostatków i estetycznych zachwyków. (Zob. poz. 1); Maria Konopnicka: „Poezje”. Seria druga. (Zob. poz. 1); Taniec krzywego artyzmu z kulawą logiką. [O dramacie „Firdusi” J. Łętowskiego]. (*Przegl. Tyg.* 1883 nr 44); „Laszka”. [W. Wysockiego]. (*Dod. Mies. Przegl. Tyg.* 1884 t. 1 s. 506-507); Zniżenie ideału. (Zob. poz. 1); Z literatury ukraińskiej. (*Przegl. Tyg.* 1883 nr 50); Współczesna beletrystyka rosyjska: I. Gleb Uspienski (Iwanow). (Zob. poz. 1). II. Mikołaj Złatowratski. (Zob. poz. 1); Iwan Turgieniew. (*Przegl. Tyg.* 1883 nr 36); Jan Turgieniew. (*Ateneum* 1883 t. 4 s. 174-184); Przegląd piśmiennictwa rosyjskiego. [M. Albow: Powieści. Petersburg. 1884]. (*Przegl. Tyg.* 1884 nr 10); Z życia

literatury Cesarstwa. (Fragment). [Cz.] 3. (Pierwodr. całości cz. 1-4 ogł. *Przegl. Tyg.* 1883 nr 35, 37, 41, 46); Wystawa artystów rosyjskich w Warszawie. (*Przegl. Tyg.* 1884 nr 28).

Bibliografię twórczości i opracowań podaje S. Sandler w książce: B. Białoblocki: Szkice społeczne i literackie. W-wa 1954.

OPRACOWANIA

(Nekrologi:) [P. CHMIEŁOWSKI]. *Ateneum* 1888 t. 2 s. 384; M. BOHUSZ [J. K. POTOCKI]: Wspomnienie pośmiertne. *Głos* 1888 nr 16; *Prawda* 1888; *Przegl. Tyg.* 1888 nr 19. —

L. KRZYWICKI: Na marginesie starej fotografii. *Niepodległość* 1931 t. 3 z. 2; przedr. w książce: *Wspomnienia*. T. 2. W-wa 1958. — L. KRZYWICKI: Wstęp do: B. Białoblocki: *Szkice literackie*. W-wa 1932. — K. PRUSZYŃSKI: Z przeszłości socjalizmu polskiego. *Przegl. Współcz.* 1932 t. 43 s. 134-135. — L. WASILEWSKI: Sprawozdania. *Niepodległość* 1932 t. 6 s. 157-158. — Zapomniany krytyk i eseista. *Kultura* 1932 nr 13. — L. KRZYWICKI. *Pol. słownik biograf.* T. 2 (1936). — M. JAKÓBIEC: Literatura rosyjska wśród Polaków w okresie pozytywizmu. W: *Pozytywizm*. T. 1. Wr. 1950 s. 295-374 i odb. — S. SANDLER: U początków marksistowskiej krytyki w Polsce. B. Białoblocki. *Twórczość* 1953 z. 6-8. Wyd. osob. Wr. 1954. [Rec.: A. Brodzka: Z rewolucyjnych tradycji krytyki literackiej. *Życie Lit.* 1954 nr 19; J. Z. Jakubowski: U źródeł rewolucyjnej tradycji polskiej krytyki. *Polonistyka* 1954 nr 5; J. Z. Jakubowski. *Pam. Lit. R.* 45 (1954) z. 4]. — A. OSIADACZ: W sprawie monografii o B. Białoblockim. *Myśl Filoz.* 1954 nr 4. — Z. PĘDZIŃSKI: Krytyk czy moralista. *Dziś i Jutro* 1954 nr 35. — S. SANDLER: Życie i działalność B. Białoblockiego. (Wstęp do:) B. Białoblocki: *Szkice społeczne i literackie*. W-wa 1954. [Rec.: J. Z. Jakubowski. *Pam. Lit. R.* 45 (1954) z. 4]. — S. SANDLER: O brzoźnictwie i antybrzoźnictwie. W sprawie monografii o B. Białoblockim. *Myśl Filoz.* 1955 nr 2. — T. SZYSZKO: Nieznany artykuł B. Białoblockiego o M. Sałtykowie-Szczedrinie. *Slavia Orientalis* 1958 nr 3/4 s. 49-74 [tu

również tekst art.]. — L. KRZYWICKI: Wspomnienia. T. 2-3. W-wa 1958-1959. — J. KULCZYCKA-SALONI: B. Białobłocki. W: *Pol. krytyka lit. (1800-1918). Materiały*. T. 3. W-wa 1959 s. 469. — A.

MALDZIS: Werny wučan' rewalujujucychn demakratau. *Litaratura i Mastactwa* 1961 z dn. 21 listopada. — A. MOLSKA: Wstęp do: Pierwsze pokolenie marksistów polskich. T. 1. W-wa 1962.

BIEDER EDMUND (1877—1936)

Pseud. i krypt.: BE; BERDYSZYŃSKI STANISŁAW; E. B.; MUNDEK; NYGI.

P o e t a.

Ur. 1877. Ok. 1906 był nauczycielem gimnazjalnym w Bochni, ok. 1912 w Tarnowie. Mieszkał w Krakowie, Zakopanem i Krynicy. W czasie pierwszej wojny światowej służył w 2 pułku ułanów Legionów polskich, gdzie otrzymał stopień porucznika. Zmarł w Krakowie w maju 1936.

TWÓRCZOŚĆ

1. Poezje. Seria 1. Kr. 1901.

Zawartość: cykl: Impresje wiosenne, Hani (erotyki), Zapomnienie, Litania wieczorna, Tytany, Wiersze różne, Jesień [niektóre wiersze ogł. Cz. 2 1899], Idziemy.

2. Życie. Impresje. Kr. 1902.

Proza poetycka.

3. Niepokalana. [Bytom 1904].

Wiersze.

4. Komedia Franciszka Zablockiego na tle epoki. Cz. 1. *Spr. c.k. Dyr. Gimn. w Bochni za r. szk. 1906*. Kr. 1906 i odb.; Cz. 2. *Spr. c.k. Dyr. Gimn. w Bochni za r. szk. 1907*. Kr. 1907.

5. Irydion w krainie mogił i krzyżów. Baśń dramatyczna w 1 akcie. Wyst. 25 maja 1912 w II Gimn. w Tarnowie. Ogł. *Spr. c.k. Gimn. II w Tarnowie za r. szk. 1911/1912*. Tarnów 1912 i odb.; *Księga pamiątk. ku uczczeniu setnej rocznicy urodzin Z. Krasińskiego*. Lw. 1912.

6. Mobilizacja w Bronowicach, czyli zwierciadło, w którym Kraków z r. 1912 snadnie przejrzeć się może. Scen 32. Wyst. i wyd. Kr. 1914.

7. Nasi pod Kraśnikiem. Kr. 1916 *Wydaw. Piasta* książeczka 7.

Powieść.

8. Napisał umyślnie na chwałę paskarzy żerujących w Polsce utalentowany pies poety Leguna „Nygi”. Zakopane [1921].

Wiersz.

9. Listy jadowite do wytwornej pani. Kr. [1925].

Wiersze.

Zawartość: List uprzejmy do pani wytwornej. (*Ilustr. Kur. Codz.* 1924 nr 182 pt. List uprzejmy do damy wytwornej); List z Żegiestowa. (*Ilustr. Kur. Codz.* 1924 nr 207); List z Zakopa-

nego; List z Krakowa; Głosy krakowskie; Głosy z Zakopanego.

Rkps Bibl. Jagiel. akc. 230/54.

Wiersze, recenzje i artykuły umieszczał w czasopismach: *Biesiada* (1916-1917), *Bluszc* (1902), *Czas* (1899), *Drużyna* (1919), *Dzien. Chicagoski* (1896), *Dzien. Nar.* (1916), *Dzien. Pol.* (1897), *Figlarz* (1916), *Gaz. Kr.* (1914), *Gaz. Pomiedzialkowa* (1910, 1911, 1914), *Giewont* (1924), *Glos Podhala* (1938), *Glos Wielkopol.* (1917), *Glos Zagłębia* (1924), *Gomicz Kr.* (1918-1921), *Hasło* (1928), *Ilustr. Kur. Codz.* (1913-1916, 1918, 1920-1927, 1935-1936), *Kur. Litewski* (1907-1908), *Kur. Warsz.* (1917), *Kur. Wiecz.* (1924), *Młodość* (1898/99), *Mysł* (1908), *Naród* (1920), *Nasz Kraj* (1906-1907; tu m. in.: Raut. Nowela. 1907 t. 3 z. 4), *Nowa Reforma* (1897, 1900, 1902, 1904-1905, 1907-1911, 1913-1916, 1918, 1928), *Nowiny* (1912, 1913), *Nowości Ilustr.* (1912, 1924; tu m. in.: W noc wigilijną. 1912 nr 52), *Piłsudzczy* (1934), *Polska Zach.* (1927), *Postęp* (1916), *Przeł. Krajowy* (1909), *Przeł. Polit., Spół. i Lit.* (1899, 1906), *Przeł. Wiecz.* (1926), *Przyszłość* (1903), *Satyr* (1919), *Słowo Tarnowskie* (1927), *Szczutek* (1923), *Sztuka* (1913), *Świat* (1910), *Świt* (1907; tu: szereg wierszy pod wspólnym tyt. „Triumfy”), *Tyg. Ilustr.* (1900, 1920), *Wiad. Pol. z Pragi* (Praga 1914), *Wiedeński Kur. Pol.*, *Wisła* (1912), *Wolne Słowo* (1922), *Zgoda* (Chicago 1904, wyd. dla kobiet), *Ziemia Lubel.* (1908-1909, 1911), *Zwierciadło* (1896), *Życie* (1898).

Ponadto w wydawnictwach zbiorowych: *Album artystyczne*. Kr. 1903, *Antologia współczesnych poetów pol.* Ułożył K. Króliński. Lw. 1908, *Bard pol.* Zebrał B. Koryewo. Kijów 1909; wyd. 2 Poz. [1923], *Dla Ciebie, Polsko!* Piotrków 1915, *Dla Ciebie, Polsko*. Kr. 1919, *Kalendarz leśny*

informacyjny. Wil. 1927, *Kalendarz „Pias-ta”*. Kr. 1917, *Kalendarz „Tarnowianin” na r. 1908*. Tarnów 1907, *Krynica. Jednodniówka*. 1928, *Księga pamiątek ku uczczeniu Z. Krasińskiego*. Lw. 1912, *Moderne Polnische Lyrik*. Oprac. L. Scherlag. Zurych [1923] (tu przekład wiersza: Z drzew), *Pieśni nowych Legionów*. Zebrał S. Lam. Wiedeń 1915, *Pieśni pol. w latach wielkiej wojny*. Zebrał L. Szczepański. Kr. 1916, *Spr. c.k. Gimn. II w Tarnowie za r. szk. 1911/1912*. Tarnów 1912, *Spr. Dyr. Gimn. w Bochni za r. szk. 1906*. Kr. 1906; toż za r. 1907, *W pamiętnym roku wojny*. W-wa 1916, *Wybór poezji Młodej Polski*. Ułożył W. Feldman. Kr. 1903; wyd. 2 W-wa [1918].

Przekłady

1. W. Morris: Sztuka, jej troski i nadzieje. I. Sztuki niższe. Kr. 1902.
2. Wielki król Patacahe. Kr. 1905.
Przekład z literatury franc. Powieść.
3. M. Maeterlinck: Pieseczek. *Sztuka* 1913 z. 16-17.

OPRACOWANIA

R. GLASSNER: Literaci Żydzi we współczesnym piśmiennictwie polskim. *Roczn. Żyd.* 1904 s. 142-158. — (yr.): *Pieśni erotyczna w współczesnej poezji polskiej*. *Lit. i Sztuka* dod. *Dzien. Poz.* 1909 nr 12

s. 179. — Wywiad M. Fuksa, zwanego „oczkiem” Warszawy, z poetą E. Biedrem. *Krynica. Jednodniówka*. Kr. 1928.

(Nekrologi:) S. Mróz: *Śp. E. Bieder. Ilustr. Kur. Codz.* 1937 nr 142; Zgon poety krakowskiego. *Kur. Bałtycki* 1937 nr 43; Zgon poety legionowego. *Naród i Wojsko* 1937 nr 22; Zgon cygana poety w Krakowie. *Tempo Dnia* 1937 nr 140.

Poezje. W. E. *Słowo Pol.* 1901 nr 497. — A. B. *Przegl. Powsz.* 1902 t. 75 s. 260. — STRZELECKI. *Bluszcz* 1902 nr 1. — Z. P. *Nowa Reforma* 1902 nr 153.

Życie. A. POTOCKI. *Książka* 1902 s. 429. — J. ŻULAWSKI. *Tyg. Słowa Pol.* 1902 nr 11.

Komedie F. Zabłockiego na tle epoki. W. HAHN. *Muzeum* 1906 t. 2 s. 384. — W. JANKOWSKI. *Pam. Lit.* R. 5 (1906) s. 515-518. — S. WASYLEWSKI. *Pam. Lit.* R. 6 (1907) s. 518. — I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1908 s. 8-9. — W. HAHN. *Muzeum* 1908 t. 1 s. 671-672.

Irydion w krainie mogił i krzyżów. Tarnów ku czci Krasińskiego. *Nowości Ilustr.* 1912 nr 24.

Mobilizacja w Bronowicach... A. E. BALICKI. *Przegl. Pol.* 1913 t. 192 s. 582. — Nowa szopka krakowska. *Nowości Ilustr.* 1914 nr 12.

Listy jadowite do wytwornej pani. *Ilustr. Kur. Codz.* 1924 nr 314.

BIEGELEISEN HENRYK (1855—1934)

Pseud. i krypt.: B.; B. H.; B-N; DR; DR H. B.; DR H. BIERNACKI; H. B.; PROŚCICKI; ŻELEZIŃSKI.

Historyk literatury, ludoznawca.

Ur. 24 października 1855 w miasteczku Tłustem, powiat skalacki, województwo tarnopolskie; syn lekarza. Uczęszczał do szkół w Tarnopolu i Brzeżanach. Studiował historię i historię literatury na Uniwersytecie Lwowskim pod kierunkiem F. K. Liskiego i R. Pilata. W czasie studiów był członkiem i działaczem Towarzystwa Czytelni Akademickiej we Lwowie. Kontynuował studia w Monachium i Lipsku, gdzie w 1882 uzyskał doktorat za rozprawę o Trembeckim. Po powrocie do Lwowa objął kierownictwo szkoły ludowej żeńskiej, a od 1898 dyrekturę Szkoły Przemysłowej im. Bernsteina. Przez długie lata pracował jako profesor III Gimnazjum im. Stefana Batorego, następnie jako dyrektor prywatnego gimnazjum. Był redaktorem: *Biblioteki Arcydziel Literatury*, *Biblioteki Księgarni Polskiej we Lwowie* (1893-1898), *Biblioteki Mrówki* (1896-1898), *Biblioteki Pisarzy Polskich* (1921), oraz należał do komitetu redakcyjnego wydawnictwa *Złota przedza poetów i prozaików polskich* (1883-1887). Zmarł 1 kwietnia 1934 we Lwowie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Charakteristik Trembecki's. Ein Beitrag zur slavischen Literaturgeschichte der zweiten Hälfte des achtzehnten Jahrhunderts. Inaugural Dissertation zur Erlangung des phil. Doctorgrades a. d. Univ. Leipzig 1882.

Rozprawa doktorska.

2. Tymon Zaborowski. *Ateneum* 1883 t. 4 s. 313-345, 536-588.

Rkps Ossol. sygn. 9669/I.

3. Jan Kochanowski. Książę poetów polskich. *Warta* 1884 i odb.

4. „Pan Tadeusz” Adama Mickiewicza. Studium estetyczno-literackie. Z dodatkiem facsimile karty z autografu „Pana Tadeusza” oraz podobizny medalionu Adama Mickiewicza i kart tytułowych pierwszego wydania „Pana Tadeusza” z r. 1834. W-wa 1884.

Rozprawa habilitacyjna.

5. List otwarty dra H. Biegeleisena do pana Hr. Jerzego Borkowskiego. Lw. 1885 [skonfiskowane]. Wyd. 2 Lw. 1885.

6. Adam Belcikowski. *Dod. Mies. Przegl. Tyg.* 1886 t. 2 s. 1-27 i odb. [?].

7. Duchowieństwo w poezji ludowej. Rzecz oparta w przeważnej mierze na podstawie materiałów ogłoszonych przez AU w Krakowie. *Przegl. Społ.* 1886 s. 275 i odb.

Skonfiskowane.

8. Szlachta w świetle poezji ludowej. *Przegl. Społ.* 1887 s. 35-49 i odb. [?].

9. Nieznane pisma W. Pola. *Bibl. Warsz.* 1892 t. 1 s. 551-576 i nadb.

10. Juliusz Słowacki. Z 2 portretami, 4 rysunkami poety i tablicą porównawczą tekstu. T. 1-2. Lw. 1895. Zob. też Prace edytorskie poz. 5.

11. Wiliam Shakespeare. Próba charakterystyki. Lw. 1897. Zob. też Prace edytorskie poz. 6.

12. Ilustrowane dzieje literatury polskiej. T. 1-5. Wiedeń 1898-1906.

T. 1: Literatura średniowieczna. Okres piastowski.

T. 2: Literatura średniowieczna. Okres jagielloński.

T. 3. Odrodzenie. Okres zygmunowski.

T. 4: Czasy reakcji. Od Wazów do Sasów.

T. 5: Wiek Oświecenia i Romantyzmu.

13. Biegas. Lw. 1911.

Studium o Bolesławie Biegasie.

14. Lirnik mazowiecki. Jego życie i dzieła w świetle nieznannej korespondencji poety. W-wa 1913.

15. Historia literatury polskiej w zarysie. Lw. 1922. *Bibl. Repetytoriów* t. 2. Pod krypt. H. B.

16. Matka i dziecko w obrzędach, wierzeniach i zwyczajach ludu polskiego. Lw. 1927.

17. Wesele. Lw. [1928].

Monografia o obyczajach ludowych wesela.

18. Lecznictwo ludu polskiego. Kr. 1929. *Prace Komisji Etnogr. PAU* nr 12. (Wstęp: W. Bugiel).

Indeks oprac.: J. Obrębski: Indeks do „Lecznictwa ludu polskiego” H. Biegeleisena. Kr. 1931.

19. U kolebki. Przed ołtarzem. Nad mogiłą. Lw. [1929].

Rozprawa etnograficzna.

20. Pierwsze pośmiertne wydanie pism Adama Mickiewicza na podstawie nieogłoszonych rękopisów. *Przegl. Księgarski* 1930 nr 21, 22, 26, 1931 nr 1, 2, 4, 5 i odb. W-wa 1931 *Bibl. Księgarska* 2.

21. Śmierć w obrzędach, zwyczajach i wierzeniach ludu polskiego. W-wa 1931.

22. Żona poety. Zofia z Szymanowskich Lenartowiczowa. W-wa 1933.

23. Psychologia, etnologia i estetyka baśni. Nie druk.

Rkps w posiadaniu rodziny. Wiad. z 1936.

24. Reduta Ordona. Nie druk.

Rkps w posiadaniu rodziny. Wiad. z 1936.

Artykuły, recenzje, prace edytorskie umieszczał w czasopismach: *Ateneum* (1882-1883, 1897; tu m. in.: Listy Jana III pisane do królowej Kazimiery w ciągu wyprawy pod Wiedeń [omówienie]. 1883 s. 182-188; Listy S. Trembeckiego do króla. 1897 t. 4 s. 387-428), *Bibl. Warsz.* (1880, 1882-1886, 1891-1897, 1901, 1906; tu m. in.: Rajmund Korsak. 1880 t. 2 s. 318-342; Zygmunt Krasiński. Myśli i zdania poety z dziedziny estetyki, religii i literatury. 1884 t. 3 s. 40-68, 183-214; Towarzystwo Iksów. 1885 t. 4 s. 22-47, 189-212; Wrażenia z podróży J. Słowackiego. 1891 t. 4 s. 336-353; Z nieznanego pamiętnika A. Fredry. 1892 t. 2 s. 223-247; Juliusz Słowacki i Maria Wodzińska. 1893 t. 4 s. 201-220; Nieznane pisma Z. Krasińskiego. 1894 t. 3 s. 498; Ze stosunków rodzinnych J. Słowackiego. 1895 t. 4 s. 90-101; Komedia Nieboska w świetle współczesnej krytyki. 1896 t. 1 s. 114-150; Nieznane prace S. Trembeckiego. 1897

- t. 3 s. 294-300; Nieznany dziennik podróży do Ziemi Św. J. Słowackiego. 1906 t. 4 s. 466-492), *Biesiada Lit.* (1884), *Bluszcz* (1884), *Czas* (1883), *Dod. Mies. Przegl. Tyg.* (1885-1888, 1890-1893; tu m. in.: Atak Mickiewicza na obóz klasyków. 1885 t. 1 s. 17-39, 156-177, 284-311, 427-464, 564-600; Z korespondencji Gabrieli. 1885 t. 2 s. 151-172; Kartka z wyobrażeń chłopskich [o czarownicach]. 1887 t. 1 s. 161-200; Pieniądze i bogactwo według wyobrażeń naszego ludu. 1888 t. 1 s. 1-21, 129-161; Henryk Ibsen. Szkic społeczno-literacki. 1891 t. 1 s. 1-30), *Dzien. Kr.* (1896-1897; tu m. in.: Początki demokracji polskiej. Emigracja polska 1836-1846. 1896 nr 124-146), *Dzień Święty* (Chicago 1897), *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* (1892; tu m. in.: Pierwszy szkic „Ślubów panińskich”. S. 278, 292-293, 306-307), *Gaz. Lw.* (1878, 1881, 1884, 1930), *Gaz. Nar.* (1896), *Głos* (1887, 1889, 1891-1892), *Idea* (1908), *Kłosa* (1883-1884; tu m. in.: Z niewydanych poezji J. Słowackiego. 1883 s. 10-11, 19, 63-64, 80, 87-90; Nieznana epopeja Woronicza pt. Jagiellonida. 1883 s. 206-207, 220, 230-231, 252), *Kraj* (1885-1886, 1892, 1897, 1903), *Krytyka* (1901, 1908; tu: Nieznane utwory Ż. Krasieńskiego. 1901 nr 1; Arianie polscy. 1908 t. 1 s. 268-273, 366-373, 550-558, t. 2 s. 67-71, 488-493), *Kultura Lw.* (1934), *Kur. Lw.* (1890-1891, 1894, 1907-1908, 1919, 1921, 1932), *Kur. Niedzielnny* (1897), *Kur. Warsz.* (1909), *Ludźkość* (1907), *Muzeum* (1891-1893, 1895-1897, 1904; tu m. in.: Cudzoziemiec na katedrze wileńskiej [Jerzy Forster]. 1892 s. 97-104, 148-163; Wpływ rodziny na Słowackiego. 1895 s. 169-179, 271-282, 335-344, 445-450; S. Konarski w procesie jezuitów z pijarami. 1896 s. 344-353, 487-497; Geneza „Odprawy posłów greckich”. 1897 z. 2-6), *Mysł* (1891-1892, 1894), *Na Ziemi Naszej* dod. *Kur. Lw.* (1909-1911), *Niwa* (1898), *Nowa Gaz.* (1914), *Nowa Reforma* (1882), *Ojczyzna* (1890), *Placówka* (1919), *Polska Niepodległa* (1933), *Praca* (1904), *Prawda* (1883-1887, 1889-1891, 1893; tu m. in.: Teoria i technika powieści. 1883 nr 38; Socjologia A. Mickiewicza. 1885 nr 1-5; Piotr Chmielowski. 1886 nr 16-19; Literatura polska. Recenzja książki J. Kasprowicza: Poezje. 1889 nr 13-14), *Przedświt* (1895; tu: Kobiety w życiu Słowackiego. S. 19, 41, 47, 56, 67, 74), *Przegl. Księgarski* (1931), *Przegl. Lit.* (Kr.), *Przegl. Lit.* dod. *Kraju* (1888), *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* (1903), *Przegl. Prawa i Administracji* (1909), *Przegl. Społ.* (1886-1887), *Przew. dla Spraw Drukarsko-Litograficznych* (1890), *Przew. Nauk. i Lit.* dod. *Gaz. Lw.* (1878, 1880, 1882-1884; tu m. in.: Korespondencja S. Konarskiego z wujem Janem Tarłą, wojewodą sandomierskim. 1883 s. 930-940, 1015-1040, 1124-1171; Z pamiętnika Juliusza Słowackiego. 1884 s. 106-115, 218-230; Rozbiór krytyczny „Pamiętników” Paska. 1884 s. 883-898, 989-1009, 1153-1196), *Roczn. Koła Lit.-Artyst. we Lw.* (1897; tu: Do genezy Nieboskiej. S. 84-128), *Rodzina i Szkoła* (1906), *Ruch* (1887; tu: Adam Mickiewicz jako rewolucjonista. Nr 1-3), *Słowo* (1882, 1885, 1909), *Słowo Pol.* (1896-1898, 1901-1902), *Spr. Czytelni Akademickiej za r. 1876/1877* (Lw. 1877; tu: Życiorys S. Trembeckiego), *Straż Pol.* (1934), *Szkoła* (1890), *Sztuka* (1911), *Świat* (1901, 1908, 1912, 1929; tu m. in.: Nieznany pamiętnik Wincentego Pola. 1901 s. 1059-1060, 1092-1095, 1119-1122, 1154-1156, 1182-1183, 1212-1214), *Świt* (1885-1886; tu m. in.: Tło ludowe ballady „Ucieczka” A. Mickiewicza. 1885 s. 75-76, 82-83, 90-91, 99-100, 108-109, 123), *Tydzien dod. Kur. Lw.* (1893-1897, 1900-1904, 1906), *Tyg. Ilustr.* (1883-1885, 1892-1893, 1896; tu m. in.: Echa walki romantyków z klasykami. 1885 nr 110-116), *Tyg. Nar.* (1900), *Tyg. Powusz.* (1879, 1883-1884), *Warta* (1884), *Wędrowiec* (1884-1885, 1902), *Wiad. Bibliogr.* (1883-1885; tu m. in.: Rękopisy Wacława Potockiego. 1885 s. 13-17, 41-42, 58-62), *Wiad. Lit.* (1928; tu m. in.: S. Przybyszewski. Moja autobiografia. Ogłosił... nr 18), *Wista* (1885, 1891, 1893; tu m. in.: Motywy ludowe w balladzie A. Mickiewicza „Lilie”. 1891 t. 5 s. 62-103; Uzupelnienia. S. 393-397), *Zgoda* (Chicago 1903), *Życie* (W-wa 1887-1890; tu: Sonety A. Mickiewicza. 1887 nr 6-12; Karol Dickens. 1888 nr 32-34; Fizjognomika w świetle najnowszych badań. 1890 nr 15-20), *Żytko i Słowo* (Lw. 1894).
- Ponadto w wydawnictwach zbiorowych i książkach: *Album uczącej się młodzieży pol. poświęcone J. I. Kraszewskiemu*. Lw. 1879 (tu: Żywot ks. jezuita Franciszka Bohomolca), K. Brochowicz-Rogoyńska: *Bunt życia*. Lw. 1933 (tu: przedmowa), *Dla głodnego ludu. Jednodniówka*. Lw. 1890, *Dla Śląska. Książka zbior. na rzecz gimn. pol. w Cieszynie*. Lw. 1895, *Grosz wdowi*. Lw. 1886, *Książka zbior. „Kraj” ku uczczeniu A. Mickiewicza*. Petersburg. 1898 (tu: A. Mickiewicz w Paryżu), *Pamiętka 450-letniej uroczystości wynalezienia druku 1440-1890*. Lw., *Pamięci Adama*. Petersburg. 1890, *Pam. Zjazdu Literatów i Dziennikarzy Pol.* Lw. 1894, J. Pogonowski: *Z boju chwili*. Szkice i nowele. Lw. 1921 (tu: Przedmowa), *Prawda. Książka zbior. dla uczczenia ...*

A. Świętochowskiego. Lw. 1899, M. Rodoc: Satyry i fraszki. Wybór. W-wa 1897. Wyd. 2 pomnożone W-wa 1899 (tu: Przedmowa), *Sami sobie. Książka zbior. na rzecz warsz. kasy lit. „Grosz do grosza”*. W-wa 1900, *Upominek. Książka zbior. na cześć E. Orzeszkowej*. Kr. 1893, *Złota przędza poetów i prozaików pol.* T. 2-3. W-wa 1884-1886 (tu szereg artykułów biograficznych).

Prace edytorskie

1. J. Słowacki: Geneza [sic!] z ducha. List do J. N. Rembowskiemu. Wykład nauki. Dziennik z r. 1847-1849. Ogł. pt. Dziennik Słowackiego z ostatnich lat życia poety. *Ateneum* 1883 t. 3 s. 62-82. Wyd. osob.: Wyd. pierwsze z pośmiertnych rękopisów. Ze wstępem i objaśnieniami... W-wa [1884].

2. J. Słowacki: Król Agis. Dramat historyczny w 5 aktach. *Bluszcz* 1884 nr 2-18.

3. J. Słowacki: Pisma pośmiertne. Wyd. i poprzedzone wstępem. Lw. 1884. Wyd. 2 Lw. 1885.

4. A. Mickiewicz: Dzieła. T. 1-4. Lw. 1893.

5. J. Słowacki: Dzieła. T. 1-6. Lw. 1894-1895.

T. 5-6 zawierający komentarze i zbiór materiałów wyd. osob. pt. Juliusz Słowacki. Zob. Twórczość poz. 10.

6. W. Shakespeare: Dzieła w przekładach: J. Korzeniowskiego, S. Koźmiana, K. Ostrowskiego, J. Paszkowskiego, J. Kasprowicza, A. Langego, E. Porębowicza i S. Rossowskiego pod redakcją ... Wyd. 2. T. 1-10. Lw. 1895-1897. T. 10. Wiliam Shakespeare. Próba charakterystyki. Zob. Twórczość poz. 11.

7. A. Fredro: Dzieła. T. 1-5. Lw. 1897.

8. J. Słowacki: Pamiętnik. W-wa [1901] *Bibl. Dziel Wyborowych* 208.

9. J. Słowacki: Makryna Mieczysławska. Z portretami przełożonej klasztoru i poety. *Tyg. Lit.-Artyst. Słowa Pol.* 1902 nr 18, 30. Wyd. osob. Lw. 1902.

10. J. Słowacki: Samuel Zborowski. Dramat w 5 aktach. W-wa 1903.

11. A. Mickiewicz: Dziady cz. I, II, IV. Lw. 1921.

12. J. Słowacki: Jan Bielecki. Lw. 1921 *BPP* nr 8.

13. J. Słowacki: Ojciec zadżumionych. Lw. 1921.

Listy i materiały

1. Korespondencja z redakcją *Kłosoś* z 1882-1890. Rkps znajdował się w zbiorach Bibl. Ord. Krasińskich. sygn. 6093.

2. Do A. Wiślickiego 50 listów z 1882-1894. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 80.

3. Do P. Chmielowskiego 17 listów z 1882-1897. Rkps Ossol. sygn. 4812/I.

4. Do A. Pawińskiego z ok. 1883. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory W. Górskiego.

5. Do J. Rychtera z 1883. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6851/III.

6. Do W. Maleszewskiego z 1884. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7054.

7. Korespondencja z L. Méyetem z 1885-1907. Rkps znajdował się w Bibl. Ord. Krasińskich sygn. 6024.

8. Do S. Buszczyńskiego 2 listy z 1891-1892. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2064 t. 4.

9. Do Z. Celichowskiego z 1891. Rkps Bibl. Kórn. sygn. AB 92.

10. Do W. Kętrzyńskiego z 1892. Rkps Ossol. sygn. 6205/II.

11. Do O. Balzera z 1893. Rkps Ossol. sygn. 7700/II.

12. Do W. Gasztowtta z 1894. Rkps znajdował się w Bibl. Raperswil. sygn. 1982.

13. Do S. Dicksteina z 1896. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2751.

14. Do red. *Ateneum* z 1897. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory Dynowskich.

15. Do Z. Celichowskiego z 1901. Rkps Bibl. Kórn. sygn. AB 93.

16. Do T. Monczuńskiej 4 listy z 1906. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6873 III.

17. Do Muzeum Nar. Pol. w Raperswilu 2 listy z 1906-1907. Rkps znajdował się w Bibl. Raperswil. sygn. 2289.

18. Do drukarni W. L. Anczyca 3 listy z 1907. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7261.

19. Do Z. Miłkowskiego z 1908. Rkps znajdował się w Bibl. Raperswil. sygn. 2040.

20. Do B. Wysłoucha 2 listy z 1911 i b. d. Rkps Ossol. sygn. 7175/II.

21. Do F. Hoesicka 2 listy z 1911 lub 1912. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2690.

22. Do J. Czubka z 1929. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 100/59.

23. Do A. Bełcikowskiego b. d. Rkps Ossol. sygn. 12639₂/II.

24. Do Z. Celichowskiego b. d. Rkps Bibl. Kórn. sygn. AB 2.

25. Do I. Domeyki b. d. Rkps Muzeum A. Mickiewicza w Paryżu sygn. 1018.

26. Do W. Feldmana b. d. Rkps Ossol. sygn. 12276/II.

27. Do J. I. Kraszewskiego 3 listy b. d. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6488 IV t. 28.

28. Do T. Lenartowicza b. d. Rkps Bibl. PAN sygn. 2028 t. 1.

29. Do S. Przybyszewskiego b. d. Rkps Bibl. Nar. sygn. 1. p. M. 312.

30. Do S. Tomkowicza b. d. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 1976.

31. Do W. Baworowskiego b. d. Rkps Ossol. sygn. 5985/II.

32. Do I. Franki b. d. Arch. Lit. w Kijowie.

33. Odpisy korespondencji K. Ujejskiego. Rkps w posiadaniu rodziny. Wiad. z 1936 r.

34. Od różnych osób 23 listy z 1883-1909 i b. d. Rkps Ossol. sygn. 6256/I. Tu: od W. Belzy z 1883; Cieszkowskiego (syna) z 1907; F. Hoësicka z 1893; T. Jaworskiego 2 listy b. d.; J. Karłowicza z 1901; M. Konopnickiej 3 listy z 1883-1907; T. Męczkowskiej 2 listy b. d.; I. Mrozowickiej z 1897; A. Niemojewskiego z 1885; E. Orzeszkowej 2 listy z 1885; W. Rolicz-Liedera z 1906; W. Urbańskiego z 1899; A. Urbańskiego b. d.; Z. Wasilewskiego z 1894; M. Wysłouchowej z 1890; D. Zaleskiego z 1906; W. Zyndram-Kościałkowskiej z 1885.

35. Autobiografia z wykazem prac do 1899. Rkps znajdował się w posiadaniu S. Dembego. Wiad. z 1936.

36. Papiery dotyczące K. Ujejskiego. List Biegeleisena w sprawie autografu K. Ujejskiego. Rkps Ossol. sygn. 6257/I.

37. Materiały dotyczące wierzeń ludowych. Rkps znajdował się w zbiorach Zakładu Etnologii Uniw. Jana Kazimierza we Lw. Wiad. z 1936.

38. Odpis artykułu pt. Stanisław Trembecki i pani Fontana. Rkps Ossol. sygn. 7068/II.

Bibliografię prac zestawił J. Muszkowski w: *Henryk Biegeleisen*. Lw. 1936 s. 51-61.

OPRACOWANIA

[W. NALKOWSKI]: Echa warszawskie. Pan Biegeleisen w „Tygodniku Powszechnym”. *Przegl. Tyg.* 1884 nr 42. — LESZEK: Dwa skandale. Korespondencja ze Lwowa. *Pravda* 1885 s. 233. — W obronie krzywdy. Opis zajścia z Jerzym Borkowskim. *Pravda* 1885 nr 19. — K.: Za i przeciw. [Spór Kawczyńskiego z Biegeleisem]. *Przegl. Lit. dod. Kraju* 1886 nr 41. — Naukowość p. Biegeleisena. *Przegl. Katol.* 1886 nr 13. — EPSILON [Z. PRZESMYCKI]: A. Dobrowolski i H. Biegeleisen o Maeterlincku. *Głos* 1897 nr 6 s. 137. — Jak i dlaczego Żydzi piszą? *Głos Narodu* 1897 nr 126. — Jak Żydzi piszą studia? *Głos Narodu* 1897 nr 104. — Literaci Żydzi w Galicji. *Israelita* 1897 nr 41. — A. CHOLONIEWSKI: Nieśmiertelni. Fotografie literatów lwowskich. Lw. 1898. — B. GUBRYNOWICZ: Słowacki w świetle najnowszej krytyki. *Kwart. Hist.* 1898 s. 64-87. — P. CHMIEŁOWSKI: Metodyka historii literatury polskiej. W-wa 1899 s. 128-129. — (S): „Żydek” Biegeleisen. *Israelita* 1899 nr 16. — Album pisarzy polskich (współczesnych). Zebrał i objaśnił S. Demby. W-wa 1901. — P. CHMIEŁOWSKI: Dzieje krytyki literackiej w Polsce. W-wa 1902 s. 405-406. — R. GLASSNER: Literaci-Żydzi we współczesnym piśmiennictwie polskim. *Roczn. Żyd.* 1904. — W. FELDMAN: Współczesna krytyka literacka w Polsce. Lw. 1905 s. 305, 319. — J. KLEINER: Historia „Przewodnika Naukowego i Literackiego” 1872-1911. W: *Stulecie „Gaz. Lw.” 1811-1911*. T. 2 cz. 3. Lw. 1912 s. 31-32.

K. BUKOWSKI: Jubileusz zasłużonego uczonego. 50-lecie pracy pisarskiej. *Wiek Nowy* 1929 nr 8347. — K. DREZDNER: Cichy jubileusz. *Wiad. Lit.* 1929 nr 8. — (jp). *Gaz. Por.* 1929 nr 8867. — *Gaz. Warsz.* 1929 nr 130. — *Świat* 1929 nr 18. — *Tyg. Ilustr.* 1929 nr 19.

H. H.: Dzieła H. Biegeleisena. *Chwila* 1930 nr 4210. — T. GRABOWSKI: Krytyka literacka w Polsce w epoce realizmu i modernizmu 1863-1933. Poz. 1934 s. 53, 163, 247.

(Nekrologi): F. PAJĄCZKOWSKI. *Pam. Lit. R.* 31 (1934) s. 244-247; S. RAYSKI. *Polska Niepodległa* 1934 nr 30; V. B. *Slovanský přehled* (Praga) 1934 nr 4-5; *Gaz. Warsz.* 1934 nr 97; *Kur. Powsz.* 1934 nr 90; *Mysl Nar.* 1934 nr 1; *Slawische Rundschau* (Berlin) 1934 nr 3; *Tyg. Ilustr.* 1934 nr 18.

T. BOY-ŻELEŃSKI: Sukces z za grobu. *Wiad. Lit.* 1934 nr 21. — W. BARBASZ: Niestrudzony żywot. W rocznicę śmierci. *Tydzień Pol.* 1935 nr 11. — *Henryk Biegel-*

eisen. Lw. 1936 (tu: J. Kleiner: Przedmowa; J. Muszkowski: Żywoć i dzieła; S. Lempicki: Wspomnienie o uczoneym człowieku; W. Barbasz: Metoda naukowa w pracach literackich...; J. Gajek: Etnograficzna twórczość...; J. Muszkowski: Bibliografia prac...). [Rec.: J. Krzyżanowski. *Nowa Książka* 1936 z. 8 s. 449-450]. —

J. MUSZKOWSKI. *Pol. słownik biogr.* T. 2 (1936). — [jk]. [J. KRZYŻANOWSKI]: H. Biegeleisen. *Słownik folkloru pol.* Pod red. J. Krzyżanowskiego. W-wa 1965.

Życiorys Trembeckiego [art. w *Spr. Czytelni Akademickiej*]. P. CHMIEŁOWSKI. *Nowiny* 1878 nr 8.

Charakteristik Trembecki's. A. N. *Bibl. Warsz.* 1882 t. 2 s. 125. — *Ateneum* 1882 t. 4 s. 578.

Pan Tadeusz. J. GADOMSKI. *Świt* 1884 nr 39. — W. MARRENÉ [W. MARRENÉ-MORZKOWSKA]. *Dzien. Łódzki* 1884 s. 282. — *Ateneum* 1884 t. 4 s. 582. — A. G. BEM. *Kraj* 1885 nr 2-3. — K. BOGUSŁAWSKI. *Wiek* 1885 nr 35. — W. BRUCHNALEKI. *Muzeum* 1885 s. 146. — P. CHMIEŁOWSKI. *Ateneum* 1885 t. 2 s. 317-346. — T. T. JEŻ [Z. MILKOWSKI]. *Przegl. Tyg.* 1885 s. 8-10. — K. KASZEWSKI. *Bibl. Warsz.* 1885 t. 2 s. 142-149. — S. *Prawda* 1885 s. 148-149. — S. TARNOWSKI. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1885 nr 68-70; toż *Przegl. Pol.* 1885 t. 75 s. 166-174. — Wł. ZA. *Dod. Mies. Przegl. Tyg.* 1885 t. 1 s. 262-264. — S. Z. [S. ZAŁĘSKI]. *Przegl. Powsz.* 1885 t. 5 s. 274-276. — W. K. Z. [W. ZIELIŃSKI]. *Wiad. Bibliogr.* 1885 s. 24. — A. SYGIETŃSKI. *Wędrowiec* 1886 s. 110, 122, 135, 146, 160, 171, 183, 193. — S. PIGOŃ: Pan Tadeusz. Wzrost, wielkość i sława. W-wa 1934.

Duchowienstwo w poezji ludowej. *Przegl. Katol.* 1886 nr 51. — *Przegl. Tyg.* 1886 nr 50.

Adam Mickiewicz jako rewolucjonista [art. w *Ruchu*]. T. T. JEŻ [Z. MILKOWSKI]. *Przegl. Tyg.* 1887 nr 9. — M. MAZANOWSKI. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 1 (1887) t. 2 s. 316.

Sonety A. Mickiewicza [art. w *Życiu*]. F. KONARSKI. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 1 (1887) t. 2 s. 306.

J. Kasprowicz: Poezje [rec. w *Prawdzie*]. *Przegl. Katol.* 1889 nr 16.

Motywy ludowe w balladzie Mickiewicza „Lilie” [art. w *Wiśle*]. B. GUBRYNOWICZ. *Kwart. Hist.* 1891 s. 920.

Wrażenia z podróży J. Słowackiego [art. w *Bibl. Warsz.*]. W. HAHN. *Kwart. Hist.* 1891 s. 106.

Z nieznanego pamiętnika A. Fredry [art. w *Bibl. Warsz.*]. Z. HORDYŃSKI. *Kwart. Hist.* 1893 s. 122.

Juliusz Słowacki i Maria Wodzińska [art. w *Bibl. Warsz.*]. A. M. KURPIEL. *Kwart. Hist.* 1895 s. 556.

Komedia Nieboska w świetle współczesnej krytyki [art. w *Bibl. Warsz.*]. L. M. DZIAMA. *Przegl. Powsz.* 1896 t. 51 s. 267. — NUL [A. WIŚLICKI]. *Przegl. Tyg.* 1896 nr 7.

S. Konarski w procesie jezuitów [art. w *Muzeum*]. Polemika z S. Załęskim [list S. Załęskiego i odpowiedź autora]. *Muzeum* 1896 s. 812-814.

Ze stosunków rodzinnych J. Słowackiego [art. w *Bibl. Warsz.*]. W. HAHN. *Kwart. Hist.* 1897 s. 576.

Geneza „Odprawy posłów greckich” [art. w *Muzeum*]. J. R. GŁOS NARODU 1897 nr 104. — F. KRĘK. *Głos Narodu* 1897 nr 126. — *Dzien. Pol.* 1897. — *Muzeum* 1897 s. 439. — W. HAHN. *Ateneum* 1900 t. 4 s. 188.

Ilustrowane dzieje literatury polskiej. *Kur. Lw.* 1897 nr 332. — *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1897 nr 277. — A. G. *Życie* 1898 nr 3. — FLATSHANS. *Národní listy* (Praga) 1898 nr 111. — CELSUS [H. GALLE]: Co warto czytać? *Tyg. Pol.* 1898 nr 2. — F. ŁAGOWSKI. *Przegl. Pedag.* 1898 s. 316. — mb. *Szkola* 1898 s. 63. — S. *Słowo* *Pol.* 1898 nr 174. — *Ruch Katol.* 1898 nr 285. — W. BRUCHNALEKI. *Przew. Nauk. i Lit.* 1899 s. 267-284, 366-381 i odb. — H. GALLE. *Przegl. Pedag.* 1899 s. 29. — W. HAHN. *Gaz. Lw.* 1899 nr 75. — J. LECIEJEWSKI. *Muzeum* R. 15 (1899) s. 390-398. — A. BRÜCKNER. *Kwart. Hist.* 1902 t. 2 s. 289. — A. BRÜCKNER. *Przegl. Pol.* 1902 t. 143 s. 523. — A. BRÜCKNER. *Słowo* 1902 nr 144. — Z. SARNECKI. *Przedświt* 1902 nr 74. — z. s. [Z. SARNECKI]. *Głos Narodu* 1905 nr 355. — A. BRÜCKNER. *Książka* 1907 nr 5. — S. M. *Myśl Niepodległa* 1908 s. 88.

Nieznane utwory Z. Krasińskiego [art. w *Krytyce*]. T. PINI. *Pam. Lit.* R. 2 (1903) s. 150. — A. DROGOSZEWSKI: Czy Krasiński jest autorem „Doliny Klönthal”. *Pam. Lit.* R. 5 (1906) s. 62.

Nieznany dziennik podróży do Ziemi Świętej [art. w *Bibl. Warsz.*]. *Pam. Lit.* R. 7 (1908) s. 220.

Arianie polscy [art. w *Krytyce*].
A. S. *Zwiastun Ewangeliczny* 1909 s. 154.
— S. ŁEMPICKI. *Lud* t. 15 (1909) s. 252.

Biegas. E. NIEWIAROWSKI. *Książka*
1912 s. 450.

Lirnik mazowiecki. J. DICK-
STEINÓWNA. *Książka* 1913 s. 642. — J.
LORENTOWICZ. *Lit. i Sztuka* dod. *Nowej*
Gaz. 1913 nr 30. — dr M. Sz. [M. SZYJ-
KOWSKI]. *Przegl. Powsz.* 1913 t. 120 s. 454.
— *Gaz. Warsz.* 1913 nr 299. — A. BA-
LICKI. *Przegl. Pol.* 1914 t. 191 s. 192. —
H. GALLE. *Bibl. Warsz.* 1914 t. 3 s. 183. —
Tyg. Ilustr. 1914 nr 7. — A. GRZYMAŁA-
SIEDLECKI. *Tyg. Ilustr.* 1915 nr 44. —
Biesiada Lit. 1915 nr 46. — A. MAZA-
NOWSKI. *Przegl. Powsz.* 1916 t. 130 s. 230.

Matka i dziecko w obrzęd-
dach, wierzeniach i zwyczajach
ludu polskiego. J. S. BYSTRON.
Przegl. Współcz. 1927 t. 21 s. 161. —
K. KORANYI. *Lud* t. 26 (1927) s. 102.

Wesele. K. D. [K. DREZDNER]. *Wiad.*
Lit. 1928 nr 28. — A. FISCHER. *Lud* t. 26
(1928) s. 153. — J. S. BYSTRON. *Przegl.*
Współcz. 1929 t. 28 s. 154.

Lecznictwo ludu polskiego.
A. FISCHER. *Lud* t. 29 (1930) s. 164. —
Kur. Lit.-Nauk. 1930 nr 5 dod. *Ilustr.*
Kur. Codz. — J. OBREBSKI. *Lud Słowiański*
1931 t. 2 s. 255-259.

U kolebki. Przed ołtarzem.
Nad mogiłą. J. S. BYSTRON. *Przegl.*
Współcz. 1929 t. 28 s. 154. — K. DREZD-
NER. *Wiad. Lit.* 1929 nr 8.

Żona poety. E. P. *Gaz. Warsz.* 1933
nr 172.

Recenzje prac edytorskich

J. Słowacki: *Geneza z ducha*.
K. BOGUSŁAWSKI: *Niwa* 1884 t. 26 s. 911-
-922. — (L-1) [L. FINKEL]. *Gaz. Lw.* 1884
nr 269. — E. ZORJAN [E. SEDLACZEK].
Kłosa 1884 t. 39 s. 277. — S. TARNOWSKI.
Przegl. Pol. 1884 t. 73 s. 146. — J. HODI
[J. TOKARZEWICZ]. *Kraj* 1884 nr 35. —

Z. L. *Prawda* 1884 nr 48. — *Wiad. Bi-*
bliogr. 1884 s. 189-190. — T. JEŻ [Z. MIŁ-
KOWSKI]. *Przegl. Tyg.* 1885 nr 1.

A. Mickiewicz: *Dzieła*. E.
ADAM. *Nowa Reforma* 1893 nr 76. —
B. A. *Szkola* 1893 s. 95. — J. KASPRO-
WICZ. *Świat* 1893 nr 6-8. — F. PRÓCH-
NICKI. *Muzeum* 1893 s. 245. — J. TRE-
TIAK. *Kur. Lw.* 1893 nr 141. — J. TRE-
TIAK. *Kwart. Hist.* 1893 s. 493. — S. ZA-
ŁĘSKI. *Przegl. Powsz.* 1893 t. 37 s. 442-
-443.

J. Słowacki: *Dzieła*. J. KASPRO-
WICZ. *Świat* 1894 nr 6. — J. KASPRO-
WICZ. *Świat* 1895 nr 1. — F. PRÓCH-
NICKI. *Muzeum* 1895 s. 222. — S. T. [S. TAR-
NOWSKI]. *Przegl. Pol.* 1895 t. 115 s. 163. —
A. Z. [A. ZŁOTNICKI]. *Gaz. Nar.* 1895 nr
18. — *Gaz. Nar.* 1895 nr 133. — W.
HAHN. *Kwart. Hist.* 1898 s. 342 i odb.
[Rec.: M. M. *Ruch Katol.* 1898 nr 197;
Jak się u nas pisze... *Niwa* 1898 nr 29]. —
J. KLEINER: Układ i tekst dzieł Słowac-
kiego. *Pam. Lit. R.* 8 (1909) s. 278-391.

W. Shakespeare: *Dzieła*... A.
JAHNER. *Szkola* 1897 s. 55. — J. SUESSER.
Przegl. Tyg. 1897 nr 43. — *Życie* 1897
nr 3.

A. Fredro: *Dzieła*. K. BARTO-
SZEWICZ. *Kraj* 1897 nr 22. — G. Kor.
[G. KORBUT]. *Głos* 1897 nr 35. — N. G.
Życie 1897 nr 3. — K-i. *Tyg. Ilustr.* 1898
t. 1 s. 299. — *Ateneum* 1898 t. 1 s. 194.

J. Słowacki: *Pamiętnik*. B. GU-
BRYNOWICZ. *Pam. Lit. R.* 1 (1902) s. 491. —
I. MATUSZEWSKI. *Książka* 1902 nr 3. —
W. PROKESCH. *Nowa Reforma* 1902 nr 1. —
Przegl. Tyg. 1902 nr 10.

J. Słowacki: *Samuel Zbo-*
rowski. H. C. [H. CEYSINGER]. *Tyg.*
Mód i Powieści 1903 nr 16. — W. HAHN.
Pam. Lit. R. 2 (1903) s. 678. — J. LORENT-
TOWICZ. *Kur. Codz.* 1903 nr 122, 125.

J. Słowacki: *Makryna Mie-*
czysławska. W. HAHN. *Pam. Lit.*
R. 3 (1904) s. 701. — F. J. [F. JAWOR-
SKI]. *Tydzien* 1904 s. 305.

BIERNACKI MIKOŁAJ (1836—1901)

Pseud. i krypt.: M. M.; M. M. B.; M. RODOĆ; MIKOŁAJ ŻABOKLIKI; RODOĆ.

Poeta, satyryk, publicysta.

Ur. 6 czerwca 1836 w Cyganówce Zielenieckiej koło Kamieńca Podolskiego; syn
Aleksandra, wyższego urzędnika, i Kornelii z Podtuskich. Zrazu uczył się w domu,
potem w prywatnym zakładzie Watkego i w Instytucie Szlacheckim w Warszawie,
który ukończył w 1856. W tymże roku został urzędnikiem w Komisji Spraw We-

wewnętrznych Królestwa Polskiego, gdzie pracował do 1863. W 1863 ożenił się z Natalią Szulc-Holnicką. Nie brał udziału w powstaniu styczniowym. W 1863-1874 gospodarował na wsi w Siedleckiem, gdzie nabył majątek Czerwonkę Liwską koło Kałuszyna. W tym czasie pisywał artykuły z zakresu rolnictwa. Po śmierci żony w 1874 — sprzedawszy Czerwonkę Liwską — przeniósł się do Galicji, gdzie zamieszkał najpierw w Krakowie, a potem w nabytym przez siebie majątku Boczowie koło Wieliczki. W tym czasie rozpoczął twórczość literacką. W 1877 na skutek przegrania procesu, w którym oskarżono go o „sianie nienawiści wśród klas społecznych narodu” poprzez utwory satyryczne, spalono cały nakład trzeciego zeszytu „Piosenek i gawęd humorystycznych”. Po sprzedaży Boczowa w 1878 przeniósł się do Lwowa i zawiązał spółkę handlową z A. Bartoszewiczem, właścicielem Księgarni Polskiej we Lwowie, oraz kupił wraz z nim od J. Rogosza czasopismo *Tydzień Literacki, Artystyczny, Naukowy i Społeczny*. W 1880-1881 był wylącznym właścicielem tego czasopisma, które redagował pod zmienionym tytułem *Tydzień Polski (Literacki, Artystyczny, Naukowy i Społeczny)*. Pozostawał w bliskim kontakcie z J. Lamem i B. Czerwińskim. W 1882 ożenił się z Heleną Jordanówną, siostrą znanego filantropa, doktora H. Jordana. Od 1886 pełnił obowiązki korespondenta w lwowskiej filii Wzajemnego Kredytu Krakowskiego Towarzystwa Ubezpieczeń. Był członkiem lwowskiego Koła Literacko-Artystycznego. Popenił samobójstwo 31 sierpnia 1901 we Lwowie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Piosnki i gawędy humorystyczne. Z. 1-3. Kr. 1876-1877; z. 4. Kr. 1877; z. 5. Bruksela [Kr. ?] 1878; z. 6. Kr. 1878. Wyd. 2 z. 3. Bruksela [Kr. ?] 1879.

Nakład wydania pierwszego zeszytu 3 spalony po przegranym procesie.

2. Piosnki i satyry. W-wa 1879.

3. Satyry obyczajowe. I. Lw. [1880] *Bibl. Mrówki* t. 101.

4. Satyry. Seria nowa. Lw. 1883.

5. Satyry obyczajowe. II. Lw. [1885] *Bibl. Mrówki* t. 201.

6. Satyry. III. W-wa 1890 [1889].

Przekład

Niel to skandal, jakich mało! *esperanto*: - *Jon. Pola Esperantisto* 1929 nr 4.

7. Wiwat festyn nad festyny! Wiersz napisany z okazji festynu na rzecz korpusów wakacyjnych i rymanowskiej kolonii leczniczej dla ubogiej dziatwy szkolnej we Lwowie. Lw. [1890].

8. Listy i pogadanki. Ogł. pt. Listy do redaktora „Kuriera Warszawskiego”. *Kur. Warsz.* 1891-1895. Wyd. osob. Lw. 1902.

Felietony wierszowane.

9. Satyry i fraszki. XII. Lw. 1894.

10. Pogadanki lwowskie roku pańskiego wystawy krajowej pisane. *Dod. Śmigusa* 1895 nr 4-14. Wyd. osob. Lw. 1895.

Felietony wierszowane.

11. Córka dwóch matek. Dzieło sceniczne w 3 odsłonach.

Rkps Bibl. Czart. sygn. 4865.

Poz. 2, 3, 4, 5, 6, 9 zawierają oprócz wierszy nowych także przedruki z tomików poprzednich.

Spuścizna niepublikowana znajduje się w Ossolineum. Kilka drobnych wierszy — *Bibl. Jagiel.* sygn. 6712 III.

Utwory i artykuły zamieszczał w czasopismach: *Ameryka* (Toledo 1896), *Ananas* (1886), *Argus* (1881), *Bławatek* (1901), *Bocian* (1899), *Chochlik* (1896), *Chwila* (1885), *Diabeł* (1876-1880, 1885, 1900-1901), *Dwutyg. dla Kobiet* (1883), *Dzien. Chicagoski* (1893-1901), *Dzien. dla Wszystkich* (1901), *Dzien. Kr.* (1896), *Dzien. Pol.* (1888-1900; tu m. in. seria wierszy pt. Listy do pana Bonifacego. Przechadzki po Lwowie. 1891), *Dzien. Poz.* (1898-1899), *Echo Muz.*, *Teatr. i Artyst.* (1890, 1892, 1898), *Gaz. Lw.* (1885, 1889-1890, 1894), *Gaz. Nar.* (1885, 1888-1889, 1894-1896, 1899), *Gaz. Rob.* (Berlin 1896), *Gaz. Rolnicza* (1863-1874), *Gaz. Warsz.* (1888-1889), *Głos Narodu* (1893-1894, 1896-1899; tu m. in. wierszowane felietony pt. Pogadanka. 1896-1897), *Gwiazdka Cieszyńska* (1898), *Harap* (1876-1878), *Humorysta* (1896), *Iris* (1899-1900), *Kolce* (1883, 1885, 1898), *Koresp. Wiedeńska* (1909), *Kraj* (1886, 1891, 1894, 1898-1900), *Krakowianka* (1893), *Krakus* (1898), *Kur. Codz.* (1885-1886, 1889, 1891, 1893-1894), *Kur. Lw.* (1892, 1894, 1896, 1901), *Kur. Nowo-*

jorski i Brooklyński (1891-1892, 1896), *Kur. Pol.* (1893), *Kur. Przemyski* (1896), *Kur. Teatr.* (1901), *Kur. Warsz.* (1877-1879, 1881, 1886-1888, 1891-1896 oraz: Z teki pośmiertnej. 1901-1902), *Łowiec* (1879), *Mucha* (1894), *Mysł* (1894), *Naprzód* (1895, 1898), *Nasz Kraj* (1906; tu: Z teki pośmiertnej. Nr 10), *Nowa Polska* (1888), *Nowa Reforma* (1890), *Nowiny Niedzielne* (1878), *Ognisko Rodz.* (1899), *Przegl. Lit. i Artyst.* (1882), *Przegl. Lw.*, *Przegl. Polit.*, *Spół. i Lit.* (1888, 1890-1901), *Przegl. Tyg.* (1878, 1886), *Przełom* (Wiedeń 1895), *Przyj. Domowy* (1885), *Przyj. Ludu* (1894), *Reforma* (Chicago 1892), *Różowe Domino* (1882, 1888), *Ruch* (1887), *Ruch Katol.* (1898), *Ruch Lit.* (1876-1878), *Satyr* (1892-1894), *Słowo Pol.* (1896-1898, 1901), *Ster* (1895-1897?), *Szczutek* (1877-1879, 1881-1882, 1885), *Szkice Spół. i Lit.* (1876), *Szkola* (1890), *Smigus* (1889-1890, 1895, 1898), *Towarzysz Pilnych Dzieci* (1879), *Tydzień* (Piotrków 1901; tu: Z teki pośmiertnej), *Tydzień dod. Kur. Lw.* (1896), *Tydzień Lit.*, *Artyst.*, *Nauk. i Spół.* (1876-1879), *Tydzień Pol.* (1879-1881), *Tyg. Ilustr.* (1888-1889), *Tyg. Mód i Powieści* (1878, 1885), *Tyg. Nar.* (1900), *Wędrowiec* (1899, 1901), *Wiek* (1889), *Zagłoba* (1894), *Zakopianin* (1899), *Zgoda* (Chicago 1894, 1897-1898), *Ziarno* (1882-1883), *Żart* (1897).

Ponadto w wydawnictwach zbiorowych: *Album Muzeum Nar. w Raperswiliu*. Lw. 1876, *Ananas. Kalendarz humorystyczny, ilustr.* Kr. 1896, *Cerber. Drobiazgi lit.-artyst.* Wil. 1881, *Chwila polit.-spół.-ekonomiczno-lit.* Lw. 1885, *Czołem*. Lw. 1890, *Dla głodnych*. Kr. 1890, *Dla Stryja*. Lw. 1886, *Dla Szląska. Książka zbior. na rzecz gimn. pol. w Cieszynie*. Lw. 1895, *Dla włościan*. Lw. 1890, *Dla Zagrzebia*. Lw. 1881, *Figa. Kalendarz*. Lw. 1893, *Jednodniówka wyd. ... na rzecz muzyki kr. „Harmonia”*. Kr. 1897, *Jednodniówka wyd. na rzecz pogorzalców w Oleszycach*. Rzeszów 1901, *Kalendarz humorystyczny „Muchy” dla porządných ludzi na r. 1884*. W-wa 1883, toż — na r. 1886. W-wa 1885, *Kalendarz „Gońca Wielkopól.”* 1888, *Kalendarz litewski*. Wil. 1882, *Koleđa dla gospodyń*. W-wa 1895, *„Kur. Codz.” Premiun.* W-wa 1888, *Lwówianka. Kalendarz*. Lw. 1893, *Lwów-Janów. Jednodniówka*. Lw. 1893, *Młoda Polska w pieśni*. Ułożył C. Jankowski. W-wa 1898, *Na garmuszek*. W-wa 1890, *Roczn. Kola Lit.-Artyst. we Lw.* Lw. 1897, *Sami sobie*. W-wa 1900, *Upominek. Książka zbior. na cześć E. Orzeszkowej*. Kr. 1893, w książce: A. Barański: *Bezladne kartki*. Lw. 1901 (tu wiersz wstępny do autora).

Przekłady

1. P. J. Béranger: *Piosnki*. Kr. 1876. Wyd. 2 Lw. 1882.

2. V. Hugo: *La Pitié suprême*. *Fragm. ogł. Tydzień Pol.* 1879 nr 9-13, dalej skonfiskowane.

Oprócz tego przekłady wierszy P. J. Bérangera, H. Heinego i V. Hugo ogłaszał w czasopismach: *Ruch Lit.* (1877-1878), *Harap* (1878), *Smigus* (1889), *Tydzień Lit.*, *Artyst.*, *Nauk. i Spół.* (1878-1879), *Tydzień Pol.* (1879, 1881), *Ziarno* (1882), *Zagłoba* (1894), *Naprzód* (1895) oraz w wydawn. zbior. *Dla włościan*. Lw. 1890. Ponadto przedruki w Wyd. zbior.

Wydania zbiorowe

1. *Satyry i fraszki*. Wybór z przedmową H. Biegeleisena. W-wa 1897. Wyd. 2 pomnożone W-wa 1899.

2. *Satyry*. Wybór. W-wa 1909 *Bibl. Univ. Lud.* nr 112.

3. *Satyry i fraszki*. Wstęp napisał Jan Szelaż [Z. Mitzner]. W-wa 1950 *Bibl. „Szpilek”* 3.

Listy

1. Do J. I. Kraszewskiego 23 listy z 1873-1881 (także listy pisane w imieniu Księgarni Polskiej we Lwowie i redakcji *Tygodnia Lit.*, *Artyst.*, *Nauk. i Spół.*). Rkps *Bibl. Jagiel.* sygn. 6488 IV, 6544 IV.

2. Do W. Belzy 11 listów z 1877-1899. Rkps *Ossol.* sygn. 12421/I, 12422/I, 12423/I, 12647/II.

3. Do J. Błazińskiego 11 listów z 1878-1883. Rkps *Bibl. Jagiel.* sygn. 6699 III, 6700 III.

4. Do A. Wiślickiego 3 listy z 1880-1886. Rkps *Bibl. Publ.* W-wy sygn. 80.

5. Do J. Amborskiego z 1884. Rkps *Bibl. Jagiel.* *Zbiory Dynowskich*.

6. Do redakcji. *Dzien. Pol.* 1891 nr 42.

7. Do W. Gomulickiego fragm. listu z około 1892. *Ogł. W. Gomulicki: Rodoc o sobie. Kraj* 1902 nr 44.

8. Do redakcji *Kur. Lw.* z 1896. Rkps *Ossol.* sygn. 7192/II.

8a. Do M. Bałuckiego 2 listy z 1897, 1899. Rkps *IS PAN* w W-wie nr inw. 285.

9. Do J. Kasprowicza 2 listy z 1897-1899. Rkps *Ossol.* sygn. 6439/I.

10. Do T. Lenartowicza listy. Rkps *Bibl. PAN* w Kr. sygn. 2028.

11. Do redakcji *Kraju* list otwarty. *Kraj* 1891 nr 4.

12. Od M. Bartusówny z 1880. Rkps Ossol. sygn. 5994/II.

OPRACOWANIA

Rodoć. *Kur. Codz.* 1878 nr 218. — Imé p. Rodoć. *Przegl. Lw.* 1878 z. 7 s. 458. — K. BARTOSZEWICZ: Wolne myśli. List otwarty do M. Rodocia. *Myśl* 1891 nr 5. — P. CHMIEŁOWSKI. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 7 (1892). — Rodoć, Ochorowicz i Eusapia Palladino. *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1894 nr 88. — H. BIEGELEISEN: Rodoć (M. Biernacki). *Tydzien dod. Kur. Lw.* 1895 nr 3. — P. CHMIEŁOWSKI: M. Biernacki. W książce: Współcześni poeci polscy. Petersburg. 1895 s. 278-285. — S. SCHNÜR-PEŁOWSKI: Rodoć. *Gaz. Nar.* 1895 nr 21. — H. BIEGELEISEN: Przedmowa do: M. Rodoć: Satyry i fraszki. Wybór. W-wa 1897; przedr. wyd. 2 W-wa 1899.

(Jubileusz literacki:) Z okazji jubileuszu M. Rodocia, satyryka i poety, garść szczegółów biograficznych. *Dzien. Pol.* 1897 nr 89. — *Gaz. Lw.* 1897 nr 71. — 1000 satyr. *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1897 nr 72. — A. URBAŃSKI: Mikołajowi Biernackiemu (Rodociowi) w dzień literackiego jego jubileuszu. [Wiersz]. W książce: Zza kulis i ze świata. Szkice, obrazy, humoreski. T. 6. Złoczów 1897 s. 22-26.

A. CHOLONEWSKI: Nieśmiertelni. Fotografie literatów lwowskich. *Lw.* 1898 s. 20-21. — Cz. J. [C. JANKOWSKI]: M. Rodoć. *Dział Lit.-Artyst. dod. Kraju* 1898 nr 7, 8; przedr. *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1898 nr 77.

(Nekrologi:) B. [W. BUKOWIŃSKI]. *Prawda* 1901 nr 36; R. DEMBIŃSKA. *Gaz. Nar.* 1901 nr 353; T. KOŃCZYC [A. GROT-BĘCZKOWSKI]. *Tyg. Pol.* 1901 nr 37; G. KORBUT. *Gaz. Lw.* 1901 nr 201; O. [J. OSTORÓG]. *Tyg. Ilustr.* 1901 nr 36; K. POTOCKI. *Książka* 1901 nr 9; W. PROKESCH. *Nova Reforma* 1901 nr 203; R. *Wędrowiec* 1901 nr 36; M. R. [M. ROLLE]. *Gaz. Lw.* 1901 nr 201; *Bluszcz* 1901 nr 38; *Czas* 1901 nr 201; *Dzien. dla Wszystkich* 1901 nr 200; *Dzien. Pol.* 1901 nr 347; *Gaz. Nar.* 1901 nr 244; *Gaz. Pol.* 1901 nr 238; *Gaz. Powsz.* 1901 nr 12; *Gaz. Warsz.* 1901 nr 232; *Głos Narodu* 1901 nr 199; *Goniec Łódzki* 1901 nr 200; *Kraj* 1901 nr 35; *Kur. Pol.* 1901 nr 242; *Kur. Teatr.* 1901 nr 28; *Kur. Warsz.* 1901 nr 241; *Przedświt* 1901 nr 202; *Przegl. Lw.* 1901 nr 202; *Słowo Pol.* 1901 nr 408; *Wiek Ilustr.* 1901 nr 252.

W. ZAGÓRSKI: Polski Béranger. Garstka wspomnień. *Słowo* 1901 nr 209; przedr. *Czas* 1901 nr 211. Polemika: *Przegl.*

Polit., Spol. i Lit. 1901 nr 212, 214. — Album pisarzy polskich (współczesnych). Zebrał i objaśnił S. Demby. W-wa 1901. — W. GOMULICKI: Rodoć o sobie. *Kraj* 1902 nr 44. — Śp. M. Biernacki (Rodoć). *Goniec Łódzki* 1902 nr 200. — W. FELDMAN: Współczesna literatura polska 1880-1904. T. 1. W-wa 1905 s. 44-45. — M. ROLLE: Gryzł sercem. *Gaz. Por.* 1930 nr 9297. — A. BAR. *Pol. słownik biogr.* T. 2 (1936). — A. PISKOR: Stulecie Rodocia. *Prosto z Mostu* 1936 nr 40. — L. G. [L. GOLIŃSKI]: Od Rodocia do Gałczyńskiego. *Słowo Pol.* 1948 nr 348. — J. SZELĄG [Z. MITZNER]: Rodoć nieznan. *Dzien. Lit.* 1950 nr 19; przedr. jako przedmowa do: Rodoć (M. Biernacki): Satyry i fraszki. W-wa 1950; przedr. w książce: J. SZELĄG [Z. MITZNER]: Wyprawy w przeszłość. W-wa 1953. — M. Rodoć (M. Biernacki). W: *Księga wierszy pol. XIX w.* Ułożył J. Tuwim. Oprac. J. W. Gomulicki. T. 2. W-wa 1954 s. 487-489; wyd. 2 W-wa 1956. — R. PACHUCKA: Pamiętniki z lat 1886-1914. Oprac. J. Hulewicz. Wr. 1958. — M. Biernacki (M. Rodoć). W: *Zbiór poetów pol. XIX w.* Oprac. P. Hertz. Księga 3. W-wa 1962. — S. FRYBES: Rodoć 1836-1901. W: *Obraz lit. pol. XIX i XX w.* S. IV; *Lit. pol. w okresie realizmu i naturalizmu.* T. 1. W-wa 1965.

Piosnki i gawędy humorystyczne. B. [K. BARTOSZEWICZ]. *Szkice Spol. i Lit.* 1876 nr 24. — [J. LAM]. *Dzien. Pol.* 1876 nr 148. — J. T. [J. TRETIAK]. *Kronika Codz.* 1877 nr 51. — *Przegl. Lw.* 1877 t. 14 s. 454. — *Ruch Lit.* 1877 nr 42. — J. T. [J. TRETIAK]. *Tydzien Lit., Artyst., Nauk. i Spol.* 1878 nr 21, 33.

Piosnki i satyry. *Tyg. Powsz.* 1879 nr 29. — P. CHMIEŁOWSKI. *Ateneum* 1880 t. 1 s. 575-579.

Satyry obyczajowe. I-II. St. Sch. *Głos Polit.* 1885 nr 22-23.

Satyry. Seria nowa. E. P. [E. PRZEWÓSKI]. *Przegl. Tyg.* 1883 nr 41. — M. KOTARB. [M. KOTARBIŃSKI]. *Kraj* 1883 nr 18. — Z-z [T. ZADUROWICZ]. *Gaz. Kr.* 1883 nr 180. — *Przegl. Lit. i Artyst.* 1883 nr 6.

Satyry. III. Zyg. Pt. [Z. PIETKIEWICZ]. *Prawda* 1889 nr 20. — W. GOMULICKI. *Kur. Codz.* 1890 nr 102. — F. RAWITA-GAWROŃSKI. *Kłosy* 1890 nr 1293. — *Ateneum* 1890 t. 4 s. 582-583. — *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1890 nr 349. — *Gaz. Lw.* 1890 nr 55. — *Kur. Por.* 1890 nr 71. — *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1890 nr 42. — *Tyg. Ilustr.* 1890 t. 1 s. 207.

Listy i pogadanki. K. POTOCKI. *Książka* 1902 nr 10. — ut. [S. SZCZUROWSKI?]. *Tyg. Ilustr.* 1902 nr 33. — *Gaz. Pol.* 1902 nr 224. — A. DROGOSZEWSKI. *Prawda* 1903 nr 8. — *Ziarno* 1903 nr 15.

Satyry i fraszki. XII. *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1895 nr 10.

Pogadanki lwowskie... *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1895 nr 10.

Recenzje przekładów

P. J. Béranger: Piosnki. A. D. *Szkice Spol. i Lit.* 1876 nr 8. — BOLESŁAW CZ. [B. CZERWIŃSKI]. *Tydzień. Lit.,*

Artyst., Nauk. i Spol. 1876 t. 3 nr 10. — [J. LAM]. *Dzien. Pol.* 1876 nr 36.

V. Hugo: La Pitié suprême. J. LAM. *Dzien. Pol.* 1879 nr 104; przedr. w książce: Wybór kronik. W-wa 1954 s. 297-298.

Recenzje wydań zbiorowych Satyry i fraszki. Wybór. R. [M. ROLLE]. *Gaz. Lw.* 1896 nr 243.

Satyry i fraszki. C. HERNAS. *Zeszyty Wr.* 1950 nr 3/4 s. 242-247. — K. RUDZKI. *Szpilki* 1950 nr 29.

BIERZYŃSKI MIECZYŚLAW JAN (1857—1889)

Pseud. i krypt.: M. J. B.; M. J. BIERZ.; M. J. CZERNEDA; MIECZYŚLAW CZERNEDA.

Nowelista, tłumacz, publicysta.

Ur. w 1857 w Kielcach. Tam też uczęszczał do szkół. Następnie studiował na wydziale prawnym Uniwersytetu Warszawskiego i uzyskał w 1881 tytuł kandydata praw za rozprawę „Przywileje Żydów w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą”. W 1878 był członkiem redakcji *Wędrowca*, w 1880 sekretarzem redakcji *Ekonomisty*, w 1881 — członkiem redakcji *Kuriera Warszawskiego*, od 1882 *Nowin*, a później *Gazety Polskiej*. W 1884-1889 pracował jako adwokat przysięgły w Kielcach i zajmował się również działalnością literacką. Zmarł w Kielcach 9 (10?) grudnia 1889.

TWÓRCZOŚĆ

1. Nieplakany. *Nowiny* 1883 nr 73-79. Wyd. osob. W-wa 1908 *Bibl. Uniw. Lud.* 79. Zob. też Wyd. zbior.

2. Kancelista. W-wa 1908 *Bibl. Uniw. Lud.* 80. Zob. też Wyd. zbior.

Opowiadania, tłumaczenia i artykuły zamieszczał w czasopismach: *Biesiada Lit.* (1880-1881; tu: To ona! Ze wspomnień kawalera. 1880 nr 259; Kalendarzyk — grudzień. 1881 nr 313), *Ekonomista* (1880), *Gaz. Kielecka* (1878-1879; tu: Komornik rywalem. 1878 nr 60, 62-63; oraz tłum. Pan prezydent. Kryminalna nowela. 1879 nr 58-88), *Gaz. Pol.* (Czerniowce 1885), *Gaz. Pol.* (W-wa 1883), *Kur. Warsz.* (1881-1882, 1888), *Niwa* (1880, 1882), *Nowiny* (1882-1883), *Polak w Ameryce* (Buffalo 1882; tu: Złodziej w fabryce. Z opowiadań prawnika. Nr 4/II-6/II), *Przyp. Dzieci* (1876-1877), *Tydzień* (Piotrków 1878; tu tłum. A. Puszkina: Skąpy rycerz. Nr 6-8), *Tyg. Ilustr.* (1880, 1886, 1889; tu m. in.: Sędziwój. Scena z dramatu. 1880 nr 228 s. 292-293; Odmieniec. 1886 nr 186-188), *Tyg. Powsz.*, *Wędrowiec* (1878-1880, tu m. in. tłum.: H. Stanley: Tajemnicza część świata. Ostatnia podróż po Afryce. 1878 nr 94-104,

1879 nr 105-122; P...: Podróż do kopalni diamentów w Afryce Południowej 1872-1877. 1879 nr 125-130; Podróż do kraju Waników. Podług A. Raffraya. 1879 nr 137-139; Amberbaki. Wyjatek z podróży A. Raffraya do Nowej Gwinei. 1879 nr 143-145; M. Ujfalvy-Bourdon: Z Orenburga do Samarkandy. Kartki z podróży 1876-1878. 1879 nr 146-155; K. Hertz: Zagadki biegunowe. 1880 nr 160-167; M. Ujfalvy-Bourdon: Fergana, Kuldża i Syberia zachodnia. Wrażenia z podróży paryżanki. 1880 nr 174-180), *Wiek* (1875-1876).

Ponadto w kalendarzach i wydawnictwach zbior.: *J. Ungra kalendarz warsz. ilustr. na r. 1882*. W-wa 1881, *Kalendarz „Wiek” ilustr.* W-wa 1893 (tu pośmiertnie opowiadanie: Chaim. S. 44-55), *Na pomoc! Wydawn. zbior. na korzyść powoźdian*. W-wa 1884.

Wydania zbiorowe

Szkice. W-wa 1892.

Zawartość: Zemsta rywala. Obrazek małopolski; *J. Ungra Kalendarz warsz. ilustr. na r. 1882*. W-wa 1881 s. 43-49; Za psa; W zamkniętej chacie. (*Biesiada Lit.* 1881 nr 286); O zmroku. Kartka na wieczny temat. (*Niwa* 1882 nr 300); Nieplakany (Zob. poz. 1); Kancelista. (Zob. poz.

2); Błazny; Złodziej; Pod strzechą; I. Wdowiec. (*Tyg. Ilustr.* 1889 nr 324); II. Augustowa. (*Tyg. Ilustr.* 1889 nr 343); III. Za śladem. (*Tyg. Ilustr.* 1889 nr 353); IV. Za sprawę. (*Tyg. Ilustr.* 1889 nr 365).

Przekłady:

O zmroku: czes.: K. Ausobský. *Morawská orlice* 1909 nr 132.

Złodziej: czes.: K. A. [K. Ausobský]. *Morawská orlice* 1908 nr 282.

Listy

List z 1889. Rkps Ossol. sygn. 6864/I.

OPRACOWANIA

Pamięci zmarłego. *Kur. Warsz.* 1889 nr 348 s. 3. — *Ateneum* 1890 t. 1 s. 177. — Wstęp do: M. Bierzynski: Szkice. W-wa

1892. — J. Różycki. *Pol. słownik biogr.* T. 2 (1936).

Szkice. T. JESKE-CHOIŃSKI: Spuścizna literacka Bierzynskiego. *Kur. Warsz.* 1891 nr 280. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Wiek* 1891 nr 240. — K. KASZEWSKI. *Bibl. Warsz.* 1891 t. 4 s. 198-203. — J. NITOWSKI. *Bluszcz* 1891 nr 50. — J. BADENI: Z najnowszych powieści polskich. *Przeł. Powsz.* 1892 t. 34 s. 85-86. — P. Chm. [P. CHMIEŁOWSKI]. *Wędrowiec* 1892 nr 8. — P. CHMIEŁOWSKI: Szkice Czernedy. *Ateneum* 1892 t. 1 s. 557-563; przedr. w książce: Nasi powieściopisarze. T. 2. W-wa 1895 s. 449-460. [Rec.: K. B. [K. Bartoszewicz]: Chmielowski o powieściopisarzach. *Kraj* 1895 nr 23-24].

BISKUPSKI LEON (1848—1893)

Pseud.: ALEKSANDER BERKA.

Słowista.

Ur. 11 kwietnia 1848 w Kościanie w Wielkopolsce, syn Franciszka i Katarzyny z Sobiechów. Ukończył w 1867 gimnazjum w Lesznie, a następnie rozpoczął studia językowe we Wrocławiu, które przerwał na skutek trudności materialnych. Przez sześć lat był nauczycielem i wychowawcą w domach prywatnych. Przebywał dłużej w Odessie i Dreźnie. W 1878 zdał egzamin państwowy we Wrocławiu i uczył w progimnazjum realnym w Tczewie, a od 1882 do końca życia w gimnazjum klasycznym w Chojnicach. W 1882 doktoryzował się na podstawie rozprawy z zakresu dialektologii kaszubskiej. W 1892 Akademia Umiejętności przyznała mu nagrodę im. Lindego za pracę „Słownik kaszubski porównawczy”. Zmarł 6 stycznia 1893 w Chojnicach.

TWÓRCZOŚĆ

1. Beiträge zur slavischen Dialektologie: I. Die Sprache der Brodnitzer Kaschuben im Kreise Karthaus (West-Preussen). I Heft. Die Lautlehre. Abteilung A. Wr. 1883.

Rozprawa doktorska.

2. Über den Einfluss des germanischen Elements auf das Slavische. II Teil. Die Diphthonge in der Sprache der Lüneburger Slaven (Polaben). *Königliches Gymnasium zu Conitz, Schuljahr 1884/1885*. Chojnice 1885 s. 1-22.

3. Słownik kaszubski porównawczy. *Prace Filol.* t. 3 (1891) i odb.

Wyd. pod. pseud. Aleksander Berka.

Listy

1. Do J. I. Kraszewskiego z 1887. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6488 IV.

2. Listy w posiadaniu rodziny. *Wiad.* z 1936 podaje *Pol. słownik biogr.*

3. Materiały dot. gimnazjum w Chojnicach — *Arch. w Gdańsku. Wiad. jw.*

OPRACOWANIA

Prace Filol. t. 1 (1885) s. 232-235. — *Archiv für Slavische Philologie* (Berlin) t. 8 (1885) s. 146-148. — A. A. K. [A. A. KRYŃSKI]. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 7 (1892). — B. HOFFMAN. *Pol. słownik biogr.* T. 2 (1936).

Beiträge zur slavischen Dialektologie. *Prawda* 1884 nr 30.

BLIZIŃSKI JÓZEF zob. tom 7

BOGACKI FELIKS (1847—1916)

Krytyk literacki, publicysta.

Ur. 22 lutego 1847 w Zasławiu w Wołyniu. Ukończył gimnazjum w Równem i wydział prawny uniwersytetu w Odessie. Pracował w sądownictwie i adwokaturze, był doradcą prawnym zarządu miejskiego Odessy i prezesem Rady Adwokackiej. W 1884—1887 wykładał na polskich tajnych kursach w Odessie. Zmarł 4 maja 1916.

TWÓRCZOŚĆ

1. Istota, znaczenie i cel krytyki. *Przełg. Tyg.* 1871 nr 11.

2. Powieściopisarstwo wobec społeczeństwa. *Przełg. Tyg.* 1871 nr 28-32.

3. Tło powieści wobec tła życia. *Przełg. Tyg.* 1871 nr 49-52.

4. Pozytywizm a krytycyzm. *Przełg. Tyg.* 1872 nr 33-36.

5. Mnemonika jako nauka i umiejętność. W-wa 1873.

6. O pamięci. W-wa 1878.

7. Rodowód cyfr i liczb. *Przyroda i Przemysł* 1880 i odb.

8. Tajniki życia duchowego. [W-wa?] 1881.

9. Istota zjawisk psychicznych. W-wa 1883.

10. Encyklopedia dla dzieci. W-wa 1891-1892.

Współautor: S. Krzemiński.

11. Zagadnienia etyki. Kr. 1909.

12. Szkice filozoficzne. [B. m.] 1914.

Artykuły krytycznoliterackie oraz z zakresu prawa i filozofii ogłaszał w czasopiśmie: *Kraj* (1884), *Niwa* (1872), *Prawda* (1898), *Przełg. Tyg.* (1870-1873, 1876-1879, 1883; tu m. in.: Stronnictwa w społeczeństwie. 1878 nr 35-41), *Przyroda i Przemysł* (1880).

Ponadto w książkach zbiorowych: *Prawda. Książka zbior. dla uczczenia ... A. Świętochowskiego.* Lw. 1899, *Upominek.*

Książka zbior. na cześć E. Orzeszkowej. Kr. 1893.

Przekłady

1. J. S. Mill: O wolności. Przekład powst. 1868. Nie druk.

Rkps Bibl. Nar. sygn. 5801/II. [Autorstwo przekładu niepewne].

2. J. S. Mill: O zasadzie użyteczności. (Utilitarianizm). W-wa 1873.

Listy

Do J. I. Kraszewskiego z 1871. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6488 IV.

OPRACOWANIA

J. OCHOROWICZ: Wstęp i pogląd ogólny na filozofię pozytywną. *Przełg. Tyg.* 1873 s. 11, 20, 27. — P. Chm. [P. CHMIEŁOWSKI]. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 9-10 (1893). — Z. KOŚCIESZA: Z końcem wieku. Ze wspomnień dziennikarza. *Rola* 1901 nr 7 [wzmianka]. — *Tyg. Odeski* 1916 nr 19 [nekrolog]. — K. WÓYCICKI: Walka na Parnasie i o Parnas. W-wa 1928 s. 107-117. — J. MIODUSZEWSKI. *Pol. słownik biogr.* T. 2 (1936).

Mnemonika jako nauka i umiejętność. H. W. [H. WERNIC]. *Opiekun Domowy* 1873 nr 52 s. 419.

Istota zjawisk psychicznych. J. W. D. [J. W. DAWID]. *Prawda* 1883 nr 4. — T. CHOIŃSKI [T. JESKE-CHOIŃSKI]. *Niwa* 1883 z. 198. — *Przełg. Tyg.* 1883 s. 419.

Zagadnienia etyki. Z. BUJAKOWSKI. *Bibl. Warsz.* 1910 t. 4 s. 379-383.

BOGUSŁAWSKI WŁADYSŁAW (1838—1909)

Krypt.: -W-; W. B.; WB.; WŁ. B.; WŁ. B-SKI; WŁAD. BOG.

Krytyk literacki, teatralny, muzyczny; tłumacz.

Ur. 9 lutego 1838 w Warszawie; syn Stanisława, aktora i literata, oraz Katarzyny z Frölichów, aktorki i tancerki Teatru Wielkiego; wnuk Wojciecha. Szkołę średnią ukończył w Warszawie, następnie studiował prawo na uniwersytetach w Moskwie,

Petersburgu (1858-1861), Paryżu, Heidelbergu i w warszawskiej Szkole Głównej. Równoległe z prawniczymi kontynuował studia muzyczne, które rozpoczął w Warszawie u J. Dobrzyńskiego. W 1863 wrócił do Warszawy. Podczas powstania styczniowego był referentem prasy zagranicznej w Departamencie Prasowym Rządu Narodowego i członkiem redakcji powstańczej *Prawdy*, za co w styczniu 1864 uwięziono go i skazano na śmierć. Po ulaskawieniu został wywieziony na Syberię, gdzie przebywał do 1869 w Usoli i Irkucku. Po powrocie do kraju zamieszkał w Warszawie i tam podjął działalność pisarską i publicystyczną współpracując z wieloma czasopismami warszawskimi jako krytyk teatralny, literacki i muzyczny. W 1870 odziedziczył $\frac{1}{12}$ udziałów w *Kurierze Warszawskim* i wszedł do redakcji obejmując dział krytyki literackiej i teatralnej. W 1871 ożenił się z Julią Norblinówną, prawniczką malarza. W 1872 redagował czasopismo *Wieniec*. W 1876, od 4 maja do 12 grudnia, był reżyserem teatrów rządowych w Warszawie. W lutym 1879 otrzymał tytuł członka Association Littéraire Internationale oraz zaproszenie na obrady kongresu stowarzyszenia w Paryżu i Londynie. W 1880-1882 był członkiem teatralnej Komisji dla Dramatu i Komedii. W 1882 brał udział w kongresach Association Littéraire Internationale w Rzymie i Wenecji. Był członkiem jury konkursów na utwory dramatyczne. Od 1885 pracował jako urzędnik w biurach kolei warszawsko-wiedeńskiej. W tym czasie odbył szereg podróży: Moskwa, Petersburg, Praga, Wiedeń, Rzym, Paryż, Berlin, Oberammergau, Salzburg. W 1889 na znak protestu przeciwko wejściu E. Piltza jako współwłaściciela do *Kuriera Codziennego* opuścił redakcję tego pisma i rozpoczął stałą współpracę z *Gazetą Polską*. Od 1890 został kierownikiem literackim *Biblioteki Warszawskiej*. W 1901 był członkiem komisji teatralnej do reformy teatrów warszawskich. Był przewodniczącym Kasy Literackiej, należał do Towarzystwa Literatów i Dziennikarzy Polskich w Warszawie, którego prezesem był w 1909. Zmarł 18 sierpnia 1909 w Warszawie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Siły i środki naszej sceny. *Gaz. Pol.* 1878 nr 108-117, 130-140, 146, 218-226, 241-245, 267-269, 271-275, 282-283, 1879 nr 1-2. Wyd. osob. W-wa 1879. Osobny art. pt. Siły i środki naszej sceny. *Bibl. Warsz.* 1908 t. 4 s. 153-180. Wyd. nast. całości W-wa 1961. (Wstęp i oprac. H. Secomska).

2. Fragment z powieści. *Echo Muz. i Teatr.* 1883 nr 11.

3. Teatr meiningeński i reforma sceny. *Echo Muz. i Teatr.* 1883 nr 4-8, 10, 12-13, 1884 nr 17-19, 27, 36-37; *Ateneum* 1885 t. 2 s. 564-571 [fragm.]; *Dialog* 1961 nr 1 s. 93-115 [przedr. z *Echa...*].

4. Szczęście. [Opowiadanie]. *Kur. Warsz.* 1884 nr 1; *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1887 nr 1.

Przekład czes.: F. A. Hora. *Plzeňské listy* (Pilzno) 1884 nr 10-11.

5. Brzydka. Fragment z dramatu przyszości. [Dwie sceny]. *Kur. Warsz.* 1885 nr 1.

6. Estetyka sceniczna. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1885 nr 83-114 z przerwami.

7. Wojciech Bogusławski. Studium. [Wyd. jako wstęp do:] S. Kozłowski: Albert, wójt krakowski. W-wa 1887; przedr. w: *Album biograficzne zasłużonych Polaków i Polek w. XIX*. T. 1. W-wa 1901 s. 272-277. Zob. też Wyd. zbior.

8. Najnowsza powieść H. Sienkiewicza „Bez dogmatu”. *Gaz. Pol.* 1890 nr 262-266; *Świat* 1891 nr 1-4, 15-18, 36-43, 62-67 [poszerzone i uzupeł.].

9. Bolesław Prus. *Bibl. Warsz.* 1891 t. 1 s. 107-126, 316-344.

10. Skandynawizm w literaturze. Henryk Ibsen. *Bibl. Warsz.* 1891 t. 4 s. 553-605.

11. Twórczość dramatyczna Kraszewskiego. [Wyd. jako wstęp do:] J. I. Kraszewski: Wybór pism. Oddział 7. Utwory dramatyczne. W-wa 1891 s. 5-21.

12. Guy de Maupassant. *Gaz. Pol.* 1893 nr 161-171.

13. Pamiętnik niemoralnej kobiety. Fragment z niewydanej powieści. Ogl. w: *Upominek. Książka zbior. na cześć E. Orzeszkowej*. Kr. 1893 s. 147-158.

Rkps w zbiorach rodzinnych Hanny Małkowskiej. W rękopisie inna wersja tekstu.

14. „Quo vadis” H. Sienkiewicza. *Bibl. Warsz.* 1897 t. 1 s. 94-130.

15. Emil Zola. *Bibl. Warsz.* 1902 t. 4 s. 512-539.

Artykuły, recenzje i tłumaczenia umieszczal w czasopismach: *Afisz Teatr.* (1871), *Ananas* (1886), *Ateneum* (1877, 1881, 1885), *Bibl. Warsz.* (1885, 1891-1899, 1901-1909; tu działy: Przegląd teatralny. 1893-1894; Dramat i opera. 1902-1904; Teatr i muzyka. 1903; Na scenie i na estradzie. 1905; oraz art.: Poezja w teatrze. 1892 t. 2 s. 297-310; Upadek drugiego cesarstwa w romansie Zoli. 1893 t. 1 s. 141-160; Koniec epepei. 1893 t. 4 s. 569-589; Nieznane listy Liszta. 1896 t. 2 s. 304-327; Scena warszawska w 1896-1897. 1897 t. 3 s. 465-502; „Dworzanin polski” z końca XIX w. 1898 t. 1 s. 520-536; Mroki i brzaski na scenie europejskiej. I. Dramaty d'Annunzia. 1898 t. 4 s. 34-64; Reforma teatrów warszawskich. 1901 t. 4 s. 522-545; Literatura czy aktorstwo? 1905 t. 3 s. 144-166; Między starym a nowym kursem. 1906 t. 2 s. 111-138; Pod znakiem tymczasowości. Z zagadnień teatru współczesnego. 1906 t. 3 s. 78-103; Aktualność czy sztuka. 1906 t. 4 s. 83-102; Tragedia naszego teatru. 1907 t. 2 s. 114-139; Losy sceny dramatycznej w teatrze warszawskim. 1907 t. 3 s. 116-139; Chroniczny przełom w teatrze. 1907 t. 4 s. 124-143; Pod osłoną literatury. 1908 t. 2 s. 136-157; Pragnienia i rzeczywistość. 1909 t. 1 s. 149-173; Przeblyski literackie. 1909 t. 2 s. 151-175; Teatr pogłębiony. 1909 t. 3 s. 111-133), *Bluszcz* (1872), *Dzien. Poz.* (1899), *Echo* (1880), *Echo Muz. i Teatr.* (1883-1885, 1887, 1889; tu m. in.: J. A. Fredro. 1884 nr 36-37; Lindau o teatrze warszawskim. 1884 nr 52-53; Duch Kraszewskiego. 1887 nr 184; H. Sienkiewicz i jego zapomniany dramat [„Na jedną kartę”]. 1889 nr 277), *Gaz. Pol.* (1869-1898; tu m. in.: cykl felietonów pt. Bez tytułu. 1873; rubr.: Z teatru. 1888; Teatr i sztuka. 1889; Z teatru i muzyki. 1890-1897; Felieton teatralny. 1889-1897; oraz art.: Monachium-Oberammgau. 1880 nr 159-160; Na wakacjach. 1892 nr 257-261, 263-268, 1894 nr 134-135, 151; J. Korzeniowski. 1897 nr 63), *Klosy, Kraj* (1882, 1884), *Krytyka* (1909), *Kur. Codz.* (1878-1889; tu m. in.: Wyprawa po młodość. Jesienne dumania. 1888 nr 279-282), *Kur. Kr.* (1887-1888), *Kur. Lw.* (1894), *Kur. Świąteczny* (1875), *Kur. Teatr.* (1901), *Kur. Warsz.* (1858-1860, 1871-1875, 1877-1887, 1898-1901, 1905; tu m. in. debiut: List muzyczno-artystyczny z Moskwy.

1858 nr 339; Historia parasola. 1871 nr 55, 68; Sylwetka zza morza. 1877 nr 51; Szkoła dramatyczna. 1878 nr 194-196; Nowy dramata, zarys krytyczny. [O „Na jedną kartę” Sienkiewicza]. 1881 nr 59-60; Sen nocy zimowej. 1883 nr 1-2; „Ogniem i mieczem” H. Sienkiewicza. 1883 nr 333 b; Nad jeziorami. 1900 nr 248, 255, 266, 268), *Lutnista* (1905), *Praca* (1902), *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* (1885-1888, 1898), *Przegl. Tyg.* (1880-1892), *Revue d'Art Dramatique* (Paryż 1889; tu: Le Théâtre en Pologne. Nr 88-89), *Romans i Powieść* (1881), *Scena i Sztuka* (1909), *Świat* (Kr. 1891), *Tydzien dod. Kur. Lw.* (1893-1901), *Tyg. Ilustr.* (1874-1904; tu m. in.: Kraszewski jako dramaturg. 1887 nr 221; Maria Konopnicka. 1902 nr 14-15), *Tyg. Powsz.* (1879-1902; tu m. in.: Z wycieczki do Bawarii. 1880 nr 37-41), *Warta* (1887), *Wieniec* (1872; tu m. in. rubr.: Kronika; art.: Krytyka i pamflet. T. 2 nr 28), *Ziarno* (1897), *Ziemia Lubel.* (1909).

Oraz w wydawnictwach zbiorowych: *Album biograficzne zasłużonych Polaków i Polek w. XLX.* T. 1. W-wa 1901, *Album teatralne.* W-wa 1896/1897, *Dla pogorzalców.* W-wa 1885, *Kalendarz petersburski „Gwiazda” na r. 1883.* Petersburg. 1882, *Książka jubileuszowa dla uczczenia ... J. I. Kraszewskiego.* W-wa 1880 (tu: Dramat J. I. Kraszewskiego. S. 250-259), *Na pomoc!* W-wa 1884 (tu: Rozbitki. S. 2-3), *Noworoczn. Kalendarz ilustr. dla Polek.* W-wa 1862 (tu: Mąż dla bytu. Druga kwestia podrzędna. S. 255-267), *Pamięci J. Gadomskiego koledzy.* W-wa 1907 (tu: Na stepie. S. 33-43), *Scena pol. w Łodzi 1844-1901.* Łódź 1901, *Upominek. Książka zbior. na cześć E. Orzeszkowej.* Kr. 1893, *Wielka enc. powsz. ilustr.* (tu: szereg haseł).

Przekłady

1. A. Thierry: Historia Attyli i jego następców aż do usadowienia się Węgrów w Europie, dopełniona legendami i podaniami. W-wa 1873-1874.

2. V. Hugo: Rok dziewięćdziesiąty trzeci. W-wa 1874.

3. H. Vambéry: Islam w XIX stuleciu. Studium z historii cywilizacji. W-wa 1876.

4. A. Dumas: Cudzoziemka. Komedia w 5 aktach. Wyst. W-wa 30 grudnia 1877.

5. F. K. Schloßer: Historia XVIII i XIX w. do upadku cesarstwa francuskiego, ze szczególnym uwzględnieniem duchowego rozwoju ludzkości. T. 6 i 8. W-wa 1876, 1877.

6. G. Sand: Margrabina de Villemer. *Romans i Powieść* 1881 t. 2 nr 33-47.

7. E. Legouvé: Anna de Kerviller. *Dramat w 1 akcie*. Wyst. W-wa 23 listopada 1883. *Ogl. Kraj* 1884 nr 4-5.

8. E. Pailleron: *Wiek niewdzięczny*. Komedya w 3 aktach. Wyst. W-wa 1883.

9. E. Cadol: Hrabina Berta. *Dramat w 4 aktach*. Wyst. 3 maja 1884.

10. T. Gautier: *Kapitan Fracasse*. *Powieść*. *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1885 nr 61-219 i odb. Wyd. osob. T. 1-3. W-wa 1911.

11. P. Bourget: *Bolesna zagadka*. *Opowiadanie*. *Gaz. Pol.* 1885 nr 199-208, 210-216.

12. G. Brandes: *Romantyzm we Francji*. *Gaz. Pol.* 1885 nr 37-39.

13. H. Holpein: *Model na bohaterkę*. Komedya w 1 akcie. *Echo Mus., Teatr. i Artyst.* 1886 nr 146-148; przedr. w: *Komedie i monologu oryginalne i tłumaczone*. W-wa 1891. Wyd. nast.: W-wa 1901 *Bibl. Miłośników Sceny* nr 13; W-wa 1903 *Bibl. Miłośników Sceny* nr 13.

14. K. Wartenburg: *Aktorowie dworu*. *Dramat w 3 aktach*. Wyst. W-wa 11 sierpnia 1886. *Ogl. Echo Mus., Teatr. i Artyst.* 1886 nr 151-157.

Partie wierszowane tłumaczył Osiński.
Rkps. Ossol. sygn. 10876/I.

Wydania zbiorowe

Aktorzy warszawscy. *Szkice krytyczne*. W-wa 1962. (Wstęp i oprac. H. Secomska).

Zawartość: m.in.: Wojciech Bogusławski. (Zob. *Twórczość* poz. 7); *Przesilenie teatralne*. (*Gaz. Pol.* 1890 nr 194-195, 197); „Chory z urojenia” Moliera. *Felieton teatralny*. (*Kur. Warsz.* 1898 nr 280); *Bolesław Leszczyński*. *Trzydziestoletni jubileusz*. (*Tyg. Ilustr.* 1898 nr 25); *Teatr warszawskie*. (Tu fragm. *Całość ogł. Bibl. Warsz.* 1899 t. 4 s. 83-102); *Wincenty Rapacki*. *Z okoliczności jubileuszu*. (*Kur. Warsz.* 1901 nr 165); *Teatr i muzyka*. (Tu fragm. *Całość ogł. Bibl. Warsz.* 1903 t. 1); *Mieczysław Frenkiel*. *Dwudziestopięcioletni jubileusz*. (*Tyg. Ilustr.* 1904 nr 19); *Dramat i opera*. (Tu fragm. *Całość ogł. Bibl. Warsz.* 1904 t. 4); *Teatr Wielki*. (*Kur. Warsz.* 1905 nr 1); *Unarodowienie teatrów warszawskich*. (Tu fragm. *Całość ogł. Bibl. Warsz.* 1906 t. 1 s. 121-140); *Pod znakiem tymczasowości*. (*Bibl. Warsz.* 1906 t. 3 s. 78-103); *Helena Modrzejewska*. *Wspomnienie pośmiertne*. (*Bibl. Warsz.* 1909 t. 2 s. 348-355); *Teatr poglębiony*. (Tu fragm. *Całość ogł. Bibl. Warsz.* 1909 t. 3 s. 111-139; przedr. *Scena i Sztuka* 1909 nr 33).

Listy i materiały

1. Do K. Libelta z 1871. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6004 III t. 1.

2. Do K. Chłapowskiego 2 listy z 1872-1881. *Ogl. w książce: Korespondencja Heleny Modrzejewskiej i Karola Chłapowskiego*. Wybór i oprac. J. Got i J. Szczublewski. T. 1-2. W-wa 1965.

3. Do J. I. Kraszewskiego 4 listy z 1872 i b. d. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6488 IV t. 28.

4. Do H. Modrzejewskiej 5 listów z 1879-1892. *Ogl. w książce: Korespondencja Heleny Modrzejewskiej i Karola Chłapowskiego*. Wybór i oprac. J. Got i J. Szczublewski. T. 1-2. W-wa 1965.

5. Do W. Belzy list z 1884. Rkps Ossol. sygn. 12647/II.

6. Do Z. Sarneckiego 4 listy z 1887-1890. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6713 III.

7. Do S. Tomkowicza 4 listy z 1890-1892. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 1977.

8. Do J. Blizińskiego 5 listów z 1891. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6702/III.

8a. Do M. Bałuckiego 2 listy z 1891-1892. Rkps IS PAN w W-wie nr inw. 285.

9. Do A. Rebowskiego 23 listy z 1891-1900. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 469.

10. Do R. Zawilińskiego 24 listy z 1891-1901. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6445 III t. 1.

11. Do różnych osób 93 listy z 1891-1904. Rkps Bibl. Jagiel. Akc. 1/1960. (M. in. 63 listy do H. Struwego).

12. Do F. Faleńskiego 2 listy z 1892-1908. Rkps Bibl. Nar. sygn. 9202.

13. Do A. Walickiego z 1892. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2974.

14. Do W. Górskiego z 1894. Rkps Bibl. Jagiel. *Zbiory W. Górskiego*.

15. Do H. Kopii z 1894. Rkps Ossol. sygn. 12884/II.

16. Do T. Wierzbowskiego z 1894. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 1881 t. 14.

17. Do W. Reymonta z 1896. Rkps Ossol. sygn. 6978/I.

18. Do nieoznaczonego adresata z 1897. Rkps Bibl. Jagiel. *Zbiory Dynowskich*.

19. Do J. Kotarbińskiego z 12 stycznia 1900. *Ogl. w książce: W. Bogusławski: Aktorzy warszawscy*. W-wa 1962 s. 325-326. Rkps w zbiorach H. Małkowskiej.

- 19a. Do S. Witkiewicza 3 listy z 1900-1905. Rkps Muzeum Tatrzańskie w Zakopanem — arch. Witkiewicza.
20. Do L. Bernackiego z 1901-1902. Rkps Ossol. sygn. 7030/II.
21. Do M. Offmańskiego 2 listy z 1901-1909. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2734.
22. Do F. Hoesicka z 1902. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7120.
23. Do J. Kotarbińskiego z 1903. Ogl. w książkach: L. Kotarbińska: *Moje wspomnienia*. W-wa 1930; W. Bogusławski: *Aktorzy warszawscy*. W-wa 1962 s. 329-330. Rkps w zbiorach H. Małkowskiej.
24. Do G. Daniłowskiego z 1904. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2983.
25. Do J. Kasprowicza 2 listy z 1904. Rkps Ossol. sygn. 6439/I.
26. Do A. B. Brzostowskiego 4 listy z 1904-1908. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 48.
27. Do T. Jaroszyńskiego w imieniu *Bibl. Warsz.* 3 listy z 1905-1906. Rkps Bibl. Nar. sygn. 6358/III.
28. Do nieoznaczonego adresata 2 listy z 1902, 1908. Rkps Bibl. Miejska w Bydgoszczu. sygn. 457-458.
29. Do Z. Rabskiej z 8 stycznia 1907. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2723.
30. Do J. Mirskiego z 1908. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7074.
31. Do J. I. Kraszewskiego list zbiorowy w imieniu red. *Gaz. Warsz.* b. d. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6515 IV.
32. Do J. I. Kraszewskiego list zbiorowy b. d. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6536 IV.
33. Do W. Rapackiego b. d. Ogl. w książce: W. Bogusławski: *Aktorzy warszawscy*. W-wa 1962 s. 327-328. Rkps w zbiorach H. Małkowskiej.
34. Od J. Chęcińskiego z 1869. Rkps Bibl. IS PAN sygn. 76 — mikrofilm.
35. Od J. Zacharyasiewicza z 1879. Rkps w zbiorach H. Małkowskiej.
36. Od S. Muchanowa 2 listy z 1881 i b. d. Rkps w zbiorach H. Małkowskiej. Ogl. w książce: W. Bogusławski: *Aktorzy warszawscy*. W-wa 1962 s. 313, 316-317.
37. Od F. Sarceya z 1889. Rkps w zbiorach H. Małkowskiej. Fotokopia w książce: W. Bogusławski: *Sify i środki naszej sceny*. W-wa 1961 s. 176.
38. Od H. Sienkiewicza z 1893. Wiad. podaje Z. Świdwińska. *Przeł. Hum.* 1963 nr 4.
39. Od W. Siemaszkowej z 1901. Rkps w zbiorach H. Małkowskiej. Ogl. w książce: W. Bogusławski: *Aktorzy warszawscy*. W-wa 1962 s. 326.
40. Od K. Chłapowskiego b. d. Rkps w zbiorach H. Małkowskiej. Ogl. w książce: W. Bogusławski: *Aktorzy warszawscy*. W-wa 1962 s. 323-325.
41. Akt immatrykulacji na uniwersytecie w Heidelbergu. Rkps Bibl. Nar. sygn. 1717.
42. Wyciąg protokołu Audytoriatu Sądu Polowego oraz oddzielnej Komisji Śledczej Powstania Styczniowego w Archiwum Akt Dawnych w Warszawie. Rkps sygn. 1267 k. 48-53 (tu własnoręcznie napisany życiorys Bogusławskiego. Ogl. w książce: W. Bogusławski: *Aktorzy warszawscy*. W-wa 1962 s. 323-333).
43. Nominacja na reżysera. Akt nr 407 z 22 kwietnia (4 maja) 1874; Dymisja. Akt nr 1133 z 30 listopada (12 grudnia) 1876. Rkps Bibl. Nar. Akta Dyrekcji Rządowej Teatrów Warszawskich.
44. Testament W. Bogusławskiego. Rkps w zbiorach H. Małkowskiej.
- Ponadto materiały dotyczące Bogusławskiego znajdują się w posiadaniu wnuczki autora, Hanny Małkowskiej, w Łodzi.

OPRACOWANIA

Reżyseria. *Przeł. Tyg.* 1876 nr 40. — *Tyg. Ilustr.* 1876 nr 14. — *Tyg. Ilustr.* 1882 nr 329. — A. DYGASIŃSKI: Solista krytyki teatralnej. *Przeł. Tyg.* 1884 nr 51. — REBAJŁO: Potomstwo Zoila. *Przeł. Tyg.* 1885 nr 29. — S. RZEWUSKI: List otwarty do Pana Wł. Bogusławskiego. *Kur. Por.* 1886 nr 281. — S.: W. Bogusławski. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1886 nr 127. — SG. [A. SYGIETYŃSKI]: Z wędrówki. Pan Bogusławski się myli. *Wędrowiec* 1887 nr 1. — BABIŁOŃCZYK: Nasi Zoile. II. W. Bogusławski. *Kolce* 1890 nr 52. — STYGMA: Sylwetki literackie. W. Bogusławski. *Mucha* 1890 nr 26. — *Kur. Por.* 1891 nr 26 [o objęciu kierownictwa literackiego w *Bibl. Warsz.*]. — ALKAR [A. KRAUSHAR]: Pamiętnik literacki z bruku warszawskiego. 1870-1880. *Świat* 1892 nr 12-17, 20. — P. Chm. [P. CHMIEŁOWSKI]. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 9-10 (1893). — A. KRAUSHAR: Kartki historyczne i literackie. Kr. 1894 s. 94-97. — A. KRAUSHAR: Sylwetki literackie z niedawnej przeszłości. Petersburg. 1894 s. 94-98. — *Echa warszawskie. Przeł. Tyg.* 1894 nr

38. — b. *Gaz. Nar.* 1895 nr 17. — M. GAWALEWICZ: Bogusławscy. Trzy pokolenia. *Tyg. Ilustr.* 1895 nr 5. — „*Kur. Warsz.*” *Książka jubileuszowa.* W-wa 1896 s. 173-174, 621-623. — EKSDZIENNIKARZ [W. PRZYBOROWSKI]: Stara i nowa prasa. *Petersb.* 1897. — PLAUTUS. *Niwa* 1898 nr 22. — K. KORWIN-PIOTROWSKI: Prasa polska na przełomie dwu stuleci. *Tyg. Pol.* 1900 nr 43-52 [dane bio- i bibliograficzne]. — Z. KOŚCIESZA. *Rola* 1901 nr 22-23. — P. CHMIEŁOWSKI: Dzieje krytyki literackiej w Polsce. W-wa 1902 s. 408. — C. JANKOWSKI: Moi antenaci. *Tyg. Ilustr.* 1904 nr 50. — W. FELDMAN: Piśmiennictwo polskie 1880-1904. Lw. 1905 t. 4 s. 351-362. — W. FELDMAN: Współczesna krytyka literacka. W-wa 1905 s. 351-362.

(Artykuły z okazji 70 rocznicy urodzin:)
J. BANDROWSKI: Jutrzejczy jubilat. *Scena i Sztuka* 1908 nr 7. — Z. DĘBICKI. *Kur. Codz.* 1908 nr 39. — M. G. [GAWALEWICZ]. *Bluszcz* 1908 nr 7. — C. JANKOWSKI. *Słowo* 1908 nr 40. — K. *Tyg. Ilustr.* 1908 nr 6. — W. KOŚCIESZA. *Słowo* 1908 nr 213. — S. KOZŁOWSKI. *Świat* 1908 nr 6. — J. L. [J. LORENTOWICZ]. *Nova Gaz.* 1908 nr 66. — W. RABSKI. *Dzien. Poz.* 1908 nr 39. — W. RABSKI. *Kur. Warsz.* 1908 nr 40, 48. — SPRAWOZDAWCA. *Dzien. Kijowski* 1908 nr 27. — *Biesiada Lit.* 1908 nr 8. — *Czas* 1908 nr 35. — *Dzien. Wil.* 1908 nr 23. — *Lechita* 1908 nr 8. — *Łącznik* 1908 nr 2. — *Mucha* 1908 nr 8. — *Prawda* 1908 nr 8. — *Przełg. Por.* 1908 nr 47. — *Słowo Pol.* 1908 nr 66. — *Tyg. Ilustr.* 1908 nr 8. — *Ziarno* 1908 nr 7.

(Nekrologi): A. W. *Gaz. Lw.* 1909 nr 189-190; H. BOCKOWSKI. *Slovanský přehled* (Praga) 1909 s. 38; Z. DĘBICKI. *Dzien. Chicagoski* 1909 nr 229; Z. DĘBICKI. *Tyg. Ilustr.* 1909 nr 35; M. G. [M. GAWALEWICZ]. *Bibl. Warsz.* 1909 t. 3 s. 388-393; M. G. [M. GAWALEWICZ]. *Scena i Sztuka* 1909 nr 34-35; T. JAROSZYŃSKI. *Głos Warsz.* 1909 nr 233; K. Ł. *Gonic Por. i Wiecz.* 1909 nr 374; W. KOŚCIESZA. *Słowo* 1909 nr 213; J. KOTARBIŃSKI. *Kur. Warsz.* 1909 nr 230; A. LEO-ROSE. *Kur. Warsz.* 1909 nr 245; Z. S. [Z. SEIDLEROWA?]. *Bluszcz* 1909 nr 35; A. ZAGÓRSKI. *Kur. Lw.* 1909 nr 394; *Biesiada Lit.* 1909 t. 66 nr 35; *Czas* 1909 nr 188; *Dawny Sztandar* 1909 nr 36-37; *Dzien. Chicagoski* 1909 nr 204; *Dzien. Kijowski* 1909 nr 178, 180; *Dzien. Pol.* 1909 nr 408; *Dzien. Poz.* 1909 nr 189; *Głos Warsz.* 1909 nr 226, 229; *Gonic Wil.* 1909 nr 177; *Krytyka* 1909 t. 4 s. 152; *Kur. Lw.* 1909 nr 386, 388; *Kur. Pol.* 1909 nr 228-229; *Kur. Poz.* 1909 nr 227; *Kur. Warsz.* 1909 nr 227; *Łącznik* 1909 nr 16;

Mucha 1909 nr 35; *Nasz Kraj* 1909 nr 61; *Nova Gaz.* 1909 nr 374-375, 377-378; *Nowiny Por.* 1909 nr 229, 231; *Praca* 1909 nr 35; *Prawda* 1909 nr 34; *Przełg. Por.* 1909 nr 229; *Rola* 1909 nr 34; *Scena i Sztuka* 1909 nr 34-35; *Słowo* 1909 nr 188; *Słowo Pol.* 1909 nr 387; *Spoleczeństwo* 1909 nr 34; *Tyg. Ilustr.* 1909 nr 34; *Wiek Nowy* 1909 nr 2436; *Zagłębie* (Sosnowiec) 1909 nr 56.

J. KOTARBIŃSKI: W. Bogusławski jako krytyk teatralny. *Kur. Warsz.* 1909 nr 228. — Z. PRZESMYCKI: Pro arte. W-wa 1914 s. 53-83. — T. KOTARBIŃSKI: Aktorzy i aktorki. W-wa 1925. — A. IWAŃSKI: Pamiętniki. (1832-1876). W-wa 1928. — A. LEO: Wczoraj. Gawęda o niedawnej przeszłości. W-wa 1929. — W. HAHN: Henryk Ibsen w Polsce. *Pam. Lubel.* 1930 s. 242. — R. WITKOWSKI: Cimarosa, Stendhal, Bogusławski. *Dzien. Poz.* 1931 nr 176. — T. GRABOWSKI: Krytyka literacka w Polsce w epoce realizmu i modernizmu. *Poz.* 1934 s. 98-100. — L. SIMON. *Pol. słownik biogr.* T. 2. (1936). — Z. SZWEJKOWSKI: Krytyka teatralna w dobie pozytywizmu wobec aktora i reżysera. *Pam. Teatr.* 1953 z. 1 (5); przedr. w: *Teatr warszawski drugiej połowy XIX w.* Wr. 1957 *Studia z Dziejów Teatru w Polsce.* T. 1. [rozszerzone]. — QUIDAM: Rozprawa z recenzentem. *Teatr* 1953 nr 9. — J. LESZCZYŃSKI: Wincenty Rapacki 1840-1924. Rys anegdotyczny. *Teatr* 1953 nr 15. — J. LESZCZYŃSKI: Warszawa mojej młodości. W-wa 1954. — *Teatr warszawski drugiej połowy XIX w.* Wr. 1957 *Studia z Dziejów Teatru w Polsce.* T. 1 (tu m. in.: J. Szczublewski: Publiczność teatralna w Warszawie 1863-1883, H. Secomska: Aktorzy w pismach krytycznych W. Bogusławskiego, J. Lipiński: Gościnne występy teatru z Meiningen w świetle warszawskiej krytyki teatralnej). — J. LESZCZYŃSKI: Z pamiętnika aktora. W-wa 1958. — L. SCHILLER: Krytyk — reżyserem. *Teatr* 1960 nr 16. — H. SECOMSKA: W. Bogusławski — krytyk zapomniany. [Wstęp do:] W. Bogusławski: Siły i środki naszej sceny. W-wa 1961 s. 5-48 i odb. — K. CHRZĄSZCZ-PRZYBYLSKA: Przypomnienie W. Bogusławskiego. *Dialog* 1961 nr 1. — L. SCHILLER: O teatrolologii. [Fragm. ogł. w:] W. Bogusławski: Siły i środki naszej sceny. W-wa 1961 s. 295-298 (rkps w posiadaniu I. Schillerowej). — L. SCHILLER: Teatr ogromny. W-wa 1961 s. 459. — H. S. [H. SECOMSKA]. *Teatr* 1961 nr 14. — H. SECOMSKA: Aktorzy, krytycy i recenzenci warszawscy okresu przełomu. [Wstęp do:] W. Bogusławski: Aktorzy warszawscy. W-wa 1962 s. 5-33. — H. SECOMSKA

Notatnik biograficzny. W książce: W. Bogusławski: *Aktorzy warszawscy*. W-wa 1962 s. 331-338. — Z. ŚWIDWIŃSKA: Zapomniany powstaniec i krytyk literacki W. Bogusławski. *Przegl. Hum.* 1963 nr 4 s. 113-121. — M. CHOMIŃSKI: Notaty z dziejów teatru warszawskiego. Arch. Zakładu Hist. i Teorii Teatru PIS. Rkps sygn. 73/5. — M. RULIKOWSKI: Przypisy do reedycji „Sił i środków naszej sceny”. Arch. Zakł. Hist. i Teorii Teatru IS. Rkps sygn. 55.

Sprawozdania z odczytów: *QUIS* [M. GAWALEWICZ]. *Tyg. Romansów i Powieści* 1880 nr 625; *Echo* 1880 nr 278, 280; *Przegl. Tyg.* 1880 nr 5; *Wiek* 1880 nr 278, 280; S. K. [S. KRZEMIŃSKI]. *Bluszcz* 1881 nr 1; *Ateneum* 1881 t. 1 s. 193-194 (O „Fauście” Goethego.). — *Gaz. Pol.* 1893 nr 111 (omówienie odczytów W. Bogusławskiego).

Siły i środki naszej sceny. R...cz. *Tyg. Ilustr.* 1879 nr 178, 179. — *Tyg. Powsz.* 1879 nr 18. — K. CHRZĄSZCZ-PRZYBYLSKA. *Pam. Teatr.* 1961 nr 4. — z. g. [Z. GREŃ]. *Życie Lit.* 1961 nr 22. — J. SZCZUBLEWSKI. *Pam. Teatr.* 1961 nr 4.

Dramat J. I. Kraszewskiego [art. ogł. w: *Książka jubileuszowa dla uczczenia ... J. I. Kraszewskiego*]. *Bibl. Warsz.* 1880 t. 3 s. 97-98.

H. Sienkiewicz i jego zapomniany dramat [art. ogł. w: *Echo Muz., Teatr. i Artyst.*]. A. N. *Życie* (W-wa) 1889 nr 9.

Poezja w teatrze [art. ogł. w *Bibl. Warsz.*]. *Przegl. Tyg.* 1892 nr 24.

Emil Zola. L. B. [L. BELMONT]: *Cale życie „burzy”*. *Głos* 1903 nr 2.

Teatr pogłębiony [art. ogł. w *Bibl. Warsz.*]. Ostatni artykuł. *Goniec Por. i Wiecz.* 1909 nr 378.

Recenzje przekładów

H. Vambery: *Islam w XIX stuleciu*. P. CHMIEŁOWSKI. *Gaz. Pol.* 1876 nr 223-224. — A. NIEWIAROWSKI. *Wiek* 1879 nr 1. — *Kur. Codz.* 1878 nr 274.

A. Dumas: *Cudzoziemka*. E. LUBOWSKI. *Bluszcz* 1878 nr 2-3. — ORGON [Z. SARNECKI]. *Echo* 1878 nr 1. — *Kur. Por.* 1878 nr 1.

E. Legouvé: *Anna de Kerviller*. T. *Gaz. Pol.* 1883 nr 266. — M. G. [M. GAWALEWICZ]. *Tyg. Powsz.* 1883 nr 48. — S. KRZEMIŃSKI. *Bluszcz* 1883 nr 50. — A. PÓLKOZIC [A. NIEWIAROWSKI]. *Wiek* 1883 nr 264-265. — B. ZAWADZKI. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1883 nr 9. — *Prawda* 1883 nr 48. — *Kur. Por.* 1890 nr 55. — *Kur. Por.* 1892 nr 116.

E. Pailleron: *Wiek niewdzięczny*. *Kur. Codz.* 1883 nr 156.

E. Cadol: *Hrabina Berta*. E. LUBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1884 nr 72. — B. ZAWADZKI. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1884 nr 32. — *Kur. Por.* 1884 nr 124. — ** [A. KRZCHOWIECKI]. *Gaz. Lw.* 1885 nr 251. — *Gaz. Nar.* 1885 nr 254.

H. Holpein: *Model na bohaterkę*. ** [A. KRZCHOWIECKI]. *Gaz. Lw.* 1889 nr 7.

K. Wartenburg: *Aktorowie dworu*. M. G. [M. GAWALEWICZ]. *Tyg. Ilustr.* 1886 nr 181. — ** [A. KRZCHOWIECKI]. *Gaz. Lw.* 1886 nr 279. — *Kur. Por.* 1886 nr 221, 222. — *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1886 nr 150.

Recenzje wydań zbiorowych *Aktorzy warszawscy*. W. FILLER. *Teatr* 1962 nr 18. — A. GRODZICKI. *Nowe Książki* 1962 nr 12 s. 745-746. — J. KOENIG. *Przegl. Kult.* 1963 nr 18.

BOJKO JAKUB (1857—1943)

Pseud.: KUBA; KUBA GABRIELCZYK; MACIEK ZAJĄC z LUSZOWIC; „NIEPRODUKTYWNY” KUBA GABRIELCZYK z GREMBOSZOWA; NIEPRODUKTYWNY WICEK; STARY KUBA; WŁOŚCIANIN z GREMBOSZOWA.

Publicysta, nowelista, poeta.

Ur. 6 lipca 1857 w Gręboszowie pod Tarnowem, w rodzinie chłopskiej, syn Gabriela i Heleny z Kamyszów. Uczęszczał do miejscowej szkoły ludowej. Od dzieciństwa zarabiał na życie służąc u gospodarzy. Potem został kościelnym, a od 1877 był nauczycielem w Biskupicach i innych sąsiednich wsiach. Po śmierci ojca ok. 1880 objął gospodarstwo i ożenił się. Pełnił funkcję pisarza gminnego, potem wójta. W 1895-1918 wielokrotnie reprezentował ludowców na sejmie lwowskim i w parlamencie austriackim.

Jakiś czas był redaktorem *Przyjaciela Ludu*, w 1913-1915 redaktorem naczelnym tygodnika *Piast*. Był członkiem Rady Naczelnej Muzeum Narodowego w Rapperswilu, posłem na sejm ustawodawczy z ramienia Polskiego Stronnictwa Ludowego „Piast” (1919-1923), wicemarszałkiem sejmu, senatorem i wicemarszałkiem senatu (1924). W 1928 wybrano go do sejmu z listy państwowej. W ostatnich latach życia wycofał się z życia politycznego. Zmarł w Gręboszowie 7 kwietnia 1943.

TWÓRCZOŚĆ

1. Głos ... włościanina i posła do Rady Państwa we Wiedniu i do sejmu we Lwowie wygłoszony w dzień wyborów... Poz. 1898.

2. „Antychryst” i „dureń”. *Przyj. Ludu* 1899 nr 32 i nn. i odb.

3. Dwie dusze. *Przyj. Ludu* 1903-1904; *Głos* 1904 nr 35-36 [fragm.]. Wyd. osob. całości Kr. 1904. Wyd. nast.: W-wa 1909; W-wa 1911; Grudziądz 1922 [ze wstępem wydawców]; W-wa 1949.

Wg inf. S. Pigionia ukazało się także wyd. w Stanach Zjednoczonych.

4. Pisma i mowy. Przedmowa: W. Orkan. Lw. 1904 *Wydawn. im. K. Kulikowskiej* książeczka 6.

Zawartość: Listy, wspomnienia; Do braci — z chalupy; Mowy.

5. Pod trzeciego króla. *Tydzien dod. Kur. Lw.* 1905 t. 13 s. 110-229 z przerwami i odb. Wyd. osob. Lw. 1908 *Wydawn. Macierzy Pol.* nr 89.

6. Wesele u Matusa, czyli gorzej czy lepiej. Kr. 1906 *Wydawn. Przyj. Ludu* t. 5.

Szkic publicystyczny.

7. Posłaniec do braci chłopów. *Zaranie* 1909 nr 46-52. Wyd. osob. pt. Pisma. W-wa 1910.

8. O powstaniu listopadowym. Odczyt. *Przyj. Ludu* [1909?] i odb. 1910.

9. Okruszyny z Gremboszowa. Lw. 1911 *Wydawn. Macierzy Pol.* nr 97.

10. Spiż [!]. Wrażenia z wycieczki do sąsiadów na Spiżu. Kr. 1914.

11. Dzienniczek z roku 1923. Ogl. K. Dunin-Wąsowicz. *Wiś Współcz.* 1961 nr 8 s. 100-117.

Rkps Ossol. akc. 68/54 — depozyt.

12. W dziejowej chwili. Kartki z pamiętnika. *Piast* 1925 i odb. Kr. 1926.

Rękopisy utworów: Do bocka w jesieni; Osądźcie sami; Do wiecu chłopskiego. (Z teki red. *Kur. Lw.*). Rkps Ossol. sygn. 7.199/II.

Pisma publicystyczne, opowiadania i wiersze drukował w czasopismach: *Chata* (1880; tu debiut: wiersz pt. Górą Żydzi. S. 341), *Chłop Pol.* (1928-1929; tu m. in.: Po dwunastu latach. Humoreska. 1929 nr 16), *Dzien. Poz.*, *Gaz. Nar.* (1893), *Głos* (1904), *Gospodarz Pol.*, *Gwiazdka Cieszyńska*, *Kur. Lw.* (1893, 1903), *Lud* (1903), *Nowa Reforma* (1893), *Ogniewo* (1921), *Piast* (1914-1916, 1918, 1922, 1924-1926; tu m. in.: Sztuką wilka tutek. Powiastka historyczna. 1914 nr 1; Ubogi student i bogaty Szmul. 1914 nr 2; Co jest lepsze: rozum czy szczęście. 1914 nr 5, 8; Ucieszna przygoda. 1914 nr 10; I dla oka musi coś być. 1914 nr 12; Z dawnej przeszłości. 1914 nr 29 i nn.), *Przodownica* (1900), *Przyj. Ludu* (1891-1895, 1897-1898, 1902-1913; tu m. in.: Nieszczęśliwy Jacek. 1903 nr 8; Dlaczego Pankracy koni nie miał. Humoreska. 1903 nr 11; Pomyłka. Humoreska. 1905 nr 50 i nn.; Pierwsza podróż na kolei Tarnów—Szczuclin. Humoreska. 1906 nr 49; Jak chronić szczepki od zajęcy. Humoreska. 1906 nr 51; Gawędy Maćka Zająca z Luszowic. 1908 nr 26 i nn.; 1909 nr 8, 12; Trafiała kosa na kamień. 1909 nr 15; Pan Starosta Kaniowski i Żydek pieczętarsz. 1909 nr 10; Zemsta polskiego kmiotka. 1909 nr 22; O co mu szło najwięcej. 1911 nr 4; A to zuch kobieta! Humoreska. 1913 nr 18), *Pszczółka* (od 1887), *Tydzien dod. Kur. Lw.* (1893-1905), *Wieniec* (od 1887), *Wola Ludu* (1921-1922; tu: Spowiedź u papieża. Humoreska. 1921 nr 36; Michalko, bohater chłopski z czasów wojny szwedzkiej. 1922 nr 51), *Zaranie* (1911).

Ponadto w wydawnictwach zbiorowych: *Kalendarz „Przyj. Ludu” na r. 1910*, toż *na r. 1911* (tu m. in.: Nie mają kwitu. 1911 s. 22 i nn.), *Rok Mickiewiczowski*. Lw. 1899.

Wydania zbiorowe

Ze wspomnień. Wyd. i przedmowa K. Dunin-Wąsowicza. W-wa 1959.

Niektóre z zawartych tu wspomnień ogł. w czasopismach: *Piast* 1919 nr 35, 1922 nr 5-9, 1925 nr 41, *Przyj. Ludu* 1893 nr 12, 14, 23, 1894 nr 15-16, 1895 nr 6, 1897 nr 17, 19, 1903 nr 3-4, 1905 nr 16-17, 1907 nr 51, 1909 nr 3-4, 15, 1910 nr 43, 1911 nr 3, 10, 47, 52, 1912 nr 24-25.

Listy i materiały

1. Do B. Dybowskiego z 1891. Rkps Ossol. sygn. 7195/II.

2. Do M. Wysłouchowej 7 listów z 1891-1904. Rkps Ossol. sygn. 7187/II.

3. Do B. Wysłoucha 29 listów z 1891-1919. Rkps Ossol. sygn. 7175/II.

4. Do redakcji *Kur. Lw.* 3 listy z 1893-1895. Rkps Ossol. sygn. 7191/II.

5. Do różnych osób 4 listy z 1893-1902. Rkps Ossol. sygn. 7194/II.

6. Do W. Eliasza-Radzikowskiego 2 listy z 1896-1900. Rkps Ossol. sygn. 12009/II.

7. Do redakcji *Przyj. Ludu* z 1897. Rkps Ossol. sygn. 7193/II.

8. Do H. Rewakowicza z 1898. Rkps Ossol. sygn. 7194/II.

9. Do W. Orkana 2 listy z 1907, 1927. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 8606.

10. Do M. Bobrzyńskiego 2 listy z 1909, 1911. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 8090, 8094/I.

11. List z 1911. Rkps Ossol. sygn. 7232/II.

12. Korespondencja z 1938-1939. Rkps w posiadaniu K. Dunin-Wąsowicza. Inf. z r. 1959.

13. Autobiografia J. Bojki. Rkps Ossol. sygn. 7231/II.

14. Życiorys własny Bojki. Rkps w posiadaniu K. Konińskiego. Inf. z r. 1938.

15. Wspomnienia i zapiski z 1930-1937. Rkps Wojewódzkie Arch. Państw. w Kr.

16. Wspomnienia o gromadzie Gręboszów. Rkps w posiadaniu K. Dunin-Wąsowicza. Inf. z r. 1959.

17. Notatki i wspomnienia. Rkps Ossol. akc. 68/54 — depozyt.

OPRACOWANIA

W. RABSKI. *Przyj. Ludu* 1895 nr 15 i nn. — L. CARO: Gdzie prawda? List otwarty do pośła J. Bojki. *Krosno* 1896. — xxx: J. Bojko. *Kraj* 1897 nr 13. — [Sprawozdanie z wiecu włościan powiatu tarnowskiego pod przewodnictwem J. Bojki]. *Naprzód* 1897 nr 4. — Nowi posłowie galicyjscy. *Przeł. Tyg.* 1897 s. 311. — R. BAUDOIN DE COURTENAY: J. Bojko. W książce: Sylwetki polityczne. Kr. 1897. — R. BAUDOIN DE COURTENAY. *Gospodarz*. Kr. 1898. — (=): Ciekawe interview. *Głos* 1899 nr 34. — R. BAUDOIN DE COURTENAY: Literatura chłopska w Ga-

licji. *Głos* 1900 nr 18. — A. B.: Ze Lwo-wa. Wybór Bojki. *Głos* 1901 nr 39. — Jeszcze o Bojce. *Głos* 1901 nr 42. — S. ROSSOWSKI: Wizerunki sejmowe. Ludzie i sprawy. Lw. 1903. — W. ORKAN: Wstęp do: J. Bojko: Pisma i mowy. Lw. 1904; przedr. w książce: Czantoria i pozostałe pisma literackie. W-wa 1936 s. 153-156. — K. RADEK: Dwie dusze. *Głos* 1904 nr 32. — K. R. [K. RADEK]: Po cóżeś, Maryś... *Głos* 1904 nr 40. — A. CHOLONIEWSKI. *Świat* 1906 nr 13. — Odezwa do włościanina polskiego, J. Bojki, J. W. Pana Posła na Sejm Krajowy i do Rady Państwa. Nowy Targ 1906. — W. FELDMAN: Stronnictwa i programy polityczne w Galicji. Kr. 1907. — S. SZCZEPAŃSKI: Z dziejów ruchu ludowego w Polsce. Kr. 1924 s. 58. — *Jednodniówka wyd. ku czci senatorów J. Bojki i ... w dniu obchodu 35-letniej rocznicy ich pracy publ.* Kr. 1924. (Tu m. in. art.: W. WITOS: Za stałość i pracę; W. Kiernik: J. Bojko jako polityk; J. Brodacki: Wspomnienie; S. Kaniowski: Kilka słów z powodu jubileuszu J. Bojki; Jantek z Bugaja [A. Kucharczyk]: Jubilatowi J. Bojce). — J. PYTEL: W 35 rocznicę działalności senatora J. Bojki. Lw. 1924. — J. Bojko. *Praca* 1924 nr 9. — K. ŚWIĄTKÓWNA. *Chłop Pol.* 1927 nr 4. — W. WITOS. *Piast* 1928 nr 1. — K. L. KONIŃSKI: Pisarze ludowi. T. 2. Lw. 1938 s. 14.

J. P.: J. Bojko. *Przyj. Ludu* 1946 nr 2/3 s. 6. — J. KAPUŚCIŃSKI: Cierniste ścieżki literatury ludowej. Kr. 1946 *Bibl. Pisarzy Lud.* nr 1. — W. KONOPCZYŃSKI: Trzecia dusza. *Tyg. Warsz.* 1946 nr 10. — ph [P. HERTZ]: Przegląd prasy. *Kuźnica* 1946 nr 11. — S. PIGOŃ: Zarys nowszej literatury ludowej. Kr. 1946 s. 86-93. — S. PIGOŃ: Wybór pisarzy ludowych. Cz. 1. Wr. 1947 s. 91, cz. 2. Wr. 1948 s. 261-262. — M. SUSZYŃSKA: Sylwetki pisarzy ludowych. J. Bojko. *Rzeczy Ciekawe* 1947 nr 9 s. 13-14. — H. SYSKA: J. Bojko. *Wiś* 1947 nr 13. — J. KRAUSOWA: Flisackie przygody pośła Bojki. *Niedziela na Wsi* 1948 nr 9. — M. CZUŁA: Dawna wieś pisząca. *Dzien. Lud.* 1949 nr 26. — Wstęp do: J. Bojko: Dwie dusze. W-wa 1949. — K. CHŁĘDOWSKI: Pamiętniki. Wr. 1951; wyd. nast. Kr. 1957. — S. PIGOŃ: Stanisława Wyspiańskiego „Kłatwa” jako dramat obrzędowy. W książce: Studia literackie. Kr. 1951. — S. CZERNIK: Chłopskie piarstwo samorodne. W-wa 1954 s. 96-111. — M. KOZACZKOWA: O spuściznę pisarską J. Bojki. *Wiści* 1957 nr 30. — K. DUNIN-WĄSOWICZ. *Mówią Wieki* 1959 nr 10. — K. DUNIN-WĄSOWICZ: Wstęp do: J. Bojko: Ze wspomnień. W-wa 1959. — J. KOWAL: J. Bojko (1857-

-1943). *Zielony Sztandar* 1965 nr 61. — Br. MARCINEK: Opowieść o sławnym wujku. *Zielony Sztandar* 1965 nr 69. — J. Bojko. W: *Zbiór poetów pol. XIX w.*

Oprac. P. Hertz. Księga 4. W-wa 1965 s. 145. — S. SŁUPEK: Bojko i Witos w starciach z panami. *Wieści* 1966 nr 28. — F. ZIEJKA. *Wici* 1966 nr 28-29.

BONCZYK NORBERT (1837—1893)

Inne formy nazwiska: BONCEK; BONTZEK.

Pseud. i krypt.: BERGMAŃSKI SYNEK; KS. NORBERT z BYTOMIA; X. N. B.; X. N. B. w BYTOMIU.

Poeta.

Ur. 6 czerwca 1837 w Miechowicach koło Bytomia. Syn Walentego, sztygara kopalni „Maria”, i Anny z Łukaszczyków. Uczył się początkowo w miejskiej szkole ludowej w Bytomiu, później w gimnazjum w Gliwicach (1851-1858). Studiował teologię i filologię słowiańską na Uniwersytecie Wrocławskim w 1858-1862. W tymże czasie należał do Towarzystwa Literacko-Słowiańskiego. Po otrzymaniu święceń kapłańskich był wikarym w Piekarach (1862-1864) i Bytomiu (1865-1873), następnie zajmował stanowisko administratora parafii bytomskiej (1874-1886), a w 1886-1893 był proboszczem kościoła N.M.P. w Bytomiu. Dzięki jego staraniom powstało w Bytomiu w 1869 Towarzystwo Polsko-Katolickie (Kasyno), a w 1871 młodzieżowe Towarzystwo Św. Alojzego. Od sierpnia do października 1871 przebywał w Katowicach. W 1872 znalazł się w więzieniu za przekład opowiadania K. de Bolandena „Stary Bóg żyje”. Uczestniczył w polskich wiecach w Leśnicy (1881) i Gliwicach (1885). Opiekował się Towarzystwem Górnośląskich Przemysłowców i Związkiem Wzajemnej Pomocy Robotników Górnośląskich. Był przewodniczącym bytomskiego Komitetu Wyborczego. Zmarł 19 lutego 1893 w Bytomiu.

TWÓRCZOŚĆ

1. Kazanie stołowe na uroczystość zło- tego wesela pana obersztejgra Jana Maja i Jadwigi Fietzek w Miechowicach. Niemieckie Piekary 1871.

2. Pamiętniki szkolara miechowskiego odczytane na uroczystości pięćdziesięcio- letniego jubileuszu nauczycielskiego pana rektora P. Bienek, kawalera Orderu Czer- wonego Orła ... odbytej dn. 20 sierpnia 1872 w Miechowicach. Bytom 1872. Wyd. nast. *Roczn. Tow. Przyj. Nauk na Śląsku* 1930 t. 2 s. 43-46.

Zaczątek utworu wyd. później pt. Stary kościół miechowski. Zob. poz. 4.

3. Die Armen Schulschwestern D. N. D. an der Elementarschule zu Beuthen O.S., Bilder aus dem Leben und Wirken dieser Ordensfrauen, für die dankschuldigen Schülerinnen nach pfarramtlichen Quel- len zusammengestellt. Bytom 1879.

4. Stary kościół miechowski. Obrazek obyczajów wiejskich w narzeczu górno- śląskim. Bytom 1879. Wyd. nast.: wyd. 2 poprawne, z dodatkiem. Bytom 1883; wyd. 3 Opole 1918; Great Missenden (Buchs) [1965]. Zob. też Wyd. zbior.

Por. też poz. 2.

Dodatek wyd. drugiego zawiera tłumaczenia z niemieckiego i wiersze oryginalne; przedr. zob. poz. 5, 6.

Przekład niem.: L. Chrobok. *Beiträge zur Heimatkunde von Miechowitz* 1925-1929 z. 1, 4, 6, 11 [cztery pieśni z rozdz. 1 i 2 oraz komentarz].

5. Eines alten Studenten Ferien-Geklimper, seiner utraquistischen Tafelrunde gewidmet. Wr. 1882.

Zawartość: tu cykle: Tłumaczenia z niemieckiego. (Zob. poz. 4 wyd. 2), Chwasty z własnej zagrody. (Zob. poz. 4 wyd. 2), Deutsche Rime- reien, Gudrun Lieder, Wieder daheim.

54 wiersze przedr. następnie zob. poz. 6.

Książka wyd. anonimowo. Cały nakład prawdopodobnie zniszczony przez autora.

6. Góra Chelmska, czyli Święta Anna z klasztorem oo. franciszkanów. Wspomnienia z r. 1875. Wr. 1886. Wyd. nast. zob. Wyd. zbior.

Fragmety ogł. poprzednio zob. poz. 4 wyd. 2, poz. 5.

7. Karpathen Märchen. Wr. [b. r.].

Ponadto liczne utwory dewocyjne.

Wiersze zamieszczał w czasopiśmie *Zwiastun Górnośląski* (ok. 1868-1870).

Pośmiertnie został ogł. Wiersz z Wrocławia posłany ojcu na imieniny dn. 14 lutego 1861. *Głosy znad Odry* 1918 s. 130-131.

Wydania zbiorowe

Pisma poetyckie. T. 1-2. Wyd. kryt. oprac. W. Ogrodziński. Kat. 1936-1938 *Bibl. Pisarzy Śląskich*.

T. 1: Stary kościół miechowski. Wyd. 4. kryt. (Zob. Twórczość poz. 4).

T. 2: Góra Chełmska. Wyd. 2 kryt. (Zob. Twórczość poz. 6).

Druk tomu trzeciego: Drobne utwory, przerwał wybuch wojny w 1939.

W przygotowaniu znajduje się wyd. kryt. drobnych utworów Bonczyka w oprac. J. Kajtocha w *Bibl. Pisarzy Śląskich*.

Tłumaczenia i przeróbki

1. K. de Bolanden [Bischoff J. E. K.]: Stary Bóg żyje. Opowiadanie dla ludu katolickiego. Bytom 1872.

2. Henryk Foerster, książę-biskup wrocławski, życiorys ... w celu uroczystego obchodu 50-tej rocznicy kapłaństwa ... arcybiskupa. Z niem. na język pol. przeł. ... Nysa 1875.

3. Ks. Dr H. Gleich kapłan-jubilat. Według niemieckiego oprac. ... Wr. 1888. Przekłady wierszy A. Grüna, F. G. Klopstocka, J. W. Goethego, F. Matthissona, F. Schillera zob. Twórczość poz. 4.

Listy i materiały

1. Do A. B. Weltzla z 1886. Ogł. E. Drobny. *Zaranie Śląskie* 1937 nr 4 s. 235-237.

2. Do F. Chłapowskiego. Ogł. E. Szramek. *Roczn. Tow. Przyj. Nauk na Śląsku* 1930 t. 2 s. 16.

3. Informacje biograficzne zawarte w materiałach J. Gallusa: Notaty treści różnej. Rkps. Bibl. Śląskiej w Kat. sygn. 129 II.

OPRACOWANIA

Rodowity Ślązak. *Goniec Wielkop.* 1881 nr 213. — S. PIAST [S. BELZA]: Na Śląsku polskim. Wrażenia i spostrzeżenia. Kr. 1890 s. 27-33. — M. PARCZEWSKA: Z poezji górnośląskiej. *Przegl. Lit. dod. Kraju* 1890 nr 23.

(Nekrologi): *Gaz. Opolska* 1893 nr 16; *Katolik* 1893 nr 22; *Nowiny Raciborskie* 1893 nr 22.

M. [J. K. MAĆKOWSKI]: Dwaj szlasyce poeci. *Dzien. Poz.* 1895 nr 297, 1896 nr 1. — M. PARCZEWSKA: Z poezji polskiej na Górnym Śląsku. *Kur. Codz.* 1897 nr 223. — Kapłan-poeta górnośląski. *Przegl. Katol.* 1897 nr 30. — *Dzien. dla Wszystkich* 1897 nr 164. — B. KORASZEWSKI: Poezja górnośląska. *Praca* 1899 nr 42. — B. KORASZEWSKI: O języku i poezji Górnoślązaków. *Wędrowiec* 1900 s. 598. — PIAST: Z Górnego Śląska. *Dzien. Poz.* 1902 nr 6, 22. — JACEK KĘDZIOR [J. KUDERA]: Ks. N. Bonczyk jako poeta. Opole 1918. — J. NIEDZIELA. *Głosy znad Odry* 1918 s. 58-62. — S. [E. SZRAMEK]: Ks. N. Bonczyk. Życiorys. W 25-letnią rocznicę zgonu jego. Opole 1918. — *Gaz. Nar.* 1918 nr 57. — Uczczenie poety śląskiego. *Orełownik* 1918 nr 57. — K. LIGOŃ: O literaturze ludowej Śląska. *Prawda* 1919 nr 2. — Wyznanie narodowe Śląska. Głos jego poezji. Opole 1919 s. 5-9. — J. KUDERA: Obrazy Ślązaków wspomnienia godnych. T. 1. Mikołów 1920 s. 88-92. [Rec.: A. Sylwester: Poeci śląscy. *Dod. Lit. Polonii* 1929 nr 37 dod. do nr 1790]. — K. LIGOŃ: Poeci Górnego Śląska. Krótki zarys historii literatury ludowej na Górnym Śląsku. Odczyt. Lw. 1920 s. 21-24. — S. BELZA: Przeszość, teraźniejszość i przyszłość Śląska Górnego. W-wa 1922 s. 28. — J. PIERNIKARCZYK. *Ilustr. księga pamiątek Górnego Śląska*. Kat. 1923 s. 7 (tu biogr.). — I. W. K.: Poeci śląscy. *Epoka* 1928 nr 173. — P. MUSIOŁ: Rzut oka na literaturę śląsko-polską. *Pam. Warsz.* 1930 z. 6 s. 68-70. — E. SZRAMEK: Ks. N. Bonczyk, Homer górnośląski i poeta walki kulturalnej. *Roczn. Tow. Przyj. Nauk na Śląsku* 1930 t. 2 s. 1-62 (tu m. in.: Bibliografia prac. S. 46-49; Komentarz do „Góry Chełmskiej”. S. 49-62). — W. OGRODZIŃSKI: Górnośląski uczeń Wergilego i Mickiewicza. *Dzien. Pol.* 1933 nr 178. — *Czas* 1933 nr 178. — W. OGRODZIŃSKI: Pod urokiem „Pana Tadeusza”. *Szkoła Śląska* 1934 s. 118-119, 170-180. — P-a: Z ziemi kamiennych świętych. *Dzien. Poz.* 1936 nr 200. — W. ŚLEDZIŃSKI. *Kur. Lit.-Nauk.* 1936 nr 47 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — E. SZRAMEK: Ks. N. Bonczyk, największy poeta górnośląski. *Gość Niedzielny* 1936 nr 51. — E. SZRAMEK: PAL Górnoślązakowi w holdzie. *Kuźnica* 1936 nr 12. — E. SZRAMEK. *Pol. słownik biogr.* T. 2 (1936). — M. TOBIASZ: (Pionierzy odrodzenia narodowego na Śląsku. Fragm.) Poeta epiczny. *Polska Zach.* 1936 nr 327. — (v): Podwójny jubileusz poety górnośląskiego. *Ilustr. Kur. Codz.* 1936 nr 331. — S. WASYLEWSKI: Homer Śląska Zielonego. *Gaz. Pol.* 1936 nr 235; przedr. w książce: Na

Śląsku Opolskim. Kat. 1937 s. 120-127. — W. T.: Horner śląski. *Warsz. Dzien. Nar.* 1936 nr 328. — Ku czci Homera górnośląskiego. *Dzien. Poz.* 1936 nr 279. — Podwójny jubileusz księdza-poety górnośląskiego. *Głos Nar.* 1936 nr 325. — *Polonia* 1936 nr 4357. — *Rolnik Wielkop.* 1936 nr 95. — W setną rocznicę urodzin. *Rolnik Wielkop.* 1936 nr 68. —

Ks. T. R. *Sztandar Pol.* 1937 nr 63. — W. OGRODZIŃSKI: Bonczyk a polskość. Przemówienie. *Zaranie Śląskie* 1937 nr 1 s. 1-7. — J. OPOLCZYK: Ks. Bonczyk — „pruski patriota”. *Dzien. Pol.* 1937 nr 73; toż *Polska Zach.* 1937 nr 86. — W. C.: W setną rocznicę urodzin. *Nowiny Codz.* 1937 nr 126. — B. WILDA: *Powstaniec* 1937 nr 11. — Uczczenie pamięci największego poety śląskiego. *Kur. Bałtycki* 1937 nr 63. — I. BUNGE VON STEINAECKER: N. Bontzek zum 45 Todestag am 18. Februar. *Oberschlesische Mitteilungen* 1938 z. 2/3 s. 59-61. — E. SZRAMEK: Ks. N. Bonczyk. Studium biograficzne. Kat. 1939.

R. HOROSZKIEWICZ: Przeszłość ziemi opolskiej (Miechowice). *Trybuna Rob.* 1945 nr 258. — E. MAŁEJCZYŃSKA: O polskich tradycjach naukowych Wrocławia. *Odrodzenie* 1945 nr 46. — K. BYTOMSKI: Groby, o których nie wolno zapomnieć. *Dzien. Zach.* 1946 nr 301. — Z. HIEROWSKI: Rozwój uświadomienia narodowego u pisarzy górnośląskich. *Zaranie Śląskie* 1946 z. 3/4. — H. MUSZ. [H. MUSZYŃSKA-HOFFMANOWA]: Ulica N. Bonczyka. *Słowo Pol.* 1946 nr 4. — M. SMEREKA: Ks. Bonczyk i jego muza. *Zwierciadło* 1946 nr 6. — M. SMEREKA: Śladami wrocławskich przeżyć Bonczyka. *Odra* 1946 nr 42. — W. SZEWCZYK: Śląski trud literacki. Pisarze śląscy XIX i XX w. Wr. 1946; toż w: *Oblicze Ziemi Odzyskanych. Dolny Śląsk*. T. 2. Wr. 1948 s. 580, 582-584. — Górnośląski poeta. *Nasza Droga* 1946 nr 1. — R. HOROSZKIEWICZ: Piewca Górnego Śląska. *Nowiny Opolskie* 1947 nr 4. — J. KWIECZKOWSKI: Książd N. Bonczyk. *Nowiny Raciborskie* 1947 nr 9. — Pochwała Górnego Śląska. *Kalendarz katol. Śląska Opolskiego* 1947 s. 94. — G. MORCINEK: Polskie słowo na Śląsku. Kat. 1948 s. 24-26. [Rec.: K. Koźniewski. *Odrodzenie* 1948 nr 41]. — M. SMEREKA: Wartość estetyczna epiki Bonczyka. *Śląsk* 1948 nr 1/3. — K. GOLBA: (Wstęp do opowiadania „Twardzi ludzie”). *Dziś i Jutro* 1951 nr 45. — B. LUBOSZ: Odwiedziny u N. Bonczyka. *Perspektywy* dod. *Dzien. Zach.* 1956 nr 45 s. 4. — F. A. MAREK: Ks. N. Bonczyk. Poeta i patriota. Opole 1957. — Z. OBRZUD. *Kalendarz śląski na r. 1958*. W-wa 1957. — L.

DUBIEL: Realia ludoznawcze w pracach N. Bonczyka. *Kwart. Opolski* 1958 nr 4 s. 33-54. — B. LUBOSZ: Śląski poeta pod urokiem A. Mickiewicza. *Gwarek* 1958 nr 11 s. 3. — (I) [E. LUBOSZ]: Poeta sprawy narodowej. *Trybuna Rob.* 1958 nr 32 s. 8. — N. Bonczyk. W: *Zbiór poetów pol. XIX w.* Oprac. P. Hertz. Księga 3. W-wa 1962 s. 572. — F. A. MAREK: N. Bonczyk. W: *Pisarze śląscy XIX i XX w.* Praca zbior. pod red. Z. Hierowskiego. Wr. 1963 s. 238-263 [tu bio- i bibliografia oraz przedruk fragmentów utworów]. — J. KAJTOCH: Ze studiów nad liryką N. Bonczyka. *Zaranie Śląskie* 1964 nr 2 [fragn. wstępu do tomu poezji przygotowywanego w *Bibl. Pisarzy Śląskich*]. — J. KAJTOCH: N. Bonczyk. Epik Górnego Śląska. Kat. 1965 *Zaszczeni ludzie Śląska*. — W. OGRODZIŃSKI: Dzieje piśmiennictwa śląskiego. Do druku przygotowali L. Brożek i Z. Hierowski. Kat. 1965 s. 185-192, 314-315.

Stary kościół miechowski. J. I. KRASZEWSKI. *Biesiada Lit.* 1879 s. 167-181. — ks. Św. [ŚWIĄTEK]. *Katolik* 1879 nr 7. — *Katolik* 1879 nr 13. — *Kur. Poz.* 1879 nr 37-38. — B. CHLEBOWSKI. *Słownik geogr. Królestwa Pol.* t. 6 (1885) s. 326. — M. PARCZEWSKA: Z poezji górnośląskiej. *Przegl. Lit. dod. Kraju* 1890 nr 23. — L. ŁAKOMY: Epeja górnośląska. *Polonia* 1933 nr 3107. — W. OGRODZIŃSKI: Przedziwne epos górnośląskie. *Czas* 1933 nr 154; toż *Dzien. Pol.* 1933 nr 154. — W. OGRODZIŃSKI: Śląski uczeń Wergilego i Mickiewicza. *Czas* 1933 nr 178. — S. KASZTELOWICZ. *Polska Zach.* 1936 nr 198. — S. KASZTELOWICZ. *Ruch Lit.* 1936 nr 4. — W. OGRODZIŃSKI: Wstęp do: N. Bonczyk: Pisma poetyckie. T. 1. Kat. 1936. [Rec.: S. Pigoń: Wznowienia literackie. *Roczn. Lit.* 1936 s. 99-100; R. *Kur. Lit.-Nauk.* 1936 nr 32 dod. *Ilustr. Kur. Codz.*]. — S. RYGIEL: „S...K...H...” N...B... lat dziecinnych przebłogie wspomnienia. *Kur. Por.* 1936 nr 344. — Z. KONARZEWSKI: Śląski bard i jego epos. *Czas* 1937 nr 227. — M. PAZDRO: Polski nie przerobiono na niemieckie woły. *Kultura* 1937 nr 31. — GOZDAWA. *Książka Trybuna Literatów i Artystów* 1938 nr 7-8. — J. KRZYŻANOWSKI. *Nowa Książka* 1938 z. 2 s. 99. — E. SZRAMEK. *Roczn. Tow. Przej. Nauk. na Śląsku* 1938 t. 6 s. 442. — H. ŚWIEŻAWSKA. *Mysł Pol.* 1965 nr 12 s. 2.

Góra Chełmska. S. B. *Kur. Poz.* 1886 nr 134-135. — M. PARCZEWSKA: Z poezji górnośląskiej. *Przegl. Lit. dod. Kraju* 1890 nr 23. — S. BERGEL. *Goniec Kr.* 1925 nr 251, 261. — *Zaranie Śląskie*

1937 nr 4. — W. OGRODZIŃSKI: Wstęp do: dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — *Kultura* 1938 nr 19. — A. SYLWESTER. *Dzien. Zach.* 1945 nr 84.
1938. — R. *Kur. Lit.-Nauk.* 1938 nr 19

BORKOWSKI WITOLD FRANCISZEK DUNIN (1842—1875)

Krypt.: W. D.; W. D.—B.

Dramatopisarz, krytyk literacki.

Ur. 28 maja 1842 we Lwowie, w zamożnej rodzinie ziemiańskiej, syn Aleksandra (Leszka), poety, i Seweryny z Cieleckich. W 1862 ożenił się z Kazimierą Fredrówną. W 1867-1875 był dyrektorem lwowskiego Towarzystwa Sztuk Pięknych. W 1869 został członkiem lwowskiej Rady Powiatowej i zasiadał w komisji ustanowionej przez Wydział Krajowy celem zbadania stanu sceny lwowskiej za dyrekcji A. Miłaszewskiego. 18 stycznia 1875 popełnił samobójstwo w Winniczkach pod Lwowem.

TWÓRCZOŚĆ

1. Ofiara. Dramat w 3 aktach. Wyst. Lw. 23 października 1863. Nie druk.

2. Gorące głowy. Komedia. Powst. 1866. Nie druk.

3. Klementyna Sobieska. Dramat w 4 aktach. Wyst. Lw. 4 lutego 1866.

Rkps Bibl. Czart. sygn. 4958.

4. Stosunki rodzinne. Komedia w 5 aktach oryginalnie napisana. Wyst. Lw. 1868. Ogi. *Dzien. Lit.* 1870 nr 17-25. Wyd. osob. Lw. 1870.

Nagrodzona na konkursie we Lwowie.

5. Spisek salonowy. Komedia w 5 aktach. Wyst. Lw. 22 sierpnia 1873. Nie druk.

6. Skutki występku. Dramat. Nie druk.

Prace swoje zamieszczał w czasopiśmie: *Czas* (1869), *Dzien. Lit.* (1868-1870; tu rec. z literatury franc.).

OPRACOWANIA

(Nekrologi:) *Afisz Teatr.* Kr. 1875 nr 71; *Gaz. Lw.* 1875 nr 15-16; *Gaz. Nar.* 1875 nr 15-16; *Kur. Poz.* 1875 nr 17; *Warsz. Roczn. Lit.* 1875 s. 42. —

J. S. BORKOWSKI: Genealogia żyjących utytułowanych rodów polskich. Lw. 1896 s. 160-161; przedr. w książce: Almanach błękitny. Genealogia żyjących rodów polskich. Lw. [1909] s. 243-244. — P. Chm. [P. CHMIEŁOWSKI]. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 5 (1893). — *Enc. powsz. Orgelbranda.* T. 2 (1898). — A. BAR. *Pol. słownik biogr.* T. 2 (1936). —

Ofiara. P. K. *Dzien. Lit.* 1863 nr 88-89.

Klementyna Sobieska. *Dzien. Lit.* 1866 nr 7.

Stosunki rodzinne. W. Ł. [W. ŁOZIŃSKI]. — *Dzien. Lit.* 1868 nr 5. — *Dzien. Lw.* 1868 nr 25. — L. P. [L. POWIDAJ]. *Przeł. Pol.* 1871 z. 12 (czerwiec) s. 474-477.

BOŚNIACKA ELŻBIETA (1837—1904)

Pseud. i krypt.: J. z P.; JUL. z P.; JULIAN MOERS z PORADOWA; JULIAN z PORADOWA. Dramatopisarka, poetka.

Ur. w 1837 w Rebedajłówce na Ukrainie, w guberni kijowskiej, córka Edmunda Rulikowskiego, marszałka szlachty powiatu wasylkowskiego, i Zofii Dedowicz-Trypolskiej. Rodzina Rulikowskich wywodziła się z normandzkiego rodu książąt Moersów, stąd pseudonim autorki. Dzieciństwo i młodość spędziła w domu rodziców, w Helenówce na Ukrainie. Za mąż wyszła za Romana Tuszowskiego. Rozwiódłszy się z nim wyszła powtórnie za mąż za Zygmunta Grzymałę-Bośniackiego, lekarza i przyrodnika. Często wyjeżdżała do Włoch celem leczenia płuc, a od 1871 zamieszkała tam na stałe, najpierw w Viareggio, następnie w San Giuliano pod Pizą. Zmarła 22 czerwca 1904 w San Giuliano.

TWÓRCZOŚĆ

1. Zaporoziec. Paryż 1862.
Poemat.
 2. Bolesław Szczodry. Tragedia historyczna z XI w. w 5 aktach z prologiem. Powst. 1865. Wyd. zob. Wyd. zbior.
 3. Daniel. Tragedia w 5 aktach z prologiem. Powst. 1865. Ogl. *Przyj. Domowy* 1869 nr 7-13. Wyd. zob. Wyd. zbior.
 4. Eryk. Dramat. Powst. 1865.
 5. Wesele zdobywcy, czyli Attyla wódz Hunów. Dramat w 5 aktach, 9 odsłonach. Powst. 1865. Wyst. Kr. 22 stycznia 1876. Nie druk.
Odnaczony trzecią nagrodą na IV „krakowskim” konkursie dramatycznym w 1875.
 6. Rodzina Kraka. Dramat w 5 aktach z prologiem. Prolog ogł. *Przyj. Domowy* 1868 nr 3. Wyd. całości zob. Wyd. zbior.
 7. Spyttek z Melsztyna. Dramat w 3 aktach. *Przyj. Domowy* 1868 nr 9-16. Wyst. Lw. 1871. Wyd. zob. Wyd. zbior.
 8. Przeor paulinów. Dramat historyczny z XVII w. w 5 aktach z prologiem. Wyst. Kr. 21 września 1872 pt. Przeor paulinów, czyli obrona Częstochowy. Wyd. osob. Kr. 1874. Wyd. nast. Lw. 1906. Zob. też Wyd. zbior.
Wyróżniony na II „krakowskim” konkursie dramatycznym w 1872.
Wystawiany w kraju i w Ameryce przeszło tysiąc razy.
 9. Księżna Goryslawa (Rogneda). Dramat w 5 aktach. Wyst. Kr. 7 lutego 1874. Wyd. zob. poz. 13, zob. też Wyd. zbior.
Odnaczony drugą nagrodą na III „krakowskim” konkursie dramatycznym w 1873; zalecony do grania przez komisję konkursową I konkursu dramatycznego w 1877 w Poznaniu, wyst. w sezonie 1877/1878.
 10. Savonarola. Obraz dramatyczny z dziejów Florencji 1493 w 6 aktach. Powst. 1874. Wyd. zob. Wyd. zbior.
Przekład włoski: G. Lesca. W: *La Rassegna Nazionale*. Florencja 1905.
 11. Lilia Wawelu. Dramat historyczny w 5 aktach. Wyst. Kr. 10 stycznia 1874. Wyd. zob. Wyd. zbior.
 12. Kleopatra. Dramat w 5 aktach. Wyd. zob. poz. 13, zob. też Wyd. zbior.
Przekład włoski: G. Lesca. Florencja 1903.
 13. Pisma dramatyczne. T. 1-2. Piza 1879-1880.
T. 1: Kleopatra. (Zob. poz. 12).
T. 2: Księżna Goryslawa. (Zob. poz. 9).
 14. Miłość królewska. Dramat historyczny z XVI w. w 5 aktach z prologiem. Powst. 1892. Wyd. zob. Wyd. zbior.
Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 5873.
Przekład włoski: G. Chelazzi. Piza 1903.
 15. Dziedziczka z Ostroga. Dramat historyczny z XVI w. w 5 aktach z prologiem. Wyd. pt. Halszka z Ostroga zob. Wyd. zbior.
Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 5872.
 16. Odsiecz Wiednia. Dramat w 5 aktach. Wyd. zob. Wyd. zbior.
Napisany zapewne na organizowany w Krakowie w 1883 konkurs dla uczczenia 200 rocznicy odsieczy Wiednia.
 17. Faworyt carowej. Dramat w 5 aktach i 8 odsłonach. Wyd. zob. Wyd. zbior.
 18. Michał Waleczny. Dramat historyczny z 1600 r. w 5 aktach z prologiem. Wyd. zob. Wyd. zbior.
Przekład włoski: G. Lesca. Florencja 1902.
 19. Władysław Biały. Utwór dramatyczny. Nie druk.
Rękopisy drobnych utworów: Poezje Leopardięgo. Przekład 7 wierszy. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7200; Giacomo Leopardi. Słów kilka o jego życiu, pismach i stanowisku w literaturze. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7201; Polak ranny w japońskiej wojnie. Wiersz z 1904. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2676; Wiersz do T. Lenartowicza z 1856. Rkps Bibl. PAN Kr. sygn. 2029.
- Utwory i artykuły zamieszczała w czasopiśmie: *Album Museum Nar. w Raperswilu* (1881), *Chata* (1875-1877), *Dziennik dla Wszystkich* (1879), *Dziennik Lit.* (1863-1865; tu m. in.: Cmentarz żydowski na Pradze. 1863 nr 83; poemat pt. Sen życia. 1864 nr 18), *Iris* (1899-1900), *Kłosa* (1872), *Kraj* (Kr. 1871), *Nowiny. Pismo Tyg.* (1868), *Nowiny. Czasop. Lud.* (1876), *Przyj. Domowy* (1868), *Revue Internationale* (Florencja 1888; tu: Mythes et croyances païennes de l'Ukraine), *Roma Letteraria* (Rzym; tu tłum. G. Lesca wiersz pt. A Enrico Sienkiewicz), *Ruch Lit.* (1875-1876; tu: Korespondencja artystyczna z Wiednia. 1875 nr 39-40; Listy z Włoch. 1875 nr 46, 49), *Szkice Społ. i Lit.* (1875), *Tyg. Ilustr.* (1897).
Ponadto w wydawnictwach zbiorowych: *Lutnia. Piosennik pol.* Zbiór 2. Lipsk 1865, *Sobótka. Księga zbior. na uczczenie ... S. Goszczyńskiego*. Lw. 1875.

Wydania zbiorowe

Pisma. T. 1-8. Lw. 1907. Wyd. zbior. pod red. i ze wstępem B. Adamowicza. Wyd. 2 W-wa 1937.

- T. 1: Poezje.
 T. 2: Dramaty: Miłość królewska. (Zob. poz. 14); Halszka z Ostroga. (Zob. poz. 15).
 T. 3: Dramaty: Michał Waleczny. (Zob. poz. 18); Odsiecz Wiednia. (Zob. poz. 16).
 T. 4: Dramaty: Księżna Gorysława. (Zob. poz. 9); Lilia Wawelu. (Zob. poz. 11).
 T. 5: Dramaty: Bolesław Szczodry. (Zob. poz. 2); Przeor paulinów. (Zob. poz. 8).
 T. 6: Dramaty: Rodzina Kraka. (Zob. poz. 6); Spyttek z Melsztyna. (Zob. poz. 7).
 T. 7: Dramaty: Savonarola. (Zob. poz. 10); Daniel. (Zob. poz. 3).
 T. 8: Dramaty: Kleopatra. (Zob. poz. 12); Faworyt carowej. (Zob. poz. 17).

Listy i materiały

1. Do W. Belzy 2 listy z 1874, 1875. Rkps Ossol. sygn. 12420/I.
2. Do T. Lenartowicza 30 listów z 1876-1883. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2028 t. 7, 2029.
3. Do W. Belzy z 1880. Rkps Ossol. sygn. 12423/I.
4. Do nieznanego adresata z 1901. Rkps Ossol. sygn. 12666/III.
5. Klepsydra z datą: San Giuliano 22 czerwca 1904. Rkps Ossol. sygn. 12221/III.

OPRACOWANIA

W. MARRENÉ [W. MARRENÉ-MORZKOWSKA]: Nasze autorki. *Tyg. Powsz.* 1885 nr 20-22. — M. OGONOWSKA: Z Włoch. *Kraj* 1892 nr 22.

(Nekrologi:) B. ADAMOWICZ: Julian Moers z Poradowa. Wspomnienie pośmiertne. Piza 1904; przedr. jako wstęp do: Julian Moers z Poradowa: Pisma. T. 1. Lw. 1907; wyd. nast. W-wa 1937. [Rec.: W. Hahn. *Książka* 1905 s. 133-134; B. Kąsinowski. *Dzien. Poz.* 1905 nr 52; Kos. St. *Słowo Pol.* 1905 nr 96]; z. s. [Z. SARNECKI]. *Głos Narodu* 1904 nr 149; *Zgoda* (Chicago) 1904 nr 33 wyd. dla kobiet. —

D. [A. DOBROWOLSKI]: Migawki. *Kur. Warsz.* 1906 nr 171, 177. — A. DOBROWOLSKI. *Kur. Warsz.* 1906 nr 33. — Z. MOSIEWICZ: E. Bośniacka. Szkic literacki. *Dzien. Kijowski* 1906 nr 22-23. — *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1906 nr 12. — Kronika. *Tyg. Ilustr.* 1906 nr 12. — M. RULIKOWSKI. *Pol. słownik biogr.* T. 2 (1936). — Eliza Bośniacka (Julian Moers z Poradowa). W: *Zbiór poetów pol. XIX w.* Oprac. P. Hertz. Księga 3. W-wa 1962 s. 581.

Zaporożec. L. P. [L. POWIDAJ]. *Dzien. Lit.* 1862 nr 102.

Wesele zdobywcy, czyli Attyla wódz Hunów. *Afisz Teatr.* 1875 nr 84, 90. — *Bibl. Warsz.* 1875 t. 2 s. 167. — *Przeł. Mies.* 1875 t. 3 nr 7 s. 139. — *Przeł. Pol.* 1875 z. 10 s. 150. — *Spr. komisji konkursowej.* R. 5 (1875), 20-21, 32. — I. M. *Bluszcz* 1876 nr 24. — OMIKRON [W. SABOWSKI]. *Gaz. Nar.* 1876 nr 19. — *Czas* 1876 nr 19. — *Kur. Poz.* 1876 nr 30. — (Z). *Szkice Społ. i Lit.* 1876 nr 5.

Przeor paulinów. J. KLECZYŃSKI. *Bluszcz* 1872 nr 43. — OMIKRON [W. SABOWSKI]. *Dzien. Mód* 1872 nr 2. — (K. S.) [K. SKRZYŃSKI]. *Dzien. Poz.* 1872 nr 239. — Asz. [A. SZCZEPAŃSKI]. *Gaz. Nar.* 1872 nr 274. — Sprawozdanie komisji konkursowej o rozdaniu nagród na utwory sceniczne 1872. *Afisz Teatr.* 1872 nr 95-97. — [List do dyrekcji teatru krakowskiego w sprawie „Przeora paulinów”]. *Afisz Teatr.* 1872 nr 55. — *Czas* 1872 nr 218; nr 224; nr 230. — *Gaz. Warsz.* 1872 nr 232. — *Kraj* 1872 nr 218. — *Kur. Poz.* 1872 nr 222; nr 256. — *Pochodnia* 1872 nr 1. — *Przeł. Pol.* 1872/1873 t. 2 s. 150. — K. KANTECKI. *Gaz. Lw.* 1873 nr 291. — *Czas* 1873 nr 10; nr 236. — *Gaz. Nar.* 1873 nr 296. — *Czas* 1874 nr 215. — *Dzien. Poz.* 1875 nr 104. — *Ojczyzna* 1875 nr 105. — *Szkice Społ. i Lit.* 1876 nr 19. — *Czas* 1877 nr 114. — *Dzien. Poz.* 1878 nr 8; nr 12. — *Czas* 1880 nr 202. — *Kur. Poz.* 1880 nr 76. — *Czas* 1881 nr 162. — *Czas* 1882 nr 207. — (S. P.) *Dzien. Pol.* 1887 nr 333. — J. F. [J. FLACH]. *Przeł. Pol.* 1896 t. 122 s. 200-201. — P. CHMIEŁOWSKI: Nasza literatura dramatyczna. T. 2. Petersburg. 1898 s. 527. — (b). *Reforma* 1906 nr 27. — W. BARANOWSKI. *Kur. Litewski* 1906 nr 57, 63, 284. — W. BOGUSŁAWSKI: Między starym a nowym kursem. *Bibl. Warsz.* 1906 t. 2 s. 113-119. — W. BUKOWIŃSKI. *Prawda* 1906 nr 14. — A. DOBROWOLSKI. *Bluszcz* 1906 nr 10 s. 116-118. — hg. [H. GALLE]. *Tyg. Ilustr.* 1906 nr 31 s. 624. — W. GOMULICKI. *Kraj* 1906 nr 5. — J. B.: Ks. Kordecki w „Obronie Częstochowy”. *Dzien. Wil.* 1906 nr 87. — K. *Słowo* 1906 nr 32. — K. Ł. *Dziennik Kijowski* 1906 nr 35. — S. KOZŁOWSKI. *Gaz. Pol.* 1906 nr 32, 46. — J. LORENTOWICZ. *Nowa Gaz.* 1906 nr 57. — B. LUTOMSKI. *Praca Pol.* 1906 nr 55. — J. ŁOZ. [J. ŁOZIŃSKI]. *Nasze Życie* 1906 nr 16, 25. — P. *Gaz. Wil.* 1906 nr 27. — W. RABSKI. *Kur. Warsz.* 1906 nr 34. — SEP [W. MALESZEWSKI]. *Biesiada Lit.* 1906 t. 61 nr 7. — J. ŚLIWOWSKI. *Dzien. Powsz.* 1906 nr 33.

— E. WĘSŁAWSKA. *Dzien. Wil.* 1906 nr 92. — *Głos Pol.* 1906 nr 14. — *Głos Radomski* 1906 nr 6 s. 2. — *Kobieta* 1906 s. 48. — *Kronika Rodz.* 1906 s. 372. — *Kur. Stanisławowski* 1906 nr 1086. — *Nasze Życie* 1906 nr 14 s. 5. — *Rozwój* 1906 nr 27. — *Tyg. Ilustr.* 1906 nr 12. — W. GOSTOMSKI. *Książka* 1907 s. 191. — T. JAROSZYŃSKI: Z kroniki teatralnej. *Mysł Pol.* 1907 nr 27 s. 429. — L. R.: Teatr polski w „Ogniwie”. *Dzien. Kijowski* 1913 nr 327. — W. P. [W. PIOTROWICZ]: Teatr Powszechny. W: *Słowo uparte*. Wil. 1921. — J. F. GAWLIKOWSKI. *Polonia* (Kat.) 1929 nr 1610. — J. KOLLER. *Dzien. Poz.* 1932 nr 193.

Księżna Goryslawa. K. ESTREICHER: Teatra w Polsce. T. 2. Kr. 1876 s. 654; wyd. nast. W-wa 1953. — *Kur. Poz.* 1878 nr 12. — T. LENARTOWICZ. *Tydzien Pol.* 1880 t. 11 nr 48, 49.

Lilia Wawelu. Z. P. *Dzien. Pol.* 1874 nr 39. — *Bluszcz* 1874 nr 5. — *Czas* 1874 nr 9. — Kilka słów w obronie dramatu „Lilia Wawelu”. *Czas* 1874 nr 93. — *Kur. Poz.* 1874 nr 68.

Kleopatra. A. ŚWIĘTOCHOWSKI. *Nowiny* 1879 nr 199. — W. HAHN: Zapomniane dramaty polski o Kleopatrze. *Meander* 1951 nr 2.

Faworyt carowej. K-c [A. GROTBECZKOWSKI]: Teatr na Pradze. *Kur. Warsz.* 1916 nr 115.

Michał Waleczny. G. CHELAZZI: Wstęp do: J. Moers di Poradova: Michele il valoroso. Florencja 1902.

Recenzje wydań zbiorowych *Pisma*. J. KRZYŻANOWSKI. *Nowa Książka* 1938 z. 10 s. 607-608. — W. HAHN. *Scena Pol.* 1938 nr 2/3 s. 583.

BRANDOWSKI STANISŁAW (1864—1935)

Pseud. i krypt.: BRANDOVIVS; GOLIBRODA; LONGINUS; POŻAROWSKI STANISŁAW; ST. B.; ST. POŻAROWSKI; STAB; STAB; STB.

Dramatopisarz, nowelista i dziennikarz.

Ur. 19 kwietnia 1864 w Poznaniu. Syn Alfreda, profesora filologii klasycznej Uniwersytetu Jagiellońskiego, i Heleny z Cichowiczów. Ukończył gimnazjum Św. Jacka w Krakowie, następnie studiował w 1883-1891 na wydziale prawnym Uniwersytetu Jagiellońskiego i wiedeńskiego. Jako student redagował w Wiedniu *Bibliotekę Rodzinną* w 1890 i *Ilustrowaną Bibliotekę Rozmaitości* oraz był reporterem *Neues Wiener Journal*. W 1900 wrócił do Krakowa i zaczął wydawać *Humorystę* i *Satyra*. W 1904 osiadł na stałe we Lwowie. Początkowo pracował w redakcji *Wieku Nowego*, następnie założył i redagował w 1906-1914 tygodnik *Herold Polski*. W tymże czasie (1906-1910) wydawał własny dziennik *Goniec Polski*. W 1909 redagował czasopismo *Biesiada Humorystyczna*. Wskutek wystąpienia przeciw państwu centralnym na łamach *Herolda Polskiego* został aresztowany w jesieni 1914 podczas chwilowego pobytu w Wiedniu i osadzony na półtora roku w więzieniu. W 1917 powrócił do Lwowa i prowadził własną drukarnię. W 1923 przeniósł się do Bydgoszczy, gdzie przez dwanaście lat pracował w redakcji *Dziennika Bydgoskiego*. Zmarł 22 marca 1935 w Bydgoszczy.

TWÓRCZOŚĆ

1. Dr Lepke. Humoreska. *Fliegende Blätter* (Wiedeń) 1884.

Napisana na konkurs, otrzymała pierwszą nagrodę.

2. Bracia szlachta. Komedia kontuszowa w 4 aktach. Wyst. Poz. 1884. Ogl. *Warta* 1887 nr 693-701 z przerwami, 1888 nr 702 i nn. Wyd. osob. Bracia szlachta. Komedia w 4 aktach. Poz. 1887. Wyd. nast. Kr. 1902.

3. Poezje. Zeszyt 1. Kr. 1887.

4. Brandmistrz Moryc. Poz. 1890.

5. Czarny możnowładca. Podług szkiców historycznych C. Falkenhörsta skreślił... Współwyd. z: M. Bałucki: Całe życie głupi. T. 2. Wiedeń 1890 *Bibl. Rodz.* t. 14.

6. Pan Damazy u ministra. Poz. 1890. Zob. też poz. 8.

7. Stojans Tod. Lipsk 1890.

Poemat.

8. Szkice i humoreski. Wiedeń 1890 *Bibl. Rodz.* t. 15. Wyd. 2 Poz. 1890 [?].

Zawartość: Dr Smyczkowski; Miłość i ekonomia; Pocięcha rodziców; Pan Damazy u ministra. (Zob. poz. 6); Szlachcic i golibroda.

9. Z ponurych dni. Zbiór felietonów. Poz. 1894.

Zawartość: Pijawka; Nad grobem grzesznicy; W żydowskich kajdanach; W przedpokojku ekscelencji; Zabie serce; Wesele Łazarza.

10. Potomek Dybidzbanów. Nowela z ziemi wielkopolskiej. Poz. 1895.

11. Konkurs piękności. Farsa w 3 aktach. Wyst. Kr. 1902. Nie druk.

W 1932 przerobiona na operetkę pt. Miłość maharadży.

12. Tomasz Skower i jego córka. Powieść w 3 częściach. *Herold Pol.* 1906 nr 1-38.

13. Tragedia w raj. Fantazja sceniczna w 3 odsłonach. W: *Kalendarz „Humorysty”*. Lw. 1906.

14. U masażystki. Humoreska sceniczna w 1 odsłonie. W: *Kalendarz „Humorysty”*. Lw. 1906.

15. Handlarze dusz. Galicyjska powieść kryminalna. *Goniec Pol.* 1907 nr 1-61.

16. Jan Trupiszyn. Powieść współczesna na tle stosunków lwowskich. *Goniec Pol.* 1907 nr 210-276, 285-288, 1908 nr 289-346.

17. Romans panny Bajkowskiej. Humoreska. *Goniec Pol.* 1907 nr 203-211; *Dzien. Chicagowski* 1907 nr 4-23.

18. Moje menażerie. Obrazki, szkice i humoreski. Lw. 1909. Przedr. zob. poz. 20.

Zawartość: [29 drobnych utworów, w tym m. in.:] Fajtanos truciciel. Podła historia o zakochanym piekarzu i o gołym pocięciu. (*Gaz. Pol.* (Chicago) 1909 nr 42-43; *Praca* 1909 nr 35); Pod Łyczakowską rogatką... Obrazek. (*Praca* 1909 nr 50).

Przekład ros.: Ł. Lesnoj: Moj zwieriniec. Rasskazy. [B. m.] 1927 *Wiesiołaja Biblioteka „Biegiemola”* 18.

19. Szakale. Powieść współczesna. Lw. 1910.

20. Ludzkie karykatury. Obrazy, szkice i humoreski. Lw. 1918. Wyd. nast.: wyd. 3 W-wa 1920.

Zawartość: 63 humoreski, w tym przedr. poz. 18.

21. Marcin Posoka. Sztuka w 3 aktach z czasów obrony Lwowa. Powst. 1919. Nie druk.

22. Antek Granaciarz. Epizod z dziejów Lwowa. Lw. 1921 *Opowiadania Żołnierskie* t. 1.

23. Szpieg. Sztuka w 5 aktach. Wyst. Bydąg. 1924; pod zmien. tyt.: Sarajewo 1914. Sztuka w 5 aktach. Wyst. Kr. i Poz. 1931.

Wersja niemiecka pt. Christine Braun. Sztuka w 5 aktach. Wiedeń 1930. Wyst. Wiedeń. Wyst. również w Pradze i Amsterdamie. Rkps Szpieg. Sztuka w 5 aktach. Bibl. Miejska w Bydąg. sygn. 208.

24. Na czerwonym wulkanie. Sztuka w 3 aktach. Wyst. Bydąg. 1933. Nie druk.

25. Zemsta nieboszczyka. Dramat w 3 aktach. Powst. 1933. Nie druk.

26. Wygrana Anieli. Farsa w 3 aktach. Nie druk.

Ponadto wydał gramatykę i słownik języka volapük.

Rękopisy drobnych utworów: Aforyzmy. Powst. 1921. Rkps Bibl. Miejska w Bydąg. sygn. 210.

Utwory i artykuły zamieszczał w czasopismach: *Biesiada Humorystyczna* (1909), *Biesiada Lit.* (1881-1883), *Diabeł* (1886, 1898), *Dzien. Berliński* (1901; tu m. in. Kłopoty pana redaktora. Nr 214-223), *Dzien. Bydąg.* (1923-1935), *Dzien. Chicagowski* (1907, 1910), *Dzien. Kr.* (1896; tu m. in. Znajdek. Nr 64-65), *Dzien. Lw.* (1928; tu m. in. Poema na powitanie wojewody Borkowskiego. Nr 164), *Dzien. Wil.* (1929), *Fliegende Blätter* (Wiedeń 1884), *Gaz. Pol.* (Chicago 1905), *Gaz. Por.* (1921-1923, 1928), *Gaz. Wiecz.* (1919-1922), *Goniec Kr.* (1918, 1925-1926; tu m. in.: Polski finansista. 1918 nr 105; Testament. 1925 nr 57), *Goniec Pol.* (1906-1910; tu dział: Kronika tygodnia. 1908; Przyjemna wizyta. 1908 nr 292), *Herold Pol.* (1906-1914), *Humorysta* (1900), *Ilustr. Bibl. Rozmaitości* (Wiedeń 1890-1891), *Kraj* (1883, 1891-1893, 1896; tu dział: Listy z prowincji. 1892), *Krakowianka* (1891), *Krakus* (1898; tu: Pomnij! Fragm. z poematu: Izrael na puszczy. S. 33), *Kłosa* (1901), *Kur. Pol.* (1892), *Naród Pol.* (Chicago 1905-1906; tu m. in.: Dlaczego się ożeniłem? 1905 nr 18; Majątek garbuska. 1905 nr 40; Święcone u Mateusza. 1906 nr 16), *Neues Wiener Journal, Nowe Mody* (1891/1892; tu: Numer siódmy. Nr 3; Pamiętniki galganiarza. Nr 14-22), *Nowy Szczętek* (1901), *Nowy Świat* (Nowy Jork 1923; tu m. in.: Demokrata. Nr 311; Lwowski filantrop. Nr z 22 kwietnia; Szybalscy. Nr z 19 sierpnia), *Praca* (1909, 1924), *Przedświt* (1901-1902), *Satyr* (1900), *Sila* (1892), *Słowo Wil.* (1921), *Szczętek* (1918, 1921-1923; tu m. in.:

Przygoda u organisty. 1922 nr 1; Pan Antoni. 1922 nr 2), *Trybuna Pol.* (1919; tu m. in. Awantura z nieboszczykiem. Nr 58), *Tyg. Pol.* (1900), *Warta* (1887-1888), *Wolne Słowo* (1922; tu: Rośnie drzewko... Obrazek z bruku lwowskiego. Nr 16), *Wiek Nowy* (1904), *Życie Teatr.* (1922).

Ponadto w wydawnictwach zbiorowych: *Kalendarz „Humorysty”*. Lw. 1897; toż Lw. 1906. *Ilustr. kalendarz „Nowego Kuriera”*. 1929, *Na dziesięciolecie Bibl. Miejskiej w Bydg.* Bydg. 1931.

Przekłady

1. C. Cipolla: Włoch w Polsce i w Szwecji w XVI i XVII w. Szkic biograficzny. Przeł. z włoskiego... *Warta* 1888 s. 6159-6160, 6167-6168, 6175-6176, 6183-6185.

2. B. M. Crocer: Dyana Barrington. Powieść. T. 1-3. Wiedeń 1890 *Bibl. Rodz.* t. 17-19.

Ponadto przypuszczalnie dokonał ok. 1890 niemieckiego przekładu utworu M. Bałuckiego „Całe życie głupi” dla wydawn. *Allgemeine Roman Bibliothek*. (Inf. *Świat* 1920 s. 498).

Listy i materiały

1. Do J. Kasprowicza z 1890. Rkps Ossol. sygn. 6439/I.

2. Do Z. Sarneckiego z 1890. Rkps Bibl. Jagiel. Koresp. Sarneckiego sygn. 6713 III.

3. Do M. Bobrzyńskiego z 1897. Rkps Bibl. Jagiel. Koresp. Bobrzyńskiego sygn. 8083.

4. Do A. Czołowskiego 9 listów z 1910-1932. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2770.

5. Do S. Głabińskiego z 1923. Rkps Bibl. Miejska w Bydg. sygn. 51.

6. Do S. Wasylewskiego 2 listy z 1931, 1932. Rkps Bibl. Miejska w Bydg. sygn. 229, 505.

7. Do A. Guttry'ego z 1932. Rkps Bibl. Miejska w Bydg. sygn. 512.

8. Od K. Bartoszewicza 2 listy z 1925. Rkps Bibl. Miejska w Bydg. sygn. 50, 50a.

9. Od J. Krzesza Męciny z 1928. Rkps Ossol. sygn. 12666/III.

10. Od M. Rollego z 1929. Rkps Bibl. Miejska w Bydg. sygn. 1495.

11. Od T. Żeleńskiego z 1931. Rkps Bibl. Miejska w Bydg. sygn. 734.

12. Od A. Grzymały-Siedleckiego z 1935. Rkps Bibl. Miejska w Bydg. sygn. 879.

13. Listy. Rkps Bibl. Nar. sygn. 8083.

OPRACOWANIA

(Nekrologi:) S. WASYLEWSKI. *Gaz. Pol.* 1935 nr 100; *Dzien. Bydg.* 1935 nr 72; *Piast* dod. *Dzien. Kujawskiego* 1935 nr 13.

W. BELZA. *Pol. słownik biogr.* T. 2 (1936).

Bracia szlachta. *Tyg. Ilustr.* 1900 nr 2 s. 39. — (W) [A. WYSOCKI]: Notatki literacko-artystyczne. *Gaz. Lw.* 1902 nr 161. — nt. *Tyg. Ilustr.* 1902 nr 26 s. 516. — *Przeł. Polit., Społ. i Lit.* 1902 nr 133. — *Głos Płocki* 1911 nr 104.

Szkice i humoreski. *Świat* 1890 nr 20 s. 499.

Moje menażerie. A. DROGOSZEWSKI. *Książka* 1909 s. 485. — *Przeł.ąd* 1909 nr 145-147.

Ludzkie karykatury. *J. G. Gaz. Wiecz.* 1920 nr 5248.

Szpieg. W. BELZA: Z teatru bydgoskiego. *Ekran i Scena* 1924 nr 13. — E. H. [E. HAECKER]. *Naprzód* 1931 nr 96. — M. K. [M. KAUFER]. *Nowy Dzień*. 1931 nr 114. — J. KOLLER: Wieczory teatralne. *Dzien. Poz.* 1931 nr 277. — rz. *Ilustr. Kur. Codz.* 1931 nr 117. — Sztuka S. Brandowskiego w teatrze wiedeńskim. *Słowo Pol.* 1931 nr 46.

BRODOWSKI FELIKS (1864—1934)

Pseud. i krypt.: F. B.; F. B.; F. B-SKI; F. BR.; F. G. B.; FEL. BRO.; HENRYK RÓWNIA; JAN ŁOMŻYNIAK.

Nowelista, krytyk literacki, publicysta.

Ur. 9 maja 1864 w Lublinie, syn Edwarda, urzędnika sądowego, i Teofili z Konwickich. Od 1875 uczęszczał do gimnazjum w Lublinie, potem do szkoły realnej w Równem, którą ukończył w 1883. Od 1885 kształcił się w Puławach w Instytucie Gospo-

darstwa Wiejskiego, które to studia przerwał w 1887. Lata następne przeżył w skrajnej nędzy obracając się w kręgach wielkomiejskich nizin społecznych Warszawy. Pewną stabilizację materialną przyniosła mu współpraca z *Prawdą* w 1889. W 1896-1900 był urzędnikiem Komisji Włościańskiej w Warszawie, w 1904-1905 współpracował z redakcją *Ogniw*a. W 1905 powrócił do pracy w Komisji Włościańskiej, tym razem w Łomży. Pracował tam do 1914. Po przejściu na emeryturę zajął się, obok pracy literackiej, publicystyką w dziedzinie ustawodawstwa agrarnego. Zmarł w 1934.

TWÓRCZOŚĆ

1. Sztuka w służbie. *Prawda* 1889 nr 19-24. Fragm. przedr. w: *Pol. krytyka lit. (1800-1918). Materiały*. T. 3. W-wa 1959 s. 208-216.

2. Chwile. Fantazje, nowele, obrazy natury. Przedmowa: S. Krzemiński. W-wa 1903.

Zawartość: W nocy. (*Prawda* 1891 nr 9; *Nowa Reforma* 1894 nr 275-276. Zob. też poz. 12 oraz Wyd. zbior.); Bór. Fantazja. (*Prawda* 1890 nr 9. Zob. też poz. 12); Tajemnice parku. (Zob. też poz. 12); Na progu. Fantazja. (*Kur. Lw.* 1889 nr 154-156; *Prawda* 1889 nr 13-14. Zob. też poz. 12); Fragmenty: Lipa. — Siostry. — Orły. (*Prawda* 1891 nr 50. Zob. też poz. 12, 13 oraz Wyd. zbior.); U końca. (*Prawda* 1889 nr 12. Zob. też poz. 13); Cmentarz. (*Prawda* 1889 nr 42); Stracone liście. Wspomnienie ze starej dzielnicy. (*Prawda* 1889 nr 27-28. Zob. też poz. 3, 13 oraz Wyd. zbior.); Wiosna. (Zob. też Wyd. zbior.); Jesień. (*Prawda* 1889 nr 38-40. Zob. też. Wyd. zbior.); Diament. Dwie przypowieści.

Przekład ros.: Stracone liście. W: *Iz odnogo rusla. Szeshnadcat' novieil' diesiati autorov*. Moskwa 1905.

3. Stracone liście. Wspomnienie ze starej dzielnicy. W-wa 1905. Zob. poz. 2.

4. Dziecię Symchy. *Ogniw*o 1903 nr 38-41. Wyd. osob. W-wa 1905. Zob. też poz. 5, 12 oraz Wyd. zbior.

Przekład ros.: W: *Iz odnogo rusla. Szeshnadcat' novieil' diesiati autorov*. Moskwa 1905.

5. Liote. Nowele. W-wa 1905.

Zawartość: Liote. (*Prawda* 1902 nr 43-44. Zob. też poz. 11); Dziecię Symchy. (Zob. poz. 4); Ponad wszystkim. (*Ogniw*o 1903 nr 33-35); Tomasz Sitok. (*Ogniw*o 1903 nr 44-48. Zob. też poz. 11 oraz Wyd. zbior.); Po co dzień ich budzi... (*Ogniw*o 1903 nr 15-25. Zob. też poz. 13 oraz Wyd. zbior.).

6. Drzewa. Nowele i myśli. W-wa 1907.

Zawartość: cz. 1. Nowele: Drzewa. (*Ogniw*o 1904 nr 50-53. Zob. też poz. 13 oraz Wyd. zbior.); Czyżaż ona była? (*Ogniw*o 1905 nr 20. Zob. poz. 12 oraz Wyd. zbior.); Obok zaułka. (*Ogniw*o 1904 nr 47-48. Zob. też poz. 11 oraz Wyd. zbior.); Paluchowie. (*Ogniw*o 1904 nr 36-39. Zob. poz. 11 oraz Wyd. zbior.); Hieronim Rudder. (*Ogniw*o 1905 nr 43-52. Zob. też Wyd. zbior.); cz. 2. Myśli: Imienni. (*Ogniw*o 1903 nr 44); Powieści Walerii Marrené. (*Ogniw*o 1903 nr 45); Człowiek z „nizin”. (*Ogniw*o 1903 nr 50); „Przeoczenia”. (*Ogniw*o 1904 nr 15); Jubileusz marzenia. (*Ogniw*o 1905

nr 7. Zob. też poz. 9); Śród przyczyn i skutków. (Powst. 1905); Myśli pytające. (*Ogniw*o 1905 nr 9); W surowej szkole. (Zob. też poz. 9).

7. Respha. Opowieści. W-wa 1916. Wyd. 2 W-wa [1920].

Zawartość: Respha. Z tematów biblijnych; Pieśń. (Zob. też poz. 11); Opowieść druga. (Zob. też poz. 11); Szklany dzwon. (*Mysl Pol.* 1915 nr 6 s. 137-140. Zob. też poz. 11); O zmierzchu; W piwnicy. (*Tyg. Ilustr.* 1915 nr 16, w: *Widziały to sępy i kruki...* Poz. 1916. Zob. też poz. 11); Żłuda i rzeczywistość. (W: *Godło*. Pod red. A. Górskiego. T. 1. W-wa 1915 s. 63-75); Moja biografia. (W: *Godło*. Pod red. A. Górskiego. T. 1-2. W-wa 1915-1916. S. 84-116; 49-68. Zob. też poz. 13); Żona Lewity. (Zob. też poz. 13); Na gran. Epilog.

8. O duszę Polski. W-wa 1921.

Szkic publicystyczny.

9. Dom cedrowy. Książka myśli, wspomnień i opowieści. W-wa 1922.

Znaczna część zawartych tu utworów powst. w 1917-1922.

Zawartość: Wstęp: Marzenia Dawidowe; O budowie domu cedrowego; Dom cedrowy. Materiały: Kwiat paproci; O świętych pańskich i pielgrzymkach. List do S. M.; Jubileusz marzenia. (Zob. poz. 6); O przyjacielskie zza Styksu. List do S. M.; O aktualności. List do S. M.; O realizmie i poznanie siebie. List do prof. K. K.; Aforyzmy; Matek naszych domy cedrowe. (Por. poz. 10); Jeszcze o myślowych wiązaniach domu cedrowego. List do prof. K. K.; O człowieku obcym. List do S. S. (Pt. Obcy. Wspomnienie. *Tyg. Ilustr.* 1921 nr 47); W surowej szkole. (Zob. poz. 6); Na straży nieprzespanej. Do mego synka Olesia. (*Nowa Gaz.* 1917 nr 545); Z lotu ptaka. List do S. M.; Samodzielność i indywidualność. Wola i posłannictwo. List do S. M.; O Stanisławie Krzemińskim. Dla mego syna. List do S. M.; O Augustynie Cieszkowskim. List do S. M.; O muzyce kościelnej i modlitwie o osobowości. List do S. M.; O uniwersalności. Z listu do S. M.; Przegrody i wiązania. List do N. N. (Pt. List do Antosia, zob. też poz. 12 oraz Wyd. zbior.); Osiedla Chrystusowe. Dla mego synka Olesia; O ojcostwie. List do S. M.; Miłość. Epilog. (Fragm. ogł. *Nowa Gaz.* 1917 nr 545); Dopiski.

10. Kobieta w rodzinie. Szkic moralności praktycznej naszych matek. W-wa 1925.

Współautor: T. Brodowska.

Zamierzony tytuł pierwotny: Nasze matki. Utwór ten był przez autora uważany za dalszy ciąg szkicu: Matek naszych domy cedrowe. Zob. poz. 9.

Zawartość: Wstęp; 1. Wyznanie osobiste. List do prof. S. P.; 2. Śród złud kinematografii; W niewoli kłamstwa. — Dwa okupy wolności; 3. List do Julci.

Tu także praca matki, T. Brodowskiej, pt. *Kobieta w rodzinie*.

11. *Liote*. Nowela. W-wa [1927] *Bibl. Domu Pol.* R. 3 t. 24.

Zawartość: *Liote*. (Zob. poz. 5); Pani Łopuszyna. (*Spółnota* 1925 nr 32-36); Tomasz Sitok. (Zob. poz. 5); Obok zaułka. (Zob. poz. 6); Pałuchowie. (Zob. poz. 6); Pieśń. (Zob. poz. 7); Opowieść druga. (Zob. poz. 7); Szklany dzwon (Zob. poz. 7); W piwnicy. (Zob. poz. 7).

12. *Mariem*. [W-wa] 1928 *Bibl. Domu Pol.* R. 4 t. 26.

Zawartość: *Mariem*; Czyż ją ona była? (Zob. poz. 6); *Lipa*. (Zob. poz. 2); *W nocy*. (Zob. poz. 2); *Tajemnice parku*. *Fantazja*. (Zob. poz. 2); *Pieśń na progu*. *Fantazja*. (Zob. poz. 2); *Bór*. *Fantazja*. (Zob. poz. 2); *List do Antosia*. *Urywek autobiograficzny*. (Zob. poz. 9); *Dziecię Symchy*. (Zob. poz. 4).

13. *Wspomnienia*. *Nowele*. W-wa 1929 *Bibl. Domu Pol.* R. 5 t. 3.

Zawartość: *Autobiografia*. (Zob. poz. 7 pt. *Moja biografia*); *Strącone liście*. *Wspomnienie ze starej dzielnicy*. (Zob. poz. 2); *U końca*. (Zob. poz. 2); *Żona Lewity*. (Zob. poz. 7); *Fragmenty*: *Siostry*. — *Orły*. (Zob. poz. 2); *Drzewa*. (Zob. poz. 6); *Po co dzień ich budzi...* (Zob. poz. 5).

14. *Stokrotka Matki Boskiej*. — O biednej suchej wierzbie i jej mieszkańcach. *Dwie powiastki*. W-wa 1930.

Rękopis wiersza pt. *On wie*. *Fantazja*. Rkps Ossol. sygn. 12164/II.

F. Brodowski jest także autorem szeregu prac z dziedziny ustawodawstwa agrarnego oraz rozprawy pt. *Badmajeffowie*. *Medycyna Tybetu w zetknięciu z cywilizacją zachodu*.

Nowele i artykuły zamieszczał w czasopiśmie: Ekonomista, Gaz. Lubel. (1886; tu debiut: obrazek pt. *Niu*); *Gaz. Pol.* (1890), *Gaz. Warsz.* (1919), *Kur. Lw.* (1889), *Kur. Warsz.* (1914), *Mysł. Pol.* (1915), *Nowa Reforma* (1894), *Ogniw* (1902-1905), *Pravda* (1889-1893, 1902; tu m. in. art. *Oczekiwania i obawy*. 1889 nr 16), *Przegl. Nar.* (1919), *Robotnik* (1919; tu: *Manuel el Faruch*. *Humoreska*. Nr 163), *Spółnota* (1925-1926), *Świt* (1906-1907), *Tyg. Ilustr.* (1902, 1915, 1921, 1923), *Themis Pol.* (1918), *Ziemia Radomska* (1933).

Ponadto w wydawnictwach zbiorowych: *Godło. Książka zbior.* T. 1-2. W-wa 1915-1916, *Haliczanin. Kalendarz*. Lw. 1917, *Kalendarz spółdzielczy*. W-wa 1927, *Widziały to sępy i kruki...* *Wybór nowel*

wojennych. Poz. 1916, *Z jednego strumienia. Szesnaście nowel przez dziesięciu autorów*. Z przedmową E. Orzeszkowej. W-wa 1905; wyd. nast. W-wa 1960; przekład ros.: *Из одного русла. Шеснадцат' новиел дзесати авторов*. Moskwa 1905.

Wydania zbiorowe

Po co dzień ich budzi... *Opowiadania*. *Wybór i wstęp*: J. Okopień. W-wa 1957.

Zawartość: *W nocy*. (Zob. poz. 2); *Z „Fragmentów”*: *Lipa*. *Wiosna*. *Jesień*. (Zob. poz. 2); *Strącone liście*. (Zob. poz. 2); *Po co dzień ich budzi...* (Zob. poz. 5); *Dziecię Symchy*. (Zob. poz. 4); *Tomasz Sitok*. (Zob. poz. 5); *Drzewa*. (Zob. poz. 6); *Czyż ją ona była?* (Zob. poz. 6); *Obok zaułka*. (Zob. poz. 6); *Pałuchowie*. (Zob. poz. 6); *Hieronim Rudder*. (Zob. poz. 6); *Z „Listu do Antosia”*. (Zob. poz. 9).

Listy

1. Do W. Maleszewskiego list z 1900. Rkps *Bibl. Nar.* sygn. 7058.

2. Do G. Wolffa z 1901. Rkps *Bibl. Nar.* sygn. 7141.

3. Do nieznanego adresata z 1914. Rkps *Bibl. Nar.* sygn. 2674.

OPRACOWANIA

Z. KISIELEWSKI: F. Brodowski. *Sylwetka jubileuszowa*. *Robotnik* 1919 nr 133. — L. KRZYWICKI. *Pol. słownik biogr.* T. 2 (1936). — S. STEMPOWSKI: *Pamiętniki*. *Nowiny Lit.* 1948 nr 51 s. 3; przedr. w książce: *Pamiętniki*. (1870-1914). Wr. 1953 s. 259-261. — J. OKOPIEŃ: *Wstęp do: Po co dzień ich budzi*. *Opowiadania*. W-wa 1957. — J. OKOPIEŃ: F. Brodowski — pisarz zapomniany. *Radio i Świat* 1957 nr 14. — J. KULCZYCKA-SALONI: F. Brodowski. W: *Pol. krytyka lit.* (1800-1918). *Materiały*. T. 3. W-wa 1959 s. 479-480.

Chwile. S. KRZEMIŃSKI: *Przedmowa do...* W-wa 1903. — H. C. [H. CEYSINGER]. *Tyg. Mód i Powieści* 1903 nr 20 s. 233. — G. *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 35. — H. GALLE. *Gaz. Pol.* 1903 nr 195. — H. GALLE. *Gaz. Warsz.* 1903 nr 136. — H. GALLE. *Książka* 1903 s. 404. — gt. *Bluszcz* 1903 s. 310. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Kur. Warsz.* 1903 nr 198. — L. [E. LUBOWSKI]. *Kur. Codz.* 1903 nr 135. — A. ŚLIWIŃSKI. *Pravda* 1903 nr 44 s. 526. — *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1903 nr 152, 169. — BEHR. *Krytyka* 1904 t. 1 s. 89-90. — L. CHOR. *Ateneum* 1904 t. 1 s. 97. — A. DROGOSZEWSKI. *Głos* 1904 nr 15 s. 235-236. — J. LEMAŃSKI. *Chimera* 1904 t. 7 s. 438. — M. POSNER-GARFEINOWA. *Ogniw* 1904 nr 11 s. 246-247.

Stracone liście. *Mies. Tow. Szkoły Lud.* 1906 s. 19. — *Przew. Nauk. i Lit. dod. Gaz. Lw.* 1906 nr 3.

Dziecię Symchy. CZESŁ. END. [C. ENDELMANOWA]. *Israelita* 1903 nr 44. — H. B.: Żydzi w nowelistyce polskiej. *Jedność* 1907 nr 3, 4.

Liote. Zb. Br. [Z. BRODZKI]. *Prawda* 1905 nr 6 s. 69. — H. GALLE. *Książka* 1905 s. 318. — hg [H. GALLE]. *Kur. Codz.* 1905 nr 152. — J. LORENTOWICZ. *Gaz. Pol.* 1905 nr 41. — H. R. [H. RAABE]. *Krytyka* 1905 t. 1 s. 372-373. — W. WIECKI. *Przeł. Powsz.* 1905 t. 87 s. 266. — *Tyg. Ilustr.* 1905 nr 9 s. 159.

Drzewa. J. DĄBROWSKI: Nowe powieści. *Krytyka* 1907 t. 1 s. 443. — A. DROGOSZEWSKI. *Świt* 1907 nr 46. — J. FLACH. *Przeł. Pol.* 1907 t. 165 s. 401-403. — St. G. [S. GARYSZ]. *Nasz Kraj* 1907 s. 394. — (Ł). *Kur. Lw.* 1907 nr 217. — A. DROGOSZEWSKI. *Sfinks* 1908 t. 1 s. 141-143. — W. WIECKI. *Przeł. Powsz.* 1908 t. 97 s. 259. — M. ZABŁOCKA. *Książka* 1908 s. 242-243. — *Kur. Warsz.* 1908 nr 273.

Respha. Z. DĘBICKI: Człowiek i książka. *Kur. Warsz.* 1916 nr 107. — W. GOMULICKI: Dziwna książka. *Romans i Powieść dod. Świata* 1916 nr 35. — J. LORENTOWICZ. *Nowa Gaz.* 1916 nr 94. — *Romans i Powieść dod. Świata* 1916 nr 6. — Z. KISIELEWSKI: Autobiografia F. Brodowskiego. *Robotnik* 1919 nr 121 [120?].

Dom cedrowy. Z. DĘBICKI. *Kur. Warsz.* 1922 nr 283. — A. GÓRSKI. *Przeł. Wydawn. Arcta* 1922 nr 16-17. — *W. Gaz. Warsz.* 1922 nr 335. — *Gaz. Lw.* 1922 nr 285. — S. PIGOŃ: Budowniczy domu cedrowego. *Dod. Lit. Słowa* 1923 nr 73. — S. PIGOŃ. *Praca* 1923 nr 16 s. 8-9.

Mariem. R. *Kur. Lit.-Nauk. dod. Ilustr. Kur. Codz.* 1929 nr 24. —

Recenzje wydań zbiorowych Po co dzień ich budzi... M. BARTELSKI: Rówieśnik Żeromskiego. *Nowe Książki* 1957 nr 12. — J. K. *Nowiny Lit. i Wydawn.* 1957 nr 6.

BRUCHNALSKI WILHELM (1859—1938)

Historyk literatury.

Ur. 21 maja 1859 we Lwowie. Gimnazjum oraz studia filozoficzne i prawnicze ukończył we Lwowie. Tamże uzyskał stopień doktora filozofii. W 1887-1906 był skrypcem literackim w Bibliotece Zakładu Narodowego im. Ossolińskich. Od 1900 jako docent wykladał na Uniwersytecie Lwowskim, w 1907 objął katedrę historii literatury i języka polskiego i pozostawał na tym stanowisku do 1931, kiedy to przeszedł na emeryturę uzyskując godność profesora honorowego. Od 1905 był członkiem korespondentem, a od 1923 członkiem zwyczajnym Polskiej Akademii Umiejętności. Współpracował z Polskim Towarzystwem Historycznym, z Towarzystwem Literackim im. A. Mickiewicza (był dwukrotnie jego prezesem w 1900-1905 i 1918-1934) oraz z Polskim Towarzystwem Ludoznawczym. Należał do założycieli *Pamiętnika Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza*, a po nim *Pamiętnika Literackiego*, którego był również członkiem redakcji, oraz kwartalnika etnograficznego *Lud*. Był przewodniczącym (od 1909) Towarzystwa Teatrów i Chórów Włościańskich oraz członkiem zarządu Macierzy Polskiej. Należał do pierwszych członków i organizatorów Towarzystwa Popierania Nauki Polskiej we Lwowie (był dyrektorem wydziału filologicznego), Towarzystwo Naukowe Warszawskie mianowało go w 1919 swoim członkiem rzeczywistym, a Uniwersytet Wileński w 1929 nadał mu tytuł doktora honoris causa. Odznaczony był złotym wawrzynem Akademii Literatury, a w 1938 otrzymał nagrodę literacką miasta Lwowa. Zmarł we Lwowie 9 grudnia (wg W. Szyszkowskiego 6 grudnia) 1938.

TWÓRCZOŚĆ

1. O źródłach niektórych utworów poetycznych polskich XV i XVI w. Przyczynek

do historii wpływu literatury obcej na staropolską. *Przeł. Powsz.* 1884 t. 4 s. 60-91 i odb.

2. O rymie w poezji polskiej do Jana Kochanowskiego. *Muzeum* 1885 s. 462-474, 511-529 i odb.
3. „Legenda aurea” w literaturze polskiej XV w. *Rozpr. i Spr. z Posiedzeń Wydz. Filol. AU* t. 11 (1886) s. 219-248 i odb. Kr. 1885.
4. Studia nad pismami Mikołaja Reja. I. „Żywej Józefa” w stosunku do literatury obcej. *Muzeum* 1886 s. 548-564, 605-624 i odb.
5. O budowie zwrotek w poezji polskiej do Jana Kochanowskiego. *Rozpr. i Spr. z Posiedzeń Wydz. Filol. AU* t. 13 (1889) s. 1-90 i odb. Kr. 1886.
6. Reminiscencje w „Panu Tadeuszu” z Homera, Wergiliusza i Tassa. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 2 (1888) s. 95-121 i odb.
7. Geneza „Grażyny”. *Spr. z Czynności Zakładu Nar. im. Ossolińskich* 1889 i odb. Lw. 1890.
8. Zdania i uwagi Anioła Szlązaka w przekładzie A. Mickiewicza. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 3 (1889) s. 201 i nn. oraz odb.
9. Źródła historyczne „Konrada Wallenroda”. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 3 (1889) s. 102-119 i odb.
10. Bibliografia Adama Mickiewicza za r. 1890. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 5 (1891) s. 327 i nn. oraz odb.
11. Mickiewicz a Moore. Przyczynek do genezy „Konrada Wallenroda”. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 5 (1891) s. 143-164 i odb. Lw. 1892.
12. Pierwsze utwory Mickiewicza naśladowane w literaturze galicyjskiej 1822-1830. *Spr. z Czynności Zakładu Nar. im. Ossolińskich za r. 1894*. 1894 s. 45-62 i odb.
13. Adam Mickiewicz. Odczyt ... wygł. na 32 Walnym Zjeździe Tow. Pedag. we Lwowie 25 września 1898. *Szkoła* 1898 i odb.
14. Kilka motywów ludowych w poezji Mickiewicza. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 6 (1898) s. 343-355 i odb.
15. Sonety Mickiewicza w literaturze galicyjskiej w l. 1827-1828. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 6 (1898) s. 184-214 i odb.
16. Pojęcie i znaczenie poezji u poetów polskich XVI w. Wyjątek z większej całości. *Eos* R. 7 (1900) i odb.
17. Mickiewicz — Niemcewicz. Studium historycznoliterackie. *Pam. Lit. R.* 2-4 (1903-1905) i odb. popr. Lw. 1907.
18. Mikołaj Rej. Odczyt. *Słowo Pol.* 1905 nr 595, 597, 600 i odb. Lw. 1906.
19. Pióro jako ozdoba wojaków i junaków i tzw. prośba o pióro. *Lud* R. 9 (1905) s. 225-242 i odb. Kr. 1905.
20. Piast. *Kwart. Hist.* 1906 s. 442-450, 627-663 i odb.
Odczyt.
21. Polskie listy miłosne. Ustęp z historii kultury polskiej. I. Listy miłosne średniowiecza polskiego. *Przew. Nauk. i Lit.* 1907 s. 97-115. Wyd. osob. Lw. 1907.
22. Rozwój twórczości pisarskiej Mikołaja Reja. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 44 (1908) s. 112-196 i odb. Kr. 1907.
23. Epistulografia jako źródło literatury renesansowej. *Pam. Zjazdu hist.-lit. im. M. Reja*. Kr. 1910.
24. Czasopiśmiennictwo galicyjskie 1773-1811. Historia „Gazety Lwowskiej” 1811-1848. Historia „Rozmaitości” 1817-1859. W: *Stulecie „Gaz. Lw.”* T. 1-2. Lw. 1911-1912 i odb.
25. Przyczynki do genezy „Upiora” i drugiej części „Dziadów”. Wycinek z większej całości. *Księga pamiątk. ku uczczeniu 250 rocznicy założenia Univ. Lw.* T. 1. Kr. 1912 i odb. Kr. 1911.
26. Wizja Krasińskiego. *Pam. Lit.* R. 12 (1913) s. 17-36 i odb.
Odczyt wygł. w 1912. Streszcz. rozdz. z pracy *Wizja w literaturze polskiej*.
27. „Libri de educatione principum” XIII w. jako źródło poetyki średniowiecznej. Wycinek z większej pracy pt. „Poetyka wieków średnich”. W: *Księga pamiątk. ku czci B. Orzechowicza*. Lw. 1916 i odb. Kr. 1916.
28. Sienkiewicz. Przemówienie na uroczystym wieczorze 26 listopada 1916. *Kur. Lw.* 1917 i odb.
29. Z dziejów panegiryków w Polsce. *Kwart. Hist.* 1917 z. 1-2 i odb.
30. Poezja polska średniowieczna. W: *Dzieje lit. pięknej w Polsce*. Cz. 1. Kr. 1918 *Enc. pol.* T. 21 i odb.; toż w wyd. 2 Kr. 1935 pt. Łacińska i polska poezja w Polsce średniowiecznej.
31. Rozwój wymowy w Polsce. W: *Dzieje lit. pięknej w Polsce*. Cz. 2. Kr. 1918 *Enc. pol.* T. 22 i odb.

32. Zakład Narodowy im. Ossolińskich 8 maja 1817 — 8 maja 1917 r. Przypomnienie jubileuszu stoletniego. *Exlibris* 1918 z. 2 s. 5-20. Wyd. osob. Lw. 1918.

Rkps Bibl. Ossol. sygn. 12120/I.

33. Potrzeby umiejętności literatury polskiej. *Nauka Pol.* 1919 t. 2 s. 373-393 i odb. W-wa 1920.

34. Kopernik jako przedstawiciel epoki przelomu. *Arch. Tow. Nauk. we Lw.* Dział 1, t. 1, 1923 i odb.

35. Próba kanonu wydawniczego w zastosowaniu do zbiorowej edycji Dzieł wszystkich Mickiewicza. *Pam. Lit.* R. 20 (1923) i odb.

36. Kopernik jako uniwersalista i autor poematu „Septem sidera”. W: *Mikołaj Kopernik*. Lw. 1924 i odb.

Tu również: Bibliografia kopernikowska 1509-1923.

37. Na dzień sprowadzenia prochów H. Sienkiewicza do Ojczyzny 26 października 1924. Lw. 1924.

38. Mickiewicza „Dziady” wileńskie wobec Chateaubrianda powieści „Atala” i „René”. *Księga pamiątk. ku czci O. Balzera*. T. 1. Lw. 1925 s. 89-104 i odb.

39. Jan Kochanowski. *Alma Mater Vilnensis* 1930 z. 9 i odb.

40. Duchy w 2 części „Dziadów”. *Spr. Tow. Nauk. we Lw.* 1936 z. 3 i odb. Lw. 1937.

41. Piękna kobieta w poezji Kochanowskiego. W: *Munera philologica L. Cwikliński ... oblata*. Poz. 1936 i odb.

42. Towarzystwo Literackie im. A. Mickiewicza we Lwowie. *Pam. Lit.* R. 33 (1936) i odb.

43. Parę uwag o poezji polskiej w średniowieczu i w epoce odrodzenia tudzież o stosunku jej do poetyki i retoryki. *Kwart. Hist.* 1937 z. 1-2 i odb.

Rękopisy drobnych utworów: Z dziejów teatru ludowego. Rkps Bibl. Miejska w Bydgoszczy. 566.

Prace zamieszczał w czasopiśmie: *Alma Mater Vilnensis* (1930), *Archiv für Slavische Philologie* (Berlin 1913-1914), *Czasop. Pedag. dod. Dzienn. Urzędowego* (1912-1920), *Dzienn. Chicagoski* (1904); tu: Mikołaj Rej z Nagłowic. Nr 202), *Eos* (1900, 1929), *Exlibris* (1918); tu szkic o Zakładzie Nar. im. Ossolińskich), *Gaz. Lw.* (1893), *Gaz. Nar.* (1893), *Gaz. Warsz.* (1930, 1932); tu m. in.: Dwie kwestie Mickiewiczowskie. Czy „Dziady” były

przedstawione na scenie za życia poety? Niemcewicz „Listy litewskie” a „Pan Tadeusz”. 1930 nr 375, 377, 379), *Gaz. Wiecz.* (1912), *Ilustr. Kur. Codz.* (1927), *Ilustr. Przegl. Teatr.* (1921), *Książka* (1906), *Kur. Lw.* (1931, 1935), *Kur. Poz.* (1905), *Kur. Warsz.* (1934), *Kwart. Hist.* (1887-1889, 1891, 1898, 1906, 1916-1917, 1937), *Lud* (1901-1906, 1922, 1925), *Lw. Kur. Por.* (1929); tu: Kilka uwag o Fr. Karpińskim. Nr 519; Matka poety. W 400 rocznicę urodzin Jana Kochanowskiego. Nr 601), *Muzeum* (1885-1886), *Mysł Nar.* (1928); tu: Zakład Narodowy im. Ossolińskich. Nr 1-2), *Nasz Kraj* (1906); tu: Mikołaj Rej z Nagłowic w świetle sądów poetyckich „złotej epoki”. Nr 27), *Nauka Pol.* (1916), *Niedziela* (1898), *Pam. Lit.* (1903-1906, 1908, 1910-1911, 1913, 1918, 1923-1925, 1930, 1934, 1936); tu: Przyczynki do genezy „Dziadów” wileńskich. 1910-1911; Poetyka Jana Kochanowskiego. 1930 z. 2-3), *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* (1887-1891, 1898); tu m. in.: Dwie współczesne wiadomości o Mickiewiczu w „Rozmaitościach Lwowskich”. 1890; Sąd Galicjanina o Mickiewiczu z l. 1822-1824; Z tradycji galicyjskiej o dziełach Mickiewicza. 1898), *Polgone Littéraire* (W-wa 1929); tu: „Konrad Wallenrod” (1826-1827) par Mickiewicz z l. 1826-1827 par l'histoire de la littérature. Nr 31), *Polonia* (Kat. 1929), *Poradnik Chórów i Teatrów Włościańskich* (1911-1913, 1922), *Praca* (1904); tu: Mikołaj Rej z Nagłowic. Nr 32), *Przegl. Hum.* (1924); tu: Początki literatury polskiej a kobiety. S. 99-116), *Przegl. Powsz.* (1884), *Przegl. Teologiczny* (1920); tu: Najstarsze kazanie polityczne w Polsce. S. 114-126), *Przegl. Warsz.* (1922), *Przew. Nauk. i Lit.* (1889, 1907), *Rozpr. i Spr. z Posiedzeń Wydz. Filol. AU* (1886, 1889), *Rozpr. AU Wydz. Filol.* (1896, 1906-1908), *Ruch Lit.* (1926, 1931), *Słowo Pol.* (1904-1905, 1919-1923, 1925-1927); tu m. in.: Wiersz i pióro dane Mickiewiczowi przez Goethego. 1904 nr 28-32; Odgłosy wileńskich „Ballad” Mickiewicza w literaturze galicyjskiej. 1922 nr 300-304, 1923 nr 1-2; Legendy poetyckie o Chrobrym w górach a Saga o cesarzu niemieckim Fryderyku. 1925 nr 353, 1926 nr 2, 5, 6, 8-10), *Spr. Tow. Nauk. we Lw.* (1921-1923, 1927-1928, 1936), *Spr. z Czynności i Posiedzeń AU* (1904, 1907, 1908-1909); tu m. in.: Nowe źródła twórczości J. Kochanowskiego. Odprawa posłów greckich. 1909 nr 7), *Spr. z Czynności Zakładu Nar. im. Ossolińskich* (1889, 1894), *Szkola* (1898), *Slavonic and East European Review* (Londyn 1930); tu: Jan Kochanowski the Poet of the Polish Renaissance. Nr

25), *Tydzien dod. Kur. Lw.* (1906), *Wiad. Lit.* (1931, 1932), *Życie i Sztuka dod. Kraju* (1904).

Ponadto w książkach zbiorowych: *Enc. kościelna, Enc. Macierzy Pol., Enc. pol.* T. 21-22 (1918), *Wielka enc. powsz. ilustr., Jednodniówka 1863*. Drohobycz 1913 (tu: Do życiorysu poety-bohatera M. Romanowskiego szczegółów kilka), *Jednodniówka wyd. ku uczczeniu 100 rocznicy powstania listopadowego*. Przemyśl 1930 (tu: Tzw. Polenlieder 1830-1831), *Kronika Univ. Lw. 1898/1899-1909/1910*. T. 2. Lw. 1912, *Księga pamiątk. ku czci O. Balzera*. Lw. 1925, *Księga pamiątk. ku czci B. Orzechowicza*. T. 1. Lw. 1916, *Księga pamiątk. ku czci L. Pinińskiego*. T. 1. Lw. 1936 (tu: Paralele niektóre między „Panem Tadeuszem” a „Męczennikami” Chateaubrianda), *Księga pamiątk. ku uczczeniu 250 rocznicy założenia Univ. Lw.* Lw. 1912, *Księga pamiątk. ku uczczeniu ... S. Dobrzyckiego*. Poz. 1928 (tu: „Romeo i Julia” — „Konrad Wallenrod”. Motyw pieśni porannej), *Księga pamiątk. mariańska*. Lw. 1905 (tu: Znaczenie pieśni tzw. „Bogurodzicy” w hymnologii polskiej; Bibliografia mariologii polskiej od wynalezienia sztuki drukarskiej do 1902 r.), *Mikołaj Kopernik*. Lw. 1924, *Mikołaj Rej z Nagłowic. Jednodniówka*. Lw. 1905 (tu: Czy Rej piastował jaki urząd?), *Munera philologica L. Cwikliński ... oblata*. Poz. 1936, *Pamięci A. Gawrońskiego*. Lw. 1928, *Pam. IV Powsz. Zjazdu Historyków Pol. w Poz.* Lw. 1925, *Pam. Zjazdu hist.-lit. im. M. Reja*. Kr. 1910, *Pam. Zjazdu im. J. Słowackiego*. Lw. 1910, *Pam. Zjazdu naukowego im. S. Szymonowicza*. Zamość 1929 (tu: Postulaty badań nad twórczością Szymonowicza), *Rok Mickiewiczowski*. Cz. 2. Lw. 1899, *Stanisław Staszic. Księga zbior.* Lubl. 1928 (tu: Staszic w poetycznych epicediach warszawskich 1826), *Stulecie „Gaz. Lw.”* T. 1-2. Lw. 1911-1912, *W 900 rocznicę koronacji Bolesława Chrobrego*. W-wa 1925 (tu: Bolesław Chrobry a poezja polska), *Zakopianka. Jednodniówka*. Zakopane 1901, *Znad Wilii i Niemna*. Wil. 1906 (tu: Mickiewicz w literaturze galicyjskiej 1822-1855).

Prace edytorskie

1. A. Mickiewicz: Pan Tadeusz. Oprac. Lw. 1888.

2. A. Mickiewicz: Pan Tadeusz. Przygotował do druku, oprac., wstęp i objaśnienia. Lw. 1888. Wyd. nast. Lw. 1888 *Wyd. Macierzy Pol.* 40.

24 wydania do roku 1913.

3. A. Mickiewicz: Grażyna według autografu ze zbiorów hr. K. Przeździeckiego. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 3 (1889) i odb.

4. Autograf bajki „Pies i wilk”. A. Mickiewicz. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 4 (1890) s. 217-218.

5. A. Mickiewicz: O krytykach i recenzentach warszawskich. Z autografu ogł. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 4 (1890) s. 258-279.

6. Calendarii Cracoviensis notae historicae ad annorum dierumque ordinem redactae. *Monumenta Poloniae Historica* 1892 i odb.

7. A. Mickiewicz: Grażyna, Konrad Wallenrod. Przekłady. W: A. Mickiewicz: Dzieła. T. 3. Lw. 1893 i odb.

8. M. Rej: Zwierzyniec. Kr. 1895 *BPP* nr 30.

9. T. Lenartowicz: Poezje. Wyd. pośmiertne. T. 1-2. Lw. 1895.

10. F. Karpiński: Pisma. Lw. 1896 *Wyd. Macierzy Pol.* 67.

11. M. Błażewski: Setnik przypowieści uciesznych 1608. Kr. 1897 *BPP* nr 34.

12. A. Mickiewicz: Pisma poetyczne. Ballady i romanse. Grażyna, Konrad Wallenrod. Wiersze wybrane 1817-1823. Lw. 1898 *Wyd. Macierzy Pol.* 70. Wyd. nast.: Lw. 1904-1905; Lw. 1908; Lw. 1911; Lw. 1914.

13. A. Mickiewicz: Sonety. Sonety krymskie. Farys, wiersze drobne z lat 1824-1855. W: A. Mickiewicz: Dzieła. T. 2. Lw. 1900.

14. A. Mickiewicz: Pan Tadeusz. W: A. Mickiewicz: Dzieła. T. 5-6. Z rękopisów pośmiertnych R. Pilata wyd... Lw. 1910.

15. Z. Kaczkowski: Pieśni z otchłani. 1846. Z rękopisu po raz pierwszy wyd. i przedmową poprzedził... Lw. 1920.

16. I. Krasicki: Myszeidos pieśni X, Wyd. i wstępem opatrzył... Z ilustr. J. Norblina. Lw. 1922 [1921].

17. A. Mickiewicz: Grażyna. Wyd. wstępem i objaśnieniami opatrzył... Lw. 1922.

18. A. Mickiewicz: Grażyna. Oprac. wg wyd. z 1838 i 1844. W-wa 1922 *Wielka Bibl.* 19.

19. A. Mickiewicz: Konrad Wallenrod. Wyd., wstępem i objaśnieniami opatrzył... Lw. 1922; toż W-wa 1922 *Wielka Bibl.* 2.

20. A. Mickiewicz: Pan Tadeusz. Oprac. wg wyd. z 1838 i 1844. W-wa 1923 *Wielka Bibl.* 17; wyd. 2 W-wa 1926.

21. A. Mickiewicz: Sonety. Sonety krymskie. Oprac. W-wa 1923 *Wielka Bibl.* 46.

22. A. Mickiewicz: Ballady i romanse. W-wa 1923 *Wielka Bibl.* 45.

23. A. Mickiewicz: Grażyna. Oprac. ... z objaśnieniami K. Górskiego. W-wa 1925 *Bibl. Szkolna* 10.

24. A. Mickiewicz: Sonety. Sonety krymskie. Oprac. W-wa 1925 *Bibl. Szkolna* 15 (z objaśnieniami S. Furmanika).

25. Zakładu Narodowego im. Ossolińskich ustawy, przywileje i rzeczy dziejów jego dotyczące. Lw. 1928.

26. J. U. Niemcewicz: Śpiewy historyczne. W-wa [b.r.] *Wielka Bibl.* 30.

27. A. Mickiewicz: Pan Tadeusz. Tekst ustalił ... oraz dod. kryt. S. Pigoń. W: A. Mickiewicz: Dzieła wszystkie. T. 4. W-wa 1934 i odb.

Ponadto należał do komitetu redakcyjnego wydawnictw: R. Pilat: Historia literatury polskiej. T. 2-4. Lw. 1908-1909; *Stulecie „Gaz. Lw.”*. T. 1-2. Lw. 1911-1912; A. Mickiewicz: Dzieła wszystkie. Oprac. komitet redakcyjny. T. 4-7, 9, 11, 13, 14, 16. W-wa 1933-1938 [tzw. wydanie sejmowe].

Listy

1. Do J. Bliźnińskiego z 1888. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6701 III T. 3.

2. Do M. z Nowotnych Bruchnalskiej 16 listów z 1893-1896. Rkps Ossol. sygn. 12174/III.

3. Do W. Kętrzyńskiego 8 listów z 1899-1913. Rkps Ossol. sygn. 6206/II.

4. Do Z. Wolskiego z 1899. Bibl. Publ. W-wy sygn. 431.

5. Do Z. Celichowskiego 2 listy z 1890. Bibl. Kórń. sygn. AB 5.

6. Do T. Wierzbowskiego z 1904. Bibl. PAN w Kr. sygn. 1881 t. 24.

7. Do E. Pawłowicza z 1906. Rkps Ossol. sygn. 6828/I.

8. Do L. Bernackiego 36 listów z 1906-1937. Rkps Ossol. sygn. 7030/II.

9. Do B. Wysłoucha z 1910. Rkps Ossol. sygn. 7175/II.

10. Do O. Balzera 18 listów z 1911-1930. Rkps Ossol. sygn. 7663/II.

11. Do W. Belzy 12 listów z 1912-1922. Rkps Ossol. akc. 34/62 oraz 8 listów sygn. 12647/II.

12. Do S. Belzy z 1914. Rkps Ossol. sygn. 12666/III.

13. Do O. Balzera 14 listów z 1914-1931. Rkps Ossol. sygn. 7705/II.

14. Do I. Chrzanowskiego listy z 1913 i 1936. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7208/I.

15. Do P. Dąbkowskiego z 1924. Rkps Ossol. sygn. 11998/II.

16. Do W. Belzy 4 listy z 1924, 1930, 1931, 1936. Bibl. Miejska w Bydg. sygn. 161, 161a, 389, 504.

17. Do redakcji *Pam. Lit.* z 1930. Rkps Ossol. sygn. 7173/I/II.

18. Do S. Zakrzewskiego z 1932. Rkps Ossol. sygn. 7343/II.

19. Od E. i L. Bukowskich z 1927. Rkps Ossol. sygn. 1274/III.

20. Od nieoznaczonego nadawcy z 1903. Rkps Ossol. sygn. 12174/III.

21. Od Sabinki z 1909. Rkps Ossol. sygn. 12174/III.

22. Od nieoznaczonego nadawcy b. d. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5737.

OPRACOWANIA

S. SCHNÜR-PEPŁOWSKI: Ossolineum. *Tyg. Ilustr.* 1897 s. 948-949. — *Kronika. Gaz. Lw.* 1901 nr 206-208 [o przypadkowym postrzeleniu W. Bruchnalskiego]. — C. [C. WALEWSKA]. *Tyg. Ilustr.* 1904 nr 38. — *Rocznik AU w Kr.* 1904-1905 s. 33-34 [tu bio- i bibliografia]. — WIT.: Z uniwersytetu lwowskiego. *Kraj* 1905 nr 43. — *Kur. Poz.* 1905 nr 258, 284. — *Słowo Pol.* 1907 nr 579. — *Kronika Univ. Lw.* 1898/1899-1909/1910. T. 2. Lw. 1912 s. 545-549 [tu: bio- i bibliografia]. — *Dzien. Chicagoski* 1908 nr 13. — *Spr. Tow. Nauk. we Lw.* t. 1 (1921) s. 23-26 [tu: bio- i bibliografia].

(c.): Obchód jubileuszowy ku czci prof. dr W. Bruchnalskiego. *Wiek Nowy* 1926 nr 7643. — H. CEPIK: 40 lat pracy naukowej. *Wiek Nowy* 1926 nr 7642. — T. GRABOWSKI: W. Bruchnalski. W 40-lecie pracy naukowej. *Kur. Poz.* 1926 nr 579 [lub 574], 601. — B. GUBRYNOWICZ: W hołdzie znakomitemu uczonemu. *Kur. Pol.* 1926 nr 310; toż *Słowo Pol.* 1926 nr 346. — P. G.: Jubileusz prof. W. Bruchnalskiego. *Gaz. Warsz.* 1926 nr 337. — Dr A. BRZEG [A. PISKOZUB]: Prof. dr W. Bruchnalski. Jubileusz czterdziestoletniej pracy

naukowej. *Dzien. Poz.* 1926 nr 292. — H. ŻYCZYŃSKI: W. Bruchnalski w czterdziestolecie pracy naukowej. *Ruch Lit.* 1926 s. 289-291. — *Słowo Pol.* 1926 nr 340, 341, 342, 343, 345, 348. — W. Bruchnalskiemu w 40-lecie pracy naukowej i 25-lecie działalności nauczycielskiej. Lw. 1926 [tu m. in.: J. Kleiner: Przemówienie na uroczystości jubileuszowej w dn. 11 grudnia 1926; S. Kawyn: Przemówienie; S. Wierczyński: Bibliografia prac W. B.]. — M. Piśczkowski: Jubileusz W. Bruchnalskiego. *Myśl Nar.* 1927 nr 1. — W. Szyszkowski: 40-lecie pracy naukowej. *Przegl. Pedag.* 1927 s. 4-6.

W pracowni pisarzy polskich. *Wiad. Lit.* 1930 nr 342 [odpowiedź na ankietę]. — T. ZADERECKI: W. Bruchnalski. *Kur. Lw.* 1931 nr 338. — T. ZADERECKI: Godzina z prof. W. Bruchnalskim. *Kur. Lw.* 1931 nr 345. — K. BUKOWSKI: Dokoła śmierci Mickiewicza. Rozmowa z prof. Bruchnalskim. *Wiad. Lit.* 1932 nr 40. — W. LEWIK: Czy prof. Bruchnalski nic więcej nie chce powiedzieć? *Ilustr. Kur. Codz.* 1932 nr 264. — (zet): Prof. Bruchnalski w sprawie otrucia Mickiewicza. *Ilustr. Kur. Codz.* 1932 nr 247. — T. BOY-ŻELEŃSKI: Kto ma rację. *Ilustr. Kur. Codz.* 1932 nr 256. — T. GRABOWSKI: Krytyka literacka w Polsce w epoce realizmu i modernizmu (1863-1933). *Poz. 1934 Prace Komisji Filol. Poz. Tow. Przyj. Nauk t. 6 z. 2 s. 243-246.* — Pożegnanie prof. W. Bruchnalskiego i prof. W. Tarnowskiego. *Spr. Tow. Nauk. we Lw.* t. 15 (1935) s. 153-154 [z powodu rezygnacji z kierownictwa wydz. filol.]. — B. NADOLSKI: Prezesura W. Bruchnalskiego. *Pam. Lit.* R. 33 (1936) z. 4 s. 721-725. — S. M.: W. Bruchnalski. Laureat literackiej nagrody Lwowa. *Gaz. Pol.* 1938 nr 155.

(Nekrologi:) K. KOLBUSZEWSKI. *Pam. Lit.* R. 35 (1938) s. 1-5; S. PETERS: Wielki uczony o gołęim sercu. *Ilustr. Kur. Codz.* 1938 nr 340; *Myśl Nar.* 1938 nr 54; *Obrona Kultury* 1938 nr 6; *Spr. Tow. Nauk. we Lw.* 1938 nr 3 s. 353-354 [tu nota biogr. i zestawienie art. dot. zgonu]; *Tyg. Ilustr.* 1938 nr 51; *Warsz. Dzien. Nar.* 1938 nr 337; J. KLEINER. *Tyg. Ilustr.* 1939 nr 4; S. ŁEMPICKI: Śp. W. Bruchnalski. *Kwart. Hist.* 1939 s. 1-7 i odb.; R. SKULSKI. *Muzeum* 1939 s. 1-3; J. ŚW. [J. ŚWIERZOWICZ]. *Myśl Nar.* 1939 nr 2; *Kur. Poz.* 1939 nr 79.

O. ŁASZCZYŃSKA: Przodkowie Bruchnalskich h. Herburtowa. *Mies. Heraldyczny* 1939 nr 1 s. 8-13. — S. SKWARCZYŃSKA: Wyrabiał w nas sumienie naukowe. *Kolumna Lit.* dod. *Kur. Łódzkiego* 1939 nr 12. — A. SZEPTYCKA: Uwagi do

artykułu o Herburtach z Bruchnala. *Mies. Heraldyczny* 1939 nr 3 s. 42-44. — Akademia ku czci prof. Bruchnalskiego. *Ilustr. Kur. Codz.* 1939 nr 79. — J. KLEINER. *Pam. Lit.* R. 36 (1946) nr 1-2. — J. KRZYŻANOWSKI. *Roczn. Tow. Nauk. Warsz.* 31/38 (1938/1945). W-wa 1954 s. 172. — R. PACHUCKA: Pamiętniki z lat 1886-1914. Wr. 1958. — W. SZYSZKOWSKI: W. Bruchnalski. *Pam. Lit.* R. 53 (1962) z. 3.

Sprawozdania z odczytów: *Rodzina i Szkoła* 1898 nr 11/12 (tu fragm. przemówienia: Obchód Mickiewiczowski we Lwowie). — *Kraj* 1904 nr 2 (O Bogarodzice). — *Słowo Pol.* 1909 nr 488 (Geneza „Odprawy posłów greckich”). — *Słowo Pol.* 1911 nr 170 (Odczyt na zjeździe „Ogniwa” dn. 10 kwietnia 1911 we Lw.). — *Nowa Polska* 1920 nr 13 (Potrzeby umiejętności literatury polskiej). — (J. G.): „Grażyna” Mickiewicza w nowym oświetleniu. *Gaz. Wiecz.* 1921 nr 6116. — *Słowo Pol.* 1922 nr 73 (1822-1922. Przemówienie).

O źródłach niektórych utworów... *Ateneum* 1885 t. 1 s. 189-191.

„Legenda aurea” w literaturze polskiej XV w. W. C. [W. CZERMAK]. *Przew. Nauk. i Lit.* R. 1/2 (1886) nr 284.

Studia nad pismami Mikołaja Reja. *Ateneum* 1887 t. 2 s. 170-172.

O budowie zwrotek w poezji polskiej do J. Kochanowskiego. A. BRÜCKNER. *Archiv für Slavische Philologie* (Berlin) 1887 s. 276. — BR. CHLEB. [B. CHLEBOWSKI]. *Ateneum* 1887 t. 2 s. 362-365. — W. NEHRING. *Kwart. Hist.* 1890 s. 313-314.

Geneza „Grażyny”. F. BOSTEL. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 4 (1890) s. 320-322. — (nt). *Świat* 1890 nr 13. — W. NEHRING. *Kwart. Hist.* 1890 s. 532-533. — P. *Ateneum* 1890 t. 3 s. 372-374. — W. P. [W. PROKESCH]. *Prawda* 1890 nr 22. — *Zr. Przew. Nauk. i Lit.* 1890 s. 571.

Pierwsze utwory Mickiewicza naśladowane w literaturze galicyjskiej. L. M. DZIAMA. *Przegl. Powsz.* 1895 t. 46 s. 277-278. — *RA. Gaz. Nar.* 1895 nr 146 dod.

Pojęcie i znaczenie poezji u poetów polskich XVI w. I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1901 s. 332.

Mickiewicz — Niemcewicz. I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1908 s. 93.

- M. Rej. B. CHLEBOWSKI. *Książka* 1906 s. 265 [odpowiedź W. B. tamże s. 404-405]. — RAPACKI. *Przew. Oświatowy*. 1907 nr 2.
- Piast. *Bibl. Warsz.* 1906 t. 3 s. 611-612. — *Kur. Warsz.* 1906 nr 178. — *Słowo Pol.* 1906 nr 288.
- Polskie listy miłosne. J. K. *Słowo Pol.* 1907 nr 25.
- Rozwój twórczości pisarskiej M. Reja. T. GRABOWSKI. *Przegl. Pol.* 1908 t. 169 s. 349-352.
- Przyczynki do genezy „Upiora” i drugiej części „Dziadów”. S. ŁEMPICKI. *Pam. Lit. R.* 11 (1912) s. 691-696.
- Wizja Krasińskiego. St. L. [S. LAM]. *Kronika Powusz.* 1912 nr 14. — *Gaz. Lw.* 1912 nr 70. — *Słowo Pol.* 1912 nr 149.
- „Libri de educatione principum”... S. ŁEMPICKI. *Pam. Lit. R.* 14 (1916) z. 3/4 s. 337.
- Sienkiewicz. B. GUBRYNOWICZ. *Pam. Lit. R.* 15 (1917) z. 3/4.
- Poezja polska średniowieczna. Rozwój wymowy w Polsce. K. WOJCIECHOWSKI. *Kwart. Hist.* 1918 s. 439-440, 462-464, 465-469. — S. ZDZIARSKI. *Przegl. Powusz.* 1918 t. 139, 140. — zet. [S. ZDZIARSKI]. *Gaz. Por. i Wiecz.* 1919 nr 4555.
- Na dzień sprowadzenia prochów H. Sienkiewicza... (kr.). *Słowo Pol.* 1924 nr 292.
- Recenzje prac edytorskich A. Mickiewicza: Pan Tadeusz. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza R.* 1 (1887) s. 205-207. — F. KONARSKI. *Ojczyzna* 1888 nr 17.
- M. Rej; Z wierzyńiec. I. CHRZANOWSKI. *Ateneum* 1895 t. 4 s. 408-411. — A. KRYŃSKI. *Wędrowiec* 1895 nr 51. — A. BRÜCKNER. *Kwart. Hist.* 1896 s. 839-841.
- M. Błażewski; Setnik przypowieści uciesznych. A. BRÜCKNER. *Kwart. Hist.* 1898 s. 335-336.
- A. Mickiewicz; Pan Tadeusz. J. KLEINER. *Słowo Pol.* 1910 nr 119 s. 1-2.
- Z. Kaczkowski; Pieśni z otchłani. I. CHRZANOWSKI. *Rzeczpospolita* 1920 nr 170 wiecz.
- I. Krasicki; Myszeidos. M. WOLAŃCZYK. *Słowo Pol.* 1921 nr 513. — T. GRABOWSKI. *Kur. Poz.* 1922 nr 24. — B. GUBRYNOWICZ. *Książka* 1922 s. 80-81. — J. KLEINER. *Tyg. Ilustr.* 1922 nr 14. — Z. ŁEMPICKI. *Gaz. Lw.* 1922 nr 14. — S. ŁEMPICKI. *Pam. Lit. R.* 20 (1923) s. 286-289.
- A. Mickiewicz; Grażyna. B. GUBRYNOWICZ. *Książka* 1922 nr 1. — M. KRIDL. *Tydzień Pol.* 1922 nr 12. — S. PIGOŃ. *Przegl. Warsz.* 1922 nr 7. — H. ŻYCZYŃSKI. *Pam. Lit. R.* 20 (1923) s. 306-308.
- A. Mickiewicz; Konrad Wallenrod. T. GRABOWSKI. *Kur. Poz.* 1922 nr 193. — J. KLEINER. *Słowo Pol.* 1922 nr 150. — S. PIGOŃ. *Przegl. Warsz.* 1922 nr 12. — T. SINKO. *Czas* 1922 nr 157. — S. VRTEL-WIERCZYŃSKI. *Gaz. Warsz.* 1922 nr 260.
- Zakładu Narodowego im. Ossolińskich ustawy... J. SKOZCZEK; Pokłosie naukowe stulecia „Ossolinum”. *Pam. Lit. R.* 26 (1929) s. 132-139.
- A. Mickiewicz; Pan Tadeusz. Z. CIECHANOWSKA. *Przegl. Powusz.* 1935 t. 207 s. 349-351.

BRÜCKNER ALEKSANDER (1856—1939)

Pseud. i krypt.: A. B.; A. BR.; TOWARZYSZ BRONI; ***.

Historyk literatury i kultury, językoznawca, sławista.

Ur. 29 stycznia 1856 w Tarnopolu, w rodzinie spolszczonych kolonistów niemieckich pochodzenia mieszczańskiego, syn Aleksandra Mariana i Emmy Kilianówny. Gimnazjum ukończył we Lwowie w 1872, tam też do 1875 studiował na uniwersytecie. W 1876 uzyskał w Wiedniu doktorat filozofii. Jako stypendysta galicyjskiego Wydziału Krajowego w 1876-1878 pogłębiał studia sławistyczne u A. Leskiena w Lipsku i V. Jagicia w Berlinie. W 1878 habilitował się ze sławistyki na Uniwersytecie Wiedeńskim. W kwietniu 1881 otrzymał nominację na profesora języków i literatur słowiańskich w Uniwersytecie Berlińskim. Na stanowisku tym pozostawał aż do eme-

rytury, do 1924. W 1888 został członkiem korespondentem, a w 1891 członkiem zwyczajnym Akademii Umiejętności w Krakowie oraz Petersburskiej Akademii Nauk (1890). Od sierpnia 1889 do maja 1890 przeprowadzał poszukiwania w bibliotekach polskich i zagranicznych, a głównym ich wynikiem było odkrycie „Kazań świętokrzyskich” w Cesarskiej Bibliotece Publicznej w Petersburgu. Odkrycia petersburskie dopełniał przez szereg lat poszukiwaniami w głównych bibliotekach krajowych i w pogranicznych wówczas zbiorach poloników (Królewiec, Gdańsk, Wrocław). Początkowo prace swe z zakresu sławistyki ogłaszał niemal wyłącznie po niemiecku. Dotyczyły one językoznawstwa słowiańskiego, litewskiego, toponomastyki słowiańskiej i mitologii litewskiej. Około 1887 zaczął pisać rozprawy także w języku polskim. Na łamach kilku czasopism zarówno polskich, jak i zagranicznych zainicjował stałe rubryki, w których ogłaszał w ciągu wielu lat prace, recenzje i przyczynki. Od 1912 był członkiem Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, od 1920 członkiem Towarzystwa Naukowego we Lwowie. W 1926 otrzymał tytuł doktora honoris causa Uniwersytetu im. Stefana Batorego w Wilnie. W 1930 został odznaczony nagrodą literacką miasta Łodzi. W 1933 z okazji 75 rocznicy urodzin otrzymał od rządu polskiego złoty medal w uznaniu zasług naukowych. Zmarł w Berlinie 24 maja 1939. Pochowany tamże mimo starań przedstawicielstwa polskiego o sprowadzenie prochów uczonego do kraju.

TWÓRCZOŚĆ

1. Litu-slavische Studien. I Theil: Die slavischen Fremdwörter im Lituianischen. Weimar 1877.

Rozprawa doktorska.

2. Die slavischen Ansiedelungen in der Altmark und in Magdeburgischen. Lipsk 1879.

Praca nagrodzona i wyd. przez Societas Jablonoviana.

3. Źródła do dziejów literatury i oświaty w Polsce. *Bibl. Warsz.* 1891-1896.

Cz. 1: Kazania średniowieczne. 1891 t. 1 s. 241-258, cz. 2: Bezimienny poeta z czasów Zygmunta Augusta. 1891 t. 2 s. 271-297, cz. 3: Sepa Szarzyńskiego wiersze nieznanne. 1891 t. 3 s. 531-552, cz. 4: Kazania średniowieczne. 1892 t. 1 s. 445-471, cz. 5: Wiersze polskie średniowieczne. 1893 t. 1 s. 256-286, cz. 6: Wiersze zbieranej drużyny. 1893 t. 4 s. 409-439, cz. 7: O pismach dziś nieznanych. 1895 t. 1 s. 1-28, cz. 8-11: Wiersze historyczne. 1895 t. 3 s. 377-414, 1896 t. 1 s. 78-96, 254-275, 412-442.

4. Średniowieczna poezja łacińska w Polsce. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 16 (1892) i odb., cz. 2. Tamże t. 22 (1895) i odb. Kr. 1893, cz. 3. Tamże t. 23 (1894) i odb.

5. Kazania średniowieczne. Cz. 1-2. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 24 (1895) i odb., cz. 3. Tamże t. 25 (1897) i odb.

6. Ze staropolskich anegdot i przypowieści. *Ateneum* 1896 t. 4 s. 1-20 i odb.

7. Drobne zabytki języka polskiego XV w. Pieśni. Modlitwy. Głosy. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 25 (1897) i odb., cz. 2 pt. Drobne zabytki polszczyzny średniowiecznej. Tamże t. 33 (1901) i odb.

8. Starożytna Litwa. Ludy i bogi. Szkice historyczne i mitologiczne. *Bibl. Warsz.* 1897 t. 2-3. Wyd. osob. W-wa 1904.

9. O Piaście. *Rozpr. AU Wydz. Hist.-Filoz.* t. 35 (1897) i odb. Kr. 1898.

10. Cywilizacja i język. Szkice z dziejów kultury polskiej. *Bibl. Warsz.* 1898 t. 2-3. Wyd. osob. popr. i powiększone W-wa 1901.

11. „Jan Kochanowski, jego ród, żywot i dzieła”. Ocena dzieła Romana Plenkiewicza. *Prace Filol.* t. 5 z. 3 (1899) i odb. W-wa 1898.

12. Spuścizna rękopiśmienna po Wacławie Potockim. Cz. 1. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 27 (1898) i odb., cz. 2. Tamże t. 29 (1899) i odb.

13. Taniec Rzeczypospolitej Polskiej. Szkic historyczny. *Przegl. Pol.* 1899 t. 133 i odb.

14. Apokryfy średniowieczne. Cz. 1. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 28 (1900) i odb., cz. 2. Tamże t. 40 (1904) i odb.

15. Język Wacława Potockiego. Przyczynek do historii języka polskiego. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 31 (1900) i odb.

16. Literatura polska XVII w. *Pam. III Zjazdu Historyków Pol. w Kr.* Sekcja 2. Kr. 1900 i odb.

17. Metodyka badań starożytnych. Kilka aforyzmów ofiarowanych zjazdowi historyków polskich w Krakowie zamiast programu przez Towarzystwa broni. *Ateneum* 1900 t. 2 i odb.

18. O najważniejszych postulatach historii literatury polskiej. Odczyt. Lw. 1900.
19. Polska literatura średniowieczna. *Pam. III Zjazdu Historyków Pol. w Kr. Sekcja 2*. Kr. 1900 i odb.; toż *Wisła* t. 14 (1900).
20. Tragedia moskiewska. Szkice historyczne. *Przeegl. Pol.* 1900 t. 137-138 i odb.
21. Geschichte der polnischen Literatur. Lipsk 1901 *Die Literaturen des Ostens in Einzeldarstellungen* t. 1. Wyd. 2 [tytułowe] Lipsk 1909 *Die Literaturen des Ostens in Einzeldarstellungen* t. 1; wyd. 2 zmien. Lipsk 1922.
22. Ezopy polskie. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 34 (1902) i odb.
23. Literatura religijna w Polsce średniowiecznej. Szkice literackie i obyczajowe. T. 1-3. W-wa 1902-1904.
Zawartość: T. 1: Kazania i pieśni, T. 2: Pismo święte i apokryfy, T. 3: Legendy i modlitewniki.
24. Psalterze polskie do połowy XVI w. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 34 (1902) i odb.
25. Dzieje literatury polskiej w zarysie. T. 1-2. W-wa 1903. Wyd. nast.: wyd. 2 [popr.] W-wa 1908, wyd. 3 W-wa 1924. Przekład czes.: B. Prusík. T. 1-2. Praga 1905-1906.
26. Legendy o Cyrylu i Metodym wobec prawdy dziejowej. Szkic z dziejów chrześcijaństwa u Słowian. *Roczn. Tow. Przyj. Nauk w Poz.* t. 30 (1903) i odb. Poz. 1904.
Por. poz. 42.
27. Przyczynki do słownictwa polskiego. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 38 (1903) i odb.
28. Z dziejów języka polskiego. Studia i szkice. Lw. 1903.
Zawartość: Dawność i znaczenie języka polskiego; Jak pisać po polsku?; Jak mówić po polsku?; O niektórych dźwiękach i słowach polskich.
29. Geschichte der russischen Literatur. Lipsk 1905 *Die Literaturen des Ostens in Einzeldarstellungen* t. 2. Wyd. nast. Lipsk 1909.
Przekład ang.: H. Havelock. Londyn 1908. Tłumaczona również na języki czeski i rosyjski.
30. Mikołaj Rej. Studium krytyczne. Kr. 1905.
31. O literaturze rosyjskiej i naszym do niej stosunku dziś i lat temu trzysta. Szkic literacki. *Słowo Pol.* 1905 nr 516, 518, 520, 522, 524, 528. Wyd. osob. poszerz. Lw. 1906 *Wiedza i Życie* S. III t. 9.
32. Różnowiercy polscy. Szkice obyczajowe i literackie. Seria 1. W-wa 1905. Wyd. nast.: oprac. i posłowie L. Szczucki. W-wa 1962.
Szkice, które stały się podstawą tej pozycji, ogł. poprzednio pt. Z dziejów polskich różnowierców. Arianie. *Ateneum* 1896 t. 2-3; Marcin Czechowic. Tamże 1898 t. 1; Jan Łaski. Tamże 1898 t. 1-2; Marcin Krowicki. Tamże 1899 t. 4.
33. Dzieje języka polskiego. Lw. 1906 *Nauka i Sztuka* t. 3. Wyd. nast.: wyd. 2 zmien. i powiększone. Lw. 1914; wyd. 3 zupełnie przerobione. W-wa 1925; wyd. 4 przejrzał i wstęp oprac. W. Taszycki. Wr. 1960.
Zob. też poz. 36.
34. Projekt ustalenia pisowni polskiej. Kr. 1906.
35. Bogurodzica. *Archiv für Slavische Philologie* t. 29 (1907) s. 121-135 i odb.
36. Filologia i lingwistyka. Szkic polemiczny. Lw. 1908 [na okładce 1909].
Odpowiedź na recenzje H. Ułaszyna i J. Baudouina de Courtenay zamieszczone w *Roczn. Slawist.* 1908 t. 1 dotyczące „Dziejów języka polskiego”. Zob. poz. 33.
37. Russlands geistige Entwicklung im Spiegel seiner schönen Literatur. Tübingen 1908.
38. Przyczynki do dziejów języka polskiego. Seria 1. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 47 (1910) i odb.; seria 2. Tamże t. 49 (1911) i odb.; seria 3. Tamże t. 53 (1914) i odb.; seria 4. Tamże t. 54 (1916) i odb.; seria 5. *Spr. z Czynności i Posiedzeń AU* t. 21 (1916) nr 4.
39. Jana hr. Potockiego prace i zasługi naukowe. W-wa 1911.
40. Wierzenia religijne i stosunki rodzinne. *Enc. pol.* T. 4. Cz. 2 (1912) s. 149-187.
41. Wpływ kultur obcych. *Enc. pol.* T. 4. Cz. 2 (1912) s. 188-207.
42. Die Wahrheit über die Slavenapostel dargestellt. Tübingen 1913.
Por. poz. 26.
43. Der Weltkrieg und die Slaven. Odczyt wygl. 5 marca 1915. Berlin 1915.
44. Grafika i ortografia. W: *Język pol. i jego historia*. *Enc. pol.* T. 2. Dział 3. Cz. 1 (1915) s. 269-288.
45. Powstanie i rozwój języka literackiego. W: *Język pol. i jego historia*. *Enc.*

pol. T. 2. Dział 3. Cz. 1 (1915) s. 73-99.

46. Wpływy języków obcych na język polski. W: *Język pol. i jego historia. Enc. pol. T. 2. Dział 3. Cz. 1* (1915) s. 100-153.

47. Cudzoziemszczyzna. Kr. 1916.

48. Die Slaven und der Weltkrieg. Lose Skizzen. Tübingen 1916.

Wersja polska zob. poz. 59.

49. O język obcy. Kr. 1916 dod. do nr 630 *Nowej Reformy*. Wyd. nast. Kr. 1916. Ponadto: O język obcy. Odpowiedź na zarzuty. Kr. 1917.

50. Ty — wy — pan. *Dzien. Nar.* 1916 nr 88. Wyd. osob. pt. Ty — wy — pan. Kartka z dziejów próżności ludzkiej. Kr. 1916.

51. Studia nad literaturą w. XVII. Cz. 1. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 57 (1919) i odb. Kr. 1917.

52. Walka o język. Lw. 1917.

53. Zasady etymologii słowiańskiej. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 56 (1917) i odb.

54. La question lituanienne dans la littérature de guerre. Lozanna 1918.

55. Mitologia słowiańska. Kr. 1918.

Przekład włoski: J. Dicksteinówna: Mitologia slava. Con una prefazione originale dell'autore. Bolonia 1923.

56. Nowa Polska wobec kultury europejskiej. *Nowa Reforma* 1918 i odb.

57. Poezja polska czasów saskich. Źródła i opracowania. W: *Dzieje lit. pięknej w Polsce. Cz. 1.* Kr. 1918 *Enc. pol. T. 21. Dział 18*; toż wyd. 2 Kr. 1935 *PAU Enc. pol.*

58. Poezja polska w w. XVII. Źródła i opracowania. W: *Dzieje lit. pięknej w Polsce. Cz. 1.* Kr. 1918 *Enc. pol. T. 21. Dział 18*; toż wyd. 2 Kr. 1935 *PAU Enc. pol.*

59. Słowianie i wojna. Uwagi na czasie. Kr. 1918.

Zawartość: Słowianie i wojna; Sprawa polska; Żydostwo polskie na rozdrożu; Sprawa małoruska; Sprawa litewska; Zagadka rosyjska; Bułgarowie i Serbowie; Sfinks przemówił; Zakończenie. Zob. poz. 48.

60. Z dziejów naszej kultury i literatury. Wydawnictwa najnowsze. *Nowa Reforma* 1918 i odb.

61. Z niwy białoruskiej. *Nowa Reforma* 1918 i odb.

62. Polnische Literaturgeschichte. Berlin 1920 *Sammlung Göschen* 789.

63. Pierwociny literatury luterskiej w Polsce. Mikołaja Reja „Kupiec”. *Reformacja w Polsce* 1921 nr 7 i odb.

64. Geschichte der älteren polnischen Schriftsprache. Lipsk 1922.

Nagrodzona i wyd. przez Societas Jablonoviana.

65. Mikołaj Rej. Człowiek i dzieło. Lw. 1922 *Wielcy Pisarze* t. 2.

66. Polnische Literatur. Wr. 1922 *Jedermans Bücherei Abt. Literaturgeschichte*.

67. Russische Literatur. Wr. 1922.

68. Historia literatury rosyjskiej. T. 1-2. Lw. 1922-1923.

69. Dzieje narodowej literatury polskiej. Cz. 1-2. W-wa 1924.

70. Mitologia polska. Studium porównawcze. W-wa 1924.

71. Volksbücher. *Zeitschrift für Slavische Philologie* (Lipsk) 1925 nr 3-4 i odb.

72. Starożytności słowiańskie. *Lud* t. 24 (1925) i odb. Lw. 1926.

73. Słownik etymologiczny języka polskiego. Kr. 1927. Wyd. nast.: Jerozolima 1944; Jerozolima 1946; ze wstępem Z. Klemsiewiczza. W-wa 1957.

74. Z. Krasiniński. Żywot i dzieło. Złoczów 1927 *Bibl. Powsz.* 1112-1114.

75. A. Mickiewicz. Żywot i dzieła. Złoczów 1927 *Bibl. Powsz.* 1106-1108.

76. Początki Słowiaństwa i Polski. Z powodu książki prof. Czekanowskiego. *Kwart. Hist.* 1927 i odb.

77. J. Słowacki. Ariosto północy. Żywot i dzieła. Złoczów 1927 *Bibl. Powsz.* 1109-1111.

78. Dzieje literatury polskiej. Szkic. Złoczów 1928 *Bibl. Powsz.* 1125-1128.

79. Die Bedeutung der neueren russischen Literatur. *Russlands Kultur und Volkswirtschaft* 1929 i odb.

80. Zarys dziejów literatur i języków literackich słowiańskich. Lw. 1929 *Lw. Bibl. Slavist.* t. 9.

Współautor: T. Lehr-Splawiński.

81. O narzeczcu „połabskim” słów kilka. *Prace Filol.* t. 14 (1930) i odb.

82. Dzieje kultury polskiej. T. 1-3. Kr. 1930-1931. T. 1: Od czasów przedhistorycznych do r. 1506, t. 2: Polska u szczytu potęgi, t. 3: Czasy nowsze do roku 1831.

Wyd. nast.: wyd. 2. T. 1-4. W-wa-Kr. 1939-1946. [T. 1-3 wyszły drukiem w 1939 i prawie cały nakład uległ zniszczeniu w czasie wojny], t. 4 [przygotowany przez autora] wyd. pt. Dzieje Polski rozbiorowej 1795 (1772)-1914. Do druku przygotowali S. Kot i J. Hulewicz. Z przedmową autora i słowem wstępnym S. Lempickiego. Kr. 1946; wyd. 3. T. 1-3. W-wa 1957-1958. T. 1: Od czasów przedhistorycznych do r. 1506, t. 2: Polska u szczytu potęgi, t. 3: Czasy nowsze do r. 1795; oraz wyd. 3 (1) pt. Tysiąc lat kultury polskiej. T. 1-2. Tekst przejrzał i do druku przygotował oraz przypisami opatrzył M. Wajsblum, całością wydawniczą kierował S. Lam, pierwsze wyd. ilustr. Paryż [1955-1959]. T. 1: Od czasów najdawniejszych do końca XVII w., t. 2: Od początków XVIII w. do wybuchu drugiej wojny światowej.

83. Legendy i fakty. Szkice z dziejów literatury. Łódź 1931.

Zawartość: Zamiast wstępu; Z dawnych dziejów. (*Przeł. Warsz.* 1923 t. 3); O „Marii” Malczewskiego słów kilka. (*Przeł. Warsz.* 1923 t. 1); O Fredrze. (*Przeł. Warsz.* 1923 t. 2).

84. Literatura polska. Początki — rozwój — czasy ostatnie. W: *Wielka lit. powsz.* T. 4. W-wa 1931.

85. Pierwotna wiara i kultury. W-wa 1931.

86. Dzieje literatury rosyjskiej. Złoczów 1932 *Bibl. Powsz.* 1216-1220.

87. Promieniowanie kultury polskiej na kraje sąsiednie. W: *Kultura staropolska*. Kr. 1932 i odb.

88. Literatura rosyjska. W: *Wielka lit. powsz.* T. 4. W-wa 1933.

89. Zarys dziejów literatury czeskiej. Złoczów 1933 *Bibl. Powsz.* 1226-1229.

90. O języku „Polskiej komedii rybałtowskiej”. *Prace Filol.* t. 16 (1934) i odb.

91. O nazwach miejscowych. *Rozpr. PAU Wydz. Filol.* t. 64 (1935) nr 2.

92. Poezja nowa 1864-1935. W: *Dzieje lit. pięknej w Polsce*. Wyd. 2. Cz. 2. Kr. 1936 *PAU Enc. pol.* T. 21. Dział 18.

93. Kazania świętokrzyskie. *Prace Filol.* t. 17 (1937) i odb.

94. Wydawnictwa śląskie. *Kwart. Hist.* 1937 z. 1-2 i odb.

95. Encyklopedia staropolska. T. 1-2. W-wa 1937-1938.

96. Zarys dziejów literatury polskiej i języka polskiego. T. 1. Lw. 1937 [1938].

Współautor: J. Kleiner. Jest to część druga podręcznika Literatury polskiej dla liceów ogólnokształcących.

Rozprawy, artykuły, przyczynki i recenzje zamieszczał w następujących czasopiśmie: *l'Aigle Blanc* (Lozanna 1918), *Anzeiger für Indogermanische Sprach- und Altertumskunde* (Strasburg 1910), *Anzeiger der Akademie der Wissenschaften in Krakau* (1892-1901; tu streszcz. prac i referatów), *Archiv für Slavische Philologie* (Berlin 1877, 1879-1908, 1913-1914, 1918, 1920, 1923-1929; tu stałe działy: Lithuanica; Polonica; indeksy językowe), *Ateneum* (1890-1891, 1895-1896, 1898-1901; tu m. in.: Świeżo odkryty zabytek starego języka polskiego „Kazania świętokrzyskie”. 1890 t. 2; Pierwszy wiersz polski. 1891 t. 1; Nowe przyczynki do dzieł Jana Kochanowskiego. 1891 t. 2), *Ateneum* (1922), *Ateneum Pol.* (1908), *Baltic and Scandinavian Countries* (Gdynia 1936-1937), *Beilage zur Allgemeinen Zeitung* (Monachium 1894, 1903), *Bibl. Warsz.* (1891-1904; tu m. in.: Mitologia, jej dzieje, metoda i wyniki. 1893 t. 2; Początki teatru i dramat średniowieczny. 1894 t. 2-3; Obrazki starszłacheckie. 1896 t. 2; Ostatnie lata Wacława Potockiego. 1896 t. 3; Skarby dawnej poezji polskiej. 1899 t. 2; Powieści ludowe. Szkice literackie i obyczajowe. 1900 t. 4; Z literatury zapomnianej. Szkic z dziejów dawnej umysłowości. 1900 t. 3; Bogurodzica. Rozwiązanie zagadki. 1901 t. 4; Dawne powieści i romanse polskie. Szkic literacki. 1901 t. 2; Fata morgana. Szkic historyczny. Podanie o Wandzie i Lubuszy. 1903 t. 2; Dwa świadectwa. Szkic obyczajowy i literacki. Album Andrzeja Lubienieckiego 1617. 1904 t. 3), *Biesiada Lit.* (1904), *Blätter für Bücherfreunde* (Lipsk 1901; tu: Henryk Sienkiewicz. S. 185-190), *Bulletin de la Société Polonaise pour l'Avancement des Sciences* (1907, 1910-1911; tu streszczenia prac), *Bulletin Internazionale de l'Académie des Sciences de Cracovie* (1892-1904, 1910-1911, 1913, 1915-1918; tu streszcz. prac i referatów), *Byzantinoslavica* (Praga 1935/1936), *Časopis pro moderní filologii a literaturu* (Praga 1911-1913), *Czas* (1933-1934), *Deutsche Erde* (Gotha 1910), *Deutsche Geschichtsblätter* (Gotha 1916), *Deutsche literarische Zeitung* (Berlin 1883), *Deutsche Literaturzeitung* (Berlin 1889, 1891, 1927, 1931), *Dzien. Nar.* (Piotrków 1916), *Dzien. Poz.* (1892, 1928), *l'Europa Orientale* (Rzym), *Gaz. Lw.* (1902), *Gaz. Warsz.* (1912), *Głos Narodu* (1902-1903), *Göttingische gelehrte Anzeigen* (1910), *Ilustracja Pol.* (1904; tu: Młoda Polska w świetle krytyki. S. 110-114), *Ilustr. Kur. Codz.* (1916), *Indoger-*

manische Forschungen (Strasburg 1907), *Jahrbücher und Jahresberichte des Vereins für Mecklenburgische Geschichte* (1893), *Jantar* (1937), *Kraj* (1888, 1902), *Kronika Powsz.* (1913), *Książka* (1903-1911, 1922), *Kuhn's Zeitschrift, Kur. Warsz.* (1902, 1904-1905, 1932-1934), *Kwart. Hist.* (1887-1909, 1911-1914, 1918, 1921-1923, 1926-1927, 1933, 1935, 1937-1938; tu stały dział: Recenzje i sprawozdania), *Literarisches Zentralblatt* (Lipsk 1923), *Lud* (1909-1913, 1918, 1924-1925, 1931, 1935; tu dział: Recenzje i sprawozdania), *Mies. Pedag.* (1902), *Muzeum* (1906, 1908, 1911; tu dział: Oceny i sprawozdania), *Nasze doba* (1904), *Nauka Pol.* (1919, 1934), *Nowa Książka* (1934-1939), *Nowa Reforma* (1916-1918), *Ogniwio* (1903), *Ost-europa* (Berlin 1935/1936), *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* (1887), *Pam. Lit.* (1902-1938; tu dział: Z teki bibliograficznej. 1903-1905, oraz m. in.: Spór o „Bogurodzicę”. 1904 s. 586; [Recenzja z pracy J. A. Jaworskiego: Nowaja gipoteza...]. 1908 s. 213; [Recenzja z pracy J. Birkenmajera: Zagadnienie autorstwa „Bogurodzicy”]. 1935 s. 590-594, s. 647-649), *Pam. Warsz.* (1929; tu: Trybunał literacki. Szkic. Z. 1 s. 56-77), *Pogląd na Świat* (1902), *Polen* (Wiedeń 1916), *Polnische Blätter* (Berlin 1915-1918), *Poradnik dla Czytających Książki, Poradnik Język.* (1902, 1904), *Prace Filol.* (1888, 1889, 1891, 1893, 1895, 1899, 1904, 1907, 1909, 1911, 1929, 1934, 1937; tu m. in.: Z rękopisów petersburskich. Cz. 1. Kazania husyty polskiego. 1893 s. 561-586, cz. 2. Średniowieczne słownictwo polskie. 1895 s. 1-52, cz. 3. Powieści. 1895 s. 354-392; Literatura najnowsza o Bogurodzicy. 1907 s. 637-644; Wyrazy obce w języku polskim. 1907 s. 1-55, 602-636; Dawne powieści ludowe. Studia i szkice. 1907 s. 165-186; Traktat Paroszów ortograficzny. 1907 s. 644-650), *Prager Presse* (1930-1931), *Prosto z Mostu* (1937-1938), *Przegl. Hist.* (1905-1908), *Przegl. Hum.* (1924-1925; tu: Pierwsza powieść historyczna. 1924 s. 117-136; Dawna literatura mieszczańska. 1925 s. 250-266), *Przegl. Księgarski* (1933), *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* (1899-1900, 1903, 1906; tu również streszcz. odczytów), *Przegl. Pol.* (1898-1907, 1912; tu m. in.: Córka Niedźwiedzia. Szkic historyczny. 1899 t. 129; Literatura polska w pierwszym dziesięcioleciu wieku nowego. 1912 t. 186), *Przegl. Powsz.* (1902), *Przegl. Warsz.* (1922-1925; tu m. in.: Mickiewicz i Puszkina. 1922 t. 3), *Przegl. Współcz.* (1924-1926, 1930, 1932), *Przew. Bibliogr.* (1914, 1926), *Przew. Nauk. i Lit. dod. Gaz. Tor., Gaz. Codz. i Przyjaciela* (1902,

1906; tu m. in.: Nienawiść wyznaniowa za Zygmunta III. Szkic obyczajowy i literacki. 1902 s. 403-418, 499-509, 595-610), *Reformacja w Pol.* (1921-1922, 1924, 1926, 1934-1935), *Roczn. Lit. za r. 1933* (1934), *Roczn. Tow. Przyj. Nauk w Poz.* (1903), *Rok Polski* (1916), *Rozpr. AU Wydz. Filol.* (1892-1902, 1904-1905, 1910-1911, 1916-1917, 1919, 1935), *Rozpr. AU Wydz. Hist.-Filoz.* (1898), *Ruch Lit.* (1926-1933, 1936-1937; tu m. in.: Prawda o „Bogurodzicy”. 1936 nr 3; Do prawdy o „Bogurodzicy”. 1936 nr 5; Na „głosę” glos „prawdy”. 1937 nr 1), *Sfinks* (1908), *Slavia* (Praga 1922-1934, 1938), *Slavia Occidentalis* (1925-1928), *Slavische Rundschau* (Berlin 1934, 1936-1938), *Słowo* (1902), *Słowo Pol.* (1902-1903, 1905-1907, 1924), *Spr. z Czynności i Posiedzeń AU* (1891-1897, 1899, 1901-1904, 1906, 1910-1911, 1913, 1915-1918, 1931; tu streszcz. referatów), *Spr. z Posiedzeń Tow. Nauk. Warsz.* (1912), *Der Türmer* (Stuttgart 1906), *Tyg. Ilustr.* (1904, 1908, 1912), *Ungarische Jahrbücher* (Berlin 1923-1924, 1926), *Věstník slovanských starožitností* (Praga 1899), *Weltwirtschaftliches Archiv* (Jena 1917), *Wiad. Lit.* (1925, 1927, 1933-1938), *Wiad. Pol.* (Piotrków 1916-1918), *Wisła* (1892, 1896, 1898, 1900, 1903-1904), *Zapysky Naukovooho Towarystwa imeny Szewczenka* (Lw. 1913), *Zeitschrift des Vereins für Volkskunde* (Berlin 1891-1896, 1900-1913), *Zeitschrift für Ortsnamenforschung* (Monachium 1926-1927, 1935), *Zeitschrift für Osteuropäische Geschichte* (Wr. 1933-1935), *Zeitschrift für Politik* (Berlin 1915), *Zeitschrift für Slavische Philologie* (Lipsk 1929-1938), *Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung* (Getynga 1908, 1910-1911, 1913-1914, 1918, 1923).

Ponadto w książkach i wydawnictwach zbiorowych: K. Badecki: Literatura mieszczańska w Polsce XVII w. Monografia bibliograficzna. Lw. 1925 (tu: Słowo wstępne), *Charitas. Książka zbior.* Petersb. 1894, A. Dygasiński: Dzieła. Oprac. W. Wolert. Kr.-W-wa 1926 (w t. 1: Przedmowa), *Enc. pol.* T. 2, 4, 21 (1912, 1915, 1918), *Enc. słownik wyrazów obcych.* Wyd. Trzaska, Evert i Michalski. W-wa 1939 (tu wstęp: O wyrazach obcych), W. Feldman: Deutschland, Polen und die russische Gefahr. Berlin 1915 (tu: Przedmowa), *Źagacie Festschrift. Zbornik u slavu Vatroslava Źagacia.* Berlin 1908 (tu: Roty sądowe polskie XV w.), *Księga jubileuszowa ku czci L. Krzywickiego.* W-wa 1924 (tu: Podanie a zmyślenie.), *Księga pamiątk. ku czci B. Orzechowicza.* T. 1. Lw. 1916 (tu: Cechy literatury szlacheckiej i miejskiej w. XVII), *Księga pamiątk.*

- na 75-lecie „Gaz. Rolniczej”. 1861-1935. W-wa 1938 (tu: Staropolska kultura wsi.), *Kultura staropolska*. Kr. 1932, A. Mickiewicz: Poetische Werke. T. 1. Monachium 1919 (tu: Przedmowa); toż wyd. nast. Monachium 1922, T. T. Jeż (Z. Miłkowski): Od kolebki przez życie. T. 1. Kr. 1936 (tu: Przedmowa), A. Nossig: Die Tragödie des Gedankens. Berlin 1904 (tu: Przedmowa), *PAU Enc. pol.* T. 21. Cz. 1-2. (1935-1936), *Pamięci W. Feldmana*. Kr. 1922 (tu: Historyk literatury), *Pam. Zjazdu Literatów i Dziennikarzy Pol.* T. 1. Lw. 1894, *Pam. III Zjazdu Historyków Pol. w Kr.* Kr. 1900, *Podręczna enc. kościelna*. T. 1-8. W-wa 1904-1906, *Polska, jej dzieje i kultura*. W-wa 1927-1928 (tu: Ogólne tło kultury XII-XVI w.; Tło ogólne kultury polskiej w l. 1796-1863), *Polska w kulturze powszechnej*. Cz. 1. W-wa 1918, *Pol. słownik ortograficzny*. Wyd. Trzaska, Evert i Michalski. W-wa 1937 (tu: Przedmowa); toż wyd. nast. W-wa 1947, *Prywit I. Frankowy w 40-litciej pracy. 1874-1914*. Lw. 1916 (tu: Epopeja bazylikańska. Nieznany obraz literatury rusko-polskiej), *Puszkina 1837-1937*. T. 2. Kr. 1939 (tu: Puszkina, Mickiewicz, Falconet), *Słowniczek morski*. Tor. 1935 (tu: Przedmowa), *Storia Universale*. Mediolan 1914 (tu: L'ingresso degli slavi nella storia), J. Tuwim: Cztery wieki fraszki polskiej. W-wa 1937 [1936] (tu: Przedmowa); toż wyd. nast. W-wa 1957, *W obronie wolności szkół akademickich*. Kr. 1933, A. Wańczura: Szkolnictwo w starej Rusi. Lw. 1923 (tu: Przedmowa), *Weltgeschichte*. T. 1. Berlin 1908 (tu: Die Slavischen Völker), z. 130-133 Berlin 1912 (tu: Eintritt der Slaven in die Weltgeschichte), *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 37/38 (1904/1906), *Wielka lit. powsz. pod red. S. Lama*. W-wa 1929 (tu: Przedmowa), *Zjazd naukowy im. J. Kochanowskiego*. Kr. 1930, *Życie i prace J. Karłowicza*. W-wa 1904.
6. Rozmyślenia o żywocie Pana Jezusa. Z rękopisu grekokatolickiego kapituły przemyskiej wyd. ... Kr. 1907 *BPP* 54.
7. J. T. Trembecki: Wirydarz poetycki. Z rękopisu [...] L. Mizerskiego wyd. ... T. 1-2. Lw. 1910-1911 *Zabytki Piśmiennictwa Pol.* 4, 5.
8. W. Potocki: Wiersze. Wyd. i objaśnił... Kr. 1920 *BN I*, 19. Wyd. 2 rozszerz. pt. Wiersze wybrane. Kr. 1924 *BN I*, 19.
9. M. Rej: Pisma prozą i wierszem. Wybrał i objaśnił... Kr. 1921 *BN I*, 40. Wyd. 2 pomnożone Kr. 1926 [1927] *BN I*, 40.
10. Sielanka polska XVII w. Szymon Simonides — Bartomiej Zimorowic — Jan Gawiński. Oprac. i objaśnił... Kr. 1922 *BN I*, 48.
11. Polska proza średniowieczna. Wyd. i objaśnił... Kr. 1923 *BN I*, 68.
12. Średniowieczna pieśń religijna polska. Kr. 1923 *BN I*, 65.
13. J. Kochanowski: Pisma zbiorowe. T. 1-2. W-wa 1924.
14. J. Ch. Pasek: Pamiętniki. Wstęp i objaśnienia... Kr. 1924 *BN I*, 62. Wyd. 2 na podstawie rękopisu zmien. i popr. Kr. 1928 [1927] *BN I*, 62.
15. J. Kochanowski: Treń. Tekst na podstawie wyd. z 1585 oprac. ... W-wa 1923 *Wielka Bibl.* 8.
16. W. Potocki: Wojna chocimska. Z autografu wyd. i oprac. ... Kr. 1924 *BN I*, 75.
17. J. Kochanowski: Poematy. Satyr. Zgoda. Szachy. Proporzec. Muzy. W-wa 1924 *Wielka Bibl.* 47.
18. M. Rej: Kupiec. Wyd. R. Kotula i... Kr. 1924 *BPP* 77.
19. S. Zimorowicz: Roksolanki. Kr. 1924 *BN I*, 73.
20. A. Malczewski: Maria. Powieść ukraińska. Ze wstępem i objaśnieniami... Lw. 1925.
21. J. Kochanowski: Satyr. Zgoda. Muza. Tekst oprac. wg wyd. z 1585... W-wa 1926 *Wielka Bibl.* Dział 2 nr 23.
22. Słowo o wyprawie pułku Igora. Przeł. J. Tuwim. Wstępem i objaśnieniami opatrzył... Kr. 1928 *BN II*, 50.
- Ponadto wydawał teksty językowe czeskie i litewskie.

Prace edytorskie

1. Kazania świętokrzyskie. *Prace Filol.* t. 3 (1891) i odb.
2. Co nowego. Zbiór anegdot polskich z r. 1650. Kr. 1903 *BPP* 48.
3. Facecje polskie z r. 1624. Kr. 1903 *BPP* 47.
4. Sejm piekielny, satyra obyczajowa (1622). Kr. 1903 *BPP* 45.
5. W. Potocki: Ogród fraszek. Wyd. zupełne. T. 1-2. Lw. 1907.

Listy i materiały

1. Do A. Pawińskiego z 1878. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory W. Górskiego.
2. Do W. Kętrzyńskiego 14 listów z 1881-1904. Rkps Ossol. sygn. 6206/II.
3. Do O. Balzera 23 listy z 1885-1931. Rkps Ossol. sygn. 7663/II.
4. Do J. Łosia 10 listów z 1887-1927. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2285 t. 1.
5. Do T. Wierzbowskiego z 1890. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 1881 t. 11.
6. Do Z. Celichowskiego 39 listów z 1890-1916. Rkps Bibl. Kórn. sygn. AB 5.
7. Do redakcji *Kwart. Hist.* 4 listy z 1891. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2808.
8. Do O. Balzera 4 listy z 1891-1893. Rkps Ossol. sygn. 7700/II.
9. Do H. Łopacińskiego listy z 1891-1903. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2269, 2273.
10. Do J. Kwietniewskiego z 1893. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory Dynowskich.
11. Do T. Wierzbowskiego z 1894. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 1881 t. 14.
12. Do I. Chrzanowskiego 94 listy z 1894-1938 i b. d. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7208/I.
13. Do L. Rydla 5 listów z 1894-1895. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7260/I.
14. Do H. Łopacińskiego 3 listy z 1895-1896. Rkps Bibl. Łopacińskiego w Lubl. sygn. 606.
15. Do J. Karłowicza z 1896. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory Dynowskich.
16. Do K. Potkańskiego 4 listy z 1897-1903. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2197.
17. Do A. Mierzyńskiego z 1898. Rkps Bibl. Miejska W-wy sygn. 65.
18. Do S. Windakiewicz z 1898. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 158/59.
19. Do L. Bernackiego 83 listy z 1901-1939. Rkps Ossol. sygn. 7030/II.
20. Do redakcji *Kur. Lw.* z 1902. Rkps Ossol. sygn. 7191/II.
21. Do H. Struvego kartka z 1902. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 1/60.
22. Do F. Hoesicka 4 listy z 1902-1919. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7120.
23. Do W. Feldmana 54 listy z 1904-1919 i b. d. Rkps Ossol. sygn. 12277/III.
24. Do O. Balzera 9 listów z 1904-1926. Rkps Ossol. sygn. 7705/II.
25. Do W. Bełzy z 1905. Rkps Ossol. sygn. 12647/II.
26. Do H. Dąbczańskiej z 1907. Rkps Ossol. sygn. 12234/II.
27. Do M. Dynowskiej 6 kart pocztowych z 1907, 1909-1912. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory Dynowskich.
28. Do F. Kręka z 1908. Rkps Ossol. sygn. 12666/III.
29. Do S. Bełzy z 1908. Rkps Ossol. sygn. 12666/III.
30. Do I. Radlińskiego z 1909. Rkps Bibl. Miejska W-wy sygn. 30.
31. Do F. Hoesicka 3 listy z 1911, 1912, 1918. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2690, 2692, 2717.
32. Do A. Guttrego 3 listy z 1916. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2736.
33. Do S. Zakrzewskiego z 1917. Rkps Ossol. sygn. 7343/II.
34. Do A. Czołowskiego z 1919. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5475/IV.
35. Do M. Feldmanowej 9 listów z 1919-1931. Rkps Ossol. sygn. 12286/III.
36. Do J. Czubka z 1922. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 100/59.
37. Do W. Bełzy z 1931. Rkps Bibl. Miejska w Bydg. sygn. 167.
38. Do K. Olechowicza 2 listy z 1932. Rkps Bibl. Miejska w Bydg. sygn. 1619.
39. Do M. Bechzyc-Rudnickiej z 1937 z uwagami filologicznymi dot. „Malwerza raweńskiego owieczek dwanaście”. Ogl. *Kamena* 1959 nr 11.
40. Do I. Franki 6 listów. Rkps Arch. Lit. w Kijowie sygn. 14/59.
41. Do M. Padalińskiego 6 listów. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2846.
42. Do B. Ulanowskiego b. d. Rkps Bibl. PAN w Kr. dawna sygn. PAU 2402.
43. Do L. Malinowskiego b. d. Rkps Bibl. PAN w Kr. dawna sygn. PAU 2520.
44. Do S. Ciszewskiego b. d. Rkps Bibl. PAN w Kr. dawna sygn. PAU 2780.
45. Do nieznanego adresata. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5997/III.
46. Od (do?) R. Hubego 31 listów z 1866, 1884, 1887-1899. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 5007.

47. Pokwitowanie odbioru honorarium z 1918. Rkps Ossol. sygn. 12277/III.

48. Pobieżny spis wydawnictw A. Brücknera (autograf). Rkps Ossol. sygn. 12277/III.

49. Dokumenty dotyczące śmierci A. Brücknera. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 115/60.

OPRACOWANIA

W. T. WISŁOCKI: Bibliografia prac A. Brücknera. W: *Studia staropolskie. Księga ku czci A. Brücknera*. Kr. 1928 i odb. [Rec. Eg. *Słowo Pol.* 1928 nr 113; T. Steczyński. *Ruch Lit.* 1928 nr 4].

E. G.: Dr Brückner o literaturze polskiej. *Kraj* 1883 nr 37. — Z. P.: Literatura polska w Niemczech. *Gaz. Pol.* (Czerńowiec) 1883 nr 3. — *Roczn. Zarządu AU w Kr.* 1890 s. 36-37 [tu: bio- i bibliografia]. — Odkrycia prof. Brücknera na polu literatury polskiej. *Dzien. Pol.* 1891 nr 11; toż *Kur. Pol.* 1891 nr 13. — *Gaz. Radomska* 1892 nr 42. — *Kur. Lw.* 1892 nr 139 [art. z okazji objęcia katedry języków słowiańskich w Berlinie]. — I. CHRZANOWSKI: Echa dawnych wieków. *Kur. Warsz.* 1902 nr 278. — B. PRUSIĆ: Dr A. Brückner. *Česká revue* 1902. — M. KAWCZYŃSKI: Jeszcze o folklorze i historii literatury. Kr. 1903. — W. FELDMAN: Krytyka i krytycy. A. Brückner. Sylwetka. *Ogniw* 1904/1905 nr 2. — A. NOWACZYŃSKI: Odkopaliska literackie w Polsce. *Lit. i Sztuka* 1907 nr 4 dod. *Nowej Gaz.* nr 84. — S. WASYLEWSKI: Prof. Brückner. W 60 rocznicę urodzin. *Gaz. Por.* 1916 nr 2709, 2711. — Zum 60. Geburtstag von A. Brückner. *Polnische Blätter* (Berlin) 1916 t. 2 s. 126. — *Spr. Tow. Nauk. we Lw.* t. 1 (1921) s. 46 [tu bio- i bibliografia].

A. Ch. *Kur. Pol.* 1926 nr 42. — F. BIELAK: A. Brückner (1856-1926). *Głos Narodu* 1926 nr 32. — (fb) [F. BOSTEL]. *Słowo Pol.* 1926 nr 40. — I. CHRZANOWSKI: Dwa przyczynki do bibliografii prac naukowych A. Brücknera. *Przew. Bibliogr.* 1926 nr 6 s. 228. — I. CHRZANOWSKI. *Ruch Lit.* 1926 nr 3. — R. DYBOSKI. *Slavonic Review* (Londyn) t. 4 (1926) s. 686-689 i odb. — J. KRZYŻANOWSKI: Prace literackie A. Brücknera. W 70 rocznicę urodzin uczonego. *Przeł. Współcz.* 1926 t. 17 s. 161-177 i odb. — J. KRZYŻANOWSKI: A. Brückner. W 70 rocznicę urodzin wielkiego uczonego. *Lit. i Sztuka* dod. *Ziemi Lubel.* 1926 nr 25 i odb. — A. LANGE. *Dzień Pol.* 1926 nr 77. — G. MAVER. *L'Europa Orientale* (Rzym) 1926. — A. MUENICH. *Mestwin* dod. *Słowa Pomorskiego* 1926 nr 7. — W. PIOTROWICZ. *Słowo*

(Wil.) 1926 nr 116. — M. RETTINGER. *Wiad. Lit.* 1926 nr 6. — T. SINKO. *Czas* 1926 nr 47. — T. SINKO. *Kur. Lit.-Nauk.* 1926 nr 10 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — F. SZYFMANOWNA: Note et appunti. *Rivista di Letterature Slave* (Rzym) 1926 s. 502-504. — *Gaz. Lit.* 1926 nr 2. — M. ROLLE: Brückner o trójcy naszych romantyków. *Gaz. Lw.* 1927 nr 281-282. —

R. BERGEL: Jubileuszowy dar prof. A. Brücknera. *Mysł Nar.* 1928 nr 6. — K. CZACHOWSKI: Ku czci Brücknera. *Czas* 1928 nr 31. — Z. DĘBICKI. *Kur. Warsz.* 1928 nr 25. — S. DOBRZYCKI: Pięćdziesiąt lat pracy A. Brücknera. *Lit. i Sztuka* dod. *Dzien. Poz.* 1928 nr 4. — P. G. [P. GRZEGORCZYK]. *Gaz. Warsz.* 1928 nr 32. — K. KREJČI. *Slovanský přehled* (Praga) 1928 s. 157-158. — J. KRZYŻANOWSKI. *Pologne Littéraire* (W-wa) 1928 nr 23-24. — Z. ŁEMPICKI. *Droga* 1928 nr 3. — S. WASYLEWSKI: Pomnożyciele kultury polskiej. Złote gody A. Brücknera. *Dzien. Poz.* 1928 nr 24. — *Czas* 1928 nr 20. — *Dzień Pol.* 1928 nr 27. — *Express Por.* 1928 nr 29. — *Gaz. Gdańska* 1928 nr 27. — *Gaz. Warsz.* 1928 nr 32. — *Głos Narodu* 1928 nr 24. — *Ilustr. Kur. Codz.* 1928 nr 23/24. — *Kur. Poz.* 1928 nr 46. — *Kur. Warsz.* 1928 nr 25. — Jubileusz prof. Brücknera. Uroczystość w Berlinie. *Kur. Wil.* 1928 nr 24. — *Lit. i Sztuka* dod. *Dzien. Poz.* 1928 nr 4. — *Naprzód* 1928 nr 20. — *Polonia* 1928 nr 8. — *Zwiastun Ewangeliczny* 1928 nr 7. —

W. PIOTROWICZ: W nawiasie literackim. Wil. 1930 s. 113-115. — P. [L. POMIROWSKI]. *Polska Zbrojna* 1930 nr 15 dod. lit. — P. SMOLIK: A. Brückner laureat nagrody literackiej m. Łodzi na rok 1930. *Dzien. Zarządu m. Łodzi* 1930 nr 16 s. 313-314. — Prof. Brückner laureatem m. Łodzi. *Dzien. Lw.* 1930 nr 104. — *Gaz. Warsz.* 1930 nr 107. — *Głos Narodu* 1930 nr 99. — Prof. A. Brückner o swej nagrodzie literackiej. *Kur. Łódzki* 1930 nr 121. — *Przew. Hist.-Prawniczy* 1930 nr 2. — W pracowniach pisarzy polskich. *Wiad. Lit.* 1930 nr 21 [odpowiedz na ankietę].

E. CZEKAŁSKI: Legendy i fakty. *Dzień Pol.* 1931 nr 168. — J. WIDAJEWICZ: Skąd pochodzi prof. A. Brückner. *Tęcza* 1931 nr 24. — *Kur. Warsz.* 1931 nr 139. — Uczczenie zasług prof. A. Brücknera. *Gaz. Pol.* 1933 nr 33. — Wręczenie złotego medalu prof. A. Brücknerowi. *Pam. Lit.* R. 30 (1933) s. 157. — Złoty medal prof. A. Brücknera. *Wiad. Hist.* 1933 nr 47. — T. GRABOWSKI: Krytyka literacka w Polsce w epoce realizmu i modernizmu. (1863-1933). *Poz. 1934 Prace Komisji Filol. Poz. Tow. Przyj. Nauk.* t. 6 z. 2. —

[Z ankiety noworocznej *Kur. Warsz.*, *Kur. Powsz.* 1934 nr 4.

G. MAVER: A. Brückner. *L'Europa Orientale* (Rzym) 1936 s. 148-149. — W. A. MÜNNICH: A. Brückner w osiemdziesięciolecie urodzin. *Dzien. Poz.* 1936 nr 227. — L. SILBERSTEIN. *Le Monde Slave* (Paryż) 1936 nr 1. — M. SZYJKOWSKI: Jubilaci. *Kur. Warsz.* 1936 nr 53. — V. B. [B. VYDRA]: Jubileusz. *Slovanský přehled* (Praga) 1936 s. 33-34. — S. WASYLEWSKI: Dziewiąty krzyżyk prof. Brücknera. *Gaz. Pol.* 1936 nr 284. — *Oświata i Wychow.* 1936 nr 1. — *Pologne Littéraire* (W-wa) 1936 nr 113-114.

(Nekrologi:) A. BAR. *Kultura* 1939 nr 24; F. BIELAK: *Silva Rerum* 1938/1939 s. 236-238; E. BOEHME. *Osteuropa* (Berlin) 1938/1939 nr 10; T. BUJNICKI. *Słowo* (Wil.) 1939 nr 143; I. D. *Ilustr. Kur. Codz.* 1939 nr 146; G. K. jun. *Mies. Pedagog.* 1939 nr 6/7; P. GRZEGORCZYK. *Mysł Nar.* 1939 nr 24; J. HORÁK. *Český časopis historický* (Praga) 45 (1939) z. 2; J. KOLLER. *Dzien. Poz.* 1939 nr 121; S. LAM. *Nowa Książka* 1939 z. 6; T. LEHR-SPLAWIŃSKI. *Jezyk Pol.* 1939 z. 4; Z. LEMPICKI. *Kur. Warsz.* 1939 nr 143; (mr.): Prasa niemiecka przemilczała śmierć prof. Brücknera. *Ilustr. Kur. Codz.* 1939 nr 171; A. TRETIK. *Neofilolog* 1939 nr 2; J. TUROWICZ. *Głos Narodu* 1939 nr 180; S. WASYLEWSKI. *Gaz. Pol.* 1939 nr 145; S. WASYLEWSKI: Olbrzym. *Gaz. Warsz.* 1939 nr 147; W. N. *Naprzód* 1939 nr 154; *Ilustr. Kur. Codz.* 1939 nr 144; *Kronika Polski i Świata* 1939 nr 23; *Polonista* 1939 z. 3.

ANNA CHOR. [A. CHOROWICZOWA]: Wielka gwiazda nauki polskiej A. Brückner i jego dzieła. *Kur. Pol.* 1939 nr 145. — I. CHRZANOWSKI: Olbrzym polskiej nauki. *Tęcza* 1939 nr 8. — K. CZACHOWSKI: Filolog jako artysta. *Wiad. Lit.* 1939 nr 25; przedr. w książce: Pod piórem. Kr. 1947. — M. HEYMANOWSKI: O stylu i języku A. Brücknera. *Kur. Lit.-Nauk.* 1939 nr 23 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — Z. KONARZEWSKI: Odkrywca „Kazań świętokrzyskich”. *Czas* 1939 nr 146. — J. ŁOŚ: Zaslugi prof. A. Brücknera w zakresie zbierania materiałów do historii języka polskiego. *Jezyk Pol.* 1939 z. 4. — T. SINKO: Tytan pracy naukowej. *Czas* 1939 nr 146. — S. SKWARCZYŃSKA: Ambasadorkowie polskości w Berlinie. *Kolumna Lit. Kur. Łódzkiego* 1939 nr 22. — T. WIWATOWSKI: Wizjoner nauki. *Życie i dzieło A. Brücknera. Kronika Polski i Świata* 1939 nr 24.

W. LEDNICKI: Life and Culture of Poland. Nowy Jork 1944 s. 99-101, 135-136. — R. POLLAK. *Spr. Poz. Tow.*

Przyj. Nauk. R. 13 (1945/1946) z. 1. — J. KRZYŻANOWSKI. *Pam. Lit.* R. 36 (1946) s. 60-73. — J. KRZYŻANOWSKI: A. Brückner. Prace i zasługi naukowe. *Spr. Tow. Nauk. Warsz.* Wyzd. 1, 1946 s. 44-45. — Wielki cień zza grobu. *Gaz. Lud.* 1946 nr 352. — H. BARYCZ: A. Brückner. Wspomnienie pośmiertne. *Kwart. Hist.* 1939/1945 i odb. Kr. 1947. — L. ŁAKOMY: Dyskusja dokoła Brücknera. *Polska Zach.* 1947 nr 5 s. 1-2; Replika: T. BRZOSKOWSKI. *Tamże* nr 11; W. KOCHAŃSKI. *Tamże* nr 9. — S. PIGON: O krzyż nad grobem Brücknera. *Tyg. Powsz.* 1948 nr 3. — J. OTRĘBSKI: A. Brückner. W dziesiątą rocznicę śmierci. *Slavia Occidentalis* t. 20 (1949) i odb. — T. KRUSZYŃSKI: Czy A. Brückner był nieomylny? *Jezyk Pol.* 1950 z. 3. — K. NITSCH. *Jezyk Pol.* 1950 z. . — J. KRZYŻANOWSKI. *Roczn. Tow. Nauk. Warsz.* 1938/1945 (1954) s. 173. — J. PETR: Slavista A. Brückner. (1856-1939). *Slovanský přehled* (Praga) 1956 nr 1. — J. UJDA: Prof. A. Brückner. W setną rocznicę urodzin. *Głos Katol.* 1956 nr 6. — M. VASMER: A. Brückner zum hundertsten Geburtstag. *Zeitschrift für Slavische Philologie* (Lipsk) t. 26 (1958) nr 2. — J. PARANDOWSKI: A. Brückner. W: Wspomnienia i sylwety. Wr. 1960. — T. ULEWICZ: O bibliografii pism A. Brücknera. *Ruch Lit.* 1960 nr 1/2. — J. FREJLICH: Samotnik berliński. W 25 rocznicę zgonu. *Wiadomości* (Londyn) 1964 nr 45. — jk [J. KRZYŻANOWSKI]. W: *Słownik folkloru pol.* Pod red. J. Krzyżanowskiego. W-wa 1965.

Litu-slavische Studien. A. WEBER. *Archiv für Slavische Philologie* (Berlin) t. 3 (1879) s. 185-200.

Źródła do dziejów literatury i oświaty w Polsce. L. WASILEWSKI. *Wisła* t. 6 (1892) s. 699-704. — W. NEHRING. *Kwart. Hist.* 1893 s. 321. — W. NEHRING. *Kwart. Hist.* 1896 s. 364-367. — A. MAZANOWSKI. *Przegl. Powsz.* 1897 t. 53 s. 392-400, 405-406.

Średniowieczna poezja łacińska w Polsce. K. MORAWSKI. *Muzeum* 1893 s. 589. — *Archivo Storico Italiano* (Florence) 1893. — *Kraj* 1893 nr 41. — W. NEHRING. *Kwart. Hist.* 1894 s. 95-98, 669-671. — I. CHRZANOWSKI. *Ateneum* 1895 t. 2 s. 142-156. — *Kraj* 1895 nr 5. — W. NEHRING. *Kwart. Hist.* 1896 s. 127-130. —

Kazania średniowieczne. A. KALINA. *Lud* t. 2 (1896) s. 85-88. — J. POLÍVKA. *Listy filologicke* (Praga) R. 24 (1897) s. 30-31.

Drobne zabytki języka polskiego XV w. F. KRČEK. *Lud* t. 5 (1899) s. 382-385. — F. KRČEK. *Pam. Lit. R.* 1 (1902) s. 477-479.

Starożytna Litwa. w. [S. WOMELA]. *Tydzien dod. Kur. Lw.* 1903 nr 52. — h. *Gaz. Pol.* 1904 nr 21. — J. K. KOCHANOWSKI. *Książka* 1904 nr 1. — N. O. *Przegl. Powsz.* 1904 t. 83 s. 292. — A. PROCHÁSKA. *Kwart. Hist.* 1904 s. 106-109. — S. ZDZIARSKI. *Lud* t. 10 (1904) s. 110-114. — S. ZDZIARSKI. *Muzeum* 1904 s. 275-279. — S. Z. *Krytyka* 1905 t. 2 s. 472-473.

O Piaście. J. F. GAJSLER. *Głos* 1898 nr 24. — F. PASTRNEK. *Listy filologicke* (Praga) R. 25 (1898) s. 416-417. — A. REMBOWSKI. *Bibl. Warsz.* 1898 t. 4 s. 364-368. — K. POTKAŃSKI. *Věstník slovanských starožitností* (Praga) 1899 z. 2. — K. POTKAŃSKI: Jeszcze o Piaście. *Kwart. Hist.* 1900 s. 1-16. — E. BOGUSŁAWSKI: Podanie o Piaście zapisane w kronice tzw. Gallusa i legenda o św. Germanie. *Spr. z Posiedzeń Tow. Nauk. Warsz. Wydz. Nauk Antropologicznych, Spol., Hist. i Filozof.* 1910 z. 2 i odb.

Cywilizacja i język. I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1901 nr 10. — S. DOBRZYCKI. *Przegl. Powsz.* 1901 t. 71 s. 388-392. — J. GOLL. *Český časopis historický* (Praga) P. 7 (1901) s. 469-477. — V. JAGIČ. *Archiw für Slavische Philologie* (Berlin) t. 23 (1901) s. 535-540. — L. KRZYWICKI. *Ateneum* 1901 t. 2 s. 994-996. — F. KRČEK. *Pam. Lit. R.* 1 (1902) s. 150-153. — A. BERR. *Zeitschrift für Deutsche Wortforschung* (Strasburg) t. 6 (1905) s. 374-375.

Spuścizna rękopiśmienna po W. Potockim. *Ateneum* 1899 t. 3 s. 553. — K. HECK. *Przegl. Powsz.* 1900 t. 68 s. 309-328, 1901 t. 69 s. 56-68.

Taniec Rzeczypospolitej Polskiej. S. DOBRZYCKI. *Przegl. Powsz.* 1902 t. 72 s. 249-251.

Apokryfy średniowieczne. W. NEHRING. *Kwart. Hist.* 1901 s. 527-530. — J. FIJALEK. *Pam. Lit. R.* 3 (1904) s. 657-680. — I. FRANKO. *Zapysky Naukovo-ho Towarystwa imeny Szewczenka* t. 65 (1905) s. 5-7.

Język W. Potockiego. S. DOBRZYCKI. *Przegl. Powsz.* 1901 t. 70 s. 402-406. — K. HECK: Prof. Brückner o W. Potockim. *Przegl. Powsz.* 1900 t. 68, 1901 t. 69 i nadb. *Lw.* 1901.

O najważniejszych postulatach historii literatury polskiej. A. WRZESIEŃ [A. LANGE]. *Gaz. Pol.* 1901 nr 211. — St. Z. [S. ZDZIARSKI]. *Przegl. Powsz.* 1902 t. 73 s. 283-284.

Tragedia moskiewska. ab. *Przew. Nauk. i Lit.* 1901 t. 1/2 s. 191-192. — I. CHRZANOWSKI. *Kłosa* 1901 nr 2. — IGN. CHRZ. [I. CHRZANOWSKI]. *Książka* 1901 nr 2. — S. DOBRZYCKI. *Przegl. Powsz.* 1902 t. 74 s. 91-95.

Geschichte der polnischen Literatur. A. ZIPPER. *Słowo Pol.* 1901 nr 526. — *Gegenwart* (Berlin) 1901 s. 303. — *Ilustracja Pol.* 1901 nr 8. — *Nowa Reforma* 1901 nr 273. — P. CHMIEŁOWSKI. *Pam. Lit. R.* 1 (1902) s. 325-338. — I. CHRZANOWSKI: Historia literatury polskiej dla Niemców. *Bibl. Warsz.* 1902 t. 1 s. 492-501. — IGN. CH. [I. CHRZANOWSKI]. *Tyg. Ilustr.* 1902 nr 8. — J. FLACH. *Muzeum* 1902 s. 36-40. — J. FLACH. *Das literarische Echo* (Berlin) 1902 s. 1673-1674. — R. F. KAINDL. *Allgemeines Literaturblatt* 1902 s. 687. — W. NEHRING. *Archiv für Slavische Philologie* (Berlin) 1902 s. 588-592. — W. NEHRING. *Studien zur vergleichenden Literaturgeschichte* (Berlin) t. 2 (1902) s. 362-370. — A. NOSSIG. *Wissenschaftliche Beilage zur Leipziger Zeitung* 1902 s. 448. — T. RITNER. *Słowo* 1902 nr 22-23. — W. SPASOWICZ. *Kraj* 1902 nr 1/2. — S. TARNOWSKI. *Kraj* 1902 nr 21-25. — S. TARNOWSKI. *Literarisches Zentralblatt* (Lipsk) 1902 kol. 138-140. — W. J. *Dzien. Poz.* 1902 nr 140, 143, 150, 159, 161, 164. — S. DOBRZYCKI. *Literarische Rundschau für das katholische Deutschland* 1903 nr 1 s. 20. — S. FRAENKL. *Zeit* (Wiedeń) 1903 z dn. 20 grudnia. — *Blätter für Gymnasialschulwesen* 1903 s. 504. — M. MURKO. *Euphorion* t. 11 (1904) s. 156-161. — STAUF v. d. MARCH. *Neue Bahnen* (Wiedeń) 1904 s. 407. — *Polen* (Wiedeń) 1917 s. 236-237.

Ezopy polskie. I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1902 nr 11. — Č. ZIBRT. *Časopis Musea Království Českého* (Praga) t. 77 (1903) s. 412-415. — F. KRČEK. *Pam. Lit. R.* 3 (1904) s. 310-314.

Literatura religijna w Polsce średniowiecznej. I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1902 nr 10. — I. CHRZANOWSKI. *Kur. Warsz.* 1902 nr 278. — I. CHRZANOWSKI. *Przew. Nauk. i Lit. dod. Gaz. Tor.* 1902 nr 11. — S. DOBRZYCKI. *Przegl. Powsz.* 1902 t. 76 s. 261-263. — H. GALLE. *Tyg. Ilustr.* 1902 nr 38 s. 760.

— J. BIDLO. *Český časopis historický* (Praga) t. 9 (1903) s. 220-222. — I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1903 nr 7. — J. FIJALEK. *Pam. Lit. R.* 2 (1903) s. 135-136. — S. ZDZIARSKI. *Głos* 1903 s. 769. — S. ZDZIARSKI. *Lud* t. 9 (1903) s. 413-415. — I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1904 nr 12. — J. FIJALEK. *Pam. Lit. R.* 3 (1904) s. 657-680. — S. PTASZYCKI. *Pam. Lit. R.* 3 (1904) s. 680-686. — J. POLÍVKA. *Listy filologicke* (Praga) t. 32 (1905) s. 143-151.

Psalterze polskie do połowy XVI w. I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1903 nr 7. — S. DOBRZYCKI. *Przegl. Powsz.* 1903 t. 80 s. 413-419. — J. FIJALEK. *Pam. Lit. R.* 3 (1904) s. 657-680.

Dzieje literatury polskiej w zarysie. BOL. GOR. [B. GORCZYŃSKI]. *Gaz. Warsz.* 1902 nr 287. — W. SPASOWICZ. *Kraj* 1902 nr 1-2; przedr. Pisma. T. 9. Petersburg. 1908 s. 65-77. — B. CHLEBOWSKI. *Książka* 1903 nr 8. — P. CHMIELEWSKI. *Ateneum* 1903 z. 2 s. 83-88. — I. CHRZANOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 42-44. — W. FELDMAN. *Przegl. Tyg.* 1903 nr 1 s. 8. — A. WRZESIEŃ [A. LANGE]. *Kur. Codz.* 1903 nr 25. — A. MAZANOWSKI. *Przegl. Powsz.* 1903 t. 79 s. 350-369. — T. PRAWDZICKI: Trzy najnowsze podręczniki historii literatury polskiej. *Krytyka* 1903 t. 2. — (z. s.) [Z. SARNECKI]. *Gaz. Lw.* 1903 nr 118. — S. ZDZIARSKI. *Słowo* 1903 nr 226. — *Czas* 1903 nr 77. — *Gaz. Lw.* 1903 nr 86. — *Gaz. Warsz.* 1903 nr 68, 128. — *Gaz. Świąteczna* 1903 nr 9. — *Ilustracja Pol.* 1903 s. 481. — *Kronika Rodz.* 1903 s. 316. — *Kur. Warsz.* 1903 nr 16. — *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 3, nr 4, nr 12, nr 23. — *Tyg. Mód i Powieści* 1903 s. 281. — L. CZARKOWSKI. *Poradnik Język.* R. 4 (1904) s. 23-27. — S. TARNOWSKI. *Przegl. Pol.* 1904 t. 151 s. 129-140. — I. FRANKO. *Zapysky Naukoho Towarystwa imeny Szewczenka* t. 63 (1905) s. 27-29. — A. S. [A. SCHROEDER]. *Nasz Kraj* 1907 t. 4 nr 20. — *Bluszcz* 1907 s. 533. — *Czas* 1907 nr 264. — *Nowa Reforma* 1907 nr 569. — *Nasz Kraj* 1907 t. 2 s. 620. — *Słowo* 1907 nr 319. — B. CHLEBOWSKI. *Książka* 1908 nr 1. — *Pam. Lit. R.* 7 (1908) s. 209. — F. ŚWIAT 1924 nr 42. — W. HAHN. *Muzeum* 1924 s. 218. — el. [E. LAND]. *Wiad. Lit.* 1924 nr 21. — J. LORENTOWICZ. *Express Por.* 1924 nr 234. — R. BERGEL. *Głos Narodu* 1925 nr 138. — I. CHRZANOWSKI. *Przegl. Warsz.* 1925 nr 41 s. 213-220. — I. CHRZANOWSKI. *Slavia* (Praga) t. 4 (1925) s. 169-177. — Ks. T. K. [T. KARYŁOWSKI]. *Przegl. Powsz.* 1925 t. 165 s. 238-239. — M. KRIDL. *Tyg. Ilustr.* 1925 s. 95. — M. S. *Słowansky*

přehled (Praga) 1925 s. 63. — T. SINKO. *Czas* 1925 nr 126. — Z. SZMYDTOWA. *Ruch Lit.* 1926 nr 7 s. 211-212. — R. *Kur. Lit.-Nauk.* 1928 nr 20 dod. *Ilustr. Kur. Codz.*

Legendy o Cyrylu i Metodym. K. CZAYKOWSKI: Z powodu nowego poglądu na apostołów słowiańskich. *Przegl. Powsz.* 1903 t. 80 s. 182-206, 388-412, 1904 t. 83 s. 213-237, 395-422. — J. GÓRKA: Święci Cyryl i Metody wobec artykułów A. Brücknera. *Dwutyg. Katechetyczny i Duszpasterski* 1903 s. 679-685, 711-716. — J. ŚWINCICKI. *Żywaja Mysl* 1903 nr 12. — V. JAGIĆ. *Archiv für Slavische Philologie* (Berlin) t. 28 (1906) s. 161-255.

Przyczynki do słownictwa polskiego. I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1904 nr 6. — h. *Gaz. Pol.* 1904 nr 189. — S. DOBRZYCKI. *Przegl. Powsz.* 1905 t. 86 s. 231-235.

Z dziejów języka polskiego. I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1903 nr 10. — (L.) [J. LORENTOWICZ]. *Kur. Codz.* 1903 nr 279. — dr. Z. *Przegl. Powsz.* 1903 t. 79 s. 118. — R. ZAWILIŃSKI: Prof. Brückner o znaczeniu i stanowisku języka polskiego. *Poradnik Język.* 1903 s. 105-107. — S. ZDZIARSKI. *Lud* t. 9 (1903) s. 197-198. — *Gaz. Warsz.* 1903 nr 314. — L. CZARKOWSKI. *Poradnik Język.* 1904 s. 7-10. — F. KRČEK. *Muzeum* 1904 s. 363-367. — J. POLÍVKA. *Listy filologicke* (Praga) t. 21 (1904) s. 302-304. — H. ULASZYN. *Izwestija otdielenija ruskogo jazyka i słowiesnosti* (Petersb.) t. 12 (1907) s. 485-491.

Geschichte der russischen Literatur. A. LUTHER. *Das Literarische Echo* (Berlin) 1905 s. 325-328. — K. D. *Literarisches Zentralblatt* (Lipsk) t. 56 (1905) kol. 1752-1753. — A. WESSELOFSKI. *Archiv für Slavische Philologie* (Berlin) t. 28 (1906) s. 128-138. — S. DOBRZYCKI. *Literarische Rundschau für das katholische Deutschland* 1907 nr 8. — Č. [A. ČERNÝ]. *Słowansky přehled* (Praga) 1908 s. 47-48. — I. CHRZANOWSKI: Życie duchowe Rosji w świetle rosyjskiej literatury pięknej. *Przegl. Nar.* 1908 t. 1 s. 317-331, 436-451. — J. LEGRAS. *Revue Critique* t. 68 (1909) s. 256. — PRIJATELIJ. *Zeitschrift für vergleichende Literatur-Geschichte* (Berlin) t. 18 (1910) nr 1-2.

Mikołaj Rej. *Słowo Pol.* 1904 nr 487 s. 7. — I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1905 nr 12. — S. DOBRZYCKI. *Pam. Lit. R.* 4 (1905) s. 521-539; też w: *Pamięci Mikołaja Reja z Nagłowic 1505-1569*. Lw.

1906 s. 135-153. — I. FRANKO. *Zapysky Naukoho Towarystwa imeny Szewczenka* t. 67 (1905) s. 12-14. — *Rodzina i Szkola* 1905 s. 331. — S. DOBRZYCKI. *Przegl. Powsz.* 1906 t. 92 s. 92-97. — W. JABLONOWSKI. *Gaz. Pol.* 1906 nr 31. — W. JABLONOWSKI. *Dzien. Kijowski* 1906 nr 65. — J. KALLENBACH. *Kwart. Hist.* 1906 s. 297-311. — F. KRČEK. *Muzeum* 1906 t. 1 s. 279-283. — J. LORENTOWICZ. *Nowa Gaz.* 1906 nr 178, 181, 187. — W. NEHRING. *Archiv für Slavische Philologie* (Berlin) t. 28 (1906) s. 139-142. — S. TARNOWSKI. *Przegl. Pol.* 1906 t. 161 s. 157-165. — R. ZAWILIŃSKI. *Poradnik Język.* t. 6 (1906) s. 28-30. — *Biesiada Lit.* 1906 nr 1.

O literaturze rosyjskiej i naszym do niej stosunku. Z. D. [Z. DEBICKI]. *Bibl. Warsz.* 1906 t. 2 s. 590-593. — W. JABLONOWSKI. *Książka* 1906 nr 4. — W. JABLONOWSKI. *Rola* 1906 nr 5. — W. PRÖKESCH. *Nowa Reforma* 1906 nr 131. — S. ZDZIARSKI. *Świat Słowiański* 1906 t. 2 s. 222-224. — *Dzien. Pol.* 1906 nr 66. — *Gaz. Lw.* 1906 s. 590-593. — *Mies. Szkoły Lud.* 1906 s. 24. — *Mysł Niepodległa* 1906 nr 2. — *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1906 nr 171. — *Reforma* 1906 nr 63. — *Słowo Pol.* 1906 nr 250. — W. KOSIAKIEWICZ. *Słowo* 1907 nr 218 s. 2-3.

Różnowiercy polscy. A. S. *Zwiastun Ewangeliczny* 1905 s. 219-220. — I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1905 nr 4; toż *Przew. Nauk. i Lit.* 1905 s. 32. — I. FRANKO. *Zapysky Naukoho Towarystwa imeny Szewczenka* t. 66 (1905) s. 26-27. — T. GRABOWSKI. *Przegl. Pol.* 1905 t. 156 s. 147-149. — K. JARECKI. *Słowo Pol.* 1905 nr 194. — M. SYNORADZKI. *Gaz. Warsz.* 1905 nr 29. — *Mysł Niepodległa* 1906 nr 2 s. 91-93. — T. GRABOWSKI. *Kwart. Hist.* 1908 s. 93-96. — M. KLINOWSKA. *Nowe Książki* 1962 nr 18 s. 1099-1100. — P. KUNCEWICZ. *Współczesność* 1962 nr 24 s. 2, 15. — stg. [S. GRZESZCZUK]. *Ruch Lit.* 1963 nr 2 s. 103. — J. RYTEL. *Przegl. Hum.* 1963 nr 2 s. 145-146. — Z. SZCZENIOWSKI. *Tyg. Powsz.* 1963 nr 5 s. 5.

Dzieje języka polskiego. t. o. *Tydzien dod. Kur. Lw.* 1906 nr 46. — I. CHRZANOWSKI. *Kur. Warsz.* 1907 nr 1. — Z. D. [Z. DEBICKI]. *Bibl. Warsz.* 1907 t. 3 s. 387-393. — Z. D. [Z. DEBICKI]. *Gaz. Pol.* 1907 nr 58. — S. DOBRZYCKI. *Przegl. Powsz.* 1907 t. 95 s. 387-391. — W. G. [W. GOMULICKI]. *Kraj* 1907 nr 40. — K. Kr. *Nasz Kraj* 1907 t. 3 nr 2. — A. LANGE. *Świat* 1907 nr

26. — J. ŁOŚ. *Czas* 1907 nr 33. — m. *Krytyka* 1907 t. 1 s. 390-393. — S. MATUSIAK. *Lud* t. 13 (1907) s. 49-55. — H. ULASZYN. *Archiv für Slavische Philologie* (Berlin) t. 29 (1907) s. 440-444. — *Tyg. Ilustr.* 1907 nr 1. — J. BAUDOUIN DE COURTENAY. *Roczn. Slawist.* 1908 s. 90-121. — H. ULASZYN. *Książka* 1908 nr 2. — H. ULASZYN. *Roczn. Slawist.* 1908 s. 66-89. — J. KLEINER. *Kronika Powsz.* 1913 nr 52. — E. CZEKAŁSKI. *Świat* 1914 nr 12. — A. FISCHER. *Gaz. Lw.* 1914 nr 30. — J. M. *Dzień* 1914 nr 23. — F. KRČEK. *Książka* 1914 nr 3. — P. MA-CZEWSKI. *Gaz. Warsz.* 1914 nr 21. — OTREMBOWSKI. *Ruskij Filologicznyj Wistnyk* t. 71 (1914) s. 592-598. — J. ROZWADOWSKI. *Język Pol.* 1914 z. 2/3. — K. CZACHOWSKI. *Express Ilustr.* 1928 nr 1/2. — W. BLACHUT. *Życie Lit.* 1961 nr 8.

Filologia i lingwistyka. H. ULASZYN: *Filologia i lingwistyka* prof. A. Brücknera. Szkic polemiczny. Kr. 1910. — T. BENNI. *Książka* 1911 nr 11.

Russlands geistige Entwicklung im Spiegel seiner schönen Literatur. I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1908 nr 9. — J. FOLPRECHT. *Hlidka času* R. 3 (1908) nr 21. — jpa. *Slovanský přehled* (Praga) 1908 s. 431.

Jana hr. Potockiego prace i zasługi naukowe. A. B. *Przegl. Powsz.* 1912 t. 113 s. 471. — B. OLSZEWICZ. *Ziemia* 1912 s. 211-212. — *Wisła* 1912 nr 3. — K. WOJCIECHOWSKI. *Pam. Lit. R.* 12 (1913) s. 106-108.

Die Wahrheit über die Slavenapostel dargestellt. J. LEGRAS. *Revue Critique d'Histoire et de Littérature* (Paryż) t. 45 (1913) s. 432. — J. BIDLO. *Časopis Matice moravské* (Brno) t. 28 (1914) s. 101-107. — K. [K. NITSCH]. *Roczn. Slawist.* 1914/1915 s. 208. — F. PASTRNEK. *Deutsche Literaturzeitung* (Berlin) t. 36 (1915) s. 1122-1127.

Grafika i ortografia. J. ROZWADOWSKI. *Roczn. Slawist.* 1914/1915 s. 143. — *Spr. z Czynności i Posiedzeń AU w Kr.* 1915 z. 2 s. 2.

Wpływy języków obcych na język polski. J. ROZWADOWSKI. *Roczn. Slawist.* 1914/1915 s. 143. — *Spr. z Czynności i Posiedzeń AU w Kr.* 1915 z. 2 s. 2.

O język obcy. J. JAKÓBIEC: O język obcy. Odpowiedź prof. A. Brücknerowi. Kr. 1917.

Studia nad literaturą w. XVII. Cz. 1. W. HAHN. *Kwart. Hist.* 1922 s. 117-118.

Walka o język. E. CZEKAŁSKI. *Kur. Pol.* 1917 nr 215. — A. LANGE. *Nowa Gaz.* 1917 nr 534. — ks. NIKODEM. *Przegl. Powsz.* 1918 t. 138 s. 105-111.

Mitologia słowiańska. T. S. [T. SINKO]: „Olimp słowiański” prof. Brücknera. *Czas* 1918 nr 244. — A. FISCHER. *Przew. Nauk. i Lit.* 1919 s. 280-284. — V. JAGIĆ. *Archiv für Slavische Philologie* (Berlin) t. 37 (1920) s. 492. — F. R. GAWROŃSKI. *Lud* t. 21 (1922) s. 162-163. — F. BUJAK. *Lud* t. 22 (1923) s. 3-5. — E. ANICZKOW. *Slavia* (Praga) t. 2 (1923/1924) s. 527-547, 765-778.

Słowianie i wojna. E. CZEKAŁSKI. *Wiad. Pol.* (Piotrków) 1918 nr 163.

Geschichte der älteren polnischen Schriftsprache. M. WEINGART. *Časopis pro moderní filologii a literaturu* (Praga) t. 10 (1923/1924) s. 6-14. — H. HANISCH. *Literarisches Zentralblatt* (Lipsk) 1924 s. 626. — P. DIELS. *Deutsche Literaturzeitung* 1925 s. 1368-1371. — E. KLICH. *Slavia Occidentalis* t. 3/4 (1925) s. 381-398.

Mikołaj Rej. Człowiek i dzieło. I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1922 nr 8/12. — r-n [W. HAHN]. *Gaz. Lw.* 1922 nr 102. — (Sdl.) [A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI]. *Rzeczpospolita* 1922 nr 154 wiecz. — M. S. [M. SZYJKOWSKI]. *Ilustr. Kur. Codz.* 1922 nr 99. — T. GRABOWSKI. *Kur. Poz.* 1923 nr 290. — A. BRÜCKNER. *Przegl. Warsz.* 1925 nr 48 s. 225.

Polnische Literatur. K. H. MEYER. *Literarisches Zentralblatt für Deutschland* t. 73 (1922) s. 775. — M. MURKO. *Slavia* (Praga) t. 1 (1922/1923) s. 184-185. — A. ZIPPER. *Muzeum* 1922 s. 222-223. — *Przegl. Powsz.* 1922 t. 155/156 s. 326.

Russische Literatur. F. KONECZNY. *Przegl. Powsz.* 1922 t. 155/156 s. 326-344. — M. MURKO. *Slavia* (Praga) t. 1 (1922/1923) s. 184-185. — K. H. MEYER. *Literarisches Zentralblatt für Deutschland* t. 73 (1922) s. 775.

Historia literatury rosyjskiej. (e.): Do źródeł kultury rosyjskiej. *Wiek Nowy* 1922 nr 6454. — r-n [W. HAHN]. *Gaz. Lw.* 1922 nr 135. — M. JANIK. *Nowa Reforma* 1922 nr 104. — *Tyg. Ilustr.* 1922 nr 16. — A. O. *Czas* 1923 nr 33. — O. WEINGART. *Časopis Národního musea* (Praga) t. 97 (1923) s. 82-86.

Mitologia polska. I. CHRZANOWSKI. *Gaz. Warsz.* 1924 nr 238. — *Wiad. Lit.* 1924 nr 25. — J. LORENTOWICZ: Bogowie polskiego Olimpu. *Express Por.* 1924 nr 151. — Dr. Z. M.: Strącone bóstwa z polskiego Olimpu. *Świat* 1924 nr 34. — A. PECHNIK. *Gaz. Kościelna* 1924 s. 241. — X. *Przegl. Wszepol.* 1924 s. 435. — T. PIETRUKOWSKI. *Mestwin* dod. *Słowa Pomorskiego* 1925 nr 1. — J. BYSTROŃ. *Slavia* (Praga) t. 5 (1926) s. 386. — J. S. [J. SALONI]. *Wiedza i Życie* 1927 nr 2.

Słownik etymologiczny. E. KLICH. *Slavia Occidentalis* t. 5 (1926) s. 538-564 i odb. — J. KRZYŻANOWSKI. *Ruch Lit.* 1926 nr 8 s. 246-248. — S. K. *Kur. Lit.-Nauk.* 1926 nr 15 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — *Jezyk Pol.* 1926 s. 123-124. — A. LANGE. *Dzień Pol.* 1927 nr 270/271. — A. LANGE. *Kur. Warsz.* 1927 nr 38. — Z. LEMPICKI. *Kur. Pol.* 1927 nr 270. — J. PARANDOWSKI: *Życie słów.* *Wiad. Lit.* 1927 nr 50. — T. S. [T. SINKO]: Czas w „Słowniku etymologicznym” Brücknera. *Czas* 1927 nr 260. — J. WITTLIN: Pochwała „Słownika etymologicznego” Brücknera. *Wiad. Lit.* 1927 nr 47. — R. BERGEL. *Mysł. Nar.* 1928 nr 6. — E. HAECKER. *Naprzód* 1928 nr 34, 35. — J. MORAWSKI. *Slavia Occidentalis* t. 7 (1928). — E. KLICH. *Slavia Occidentalis* t. 8 (1929) s. 493-510. — S. SZOBER. *Spr. Tow. Nauk. Warsz.* Wydz. 1, 1929 z. 3-9. W-wa 1930. — F. SŁAWSKI: Wstęp do: *Słownik etymologiczny języka polskiego*. Kr. 1952 z. 1 s. 1-2. — W. DOROSZEWSKI: Kryteria słowotwórcze w etymologii. *Poradnik Jezyk.* 1953 z. 5 s. 13-19, 1954 z. 2 s. 11-16.

Z. Krasiński. S. CYWIŃSKI: Koniec legendy Krasińskiego. *Dzień Wil.* 1928 nr 81-82. — P. G. [P. GRZEGORCZYK]: Nowe prace prof. Brücknera. *Gaz. Warsz.* 1928 nr 120.

Zarys dziejów literatury i języków literackich słowiańskich. H. BATOWSKI. *Ruch Słowiański* 1929 nr 7. — E. KLICH. *Mysł Nar.* 1929 nr 38. — J. RICHTER. *Pam. Lit. R.* 26 (1929) s. 469. — J. HEIDENREICH. *Slavia* (Praga) t. 9 (1930/1931) z. 2-3.

Dzieje kultury polskiej. K. CZACHOWSKI. *Gaz. Pol.* 1930 nr 211, 1932 nr 224. — J. JANKOWSKI. *Dzień Pol.* 1930 nr 114. — T. ŁOPALEWSKI. *Kur. Wil.* 1930 nr 117. — A. MÁGR. *Prager Presse* 1930 nr 201. — E. PASZKOWSKI. *Dzień Poz.* 1930 nr 96. — R. *Kur. Lit.-Nauk.* 1930 nr 15, 1931 nr 1, 1932 nr 24 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — L. SIENKIEWICZ. *Dzień.*

- Wil.* 1930 nr 190. — *Naprzód* 1930 nr 78. — J. BIDLO. *Časopis Národního musea* (Praga) t. 105 (1931) s. 313-325. — S. ESTREICHER: Problem dziejów kultury polskiej. *Przegl. Współcz.* 1931 t. 36 s. 7-23 i odb. — T. GRABOWSKI: Czy kultura polska ma swe cechy odrębne? *Tęcza* 1931 nr 8. — J. RAPPAPORT. *Le Monde Slave* (Paryż) 1931 nr 6. — M. RUDNICKI. *Slavia Occidentalis* t. 10 (1931) s. 430-451 i odb. — K. TYMIENIECKI. *Slavia Occidentalis* t. 10 (1931) s. 348-375 i odb. — *Kur. Lit.-Nauk.* 1931 nr 1 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — J. HULEWICZ. *Ruch Pedagog.* t. 19 (1932) s. 210-217. — J. HULEWICZ. *Tyg. Ilustr.* 1932 nr 20. — S. STROŃSKI: Pomnikowe dzieło A. Brücknera. *Gaz. Warsz.* 1932 nr 393. — J. TOPASS. *La Pologne Politique* (Paryż) 1932 nr 7-10, 12. — W. WEINTRAUB. *Wiad. Lit.* 1932 nr 459. — W. WEINTRAUB. *Le Monde Slave* (Paryż) 1932 t. 2 s. 264-268. — H. WRÓŃSKI. *Wolnomyśliciel Pol.* 1932 nr 11. — I. CHRZANOWSKI. *Kur. Warsz.* 1933 nr 15. — I. CHRZANOWSKI. *Slavia* (Praga) t. 12 (1933); przedr. w książce: *Studia i szkice*. T. 2. Kr. 1939. — J. KRZYŻANOWSKI. *Polonista* 1933 z. 5 i odb. — L. H. MORSTIN. *Dzień Pol.* 1933 nr 225. — K. VOELKER. *Jahrbücher für Kultur und Geschichte der Slaven* (Wr.) t. 9 (1933) s. 48-51. — G. KOMORÓCZY. *Századok* (Budapeszt) 1934 s. 236-239. — L. SILBERSTEIN. *Slavische Rundschau* (Berlin) t. 6 (1934) s. 121-124. — O. FORST-BATTAGLIA: Polnische Geschichtschreibung seit Kriegsende. *Blick nach Osten* 1948 z. 3/4 s. 24. — B. PAWŁOWSKI. *Kwart. Hist.* 1948 s. 60-62. — Z. SKORUPSKA: Dzieło pośmiertne A. Brücknera. *Kur. Wielkop.* 1948 nr 11. — kij. [A. KIJOWSKI]. *Twórczość* 1958 nr 8. — J. LESZCZ. *Polonista* 1958 nr 2, 4. — (S.). *Trybuna Ludu* 1958 nr 237.
- Legends i fakty. R. *Kur. Lit.-Nauk.* 1931 nr 29 dod. *Ilustr. Kur. Codz.*
- Literatura polska. A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI. *Kur. Warsz.* 1932 nr 252.
- Literatura rosyjska. T. PARNICKI: Trzy literatury rosyjskie A. Brücknera. *Głos Lit.-Nauk.* dod. *Głosu Narodu* 1934 nr 82.
- Zarys dziejów literatury czeskiej. R. *Kur. Lit.-Nauk.* 1933 nr 51 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — A. N. *Český časopis historický* (Praga) t. 41 (1935) z. 2.
- O nazwach miejscowych. M. RUDNICKI. *Slavia Occidentalis* t. 14 (1935). — F. LORENTZ. *Baltische Studien* (Szczecin) t. 38 (1936) s. 370-371.
- Encyklopedia staropolska. S. LAM. *Nowa Książka* 1939 nr 6 s. 328.
- Zarys dziejów literatury polskiej i języka polskiego. T. GRABOWSKI. *Nowa Książka* 1938 z. 9 s. 526. — J. SALONI-KULCZYCKA. *Polonista* 1939 z. 3 s. 108-111.
- Recenzje artykułów ogłoszonych w czasopismach
- Nowe przyczynki do dzieła Jana Kochanowskiego [art. w *Ateneum*]. W. NEHRING. *Kwart. Hist.* 1892 s. 369-371.
- Pierwszy wiersz polski [art. w *Ateneum*]. W. NEHRING. *Kwart. Hist.* 1892 s. 602-604.
- Nienawiść wyznaniowa za Zygmunta III [art. w *Przew. Nauk. i Lit.*]. J. FIJAŁEK. *Pam. Lit. R.* 1 (1902) s. 674-677.
- Skarby dawnej poezji polskiej [art. w *Bibl. Warsz.*]. W. NEHRING. *Kwart. Hist.* 1901 s. 529-530.
- Bogurodzica. Rozwiązanie zagadki [art. w *Bibl. Warsz.*]. P. CHMIEŁOWSKI. *Gaz. Pol.* 1901 nr 289. — S. DOBRZYCKI. *Czas* 1901 nr 276. — K. HECK. *Przegl. Powsz.* 1901 t. 4. — L. B. *Kraj* 1902 nr 5.
- Recenzje prac edytorskich
- Kazania świętokrzyskie. S. PTASZYCKI. *Przegl. Pol.* 1890 t. 96 s. 403-404. — S. PTASZYCKI: Najdawniejszy zabytek mowy polskiej nowo odnaleziony w Petersburgu. *Kraj* 1890 nr 12. — *Ateneum* 1891 t. 3 s. 413-414. — Odkrycie prof. Brücknera. *Kraj* 1891 nr 2. — w. b.: Kazania świętokrzyskie w Warszawie. *Tyg. Ilustr.* 1925 nr 30 s. 597.
- Facecje polskie. (L.) [J. LORENTOWICZ]. *Kur. Codz.* 1903 nr 351. — L. BERNACKI. *Pam. Lit. R.* 2 (1903) s. 661.
- Sejm piekielny. A. BRÜCKNER. *Pam. Lit. R.* 2 (1903) s. 459.
- W. Potocki: Ogród fraszek. A. BRÜCKNER: O „Ogrodzie” i jego wydaniu słów kilka. W: W. Potocki: Ogród fraszek. T. 2. Lw. 1907. — F. JAW. [F. JAWORSKI]. *Kur. Lw.* 1907 nr 185. — A. NOWACZYŃSKI. *Nowa Reforma* 1907 nr 337. — A. P. [A. PIECHNIK]. *Gaz. Kościelna* 1907 s. 178-179, 1908 s. 337-338, 1909 s. 276. — J. PIETRZYCKI. *Nasz Kraj*

1907 s. 770. — F. P. [F. PUŁASKI]. *Bibl. Warsz.* 1907 t. 2. — *Czas* 1907 nr 258. — *Przew. Bibliogr.* 1907 nr 4. — *Słowo* 1907 nr 312. — *** [A. BRÜCKNER]: Z powodu wydania „Ogrodu fraszek”. *Pam. Lit.* R. 7 (1908) s. 595-598. — I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1908 nr 2. — M. JANIK. *Krytyka* 1908 t. 1 s. 323-324. — J. S. *Kur. Poz.* 1908 nr 27. — S. DOBRZYCKI. *Przeegl. Powosz.* 1909 t. 103 s. 114-118.

Rozmyślenia o żywocie Pana Jezusa. A. A. KRYŃSKI. *Pam. Lit.* R. 7 (1908) s. 375.

J. T. Trembecki: Wirydarz poetycki. A. BRÜCKNER. *Časopis pro moderní filologii* (Praga) 1912 t. 2 s. 374.

W. Potocki: Wiersze. E. HAECKER. *Naprzód* 1921 nr 86. — E. KUCHARSKI. *Kur. Lw.* 1921 nr 101. — T. S. [T. SINKO]. *Czas* 1921 nr 4. — T. WIERZBOWSKI. *Gaz. Warsz.* 1922 nr 210.

Polska proza średniowieczna. b. a. *Swiat* 1924 nr 32. — A. BRÜCKNER. *Przeegl. Warsz.* 1924 nr 32. — K. N. [K. NITSCH]. *Jezyk Pol.* 1924 z. 3. — K. NITSCH. *Bibliografia Pedagog.* t. 5 (1925). — S. VRTEL-WIERCZYŃSKI. *Kwart. Hist.* 1925 s. 361-363.

J. Kochanowski: Pisma. J. KRZYŻANOWSKI. *Przeegl. Współcz.* 1927 t. 20 s. 507-509 i odb.

J. Ch. Pasek: Pamiętniki. B. GUBRYNOWICZ. *Kur. Warsz.* 1924 nr 79. — J. KRZYŻANOWSKI. *Pam. Lit.* R. 21 (1924/1925) s. 425-429. — B. GUBRYNOWICZ. *Ruch Lit.* 1927.

W. Potocki: Wojna chocimska. T. GRABOWSKI. *Kur. Poz.* 1924 nr 178. — T. S. [T. SINKO]. *Czas* 1924 nr 153. — S. K. *Przeegl. Powosz.* 1924 t. 164 s. 260. — K. TYSZKOWSKI. *Muzeum* 1924. — *Kur. Por.* 1924 nr 157.

M. Rej: Kupiec. K. KOLBUSZEWSKI. *Pam. Lit.* R. 22/23 (1925/1926) s. 692.

S. Zimorowicz: Roksolanki. S. K. *Przeegl. Powosz.* 1924 t. 164 s. 261.

A. Malczewski: Maria. W. BOROWY: „Pieśń melodyjna i melancholijna”. *Warszawianka* 1925 nr 25. — p. *Słowo Pol.* 1925 nr 36. — rr. *Wiad. Lit.* 1925 nr 15.

Słowo o wyprawie pułku Igora. W. LEDNICKI. *Przeegl. Współcz.* 1931 nr 109.

BRUNER LUDWIK (1871—1913)

Pseud. i krypt.: J. S.; J. ST.; J. ST.; JAN STEN.

Krytyk literacki, tłumacz, poeta, nowelista.

Ur. 15 kwietnia 1871 w Warszawie, syn Edwarda, lekarza, i Anny z Libasów. W 1880 ukończył III Gimnazjum klasyczne w Warszawie. Studiował na wydziale przyrodniczym uniwersytetów w Warszawie i Dorpacie, gdzie w 1893 uzyskał stopień kandydata chemii. W tymże roku został asystentem prof. Pawlewskiego na Politechnice Lwowskiej. Od 1894 do 1895 przebywał na dalszych studiach w Paryżu i Lipsku. Po powrocie do kraju był asystentem prof. Schramma w pracowni chemii organicznej na Uniwersytecie Jagiellońskim. Wyjeżdżał kilkakrotnie do Niemiec i Anglii. W 1898 uzyskał doktorat i w 1901 habilitował się z chemii fizycznej na Politechnice Lwowskiej, w 1904 na Uniwersytecie Jagiellońskim. W 1901 ożenił się z Marią Stellą z Brunerów. W 1907 mianowany został profesorem nadzwyczajnym chemii fizycznej na Uniwersytecie Jagiellońskim, a w 1910 dyrektorem zakładu chemii fizycznej. Jest autorem szeregu prac z zakresu chemii i fizyki. Pod pseudonimem Jana Stena brał czynny udział w życiu literackim Krakowa i Lwowa. W 1899 był współzałożycielem i przez szereg lat współredaktorem czasopisma *Krytyka*. W 1905 był współpracownikiem *Przeglądu Filozoficznego*. Zmarł 5 grudnia 1913 w Krakowie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Adam Asnyk, sylwetka literacka. *Krytyka* 1897 i odb.; przedr. w red. zmien. zob. poz. 6.

2. Poezje. Lw. 1899.

Zawartość: cykle: Warszawa, Młode lata, Krajobrazy.

3. Trzy dusze. Dramat w 1 akcie. Wyst. Kr. 1899. Wyd. zob. poz. 4.

4. Jeden miesiąc życia. Utwory prozą. Kr. 1900.

Zawartość: Jeden miesiąc życia; Hamlet. (*Dzien. Kr.* 1896 nr 159-163); Przynsiegly. Urywki z pamiętników sędziego; Spotkanie; W pełnym słoncu. (*Krytyka* 1896 nr 8 s. 343-347; *Kur. Przemyski* 1896 nr 100-101); Pierwszy wiersz. (*Krytyka* 1896 nr 3 s. 135-140); Trzy dusze. Dramat w 1 akcie. (Zob. poz. 3).

5. Dusze współczesne. Wrażenia literackie. Lw. 1902. Wyd. nast. zmien. pt. Pisarze polscy. Wrażenia literackie. Lw. 1903.

Zawartość: S. Żeromski. (*Krytyka* 1899 s. 21-27); W. Reymont. (*Krytyka* 1899 s. 85-89); Or-Ot (A. Oppman). (*Krytyka* 1901 t. 2 s. 148-151); A. Niemojewski. (*Krytyka* 1899 s. 451-455); W. Sieroszewski. (*Krytyka* 1899 s. 163-167); I. Dąbrowski. (*Krytyka* 1899 s. 334-338); S. Przybyszewski. (*Krytyka* 1899 s. 386-392); Z. Niedźwiecki. (*Krytyka* 1899 s. 276-278); J. Kasprowiec. (*Krytyka* 1900 t. 1 s. 32-36); K. Tetmajer. (*Krytyka* 1899 s. 490-494); J. Żuławski; L. Staff. (*Krytyka* 1901 t. 1 s. 321-323); W. Orkan. (*Krytyka* 1901 t. 2 s. 291-293); W. Feldman; J. A. Kisielewski. (*Krytyka* 1900 s. 432-436); S. Wyspiański. (*Krytyka* 1901 t. 1 s. 229-234).

W wyd. 2 dodano szkice: A. Nowaczyński. (*Krytyka* 1902 t. 2 s. 200-203); W. Perzyński.

6. Szkice krytyczne. Lw. 1906. Wyd. 2 pt. O Wyspiańskim i inne szkice krytyczne. Lw. 1909.

Zawartość: O Wyspiańskim; L. Staff; „Wianek mirtowy” Żuławskiego. (*Głos* 1903 nr 42); W. Tetmajer. (*Krytyka* 1902 t. 1 s. 413-417); W. Orkan; K. Tetmajer; Kilka ksiąg wierszy. (*Głos* 1904 nr 47; *Krytyka* 1904 t. 2 s. 244-250); „Pieśni czasu” Nowickiego; A. Asnyk. (Zob. poz. 1); B. Prus. (*Krytyka* 1897 maj); E. Orzeszkowa; „Z jednego strumienia”. [Omów. książki zbior. wyd. z przedmową E. Orzeszkowej].

Drobne utwory, recenzje i artykuły umieszczał w czasopismach: *Dzien. Kr.* (1896-1897), *Głos* (1896, 1903-1904), *Kraj* (1890, 1895), *Krytyka* (Kr. 1896-1897; tu m. in.: Trwoga. 1896 s. 286-294), *Krytyka* (Kr. 1899-1907; w 1899-1903 stałe sprawozdania z teatru krakowskiego w rubr. Przegląd teatralny; ponadto: Sen Chaskiela. 1899 s. 240-248; Modlitwa Adama. 1900 s. 355-358), *Książka* (1907), *Kur. Przemyski* (1896-1897), *Das Magazin für Literatur* (1902), *Metalowiec* (1900-1901), *Nowa Reforma* (1897), *Podgórzanin* (1900-1901), *Przegl. Filoz.* (1905), *Przegl. Lit. dod. Kraju* (1890), *Przegl. Poz.* (1896), *Wędrowiec* (1902), *Wszelchświat* (1898), *Ziemia Lubel.* (1912).

Ponadto wiersze ogłaszano w antologiach: *Antologia współcz. poetów pol.* Ułożył K. Króliński. Lw. 1908, *Bard pol.* Zebrał B. Koreywo. Kijów 1909; wyd. 2

Poz. [1923], *Jednodniówka* wyd. w dzień festynu ogrodowego na rzecz muzyki kr. „*Harmonia*”. Kr. 1897, *Kraków. Poezje, nowele, fragmenta dramatów*. Kr. 1900 (tu również: Przedmowa), *Lutnia rob.* Kr. 1906, *Moderne Polnische Lyrik*. Wyd. L. Scherlag. Zurich [1923] (tu niem. przekład wiersza), *Na pamiątkę czterdziestolecia Tow. „Bratniej Pomocy” Słuchaczów Politechniki we Lw.* Lw. 1901, *Wybór poezji Młodej Polski*. Ułożył W. Feldman. Kr. 1903; wyd. 2 W-wa [1918], *Zbiór poetów pol. XIX w.* Oprac. P. Hertz. Księga 4. W-wa 1965.

Przekłady

1. A. Negri: Autopsja. *Krytyka* 1896 s. 169-171.

2. P. Ginisty: Sam na sam. *Krytyka* 1896 s. 246-248.

3. A. France: Wybór pism. T. 1-8. Lw. 1904-1910.

T. 1: Pisma krytyczne. Lw. 1904.

T. 2: Gospoda pod Królową Gęsią Nóżką. Lw. 1904. Wyd. nast.: W-wa 1914; Poz. 1923; W-wa 1948; W-wa 1950; W-wa 1957. Zob. też poz. 5 t. 3.

T. 3: Nowele. Lw. 1905.

Zawartość: Prokurator Judei; Loeta Acilia; Scholastyka; Kuglarz Najświętszej Panny; Piękna Pani z Werony; Tragedia ludzka; Świt; Pani de Luzy; Nieprzekupni sędziowie; Riquet; Myśli Riqueta.

T. 4: Thais. Lw. 1906. Wyd. nast.: W-wa 1948; W-wa 1957. Zob. też poz. 5 t. 2.

T. 5: W cieniu więzów. Lw. 1909. Wyd. nast. Poz. 1923. Zob. też poz. 5 t. 6, poz. 6 t. 1.

T. 6: Manekin trzcinowy. W-wa 1909. Zob. też poz. 5 t. 7, poz. 6 t. 2.

T. 7: Pierścień z ametystem. Lw. 1910. Wyd. nast. Poz. 1923. Zob. też poz. 5 t. 8, poz. 6 t. 3.

T. 8: Wyspa pingwinów. Lw. 1909. Wyd. nast.: Poz. 1923; W-wa 1947; W-wa 1950; W-wa 1951 *Bibl. Głosu Rob.* nr 117; W-wa 1952; W-wa 1953; W-wa 1956. Zob. też poz. 5 t. 5.

4. A. France: Bogowie łąką krwi. W-wa 1912. Wyd. nast. W-wa 1959. Zob. też poz. 5 t. 4.

5. A. France: Zbiorowe wydanie powieści. T. 1-8. W-wa 1930-1931. (Ze wstępem J. Parandowskiego).

T. 1: Zbrodnia Sylwestra Bonnard. W-wa 1931. Wyd. nast.: Łódź 1946; W-wa 1949; W-wa 1956; W-wa 1959.

T. 2: Thais. W-wa 1931 [1930]. Zob. poz. 3 t. 4.

T. 3: Gospoda pod Królową Gęsią Nóżką. W-wa 1931 [1930]. Zob. poz. 3 t. 2.

T. 4: Bogowie łąką krwi. W-wa 1931. Zob. poz. 4.

T. 5: Wyspa pingwinów. W-wa 1931. Zob. poz. 3 t. 8.

T. 6: W cieniu więzów. W-wa 1931. Zob. poz. 3 t. 5.

T. 7: Manekin trzcinowy. W-wa 1931. Zob. poz. 3 t. 6.

T. 8: Pierścień z ametystem. W-wa 1932. Zob. poz. 3 t. 7.

6. A. France: Historia współczesna. T. 1-3. W-wa 1949. Wyd. nast. W-wa 1956.

T. 1: W cieniu wiaźów. Zob. poz. 3 t. 5.

T. 2: Manekin trzcinowy. Zob. poz. 3 t. 6.

T. 3: Pierścień z ametystem. Zob. poz. 3 t. 7.

Listy

1. Do G. Zapolskiej z 1899. Rkps Ossol. sygn. 12050/I.

2. Do W. Orkana 6 listów z 1899-1904. Rkps Bibl. Jagiell. sygn. 8606.

3. Do M. W. 2 listy z 1902. Rkps Muzeum Tatrzańskie w Zakopanem sygn. 166.

4. Do L. Wellisza 6 listów z 1904-1910 i b. d. Rkps Ossol. sygn. 12227/L.

5. Do Sekcji Przyrodniczej Tow. Tatrzańkiego z 1910. Rkps Muzeum Tatrzańskie w Zakopanem sygn. 171.

6. Do W. Feldmana. Rkps Ossol. 12411/II.

7. Od A. France'a z 1903. Ogł. *Czas* 1935, *Pologne Littéraire* (W-wa) 1935 nr 100-101.

OPRACOWANIA

KRAK: Młoda Polska w Krakowie. *Przeł. Tyg.* 1900 nr 15. — I. MATUSZEWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1900 nr 41; przedr.: Z pism I. Matuszewskiego. T. 2: O twórczości i twórcach. Studia i szkice literackie. W-wa 1965 s. 193-195. — Światła i cienie. *Wędrowiec* 1900 nr 41. — R. GLASSNER: Literaci Żydzi we współczesnym piśmiennictwie polskim. *Roczn. Żyd.* 1904 s. 142-158. — W. FELDMAN: Współczesna krytyka literacka w Polsce. Lw. 1905. — (L. R.): Odczyty dr L. Brunera. *Dzien. Kijowski* 1912 nr 324.

(Nekrologi:) W. PIOTROWSKI. *Kur. Warsz.* 1913 nr 345; *Czas* 1913 nr 564; *Tyg. Ilustr.* 1913 nr 50; [A. STRUG] A. GAŁECKI: L. Bruner jako uczonec i badacz. Wspomnienie pośmiertne. Lw. 1914; J. ZAWADZKI. *Chemik Pol.* 1914 s. 9-13; Z żalobnej karty. *Życie Pol.* 1914 z. 2; W. ORKAN: J. Sten. Wspomnienie. *Krytyka* 1914 z. 1 s. 16-17; przedr. w książce: Czantoria. W-wa 1936 s. 170-173. — POGGENDORFF. *Biographisches Handwörterbuch* t. 5 (1926) s. 177. — T. ESTREICHER. *Pol. słownik biogr.* T. 3 (1937). — J. KWIATKOWSKI: J. Sten — traducteur d'Anatole France. *Bulletin [du] Centre Polonais de Recherches Scientifiques de Paris* 1950 nr 6 s. 14-16. — Jan Sten. W:

Zbiór poetów pol. XIX w. Oprac. P. Hertz. Księga 4. W-wa 1965 s. 758.

Poezje. P. CHMIEŁOWSKI: Ze współczesnego Parnasu. *Kur. Codz.* 1899 nr 301. — A. DROGOSZEWSKI: Poezja i rymy. *Prawda* 1899 nr 27. — J. TRETIAK: Z najnowszej poezji. *Czas* 1899 s. 21-22. — *Naprzód* 1899 nr 1. — TEZET [J. TARLIŃSKI]: Ruch naukowy i wydawniczy. *Podgórzanin* 1900.

Trzy dusze. b. *Czas* 1899 s. 64. — F. KONECZNY: Teatr krakowski. *Przeł. Pol.* 1899 t. 134 s. 169.

Jeden miesiąc życia. P. CHMIEŁOWSKI: Debiuty nowelistyczne. *Kur. Codz.* 1900 nr 42. — H. G. [H. GALLE]. *Ateneum* 1900 t. 2 s. 438-439. — I. MATUSZEWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1900 nr 41; przedr. w książce: O twórczości i twórcach. Studia i szkice literackie. W-wa 1965 s. 193-195. — St. P. [S. PIENKOWSKI]. *Głos* 1900 nr 15. — RZUT: Nowele polskie. *Kraj* 1900 nr 9. — W. J. *Tyg. Ilustr.* 1900 nr 41.

Dusze współczesne. [J. FLACH]. *Przeł. Pol.* 1902 t. 144 s. 318. — [T. SOBOLEWSKI]. *Krytyka* 1902 t. 1 s. 32-40. — S. WOMELA. *Tydzien dod. Kur. Lw.* 1902 nr 9.

Pisarze polscy. P. CHMIEŁOWSKI: Z psychologii literackiej. *Kur. Warsz.* 1903 nr 25. — I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1903 s. 46. — *Przeł. Tyg.* 1903 nr 1. — F. [W. FELDMAN]: Młoda Polska w świetle krytyki. *Ilustracja Pol.* 1904 nr 9-10.

Szkice krytyczne. B. CHLEBOWSKI. *Książka* 1906 s. 102-103. — F. [W. FELDMAN]. *Krytyka* 1906 t. 1 s. 534-536. — J. FLACH. *Przeł. Pol.* 1906 t. 160 s. 125-127. — L. GERMAN. *Pam. Lit. R.* 5 (1906) z. 2 s. 361-362. — A. J. JACIMIRSKI. *Izwiestija słowianskija* 1906 nr 2. — a. sh. [A. SCHROEDER]. *Nasz Kraj* 1906 t. 2 z. 15. — Z. SM. *Dzien. Poz.* 1906 nr 94. — *Mies. Tow. Szkoły Lud.* 1906 s. 13. — T. DĄBROWSKI. *Pam. Lit. R.* 6 (1907) z. 1 s. 129.

Recenzje przekładów A. France'a

Pisma krytyczne. Z. B. [Z. BRODZKI]: Nowe książki. *Prawda* 1904 nr 36. — h. w. [H. WIRSTLEIN]. *Gaz. Pol.* (Czerniowce) 1905 nr 57.

Gospoda pod Królową Gęsią Nóżką. W. JABLONOWSKI. *Książka* 1905 s. 65-66.

Nowele. S. Dz. [S. DZIKOWSKI]. *Tydzien dod. Kur. Lw.* 1905 s. 348. — W.

JABŁONOWSKI. *Książka* 1905 s. 318-319. — R. *Krytyka* 1905 t. 2 s. 101.

Thais. Ad. Z. [A. ZAGÓRSKI]. *Tydzień* dod. *Kur. Lw.* 1906 s. 215-216.

Wyspa pingwinów. O. PORYCKI. *Przełgl. Powsz.* 1951 nr 4. — H. ELZENBERG. *Roczn. Lit.* 1956 s. 384-385.

Bogowie łakną krwi. M. KRIDL. *Książka* 1912 nr 10.

Historia współczesna. T. 2: Manekin trzcinyowy. J. Z. *Dziś i Jutro* 1950 nr 28.

BRZozowski STANISŁAW (1878—1911)

Właściwie: LEOPOLD STANISŁAW LEON BRZozowski.

Pseud. i krypt.: A. Cz.; A. CZEPIEL; ADAM CZEPIEL; CZEPIEL; S. B.; ST. B.; ST. BRZ. Krytyk literacki, filozof, publicysta, powieściopisarz.

Ur. 28 czerwca 1878 we wsi Maziarnia w powiecie chełmskim; syn Feliksa i Wandy z Borowskich. Pochodził ze zubożałej rodziny ziemiańskiej. Do gimnazjum uczęszczał w 1888-1892 w Lublinie, w 1892-1896 w Niemirowie na Podolu. W 1896 zapisał się na wydział przyrodniczy Uniwersytetu Warszawskiego, skąd w listopadzie 1897 został relegowany na rok za udział w demonstracjach studenckich przeciwko profesorom „murawiewszczykom”. Wiosną 1898 wybrany został prezesem tajnej „Bratniej Pomocy”. Z kasy tej organizacji pobrał pieniądze, prawdopodobnie w celu ratowania chorego ojca. We wrześniu 1898 był aresztowany pod zarzutem należenia do tajnego Towarzystwa Oświaty Ludowej i przebywał miesiąc w więzieniu. W tym czasie sąd koleżeński skazał go za samowolne pożyczenie pieniędzy na trzy lata utraty praw towarzyskich i całkowite wykluczenie z organizacji młodzieżowych. W 1899-1905 mieszkał w Warszawie i Otwocku, gdzie leczył nabytą w więzieniu gruźlicę. W marcu 1901 ożenił się z Antoniną Kolberg, bratanicą Oskara Kolberga. Od maja tego roku pisał popularne broszury dla wydawnictwa Arcta *Książki dla Wszystkich*. W 1902-1905 był współpracownikiem *Głosu*. W 1906 redagował wydawnictwo *Literatura i Sztuka. Monografie*. T. 1-7. W lutym 1905 wyjechał na leczenie do Zakopanego. W tymże roku wygłosił cykl odczytów w Krakowie, Zakopanem i Lwowie. W styczniu 1906 udał się do Włoch, do Nervi, w maju przeniósł się do Lozanny, 15 września przybył do Lwowa i został członkiem redakcji *Głosu Robotniczego*. We Lwowie na zaproszenie „Bratniej Pomocy” Słuchaczy Politechniki wygłosił w październiku i listopadzie szereg odczytów. W 1906 ukazała się we Lwowie anonimowa broszura zawierająca obciążające go protokoły rzekomo jego zeznań w czasie śledztwa w sprawie Towarzystwa Oświaty Ludowej, na co Brzozowski odpowiedział protestującym listem otwartym. 4 stycznia 1907 ponownie wyjechał do Nervi, a 15 sierpnia tego roku osiedlił się na stałe we Florencji i zajmował się wyłącznie pracą literacką. W kwietniu 1908 pisma socjalistyczne opublikowały, na podstawie zeznań byłego agenta carskiej Ochrony, listę prowokatorów policji w ruchu socjalistycznym, wśród których znalazło się nazwisko Brzozowskiego. Obwiniony ogłosił otwarty protest żądając zwołania sądu międzypartyjnego. Dwukrotny głośny proces (w lutym i marcu 1909), na który przybył Brzozowski do Krakowa, nie rozstrzygnął i nie wyjaśnił tej sprawy. Dalsze próby podjęcia rehabilitacji przerwała śmierć Brzozowskiego. Zmarł 30 kwietnia 1911 we Florencji.

TWÓRCZOŚĆ

1. Pod ciężarem Boga. Powieść. Powst. 1901.

Skonfiskowana przez cenzurę.
Rkps w zbiorach J. Krzyżanowskiego.

Wątki tej powieści wykorzystane w powieści *Wiry*. Por. poz. 14.

2. Józef Kremer jako pisarz, filozof i estetyk. Szkic krytyczny. W-wa 1902 *Książki dla Wszystkich* nr 58.

3. Hipolit Taine i jego poglądy na filozofię, psychologię i historię. W-wa 1902 *Książki dla Wszystkich* nr 61.

4. Hipolit Taine jako estetyk i krytyk. W-wa 1902 *Książki dla Wszystkich* nr 62.

5. Co jest filozofia i co o niej wiedzieć należy. Cz. 1: Do Kanta. Cz. 2: Od Kanta. W-wa 1902 *Książki dla Wszystkich* nr 71, 78. Wyd. 2 W-wa 1908.

6. O Przybyszewskim. Powst. ok. 1902. Ogl. H. Drzewiecki. *Droga* 1928 nr 4-6; *Wiad. Lit.* 1928 nr 18 [fragm.].

Rozprawa przeznaczona prawdopodobnie dla wydawnictwa *Książki dla Wszystkich*, tytuł nadany przez wydawcę.

Rkps znajdował się w Bibl. Nar. Ord. Krasieńskich sygn. 5180, zniszczony w 1944.

7. Jędrzej Śniadecki, jego życie i dzieła. W-wa 1903 *Książki dla Wszystkich* nr 33.

8. Józefa Kremera poglądy na sztukę i jej historię. W-wa 1903 *Książki dla Wszystkich* nr 99.

9. Milczenie. Dramat. *Głos* 1903 nr 30-32. Wyst. Lw. 1906 pt. Milczenie. Sztuka w 1 akcie.

Rkps Bibl. Nar. sygn. 5430.

10. Mocarz. Tragedia w 5 aktach. Wyst. Łódź 17 maja 1903, W-wa 31 października 1903. Nie druk.

Odnazniona drugą [?] nagrodą na konkursie im. H. Sienkiewicza w Łodzi w 1903.

11. Stanisław Wyspiański jako poeta. Szkic krytyczny. W-wa 1903 *Książki dla Wszystkich* nr 118.

12. Jan Śniadecki. Życie i dzieła. W-wa 1904 *Książki dla Wszystkich* nr 169.

13. Stefan Żeromski. *Głos* 1904 nr 11-20. Wyd. osob. pt. O Stefanie Żeromskim. W-wa 1905.

14. Wiry. Powieść współczesna. *Głos* 1904 nr 1-52, 1905 nr 12-29 z przerwami. Nie dokończona.

Por. poz. 1.

15. Zasady psychologii popularnie wyłożone. W-wa 1904 *Książki dla Wszystkich* nr 186.

Przekład esperanto: P. Każis. *Internacia Scienca Revuo* 1910 nr 77 i nn.

16. Filozofia romantyzmu polskiego. Powst. 1905. Ogl. O. Ortwin. *Kur. Lw.* 1921 nr 121, 127, 138, 205, 215, 238, 244, 251, 256. Wyd. osob. Lw. [1924] *Bibl. Tęczowa* nr 11 oprac. O. Ortwin. Wyd. nast.: Rzym 1945 *Bibl. Orła Białego*, przedmowa: G. Herling-Grudziński.

Zawartość: Charakter dziejowy romantyzmu polskiego; Warunki powstania; Poszczególne zadania i drogi; Romantyzm polski i filozofia niemiecka; Tragedia i Chrystus; Kościół.

Wykłady pod tymi tytułami wygłaszał w 1905 w Krakowie.

17. Logika. W-wa 1905 *Książki dla Wszystkich* nr 273.

18. Warszawa. Prolog dramatyczny. *Krytyka* 1905 t. 2 s. 312-342.

19. Teodor Dostojewski. Z mroków duszy rosyjskiej. Kr. 1906.

Odczyt pod tym tytułem wygłosił w 1905 w Krakowie.

Przekład ros.: D. Bochan. Wil. 1931.

20. Współczesna powieść polska. Stanisławów [1906] *Lit. i Sztuka* t. 1. Zob. też Wyd. zbior. poz. 2 t. 6.

Zawartość: Słowo wstępne; Kilka słów z teorii powieści; Literatura polska przed r. 1863 i po tej dacie; Henryk Sienkiewicz; Bolesław Prus; Eliza Orzeszkowa. (*Przegl. Spół.* 1906 nr 12-13); Powieść mieszczańska i jej fazy u nas. (*Przegl. Spół.* 1906 nr 13, jako dalszy ciąg art. pt. Eliza Orzeszkowa); Władysław Reymont; Ignacy Dąbrowski; Waclaw Berent; Stanisław Przybyszewski; Karol Irzykowski; Stefan Żeromski; Janusz Korczak. (*Przegl. Spół.* 1906 nr 7); Waclaw Sieroszewski.

Wygłoszone jako wykłady w 1905.

21. Wstęp do filozofii. Kr. 1906 *Bibl. Podręczników* nr 3. Zob. też Wyd. zbior. poz. 2 t. 4.

22. Z dymem pożarów. Poemat dramatyczny. Powst. 1906. Nie druk.

23. Legenda Młodej Polski. Studia o strukturze duszy kulturalnej. Powst. 1906-1909. Wyd. Lw. 1910. Wyd. 2 Lw. 1910. Zob. też Wyd. zbior. poz. 2 t. 8.

Zawartość: Nasze „ja” i historia; Kryzys romantyzmu; Polska dziedzinniała; Mity i legendy; Duszy nie potrzeba; Wyprzedaż starych zabawek; Polskie Oberammergau; Rozbrojenie duszy i „Nieboska” dni naszych; Naturalizm, dekadentyzm, symbolizm; Humor i prawo; Dusza samotna; Czciociele tajemnic; Sam na sam z kłeską; Stanisław Wyspiański.

Fragm. pierwszej red. ogł. pośmiertnie zob. Wyd. zbior. poz. 2 t. 8.

Rkps drugiej red. —Bibl. Nar. sygn. IV 6499. Fragm. pt. Au petit bonheur de la fatalité. Niepublikowany rozdział „Legenda Młodej Polski”. Ogl. M. Sroka. *Twórczość* 1966 nr 6 s. 17-38.

24. Fryderyk Nietzsche. Stanisławów [1907] *Lit. i Sztuka* t. 6. Zob. też Wyd. zbior. poz. 2 t. 4.

25. Ich rewizjonizm. *Przegl. Spół.* 1907 nr 22-23. Wyd. osob. W-wa 1907.

26. Kultura i życie. — Zagadnienia sztuki i twórczości. — W walce o światopogląd. Lw. 1907. Zob. też Wyd. zbior. poz. 2 t. 4.

Zawartość: Kultura i życie. (*Głos* 1905 nr 25-26); Zagadnienia sztuki i twórczości: Medyceusz. (*Głos* 1904 nr 30); W odpowiedzi na protest. (*Głos* 1904 nr 34); Miriam. (Pt. Miriam. Zagadnienie kultury. *Głos* 1904 nr 41, 44, 45, 47, 49, 52); Antoni Czechow. (*Głos* 1904 nr 32-38 z przerwami); Leopold Staff. (*Krytyka* 1905 t. 1 s. 270-276, 390-398, 468-475); Cyprjan Norwid. Próba (*Krytyka* 1905 t. 2 s. 244-252, 400-408); Nad grobem Ibsena po przedstawieniu „Rosmersholm” rozmowa. (*Przegl. Spół.* 1906 nr 14); Koniec legendy. (*Przegl. Spół.* 1906 nr 1); W walce o światopogląd: Katarakty. (*Głos* 1904 nr 25-26); Kant. W stulecie śmierci. (*Głos* 1904 nr 8, 10); Etyka Spencera. (*Przegl. Filoz.* 1904 nr 187-199); Monistyczne pojmowanie dziejów i filozofia krytyczna. (Pt. Monistyczne pojmowanie dziejów i idealizm społeczny. *Głos* 1904 nr 22-52 z przerwami); Drogi i zadania nowoczesnej filozofii. (*Przegl. Spół.* 1906 nr 4-6); Psychologia i zagadnienie wartości. (*Przegl. Spół.* 1906 nr 10-11).

27. Współczesna krytyka literacka w Polsce. Stanisławów [1907] *Lit. i Sztuka* t. 5. Zob. też Wyd. zbior. poz. 2 t. 6.

Zawartość: Zadanie krytyki; Sprawdziany i metody krytyki; Subiektywizm i obiektywizm; Sztuka i krytyka; Drogi krytyki, jej typy i odmiany; Zadania współczesnej krytyki literackiej w Polsce; Zadania krytyki wobec literatury istniejącej i tej, która powstaje; Charakterystyka ogólna naszej krytyki literackiej starszego pokolenia; Hr. Stanisław Tarnowski; Piotr Chmielowski; Włodzimierz Spasowicz; Braki krytyki pozytywistycznej i racjonalistycznej; Stanisław Witkiewicz; Ignacy Matuszewski; Stanisław Przybyszewski; Wilhelm Feldman; Mitologia estetyczna; Miriam [Z. Przemyski]; Czary Jellenta; Stanisław Lack.

Rkps — warianty czterech szkiców: Wilhelm Feldman; Mitologia estetyczna; Stanisław Lack; Czary Jellenta. Bibl. Nar. sygn. IV 6493.

28. Płonienie. Z papierów po Michale Kaniowskim wydał i przedmową poprzedził... T. 1-2. Lw. 1908. Wyd. nast.: wyd. 2. T. 1-2. Lw. [1921]; wyd. 3. T. 1-2. Oprac. i wyd. P. Grzegorzyc. Kr. 1946-1947; Tekst i przypisy oprac. T. Podoska. Kr. 1956.

Powieść.

Rkps Bibl. Nar. sygn. IV 6496.

Przekłady: czes.: H. Teigová. Praga 1950 — hebrajski: [wyd. podczas drugiej wojny światowej w Palestynie]; B. Tene, S. Har-Ewen: w: *Michwar hasipur ha-polani. (Sto lat prozy polskiej)*. Tel-Aviv 1959 [fragm.] — niem.: L. Richter. Berlin 1920; przekład skrócony pt. Verschwörer und Revolutionäre. Brak danych o miejscu i dacie wyd. — ros.: J. Tropowski. 1923; wyd. nast. Leningrad 1926 [przekład skrócony] — żyd.: H. Epstajn. W-wa 1925.

29. Idee. Wstęp do filozofii dojrzałości dziejowej. Lw. 1910.

Zawartość: Materializm dziejowy jako filozofia kultury. (W wersji nieco zmien. z podtyt. Program filozoficzny. *Przegl. Spół.* 1907 nr 8-9); Filozofia czynu. (*Bibl. Samokształcenia* 1903); Filozofia czystego doświadczenia. Ryszard Aven-

narius. (*Głos* 1903 nr 1-3); Powstanie prawa. (*Świt* 1907); Epigenetyczna teoria historii. (*Przegl. Filoz.* 1907 s. 175-193); Przyroda i poznanie. (*Przegl. Spół.* 1907 nr 29, 37-40); Pragmatyzm i materializm dziejowy; Prolegomena filozofii pracy; Bergson i Sorel; Anti-Engels; Etapy sentymentalizmu; Złudzenia racjonalizmu; Alfred Loisy i zagadnienia modernizmu katolickiego.

Rkps — fragm. szkicu: Przyroda i poznanie. Bibl. Nar. sygn. IV 6493; fragm. zmien. wersji szkicu: Bergson i Sorel. Bibl. Nar. sygn. II 6495; 5 fragmentarycznych wariantów szkicu: Anti-Engels. Bibl. Nar. sygn. II 6495; zmien. red. szkicu: Alfred Loisy i zagadnienia modernizmu katolickiego. Bibl. Nar. sygn. IV 6500.

Przekłady

Materializm dziejowy jako filozofia kultury: niem.: S. Perlmutter. *Die Neue Zeit* 1907 nr 31.

30. Skarga to straszna. Rzecz o „Róży” Józefa Katerli. Kr. 1910. Zob. też Wyd. zbior. poz. 2 t. 6.

31. Dębina. Powieść. Cz. 1: Sam wśród ludzi. *Gaz. Wiecz.* 1911 nr 170-177 [fragm.]. Wyd. osob. Lw. 1911. Wyd. nast. Kr. 1957. Zob. też Wyd. zbior. poz. 2 t. 11.

Rkps całości w odmiennej redakcji oraz różne redakcje fragmentów. Bibl. Nar. sygn. IV 6498 IV 6497.

32. Głosy wśród nocy. Studia nad przesileniem romantycznym kultury europejskiej. Z teki pośmiertnej wyd. i przedmową poprzedził O. Ortwin. Lw. 1912.

Zawartość: Kilka uwag o stanie ogólnym literatury europejskiej i zadaniach krytyki literackiej. Cz. 1. (Powst. 1910); Kilka uwag o stanie ogólnym literatury europejskiej i zadaniach krytyki literackiej. Cz. 2. (Powst. 1910); Fryderyk Henryk Amiel. Przyczynek do psychologii współczesnej. (*Prawda* 1901 nr 28-30); Aleksander Herzen. (Powst. 1907); Kryzys w literaturze rosyjskiej. (Powst. 1909); Maurycy Barrés. Ze studiów nad myślą francuską. (Powst. 1909); Z powodu pamiętnika Saint-Simona. (Powst. 1909); O Maurycym Mochnackim. (Powst. 1909, fragm. ogł. *Widnokrepi* 1911 nr 7-8); O znaczeniu wychowawczym literatury angielskiej. (*Widnokrepi* 1910 nr 10-12); Charles Lamb; Józef Conrad. (Powst. 1911).

Rkps — kilka fragmentarycznych wariantów szkicu: Kilka uwag o stanie ogólnym literatury europejskiej i zadaniach krytyki literackiej. Cz. 1. Bibl. Nar. sygn. IV 6493; wersja nieco zmien. szkicu: Charles Lamb. Bibl. Nar. sygn. II 6495; kilka wariantów szkicu: O Józefie Conradzie. Bibl. Nar. sygn. IV 6493.

33. Stan. Wyspiański. Wydanie pośmiertne. Wyd. i przedm. K. Irzykowski. Stanisławów [1912] *Lit. i Sztuka* t. 8. Zob. też Wyd. zbior. poz. 2 t. 6.

Zawartość: Stanisław Wyspiański: Wstęp, Sztuka jako siła historyczna. „Meleager” — „Protesilas i Laodamia” — „Klatwa”; Wyspiański o Hamlecie. (*Krytyka* 1905 t. 2 s. 60-63 z podtyt. Tragiczna historia Hamleta.); Życie i śmierć

w twórczości Stanisława Wyspiańskiego. (*Przegl. Społ.* 1907 nr 25-27); Budowniczy dumy narodu. (Pt. Stanisław Wyspiański. *Panteon* (Paryż) 1907/1908 s. 240-249).

Rkps — fragm. zmien. wersji art. Sztuka jako siła historyczna. *Bibl. Nar.* sygn. II 6488.

34. W letargu. W-wa 1912.

35. Pamiętnik. Fragmentami listów autora i objaśnieniami uzupełnił O. Ortwin. Lw. 1913.

36. Widma moich współczesnych. Fikcyjne portrety satyryczne. — Książka o starej kobiecie. Fragment powieści. Lw. 1914.

Zawartość: Widma moich współczesnych; Tak mówił Homunculus, cywilizacji współczesnej wizja zbiorowa. (*Głos* 1903 nr 29); „Zygmunt Podfilipski”, Henryka Sienkiewicza apologeta pośmiertny. (*Głos* 1903 nr 18); Nikt. (*Głos* 1903 nr 31); Z życia i myśli Joachima Weltschmerza. (*Głos* 1903 nr 34); Dusza miast. (*Głos* 1903 nr 37); Osobliwe przygody i doświadczenia ks. Dionizego Suchoszczańskiego. (*Głos* 1903 nr 40); Pan Kajetan Jutro. (*Głos* 1903 nr 43); System polityczny pana Tedora Grzechotki. (*Głos* 1903 nr 49); Katarzyny Nietoperz opinie literackie. (*Głos* 1904 nr 1); Zagrożone podstawy, czyli katastrofa w życiu pana Izzydora Drzazgi. (*Głos* 1904 nr 12); Pan Alojzy, człowiek dobrej woli. (*Głos* 1905 nr 20); Jean qui rit et Jean qui pleure. Dwa oblicza pana Weyssenhoffa. (*Głos* 1904 nr 33-34); Scherz, Ironie und tiefere Bedeutung. (*Głos* 1904 nr 27); Król Duch w Krakowie. (*Przegl. Społ.* 1906 nr 34). — Książka o starej kobiecie. (Powst. 1908-1910. Pierwotny tyt.: *Mór*. *Ogl. Prawda* 1913 nr 43-52 z przerwami, 1914 nr 1 i nn. Przedr. zob. *Wyd. zbior. poz. 2 t. 11*).

Ponadto prace: „Ojciec nasz” Cieszkowskiego; Co to jest modernizm? — napisane dla wydawn. *Książki dla Wszystkich*, skonfiskowane przez cenzurę; Inf. o pracach nieukończonych podaje M. Sroka: Daty z życia i działalności S. Brzozowskiego. *Twórczość* 1966 nr 6 s. 150-164. Tu m. in. wiad. o zbiorze utworów dramatycznych pt. *Polska, szczyty i otchłanie*; nowelach: *Paniczku!*; *Ulica Św. Marcina*; o przekładzie powieści: G. Meredith: *The Tragic Comedians*.

Rękopisy artykułów, fragmenty prac: Światopogląd pracy i swobody. Sześć wykładów wygl. w 1906, odpisane ze stenogramu przez K. Irzykowskiego. *Rkps Bibl. Nar.* sygn. II 6489; *Fragm. pamiętnika* powst. w grudniu 1910. *Rkps Bibl. Nar.* sygn. II 6488 (tekst odmienny od ogł. w 1913); *Fragm. powieści* bez tyt. *Rkps Bibl. Nar.* sygn. IV 6494; *Materiały do pracy* pt. *Studia nad rosyjską myślą rewolucyjną i rosyjską nowoczesną literaturą* oraz stosunkami i zagadnieniami ekonomicznymi Rosji. *Rkps Bibl. Nar.* sygn. I 6491; *Fragm. repliki* na art.

W. Feldmana pt. S. Brzozowskiego „Legenda Młodej Polski” ogł. w *Krytyce*. *Rkps Bibl. Nar.* sygn. IV 6493; *Art. pt. Odrodzenie indywidualizmu*. *Rkps Bibl. Nar.* sygn. 5430; *Drobne prace krytyczne, fragmenty*. *Rkps Bibl. Nar.* sygn. IV 6493, IV 6494, IV 6500; *Fragm. prac nierozpoznanych, plany prac literackich*. *Rkps Bibl. Nar.* sygn. II 6488; *Sztuka i społeczeństwo*, *Rkps* zniszczony w 1944, poprzednio znajdował się w *Bibl. Nar. Ord. Krasińskich* sygn. 5180.

Bibliografia twórczości zob. K. Irzykowski, O. Ortwin: *Lemiesz i szpada przed sądem publicznym*. Lw. 1908 s. 44-47.

Artykuły, recenzje, szkice i rozprawy umieszczał w czasopismach: *Ateneum* (1903), *Bibl. Samokształcenia* (1903), *Gaz. Pol.* (1904; tu: „Młoda Polska” i „Modernizm”. Nr 332), *Gaz. Wiecz.* (1911), *Głos* (1902-1906; tu m.in.: cykl recenzji teatralnych 1902; art. pt. *My młodzi*. 1902 nr 50; felietony w rubr.: *Na mównicy*. 1903; art. pt.: *I smutek tego wszystkiego...* 1903 nr 10; *H. Sienkiewicz i jego stanowisko w literaturze współczesnej*. 1903 nr 14-18; *Sztuka i społeczeństwo*. 1903 nr 25-32 z przerwami; *Teatr współczesny i jego dążności rozwojowe*. 1903 nr 39, 41-43; *O nowej sztuce*. 1. *Zastrzeżenia*. 2. *Nasze widnokreśli*. 3. *Prawda duszy*. 1903 nr 49-51; *Diatryba o „Książce” pana Mahrburga*. 1905 nr 54), *Głos Rob.* (1906), *Der Kampf* (Wiedeń 1908), *Krytyka* (1905; tu m.in. *Teatr krakowski*. *Z. 10 s. 286-293*), *Kur. Lw.*, *Kur. Por.* (1904), *Naprzód* (1905-1906), *Die Neue Zeit* (Stuttgart 1907), *Ogniw* (1905), *Panteon* (1907/1908), *Prawda* (1901), *Promień* (1906), *Przegl. Filoz.* (1901-1904, 1907; tu m. in.: *rec. książki R. Stamlera pt. Recht und Wirtschaft nach materialistischer Geschichtsauffassung*. 1900 s. 100-106 — debiut publicystyczny; *Co to jest filozofia?* 1903 s. 403-410), *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* (1903, 1906), *Przegl. Społ.* (1906-1907; tu m. in.: *Nie istniejący wulkan i bardzo istniejąca kwestia*. 1907 nr 17), *Przegl. Tyg.* (1902), *Russkoje bogatstwo* (Petersb. 1906; tu art. pt. *Russkaja riwoluacja i polskieje nacjonal-diemokraty*. Nr 11), *Słowo Pol.* (1906), *Spoleczeństwo* (1907-1908), *Świt* (1907), *Widnokreśli* (1910). Ponadto ogł. pośmiertnie: *Przedmowa* do: W. Gacki: *Na posterunku*. S. I. W-wa 1914; *Przedmowa* do „*Pamiętnika*”, powst. 12 lutego 1911. *Ogl. W. Kubacki*. *Wiad. Lit.* 1933 nr 35; *Materiał do wywiadu* doręczony Z. Nałkowskiej w kwietniu 1910 we Florencji. *Wiad. Lit.* 1936 nr 10.

Przekłady

1. A. Mosso: Fizyczne wychowanie młodzieży. Lw. 1899.
2. E. Durkheim: Próba określenia zjawisk religijnych. W-wa 1903.
3. A. Riehl: Giordano Bruno. Z drugiego wyd. niemieckiego przeł... W-wa 1903.
4. E. Dühring: Wyższe wykształcenie zawodowe kobiet i współczesna nauka uniwersytecka. W-wa 1904.
5. E. König: Wilhelm Wundt jako psycholog i jako filozof. Z drugiego wyd. niemieckiego przeł. S. Brzozowski i A. Krasnowolski. W-wa (1909).

6. M. Maeterlinck: Śmierć Tintagilesa. W-wa 1905 *Książki dla Wszystkich*.

Dramat w 5 aktach.

7. H. Taine: O ideale w sztuce. Z dzieła „Philosophie de l'art”. Cz. 5. Streścić... W-wa 1905 *Książki dla Wszystkich* nr 311.

8. K. du Prel: Spirytyzm. W-wa 1908.

9. J. H. Newman: Przyświadczenie wiary. Przekład z przedmową. Lw. 1915. Wyd. i przedmowa: L. Staff.

Wydania zbiorowe i wybory

1. Myśli i wskazania. Wybrał i ułożył R. Zrębowicz. Wil. 1929 *Bibl. „Miniatury”* nr 24.

2. Dzieła wszystkie. Pod red. A. Górskiego i S. Kołaczewskiego. T. 4, 6, 8, 11. W-wa 1936-1938.

Więcej nie ukazało się. Całość wydawnictwa miała objąć 12 tomów.

T. 4: Kultura i życie. — Zagadnienia sztuki i twórczości. — W walce o światopogląd. — Oprac. K. Wyka. W-wa 1936.

Zawartość: Kultura i życie. (Zob. poz. 26). — Zagadnienia sztuki i twórczości. (Zob. poz. 26). — Uzupełnienie cz. pierwszej literackiej: Leopold Staff: „Skarb” — tragedia w 3 aktach. (*Głos* 1905 nr 14); Styl Ibsena. (*Przegl. Spół.* 1906 nr 15-16); Testament Cypriana Norwida. (*Świt* 1907 nr 15-16); W walce o światopogląd. (Zob. poz. 26). — Uzupełnienie cz. drugiej filozoficznej: Wstęp do filozofii. (Zob. poz. 21); Fryderyk Nietzsche. (Zob. poz. 24); Filozofia Fryderyka Nietzschego. (*Przegl. Filoz.* 1912 s. 462-509).

T. 6: Współczesna powieść i krytyka. — Artykuły literackie. — Studia o Wyspiańskim. Oprac. J. i B. Suchodolscy. W-wa 1936.

Zawartość: Współczesna powieść polska. (Zob. poz. 20); Współczesna krytyka literacka. (Zob. poz. 27); Artykuły literackie: Alternatywa. (*Przegl. Spół.* 1907 nr 21); Koniec romantyzmu. (*Świt* 1907 nr 24-25); Listy do nieznanego przyjaciół. (*Świt* 1907 nr 33-34); Nim się rozproszy mgła. (*Panteon* 1908 nr 2); Literatura polska wobec rewolucji. (W wersji niem. pt. Die polnische Literatur in der Revolution. *Der Kampf*

1908 s. 184-191. W wersji pol. znacznie obszernej ogł. z teki pośmiertnej *Droga* 1931 nr 1); Listy o literaturze: I. Galicyjski renesans. (*Spółczesność* 1907 nr 6); II. „Gromnice” p. Marii Zabojeckiej. (*Spółczesność* 1907 nr 7); „Dzieje grzechu” Stefana Żeromskiego. (*Spółczesność* 1908 nr 15-16); Skarga to straszna. Rzecz o „Róży” Józefa Katerli. (Zob. poz. 30); Gustaw Daniłowski; Tadeusz Miciński. Z powodu dramatu „Książ Potiomkin”. Fragment. (*Świt* 1907 nr 12); Jacht „Mistyka”. (*Spółczesność* 1909 nr 14-15); Studia o Wyspiańskim. (Zob. poz. 33) oraz: „Hamlet” Wyspiańskiego. (*Naprzód* 1905 nr 117).

Rkps — Listy o literaturze. I. Galicyjski renesans. *Bibl. Nar. sygn. IV 6500. II. „Gromnice” p. Marii Zabojeckiej. Bibl. Nar. sygn. IV 6494.*

T. 8: Legenda Młodej Polski. Studia o strukturze duszy kulturalnej. Oprac. K. Irzykowski. W-wa 1937.

Zawartość: Zob. poz. 23 oraz fragm. pierwszej red. ogł. z papierów pośmiertnych. Większość ogł. R. Zrębowicz w czasopismach: Przedmowa (pt. Epoka i ludzie. *Pam. Warsz.* 1931 nr 7/9); I. Horyzonty: Wśród ruin. (*Skamander* 1920 nr 2); *Pion* 1933 nr 5); Na polu. (*Tyg. Ilustr.* 1936 nr 76); Głębia nocą. (*Naród* 1920 nr 174). O poranku. (*Krokiew* 1921 nr 2); II. Epoka i ludzie: Literackie kryzysy, upadki i wyzwolenia. (*Astrea* 1924 nr 2), Polska rzeczywistość. (*Kultura* 1931 nr 1), Podstawy naukowości. (*Droga* 1932 nr 10), Myśli i środowisko społeczne.

T. 11: Dębina. Cz. 1: Sam wśród ludzi. — Książka o starej kobiecie. Utwory powieściowe. Oprac. A. Górski. W-wa 1938. Zob. poz. 31 i 36.

Listy i materiały

1. Do W. Feldmana 21 listów z 1904-1905 i b. d. Rkps Ossol. sygn. 12277/II, 2 listy z 1904 i 1906 ogł. M. Sroka. *Twórczość* 1959 nr 7.

2. Do W. i R. Buberów 184 listy z 1905-1910. Rkps Ossol. sygn. 6133/III i II. Niektóre ogł. w czasopismach: *Verbun.* 1935 nr 3, *Sygnaly* 1938 nr 47 (ogł. L. Wudzki), *Ateneum* 1939 nr 2 (ogł. L. Wudzki), *Ze Skarbcza Kultury* 1951 z. 1 s. 83-85 (ogł. J. Lekczyńska), *Twórczość* 1959 nr 7 (ogł. M. Sroka), *Współczesność* 1960 nr 5 (ogł. M. Sroka), *Twórczość* 1966 nr 6 (ogł. M. Sroka).

3. Listy S. i A. Brzozowskich z 1906-1928. Rkps Ossol. sygn. 6133/III i II.

4. Do S. Perlmutter 37 listów z 1906-1910. Rkps Ossol. sygn. 6135/II. Niektóre ogł. w czasopismach: *Sygnaly* 1934 nr 18, 1938 nr 47, *Ateneum* 1939 nr 2, *Twórczość* 1959 nr 7 (ogł. M. Sroka), *Współczesność* 1960 nr 5 (ogł. M. Sroka), *Twórczość* 1966 nr 6 (ogł. M. Sroka).

5. Do K. Irzykowskiego z 1907. *Współczesność* 1960 nr 5 (ogł. M. Sroka).

6. Do W. Gackiego 3 listy z 1907-1909. *Pam. Lubel.* 1931/1934 t. 2. s. 243-245 i odb. 1935 (ogł. W. Gacki).

7. Do O. Ortwinia 4 listy z 1907-1910. Rkps Ossol. sygn. 13151/II.

8. Do J. Czajkowskiego 4 listy z 1908-1909. Rkps Ossol. sygn. 6133/III i II.

9. Do W. Klingera 10 listów z 1908-1910. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7017. Listy z 1907-1909 ogł. R. Zrębowicz pt. Z dziejów nowoczesnej krytyki literackiej w Polsce (1909-1911). *Krokwie* 1920 nr 1; pt. Pod brzemieniem hańby. Materiały do procesu Brzozowskiego. Nieznane listy wielkiego myśliciela. *Wiad. Lit.* 1924 nr 7-9; pt. Rewelacje w sprawie S. Brzozowskiego. *Kultura* 1932 nr 12.

10. Do W. i E. Szalitów 14 listów z 1908 S. i A. Brzozowskich. Rkps Ossol. sygn. 6133/III i II; 2 listy z 1909 ogł. M. Sroka *Twórczość* 1959 nr 7; z 1909 ogł. M. Sroka. *Współczesność* 1960 nr 5.

11. Do W. Dawidów 2 listy z 1910 oraz b. d. Ogł. H. Lukrec pt. S. Brzozowski przemawia z grobu. *Wiad. Lit.* 1933 nr 35; 3 listy b. d. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 115.

12. Do F. Brzozowskiego z 1910. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7017. Ogł. M. Sroka. *Twórczość* 1959 nr 7.

13. Do S. Pigonia z 1910. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2070.

14. Do J. Leskiego b. d. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 39.

15. Do H. Struwego b. d. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 1/60.

16. Od S. Żeromskiego 2 listy z 1904. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2873.

17. Od D. Beka z 1906. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7017 (odpis).

18. Od J. Benoni-Dobrowolskiej z 1906. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7017.

19. Od J. Daszyńskiej z 1906. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7017.

20. Od Kółka Polonistów Wszechnicy Lwowskiej z 1906. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7017.

21. Od Komitetu Miejsowego Partii Socjalno-Demokratycznej we Lwowie z 1906. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7017 (podpisany J. Hankiewicz).

22. Od Stowarzyszenia „Spójnia” z 1906. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7017.

23. Od Towarzystwa „Bratniej Pomocy” Słuchaczy Politechniki we Lwowie z 1906. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7017.

24. Od Towarzystwa „Ognisko Kobiet” we Lwowie i Stowarzyszenia Prywatnych Nauczycielek i Urzędniczek we Lwowie z 1906. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7017.

25. Od Towarzystwa Szkoły Ludowej we Lwowie z 1906. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7017.

26. Od Księgarni Polskiej B. Połonieckiego we Lwowie z 1908. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7017.

27. Od R. Bubera 9 listów z 1908-1910. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7017.

28. Od E. Szalita 7 listów z 1908-1909. Rkps. Bibl. Nar. sygn. 7017.

29. Od J. W. Dawida z 1910. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7017.

30. Od S. L. Parenti z 1910. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7017.

31. Od K. Irzykowskiego 2 listy b. d. Rkps Bibl. Nar. sygn. 6489/II, 7017.

32. List E. Szalita z 1908 do W. Feldmana dot. S. Brzozowskiego. Rkps Ossol. sygn. 12416/II.

33. Korespondencja W. S. Reymonta w sprawie napaści S. Brzozowskiego w *Głosie* na *Chimerę* i Z. Przesmyckiego w 1904. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2873.

34. Notatki z lektury. Rkps Bibl. Nar. sygn. II 6490, I 6491, III 6492.

Zob. też art. R. Karasia: Nieznane listy S. Brzozowskiego. *Życie Lit.* 1962 nr 48 (dot. listów do siostry).

W przygotowaniu do druku zbiór korespondencji zawierający ponad 500 listów z 1900-1911.

OPRACOWANIA

Monografie i zarysy monograficzne: M. ZDZIECHOWSKI: Glorifikacja pracy. Myśli z pism i o pismach S. Brzozowskiego. Petersburg. 1916. Wyd. 2. Kr. 1921. [Rec.: E. Kucharski. *Pam. Lit. R.* 19 (1921) s. 149-150; S. Papée: Glorifikacja pracy i humanizmu. *Dzien. Poz.* 1921 nr 33; S. Pigoń: Z historii i literatury. *Kur. Poz.* 1921 nr 125; M. Poznański: Zdziechowski o Brzozowskim. *Kur. Pol.* 1921 nr 23; Z. Wasilewski: Idea pracy. *Gaz. Warsz.* 1921 nr 56-57, 60-61; M. Kridl. *Przeegl. Warsz.* 1924 nr 29 s. 228-230; Z. Wasilewski: Dyskusje. *Poz.* [1926] s. 102-137]. — Z. ZDZIECHOWSKA: S. Brzozowski jako krytyk literatury polskiej. Kr. 1927. [Rec.: Dr T. Gr. [T. Grabowski]. *Kur. Poz.* 1927 nr 564; M. Kridl. *Pam. Lit. R.* 24 (1927) z. 3/4 s. 482-484;

L. Silberstein. *Ruch. Lit.* 1928 s. 152; W. Piotrowicz: W nawiasie literackim. Wil. 1930 s. 170-174].

B. SUCHODOLSKI: S. Brzozowski. Rozwój ideologii. W-wa 1933 *Bibl. Pam. Lit.* t. 1. [Rec.: *Spr. z Posiedzeń Tow. Nauk. Warsz.* 1932 nr 1/6; T. Grabowski. *Przeł. Filoz.* 1933 s. 300-301; M. Kridl: Krytyka i teoria literatury. *Roczn. Lit.* 1933 s. 289-290; J. Świerżowicz: Od socjalizmu poprzez nacjonalizm do katolicyzmu. *Lech* 1933 nr 77, 173; przedr. w książce: Szkice literackie. S. I. Grodzisk Poz. 1936 s. 164-169; K. Troczyński: S. Brzozowski. Rzecz o monografii B. Suchodolskiego. *Dzien. Poz.* 1933 nr 176; K. Troczyński: S. Brzozowski — filozof kultury. Z powodu książki Suchodolskiego o Brzozowskim. *Pion* 1933 nr 5; K. Wyka: Myśl Brzozowskiego. *Pion* 1933 nr 13; L. Fryde. *Droga* 1934 nr 2; J. Hulewicz: Nowa monografia o Brzozowskim. *Przeł. Współcz.* 1934 t. 49 s. 310-312; M. Kridl: Książka o Brzozowskim. *Wiad. Lit.* 1934 nr 8; J. Kulczycka: Na marginesie książki o S. Brzozowskim. *Polonista* 1934 nr 5; B. Suchodolski: Jak ujmować i oceniać myśl Brzozowskiego. *Pion* 1934 nr 6 [odpowiedź recenzentom]; K. Wyka: O ocenie myśli Brzozowskiego. *Pion* 1934 nr 26, 29 [polem. z art. B. Suchodolskiego]; B. Suchodolski: Konstrukcja i ocena. Dyskusja o Brzozowskim. Odpowiedź recenzentom. *Ruch Lit.* 1935 nr 2; M. Kridl: W odpowiedzi Panu Suchodolskiemu. *Ruch Lit.* 1935 nr 3 s. 95-96; J. Kulczycka: Z badań nad twórczością Brzozowskiego. Monografia B. Suchodolskiego i praca J. Brauna. *Ruch Lit.* 1935 z. 2].

J. BRAUN: Metafizyka pracy i życia. Rzecz o S. Brzozowskim. *Zet* 1933/1934 nr 13-20, 22, 24; wyd. osob. W-wa 1934 *Bibl.* „Zet”. [Rec.: M. Kridl: Teoria i krytyka literacka. *Roczn. Lit.* 1934 s. 285-286; J. Kulczycka: jw.; C. Pilichowski: „Pro domo sua”. *Głos* 1935 nr 3; B. Suchodolski. *Nowa Książka* 1935 nr 5].

J. SPYTKOWSKI: S. Brzozowski — estetyk — krytyk. *Kr.* 1939 *Prace z Hist. Lit. Pol.* nr 6. [Rec.: S. Białas. *Przeł. Filoz.* 1939 nr 107-108; M. Boruchowicz. *Nasz Wyras* 1939 nr 4; A. Gr. [A. Grodzicki]: Brzozowski żywy i dostępny. *Polonia* 1939 nr 5248; A. Madej. *Zet* 1939 nr 4/5; (ts) [T. Sinko]: Klasycyzm S. Brzozowskiego. *Kur. Lit.-Nauk.* 1939 nr 11 dod. *Ilustr. Kur. Codz.*].

A. STAWAR: O Brzozowskim. *Fragm. ogł. Kultura i Społeczeństwo* 1961 nr 1; wyd. całości w książce: O Brzozowskim i inne szkice. W-wa 1961. [Rec.: R. Ma-

tuszewski. *Roczn. Lit.* 1961 s. 138-139; A. Międzyrzeczki. *Świat* 1961 nr 25; rdc. *Nowa Kultura* 1961 nr 23; S. Treugutt: Upór i skromność. *Przeł. Kult.* 1961 nr 33; Z. Żabicki: Brzozowski i współczesność. *Nowa Kultura* 1961 nr 33].

C. MIŁOSZ: Człowiek wśród skorpionów. Studium o S. Brzozowskim. *Parż* 1962 *Bibl. Kultury* t. 77. [Rec.: W. Gombrowicz: Fragment z dziennika. *Kultura* (Paryż) 1962 nr 10 s. 26-30; C. Miłosz: Uwagi do uwag Gombrowicza. *Kultura* (Paryż) 1962 nr 12; W. Pobóg-Malinowski: Sprawa S. Brzozowskiego. *Kultura* (Paryż) 1962 nr 12; M. Borwicz [M. Boruchowicz]. *Droga* 1964/1965 nr 2 s. 34.-36].

Ogólne: L. BELMONT: W kwestii „młodych”. *Głos* 1903 nr 8 [dot. art. ogł. w *Głosie*]; S. BRZozowski: W kwestii „młodych”. *Głos* 1903 nr 8 [dot. art. L. Belmonta]. — N. CZARNOCKI: Echo artykułu „My młodzi”. Replika. *Głos* 1903 nr 4; S. BRZozowski: Echa artykułu „My młodzi”. Replika. *Głos* 1903 nr 5. — M. [I. MOSZCZEŃSKA]. *Głos* 1903 nr 1. — (Polemika dot. art. I smutek tego wszystkiego. *Ogł. w Głosie*): el. [J. W. DAWID]: Etyka „czystych rąk”. *Głos* 1903 nr 12. — W. DAWID: Do naszych czytelników. *Głos* 1903 nr 17. — A. DROGOSZEWSKI: O „obcym człowieku”. *Głos* 1903 nr 16. — AVANTI [G. GLASS]: Jeszcze słowo. *Głos* 1903 nr 15. — G. GLASS: Do porządku. *Głos* 1903 nr 17. — A. MILLER: Jeden z „młodych” o Sienkiewiczu. *Głos* 1903 nr 13. — W. NALKOWSKI: Zbyteczny ból. *Głos* 1903 nr 13. — W. NALKOWSKI: Wyjaśnienie dla ludzi uczciwych. *Głos* 1903 nr 17. — W. NALKOWSKI: Wyzyskiwani. *Głos* 1903 nr 21. — A. NEUWERT-NOWACZYŃSKI: Wilczy bilet „Kurierowi Warszawskiemu”. *Głos* 1903 nr 15-16. — S. PRZYBYSZEWski: List otwarty do H. Sienkiewicza. *Głos* 1903 nr 13. — S. PRZYBYSZEWski: Smutny epilog smutnej sprawy. *Głos* 1903 nr 15. — S. PRZYBYSZEWski: Przyczynek do psychologii biednego człowieka. *Głos* 1903 nr 17. — KAPRYS [W. RABSKI]: „Obcy człowiek”. *Kur. Warsz.* 1903 nr 75; S. BRZozowski: Tu l'as voulu, Georges Dandin. *Głos* 1903 nr 12 [polem. z art. Kaprysa]. — T. Ł.: Z Tarnowa o Sienkiewiczu. *Głos* 1903 nr 21. — Przeciw porubstwu. *Gaz. Pol.* 1903 nr 83. — Prasa polska o procesie Sienkiewicza. *Głos* 1903 nr 19. — Z prasy polskiej. *Głos* 1903 nr 21.

J. BELCİKOWSKI. *Ateneum* 1905 t. 2 s. 147-149. — J. STEN [L. BRUNER]. *Krytyka* 1905 t. 1 s. 328-332. — M. DOB-

rocki. *Kur. Codz.* 1905 nr 179 [rec: odczytu pt. J. Słowacki i jego krytyk Tretiak]. — AVANTI [G. GLASS]: „Tymczasem”. List otwarty do S. Brzozowskiego. *Głos* 1905 nr 4. — K. IRZYKOWSKI. Głosy do współczesnej literatury polskiej. *Głos* 1905 nr 29. — A. MAHRBURG: Bez maski. *Ognisko* 1905 nr 1 [dot. art. ogł. w *Głosie* pt. Diatryba o „Książce” pana Mahrburga]. — Rocznik naukowo-literacko-artystyczny na r. 1905. Pod red. W. Okreśa. W-wa 1905. — A. NOWACZYŃSKI: Wczasy literackie. W-wa 1906 s. 270-285. — BRUTUS: Kwiaty i chwasty. *Rola* 1907 nr 2. — A. DROGOSZEWSKI. *Suit* (Kijów) 1907 nr 43-46. — W. KOŚCIĄKIEWICZ: Pogadanki literackie. *Słowo* 1907 nr 170. — S. PORAJ: Warto przeczytać. *Ster* 1907 nr 6 [dot. art. Nie istniejący wulkan... ogł. w *Przegl. Spol.*]. — H. STRUVE: Filozofia polska w ostatnim dziesięcioleciu. W-wa 1907 s. 97-98. — K. OSTACHIEWICZ: Z zagadnień etyki obyczajowej. *Ster* 1908 nr 12 [dot. art. Nie istniejący wulkan...]. — K. IRZYKOWSKI: Dostojny bzik tragiczności. *Widnokregi* 1910 z. 3; przedr. w książce: Czyn i słowo. Lw. 1913 s. 37-38. — J. RUNDBAKEN: Aforyzmy. (Po przeczytaniu dzieł S. Brzozowskiego). *Prawda* 1910 nr 43. — J. A. HERBACZEWSKI: Neo-Pankracy. W książce: I nie wódz nas na pokuszenie. Kr. 1911 s. 167-201, 210-211.

(Nekrologi:) L. W.: Wspomnienie pogonne. *Śp. S. L. Brzozowski. Bibl. Warsz.* 1911 t. 2 s. 618-619; A. SKWARCZYŃSKI: Nad grobem milczenie. *Życie* (Lw.) 1911 s. 284, 383-384; [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]. *Kultura Pol.* 1911 nr 6; *Gaz. Warsz.* 1911 nr 120; *Ilustr. Kur. Codz.* 1911 nr 105; Nad grobem S. Brzozowskiego. *Krytyka* 1911 t. 2 s. 389; *Kur. Por.* 1911 nr 121; *Nasz Kraj Ilustr.* 1911 nr 149; *Nowe Życie* 1911 nr 33; Echo zgonu śp. S. Brzozowskiego. *Nowości Ilustr.* 1911 nr 20; *Pobudka* 1911 nr 4; *Praca* 1911 nr 20; *Ruch Filoz.* 1911 s. 112; *Świat* 1911 nr 18; Pamięci S. Brzozowskiego. *Widnokregi* 1911 t. 2 z. 7-8.

O twórczości S. Brzozowskiego. *Wiek Nowy* 1911 nr 2955. — Bezkrzytyczni wielbiciele. *Wolne Słowo* 1911 nr 128. — B. CHLEBOWSKI: Pisma T. 4. W-wa 1912 s. 350-362. — Quis [A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI] *Museion* 1912 z. 9 s. 96-103. — W. KLINGER: S. Brzozowski jako człowiek. Kr. 1912. — B. CHLEBOWSKI: Spuścizna Brzozowskiego. *Książka* 1913 nr 1/2. — J. W. DAWID: Psychologia religii. *Krytyka* 1913 t. 40 s. 275-280; przedr. w książce: Psychologia religii. W-wa 1933 s. 104-105. — K. IRZYKOWSKI: Czyn i słowo.

Lw. 1913 [tu szereg artykułów o Brzozowskim, pisanych od r. 1905, niektóre ogł. *Prawda* 1911 nr 19-20 i *Gaz. Wiecz.* 1911]. — Z. L. ZALESKI: Dzieło i twórcza. W-wa 1913 s. 319, 322-324, 351. — J. A. HERBACZEWSKI: Męczennik pracy. W książce: Amen. Kr. 1914 s. 92-101, 147-148. — C. SOKOŁOWSKI: [Przedmowa do:] A. Reté: Kilka uwag nad psychologią nawrócenia. W-wa 1914. — Dzieła S. Brzozowskiego (prospekt). *Słowo Pol.* 1914 nr 233. — C. SOKOŁOWSKI: Z naszej literatury nawróceń. *Wiad. Archidiecezji Warsz.* 1915.

J. S. BYSTRON: Rozwój problemu socjologicznego w nauce polskiej. *Arch. Komisji do Badania Historii i Filoz. w Polsce*. Kr. 1917 t. 1 cz. 2 s. 252-255. — W. BIEGAŃSKI: Etyka ogólna. W-wa 1918 s. 179-180; wyd. 2 Lw. 1922. — E. BREITER: S. Brzozowskiego „Módl się i pracuj”. *Zdrój* 1918 t. 4 s. 93, 126, 186. — K. KANTAK: Idee religijne w nowszej literaturze polskiej. *Dziew. Poz.* 1918 nr 177-180; wyd. osob. Poz. 1918 s. 21-30. — K. BLESZYŃSKI: Z powodu „merytoryzmu”. *Naród* 1920 nr 201. — K. IRZYKOWSKI. *Naród* 1920 nr 247. — Z. ZALESKI: O czyn i swobodę artysty. *Przegl. Nar.* 1920 nr 1. — K. BLESZYŃSKI: Zamiast artykułu o S. Brzozowskim. *Naród* 1921 nr 133. — L. BUJAŁSKI: Kamień węgielny. O podstawę narodowego programu. W-wa 1921. — M. RETTINGER: Anabasis. *Naród* 1921 nr 133 dod. lit.-artyst. nr 24. — H. ŻYCZYŃSKI. *Dziew. Cieszyński* 1921 nr 87. — O grób S. Brzozowskiego. *Kur. Lw.* 1921 nr 164. — *Kur. Por.* 1921 nr 465. — *Słowo Wil.* 1921 nr 42. — J. RUNDBAKEN: Charakter myśli Brzozowskiego. *Droga* 1922 nr 2. — S. BACZYŃSKI: Sumienie intelektu polskiego. W książce: Sztuka walcząca. Lw. 1923 s. 61-96; przedr. w książce: Pisma krytyczne. W-wa 1963 s. 40-76. — M. KRIDL: Krytyka i krytycy. Kr. 1923. — A. ZIELEŃCZYK: Czynniki pragmatyczny w filozofii polskiej. *Przegl. Filoz.* 1923 s. 142-143. — A. LANGE: La littérature polonaise et l'Europe. *Le Journal de Pologne* (W-wa) 1924 nr 218. — J. LECHOŃ: Prawda poety a prawda krytyka. O niektórych recenzentach. *Wiad. Lit.* 1924 nr 6. — K. IRZYKOWSKI: Pojedynek dwóch duchów. *Wiad. Lit.* 1925 nr 103. — M. LIPIŃSKI: Wartości etyczne socjalizmu Brzozowskiego. *Nasze Drogi* 1925 nr 2. — R. BERGEL: Autor „Legendy Młodej Polski”. *Kur. Łódzki* 1926 nr 272. — R. BERGEL. *Polonia* 1926 nr 266. — T. DĄBROWSKI: Młodzież potrzebuje proroka. *Kur. Lw.* 1926 nr 220-223. — C. ŁATAWIEC: Żeromski a Brzozowski.

- Nowe Treści* 1926 nr 1. — J. E. PŁOMIENSKI: Problem pracy w „Przebiegach” Żeromskiego. W-wa 1926; wyd. 2 Wr. 1949. — Czy duszę można dzielić? *Myśl Nar.* 1926 nr 4. — S. BACZYŃSKI: Losy romansu. W-wa 1927 s. 13 i nn. — R. BERGEL: „Nawrócenie” S. Brzozowskiego. *Głos Narodu* 1927 nr 238. — A. BRZOWSKA: Odsłonięcie pomnika S. Brzozowskiego. *Wiad. Lit.* 1928 nr 260/261. — J. CZAPSKI: O Towarzystwo im. S. Brzozowskiego. *Wiad. Lit.* 1928 nr 28. — J. A. L. GALUSZKA: Czy S. Brzozowski był nielegalnym synem hr. Poletyły? *Wiad. Lit.* 1928 nr 26 [?]. — K. IRZYKOWSKI: Literatura a socjalizm. *Robotnik* 1928 nr 71. — S. JAWORSKI: Budziciel duszy. (Fragm. pracy o S. Brzozowskim). *Dzien. Poz.* 1928 nr 6. — E. KRASUSKI: W sprawie Towarzystwa im. S. Brzozowskiego. *Wiad. Lit.* 1928 nr 43. — R. MARIANŃSKI: Brzozowski i epigoni. *Polska Zbrojna* 1928 nr 15. — J. E. SKIWSKI: W obronie człowieka harmonijnego. *Myśl Nar.* 1928 nr 10. — A. STAWAR: Brzozowski. *Dźwignia* 1928 nr 8 s. 3-26; przedr. w książce: Szkice literackie. W-wa 1957. — K. TROCZYŃSKI: O pedantyzmie subtelności. *Życie Lit.* 1928 nr 6. — *Enc. powsz. Ultima Thule*. T. 2 (1928). — K. ZAKRZEWSKI: Brzozowski i komuniści. *Droga* 1929 nr 7/8 [polem. z A. Stawarem]. — S. ADAMCZEWSKI: Pojęcie romantyzmu u S. Brzozowskiego. *Przeł. Współcz.* 1929 t. 30 nr 87 s. 31-52 i odb. — K. IRZYKOWSKI: Walka o treść. W-wa 1929 s. 126-133. — K. ZAKRZEWSKI: Filozofia narodu pracującego i walczącego. *Słowo Pol.* 1929 nr 26-27, 29, 32 i odb. pt. Filozofia narodu, który walczy i pracuje. Nacjonalizm S. Brzozowskiego. — R. M. BLÜTH: S. Kołaczkowski a S. Brzozowski. *Pam. Warsz.* 1931 nr 6. — L. FRYDE: Myśli Brzozowskiego. *Polska Zbrojna* 1931 nr 15 (106). — K. JANOWSKI: Przedmowa do pism, które nie były jeszcze napisane. (Rozdz. z książki o S. Brzozowskim). *Droga* 1931 nr 4-5. — B. SUCHODOLSKI: Rękopisy S. Brzozowskiego. *Ruch Lit.* 1931 nr 5 s. 142-143. — S. ADAMCZEWSKI: Teatr idei Brzozowskiego. *Kultura* 1932 nr 4. — B. SUCHODOLSKI: S. Brzozowski i A. Świętochowski. *Ruch Lit.* 1932 nr 4 i odb. — B. SUCHODOLSKI: Wypiański i Brzozowski. Problem tradycjonalizmu. *Ruch Lit.* 1932 z. 9. — Z. SZWEJKOWSKI: Zarys historii Kasy im. Mianowskiego. *Nauka Pol.* 1932 t. 15 s. 140-143. — S. Brzozowski i Kasa Mianowskiego. *Gaz. Warsz.* 1932 nr 71. — Z. BASTGENÓWNA: Brzozowski a Newman. *Spr. z Czynności i Posiedzeń PAU* 1933 nr 1 s. 16-19 i nadb. — E. CZEKAŁSKI: Brzozowszczyzna. *Antena* 1933 nr 8. — E. CZEKAŁSKI: Nowy pogląd na Brzozowskiego. *Świat* 1933 nr 34. — W. DAWID: Psychologia religii. W-wa 1933 s. 103-108. — T. GRABOWSKI: S. Brzozowski jako krytyk literacki. *Przeł. Powsz.* 1933 t. 200 s. 57-70. — K. JAWORSKI: Odwrót z nieudałych rekonansów. O S. Brzozowskim. *Droga* 1933 nr 6-8. — K. JAWORSKI: Rycerz z orszaku Pana i splekane serce dzwonu. Norwid i Brzozowski. *Droga* 1933 nr 11. — L. POMIROWSKI: O współczesności literackiej. *Pion* 1933 nr 11. — B. SUCHODOLSKI: Od socjalizmu do nacjonalizmu. *Myśl Nar.* 1933 nr 10-11. — K. WYKA: Brzozowskiego krytyka krytyki. *Pion* 1933 nr 4, 13, 1934 nr 26. — K. WYKA: O aktualności S. Brzozowskiego. *Polonista* 1933 nr 1 s. 35-38. — K. CZACHOWSKI: Socjalizm Brzozowskiego. *Gaz. Pol.* 1934 nr 8. — T. GRABOWSKI: Krytyka literacka w Polsce w epoce realizmu i modernizmu (1863-1933). *Prace Komisji Filol. Poz. Tow. Przej. Nauk* 1934 t. 6 z. 2 s. 177-199. — K. JAWORSKI: Brzemie złego posiewu. *Życie Lit.* 1934 nr 4 dod. *Dzien. Poz.* — W. KUBACKI: W sprawie grobu Brzozowskiego. *Wiad. Lit.* 1934 nr 8. — K. KURYLUK: Daszyński — Brzozowski — Niemojewski w sprawie niepodległości Polski. *Sygnaly* 1934 nr 6 s. 6-7. — K. KURYLUK: Brzozowski we Lwowie. *Sygnaly* 1934 nr 12 s. 11-12. — M. OGÓREK: Brzozowski — wielki nieznajomy. *Zet* 1934 nr 16. — B. SUCHODOLSKI: Rola pojęcia nauki w rozwoju myśli S. Brzozowskiego. *Nauka Pol.* 1934 t. 19 s. 407-409 [spr. z referatu wygł. 23 maja 1933 na posiedzeniu Koła Naukowców oraz dyskusja]. — B. SUCHODOLSKI: S. Brzozowski. Geltung in der Gegenwart. *Slavische Rundschau* (Berlin) 1934 s. 253-260. — K. TROCZYŃSKI: S. Brzozowski — socjolog. Inwentarz zagadnień. *Życie Lit.* 1934 nr 2. — Brzozowski a narodowy socjalizm. *Polska Druga* 1934 nr 4. — Romantyzm przed sądem. *Rodzina Pol.* 1934 nr 8. — W. GACKI: Kilka listów S. Brzozowskiego. *Pam. Lubel.* 1931/1934 t. 2 [wyd. 1935] s. 233-243. — J. KULCZYCKA: Z badań nad twórczością S. Brzozowskiego. *Ruch Lit.* 1935 nr 2 s. 44-50. — K. KURYLUK: S. Brzozowski a Ukraińcy. *Nowe Czasy* 1935 nr 24. — K. KURYLUK: Krytyk ukraiński o Brzozowskim. *Tyg. Ilustr.* 1935 nr 34. — SILVESTER [T. LANDY]: S. Brzozowskiego drogi do Rzymu. *Verbum* 1935 nr 3 s. 553-585. — B. POLONIECKI: Ze wspomnień wydawcy. *Prosto z Mostu* 1935 nr 41. — K. WYKA: Aktualność S. Brzozowskiego. *Zet* 1935 nr 10. — H. P.: O dwudziestu wawrzynach. Rozmowa

z S. Brzozowskim w sprawie Polskiej Akademii Literatury. *Słowo Pomorskie* 1935 nr 269. — Nawrócenie S. Brzozowskiego. *Słowo Pomorskie* 1935 nr 293. — J. BRAUN: Wracamy do Brzozowskiego. *Zet* 1936/1937 nr 5.

A. BRZozowska: Wspomnienie o S. Brzozowskim. *Wiedza i Życie* 1936 nr 617. — K. CZACHOWSKI: O S. Brzozowskim. W 25 rocznicę śmierci. *Polska Zach.* 1936 nr 13. — K. GÓRSKI: O konwertytach współczesnej Polski. Nawrócenie S. Brzozowskiego. *Tęcza* 1936 nr 2. — K. JAWORSKI: Katastrofa młodzieńcza w życiu Brzozowskiego. *Droga* 1936 nr 1 s. 51—71. — F. KACZMARSKI: Brzozowski krytyk. *Kuźnia Młodych* 1936 nr 29. — W. KOSIŃSKI i J. MROZOWICKI: K. Irzykowski o S. Brzozowskim. *Kuźnia Młodych* 1936 nr 29. — J. OLEW-SKALSKI: Tragiczny człowiek. *Kuźnia Młodych* 1936 nr 29. — F. PAJĄCZKOWSKI: S. Brzozowski na tle swych listów z 1905-1911. *Nowe Czasy* 1936 nr 7. — Z. PITERA: Pamiętnik Brzozowskiego. *Kuźnia Młodych* 1936 nr 29. — K. PRUSZYŃSKI: Brzozowski, Wielki Wschód i Tolstoj. *Czas* 1936 nr 149. — ŚCIBOR: Brzozowski jako mówca. *Tyg. Ilustr.* 1936 nr 37. — R. ZRĘBOWICZ: U Brzozowskiego na wygnaniu. *Antena* 1936 nr 34. — W 25-lecie zgonu S. Brzozowskiego. *Ilustr. Kur. Codz.* 1936 nr 125. — Brzozowski po włosku. *Kultura* 1936 nr 7. — Brzozowski w opinii współczesnych. *Kuźnia Młodych* 1936 nr 29. — Nasz Brzozowski. *Kuźnia Młodych* 1936 nr 29. — M. BORUCHOWICZ: Brzozowski i Malraux. *Sygnaly* 1937 nr 28 i odb. — Z. KOPALKO: S. Brzozowski o katolicyzmie. *Sprawy Otwarte* 1937 nr 8. — J. N. MILLER: S. Brzozowski a chwila obecna. *Walka Ludu* 1937 nr 71. — S. POTOCZEK: S. Brzozowski w 27 rocznicę śmierci. *Młode Pióra* 1937 nr 4. — W. RZYMOWSKI: Lutosałwski, Brzozowski, Papini. Trzy akty nawrócenia. *Kur. Por.* 1937 nr 158. — J. SPYTKOWSKI: Jedno z nieporozumień. *Marcholt* 1937 nr 4 s. 473-482. — W. WASIUTYŃSKI: De Mann i Brzozowski. *Prosto z Mostu* 1937 nr 46. — K. WYKA: Porocznice rozważania. Brzozowski a poezja współczesna. *Marcholt* 1937 nr 2 s. 265-277. — K. WYKA. *Pol. słownik biogr.* T. 3 (1937). — S. ADAMCZEWSKI: Taine i Brzozowski. *Spr. z Posiedzeń Tow. Nauk. Warsz. Wydz. Językoznawstwa i Historii Lit.* 1938 z. 7-9. — M. HERESZ: J. Piłsudski i S. Brzozowski. *Sygnaly* 1938 nr 55. — K. IRZYKOWSKI: S. Brzozowski jako mówca. *Kur. Lit. Nauk.* 1938 nr 16 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — F. KACZMARSKI: Książki o Brzozowskim. *Pion* 1938 nr 12. — W. KLINGER: Nieoczeki-

wana ofensywa. *Wiedza i Życie* 1938 nr 11. — J. KOLLER: Pogląd na świat S. Brzozowskiego. *Dzien. Poz.* 1938 nr 238 [spr. z odczytu S. Kołaczekowski]. — S. KOŁACZEKOWSKI: Stanowisko filozoficzne Brzozowskiego. *Marcholt* 1938 nr 2 s. 99-113 [fragm. monografii]. — A. MILLER: U pragenyze burzy wokół S. Brzozowskiego. *Mysł Pol.* 1938 nr 19. — J. MROZICKI: Piłsudski i Brzozowski. *Sygnaly* 1938 nr 57. — T. NAKLAS: Piłsudski a Brzozowski. *Sygnaly* 1938 nr 56. — Wacław Nalkowski o S. Brzozowskim. *Epoka* 1938 nr 29. — S. STARZEWSKI: Dyskusja nad aktualnością Brzozowskiego. *Dzien. Pol.* 1938 nr 223. — K. TROCZYŃSKI: Oda do Nowaczyńskiego — rozpętanego. *Dzien. Poz.* 1938 nr 285. — Brzozowski pozostał pisarzem aktualnym. *Albo — Albo* 1938 nr 7. — L. FRYDE: Spór o Brzozowskiego. *Orka na Ugorze* 1939 nr 3 [odpowiedź S. Starzewskiemu]. — J. ARCHITA: S. Brzozowski i kościół katolicki. *Przełł. Katol.* 1939 nr 23. — A. BRZozowska: S. Brzozowski we Florencji. *Wymiary* 1939 nr 8. — W. ERlich: Brzozowski a socjalizm. *Sygnaly* 1939 nr 65. — K. IRZYKOWSKI: Pojedynek dwóch duchów. Jak Brzozowski walczył z Żeromskim o... Żeromskiego. *Kronika Polski i Świata* 1939 nr 15. — S. KOŁACZEKOWSKI: Brzozowski o roli inteligencji. *Mysł Pol.* 1939 nr 16 s. 5-6 [fragm. monografii]. — S. KOŁACZEKOWSKI: Praca, dzieje i prawo — demokracja i godność. *Polityka* 1939 nr 17, 18 [fragm. monografii]. — E. KRASSOWSKA: Uwagi. Powieść S. Brzozowskiego. *Ateneum* 1939 nr 2 s. 273-282. — A. MILLER: S. Brzozowski, estetyk, krytyk. *Mysł Pol.* 1939 nr 10. — A. ROGALSKI: Katolicyzm Brzozowskiego. *Tęcza* 1939 nr 8. — S. SKWARCZYŃSKA: Pomostem człowieka. *Kolumna Lit. dod. Kur. Łódzkiego* 1939 nr 24.

C. LATAWIEC: Ideologia Brzozowskiego a chwila obecna. *Zdroje Lit. Nauki i Sztuki* 1945 nr 1. — S. ZAHORSKA: Myśli o Brzozowskim. W: *Ojczyzna i wolność*. Londyn 1945 s. 21-35. — S. ADAMCZEWSKI: Patronat Brzozowskiego? *Nauka i Sztuka* 1946 nr 4. — W. PIETRZAK: Drogi polskiej powieści XIX w. *Twórczość* 1946 z. 7/8 s. 246-256. — L. FRYDE: S. Brzozowski jako ideolog inteligencji polskiej. *Wiedza i Życie* 1947 nr 7/8. — P. HOFFMAN: Legenda S. Brzozowskiego. *Nowe Drogi* 1947 nr 2 s. 104-136. — A. ŚWIDERSKA: Verba volant, scripta manent. *Nowiny Lit.* 1947 nr 36. — J. WYSZOMIRSKI: Quid iuris? quid Poloniae? *Nowiny Lit.* 1947 nr 33. — -el-: S. Brzozowski wśród Czechów. *Głos Ludu* 1950 nr 46. — -pho-: Czyja to zasługa? *Nowa*

- Kultura* 1950 nr 3; -el-. *Głos Ludu* 1950 nr 48 [polem. z art. -pho-]. — A. SCHAEFF: S. Brzozowski. W książce: *Narodziny i rozwój filozofii marksistowskiej*. W-wa 1950. — J. M. ŚWIĘCICKI: Burżuazystwo a patriarchalizm. *Przeegl. Powsz.* 1950 t. 229 s. 338-355. — M. BORWICZ [M. BORUCHOWICZ]: Polski poprzednik Malraux. *Kultura* (Paryż) 1956 nr 6-8 i odb. — [Nota biogr. do:] S. Brzozowski: *Plomienie*. T. 2. Kr. 1956; M. SROKA: Nota w sprawie noty. *Twórczość* 1958 nr 6 [omówienie „Noty biograficznej”]. — P. TRZEBUCHOWSKI: S. Brzozowski, postać i twórczość. *Kierunki* 1956 nr 32/33 s. 6-7. — H. DUNINÓWNA: W Arkadii. W książce: *Ci, których znalazłam*. W-wa 1957. — K. BLESZYŃSKI: Znałem Brzozowskiego. *Odgłosy* 1958 nr 20. — P. PERUCKI: Mało znany obrońca S. Brzozowskiego. *Wiadomości* (Londyn) 1958 nr 35. — S. SANDLER: W stronę Brzozowskiego. *Trybuna Lit.* 1958 nr 19. — M. SROKA: S. Brzozowski i M. Gorki. Z materiałów do biografii Brzozowskiego. *Twórczość* 1958 nr 2. — W. MACIĄG: S. Brzozowski. *Twórczość* 1959 nr 11. — M. A. STYKS [J. MAŚLIŃSKI]. *Życie Lit.* 1959 nr 50. — J. RYTEL: S. Brzozowski. 1878-1911. W: *Pol. krytyka lit. (1800-1918)*. *Materiały*. T. 4. W-wa 1959 s. 396-397. — M. SROKA: Listy — dziennik myśli Brzozowskiego. *Twórczość* 1959 nr 7. — M. SROKA: Nad Brzozowskim. *Współczesność* 1959 nr 6-7. — A. STAWAR: O Brzozowskim. *Polityka* 1959 nr 8. — A. STAWAR: W matni bezdziejowości. *Polityka* 1959 nr 11. — A. STAWAR: Myśli i wzruszenia. *Polityka* 1959 nr 13. — P. TRZEBUCHOWSKI: S. Brzozowski wobec polskiego romantyzmu. *Kierunki* 1959 nr 18. — m.b.r. [M. BEHCZYC-RUDNICKA]: Nieznane listy S. Brzozowskiego. *Kamena* 1960 nr 1. — J. LENARCZYK: Śladami nieurzeczywistnionych zamierzeń. M. Gorki i literatura polska. *Slavia Orientalis* 1960 nr 4. — C. MIŁOŚZ: Co śmiem myśleć. *Kultura* (Paryż) 1960 nr 7/8. — A. STAWAR: Brzozowski krytyk. *Nowa Kultura* 1960 nr 48, 50. — K. WYKA: Syntezy i likwidacje Młodej Polski. *Twórczość* 1960 nr 10 s. 79-91; przedr. w książce: *Łowy na kryteria*. W-wa 1965 s. 162-185. — R. KARAS: *Kur. Lubel.* 1961 nr 153. — C. MIŁOŚZ: Co robić z Brzozowskim? *Kultura* (Paryż) 1961 nr 4. — E. RAYSKI. *Kultura* (Paryż) 1961 nr 4 [list do redakcji]. — K. WĘDZIAGOLSKI. *Kultura* (Paryż) 1961 nr 7/8 [list do redakcji]. — B. CYWIŃSKI: Trud poszukiwania. *Znak* 1962 nr 7/8 s. 1063-1088. — J. FIJAS: Brzozowski, Newman, katolicyzm. *Tyg. Powsz.* 1962 nr 31. — J. PROKOP: Brzozowski i „Zwrotnica”. *Ruch Lit.* 1962 nr 1 s. 36-39. — A. BRZozowski: Wspomnienie o S. Brzozowskim. *Twórczość* 1963 nr 7. — J. CZAPSKI: O Brzozowskim. *Kultura* (Paryż) 1963 nr 1/2. — M. A. STYKS [J. MAŚLIŃSKI]: Klimat, sensacja, augurzy. *Życie Lit.* 1963 nr 35. — L. WUDZKI: Jeszcze raz spór o Brzozowskiego. *Kultura* 1963 nr 3; M. A. STYKS [J. MAŚLIŃSKI]: 2/3 Brzozowskiego. *Życie Lit.* 1963 nr 27 [relacja z art. L. Wudzkiego]; M. SROKA: „Jeszcze raz spór o Brzozowskiego”, czyli L. Wudzki w roli pechowego Kolumba. *Kultura* 1963 nr 11. — B. BILIŃSKI: S. Brzozowski na florenckim cmentarzu Trespiano. *Kultura* 1964 nr 44. — K. BLESZYŃSKI: O Brzozowskich w literaturze polskiej. *Osnowa* 1964 s. 183-187. — P. HERTZ: Brzozowski, czyli o stanowisku względem kultury narodowej. W książce: *Ład i nieład*. W-wa 1964 s. 290-297. — A. BRZozowska: Wspomnienie o A. i S. Brzozowskich. *Twórczość* 1965 nr 1. — B. CYWIŃSKI: Ewolucja poglądów religijnych w pismach S. Brzozowskiego. *Spr. Katol. Univ. Lubel.* 1965 t. 14 s. 40-43. — M. DZIEWULSKA: Brzozowski i antynomie intelektualizmu. *Argumenty* 1965 nr 39. — W. ROSZEWSKI: Brzozowski jako krytyk współczesnej myśli filozoficznej. W: *Z problemów lit. pol. XX wieku*. T. 1: *Młoda Polska*. W-wa 1965 s. 499-534. — M. RÓŻYCKA: S. Brzozowski jako pisarz rewolucyjny. *Komunikaty Nauk. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* (Częstochowa) 1965 nr 10. — P. TRZEBUCHOWSKI: S. Brzozowski, postać i twórczość. *Za i Przeciw* 1965 nr 37-38. — W. T.: S. Brzozowski a książki kardynała Newmana. *Gazeta Niedzielnia* (Londyn) 1965 nr 6. — A. BOCHEŃSKI. *Kierunki* 1966 nr 32. — L. KOLAKOWSKI: S. Brzozowskiego polska filozofia pracy. *Polska* 1966 nr 1. — J. KOTT. *Polityka* 1966 nr 6; *Życie Lit.* 1966 nr 7 [polem. z J. Kottem]. — Z. P. [Z. PĘDZIŃSKI]: Brzozowski i Kongres Kultury Polskiej. *Więź* 1966 nr 9. — W. ROSZEWSKI: W kręgu połowiczności i emancypacji. *Nurt* 1966 nr 5. — L. S. [L. SOBIERAJSKI]: Nowe odczytanie Brzozowskiego. *Tyg. Kult.* 1966 nr 30. — A. TATARKIEWICZ. *Twórczość* 1966 nr 12. — KTT [K. TOEPLITZ]: Zgubna siła sugestii. *Kultura* 1966 nr 30. — P. TRZEBUCHOWSKI: Filozofia pracy S. Brzozowskiego. *Kierunki* 1966 nr 18. — L. WUDZKI: Brzozowski — pisarz zaangażowany. *Argumenty* 1966 nr 36. — L. WUDZKI: Brzozowski — katolik-ateista. *Argumenty* 1966 nr 46. — *Twórczość* 1966 nr 6 [nr specjalny, poświęcony S. Brzozowskiemu. Zawiera m. in.: T. BUREK: Arcydział nie-

dokończone; B. Cywiński: Problematyka religijna w pismach S. Brzozowskiego; J. Iwaszkiewicz: Czytanie Brzozowskiego; A. Kijowski: W labiryncie; L. Kola-kowski: Miejsce filozofowania S. Brzozowskiego; A. Menczel: Krytyka i utopia; M. Sroka: Daty z życia i działalności S. Brzozowskiego; M. Sroka: Legendy Brzozowskiego; M. Sroka: **Z** „Listów” Brzozowskiego; A. Werner: Ja i naród, czyli S. Brzozowskiego antynomie wolności]. — Sprawa Brzozowskiego. *Twórczość* 1966 nr 12. — B. Cywiński: W sprawie Brzozowskiego. *Twórczość* 1967 nr 5. — S. Lichanski: Fundamenty eposu. W książce: Cienie i profile. Studia i szkice literackie. W-wa 1967 s. 208-220. — W. Loranc: Brzozowski. *Argumenty* 1967 nr 41. — J. Pięszczachowicz: Plomienie i popioły. *Życie Lit.* 1967 nr 7. — P. Trzebuchowski: Rozum i praca w filozofii S. Brzozowskiego. *Życie i Myśl* 1967 nr 1 s. 87-99. — J. Wojnar-Sujecka: Istota i misja inteligencji w refleksji S. Brzozowskiego. *Studia Socjologiczne* 1967 nr 2. — R. Zengel: Z prac nie publikowanych: Modernizm; Przed renesansem Brzozowskiego. *Twórczość* 1968 nr 3. — A. Grzymala-Siedlecki: Rozmowy z samym sobą. Dziennik wspomnień. Rkps Bibl. Nar. sygn. 6455 II [obszerne fragmenty dot. S. Brzozowskiego].

Józef Kremer jako pisarz S. Brzozowski. *Przepl. Filoz.* 1902 t. 3 s. 341 [autoreferat]. — J. Matuszewski. *Książka* 1902 nr 8. — S. Frycz. *Przepl. Filoz.* 1905 s. 54-57, 352-353.

Hipolit Taine i jego poglądy... S. Brzozowski. *Przepl. Filoz.* 1902 s. 339-340 [autoreferat]. — J. Kodisowa. *Przepl. Filoz.* 1902 s. 481 [odp. na autoreferat]. — J. Kodisowa. *Poradnik dla Czytających Książki* 1902.

Hipolit Taine jako estetyk i krytyk. S. Brzozowski. *Przepl. Filoz.* 1902 s. 339-340 [autoreferat]. — W. Hahn. *Muzeum* 1904 s. 1029-1030.

Co jest filozofia... S. Schneider. *Muzeum* 1902 s. 690-693. — J. Lewkowicz. *Przepl. Filoz.* 1903 s. 484-486.

Jędrzej Śniadecki, jego życie... S. Brzozowski. *Przepl. Filoz.* 1903 s. 226-227 [autoreferat]. — W. Hahn. *Muzeum* 1903 s. 778. — L. Janowski. *Kwart. Hist.* 1903 s. 428-431. — L. Janowski. *Ogniw* 1903 nr 17. — J. Kodisowa. *Ogniw* 1903 nr 15. — J. Tur. *Wszechświat* 1903 nr 8. — J. Kl. [J. Kleczyński]. *Tyg. Ilustr.* 1904 nr 41.

Józefa Kremera poglądy... S. Brzozowski. *Przepl. Filoz.* 1903 s. 351-352 [autoreferat].

Milczenie. H. Cefnik. *Dzien. Pol.* 1906 nr 264. — Fel. Gw. [F. Gwiżdż]. *Kur. Lw.* 1906 nr 158. — K. Makuszyński. *Słowo Pol.* 1906 nr 265. — A. W. [A. Wysocki]. *Gaz. Lw.* 1906 nr 136. — *Przepl. Polit., Spol. i Lit.* 1906 nr 131. — K. Makuszyński: Dusze z papieru. T. 1. Lw. 1911 s. 79-86.

Mocarz. B. *Gaz. Warsz.* 1903 nr 235. — W. Bogusławski. *Bibl. Warsz.* 1903 t. 2 s. 132-133. — W. Bogusławski: Na scenie i na estradzie. *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 52. — W. Bukowiński. *Pravda* 1903 nr 45. — J. Dąbrowski. *Ogniw* 1903 nr 52. — Kaz. Ehr. [K. Ehrenberg]. *Wiek Ilustr.* 1903 nr 301-302. — T. Jaroszyński. *Wędrowiec* 1903 nr 46. — J. A. Kisielewski: Panegiryki. S. Brzozowskie-mu... *Głos* 1903 nr 45. — J. A. Kisielewski. *Głos* 1903 nr 46; przedr. w książce: Panmusaion. Lw. 1906 s. 64-77. — J. Łoz. [J. Łoziński]. *Kur. Por.* 1903 nr 138. — E. Maliszewski. *Gaz. Pol.* 1903 nr 299. — [M.] Massonius. *Przepl. Polit., Spol. i Lit.* 1903 nr 264. — M. Massonius. *Kur. Warsz.* 1903 nr 304. — Kaprys [W. Rabski]: Wilczy bilet Sienkiewicza. *Kur. Warsz.* 1903 nr 86. — J. Rosenzweig. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1903 nr 45. — L. Straszewicz. *Kur. Pol.* 1903 nr 303. — Konkursy. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1903 nr 10. — *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1903 nr 22. — W. Bogusławski. *Bibl. Warsz.* 1904 t. 1 s. 84-86. — Z. Przybylski. *Gaz. Domowa* 1904 s. 13. — *Echa Płockie i Włocławskie* 1904 nr 2.

Stanisław Wyspiański jako poeta. T. Pini: Najnowsze prace o S. Wyspiańskim. *Pam. Lit. R.* 2 (1903) s. 705-707.

Jan Śniadecki. Jan Kl. *Tyg. Ilustr.* 1904 nr 41. — J. Lewkowicz. *Niwa Pol.* 1904 s. 637. — *Kur. Codz.* 1904 nr 361.

Stefan Żeromski. *Kur. Codz.* 1904 nr 342. — *Echa Płockie i Włocławskie* 1904 nr 101. — *Tyg. Ilustr.* 1904 nr 52. — *Gaz. Warsz.* 1905 nr 100.

Wiry. A. Zagórska: Czego stara Sienicka nie powiedziała synowi. *Głos* 1904 nr 9. — *Gaz. Nar.* 1905 nr 47 dod.

Filozofia romantyzmu polskiego. Ad. Skw. [A. Skwarczyński]: Książka o romantyzmie polskim. *Droga* 1924 nr 11/12. — *Przepl. Hum.* 1924

s. 224-225. — S. C. [S. Cywiński]. *Tyg. Wil.* 1925 nr 10. — A. ZIELEŃCZYK. *Przeł. Filoz.* 1925 s. 121-123. — K. CZACHOWSKI: S. Brzozowski o Mickiewiczu i Słowackim. *Gaz. Lit.* 1927 nr 18. — Z. ŁEMPICKI. *Ruch Filoz.* 1930/1931 s. 15. — G. HERLING-GRUDZIŃSKI: Wstęp do: S. Brzozowski: *Filozofia romantyzmu polskiego*. Rzym 1945 *Bibl. Orla Białego*. — PEN: Idea i rzeczywistość. *Na Szlaku Kresowej* 1945 nr 11.

Logika. A. MAHRBURG. *Książka* 1906 nr 7.

Teodor Dostojewski. D. BOCHAN: [Wstęp do rosyjskiego przekładu książki]. Wil. 1931. — J. MONDSCHJEN: Brzozowski po rosyjsku. *Gaz. Pol.* 1931 nr 249. — J. MONDSCHJEN: Brzozowski po rosyjsku. *Gaz. Pol. Zach.* 1931 nr 211. — J. ŚWIĘCICKI. *Znak* 1958 nr 4 s. 371-398.

Współczesna powieść polska. M. ALEKSANDROWICZ: Pod znakiem pracy. *Przeł. Spół.* 1907 nr 28. — K. B. [K. BARANOWSKI]. *Nasz Kraj* 1907 s. 191. — L. CHOROMAŃSKI. *Przeł. Spół.* 1907 nr 22. — f.r.: Przesilenie powieściowe. *Kur. Litewski* 1907 nr 104. — W. JĄBŁONOWSKI: Beletrystyka chwili bieżącej. *Gaz. Pol.* 1907 nr 168, 173. — M. SCHERLAG: Literarische Notizen. *Polnische Post* (Wiedeń) 1907 nr 38. — E. WEISBERG. *Gaz. Sanocka* 1907 nr 56. — R. ZREBOWICZ. *Nasz Kraj* 1907 t. 2 nr 20. — *Słowo Pol.* 1907 nr 323-325. — *Promień* 1908 nr 1. — J. SPYTKOWSKI. *Gaz. Pol.* 1937 nr 101.

Wstęp do filozofii. J. HALPERN. *Przeł. Filoz.* 1906 s. 422-427.

Z dymem pożarów. L. KAMYKOWSKI: Nieznany dramat Brzozowskiego. *Pion* 1935 nr 48.

Legenda Młodej Polski. *Książka* 1909 nr 12 [s. 514]. — Komunikat Księgarni Polskiej... *Słowo Pol.* 1909 nr 532. — J. BELCİKOWSKI: Legenda Młodej Polski. Refleksje ogólne z powodu książki S. Brzozowskiego. *Świat* 1910 nr 20. — B. BIEGELISEN: O Legendzie. *Widnokrepi* 1910 s. 225. — B. CHLEBOWSKI: Książka Brzozowskiego. *Książka* 1910 s. 49-55; przedr.: *Pisma*. T. 4. W-wa 1914. — W. FELDMAN. *Krytyka* 1910 t. 2 z. 1 s. 39-50. — J. KODISOWA: Legenda Młodej Polski i katolicyzm. *Prawda* 1910 nr 9. — L. KULCZYCKI: W poszukiwaniu nowego światopoglądu. *Prawda* 1910 nr 33-37. — A. LANGE: Ruch literacki w r. 1909. *Świat* 1910 nr 3. — A. RONDTHALER: Z powodu książki... *Zwiastun Ewangeliczny* 1910 nr 7. —

K. SROKOWSKI: Legenda Młodej Polski. *Nowa Reforma* 1910 nr z 26 lutego. — K. SROKOWSKI: Brzozowski jako nauczyciel narodu. *Nowa Gaz.* 1910 nr 113-117; A. BAUMFELD: Z powodu ostatniej książki Brzozowskiego. *Odrodzenie* 1910 nr 3 s. 43-45 [polem. z art. K. Srokowskiego]. — K. ZALEWSKI: Dziennik rekonwalescencji. *Spoleczeństwo* 1910 nr 42-48. — L. BELMONT: Czterdzieści cztery Brzozowskiego. *Wolne Słowo* 1911 nr 128, 132, 133. — B. GALCZYŃSKI: O Legendzie. *Widnokrepi* 1911 z. 1. — W. GOSTOMSKI: Problemat pracy polskiej. *Sfinks* 1911 t. 13 z. 37-39, t. 14 z. 41/42. — S. BREITER: Na ruinach Młodej Polski. *Maski* 1918 nr 2-4. — R. ZREBOWICZ: Komentarz do ogłoszonych fragmentów pierwszej redakcji „Legendy Młodej Polski”. *Pam. Warsz.* 1931 z. 7/9. — *Droga* 1932 s. 874-888. — K. IRZYKOWSKI: Dwie „Legendy” Brzozowskiego. *Pion* 1937 nr 14. — J. SPYTKOWSKI: Krytyka kultury w „Legendzie”. *Tyg. Ilustr.* 1937 nr 21. — K. TROCZYŃSKI: Najwyższe sprawdziany. *Dzien. Poz.* 1937 nr 137. — L. FRYDE: Brzozowski jako wychowawca. *Ateneum* 1938 nr 1 s. 12-37 i odb. [Rec. R. M. Blüth: S. Brzozowski jako wychowawca. *Verbum* 1938 z. 1; K. Wyka: Broń złudzeń i broń rzeczywistości. *Ateneum* 1938 nr 3; L. Fryde: Dwie uwagi. *Ateneum* 1938 nr 3 (dot. art. K. Wyki)]. — H. LUKREC: Wacław Nałkowski. *Epoka* 1938 nr 36. — A. KRYSIŃSKA: Recenzja ze starej książki. Brzozowski a współczesność. *ABC* 1939 nr 22. — W. NAŁKOWSKI: Krytyka „Legendy Młodej Polski”. *Epoka* 1939 nr 13; przedr.: *Kuźnica* 1945 nr 1, *Nowa Kultura* 1951 nr 3. [Rec.: H. Lukrec: W dziesięciolecie zamknięcia „Epoki”. *Prasa Pol.* 1949 nr 5].

Fryderyk Nietzsche. J. HALPERN. *Przeł. Filoz.* 1906 s. 422-427. — a.s. *Nasz Kraj* 1907 t. 2 s. 238. — M. SCHERLAG: Literarische Notizen. *Polnische Post* (Wiedeń) 1907 nr 38. — K. WYKA: Jak Brzozowski interpretował Nietzschego? *Spr. z Czynności i Posiedzeń PAU* 1935 nr 10 s. 339-341 i odb. — K. WYKA: S. Brzozowskiego dyskusja o F. Nietzsche. *Prace hist.-lit. Księga zbior. ku czci I. Chrzanowskiego*. Kr. 1936 s. 543-579 i odb.; przedr. w książce: *Moderнизм polski*. Kr. 1959 s. 246-289. — T. WEISS: F. Nietzsche w piśmiennictwie polskim 1. 1890-1914. Wr. 1961 *Prace Komisji Hist.-Lit.* nr 4.

Ich rewizjonizm. W. MONDALSKI: Panu Brzozowskiemu: Rewizjonizm. *Przemysł* 1907.

Kultura i życie. R. ZREBOWICZ: W walce o światopogląd. *Nasz Kraj* 1907 t. 2 z. 4. — *Przegląd* 1908 nr 8. — L. KULCZYCKI: W poszukiwaniu nowego światopoglądu. *Prawda* 1910 nr 33-37. — R: Wśród nowych książek. *Kur. Lit.-Nauk.* 1936 nr 30 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — S. Rogosz. *Wiad. Lit.* 1936 nr 670. — H. Życzyński. *Prąd* 1936 t. 31 z. 7/8 s. 1-12 i odb.

Współczesna krytyka literacka w Polsce. M. ALEKSANDROWICZ: Pod znakiem pracy. *Przegl. Społ.* 1907 nr 28. — L. CHOROMAŃSKI. *Przegl. Społ.* 1907 nr 22. — M. SCHERLAG: Literarische Notizen. *Polnische Post* (Wiedeń) 1907 nr 38. — R. ZREBOWICZ. *Nasz Kraj* 1907 t. 2 s. 796. — *Myśl Niepodległa* 1907 nr 31. — J. KOTARBIŃSKI. *Kur. Warsz.* 1908 nr 87. — J. SPYTKOWSKI. *Gaz. Pol.* 1937 nr 101.

Płomienie. C. *Gaz. Kościelna* 1908 s. 470. — E. HAECKER: Rzecz o „Płomieniach” S. Brzozowskiego. *Naprzód* 1908 nr 300-301, 303, 307. Wyd. osob. Kr. 1909. — E. GOLDSCHIEDER: Von jung-polnischen Roman. Auf den Spuren der Revolution. *Polnische Post* (Wiedeń) 1908 nr 4. — Z. [Z. NAŁKOWSKA]. *Spoleczeństwo* 1909 nr 39 s. 466. — M. SACHS: O „Płomieniach” S. Brzozowskiego. *Lw.* 1909. — A. STRZELECKI. *Sfinks* 1909 t. 6 s. 123-128. — C. JELLENTA: Powieść stosowana Brzozowskiego. *Rydwán* 1912 s. 80. — E. KOŁOSOW: [Przedmowa do ros. wyd.] S. Brzozowski: *Zarewo*. [B. m.] 1923. — S. BESSER: „Płomienie” Brzozowskiego, „Przedwieśnię” Żeromskiego i „Lenin” Ossendowskiego, trzy rewolucyjne powieści w oświetleniu filozoficznym. W-wa 1930. — E. KRASSOWSKA: Powieść S. Brzozowskiego. *Ateneum* 1939 nr 2. — K. KOŹNIEWSKI. *Twórczość* 1948 z. 4 s. 109-112. — J. KULCZYCKA-SALONI: *Kuźnica* 1948 nr 32 s. 3-4. — E. SOJKA. [Przedmowa do czeskiego wyd.] S. Brzozowski: *Plameny*. Praga 1950. — J. KRZYŻANOWSKI: Inedita. Nowe opracowania. Wznowienia. *Roczn. Lit.* 1956 s. 261. — A. LAM. *Nowiny Lit. i Wydawn.* 1957 nr 2. — K. WYKA. *Nowiny Lit. i Wydawn.* 1957 nr 10/11. — A. ACHMATOWICZ. *Ekran* 1959 nr 48 [rec. wyst. telewizyjnego]. — L. WUDZKI: Śladem „Płomieni”. *Współczesność* 1968 nr 11.

Idee. A. ŁUNACZARSKI. *Obrazowanie* 1907 nr 11 [rec. niem. przekładu art. Materializm dziejowy jako filozofia kultury]. — L. KULCZYCKI: W poszukiwaniu nowego światopoglądu. *Prawda* 1910 nr 33-37. — W. MORACZEWSKI: Z powodu

„Idee”. *Widnokreśli* 1910 s. 65. — K. ZALEWSKI: Dziennik rekonwalescencji. *Spoleczeństwo* 1910 nr 42-48. — H. BRIGELISEN: O „Ideach”. *Widnokreśli* 1911 z. 3 i nn. — B. ELMER. *Ruch Filoz.* 1911 nr 8. — B. GAŁCZYŃSKI: Brzozowskiego „Idee”. *Książka* 1911 s. 97. — C. SOKOŁOWSKI: Alfred Loisy w literaturze polskiej. *Wiad. Archidiecezji Warsz.* 1917 nr 1.

Dębina. L. CHOROMAŃSKI: Pustynia rośnie. *Prawda* 1911 nr 43. — QUIS [A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI]: Ostatnia powieść Brzozowskiego. *Czas* 1911 nr 441-450 z przerwami. — QUIS [A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI]. *Museion* 1911 z. 6 s. 114-125. — K. IRZYKOWSKI: Ostatnia powieść Brzozowskiego. *Gaz. Wiecz.* 1911; przedr. w książce: *Słowo i czyn*. *Lw.* 1913 s. 369-378. — J. POMIRSKI: „Sam wśród ludzi”. Powieść ostatnia S. Brzozowskiego. *Prawda* 1911 nr 21. — W. BUKOWSKI. *Promień* 1912 nr 1/2. — W. J. K. [W. J. KASIŃSKI]. *Życie i Myśl* 1958 nr 7/8 s. 171-175. — A. KIJOWSKI: A byłaby tego powieść. *Przegl. Kult.* 1958 nr 29. — S. LICHAŃSKI. *Nowe Książki* 1958 nr 8. — S. LICHAŃSKI. *Orka* 1958 nr 33. — S. SANDLER. *Trybuna Lit.* 1958 nr 19.

Głosy wśród nocy. S. KOZICKI. *Gaz. Warsz.* 1912 nr 133. — O. ORTWIN: Przedmowa do: S. Brzozowski: *Głosy wśród nocy*. *Lw.* 1912. — *Poradnik dla Czytających* 1912 nr z września. — Z. WASILEWSKI: Noc czy poranek. *Przegl. Nar.* 1913 s. 522-535; przedr. *Słowo Pol.* 1913 nr 238. — K. IRZYKOWSKI. *Myśl Pol.* 1914 z. 2 s. 80-81. — E. KRASUSKI: Panu Irzykowskiemu w odpowiedzi. *Myśl Pol.* 1914 z. 2 s. 81-83. — *Myśl Pol.* 1914 z. 1 s. 18-23.

Stan. Wyspiański. T. DĄBROWSKI. *Pam. Lit. R.* 6 (1907) s. 137-138. — QUIS [A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI]. *Museion* 1912 z. 9 s. 103-108. — K. IRZYKOWSKI: Przedmowa do: S. Brzozowski: Stan. Wyspiański. W-wa [1912]. — S. KOTWICZ: *Pam. Lit. R.* 14 (1916) s. 162-167. — Brzozowski o Wyspiańskim. *Zet* 1932 nr 18.

Pamiętnik. K. IRZYKOWSKI. *Nowa Reforma* 1913 nr 584-586. — L. P. *Echo Lit.-Artyst.* 1913 z. 15 s. 1452-1453. — *Głos Narodu* 1913 nr 255. — S. BACZYŃSKI. *Prawda* 1914 nr 11. — BEREŻYŃSKI: Pamiętnik filozoficzny Brzozowskiego. *Głos Narodu* 1914 nr 74-76. — W. F. [W. FELDMAN]. *Gaz. Warsz.* 1914 nr 32. — Z. GUTEK: S. Brzozowski w świetle swego pamiętnika. *Przegl. Powsz.* 1914 t. 123 s. 25. — S. PAZURKIEWICZ.

Kur. Lw. 1914 nr 148-149. — *Życie Pol.* 1914 nr 2. — Z. PITERA. *Kuźnia Młodych* 1936 nr 29.

Widma moich współczesnych. *Tyg. Ilustr.* 1904 nr 33 [protest W. Berenta, A. Górskiego, J. Kasprowicza, J. Lemańskiego, W. S. Reymonta, S. Wyrzykowskiego, S. Żeromskiego z powodu felietonu pt. Scherz, Ironie und tiefere Bedeutung]. — S. Brzozowski: W odpowiedzi na protest. *Głos* 1904 nr 34. — Pośmiertna powieść Brzozowskiego. *Kur. Por.* 1913 nr 30 [rec. „Książki o starej kobiecie”]. — *Głos Narodu* 1914 nr 159. — *Kur. Lw.* 1914 nr 143. — M. BORUCHOWICZ: S. Brzozowskiego „Widma moich współczesnych”. *Nasz Wyraz* 1938 nr 3.

Recenzje przekładów

H. Taine: O ideale w sztuce. E. NIEWIADOMSKI. *Przew. Nauk. i Lit.* dod. *Gaz. Tor.* 1906 nr 6. — T. M. Tydzien dod. *Kur. Lw.* 1906 s. 161.

Recenzje wydań zbiorowych i wyborów

Myśli i wskazania. Kcz. [K. CZACHOWSKI]. *Wiad. Lit.* 1929 nr 281. — Z. RABSKA. *Kur. Warsz.* 1929 nr 67. Dzieła wszystkie. S. KAWYN: O zbiorowe wydanie dzieł Brzozowskiego. *Nauka, Lit. i Sztuka* dod. *Słowa Pol.* 1933 nr 12. — W. KUBACKI: O dzieła Brzozowskiego. *Wiad. Lit.* 1933 nr 32. — K. TROCZYŃSKI: Wydawcy do raportu! W sprawie pism S. Brzozowskiego. *Dzien. Poz.* 1933 nr 269. — Kt. *Życie Lit.* 1934 nr 2 [not.]. — J. KRASICKI: W sprawie pism S. Brzozowskiego. *Kuźnia Młodych* 1935 nr 18. — *Zet* 1935 nr 10. — S. F. [S. FLUKOWSKI]: Dzieła wszystkie Brzozowskiego. *Droga* 1936 s. 635-638. — H. KOROTYŃSKI. *Prosto z Mostu* 1936 nr 22. — S. PIGOŃ. *Roczn. Lit.* 1936 s. 104-105. — S. SZPOTAŃSKI: Dzieła S. Brzozowskiego. *Tyg. Ilustr.* 1936 nr 15. — Zbiorowe wydanie dzieł Brzozowskiego. *Warsz. Dzien. Nar.* 1936 nr 99. — A. GR.: Dzieła S. Brzozowskiego. *Polonia* 1937 nr 4525. — F. BIELAK: Wznowienia literackie. *Roczn. Lit.* 1937 s. 102-120. — H. MICHAŁSKI: W walce o światopogląd. *Kultura* 1937 nr 31. — CZ. J. K. [C. JASTRZĘBIEC-KOZŁOWSKI]. *Zet* 1938 nr 2. — S. KOLACZKOWSKI: Jeszcze jeden dokument. *Polityka* 1939 nr 10.

Opracowania dotyczące „sprawy”. Materiały śledztwa żandarmerii w sprawie Towarzystwa Oświaty Ludowej. Lw. 1906. — S. Brzozowski:

List otwarty. Lw. 1906. — WŁ. [J. W. DAWID]: Jak się mści Narodowa Demokracja. *Przeł. Spol.* 1906 nr 38. — WŁ. [J. W. DAWID]: Kanibalizm partyjny. *Przeł. Spol.* 1906 nr 39. — gr.: Sprawa S. Brzozowskiego. *Ludzkość* 1906 nr 113. — J. KORCZAK: List otwarty. *Przeł. Spol.* 1906 nr 38. — W. NALKOWSKI: Z powodu swojskiego pogromu. *Przeł. Spol.* 1906 nr 39. — E. SŁOŃSKI: List otwarty. *Przeł. Spol.* 1906 nr 38. — T. ULANOWSKI: List otwarty w sprawie S. Brzozowskiego. *Naprzód* 1906 nr 320. — Sprawa Brzozowskiego. *Dzien. Kijowski* 1906 nr 227. — Sprawa „Stanisława Brzozowskiego”. *Dzien. Wil.* 1906 nr 71. — Sprawa Brzozowskiego. *Gaz. Pol.* 1906 nr 318-319. — Sprawa Brzozowskiego. *Głos Narodu* 1906 nr 494. — Sprawa Brzozowskiego. *Kur. Lw.* 1906 nr 318. — Brzozowski Leopold Stanisław Leon. *Naród* 1906 nr 206. — Robotnicy przeciw Brzozowskiemu. *Naród* 1906 nr 221. — Zarząd Czytelni Polskiej im. Mickiewicza w Lozannie. List do Redakcji. *Przeł. Spol.* 1906 nr 39. — Sprawa Brzozowskiego. *Znicz* 1906 nr 15/16. — Br.: Wyprawa karna Demokracji Narodowej na S. Brzozowskiego. *Prawda* 1907 nr 1. — N. SYLLABUS: Odpowiedź jednego z nieznanymi przyjaciół S. Brzozowskiego na jego „Listy do nieznanymi przyjaciół”. *Świt* 1907 nr 37. — *XLVI Spr. Roczne Wydż. Tow. „Bratniej Pomocy” Słuchaczy Politechniki Lw. za r. 1906/1907.* Lw. 1907. — Z tajemnic „Ochrany”. *Czerwony Sztandar* 1908 nr 156. — S. Brzozowski: Oświadczenie (dat. Florencja 5 maja 1908). Lw. [b. r.]. — S. Brzozowski: Oświadczenie. *Nowa Reforma* 1908 nr z 11 czerwca. — W. GAŚTOROWSKI: Lemiesz i szpada przed sądem przysięgłych. *Kraj* 1908 nr 179. — K. IRZYKOWSKI i O. ORTWIN: Lemiesz i szpada przed sądem publicznym. Lw. 1908. — W. NALKOWSKI: W sprawie S. Brzozowskiego. *Spoleczeństwo* 1908 nr 21. — Iz mira mierzności i zapust'nija. S. Brzozowski. *Byłoje* (Paryż) 1908 nr 7. — Sprawa Brzozowskiego. *Dzien. Pol.* 1908 nr 212. — S. Brzozowski. *Głos* (Lw.) 1908 nr z 8 maja. — Sprawa S. Brzozowskiego. *Głos Płocki* 1908 nr 38. — W sprawie S. Brzozowskiego. *Kultura* 1908. — S. Brzozowski szpiegiem? *Kur. Poz.* 1908 nr 106. — Brzozowski do przyjaciół. *Kur. Poz.* 1908 nr 115. — Sprawa S. Brzozowskiego. *Młodość* 1908 nr 1. — Sprawa Brzozowskiego. *Monitor* 1908 nr 21. — S. Brzozowski szpiegiem. *Naprzód* 1908 nr 120. — Szpieg. *Naprzód* 1908 nr 124. — *Robotnik* 1908 nr z 15 maja. —

- Zdemaskowanie szpiega. *Słowo Pol.* 1908 nr 200. — Brzozowski do przyjaciół. *Słowo Pol.* 1908 nr 225. — Ad. K.: Z życia młodzieży. *Spoleczeństwo* 1909 nr 5. — A. Ch. [A. Choloniewski]: Brzozowski — Burcew — Bakaj. *Świat* 1909 nr 9. — J. K. [J. Cynarski]. *Wiedza* 1909 t. 1 nr 16. — M. Limanowski: List otwarty do sądu partyjnego zwołanego w Krakowie w sprawie S. Brzozowskiego. Kr. 1909. — Z. Nalkowska-Rygiel: Sprawa S. Brzozowskiego. *Spoleczeństwo* 1909 nr 12; przedr. w książce: Widzenie bliskie i dalekie. W-wa 1957 s. 274-279. — W. Nalkowski: List do Redakcji. Oświadczenie w sprawie S. Brzozowskiego. *Spoleczeństwo* 1909 nr 9. — [A. Niemojewski]: Odpowiedź obrońcom Brzozowskiego a oskarżycielom prasy. *Mysł Niepodległa* 1909 nr 97. — W. Nalkowski: Odpowiedź oskarżycielom Brzozowskiego a obrońcom prasy. *Spoleczeństwo* 1909 nr 18 [dot. art. A. Niemojewskiego]. — A. Niemojewski: Paranoja Brzozowiana. *Mysł Niepodległa* 1909 nr 99 [dot. art. W. Nalkowskiego]. — W. R. [W. Rabski]: O Brzozowskim i p. Borowskiej. *Kur. Warsz.* 1909 nr 57. — w. g.: Wieczór dyskusyjny w T. K. P. (Tow. Kult. Pol.). *Spoleczeństwo* 1909 nr 16. — xyz: Sprawa Brzozowskiego. *Nowa Gaz.* 1909 nr 583. — x: Sąd nad S. Brzozowskim. *Kur. Warsz.* 1909 nr 84. — y: Procesy nieskończone. *Nowa Gaz.* 1909 nr 98. — *Czas* 1909 nr 41. — Sprawa S. Brzozowskiego. *Dzien. Kijowski* 1909 nr 12, 28, 33. — Sensacyjny zwrot w sprawie S. Brzozowskiego. *Dzien. Kijowski* 1909 nr 282. — *Gaz. Lw.* 1909 nr 66. — *Gaz. Powsz.* 1909 nr 35, 39, 40, 47, 68, 75. — *Kur. Litewski* 1909 nr 28. — *Kur. Lw.* 1909 nr 224. — *Mysł Niepodległa* 1909 nr 97. — *Nowa Gaz.* 1909 nr 51, 74, 78, 82, 84, 130, 132. — Głośne sprawy S. Brzozowskiego i J. Borowskiej. *Praca* 1909 nr 10. — Szpicle rosyjscy przed sądem. *Pravo Ludu* 1909 nr 9. — *Przegląd* 1909 t. 1 nr 38, 41. — *Przegl. Por.* 1909 nr 46, 47, 48, 80, 84. — Sprawa Brzozowskiego w Tow. Kult. Pol. *Przegl. Por.* 1909 nr 104. — Sąd obywatelski. *Słowo Pol.* 1909 nr 45. — Sędziami wówczas będziem my! *Słowo Pol.* 1909 nr 75. — Sprawa Brzozowskiego. *Słowo Pol.* 1909 nr 84. — *Spoleczeństwo* 1909 nr 8. — Sprawa Brzozowskiego. *Świat* 1909 nr 9. — *Teka* 1909 s. 69-74. — *Tyg. Ilustr.* 1909 t. 1 s. 174. — Sprawy Brzozowskiego i Borowskiej. *Wiedza* 1909 t. 1 nr 10. — *Wiek Nowy* 1909 nr 2313-2314. — Ciągłe S. L. Brzozowski. *Dzien. Kijowski* 1910 nr 81. — O wyrok. *Odrodzenie* 1910 nr 8. — L. Belmont.
- Wolne Słowo* 1911 nr 127-128. — R. BUBER, J. MORACZEWSKI: List do redakcji. W sprawie Brzozowskiego. *Dzien. Kijowski* 1911 nr 118. — R. BUBER, J. MORACZEWSKI: W sprawie Brzozowskiego. *Życie (Lw.)* 1911 nr 351. — E. DAMIAN: Oświadczenie. *Pobudka* 1911 nr 10. — W sprawie S. Brzozowskiego. *Słowo Pol.* 1911 nr 227. — Sprawa S. Brzozowskiego. *Słowo Pol.* 1911 nr 511. — Szpieg czy męczennik? *Wolne Słowo* 1911 nr 127. — Niewolnicy partii. *Wolne Słowo* 1911 nr 128. — Z powodu listu dwóch sędziów. *Wolne Słowo* 1911 nr 128. — Smutna rzeczywistość. *Ilustr. Kur. Codz.* 1917 nr 147. — [A. Niemojewski]: Szpieg pokolenia bezimiennych. *Mysł Niepodległa* 1918 nr 407; Varia (Polemika z A. Niemojewskim). *Pro Arte et Studio* 1918 z. 10. — S. ŻEROMSKI: Projekt Akademii Literatury Polskiej. W-wa 1918; wyd. 2 W-wa 1925 s. 42-43, 46-50. — S. Brzozowski na liście prowokatorów. *Goniec Kr.* 1919 nr 28. — (Uchwała Pierwszego Powsz. Zjazdu Lit. w Polsce o rewizji sprawy Brzozowskiego). *Krokwie* 1920 nr 1. — A. SKWARCZYŃSKI: O wznowienie sprawy Brzozowskiego. *Droga* 1922 nr 9. — Wywiad A. Prędkiego z W. Burcewem. *Wiad. Lit.* 1926 nr 49. — J. GRABIEC [J. Dąbrowski]: Czerwona Warszawa przed ćwierć wiekiem. Moje wspomnienia. Poz. 1925 m. in. s. 30-33. — F. BIELAK: W obronie czci człowieka. *Głos Narodu* 1926 nr 19. — S. DRZEWIECKI: Jeszcze w sprawie Brzozowskiego. Co mówią akta policji? Imiennik Brzozowskiego szpiegiem. Zeznania Garkuna. *Wiad. Lit.* 1926 nr 44. — W. KLINGER: Do sprawy S. Brzozowskiego. *Przegl. Współcz.* 1926 t. 16 s. 111-117. — W. KLINGER: O rehabilitację męczennika. Sprawa S. Brzozowskiego. „Prawda” Bakaja w świetle oświadczeń Stołypina. *Wiad. Lit.* 1926 nr 42. — A. PRĘDKI: Sprawa S. Brzozowskiego. Co mówi W. Burcew. *Wiad. Lit.* 1926 nr 49. — Przypomnienie bolesnej sprawy. *Słowo Pol.* 1926 nr 14. — (b): Czas zamknąć sprawę Brzozowskiego. *Nowy Dzien.* 1927 nr 152. — R. BUBER: Czas zamknąć sprawę Brzozowskiego. *Wiad. Lit.* 1927 nr 24. — [W. BURCEW]: Wywiad o Brzozowskim. *Dzien. Bydg.* 1927 nr 289, 339. — K. CZACHOWSKI: W sprawie Brzozowskiego. *Wiad. Lit.* 1927 nr 44. — H. DRZEWIECKI: Przyczynek do sprawy Brzozowskiego. Nieznana broszura Bakaja. *Wiad. Lit.* 1927 nr 41. — P. ETINGER: Feliks Kon o procesie Brzozowskiego. *Wiad. Lit.* 1927 nr 166. — (g): O rehabilitację wielkiego pisarza. *Chwila* 1927 nr 2803. — T. HIZ: Brzozowski w „oświeceniu”

- W. Burcewa. *Głos Prawdy* 1927 nr 339. — T. Hiż: Sprawa S. Brzozowskiego. Niejasne oświadczenie Burcewa. *Dzien. Lubel.* 1927 nr 352. — [O. ORTWIN]: Ostap Ortwin o procesie Brzozowskiego. Wywiad własny „Wiadomości Literackich”. *Wiad. Lit.* 1927 nr 9. — S. Wólkowicz: Echa smutnej sprawy. Burcew o Brzozowskim. *Nasz Przegl.* 1927 nr 353. — B. WŚCIEKLIKA: O rehabilitację Brzozowskiego. *Kur. Wil.* 1927 nr 96. — Burcewa o tajemnicy S. Brzozowskiego. *Chwila* 1927 nr 3136. — O likwidację kwestii Brzozowskiego. *Głos Narodu* 1927 nr 157. — Dziś Burcew złoży wyjaśnienie w sprawie S. Brzozowskiego. *Słowo Pol.* 1927 nr 347. — W. KLINGER: Czy czas już zamknąć sprawę Brzozowskiego. *Przegl. Współcz.* 1928 t. 27 s. 470-481; T. G. [T. GRABOWSKI]: Jeszcze sprawa Brzozowskiego. *Kur. Poz.* 1929 nr 4 [omówienie art. W. Klingera]. — B. B. [B. BEAUPRÉ]: O rehabilitację S. Brzozowskiego. *Czas* 1931 nr 165. — J. KRZESLAWSKI [J. CYNARSKI]: Korespondencja. Wątpliwości. *Wiad. Lit.* 1931 nr 33. — J. G. DOBKOWSKI: Burcew a sprawa S. Brzozowskiego. *Wiad. Lit.* 1931 nr 29. — K. IRZYKOWSKI: Kosmiczne zmartwychwstanie. *Wiad. Lit.* 1931 nr 45. — W. KLINGER: Do sprawy S. Brzozowskiego przyczynek. *Przegl. Współcz.* 1931 t. 40 s. 239-242. — elpe [L. PRZYBYSZEWSKI]: Zmazanie rzekomej winy S. Brzozowskiego. *Dzien. Poz.* 1931 nr 193. — Jeszcze jeden sąd nad S. Brzozowskim. Ma go przeprowadzić francuska Liga Praw Człowieka. *Głos Por.* 1931 nr 203. — O likwidację sprawy S. Brzozowskiego. *Nasz Przegl.* 1931 nr 199. — O likwidację sprawy Brzozowskiego. *Nowy Dzien.* 1931 nr 193. — O cześć S. Brzozowskiego. *Tyg. Ilustr.* 1931 nr 30. — R. ZREBOWICZ: Rewelacje w sprawie S. Brzozowskiego. *Kultura* 1932 nr 12. — Nowe szczegóły o Brzozowskim. *Gaz. Warsz.* 1932 nr 70. — „Ochrań”, rzekomy „Sierp” i sprawa Brzozowskiego. *Kur. Poz.* 1932 nr 122. — Rehabilitacja Brzozowskiego? *Naprzód* 1932 nr 53. — Ku rehabilitacji śp. S. Brzozowskiego. *Nowy Kurier* 1932 nr 54. — *Robotnik* 1932 nr 17. — J. BRAUN: Prawda o S. Brzozowskim. *Zet* 1933 nr 13. — W. KUBACKI: S. Brzozowski przemawia zza grobu. *Wiad. Lit.* 1933 nr 35. — W. KUBACKI: Czyim sekretarzem „zamianowali” Brzozowskiego jego oskarżyciele? *Wiad. Lit.* 1933 nr 39. — H. LUKREC: Rehabilitacja S. Brzozowskiego i triumfy obrony. *Epoka* 1933 nr 34. — H. LUKREC: Brzozowski nie był sekretarzem Gorkiego. *Wiad. Lit.* 1933 nr 43. — I. MOSZCZEŃSKA: Prawda o Brzozowskim. *Kur. Warsz.* 1933 nr 211. — M. NIEDZIAŁKOWSKI: Sprawa S. Brzozowskiego. *Robotnik* 1933 nr 265. — S. NOWAKOWSKI: Żywa tragedia Brzozowskiego. *Dzien. Poz.* 1933 nr 184-185. — B. SZARLITT: Tragedia S. Brzozowskiego. *Kur. Warsz.* 1933 nr 206. — M. J. WIEŁOPOLSKA: Wokół sprawy S. Brzozowskiego. Nie kijem, to pałką. *Kur. Por.* 1933 nr 210 (polemika z art. B. Szarlitta). — L. WASILEWSKI: Sprawa Brzozowskiego a PPS. *Robotnik* 1933 nr 288. — L. WASILEWSKI: *Dzien. Lud.* 1933 nr 185. — Który Brzozowski był szpiegiem. *Głos Narodu* 1933 nr 199. — S. Brzozowski nigdy nie był szpiegiem. Co mówi K. Radek po zbadaniu archiwów i aktów Ochrony. *Ilustr. Kur. Codz.* 1933 nr 201. — Jak to było z sądem partyjnym nad S. Brzozowskim? *Ilustr. Kur. Codz.* 1933 nr 210. — Dalsza rehabilitacja Brzozowskiego. Rewelacje Radka. *Nowy Kur.* 1933 nr 167. — S. Brzozowski nie był szpiegiem. Autorytatywne oświadczenie Radka. *Polonia* 1933 nr 3156. — Rehabilitacja S. Brzozowskiego. *Polonia* 1933 nr 3163. — J. KULCZYCKA: Do Akademii Literatury w „sprawie” Brzozowskiego. *Kobieta Współcz.* 1934 nr 25. — (wl. pl.): O rehabilitację S. Brzozowskiego. Odczyt prof. W. Klingera. *Kur. Powoz.* 1934 nr 340. — Prof. Klinger woła o pełną rehabilitację S. Brzozowskiego. *ABC* 1934 nr 348 [streszcz. odczytu]. — Wznowienie sprawy S. Brzozowskiego. *Kur. Powoz.* 1934 nr 35. — J. B. [J. BABIŃSKI]: Obiady czwartkowe. Ultima Thule. Brzozowski. *Merkuriusz Pol. Ordynaryjny* 1935 nr 26. — E. BOBROWSKI: Sprawa S. Brzozowskiego. Akta sądu obywatelskiego. *Droga* 1935 nr 1-4, 6-11. — W. KLINGER: Sprawa Brzozowskiego w jej dotychczasowym przebiegu. *Wiedza i Życie* 1935 s. 526-542. — J. P.: Sprawa Brzozowskiego. *Dzien. Poz.* 1935 nr 17 [streszcz. odczytu W. Klingera]. — W. KOŚCIŃSKI: O Brzozowskim słów kilka. *Kuźnia Młodych* 1935 nr 9. — H. LUKREC: Złowieszcze widma przeszłości. *Tyg. Ilustr.* 1935 nr 39 s. 775. — S. SZPOTAŃSKI: Oskarżenie Brzozowskiego. *Kur. Warsz.* 1935 nr 117. — S. SZPOTAŃSKI: Bakaj. *Kur. Warsz.* 1935 nr 127. — S. SZPOTAŃSKI: Pytanie w sprawie Brzozowskiego. *Kur. Warsz.* 1935 nr 131. — J. WIKTOR: Tragedia Brzozowskiego. *Prosto z Mostu* 1935 nr 23. — Sprawa S. Brzozowskiego. *Słowo Pomorskie* 1935 nr 20. — A. M.: Obiady czwartkowe. Sprawa Brzozowskiego. (Na marginesie procesu Ultima Thule z Tygodnikiem Ilustrowanym. *Merkuriusz Pol. Ordynaryjny* 1936 nr 15. — K. BŁESZYŃSKI: W obronie S. Brzozowskiego.

Wiad. Lit. 1936 nr 23. — J. B. [J. BABIŃSKI]: Obrońcy o niedźwiedziach łapach. *Merkuriusz Pol. Ordynaryjny* 1936 nr 20-21. — J. BABIŃSKI: Obiady czwartkowe. *Merkuriusz Pol. Ordynaryjny* 1936 nr 17, 23. — E. BOBROWSKI: Sprawa Brzozowskiego. *Kur. Por.* 1936 nr 182. — A. BRZozowska: „Ultima Thule” a Brzozowski. *Tyg. Ilustr.* 1936 nr 25; toż *Gaz. Pol.* 1936 nr 162. — ANTONINA i ANNA BRZozowskie: Sprawa Brzozowskiego. *Prosto z Mostu* 1936 nr 47. — ANTONINA i ANNA BRZozowskie: List otwarty do Polskiej Akademii Literatury. *Wiad. Lit.* 1936 nr 46; toż *Gaz. Pol.* 1936. — ANTONINA i ANNA BRZozowskie: O cześć i honor śp. S. Brzozowskiego. *Tyg. Ilustr.* 1936 nr 46. — J. KRZESŁAWSKI [J. CYNARSKI]: Prawda o S. Brzozowskim. W-wa 1936. [Rec.: A. Próchnik. *Kronika Ruchu Rewolucyjnego w Polsce* 1936 nr 3/4 s. 198; W. Pobóg-Malinowski. *Nowa Książka* 1938 s. 141-142]. — K. IRZYKOWSKI: Tajemnica kajetu S. Brzozowskiego. *Kur. Por.* 1936 nr 237. — W. JAMPOLSKI: (Komentarz do publikacji): Listy Brzozowskiego. *Sygnaly* 1936 nr 18. — J. KOPYTYŃSKI: Tragizm Brzozowskiego. *Młoda Awangarda* 1936 nr 2. — W. KOSIŃSKI: Brzozowski był niewinny. *Kuźnia Młodych* 1936 nr 29. — W. KUBACKI: Sprawa Brzozowskiego. *Gaz. Pol.* 1936 nr 158-159; przedr. w książce: Lata terminowania. Szkice literackie 1932-1962. Kr. 1963 s. 92-100. — H. LUKREC: Odwalić kamień hańby. *Epoka* 1936 nr 3. — H. LUKREC: Prawda wciąż żywej krzywdy. *Epoka* 1936 nr 9. — Z. NAŁKOWSKA: Wspomnienie o sprawie Brzozowskiego. *Studio* 1936 z. 3-4 i odb.; przedr. w książce: Widzenie bliskie i dalekie. W-wa 1957 s. 280-288. — Z. NAŁKOWSKA: Niedostry wywiad z S. Brzozowskim. *Wiad. Lit.* 1936 nr 10. — W. ORKAN: W sprawie S. Brzozowskiego. W książce: Czantoria i pozostałe pisma literackie. W-wa (1936) s. 165-169. — M. SOKOLNICKI: Czternaście lat. W-wa 1936 m. in. s. 345-347. — G. WINOGRADZKI: Listy czytelników „Epoki”. Materiały w sprawie S. Brzozowskiego. *Epoka* 1936 nr 7. — S. ZIEMAK: Sprawa Brzozowskiego. *Mysł Pol.* 1936 nr 2. — Dokoła tragedii Brzozowskiego. *Dzien. Poz.* 1936 nr 124. — Odwalić kamień hańby. *Dzien. Poz.* 1936 nr 210, 259. — W sprawie S. Brzozowskiego. *Mysł Pol.* 1936 nr 19. —

Rozmowa z S. Brzozowskim. Oryginalny wywiad radiowy. *Robotnik* (Radom) 1936 nr 187. — J. KRZESŁAWSKI [J. CYNARSKI]. *Niepodległość* 1937 z. 1. — Z. KONARZEWSKI: Sprawa Brzozowskiego. *Czas* 1937 nr 167. — A. UZIEMBLÓ: Wznowić czy zapomnieć? *Epoka* 1937 nr 10. — S. BOREJSZA: Rewelacje o Brzozowskim. *Albo-Albo* 1938 nr 9. — M. BORUCHOWICZ. W przededniu jubileuszu i w rocznicę „sprawy” S. Brzozowskiego. *Albo-Albo* 1938 nr 7. — M. BORUCHOWICZ: Rewelacje? Być może. *Albo-Albo* 1938 nr 10. — J. KRZESŁAWSKI [J. CYNARSKI]: Sprawa Brzozowskiego wyjaśniona. *Kur. Lit.-Nauk.* 1938 nr 27 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — J. KRZESŁAWSKI [J. CYNARSKI]: Czy S. Brzozowski był szpiegiem... „Teczka S. Brzozowskiego” znajduje się w Instytucie J. Piłsudskiego. Rewelacyjny dokument, stwierdzający winę polskiego pisarza. *Ilustr. Kur. Codz.* 1938 nr 219. — S. GIZA. *Niepodległość* 1938 s. 309. — W. KLINGER. *Wiedza i Życie* 1938 nr 11. — K. TROCZYŃSKI: Czy istotnie sprawa Brzozowskiego wyjaśniona? *Dzien. Poz.* 1938 nr 153 [odpowiedź na art. J. Krzesławskiego]. — L. WUDZKI: [Komentarz do publikacji:] Listy Brzozowskiego. *Sygnaly* 1938 nr 47. — A gdzie raporty Brzozowskiego? *Dzien. Poz.* 1938 nr 182. — *Wiad. Lit.* 1938 nr 30. — W sprawie Brzozowskiego. *Za Czyn* 1938 nr 16. — G. HERLING-GRUDZIŃSKI: Sprawa S. Brzozowskiego. *Na Szlaku Kresowej* 1945 nr 6. — W. BUBEROWA: W sprawie Brzozowskiego. *Nowiny Lit.* 1948 nr 19. — P. ETTINGER: Jeszcze o Brzozowskim. Wizyta u Kona. *Nowiny Lit.* 1948 nr 27. — M. SROKA: Wstęp do: W. Kolberg-Szalitowa: Pamiętnik o Brzozowskim. *Twórczość* 1957 nr 5. — Z. LICHNIAK: O żywotności cienia. *Kierunki* 1957 nr 47. — L. KRZYWICKI: Jeszcze o Brzozowskim. W książce: Wspomnienia. T. 2. W-wa 1958 s. 576-578. — -Kaj-: W sprawie S. Brzozowskiego. *Kamena* 1959 nr 23/24. — M. SROKA: Sprawa S. Brzozowskiego. *Świat* 1959 nr 15-17. — A. STAWAR: Etyka i ideologia. *Polityka* 1959 nr 12. — K. BLESZYŃSKI: O mnie i nie o mnie. Łódź 1961 s. 172-178; wyd. 2 Łódź 1963. — R. KARAŚ: Nieznane listy S. Brzozowskiego. *Życie Lit.* 1962 nr 48. — S. MACKIEWICZ: Wyspiański. *Kierunki* 1962 nr 33; przedr. w książce: Europa in flagranti. W-wa 1965 s. 86-90.

BRZOWSKI STANISŁAW KORAB (1873—1901)

Poeta, tłumacz.

Ur. 1873 (wg T. Brzozowskiej) w Latakii, w Syrii; syn Karola, poety, i Eulalii Bellier. Był bratem poety Wincentego. Dzieciństwo spędził w Syrii. W 1888 przybył do Polski i zamieszkał w Drohowsku, a od 1892 we Lwowie. Gimnazjum ukończył we Lwowie, tam też studiował kolejno filozofię, prawo i teologię, lecz studiów nie ukończył. Od 1899 był współredaktorem krakowskiego *Życia*. Po jego zlikwidowaniu przybył do Warszawy i w 1901 był sekretarzem redakcji *Chimery*. Popelniał samobójstwo w Warszawie 23 kwietnia 1901.

TWÓRCZOŚĆ

Nim serce ucichło. W-wa 1910 *Pod Znakiem Poetów*.

Zawartość: cykle: Tryumfy [współautor: Wincenty Korab-Brzozowski]. Pierwsze poezje oraz m.in. wiersze: O przyjdź! (*Życie* 1898 nr 43); Anioł Pański. (*Życie* 1898 nr 43); ponadto przekłady następujących poetów: Ch. Baudelaire, P. Verlaine, W. Korab-Brzozowski, M. Maeterlinck, G. Savonarola, E. Harancourt.

Wiersze i przekłady zamieszczano w czasopiśmie: *Czasop. Akademickie* (1895), *Echo Lit. dod. Dzienn. Pol.* (1898), *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* (1899), *Życie* (Lw. 1893), *Życie* (Kr. 1898-1899) oraz pośmiertnie: *Chimera* (1901), *Przegl. Hum.* (1958 nr 2; tu przekłady z rękopisu PAN w Kr. sygn. 3164 ogł. J. Trznadel: Ch. Baudelaire: Zwłoki; J. M. de Heredia: wiersz ze zbioru „Les Trophées”; P. Verlaine: wiersz ze zbioru „Sagesse”).

Listy

1. Od S. Lacka z 1900. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2873.
2. Od J. Pietrusiewiczza 3 listy z 1900. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2873.
3. Od S. Toepfera z 1900. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2873.

OPRACOWANIA

MONOKL: Five o'clocks. *Tyg. Pol.* 1899 nr 25. — Neosoteryzm. *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1899 nr 154.

(Nekrologi:) Z. D. [Z. DĘBICKI]. *Gaz. Pol.* 1901 nr 110; *Chimera* 1901 t. 1 s. 550; *Gaz. Pol.* 1901 nr 33; *Nowa Reforma* 1901 nr 95; *Słowo* 1901 nr 94.

K. BŁĘSZYŃSKI: Bracia Korab-Brzozowscy. Charakterystyka. *Krytyka* 1910 t. 4 z. 9 s. 134-140. — Z. DĘBICKI:

Stanisław i Wincenty Brzozowscy. *Kur. Warsz.* 1910 nr 13. — GAMMA: Bracia poeci. *Tyg. Ilustr.* 1910 nr 12 s. 242. — J. OKSZA [J. KISIELEWSKA]: Stanisław i Wincenty Brzozowscy. *Przegl. Nar.* 1910 nr 6 s. 715-730; przedr. w książce: *Z literatury współczesnej. Wrażenia i sądy*. W-wa 1912 s. 137-161. — Stanisław i Wincenty Brzozowscy. W: *Sonet pol.* Oprac. W. Folkierski. Kr. 1925 *BN I*, 82 s. 267. — Z. DĘBICKI: Iskry w popiołach. Wspomnienia lwowskie. „Grzechów młodości” część druga. Poz. [1931] [głównie rozdz. pt. Młoda literatura]. — [T.] BOY-ŻELEŃSKI: Literatura trumien. *Wiad. Lit.* 1933 nr 44. — A. BAR. *Pol. słownik biogr.* T. 3 (1937) s. 67-68. — A. PIŠKOR: Rodzina poetów. „Czarny Łowiec” i jego synowie. *Zwierciadło* 1937 nr 7. — S. PRZYBYSZEWSKI: Listy. T. 1. W-wa 1937 s. 221, 260-263. — J. TRZNADEL: S. Korab-Brzozowski, poeta meteor. *Nowe Sygnały* 1957 nr 42. — S. HELSZYŃSKI: Przybyszewski. Kr. 1958 s. 257. — M. JASTRUN: Charles Baudelaire. Wstęp do: Ch. Baudelaire: Kwiaty zła. W-wa 1958 s. 21-22. — J. TRZNADEL: Nieznane przekłady S. Korab-Brzozowskiego. *Przegl. Hum.* 1958 nr 2. — K. BŁĘSZYŃSKI: O Brzozowskich w literaturze polskiej. *Osnowa* 1964 s. 183. — M. JASTRUN: Wstęp do: Symboliści francuscy. Od Baudelaire'a do Valéry'ego. Wr. 1965 *BN II*, 146. — T. BRZOWSKA: Strzelba, turban i pióro. Opowieść o Karolu Korab-Brzozowskim. W-wa 1966 s. 190 i in.

Nim serce ucichło. B. LEŚMIAN. *Prawda* 1910 nr 12; przedr. w książce: *Szkice literackie*. W-wa 1959 s. 251-255. — J. LORENTOWICZ. *Lit. i Sztuka* 1910 nr 4 dod. *Nowej Gaz.* nr 58. — S. POMIAN. *Gaz. Warsz.* 1910 nr 119. — W. GOSTOMSKI. *Książka* 1911 s. 20.

BRZozowski WINCENY KORAB (1877—1941)

Inna forma nazwiska: VINCENT DE KORAB.

Poeta, tłumacz.

Ur. 1877 (wg T. Brzozowskiej) w Latakii, w Syrii; syn Karola, poety, i Eulalii Bellier. Brat poety Stanisława. Dzieciństwo spędził w Syrii. W 1888 przybył do Polski i mieszkał w Drohowyżu, a od 1892 we Lwowie. Tam zdawał maturę. Pisał od najmłodszych lat. W 1904 wyjechał do Syrii jako korespondent *Sztuki*. Po zamknięciu czasopisma w tymże roku wrócił do Europy i przebywał dłuższy czas we Francji pracując jako robotnik w fabrykach broni oraz jako kelner. Przed pierwszą wojną światową wyjechał ponownie do Syrii, gdzie zajmował wysokie stanowiska w tamtejszym szkolnictwie arabsko-francuskim. Był także przez kilka lat nauczycielem w liceum arabsko-francuskim w Latakii. Do Polski wrócił w 1935 i żył w skrajnej nędzy. W czasie drugiej wojny światowej przebywał w Warszawie. Zmarł w szpitalu w Warszawie 6 (3?) kwietnia 1941.

TWÓRCZOŚĆ

1. Dusza mówiąca. W-wa 1910 *Pod Znakiem Poetów*.

Zawartość: cykle: Domus aurea, Tryumfy [współautor: Stanisław Korab-Brzozowski], Spotkanie, Węgłem smutku i zgrzyoty, Symbole, Autant en emporte le vent (w języku franc., tu m.in.: Affinité d'ombres et de fleurs en le soir. *Życie* 1899 nr 4. Debiut poetycki), L'Épopée (w języku franc.). Ponadto przekład: M. de Guérin: Centaur.

Przekład pol.: Wiersze z cyklu: Autant en emporte le vent. S. Korab-Brzozowski. *Życie* 1899 nr 4, 7; przedr. w zbioru: Nim serce ucichło. W-wa 1910. Zob. Brzozowski S. Korab.

2. Stances. Powst. 1940. Nie druk.

37 wierszy w języku franc. Niektóre ogł. wraz z przekładem polskim J. Dolega-Kowalewski. *Życie* (Londyn) 1950 nr 38; S. Pieńkowski. *Tyg. Potusz.* 1950 nr 29 (Ravissement; Le témoin; Au tournant. Incompris; Sic transit...).

Ponadto rękopis wiersza w języku franc. Bibl. Nar. sygn. IV 6017.

Poezje oryginalne i tłumaczone umieszczał w czasopiśmie: *Ateneum* (1938), *Bibl. Spraw i Zagadnień Nar. Pol.* (1935), *Gaz. Wiecz.* (1911), *Hasło* (Paryż 1906; tu: Obludnik prawi. Nr 2), *Idea* (1909), *Krytyka* (1904-1910), *Kur. Por.* (1939), *Kur. Warsz.* (1936), *Ludzkość* (1906), *Marcholt* (1937/1938), *Mies. Lit. i Artyst.* (1911), *Museion* (1911-1913; tu opowiadanie: Wśród gwiazd. 1913 nr 8), *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* (1901), *Skamander* (1936-1939), *Sztuka* (1913), *Tyg. Słowa Pol.* (1902-1903), *Wiad. Lit.* (1936, 1939), *Wolne Słowo* (1923), *Wisła* (1900), *Życie* (1899-1900).

Ponadto w wydawnictwach zbiorowych: *Młoda Polska*. Oprac. T. Żeleński (Boy). Lw. 1939 BN I, 125; wyd. 2 Wr. 1947, *Najmłodsza pieśń pol.* Oprac. L. Staff.

Lw. 1903, *Wybór poezji Młodej Polski*. Ułożył W. Feldman; wyd. 2 W-wa [1918].

Przekłady

1. M. Szwob: *Mimy. Museion* 1912 z. 9; *Sztuka* 1913 z. 13/14. Wyd. osob. Kr. 1919.

2. J. Moréas: *Stance. Skamander* 1936 t. 10 z. 74 s. 325, 1939 z. 102 s. 56-57; *Marcholt* 1937/1938 nr 4 s. 456-467; *Ateneum* 1938 nr 4/5; *Kur. Por.* 1939 nr 125 dod. lit., nr 159 dod. lit., nr 201 dod. lit.

OPRACOWANIA

MONOKL: *Five o'clocks. Tyg. Pol.* 1899 nr 25. — Neosoteryzm. *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1899 nr 154. — K. BLESZYŃSKI: Bracia Korab-Brzozowscy. Charakterystyka. *Krytyka* 1910 t. 4 z. 9 s. 134-140. — Z. DĘBICKI: Stanisław i Wincenty Brzozowscy. *Kur. Warsz.* 1910 nr 13. — GAMMA: Bracia poeci. *Tyg. Ilustr.* 1910 nr 12 s. 242. — J. OKSZA [J. KISIELEWSKA]: Stanisław i Wincenty Brzozowscy. *Przegl. Nar.* 1910 nr 6 s. 715-730; przedr. w książce: *Z literatury współczesnej. Wrażenia i sądy*. W-wa 1912 s. 137-161. — A. GRABOWSKI: Wśród gór i pustyni Coelesyrii. Poz. 1925. — Stanisław i Wincenty Brzozowscy. W: *Sonet pol.* Oprac. W. Folkierski. Kr. 1925 BN I, 82 s. 267. — *Dzien. Poz.* 1926 nr 19. — H. KORAB-KUCHARSKI: *Kur. Czerwony* 1926 nr 8. — BOY [T. BOY-ŻELEŃSKI]: Kolonia. W książce: *W Sorbonie i gdzie indziej. Wrażenia paryskie*. W-wa 1927 s. 105-106. — H. ZBIERZCHOWSKI: Wigilia ze śp. S. Przybyszewskim. *Gaz. Por.* 1930 nr 9440. — Z. DĘBICKI: Iskry w popiołach. Wspomnienia lwowskie.

„Grzechów młodości” część druga. Poz. [1931] [głównie rozdz. pt. Młoda literatura]. — A. PISKOR: Rodzina poetów. „Czarny Łowiec” i jego synowie. *Zwierzciadło* 1937 nr 7. — S. PRZYBYSZEWSKI: Listy. T. 1. W-wa 1937 s. 221, 260-263. — J. P.: W. Brzozowski żyje! *Kur. Lit.-Nauk.* 1938 nr 28 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — J. KASPERSKI: Wspomnienie o W. Korab-Brzozowskim. W książce: *Wiersze, proza, przekłady*. W-wa 1947 s. 48-51. — P. G. [P. GRZEGORCZYK]: Poeta nieznany. *Tyg. Powsz.* 1950 nr 29. — J. W. GOMULICKI: Stulecie polskiego przekładu „Centaura”. *Kwart. Neofilol.* 1954 z. 3-4 s. 74-76. — H. MORTKOWICZ-OLCZAKOWA: O Franciszce Arnsztajnowej. W książce: *Bunt wspomnień*. Wyd. 2 zmien. i poszerz. W-wa 1961 s. 416-422. — K. BŁESZYŃSKI: O Brzozowskich w literaturze polskiej. *Osnowa* 1964 s. 182-183. — M.

JASTRUN: Wstęp do: *Symboliści francuscy. Od Baudelaire'a do Valéry'ego*. Wr. 1965 *BN* II, 146 s. XXVIII-XXIX. — W. Brzozowski. W: *Zbiór poetów pol. XIX w.* Oprac. P. Hertz. Księga 4. W-wa 1965 s. 988. — T. BRZOZOWSKA: Strzelba, turban i pióro. Opowieść o Karolu Korab-Brzozowskim. W-wa 1966 s. 218 i in.

D u s z a m ó w i ą c a. S. PRZYBYSZEWSKI: O „nową” sztukę. *Życie* 1899 nr 6 [dot. wiersza: *Affinité d'ombres et de fleurs en le soir*]. — B. LEŚMIAN. *Prawda* 1910 nr 13; przedr. w książce: *Szkiecy literackie*. W-wa 1959 s. 255-258. — S. POMIAN. *Gaz. Warsz.* 1910 nr 119. — W. GOSTOMSKI. *Książka* 1911 nr 9. — B. L. [B. LEŚMIAN]. *Lit. i Sztuka* 1911 nr 4 dod. *Nowej Gaz.* nr 47; przedr. w książce: *Szkiecy literackie*. W-wa 1959 s. 289-290.

BUKOWIECKA ZOFIA (1844—1920)

Pseud. i krypt.: B. Z.; JASKÓŁKA.

Autorka książek dla dzieci, tłumaczka.

Ur. 28 kwietnia 1844 w Brzozowej, w powiecie opatowskim, córka średnio zamożnych ziemian, Konstantego Konarskiego i Aleksandry z Jasieńskich; od 1846 mieszkała z rodzicami w Malicach, a po śmierci matki w 1857 i po sprzedaży Malic — w Wilczycach, następnie od 1859 — w Sandomierzu. Tu przebywała w czasie powstania styczniowego, a później u siostry, Pauliny Piaseckiej, w Tułkowicach. Wysłała za mąż w 1865 za lekarza, Ludwika Bukowieckiego, uczestnika powstania 1863 roku, i zamieszkała wraz z mężem w Opatowie. Po śmierci męża w 1869 przeniosiła się na wieś i pracowała u siostry, Heleny Świeżyńskiej, jako nauczycielka i wychowawczyni. Od 1877 mieszkała w Radomiu, a od 1885 w Warszawie, gdzie rozwinęła systematyczną działalność pedagogiczną, literacką i dziennikarską będąc od 1885 członkiem redakcji *Wieczorów Rodzinnych*. W 1891-1896 mieszkała razem z synem Stanisławem, prawnikiem, w Dąbrowie Górniczej. Z powodu choroby syna i utraty przez niego wzroku powróciła w 1897 dla podjęcia prób leczenia do Warszawy. Uczestniczyła w pracach Polskiej Macierzy Szkolnej, była działaczką społeczną i pedagogiem. W 1908 przebywała parę miesięcy we Włoszech. Zmarła w Warszawie 20 marca 1920.

TWÓRCZOŚĆ

1. Historia o Janku górniku. Opowiadanie dla młodzieży. W-wa 1896. Wyd. nast.: wyd. 2 przejrzané W-wa 1907; wyd. nowe Kr. [1918]; wyd. 4 przejrzané W-wa [1925]; wyd. 5 W-wa 1928. *Fragm. pt. Legendy górnicze*. — O górze Gołonoskiej. — O skarbniku. — O Piotrze Wydźdze. W-wa 1908 *Biblioteczka Młodzieży Szkolnej* 27; Zalew kopalni. — Legendy górnicze. — O górze Gołonoskiej. — O skarbniku. — O Piotrze Wydźdze. *Kat.* 1908; Zalew kopalni. W-wa 1908 *Biblioteczka Młodzieży Szkolnej* 26.

2. Rok życia. Dzienniczek Wandzi i Józki, z prawdziwych notatek przepisany. W-wa 1896.

3. Historia o Antku rolniku. Opowiadanie dla młodzieży. W-wa 1897.

4. Dzieci Warszawy. Opowiadanie dla młodzieży. W-wa 1898. Wyd. 2 W-wa 1911. *Fragm. pt. Ulicznik warszawski. Zorza* 1901 nr 33-52. Wyd. osob. pt. *Ulicznik warszawski. Z powieści ... „Dzieci Warszawy”*. W-wa 1902. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1914; wyd. 3 W-wa 1919 *Biblioteczka im. B. Prusa*.

5. Żniwo. Komedja. *Wieczory Rodz.* 1898 dod. s. 121-122; przedr. pt. Żniwo. Powiastka w rozmowach. *Rozrywki dla Dzieci i Młodzieży* 1909 nr 28-29. Wyd. w książce: M. Bogusławska: W noc wigilijną. Z. Bukowiecka: Żniwo. Komedyjka dla dzieci. W-wa 1913 *Biblioteczka im. B. Prusa*.

6. Młotem i kielnią. Opowiadanie dla młodzieży. W-wa 1899. Fragm. pt. Przygody Wicka terminatora. Z powieści ... „Młotem i kielnią” podała R. M. W-wa 1910; wyd. 2 W-wa 1920 *Biblioteczka im. B. Prusa*.

7. Żołnierz Dewetta. Ogł. pt. Listy Janka Żórawskiego z Transwaalu. *Wieczory Rodz.* 1900-1901. Wyd. osob. pt. Żołnierz Dewetta. Historia o dzielnym chłopcu. Z papierów młodego przyjaciela Janka Żórawskiego przepisała... W-wa 1902.

8. Jak się dusza budziła w Józju. Opowiadanie dla młodzieży. W-wa 1901. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1908; wyd. 3 W-wa [1919].

9. Stefek Luty w Brazylii. *Wieczory Rodz.* 1902 nr 1-45. Wyd. osob. W-wa 1904.

10. Życie ks. Piotra Skargi kaznodziei. Opowiedziała... W-wa 1904.

11. Obowiązki młodych dziewcząt. Odczyty wygłoszone w sali Muzeum [Przemysłu i Rolnictwa] na posiedzeniu delegacji gospodyń wiejskich. W-wa 1905. Wyd. 2 W-wa 1909.

12. Henryś Skowronek. Opowiadanie. W-wa 1906.

13. Michalek. Opowiadanie z czasów Jana Kazimierza. W-wa 1906. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1917; wyd. 4 W-wa 1925.

14. Mała historia Polski. Kr. 1906. Wyd. 2 Kr. 1908.

15. Jak Piastowie budowali Polskę. Opowiadania. W-wa 1907. Wyd. 2 W-wa 1910.

16. Kazimierz Wielki, król chłopków. W-wa 1908 *Biblioteczka Młodzieży Szkolnej* 97.

17. Nasi praojcowie. W-wa 1908 *Biblioteczka Młodzieży Szkolnej* 98.

18. Jak Polska za Jagiellonów urosła od morza do morza. Opowiadania. W-wa 1909.

19. Opowiadania i obrazki z dziejów Polski. W-wa 1909. Wyd. nast.: wyd. 2

W-wa 1917; wyd. 3 zmien. i powiększone W-wa 1919.

20. W pięćsetną rocznicę Zwycięstwa Grunwaldzkiego. Poz. 1910.

21. Heła. Opowiadanie ze świeżo przeżytych dni. W-wa 1910.

22. Królowa morza. Z listów Jaskółki przepisała... W-wa 1911.

23. Książka Zosi. Opowiadania babuni o ojczyźnie. [Cz. 1]. W-wa 1911; cz. 1-2. W-wa 1914; cz. 3. W-wa 1917. Wyd. nast.: cz. 1-2 wyd. 2 W-wa 1921; cz. 3 wyd. 2 pomnożone W-wa 1920; cz. 3 wyd. 4 W-wa 1926.

24. Krótka historia Polski w opowiadaniach starego powstańca. W-wa 1917. Wyd. nast. W-wa [1925].

25. Osiem opowiadań o różnych zachach, którzy serca mając dzielne, wspomogli ojczyznę w potrzebie. W-wa 1918.

Opowiadania, drobne utwory dramatyczne, artykuły i korespondencje ogłaszała w czasopismach: *Kronika Rodz.* (1882, 1886; tu m. in.: Opowiadanie prawdziwe. 1886 nr z 3 kwietnia), *Przysł. Dzieci* (1876; tu debiut lit.: Przejazdka po Wiśle od Sandomierza do Puław. Nr 27, 29, 53), *Rozrywki dla Dzieci i Młodzieży* (1909), *Świat Kobiety* (1905; tu: Wspomnienia o Zmichowskiej. S. 62-64), *Tyg. Mód i Powieści* (1910), *Wieczory Rodz.* (1885-1889, 1898-1912; tu m. in.: Bajka o siedmiu krukach. 1887 dod. do nr 1-5; Opowiadania mamy. 1887 dod. do nr 3-49 z przerwami; Wieża Eiffel'a. Komedja w 1 akcie. 1889 s. 372-374, 379-382; Urna i łzawica. Komedyjka w 1 akcie. 1898 s. 124-127, 131-134; odpowiedzi redakcji pod pseud. Jaskółka w rubr.: Skrzyńka do listów. 1903-1912; Wojtuś i Ewunia. Obrazek dramatyczny w 2 odsłonach. 1906 nr 36-41), *Ziarno* (1904), *Zorza* (1901-1902).

Ponadto w wydawnictwie: *Jednodniówka na dochód „Żnicza”*. Poz. 1909.

Przeróbki i przekłady

1. Bohater tebański. Powieść z czasów starożytnych dla dorastającej młodzieży z niemieckiego naśladowała... *Wieczory Rodz.* 1887 nr 16-49. Wyd. osob. W-wa 1888.

2. F. Marryat: Osadnicy kanadyjscy. Powieść dla młodzieży. W-wa 1888.

3. Złota Elżunia. Podług E. Marlitt oprac. dla młodzieży... W-wa 1900. Wyd. nast.: Wyd. 5 W-wa [1925]; wyd. 6 W-wa [1930].

4. Pieter Maritz. Opowiadanie z dziejów walki o niepodległość Transwalu, według A. Niemanna z 5 wyd. oryginału oprac. ... W-wa 1901. Por. poz. 6.

5. Wspomnienie podlotka. Opowiadanie z 50-tego wyd. powieści K. Helm naśladowane. W-wa 1901. Wyd. nast.: wyd. 2 pt. Wspomnienia młodej dziewczyny. W-wa 1911; wyd. 3 W-wa 1919.

6. Bohater spod Majuby. Obrazek z wojny transwalskiej w r. 1881, skrócony z powieści pt. Pieter Maritz. *Zorza* 1901 nr 1-26. Wyd. osob. W-wa 1902. Por. poz. 4.

7. Pamiętniki Beniowskiego. Syberia. Daleki Wschód. Madagaskar. Oprac. ... W-wa 1909.

Listy

1. Do F. Świeżyńskiego 4 listy z 1898, 1908, 1909 i b. d. Rkps Bibl. IBL PAN w W-wie.

2. Do M. Dynowskiej 2 listy z 1903 i b. d. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory Dynowskich.

3. Do W. Prószyńskiego z 1918. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5949.

4. Od J. K. Gregorowicza 3 listy z 1875. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5993.

OPRACOWANIA

Zarys monograficzny: J. KISIELEWSKA: Z Konarskich Zofia Bukowiecka. *Życie i prace*. W-wa 1923. [Rec.: S. Dziewulski. *Świat* 1925 nr 24 s. 9].

S. BUKOWIECKI: Pamiętnik. Cz. 1: Ostatnie lata gimnazjalne w Radomiu, początek studiów uniwersyteckich w Warszawie 1883-1885; cz. 2: Aplikacja w Warszawie do wyjazdu do Dąbrowy Górniczej 1890-1891 [maszynopis znajdował się do 1939 w Arch. Głównym Prokuratorii w W-wie]. — *Rocznik naukowo-literacko-artystyczny* na r. 1905. Pod red. W. Okręta. W-wa 1905. — I. BALIŃSKI: 30-lecie „Wieczorów Rodzinnych”. *Wieczory Rodz.* 1910 nr 1.

(Nekrologi): *Dzien. Poz.* 1920 nr 86; S. DZIEWULSKI. *Kur. Poz.* 1920 nr 80; J. KISIELEWSKA. *Tyg. Ilustr.* 1920 nr 19 s. 369; J. KISIELEWSKA: Z Konarskich Z. Bukowiecka. *Bluszcz* 1922 nr 2, 10-11.

J. KISIELEWSKA. *Pol. słownik biogr.* T. 3 (1937). — K. KULICZKOWSKA: Literatura dla dzieci i młodzieży w l. 1864-1914. W-wa 1959; wyd. 2 popr. i rozszerz. W-wa 1965.

Historia o Janku górniku. *Tyg. Ilustr.* 1895 nr 48. — W. GOMULICKI. *Dział Lit.-Artyst. Kraju* 1896 nr 50. — J. A. *Ateneum* 1896 t. 1 s. 198-199. — J. LIS: Pierwsze polskie powieści górnicze. *Świat i Życie* dod. *Dzien. Zach.* 1951 nr 47.

Rok życia. P. R. *Ateneum* 1896 t. 1 s. 197-198.

Historia o Antku rolniku. C. N. [C. NIEWIADOMSKA]. *Tyg. Ilustr.* 1896 nr 51 s. 1002. — H. STATTLEŃNA. *Tyg. Mód i Powieści* 1906 nr 26 s. 297-298.

Dzieci Warszawy. SZCZESNA [J. CYBULSKA]. *Bluszcz* 1898 nr 7. — H. ORSZA. *Książka* 1902 s. 385-386 [o Uliczniku warszawskim]. — *Tyg. Ilustr.* 1910 nr 49 s. 1000. — C. NIEWIADOMSKA. *Książka* 1911 s. 70.

Młotem i kielnią. H. STATTLEŃNA. *Tyg. Mód i Powieści* 1905 nr 26 s. 297-298.

Żołnierz Dewetta. A. SZYCÓWNA. *Książka* 1902 s. 11.

Stefek Luty w Brazylii. i. *Tyg. Ilustr.* 1902 nr 31 s. 617. — I. MOSZCZEŃSKA. *Książka* 1903 s. 452-453. — n. [C. NIEWIADOMSKA]. *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 50 s. 999. — *Ziarno* 1903 nr 49 s. 459.

Życie ks. Piotra Skargi kaznodziei. S. KOZICKI. *Książka* 1905 s. 182.

Obowiązki młodych dziewcząt. A. SZYCÓWNA. *Książka* 1910 s. 116.

Henryś Skowronek. J. MORZYCKA. *Książka* 1908 s. 23.

Michałek. A. JANUSZEWSKI. *Przew. Oświatowy* 1907 nr 1. — J. MORZYCKA. *Książka* 1908 s. 68.

Jak Piastowie budowali Polskę. S. EHRENKREUTZ. *Książka* 1910 s. 203. — *Tyg. Ilustr.* 1910 nr 5 s. 100.

Jak Polska za Jagiellonów urosła od morza do morza. K. KALKSTEIN-LEWANDOWSKA. *Książka* 1910 s. 377.

Opowiadania i obrazki z dziejów Polski. K. KALKSTEIN-LEWANDOWSKA. *Książka* 1910 s. 254.

Królowa morza. Δ. *Tyg. Ilustr.* 1910 nr 49 s. 1000. — C. NIEWIADOMSKA. *Książka* 1911 s. 168-169.

Książka Zosi. Poradnik dla Czytających 1912 nr 48 s. 3. — *Poradnik dla*

Czytających 1913 nr 10 s. 12. — *Bluszcz* 1917 nr 52 s. 404. — *Tyg. Ilustr.* 1917 nr 51 s. 620. — b. a. *Świat* 1918 nr 11.

Krótką historią Polski w opowiadaniach starego powstańca. *Bluszcz* 1917 nr 25 s. 192. — *Tyg. Ilustr.* 1917 nr 34 s. 414.

Recenzje przeróbek i przekładów

F. Marryat: Osadnicy kanadyjscy. A. M. [A. MAZANOWSKI]. *Przełg. Tyg.* 1887 nr 52.

Pieter Maritz. *Tyg. Ilustr.* 1900 nr 51 s. 1015.

Bohater spod Majuby. H. ORSZA. *Książka* 1902 s. 153.

Pamiętniki Beniowskiego. H. GALLE. *Tyg. Ilustr.* 1908 nr 49 s. 994. — J. A. P. *Bluszcz* 1909 nr 2 s. 18. — C. NIEWIADOMSKA. *Książka* 1909 s. 70.

BUKOWIŃSKI WŁADYSŁAW (1871—1927)

Pseud. i krypt.: B; (B); B.; (B); S. E. LIM; SELIM; SELIM; WB; (WB); WB; (WŁ. B.); WŁ. B.; (WŁ. B.); WŁ. BUK; WŁAD. B.

Poeta, krytyk literacki i teatralny, publicysta.

Ur. 4 lutego 1871 we wsi Święcica powiatu sandomierskiego, syn Cypriana i Emilii z Gazdawa-Lipińskich. Pochodził z rodziny ziemiańskiej. Do gimnazjum uczęszczał w Sandomierzu i Radomiu, następnie studiował na wydziale prawnym Uniwersytetu Warszawskiego. Studia przeciągające się na skutek przerw wywołanych chorobą nerwową ukończył w 1897. Zamieszkał na stałe w Warszawie. Pracował w Prokuraturii Królestwa Polskiego, a w 1901 jako nauczyciel historii w prywatnej szkole Wróblewskiego. W 1902 i 1903 dwukrotnie wyjeżdżał za granicę, do Włoch, Grecji, Egiptu i na Bliski Wschód. W 1905 brał udział w organizacji strajku szkolnego. Po 1905 był nauczycielem języka polskiego i historii w szkołach prywatnych w Warszawie oraz wykładał w Towarzystwie Kursów Naukowych, późniejszej Wolnej Wszechnicy, i działał w Towarzystwie Kultury Polskiej. Był członkiem redakcji, a w 1906 redaktorem naczelnym *Prawdy*. W 1906-1907 był dyrektorem szkoły „Zrzeszenie” w Warszawie oraz jednym z współzałożycieli Związku Nauczycielstwa Polskiego. Należał do redakcji miesięcznika pedagogicznego *Nowe Tory*. W 1907 przebywał parę miesięcy w więzieniu śledczym na Pawiaku, aresztowany na nielegalnym zebraniu szkolnym w „Zrzeszeniu”. Założył, a w 1908-1913 wydawał i redagował wraz z żoną Marią (z domu Pinko) miesięcznik *Sfinks* oraz na początku 1913 — półtygodnik *Nurt*. Był członkiem Towarzystwa Literatów i Dziennikarzy Polskich w Warszawie. Po pierwszej wojnie światowej pracował jako nauczyciel w warszawskich szkołach państwowych. Zmarł wskutek nękania go od dawna choroby nerwowej 17 czerwca 1927 w Tworkach pod Warszawą.

TWÓRCZOŚĆ

1. Z marzeń i życia. W-wa 1898.

Zawartość: cykle: Z pieśnią przez życie, Starzy i młodzi, Szkice i obrazki, Na strunach serca, Przez mrok do światła, Z kropel gorzkości, Różnobarwne kartki, Nokturny.

2. Nowy zeszyt. Poezje. W-wa 1901.

Zawartość: cykle: W połowie drogi mojego żywota, Sonety, Z gór, W malowniczych górach Styrii, Powrót wiosny, Floksy.

3. Na greckiej fali. Poemat liryczny. W-wa 1906.

4. Poeta melodii i głębin i poetka idei. W-wa 1909.

Zawartość: Poeta melodii i głębin. (*Sfinks* 1908 t. 3. Studium o A. Asnyku. Wygl. jako odczyt w Kaliszu, Warszawie, Łodzi i Kijowie); Poetka idei. (*Sfinks* 1908 t. 4. Studium o M. Kopnickiej).

5. Echa. Poemat. Powst. 1902, 1909. Ogl. fragm.: *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 27, 33, 1909 nr 45; *Wędrowiec* 1905 nr 24; *Sfinks* 1908 z. 7-8, 1909 z. 14, 22. Wyd. osob. całości W-wa 1910.

6. Na przełomie. Nowe wiersze 1901-1911. W-wa 1911 *Bibl. Sfinks* t. 7.

Zawartość: cykle: Z pieśni nowego życia, Osolin w nocy, Święto wiosny, Kartki z podróży, Z powrotem, Latem, Echa burzy, Za kratą, Listy, Przenaczenia, Przy dźwiękach marsza Chopina; oraz przekłady.

7. Żurawie.

Tom wierszy przygotowany do druku, niewydany, *Wiad.* podaje *Pol. słownik biogr.*

Poezje, artykuły krytycznoliterackie i publicystyczne zamieszczał w czasopiśmie: *Bibl. Warsz.* (1895-1898), *Bluszc* (1892-1900, 1911, 1917); tu w 1899 rubr.: *Odczyty i sprawozdania*, *Dzien. Chica-goski* (1896, 1898, 1900), *Dzien. Kr.* (1896), *Echo Artyst. i Lit.* (1914), *Echo Lit. dod. Dzien. Pol.* (1898), *Gaz. Nar.* (1896), *Gaz. Pol.* (W-wa 1895, 1897, 1899, 1901, 1903), *Gaz. Pol.* (1919), *Gaz. Radomska* (1887, 1901; tu debiut), *Gaz. Warsz.* (1919), *Głos* (1892-1893, 1895-1900; tu m.in. recenzje teatralne), *Głos Radomski* (1919), *Głos Rob.* (1904-1906), *Goniec Codz.* (1900), *Goniec Por. i Wiecz.* (1904), *Ilustracja Pol.* (1903), *Kraj* (1899), *Kronika Rodz.* (1903), *Krytyka* (1907), *Książka* (1903-1907), *Kur. Codz.* (1892-1897, 1905), *Kur. Literwski* (1906), *Kur. Lw.* (1904), *Kur. Niedzielny* (1896-1897), *Kur. Warsz.* (1897-1898, 1901, 1904-1905, 1909-1913, 1921-1922), *Lit. i Sztuka* dod. *Nowej Gaz.* (1912), *Ludzkość* (1907), *Muzyka i Śpiew* (1926), *Niwa* (1894-1895), *Nowa Gaz.* (1906, 1914, 1917), *Nasz Dom* dod. *Tyg. Mód i Powieści* (1913), *Nowa Reforma* (1904, 1911), *Nowy Świat* (Nowy Jork 1924-1925), *Nurt* (1913), *Orzeł Biały* (1925), *Pam. Lit.* (1907), *Praca* (1901), *Prawda* (1897-1907; tu m. in. rubr.: Literatura polska. 1897-1902; Przegląd teatralny. 1900-1907; Pamiętnik. 1900), *Przegl. Por.* (1907), *Przegl. Poz.* (1896), *Przegl. Tyg.* (1896-1897), *Robotnik* (1919), *Romans i Powieść* dod. *Świata* (1911, 1916-1917), *Rozwaga* (1915), *Sfinks* (1908-1913; tu m. in. rubr.: Na fali. 1908-1912; Wrażenia teatralne. 1910-1913), *Slovanský přehled* (Praga 1911-1913; tu wiersze w tłum. F. Kvapila), *Świat* (1916), *Tydzien* dod. *Kur. Lw.* (1902, 1903), *Tydzien* (Piotrków 1891-1892), *Tyg. Ilustr.* (1893, 1895-1912, 1914, 1916, 1921), *Tyg. Mód i Powieści* (1891-1892), *Tyg. Nar.* (1901), *Wesoły Kurierk* *Ilustr.* (1897), *Wędrowiec* (1905-1906), *Ziemia Lubel.* (1911), *Życie* (1897-1898).

Ponadto w wydawnictwach: *Kalendarz pol. ilustr.* 1894, *Lwów — Janów. Jednodniówka.* Lw. 1898, *Na nową szkołę.* Kr. 1907, *Pisanka.* W-wa 1900, *Poezja.* Z. 1. W-wa 1905, *Prawda. Książka zbior. dla*

uczczenia ... A. Świętochowskiego. Lw. 1899, *Sami sobie.* W-wa 1900, *Najmłodsza pieśń pol.* Oprac. L. Staff. Lw. 1903, *Wybór poezji Młodej Polski.* Ułożył W. Feldman. Wyd. 2 W-wa [1918].

Przekłady

1. R. Peyre: Napoleon i jego epoka. Bonaparte. Z. 1. W-wa 1901.

2. N. Kariejew: Podręcznik historii nożycy. W-wa 1917.

Listy

1. Do L. Gumplowicza 5 listów z 1902-1903. Rkps *Bibl. Jagiel.* sygn. 6444/III.

2. Do G. Daniłowskiego 3 listy z 1902-1914. Rkps *Bibl. Nar.* sygn. 2983.

2a. Do S. Witkiewicza z 1906. Rkps Muzeum Tatrzańskiego w Zakopanem — arch. Witkiewicza.

3. Do G. Wolffa z 1907. Rkps *Bibl. Nar.* sygn. 7141.

4. Do W. Feldmana 2 listy z 1907-1908. Rkps *Ossol.* sygn. 12277/II.

5. Do Akademickiego Komitetu sprowadzenia zwłok J. Słowackiego z 1909. Ogl. S. Pigoń: Zabiegi o wzniesienie Słowackiemu grobowca w Tatrach. W: *Miscellanea z pogranicza XIX i XX w.* Wr. 1964.

6. Do W. Orkana 2 listy z 1909 i b. d. *Bibl. Jagiel.* *Koresp. W. Orkana* sygn. 8606.

7. Do Z. Rabskiej 6 listów z 1909-1912. Rkps *Bibl. Nar.* sygn. 2723.

8. Do S. Dembego z 190[?]. Rkps *Bibl. Nar.* sygn. 2737.

9. Do W. Rabskiego z 1910. Rkps *Bibl. Nar.* sygn. 2723.

10. Do B. Wysloucha z 1910. Rkps *Ossol.* sygn. 7175/I.

OPRACOWANIA

Zdz. ART.: Z polskiego Parnasu. *Selim. Tydzien* dod. *Kur. Lw.* 1898 nr 24. — Album pisarzy polskich (współczesnych). Zebrał i objaśnił S. Demby. W-wa 1901. — P. CHMIEŁOWSKI: Ze współczesnego Parnasu. *Kur. Codz.* 1902 nr 27. — *Rocznik naukowo-literacko-artystyczny* na r. 1905. Pod red. W. Okręta. W-wa 1905. — Pan Bukowiński się starzeje. *Odrodzenie* 1910 nr 22 s. 336 [polemika z art. W. Bukowińskiego w *Sfinksie*]. — Teka bez geniusza i „Sfinks” bez zagadki. *Odrodzenie* 1910 nr 27 s. 410-411. — Do czy-

tełników i przyjaciół „Sfinksa”. *Sfinks* 1913 t. 4 s. 193-194 [powiadomienie o aresztowaniu W. Bukowińskiego]. — F. HOESICK: Siła fatalna poezji Słowackiego. *Kr.* 1921 s. 112-113. — S. LAM: Współcześni pisarze polscy. W-wa [1922].

(Nekrologi:) Č. [A. ČERNÝ]. *Slovanský přehled* (Praga) 1927 s. 636; *Kur. Warsz.* 1927 nr 167; A. LANGE. *Dzień Pol.* 1927 nr 151; A. LANGE. *Wiad. Lit.* 1927 nr 32; *W. Tyg. Ilustr.* 1927 nr 28; *Gaz. Warsz.* 1927 nr 170; *Głos Prawdy Lit.* 1927 nr 194; *Ilustr. Kur. Codz.* 1927 nr 168; *Kur. Por.* 1927 nr 168; *Przegl. Pedag.* 1927 s. 618. —

S. Koszowski: Walka młodzieży polskiej o wielkie ideały. W-wa 1928 s. 64-70. — J. BARANOWSKA-BOROWA. *Pol. słownik biogr.* T. 3 (1937). — E. KOZIKOWSKI: W. Bukowiński (Selim). W książce: Więcej prawdy niż plotki. W-wa 1964 s. 22-61. — W. Bukowiński. W: *Zbiór poetów pol. XIX w.* Oprac. P. Hertz. Księga 4. W-wa 1965 s. 748.

Sprawozdania z odczytów: N. J. *Bluszcz* 1907 nr 47 s. 533; *Przegl. Por.* 1907 nr 322 (o „Trenach” i „Ojcu zadżumionych”). — *Przegl. Por.* 1907 nr 343, 349 (Miłość w młodzieńczych poematach Mickiewicza i Słowackiego). — (J. K.). *Kur. Warsz.* 1908 nr 82; J. KOTARBIŃSKI. *Nowa Reforma* 1908 nr 144 (Związek genetyczny między pomysłami „Wyzwolenia” Wyspiańskiego a ideami Asnyka). — *Przegl. Por.* 1908 nr 82; *Słowo Pol.* 1909 nr 570 (Poeta melodii i głębin — Adam Asnyk).

Z marzeń i życia. P. CHMIEŁOWSKI: Nasi najmłodszy. *Kur. Codz.* 1897 nr 339. — I. MATUSZEWSKI. *Gaz. Pol.* 1897 nr 249. — *Gaz. Warsz.* 1897 nr 307. — I. CHRZANOWSKI: „Współczesny Parnas polski”. *Słowo* 1898 nr 13. — SZCZESNA [J. CYBULSKA]. *Bluszcz* 1898 nr 2. — A. DROGOSZEWSKI. *Bibl. Warsz.* 1898 t. 1 s. 553-557. — T. KONCZYŃSKI. *Przegl. Tyg.* 1898 s. 333. — J. NITOWSKI.

Kur. Niedzielnny 1898 nr 9. — H. GALLE. *Ateneum* 1899 t. 1 s. 518. — CELSUS [H. GALLE]. *Tyg. Pol.* 1899 nr 3.

Nowy zeszyt. T. KOŃCZYC. [A. GROT-BĘCZKOWSKI] *Dzień. dla Wszystkich* 1900 nr 52. — SZCZESNA [J. CYBULSKA]. *Bluszcz* 1901 nr 7. — A. DROGOSZEWSKI. *Prawda* 1901 nr 46. — W. GOMULICKI. *Kraj* 1901 nr 33. — W. GOSTOMSKI. *Książka* 1901 s. 417. — [Z. PRZESMYCKI]. *Chimera* 1901 t. 1 s. 153-154. — L. REINSCHMIDT. *Gaz. Warsz.* 1901 nr 51. — W-wy. *Słowo* 1901 nr 7.

R. Peyre: Napoleon i jego epoka [tłum.]. W. GOMULICKI. *Kraj* 1901 nr 16.

Na greckiej fali. K. *Kur. Codz.* 1905 nr 239. — J. L. [J. LORENTOWICZ]. *Gaz. Pol.* (Czerniowce) 1905 nr 249. — *Kur. Litewski* 1905 nr 23. — hg [H. GALLE]. *Wędrowiec* 1906 nr 25. — hg [H. GALLE]. *Tyg. Ilustr.* 1906 s. 484. — *Krytyka* 1906 s. 484. — W. PROKESCH. *Nowa Reforma* 1907 nr 78. — W. GOSTOMSKI. *Książka* 1911 s. 205-207.

Poeta melodii i głębin i poetka idei. *Przegl. Por.* 1909 nr 82. — *Słowo Pol.* 1909 nr 570. — *Tyg. Ilustr.* 1909 t. 1 s. 116.

Echa. Śladami wieszczą. *Tyg. Ilustr.* 1910 nr 46. — *Tyg. Ilustr.* 1910 nr 47. — W. GOSTOMSKI. *Książka* 1911 s. 205-207.

Na przełomie. Z. DEBICKI. *Kur. Warsz.* 1912 nr 165. — Z. D. [Z. DEBICKI]. *Tyg. Ilustr.* 1912 nr 28. — H. GALLE. *Bibl. Warsz.* 1912 t. 4 s. 559-561. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Dzieje zachwyty. *Głos Warsz.* 1912 nr 175. — J. JANKOWSKI. *Świat* 1912 nr 31. — -RADLESKI [K. ZALESKI]. *Ziemia Lubel.* 1912 nr 192. — B. LEŚMIAN. *Lit. i Sztuka* 1913 nr 13 dod. *Nowej Gaz.* nr 214; przedr. w książce: Szkieł literackie. W-wa 1959. — SAVITRI [H. ZAHORSKA-ELSENBERG]. *Bluszcz* 1913 nr 12.

BUTRYMOWICZ BOGUSŁAW (1872—1965)

Krypt.: B. B.

Tłumacz, poeta.

Ur. 17 marca 1872 w Kolbuszowej. Uczęszczał do gimnazjum klasycznego w Rzeszowie. W 1892 studiował na uniwersytecie w Wiedniu, w 1893-1896 na Uniwersytecie Jagiellońskim; studia te obejmowały m.in. filologię klasyczną oraz historię literatury niemieckiej i polskiej. Po złożeniu egzaminu nauczycielskiego uczył w gimnazjach w Bochni i w Tarnowie, a następnie w 1909-1934 w V Gimnazjum w Krakowie.

W 1913 otrzymał za swoje przekłady tytuł współpracownika Komisji Filologicznej Polskiej Akademii Umiejętności. W 1916-1939 był kierownikiem kursów maturalnych „Wiedza” w Krakowie. Od 1962 mieszkał w Rzeszowie, gdzie zmarł 26 lutego 1965.

TWÓRCZOŚĆ

1. Poezje. Tom 1. Kr. 1897.

Zawartość: cykle: Gdzie szczęście?, Samotność, Szalona młodość, Tesknota, Cmentarz, Dekadenci, Wiosna — Kwiaty; oraz przekłady z następujących autorów: H. Heine, Lenau, F. Schiller, J. L. Uhland.

2. Wiersz ku uczczeniu stułetniej rocznicy urodzin A. Mickiewicza. Kr. 1898.

3. Za słońcem. Poezje. Kr. 1898.

Zawartość: cykle: Promienie, Cienie, Strofy liryczne, Dwie noce, Poezji, Melodie, Raj, Kain, Zdania, Myśli, Epigramy, Hymn do nadziei.

4. Uroczysty obchód 70-letniej rocznicy urodzin cesarza Franciszka Józefa urządzony dnia 26 września 1900 r. w c. k. Gimnazjum Św. Józefa w Krakowie. Franciszek Józef 1830-1900. Kr. 1900.

Wiersz.

5. Historia literatury polskiej w zarysie. Z. 1: Od czasów najdawniejszych do Sejmu Czteroletniego. Z. 2: Zarys literatury polskiej od Sejmu Czteroletniego do A. Mickiewicza. Opracował... Dostosowali do obecnego programu i uzupełnili J. Denker i G. Feliński. Kr. [1929] Wydawn. Kursów Samokształcących Metodą Korespondencyjną Instytutu Nauk. „Matura” nr 2-3.

6. Posłowie do: J. Kasprowicz: Przekłady. T. 1-15. Kr. 1931.

7. Przedślowie do: F. Janczyk: Podszepcy prometejskie. Kr. 1932.

Współautor przedślowia: L. Skoczylas.

Poezje, artykuły i przekłady zamieszczał w czasopiśmie: *Gaz. Pomiedzialkowa* (1910-1911), *Głos* (1918), *Goniec Kr.* (1919), *Goniec Pomiedzialkowy* (1912); tu przekład: Publius Ovidius Naso: Z pierwszej księgi miłości. Elegia druga i trzecia. Nr 15), *Ilustr. Tyg. Pol.* (1915), *Krytyka* (1911-1912, 1914; tu przekład: Szekspir: Sonety. 1911 t. 30 z. 2-3), *Maski* (1918; tu m. in. przekład: Arystofanes: Pokój. Z. 2-7), *Mies. Pedag.* (1908), *Młodość* (1898/1899, 1900), *Museion* (1911; tu: Arystofanes: Osy. Przekład w streszczeniu. Ze wstępem i przypisami. Z. 4 s. 26-48), *Nasz Kraj* (1906-1908), *Nowy Świat* (Nowy Jork 1923), *Pam. Lit.* (1919), *Placówka* (1919), *Pogoń* (1903), *Polnische Post* (Wiedeń 1908), *Sfinks* (1915), *W Obronie Pokoju* (1954), *Widno-*

kręgi (1911), *Zaranie Śląskie* (1908/1909), *Życie* (Kr. 1898), *Życie* (Lw. 1911; tu przekład w streszczeniu: Arystofanes: Osy. Nr 23-24).

Ponadto w wydawnictwach zbiorowych: *Antologia współcz. poetów pol.* Ułożył K. Króliński. Lw. 1908, *Bard pol.* Zebrał B. Koreywo. Kijów 1909; wyd. 2 Poz. [1923], *Geografia antyczna.* Zestawił M. S. Bednarski. W-wa 1957, *Jednodniówka wyd. w dzień festynu ogrodowego na rzecz muzyki kr. „Harmonia”.* Kr. 1897, *Młoda Polska.* Oprac. T. Żeleński (Boy). Lw. 1939 BN I, 125; wyd. 2 Wr. 1947, *Spr. XV Dyr. I prywatnego wyższego gimn. żeńskiego w Kr. za r. szk. 1909/1910.* Kr. 1910, *Spr. II prywatnego gimn. żeńskiego z prawem publiczności H. Stazyńskiej w Kr. za r. szk. 1909/1910.* Kr. 1910, *Spr. Dyr. c. k. Gimn. I w Tarnowie za r. szk. 1905/1906.* Tarnów 1906, *Spr. Gimn. V w Kr. Kr. 1914, Spr. Gimn. Św. Józefa za r. 1902.* Kr. 1902, *Spr. XV Dyr. I prywatnego wyższego gimn. żeńskiego w Kr. za r. szk. 1910/1911.* Kr. 1911 (tu przekład: S. Konarski: Dwie ody), *Wiarusom.* Kr. 1887, *Wielka lit. powsz. pod red. S. Lama.* T. 5. *Antologia.* W-wa [1932], *Wybór poezji Młodej Polski.* Ułożył W. Feldman. Wyd. 2 W-wa [1918], *Zbiór poetów pol. XIX w.* Oprac. P. Hertz. Księga 4. W-wa 1965.

Przekłady

1. S. Konarski: Wybrane ody. *Spr. Gimn. Św. Józefa za r. 1902.* Kr. 1902 i odb.

2. H. W. Fischer: Prywatne życie cesarza Wilhelma II i jego żony. Tajemnice dworu berlińskiego. Z papierów i pamiętników damy dworskiej w służbie Jej Cesarskiej Mości Królowej. Od czerwca 1888 do wiosny 1898. Cz. 1-2. Kr. 1905.

3. Arystofanes: Żaby. Przełożył, wstępem i objaśnieniami zaopatrzył... *Spr. Dyr. c. k. Gimn. I w Tarnowie za r. szk. 1905/1906.* Tarnów 1906 s. 1-52 i odb. Wyd. nast.: przedr. w książce: Przekład komedii Arystofanesa. Kr. 1908 [wraz z poz. 4 i 5]; oprac. i wstęp: J. Łanowski. Wr. 1955 BN II, 94.

4. Arystofanes: Chmury. W książce: Przekład komedii Arystofanesa. Kr. 1908 [wraz z poz. 3, 5]. Wyd. nast.: Przełożył i przypisami zaopatrzył... Wstęp: J. Kowalski. Kr. 1923 BN II, 27.

5. Arystofanes: Acharny. W książce: Przekład komedii Arystofanesa. Kr. 1908 [wraz z poz. 3, 4]. Wyd. nast. pt. Acharnejszczyzy. Oprac., wstęp i komentarz J. Łanowski. W-wa 1955 BN II, 97.

6. Eurypides: Hippolytos — Fedra. Fragm. ogł. *Gaz. Poniedziałkowa* 1910 nr 36, 52. Całość pt. Przekład tragedii Eurypidesa „Hippolytos — Fedra”. *Spr. XIV Dyr. I prywatnego wyższego gimn. żeńskiego w Kr. za r. szk. 1909/1910*. Kr. 1910. Wyd. osob. Wstęp i objaśnienia S. Hamer. Kr. 1928 [1927] BN II, 41.

7. F. Schiller: Pieśń o dzwonie i inne wybrane utwory. *Spr. II prywatnego gimn. żeńskiego z prawem publiczności H. Stażyńskiej w Kr. za r. szk. 1909/1910*. Kr. 1910.

8. Arystofanes: Rycerze. Przetłumaczył i oprac.... Brody 1912 *Arcydziela Pol. i Obcych Pisarzy* t. 78. Wyd. nast.: Przetłumaczył i oprac.... Kr. 1922 BN II, 11.

9. Eurypides: Medea. Przetłumaczył i oprac.... Brody 1913 *Arcydziela Pol. i Obcych Pisarzy* t. 83. Wyd. nast.: Brody 1913; przetłumaczył, wstępem i objaśnieniami zaopatrzył... Kr. 1922 BN II, 13; wyd. 2 Kr. [1928] BN II, 13.

10. Eurypides: Hekabe. *Spr. Gimn. V w Kr.* Kr. 1914 i odb.

11. Arystofanes: Ptaki. Przetłumaczył i uwagami zaopatrzył... Wstęp: K. Morawski. Kr. 1922 BN II, 23.

Ponadto przetłumaczył pozostałe komedie Arystofanesa. Wiad. podaje J. Łanowski.

OPRACOWANIA

K. CIOLKOSZ: B. Butrymowicz. Szkic. *Głos Rzeszowski* 1903 nr 22. — K. CIOLKOSZ. *Pogoń* 1903 nr 38. — S. LAM: Współcześni pisarze polscy. W-wa [1922]. — S. J. KOŁODZIEJCZYK: Literatura antyczna. *Roczn. Lit.* 1955 s. 442-443. — B. Butrymowicz. W: *Zbiór poetów pol. XIX w.* Oprac. P. Hertz. Księga 4. W-wa 1965 s. 790.

(Nekrologi:) W. BODNICKI: Wspomnienie pośmiertne. *Życie Lit.* 1965 nr 14; J. KRZYŻANOWSKI: B. Butrymowicz. *Przeł. Hum.* 1965 nr 5 s. 99-102; *Widnokrąg* 1965 nr 9 dod. *Nowin Rzeszowskich*; J. GRYGIEL. *Widnokrąg* 1966 nr 9 dod. *Nowin Rzeszowskich*.

Poezje. P. CHMIEŁOWSKI. *Kur. Codz.* 1897 nr 171. — E. LEWEK. *Przeł. Lit.* 1897 nr 9. — W. PROKESCH. *Ateneum* 1897 t. 3 s. 182-184. — W. PROKESCH. *Tyg. Ilustr.* 1897 nr 33. — *Kur. Poz.* 1897 nr 165. — *Wiek* 1897 nr 295.

Za słóńcem. P. CHMIEŁOWSKI: Ze współczesnego Parnasu. *Kur. Codz.* 1898 nr 205. — HENR. U. [H. ULASZYN]. *Ateneum* 1898 t. 4 s. 563-566. — J. ZAKRZEWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1898 nr 40-41. — A. DROGOSZEWSKI. *Prawda* 1899 nr 26.

Arystofanes: Żaby [tłum.]. T. SINKO. *Eos* 1906 s. 166-168. — T. SINKO. *Eos* 1908 s. 206-208.

Arystofanes: Chmury [tłum.]. T. SINKO. *Eos* 1908 s. 206-208.

Arystofanes: Acharny [tłum.]. T. SINKO. *Eos* 1908 s. 206-208. — K. NAST. [K. NASTULANKA]. *Nowa Kultura* 1956 nr 9.

Eurypides: Hippolytos — Fedra [tłum.]. A. RAPAPORT. *Eos* 1910 s. 178-180. — A. E. BALICKI. *Przeł. Pol.* 1911 t. 180 s. 119-120. — C. JELLENTA. *Lit. i Sztuka* 1911 nr 1-2 dod. *Nowej Gaz.* nr 1, 11. — *Gaz. Poniedziałkowa* 1911 nr 12.

S. Konarski: Dwie ody [tłum. ogł. w: *Spr. XV Dyr. I prywatnego wyższego gimn. żeńskiego...*] S. ŁEMPICKI. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) s. 501. — A. RAPAPORT. *Eos* 1912 s. 224.

Arystofanes: Rycerze [tłum.]. T. S. GRABOWSKI. *Słowo Pol.* 1913 nr 50, 58.

Arystofanes: Ptaki [tłum.]. T. SINKO: Dwa przekłady „Ptaków” Arystofanesa. *Tyg. Ilustr.* 1922 nr 35 s. 551-552.

BYSTRON JAN (1860—1902)

Pseud.: MARYAN CZESZEWSKI.

Językoznawca.

Ur. 13 czerwca 1860 w Dolnych Datyniach na Śląsku Cieszyńskim. Syn Jana i Anny z Klimszów. Nauki początkowe pobierał w szkole ludowej w Błędowicach Dolnych, do gimnazjum uczęszczał w Cieszynie w 1873-1881 i od 1881 studiował na Uniwersytecie Jagiellońskim filologię klasyczną i niemiecką oraz pod kierunkiem L. Malinow-

skiego słowiańską. W 1886 uzyskał stopień doktora filozofii za rozprawę „O mowie polskiej w dorzeczu Stonawki...”. Od jesieni 1886 przebywał na studiach lingwistycznych w Lipsku. Powrócił do Krakowa w 1888, złożył egzamin i pracował jako nauczyciel języka i literatury niemieckiej i filologii klasycznej: w 1888 w III Gimnazjum w Krakowie, od jesieni 1888 do 1891 — w Stryju i od 1891 ponownie w III Gimnazjum w Krakowie. W 1890 ożenił się z córką działacza śląskiego A. Cinciały, Marią. W 1894 został członkiem korespondentem Akademii Umiejętności. Był również członkiem Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu i litewskiego Towarzystwa Literackiego w Tyłży. Zmarł 30 czerwca 1902 w Krakowie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Rok 1683 w literaturze niemieckiej. *Dzien. Poz.* i odb. *Poz.* 1883.

2. O mowie polskiej w dorzeczu Stonawki i Łucyny w Księstwie Cieszyńskim. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 12 (1887) i odb. *Kr.* 1885.

3. Przyczynek do historii języka polskiego z początku XV w. na podstawie zapisków sądowych w Księdze ziemi czerskiej. *Spr. Komisji Jęz. AU* t. 4 (1887) i odb.

4. Polskie podanie ludowe spokrewnione ze średniowieczną legendą o św. Grzegorz. *Wisła* t. 2 (1888).

Rkps Bibl. Uniw. Warsz. depozyt Tow. Nauk. Warsz. sygn. 84.

5. Lessings Epigramme und seine Arbeiten zur Theorie des Epigramms. *Spr. Dyr. c. k. III Gimm. w Kr. za r. szk. 1889.* *Kr.* 1889 i odb.

6. Drobne przyczynki do składni polskiej z uwzględnieniem składni języków klasycznych. *Spr. Dyr. c. k. III Gimm. w Kr. za r. szk. 1893.* *Kr.* 1893 i odb.

7. O użyciu genetivu w języku polskim. Przyczynek do historycznej składni polskiej. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 22 (1895) i odb. *Kr.* 1893.

8. Przyczynki do składni polskiej. II. *Kr.* 1899.

9. O pisowni i języku ksiąg ustaw polskich na podstawie kodeksów Świętosławowego, Działyńskich, Dzikowskiego i Stradomskiego. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 28 (1900) i odb. *Kr.* 1899.

Rozprawy i przyczynki ogłaszał: *Ate-neum* (1891), *Bibl. Warsz.* (1883-1884), *Dzien. Poz.* (1883), *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* (1891), *Kłosy, Kraj* (1887), *Muzeum* (1890-1892, 1898), *Prace Filol.* (1885, 1888, 1893; tu m. in.: Rozbiór porównawczy znanych dotąd najdawniejszych (z w. XIV i XV) tekstów modlitwy pańskiej, pozdrowienia anielskiego, skła-

du apostołskiego i dziesięciorga przykazania. T. 1 (1885) s. 345-390; Pieśń do N. Marii Panny z połowy w. XVI. T. 1 (1885) s. 391-403; Wokabularz łacińsko-polski z połowy w. XVI. T. 2 (1887) s. 276-280; Przyczynek do dialektologii polskiej. T. 4 (1893) s. 280-292), *Przeegl. Lit. dod. Kraju* (1887), *Przeegl. Pol.* (1884, 1895), *Rozpr. AU Wydz. Filol.* (1891, 1893, 1899), *Slovanský sborník* (Praga 1883-1886, 1889; tu m. in. O vlivu češtiny na jazyk polský ve Knižectví těšínském. 1886 nr 8-9). *Spr. Komisji Język. AU* (1887), *Wisła* (1887-1888, 1894-1895), *Zeitschrift für die Oesterreichischen Gymnasien*.

Ponadto w wydawnictwach zbiorowych: *Spr. Dyr. c. k. III Gimm. w Kr. za r. szk. 1889.* *Kr.* 1889; toż *za r. szk. 1893, 1894, W trzechsetną rocznicę J. Kochanowskiego.* *Kr.* 1884.

Przekłady

J. Słowacki: Genesis aus dem Geiste. Ein Gebet. *Lotusblüthen* (Lipsk) 1897 t. 2 z. 61-62.

J. Bystron przełożył tylko pierwszą połowę utworu.

Prace edytorskie

1. Katechizm Ledesmy w przekładzie wschodnio-litewskim z wydania wileńskiego z r. 1605. Wydał i gramatycznym wstępem i słownikiem opatrzył... *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 14 (1891) i odb. *Kr.* 1890.

2. Katonowe wiersze (Catonis disticha) w przekładach polskich w. XVI Franciszka Mymerusa (Mymera) i Sebastiana Klonowicza. *Spr. Dyr. c. k. III Gimm. w Kr. za r. szk. 1894.* *Kr.* 1894 i odb.

3. Żywot świętego Alexego wyznawcy i żywot świętego Eustachiusza męczennika. Druk krakowski z r. 1529 wydał i objaśnił... *Spr. Komisji Jęz. AU* t. 5. (1894) i odb.

4. Historie rzymskie. Gesta Romanorum. *Kr.* 1894 *BPP* 29.

5. Z pamiętnika dra Andrzeja Cieńciały. Cieszyn 1900.

Bibliografia prac drukowanych do 1894 zob: *Roczn. AU* 1893/1894 s. 22-24.

Listy

1. Do J. Łepkowskiego z 1884. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6204 III.

2. Do A. Wiślickiego 4 listy z 1886-1887. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 80.

3. Do J. Łosia 17 listów z 1886-1894. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2285 t. 1.

4. Do J. Błizińskiego 2 listy z 1890-1891. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6702 III.

5. Do W. Kętrzyńskiego 3 listy z 1892-1895. Rkps Ossol. sygn. 6206/II.

6. Do T. Wierzbowskiego list z 1892 i 2 listy b. d. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 1881 t. 13, 14.

7. Do Z. Wolskiego 6 listów z 1893-1894. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 431.

8. Do R. Zawilińskiego 2 listy b. d. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6445 III.
Zob. też Opracowania.

OPRACOWANIA

A. A. Kr. [A. A. KRYŃSKI]. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 9-10 (1893). — *Roczn. AU* 1893/1894 s. 22-24 [bibliografia prac].

(Nekrologi): p: dr J. BystronŃ. *Tyg. Ilustr.* 1902 nr 31 s. 619; A. A. K. [A. A. KRYŃSKI]: J. BystronŃ. *Prace Filol.* t. 6 (1907) s. 419-421.

K. NITSCH. *Pol. słownik biogr.* T. 3 (1937). — M. KUDEŁKA: Polonica ve sbírce literární korespondence Státního archivu v Brně. *Slezský sborník* (Opawa) 1956 nr 4 s. 533-536 [wiad. o listach J. Bystronia]. — L. BROŻEK. *Kalendarz Śląski* 1960 s. 218-220. — W. OGRODZIŃSKI: Dzieje piśmiennictwa polskiego. Do druku przygotował L. Brożek i Z. Hierowski. Kat. 1965.

O mowie polskiej... J. H. *Przełg. Pol.* 1885 t. 78 z. 6. — A. PARCZEWSKI. *Kraj* 1886 nr 3.

Przyczynek do historii języka polskiego... *Prace Filol.* t. 2 (1888) s. 798-803.

J. Słowacki: Genesis aus dem Geiste [tłum.]. W. HAHN. *Pam. Lit.* R. 8 (1909) s. 197-201.

C

CELICHOWSKI ZYGMUNT (1845—1923)

Pseud. i krypt.: B.; (BOJ.); BOJAN; (c.); C.; (C.); DR Z. C.; (DR Z. C.); ...N.; OSTR.; OSTRZEW; (OSTRZEW); (T...R); TOPÓR; (TOPÓR); Z.; (Z); Z. C.; (Z. C.).

Historyk, wydawca, publicysta.

Ur. 12 sierpnia 1845 we Wronkach (Poznańskie), syn Antoniego, pedagoga i autora podręczników szkolnych, oraz Emilii z Jezierskich. Kształcił się w Gimnazjum im. Św. Marii Magdaleny w Poznaniu. Jako uczeń gimnazjalny należał od 1858 do tajnych związków patriotycznych, za co był przez krótki czas więziony. W 1863-1868 studiował na uniwersytetach we Wrocławiu i Berlinie początkowo prawo, później filologię i historię. Gdy w 1869 został sekretarzem hrabiego Jana Działyńskiego, powrócił do Wielkopolski i osiadł w Kórniku. W listopadzie 1870 doktoryzował się w Lipsku, a w kwietniu tego roku objął zarząd Biblioteki Kórnickiej. Funkcję tę sprawował do śmierci, powiększając i porządkując księgozbiór oraz rozwijając produkcję wydawniczą biblioteki. Redagował założone przez siebie czasopisma: *Kórniczanin* (1875) i *Pobudka do Szerzenia Wstrzemięźliwości* (1891-1896). Był członkiem Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu (w 1891 przewodniczącym wydziału historyczno-literackiego, w 1892 redaktorem *Roczników*, w 1918 wiceprezesem Towarzystwa) oraz Polskiej Akademii Umiejętności

(od 1903 członkiem korespondentem, od 1920 członkiem zwyczajnym). Jednocześnie należał do wielu zrzeszeń społecznych. W 1922 został mianowany profesorem historii honoris causa na Uniwersytecie Poznańskim. Otrzymał Krzyż Komandorski Polonia Restituta. Zmarł 26 stycznia 1923 w Kórniku.

TWÓRCZOŚĆ

1. De fontibus, qui ad abdicacionem Joannis Casimiri et electionem Michaelis Wisniowiecii pertinent 1668-1669. Drezno 1871.

Dysertacja doktorska.

2. Dwa kalendarze polskie na r. 1528 i 1529 wg egz. Biblioteki Kórnickiej. *Warta* 1874 s. 141-143, 149-151 i odb.

3. Ars moriendi. Druk ksylograficzny. Opis egz. Biblioteki Kórnickiej. *Gaz. Tor.* 1874 nr 223-225 i odb.

4. Dwa nieznanne zabytki bibliograficzne. *Rozpr. AU Wyzd. Filol.* t. 3 (1875) s. 51-69 i odb.

5. O autorze i wydaniach dzieła „Ustawy prawa polskiego”. *Rozpr. AU Wyzd. Filol.* t. 5. (1877) s. 1-16 i odb.

6. O działach majątkowych z tekstem i objaśnieniem szląskiej ordynacji ziemskiej. Poz. 1885.

7. Przyczynek do życiorysu Marcina Kwiatkowskiego z Różyc. *Arch. do Dziejów Lit. i Oświaty w Polsce* t. 6 (1890) s. 340-353 i odb.

8. Ars moriendi. Rozprawa bibliograficzna. *Rozpr. AU Wyzd. Filol.* t. 17 (1893) s. 143-167 i odb.

9. Polskie indeksy ksiąg zakazanych. Rozprawka bibliograficzna. *Arch. do Dziejów Lit. i Oświaty w Polsce* t. 10 (1904) s. 35-45 i odb.

10. Ogród zamkowy w Kórniku. Poz. 1906.

11. Hugo Kołłątaj. Życie jego i praca. *Praca* 1912 nr 8-9, 11 i odb.

12. Tajne związki młodzieży gimnazjalnej. (1857-1863). *Dzien. Poz.* 1920 nr 106-110 i odb.

Rkps Bibl. Kórń. sygn. AB 235.

Nadto prace publicystyczne.

Prace naukowe i artykuły publicystyczne zamieszczał w czasopismach: *Arch. do Dziejów Lit. i Oświaty w Polsce* (1890, 1904), *Bibl. Warsz.* (1883), *Dzien. Anonowy* (1882), *Dzien. Lit.* (1868), *Dzien. Poz.* (1878, 1880-1881, 1883-1884, 1886-1887, 1891, 1897, 1899, 1913-1914, 1916-1920, 1922), *Gaz. Tor.* (1868-1870,

1872-1874), *Kórniczanin* (1875), *Kur. Poz.* (1902, 1917), *Kwart. Hist.* (1897), *Lech* (1878-1879), *Materiały i Prace Komisji Język. AU* (1901), *Oreodownik* (1900), *Pobudka do Szerzenia Wstrzeźliwości* (1891-1896), *Praca* (1912-1914), *Roczn. Tow. Przyj. Nauk w Poz.* (1891), *Rozpr. AU Wyzd. Filol.* (1875, 1877, 1893), *Tydzien Lit., Artyst., Nauk. i Spol.* (1877), *Tyg. Ilustr.* (1879), *Warta* (1874-1876), *Wiad. Bibliogr.* (1884).

Ponadto w wydawnictwach: *Jednodmówka lit. Poz.* [1920], *Książka jubileuszowa „Dzien. Poz.” 1859-1909*. Poz. 1909, *Noworoczn. Tow. Dziennikarzy i Literatów Pol. Poz.* 1906, *Pam. Zjazdu Literatów i Dziennikarzy Pol.* T. 1. Lw. 1894, *Upominek. Książka zbior. na cześć E. Orzeszkowej*. Kr. 1893, *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 38 (1905).

Prace edytorskie

1. Pamiętnik podróży odbytej r. 1661-1663 po Austrii, Włoszech i Francji. Z rękopisu Biblioteki Kórnickiej. *Gaz. Tor.* 1873 nr 233-254. Wyd. osob. Tor. 1874.

2. Słowniczek łacińsko-polski wyrazów prawa magdeburgskiego w w. XV. Przedruk homograficzny z kodeksu kórnickiego objaśnił... Poz. 1875.

3. Jan z Koszyczek: Marchońt. Przedruk homograficzny... Objąśnił... Poz. 1876.

4. Statut Wiślicki w polskim przekładzie r. 1460. Przedruk homograficzny z kodeksu kórnickiego... z przedmową... Poz. 1876.

5. Acta Tomiciana. T. 9-13. Poz. 1876, 1899, 1901, 1906, 1915.

6. Prawa polskie Kazimierza Wielkiego i Władysława Jagiełły r. 1449... Przedruk homograficzny z kodeksu puławskiego... z przedmową... Poz. 1877.

7. Prawa książąt mazowieckich... r. 1450. Przedruk homograficzny z kodeksu puławskiego. Poz. 1877.

8. Liśty Wacława Hanki do hr. Tytusa Działyńskiego. Z autografów Biblioteki Kórnickiej. *Lech* 1878 nr 39-41.

9. Korespondencja Joachima Lelewela z hr. Tytusem Działyńskim. Poz. 1884.

10. M. Rej: Przesło ze „Zwierzyńca”. Poz. 1884.

11. J. Długosz: *Insignia seu clenodia regis et regni Poloniae*. Poz. 1885.

12. M. Kwiatkowski: *Książeczki rozkoszne o pocziwym wychowaniu dzieci 1564 i Wszystkiej Liffflanckiej ziemi opisanie 1567*. Kr. 1889 *BPP* nr 3.

13. J. Seklucjan: *Oekonomia albo gospodarstwo 1546*. Kr. 1890 *BPP* nr 9.

14. K. Pussman: *Historia bardzo cudna o stworzeniu nieba i ziemi 1551*. Kr. 1890 *BPP* nr 10.

15. J. Mrowiński (Płoczywłos): *Stadło małżeńskie 1561*. Kr. 1890 *BPP* nr 12.

16. *Lites ac res gestae inter Polonos ordinemque Cruciferorum* (Spory i sprawy pomiędzy Polakami a Zakonem Krzyżackim). T. 1-2. Poz. 1890-1892. Wyd. nast. 1935.

17. Stanu wdowiego, teskliwego podobne zabawy i pociechy... *Roczn. Tow. Przyj. Nauk w Poz.* t. 18 (1891) s. 397-415 i odb.

18. List Mikołaja Reja do księcia pruskiego Alberta. *Roczn. Tow. Przyj. Nauk w Poz.* t. 18 (1891) s. 451-457.

19. *Historia prawdziwa, która się stała w Landzie mieście niemieckim 1568*. Kr. 1891 *BPP* nr 13.

20. List Krzysztofa Kolumba o odkryciu Ameryki. W polskim przekładzie... Poz. 1892.

21. M. Rej: Kupiec, to jest kształt a podobieństwo sądu bożego ostatecznego. Z egz. Biblioteki Kórnickiej, fragm. Przedr. ... Poz. 1898.

22. Trzy nieznanne dialogi z w. XVI z egz. Biblioteki Kórnickiej. Poz. 1899.

23. Stanisław ze Szczodrkowic: *Rozmowa pielgrzyma z gospodarzem o niektórych ceremoniach kościelnych 1549*. Kr. 1900 *BPP* nr 37.

24. *Przyczynki do dziejów panowania Zygmunta Starego*. Z. 1: *Reces graniczny między Wielkopolską a Księstwem Głogowskim z r. 1528-1531*... Poz. 1900. Z. 2: *Jana Dantyszka poemat „De nostorum temporum calamitatibus silva”*. Wyd. ... Poz. 1902. Z. 3: *Romuli Amasei de pace oratio*... Poz. 1904.

25. *Cronica conflictus Wladislai regis Poloniae cum Cruciferis anno Christi 1410*. Z rękopisu Biblioteki Kórnickiej. Poz. 1911.

26. Korespondencja J. I. Kraszewskiego z J. K. Żupańskim. *Praca* 1912 nr 30-35.

27. Tadeusza Kościuszki opis kampanii r. 1792. Z autografu Biblioteki Kórnickiej. Poz. 1917.

Szczegółową bibliografię prac podaje W. Pociecha. *Przeł. Bibl.* R. 2 (1928) s. 142-153.

Listy i materiały

1. Listy do J. I. Kraszewskiego, M. Bobrzyńskiego, J. Karłowicza i innych. Rkps. Bibl. Jagiel.

2. Listy do W. Kętrzyńskiego, O. Balzera, L. Bernackiego i innych. Rkps. Ossol.

3. Listy do T. Lenartowicza, H. Łopacińskiego, T. Wierzbowskiego i innych. Rkps. Bibl. PAN w Kr.

4. Listy od Działyńskich, Zamoyskich, J. Chociszewskiego, B. Erzepkiego, J. Karłowicza, T. Wierzbowskiego, K. Morawskiego, S. Ptaszyckiego, J. Korzeniowskiego, B. Chlebowskiego, S. Windakiewicza, A. Brücknera, W. Bruchnalskiego, H. Biegeleisena, W. Łozińskiego, J. Tretiaka, J. Kallenbacha, Z. Przesmyckiego, I. Chrzanoskiego, J. Czubka i innych. Rkps. Bibl. Kórń.

5. Listy Z. Celichowskiego i do niego w innych bibliotekach: Bibl. Nar., Bibl. Uniw. Warsz., Bibl. Miejska w Poz., Bibl. Miejska w Bydż. oraz w Muzeum Tatzańskim w Zakopanem.

6. Kopiarusz listów z 1869-1870 oraz zestawienia i notatki z 1870-1878. Rkps. Bibl. Kórń. P. 16. t. 7.

7. Kronika biblioteczna z 1871-1912. Rkps. Bibl. Kórń. sygn. AB 212.

8. Dziennik czynności w bibliotece z 1877-1920. Rkps. Bibl. Kórń. sygn. AB 213.

9. Notatki dotyczące pracy naukowej. Rkps. Bibl. Kórń. sygn. AB 234.

OPRACOWANIA

POLIKRATES: Artykuł p. Celichowskiego „Ordynacje czy parcelacje”... *Niwa* 1888 nr 316. — A. KRYŃSKI. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 11 (1893). — Album pisarzy polskich (współczesnych). Zebrał i objaśnił S. Demby. W-wa 1901. — Z. Celichowski. *Roczn. AU* 1904-1905. — J. KAŹMIERCZAK: Dr Z. Celichowski. *Dzien. Poz.* 1905 nr 288. — Z. Celichowski. *Roczn. AU* 1919-1920. — J. KOSTRZEWSKI: Z. Celichowski. *Kur. Poz.* 1923 nr 25. — A. WOJTKOWSKI: Historia Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu. Poz. 1928. — W. POCIECHA:

- Niedoszłe czasopismo Biblioteki Kórnickiej. *Silva Rerum* 1928 z. 11/12. — S. BODNIAK: Biblioteka Kórnicka. *Poz.* 1929. — J. GRYZCZ: Bibliotekarze kórniccy. *Pam. Bibl. Kórn.* 1929 z. 1. — R. E.: Z. Celichowski o sobie. *Kur. Poz.* 1936 nr 590; toż *Piast* dod. *Dzien. Kujawskiego* 1937 nr 5. — J. GRYZCZ: O wielkopolskie czasopismo historyczne. *Kur. Poz.* 1937 nr 132. — S. BODNIAK. *Pol. słownik biogr.* T. 3 (1937). — A. KNOT: Ryszard Roeppell. 1808-1893. *Przepl. Zach.* 1953 nr 1/3 s. 129.
- De fontibus... *Dzien. Poz.* 1871 nr 111.
- Dwa kalendarze polskie... *E. Przepl. Kryt.* 1874 s. 129.
- Ars moriendi. *E. Przepl. Kryt.* 1874 s. 129. — *Tyg. Ilustr.* 1877 t. 2. s. 331.
- Słowniczek łacińsko-polski... [edyt.]. M. B. *Przepl. Kryt.* 1875 s. 449.
- Dwa nieznanne zabytki bibliograficzne. W. NEHRING. *Archiv für Slavische Philologie* (Berlin) 1876 t. 1 s. 460-465.
- Jan z Koszyczek: Marchołt [edyt.]. E. BURZYŃSKI. *Tydzien* (Piotrków) 1876 t. 4 nr 11. — W. NEHRING. *Archiv für Slavische Philologie* (Berlin) 1876 t. 2 s. 377-379. — Dr W. W. *Przepl. Kryt.* 1876 nr 10.
- J. Długosz: Insignia... [edyt.]. *Kur. Poz.* 1885 nr 130.
- M. Kwiatkowski: Książeczki rozkoszne... [edyt.]. S. T. [S. TARNOWSKI]. *Niva* 1889 nr 20.
- Przyczynek do życiorysu M. Kwiatkowskiego. J. SEMBRZYCKI. *Altpreussische Monatschrift* 1890 i odb.
- Jana Dantyszka poemat „De nostrorum temporum calamitatibus silva” [edyt.] H. G. [H. GALLE]. *Tyg. Ilustr.* 1902 nr 44. — *Bibl. Warsz.* 1902 t. 4 s. 593-594. — A. BRÜCKNER. *Pam. Lit. R.* 2 (1903) s. 127.
- Polskie indeksy ksiąg zakazanych. A. BRÜCKNER. *Pam. Lit. R.* 3 (1904) s. 132.
- Hugo Kollataj. K. ŚWITALSKI. *Pam. Lit. R.* 11 (1912) s. 466.
- Korespondencja J. I. Kraszewskiego z J. K. Żupańskim [edyt.]. W. HAHN. *Pam. Lit. R.* 11 (1912) s. 685-686.

CEYNOWA FLORIAN STANISŁAW (1817—1881)

Inne formy nazwiska: CEJNOWA; CENÔVA.

Pseud. i krypt.: B. K. S.; C. F.; KASZUBA-GBURZCZAN; N.; N. N.; SEN WÓJKWÓJCA ZE SŁAWÓSZÉNA; STANISŁAW; STÓREGO KÓVÔLA SIN ZE SŁAWÓSZÉNA; WÓJKASEN (WÓJKASIN); WÓJKASIN ZE SŁAWÓSZÉNA.

Pisarz, folklorysta i językoznawca kaszubski.

Ur. 4 maja 1817 w Sławoszynie, powiat Puck, syn Wojciecha, zamożnego chłopca, i Magdaleny z domu Pienczyn. Początkowe nauki pobierał w miejscowej szkole elementarnej. Od 1831 do 1841 uczęszczał do gimnazjum w Chojnicach. Jesienią 1841 rozpoczął studia na Uniwersytecie Wrocławskim, zapisując się na wydział filozoficzny, a z początkiem 1842 na wydział medyczny. Od kwietnia 1842 do sierpnia 1843 był aktywnym członkiem kryptopolitycznego Towarzystwa Literacko-Słowiańskiego, które wywarło duży wpływ na jego późniejszą działalność. Duże znaczenie miały także kontakty z prof. J. Purkiniem, prof. Ł. Czelakowskim i J. E. Smolerjem. W jesieni 1843 przeniósł się na dalsze studia medyczne do Królewca, gdzie odbył również obowiązkową służbę wojskową. Równocześnie włączył się do prac konspiracyjnych Towarzystwa Demokratycznego Polskiego. W lutym 1846 objął dowództwo nad powstańcami kociewskimi i kaszubskimi. Wkrótce potem, po nieudanym zamachu na garnizon pruski w Starogardzie, został aresztowany i osadzony w więzieniu, najpierw w Starogardzie i Grudziądzu, następnie w Moabie pod Berlinem. W procesie 1847 został skazany na karę śmierci, zamienioną potem na dożywotnie więzienie, od którego wybawiła go rewolucja marcową 1848. Uwolniony, podjął na nowo studia medyczne,

które ukończył w 1851 na Uniwersytecie Berlińskim. Osiedliwszy się jako lekarz w Bukowcu, powiat Świecie, zajmował się obok pracy zawodowej badaniem dialektu kaszubskiego, folkloru i historii Pomorza, trudnił się również działalnością społeczno-kulturalną. Utrzymywał szerokie kontakty z uczonymi polskimi, rosyjskimi i czeskimi. Należał do szczecińskiego Towarzystwa Dziejów Starożytności Pomorskich. Uczestniczył w zjeździe słowiańskim w Moskwie (1867). Ogłaszał swoje prace przeważnie po kaszubsku w celach naukowych oraz dla przeciwdziałania akcji germanizacyjnej. Zmarł w Bukowcu 26 marca 1881.

TWÓRCZOŚĆ

1. Die Germanisierung der Kaschuben. Von einem Kaschuben. *Jahrbücher für Slavische Literatur, Kunst und Wissenschaft* R. 1 (1843) z. 4 s. 243-247; toż po polsku pt. Germanizacja Kaszubów Nadodrzańskich. *Nadwiślanin* 1851 nr 18-19; toż po kaszubsku zob. poz. 6.

2. Szczodraki. *Źutrzenska* R. 2 (1843) s. 58-60; toż po polsku *Nadwiślanin* 1851 nr 18.

Opis zwyczajów w wigilię Trzech Króli.

3. Wiléjá Noweho Roku. *Źutrzenska* R. 2 (1843) s. 54-58; toż po polsku *Nadwiślanin* 1851 nr 17.

Opis zwyczajów wypędzania Starego Roku.

4. Kile słów wó Kaszebach e jich zemi, przez Wójkasena, tudzież rzecz „O języku kaszubskim” ze zdania sprawy Prajsa. Kr. 1850.

5. Rozmowa Pólocha s Kaszebą, napjisaño przez s. p. Xędza Szmuka s Pucka, a do dreku pódano przez Sena Wójkwójca ze Sławószena. Gdańsk 1850. Wyd. nast.: wyd. 2 Świecie 1865; wyd. 3 Chicago 1885.

6. Trze rosprave, przez Stanjislawa wóros „Kile słów wó Kaszebach e jich zemji” przez Wójkasena. Z przedmową L. Łukaszewicza. Kr. 1850.

Zawartość: Xąże Sviętopólk; Wó zmjenczenju Kaszebov nadwódrzańskich. (Zob. poz. 1); Wuvogi nad móva kaszebską.

7. Xążeczka dlo Kaszebov. Przez Wójkasena. Gdańsk 1850.

8. De terrae Pucensis incolarum superstitione in re medica. Dissertatio inauguralis... Berlin 1851; przedr. *Gryf* 1911 i odb.

9. Moje spóstrzeženjo prze przezeranju wuvog Jsmaela Sreznjevskjeho nad móva Kaszebską. Powst. 1851. Ogl. W. A. Franczew. *Gryf* 1912 s. 87-93, 118-124, 157-166.

10. Obrazcy Kaszebskago narieczija. Sobrannyje..., prigotowlennyje k'izdaniju

I. Srezniewskom. Petersb. 1852. (Z przedmową I. Srezniewskiego).

Zawartość: 495 przysłów kaszubskich; pieśń ludowa pt. Zołnerz; Zabobone, gusła e jinsze fraszki [27].

11. Sbornik osnovnych słów kaszubskiego narieczija. W: *Materialy do sravnitel'nago i obiasnitielnago slovaria i grammatiki*. T. 5. Petersb. 1861 s. 257-272.

12. Dorade lekarskje v różnych chorobach vevnętrzných, zevnětrzných e połógovych s dodanjm srodkov ledovych, zobóbónov e gusel tak dovnješeh jak e tezraznješeh. Napjsel e vedol v 3 xęgach... Świecie 1862.

Ukazał się tylko zeszyt pierwszy księgi pierwszej.

13. [Bajki kaszubskie]. W: K. J. Erben: Sto prostonárodních pohádek a pověstí slovanských v nářečích původních. Praga 1865.

Zawartość: Wó trzech bratach; Kijku rěszése; Rozmóva bidlet; Wó zaklętím zamku; Wó jedním głupim vilku.

14. Cztery Rozprawy i jednę Szętopórkę wydał Kaszuba-gburzczan. [Świecie 1866].

15. Dwie rozprawy o poddanych Królestwa Polskiego. Wyd. dr Florian Cenóva. [Gdańsk 1866].

16. Skórb Kaszébkskosłovjnskje móvé. Nr 1-13. Świecie 1866-1868.

17. Sto frantóvek z połudnjovėj częścj Pomorza Kaszubskjeg, osoblivje s zemj Šveckej, Krajni, Koczevja i Boróv. S dodatkiem trzech prosb na vesele. Świecie [1867].

18. Sbjór pjesnj svjatovich, które lud słovjańskj v królestvje pruskjm spjevacj lubj. Wydał... Z. 1: Dumkj i arije. Gdańsk 1867; z. 2: Krakovjakj, sjelankj i marsze. Gdańsk 1868; z. 3: Frantóvkj, Szętopórkj, Prosjbi na vesele... Świecie 1878.

19. Zarés do grammatikj kašébsko-slovjnskje móvé. Napjsel e védeł... Entwurf zur Grammatik der kassubisch-slovinischen Sprache... Poz. 1879. W Dodatku: Rozmóva Pólocha s Kaszebą i Tjutczeva

pjesnj z mōskjevskorōskjeho na kaszēbsko-slovjnsk jēzek przeložonā.

Rozprawy i artykuły zamieszczał w czasopiśmie: *Jahrbücher für Slavische Literatur, Kunst und Wissenschaft* (Lipsk 1843-1844; tu m. in. Kaschubische Orts- und Volksnamen. 1844 s. 28), *Jutrzenka* (1843), *Nadwiślanin* (Chełmno 1851; tu m. in.: Świetojanki, czyli sobótki. Nr 18; przedr. L. Roppel. *Kaszēb* 1961 nr 11; Ścinanie kani. Nr 19; przedr. jw.; Raczb. Nr 20; Najdawniejsi mieszkańcy Pomorza. Nr 17), *Szkola Nar.* (Chełmno 1850; tu: Kaszebj do Polochów. Nr 10-11; przedr. jw.; Wo narodowosce e wo movje. Nr 11).

Przekłady

Pjnc głownech wōddzałov Evangelickjeho Katechizmu z njemjeckjeho na kaszēbsko-slovjnsk jēzek przeložel Wōjkasin ze Sławōszēna. Świece 1861.

Listy

1. Do dziekana tucholskiego ks. Jana Nepomucena von der Marwitz 3 listy z 1840 i 1841. Ogl. A. Bukowski: F. Ceynowa w gimnazjum chojnickim (1831-1841). *Roczn. Gdański* R. 26 (1967).

2. Do komisarza krōlewskiego gen. Pfuela w Poznaniu z 1848. Ogl. A. Bukowski: Udział F. Ceynowy w powstaniach 1846, 1848 i 1863 r. w świetle nowych dokumentów. *Gdańskie Zeszyty Hum.* 1960 nr 1-2 s. 5-47 i odb.

3. Do redaktora *Szkoły Narodowej. Szkola Nar.* 1850 nr 16.

4. Do F. Malinowskiego z 1862. Ogl. W. B. [J. Karnowski]: Dr F. Ceynowa. *Gryf* R. 6 (1922) nr 2 s. 44-46.

5. Do K. J. Erbena z 1864. Ogl. A. Bukowski: Ceynoviana w zbiorach czeskich. *Roczn. Gdański* R. 27 (1968) s. 291-295.

6. Do S. Ramuła 2 listy z 1880. Ogl. L. Roppel: Dr F. Cenōwa na miarę słowiańską. *Kleka* (Wejherowo) R. 3 (1939) nr 3.

OPRACOWANIA

Skarga prokuratora rządowego przy krōlewskim sądzie kameralnym ... o zbrodnię kraju. Berlin [1847] s. 281-282 [tu biogr.]. — CHŁOP z ZIEMI MIRACHOWSKIEJ [S. KELLER]: Do autora dwóch artykułów w narzecz kaszubskim pisanych. *Szkola Nar.* (Chełmno) 1850 nr 14. — K. W. W. [K. W. Wójcicki]. *Bibl. Warsz.* 1851 t. 1 s. 151-159 [rec. Kile słov ...]. —

K. W. Wójcicki: Przysłowia kaszubskie. *Bibl. Warsz.* 1856 t. 2 s. 105-114 [o rękopiśmiennym zbiorze Ceynowy, obejmującym ponad 400 przysłów, przesłany T. Lipińskiemu]. — *Gaz. Warsz.* 1860 nr 60, 63 [rec. Rozmowa Pólocha...; Xażeczka dlo Kaszebov]. — *Przyj. Ludu* 1865 nr 43 s. 302-303; 1867 nr 19, 26. — *Nadwiślanin* (Chełmno) 1865 nr 124, 1866 nr 21-22, 25, 36. — *Gaz. Tor.* 1867 nr 103, 106, 141. — [G. Poblöcki]: Dr Ceynowa. *Pielgrzym* 1881 nr 12 [ocena pism].

(Nekrologi): *Dzien. Poz.* 1881 nr 78; *Gaz. Tor.* 1881 nr 76; *Gonic Wielkop.* 1881 nr 72, 262; *Pielgrzym* 1881 nr 36, 54.

A. A. KRYŃSKI. *Prace Filol.* t. 1 (1885) z. 2. — G. Poblöcki: Wstęp do: Słownik kaszubski. Chełmno 1887. — L. B. [L. Biskupski]. *Prace Filol.* t. 3 (1891) s. 693. — A. A. K. [A. A. Kryński]: Cenowa albo Ceynowa Florian Stanisław. *Wielka enc. powsz. ilustr.* t. 11/12 (1893). — G. Poblöcki: Panslawizm na Kaszubach. *Gaz. Tor.* 1894 nr 199-201 [paszkwi]. — S. Matusiak: Panslawizm na Kaszubach. *Przegl. Powsz.* 1894 t. 3. — W. A. Francew: Słowiańskie zamietki. W-wa 1908. — K. Kościński: Idea słowiańska na Kaszubach. *Poz.* 1908. — [A. Majkowski]: Odrodzenie Kaszub. *Gryf* 1909 nr 3 [tu życiorys i rola Ceynowy w ruchu kaszubskim]. — G. Poblöcki: Doktor Ceynowa. *Gryf* 1909 nr 5-6. — Janowicz [J. Karnowski]: Cenowa a wyprawa na Starogard w nocy 21/22 lutego 1846. *Gryf* 1910 nr 1-2. — Janowicz [J. Karnowski]: Refleks cenowizmu. *Gryf* 1910 nr 7. — Cz...ski [J. Karnowski]: Ludność kaszubska w ubiegłym stuleciu. *Gryf* 1911 nr 3-5 i odb. — A. Majkowski: Kwestia kaszubska. *Ziemia* R. 2 (1911) nr 22. — W. A. Francew: F. Cenowa i prof. I. Srezniewski. *Gryf* 1912 nr 4-6. — W. R. W: Prasa czeska o Kaszubach. *Dzien. Poz.* 1913 nr 1. — W. B. [J. Karnowski]: Dr F. Ceynowa. *Gryf* 1921 nr 2-4, 1922 nr 1-2 i odb. — J. Karnowski: Stosunki naukowe Ceynowy z Rosjanami. *Mestwin* 1927 nr 8. — J. Karnowski: Stosunek Ceynowy do Czechów i Łużyczan. *Mestwin* 1927 nr 9. — A. F. Kowalkowski: S. F. Ceynowa i jego dążenia do separacji Kaszub. *Mestwin* 1927 nr 10. — J. Karnowski: Rękopisy Ceynowy. *Mestwin* 1928 nr 12. — T. Mikulski: Ślad panslawizmu Ceynowy w „Gazecie Toruńskiej”. *Mestwin* 1928 nr 5. — W. Pniewski: Przegląd literatury kaszubskiej. *Roczn. Gdański* R. 2/3 (1928-1929) i odb. *Gdańsk* 1929 s. 7-8. — J. Karnowski: Sławizm Ceynowy. *Mestwin* 1929 nr 5. — J. Karnowski: Światopogląd Ceynowy. Ku ucz-

czeniu 50 rocznicy zgonu zasłużonego syna ziemi kaszubskiej. *Gryf* 1931/1932 nr 2 s. 25-33. — J. W. P. [J. WATR-PRZEWŁOCKI]: Porównanie Ceynowy z Derdowskim. *Latarnia Morska* 1934 nr 2. — L. HEYKE: Sfinks kaszubski. *Głos Lit.-Nauk.* 1935 nr 44 dod. *Dnia Pomorskiego* z dn. 1 września. — A. MAŃKOWSKI. *Pol. słownik biogr.* T. 3 (1937). — L. ROPPEL: Przyczynki do recenzji artykułu A. Mańkowskiego o F. Ceynowie w „Polskim słowniku biograficznym”. *Zrzesz Kaszëbskô* 1938 nr 1-2. — L. ROPPEL: Dr F. Cenôwa na miarę słowiańska. *Kleka* 1939 nr 1-3. — A. BUKOWSKI: F. Ceynowa w powstaniu 1846 r. *Dzien. Bałtycki* 1946 nr 76. — A. BUKOWSKI: Cenowa i cenowizm. *Jantar* 1947 z. 1 i odb. pt. F. Cenowa, twórca regionalizmu kaszubskiego. Szkic literacki. Gdańsk 1947. — A. BUKOWSKI: Jeszcze o Cenywie i cenowizmie. *Jantar* 1948 z. 1. — A. BUKOWSKI: O satyrze i satyrykach kaszubskich. *Rejsy* 1948 nr 2 dod. *Dzien. Bałtyckiego*. — A. BUKOWSKI: F. Cenowa, pionier myśli postępowej na Kaszubach. *Głos Wybrzeża* 1949 nr 333; toż *Rejsy* 1951 nr 13 dod. *Dzien. Bałtyckiego*. — A. BUKOWSKI: Puzkin po kaszubsku. *Rejsy* 1949 nr 41 dod. *Dzien. Bałtyckiego* [o przekładzie bajki Puzkina „O rybaku i rybce”]. — T. CIEŚLAK: F. Cenowa w procesie spiskowców Towarzystwa Demokratycznego. *Zapiski Tow. Nauk. w Tor.* 1949 z. 1-2 s. 173-180. — A. BUKOWSKI: Działalność F. Cenywy. W książce: Regionalizm kaszubski. Poz. 1950 s. 19-43, 372-374 [tu bibliografia pism i opracowań]. [Rec. K. Nitsch. *Język Pol.* 1951 nr 1]. — A. BUKOWSKI: Prekursor demokratów kaszubskich. *Ilustr. Kur. Pol.* 1950 nr 65. — L. BĄDKOWSKI: W rodzinnej wiosce F. Cenywy. *Rejsy* 1951 nr z 2 marca dod. *Dzien. Bałtyckiego*. — A. BUKOWSKI: Pionier myśli postępowej na Kaszubach. *Rejsy* nr z 1 kwietnia 1951 dod. *Dzien. Bałtyckiego*. — A. BUKOWSKI: F. Cenowa — gorący patriota polski, plomienny trybun myśli rewolucyjno-demokratycznej *Rejsy* 1952 nr 115 dod. *Dzien. Bałtyckiego*. — T. CIEŚLAK: O związkach F. Cenywy i Fryderyka Lorenza z uczonymi rosyjskimi. *Zapiski Tow. Nauk. w Tor.* 1952 t. 18 s. 207-210. — A. BUKOWSKI: W sprawie F. Cenywy. *Rejsy* 1953 [nr 25] dod. *Dzien. Bałtyckiego*. — A. BUKOWSKI: Jeszcze o „Katechizmie kaszubskim”. W sprawie F. Cenywy. (II). *Rejsy* 1953 [nr 28] dod. *Dzien. Bałtyckiego*. — A. BUKOWSKI: Kontakty naukowe F. Cenywy z uczonymi rosyjskimi. *Rejsy* 1953 [nr 34] dod. *Dzien. Bałtyckiego*. — A. BUKOWSKI: Kaszuba w nurcie rewolucji.

O F. Ceynowie w okresie studiów we Wrocławiu (1841-1843). *Rejsy* 1954 nr 7-10, 15, 19, 33-34 dod. *Dzien. Bałtyckiego*. — A. BUKOWSKI: Społeczne źródła regionalnej literatury kaszubskiej. *Rejsy* 1954 nr 43 dod. *Dzien. Bałtyckiego*. — S. GIER-SZEWSKI: Przyczynki do działalności F. Cenywy. *Przeł. Zach.* 1954 z 11/12 s. 580-583. — A. BUKOWSKI: Cenowa czy Ceynowa? *Rejsy* 1955 nr 9 dod. *Dzien. Bałtyckiego*; toż w: *Konferencja pomorska (1954). Prace językoznawcze.* W-wa 1956 s. 207-209. — A. BUKOWSKI: „Szczerdraki” w wilię Trzech Króli. (Nieznana praca F. Cenywy). *Rejsy* 1955 nr 1 dod. *Dzien. Bałtyckiego*. — D. MAJKOWSKA: Teksty Ceynowy w rękopisie Mosbacha. *Roczn. Gdański R.* 15/16 (1956/1957) i odb. Gdańsk 1958. — E. STOCKI: Akta odnoszące się do F. Cenywy w l. 1848-1865 w Wojewódzkim Archiwum Państwowym w Poznaniu. *Arch. Historii Medycyny* 1958 nr 1-2 s. 131-134. — A. BUKOWSKI: Folklorystyki kaszubscy XVIII, XIX i XX w. *Lit. Ludowa R.* 3 (1959) nr 1-2 s. 3-11. — A. BUKOWSKI: Udział F. Cenywy w powstaniach 1846, 1848 i 1863 r. w świetle nowych dokumentów. *Gdańskie Zeszyty Hum.* 1960 nr 1-2 i odb. [Rec.: T. Esmar. *Pomorze* 1960 nr 23]. — H. KAPELUŚ: Kaszubskie podanie o Czeszku. *Lit. Lud.* 1960 nr 4/5. — J. STRUMIENSKI. *Wiadomości* (Londyn) 1960 nr 11; uzup.: K. Kantak. Tamże nr 30. — I. SZOSTEK: Zarys działalności organizacji filomackich na Pomorzu Nadwiślańskim i Ziemi Chełmińskiej. *Roczn. Grudziądzki R.* 1 (1960) s. 105-124. — L. BĄDKOWSKI: Towarzysz Ceynowy. [F. J. Żaczek]. *Kaszëbë* 1961 nr 4. — R. BENDER: F. Ceynowa w Królewcu (1843-1846). *Komunikaty Mazursko-Warmińskie* 1961 nr 4. — A. BUKOWSKI. *Nowa Szkoła* 1961 nr 8. — T. B. [T. BOLDUAN]: Publikacje na temat Cenywy. *Kaszëbë* 1961 nr 5 [tu bibliografia opracowań]. — T. CIEŚLAK: Sylwetki działaczy kaszubskich. Ceynowa. W: *Studia z dziejów Pomorza. III: Pomorze na progu dziejów najnowszych.* Pod red. T. Cieślaka. W-wa 1961 s. 188-196. — (d) [S. DZIAŁOŃ]: Dom F. Cenywy. *Kaszëbë* 1961 nr 13 [w Sławoszynie]. — J. KIEDROWSKI. *Głos Wybrzeża* 1961 nr 42. — J. ZBRZYCA: Doktor z Bukowca. *Kaszëbë* 1961 nr 4. — L. ROPPEL: F. Ceynowa. Szkic biograficzny. *Biul. Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego* 1966 nr 3 (12) [tu wybór pism; numer poświęcony Ceynowie]. [Polem.: A. Bukowski: Nieudana publikacja o F. Ceynowie. *Gdańskie Zeszyty Hum.* 1966 nr 14 s. 207-218; L. ROPPEL: W odpowiedzi prof. A. Bukowskiemu. *Gdańskie Zeszyty Hum.* 1967 nr 15 s. 335-357; A. Bukowski: Dy-

letantyzm agresywny. Dyskusji o F. Ceynowie ciąg dalszy. *Gdańskie Zeszyty Hum.* 1967 nr 15 s. 359-390]. — A. BUKOWSKI: Rodzina i wieś rodzinna F. Ceynowy. W 150 rocznicę urodzin. *Gdańskie Zeszyty Hum.* 1967 nr 15 s. 139-180. — A. BUKOWSKI: F. Ceynowa w gimnazjum chojnickim (1831-1841). Studium z dzie-

jów oświaty, konspiracji i folklorystyki pomorskiej. *Roczn. Gdański R.* 26 (1967). — P. BROCK: F. Cenôva and the Kashub question. *East European Quarterly* 1968 t. 2 nr 3 s. 259-294. — A. BUKOWSKI: Ceynoviana w zbiorach czeskich. *Roczn. Gdański R.* 27 (1968) s. 287-296.

CHAMIEC JÓZEF SZCZEPAN (1842—1915)

Krypt.: A...c.

Poeta, tłumacz.

Ur. 8 stycznia (26 grudnia wg *Pol. słownika biogr.*) 1842 w majątku rodzinnym Hranie, w powiecie łuckim na Wołyniu. Matka Emilia z Borejków była krewną hrabianki Eweliny Rzewuskiej, późniejszej Hańskiej. Gimnazjum klasyczne ukończył w Równem. Studia prawnicze, rozpoczęte na Uniwersytecie Kijowskim, kontynuował po 1863 w Heidelbergu. W powstaniu styczniowym brał czynny udział w galicyjskiej partii Wojciecha Komorowskiego. Wzięty do niewoli przez wojska austriackie i uwięziony w Brodach, zdołał uciec, a następnie schronić się we Lwowie, gdzie przebywał u Kornela Ujejskiego. W 1865-1866 odbył podróż do Monachium i Heidelbergu. W 1865 zakupił we Francji dom w Auteuil pod Paryżem, gdzie później zamieszkał na stałe wraz z żoną, Louise Ballaire Lorraine de Miracourt. Zajmował się pracą literacką. Utwory, w tym wiele przekładów z literatury francuskiej, zamieszczał w prasie krajowej. Zmarł w Paryżu 19 sierpnia 1915.

TWÓRCZOŚĆ

1. Próby rymotwórcze z teki... T. 1-2. Lw. 1869.

T. 1: Rymy ulotne. (Tu m.in. poemat pt. Dzieje jednego uczucia, z podań ludowych w rymy ułożone).

T. 2: Dramata: Tadeusz Reytan, obraz dramatyczny z ostatnich czasów Polski, w 3 aktach i 5 odsłonach; Samuel Zborowski, obraz dramatyczny z drugiej połowy XVI stulecia, w 4 aktach i 8 odsłonach.

2. Książka sonetów. Paryż 1873.

Zawartość: cykle: Patria, Amor, Varia. Ponadto wiersze; Sonet wstępny; Do krytyka; Pożegnany; oraz przekłady.

3. Dąsy starego patrioty. Z papierów w spadku po zmarłym stryju otrzymanych, drukiem ogłosił... Paryż 1874.

4. Czym chata bogata. Rymy ulotne. Paryż b. r. [1878?].

5. Która? Kartka z wspomnień paryskich. Paryż 1877.

Poemat.

6. Piosnki jesienne. Paryż 1880.

7. Ostatki z chatki. Rymy ulotne oryginalne i naśladowane. W-wa 1933.

Tom przygotowany do druku przez autora, wyd. pośmiertnie przez rodzinę.

Przekłady drobnych utworów: c z e s.: F. Kvapil: Z polské poesie. *Slovanský přehled* (Praga) 1901 s. 449-454 — f r a n c.: Ch. Fuster. W dod. do książki: W. Gasztowt: Etienne Chamiec, poète et soldat polonais 1842-1915. Sa vie et son oeuvre. Paryż 1916.

Poezje, artykuły, recenzje i tłumaczenia zamieszczał w czasopismach: *Biesiada Lit.* (1913), *Bluszcz*, *Blawatek* (1905), *Dzien Chicagoski* (1899), *Dzien Łódzki* (1886), *Kalina* (1869), *Klosy*, *Kur. Warsz.* (1879), *Nowiny*, *Przegl. Tyg.* (1879), *Przyj. Domo-woy* (1883), *Swit* (1884-1886), *Tydzien Lit.*, *Artyst.*, *Nauk. i Spol.* (1874-1881; tu m.in. stałe rubryki: Kronika paryska. 1875-1878; Wycieczki na współczesny Parnas francuski. 1875-1876; oraz liczne przekłady z literatury francuskiej).

Ponadto w książkach: *Bard pol.* Zebrał B. Koreywo. Kijów 1909, *Lira polska. V.* Zebrał Czesław [C. Jankowski]. W-wa 1883.

P r z e k ł a d y

1. J. Richepin: Prawem miecza. Dramat wierszem w 5 aktach i 8 odsłonach. Z franc. spolszczył wierszem... Paryż 1892. Wyd. w książce: *Ostatki z chatki.* W-wa 1933. Zob. *Twórczość poz. 7.*

2. E. Rostand: Romantyczni.

Przekład ukończony, nie druk.

3. Mounet-Sully i P. Barbier: Starość Don Juana. Dramat. [Fragmenty]. Nie druk.

4. J. Korzeniowski: Karpaccy górale. Tłum. na franc. [Fragmenty]. Nie druk.

Ponadto tłumaczył drobne utwory następujących autorów: L. Ackermann, J. Autran, Ch. Baudelaire, T. de Banville, P. J. Béranger, P. Bourget, F. Coppée, P. Déroulède, E. des Essarts, T. Gautier, A. Glatigny, J. W. Goethe, V. Hugo, T. Körner, M. Lermontow, T. Moore, Ch. A. Sainte-Beuve, F. Schiller, J. Souvary, R. Sully-Proudhomme, J. L. Uhland.

OPRACOWANIA

Przegl. Lw. 1878 t. 16 s. 570. — W. CZAJEWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1882 t. 13 nr 336 [not. o art. kryt. w czasop. *Osvěta*]. — *Bulletin Polonais* (Paryż) 1882 z. 15. — P. CHMIEŁOWSKI. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 11/12 (1893). — W. GASIOROWSKI. *Polonia* (Paryż) 1914 nr 22. —

W. GASZTOWTT: Etienne Chamiec, poète et soldat polonais 1842-1915. Sa vie et son oeuvre. Paryż 1916. — Nota biograficzna. W: J. Chamiec: *Ostatki z chatki*. W-wa 1933. — M. GEMBARZEWSKI: Powstaniec poeta J. S. Jaxa-Chamiec, emigrant z 1863 r. *Kur. Warsz.* 1937 nr 22. — I. ŚLIWIŃSKA. *Pol. słownik biogr.* T. 3 (1937). — J. Chamiec. W: *Zbiór poetów pol. XIX w.* Oprac. P. Hertz. Księga 3. W-wa 1962 s. 720.

Próby rymotwórcze... O...le [M. OLENDZKI]. *Kalina* 1869 nr 24. — N. T. *Kraj* (Kr.) 1870 nr 167-169.

Książka sonetów. *Czas* 1873 nr 291. — *Przegl. Lw.* 1873 t. 6 s. 73. — [L. POWIDAJ]. *Przegl. Pol.* 1873 t. 1 z. 3 (wrzesień) s. 444.

Dąsy starego patrioty. J. I. KRASZEWSKI. *Dzienn. Poz.* 1876 nr 17.

Czym chata bogata. M. B. *Tydzien Lit., Artyst., Nauk. i Spol.* 1878 nr 63.

Która? M. B. *Tydzien Lit., Artyst., Nauk. i Spol.* 1878 nr 63.

CHLEBOWSKI BRONISŁAW (1846—1918)

Krypt.: BR. CH.; BR. CHLEB.

Historyk literatury, krytyk.

Ur. 10 listopada 1846 w Warszawie. Syn Jana, lekarza, i Laury z Łaszewskich. Od 1857 kształcił się w warszawskim gimnazjum realnym, następnie w szkole przygotowawczej (1861-1863), a po jej ukończeniu na wydziale filozoficzno-historycznym Szkoły Głównej (1864-1868). W 1863 brał udział przez krótki okres w walkach powstania styczniowego. Jako student otrzymał w 1866 nagrodę konkursową za rozprawę „O życiu i pismach Samuela ze Skrzyżny Twardowskiego”. W 1869 uzyskał stopień magistra po napisaniu rozprawy „Rozbiór «Monumentum» Ostroroga”. W 1882 ożenił się z Marią z Zielonków. Po ukończeniu studiów uczył w warszawskich prywatnych zakładach naukowych. Był współpracownikiem *Encyklopedii Wychowawczej*, *Biblioteki Dzieł Wyborowych*, *Encyklopedii Powszechnej Orgelbranda*, *Poradnika dla Samouków*. Od rozpoczęcia wydawania *Słownika Geograficznego* był jednym z jego współredaktorów, a w 1885-1902 (tj. do końca tej publikacji) redaktorem naczelnym, dostarczającym do każdego tomu około 20 arkuszy druku. Należał do redakcji wydawnictwa *Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej* oraz do założycieli Towarzystwa Naukowego Warszawskiego (1907), które w 1914 nadało mu godność członka honorowego, a w 1916 obrało prezesem. Od 1909 wykładał historię literatury polskiej w Towarzystwie Kursów Naukowych w Warszawie. Od 1914 był członkiem korespondentem Akademii Umiejętności, od roku akademickiego 1916/1917 profesorem Uniwersytetu Warszawskiego. Był członkiem honorowym Towarzystwa Literatów i Dziennikarzy Polskich. Zmarł 28 marca 1918 w Warszawie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Jan Kochanowski w świetle własnych utworów. Próbką nowego wizerunku poety. *Gas. Pol.* 1883 nr 235-259. Wyd. osob. pt. Jan Kochanowski w świetle własnych utworów. Wizerunek literacki. W-wa 1884. Przedr. zob. poz. 14 t. 2.

2. Znaczenie różnic terytorialnych, etnograficznych i związanej z nimi odrębności ekonomiczno-społecznych, politycznych i umysłowych stosunków dla naukowego badania dziejów literatury polskiej. [Odczyt]. Wygl. 1884. *Ogł. Arch. do Dziejów Lit. i Oświaty w Polsce* t. 5 (1886) i odb. Kr. 1884. Rozszerz., pod zmien. tyt. Zadanie historii literatury polskiej wobec warunków i czynników jej dziejowego rozwoju. *Ateneum* 1885 t. 1 i odb.; przedr. zob. poz. 14 t. 1.

3. Mikołaj Rej jako pisarz. W: *Z wieku Mikołaja Reja*. W-wa 1905. Wyd. osob. poszerz. W-wa 1905 *Książki dla Wszystkich* 277; przedr. zob. poz. 14 t. 2.

4. Adam Mickiewicz. W: *Wiek XIX. Sto lat myśli pol.* T. 3. W-wa 1907.

5. Idea, układ i artyzm „Dziadów” kowieńskich i „Fragmentów” pośmiertnych. *Myśl Pol.* 1907 nr 24-25 i odb.; przedr. zob. poz. 14 t. 1.

6. Słowacki Juliusz. W: *Wiek XIX. Sto lat myśli pol.* T. 4. W-wa 1908.

7. Krasieński Zygmunt. W: *Wiek XIX. Sto lat myśli pol.* T. 5. W-wa 1909.

8. Słowacki i Szekspir. *Spr. z Posiedzeń Tow. Nauk. Warsz. Wydz. Język. i Lit.* R. 2 (1909) z. 7 i odb.; przedr. zob. poz. 14 t. 1.

9. Warszawa za książąt mazowieckich. W-wa 1911.

10. Jak powstały „Dziady” kowieńskie. *Spr. z Posiedzeń Tow. Nauk. Warsz. Wydz. Język. i Lit.* R. 4 (1911) z. 5 i odb.; przedr. zob. poz. 14 t. 4.

11. Stanowisko Kraszewskiego w literaturze i życiu społeczeństwa 1812-1912. *Kur. Literacki* 1912 nr 158, 161, 163, 165, 168, 170, 173, 175, 177, 180, 182; *Bibl. Warsz.* 1912 t. 1 i odb.; przedr. zob. poz. 14 t. 4.

12. Znaczenie Szkoły Głównej Warszawskiej w dziejach umysłowości i nauki polskiej. *Spr. Roczne Tow. Nauk. Warsz.* 1912 i odb.; przedr.: *Księga pamiątek. zjazdu b. wychowawców b. Szkoły Głównej Warsz.* W-wa [1914] s. 38-61.

13. Kraszewski Józef Ignacy. W: *Wiek XIX. Sto lat myśli pol.* T. 8. W-wa 1913.

14. Pisma. T. 1-4. W-wa 1912 [1911-1912].

T. 1: Studia historyczno-krytyczne z zakresu dziejów literatury, oświaty i sztuki polskiej; Zadanie historii literatury polskiej. (Zob. poz. 2); Udział niemieckiej oświaty Prus Wschodnich w życiu umysłowym Polski. (*Ateneum* 1888 t. 1); Udział kobiet polskich w życiu duchowym społeczeństwa. (*Upominek. Książka zbior. na cześć E. Orzeszkowej*. Kr. 1893); Indywidualizm jako czynnik rozwoju artysty polskiego w w. XVI. (*Prawda. Książka zbior. dla ucznia. A. Świętochowskiego*. Lw. 1899); Stanisław Konarski. (*Ateneum* 1900 t. 3); Fryderyk Szopen. Charakterystyka. (*Ateneum* 1891 t. 3); „Grażyna” i jej stosunek do „Jerozolimy wyzwolonej” w przekładzie Piotra Kochanowskiego. (*Ateneum* 1885 t. 3); Idea, układ i artyzm „Dziadów” kowieńskich i „Fragmentów” pośmiertnych. (Zob. poz. 5); „Nieboska” i „Irydion”. Zarys rozwoju duszy Z. Krasieńskiego w pierwszym okresie twórczości 1830-1838. (*Ateneum* 1884 t. 1 i odb.); Wpływ poznania się Słowackiego w Krasieńskim na twórczość obu poetów 1836-1841. (*Kur. Warsz.* 1909 nr 11); „Lilla Weneda”. Geniza dramatu; Geniza i piękno „Przedświtu”. (*Sfinks* 1909 t. 5 s. 193, 217); Słowacki i Szekspir. (Zob. poz. 8); W kwestii Słowackiego. (*Książka* 1906 nr 6); Neoromantyzm współczesny i zależna od niego nowa krytyka. (*Książka* 1907 nr 6-7); Twórczość Wyspiańskiego w świetle krytyki współczesnej. (*Książka* 1908 nr 12).

T. 2: Studia nad literaturą polską w. XVI; Najdawniejsze kancjonały polskie z połowy XVI w. (*Pam. Lit.* R. 4 (1905) z. 4); Pieśń o zburzeniu Sodomy. (W: *Z wieku Mikołaja Reja*. W-wa 1905; *Pam. Lit.* R. 5 (1906) z. 1); W sprawie Modrzewskiego. (W: *Myśl*. W-wa 1904); Mikołaj Rej w świetle nowych świadectw. (*Ateneum* 1893 t. 1); Mikołaj Rej jako pisarz. (Zob. poz. 3); Jan Kochanowski w świetle własnych utworów. (Zob. poz. 1); Pobyt Kochanowskiego na dworach panów małopolskich. (*Tyg. Ilustr.* 1884 nr 86-88); „Odprawa posłów greckich”. (Wstęp do: J. Kochanowski: *Odprawa posłów greckich*. W-wa 1907); Artyzm Kochanowskiego. (*Ateneum* 1897 t. 4); Kochanowski w książce prof. Tarnowskiego. (*Życie* 1888 nr 46-49); „Kołacze” Szymonowicza. (*Charitas. Książka zbior.* Petersburg. 1894).

T. 3: Studia nad literaturą polską w. XVII; Przekład „Jerozolimy” Tassa przez Piotra Kochanowskiego. (*Ateneum* 1890 t. 2); Samuel ze Skrzypny Twardowski, poeta XVII w. (*Tyg. Ilustr.* 1872 t. 2); „Daphnis” sielanka miłosna. (*Tyg. Ilustr.* 1882 nr 333 i nn.); „Nadobna Paskwalina”. (*Tyg. Ilustr.* 1884 nr 79-81); Wacław Potocki jako autor „Wojny chocimskiej”. (*Ateneum* 1882 t. 2 i odb.); Pamiętnik husarza (Samuel Maszkiewicz). (*Ateneum* 1883 t. 2); Jan Chryzostom Pasek i jego „Pamiętniki”. (*Tyg. Ilustr.* 1879 nr 164-172).

T. 4: Prace z zakresu historii, literatury i krytyki: Z geografii historycznej; Z życia Warszawy; Z pracy nad literaturą w. XIX; Jak powstały „Dziady” kowieńskie. (Zob. poz. 10); Stanowisko Kraszewskiego w literaturze i życiu społeczeństwa. (Zob. poz. 11); Bolesław Prus. (*Książka* 1912 nr 6); Historycy literatury polskiej i krytycy; Pogłębienie myśli krytycznej.

15. Sielanki Szymonowicza jako wyraz duszy poety. *Spr. z Posiedzeń Tow. Nauk. Warsz. Wydz. Język. i Lit.* R. 6 (1913) z. 5 i odb.

16. Literatura polska 1795-1905 jako główny wyraz życia narodu po utracie niepodległości. Powst. 1914. Z rękopisu wyd. i przedmową poprzedził M. Kridl. Lw. 1923. Wyd. 2 przejrzał i dopełnił L. Płoszewski. Lw. 1935.

Napisana dla *Enc. Filologii Słowiańskiej* wydawanej przez Akademię Nauk w Petersburgu.

Przekłady: franc.: P. Dumeril. Paryż 1933 — litewski: Vaiciunas. [B. m.] 1926.

17. Rozwój kultury polskiej w treściwym zarysie przedstawiony. W-wa 1917. Wyd. 2 W-wa 1922.

Rkps Bibl. Uniw. Warsz. depozyt Tow. Nauk. Warsz. [brak części końcowej].

18. Poezja polska w. XVI; Poezja polska po r. 1863. W: *Dzieje lit. pięknej w Polsce*. Cz. 1. *Enc. pol.* T. 21. Dział 18. (1918).

19. Zamość, ordynacja Zamoyskich i powiat zamojski. Zamość 1919 *Książnica Zamojska* 5.

Rozprawy, studia, artykuły, recenzje i przekłady zamieszczał w czasopismach: *Arch. do Dziejów Lit. i Oświaty w Polsce* (1886), *Ateneum* (1881-1885, 1887-1888, 1890-1893, 1895, 1897, 1900-1901; tu m. in.: Początki Warszawy. 1892), *Ateneum Pol.* (1908; tu: Życie duchowe w Warszawie. T. 1), *Bibl. Warsz.* (1909, 1912; tu m. in.: Warszawa za Władysława IV. 1909 t. 2), *Bluszc* (1872, 1878), *Kraj* (1886), *Książka* (1901-1913; tu m. in.: Piotr Chmielowski. 1904 nr 5; Z powodu jubileuszu Słowackiego. 1909 nr 9; Kazimierz Kaszewski. 1910 nr 11; Zygmunt Krasieński. 1912 nr 3; Bolesław Prus. 1912 nr 6; Spuścizna Brzozowskiego. 1913 nr 1-2), *Kur. Litewski* (1913), *Kur. Warsz.* (1890, 1909, 1916; tu: Władca dusz polskich [H. Sienkiewicz]. 1916 nr 321), *Kwart. Hist.* (1894), *Myśl Pol.* (1907), *Niwa* (1893, 1898), *Nowa Gaz.* (1911), *Nowa Reforma* (1888; tu: Jan Kochanowski. Nr 288-296), *Ognisko* (1912-1913; tu m. in.: Andrzej Frycz Modrzewski. 1912 nr 12; w tymże roku szereg art. o J. Kochanowskim), *Opiekun Domowy* (1873; tu: List do redakcji. Nr 2), *Pam. Lit.* (1905-1906), *Pologne Littéraire* (W-wa 1929; tu: „Grażyna” par Mickiewicz à travers l’histoire de la littérature. Nr 31), *Przegl. Hist.* (1906-1907), *Przegl. Nar.* (1910, 1913), *Przegl. Pedagog.* (1882, 1918; tu m. in.: Jan Feliks Bentkowski. 1882 s. 115-121, 209-214), *Roczn. Tow. Nauk.*

Warsz. (1916-1917; tu m. in.: Henryk Sienkiewicz. 1916), *The Russian Review* (1913; tu: Contemporary Polish Literature 1864-1905. Nr 3), *Sfinks* (1909-1910, 1912), *Słowo Pol.* (1908, 1911), *Spr. z Posiedzeń Tow. Nauk. Warsz.* (1908-1913, 1916), *Tyg. Ilustr.* (1872, 1874-1876, 1879-1882, 1884-1885, 1890, 1896, 1906, 1909-1910; tu: w 1874-1875 m.in. tłumaczenia), *Wiek* (1873), *Wychowanie w Domu i w Szkole* (1912-1913, 1916; tu: Czym zasłużyła się społeczeństwu polskiemu Szkoła Główna? 1912 t. 2; Wychowawcza wartość twórczości Sienkiewicza. 1916 nr 10), *Ziarno* (1908), *Życie* (W-wa 1888).

Ponadto w książkach: *Album biograficzne zasłużonych Polaków i Polek w. XIX*. T. 1. W-wa 1901 (tu: Alojzy Feliński; Feliks Bentkowski), *Charitas*. Petersburg. 1894, (Wstęp do:) P. Chmielowski: Liberalizm i obskurantyzm na Litwie i na Rusi. W-wa 1898, (Wstęp do:) P. Chmielowski: Historia literatury polskiej. W-wa 1899-1900, (Wstęp do:) P. Chmielowski: Dzieje krytyki literackiej w Polsce. W-wa 1902, *Dla pogorzalców*. W-wa 1885, *Enc. pol.* T. 21 (1918), *Enc. wychow.*, *Enc. powsz.* *Orgelbranda, Księga pamiątk. zjazdu b. wychowawców b. Szkoły Głównej Warsz.* W-wa 1905, *Księga pamiątk. zjazdu b. wychowawców b. Szkoły Głównej Warsz.* W-wa [1914], *Myśl. Księga zbior. ... „Ognia”*. W-wa 1904, *Na pomoc! Wydawca zbior. na korzyść powoźdian*. W-wa 1884, *Na szkole pol.* W-wa 1916; *Na wpisy szkolne*. W-wa 1915, *Pamięci Mikołaja Reja z Nagłowic 1505-1569*. Lw. 1906, *Poradnik dla samouków*. W-wa 1899, *Prawda. Książka zbior. dla uczenia ... A. Świętochowskiego*. Lw. 1899, *Sami sobie. Książka zbior.* W-wa 1900 (tu: Pierwszy literat polski), *Słownik geogr. Królestwa Pol. i ziem przyлегłych, Źródł. Książka zbior. na cześć E. Orzeszkowej*. Kr. 1893 (tu: Udział kobiet w życiu duchowym społeczeństwa naszego), *Ż wieku Mikołaja Reja*. W-wa 1905. *Wiek XIX. Sto lat myśli pol.* T. 2-9. W-wa 1907-1918 (tu: Borowski Leon; Mroziński Józef; Linde Samuel Bogumił; Feliński Alojzy; Królikowski Józef Franciszek. T. 2; Jachowicz Stanisław. T. 3; Koźmian Andrzej Edward; Koźmian Jan; Koźmian Stanisław Egbert. T. 6; Siemieński Lucjan Hipolit; Wóycicki Kazimierz Władysław. T. 7; Szajnocha Karol. T. 8; Baliński Michał; Wielogłowski Walery; Lenartowicz Teofil. T. 9. Zob. też Twórczość poz. 4, 6, 7, 13).

Prace edytorskie

1. J. Kochanowski: Odprawa posłów greckich. W-wa 1907. Wyd. nast. W-wa

1917 *Wybór Pisarzy Pol. i Obcych dla Domu i Szkoły* 3.

2. J. Kochanowski: *Treny*. W-wa 1907.

3. A. Mickiewicz: *Dziady*. Cz. II i IV tudzież fragmenty pośmiertne. W-wa 1907 *Wybór Pisarzy Pol. dla Domu i Szkoły* 7.

4. J. Słowacki: *Lilla Weneda*, tragedia w 5 aktach, i *Grób Agamemnona*. W-wa 1908. Wyd. nast. W-wa 1919 *Wybór Pisarzy Pol. i Obcych dla Domu i Szkoły* 11.

Ponadto należał do komitetu redakcyjnego wydawnictw: *Słownik geogr. Królestwa Pol. i ziem przyległych*. W-wa 1880-1902; *Wiek XIX. Sto lat myśli pol.* W-wa 1907-1918.

Listy i materiały

1. Do S. Nowińskiego z 1873. Rkps Ossol. sygn. 5247/I.

2. Do redakcji. *Opiekun Domowy* 1873 nr 2.

3. Do T. Wierzbowskiego 2 listy z 1883, 1909. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 1881 t. 7, 29.

3a. Do M. Bałuckiego z 1884. Rkps IS PAN w W-wie nr inw. 285.

4. Do J. Bliźnińskiego 2 listy z 1885, 1886. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6701 III t. 3.

5. Do O. Balzera z 1893. Rkps Ossol. sygn. 7700/II.

6. Do Z. Celichowskiego z 1894. Rkps Bibl. Kórnicka sygn. AB 93.

7. Do M. Federowskiego z 1897. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2678.

8. Do H. Struvego 5 listów z 1897-1901. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 2/1960.

9. Do J. Karłowicza z 1899. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory Dynowskich.

10. Do L. Bernackiego listy z 1901-1908. Rkps Ossol. sygn. 7031/II.

11. Do I. Chrzanowskiego b. d. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7208/II.

12. Do W. Kętrzyńskiego b. d. Rkps Ossol. sygn. 6207/III.

13. Do H. Łopacińskiego b. d. Bibl. PAN w Kr. dawna sygn. PAU 2273.

14. Listy z 1882 od M. Bohusza, F. Sulimirskiego, A. Smoczyńskiego i innych. Rkps Bibl. Uniw. Warsz. depozyt Tow. Nauk. Warsz.

15. Od K. Drzewieckiego z 1913. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2887.

16. Notatki szkolne i uniwersyteckie z 1863-1868. Rkps Bibl. Uniw. Warsz., depozyt Tow. Nauk. Warsz.

17. Korespondencja i papiery z 1868-1917. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2887, 2888.

18. Notatki, papiery życiorysowe i fragmenty korespondencji. Rkps Uniw. Warsz., depozyt Tow. Nauk. Warsz.

OPRACOWANIA

P. Chm. [P. CHMIEŁOWSKI]. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 11-12 (1893). — H. GALLE: B. Chlebowski. *Kur. Niedzielny* 1898 nr 28. — K. KRÓL: B. Chlebowski. *Przegl. Pedagog.* 1898 s. 109-111. — PLAUTUS: B. Chlebowski. *Niwa* 1898 nr 8. — Uczczenie B. Chlebowskiego. *Wędrowiec* 1898 nr 41. — A. G. BEM: Nowy obraz dziejów literatury polskiej. *Pravoda* 1900 nr 33. — P. CHMIEŁOWSKI: Dzieje krytyki literackiej w Polsce. W-wa 1902. — *Księga pamiątk. zjazdu b. wychowawców b. Szkoły Głównej Warsz.* W-wa 1905 s. 63-64 [tu bio- i bibliografia]. — W. FELDMAN: Współczesna krytyka literacka w Polsce. Lw. 1905. — A. BRÜCKNER: B. Chlebowski jako krytyk literacki. *Tyg. Ilustr.* 1909 nr 16. —

Wł. B. [W. BUKOWIŃSKI]: Jubileusz. *Sfinks* 1913 t. 4 s. 359-361. — M. SYNORADZKI: Z Warszawy. *Biesiada Lit.* 1913 t. 75 nr 4. — Jubileusz Chlebowskiego. *Kur. Por.* 1913 nr 340. — B. Chlebowski. Jubileusz 45-lecia pracy. *Tyg. Ilustr.* 1913 nr 50. — Z.: B. Chlebowski. Jubileusz 45-letniej pracy. *Więź i Dwór* 1914 nr 1. — Jubileusz B. Chlebowskiego. *Wychowanie w Domu i Szkole* 1914 t. 1 s. 1-11. — *Szkoła* 1914-1915 s. 35-36. (Nekrologi:) W. B. [W. BOROWY]. *Przegl. Hist.* 1917/1918 t. 21; Z. DĘBICKI. *Tyg. Ilustr.* 1918 nr 14; Z. DĘBICKI. *Kur. Warsz.* 1918 nr 89; F.: Dorobek literacki B. Chlebowskiego. *Kur. Pol.* 1918 nr 87; J. KLEINER. *Roczn. Tow. Nauk. Warsz.* 1918 s. 137-146 i odb.; przedr. w książce: *Sztychy*. Lw. 1925; W. M. KOZŁOWSKI: B. Chlebowski jako profesor Wolnej Wszechnicy Polskiej. *Kur. Warsz.* 1918 nr 93 wyd. wiecz.; J. LECHOŃ. *Nowa Gaz.* 1918 nr 158; M. RETTINGER. *Świat* 1918 nr 13-14 [art. biogr.]; K. SOCHANIEWICZ: Kronika powiatu zamojskiego. *Zamość* 1918 nr 1/2; S. SZOBER. *Przegl. Pedagog.* 1918 s. 289-291; B. ULANOWSKI. *Roczn. AU w Kr.* 1917-1918 s. 9-10; *Bluszcz* 1918 nr 16; *Kur. Warsz.* 1918 nr 87 wyd. wiecz.;

Testament śp. B. Chlebowskiego. *Kur. Warsz.* 1918 nr 94 wyd. por.; *Polen* (Wiedeń) 1918 nr 47, 80; *Pro Arte et Studio* 1918 z. 11; E. M. [E. MALISZEWSKI]: Zmarli krajoznawcy. *Ziemia* 1919 s. 550. —

W. BOROWY: B. Chlebowski jako krytyk i historyk literatury. W-wa 1919; przedr. w książce: Kamienne rękawiczki. W-wa 1932. [Rec. *Czas* 1919 nr 193]. — T. GRABOWSKI: Krytyka literacka w Polsce w epoce realizmu i modernizmu (1863-1933). *Poz.* 1934 *Prace Komisji Filol. Poz. Tow. Przyj. Nauk* t. 6 z. 2. — W. BOROWY. *Pol. słownik biogr.* T. 3 (1937). — J. KRZYŻANOWSKI: O B. Chlebowskim. *Rzeczpospolita* 1947 nr 25. — J. KRZYŻANOWSKI: B. Chlebowski 1846-1918. Przemówienie. *Roczn. Tow. Nauk. Warsz.* 1947 s. 100-114 i odb. — J. Z. JAKUBOWSKI: B. Chlebowski. W: *Pol. krytyka lit. (1800-1918). Materiały.* T. 4. W-wa 1959. — Z. SZMYDTOWA: B. Chlebowski 1846-1918. W: *Z dziejów polonistyki warszawskiej.* W-wa 1964. —

(O współpracy ze *Słownikiem geogr.*) *Kronika Rodz.* 1880 nr 3. — *Kur. Pol.* 1890 nr 111. — A. BRÜCKNER. *Ateneum* 1895 t. 2 s. 576-579 [o art. pt. Wisła]. — BRONISŁAW KORWIN [B. SZLUBOWSKI]: Pomnikowe dzieło. *Wędrowiec* 1897 nr 34. — (x) [Z. WASILEWSKI]: „Słownik geograficzny“ i jego redaktor. *Głos* 1898 nr 5. — WOŁYŃIAK [J. GIŻYCKI]. *Kwart. Hist.* 1903 s. 113-114.

Jan Kochanowski w świetle własnych utworów. J. GADOMSKI. *Kłosa* 1884 nr 977. — J. I. KRASZEWSKI. *Biesiada Lit.* 1884 nr 7. — W. MARRENÉ [W. MARRENÉ-MORZKOWSKA]. *Dzien. Łódzki* 1884 nr 148. — WIAT [J. L. POPLAWSKI]. *Pravda* 1884 nr 5. — E. ZORYAN [E. SEDLACZEK]. *Tyg. Ilustr.* 1884 nr 69. — S. T. [S. TARNOWSKI]. *Przeł. Pol.* 1884 t. 71 s. 501-505. — S. TARNOWSKI: Co u nas o Kochanowskim pisano. *Przeł. Pol.* 1884 t. 73 s. 453-455. — L. TATOMIR: B. Chlebowski o Kochanowskim. *Biesiada Lit.* 1884 nr 35. — L. T. [L. TATOMIR]. *Przew. Nauk. i Lit.* 1884 s. 572-574. — T. Z. [T. ZADUROWICZ]. *Gaz. Kr.* 1884 nr 123. — *Kraj* 1884 nr 7. — *Tyg. Powsz.* 1884 nr 10.

Zadanie historii literatury polskiej. L. CŹWIKLIŃSKI: Zjazd historyczno-literacki im. Kochanowskiego. *Przeł. Pol.* 1884 t. 73 s. 486. — *Gaz. Nar.* 1884 nr 127 [streszcz. odczytu]. — *Tyg. Powsz.* 1885 nr 28.

Mikołaj Rej jako pisarz. I. CHRZANOWSKI: Jubileusz Reja 1505-1905.

Książka 1905 nr 12. — M. JANIK. *Pam. Lit.* R. 4 (1905) s. 539-540. — A. BRÜCKNER. *Książka* 1906 s. 5-6. — W. HAHN. *Tydzien dod. Kur. Lw.* 1906 nr 12. — H. UŁ. [H. UŁASZYN]. *Dzien. Poz.* 1906 nr 236.

J. Kochanowski: *Treny* [edyt.]. W. G. [W. GOMULICKI]: Pogadanka. *Przeł. Lit.* dod. *Kraju* 1907 nr 10.

Idea, układ i artyzm „Dziadów” kowieńskich i „Fragmentów” pośmiertnych. I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1908 s. 53-54.

Słowacki Juliusz. K. WOJCIECHOWSKI. *Pam. Lit.* R. 8 (1909) s. 394-400. — *Krytyka* 1909 t. 2 s. 427, 428.

Słowacki i Szekspir. A. E. BALICKI. *Przeł. Pol.* 1910 t. 177 s. 88-91. — Z. L. ZALESKI. *Książka* 1910 s. 8-9.

Warszawa za książąt mazowieckich. Wł. B. [W. BUKOWIŃSKI]. *Sfinks* 1911 s. 426-427. — Z. D. [Z. DĘBICKI]. *Kur. Warsz.* 1911 nr 180. — J. SIEMIENSKI. *Bibl. Warsz.* 1911 t. 3 s. 391-393. — T-t. [S. THUGUTT]. *Ziemia* 1911 s. 599-600. — *Tyg. Ilustr.* 1912 nr 8.

Stanowisko Kraszewskiego w literaturze i życiu społeczeństwa. K. WOJCIECHOWSKI. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) s. 484-485. — M. KRIDL. *Książka* 1913 s. 243-244.

Zygmunt Krasiański [art. w *Książce*]. K. WOJCIECHOWSKI. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 1 s. 206-210.

Recenzje artykułów zamieszczonych w Pismach. P. Ch. [P. CHMIEŁOWSKI]. *Niwa* 1879 t. 16 nr 115 s. 557-560 [J. Ch. Pasek i jego „Pamiętniki”]. — *Kur. Codz.* 1883 nr 123 [Pamiętnik husarza — Maszkiewiczza]. — *Kłosa* 1883 nr 938 [W. Potocki jako autor „Wojny chocimskiej”]. — E. Ż. *Kłosa* 1884 nr 992 [„Nieboska” i „Irydion”]. — KRAJOWIEC [J. TOKARZEWICZ]: Proces Grażynie. *Kraj* 1885 nr 27 [„Grażyna” i jej stosunek do „Jerozolimy wyzwolonej”]. — E. PORĘBOWICZ. *Kwart. Hist.* 1893 s. 489-493 [Przekład „Jerozolimy” Tassa przez P. Kochanowskiego. Odpowiedź B. Chlebowskiego tamże 1894 s. 188-191]. — *Kur. Pol.* 1893 nr 28 [M. Rej w świetle nowych świadectw]. — A. MAZANOWSKI. *Przeł. Powsz.* 1897 t. 1 s. 393-396 [M. Rej w świetle nowych świadectw]. — S. ZDZIARSKI. *Kwart. Hist.* 1899 [Indywidualizm jako czynnik rozwoju artyzmu polskiego w w. XVI]. — Pisma. Z. DĘBICKI. *Kur. Warsz.* 1911

nr 289, 1912 nr 298. — M. KRIDL: Dzieło Chlebowskiego. *Książka* 1911 nr 12, 1913 nr 2; przedr. w książce: Krytyka i krytycy. W-wa 1923. — J. LORENTOWICZ. *Lit. i Sztuka* 1911 nr 34 dod. *Nowej Gaz.* nr 576. — E. PASZKOWSKI. *Dzien. Kijowski* 1911 nr 70. — *Gaz. Warsz.* 1911 nr 280, 1912 nr 108. — C. W. *Echo Lit.-Artyst.* 1912 nr 2. — E. CZEKAŁSKI. *Przeł. Wil.* 1912 nr 34/35. — E. CZEKAŁSKI. *Świat* 1912 nr 24. — E. CZEKAŁSKI. *Tyg. Pol.* 1912 nr 2. — H. GALLE. *Bluszcz* 1912 nr 2, 4. — W. HAHN. *Pam. Lit. R.* 11 (1912) z. 1 s. 210-214, R. 12 (1913) z. 4 s. 476-479. — M. K. [M. KRIDL]. *Bibl. Warsz.* 1912 t. 3 s. 162-169, 1913 t. 1 s. 386-392. — *Złoty Róg* 1912 nr 11. — M. KRIDL. *Książka* 1913 nr 2 [rec. t. 3 i 4]. — W. ORŁOWSKI. *Lit. i Sztuka* 1913 nr 8, 9 dod. *Nowej Gaz.* nr 137-147. — M. RETTINGER: Pisma B. Chlebowskiego. W książce: Notatki o pozytywistach. Lw. 1913 s. 18-48. — St. OR. *Sprawa* 1913 nr 3. — M. SZYJKOWSKI. *Przeł. Powsz.* 1913 t. 120 s. 427-433.

Sielanki Szymonowicza jako wyraz duszy poety. T. SINKO. *Książka* 1914 nr 1/2 s. 32-33.

Literatura polska... I. CHRZANOWSKI. *Rzeczpospolita* 1923 nr 272. — Z. DĘBICKI. *Kur. Warsz.* 1923 nr 334. — M. KRIDL: [Wstęp do:] B. Chlebowski: Literatura polska 1795-1905 jako główny wyraz życia narodu po utracie niepodległości. Lw. 1923. — M. KRIDL. *Przeł.*

Warsz. 1923 nr 20. — M. PISZCZKOWSKI. *Przeł. Wszecpol.* 1924 s. 68-70. — W. ŻAW. [W. ŻAWISTOWSKI]. *Kur. Pol.* 1924 nr 113 s. 6. — H. MONFORT. *La Pologne Politique* (Paryż) 1933 nr 9. — M. SZYJKOWSKI. *Slavia* (Praga) t. 12 1934/1935 s. 192-193. — K. CZACHOWSKI: Nowe wydanie Chlebowskiego. *Prosto z Mostu* 1935 nr 14. — J. KRZYŻANOWSKI. *Roczn. Lit.* 1935 s. 245-246. — J. KRZYŻANOWSKI. *Nowa Książka* 1936 nr 1 s. 14-16.

Rozwój kultury polskiej... Z. DĘBICKI. *Kur. Warsz.* 1917 nr 340. — W. [W. JABLONOWSKI]. *Gaz. Por.* 1917 nr 267. — J. JANKOWSKI. *Bluszcz* 1917 nr 49. — J. KLEINER: Na drogach ku syntezie polskości. *Sfinks* 1917 nr 105-107. — w. k. [W. KOŚCIAKIEWICZ]. *Kur. Pol.* 1917 nr 277. — M. RETTINGER. *Wiad. Pol.* (Piotrków) 1917 nr 157. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Od Gallusa do Wyspiańskiego. *Głos Narodu* 1917 nr 274 wyd. por. — H. WITKOWSKA. *Na Posterunku* 1917 nr 44. — *Sfinks* 1917 nr 102/104. — *Tyg. Ilustr.* 1917 nr 42. — *Kultura Pol.* 1918 nr 1. — -r-n [W. HAHN]. *Gaz. Lw.* 1922 nr 284. — P. KLECZOWSKI. *La Pologne Politique* (Paryż) 1922 nr 21-22. — *Wiedza i Życie* 1926 nr 2. — M. ŚLIWIŃSKA-ZARZECKA. *Oświata Pol.* 1929 nr 4 s. 317-318.

Poezja polska w XVI. K. WOJCIECHOWSKI: Synteza czy materiał do syntezy. *Kwart. Hist.* 1918 s. 443-447.

CHŁĘDOWSKA STEFANIA (1850—1884)

Pseud. i krypt.: STEFAN KRĘPSKI; STEFANIA; Z. D.; ZOFIA D...A.

Nowelistka, krytyk literacki.

Ur. 18 kwietnia 1850 w majątku rodzinnym Dłutowo, w powiecie mławskim. Córka Konstantego Tabęckiego. Pierwsze nauki pobierała w domu. Przez pewien czas mieszkała we Wrocławiu i Dreźnie. Odbyła szereg podróży do Włoch, Monachium i Paryża. W 1873 wyszła za mąż za Kazimierza Chłędowskiego i zamieszkała we Lwowie. Debiutowała w *Kronice Rodzinnej*. Choroba płuc zmuszała ją do częstych wyjazdów za granicę na kuracje. W 1881 wraz z mężem przeniosła się na stałe do Wiednia i w Albertinum rozpoczęła gruntowne studia z zakresu estetyki. Zmarła w Menton (Francja) 7 marca 1884.

TWÓRCZOŚĆ

1. Nowele i szkice literackie. T. 1-2. Lw. 1885. (Z przedmową W. Łozińskiego).

T. 1: Pierwsza próba. (*Przeł. Pol.* 1876 z. 6 grudzień, 1877 z. 7 styczeń); Lionora; Niewydane arcydzieła; Późne żniwo; Światne aliance. (*Gaz. Pol.* 1880 nr 96-104); Dziecię Madonny; Nienapisana powieść; Impresjonistka.

T. 2: Marysia; Panna Ludwika; Zuzanna między starcami; Z historii nie-bohaterów. (*Gaz. Pol.* 1883 nr 14-32); Babie lato; Bażanty Julka. (*Gaz. Pol.* 1883 nr 103-105, 107-110).

2. Szkice literackie. T. 1-2. Lw. 1885.

T. 1: Nowe i dawne kierunki romansu. (*Przew. Nauk. i Lit. dod. Gaz. Lw.* 1878 t. 1/2); Noweliści; Poezja współczesna. (*Gaz. Pol.* 1881 nr 194-208);

Jeszcze poeci angielscy; Naturalizm w sztuce współczesnej (Wereszczagin).

T. 2: Dwie książki o kobietach; „Numa Roumestan”; „Księżniczka Bagdadu”; Ostatnie romanse naturalistyczne; Malarz kobiet; Znaki fabryczne; Romantyczka. (*Gaz. Pol.* 1883 nr 74-77); O portretach na wystawie wiedeńskiej; Ostatnie mody; Spełniło się; Z wakacji; „Faust” na scenie; U pana Geldhaba; Pod parasolem; Rewolucjonista w sztuce. (*Czas* 1884 nr 60-64).

Utworki i artykuły zamieszczała w czasopismach: *Czas* (1884), *Echo* (1882), *Gaz. Kr.*, *Gaz. Lw.*, *Gaz. Pol.* (1880-1881, 1883), *Kronika Rodz.* (1871, 1873, 1878; tu m. in. opowiadanie: Pamiętnik Ewuni. 1873 nr 14-19), *Przeł. Pol.* (1876-1878; tu m. in. opowiadanie: Jaś, jakich wielu. 1878 z. 7, 8), *Przew. Nauk. i Lit. dod. Gaz. Lw.* (1878), *Świt* (W-wa).

Listy

Do J. Szujskiego z 1881. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2755.

OPRACOWANIA

(Nekrologi): *Ateneum* 1884 t. 2 s. 396; *Czas* 1884 nr 63; *Gaz. Lw.* 1884 nr 63; *Kronika Rodz.* 1884 nr 7; *Kur. Codz.* 1884 nr 82; *Rola* 1884 nr 12.

T. JESKE-CHOIŃSKI: Z niwy powieściowej. *Niwa* 1885 t. 28 s. 696-697. — M. G. [M. GAWALEWICZ]. *Gaz. Pol.* 1885 nr

162. — B. CZERWIŃSKI. *Gaz. Nar.* 1885 nr 77. — A. M. L. [A. LISICKA z MYCIELSKICH]. *Przeł. Powsz.* 1885 z. 7 s. 134-135. — W. ŁOZIŃSKI: S. Chłędowska. *Czas* 1885 nr 22-24; przedr. *Słowo* 1885 nr 22-25; oraz jako Wstęp do: S. Chłędowska: Nowele i szkice literackie. Lw. 1885. — W. MARRENÉ [W. MARRENÉ-MORZKOWSKA]. *Dzien. Łódzki* 1885 nr 121. — W. MARRENÉ [W. MARRENÉ-MORZKOWSKA]: Trzy nowelistki. *Świt* 1885 nr 6 (72). — E. ZORIAN [E. SEDLACZEK]. *Kłosa* 1885 nr 1053. — S. T. [S. TARNOWSKI]. *Przeł. Pol.* 1885 t. 76 s. 143-146. — *Biesiada Lit.* 1885 nr 30. — *Gaz. Lw.* 1885 nr 264. — *Kraj* 1885 nr 37. — *Kronika Rodz.* 1885 nr 16. — *Przeł. Lit. i Artyst.* 1885 nr 14/15-17/18. — B. J. [B. JASIEŃCZYK]. *Przeł. Powsz.* 1886 t. 9 s. 111-112. — K. KASZEWSKI. *Bibl. Warsz.* 1886 t. 1 s. 262-283. — P. Chm. [P. CHMIEŁOWSKI]. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 11-12 (1893) s. 703. — A. BAR. *Pol. słownik biogr.* T. 3 (1937). — K. CHŁĘDOWSKI: Pamiętniki. T. 1-2. Wr. 1951; wyd. nast. Kr. 1957. — J. W. GOMULICKI: S. Chłędowska. W: *Iskry z popiołów. Zapomniane opowiadania polskie XIX w.* Wybrał i oprac. S. II. W-wa 1960 s. 231-232. — I. WYCHAŃSKA: S. Chłędowska. W: *Obraz lit. pol. S. IV: Lit. pol. w okresie realizmu i naturalizmu.* T. 2. W-wa 1966 s. 487-491.

CHŁĘDOWSKI KAZIMIERZ (1843—1920)

Pseud. i krypt.: A. S.; AUTOR „SKRUPUŁÓW”; C.; CH.; D.; IG.; IG...; IGNOTUS; K. C.; K. CH.; K. CHŁ.; K. KRUK; KALASANTY KRUK; LOLO FIU-FIU; W.

Historyk, powieściopisarz, eseista.

Ur. 23 lutego 1843 w Lubatówce w powiecie krośnieńskim, syn Ottona i Michaliny z Niesiołowskich. Pochodził z rodziny szlacheckiej o tradycjach literackich i publicystycznych (stryjowie Adam Tomasz i Walenty Chłędowscy). Nauki początkowe pobierał w domu, a później kształcił się w gimnazjum w Tarnowie i w Nowym Sączu oraz w gimnazjum Św. Anny w Krakowie, gdzie redagował piśmko szkolne, a w 1861 zdał maturę. Studiował prawo na uniwersytecie w Pradze i w Krakowie. Podczas studiów zawarł liczne przyjaźnie i znajomości w środowisku artystycznym: z H. Modrzejewską, W. Żeleńskim, A. Grottgerem, A. Szczepańskim i innymi. W 1867 uzyskał stopień doktora i wstąpił do służby rządowej. Pisał w tym okresie między innymi rozprawy treści ekonomicznej — zamierzał starać się o docenturę z ekonomii politycznej. Przeszło trzynaście lat pracował w Namiestnictwie we Lwowie biorąc równocześnie czynny udział w życiu artystycznym miasta. W 1873 ożenił się ze Stefanią Tabęcką, pisarką zmarłą w 1884. W 1881 został powołany do ministerstwa dla spraw Galicji w Wiedniu i pełnił tam funkcję sekretarza, następnie szefa biura, a w 1899 ministra. Po upadku gabinetu, w 1900, porzucił służbę rządową, przeszedł na emeryturę i oddał się całkowicie pracy literackiej. W 1907 został członkiem korespondentem wydziału filologicznego Akademii

Umiejętności. Bardzo wiele podróżował — przede wszystkim do Włoch, a także do Francji, Hiszpanii, Szwajcarii, Anglii, Szwecji, na Balkany i do Turcji. Zmarł 26 marca 1920 w Wiedniu.

TWÓRCZOŚĆ

1. Zygmunt Korybut. Szkic historyczny. *Bibl. Warsz.* 1864 t. 3-4 i odb.

2. Album fotograficzne. *Kraj* (Kr.) 1869 nr 189 — 1870 nr 1-70, 117-295 i odb.: Cz. 1-2. Kr. 1870-1871. Wyd. nast. oprac. i wyd. A. Knot. Wr. 1951.

3. Skrupuły. Powieść. *Kraj* (Kr.) 1870 nr 298 — 1871 nr 1-46 i odb. Kr. 1871.

4. Ella. Powieść. *Kraj* (Kr.) 1871 nr 224-269 i odb.

5. Po nitce do kłębka. Powieść. *Kraj* (Kr.) 1872 nr 77-123 i odb.

6. Szkice z Włoch. *Przegl. Pol.* 1872/1873 t. 2 s. 3-39, 191-210, t. 3 s. 3-41, 403-434, t. 4 s. 147-177, 1873/1874 t. 1 s. 3-37 i odb. Kr. 1873.

Zawartość: Ogrody; Circus Maximus Colosseum; Capri; Campania Felix; Pomiędzy ruinami.

Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2774.

7. Sztuka współczesna i jej kierunki. *Gaz. Lw.* 1873 nr 222-260 i odb.

8. Alpy. Szkice i opowiadania. *Gaz. Lw.* 1874 nr 231-265 pt. Obrazki z Alp. Wyd. osob. Lw. 1875.

Zawartość: Granity; Orles; Na szczytach; Jezioro Ossiach; Róża; Prowincja Cezarów; Z Genewy; O Szwajcarach i Szwajcarii.

9. Sylwetki. *Gaz. Lw.* 1875 nr 254-280, 285-292, 1876 nr 4-32 pt. Znikające typy. Wyd. osob. Lw. 1876.

Zawartość: Książd Dobrotko; Pan Senator; Pan Szambelan; Błażej; Pan Komornik; Wędrujący literat; Pan August; Arka Noego; Pani Malwina; Pan Major; Hrabia Jerzy; Emigrantka; Józef; Weteran dziennikarski; Heglista; Mistyk; Pan Sekretarz; Ofiara kolei żelaznych; Epikurejczyk; Spekulant; Przy lampie; Cudowne dziecko; Pani Helena; Sportsman; Siedem grzechów głównych.

10. Królowa Bona. Obrazy czasu i ludzi. *Gaz. Lw.* 1876 nr 73-153. Wyd. osob. T. 1-2. W-wa 1876. Wyd. nast.: wyd. 2 przejrzone Lw. 1929 [1928]; wyd. 3 Lw. 1932; W-wa 1960.

Przeróbka dla młodzieży pt. Na dworze Zygmunta Starego. Obrazy z życia i kultury Odrodzenia. Wybrane ustępy z dzieła K. Chłędowskiego „Królowa Bona”. Do druku przygotował i objaśnieniami zaopatrzył T. Urbański. Lw. 1937 *Bibl. Hist. dla Młodzieży* nr 1.

11. Zwierciadło głupstwa. Powieść. *Przegl. Pol.* 1876/1877 t. 4 s. 248-273,

335-367, 1877/1878 t. 1 s. 3-50, 179-227, 308-349, t. 2 s. 3-58 i odb. Kr. 1878 [1877].

12. Dwie wizyty w Anglii. *Gaz. Lw.* 1886 nr 190-257. Wyd. osob. Lw. 1887. Wyd. nast.: T. 1-2 z podtyt.: Szkice i wrażenia. W-wa 1899 *Dod. Gaz. Pol.* t. 62-63.

Zawartość: Londyńskie wrażenia; Brixton; Kew; Westminster; Times; Windsor; „Armia Zbawienia”; Canterbury; Oxford; Wyspa Wiglat; Malarstwo w Anglii; Muzea i prywatne zbiory; Turniej muzyczny; „Blue Coat Boys”; Jersey. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2772.

13. Pamiętniki. T. 1: Galicja (1843-1880). T. 2: Wiedeń (1881-1901). Oprac. i przedmowa A. Knota. Wr. 1951. Wyd. 2 uzup. Kr. 1957.

Powst. 1897-1901. Według życzenia autora mogły być wydrukowane 30 lat po jego śmierci.

Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6397 IV t. 1-3. Odpis maszynowy z autografu — Ossol. sygn. 12030/II.

14. Siena. Kr. 1904. Wyd. nast.: wyd. 2 Lw. 1923; W-wa 1960.

Przekłady: holender.: A. E. Boutelje. Amsterdam [1931]; wyd. 2 Amsterdam 1934 — niem.: Berlin 1905; wyd. 2 Berlin 1913; wyd. 3 Berlin 1918 — szwedzki: E. Weer. Sztokholm 1920.

Rkps Bibl. PAN w Kr. 2756.

15. Dwór w Ferrarze. Lw. 1907. Wyd. nast.: wyd. 2 Lw. 1909; wyd. 2 [sic!] Lw. 1930; W-wa 1958.

Przekłady: holender.: B. Vogelfang. Amsterdam 1934 — niem.: R. Schapire. Berlin 1910; Berlin 1913; Monachium [1934] — szwedzki: E. Weer. Sztokholm 1918.

Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2757.

16. Rzym. Ludzie Odrodzenia. Lw. 1909. Wyd. nast.: wyd. 2 Lw. 1911; Lw. 1921; Lw. 1933; W-wa 1957.

Przekłady: niem.: R. Schapire. Monachium 1912 — szwedzki: E. Weer. Sztokholm 1915.

Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2758.

17. Rzym. Ludzie Baroku. Fragm. pt. Rodzina Cencich. *Sztuka* 1911. Wyd. osob. całości Lw. 1912. Wyd. nast.: Lw. 1931; W-wa 1957.

Przekłady: niem.: R. Schapire. Monachium 1912 — szwedzki: E. Weer. Sztokholm 1916.

Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2759.

18. Rokoko we Włoszech. Ludzie, literatura, sztuka. W-wa 1915. Wyd. nast.: Lw. 1939 [1938]; W-wa 1959.

Przekłady: niem.: R. Schapire. Monachium 1915; wyd. 4 Monachium 1925 — s z w e d z k i: E. Weer. Sztokholm 1917; wyd. 2 Sztokholm 1922.

Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2760.

19. Historie neapolitańskie. Wiek XIV-XVIII. Kr. [1918]. Wyd. nast.: wyd. 2 Lw. 1936 [1935]; W-wa 1959.

Przekłady: niem.: S. Strizek. Berlin 1918 — s z w e d z k i: [b.m.] 1919.

Rkps — fragm. Bibl. PAN w Kr. sygn. 2761.

20. Ostatni Wależusze. Czasy Odrodzenia we Francji. W-wa 1920. Wyd. nast. W-wa 1958.

Przekłady: niem.: A.E. Rutra. Monachium 1922 — s z w e d z k i: [b.m.] 1923.

Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2762.

Rękopisy fragmentów utworów powieściowych. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2765; Aforyzm z 1880 do czasop. *Ziarno*. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory W. Górskiego. Zob. też Listy i materiały.

Prace z zakresu literatury, sztuki i prawa oraz felietony zamieszczał w następujących czasopismach: *Ateneum* (1880-1881), *Bibl. Warsz.* (1864, 1866), *Czas* (1881-1882), *Czytelnia dla Młodzieży* (1860-1861; tu debiut), *Dzienn. Anonsowy* (1882), *Dzienn. Lit.* (1862, 1865-1868; tu m. in.: Korespondencje z Krakowa. 1865-1867; Zbytek w Polsce. Szkic ekonomiczno-historyczny. 1865 nr 33-37; Teraźniejsza szkoła materialistów. 1866 nr 8-11; Mikołaj Kopernik. Szkic biograficzny. 1866 nr 26-27; Siła w historii. 1866 nr 41-42), *Gaz. Lw.* (1868, 1873-1882, 1886, 1888; tu m. in.: rec. teatr. 1868; Listy z wiedeńskiej wystawy. 1873 nr 172-219; Nasi poeci we Włoszech. 1874 nr 78-111; Francuskie dziennikarstwo. 1875 nr 3-24; Fragmenta towarzyskie. 1879 nr 239-241, 276-283; Listy artystyczne z Wiednia [?]. 1879-1881; Z zachodniej Francji. 1888 nr 5-34), *Gaz. Nar.* (1865, 1869-1871; tu m. in. art. O równowadze społecznej. 1865 nr 135-137; Kroniki lwowskie. 1869-1871), *Gaz. Pol.* (1879-1880; tu m. in.: cykl pt. Z przeszłości. 1879 nr 198-227 z przerwami), *Gaz. Warsz.*, *Kraj* (Kr. 1869-1872), *Kronika Rodz.* (1875), *Kur. Warsz.* (1877), *Przegl. Pol.* (1867-1868, 1872-1873, 1877), *Przegl. Tyg.* (1876), *Przew. Nauk. i Lit.* (1872-1875, 1879-1880, 1882, 1886; tu m. in.: O karykaturze. 1874 s. 289-310; Rzymscy satyrycy upadającego cesarstwa. 1875 s. 353-363, 470-472, 562-571; Dawni mistrze. Wrażenia z Belgii i Holandii. 1886 s. 302-312, 393-403, 489-502, 590-599), *Romans i Powieść* (1881; tu: Czas to pieniądz.

Nowela. T. 2 nr 50), *Ruch* (1887), *Ruch Lit.* (1875-1876), *Słowo* (1882-1885; tu m. in.: Znaki czasu. Sylwetka powieściowa. 1882 nr 147-148, 150; Kronika wiedeńska. 1882-1885; nowele: Rywalki. 1882 nr 278-279; Przyjacieli Iceek. 1883 nr 21-35), *Sztuka* (1911), *Tyg. Ilustr.* (1865-1866, 1868), *Tyg. Powsz.* (1882; tu m. in. nowela: Pod kluczem. S. 603-605, 615-618, 631-634) oraz w wydawn. zbior.: *Dla Zagrzebia*. Lw. 1881.

Wydania zbiorowe

Z przeszłości naszej i obcej. Dwa tomy w jednym. Lw. 1935. (Wyd. wg wskazówek autora oprac. L. Bernacki).

Z a w a r t o ś ć: Z dziejów Galicji: Zajęcie Galicji. (*Ateneum* 1880 t. 1 s. 19-50); Traktat handlowy między Austrią a Polską w r. 1775. (*Przew. Nauk. i Lit.* 1880 s. 321-331); Walka z centralizmem w Galicji. (*Ateneum* 1880 t. 2 s. 1-33, t. 3 s. 34-51, 259-279, 1881 t. 1 s. 31-51, 283-296); Rezolucja galicyjska. (*Ateneum* 1881 t. 2 s. 282-302).

Obrazki galicyjskie: Pan Prowizjonalnski na kontraktach lwowskich. (*Gaz. Lw.* 1879 nr 228-229); Amfibium. Sylwetka z biurokratycznego świata. (*Słowo* 1884 nr 107-108); Wybory w Galicji. Obrazek z natury. (*Słowo* 1885 nr 123-124).

Czasy i ludzie: Spod gilotyny. (*Gaz. Lw.* 1875 nr 57-60; *Kur. Warsz.* 1877 nr 76-78); JM. Państwo Kuropatnicy. (*Gaz. Lw.* 1879 nr 114-115, 120-122); Salony wiedeńskie w czasie kongresu 1815 roku; Cesarz Franciszek I we Lwowie; Józef Maks. Ossoliński. (*Gaz. Lw.* 1879 nr 93-96); Józef Sygiert; Ks. Franciszek Siarczyński; Wależy Chłędowski. (*Tyg. Ilustr.* 1865 s. 145); Józef Dzierżkowski i lwowski świat literacki; Dwa pokolenia. (*Przew. Nauk. i Lit.* 1879 s. 769-787, 885-901); Dwór Czartoryskich w Sieniawie; Aleksander hr. Fredro. (*Gaz. Pol.* 1880 nr 46-69; *Przew. Nauk. i Lit.* 1880 s. 25-47, 129-152); Franciszek Smolka. (*Słowo* 1882 nr 235-236); Z ław szkolnych. (*Gaz. Lw.* 1881 nr 6-7); Tomasz Carlyle. (*Przew. Nauk. i Lit.* 1882 s. 1-11, 130-142); Wiktor Hugo i Emil Zola; W domu Lessepsa. (*Gaz. Lw.* 1881 nr 11).

Z dziejów literatury: Paszkwil polski. (*Przew. Nauk. i Lit.* 1879 s. 305-316, 422-431); Wojna z fircykiem. (*Gaz. Lw.* 1879 nr 65-66).

Sztuka i teatr: „Iwan Groźny” Matejki. (*Gaz. Lw.* 1875 nr 132); Wilhelm Kaulbach. (*Gaz. Lw.* 1874 nr 102-103); Wereszczagin. (*Czas* 1881 nr 271); Munkacsy. (*Gaz. Lw.* 1882 nr 23-25); Sarah Bernhardt. (*Czas* 1881 nr 265).

Z dziejów włoskiej kultury: Pierwowzór „Dwoznanina”. (*Gaz. Lw.* 1875 nr 230-235); Wenecjanka. (*Gaz. Lw.* 1875 nr 34-39); Antykwarze. (*Gaz. Lw.* 1875 nr 45-51).

Nadto: Autobiografia; Przegląd prac K. Chłędowskiego 1864-1888.

Listy i materiały

1. Do H. Modrzejewskiej z 1868. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 9137. Ogł. w: Korespondencja Heleny Modrzejewskiej i Karola Chłapowskiego. Wybór i oprac. J. Got i J. Szczublewski. T. 1. W-wa 1965.

2. Do K. Chłapowskiego 2 listy z 1870 i 1872. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 9137. Ogl. jw.
3. Do J. I. Kraszewskiego z 1871. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6491 IV k. 346-347. Ogl. w książce: *Z przeszłości naszej i obcej*. Lw. 1935 s. 689.
4. Do E. Leo z 1878. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5993.
5. Do F. Ziemiałkowskiego z 1878. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7028.
6. Do L. Gumpłowicza 10 listów z 1879-1892. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6444 III t. 1 k. 155-178.
7. Do A. Asnyka z 1880. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6397 IV t. 3 k. 51-52.
8. Do W. Belzy 4 listy z 1881, 1909. Rkps Ossol. sygn. 12424/I, 12648/II.
9. Do nieznanego adresata z 1881. Rkps Bibl. Jagiel. *Zbiory Dynowskich*.
10. Do Z. Sarneckiego 2 listy z 1887-1888. Rkps Bibl. Jagiel. *Korespondencja Sarneckiego* sygn. 6713 III k. 176-179.
11. Do H. Rodakowskiego kopia listu z 1892. Rkps Ossol. 12269/II.
12. Do M. Bobrzyńskiego z 1899. Rkps Bibl. Jagiel. *Korespondencja Bobrzyńskiego* sygn. 8085.
13. Do F. Vondráčka z 1900. Rkps Arch. Lit. Muzeum Nar. w Pradze. Ogl. z komentarem J. Dużyka. *Roczn. Bibl. PAN w Kr.* 1959 s. 182-183.
14. Do A. Kraushara z 1903. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2729.
15. Do J. Kasprowicza z 1904. Rkps Ossol. sygn. 6439/I.
- 15a. Do S. Witkiewicza z 1904. Rkps Muzeum Tatrzańskie w Zakopanem — arch. Witkiewicza.
16. Do A. Hajdeckiego 3 listy z 1906-1918. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2169 t. 1.
17. Do A. Schrödera 53 listy z 1907-1913. Rkps Ossol. sygn. 12824/II.
18. Do drukarni W. L. Anczyca 10 listów z 1908-1909 i b. d. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7261.
19. Do H. Biegeleisena z 1909. Rkps Ossol. sygn. 6256/I.
20. Do T. Wodzickiej 2 listy z 1909. Rkps Ossol. sygn. 11788/II.
21. Do W. Łukasiewicza z 1911. Rkps Ossol. sygn. 11998/II.
22. Do J. Masłowskiej 2 listy z 1911-1912. Rkps Bibl. Miejska w Bydgu. sygn. 244, 245.
23. Do i od L. Bernackiego 7 listów z 1914. Rkps Ossol. sygn. 7031/II.
24. Do J. Czubka z 1917. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 100/59.
25. Do W. Belzy list i odpowiedź adresata wierszem. Ogl. Witold Belza: *Z pośmiertnej teki*. *Gaz. Bydg.* 1922 nr 78.
26. Do I. Nikorowicza i J. Starkła kilka-naście listów. Rkpsy w zbiorach prywatnych S. Wasylewskiego. *Wiad.* z r. 1935.
27. Do S. Sozańskiego listy. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2782.
28. Do F. Zolla listy. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2716.
29. Od H. Ziemiałkowskiej z 1900. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6397 II t. 4 k. 1-2.
30. Od M. Muttermilcha z 1910. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5995 IV.
31. Fragmenty korespondencji K. Chłędowskiego oraz bruliony listów do różnych osób. Rkps Bibl. PAN w Kr. dawna sygn. PAU 2779.
32. Korespondencja z W. Łozińskim. *Archiwum rodzinne*. *Wiad.* z r. 1951.
33. Autografy znajdujące się w Bibl. PAN w Kr.: Fragmenty pamiętnikarskie — sygn. 2775; Kopernik w Bolonii i Ferrarze — sygn. 2763; Nasi poprzednicy w szkołach krakowskich. [Rozprawka napisana przez Chłędowskiego, ucznia VII kl. gimn.]; Przyczyny ekonomicznego upadku Galicji. Studium; Studia społeczne — sygn. 2766; Szkice do biografii Leona Sapiehy — sygn. 2771; Szkice z podróży do Francji, Belgii, Holandii i Karlsbadu — sygn. 2773; Szkice z zakresu dziennikarstwa i historii prasy — sygn. 2770; Szkoły w Galicji. Szkic — sygn. 2769; Varia, notaty, materiały źródłowe do prac historycznych — sygn. 2764, 2776-2778.
34. Urywek pamiętnika o Marianie Bogdanowiczu. Rkps Ossol. sygn. 12475/III.
35. Drzewo genealogiczne z wywodem K. Chłędowskiego, z uwierzytelnieniem w jęz. niemieckim. Dypłom. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 100/57.
36. Zdania ze wszystkich umiejętności prawniczych i politycznych, których po odbyciu ścisłych egzaminów Kazimierz

Chłędowski rodem z Lubatówki w Kollegium Prawniczym publicznie bronić będzie celem otrzymania stopnia doktora praw w c. k. Wszechnicy Jagiellońskiej w Krakowie dnia 7 sierpnia 1867 roku o godzinie 6 po południu. Kr. 1867.

OPRACOWANIA

...aw... [M. PAWLIKOWSKI]: Moralność w przyrodzie. Odpowiedź na rozprawę p. K. Chł. pt. „Siła w historii”. *Dzien. Lit.* 1866 nr 46. — P. CHMIEŁOWSKI: Zarys najnowszej literatury polskiej. Kr. 1898. — AMI: Chłędowski i Kniaziolucki. *Gaz. Pol.* 1899 nr 226. — SZARY [A. CHOLONIEWSKI]: Literat ministrem. *Kraj* 1899 nr 51. — Ministrowie Chłędowski i Kniaziolucki. *Tyg. Pol.* 1899 nr 42. — Z. KOŚCIBIŃSKI: Z końcem wieku. Ze wspomnień dziennikarza. *Rola* 1900 nr 47. — J. S. DUNIN-BORKOWSKI: Austriacy radcy tajni w Galicji. Lw. 1901 s. 13. — *Roczn. AU w Kr.* 1906/1907 s. 28-29 [życiorys i bibliografia prac]. — S. LINDNER: Bei Exzellenz Dr Kasimir Ritter von Chłędowski. [Wywiad]. *Polnische Post* (Wiedeń) 1909 nr 50. — A. SCHROEDER: U autora „Dworu w Ferrarze”. *Świat* 1909 nr 12. — A. SCHROEDER: U autora „Rzymu”. *Tyg. Ilustr.* 1913 nr 41. — W. MELCER: K. Chłędowski jako pisarz. *Echo Lit.-Artyst.* 1914 z. 15/16. — A. SCHROEDER: Rozmowa z Chłędowskim. *Gaz. Wiecz.* 1916; przedr.: *Dzien. Poz.* 1916 nr 175, *Kur. Warsz.* 1916 nr 209.

(Nekrologi): [K. KOSTANECKI]: *Roczn. PAU* 1919/1920 s. 49; Dr Z. M. [E. CZEKALSKI]: *Romans i Powieść* dod. *Świata* 1920 nr 16; Z. DEBICKI. *Tyg. Ilustr.* 1920 nr 15; WŁ. ZAWISZA [A. FISCHER]: *Wiek Nowy* 1920 nr 5660; E. HAECKER. *Na-przód* 1920 nr 82; H. HARBERFELD. *Wiener Journal* 1920; L. PINIŃSKI. *Głos Narodu* 1920 nr 93-97; A. SCHROEDER. *Gaz. Lw.* 1920 nr 74; Z. M. [E. CZEKALSKI]. *Czas* 1920 nr 79; *Gaz. Warsz.* 1920 nr 86; *Ilustr. Kur. Codz.* 1920 nr 88; *Kur. Warsz.* 1920 nr 89; *Przeł. Hist.* 1920 t. 22 s. 267.

W. Pr. [W. PROKESCH]: K. Chłędowski i jego ostatnia książka. *Nowa Reforma* 1920 nr 84. — (t.): Co mówi Wiedeń o Chłędowskim. *Ilustr. Kur. Codz.* 1920 nr 90. — A. SCHROEDER: K. Chłędowski. W książce: Śladem błękitnym. Lw. [1921] s. 36-45. — kcz. [K. CZACHOWSKI]: Obrona łysych. *Wiad. Lit.* 1927 nr 19. — J. PARANDOWSKI: K. Chłędowski. *Pologne Littéraire* (W-wa) 1928 nr 22. — S. WASYLEWSKI: W sprawie lwowskiej Marsylianki. *Gaz. Lw.* 1928 nr 246. — S. WASYLEWSKI: Listy Heleny Modrzewskiej.

Tęcza 1928 nr 28. — S. WASYLEWSKI: K. Chłędowski jako szermierz pozytywizmu. *Czas* 1931 nr 296. — Z. KRZEMICKA: K. Chłędowski. *Kur. Lit.-Nauk.* 1932 nr 50 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — A. SCHROEDER: Ze wspomnień o K. Chłędowskim. *Czas* 1932 nr 161, 167. — K. CZACHOWSKI: K. Chłędowski jako pisarz. *Czas* 1933 nr 184; toż: *Dzień Pol.* 1933 nr 184. — M. J. WIELOPOLSKA: Jak jedna mieszczka dwóm królowym sen z powiek spędzała. [Wspomnienie rozmowy z K. Chłędowskim]. *Kur. Por.* 1933 nr 1. — S. WASYLEWSKI. *Pol. słownik biogr.* T. 3 (1937). — A. KNOT: Przedmowa do: K. Chłędowski: Album fotograficzne. Wr. 1951. — A. KNOT: Przedmowa do: K. Chłędowski: Pamiętniki. T. 1-2. Wr. 1951; wyd. 2 Kr. 1957. — S. DEREŃ: Widma przeszłości. *Dziś i Jutro* 1953 nr 24. — b. [Z. BIEŃKOWSKI]: Pocziwy Chłędowski. *Twórczość* 1958 nr 3 s. 169. — S. PEŁCZYŃSKI: Książki Chłędowskiego. *Trybuna Lit.* dod. *Trybuna Ludu* 1958 nr 43. — A. ROSCO-BOGDANOWICZ: Wspomnienia. Oprac. J. Gintel. T. 1-2. Kr. 1959. — A. WYSOCKI: Chłędowski, jakiego znałem. *Życie Lit.* 1959 nr 42. — J. DĄBROWSKI: Polacy w Anglii i o Anglii. Kr. 1962 s. 245-259.

Skrupuły. D. HENKIEL. *Tyg. Ilustr.* 1871 t. 2 s. 332. — A. ŚWIĘTOCHOWSKI. *Przeł. Tyg.* 1871 nr 36. — *Gaz. Nar.* 1871 nr 193. — K. KASZEWSKI. *Bluszcz* 1872 nr 6-7. — J. KOTARBIŃSKI. *Opiekun Domowy* 1872 nr 3-4.

Ellia. P. Ch. [P. CHMIEŁOWSKI]. *Opiekun Domowy* 1872 nr 15. — D. HENKIEL. *Tyg. Ilustr.* 1872 nr 254. — J. KOTARBIŃSKI. *Przeł. Tyg.* 1872 nr 13.

Po nitce do kłębka. L. P. [L. POWIDAJ]. *Przeł. Pol.* 1872/1873 t. 1 s. 477-478.

Szkice z Włoch. *Dzien. Pol.* 1873 nr 298. — A. Ł. *Gaz. Pol.* 1874 nr 77. — A. S. [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]. *Przeł. Tyg.* 1874 nr 40-41. — ZGLIŃSKI. *Przeł. Tyg.* 1874 nr 39-40.

Sztuka współczesna i jej kierunki. c. *Wiek* 1874 nr 165. — A. S. [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]. *Przeł. Tyg.* 1874 nr 40-41. — ZGLIŃSKI. *Przeł. Tyg.* 1874 nr 39-40.

Alpy. *Gaz. Pol.* 1875 nr 97. — F. B. *Przeł. Kryt.* 1876 nr 3.

Sylwetki. ...li... *Przeł. Kryt.* 1876 nr 3. — L. POWIDAJ. *Przeł. Pol.* 1876 t. 4 s. 148-151. — Br. Z. [B. ZAWADZKI]. *Bibl. Warsz.* 1876 t. 2 s. 406-408. —

Gaz. Pol. 1876 nr 154. — *Tyg. Ilustr.* 1876 nr 35.

Królowa Bona. T. W. [T. Wójcicki]. *Bibl. Warsz.* 1876 t. 4 s. 568-572. — *Kur. Codz.* 1876 nr 205. — *Przegl. Tyg.* 1876 nr 39. — *Gaz. Pol.* 1877 nr 66-70. — *Kcz.* [K. Czachowski]. *Wiad. Lit.* 1929 nr 296. — W. HAHN. *Muzeum* 1929 z. 2. — P. HULKA-LASKOWSKI. *Pologne Littéraire (W-wa)* 1929 nr 35-36. — J. LORENTOWICZ. *Dzień Pol.* 1929 nr 39. — J. E. P. [J. E. PŁOMIENSKI]. *Lw. Wiad. Mus. i Lit.* 1929 nr 6. — R. *Kur. Lit.-Nauk.* 1929 nr 11 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — Z. RABSKA. *Radio* 1929 nr 9. — *Gaz. Warsz.* 1929 nr 49. — R. *Kur. Lit.-Nauk.* 1933 nr 24 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — M. B. [M. BOGUCKA]. *Mówią Wieki* 1960 nr 9.

Zwierciadło głupstwa. L. Sowiński. *Echo* 1878 nr 167-169. — W. P. *Wiek* 1878 nr 87. — *Tyg. Powsz.* 1878 nr 8.

Dwie wizyty w Anglii. A. M. L. [A. LISICKA]. *Przegl. Pol.* 1887 t. 83 s. 586-589. — L. PLENKIEWICZ. *Bibl. Warsz.* 1888 t. 1 s. 129-137, 283-292. — N. *Israelita* 1900 nr 2.

Pamiętniki. A. BOCHEŃSKI. *Tyg. Powsz.* 1952 nr 22. — S. DĄBROWSKI. Dawny teatr w pamiętniku Chłędowskiego. *Teatr* 1952 nr 9. — A. JAWORSKI. *Tyg. Powsz.* 1952 nr 22. — KISIEL [S. KISIELEWSKI]. *Tyg. Powsz.* 1952 nr 26. — S. MACKIEWICZ. *Wiadomości (Londyn)* 1952 nr 23; przedr. w książce: Muchy chodzą po mózgu. Kr. 1957 s. 93-99. — R. *Tyg. Powsz.* 1952 nr 20. — J. WYSZOMIRSKI. *Express Wiecz.* 1952 nr 13; kw. [A. ZAJĄCZKOWSKI]. *Dziś i Jutro* 1952 nr 19 [polem.: A. Knot. *Dziś i Jutro* 1952 nr 25]. — B. MICHAŁOWSKA. *Życie Szkoły Wyższej* 1954 nr 6. — L. M. BARTELSKI. *Nowa Kultura* 1958 nr 4. — H. GOŚCICKI. *Polonistyka* 1958 nr 2. — P. H. [P. HERTZ]. *Przegl. Kult.* 1958 nr 3. — C. LECHICKI. *Malopolskie Studia Hist.* 1958 nr 1 s. 88-92. — M. RUSZCZYC. *Walka Młodych* 1958 nr 41. — A. SOCHA. *Nowiny Tyg. dod. Nowin Rzeszowskich* 1958 nr 7. — (olg.) [O. TERLECKI]. *Życie Lit.* 1958 nr 3. — F. KONOPKA. *Życie Lit.* 1959 nr 42.

Siena. J. BOŁOZ-ANTONIEWICZ. *Bibl. Warsz.* 1904 t. 4 s. 301-333. — T. JAROSZYŃSKI. *Kur. Warsz.* 1904 nr 95. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Bluszcz* 1904 nr 17. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Kur. Warsz.* 1904 nr 94. — S. KRZYWOSZEWSKI. *Życie i Sztuka dod. Kraju* 1904 nr 15-17. —

S. LACK. *Krytyka* 1904 t. 2 s. 72-77. — K. M. M. [K. MORAWSKI]. *Przegl. Powsz.* 1904 t. 84 s. 282-286. — L. PINIŃSKI. *Gaz. Lw.* 1904 nr 68-72. — L. PINIŃSKI. *Gaz. Nar.* 1904 nr 67-72. — L. PINIŃSKI. *Słowo* 1904 nr 77-81. — (w.) [J. WOLFF?]. *Tyg. Ilustr.* 1904 nr 18. — *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1904 nr 11. — W. DZIEDUSZYCKI. *Przegl. Pol.* 1905 t. 155 s. 321-327. — E. NIEWIADOMSKI. *Książka* 1905 s. 13-14. — zh. [Z. HERBERT]. *Twórczość* 1961 nr 2 s. 183-184.

Dwór w Ferrarze. H. C. [H. CEYSINGER]. *Tyg. Mąd i Powieści* 1907 nr 50. — A. DAROWSKI. *Kur. Warsz.* 1907 nr 123. — W. FILAR. *Słowo Pol.* 1907 nr 432. — K. HARTLEB. *Przew. Nauk. i Lit.* 1907 s. 1037-1043, 1159-1174. — W. JĄBLONOWSKI. *Gaz. Pol.* 1907 nr 15. — KL-. *Czas* 1907 dod. do nr 103. — M. OLSZEWSKI. *Krytyka* 1907 t. 2 s. 84-85. — X. P. [A. PECHNIK]. *Gaz. Kościelna* 1907 nr 44. — L. RYDEL. *Bibl. Warsz.* 1907 t. 2 s. 384-395. — A. SCHROEDER. *Nasz Kraj* 1907 t. 4 nr 14. — A. STRZELECKI. *Słowo* 1907 nr 102-103. — S. TARNOWSKI. *Przegl. Pol.* 1907 t. 164 s. 538-546. — A. WYSOCKI. *Gaz. Lw.* 1907 nr 87-91. — A. WYSOCKI. *Świat* 1907 nr 34; *Przegl. Społ. i Lit.* 1907 nr 82-86. — W. PROKESCH. *Nowa Reforma* 1908 nr 183. — A. SCHROEDER. *Polnische Post (Wiedeń)* 1908 nr 47-48. — H. GALLE. *Kur. Warsz.* 1909 nr 294. — F. KOPERA. *Kwart. Hist.* 1910 s. 622-625. — P. HULKA-LASKOWSKI. *Wiad. Lit.* 1930 nr 348. — L. POMIROWSKI. *Kur. Por.* 1930 nr 50. — R. *Kur. Lit.-Nauk.* 1930 nr 27 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — W. HULEWICZ. *Prosto z Mostu* 1938 nr 9 [wypowiedź ankietowa]. — k. [J. LOVELL]. *Życie Lit.* 1959 nr 3.

Rzym. Ludzie Odrodzenia. F. J. [F. JAWORSKI?]. *Kur. Lw.* 1909 nr 601. — K. KRÓLIŃSKI. *Słowo Pol.* 1909 nr 468. — H. MOŚCICKI. *Tyg. Ilustr.* 1909 nr 44. — A. SCHROEDER. *Gaz. Lw.* 1909 nr 268-272. — *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1909 nr 214. — I. BABA. *Przegl. Powsz.* 1910 t. 107 s. 245-259, 394-406 i odb. — W. JĄBLONOWSKI. *Książka* 1910 s. 62-63. — B. LEŚMIAN. *Lit. i Sztuka dod. Nowej Gaz.* 1910 nr 6-8; przedr. w książce: Szkice literackie. Oprac. J. Trznadel. W-wa 1959 s. 401-420. — A. SCHROEDER. *Kur. Warsz.* 1910 nr 58. — R. *Kur. Lit.-Nauk.* 1933 nr 24 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — M. CZERWIŃSKI. *Przegl. Kult.* 1958 nr 7. — A. GOŚCICKI. *Polonistyka* 1958 nr 2. — (j.l.) [J. LOVELL]. *Życie Lit.* 1958 nr 5.

Rzym. Ludzie Baroku. A. SCHROEDER, *Gaz. Lw.* 1912 nr 183-188. — A. SCHROEDER, *Tyg. Ilustr.* 1912 nr 39. — W. P. *Mysł Katol.* 1912 nr 46. — J. WILUSZ, *Słowo Pol.* 1912 nr 351, 353. — Z. G. *Tyg. Pol.* 1912 nr 5. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI, *Kur. Warsz.* 1933 nr 304. — A. GOŚCICKI, *Polonistyka* 1958 nr 2 s. 61-63. — J. GUZE, *Nowa Kultura* 1958 nr 16.

Rokoko we Włoszech. [E. CZEKAŁSKI], *Świat* 1915 nr 52. — Z. DĘBICKI, *Kur. Warsz.* 1915 nr 350. — W. J. [W. JABLONOWSKI], *Gaz. Por. 2 Grosze* 1916 nr 37. — W. JABLONOWSKI, *Tyg. Ilustr.* 1916 nr 11. — W. Pr. [W. PROKESCH], *Nowa Reforma* 1916 nr 161. — W. ŚMIAŁEK, *Mies. Katechetyczny i Wychow.* 1916 s. 440-442. — *Biesiada Lit.* 1916 t. 82 nr 3-7, 10-15.

Historie neapolitańskie. (adr.) *Głos* 1918 nr 66-67. — E. CZEKAŁSKI, *Romans i Powieść* dod. *Świata* 1918 nr 10. — Z. DĘBICKI, *Kur. Warsz.* 1918 nr 69. — W. JABLONOWSKI, *Tyg. Ilustr.* 1918 nr 25/26-27/28. — A. SCHROEDER, *Gaz. Lw.* 1918 nr 66-68, 73. — A. O. [T. SINKO], *Czas* 1918 nr 2. — P. HERRMANN, *Deutsche Literaturzeitung* 1919 szałty 754-758, 776-778. — K. S. FRYCZ, *Prosto z Mostu* 1936 nr 17. — J. MORAWSKI, *Nowa Książka* 1936 z. 6 s. 325-326. — M. B. [M. BOGUCA], *Mówią Wieki* 1959 nr 8 s. 40. — J. IWA-

SZKIEWICZ, *Życie Warszawy* 1959 nr 202. — Z. JURKIEWICZ, *Dookoła Świata* 1959 nr 288. — (c) [A. OLCHA], *Orka* 1959 nr 32.

Ostatni Waleczusze. Dr Z. M. [E. CZEKAŁSKI], *Romans i Powieść* dod. *Świata* 1920 nr 52. — E. HAECCKER, *Naprzód* 1920 nr 298-299. — W. Pr. [W. PROKESCH], *Nowa Reforma* 1920 nr 84. — T. S. [T. SINKO], *Czas* 1920 nr 295. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI, *Tyg. Ilustr.* 1921 nr 3. — F. HOESICK, *Kur. Warsz.* 1921 nr 6. — J. LECHOŃ, *Naród* 1921 nr 1. — St. Sk. [S. SKAŁSKI], *Poradnik Język.* 1921 nr 25-26 [tu: wykaz błędów językowych]. — K. TYSZKOWSKI, *Gaz. Wiecz.* 1921 nr 5801, 5803.

Z przeszłości naszej i obcej. A. H. *Kur. Por.* 1935 nr 41. — S. ESTREICHER, *Nowa Książka* 1935 z. 2 s. 78-79. — K. KOŹMIŃSKI, *Polska Zbrojnia* 1935 nr 41. — J. KRZYŻANOWSKI, *Roczn. Lit.* 1935 s. 249-250. — C. L. [C. LECHICKI], *Kur. Lit.-Nauk.* 1935 nr 43 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — K. MORAWSKI, *Prosto z Mostu* 1935 nr 11. — J. PUCIATA-PAWŁOWSKA, *Świat* 1935 nr 47. — R. *Kur. Lit.-Nauk.* 1935 nr 5 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — S. WASYLEWSKI, *Gaz. Pol.* 1935 nr 12. — *Pologne Littéraire* (W-wa) 1935 nr 111. — J. KRZYŻANOWSKI, *Ruch Lit.* 1936 nr 1 s. 19-20. — S. ESTREICHER, *Kwart. Hist.* 1938 s. 70-73.

CHMIEŁOWSKI PIOTR (1848—1904)

Pseud. i krypt.: CHM.; KROPKA; P. CH.; P. CHM.; WIENIAWA.

Krytyki i historyk literatury.

Ur. 9 lutego 1848 w Zawadyńcach na Podolu, syn Ignacego i Marianny z Węglowskich. Od 1860 uczył się w warszawskim gimnazjum realnym przekształconym w 1862 na filologiczne. W 1866 wstąpił do Szkoły Głównej na wydział filologiczno-historyczny, gdzie słuchał między innymi wykładów H. Struvego, A. Belcikowskiego i A. Tyszyńskiego. Po zamknięciu tejże szkoły (1869) jeszcze rok był studentem uniwersytetu rosyjskiego w Warszawie. Po uzyskaniu w 1870 stopnia magistra w zakresie filologii klasycznej pracował jako guwerner na wsi oraz nauczyciel domowy w Warszawie. Działalność krytycznoliteracką rozpoczął w 1867 jako współpracownik *Przeglądu Tygodniowego*, później (1868) także *Biblioteki Warszawskiej*. W 1873-1874 studiował na uniwersytecie w Lipsku, gdzie w kwietniu 1874 uzyskał stopień doktora filozofii. W tymże roku ożenił się z Marią Józefą Trzcińską. Po powrocie do Warszawy prócz publicystyki i pracy naukowej zajął się pracą nauczycielską w prywatnych pensjach oraz na tajnych kompletach domowych. W 1878 objął redakcję *Biblioteki Najcelniejszych Utworów Literatury Europejskiej*, od 1881 do 1897 redagował *Ateneum*. Brał udział w organizowaniu Kasy im. Mianowskiego i wszedł do pierwszego jej komitetu, który ukonstytuował się w 1881. W 1882 nie przyjął nominacji na docenta Uniwersytetu

Warszawskiego, ponieważ nie chciał wykładać po rosyjsku. W 1884-1887 pracował w Komitecie redakcyjnym *Złotej Przędzy Poetów i Prozaików Polskich* oraz wydawał teksty w wydawnictwach: *Arcydziela Polskich i Obcych Pisarzy* i *Czytelnia Polska*. Od 1893 był członkiem Akademii Umiejętności, a od 1895 honorowym członkiem Towarzystwa Czytelni Akademickiej we Lwowie. W 1896 był dwukrotnie więziony w Cytadeli. Jesienią 1897 opuścił Warszawę i osiedlił się w Zakopanem. W 1899 otrzymał nagrodę naukową im. Mianowskiego za pierwsze trzy tomy *Historii literatury polskiej*. Jesienią 1903 otrzymał katedrę historii literatury polskiej na Uniwersytecie Lwowskim. Był współredaktorem i jednym z najczynniejszych współpracowników *Wielkiej Encyklopedii Powszechnej Ilustrowanej*, *Poradnika dla Samouków*, *Encyklopedii Wychowawczej*. Zmarł 22 kwietnia 1904 we Lwowie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Geneza fantazji. Szkic psychologiczny. *Niwa* 1872 nr 15-23. Wyd. osob.: W-wa 1873. Zob. też Wyd. zbior. poz. 1 t. 1.

2. Niemoralność w literaturze. *Przeł. Tyg.* 1872 nr 1-2; przedr. w: *Pol. krytyka lit. (1800-1918). Materiały*. T. 3. W-wa 1959 s. 105-111. Zob. też Wyd. zbior. poz. 1 t. 1.

3. Utylitaryzm w literaturze. *Niwa* 1872 nr 18; przedr. w: *Publicystyka pozytywizmu pol.* Wypisy zestawil S. Kawyn. Lubl. 1946 s. 72-74 fragm.; *Publicystyka pozytywizmu*. Oprac.: E. Sawrymowicz i T. Wojeński. W-wa 1948 s. 66-78; R. Wroczyński: *Pozytywizm warszawski*. Zarys dziejów oraz wybór publicystyki i krytyki. W-wa 1948 s. 172-178 fragm.; *Publicystyka okresu pozytywizmu*. Oprac. T. Wojeński. Wr. 1953 s. 133-144. Zob. też Wyd. zbior. poz. 1 t. 1.

4. Artyści i artyzm. *Niwa* 1873 nr 40, 42-44, 46-47. Zob. też: poz. 19 S. I., Wyd. zbior. poz. 1 t. 1.

5. Kobiety Mickiewicza, Słowackiego i Krasińskiego. Studium literackie. W-wa 1873. Wyd. 2 pomnożone W-wa 1881; wyd. 3 popr. i pomnożone Kr. 1886; wyd. 4 popr. i powiększone Kr. 1895. Zob. też Wyd. zbior. poz. 2.

6. Co wychowanie z dziecka zrobić może i powinno? Wskazówki postępowania z dziećmi na doświadczeniu i nauce oparte. W-wa 1874. Wyd. 2[?] W-wa 1875; przedr. fragm. w: *Pedagogika pozytywizmu warsz.* Oprac. R. Wroczyński. Wr. 1958. Zob. też Wyd. zbior. poz. 2.

7. Die organischen Bedingungen der Entstehung des Willens. Eine physiologisch-psychologische Analyse. Lipsk 1874.

Rozprawa doktorska.

8. Zygmunt Kaczkowski. Jego życie i działalność literacka. *Niwa* 1876 t. 10 nr 45-48; przedr. w książce: *Nasi powieściopisarze*. S. I. Kr. 1887. (Zob. poz. 21). Wyd. osob.: Petersburg. 1898 *Życiorysy sławnych Polaków* 4.

9. Rousseau. W stuletnią rocznicę jego śmierci. W-wa 1878.

10. Poezja w wychowaniu. *Biesiada Lit.* 1880 nr 227-232. Wyd. osob. Wil. 1881; przedr. fragm.: *Pedagogika pozytywizmu warsz.* Oprac. R. Wroczyński. Wr. 1958; K. Kuliczowska: *Literatura dla dzieci i młodzieży w l. 1864-1914*. W-wa 1959. Wyd. 2 W-wa 1965. Zob. też Wyd. zbior. poz. 2.

11. Zarys literatury polskiej z ostatnich lat szesnastu. Wil. 1881. Red. zmien. i poszerz. zob. poz. 20, 28, 33; przedr. fragm.: S. Adamczewski: *Symposium*. Wybór prozaików polskich w dziewiętnastego i dwudziestego. Lw. 1926 s. 181-202. Zob. też. Wyd. zbior. poz. 1 t. 1.

12. Liberalizm i obskurantyzm na Litwie i Rusi (1815-1823). *Ateneum* 1883 t. 1 s. 72-102, 311-342, 389-418. t. 2 s. 144-181. Wyd. osob. z przedmową B. Chlebowskiego. W-wa 1898 *Bibl. Dziel Wyborowych* 21.

13. Odczyty Mickiewicza w Lozannie. *Wędrowiec* 1884 nr 13-27. Wyd. osob. W-wa 1884.

14. Powieść H. Sienkiewicza. [„Ogniem i mieczem”]. *Ateneum* 1884 t. 2 s. 359-383 i odb.

15. Autorki polskie w. XIX. Studium literacko-obyczajowe. S. I. W-wa [1885]. Zawartość: Słowo wstępne; Maria z ks. Czartoryskich księżna Wirtemberska. (*Ognisko Domowe* 1885 nr 25-32); Klementyna z Tańskich Hoffmanowa. (*Bibl. Warsz.* 1877 t. 4 s. 1-36, 220-260, 426-448. Por. poz. 30); Elżbieta z hr. Krasińskich Jaraczewska. (*Świt* 1884 nr 2-6); Entuzjastki od r. 1838 do 1850. (*Biesiada Lit.* 1877 nr 72-76); Narcyza Żmichowska. (*Kwart.*

Kłosoń 1877 t. 1 s. 156-242); Julia z Molińskich Wojkowska. (*Szait* 1884 nr 14-16); Eleonora Ziemiańska. (*Szait* 1884 nr 35-40); Ewa z Wendorfów Felinańska.

16. Adam Belcikowski. Wstęp do: A. Belcikowski: Ze studiów nad literaturą polską. Wyd. pamiątk. ku uczczeniu 25-letniej działalności literackiej. W-wa 1886 s. I—XXXII.

17. Adam Mickiewicz. Zarys biograficzno-literacki. T. 1-2. W-wa 1886. Wyd. nast.: Wyd. 2 popr. W-wa 1898; wyd. 3 popr. W-wa 1901.

18. Jak należy traktować utwory poezji ludowej w historii literatury polskiej. *Arch. do Dziejów Lit. i Oświaty w Polsce* t. 5 [ukazał się jako:] *Pam. Zjazdu hist.-lit. im. J. Kochanowskiego w Kr. Kr.* 1886 s. 36-40, 153-156, 164-166 i odb.

19. Studia i szkice z dziejów literatury polskiej. S. I-II. Kr. 1886. Wyd. nast.: Wyd. 2 S. I-II. Kr. 1889; wyd. 3 S. I. Kr. 1890 *Nowa Bibl. Uniwersalna*.

S. I: Artyści i artyzm. (Zob. poz. 4); Sobótka. Zestawienie dwu wieków i dwu indywidualności [Kochanowski — Goszczyński]. (*Tyg. Ilustr.* 1875 t. 1 s. 27-28, 44, 77, 91, 102-103, 123-124, 140-141, 153-154); Ostatnie lata życia Jana Kochanowskiego. (*Kłosoń* 1885 nr 1026); Zapomniany poemat Wacława Potockiego. (*Tyg. Ilustr.* 1881 t. 11 s. 275-277, 292-293, 307-308, 322-323); Epopeja z czasów saskich. (*Ateneum* 1883 t. 4 s. 152-173 pt. Sobieski w epopei z czasów saskich); Charakterystyka Ignacego Krasickiego. (*Niwa* 1879 t. 16 nr 109-116).

S. II: Pogląd na poezję polską w pierwszej połowie XIX stulecia. (Ogł. w: M. Carrière: Sztuka i literatura w XVIII i XIX w. Cz. 2. W-wa 1879 s. 271-330); Kazimierz Brodziński. (Powst. 1881-1886. W red. pierwotnej ogł.: *Enc. wychow.* T. 2 (1882) s. 284-319); Ballady Tomasza Zana. (*Tyg. Ilustr.* 1884 t. 3 s. 182-183, 198-199, 220-221); Juliusz Słowacki towarzyszykiem. (Pt. Ostatnie lata życia Juliusza Słowackiego. *Ateneum* 1877 t. 3 s. 643-660); Korespondencja Zygmunta Krasieńskiego. Cz. 1: Listy do K. Gasińskiego. (Pt. Zygmunta Krasieński pomiędzy r. 1829 a 1848. *Ateneum* 1882 t. 4 s. 432-469.) Cz. 2: Listy do Soltana. (*Kłosoń* 1884 nr 977-978, 980-981); Józef Bohdan Zaleski. (Pt. Poezje J. B. Zaleskiego. *Niwa* 1877 t. 12 s. 364-376, 437-444; pt. Wspomnienie pośmiertne. *Ateneum* 1886 t. 2 s. 197-203).

20. Zarys literatury polskiej z ostatnich lat dwudziestu. W-wa 1886. Zob. poz. 11.

21. Nasi powieściopisarze. Zarys literackie. [S. I]. Kr. 1887, S. II. W-wa 1895.

[S. I]: Józef Ignacy Kraszewski (*Książka jubileuszowa dla uczczenia ... J. I. Kraszewskiego*. W-wa 1880 s. 3-31); Michał Czajkowski. (Powst. 1876); Henryk hr. Rzewuski. (*Niwa* 1877 t. 12 s. 612-625, 701-709, 773-786, 801-818, 892-901, 1878 t. 13 s. 26-32, 131-144, 191-202, 267-275, 374-385, 435-442); Zygmunta Kaczkowski. (Powst.

1876-1886. Zob. poz. 8); Jan Zacharyasiewicz. (*Opiekun Domowy* 1873 s. 167, 173-174, 181-182, 190-191, 198); Teodor Tomasz Jeź (Zygmunt Milkowski). (*Ognisko. Książka zbior. dla uczczenia ... T. T. Jeża*. W-wa 1882 s. 1-47); Henryk Sienkiewicz. (Powst. 1872-1884).

S. II: Józef Korzeniowski. (Zob. poz. 24); Ludwik Sztjrmmer. (*Ateneum* 1890 t. 3 s. 389-424, t. 4. s. 105-127, 341-355, 443-471); Ignacy Maciejowski (Sewer). (Powst. 1894); Aleksander Głowacki (Bolesław Prus). (Powst. 1890-1894. Zob. Wyd. zbior. poz. 1 t. 2); Klemens Junosza. (*Ateneum* 1894 t. 1 s. 134-155); Mieczysław Bieńczyński (Czerneda). (Pt. Szkice Czernedy. *Ateneum* 1892 t. 1 s. 557-563); Debiuty powieściopisarskie z r. 1885. (Pt. Debiuty nowelistów. *Ateneum* 1886 t. 1 s. 128-149).

22. Estetyczno-krytyczne poglądy Adama Mickiewicza. Cz. 1-4. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 2 (1888) s. 3-34. R. 3 (1889) s. 3-40 i odb., R. 5 (1891) s. 3-42, R. 6 (1898) s. 161-183. Wyd. osob. całości Lw. 1898 pt. Estetyka Mickiewicza.

23. Józef Ignacy Kraszewski. Zarys historycznoliteracki. Kr. 1888.

24. Józef Korzeniowski. Charakterystyka pisarza i dzieł jego. *Tyg. Ilustr.* 1890 nr 21-26, 1891 nr 97-102, 104, 1892 nr 150-157; przedr. zob. poz. 21 S. II. Wyd. osob. z podtyt. *Jan życie i działalność literacka*. Zarys biograficzny. Petersburg. 1898 *Życiorysy sławnych Polaków* 3.

25. Przegląd najnowszych powieści. *Nowa Bibl. Rodz.* 1890 t. 6 s. 11-78 i odb.

26. Hipolit Taine. *Ateneum* 1893 t. 2 s. 400-428; przedr. jako wstęp do: H. Taine: *Filozofia sztuki*. W-wa 1896 s. V-XXXII. Zob. też Wyd. zbior. poz. 1 t. 1.

27. Współcześni poeci polscy. Szkice. Petersburg. 1895.

Zawartość: Przedmowa; Leonard Sowiński; Felician Falański; Bogumił Aspis; Adam Asnyk; Maria Konopnicka. (Zob. też Wyd. zbior. poz. 1 t. 2); Wiktor Gomulicki; Czesław Jankowski; Stanisław Grudziński; Włodzimierz Zagórski (Chochlik); Mikołaj Biernacki (M. Rodoc); Autor „Strof” [A. Kraushar]; Włodzimierz Wysocki; Kazimierz Gliński; Adam M-ski [Zofia Trzeszczyńska]; Przedwcześnie zmarli lub zmarowani; Mniej szczęśliwi; Próby epiczne; Najmłodszy.

28. Zarys najnowszej literatury polskiej 1865-1894. Kr. 1895. Zob. poz. 11.

29. Filozoficzne poglądy Mickiewicza *Przeł. Filoz.* 1897 s. 1-43, 1898 s. 1-71 i odb. W-wa 1899.

30. Klementyna z Tańskich Hoffmannowa. Zarys biograficzno-pedagogiczny. Petersburg. 1898. *Życiorysy Sławnych Polaków i Polek* 9. Por. poz. 15.

31. Nasza literatura dramatyczna. Szkice. T. 1-2. Petersb. 1898.

T. 1: Wstęp; Dialogi pobożne i dialogi szkolne (moralne); Mikołaj Rej i jego naśladowcy; Stan dramaturgii polskiej w drugiej połowie XVI stulecia; Jan Kochanowski; Szymon Szymonowicz jako dramatyk. (Pt. Szymon Szymonowicz jako dramaturg. *Kłosy* 1889 nr 1264-1265); Komedia rybałtowska (w. XVII); Komedia w drugiej połowie XVIII w.; Tragedia pseudoklasyczna (Alojzy Felicki); Aleksander Fredro; Józef Korzeniowski; Twórczość dramatyczna Juliusza Słowackiego. (*Bluszcz* 1897 nr 33-35, 37-38, 40); Stan dramatu i komedii od r. 1831 do 1863; Twórczość dramatyczna J. Szujskiego. (*Ateneum* 1897 t. 3 s. 6-33); Adam Bełcikowski. (Pt. Dramata i komedie Adama Bełcikowskiego. *Nowa Reforma* 1897 nr 225).

T. 2: Wincenty Rapacki; Bronisław Grabowski; Asnyk jako autor dramatyczny. (*Bluszcz* 1897 nr 9-12); Felician Faleński jako autor dramatyczny; Dramaty Kazimierza Glińskiego. (*Tyg. Ilustr.* 1893 s. 405-406, 421-422); Julian Lętowski (Książek); Aleksander Świętochowski (Władysław Okoński). (Zob. Wyd. zbior. poz. 1 t. 2); Początki naszej komedii społecznej. (Pt. Józef Narzymski. *Ateneum* 1897 t. 1 s. 527-552 oraz: pt. Dawniej i dziś. *Ateneum* 1896 t. 2 s. 370-385. Zob. też Wyd. zbior. poz. 1 t. 2); Kazimierz Zalewski. (*Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1894 nr 545-548); Edward Lubowski. (*Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1895 nr 52); Zygmunt Sarnecki. (*Ateneum* 1895 t. 2 s. 517-537); Władysław hr. Koziembrodzki; Jan Aleksander hr. Fredro; Józef Bliziński. (*Wiek* 1893 nr 102-104, 106-107, 110-111); Michał Bałucki jako komediopisarz. (*Ateneum* 1897 t. 2 s. 496-517); Młodzi; Udział kobiet w literaturze dramatycznej.

32. Tadeusz Czacki. Jego życie i działalność wychowawcza. Zarys biograficzny. Petersb. 1898 *Życiorysy Sławnych Polaków* 10.

33. Zarys najnowszej literatury polskiej 1864-1897. Kr. 1898. Zob. poz. 11.

34. Historia literatury polskiej. Z przedmową B. Chlebowskiego. T. 1-3. W-wa 1899, t. 4-6. W-wa 1900 *Bibl. Dzieł Wyborowych*. Wyd. nast.: wyd. 2 oprac. przez S. Kossowskiego pt. Historia literatury od czasów najdawniejszych do końca w. XIX [ukazał się tylko t. 1:] Od czasów najdawniejszych do wystąpienia Mickiewicza. Lw. [1914]; toż wyd. 3 Lw. 1931 *Wielka ilustr. hist. lit. pol.*

35. Metodyka historii literatury polskiej. W-wa 1899 *Dod. do Przegl. Pedag.* Zob. też Wyd. zbior. poz. 2; przedr. fragm. w: *Teoria badań lit. w Polsce*. Wypisy. Oprac. H. Markiewicz. T. 1. Kr. 1960 s. 104-145.

36. Henryk Sienkiewicz. Złoczów 1900 *Charakterystyki Lit. Pisarzy Pol.* 9. *Bibl. Powsz.* 427-428. Wyd. nast.: Wyd. 2 Złoczów [1902]; wyd. 3 Złoczów [1903]; Złoczów [1910]; Złoczów [ok. 1923].

37. Kazimierz Brodziński. Złoczów [1900] *Charakterystyki Lit. Pisarzy Pol.* 10. Wyd. 2 Złoczów [1903].

38. Henryk Sienkiewicz w oświetleniu krytycznym. Lw. 1901. Zob. też Wyd. zbior. poz. 1 t. 1.

39. Najnowsze prądy w poezji naszej. *Przew. Nauk. i Lit.* 1901 s. 228-243, 312-328, 386-402, 474-490, 562-578, 647-664. Wyd. osob. Lw. 1901. Wyd. nast.: wyd. 2 Lw. 1901 *Wiedza i Życie* R. 2 t. 6; wyd. 3 Lw. 1905.

40. Dramat polski doby najnowszej. *Słowo Pol.* 1902 nr 48-54 pt. Dramat polski z ostatniej doby. [Wstęp i rozdział I]. Wyd. osob. całości Lw. 1902. Zob. też Wyd. zbior. poz. 1 t. 2.

41. Dzieje krytyki literackiej w Polsce. Dla uczczenia 35-letniej działalności autora jako pisarza i pedagoga wyd. staraniem jego przyjaciół i kolegów z przedmową B. Chlebowskiego. W-wa 1902.

42. Stanisław Wyspiański. Powst. Zakopane 1901. Ogl. w: *Charakterystyki lit.* Lw. 1902 s. 103-180 *Wiedza i Życie* R. 2 t. 7. Zob. też Wyd. zbior. poz. 1 t. 2.

43. Ostatni z poetów polsko-lacińskich [Kniaźnin]. *Eos* 1903 s. 112-130 i odb.

44. Stylistyka polska wraz z nauką kompozycji pisarskiej. W-wa 1903. Zob. też Wyd. zbior. poz. 2.

45. Jan Kasprówicz. Próba charakterystyki. Brody 1904 *Bibl. Pisarzy Nowoczesnych*.

46. Krytyczno-porównawczy przegląd dziejów piśmiennictwa polskiego. T. 1-2. W-wa 1905.

T 1: Literatura staropolska.

T 2: Literatura polska nowożytna. Wyd. pośmiertne.

Rozprawy krytyczne i historycznoliterackie, prace edytorskie, recenzje umieszczal w czasopismach: *Arch. do Dziejów Lit. i Oświaty w Polsce* (1886), *Ateneum* (1876-1897, 1903, 1904; tu m. in.: Goethe. Zarys biograficzno-literacki. 1878 t. 1 s. 46-93, 491-523, t. 2 s. 285-321, 470-506; Listy z podróży A. E. Odyńca. 1878 t. 3 s. 549-578; Towiański i Mickiewicz. 1878 t. 1 s. 23-59; Młode siły. 1880 t. 1 s. 153-175, 318-332; Ze spuścizny po Gabrieli. 1888 t. 3 s. 13-35; Filozof w więzach reakcji (Trentowski). 1889 t. 2 s. 153-167, 345-372; „Homunkulus” poetyczne zwierciadło naszych czasów. 1889 t. 1 s. 121-138; Nowości

- historyczne A. Krechowieckiego. 1889 t. 4 s. 356-371; „Lalka” [B. Prusa]. 1890 t. 1 s. 471-483; Nowe fragmenty Juliusza Słowackiego. 1890 t. 2 s. 101-108; Choroba woli. „Bez dogmatu” powieść H. Sienkiewicza. 1891 t. 1 s. 166-182; Literatura dla ludu. 1891 t. 4 s. 551-568; Nowe szczegóły z życia i twórczości Mickiewicza. 1891 t. 2 s. 256-275; August Cieszkowski. 1894 t. 2 s. 130-146; Balzac i Juliusz Słowacki. 1897 t. 1 s. 334-344), *Bibl. Samokształcenia* (1904; tu: Natchnienie a nauka. S. 1-23, 51-71, 99-109), *Bibl. Warsz.* (1868-1872, 1876-1879, 1884, 1887), *Biesiada Lit.* (1876-1878, 1880-1883, 1886, 1898, 1900; tu m.in.: Bohaterowie i bohaterki w naszych powieściach historycznych. Szkic literacki. 1876 nr 41-43, 47, 48; Kłopoty wieszczca. Ustęp z życia Adama Mickiewicza (1839-1840). 1876 nr 18-21; Pierwsze utwory Adama Pługa. 1898 s. 446-448, 465-466), *Bluszcz* (1873, 1877, 1879-1880, 1897, 1899; tu m.in.: Dzieśieć lat z dziejów wychowania w Polsce XVI w. 1877 s. 65-67, 73-75, 81-82, 97-98, 105-106, 113-114; Improwizacje Deotymy. 1897 nr 20), *Bulletin Polonais* (Paryż 1904), *Dzien. Pol.* (1898-1899; tu m.in.: Wpływ wychowawczy pism Mickiewicza. Odczyt wygl. na walnym zgromadzeniu Tow. Nauczycieli Szkół Wyższych dn. 19 maja 1898 nr 149-153, 155-157, 160-163, 164, 166-167; toż *Muzeum* 1898 s. 367-403), *Dzien. Poz.* (1894, 1897, 1901), *Eos* (1903), *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* (1883-1884, 1886, 1889, 1894-1895; tu m.in.: Współcześni estetycy polscy — Włodzimierz Spasowicz. 1886 nr 165), *Gaz. Nar.* (1889, 1901), *Gaz. Pol.* (1875-1877, 1894-1898, 1901-1902), *Głos* (1898), *Ilustr. Pol.* (1903-1904), *Iris* (1899-1900; tu m.in. Emerson i Mickiewicz. 1899 s. 11-20), *Kłosy* (1881-1882, 1884-1885, 1887-1890), *Kraj* (1894), *Kronika Rodz.* (1868), *Krytyka* (1901-1903), *Książka* (1903-1904), *Kur. Codz.* (1883, 1885-1889, 1894-1904; tu m.in.: Teodor Tomasz Jeż. 1897 nr 310; „Życie i myśli Podfilipskiego” (Weyssenhoffa). 1898 nr 122; Z najnowszych powieści. Adolf Dygasiński: „Zajac”. 1899 nr 356; „Ludzie bezdomni”. 1900 nr 101), *Kur. Lv.* (1894, 1900, 1903; tu m.in. Indywidualizm a interesa gromadzkie (z odczytu o najnowszych prądach w literaturze polskiej). 1903 nr 342-343, 345, 347), *Kur. Pol.* (1889, 1899), *Kur. Warsz.* (1888, 1890, 1892-1897, 1901-1904; tu m.in. Jeszcze o subiektywizmie i subiektywistach. 1904 nr 2), *Kwart. Hist.* (1893, 1902), *Kwart. Kłosów* (1877-1878), *Monitor* (1895), *Muzeum* (1898), *Mysł* (1892), *Niwa* (1872-1880, 1885, 1895-1897; tu m.in.: Pozytywizm i pozytywści. 1873 nr 29; rubr. pt. Bibliografia informacyjna. 1874-1875; rubr. pt. Informacyjna kronika czasopism. 1874; Korespondencja Adama Mickiewicza. 1874 t. 6 s. 177-181, 241-247, 303-310, 403-406; Kremer i Taine o sztuce greckiej. 1875 t. 7 s. 149-156, 255-263; Nasi uczeni — Józef Kremer. 1875 t. 8 s. 169-214; Współczesne kierunki naukowe. Metafizyka i pozytywizm w Anglii. 1875 t. 8 s. 639-652, 740-747, 822-829; Teoria Darwina i językoznawstwo. 1876 t. 9 s. 122-138; rubr. pt. Nowości literackie. 1877; rubr. pt. Z dziedziny nauki i piśmiennictwa. 1877), *Nowa Bibl. Rodz.* (1890), *Nowa Reforma* (1894, 1897-1899, 1901-1904; tu m.in.: Subiektywizm w krytyce. 1903 nr 199-200; Indywidualizm, subiektywizm a oryginalność. 1903 nr 292-293), *Nowiny* (1878-1879, 1881-1882), *Ognisko Domowe* (1885), *Ogniwio* (1903), *Opiekun Domowy* (1871-1876; tu m.in. Z życia poetów — Adam Mickiewicz. (Życie salonowe). 1874 nr 26-31), *Pam. Lit.* (1902-1904; tu m.in. Znaczniejsze teorie dramatu w literaturze polskiej. 1902 s. 52-69, 570-611), *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* (1888-1891, 1898; tu m.in. Materiały do bibliografii Mickiewiczowskiej, 1898 s. 548-558), *Pogląd na Świat* (1900-1902; tu m.in. Salomon polski XVII w. [O S. H. Lubomirskim]. 1902 s. 204-223), *Prawda* (1884-1885, 1897-1899, 1901), *Przeł. Filoz.* (1897-1898, 1903-1904; tu m.in. Przyczynek do życiorysu i działalności Józefa Gołuchowskiego. 1903 s. 25-39, 127-137, 293-303), *Przeł. Kryt.* (1876), *Przeł. Lit.* (1896-1899), *Przeł. Pedag.* (1882), *Przeł. Poz.* (1894, 1896), *Przeł. Tyg.* (1867-1872; tu m.in.: W kwestii pracy kobiecej. 1869 s. 349-350, 357-358; Prasa periodyczna w Anglii. 1870 s. 141-142, 149-151, 166-167, 173-174, 181-182 [streszcz. broszury Holtzendorfa: Englands Presse. Berlin 1870]; Statystyka i moralność. 1871 s. 369-370, 377-378, 384-385, 404-405, 420-421, 429-430 [streszcz. broszury G. Schmollera: Über die Resultate der Bevölkerungs und Moral-Statistik. 1870]), *Przew. Nauk. i Lit.* (1898, 1901), *Przew. Nauk. i Lit. dod. Gaz. Tor.* (1904), *Reforma Szkolna* (1904), *Roczn. Pedag.* (1881-1883), *Roczn. Sosnowiecki* (1899), *Słowacký přehled* (Praga 1898-1899, 1902-1904), *Słowo* (1902), *Słowo Pol.* (1902-1904), *Ster* (1895-1896), *Szkola* (1888, 1903), *Świat* (Kr. 1890-1892; tu m.in.: Mickiewicz

członkiem Warszawskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. 1890 nr 13; Okruchy z korespondencji J. I. Kraszewskiego. 1891 nr 11), *Świat* (W-wa 1901), *Świt* (1884, 1886), *Tydzień dod. Kur. Lw.* (1894, 1896-1898, 1902-1903), *Tydzień Lit., Artyst., Nauk. i Społ.* (1874, 1878), *Tyg. Ilustr.* (1875-1876, 1878-1881, 1884-1889, 1890, 1892-1894, 1896-1897, 1901-1902; tu m. in.: O zadaniach dziennikarstwa naszego, 1876 nr 12-13; Towarzystwo Szubrawców, Jędrzej Śniadecki. Zarys obyczajowo-literacki. 1878 s. 19-20, 56-57, 75-76, 84-86, 107-108, 115-117, 132-133; Żywioł mieszczański w poezjach Mieczysława Romanowskiego. 1886 nr 171-173; Postacie kobiece w komediach Aleksandra Fredry. 1892 s. 234-235, 243-244, 262-263, 275, 291, 310-311; Literatka polska przed pół wiekiem [P. Wilkońska]. 1894 s. 210-211, 230, 250, 275, 291, 310-311; Co sądził Słowacki o „Konradzie Wallenrodzie”? 1894 nr 27), *Warsz. Roczn. Lit.* (1872, 1875, 1877-1878; tu m. in.: Pogląd ogólny na ruch umysłowy w 1874 r. w związku z rozwojem życia społecznego. 1875 s. 1-18), *Wędrowiec* (1884-1885, 1891-1897, 1900; tu rubr. pt. Poradnik dla kupujących książki. 1892-1895), *Wiek* (1893), *Zgoda* (Chicago 1900), *Życie* (W-wa 1887-1889; tu m. in. Historia w poezji. 1887 nr 1-3), *Życie* (Kr. 1898).

Ponadto w jednodniówkach i wydawnictwach zbiorowych: *Album artystyczne*. Kr. 1903, *Album biograficzne zasłużonych Polaków i Polek XIX w.* W-wa 1901-1903, *Charakterystyki lit.* Lw. 1902, *Charitas. Księga zbior.* Petersburg. 1894, *Dla bezdomnych dzieci. Jednodniówka*. Lw. 1902, *Dla pogorzalców*. W-wa 1885, *Dla Stryja*. Lw. 1886, *Enc. wychow.* W-wa 1901, 1904, *Grosz wdowi*. Lw. 1886, *Kalendarz dla panien*. W-wa 1876, *Kalendarz ilustr.* W-wa 1873, *Kalendarz na r. 1899*. Sosnowiec 1898, *Kalendarz wil.* [Wil.] 1882, *Kobieta współcz.* W-wa 1904 (tu: Udział kobiet w twórczości literackiej s. 47-74), W.M. Kozłowski: Co i jak czytać? W-wa 1902 (tu: Katalog celniejszych dzieł z zakresu literatury pięknej, krytyki i historii literatury polskiej s. 298-318). Wyd. nast. pt. Wybór książek. Co czytać? i z czego się uczyć? W-wa 1913, *Książka jubileuszowa dla uczczenia... J. I. Kraszewskiego*. W-wa 1880, *Księga jubileuszowa „Kur. Por.”* W-wa 1903, *Na pamiątkę czterdziestolecia Tow. „Bratniej Pomocy” Słuchaczy Politechniki we Lwo*. Lw. 1901, *Na powódzian. Książka zbior.* W-wa 1904, *Ognisko. Książka zbior. dla uczczenia... T. T. Jeża*. W-wa 1882, *Pamięci J. Korzeniowskiego*. Brody 1899, *Pam.*

III Zjazdu Historyków Pol. w Kr. Kr. 1900, *Pam. Zjazdu hist.-lit. im. J. Kochanowskiego w Kr. Kr.* 1886, *Pierwszy roczn. Kola Lit.-Artyst. we Lwo*. Lw. 1896, *Poradnik dla samouków*. Cz. 2. W-wa 1899, *Prawda. Książka zbior. dla uczczenia... A. Świętochowskiego*. Lw. 1899, *Rok Mickiewiczowski*. Lw. 1899, *Słowackiemu. Jednodniówka* Kr. [1904], *Światelko*. W-wa 1884 [1885?], *Upominek. Książka zbior. na cześć E. Orzeszkowej*. Kr. 1893, *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 1-30. W-wa 1890-1901, *Zakopianka. Jednodniówka*. Zakopane 1901, *Złota przędza poetów i prozaików pol.* T. 1-4. W-wa 1884-1887.

Przekłady

1. A. Dumas: Magdaleny pokutujące. *Przeł. Tyg.* 1869 s. 213-214, 221-223, 229-231.

2. H. Brugsch: O powstawaniu i rozwoju pisma. W-wa 1870 *Wiedza. Zbiór popularnych odczytów* 10.

3. H. Hettner: Historia literatury angielskiej od czasu przywrócenia królestwa aż do drugiej połowy osiemnastego stulecia (1660-1770). Przekład podług trzeciego wyd. niem. W-wa 1879 *Bibl. Najcelniejszych Utworów*.

Współtłum.: E. Grabowski.

4. H. Taine: Francja przed rewolucją. Według dziewiątego wyd. oryginału. W-wa 1881 *Bibl. Najcelniejszych Utworów*. (Ze wstępem).

Współtłum.: E. Grabowski.

5. J. W. Goethe: Wilhelm Meister. Obie części przełożył i wstępem poprzedził... W-wa 1893 *Bibl. Najcelniejszych Utworów*.

6. A. Mickiewicz: Rozprawa o Jakubie Boehmem. W-wa 1898.

7. J. Gołuchowski: Filozofia i życie. Pod red. H. Struwego. W-wa 1903. (Ze wstępem).

8. I. Kant: Krytyka czystego rozumu. Z dodaniem wstępu i objaśnień tłumacza oraz skorowidza nazwisk i wyrazów naukowych. W-wa 1904.

Rkps przekładu *Bibl. Jagiel.* akc. 282/60.

Prace edytorskie i przedmowy.

1. Książka do czytania dla dzieci. Ułożona i wstępem opatrzona. W-wa 1875. Zob. też *Wyd. zbior. poz.* 2.

2. N. Żmichowska: Kasia i Marynka. Z papierów po Gabrieli. W-wa 1879.

3. Dzieje literatury powszechnej z ilustracjami. W-wa 1880. (Z przedmową).
4. T. T. Jeż: Uskoki. W-wa 1881. Wyd. 2 W-wa 1882. (Z przedmową).
5. A. S. Naruszewicz: Wybór poezji z dołączeniem kilku pism prozą oraz listów. Wyd. popr. wg druków pierwotnych i opatrzone słowniczkiem archaizmów. W-wa 1882 *Bibl. Najcelniejszych Utwo-
rów*.
6. A. Morsztyn: Poezje oryginalne i tłumaczone. W-wa 1883 *Bibl. Najcel-
niejszych Utworów*.
7. J. Kochanowski: Pieśń świętojańska o Sobótce. W wydawn.: Jan Kochano-
wski: Dzieła wszystkie. Wyd. pomnikowe. T. 1. W-wa 1884 s. 332-353.
8. N. Żmichowska: Pisma. Z życiorysem skreślonym przez... Wyd. uskutecz-
nione staraniem redakcji *Bluszczu*. T. 1-5. W-wa 1885.
- Rkps z notami wydawcy *Bibl. Jagiel. sygn. 6425 III, sygn. 6428 IV*.
9. J. I. Kraszewski: Wybór pism. [T. 1-10]. W-wa 1885-1894 *Bibl. Naj-
celniejszych Utworów*.
- W opracowaniu krytycznym P. Chmielowskiego ukazały się tomy: 2, 3, 5, 6, 8-10. W t. 10 spis chronologiczny pism J. I. Kraszewskiego. Nie-
które tomy zostały wznowione w 1908.
10. Ł. Górnicki: Dzieła wszystkie. Pierwsze wyd. zbiór. przygotował do
druku R. Loewenfeld, wyd., wstępem i słowniczkiem archaizmów opatrzył...
T. 1-3. W-wa 1886 *Bibl. Najcelniejszych
Utworów*.
11. A. Mickiewicz: Poezje. Nowe uzupeł-
nienie wydanie ułożone przez... T. 1-3. W-wa
1886, t. 4. Kr. 1886.
- Wstęp: A. Mickiewicz w świetle najnowszej
krytyki. T. 1 s. 1-36. T. 4 zawiera utwory, które
nie mogły się ukazać w zaborze rosyjskim ze
względu na cenzurę carską.
12. A. Mickiewicz: Poezje. Nowe wyd.
z życiorysem skreślonym przez... T. 1-4.
W-wa 1888.
13. Sofokles: Tragedie. W-wa 1888.
14. Z. Krasieński: Dzieła. Z przed-
mową... T. 1-3. W-wa 1889-1890 *Bibl.
Dziel Wyborowych*.
15. Ostoja [J. Sawicka]: Nowele. Z
przedmową... W-wa 1890.
16. E. Orzeszkowa: Bene nati. Powieść
wiejska. Z przedmową... Petersburg. 1891.
17. G. Byron: Giaur. W: A. Mickie-
wicz: Dzieła T. 3. Lw. 1893 i odb.
18. G. Byron: Poemata. Poprzedzone
wstępem kryt. W-wa 1895 *Bibl. Naj-
celniejszych Utworów*.
19. Eschylus: Tragedie. W przekładzie
K. Kaszewskiego. Z przedmową. W-wa
1895 *Bibl. Najcelniejszych Utworów*.
20. Z. Kaczkowski: Kobieta w Polsce.
Studium historyczno-obyczajowe. T. 1-2.
Z przedmową i uwagami... Petersburg.
1895.
21. I. Maciejowski (Sewer): Zalotnica.
Nowele z przedmową... Lw. 1895.
22. Obraz literatury powszechnej w
streszczeniach i przykładach. T. 1-2.
W-wa 1895-1896.
Współwyd.: E. Grabowski.
23. L. Geiger: Odrodzenie i humanizm
we Włoszech i Niemczech. Ze wstępem...
W-wa 1896.
24. F. Karpiński: Pisma wierszem
i prozą. Ze wstępem... W-wa 1896 *Bibl.
Najcelniejszych Utworów*.
25. A. Mickiewicz: Poezje. Z życiorysem
autora skreślonym przez... Wyd.
jubileuszowe. T. 1-4. W-wa 1897. Wyd.
2 W-wa 1900; wyd. 3 W-wa 1902; wyd.
4 W-wa 1914.
26. F. Skarbek: Dzieje Księstwa War-
szawskiego. T. 1-3. W-wa 1897 *Bibl.
Dziel Wyborowych* 8-10.
27. J. Słowacki: Powieści poetyckie.
Z przedmową. W-wa 1897 *Bibl. Dziel
Wyborowych* 1.
28. J. Bliziński: Obrazki. Z przedmo-
wą... W-wa 1898.
29. I. Chodźko: Pamiętniki kwater-
mistrza. Ze wstępem i objaśnieniami... Kr. 1898.
30. J. Padalica [Z. Fisch]: Powieści
ukraińskie. Z przedmową... W-wa 1898.
31. A. Fredro: Komédie. Poprzedzone
wstępem... W-wa 1898 *Bibl. Najcelniej-
szych Utworów*.
32. K. Hoffmanowa: Wybór dzieł.
Wyd. jubileuszowe wstępem i objaśnie-
niami opatrzył... T. 1-6. Kr. 1898
Bibl. Dziel Wyborowych.
33. T. T. Jeż: Szandor Kowacz. T. 1-2.
W-wa 1898 *Bibl. Dziel Wyborowych*
48-49.
34. F. Karpiński: Pamiętnik. Z przed-
mową... W-wa 1898 *Bibl. Dziel Wybo-
rowych* 59.
35. Z. Krasieński: Irydion. W-wa 1898
Bibl. Dziel Wyborowych 25.

36. Obraz literatury polskiej w streszczeniach i celniejszych wyjątkach. T. 1-3. W-wa 1898.

37. A. Potocka: Pamiętniki. Z przedmową... T. 1-2. W-wa 1898 *Bibl. Dzieł Wyborowych* 32-33.

38. F. Skarbek: Pamiętniki Seglasy. Z przedmową... W-wa 1898 *Bibl. Dzieł Wyborowych* 37.

39. J. Słowacki: Beniowski. Z przedmową... W-wa 1898 *Bibl. Dzieł Wyborowych* 47.

40. J. Słowacki: Poemata. Z przedmową... W-wa 1898 *Bibl. Dzieł Wyborowych* 18.

41. F. Hoesick: Miłość w życiu Zygmunta Krasieńskiego. Z przedmową... T. 1-2. W-wa 1899 *Bibl. Dzieł Wyborowych* 71-72.

42. J. I. Kraszewski: Miód kasztelański. Komedia kontuszowa w 5 aktach. Z przedmową... Kijów 1899.

43. A. Mickiewicz: Poezje. Wyd. nowe, zupełne, ułożone, objaśnione i wstępem poprzedzone przez... T. 1-4. Kr. 1899. Wyd. 2 przejrzane i dopełnione Kr. 1910; wyd. 3 przejrzane i dopełnione Kr. 1914.

44. E. Orzeszkowa: Pisma. Ze wstępem... T. 1-4. W-wa 1899.

45. J. Słowacki: Pisma. Z przedmową... T. 1-4. W-wa 1899. Wyd. 2 W-wa 1900.

46. M. Rodziewiczówna: Szary proch. Z przedmową... Kr. 1900.

47. J. Słowacki: Poezje liryczne i gnomiczne. Z przedmową... W-wa 1900 *Bibl. Dzieł Wyborowych* 142.

48. A. Sygietyński: Drobiazgi. Z wstępem kryt. ... Lw. 1900. Wyd. 2 Lw. 1907; wyd. 3 Lw. 1914.

49. R. Zmorski: Pisma oryginalne i tłumaczone. W-wa 1900 *Bibl. Najcelniejszych Utworów*.

50. G. Zieliński: Poezje. Wyd. zupełne, poprzedzone życiorysem na podstawie listów skreślonym i oceną jego działalności przez... T. 1-2. Tor. 1901.

Rkps *Bibl. im. Zielińskich* w Płocku sygn. 362.

51. J. I. Kraszewski: Budnik. Obrazek. Oprac. dla użytku szkolnego... Brody 1902. Wyd. 2 Brody 1908 *Arcydziela Pol. i Obcych Pisarzy* 15.

52. A. Mickiewicz: Pan Tadeusz. Komentarz do tekstu w wydawn. *Macierzy*

Pol. Oprac. dla użytku szkolnego... Brody 1902 *Arcydziela Pol. i Obcych Pisarzy* 8.

53. Z. Krasieński: Nieboska komedia. Oprac. dla użytku szkolnego... Brody 1902 *Arcydziela Pol. i Obcych Pisarzy* 6.

54. J. Słowacki: Lilla Weneda. Tragedia w 5 aktach. Oprac. dla użytku szkolnego... Brody 1902 *Arcydziela Pol. i Obcych Pisarzy* 3.

55. Sofokles: Antygona. Oprac. dla użytku szkolnego... Brody 1902 *Arcydziela Pol. i Obcych Pisarzy* 14. Wyd. 2 Brody 1906.

56. W. Szekspir: Hamlet, król duński. Oprac. dla użytku szkolnego... Brody 1902 *Arcydziela Pol. i Obcych Pisarzy* 11/12.

57. G. Byron: Giaur. Ułamki powieści tureckiej. Oprac. dla użytku szkolnego... Brody 1903.

58. K. Brodziński: O klasyczności i romantyczności tudzież o duchu poezji polskiej. Oprac. dla użytku szkolnego... Brody 1903 *Arcydziela Pol. i Obcych Pisarzy* 23. Wyd. nast. Brody 1904.

59. M. Gogol: Obrazki z życia. Oprac. dla użytku szkolnego... Brody 1903.

60. J. Słowacki: Trzy poemata. Oprac. dla użytku szkolnego... Brody 1903 *Arcydziela Pol. i Obcych Pisarzy* 17. Wyd. 2 Brody 1909.

61. A. Tyszyński: Pisma krytyczne staraniem rodziny ogłoszone drukiem. Zebrał, ułożył i zarysem biogr.-lit. poprzedził... T. 1-2. Kr. 1904.

62. F. Schiller: Maria Stuart. Oprac. dla użytku szkolnego... Brody 1905 *Arcydziela Pol. i Obcych Pisarzy* 31/32.

Wydania zbiorowe

1. Pisma krytycznoliterackie. Oprac. H. Markiewicz. T. 1-2. W-wa 1961.

T. 1: Pisma programowe i teoretyczne: Nie-moralność w literaturze. (Zob. Twórczość poz. 2); Utylizaryzm w literaturze. (Zob. Twórczość poz. 3); Geniusze i masy. (*Nisza* 1872 nr 23); Geneza fantazji. (Tu: fragm. Zob. Twórczość poz. 1); Artysta i artysta. (Zob. Twórczość poz. 4); Hipolit Taine. (Zob. Twórczość poz. 26); Subiektywizm w krytyce. (*Prawda* 1898 nr 4-5 rec. pracy: I. Matuszewski: Swoi i obcy); Spółczenie psychologiczne w badaniach historycznoliterackich. (W: *Pam. III Zjazdu Historyków Pol. w Kr.* Kr. 1900 s. 1-6); Krytyka najnowszych prądów w literaturze polskiej. (*Kur. Codz.* 1903 nr 310-312); Z rozmyślań krytyka. (W: *Słowackiemu. Jednośniówka.* Kr. [1904] s. 102-104); Jeszcze o celu w sztuce. Z powodu książki I. Matuszewskiego „Twórczość i twórcy”. (*Pam. Lit.* R. 3

(1904) s. 1-9); Literatura okresu pozytywizmu i realizmu. I: Pozytywizm warszawski i jego przeciwnicy. (Tu: fragm. Zob. Twórczość poz. 11); Ostatnie dziesięciolecie literatury naszej. Odczyt wygl. na zjeździe literatów i dziennikarzy we Lw. (Kur. Lw. 1894 nr 200-201); Powieści pani Elizy Orzeszko. (Przeł. Tyg. 1870 nr 1); „Z różnych sfer”. (Ateneum 1880 t. 1 s. 318-332); Powieści ludowe Elizy Orzeszkowej. (Świat 1891 nr 19-20); Powieści społeczne Elizy Orzeszkowej. (Świat 1892 nr 1-4); Świeży zwrot w powieściach Elizy Orzeszkowej. (Ateneum 1896 t. 1 s. 539-564); Nowele Orzeszkowej. (Kur. Codz. 1898 nr 81); „Argonauci”. (Kur. Codz. 1900 nr 126); Henryk Sienkiewicz. (Zob. Twórczość poz. 38).

T. 2: Literatura okresu pozytywizmu i realizmu. II: Aleksander Głowacki (Bolesław Prus). (Zob. Twórczość poz. 21 S. II); Bolesław Prus o Egipcie. (Ateneum 1897 t. 2 s. 157-172); Aleksander Świętochowski (Władysław Okoński). (Zob. Twórczość poz. 31 t. 2); „Duchy” Świętochowskiego. (Tu: fragm. Zob. Twórczość poz. 40); Maria Konopnicka. (Zob. Twórczość poz. 27); IV seria poezji Konopnickiej. (Kur. Warsz. 1896 nr 30); Nowele Marii Konopnickiej. (Ateneum 1903 t. 1 s. 5-24); Dawniej i dziś. (Zob. Twórczość poz. 31 t. 2); Literatura okresu modernizmu: Naturalizm i najświeższe kierunki artystyczne. (W: Upominek. Książka zbior. na cześć E. Orzeszkowej, Kr. 1893 s. 169-171); Indywidualizm modernistyczny. (Iris 1900 nr 10-11); Stanisław Przybyszewski. (Tu: fragm. Zob. Twórczość poz. 40); Najnowsze poezje Jana Kasprzycy. (Pogląd na Świat 1902 s. 386-398); Stanisław Wyspiański. (Zob. Twórczość poz. 42); „Wyzwolenie” Wyspiańskiego. (Nowa Reforma 1903 nr 35-37); Władysław Reymont. (Kur. Codz. 1897 nr 243 pt. Z najnowszych powieści); „Ludzie bezdomni”. (Kur. Codz. 1900 nr 101); „Popioły”. Powieść Stefana Żeromskiego. (Słowo Pol. 1904 nr 18-20, 22); W. Feldman o literaturze polskiej najnowszej. (Krytyka 1902 z. 7-8); „Chimera”. (Pam. Lit. R. 3 (1904) z. 2 s. 330-340).

2. Prace z metodyki literatury i stylistyki. Wybór. Oprac. i wstępem opatrzył K. Łausz. W-wa 1961.

Zawartość: O program oświatowo-wychowawczy pozytywizmu polskiego: Dom i szkoła (Opiekun Domowy 1872 nr 21); Co wychowanie z dziecka zrobić może i powinno? (Tu: fragm. Zob. Twórczość poz. 6); Kobiety Mickiewicza Słowackiego i Krasińskiego. (Tu: fragm. Zob. Twórczość poz. 5); Z zagadnień metodycznych: Recenzje książek dla dzieci i młodzieży. (Bibl. Warsz. 1868 t. 1 s. 133, t. 3 s. 491); Czytanie arcydzieł. (Opiekun Domowy 1873 nr 51); Książka do czytania dla dzieci. (Tu: fragm. wstępu. Zob. Prace edyt. poz. 1); Poezja w wychowaniu. (Zob. Twórczość poz. 10); Metodyka historii literatury polskiej. (Zob. Twórczość poz. 35); Popularyzowanie historii literatury polskiej. (Książka 1904 s. 1-5); Stylistyka polska. (Tu: fragm. Zob. Twórczość poz. 44).

Listy i materiały

1. Do A. Świętochowskiego 27 listów z 1869-1871. Rkps Ossol. sygn. 4810/I.

2. Do J. I. Kraszewskiego 2 listy z 1872-1874. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6491 IV t. 31.

3. Do F. Rybarskiego listy z 1872-1896. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 1949/9.

4. Do L. Germana 5 listów z 1880-1881. Rkps. Ossol. sygn. 6412/I.

5. Do A. Sygietyńskiego 51 listów z 1880-1904. Rkps Ossol. sygn. 12738, 12815. Ogl. Korespondencja Antoniego Sygietyńskiego i Piotra Chmielowskiego. Oprac., wstęp i komentarz E. Kiernicki. Wr. 1963.

6. Do A. Tretiaka z 1880. Rkps. Ossol. sygn. 12034/III.

7. Do F. Faleńskiego 3 listy z 1881-1888. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5902.

8. Do W. Kętrzyńskiego 4 listy z 1881-1889. Rkps Ossol. sygn. 6207/III.

9. Do B. Limanowskiego 2 listy z 1881-1886. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6872/III.

10. Do M. Pawlikowskiego z 1881. Ogl. *Miscellanea Lit.* 1957 s. 258-259.

11. Do T. Wierzbowskiego 6 listów z 1881-1882. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 1881 t. 5-6.

12. Do nieznanego adresata z 1881. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5993.

13. Do W. Bełzy 18 listów z 1883-1903. Rkps Ossol. sygn. 12648/II.

14. Do H. Struwego 65 listów i kartek z 1883-1904. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 2/1960.

15. Do E. Majewskiego z 1884. Rkps Bibl. Miejska w Bydż. sygn. 402.

16. Do J. Kasprzycy 6 listów z 1885-1894. Rkps Ossol. sygn. 6439/I.

17. Do W. Maleszewskiego z 1885. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7054.

18. Do W. Nałkowskiego listy z 1885-1889. Ogl. R. Rosiak. *Kamena* 1959 nr 8/9.

19. Do I. Zbiegniewskiej 4 listy z 1886-1897. Rkps Ossol. sygn. 4805/I.

20. Do Z. Sarneckiego 4 listy z 1887-1903. Rkps. Bibl. Jagiel. Koresp. Sarneckiego sygn. 6713 III.

21. Do A. B. Brzostowskiego 2 listy z 1890. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 48.

22. Do I. Maciejewskiego 3 listy z 1890-1895. Rkps Ossol. sygn. 12232/II.

23. Do redakcji *Kwart. Hist.* we Lwowie 2 listy z 1891. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2808.
24. Do O. Balzera 4 listy z 1892-1893. Rkps Ossol. sygn. 7700/II.
25. Do W. Przyborowskiego z 1892. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6994 III.
26. Do W. Szukiewicza 3 listy z 1892-1895. Rkps Ossol. sygn. 7194/II.
27. Do nieznanego adresata listy z 1892 i b. d. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory Dynowskich.
28. Do A. Rembowskiego 2 listy z 1893. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 469.
29. Do Z. Wolskiego 5 listów z 1894-1897. Rkps Bibl. Publ. W-wy.
30. Do B. Wysloucha 2 listy z 1894-1897. Rkps. Ossol. sygn. 7176/II.
31. Do M. Offmańskiego 3 listy z 1895-1901. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2734.
32. Do O. Balzera 3 listy z 1896. Rkps Ossol. sygn. 7664/II.
33. Do F. Hoesicka 13 listów z 1896-1904. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7120.
34. Do W. Orkana z 1897. Rkps Bibl. Jagiel. Koresp. W. Orkana sygn. 8607.
35. Do E. Orzeszkowej 2 listy z 1897. Ogl. w: E. Orzeszkowa: Listy zebrane. T. 2. Wr. 1955 s. 361-362.
36. Do J. Baudouina de Courtenay z 1898. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5748.
37. Do L. Dziamy 2 listy z 1898-1903. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7018.
38. Do W. Feldmana 4 listy z 1898-1903. Rkps Ossol. sygn. 12278/II.
39. Do F. Hoesicka 2 listy z 1898-1900. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7264.
40. Do I. Chrzanowskiego 4 listy z 1899-1904. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7208.
41. Do J. Karłowicza z 1899. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory Dynowskich.
42. Do L. Bernackiego 4 listy z 1901-1902. Rkps Ossol. sygn. 7031/II.
43. Do W. Olechnowiczowej 4 listy z 1902. Rkps Bibl. Łopacińskich w Lubl. sygn. 1361. Ogl. L. Kamykowski. *Ruch Lit.* 1933 s. 20-21.
44. Do L. Pierzchały [?] 2 listy z 1903. Rkps Ossol. sygn. 12034/III.
45. Do H. Struwego kartka z 1903. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 281/60.
46. Do I. Chrzanowskiego b. d. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7208/II.
47. Do I. Franki 3 listy b. d. Rkps Arch. Lit. w Kijowie.
48. Do O. Kolberga 2 listy. Rkps Bibl. PAN w Kr., dawna sygn. PAU 2185.
49. Do H. Łopacińskiego. Rkps Bibl. PAN w Kr., dawna sygn. PAU 2273.
50. Do A. Walickiego b. d. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2974.
51. Do A. Walickiej b. d. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2980.
52. Od A. Świętochowskiego 12 listów z 1870-1871. Rkps Ossol. sygn. 4810/I.
53. Od A. Sygietyńskiego 64 listy z 1880-1904. Rkps Ossol. sygn. 4811/I. Ogl. Korespondencja Antoniego Sygietyńskiego i Piotra Chmielowskiego. Oprac. wstęp i komentarz E. Kiernicki. Wr. 1963.
54. Od różnych osób 182 listy z 1881-1904. Rkps Ossol. sygn. 4812/I. Tu: od J. Bołoz-Antoniewicz z 1889; J. Baudouina de Courtenay z 1881; A. Belcikowskiego 20 listów z 1881-1901; H. Biegeleisena 17 listów z 1882-1897; I. Chrzanowskiego 3 listy z 1899-1903; W. Feldmana 5 listów z 1889-1902 i b. d.; F. Hoesicka 10 listów z 1893-1902 i b. d.; J. Kallenbacha 4 listy z 1886-1891 i b. d.; J. Karłowicza z 1883; I. Kopernickiego 17 listów z 1883-1890; J. Kotarbińskiego 2 listy b. d.; A. Krechowickiego z 1895; Z. Miłkowskiego 2 listy z 1892-1903; F. Ochimowskiego z 1873; R. Pilata 24 listy z 1887-1897 i b. d.; E. Porębowicza 6 listów z 1882-1895; B. Rejchmana 30 listów z 1870-1878 i b. d.; K. Rosinkiewicz z 1892-1894; W. Spasowicza 5 listów z 1881-1897; H. Struwego 27 listów z 1889-1904.
55. Od K. Tetmajera 7 listów z 1889-1896. Ogl. J. Detko: Listy młodego Tetmajera do P. Chmielowskiego. *Twórczość* 1965 nr 12. Rkps Bibl. Nauk. Lw. Arch. Tomasika.
56. Od J. Kasprowicza z 1893. Rkps Bibl. Miejska w Bydż. sygn. 1422.
57. Od W. Feldmana [?] z 1897. Rkps Ossol. sygn. 12035/II.
58. Od H. Struwego z 1903. Rkps Ossol. sygn. 12042/III.
- 58a. Od różnych osób i instytucji 9 listów z ok. 1903. Rkps Muzeum Tatrzańskie w Zakopanem sygn. 162.
59. Artykuł do „Ziarna” z 1880. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory W. Górskiego.

60. Zapomniana rocznica (art. w stulecie śmierci Bohomolca, 1884). Rkps Bibl. Lopacińskich w Lubl. sygn. 1360.

61. Aforyzm. Rkps Ossol. sygn. 12034/III.

62. W zbiorach Biblioteki Muzeum Narodowego Polskiego w Raperswilu znajdowały się: Do A. Rządewskiego listy z 1881-1884. Sygn. 1937; Do T. T. Jeża 13 listów z 1881-1903. Sygn. 2040; Do drukarni W. Anczyca z 1894. Sygn. 1930; Do W. Gasztowta 2 listy z 1898, 1900. Sygn. 1982; Do Muzeum Narodowego Polskiego w Raperswilu 3 listy z 1898, 1901, 1903. Sygn. 2288, 2289; Do Komitetu uroczystości Mickiewiczowskiej w Lozannie z 1898. Sygn. 1605; Do Zarządu Zjednoczenia Towarzystw Młodzieży Polskiej Za Granicą z 1899. Sygn. 2086; Papiery Komitetu obchodu jubileuszowego T. T. Jeża w Genewie 1883-1884. Sygn. 2089.

Bibliografię prac podaje J. Świerżowicz: Bibliografia prac Piotra Chmielowskiego (w 30 rocznicę zgonu 1904-1934). Trzemeszno 1933. Uzupełnienie: G. Korbut: Uzupełnienia „Bibliografii prac Piotra Chmielowskiego”. *Ruch Lit.* 1934 s. 217-218; W. Hahn: Przyczynki do bibliografii prac P. Chmielowskiego. *Pam. Lit. R.* 31 (1934) s. 532-537. Wyd. 2 uzupeł. „Bibliografii” w: Piotr Chmielowski: Pisma krytycznoliterackie. Oprac. H. Markiewicz. T. 2. W-wa 1961 s. 349-452.

OPRACOWANIA

A. KIRKOR: Do redakcji *Niwy*. *Niwa* 1875 nr 3. — E. ORZESZKOWA: List otwarty do Pana Walerego Przyborowskiego. *Kur. Codz.* 1881 nr 176. — *Kur. Codz.* 1882 nr 237. [O P. Chmielowskim jako red. „Ateneum”].

(Sprawa docentury na Uniw. Warsz.) *Kur. Por.* 1881 nr 81, 177. — *Echo* 1882 nr 112. — *Kur. Codz.* 1882 nr 62. — *Kur. Por.* 1882 nr 8, 274. — *Tyg. Ilustr.* 1882 nr 326, 335.

A. G. BEM. *Kur. Codz.* 1882 nr 5. — G. U. [G. UZIĘBŁO]: Wawrzyn kobiecy. *Kur. Codz.* 1883 nr 286. — J. KOTARBIŃSKI: *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1885 nr 115-116. — J. KOTARBIŃSKI: Działalność literacka P. Chmielowskiego. *Kraj* 1885 nr 37. — POSEŁ PRAWDY [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]. *Prawda* 1885 nr 38. — Szkoła krytyczna p. P. Chmielowskiego. *Kronika Rodz.* 1885 nr 15. — H. B. [H. BIEGELEISEN]. *Prawda* 1886 nr 16-19. — KAMIENNY [J. JELEŃSKI]: Na posterunku.

Rola 1886 nr 2. — POSEŁ PRAWDY [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]. *Prawda* 1886 nr 1. — Sg. [A. SYGIETŃSKI]: Z wędrówki. *Wędrowiec* 1887 nr 1. — Tragedia Sofoklesa. *Kur. Por.* 1889 nr 98. — *Kur. Por.* 1890 nr 143, 244. — POSEŁ PRAWDY [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]. *Prawda* 1891 nr 26. — W. KOROTYŃSKI. *Kur. Codz.* 1892 nr 336. — J. KOTARBIŃSKI. *Tyg. Ilustr.* 1892 nr 155. — A. A. KRYŃSKI. *Wędrowiec* 1892 nr 48. — S. K. [S. KRZEMIŃSKI]. *Bluszcz* 1892 nr 1-2. — W. PROKESCH: Z powodu dwudziestopięcioletnia pracy pisarskiej. *Nowa Reforma* 1892 nr 296 i odb. — POSEŁ PRAWDY [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]. *Prawda* 1892 nr 49. — (x). *Głos* 1892 nr 29. — *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1892 nr 480. — *Kur. Pol.* (Kr.) 1892 nr 334. — *Kur. Por.* 1892 nr 338. — *Myśl* 1892 nr 22-23. — *Tyg. Mód i Powieści* 1892 nr 50. — F. ŁAGOWSKI. *Przegl. Pedag.* 1893 s. 19-20. — K. J. NITMAN: Dwa jubileusze literackie. *Świat* (Kr.) 1893 nr 1-3. — W. *Myśl* 1893 nr okazowy z 20 stycznia. — *Roczn. AU w Kr.* 1893/1894 s. 20-21. — W. GOMULICKI: Książka i dziennik. *Kraj* 1895 nr 46. — J. TOKARZEWICZ: Nasza krytyka współczesna. *Prawda* 1895 nr 28, 30-31. — *Przegl. Poz.* 1895 nr 26. — A. GRUSZECKI: Portrety literackie. P. Chmielowski. *Przegl. Tyg.* 1896 nr 8-10. — H. S.: P. Chmielowski jako krytyk literacki. *Rola* 1896 nr 16-18. — [W. PRZYBOROWSKI]: Z pamiętnika eks-dziennikarza. *Niwa* 1896 nr 49. — (wl) [L. WŁODEK]: Stosunek „Słowa” do p. Chmielowskiego. *Głos* 1896 nr 16.

(Aresztowanie:) (f.) [W. FELDMAN]. *Dzien. Kr.* 1896 nr 141. — *Dzien. Kr.* 1896 nr 138, 142. — *Gaz. Nar.* 1896 nr 179-180. — *Kur. Lw.* 1896 nr 179. — *Nowa Reforma* 1896 nr 143. — *Gaz. Lw.* 1897 nr 82.

EKS-DZIENNIKARZ [W. PRZYBOROWSKI]: Stara i młoda prasa. Petersburg. 1897 s. 54-55. — B. CHLEBOWSKI: Przedmowa do: P. Chmielowski: Historia literatury polskiej. W-wa 1899. — K. KORWIN-PIOTROWSKI: Prasa polska na przełomie dwóch stuleci. *Tyg. Pol.* 1900 nr 51. — Z. KOŚCIECZA: Z końcem wieku. Ze wspomnień dziennikarza. *Rola* 1900 nr 48-49, 1901 nr 6, 7, 11. — B. LUTOMSKI: *Ateneum* 1900 t. 1 s. 244-246. — *Kraj* 1900 nr 50. — M. SYNORADZKI. *Przyj. Dzieci* 1901 nr 9. — K. WARSKI: O kandydaturze profesorskiej P. Chmielowskiego słów kilka. *Rola* 1901 nr 25. — Kandydatura prof. Chmielowskiego. *Gaz. Pol.* 1901 nr 295. — a [A. BIENKOWSKI]: Prelekcje Chmielowskiego. *Tyg. Ilustr.* 1902 nr 7. — B. CHLEBOWSKI: Chmie-

łowski jako krytyk. Wstęp do: P. Chmielowski: Dzieje krytyki literackiej w Polsce. W-wa 1902; przedr.: Pisma. T. 4. W-wa 1912 s. 280-298. — F. H.: P. Chmielowski w Tarnowie. *Pogoń* (Tarnów) 1902 nr 6.

(Nominacja na profesora Uniw. Lw.): *Fg. Z. Kur. Codz.* 1902 nr 307. — *Przedświt* 1902 nr 30. — M. [I. MATUSZEWSKI]. *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 46. — *Dzien. Pol.* 1903 nr 511. — *Dzien. Poz.* 1903 nr 255. — *Kur. Lw.* 1903 nr 281-282, 307, 310, 312, 318. — *Książka* 1903 nr 10. — *Ogniw* 1903 nr 43. — *Zgoda* (Chicago) 1903 nr 45.

M. KAWCZYŃSKI: Jeszcze o folklorze i historii literatury. *Kr.* 1903. — ALBERTUS. *Kraj* 1904 nr 6.

(Nekrologi i wspomnienia pośmiertne): A. Z. *Praca* 1904 nr 27; L. BIELECKI [L. BELMONT]. *Kraj* 1904 nr 17; A. BRÜCKNER. *Kwart. Hist.* 1904 s. 403-409; S. BRZOZOWSKI. *Głos* 1904 nr 18; przedr. w książkach: Współczesna krytyka literacka w Polsce. Stanisławów [1907]; Pisma. T. 6. W-wa 1936; B. CHLEBOWSKI. *Książka* 1904 nr 5; I. CHRZANOWSKI. *Kur. Warsz.* 1904 nr 121-122; przedr. w książce: Wśród zagadnień, książek i ludzi. Lw. 1922 s. 459-476; J. CIEMBRONIEWICZ: P. Chmielowski jako pedagog. *Rodzina i Szkoła* 1904 nr 7-10; A. Č. [A. ČERNÝ]. *Slovanský přehled* (Praga) 1904 s. 375-376; Z. DĘBICKI: Ze wspomnień o P. Chmielowskim. *Gaz. Pol.* 1904 nr 117; M. D. [M. DOBRZAŃSKI]. *Tydzien* (Piotrków) 1904 nr 18; KAZ. EHR. [K. EHRENBERG]. *Wiek Ilustr.* 1904 nr 112; W. FELDMAN: P. Chmielowski. Kartka z dziejów naszej krytyki literackiej. *Ogniw* 1904 nr 23-24, 26-28; przedr. w książce: Współczesna krytyka literacka w Polsce. Lw. 1905 s. 77-119; H. GALLE. *Gaz. Pol.* 1904 nr 11; S. GĘBARSKI. *Przyj. Dzieci* 1904 nr 18; B. GUBRYNOWICZ. *Gaz. Nar.* 1904 nr 47; H. O. *Czytelnia dla Wszystkich* 1904 nr 17; JEDEN ZE SŁUCHACZY. *Niwa Pol.* 1904 nr 18; K-ny [J. JELEŃSKI]. *Rola* 1904 nr 18; T. TESKE-CHOŃSKI. *Bhuszcz* 1904 nr 18; T. T. JEŻ. *Słowo Pol.* 1904 nr 240; K. KRÓL: P. Chmielowski jako pisarz pedagogiczny. *Przeł. Pedag.* 1904 s. 113-115; A. A. KRYŃSKI. *Gomec Por. i Wiecz.* 1904 nr 223; J. LORENTOWICZ. *Ilustracja Pol.* 1904 nr 17; J. LORENTOWICZ: P. Chmielowski jako krytyk. Kilka uogólnień. *Kur. Codz.* 1904 nr 113; W. J. ŁOWICKI. *Wędrowiec* 1904 nr 19; M. B. MIES. *Pedag.* 1904 s. 65-68; SĘP Z WARSZAWY [W. MALESZEWSKI]: Pozytywizm Chmielowskiego. *Biesiada Lit.* 1904 nr 19; M. MALINOWSKI.

Zorza 1904 nr 18; I. MATUSZEWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1904 nr 18; przedr.: Pisma. T. 1. W-wa 1925; Z pism... T. 1: O sztuce i krytyce. W-wa 1965 s. 249-251; Z. MORAWSKI. *Wieczory Rodz.* 1904 nr 19; M. OFFMAŃSKI. *Biesiada Lit.* 1904 nr 18; P. *Kur. Codz.* 1904 nr 112; T. PINI. *Muzeum* 1904 s. 557-571 i odb. [Rec.: I. Chrzanowski. *Książka* 1904 nr 10]; T. PINI: Chmielowski a katedra literatury polskiej na Uniwersytecie Warszawskim. *Tydzien* dod. *Kur. Lw.* 1904 nr 48-49; [S. POSNER]: Epitafium. *Ogniw* 1904 nr 18; W. PROKESCH: Z życia i działalności P. Chmielowskiego. *Nowa Reforma* 1904 nr 94; Q. *Praca* 1904 nr 18; L. R. [L. REINSCHMIDT]. *Gaz. Warsz.* 1904 nr 109; M. ROGALA. *Kraj* 1904 nr 24; MRE [M. ROLLE]. *Kur. Warsz.* 1904 nr 114; SKI. *Tyg. Ilustr.* 1904 nr 19; W. SZUKIEWICZ. *Niwa Pol.* 1904 nr 21; [A. SZYMAŃSKI]. *Reforma Szkolna* 1904 t. 1 s. 394-395; A. ŚWIĘTOCHOWSKI. *Kur. Lw.* 1904 nr 124; A. ŚWIĘTOCHOWSKI. *Prawda* 1904 nr 18; T. M. *Tyg. Mów i Powieści* 1904 nr 19; J. TRETIAK. *Przeł. Pol.* 1904 t. 1 s. 382-385; E. WEISBERG. *Promień* 1904 nr 5; Z. Fr. *Kur. Codz.* 1904 nr 116; *Ateneum* 1904 z. 3; *Biesiada Lit.* 1904 nr 32; *Dzien. dla Wszystkich* 1904 nr 97; *Dzien. Pol.* 1904 nr 190-192; *Dzien. Poz.* 1904 nr 96; *Dzien* 1904 nr 94-95; *Gaz. Handlowa* 1904 nr 113; *Gaz. Lw.* 1904 nr 94; *Gaz. Nar.* 1904 nr 94-95; *Gaz. Pol.* 1904 nr 112, 115, 116; *Głos Narodu* 1904 nr 116; *Kraj* 1904 nr 16; *Krytyka* 1904 t. 1 s. 404-405; *Kur. Lw.* 1904 nr 114, 116, 154, 196; *Kur. Pol.* 1904 nr 113; *Kur. Warsz.* 1904 nr 112, 120-121; *Niwa Pol.* 1904 s. 261-262; *Nowa Reforma* 1904 nr 94; *Nowiny dla Wszystkich* 1904 nr 94; *Pam. Lit.* R. 3 (1904) z. 2 s. 1-4; *Przeł. Filoz.* 1904 s. 370; *Przeł. Polit., Społ. i Lit.* 1904 nr 94; *Rola* 1904 nr 20; *Słowo* 1904 nr 182; *Tydzien* dod. *Kur. Lw.* 1904 nr 18; *Tyg. Samokształcenia* 1904 nr 18; *Wędrowiec* 1904 nr 18, 47; *Zgoda* (Chicago) 1904 nr 20, 22, 25, 26, 31; *Ziarno* 1904 nr 18, 34; *Znicz* (Moskwa) 1905 nr 61. —

Gaz. Samborska 1905 nr 5. — *Głos Rzeszowski* 1905 nr 4. — *Księga pamiątk. zjazdu b. wychowanców b. Szkoły Głównej Warsz.* W-wa 1905 s. 64-66. — *Kur. Lw.* 1905 nr 17. — *Tyg. Samborsko-Drohobyski* 1905 nr 4. — *Wiek Nowy* 1905 nr 1065. — K. BAR. [K. BARANOWSKI]. *Nasz Kraj* 1906 nr 25. — Fr. J. *Kur. Lw.* 1906 nr 154. — *Kur. Lw.* 1906 nr 122. — *Kur. Lw.* 1906 nr 155. — *Nowa Reforma* 1906 nr 131. — *Nowości Ilustr.* 1906 nr 24. — *Słowo Pol.* 1906 nr 256. — *Tydzien* dod. *Kur. Lw.* 1906

- nr 23. — *Wędrowiec* 1906 nr 25. — S. TARNOWSKI: Historia literatury polskiej. T. 4 cz. 2. Kr. 1907 s. 233-235. — A. BRÜCKNER: Dzieje literatury polskiej w zarysie. T. 2. W-wa 1908 s. 336. — H. STRUVE: Historia logiki jako teoria poznania w Polsce. W-wa 1911 s. 435-436. — J. PUZYNA. W: *Kronika Univ. Lw.* T. 2. Lw. 1912 s. 169. — *Kronika Univ. Lw.* T. 2. Lw. 1912 s. 163-167, 526-527. — W. STUDNICKI: Z mych przeżyć politycznych i walk. *Słowo* 1922 nr 118. — A. LANGE: La littérature polonaise contemporaine. *Le Journal de Pologne* (W-wa) 1924 nr 229. — K. WÓYCICKI: w książce: Walka na Parnasie i o Parnas. W-wa 1928 s. 120-121, 166-186, 222-224. — SZ.: Z minionych dni. Garść wspomnień ze Szkoły Głównej. *Kur. Por.* 1929 nr 217-221. — K. KRZEWSKI: Igraszki literackie. *Gaz. Pol.* 1930 nr 70-71. — G. KORBUS: O należną ocenę P. Chmielowskiego. *Wiad. Lit.* 1932 nr 14. — *Gaz. Pol.* 1932 nr 244, 247. — L. KAMYKOWSKI: Z teki redaktorskiej W. Olechnowiczowej. *Ruch Lit.* 1933 s. 20. — J. ŚWIERZOWICZ: Bibliografia prac P. Chmielowskiego. W 30 rocznicę zgonu 1904-1934. Trzemeszno 1933. Wyd. nast. w: P. Chmielowski: Pisma krytycznoliterackie. T. 2. Oprac.: H. Markiewicz. W-wa 1961. [Rec.: S. Wierczyński. *Kur. Poz.* 1933 s. 513; *Gaz. Warsz.* 1933 s. 243; *Mysł Nar.* 1933 s. 515; *Ruch Lit.* 1934 nr 7 s. 215-217; W. Hahn: Przyczynki do bibliografii prac P. Chmielowskiego. *Pam. Lit. R.* 31 (1934) z. 3-4 s. 532-537; G. Korbut: Uzupełnienia „Bibliografii prac P. Chmielowskiego”. *Ruch Lit.* 1934 nr 7 s. 217-218].
- K. CZACHOWSKI: Obraz współczesnej literatury polskiej. T. 2. Lw. 1934 s. 329-330. — T. GRABOWSKI: Krytyka literacka w Polsce w epoce realizmu i modernizmu. *Poz.* 1934 s. 75-89. — G. KORBUS: W trzydziestą rocznicę zgonu Chmielowskiego. *Ruch Lit.* 1934 nr 7. — K. KROBICKI: O wielkim historyku literatury polskiej P. Chmielowskim. *Kur. Lit.-Nauk.* 1934 nr 53 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — S. PIŁOŃ: „Pan Tadeusz”. Wzrost — wielkość — sława. W-wa 1934 s. 341-345. — W. PONIĘCKI: Pamięci P. Chmielowskiego. *Wolnomysłiciel Pol.* 1934 nr 13. — T. Hiż: Krytyk starej daty. *Gaz. Pol.* 1935 nr 36; przedr. w książce: Talent, dziwactwo i coś jeszcze. W-wa 1937 s. 145. — K. LEWANDOWSKI: Przedwiośnie „Młodej Polski”. *Kur. Lit.-Nauk.* 1935 nr 31 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — W. WEINTRAUB: Andrzej Morsztyn i jego wydawcy. *Pam. Lit. R.* 32 (1935) z. 1-2 i odb. — K. KRZEWSKI: Spór o walkę „młodych” ze „starymi”, czyli mały przewodnik po pozytywizmie warszawskim. *Pion* 1936 nr 47-49 i odb. W-wa 1937. — I. CHRZANOWSKI. *Pol. słownik biogr.* T. 3 (1937). — J. W. GOMULICKI: Sześć głosów o Norwidzie. *Ate-neum* 1939 nr 3 i odb. — J. KRZYŻANOWSKI: P. Chmielowski. W stulecie urodzin. *Spr. Wyd. I Tow. Nauk. Warsz.* 1948 s. 17-19. — M. JAKÓBIEC: Literatura rosyjska wśród Polaków w okresie pozytywizmu. W: *Pozytywizm*. Cz. 1. Wr. 1950 s. 295-374 i odb. — M. JANION: Z zagadnień wczesnej działalności Chmielowskiego. W: *Pozytywizm*. Cz. 1. Wr. 1950 s. 73-115. — J. BACULEWSKI, J. KULCZYCKA-SALONI: Historiografia polskiego pozytywizmu. W: *Pozytywizm*. Cz. 2. Wr. 1951 s. 351-433 i odb. — K. CHŁĘDOWSKI: Pamiętniki. Wr. 1951; wyd. nast. Kr. 1957. — S. ŻÓŁKIEWSKI: Badania nad literaturą polską. W-wa 1951 s. 16-25. — C. BACKVIS: La conception de la critique littéraire en Pologne depuis 1863. *Revue des Études Slaves* 1956 t. 33. — J. KULCZYCKA-SALONI: Krytyka literacka lat 1863-1881. W: *Z historii literatury I. 1863-1918. Studia i rozprawy*. Cz. 1. Wr. 1957. — R. PACHUCKA: Pamiętniki z lat 1886-1914. Wstęp i objaśnienia J. Hulewicz. Wr. 1958. — R. WROCZYŃSKI: Wstęp do: *Pedagogika pozytywizmu warsz.* Wr. 1958 s. XXXVII-XLI. — [S. FRYBES]: P. Chmielowski. W: *Pol. krytyka lit. (1880-1918). Materiały*. T. 3. W-wa 1959 s. 436-441, 448-450. — K. KULCZKOWSKA: Literatura dla dzieci i młodzieży w l. 1864-1914. W-wa 1959; wyd. 2 W-wa 1965. — H. MARKIEWICZ: Portret krytyka sumiennego. *Twórczość* 1960 nr 6 s. 84-110. — K. LAUSZ: P. Chmielowski, twórca polskiej metodyki literatury. Wstęp do: P. Chmielowski: *Prace z metodyki literatury i stylistyki*. W-wa 1961 s. 5-62. — H. MARKIEWICZ: P. Chmielowski jako krytyk literacki. Wstęp do: P. Chmielowski: *Pisma krytycznoliterackie*. T. 1. W-wa 1961 s. 5-54; przedr. w książce: *Przekroje i zbliżenia*. W-wa 1967. — K. LAUSZ: Życie i twórczość pedagogiczno-metodyczna P. Chmielowskiego. *Biul. Polonist.* 1962 z. 13 s. 50-52 [streszcz. pracy doktorskiej]. — E. KIERNICKI: Wstęp do: *Korespondencja Antoniego Sygietyńskiego i P. Chmielowskiego*. Wr. 1963. [Rec.: J. Iwaszkiewicz. *Życie Warszawy* 1963 nr 245; J. Szczepaniec. *Słowo Pol.* 1963 nr 259; Z. Uryga. *Ruch Lit.* 1964 nr 3 s. 153-157]. — J. KULCZYCKA-SALONI: P. Chmielowski. W: *Z dziejów polonistyki warsz.* W-wa 1964 s. 209-251. — J. DETKO:

Listy młodego Tetmajera do P. Chmiełowskiego. *Twórczość* 1965 nr 12 s. 106-111.

Sprawozdania z odczytów: *Kur. Por.* 1878 nr 278 (O sztuce i artystach). — *Kur. Codz.* 1878 nr 26; J. [J. GADOMSKI?]. *Tyg. Romansów i Powieści* 1879 nr 528; *Kur. Por.* 1879 nr 33-35; *Przegl. Tyg.* 1879 s. 69 (Odczyty o twórczości Kraszewskiego). — *Biesiada Lit.* 1880 nr 227-232; *Kur. Codz.* 1880 nr 92 (Poezja w wychowaniu). — *Prawda* 1884 nr 19 (Wykłady publiczne). — *Kur. Por.* 1885 nr 252 (Prelekcja o Mickiewiczu). — *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1892 nr 445; *Kur. Por.* 1892 nr 45, 49, 95 (O postaciach niewieścich w komediach A. Fredry). — E. BOGDANOWICZ. *Kur. Warsz.* 1894 nr 90, 91; (zd). *Głos* 1894 nr 14; Zn [Z. PIETKIEWICZ]. *Prawda* 1894 nr 15; I. MATUSZEWSKI. *Przegl. Tyg.* 1894 s. 161 (O literacie polskiej przed pół wiekiem).

Geneza fantazji. *S. Gaz. Pol.* 1872 nr 246. — P. CHMIEŁOWSKI: Kilka słów o mitach w odpowiedzi panu S. Niwa 1872 nr 22 [polemika]. — J. OCHOROWICZ. *Tyg. Wielkop.* 1873 nr 24. — T. KORZON. *Bibl. Warsz.* 1874 t. 1 s. 53-59.

Utylitaryzm w literaturze. Przegląd prasy periodycznej. *Kłosa* 1872 nr 380 [polemika].

Kobiety Mickiewicza, Słowackiego i Krasińskiego. *P. Kur. Codz.* 1873 nr 40. — § [H. SIENKIEWICZ]. *Gaz. Pol.* 1880 nr 251; przedr. w: *Dzieła*. T. 52. W-wa 1950 s. 51-55. — M. KONOPNICKA. *Kłosa* 1881 nr 857-860. — J. MIEN. *Muzeum* 1881 t. 1 s. 71-76. — *Przegl. Lw.* 1881 s. 264-269, 325-330. — *Tyg. Powsz.* 1881 nr 11. — W. MARRENÉ-MORZKOWSKA. *Świt* 1886 nr 132. — *Biesiada Lit.* 1886 nr 42. — S. TARNOWSKI. *Przegl. Pol.* 1887 t. 84 s. 568-572. — W. K. [W. WOŁODŹKO]. *Ognisko Domowe* 1887 nr 112. — K. TETMAJER. *Słowo* 1894 nr 162. — W. BUKOWIŃSKI. *Gaz. Pol.* 1895 nr 238. — J. R-S. *Gaz. Warsz.* 1895 nr 345. — *Biesiada Lit.* 1895 s. 256.

Die organischen Bedingungen der Entstehung des Wilens. H. STRUVE. *Bibl. Warsz.* 1874 t. 3 s. 482-495.

Zygmunt Kaczkowski. T. K. [T. KONCZYŃSKI]. *Życie* 1898 nr 15. — S. TARNOWSKI. *Przegl. Pol.* 1898 t. 128 s. 131-136.

Rousseau. A. G. BEM. *Nowiny* 1878 nr 56. — B. L. [B. LIMANOWSKI]. *Tydzien Lit., Artyst. i Spol.* 1878 nr 57. — *Kur. Codz.* 1878 nr 186. — A. REMBOWSKI. *Niwa* 1879 nr 101; przedr. w: *Pisma*. T. 2. W-wa 1902 s. 599-602.

Poezja w wychowaniu. J. KOTARBIŃSKI. *Nowiny* 1881 nr 203. — W. NOWICKI. *Roczn. Pedag.* 1881 s. 141-148. — R. B. *Niwa* 1881 nr 160. — W. ZIELIŃSKI. *Tyg. Mód i Powieści* 1883 nr 6.

Zarys literatury polskiej... J. ABCZYŃSKI. *Nowiny* 1881 nr 192. — A. B. C. *Nowiny* 1881 nr 187. — K. BARTOSZEWICZ. *Gaz. Kr.* 1881 nr 37-38. — A. G. BEM. *Prawda* 1881 nr 30; przedr. w: *Pol. krytyka lit. (1800-1918)*. *Materiały*. T. 3. W-wa 1959 s. 166-171; A. G. BEM; *Pisma krytyczne*. Oprac. Z. Żabicki. W-wa 1963. — A. GORAJ [A. BREZA]. Tendencyjność i krytyka. *Kur. Warsz.* 1881 nr 148-150, 152-155, 158, 160-161 i odb. — A. BRZOZA: Nieszlachetna broń. *Nowiny* 1881 nr 206-208, 210. — B. CHLEBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1881 s. 309. — A. J. COHN: Z powodu jednej książki. *Israelita* 1881 nr 25-26. — L. D. [L. DĘBICKI]. *Czas* 1881 nr 254, 257-259. — H. ELZENBERG. *Tydzien* (Piotrków) 1881 nr 29. — M. B. [M. GODLEWSKI]. *Niwa* 1881 z. 162. — T. T. JEŻ: List ... o książce dra P. Chmiełowskiego i jej krytykach. Wil. 1881. — J. KOTARBIŃSKI. *Nowiny* 1881 nr 115, 155-156. — W. MATLAKOWSKI. *Gaz. Lekarska* 1881 s. 708-717. — H. SIENKIEWICZ. *Gaz. Pol.* 1881 nr 211-213; przedr. w: *Dzieła*. T. 45. W-wa 1951 s. 267-292; *Pol. krytyka lit. (1800-1918)*. *Materiały*. T. 3. W-wa 1959 s. 155-165. — POSEŁ PRAWDY [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]. *Prawda* 1881 nr 30. — A. ŚWIĘTOCHOWSKI: Atak lekkiej kawalerii. *Prawda* 1881 nr 31; przedr. w: *Pol. krytyka lit. (1800-1918)*. *Materiały*. T. 3. W-wa 1959 s. 172-176. — K. WALISZEWSKI: Kilka słów w obronie dzieła P. Chmiełowskiego... *Wiek* 1881 nr 189-191. — *Gaz. Lw.* 1881 nr 147-148. — *Kur. Warsz.* 1881 nr 155. — *Z-z. Dzień*. *Pol.* 1882 nr 3-5, 8. — J. G. [J. GADOMSKI]. *Świt* 1886 nr 95. — H. P. *Wędrowiec* 1886 nr 13-14. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Kur. Warsz.* 1886 nr 5-9. — S. TARNOWSKI. *Przegl. Pol.* 1886 t. 82 s. 168-177. — U. P. *Ziarno* 1886 nr 2. — *Bibl. Warsz.* 1886 t. 1 s. 323-324. — *Przegl. Powsz.* 1886 t. 10 s. 289. — *Tyg. Mód i Powieści* 1886 nr 41. — Z. HORODYŃSKI. *Kwart. Hist.* 1887 s. 274-279. — HODI [J. TOKARZEWICZ]. *Przegl. Tyg.* 1894 nr 23. — *Dzień*. *Poz.* 1894 nr 167-168. — L. M. *Dziama*. *Przegl. Powsz.* 1895 t. 47 s. 423. —

T. JESKE-CHOIŃSKI. *Słowo* 1895 nr 149, 150. — (l. d.). *Szkola* 1895 s. 395. — J. T. HODI [J. TOKARZEWICZ]: Nasza krytyka tegoczesna. *Prawda* 1895 nr 28-31. — RUSTICUS [J. TOKARZEWICZ]. *Ateneum* 1895 t. 4 s. 589-592. — L. WASILEWSKI. *Tydzien dod. Kur. Lw.* 1895 nr 16. — WIT. *Wędrowiec* 1895 nr 27. — S. H. ROLA 1896 nr 16-18. — B. BIERNACKI. *Niwa* 1898 z. 4. — CELSUS [H. GALLE]. *Tyg. Pol.* 1898 nr 2. — M. *Tyg. Ilustr.* 1898 nr 43. — K. NIEDZIAŁKOWSKI: Czemu dziś w poezji nie mamy słowików? *Rola* 1898 nr 24-51, 1899 nr 10-52, 1900 nr 1-8 i odb. — K. KRZEWSKI [K. LILJENFELD]: Spór o walkę „młodych” ze „starymi”, czyli mały przewodnik po pozytywizmie warszawskim. *Pion* 1936 nr 47-49 i odb. W-wa 1937. — K. KRZEWSKI [K. LILJENFELD]: „Zarys literatury” P. Chmielowskiego na tle sporu o walce młodych ze starymi. W: *Prace historyczno-lit. Księga zbior. ku czci I. Chrzanowskiego*. Kr. 1936 s. 456-478 i odb. — *Pol. krytyka lit. (1800-1918). Materiały*. T. 3. W-wa 1959 s. 453-455 [omówienie polemiki dot. „Zarysu”].

Liberalizm i obskurantyzm na Litwie i Rusi. *Zd-n. Nowiny* 1883 nr 19.

Powieść H. Sienkiewicza. J. ŁAPICKI: Dzieło sztuki pod skalpelem pozytywisty. *Niwa* 1884 t. 26 s. 81-103. — *Przegl. Powsz.* 1884 s. 456.

Autorki polskie w. XIX. W. MARRENÉ [W. MARRENÉ-MORZKOWSKA]. *Dzien. Łódzki* 1885 nr 233. — Wł. P. [W. PROKESCH]. *Przew. Lit. i Artyst.* 1885 nr 16-18. — W. CZERMAK. *Przew. Nauk. i Lit.* 1886 s. 853-864. — J. G. [J. GADOMSKI]. *Kłosa* 1886 nr 1079. — K. KASZEWSKI. *Bibl. Warsz.* 1886 t. 3 s. 93-115, 291-302. — W. MARRENÉ [W. MARRENÉ-MORZKOWSKA]. *Świat* 1886 nr 93-94. — OSTOJA [J. SAWICKA]. *Dział Lit. Kraju* 1886 nr 3. — St. [S. TARNOWSKI]. *Niwa* 1886 z. 266. — Z. B. *Przegl. Powsz.* 1886 t. 9 s. 263-269. — *Przegl. Katol.* 1886 nr 23.

Adam Bełcikowski. H. BIEGELEISEN. *Dod. Mies. Przegl. Tyg.* t. 2 s. 1-27 i odb. — *Przegl. Pedag.* 1886 s. 448-451, 479-484. — A. BRÜCKNER. *Kwart. Hist.* 1887 s. 240. — Fl. Ł. [F. ŁAGOWSKI]. *Przegl. Pedag.* 1888 s. 36.

Adam Mickiewicz. J. KOTARBIŃSKI. *Dział Lit. Kraju* 1885 nr 46. — H. BIEGELEISEN. *Dod. Mies. Przegl. Tyg.* 1886 t. 1 s. 271-293. — [W. GOMULICKI]. *Kur. Codz.* 1886 nr 2. — T. JESKE-

CHOIŃSKI. *Niwa* 1886 z. 268. — J. KALLENBACH. *Kur. Warsz.* 1886 nr 47-49. — J. KOTARBIŃSKI. *Kur. Codz.* 1886 nr 71-72, 74, 97. — F. K. [F. KRUPIŃSKI]. *Tyg. Ilustr.* 1886 nr 160. — W. MARRENÉ [W. MARRENÉ-MORZKOWSKA]. *Dzien. Łódzki* 1886 nr 31, 40. — W. MARRENÉ [W. MARRENÉ-MORZKOWSKA]. *Świat* 1886 nr 106. — A. MYCIELSKA-LISICKA. *Przegl. Powsz.* 1886 t. 9 s. 368-387. — SEP. [W. MALESZEWSKI]. *Biesiada Lit.* 1886 nr 9. — S. TARNOWSKI. *Przegl. Pol.* 1886 t. 79 s. 388-393. — J. TRETIAK. *Dział Lit. Kraju* 1886 nr 1-6. — S. W. [S. WINDAKIEWICZ?]. *Bibl. Warsz.* 1886 t. 1 s. 425-439. — T. ZIEMBA. *Czas* 1886 nr 8. — *Ateneum* 1886 t. 1 s. 362. — *Gaz. Warsz.* 1886 nr 68. — *Tyg. Mąd i Powieści* 1886 nr 41. — A. BELCİKOWSKI *Przew. Nauk i Lit.* 1887. — A. BRÜCKNER. *Archiv für Slavische Philologie* (Berlin) 1887 s. 279-281. — A. BRÜCKNER. *Kwart. Hist.* 1887 s. 262-265. — W. NEHRING. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 1 (1887) s. 210-219. — J. KALLENBACH. *Tyg. Ilustr.* 1888 nr 279. — Fl. Ł. [F. ŁAGOWSKI]. *Przegl. Pedag.* 1888 s. 23-24. — J. KOTARBIŃSKI. W: *Pamięci Adama*. Petersburg. 1890 s. 184-191. — S. PTASZYCKI. *Izwiestija otdielenija russkogo jazyka i slowiestnosti Imp. Akademii Nauk* 1890 t. 6. — *Muzeum* 1898 s. 367-403. — J. K. HECK. *Przegl. Powsz.* 1900 t. 66 s. 117-121. — W. GOMULICKI. *Kraj* 1901 nr 16. — G. KORBUS. *Ateneum* 1901 t. 2 s. 1018. — ut [S. SZCZUTKOWSKI]. *Tyg. Ilustr.* 1901 nr 14. — *Pogląd na Świat* 1901 nr 7-9.

Studia i szkice... W. CZERMAK. *Przew. Nauk. i Lit.* 1886 s. 958-959. — L. DEBICKI. *Czas* 1886 nr 226, 228. — S. T. [S. TARNOWSKI]. *Przegl. Pol.* 1886 t. 82 s. 165-168, 1887 t. 84 s. 564-568. — A. BELCİKOWSKI. *Życie* (W-wa) 1887 nr 2. — H. BIEGELEISEN. *Prawda* 1887 nr 15. — L. FINKEL. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 1 (1887) s. 220-223. — R. PILAT. *Kwart. Hist.* 1887 s. 46-51. — W. PROKESCH. *Przegl. Lit. dod. Kraju* 1887 nr 9. — H. ZATHEY. *Przegl. Powsz.* 1887 t. 14 s. 117-126. — F. Ł. [F. ŁAGOWSKI]. *Przegl. Pedag.* 1888 s. 23.

Nasi powieściopisarze. M. W. [M. WOŁOWSKI]. *Kur. Codz.* 1883 nr 43 [rec. art. Teodor Tomasz Jeź]. — W. PROKESCH. *Nowa Reforma* 1886 i odb. — A. BELCİKOWSKI. *Życie* (W-wa) 1887 nr 9. — H. BIEGELEISEN. *Prawda* 1887 nr 15. — A. KRECHOWIECKI. *Gaz. Lw.* 1887 nr 37, 39. — W. Ł. [W. ŁOZIŃSKI]. *Kwart. Hist.* 1887 s. 452-458. —

- W. MARRENÉ-MORZKOWSKA. *Świłt* 1887 nr 151. — A. MAZANOWSKI. *Przełł. Tyg.* 1887 nr 45-46. — A. NOWICKI. *Ruch* 1887 nr 8. — C. PIENIAŻEK. *Przełł. Powoz.* 1887 t. 14 s. 248-266, 396-406. — W. PROKESCH. *Przełł. Lit. dod. Kraju* 1887 nr 3-6. — S. TARNOWSKI. *Przełł. Pol.* 1887 t. 84 s. 572-576. — W. K. OGNIKO *Domowe* 1887 nr 118. — PUBLICOLA [W. ZAGÓRSKI]. *Słowo* 1887 nr 94-103, 106-109. — Br. U. [B. ZAMORSKI]. *Ognisko Domowe* 1887 nr 118. — F. Ł. [F. ŁAGOWSKI]. *Przełł. Pedag.* 1888 s. 24. — K. BARTOSZEWICZ. *Kraj* 1895 nr 23-24. — RUSTICUS [J. TOKARZEWICZ]. *Ateneum* 1895 t. 4 s. 590-592. — HODI [J. TOKARZEWICZ]. *Gaz. Warsz.* 1895 nr 248-250. — HODI [J. TOKARZEWICZ]. *Prawda* 1895 nr 28, 30-31. — *Świłt* 1895 nr 12. — *Tydzien dod. Kur. Lw.* 1895 nr 22. — cj. [C. JANKOWSKI]. *Tyg. Ilustr.* 1896 nr 7. — S. SCHNÜR-PEPŁOWSKI. *Przełł. Powoz.* 1896 t. 50 s. 419-423.
- Estetyka Mickiewicza. *Przełł. Lit. dod. Kraju* 1890 nr 7-9. — W. HAHN. *Muzeum* 1898 s. 876-879. — A. DROGOSZEWSKI. *Prawda* 1899 nr 11. — H. GALLE. *Ateneum* 1899 t. 1 s. 170-173. — J. ZAHORSKI. *Przełł. Tyg.* 1899 nr 6. — J. K. HECK. *Przełł. Powoz.* 1900 t. 66 s. 122-123.
- Józef Ignacy Kraszewski. A. N. *Prawda* 1888 nr 17-18. — B. L. *Biesiada Lit.* 1888 nr 12. — A. BELCICKOWSKI. *Nowa Reforma* 1888 nr 272-275. — T. T. JEŻ. *Głos* 1888 nr 17. — J. KALLENBACH. *Tyg. Ilustr.* 1888 nr 279. — K. KASZEWSKI. *Kiosy* 1888 nr 1220. — A. KRAUSHAR. *Kur. Codz.* 1888 nr 105. — W. ŁOZIŃSKI. *Kwart. Hist.* 1888 s. 603-607. — A. MAZANOWSKI. *Przełł. Tyg.* 1888 nr 23-24. — C. PIENIAŻEK. *Przełł. Powoz.* 1888 t. 18 s. 393-398. — OSTOJA [J. SAWICKA]. *Echo Muż., Teatr. i Artyst.* 1888 nr 236. — S. TARNOWSKI. *Przełł. Pol.* 1888 t. 89 s. 581-594. — J. TRETIAK. *Przełł. Lit. dod. Kraju* 1888 nr 25, 26; przedr. w książce: *Szkice literackie*. S. 2. Kr. 1901. — *Bluszcż* 1888 nr 26. — *Czas* 1888 nr 65. — *Gaz. Lw.* 1888 nr 77. — *Kur. Kr.* 1888 nr 114, 117. — *Kur. Por.* 1888 nr 99. — *Przełł. Lit. dod. Kraju* 1888 nr 8. — *Życie* (W-wa) 1888 nr 24. — *Gaz. Warsz.* 1889 nr 327.
- Józef Korzeniowski. B. BIERNACKI. *Niwa* 1897 nr 46. — W. ŁOŚ. *Niwa* 1897 z. 45. — *Ateneum* 1897 t. 4 s. 373-374. — *Gaz. Warsz.* 1897 nr 266. — *Wędrowiec* 1897 nr 43. — K. BARTOSZEWICZ. *Przełł. Lit.* 1898 nr 6. — B. CZARNIK. *Kwart. Hist.* 1898 s. 353-359. — J. K. [T. KONCZYŃSKI]. *Życie* 1898 nr 10. — S. TARNOWSKI. *Przełł. Pol.* 1898 t. 128 s. 128-130. — *Dzien. Pol.* 1898 nr 289.
- Współcześni poeci polscy. S. KOZŁOWSKI. *Bibl. Warsz.* 1895 t. 4 s. 542-549. — E. SIWIŃSKI. *Przełł. Tyg.* 1895 nr 48. — RUSTICUS [J. TOKARZEWICZ]. *Ateneum* 1895 t. 3 s. 590-592. — HODI [J. TOKARZEWICZ]. *Prawda* 1895 nr 41. — HODI J. T. [J. TOKARZEWICZ]. *Przełł. Poz.* 1895 nr 42. — W. ZAGÓRSKI: Poezja a krytyka. *Słowo* 1895 nr 279-282. — *Przełł. Polit., Społ. i Lit.* 1895 nr 119. — *Przełł. Poz.* 1895 nr 22. — *Świłt* 1895 nr 12. — W. BUKOWIŃSKI. *Gaz. Pol.* 1896 nr 47-49. — A. LANGE. *Głos* 1896 nr 6-7. — R. Z. [R. ZAWILIŃSKI] *Przełł. Lit.* 1896 nr 1. — (x). *Głos* 1896 nr 3. — K. NIEDZIAŁKOWSKI: Czemu dziś w poezji nie mamy słowików? *Rola* 1898 nr 24-51, 1899 nr 10-52, 1900 nr 1-8 i odb.
- Filozoficzne poglądy Mickiewicza. H. C. *Tyg. Mód i Powieści* 1898 nr 47. — Wł. JABŁONOWSKI. *Głos* 1899 nr 5. — A. LANGE. *Tydzien dod. Kur. Lw.* 1899 nr 24. — *Gaz. Pol.* 1900 nr 77.
- Klementyna z Tańskich Hoffmanowa. W. HAHN. *Kwart. Hist.* 1899 s. 319-320.
- Nasza literatura dramatyczna. I. CHRZANOWSKI. *Echo Lit. dod. Dzien. Pol.* 1898 nr 40. — I. CHRZANOWSKI. *Słowo* 1898 nr 218. — A. DROGOSZEWSKI. *Prawda* 1898 nr 39. — W. HAHN. *Muzeum* 1898 s. 339-343. — Cz. J. [C. JANKOWSKI]. *Tyg. Ilustr.* 1898 nr 19. — B. KASINOWSKI. *Dzien. Poz.* 1898 nr 116. — K. [S. KOZŁOWSKI]. *Bibl. Warsz.* 1898 t. 2 s. 559-560. — A. RADOWICZ. *Głos Narodu* 1898 nr 59. — L. R. [L. RUTKOWSKI]. *Ateneum* 1898 t. 1 s. 576-577. — K. WOJCIECHOWSKI. *Kwart. Hist.* 1898 s. 885-894. — K. KASZEWSKI. *Gaz. Pol.* 1899 nr 211, 213. — A. STRZELECKI. *Przełł. Pol.* 1900 z. 9.
- Tadeusz Czacki. A. K. *Przełł. Lit.* 1898 nr 6. — F. MAJCHROWICZ. *Muzeum* 1898 s. 662-665. — S. PARASIEWICZ. *Szkola* 1898 s. 128-129. — S. TARNOWSKI. *Przełł. Pol.* 1898 t. 128 s. 130-131.
- Historia literatury polskiej. I. CHRZANOWSKI. *Kur. Codz.* 1899 nr 255. — W. PROKESCH. *Gaz. Warsz.* 1899 nr 336, 339, 340-342. — W. PROKESCH. *Nowa Reforma* 1899 nr

280-282. — BOL. SZYM. [B. SZYMAŃSKI]. *Rola* 1899 nr 29-30. — *Kur. Pol.* 1899 nr 193. — A. G. BEM. *Prawda* 1900 nr 33-37. — A. BRÜCKNER. *Kwart. Hist.* 1900 s. 72-76, 659-661. — B. CHLEBOWSKI: Dwie historie literatury polskiej. *Ateneum* 1900 t. 1 s. 168-180, 1901 t. 2 s. 728-737. — I. MATUSZEWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1900 nr 33. — W. FELDMAN. *Przegl. Tyg.* 1901 nr 3-8, 11-12. — H. GALLE: Chmielowski — Tarnowski, dwaj ludzie — dwie syntezy. *Tyg. Ilustr.* 1901 nr 32-34. — A. GOLDBERG. *Głos* 1901 nr 17-23. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Kur. Warsz.* 1901 nr 315. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Wędrowiec* 1901 nr 24-27. — B. SZYMAŃSKI: Najdowszy pozytywistyczny pamflet, czyli „Historia literatury polskiej...”. *Rola* 1901 nr 26-27. — *Gaz. Warsz.* 1901 nr 50-53. — *Wędrowiec* 1901 nr 2, 10. — A. G. BEM. *Prawda* 1902 nr 1. — A. BRÜCKNER. *Bibl. Warsz.* 1902 t. 3 s. 28-45. — A. BRÜCKNER. *Przegl. Pol.* 1902 t. 143 s. 523-530. — *Przegl. Polit., Spół. i Lit.* 1902 nr 147. — A. MAZANOWSKI. *Przegl. Powsz.* 1903 t. 80 s. 38-55. — T. PRAWDZICKI. *Krytyka* 1903 nr 10, 12. — A. BRÜCKNER. *Kwart. Hist.* 1904 s. 77, 81. — A. DROGOSZEWSKI. *Nowe Tory* 1913 s. 474-476. — W. KŁYSZEWSKI. *Sfinks* 1913 t. 4 s. 526-529. — I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1914 nr 9-12. — *Czas* 1914 nr 70. — A. ST. *Ilustr. Kur. Codz.* 1915 nr 293. — Z. D. [Z. DĘBICKI]. *Kur. Warsz.* 1915 nr 120. — Z. DĘBICKI. *Nowa Reforma* 1915 nr 307. — J. KOTARBIŃSKI. *Romans i Powieść* dod. *Świata* 1915 nr 28. — J. LORENTOWICZ. *Nowa Gaz.* 1915 nr 220. — SCIBOR. *Mysł Pol.* 1915 s. 322-323.

Metodyka historii literatury polskiej. J. LECIEJEWSKI. *Muzeum* 1898 s. 468-469. — F. MAJORKIEWICZ. *Szkola* 1899 s. 213-214. — A. SZYC. *Głos* 1900 nr 51. — *Szkola* 1900 s. 363. — B. CHLEBOWSKI. *Ateneum* 1901 t. 1 s. 394-397. — B. CHLEBOWSKI. *Książka* 1901 nr 3. — T. GRABOWSKI. *Przegl. Pol.* 1901 t. 140 s. 510-514. — W. HAHN. *Kwart. Hist.* 1901 s. 230-233. — F. ŁAGOWSKI. *Kur. Warsz.* 1901 nr 17.

Henryk Sienkiewicz. W. HAHN. *Muzeum* 1903 s. 345.

Henryk Sienkiewicz w oświetleniu krytycznym. A. CHOLONIEWSKI: Czarno i biało o Sienkiewiczu. *Krytyka* 1901 nr 5 s. 300-307. — I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1901 nr 5. — J. FLACH. *Przegl. Pol.* 1901 t. 139 s. 473-479. — J. FLACH. *Przedświt* 1901 nr 69. — W. GOMULICKI. *Kraj*

1901 nr 16. — A. STRZELECKI. *Słowo* 1901 nr 240-241. — S. WOMELA. *Tydzień* dod. *Kur. Lw.* 1901 nr 26. — *Dzien. Poz.* 1901 nr 13. — *Prawda* 1901 nr 33. — A. MAZANOWSKI. *Pam. Lit.* 1902 s. 176, 181-183. — A. STRZELECKI. *Przegl. Powsz.* 1902 t. 73 s. 237-243. — L. WŁODEK. *Wiek* 1902 nr 182. — *Przegl. Polit., Spół. i Lit.* 1902 nr 36.

Najnowsze prądy w poezji naszej. T. JESKE-CHOIŃSKI. *Wędrowiec* 1901 nr 24-28. — W. BUKOWIŃSKI. *Prawda* 1902 nr 31. — I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1902 nr 3. — F. P. *Teka* 1902 nr 2. — W. JABLONOWSKI. *Wędrowiec* 1902 nr 32-33; przedr. w książce: *Rozprawy i wrażenia literackie. W-wa* 1908 s. 303-315. — E. POREBOWICZ. *Pam. Lit.* R. 1 (1902) s. 685-689. — Z. SARNECKI. *Przedświt* 1902 nr 99. — S. SCHNEIDER. *Muzeum* 1902 s. 209-213. — S. TARNOWSKI. *Przegl. Pol.* 1902 t. 143 s. 344-350. — *Pogląd na Świat* 1902 s. 83-85. — S. DOBRZYCKI. *Przegl. Powsz.* 1903 t. 78 s. 280-285. — H. GALLE. *Gaz. Pol.* 1903 nr 144. — H. G. [H. GALLE]. *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 33. — Gn. *Slovanský přehled* (Praga) 1903 s. 147-148. — K. WOJCIECHOWSKI. *Muzeum* 1903 s. 246-247. — x. *Bluszcz* 1903 nr 24. — J. LORENTOWICZ. *Gaz. Pol.* 1905 nr 269.

Dramat polski doby najnowszej. E. POREBOWICZ. *Pam. Lit.* R. 1 (1902) s. 685-689. — W. [A. WYSOCKI]. *Gaz. Lw.* 1902 nr 140. — S. ZDZIARSKI. *Książka* 1902 nr 9. — S. ZDZIARSKI. *Tydzień* dod. *Kur. Lw.* 1902 nr 25. — *Przegl. Polit., Spół. i Lit.* 1902 nr 205. — *Słowo Pol.* 1902 nr 48-54. — S. DOBRZYCKI. *Przegl. Powsz.* 1903 t. 78 s. 280-285. — J. FLACH. *Przegl. Pol.* 1903 t. 147 s. 147-148. — K. WOJCIECHOWSKI. *Muzeum* 1903 s. 248-249.

Dzieje krytyki literackiej w Polsce. A. BRÜCKNER. *Ogniwio* 1903 nr 19-20. — S. DOBRZYCKI. *Pam. Lit.* R. 2 (1903) s. 446-455. — A. DROGOSZEWSKI. *Głos* 1903 nr 42. — A. DROGOSZEWSKI. *Ogniwio* 1903 nr 34-35. — J. FLACH. *Muzeum* 1903 s. 423-428. — T. GRABOWSKI. *Przegl. Pol.* 1903 t. 148 s. 114-118. — W. JABLONOWSKI. *Gaz. Pol.* 1903 nr 179, 216. — W. JABLONOWSKI. *Książka* 1903 nr 9. — J. KALLENBACH. *Kur. Warsz.* 1903 nr 119-120. — y [I. MATUSZEWSKI?]. *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 14. — T. PRAWDZICKI. *Krytyka* 1903 t. 1 s. 5. — S. TARNOWSKI. *Przegl. Pol.* 1903 t. 3. — *Przegl. Polit., Spół. i Lit.* 1903 nr 131. — A. W. Z. *Dzień* 1904 nr 96-97. — W. BUKOWIŃSKI.

Pravda 1904 nr 18-19. — I. MATUSZEWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1905 nr 39. — L. ZALEWSKI. *Pam. Lit. R.* 6 (1907) s. 490-492.

Stanisław Wyspiański. I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1902 nr 9. — S. DOBRZYCKI. *Przegl. Powsz.* 1902 t. 74 s. 398-405. — Z. SARNECKI. *Przedświt* 1902 nr 81. — S. WOMELA. *Tydzien dod. Kur. Lw.* 1902 nr 7. — *Ilustracja Pol.* 1902 nr 26. — H. GALLE. *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 31.

Ostatni z poetów polsko-łacińskich. W. JANKOWSKI. *Pam. Lit. R.* 3 (1904) s. 320-321. — W. Pr. [W. PROKESCH]. *Tyg. Ilustr.* 1904 nr 11.

Stylistyka polska. I. CHRZANOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 16. — J. FLACH. *Muzeum* 1903 s. 847-849. — H. GALLE. *Książka* 1903 nr 10. — *Gaz. Warsz.* 1903 nr 103. — *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1903 nr 60. — *Zgoda* (Chicago) 1903 nr 23. — W. BUKOWIŃSKI. *Pravda* 1904 nr 19. — W. GOSTOMSKI. *Przegl. Powsz.* 1904 t. 83 s. 423-424. — K. KASZEWSKI. *Bibl. Warsz.* 1904 t. 4 s. 355-373.

Jan Kasprowicz. I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1904 nr 10. — *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1904 nr 31.

Krytyczno - porównawczy przegląd dziejów piśmiennictwa polskiego. I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1905 nr 10. — B. CHLEBOWSKI. *Pam. Lit. R.* 5 (1906) s. 85-87. — W. HAHN. *Tydzien dod. Kur. Lw.* 1906 nr 14. — W. PROKESCH. *Nowa Reforma* 1906 nr 185.

Recenzje artykułów ogłoszonych w czasopismach i wydawnictwach zbiorowych Dom i szkoła [zob. *Wyd. zbior. poz. 2*]. *Niwa* 1872 nr 11.

Listy z podróży A. E. Odyńca [art. w *Ateneum*]. W. CZECZOT: Kilka słów z powodu artykułu... *Tyg. Ilustr.* 1878 nr 146. — W. MARRENÉ [W. MARRENÉ-MORZKOWSKA]. *Bibl. Warsz.* 1878 t. 4 s. 143. — *Kur. Codz.* 1878 nr 213.

Ze spuścizny po Gabrieli [art. w *Ateneum*]. *Kur. Por.* 1888 nr 265.

Choroba woli. O „Bez dogmatu” Sienkiewicza [art. w *Ateneum*]. *Tyg. Ilustr.* 1891 nr 12.

Wstęp do: *Ostoja: Nowele*. F. RAWITA [F. GAWROŃSKI]. *Kłosy* 1890 nr 1279.

Mickiewicz członkiem warszawskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk [art. w czasop.: *Świat* (Kr.)]. B. GUBRYNOWICZ. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza R.* 5 (1891) s. 294, 307.

Nowe szczegóły z życia i twórczości Mickiewicza [art. w *Ateneum*]. L. W. SZCZERBOWICZ. *Ateneum* 1891 t. 4 s. 176.

Co sądził Słowacki o „Konradzie Wallenrodzie”? [art. w *Tyg. Ilustr.*]. *Kraj* 1894 nr 27.

Wstęp do: I. Maciejowski: *Zalotnica*. S. SCHNÜR-PEPŁOWSKI. *Gaz. Nar.* 1895 nr 129. — x [J. BADENI]. *Przegl. Powsz.* 1896 t. 49 s. 287-288. — *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1896 nr 25.

Jeszcze o celu w sztuce [zob. *Wyd. zbior. poz. 1. T. 1*]. *Tyg. Ilustr.* 1904 nr 18.

Recenzje przekładów

H. Hettner: *Historia literatury angielskiej...* A. S. *Tydzien Pol.* 1879 nr 48. — *Kur. Codz.* 1879 nr 251. — F. JEZERSKI. *Bibl. Warsz.* 1880 t. 1 s. 317.

J. W. Goethe: *Wilhelm Meister*. K. KASZEWSKI. *Gaz. Pol.* 1893 nr 102. — *Ateneum* 1893 t. 2 s. 468-469. — *Tyg. Ilustr.* 1893 nr 183.

A. Mickiewicz: *Rozprawa o Jakubie Boehmem*. *Pravda* 1899 nr 7.

I. Kant: *Krytyka czystego rozumu*. k.: P. Chmielowski jako tłumacz Kanta. *Kraj* 1904 nr 22. — H. STRUVE. *Kur. Warsz.* 1904 nr 132. — *Przegl. Filoz.* 1904 s. 379-394. — A. MAHRBURG. *Książka* 1905 nr 1. — T. SMOLEŃSKI. *Krytyka* 1905 t. 1 s. 258-259.

Recenzje prac edytorskich

Dzieje literatury powszechnej z ilustracjami. T. CHOIŃSKI [T. JESKE-CHOIŃSKI]: *Ziarna i plewy*. *Niwa* 1882 z 191.

J. I. Kraszewski: *Wybór pism*. *Kur. Por.* 1886 nr 265. — *Świat* (Kr.) 1890 nr 20. — H. Ł. [H. ŁOPACIŃSKI]. *Wisła* 1895 s. 151-155.

Ł. Górnicki: *Dzieła wszystkie*. HODI [J. TOKARZEWICZ]. *Kur. Codz.* 1886 nr 271. — *Kur. Por.* 1886 nr 256. — W. BRUCHNAŁSKI. *Kwart.*

Hist. 1887 s. 252. — SIGMA [W. PRZYBOROWSKI]. *Kur. Codz.* 1887 nr 92.

A. Mickiewicz: Poezje. *Ateneum* 1886 t. 1 s. 362. — *Przegl. Pedag.* 1888 s. 155.

G. Byron: Poemata. M. W. [M. WYSŁOUCHOWA]. *Tydzien dod. Kur. Lw.* 1895 nr 19. — *Świat* (Kr.) 1895 nr 12.

Obraz literatury powszechnej w streszczeniach i przykładach. N. [A. NIEMOJEWSKI]. *Wędrowiec* 1894 nr 28. — *Biesiada Lit.* 1894 s. 208. — fk. [F. KONECZNY]. *Świat* (Kr.) 1895 nr 2. — I. MATUSZEWSKI. *Ateneum* 1895 t. 2 s. 566-571. — *Wędrowiec* 1896 nr 49. — W. HAHN. *Muzeum* 1897 s. 453-455. — J. FLACH. *Przegl. Pol.* 1898 t. 127 s. 570-573. — A. MAZANOWSKI. *Przegl. Powsz.* 1900 t. 67 s. 405-410.

K. Hoffmanowa: Wybór dzieł. F. MAJORKIEWICZ. *Szkola* 1898 s. 324-326.

Obraz literatury polskiej w streszczeniach i cenniejszych wyjątkach. Ik. *Tyg. Ilustr.* 1897 s. 956. — *Gaz. Warsz.* 1897 nr 311. — *Głos Narodu* 1897 nr 283. — G. KOR. [G. KORBUJ]. *Głos* 1898 nr 6. — *Ateneum* 1898 t. 1 s. 193-194. — I. CHRZANOWSKI. *Kur. Warsz.* 1899 nr 138. — H. GALLE. *Ateneum* 1899 t. 1 s. 328-336. — A. G. BEM. *Pravda* 1900 nr 33-34. — W. HAHN. *Muzeum* 1900 s. 207-208. — A. MAZANOWSKI. *Przegl. Powsz.* 1900 t. 67 s. 410-414.

J. Słowacki: Pisma. *Tyg. Ilustr.* 1899 t. 1 s. 324, t. 2 s. 822.

A. Sygietyński: Drobiazgi. W. BUKOWIŃSKI. *Pravda* 1900 nr 23. — J. PAWELSKI. *Przegl. Powsz.* 1900 t. 65 s. 454-455.

G. Zieliński: Poezje. W. GOSTOMSKI. *Książka* 1903 nr 3. — A. LANGE. *Tydzien dod. Kur. Lw.* 1903 nr 8. — Z. [S. ZDZIARSKI]. *Przegl. Powsz.* 1903 t. 77 s. 278-279.

A. Mickiewicz: Pan Tadeusz. A. B. *Przegl. Powsz.* 1902 t. 76 s. 128-129. — Z. SARNECKI. *Przedświt* 1902 nr 116.

Z. Krasiński: Nieboska komedia. T. PINI. *Pam. Lit. R.* 2 (1903) s. 153-154.

J. Słowacki: Trzy poemata. W. HAHN. *Pam. Lit. R.* 2 (1903) s. 681-682.

A. Tyszyński: Pisma krytyczne. I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1904 nr 10. — T. GRABOWSKI. *Przegl. Pol.* 1904 t. 151 s. 566-567. — W. P. [W. PROKESCH]. *Gaz. Warsz.* 1904 nr 111. — S. ZDZIARSKI. *Przegl. Powsz.* 1904 t. 83 s. 426-429.

Recenzje wydań zbiorowych

Pisma krytycznoliterackie. W. B. [W. BILLIP]. *Nowe Książki* 1961 nr 9. — Z. GREŃ. *Dzien. Pol.* 1961 nr 114. — P. HERTZ. *Nowa Kultura* 1961 nr 14/15. — Z. PĘDZIŃSKI. *Kamena* 1961 nr 12. — S. TREUGUTT. *Przegl. Kult.* 1961 nr 22. — T. BUJNICKI. *Ruch Lit.* 1962 nr 4. — Z. PĘDZIŃSKI. *Tyg. Kult.* 1962 nr 3.

CHOCISZEWSKI JÓZEF ROMAN (1837—1914)

Pseud. i krypt.: CZELADNIK; FIGLARSKI; GAWĘDZIARZ POZNAŃSKI; J. CH.; MAJSTER OD PRZYJACIELA; MAJSTER OD PRZYJACIELA LUDU; PIĄST; TW.; TWORZYMIR; TWORZYMIR Z WIELKOPOLSKI.

Pisarz ludowy, publicysta, księgarz, wydawca.

Ur. 28 lutego 1837 we wsi Chelst powiatu czarnkowskiego, syn Jakuba, nauczyciela ludowego, i Marii z Dymków. W 1849-1858 uczęszczał do gimnazjum w Trzemesznie. W 1859 pracował w redakcji *Dziennika Poznańskiego*. W 1861-1862 przebywał w Cieszynie, gdzie redagował *Gwiazdkę Cieszyńską*. Zmuszony przez władze austriackie do opuszczenia Cieszyna przebywał w Pielgrzymowicach na Górnym Śląsku u K. Miarki. Następnie objął w Chełmie redakcję *Nadwiślanina* i *Przyjaciela Ludu*. W 1863 został skazany na dwa lata więzienia fortecznego za zamieszczenie w *Przyjacielu Ludu* artykułu o Janie Kilińskim. Karę odsiadywał w Wisłoujściu pod Gdańskiem. Po wyjściu z więzienia był sekretarzem Towarzystwa Włościańskiego w Piasecznie pod Pelplinem.

W 1866-1867 wydawał czasopismo *Przyjaciel Dzieci*, a w 1867-1869 czasopismo *Piast*. Następnie przeniósł się znów do Chełmna, gdzie wszedł do redakcji *Nadwiślanina* i *Przyjaciela Ludu*, założył własną księgarnię i ożenił się z Alodią Gólkowską. Przez rok wydawał i redagował *Katolika* (1868), odstąpionego potem K. Miarce. W 1869 osiadł w Poznaniu; prowadził tutaj również własną księgarnię, pisał i wydawał książki dla ludu, redagował wiele czasopism: *Przyjaciel Dzieci i Młodzieży* (1869-1873), *Dzwon Wielkopolski* (1878), *Lech* (1878-1879), *Przegląd Słowiański* (1881-1882), *Wielkopolanin* (1885), *Gawędziarz Poznański* (1886), *Staszyc* (1889), *Pobudka do Szerzenia Wstrzemięźliwości* (1891). W 1891 odbył podróż po Słowacji. Za działalność wydawniczą był kilkakrotnie przez rząd pruski więziony i karany grzywną. Oddawał się nadto pracy społecznej, założył Towarzystwo Wzajemnej Pomocy „Ul” oraz Towarzystwo dla Popierania Wstrzemięźliwości „Jutrzenka”. W 1893 objął redakcję *Dziennika Kujawskiego* w Inowrocławiu, a w 1895 *Gazety Gnieźnieńskiej*, późniejszego *Lecha*. W ostatnich latach życia mieszkał w Gnieźnie. Od 1908 otrzymywał dożywotnie stypendium literackie im. K. Szajnochy. Zmarł 11 listopada 1914 w Gnieźnie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Kilka powieści i opowiadań, poświęconych młodszemu szczególnie pokoleniu. Leszno 1862.

2. Bojomir, czyli zaprowadzenie chrześcijaństwa w Łużycach. Powieść dla ludu polskiego i dorosłej młodzieży. Leszno 1862. Wyd. 2 Poz. 1888.

Przekład łużycki: *Lušica* 1889.

3. Książka dla ludu polskiego, w której są zawarte opowiadania, powieści i wiersze. Cz. 1-2. Leszno 1863; cz. 3. Leszno 1864.

4. Powiastki i wierszyki dla dobrych dzieci i ich przyjaciół. Cz. 1. Leszno 1863; cz. 2. Leszno 1866.

5. Przyjaciel polskich dzieci, czyli zbiór różnych pożytecznych wiadomości, powiastek, wierszyków, zagadek itp. Dla pouczenia i rozrywki nie tylko dzieci, ale i starszych osób. Cz. 1-2. Gdańsk 1865; cz. 3. Gdańsk 1866.

6. Piast, praojciec królów i książąt śląskich, przed tysiącem laty z chłopą królem w Kruszwicy obrany. Powieść dla ludu polskiego i młodzieży. Gdańsk 1866.

7. Przyjaciel dzieci dla pouczenia i rozrywki dzieci, młodzieży i starszych osób. Chełmno 1868.

8. Powieści i podania ludowe, z ust ludu i książek. Chełmno 1869. Wyd. 2 poprawne Poz. 1895.

9. Dzieje narodu polskiego dla ludu polskiego i młodzieży. Poz. 1869. Wyd. nast.: wyd. 2 Poz. 1869; wyd. 3 Poz. 1873; wyd. 4 Poz. 1878; Chicago Illinois 1882; wyd. 5 Poz. 1883; wyd. 6 Poz.

1888; wyd. 7 Poz. 1892; wyd. 8 Poz. 1903; Chicago 1903; Chicago 1905; wyd. 9 Poz. 1907; Moskwa 1916; Chicago 1925.

10. Powiastki i bajki dla dzieci. Poz. 1873.

11. Mała historia polska dla dzieci i młodzieży. Poz. 1873. Wyd. nast.: wyd. 2 Poz. 1875; wyd. 3 Poz. 1884; wyd. 4 Poz. 1888; wyd. 5 Poz. 1892; wyd. 6 Poz. 1898; wyd. 7 Poz. 1906; wyd. 8 Poz. 1907; wyd. 9 Poz. 1914; wyd. 13 Poz. 1924; wyd. 14 Poz. 1925; wyd. 15 Poz. 1926; wyd. 16 Poz. 1928; wyd. 17 Poz. 1929.

12. Piśmiennictwo polskie w życiorysach naszych znakomitszych pisarzy i w wyjątkach z ich pism w krótkości przedstawione. Z dodatkiem wiadomości o celniejszych sztukmistrzach polskich. Dla ludu polskiego i młodzieży. Poz. 1874. Wyd. nast.: wyd. 2 pomnożone Poz. 1882; wyd. 3 Poz. 1893; wyd. 4 uzupełniła H. Rzepecka. Poz. 1912.

13. Istorja Polsczy, Łytwy i Rusy. Tłum. T. Rutkowski. Lw. 1879. Toż druk. graždanką. Lw. 1879.

14. Czarodziejska lampa w afrykańskiej jaskini Xa Xa. Powieść arabska z 1001 nocy, nader zabawna i pouczająca. Poz. 1881. Wyd. nast.: wyd. 2 Poz. 1888; wyd. 3 Poz. 1894.

15. Jan III Sobieski, król polski i obrońca chrześcijaństwa. Jego życie i czyny. Na pamiątkę 200-letniej rocznicy obrony Wiednia dla ludu i młodzieży w krótkości opowiedział... Poz. 1883. Wyd. 2 Biała 1898.

16. Sobieski pod Wiedniem dnia 12 września r. p. 1683. Na pamiątkę 200-letniego jubileuszu. Poz. 1883. Wyd. 2-20 Poz. 1883.

Dwadzieścia wyd. w ciągu miesiąca o łącznym nakładzie 100 000 egz.

17. Opowiadanie o zbójcach, strachach, czarach, o zaklętych skarbach i o podobnych niezwykłych sprawach. Poz. 1884. Wyd. nast.: wyd. 2 Poz. 1889; wyd. 3 Poz. 1899.

18. Wesoły figlarz, zawierający ucieśzne i ciekawe powiastki. Poz. 1884. Wyd. nast.: wyd. 2 Biała 1892; wyd. 3 Biała 1903.

19. Wieniec powieści i opowiadań ludowych. Poz. 1884.

20. Gawędziarz. Zbiór gawęd, wesołych i ciekawych opowiadań, powiastek, dykteryjek, żartów, figli itd. Poz. 1885. Wyd. 2 Biała 1894.

21. Gawędy starego leśniczego. Poz. 1885. Wyd. 2 Poz. 1903.

22. Kopa wesołych i ciekawych opowiadań. Poz. 1885. Wyd. 2 Gniezno 1910.

23. Pół kopy wesołych opowiadań. Poz. 1885. Wyd. nast.: Poz. 1889; wyd. 2 Poz. 1899.

24. Zimowe wieczory przy kominku. Zbiór gawęd wesołych i ciekawych opowiadań, powiastek, dykteryjek, żartów, figli itd. Poz. 1885.

25. Ilustrowane dzieje porozbiorowe Polski od r. 1791-1864. Dla młodzieży. Kr. 1887.

26. Józef, młody jeniec tatarski. Powieść z czasów napadów tatarskich w XVII w. na Podole. Poz. 1888. Wyd. 2 Poz. 1894.

27. Dziwne przygody chłopca Urbana Długonosa, opowiedziane dla zabawy. Poz. 1889. Wyd. nast.: wyd. 2 pomnożone. Poz. 1892; wyd. 3 pt. Urban Długonos chłop polski. Jego dziwne przygody na lądzie i morzu. Gniezno 1899. Wersja sceniczna: pt. Dziwne przygody chłopca polskiego Urbana Długonosa, czyli kłamstwo nad kłamstwami. Żartobliwy dialog w 1 akcie. Dodano kilka wesołych utworów scenicznych do odgrywania w domowych i amatorskich teatrach. Gniezno 1912.

28. Wspomnienie o życiu i pismach A. Mickiewicza. Na pamiątkę przewiezienia jego popiołów do ojczyźnej ziemi w 1890 r., dla ludu polskiego i młodzieży. Poz. 1890.

29. Malowniczy opis Polski, czyli geografia ojczyźnego kraju. Poz. 1891. Wyd. nast.: wyd. 2 popr. i pomnożone. Poz. 1894; wyd. 3 Inowrocław 1907.

30. Historia polska w pięknych przykładach przedstawiona. Zbiór wzorów dzielności, pracy i nauki, i poświęcenia się dla kraju, jakimi się nasi przodkowie odznaczyli, dla pouczenia i rozrywki ludu polskiego i młodzieży. Poz. 1893. Wyd. nast.: wyd. 2 Inowrocław 1898; wyd. 3 W-wa 1908.

31. Humorysta polski. Zbiór wesołych opowiadań, powiastek, wierszy, dowcipów, figli i żartów. Poz. 1894.

32. Dla polskiego ludu: Wiązanka opowiadań historycznych, powiastek, dykteryjek, zagadek oraz utworów poetycznych. Inowrocław 1895.

33. Dwie komedyjki dla dzieci. Gniezno 1897.

Zawartość: Oszczędne dzieci; Dlaczego Jasiowi i Wosiowi urosły rogi na głowie?

34. Wyrwidąb i Waligóra. Powieść dla młodzieży i ludu polskiego. Gniezno 1897. Wyd. 2 Poz. 1902.

35. Historia Polski w krótkości, uzupełniona panowaniem Stanisława Augusta i doprowadzona do kongresu wiedeńskiego podług F. S. Dmochowskiego. Wyd. M. Nowina. W-wa 1898. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1901; wyd. 3 W-wa 1904; wyd. 5 W-wa 1907; wyd. 6 W-wa 1913.

36. Cztery dramaciki na tle dziejów czesko-morawskich. Gniezno 1899.

Zawartość: Ostatnie napomnienie Świątopluka; Dzielne Morawianki; Bożena, czyli córka kmięcia na ceskim tronie (wyd. osob. Gniezno 1912); Sąd Spitygniewa, księcia czeskiego.

37. Rozrywka po pracy w dni świąteczne. Zbiór łatwych sztuk teatralnych osnutych na tle życia śląskiego. Bytom 1899.

Zawartość: Skarbnik; Wyrok księżny cieszyńskiej; Dziad górnośląski i dziad wielkopolski w Trzebnicy; Rysy z życia św. Jadwigi, patronki Śląska i Polski; Spiące wojsko świętej Jadwigi; Obrona Głogowa.

38. Czarodziejski stolik i zaczarowane kije w miechu. Igra dla ludu i młodzieży w 2 odsłonach przerobiona z powieści gminnej. Dodana wesoła komedyjka: Stróż nocny ze Swarzędza w Kostrzynie. Humoreska sceniczna. Gniezno 1901.

Rkps Stróża nocnego ze Swarzędza w Kostrzynie — maszynopis — Ossol. sygn. 10696/1.

39. Komedyjki dla dzieci i młodzieży. Cieszyn 1902.

40. Pałka Madeja. Widowisko fantastyczno-alegoryczne w 5 odsłonach. Na tle starożytnych podań ludowych. Gniezno 1903. Wyd. 2 Gniezno 1909.

41. Monologi, dialogi i łatwe utwory sceniczne dla domowych i amatorskich teatrów. Inowrocław 1906.

42. Pół tuzina wesołych dialogów i komedijek, stosownych do odgrywania w towarzystwach ludowych, robotniczych, czeladzi katolickiej, terminatorów itd. Gniezno 1907.

Zawartość: Mazur i Żyd; Sto tysięcy marek; Od ucha do ucha; Ogolili go bez mydła; Dwie narzeczone, a jeden kawaler, czyli nie dawać pieniędzy przed ślubem; Czarodziejskie skrzypce.

43. Bartek w sieni piekielnej i w rajskim przedsionku. Wesoła igra dla domowych i amatorskich teatrów. Gniezno 1908.

44. Czytanka narodowa, zawierająca wiersze, powiastki, piękne przykłady z życia naszych przodków, najważniejsze zdarzenia z historii polskiej, opisy ojczystego kraju, piosenki, lamigłówki, czarodziejskie sztuki i gry dla dzieci. Gniezno 1909.

45. Dobra rada lepsza niż złoto. Dialog dla towarzystw czeladzi katolickiej, dla robotników, terminatorów, dla teatrów domowych i dla dzieci, aby szanowały rodziców. Gniezno 1909.

46. Irena, czyli poświęcenie córki dla ojca. Dramacik historyczny zachęcający młodzież do pełnienia czwartego Bożego przykazania. Gniezno 1909.

47. Cztery komedie dla amatorów. Gniezno [ok. 1909].

Zawartość: Żyd się w szkło zamienił; Wór pieniędzy w lesie. (Por. poz. 49); Sposób na gadatliwą kobietę; Żyd przed sądem.

Rkps komedii Żyd się w szkło zamienił — Ossol. sygn. 10695/I.

48. Rabin zwyciężony przez kwestarza. Wesoły dialog. Gniezno [ok. 1909].

49. Powieści o zbójcach, opryszkach i hajdamakach. Bytom [ok. 1910]. Wyd. nast: pt. Powieści o zbójcach, opryszkach i hajdamakach, ze sztukami teatralnymi: 1. Nawróceni zbójcy. 2. Wór pieniędzy w lesie. 3. Łupina orzechowa. Gniezno [b. r.].

50. Pracowity Adaś i leniwy Ignas. Igra z tańcami i śpiewami dla młodzieży, a szczególnie dla towarzystw czeladzi katolickiej, robotników i terminatorów. Gniezno 1910.

51. Nadzieja. Zbiór dramacików, monologów, dialogów i wierszy, popierających

cel „Wyzwolenia”, „Eleuterii”, „Jutrzenki” oraz podobnych towarzystw. Gniezno 1911.

52. Wilki w Gnieźnie i w Trzemesznie. Fraszka sceniczna w 1 akcie. Dodany dialog: Mędrsze jaje niż kura. Gniezno 1911.

53. Szopka kołędowa. Zbiór wierszyków, powiastek, przemówień i komedijek podczas świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku. Dla pomnożenia wesołości w rodzinach i towarzyskich kółkach. Gniezno 1912.

54. Gwiazdka na obczyźnie. Igra w 1 akcie. Gniezno 1912.

55. Mały Kościuszek. Igra dla chłopców na tle życia Tadeusza Kościuszki. Z dodaniem kilku komedijek. Gniezno 1913.

Nadto inne książeczki dla ludu, młodzieży i dzieci, elementarze i podręczniki, słowniki, żywoty świętych i modlitewniki, listowniki i różnego rodzaju poradniki, lamigłówki i kabały, gry narodowe, pocztówki itp. Rękopisy utworów scenicznych Ossol. sygn. 10695/I, 11263/I.

Artykuły i utwory literackie zamieszczał w czasopismach: *Bibl. Warsz.* (1861, 1864), *Czas* (1863-1865), *Czytelnia dla Młodzieży* (1861), *Danziger Zeitung* (1863-1865), *Dwutyg. dla Kobiet* (1884), *Dzien. Chicagoski* (1901), *Dzien. Kujawski* (1893-1894), *Dzien. Lit.* (1861, 1868), *Dzien. Poz.* (1868), *Dzwonek* (1861-1862), *Dzwon Wielkop.* (1878), *Gawędziaż Poz.* (1886), *Gaz. Gnieźnieńska* (1895), *Gaz. Nar.*, *Gaz. Pol.* (W-wa 1862; tu korespondencja: Z Cieszyna w Szląsku austriackim), *Gaz. Pol.* (Chicago 1903), *Gaz. Tor.* (1868), *Gwiazdka Cieszyńska* (1860-1863, 1865-1866; tu m.in.: Ameryka, czyli wszędzie dobrze, lecz w domu najlepiej. Powieść. 1865), *Gwiazda* (Poz. 1876), *Katolik* (1868-1869), *Lech* (1878-1879), *Mazur* (Szczytno 1906), *Nadwiślanin* (Chełmno od 1862), *Nadwiślanin* (W-wa 1874-1875), *Niedziela* (Detroit 1893), *Niwa*, *Opiekun Domowy* (1876), *Piast* (1867-1869), *Pobudka do Szerzenia Wstrzemięźliwości* (1891-1896), *Praca* (1901-1903, 1910), *Prawda* (1900, 1902-1903), *Prawdą a Bogiem* (1888), *Przegl. Słowiański* (1881-1882), *Przyj. Dzieci* (Pelplin 1866-1867), *Przyj. Dzieci i Młodzieży* (1869-1873), *Przyj. Ludu* (Chełmno od 1862), *Staszyc* (1889), *Tyg. Katol.* (Grodzisk 1863-1865), *Wiarus, Wielkopolanin* (1885), *Włościanin* (1870), *Zgoda* (Chicago 1903), *Zorza* (1905) oraz w wydawnictwach: *Grosz wdowi.* Lw. 1886, *Kalendarz kr.* Kr. 1876.

Przekłady i przeróbki

1. K. Schmid: Jaskinia Beatusa. Powieść dla ludu i młodzieży. Chełmno [ok. 1869]. Wyd. nast.: pt. Jaskinia Beatusa, czyli lepiej krzywdę cierpieć niż krzywdę wyrządzać. Wzruszająca powieść. Poz. 1889; Chicago [ok. 1900].

2. K. Schmid: Skarb ukryty, czyli najlepsze dziedzictwo. Poz. 1874.

3. Nagroda cnoty. Trzy powiastki wyjęte z pism ks. kanonika Schmida oprac.... Poz. 1878. Wyd. nast.: wyd. 2 Poz. 1890; Poz. 1902.

4. Jajka wielkanocne. Powiastka wielkanocna dla dzieci, podług pism ks. Schmida. Poz. 1881. Wyd. nast. Gniezno 1898.

5. E. Krásnohorská: Powiastka o wietrze. Poz. 1884.

6. K. Schmid: Koszyk kwiatów. Powieść dla ludu i młodzieży. *Prawdą a Bogiem* 1888 i odb. Por. poz. 11.

7. E. Krásnohorská: Nagroda. Powieść. Poz. 1889.

8. K. Schmid: Józefat. Powieść dla ludu i dojrzałszej młodzieży. Wyd. 2 poprawne Poz. 1893. Wyd. nast. [ok. 1910].

9. Genowefa. Obraz dramatyczny ludowy w 6 odsłonach, podług powieści ks. kanonika Schmida. Gniezno 1898. Wyd. 2 popr. oprac.... Gniezno 1909. Por. poz. 10.

10. Genowefa. Księżniczka, hrabina, pustelnica, jej życie i cierpienie obszernie opisane. Z. 1-4. Bytom 1900. Por. poz. 9.

Autor: K. Schmid.

11. Koszyk kwiatów. Obraz dramatyczny ludowy w 5 odsłonach ze śpiewami i tańcami, podług powieści ks. Schmida oprac.... Gniezno 1909. Wyd. nowe Włocławek 1939. Por. poz. 6.

Prace edytorskie

1. J. U. Niemcewicz: Śpiewy historyczne. Chełmno 1869.

2. Piosnki, dumki i arie narodowe. Cz. 1. Poz. 1872; cz. 2. Poz. 1874. Wyd. 2 cz. 1. Poz. 1873.

Za cz. 2 ukarany więzieniem i grzywną.

3. J. P. Woronicz: Hymn do Boga. Poz. 1877.

4. Polska Sybilla, czyli zbiór objawień, prorocत्व i przepowiedni, dotyczących się

mianowicie kościoła katolickiego, Polski i Słowiańszczyzny, z starych ksiąg, z różnych pism i ust ludu. Poz. 1877. Wyciąg pt. Nowa Sybilla, zawierająca najważniejsze prorocत्वa o przyszłości... [Cz. 1]. Poz. 1877; cz. 2. Poz. 1878. Wyd. 2 i 3 cz. 1. Poz. 1878. Por. poz. 11.

5. Polski sowizdrzał, czyli zbiór ucieśnionych i dowcipnych powiastek, historii, anegdot, dykteryjek, figli, żartów, przy tym ciekawych i niezwykłych opowiadań, dla rozveselenia serc kochanych wiarusów, w tych smutnych a ciężkich czasach, z rękopisów, z książek i opowiadań ludzi doświadczonych, co to nie z jednego pieca chleb jedli. Poz. 1878. Wyd. nast.: wyd. 2 Poz. 1879; wyd. nowe zupełnie przerobione Poz. 1883; wyd. 3 Poz. 1885; wyd. 4 Poz. 1889; wyd. 5 Poz. 1899.

6. Wybór pieśni narodowych, w którym się znajdują dumki, arie, marsze, krakowiaki, mazury, pieśni patriotyczne, wojenne, historyczne itd. Poz. 1882. Wyd. 2 pomnożone Inowrocław 1898.

7. Skarbczyk poezji polskiej dla ludu i młodzieży. Poz. 1883.

8. Bukiet pieśni światowych. Poz. 1883. Wyd. nast.: Chicago 1888; wyd. 3 popr. i pomnożone Poz. 1889; wyd. 4 Poz. 1896; Toledo Ohio 1899; wyd. 5 Poz. 1901.

9. Pokłosie. Zbiór pouczających i ciekawych opowiadań, powieści, wierszy itd. Poz. 1888. Wyd. nast. pt. Pokłosie. Zbiór wesełych, ciekawych oraz niezwykłych powieści, gawęd i opowiadań z dodaniem komedyjki: Koszula szczęśliwego człowieka. Inowrocław 1907.

10. Deklamator polski. Zbiór poezji religijnych, narodowych i historycznych, stosowanych do wygłaszania podczas uroczystości patriotycznych, rodzinnych oraz wycieczek letnich, z dodaniem dialogów i sztuczek teatralnych. Poz. 1893. Wyd. nast.: wyd. 2 Inowrocław 1898; wyd. 3 Gniezno [po 1900].

11. Księga sybillińska o przyszłości. Zbiór objaśnień, prorocत्व, przepowiedni i jasnowidzeń o różnych narodach, a szczególnie o kościele katolickim, Polsce i Słowiańszczyźnie, z starych ksiąg, z różnych pism i z ust ludu, z dodatkiem nadzwyczajnym: Wernyhora przepowiada przyszłość. Inowrocław 1895. Wyd. 2 Inowrocław 1908. Por. poz. 4.

12. Wianek powieści i opowiadań dla ludu polskiego ku nauce i rozrywce. T. 1-5. Inowrocław 1896-1900.

13. Miła zabawa dla dzieci po nauce. Zbiór łatwych sztuczek teatralnych i rozmów do odgrywania podczas imienin, świąt i różnych uroczystości rodzinnych. Gniezno 1898.

14. Scena ludowa. Zbiór łatwych dramacików, komedijek, krotoczwil, fraszek scenicznych, monologów, dialogów i wierszy, stosownych na przedstawienia ludowe podczas wesół, imienin, wieńców itp. Gniezno 1900.

15. Gwiazdka i gwiazdor. Zbiór dramacików, komedijek, dialogów i widowisk szopkowych na gwiazdkę i kolędę. Gniezno 1902.

16. I. Łyskowski: Pieśni gminne i przysłowia ludu polskiego w Prusach Zachodnich. Gniezno 1907.

17. Wesoly deklamator, zawierający żartobliwe, śmieszne i przyjemne wiersze dla zabawy kółek towarzyskich, a szczególnie dla młodzieży płci obojga. Dodane dwie wesole sztuki teatralne: 1. Flora, 2. Jak Kuba oduczył Kasie lenistwa. Gniezno 1908.

Nadto kalendarze, zbiory piosenek okolicznościowych, prorocत्व, powinszowań, przemówień, toastów itp.

Listy i materiały

1. Do J. I. Kraszewskiego 18 listów z 1861-1883. Rkps Bibl. Jagiel. Koresp. Kraszewskiego. S. III. sygn. 6460 IV, 6462 IV, 6480 IV, 6491 IV.

2. Do J. Němca z 1862. Rkps Literární archiv Národního musea sygn. T. 90 kr. III. Ogł. M. Kudělka: Z historie překladů „Babičky“ do polštiny. *Slavia* 1953 z. 4 s. 584-588.

3. Do S. Nowińskiego z 1865. Rkps Ossol. sygn. 5247/I.

4. Do K. Libelta 2 listy z 1867 i b. d. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6004 t. 1.

5. Do Rodaków w Galicji z 1867. Rkps Ossol. sygn. 7195/II.

6. Do J. Działyńskiego 4 listy z 1873-1884. Rkps Bibl. Kórn. sygn. AB 8.

7. Do Z. Celichowskiego 28 listów z 1873-1914. Rkps Bibl. Kórn. sygn. AB 8.

8. Do W. Dzieduszyckiego z 1875. Rkps Ossol. sygn. 6516/II.

9. Do W. Bełzy 2 listy z 1877 i 1880. Rkps Ossol. sygn. 12421/I i 12423/I.

10. Do A. Wołyńskiego z 1879. Rkps Ossol. sygn. 3657/II.

11. Do red. *Nowej Reformy* z 1882. Rkps Ossol. sygn. 12186/III₂.

12. Do W. Zamoyskiego 2 listy z 1882 i 1907. Rkps Bibl. Kórn. sygn. AB 91 i AB 8.

13. Do W. Kętrzyńskiego 4 listy z 1883-1912. Rkps Ossol. sygn. 6207/III.

13a. Do W. Bełzy 5 listów z 1895-1910. Rkps Ossol. 12648/II.

14. Do J. Opielińskiego z 1902. Ogł. T. Pietrykowski. *Wici Wielkopól.* 1936 nr 2.

15. Do redakcji *Kur. Lw.* z 1904. Rkps Ossol. sygn. 7191/II.

16. Do księgarni Gebethner i Wolff z 1907. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7111.

17. Do ks. J. Janiszewskiego z 1909. Rkps Bibl. Miejska w Bydż. sygn. 1310.

18. Do C. Działyńskiej. Rkps Bibl. Kórn. Arch. Dział. N. t. 1.

19. Do W. Łozińskiego 6 listów. Ogł. E. Marczevska-Stańdowa. *Roczn. Bibl.* 1959 nr 3/4 s. 441-456.

20. Od F. Palackiego z 1863. Ogł. J. Kostrzewski. *Kur. Poz.* 1921 nr 134.

21. Od J. Łukaszewicza z 1866. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7029.

22. Od Z. Celichowskiego z 1900. Rkps Bibl. Kórnicka sygn. AB 8.

23. Od L. W. Rzepeckiego. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7029.

Nadto w zbiorach rękopiśmiennych Bibl. Poz. Tow. Przyj. Nauk: korespondencja, pamiętnik szkolny i więzienny, pomysły i materiały do dzieł, rozpraw i powieści, zbiór przysłów wielkopolskich.

Bibliografia szczegółowa w pracy: W. Sobkowiak: Józef Chociszewski (1837-1914). Gniezno 1937.

OPRACOWANIA

Korespondencja z Chelmną [proces J. Chociszewskiego, redaktora *Przyj. Ludu*]. *Czas* 1863 nr 157. — [Notatki o wyrokach sądowych na J. Chociszewskiego]. *Tyg. Wielkopól.* 1872 nr 40, 1873 nr 37. — [Notatki o skazaniu i zwolnieniu z więzienia J. Chociszewskiego]. *Wiarus* 1873 nr 47, 1874 nr 6. — Z: Wydawnictwo J. Chociszewskiego. *Wiarus* 1873 nr 115. — J. CHMIELEWSKI. *Szkola* 1874 s. 240-242, 257-258, 264-265. — J. Chociszewski. *Gaz. Nar.* 1874 nr 49. — [Notatka o

skazaniu J. Chociszewskiego na karę więzienia). *Tyg. Beletrystyczny i Nauk.* 1886/1887 nr 17. — J. SOŁTYS: J. Chociszewski. *Dzien. Chicagoski* 1899 nr 11. — J. Chociszewski. *Zgoda* (Chicago) 1900 nr 17.

(Artykuły i notatki jubileuszowe:) *Szkola* 1900 s. 137. — B. R. *Kur. Warsz.* 1901 nr 5. — S. Duchńska. *Praca* 1901 nr 1. — b. a. *Gwiazdka Cieszyńska* 1901 nr 4. — Sk. *Kraj* 1901 nr 6. — (R. W.) *Wędrowiec* 1901 nr 2. — *Biesiada Lit.* 1901 nr 18. — *Dzien. Poz.* 1901 nr 6. — *Gaz. Lw.* 1901 nr 4. — *Gaz. Warsz.* 1901 nr 10. — *Głos Lit. i Spół.* 1901 nr 2. — *Kur. Lw.* 1901 nr 8. — *Nowy Dzwonek* (Kr.) 1901 nr 4, 8, 10. — *Praca* 1901 nr 29. — *Przedświt.* (Lw.) 1901 nr 14. — *Szkolnictwo* (Nowy Sącz) 1901 nr 3. — *Świat* 1901 nr 3. — *Tyg. Samborski* (Drohobycz) 1901 nr 2. — *Zgoda* (Chicago) 1901 nr 5.

J. Chociszewski i więzienie pruskie. *Dzien. Pol.* 1903 nr 139. — Dr STANISŁAW K.: J. Chociszewski i jego wydawnictwa. *Dzien. Poz.* 1905 nr 240. — J. Chociszewski i jego wydawnictwa. *Dzien. Chicagoski* 1905 nr 256. — A. PARCZEWSKI: Zamiast artykułu. *Dzien. Wil.* 1906 nr 1. — A. MAŃKOWSKI: Dzieje drukarstwa i piśmiennictwa polskiego w Prusach zachodnich wraz z szczegółową bibliografią druków polskich zachodniopruskich. *Roczn. Tow. Nauk. w Tor.* 1907 t. 14 s. 67-68.

(Artykuły i notatki jubileuszowe:) M. BRZEZIŃSKI: Ojcu J. Chociszewskiemu cześć. *Zorza* 1910 nr 25. — Woj.: Siewca dobrego ziarna. *Świat* 1910 nr 19. — *Biesiada Lit.* 1910 nr 22. — *Dzien. Chicagoski* 1910 nr 90. — *Gaz. Warsz.* 1910 nr 154. — *Kur. Poz.* 1910 nr 128, 129, 240. — *Kur. Warsz.* 1910 nr 156. — *Nasz Kraj* 1910 nr 105. — *Nova Gaz.* 1910 nr 259. — *Pogoń* (Tarnów) 1910 nr 25. — *Praca* 1910 nr 12, 16, 17, 24. — *Przełk. Katol.* 1910 nr 28. — *Rola* 1910 nr 25. — *Tyg. Ilustr.* 1910 nr 25. — W. S. J. *Ungra kalendarz ilustr. na r. 1911.* W-wa 1910 s. 58-59.

(Nekrologi:) *Gaz. Por.* 2 *Grosze* 1914 nr 345; *Książka* 1914 nr 8/12 s. 245; *Kur. Litewski* 1914 nr 291; *Kur. Poz.* 1914 nr 262, 265; *Praca* 1914 nr 47; *Słowo Pol.* 1914 nr 555; *Tyg. Ilustr.* 1914 nr 51; A. CHĘTNIK. *Drużyna* 1915 nr 1; *Biesiada Lit.* 1915 nr 4.

E. FARNIK: J. Chociszewski jako współredaktor „Gwiazdki Cieszyńskiej”. *Gwiazdka Cieszyńska* 1928 nr 35 (jubileuszowy). — E. FARNIK: Założenie pierwszego stowarzyszenia akademików polskich na

Śląsku w związku z działalnością J. Chociszewskiego. W: *Księga o Śląsku wyd. z okazji jubileuszu 35-letniego istnienia „Znicza” pod red. A. Targa.* Cieszyn 1929. — M. DEREŻYŃSKI: J. Chociszewski. Życie, czyny i środowisko najpracowitszego Wielkopolanina. W piętnastą rocznicę zgonu. Szamotyły 1929. [Rec.: *Wici Wielkop.* 1932 nr 10]. — E. FARNIK: Chociszewski na Śląsku. *Roczn. Tow. Przyj. Nauk na Śląsku* 1931 t. 3 s. 322-328. — M. DEREŻYŃSKI: Najpracowitszy Wielkopolein J. Chociszewski. *Wici Wielkop.* 1932 nr 6. — M. DEREŻYŃSKI: J. Chociszewski w Inowrocławiu. Inowrocław 1935. [Rec.: *Głos* (Poz.) 1935 nr 12]. — M. DEREŻYŃSKI: Najpłodniejszy pisarz wielkopolski. Życie i twórczość J. Chociszewskiego. *Kur. Poz.* 1935 nr 293. — M. DEREŻYŃSKI: Jeszcze w sprawie J. Chociszewskiego. *Kur. Poz.* 1935 nr 341. — J. P...SKI: I odtąd o nim głucho. *Kur. Poz.* 1935 nr 317.

A. B.: 100 rocznica urodzin J. Chociszewskiego. *Teka Pomorska* 1937 nr 1 s. 25-26. — b. a.: J. Chociszewski. *Gwiazdka Cieszyńska* 1937 nr 102. — J. DZIECH: Czimy J. Chociszewskiego. *Piast* dod. *Dzien. Kujawskiego* 1937 nr 13. — S. GRABIA: J. Chociszewski. *Polonia* 1937 nr 4472. — Z. GROT: W setną rocznicę urodzin J. Chociszewskiego. *Dzien. Poz.* 1937 nr 49. — B. JAROCHOWSKI: J. Chociszewski w więzieniu. *Tęcza* 1937 nr 6. — A. SKALKOWSKI: J. Chociszewski. *Ilustr. Kur. Codz.* 1937 nr 60. — A. SKALKOWSKI: J. Chociszewski. *Kur. Lit.-Nauk.* 1937 nr 10 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — W. SOBKOVIK: Działalność literacka Chociszewskiego. *Dzien. Poz.* 1937 nr 59. — W. SOBKOVIK: J. Chociszewski na Śląsku. *Zaranie Śląskie* 1937 nr 1 s. 26-33. — W. SOBKOVIK: Sto lat temu urodził się zasłużony Polak. *Kur. Poz.* 1937 nr 95. — W. SOBKOVIK: O pisarzu, który nie wszedł do literatury. *Kultura* 1937 nr 9. — W. SOBKOVIK: J. Chociszewski (1837-1914). Gniezno 1937. [Rec.: A. Jesionowski: Spłacone stare długi. *Kultura* 1937 nr 49; Ap. B. *Kronika Miasta Poz.* 1937 s. 384-385; J. Galić. *Zaranie Śląskie* 1938 s. 191-192; J. K. *Silva Rerum* 1938/1939 s. 39-40]. — J. R. [J. REYCHMAN]: Podróż J. Chociszewskiego na Słowację. *Ziemia* 1938 s. 186-189. — J. WINIEWICZ: Rodzynki przeszłości. *Gaz. Pol.* 1938 nr 8. — J. W.: J. Chociszewski jako pisarz i działacz. *Kur. Poz.* 1938 nr 81. — J. Chociszewski na Pomorzu. *Robotnik Pomorski* 1946 nr 133. — K. TOPIŃSKA: Literacka tradycja wieńca. *Ilustr. Kur. Pol.* 1947 nr

196. — DRYG [W. DRYGAŁOWA]: J. Chociszewski. *Ilustr. Kur. Pol.* 1956 nr 90. — J. MAKOWSKI: J. Chociszewski — zapomniany pisarz ludowy. *Nowy Tor* dod. *Gaz. Pomorskiej* 1956 nr 8. — E. PIEŚCIKOWSKI: J. Chociszewski (1837-1914). W: *Wybitni Wielkopolanie XIX w.* Poz. 1959 s. 357-378. — B. GAWIN: J. Chociszewski jako propagator idei współpracy narodów słowiańskich. *Przegl. Zach.* 1963 nr. 2 s. 260-265. — J. WALIŃSKI: Drogi popularyzacji idei słowiańskich Chociszewskiego. *Spr. Poz. Tow. Przyj. Nauk* 1965 nr 1.

Dzieje narodu polskiego... O...le. [W. OLENDZKI]. *Kalina* 1869 nr 25.

Piśmiennictwo polskie... *Wiarus* 1873 nr 146-147. — J. CHMIELEWSKI. *Szkola* 1874 s. 170-171. — *Tyg. Wielkopol.* 1874 nr 6. — B. [K. BARTOSZEWICZ]. *Przegl. Lit. i Artyst.* 1882 nr 10. — *Deutyg. dla Kobiet* 1882 nr 22. — S. LAM. *Kronika Powsz.* 1912 nr 33. — B. CHLEBOWSKI. *Książka* 1913 nr 4.

Ilustrowane dzieje porobiorowe Polski... *Z. Przegl. Powsz.* 1887 t. 8 s. 101-102.

Wspomnienie o życiu i pismach A. Mickiewicza. W. BELZA. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 5 (1891) s. 291-292.

Malowniczy opis Polski... C. R. *Przegl. Pol.* 1892 t. 106 s. 623-625. — FEL. K. [F. KONECZNY]. *Przegl. Powsz.* 1891 t. 30 s. 254-256. — K. KROTOSKI. *Przegl. Powsz.* 1892 t. 33 s. 273-275.

Historia polska w pięknych przykładach przedstawiona. Wolne Pol. Słowo (Genewa) 1893 nr 136.

Historia Polski w krótkości... Głos 1898 nr 18. — *Niwa* 1898 nr 16. — W. G. [W. GOMULICKI]. *Kraj* 1907 nr 44.

Cztery dramaciki... Č. [A. ČERNÝ]. *Slovanský přehled* (Praga) 1899 s. 500.

Czarodziejski stolik i czarowane kije w miechu. Z. M. [Z. MROZOWICKA]. *Poradnik Teatrów i Chórów Włościańskich* 1911 s. 174-175.

Komedyjki dla dzieci i młodzieży. *Poradnik Teatrów i Chórów Włościańskich* 1911 s. 158.

Recenzje przekładów

Nagroda cnoty. *Tyg. Powsz.* 1878 nr 18.

Recenzje prac edytorskich

Piosnki, dumki i arie narodowe. *Wiarus* 1873 nr 101.

Miła zabawa dla dzieci... *Gaz. Lw.* 1898 nr 110.

Gwiazdka i gwiazdor. A. PIĄTEK. *Poradnik Teatrów i Chórów Włościańskich* 1918 s. 170-171.

CHOROMAŃSKI LEON (1872—1953)

Właściwe imię: JULIAN.

Pseud. i krypt.: ALEICHRON; CH; CHARAP LEON; L. C.; L. C.; L. CH; L. CHARAP; L. CHOR. Nowelista, poeta, dramatopisarz, krytyk literacki.

Ur. 26 listopada (wg Archiwum Związku Literatów Polskich), 21 grudnia (?) 1872 w Konotopie na Ukrainie; syn Stefana, adwokata, i Aleksandry Grzelaczyńskiej (?). W 1885-1893 uczęszczał do gimnazjum w Siedlcach. Studia uniwersyteckie odbył w Krakowie w 1893-1897. Ożenił się z Franciszką Brońską (?). Około 1909 współpracował z warszawskim kabaretem literackim „Momus”. W okresie międzywojennym mieszkał w Warszawie i był cenzorem filmowym. Zmarł w Legionowie koło Warszawy 12 lutego 1953.

TWÓRCZOŚĆ

1. Zuzanna. Lw. 1911.

Zawartość: Zuzanna. (*Lit. i Sztuka* 1909 nr 8 dod. *Nowej Gaz.* nr 131); Semiramis; Judyta. (*Znicz. W-wa* 1903 s. 21-22; *Lit. i Sztuka* 1910 nr 8 dod. *Nowej Gaz.* nr 130); Sodoma; Washii; Wygnanie z raju. (*Lit. i Sztuka* 1910 nr 27 dod.

Nowej Gaz. nr 462); Żona Putyfara; Kara. (*Strumień* 1900 nr 1); Słońce; Żądza; W godzinie żalu; Ślepa królowna; Triumf Ar-Idona; Uwiedziony; Don Juan zagrożony, czyli potęga tradycji.

Przekłady

Semiramis; Wygnanie z raju; Słońce; włoski: Marrené, Agar. W książce: L. Choromański:

Novelle polacche. Mediolan 1927 *Biblioteca Universale* nr 360. Wyd. nast. Mediolan 1930 [?].

2. Dziwne przygody. Bajki dla małych dzieci. W-wa 1913. Wyd. 2 W-wa 1922 [1921].

Zawartość: Co się przytrafiło Adasiowi; Jak Janek i Mania wędrowali; Przygody tancerki porcelanowej.

3. Złota droga. W-wa 1913.

Zawartość: Ręce; Pani Hould; Ostatni wieczór księżycowy błazna. (*Prawda* 1910 nr 43); Syn marnotrawny. (*Prawda* 1910 nr 48-53); Baśń o miłosiernej córce. (*Przegl. Por.* 1909 nr 190 pt. O miłosiernej córce. Bajka); Baśń o zaprzędanym szczęściu. (*Kur. Por.* 1910 nr 254, 259); Ariadna; Złota rybka; Markiza de Brinvilliers.

Przekłady:

Ręce; Baśń o miłosiernej córce; Ariadna: włoski; Marrené, Agar. W książce: L. Choromański: *Novelle polacche*. Mediolan 1927 *Biblioteca Universale* nr 360. Wyd. nast. Mediolan 1930 [?].

4. Firtleje Momusowe. W-wa 1914. Wiersze.

Zawartość: m.in. Modna dama. (*Momus* 1911 nr 3); Przeprowadzka. (*Momus* 1911 nr 3).

5. Pościg za słońcem. W-wa 1914.

Zawartość: cykle: Zmierzch; Ogień i rosa; Groteski; Miasto.

6. Po maskaradzie. 1 akt. Wyst. W-wa 1915. Nie druk.

7. Po egzekucji. Scena nastrojowa. Wyst. W-wa 1916. Nie druk.

8. Adam i Ewa. Skecz. Muzyka: W. Krupiński. Wyst. W-wa 1918. Nie druk.

9. Wisielec. Groteska. Wyst. W-wa 1918. Nie druk.

10. Głowa na kamieniu. W-wa 1923.

Zawartość: Wiatr; Małe pęknięcia konwensansu. (*Romans i Powieść* dod. *Świata* 1916 nr 13-14); Głowa na kamieniu; Drzwi zatrzaśnięte; Księżyc; Ruina; Ptak; On; Pani domu; Krokodyl; Zmierzch Stanisława Augusta; Europa; Orfeusz i Eurydyka; Herakles.

11. Urna. W-wa 1925.

Poematy.

Zawartość: m.in.: Fontanna. (*Romans i Powieść* dod. *Świata* 1919 nr 13); Stara katedra. (*Tyg. Ilustr.* 1919 s. 728); Nastrój. (*Rydwon* 1919 s. 105).

12. Z tronu na szafot. Maria Stuart, królowa szkocka. Z cyklu: Jak umierali wielcy ludzie? W-wa [1926] *Bibl. Hist.-Geogr.* nr 24.

13. Zabawa.

Powieść. Powst. przed r. 1939. Rękopis zaginął w czasie wojny. Wiadomość podaje E. Koziński: Więcej prawdy niż plotki. W-wa 1964 s. 48-58.

Utworki literackie i artykuły zamieszczał w czasopismach: *Ateneum* (1899), *Film* (1936), *Głos* (1903-1905), *Gospoda Poetów* (1920), *Izraelita* (1910-1912; tu m. in.: Niemila historia. 1911 nr 35-36; Ulica. 1911 nr 44; Położenie bez wyjścia. 1911 nr 45; Dwaj i jedna. 1911 nr 49; Ponure miasteczko. 1912 nr 4; Oczy. 1912 nr 4; Wiosna. 1912 nr 4; Samotność. 1912 nr 23; tłum.: H. Bang: Gdy byli sam na sam. 1912 nr 19), *Kobieta Współcz.* (1931), *Kur. Codz.* (1945; tu opowiadanie: Rembrandt na strychu. Nr 29), *Kur. Pol.* (1925), *Kur. Por.* (1910, 1919-1921, 1931-1936, 1938), *Lit. i Sztuka* dod. *Nowej Gaz.* (1909-1912; tu m. in. Oranżeria. 1911 nr 4; Czarna maska. 1911 nr 8), *Marcholt* (1911), *Miesiąc Ilustr.* (1912), *Momus* (1911), *Naokoło Świata* (1931), *Naród* (1920), *Nasz Przegl.* (1931-1932), *Nowa Epoka* (1945; tu opowiadania: Los Weroniki. Nr 18; Bójka. Nr 19; Przy wodzie. Nr 19; Rozmowa na ulicy. Nr 20), *Nowa Gaz.* (1909, 1913, 1918), *Placówka* (1927), *Prasa* (1938), *Prawda* (1910-1914), *Przegl. Por.* (1909), *Przegl. Spół.* (1906-1907; tu m. in.: Służąca. Z cyklu: Życie brutalne. 1906 nr 29), *Przegl. Wiecz.* (1919), *Robotnik* (1928), *Romans i Powieść* dod. *Świata* (1915-1916, 1919), *Rydwon* (1919), *Sowizdrzał* (1913-1919; tu m. in.: Orszak królewski na bagnie. 1913 nr 1; Parys na maskaradzie. 1913 nr 5; Dama z parasolką. 1913 nr 9; Półtragedia wiosenna albo: Niemal okropne skutki roztargnienia, albo: Jedna chwila z życia rodziny dyskretniej. 1913 nr 19; Upór kobiety. Tragedia w 1 odsłonie. Rzewne naśladowanie O. Wilde'a. 1913 nr 41; Co się działo wewnątrz Złotego Rogu. Szkic sceniczny. 1914 nr 19), *Spoleczeństwo* (1908), *Strumień* (1900), *Szczutek* (1919), *Sztuka* (1913), *Świat* (1915-1916, 1919), *Tydzien* (1920), *Tyg. Ilustr.* (1917-1920), *Warszawa* (1947-1948), *Wiad. Lit.* (1925), *Widnokrąg* (1913-1916), *Złoty Róg* (1912-1913).

Ponadto w wydawnictwach zbiorowych: *Księga pamiątk. ku czci L. Staffa*. W-wa 1949 (tu opowiadanie pt. Szewc z Kazimierzy Wielkiej. S. 171-172), *Nowina. Książka zbior.* W-wa 1914-1915, *Znicz. Noworoczn.* W-wa 1903, *Życie Warsz.* *Wydawcn. na dachód najbardziej potrzebujących Warszawy*. W-wa 1917.

Ponadto wybór nowel w języku włoskim: L. Choromański: *Novelle polacche*. Tłum. Marrené, Agar. Mediolan 1927 *Biblioteca Universale* nr 360. Wyd. nast. Mediolan 1930 [?].

Zawartość: II sole; La bottega zoologica. (Dalle „Citta”); La cacciata dal Paradiso; Stan-

chezza; Lei e loro. (Dalle „Citta); Semiramide; Le mani; Arianna; La penna di pavone; La mattina; Gli occhi; La fiaba della figlia caritatevole; Nel grande caffè.

Przekłady

1. J. P. Jacobsen: Pani Fönss. W-wa 1909. Wyd. łącznie z poz. 2.
2. A. Strindberg: Siedem lat szczęśliwych. W-wa 1909. Wyd. łącznie z poz. 1.
3. O. Mirbeau: Ogród udręczeń. W-wa 1909. Wyd. 2 Tczew 1922.
4. J. Barbey d'Aureville: Zemsta kobiety i inne utwory z cyklu „Les Diaboliques”. Kr. 1912.
5. O. Wilde: Salome. Tragedia w 1 akcie. Słowo wstępne... W-wa 1914.
6. Ch. Baudelaire: Pożeracz opium i inne szkice ze zbioru „Les Paradis artificiels”. W-wa 1921.
7. T. Dostojewski: Gracze. Z dziennika młodzieńca. W-wa 1922.
8. G. de Nerval: Aurelia i inne opowiadania. Z przedmową tłumacza. W-wa 1929. Wyd. nast. W-wa 1960.

Listy

Do E. Kozikowskiego z 1945. Ogl. w książce: E. Kozikowski: Więcej prawdy niż plotki. W-wa 1964 s. 48-58.

OPRACOWANIA

L. BELMONT: Tajemnica Choromańskiego. *Wolne Słowo* 1911 nr 135-136. — W. BACEWICZÓWNA: Wieczór autorski L. Choromańskiego. *Dziś i jutro* 1946 nr 6. — E. KOZIKOWSKI: L. Choromański. W książce: Więcej prawdy niż plotki. W-wa 1964 s. 48-58. — L. Choromański. W: *Zbiór poetów pol. XIX w.* Oprac. P. Hertz. Księga 4. W-wa 1965 s. 899.

Zuzanna. S. KOZŁOWSKI. *Odrodzenie* 1910 nr 27. — N. *Israelita* 1910 nr 30. — W. RZYMOWSKI. *Prawda* 1910 nr 48. — *Erotyzm w sztuce. Gaz. Warsz.* 1910 nr 328. — J. DĄBROWSKI. *Krytyka* 1911 t. 30 s. 115-116. — A. DROGOSZEWSKI. *Książka* 1911 nr 5. — W. GRU-

BIŃSKI. *Świat* 1911 nr 33. — B. LEŚMIAN. *Lit. i Sztuka* 1911 nr 13 dod. *Nowej Gaz.* nr 220; przedr. w książce: *Szkice literackie.* W-wa 1959. — HAJOTA [H. PAJZDERSKA-ROGOZIŃSKA]: *Debiuty beletrystyczne. Tyg. Mód i Powieści* 1911 nr 40.

J. Barbey d'Aureville: Zemsta kobiety [tłum.]. *Złoty Róg* 1912 nr 10.

Dziwne przygody. W. G. [W. GRUBIŃSKI]. *Kur. Por.* 1912 nr 348. — *Sz. Kur. Litewski* 1912 nr 279. — W. GRUBIŃSKI. *Kur. Por.* 1921 nr 346. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI. *Rzeczpospolita* 1921 nr 348 por.

Złota droga. [A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI]. *Czas* 1912 nr 566. — Z. DĘBICKI. *Kur. Warsz.* 1913 nr 31. — G. GLASS: *Krytyka.* Do p. L. Choromańskiego. *Prawda* 1913 nr 5. — W. G. [W. GRUBIŃSKI]. *Kur. Por.* 1913 nr 68. — K. ŁOZ. *Echo Lit.-Artyst.* 1913 s. 505-507. — J. LORENTOWICZ: *Na drogach marzenia. Lit. i Sztuka* 1913 nr 6 dod. *Nowej Gaz.* nr 102. — St. J. K. *Złoty Róg* 1913 nr 17.

Firleje Momusowe. *Kur. Por.* 1914 nr 14.

Pościg za słońcem. W. WIEDIGER. *Echo Lit.-Artyst.* 1914 z. 23/24 s. 47-48.

Ch. Baudelaire: Pożeracz opium [tłum.]. K. W. Z. [K. ZAWODZIŃSKI]. *Przeegl. Warsz.* 1922 nr 11.

Głowa na kamieniu. E. CZEKALSKI: *Nowy tom opowiadań L. Choromańskiego. Romans i Powieść* dod. *Świata* 1923 nr 9. — Z. DĘBICKI. *Kur. Warsz.* 1923 nr 70.

Urna. *Kur. Pol.* 1925 nr 18. — (S). *Kur. Pol.* 1925 nr 107. — *Świat* 1925 nr 29. — Z. DĘBICKI. *Kur. Warsz.* 1926 nr 123.

G. de Nerval: Aurelia i inne opowiadania [tłum.]. J. BRAUN. *Kur. Por.* 1929 nr 133. — K. CZACHOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1929 nr 30. — L. PIWIŃSKI. *Pam. Warsz.* 1929 z. 3 s. 184-188.

CHRZAŚCZEWSKA JADWIGA (ok. 1870—1935)

Pisarka dla dzieci i młodzieży, pedagog.

Ur. około 1870. Od 1891 prowadziła ożywioną działalność pedagogiczną i oświatową na łamach czasopism warszawskich, głównie *Przyjaciela Dzieci* oraz *Przeglądu Pedagogicznego* (od 1897 należała do komitetu redakcyjnego tego pisma). Była propagatorką

froeblovskich zasad wychowania przedszkolnego oraz metody poglądowego nauczania dzieci. Teorie swoje realizowała praktycznie w przedszkolu i szkole, których była właścicielką. Zmarła w Warszawie 28 lutego 1935.}

TWÓRCZOŚĆ

1. Dla małych przyjaciół zwierząt. W-wa 1894.

2. Lutnia dziecięca. Marsze, zabawy, piosnki. W-wa 1894. Z muzyką E. Ginejko. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1902; wyd. 3 popr. i powiększone W-wa 1907; wyd. 4 W-wa 1927.

Przełożona na język szwedzki.

3. Opowiadania ciotuni. W-wa 1895 *Promyki. Biblioteczka dla Młodzieży*. Wyd. nowe ozdobione W-wa 1911.

4. Wesoła drużyna. Powiastki z 12 obrazkami. W-wa 1895.

5. Czary i nie czary. Fantastyczne opowiadania dla młodzieży. W-wa 1896 [1895]. Wyd. nast. W-wa 1927.

Zawartość: tu m. in.: Duże i małe. (Zob. poz. 18).

Przekłady

Duże i małe: ros. Moskwa 1910; Moskwa 1912; Moskwa 1919.

6. Słoneczko. Powieść dla młodzieży. Ilustr. T. Jaroszyński. W-wa 1896 [1895].

Nagrodzona na konkursie *Przyj. Dzieci*.

7. Walek. Opowiadanie fantastyczne dla młodzieży. W-wa 1896 [1895].

8. Gwiazda spadająca. Utwór fantastyczny dla młodzieży. W-wa 1896.

9. Pogadanki z dziećmi. W-wa 1896. Wyd. nast.: wyd. 2 z podtyt. Podręcznik dla matek, nauczycielek, wychowawczyń. W-wa 1904; wyd. 3 rozszerz. i popr. W-wa 1907; wyd. 4 rozszerz. i popr. W-wa 1926.

10. Plon. Powieść dla młodzieży. W-wa 1898.

11. Legendy, czyli cudowne powieści z dawnych czasów. III. W-wa 1900.

12. Z biegiem Wisty. Obrazki o kraju. W-wa 1901. Wyd. nowe z podtyt. Obrazki i opowiadania o kraju. W-wa 1904; wyd. 3 W-wa 1913.

Współautor: J. Warnkówna.

13. O tym, co się niegdyś działo. Opowiadania z historii Polski. Wyd. ilustr. W-wa 1904 [1903]. Wyd. nast. W-wa 1911.

14. Opowiadania przyrodnicze. Cz. 1: Staw. Ogł. *Przyj. Dzieci* 1904 nr 28-32.

Wyd. osob. W-wa 1907; wyd. 2 W-wa 1924; wyd. 3 W-wa 1925. Cz. 2: Łąka. W-wa 1909; wyd. 2 W-wa 1922; wyd. 3 W-wa 1929.

Współautor: W. Haberkantówna.

15. Dla ciebie. Powiastki i opowiadania przyrodnicze dla młodszych dzieci. W-wa 1905 [1904].

16. Bal u pani żaby. — Czarodziejska kukulka. W-wa 1908 *Biblioteczka Młodzieży Szkolnej* 6.

17. Królestwo grzybów. — Tocią. W-wa 1908 *Biblioteczka Młodzieży Szkolnej* 5.

18. Szare kaczątko. — Duże i małe. W-wa 1908 *Biblioteczka Młodzieży Szkolnej* 4. Zob. poz. 5.

19. Upał. — Sosna. W-wa 1908 *Biblioteczka Młodzieży Szkolnej* 48.

20. Znani i nieznani. Opowiadania przyrodnicze. W-wa 1910. Wyd. 2 powiększone W-wa 1926.

21. Jak to było zimą w lesie. W-wa 1911.

22. Mój skarb. Powiastki prawdziwe. W-wa 1912.

23. Tajemnica starego dworu. Powieść dla młodego wieku. W-wa 1915. Wyd. nast. W-wa 1927.

24. Cud bajeczki. W-wa 1928.

S. Kossuth (*Iskry* 1935 nr 29) wymienia jeszcze dwie pozycje J. Chrzyszczewskiej: Opowieść o dzielnej Karusi; Wśród naszych przyjaciół.

Prace zamieszczała w następujących czasopismach: *Plomyk* (1928-1929), *Przegl. Pedag.* (1891-1903), *Przegl. Pol.* (1897), *Przyj. Dzieci* (1903-1905), *Tyg. Ilustr.* (1896, 1903) oraz w jednodniówce *Na wpisy szkolne*. W-wa 1915 s. 5-6.

Przekłady

1. Dar. Powieści dla młodzieży opracowane według A. Daudeta. W-wa 1897 [1896].

Zawartość: Ze wspomnień kuropatwy; Koza ojca Bartłomieja; Tajemnica Majstra Antoniego; Oblężenie Berlina; Napad szarańczy; Nadzwyczajne przygody pana Tartarina z Taraskonu; Dar. Humoreska.

Osobno zostały wyd.: A. Daudet: Koza ojca Bartłomieja. — Ze wspomnień kuropatwy. W-wa

1908 *Biblioteczka Młodzieży Szkolnej* 19; A. Daudet: Obłęd Berlin. W-wa 1908 *Biblioteczka Młodzieży Szkolnej* 18.

Prace edytorskie i redakcyjne

1. Rok czytania. Książka dla młodzieży. Cz. 1 W-wa 1897; cz. 2 W-wa 1898; cz. wstępna W-wa 1899.

Współautor: J. Warnkówna.

2. Ze swojskiej gleby. Wybór poezji dla dzieci. W-wa 1901. Wyd. 2 W-wa 1921.

Współautor: J. Warnkówna.

3. Moja pierwsza książeczka. Wierszyki, powiastki i opowiadania różnej treści. W-wa 1903. Wyd. 2 W-wa 1908.

Współautor: J. Warnkówna.

4. Moja druga książeczka. Wierszyki, powiastki i opowiadania różnej treści. W-wa 1903.

Współautor: J. Warnkówna.

5. Na wieczornicy. Podręcznik dla ochroniarzek. W-wa 1913.

Współautor: J. Warnkówna.

6. Dzwonki. Marsze, gry, zabawy, piosenki, deklamacje chóralne, obrazki sceniczne. Pomysł, układ i objaśnienia..., wiersze — J. Porazińska, muzyka — W. Siewierski. W-wa 1923. Wyd. 2 przejrzane i popr. W-wa 1929.

7. Mój elementarz. Uwagi dla nauczających. W-wa 1925.

Współautor: J. Porazińska.

8. Mój elementarz. W-wa 1925. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1926; wyd. 3 W-wa 1927; wyd. 4 W-wa 1928; wyd. 5 W-wa 1929; wyd. 6 W-wa 1931.

Współautor: J. Porazińska.

OPRACOWANIA

Kronika Rodz. 1890 nr 20 [not. o zakładzie froeblovskim J. Chrząszczewskiej na Nowym Świecie w W-wie]. — *Pol. książki dla dzieci i młodzieży. Katalog hist. rozmowany. Praca zbior.* Kr. 1931. — S. KOSSUTHÓWNA: Autorka „Z biegiem Wisły”. Wspomnienie pośmiertne. *Iskry* 1935 nr 29. — M. REUTT: Działalność J. Chrząszczewskiej na łamach „Przeglądu Pedagogicznego”. *Roczn. Filoz.* t. 5 (1955-1957) z. 4 [tu: Spis artykułów J. Chrząszczewskiej druk. w *Przegl. Pedag.*].

Opowiadania ciotuni. *Kraj* 1895 nr 11. — C. NIEWIADOMSKA. *Książka* 1911 s. 120.

Wesoła drużyna. M. D. *Tyg. Ilustr.* 1895 nr 50.

Czary i nie czary. C. N. [C. NIEWIADOMSKA]. *Tyg. Ilustr.* 1895 nr 48. — J. A. *Ateneum* 1896 t. 1 s. 189.

Słoneczko. M. D. *Tyg. Ilustr.* 1895 nr 51. — *Kur. Pol.* 1895 nr 2973. — W. G. *Ateneum* 1896 t. 1 s. 195-196.

Walek. *Tyg. Ilustr.* 1895 nr 50. — W. G. *Ateneum* 1896 t. 1 s. 195-196.

Gwiazda spadająca. *Pedagogické rozhledy* 1897 nr 7. — *Tyg. Ilustr.* 1897 s. 200.

Pogadanki z dziećmi. M. D. *Tyg. Ilustr.* 1895 nr 50. — A. DYGASIŃSKI. *Przegl. Tyg.* 1896 s. 226. — Z. SAMOLEWICZ. *Przegl. Lit.* 1896 nr 8. — *Biesiada Lit.* 1896 t. 42 s. 16, s. 360. — Dr. L. K. *Przegl. Pol.* 1898 t. 130 s. 140. — g. *Tyg. Ilustr.* 1904 nr 17 s. 339. — I. MOSZCZEŃSKA. *Książka* 1904 s. 97-98.

Dar [tłum.]. *Tyg. Ilustr.* 1896 nr 52. — N. [K. MORAWSKA]. *Przegl. Pol.* 1897 t. 123 s. 417. — *Ziarno* 1897 nr 6.

Rok czytania [edyt.]. *AN. Su. Gaz. Pol.* 1896 nr 233. — *Biesiada Lit.* 1896 t. 42 s. 340. — Ig. Ch. *Tyg. Ilustr.* 1898 t. 1 s. 100. — *Ateneum* 1899 t. 3 s. 555. — B. CHLEBOWSKI. *Książka* 1907 s. 109-110. *Płon.* *Tyg. Ilustr.* 1898 t. 1 s. 180.

Z biegiem Wisły. nt. *Tyg. Ilustr.* 1900 nr 48 s. 955.

O tym, co się niegdyś działo. I. MATUSZEWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 50 s. 998. — *Ziarno* 1903 nr 51. — I. MOSZCZEŃSKA. *Głos* 1904 s. 12. — J. UNSZLICHT-BERNSZTEINOWA. *Książka* 1904 s. 298.

Moja pierwsza książeczka [edyt.]. A. SZYCÓWNA. *Książka* 1902 s. 421. — *Tyg. Ilustr.* 1902 nr 49. — S. SKROBOŃSKA. *Książka* 1910 s. 377-378.

Opowiadania przyrodnicze. K. KULWIEC. *Książka* 1908 s. 377, 1909 s. 233.

Dla ciebie. A. MORZKOWSKA. *Książka* 1904 s. 447. — *Tyg. Ilustr.* 1904 nr 53.

Znani i nieznan. *Książka* 1911 s. 70.

Mój skarb. C. NIEWIADOMSKA. *Książka* 1912 nr 9.

Dzwonki [edyt.]. H. RADWANOWA. *Szkola Powsz.* 1922 nr 4 s. 409-410.

CIECHOŃSKI JÓZEF (ok. 1835—po 1873)

Pseud.: AUTOR „OSTATNIEJ OFIARY”.

Powieściopisarz.

Ur. prawdopodobnie w latach trzydziestych na Wołyniu, w Sulżynie [?]. Pochodził z rodziny ziemiańskiej, był synem Jakuba, marszałka wołyńskiego, literata, i N. Dederkówny. Odbił studia malarskie za granicą. W powstaniu styczniowym zginął jego brat, Władysław. W 1870 przebywał za granicą, w Menton i w Ems, opiekując się umierającą na gruźlicę żoną. W 1872 mieszkał w Zagórzanach koło Gorlic.

TWÓRCZOŚĆ

1. Patrycjusz. Powieść dramatyczna. Poz. 1870.

Zawiera nadto: Sfinks. Powieść wschodnio-fantastyczna. Zob. poz. 2. Wyd. anonimowo.

2. Sfinks. Powieść wschodnio-fantastyczna. Wyd. zob. poz. 1.

3. Ostatnia ofiara powstańca. Powst. 1870. Wyd. Poz. 1872.

Wyd. anonimowo.

4. Zła wróżba. Powieść. T. 1-2. Powst. 1870. Wyd. Lw. 1873.

5. Al'hakim. Powieść. T. 1-2. W-wa 1872.

Listy

Do J. I. Kraszewskiego 6 listów z 1870-1872. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6493 IV t. 33.

OPRACOWANIA

Patrycjusz. *Przegl. Pol.* 1870/1871 t. 2 s. 560-561.

Zła wróżba. L. POWIDAJ. *Przegl. Pol.* 1872/1873 t. 3 s. 467-468.

Al'hakim. P. Ch. [P. CHMIEŁOWSKI]. *Opiekun Domowy* 1872 nr 20 s. 159-160. — D. HENKIEL. *Tyg. Ilustr.* 1872 t. 2 s. 229. — J. *Gaz. Pol.* 1872 nr 162. — K. KASZEWSKI. *Bluszcz* 1872 nr 28. — J. K. [J. KOTARBIŃSKI]. *Przegl. Tyg.* 1872 nr 21. — J. PRACKI. *Tyg. Mód i Powieści* 1872 nr 36. — W. J. *Dzien. Poz.* 1872 nr 172. — *Niwa* 1872 nr 17. — *Warsz. Roczn. Lit.* 1872 s. 94. — *Wiennic* 1872 t. 1 nr 49. — MARIAN [M. GAWAŁEWICZ]. *Przegl. Lw.* 1873 t. 5 s. 102-104.

CIĘGLEWICZ EDMUND ŻEGOTA (1862—1928)

Tłumacz.

Ur. 18 października 1862 w Jaśle; syn Ignacego i Józefy z Włóczkowskich. Początkowe nauki pobierał w Jaśle, w 1882 ukończył gimnazjum Nowodworskiego w Krakowie. Zapisał się następnie na wydział filologiczny Uniwersytetu Jagiellońskiego. Od 1893 pracował jako nauczyciel kolejno w Stanisławowie, Krakowie, Samborze i Jarosławiu. Z powodu odnawiającej się choroby płuc od 1900 przestał uczyć i przebywał przeważnie w Krakowie zajmując się tłumaczeniem autorów starożytnych. W 1902 założył w Zakopanem i redagował tygodnik *Giewont*. W 1908 odbył podróż naukową do Grecji jako stypendysta Akademii Umiejętności. W 1920-1922 pracował w poselstwie polskim w Atenach. Zmarł w Krakowie 10 lipca 1928.

TWÓRCZOŚĆ

Wspomnienie z wycieczki do Krakowa młodzieży gimnazjum samborskiego. Kr. 1900.

Artykuły i przeglądy umieszczał w czasopismach: *Czas* [?], *Epoka* (1927), *Giewont* (1902), *Głos Prawdy* [?], *Goniec Por.* [?], *Ilustr. Kur. Codz.* (1928), *Nowa Reforma* [?], *Przegl. Pol.* (1906), *Świat* (1920), *Tyg. Ilustr.* [?].

Przekłady

1. Homer: Iliada. Pieśń I. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 104/59.

Wpisane w albumie ofiarowanym J. Czubkowi w r. 1880.

2. Arystofanes: Żaby. Komedia. Wyst. W-wa 1906, Kr. 1906. Ogl. *Przegl. Pol.* 1906 t. 161 s. 247-282, 446-478, t. 162 s. 66-100 i odb.

3. Arystofanes: Chmury. Komedia. Wyst. W-wa 1907; Lw. 1907. Wyd. Kr. 1907 *Bibl. Przekładów z Lit. Starożytnej* 2.

4. Arystofanes: Gromiwoja (Lizystrata). Komedia. Wyst. Kr. 1909. Wyd. osob.: Przetłumaczył, wstępem i objaśnieniami opatrzył... Kr. 1910.

5. Przekład tekstów łacińskich w: M. Montaigne: Pisma. Księga 1. Przełożył, wstępem i przypisami opatrzył T. Żeleński (Boy). Kr. 1917. Wyd. nast. pt. Próby. W-wa 1957.

6. Arystofanes: Babie koło. Komedia. Wyst. W-wa 1920. Nie druk.

7. Arystofanes: Skarbiec. Fragm. Nie druk.

Listy

1. Do M. Bobrzyńskiego 2 listy z 1898, 1899. Rkps *Bibl. Jagiel. Korespondencja Bobrzyńskiego sygn. 8084, 8085.*

2. Do F. Hoesicka 2 listy. Rkps *Bibl. Nar. sygn. 2697.*

3. Do B. Ulanowskiego. Rkps *Bibl. PAN w Kr. dawna sygn. PAU 2402.*

OPRACOWANIA

A. NOWACZYŃSKI: Arystofanes po polsku. W książce: Co czasy niosą. W-wa 1909 s. 109-123.

(Nekrologi:) E. HAECKER. *Naprzód* 1928 nr 159; ST. MOCYK. [S. MOCYKOWSKI]. *Słowo Pol.* 1928 nr 194; R. i p. *Głos Narodu* 1928 nr 189; *Czas* 1928 nr 158;

Nowa Reforma 1928 nr 158; *Tyg. Ilustr.* 1928 nr 30.

W. OGRODZIŃSKI. *Pol. słownik biogr.* T. 4 (1938).

Wspomnienie z wycieczki do Krakowa... TOMMY [A. TOMANEK]: Wycieczka gimnazjalna 35 lat temu. *Ilustr. Kur. Codz.* 1935 nr 114.

Arystofanes: Żaby [tłum.]. T. KONCZYŃSKI. *Kur. Warsz.* 1906 nr 305 wiecz. — T. KONCZYŃSKI. *Nowa Reforma* 1906 nr 280. — W. Pr. [W. PROKESCH]. *Nowa Reforma* 1906 nr 283. — K. R. [K. RAKOWSKI]. *Czas* 1906 nr 283. — L. RYDEL. *Czas* 1906 nr 264. — *Głos Narodu* 1906 nr 509 (609). — *Naprzód* 1906 nr 340. — L. RYDEL. *Dzien. Chicagoski* 1907 nr 150. — L. RYDEL. *Słowo Pol.* 1907 nr 70. — A. SZYFMAN. *Kur. Lw.* 1908 nr z 18 kwietnia.

Arystofanes: Chmury [tłum.]. A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI. *Kur. Warsz.* 1907 nr 250. — T. KONCZYŃSKI. *Gaz. Codz.* 1907 nr 99. — T. SMOLEŃSKI. *Słowo Pol.* 1907 nr 365. — A. SZYFMAN. *Kur. Lw.* 1908 nr z 18 kwietnia. — K. TETMAJER. *Tyg. Ilustr.* 1908 nr 16.

Arystofanes: Gromiwoja [tłum.]. H. G. [H. GALLE]. *Tyg. Ilustr.* 1910 nr 6 s. 120. — L. CHOROMAŃSKI. *Prawda* 1911 nr 25. — C. JANKOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1911 nr 25. — W. RABSKI. *Lit. i Sztuka* dod. *Dzien. Poz.* 1913 s. 423-425.

Arystofanes: Babie koło [tłum.]. E. BREITER. *Świat* 1920 nr 17.

CYBULSKA-BAKOWSKA JÓZEFA (1861—1933)

Pseud. i krypt.: S; SZCZĘSNA.

Poetka, nowelistka.

Ur. 15 lutego 1861 we Wrocławiu, córka Wojciecha Cybulskiego, profesora Uniwersytetu Wrocławskiego, i Józefy z Machczyńskich. Nauki wstępne pobierała w domu, następnie kształciła się w żeńskim seminarium nauczycielskim w Krakowie, które ukończyła w 1881. W 1882-1883 studiowała w Dreźnie literaturę niemiecką i estetykę, następnie zamieszkała we Lwowie, a w latach 1893-1894 w Odessie. Była nauczycielką języków i historii w domach magnackich. W 1895 wyszła za mąż za lekarza Ludwika Jaxę-Bakowskiego i zamieszkała w Warszawie. W 1896-1901 była redaktorką *Bluszczu*, a w 1903-1905 *Dobrej Gospodyni*. Zajmowała się również pracą społeczną i filantropijną. Utwory swe podpisywała najczęściej pseudonimem Szczęsna, po zamążpójściu nazwiskiem Bakowska. Zmarła w Warszawie 24 lutego 1933.

TWÓRCZOŚĆ

1. Kartka z pamiętnika poety. *Bluszczy* 1884 nr 48-50, 1885 nr 30-34, 1886 nr 23-32.

Powieść.

2. *Safona*. *Tyg. Ilustr.* 1886 nr 187 s. 403-405. Zob. też poz. 5.

Poemat odznaczony na konkursie *Tyg. Ilustr.*

3. Przelotne chmury. Poezje prozą. Lw. 1892.

Zawartość: Przelotne chmury; Dajcie światła!; Aerolit; Skrzydła i pazury; Nietoperze; Idylla; Narkotyki; Cygan; Stara jak świat bajka; Ciasno i duszno; Skąd-dokąd?; Iskry; W jarze; Pieśń nad pieśniami; Samson; Na pobojuwisku; Kroas; „Cogito ergo sum”; Motor; Którędy?; Tędy; Pochodnia; Lubie i kocham; Memento; Dawid i Goliat; Stygmat; Labirynt; Czaszka; Vae soli; Atom; Więzień polityczny; Westchnienie; Plomienie; Korsarze; Orzeł; Błędne ognie; Pałac; Prędkie sądy; Związane skrzydła; Na łańcuchu; Głos z puszczy; Puste gniazdo; Kamień; Ostatnia chmura.

4. Głos z Polski do króla włoskiego Humberta. Lw. 1892.

Wiersz ulotny.

5. Poezje. Lw. 1894.

Zawartość: cykle: Czuję i myślę, Piosnki różowe, Rytm, Pieśni górskie; oraz poematy: Safona. (Zob. poz. 2); W Rzymie; Noc w Eklatanie; Powrót pieśni.

Sześć wierszy przedr. w: *Zbiór poetów pol. XIX w.* Oprac. P. Hertz. Księga 4. W-wa 1965 s. 266-270.

Przekłady: niektóre wiersze tłum. na jęz. włoski A. Brunamontani, G. Falconieri, H. Norsa.

Utwory i artykuły zamieszczała w następujących czasopismach: *Ateneum* (1891-1892; tu opowiadania: Kontrasty. 1891 t. 4; Kamień. 1892 t. 1), *Bluszcz* (1884-1888, 1896-1901; tu m. in. nowela: Biała Baszta. 1898 nr 47-52), *Bławatek* (1889), *Chwila* (1907), *Dobra Gospodyni* (1903-1905), *Dzien. Pol.* (1891), *Echo Muz.*, *Teatr. i Artyst.* (1887-1889), *Gaz. Nar.* (1891, 1893-1895; tu opowiadania: Gwiazdka szatana. 1893 nr 294; Bohaterka. 1894 nr 240-241; Jego lzy. 1895 nr 245-248), *Kaliszanin*, *Kłosa* (1887-1888), *Kraj* (1894-1895), *Kronika Rodz.*, *Kur. Lw.* (1890), *Moje Pisemko* (1919), *Myśl* (1891-1892), *Nasze Kłosa* (1902, 1904), *Nowy Głos Pol.* (1902), *Ognisko Domowe* (1885-1887; tu m. in.: O Mickiewicza „Odzie do młodości”. 1886 nr 73-75, 77), *Pogoń* (1912), *Przedświt* (1894), *Ruch i Wieczory Zimowe* (1888), *Świat* (1892), *Świt* (1884-1885), *Tydzien dod. Kur. Lw.* (1894-1896; tu cykl poezji prozą pt. Łzy i uśmiechy), *Tyg. Mód i Powieści* (1886, 1911-1912), *Tyg. Ilustr.* (1886-1888), *Wesoły Kurierok Ilustr.* (1895), *Ziarno* (1901; tu opowiadanie: A tamten? 1901 nr 7), *Zgoda* (Chicago 1912), *Życie* (W-wa 1887-1889).

Ponadto w wydawnictwach zbiorowych: *Dla bezdomnych dzieci. Jednodniówka*. Lw. 1902, *Dla Szląska. Książka zbior.* Lw. 1895, *Prawda. Książka zbior. dla uczczenia ... A. Świętochowskiego*. Lw. 1899, *Słowackiemu*. Kr. 1904, *Upominek. Książ-*

ka zbior. na cześć E. Orzeszkowej. Kr. 1893.

Prace edytorskie

1. Złote myśli J. Słowackiego. Z przedmową... Lw. 1884.

2. Złote myśli A. Mickiewicza. Z przedmową... Kr. 1892, wyd. 2 powiększone Kr. 1895.

3. Złote myśli Z. Krasieńskiego. Z przedmową... W-wa 1913.

4. Myśli cesarza Marka Aureliusza. Nie druk.

We własnym przekładzie.

Listy i materiały

1. Do W. Belzy 2 listy z 1885-1890. Rkps Ossol. sygn. 12648/II.

2. Do A. Brzostowskiego. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 48.

3. Do T. Lenartowicza listy. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2028 t. 2.

4. Od E. Odyńca z 1880. Rkps Ossol. sygn. 12179/III.

5. Od T. Lenartowicza z 1892. Bibl. PAN w Kr. sygn. 2028 t. 2.

OPRACOWANIA

H. BIEGELEISEN: *Szczęсна-Cybulska. Portret literacki. Myśl* 1892 nr 17. — *Pokłosie literackie. Myśl* 1892 nr 14. — P. Chm. [P. CHMIELEWSKI]. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 13/14 (1894).

(Nekrologi): W. Kom. *Kur. Warsz.* 1933 nr 84; *Myśl Nar.* 1933 nr 15.

J. Bąkowska. *Pol. słownik biogr.* T. 1 (1935). — T. Kończyc [A. Grot-Bęczkowski]: *Szczęсна i Gawalewicz. Bluszcz* 1935 nr 50-51. — J. P. D. [J. Dekowski]: *Wybitni Opoczanie. Ziemia* 1938 s. 13. — J. Bąkowska. W: *Zbiór poetów pol. XIX w.* Oprac. P. Hertz. Księga 4. W-wa 1965 s. 266.

O Mickiewicza „Odzie do młodości” [art. w czasop. *Ognisko Domowe*]. R. Pilat. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 1 (1887) s. 247.

Przelotne chmury. A. Dobrowolski. *Kur. Pol.* 1892 nr 211. — *Dzien. Pol.* 1892 nr 262.

Poezje. H. B. [H. BIEGELEISEN]: *Z Parnasu polskiego. Tydzien dod. Kur. Lw.* 1894 nr 26.

Złote myśli A. Mickiewicza [edyt.]. *Ateneum* 1895 t. 1 s. 619-620. — Notatki o nowych książkach. *Kraj* 1895 nr 40. — K. B. [K. Bartoszewicz].

Przegl. Lit. 1896 nr 2. — H. C. [H. CEYSINGER]. *Tyg. Mód i Powieści* 1896 nr 42 s. 332-333.

Złote myśli Z. Krasińskiego [edyt.]. W. KOMARNICKI. *Słowo Pol.* 1913 nr 190.

CZAJEWSKI WIKTOR (1857–1922)

Pseud. i krypt.: ANDRZEJ CZARYNA; ANTONI CHLEBORADZKI; ANTONI SZTURCEL; C; Cz. [?]; W. C.; W. Cz.

Publicysta, dramatopisarz, historyk literatury.

Ur. 10 czerwca 1857 w Ostrołęce, pochodził z rodziny urzędniczej. Uczył się w gimnazjum w Królewcu. W 1877-1880 studiował historię, literaturę i sztukę na Uniwersytecie Jagiellońskim. W tym okresie otrzymał za swoje prace dwukrotnie nagrodę na konkursie fundacji Czartoryskich. Po studiach odbył podróż po zachodniej Europie, a następnie zamieszkał w Warszawie. Podczas letniego półrocza 1882 studiował na uniwersytecie w Pradze. Po powrocie z Czech zakupił wydawnictwo *Przeglądu Bibliograficzno-Archeologicznego* i objął na bardzo krótki czas (2 numery) jego redakcję. Od 1883 do 1899 był redaktorem i nakładcą *Tygodnika Powszechnego*. W 1897 przeniósł się do Łodzi i objął wydawnictwo dziennika *Rozwój*, które prowadził do końca życia. Zmarł 23 kwietnia 1922 w Warszawie.

TWÓRCZOŚĆ

1. O stosunku Mikołaja Reja do reformy religijnej i politycznej w Polsce. Fragm. pt. Mikołaj Rej z Nagłowic na sejmach. *Tyg. Ilustr.* 1885 nr 127-128. Wyd. osob. fragm. W-wa 1885.

Praca nagrodzona z funduszy Czartoryskich w 1879 na konkursie uczniów Uniwersytetu Jagiellońskiego.

2. Autor „Wojny chocimskiej” Wacław Szreniawa Potocki. *Tyg. Mód i Powieści* 1881 nr 31-36.

3. Bolesław Śmiały. Tragedia. *Biesiada Lit.* 1881 nr 296. [Odsłona pierwsza aktu I].

4. Kaszubi. Kilka słów o ich życiu i poezji. *Tyg. Mód i Powieści* 1883 nr 35-39 i odb.

5. Historia literatury czeskiej od czasów Odrodzenia do chwili obecnej. Z. 1. W-wa 1883. Wyd. całości W-wa 1886.

6. Na puszczy. Powieść historyczna. *Tyg. Powsz.* 1887 nr 1-44.

7. Nowa gmina albo rozmowa wójta z plebanem. *Tyg. Powsz.* 1887 i odb.

8. Powieść oryła. Sielanka. *Tyg. Powsz.* 1887 i odb.

9. Rys dziejów naszych. Polska za Piastów. W-wa 1887.

10. Rzecz niedowiedziona, czy ogon należy do psa, czy pies do ogona? Komedia historyczna w 4 aktach, wierszem,

na tle pamiętników J. Ch. Paska. *Tyg. Powsz.* 1887 t. 1. Wyd. osob. W-wa 1887.

11. Hrabianka. Komedia w 4 aktach. *Tyg. Powsz.* 1888 nr 7-15.

12. Jonasz Schlichting. Powieść historyczna. W-wa 1888.

13. Spadek z Ameryki. Komedia w 5 aktach. Powst. 1888. Nie druk.

14. Ilustrowany przewodnik po Warszawie na r. 1892. W-wa 1892. Przedr. zob. poz. 17.

15. O pocałunku, pędzlem i piórem. Wyd. W-wa 1893 *Biblioteczka dla Podróżujących* t. 1.

Wygł. jako odczyt w 1890.

16. Wilanów, Czerniaków, Morysin. Gucin, Natolin. Wraz ze szczegółowym spisem 1000 obrazów z galerii wilanowskiej. Ilustrowany przewodnik po Warszawie i okolicach. W-wa 1893. Wyd. 2 popr. i uzup. Łódź 1903.

17. Ilustrowany przewodnik po Warszawie z planem miasta. Powst. 1894. Wyd. W-wa 1896.

Zawartość: Położenie geograficzne Warszawy; Historyczne opisanie Warszawy; Ilustrowany przewodnik po Warszawie na r. 1892. (Zob. też poz. 14).

18. Warszawa ilustrowana. T. 1-4. W-wa 1895-1896.

Zawartość: T. 1-2: Stara Warszawa; T. 3: Rys rozwoju przemysłu i handlu; T. 4: Czołownictwo warszawskie XVII i XVIII w.

19. Katedra Św. Jana w Warszawie. W setną rocznicę zamienienia kolegiaty na katedrę. W-wa 1899.

20. Na kurpiowskim szlaku. Powieść historyczna z XVII w. T. 1-3. W-wa 1900. *Dod. do Gaz. Pol.* t. 77-79.

21. Czerwone gwoźdźniki. Komedia w 4 aktach. Wyst. Łódź 1901. Nie druk.

22. Mieszko. Powieść historyczna. Łódź 1904.

Dramat.

23. Szkice teatralne. Łódź 1907.

Zawartość: 1. Pierwsze afisze teatralne w Polsce; 2. Pierwszy komik sceny polskiej. (*Kur. Niedzielnny* 1896 nr 5-6; *Rozwój* 1906 nr 265, 269 pt. 100 rocznica zgonu Karola Boromeusza Świerżawskiego. Pierwszy komik polskiej sceny).

24. Jak kochał ojczyznę Kościuszko. Pamiątka setnej rocznicy zgonu. W-wa 1917.

25. Kościuszko jako obrońca ludu. Pamiątka setnej rocznicy zgonu T. Kościuszki 1817-1917. Łódź 1917.

26. Za kraj, za wolność, za honor, za cześć! Pamiątka setnej rocznicy zgonu T. Kościuszki 1817-1917. Łódź 1917.

Wiersze.

Zawartość: Pobudka; Przysięga; Boś ty jest duszą polskiego narodu; Ostatnie chwile.

27. O szkołę polską. Kilka zasadniczych myśli. Sosnowiec 1918.

28. Kurpiki. Dramat ludowy w 4 aktach. Nie druk.

29. Wedle prawa. Dramat historyczny ludowy. Nie druk.

Utwory literackie i artykuły zamieszczał w czasopiśmie: *Ateneum* (1881), *Biesiada Lit.* (1881, 1885, 1895-1896), *Bluszcz* (1881-1882, 1885, 1892), *Czas* (1889), *Dod. Mies. Przegl. Tyg.* (1883-1884), *Echo* (W-wa 1879), *Echo Lit.* (1897), *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* (1897), *Inżynieria i Budownictwo* (1885), *Kur. Codz.* (1882, 1897), *Kur. Niedzielnny* (1896-1897; tu m. in.: Kuba na wystawie, pisane do Kmotra Brony. Humoreska. 1897 nr 27), *Kur. Warsz.* (1906), *Niwa* (1897), *Nowiny* (1882-1883), *Odrodzenie* (1905), *Przegl. Bibliogr.-Archeolog.* (1881-1882), *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* (1890), *Przegl. Słowiański* (1881), *Przegl. Tyg.* (1883-1884, 1886, 1890; tu m. in.: Pan Tadeusz u Słowian. 1883 nr 12-13), *Przegl. Zakopiański* (1902; tu: Cuha. Baśń. Nr 5), *Przyj. Dzieci* (1885), *Rozwój* (1900-1902, 1904-1906, 1919), *Świt* (1885), *Tydzien, Tyg. Ilustr.* (1881-1885; tu m. in.: Bajki Mikołaja Reja

z Nagłowic. 1881 nr 277), *Tyg. Mód i Powieści* (1881-1885; tu m. in.: Powieść czeska z czasów Odrodzenia. 1883 nr 22; Literatura czeska. 1883 nr 29-34; Studia literackie. Słowacy. 1885 nr 4-6; Ziemia się ruszyła. Nowela. 1885 nr 45-48), *Tyg. Powsz.* (1887-1888; tu m. in.: Pozytywiści i konserwatyści warszawscy. 1887 nr 40), *Wędrowiec* (1884, 1886-1897; tu m. in.: Teatr w konwiktach pijarskim w Warszawie. 1897 nr 16-19), *Wiek* (1882), *Wisła* (1889).

Ponadto w wydawnictwach zbiorowych: *Na Polską Macierz Szkolną*. W-wa 1917, *Na pomoc! Wydawn. zbior. na korzyść powodźian*. W-wa 1884.

Listy

1. Do J. I. Kraszewskiego 2 listy z 1879-1883. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6494 IV.

2. Do M. Bobrzyńskiego z 1883. Rkps Bibl. Jagiel. Koresp. M. Bobrzyńskiego sygn. 8076.

3. Do W. Kętrzyńskiego z 1888. Rkps Ossol. sygn. 6207/III.

4. Do M. Bobrzyńskiego z 1892. Rkps Bibl. Jagiel. Koresp. M. Bobrzyńskiego sygn. 8078.

5. Do Z. Wolskiego 4 listy z 1892-1900. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 431.

6. Do T. T. Jeża z 1901. Rkps znajdował się w zbiorach Bibl. Raperswil. sygn. 2040.

7. Materiały z 1879 w zbiorze wierszy, notat i rozmaitych materiałów biograficznych W. Gasztowtta. Rkps jw. sygn. 1986.

OPRACOWANIA

M. BOHUSZ [J. K. POTOCKI]: Bez obłudy. Nowy program demokratyczny „Tygodnika Powszechnego” redagowanego przez... *Głos* 1887 nr 2. — Echa warszawskie. Inc.: „Pan Wiktor Czajewski rozpoczął wydawnictwo «Tygodnika Powszechnego»...” *Przegl. Tyg.* 1887 nr 5. — [A. DYGAŚIŃSKI]: w rubr.: Echa warszawskie. *Przegl. Tyg.* 1888 nr 5. — J. NIEBORSKI [J. L. POPLAWSKI]: Z kraju. *Głos* 1888 nr 15. — Spis uczonych i literatów. W-wa 1895. — S. GÓRSKI: Łódź społeczna. Łódź 1904. — Rocznik naukowo-literacko-artystyczny na r. 1905. Pod red. W. Okręta. W-wa 1905. — *Rozwój* 1907 nr 245. — Z prasy. *Tyg. Mód i Powieści* 1907 nr 8. — Piętnastolecie „Rozwoju”. Łódź 1912. — *Rozwój* 1921 nr 334-335.

(Nekrologi:) *Gaz. Por.* 1922 nr 112; *Gaz. Warsz.* 1922 nr 112; *Kur. Łódzki* 1922 nr 111; Zgon najstarszego dziennikarza polskiego. *Orędownik* 1922 nr 96; *Rozwój* 1922 nr z 25 kwietnia; *Tyg. Łódzki* 1922 nr 8.

E. ZAJĄCZEK: Wiktor Czajewski. *Rozwój* 1924 nr 25. — S. JARKOWSKI. *Pol. słownik biogr.* T. 4 (1938). — Z. MORSKI: O dziennikarzach i dziennikach łódzkich w latach 1884-1914. *Dzien. Łódzki* 1948 nr 94.

Mikołaj Rej z Nagłowic na sejmach. *Gaz. Warsz.* 1885 nr 260. — W. NEHRING: Sprawozdania literackie. *Przegl. Lit. dod. Kraju* 1886 nr 40.

Historia literatury czeskiej od czasów Odrodzenia do chwili obecnej. *Ateneum* 1883 t. 4 s. 610. — T. CHOIŃSKI [T. JESKE-CHOIŃSKI]. *Niwa* 1884 t. 25 s. 146. — *Biesiada Lit.* 1886 nr 11.

Rys dziejów naszych. Polska za Piastów. J. K. PLEBAŃSKI. *Bibl.*

Warsz. 1887 t. 1 s. 268. — Sm. [W. SMOLEŃSKI]. *Prawda* 1887 nr 7. — *Przegl. Tyg.* 1887 nr 1.

Hrabianka. W książce: Akta cenzury. [Oprac.] H. Secomska. W-wa 1966 karta 11.

Jonasz Schlichting. [J. WAŚNIEWSKI]: Echa warszawskie. *Przegl. Tyg.* 1888 nr 41. — M. J. *Życie* 1889 nr 19.

Ilustrowany przewodnik po Warszawie na r. 1892. *Kur. Por.* 1892 nr 43.

O pocałunku, pędzlem i piórem. FIDIBUS: Odczyt o pocałunku. *Kolce* 1890/1891 nr 1. — *Kur. Por.* 1890 nr 361.

Warszawa ilustrowana. F. K. MARTYNOWSKI. *Przegl. Tyg.* 1895 nr 41. — Ch. [P. CHMIEŁOWSKI]. *Przegl. Lit.* 1896 nr 1. — (M. R.). *Gaz. Lw.* 1896 nr 81.

Katedra Św. Jana... *Wędrowiec* 1900 nr 2.

CZAPLICKI F. M. WŁADYSŁAW (1828—1886)

Pseud. i krypt.: AUTOR „C...K...”; AUTOR „CZARNEJ KSIĘGI”; AUTOR „NA IRTYSZU”; AUTOR „POWIEŚCI O HOROŻANIE”; F. M. WŁADYSŁAW Cz...; F. M. WŁAD. Cz.; MARCELI LUMILSKI.

Powieściopisarz, publicysta.

Ur. w 1828 w Przeworsku koło Jarosławia, syn Józefa, rządcy dóbr prywatnych. Uczęszczał do gimnazjum niemieckiego w Tarnopolu. W 1846 walczył w powstaniu krakowskim, za co został uwięziony i skazany na osiemnaście lat ciężkiego więzienia w Spielbergu na Morawach. Zwolniony w 1848 przybył do Lwowa i wziął czynny udział w wypadkach Wiosny Ludów. Przymusowo zaciągnięty do armii austriackiej odbył kampanię węgierską. Po zwolnieniu z wojska w 1852 zamieszkał we Lwowie i zajął się pracą dziennikarską oraz literacką. W 1856 pracował w *Gazecie Lwowskiej* i *Dzienniku Literackim*. Za udział w powstaniu 1863 został zesłany na Sybir, gdzie przebywał sześć lat. Po powrocie osiedlił się na parę lat w Krakowie, następnie osiadł ponownie we Lwowie. Zmarł tam 14 czerwca 1886.

TWÓRCZOŚĆ

1. Powieść o Horożanie. 1846. *Dzien. Lit.* 1862 nr 8-20, 24 i odb. Wyd. 2 Kr. 1872 pt. Rzeź w Horożanie.

Druk. łącznie z: Pamiętnik więźnia stanu. Zob. poz. 2.

2. Pamiętnik więźnia stanu na Szpilbergu. *Dzien. Lit.* 1862 nr 59-91 i odb. Wyd. 2 Kr. 1872.

Druk. łącznie z: Rzeź w Horożanie. Zob. poz. 1.

3. Czarna księga 1863-1868. Kr. 1869. Wyd. 2 Poz. 1878.

Przekład czes.: P. J. Š. Praga 1870. Wyd. łącznie z: Moskiewskie na Litwie rządy. Por. poz. 5.

4. Na Irtyszu. Urywek wspomnień z moskiewskiej niewoli. Kr. 1869.

5. Moskiewskie na Litwie rządy. 1863-1869. Dalszy niejako ciąg „Czarnej księgi”. Kr. 1869.

Przekład czes.: P. J. Š. Praga 1870. Wyd. łącznie z: Czarna księga. Por. poz. 3.

6. W sybirskich tajgach. Obrazek z życia posieleńców. *Kraj* 1870 nr 205-219. Wyd. osob. Kr. 1870.

7. Obraz Syberii. Kr. 1871.
8. Pamiętnik autora „Czarnej księgi”. T. 1. Kr. 1871.
9. List otwarty do profesora Gradowskiego. Kr. 1877.
10. Pieśni studenckie. Kr. 1881.
11. Moja Helunia. Obrazek z życia, zdarzenie prawdziwe, wspomnienie z r. 1851. Kr. 1881.
12. Bohaterska rodzina. Urywek z 1863. Zdarzenie prawdziwe. *Gaz. Nar.* 1883 nr 79-85. Wyd. osob. Lw. 1883. Wyd. nast. Chicago 1885.

Utwory literackie i artykuły publicystyczne zamieszczano w czasopismach: *Dzien. Lit.* (1862), *Dzwonek* (Tarnów 1875; tu: Posielańcy. Powieść oryginalna. Nr 2-3), *Gaz. Lw.*, *Gaz. Nar.* (1883), *Gaz. Pol.* (Chicago 1884, 1888), *Kraj* (1870), *Lowiec* (1883, 1885, 1887-1888; tu: Z dziejczego kraju. 1883 nr 9-11; Oblakany. 1885 nr 7-8; Pierwsze z niedźwiedziem spotkanie. 1887 nr 12; Walka z wilkami. Przygoda sybirska. Z notatek pośmiertnych. 1888 nr 5), *Ognisko Domowe* (1885; tu: Miła niespodzianka. Zdarzenie prawdziwe. Nr 56-57), *Przyj. Domowy* (1875), *Roczn. (Samborski)* (1887/1888; tu: Wspomnienie z czasów przed dwudziestu laty. S. 85-131), *Słońce* (St. Paul 1898-1899).

Ponadto w wydawnictwach: *Kalendarz „Chaty” na r. 1876*, *Vlastenecký kalendář na r. 1874* (tu: Miłość Tatarki. Przekład czes. E. Jelinka).

Listy i materiały

1. Do J. Łozińskiego 2 listy z 1864 i b. d. Rkps Ossol. sygn. 6515/II.
2. Do J. I. Kraszewskiego 12 listów z 1869-1885. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6494 IV.

3. Do W. Belzy 5 listów z 1874, 1876-1878, 1885. Rkps Ossol. sygn. 12420/I, 12421/I, 12422/I, 12648/II.

4. Do J. Działyńskiego z 1878. Rkps Bibl. Kórn. Dział P 8 t. 1.

5. Odezwa z 1869. Rkps Bibl. Nar. sygn. 6000.

OPRACOWANIA

(Nekrologi:) El.: W. Czaplicki. *Gaz. Naddniestrzańska* (Drohobycz) 1886 nr 13. — W. Czaplicki. *Chwile* 1886 nr 66. — W. Czaplicki. *Ognisko Domowe* 1886 nr 78. — W. Czaplicki. *Szkoła* 1886 s. 198.

E. L. SOLECKI: W. Czaplicki. *Roczn. (Samborski)* 1887/1888 s. 81-84. — P. STEBELSKI: Proces krymski T. Wiśniowskiego i towarzyszy o zdradę stanu. Lw. 1909 s. 85. — M. JANIK: Polacy na Syberii. Kr. 1928. — M. TYROWICZ. *Pol. słownik biogr.* T. 4. (1938).

Powieść o Horożanie. W. [K. W. WÓYCICKI]. *Bibl. Warsz.* 1862 t. 3 s. 558-561.

Czarna księga... *Dzien. Poz.* 1869 nr 42.

Na Irtyszu. OMEGA [J. I. KRASZEWSKI]. *Tydzień Polit., Nauk., Lit. i Artyst.* (Drezno) 1871 nr 17. — St. TOMKIEWICZ. W: *Wydawn. na cele dobroczynne samborskie*. Sambor 1880 s. 128-151.

W sybirskich tajgach. OMEGA [J. I. KRASZEWSKI]. *Tydzień Polit., Nauk., Lit. i Artyst.* (Drezno) 1871 nr 17.

Pamiętnik... *Przeł. Pol.* 1870/1871 t. 4 s. 130. — OMEGA [J. I. KRASZEWSKI]. *Tydzień Polit., Nauk., Lit. i Artyst.* (Drezno) 1871 nr 17.

CZARNIK BRONISŁAW (1858—1918)

Historyk i krytyk literacki.

Ur. w 1858 w Bóbrce pod Lwowem; syn Jakuba, lekarza. Gimnazjum ukończył w 1876 we Lwowie, następnie studiował na uniwersytecie we Lwowie i Krakowie, gdzie w 1889 uzyskał stopień doktora filozofii. Od 1877 przez czterdzieści lat pracował w Zakładzie Narodowym im. Ossolińskich, od 1883 jako skrytport, a od 1894 jako kustosz. Był członkiem Komisji Historycznej Akademii Umiejętności oraz współpracownikiem *Kwartalnika Historycznego*. Przewlekła choroba uniemożliwiła mu opublikowanie i wykorzystanie w pełni wielu zebranych materiałów. Zmarł 19 maja 1918 we Lwowie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Żywot Łukasza Górnickiego. *Przew. Nauk. i Lit. dod. Gaz. Lw.* 1882 s. 731-754, 803-825, 891-921 i odb. rozszerz. Lw. 1883.

2. Z życia J. N. Kamińskiego, dyrektora teatru lwowskiego. *Ateneum* 1890 t. 4 s. 268-281 i odb. W-wa 1891.

3. Na wieść o śmierci A. Mickiewicza. *Przew. Nauk. i Lit. dod. Gaz. Lw.* 1891 s. 961-976 i odb.

4. Korzeniowski i teatr lwowski 1822-1844. *Przew. Nauk. i Lit. dod. Gaz. Lw.* 1896 s. 150-158, 244-253, 345-358, 430-447 i odb. rozszerz. listami Korzeniowskiego do A. Benzy.

5. Korzeniowski i „Karpaccy górale”. W: *Pamięci Korzeniowskiego*. Brody 1898 i odb.

6. Ossoliński i katedra języka i literatury polskiej na Uniwersytecie Lwowskim. *Pam. Lit. R.* 1 (1902) i odb.

7. A cóż dla Lwowa? Kilka uwag na czasie. *Słowo Pol.* 1906 nr 240, 242, 244 i odb.

8. Spór literacki o „Jana z Tęczyna”. Kartka z dziejów krytyki w Polsce. *Pam. Lit. R.* 4-5 (1905-1906) i nadb. Lw. 1906.

9. Wystawa Rembrandtowska w Lejdzie w r. 1906. Notatki turysty. *Przew. Nauk. i Lit. dod. Gaz. Lw.* 1908 s. 523-534, 612-623, 719-731 i odb.

10. Daty z lat szkolnych Augusta Bielowskiego. *Pam. Lit. R.* 9 (1910) z. 2 i nadb.

11. Pierwsze utwory poetyczne Augusta Bielowskiego. *Spr. Zakładu Nar. im. Ossolińskich* 1910 i odb. 1911.

12. Bielowski i Chłędowski. Kartka z dziejów umysłowości polskiej w Galicji. W: *Stulecie Gazety Lwowskiej*. T. 2 cz. 2. Lw. 1911 s. 53-69 i odb.

13. Balzac i „Jasełka” J. I. Kraszewskiego. *Pam. Lit. R.* 14 (1916) i odb.

14. Wiersz Ujejskiego. *Pam. Lit. R.* 16 (1918) s. 67-83 i odb.

Artykuły historyczne oraz krytyczno-literackie zamieszczał w czasopiśmie: *Ateneum* (1888, 1890-1891; tu: m. in.: Słowo o „Farysie” Mickiewicza. 1888 t. 2), *Dzien. Pol.* (1891), *Gaz. Lw.* (1895-1900), *Kwart. Hist.* (1887-1890, 1898), *Pam. Lit.* (1902-1906, 1910-1912, 1916,

1918; tu m. in.: Towarzystwo Naukowe we Lwowie. 1903; Głos współczesny o pierwszym przedstawieniu „Żydów” na scenie lwowskiej 1843. 1904; Nieznany druk Hozjusza. 1904; Niezabitoński o J. Korzeniowskim. 1911; Mianowanie Bielowskiego skryptorem w Zakładzie Ossolińskich. 1912; List Józefa hr. Dunina-Borkowskiego i słowo o jego literackiej spuściźnie. 1916), *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* (1889-1891, 1898; tu m. in.: Walenty Chłędowski u Mickiewicza w r. 1845. 1898; Wieści o filaretach wileńskich we Lwowie. 1898), *Przew. Nauk. i Lit. dod. Gaz. Lw.* (1882-1883, 1885, 1891, 1896), *Świat* (1894), oraz w książce pod red. A. Hirschberga: *Bibliografia powstania Narodu Polskiego z r. 1830/1831*. Lw. 1882.

Prace edytorskie

1. Nieznany list A. Mickiewicza. *Przew. Nauk. i Lit. dod. Gaz. Lw.* 1885 s. 475-477.

2. Memoriał J. N. Kamińskiego z r. 1825. *Spr. Zakładu Nar. im. Ossolińskich*. Lw. 1890 i odb.

3. J. Korzeniowski: O Huculach. Z ros. przełożył i wstępem opatrzył... Lw. 1899.

4. Listy Augusta Bielowskiego do Walentego Chłędowskiego. *Spr. Zakładu Nar. im. Ossolińskich*. Lw. 1913 i odb.

Listy i materiały

1. Korespondencja B. Czarnika. T. 1-2. Rkps Ossol. sygn. 6322/II, 6223/II.

2. Do Z. Celichowskiego z 1882. Rkps Bibl. Kórn. sygn. AB 38.

3. Do W. Kętrzyńskiego 20 listów z 1884-1915. Rkps Ossol. sygn. 6207/III.

4. Do O. Balzera z 1891. Rkps Ossol. sygn. 7700/II.

5. Do T. Wierzbowskiego listy z 1892-1904. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 1881 t. 13.

6. Do W. Wolskiego 5 listów z 1893-1899. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 431.

7. Do W. Bezy 13 listów z 1901-1911. Rkps Ossol. sygn. 12648/II.

8. Do W. Jachowiczowej z 1902 i od niej list z 1902. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5781 II.

9. Do O. Balzera 3 listy z 1913 i b. d. Rkps Ossol. sygn. 7665/II.

10. Do L. Bernackiego 3 listy z 1913-1915. Rkps Ossol. sygn. 7032/II.

11. Do H. Dąbcańskiej 2 listy z 1916. Rkps Ossol. sygn. 12234/II.

12. Zapiski bibliograficzne i materiały zebrane do publikacji. Rkps Ossol. sygn. 6324/II.

OPRACOWANIA

P. Chm. [P. CHMIEŁOWSKI]. *Wielka encyklopedia ilustr.* T. 13-14 (1894) s. 665. — S. SCHNÜR-PEPŁOWSKI: *Ossolineum. Tyg. Ilustr.* 1897 s. 948. — *Rocznik naukowo-literacko-artystyczny na r. 1905.* Pod red. W. Okręta. W-wa 1905. — M. SOSNOWSKI: B. Czarnik. *Kronika Powsz.* 1913 nr 25 [art. z powodu jubileuszu].

(Nekrologi:) W. BRUCHNAŁSKI. *Pam. Lit.* R. 16 (1918) s. 168-169 i odb. [tu bibliografia]; A. FISCHER. *Gaz. Lw.* 1918 nr 113; toż *Gaz. Wiecz.* 1918 nr 4160, 4163.

A. FISCHER: Zakład Narodowy im. Ossolińskich. Lw. 1927 s. 69. — W. T. WISŁOCKI *Pol. słownik biograf.* T. 4 (1938). — S. WASYLEWSKI: Pod kopułą lwowskiego Ossolineum. Pamiętnik stypendysty i asystenta Zakładu Narodowego im. Ossolińskich w latach 1905-1910. Wr. 1958.

Żywot Ł. Górnickiego. J. I. Kraszewski. *Biesiada Lit.* 1882 nr 360. — B. Tyg. *Ilustr.* 1883 t. 1 s. 4. — R. LÖWENFELD: Przyczynek do życiorysu Górnickiego. *Ateneum* 1883 t. 3 s. 182-202. — *Kłosa* 1883 nr 938. — *Tyg. Powsz.* 1883 nr 20. — M. CHYLIŃSKI: Pokłosie archiwalne. *Czas* 1884 nr 49.

Słowo o „Farysie” Mickiewicza [art. w *Ateneum*]. R. PILAT. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 3 (1889) s. 310.

Memoriał J. N. Kamińskiego z r. 1825 [edyt.]. *Ateneum* 1891 t. 3 s. 414.

Korzeniowski i teatr lwowski... J. F. [J. FLACH]. *Przegl. Pol.* 1896 t. 121 s. 164-170. — J. TRETIAK. *Przegl. Lit.* 1896 nr 6. — *Ateneum* 1896 t. 3 s. 179-181. — S. SCHNÜR-PEPŁOWSKI. *Kwart. Hist.* 1897 s. 379-380.

Korzeniowski i „Karpaccy górale”. S. ZDZIARSKI. *Bibl. Warsz.* 1899 t. 3. — S. SCHNÜR-PEPŁOWSKI. *Kwart. Hist.* 1900 s. 247-248.

Ossoliński i katedra języka i literatury polskiej na Uniwersytecie Lwowskim. B. *Przegl. Powsz.* 1903 t. 77 s. 248. — B. GUBRYNOWICZ. *Kwart. Hist.* 1904 s. 540-541.

Spór literacki o „Jana z Tęczyna”. I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1906 s. 429. — *Przegl. Powsz.* 1907 t. 1 s. 264.

Daty z lat szkolnych A. Bielowskiego. S. ŁEMPICKI. *Książka* 1912 nr 2.

Pierwsze utwory poetyczne A. Bielowskiego. S. ŁEMPICKI. *Książka* 1912 nr 2.

Bielowski i Chłędowski. S. ŁEMPICKI. *Pam. Lit.* R. 11 (1912) z. 3.

CZERWIŃSKI BOLESŁAW (1851—1888)

Pseud. i krypt.: -AW; (AW); AW...I; B; (B); B. C.; (B.C.); B. CZ.; (B. CZ.); B. Cz.; B. CZER.; B. CZERW.; B. P.; BC; (BC); BOL. P.; BOLESŁAW Cz.; Cz.; (CZ.); Cz. B.; -W...I; (...W...I).

Poeta, publicysta, dramatopisarz.

Ur. 3 kwietnia 1851 we Lwowie. Tam też ukończył gimnazjum i studia uniwersyteckie na wydziale filozoficznym. W czasie studiów udzielał się w stowarzyszeniu Czytelnia Akademicka. Przebywał stale we Lwowie. W 1870 był jednym z organizatorów lwowskiego strajku zecerów. W 1874 był redaktorem działu literackiego i teatralnego w *Tygodniku Literackim, Artystycznym, Naukowym i Społecznym* J. Rogosza, a później w *Gazecie Narodowej* J. Dobrzańskiego. Wchodził w skład tzw. Komitetu Socjalistycznego, który w 1879 przekształcił się w komitet redakcyjny czasopisma socjalistycznego *Praca*; tu pozostał do 1885. Z polecenia tego komitetu współredagował w 1879 „Tymczasowy program minimalny partii socjalistycznej” oraz — wspólnie z I. Franko i L. Inlaenderem — „Program galicyjskiej partii robotniczej”, drukowany w Genewie w 1881. W 1882-1883 wydawał wspólnie z B. Spaustą tygodnik literacko-społeczny *Ziarno*. W 1885 założył czasopismo polityczno-satyryczne *Śmigus*. W 1886-1888 pełnił obo-

wiązki redaktora odpowiedzialnego *Kuriera Lwowskiego*; współpracował również z redakcją dwutygodnika *Ruch*. Olbrzymią popularność zdobyła jego pieśń proletariacka „Czerwony sztandar”. Zmarł 3 kwietnia 1888 we Lwowie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Niewolnik. Tragedia w 5 odsłonach. Powst. 1873. Wyst. Lw. 17 grudnia 1881; Kr. 28 stycznia 1882. Nie druk. Streszcz. i fragm. ogł. A. Wóycicki: „Niewolnik” odzyskany. *Teatr* 1955 nr 9.

Pierwotny tytuł: Antenion.

Rkps Bibl. Teatru im. J. Słowackiego w Kr. sygn. 1851; odpis rękopisu — Ossol. sygn. 12597/II.

2. Kilka uwag nad „Odą do młodości” A. Mickiewicza. Rzecz odczytana na uroczystym obchodzie rocznicy śmierci A. Mickiewicza dnia 28 listopada 1873. Lw. 1874.

3. W osmnastą rocznicę skonu Adama Mickiewicza. Lw. 1873; przedr.: *Poezje*. Lw. 1881. (Zob. poz. 8); Adam Mickiewicz w poezji polskiej i obcej. 1818-1955. Oprac. J. Starnawski. Wr. 1961 s. 283 [fragm.].

Wiersz.

4. Aliquid. Poemat prozą. Lw. 1874.

5. Uczony. Poemat. *Tydzień Lit., Artyst., Nauk. i Spół.* 1875 nr 33-35. Wyd. osob. Lw. 1875; przedr. fragm. w książce: J. Kozłowski: *Pieśń B. Czerwińskiego*. (Zob. Wybór twórczości).

6. Na 50-letni jubileusz literacki J. I. Kraszewskiego. Lw. 1879; przedr. *Poezje*. Lw. 1881. (Zob. poz. 8).

Wiersz.

7. Czerwony sztandar. [Pieśń]. Powst. 1881. Pierwodruk pełnego tekstu w: *Czegóż chcą? Cz. 1*. Genewa 1882; przedr. całego zbioru w art.: B. Zakrzewski: „Czegóż chcą?”. O nieznannej poezji pierwszych polskich socjalistów. W: *Pozytywizm*. Cz. 1. Wr. 1950.

Tekst wraz z nutami: W-wa 1896.

Ulotki, a później liczne przedruki w czasopiśmie, śpiewnikach, antologiach.

Melodia zapożyczona z francuskiej pieśni komunardów z 1871 pt. *Le drapeau rouge* (inc. *Dans la fumée et le désordre...*).

Pieśń była zakazana. Legalny przedruk na terytorium austriackim umożliwiło zimmuniowanie jej w interpelacji parlamentarnej posła I. Daszyńskiego 3 marca 1900.

Przekłady: ang.: M. L. Korr — bułg.: G. Bakałow. 1895, I. Radosławow. [Ok. 1905] — czes.: J. Škába, B. Krapková. 1891 — niem.: R. Luksemburg. [Ok. 1900] — ros.: G. Krzyżanowski. 1897, W.P. Akimow-Machnowiec. 1900 — ukr.: B. Hrinchenko. 1905. Nadto anonimowe przekłady franc., niem., węg.

gier., żydow. Tekst 12 przekładów wraz z opisem bibliograficznym ich pierwodruków i ważniejszych przedruków w książce: J. Kozłowski: *Pieśń B. Czerwińskiego*. W-wa 1966 s. 49-114.

8. *Poezje*. Lw. 1881.

Zawartość: tomik zawiera m.in. bardzo popularne i często przedrukowywane w zbiorach poezji robotniczej wiersze: *Śmierć Szewczenki*. (*Ruch Lit.* 1875 t. 1 s. 83); *Na pobojowisku*. (*Tydzień Lit., Artyst., Nauk. i Spół.* 1875 s. 51-52); *W szynkowni*. (*Praca* 1880 nr 1-2); *Babunia*. (*Praca* 1880 nr 7). Oraz: *W osmnastą rocznicę skonu Adama Mickiewicza*. (Zob. poz. 3); *W dzień 50 jubileuszu J. I. Kraszewskiego*. (Zob. poz. 6); *Zob. też Przekłady i przeróbki*. Przedr. 25 wierszy w książce: J. Kozłowski: *Pieśń B. Czerwińskiego*. Zob. Wybór twórczości.

Przekłady

Śmierć Szewczenki: ukr.: J. Siromacha. *Nasza kultura* dod. do *Naszohe słowa* (W-wa) 1961 nr 5.

9. Skon Jana Hłaski, zdarzenie prawdziwe. [Poemat]. *Praca* 1882 nr 11-12. Wyd. osob. Lw. 1882; przedr.: *Kalendarz rob. na r. 1894*. Lw. 1893; *Zbiór poezjów pol. XIX w.* Oprac. P. Hertz. Księga 4. W-wa 1965; w książce: J. Kozłowski: *Pieśń B. Czerwińskiego*. Zob. Wybór twórczości.

10. *Nieboszczyk*. Komedia w 3 aktach. Wyst. Lw. 1 czerwca 1883; Kr. 19 stycznia 1884. Nie druk.

Współautor: A. Urbański.

Rkps Bibl. Teatru im. S. Wyspiańskiego w Kat. sygn. 1214.

11. *Do braci*. Lw. 1886.

Poemat.

12. *Urywane strofy*. [Poemat]. *Śmiech* 1886 nr 17-18. Wyd. osob. Lw. 1886; przedr. *Naprzód* 1912 nr 107.

Zabronione na terenach austriackich.

13. *Dwa widzenia*. Poemat prozą. *Ruch* 1887 z. 7-9. Wyd. osob. Lw. 1887.

Rękopisy drobnych wierszy: Ossol. sygn. 12183/II, Bibl. Akademii Nauk USRR we Lw.

Drobne utwory i artykuły umieszczał w czasopiśmie: *Ateneum* (1878; tu: *Kilka słów o naszej poezji dramatycznej*. T. 4 s. 329-348), *Dzienn. Anonowy* (1883), *Dzienn. Pol.* (1874-1877, 1883, 1886-1887; tu m. in. recenzje w: *Dział lit.-artyst. i w rubr.: Teatr* (1877), *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* (1883-1886; tu m. in.: *Pesymizm*

w naszej literaturze dramatycznej. 1883 nr 11), *Gaz. Lw.*, *Gaz. Nar.* (1875, 1880-1885, 1887; tu m. in. w dziale: Wiadomości lit., artyst. i nauk.; Referat teatr. 1880-1885; nowele: Warkocz. 1880 nr 165; Różka. 1881 nr 30 i nn.; Tragedia w koszarach. 1883 nr 236-246; „Ogniem i mieczem”, powieść H. Sienkiewicza. 1884 nr 122-138), *Głos* (1886), *Goniec Wielkop.* (1881, 1883), *Kraj* (1882-1883), *Kur. Codz.* (1881, 1884-1886, 1888; tu m. in.: Jesienny wieczór. [Nowela]. 1885 nr 289), *Kur. Lw.* (1886, 1888), *Kur. Por.* (1884; tu m. in.: Stary dziwak. [Nowela]. Nr 271-275), *Kur. Warsz.* (1878), *Kwiaty Powieściowe* (1881, 1886), *Praca* (1879-1883), *Przedświt* (Genewa 1881), *Przyj. Domowy* (1875), *Ruch* (1887), *Ruch Lit.* (1875, 1878), *Szczutek* (1879-1881; tu m. in.: Twardowski. Legenda. 1881 nr 40-42), *Szkie Spół. i Lit.* (1875), *Śmigus* (od 1885), *Tydzień Lit., Artyst., Nauk. i Społ.* (1874-1877; tu m. in.: rec. lit. i teatr.; art.: Myśli o najnowszym kierunku w historii. 1876 nr 28-35), *Tydzień Pol.* (1879-1881; tu m. in. rec. lit. i teatr.), *Tyg. Powsz.* (1877, 1885, 1887-1888), *Ziarno* (1882-1883).

Ponadto w wydawnictwach zbiorowych: *Czegóż chcą?* Cz. 1. Genewa 1882, *Kalendarz humorystyczny „Muchy”* na r. 1886. W-wa 1885, *Kalendarz „Kur. Lw.”*. 1888, *Kalendarz rob. na r. 1894*. Lw. 1893, *Kalendarz petersburski „Gwiazda”* na r. 1883. Petersburg. 1882, „*Kur. Codz.*”. *Premium*. W-wa 1888, *Młoda Polska w pieśni*. Oprac. C. Jankowski. W-wa 1898, *Sobótka. Księga zbior. na uczczenie ... S. Goszczyńskiego*. Lw. 1875, *Wybór poezji dla robotników*. Genewa 1890 [1888], *Ziarno. Wydawn. zbior. dla głodnych*. W-wa 1880.

Przekłady i przeróbki

1. A. Daudet: Królowa Fryderyka. Powieść. T. 1-2. Lw. 1880.

Tytuł oryginału: Les rois en exil.

2. Pod maczugą. Według powieści E. Zoli „L'assommoir”. Przekład z niem. adaptacji scenicznej pt. Der Totschläger.

Przekładał libretta operowe. W jego tłumaczeniu odegrano opery: Ch. Lecocq: Girofle — Girofla. Komiczna opera w 3 aktach. (Wyst. Kr. 18 grudnia 1875); Wilder i Delacour: Książę Matuzalem. (Anons teatralny: *Gaz. Nar.* 1882 nr 1); F. Zell: Kadet okrętowy. (Anons teatralny: *Gaz. Nar.* 1882 nr 39); J. Strauss: Karnawał w Rzymie. (Anons teatralny: *Gaz. Nar.* 1883 nr 128).

Przeróbki wierszy G. A. Bürgera, A. Grüna, H. Heinego, J. Herwegha, I. Kry-

łowa, A. Lamartine'a, G. E. Lessinga, J. W. Schöffla ogl.: *Przedświt* 1881 nr 1; *Tydzień Lit., Artyst., Nauk. i Społ.* 1874 nr 2-5; *Czegóż chcą?* Cz. 1. Genewa 1882 (tu m. in. wolny przekład wiersza J. Herwegha: Do robotników); *Poezje*. Lw. 1881. (Zob. Twórczość poz. 8).

Prawdopodobnie Czerwiński był również tłumaczem dramatu F. Schillera: *Fiesco* z Genui.

Wybór twórczości

Wybór utworów. W książce: J. Kozłowski: *Pieśń B. Czerwieńskiego*. W-wa 1966 s. 171-222 (Aneks).

Zawartość: m. in.: Uczony. (Fragm.; zob. Twórczość poz. 5); 25 wierszy z tomiku: *Poezje*. Lw. 1881. (Zob. Twórczość poz. 8); Skon Jana Hłaski. (Zob. Twórczość poz. 9). Faraon. Noweleta naśladowana. (*Gaz. Nar.* 1880 nr 189).

Listy

1. Do F. H. Richtera z 1870. Rkps Ossol. sygn. 12183/II.

2. Do W. Belzy z 1882. Rkps Ossol. sygn. 12425/I.

3. Do Tomasika (antykwariusza) (po 1885). Rkps Bibl. Akademii Nauk USRR we Lw.

4. Do T. Czepelskiego z 1887. Rkps Bibl. Akademii Nauk USRR we Lw.

Wszystkie listy ogl. w książce: J. Kozłowski: *Pieśń B. Czerwieńskiego*. W-wa 1966 s. 33-35, 152.

OPRACOWANIA

Zarys monograficzny: J. Kozłowski: *Pieśń B. Czerwieńskiego*. W-wa 1966 [tu bibliografia opracowań i twórczości].

Ogólne. Pan B. Czerwieński i redaktor „Ziarna”. *Przeł. Lw.* 1882 t. 24 s. 368. — H. GLIŃSKI: B. Czerwieński. *Kalendarz petersburski „Gwiazda”* na r. 1883. Petersburg. 1882 s. 48-52. — MARIAN BOHUSZ [J. K. POTOCKI]: Na czasie. Rozmowa z p. Czerwieńskim. *Wędrowiec* 1884 nr 34. — NIE-EOL [Z. PRZEWÓSKI]: Działwa Apollina. *Przeł. Tyg.* 1884 nr 37.

(Nekrologi:) abc. *Kur. Codz.* 1888 nr 93; A. NOWICKI. *Ateneum* 1888 t. 2 s. 355-360; LWOWIANIN. *Przedświt* (Genewa) 1888 nr 5-6; Ł. *Gleichheit — Sozial-demokratisches Wochenblatt* (Wiedeń) 1888. nr 15; St. *Tyg. Powsz.* 1888 nr 14; W; STEBELSKI. *Tyg. Ilustr.* 1888 nr 276. przedr.: J. *Ungra kalendarz ilustr. na r. 1889*. W-wa 1888; N. [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]. *Prawda* 1888 nr 18; *Echo Mus.*,

Teatr i Artyst. 1888 nr 237; *Dzien. Pol.* 1888 nr 94, 96; *Gaz. Nar.* 1888 nr 81; *Głos* 1888 nr 14; *Kur. Por.* 1888 nr 98; *Przełg. Tyg.* 1888 nr 15; *Świat* 1888 nr 8; *Wolne Pol. Słowo* (Genewa) 1888 nr 15.

Pomnik dla B. Czerwińskiego. *Naprzód* 1893 nr 17. — Pomnik dla śp. B. Czerwińskiego. *Dzien. Pol.* 1894 nr 225. — J. HUDEC: B. Czerwiński. *Nowy Robotnik* 1894 nr 14. — B. LIMANOWSKI: Wspomnienia z pobytu w Galicji. *Przedświt* (Genewa) 1901 nr 11; przedr. w: *Z pola walki*. Londyn 1904. — AMERYKANIN [J. UZIĘBŁO]: Wielki proces krakowski. W: *Z pola walki*. Londyn 1904 s. 94. — W. FELDMAN: Piśmiennictwo polskie 1880-1904. Lw. 1905 s. 7, 175 i nn., 192. — LUBICZ: Twórca „Czerwonego sztandaru”. *Świat* 1906 nr 7. — M. MARKOWSKA: Życiorys B. Czerwińskiego. W: *Czerwony sztandar. Album ku uczczeniu pamięci B. Czerwińskiego i PPSD*. [Kr. 1906]. — W. FELDMAN: Stronnictwa i programy polityczne Galicji. Kr. 1907 s. 89-90. — STRZEMIEŃCZYK: Bolko. W: *Księga pamiątek półwiekowego jubileuszu Gimn. im. Franciszka Józefa I we Lw. 1858-1908*. Lw. 1909 s. 76-78. — Prof. dr. S.: Wspomnienie o B. Czerwińskim. *Pravo Ludu* 1910 nr 17. — R. ŻELAZOWSKI: Pięćdziesiąt lat teatru polskiego. (Moje pamiętniki). Lw. 1921 s. 50 i nn. — A. LANGE: La litterature polonaise contemporaine. *Le Journal de Pologne* (W-wa) 1924 nr 252. — I. DASZYŃSKI: Pamiętniki. T. 1. Kr. 1925 s. 30, 33, 87. — H. D.: O twórcy „Czerwonego sztandaru”. *Robotnik* 1931 nr 129. — E. HAECKER: Historia socjalizmu w Galicji i na Śląsku Cieszyńskim. T. 1: 1846-1882. Kr. 1933 s. 131-135, 165, 167, 261-267, 273-278. [Rec. W. Szymańska. *Niepodległość* 1934 z. 2]. — W. PONIECKI: B. Czerwiński, poeta rewolucjonista. *Wolnomyśliciel Pol.* 1933 nr 13. — S. MIKOŁAJSKI: Pierwszy powiew socjalizmu w Galicji. *Niepodległość* 1935 z. 1. — W. PONIECKI: Myśliciele i bojownicy. W-wa 1935 s. 121-123. — S. MARTYNOWSKI: Polska bojowa. Łódź 1937 s. 145. — E. AJNENKIEL: U kolebki polskiego hymnu robotniczego. *Wymiary* 1938 nr 5. — M. TYROWICZ. *Pol. słownik biogr.* T. 4 (1938). — St. Ł.: Nic nowego pod słońcem... (O wierszach B. Czerwińskiego). *Kur. Lit.-Nauk.* 1939 nr 5 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — P. RYSIEWICZ: Studiece „Czerwonego sztandaru”. *Dzien. Pol.* 1946 nr 119. — J. ŚLIZOWSKI: Poezja walcząca. *Pobudka* 1946 nr 22. — G. TIMOFIEJEW: Skrzydła zwycięskiej walki. *Pobudka* 1946 nr 46. — (V. V.): „Krew

naszą...” Kim był twórca „Czerwonego sztandaru”? *Robotnik* 1946 nr 118. — *Pobudka* 1946 nr 17/18. — E. Cz.: Twórca „Czerwonego sztandaru”. *Głos Pomorza* 1947 nr 81. — G. TIMOFIEJEW: O sztandarze, który płynię ponad trony. *Tydzień* 1947 nr 18. — Twórca „Czerwonego sztandaru”. *Gaz. Rob.* 1947 nr 92. — E. AJNENKIEL: Polskie pieśni rewolucyjne z l. 1875-1915. *Prace Polonist.* S. VI (1948) s. 243-282. — S. W.: B. Czerwiński autor „Czerwonego sztandaru”. *Kur. Popularny* 1948 nr 95. — G. TIMOFIEJEW: W rocznicę śmierci twórcy „Czerwonego sztandaru”. *Młodzi Idą* 1948 nr 18. — B. ZAKRZEWSKI: „Czegóż chcą?”. O nieznannej poezji pierwszych polskich socjalistów. *Twórczość* 1950 z. 1; przedr. w: *Pozytywizm*. Cz. 1. Wr. 1950 s. 260-262. — J. KOZŁOWSKI: Dzieje „Czerwonego sztandaru”. *Nowa Kultura* 1953 nr 18. — J. KOZŁOWSKI: Czerwiński tłumaczem Kryłowa. *Przyjaźń* 1954 nr 38. — J. KOZŁOWSKI: Iwan Franko a polski ruch robotniczy w Galicji w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych w. XIX. *Kwart. Instytutu Pol.-Radzieckiego* 1954 nr 1. — J. KOZŁOWSKI: O autorze „Czerwonego sztandaru”. *Życie Lit.* 1954 nr 35. — B. Czerwiński. W: *Księga wierszy pol. XIX w.* Ułożył J. Tuwim. Oprac. J. W. Gomulicki. T. 3. W-wa 1954; wyd. 2 W-wa 1956. [Rec. J. Kozłowski: Krzywdząca ocena. *Nowa Kultura* 1954 nr 46]. — I. S. MILLER, I. A. CHRENOW: Istoria Polczy. Moskwa 1955 s. 260, 262, 269, 270, 296, 309. — W. STANISZ: Wielka miłość i trud walki. *Świat i Życie* 1955 nr 116. — B. LIMANOWSKI: Pamiętniki (1870-1907). W-wa 1958. — J. N. MILLER. *Głos Pracy* 1958 nr 86. — E. PERL (RES): Dzieje ruchu socjalistycznego w zaborze rosyjskim. W-wa 1958 s. 80, 98, 146. — M. W. [M. WARNEŃSKA]. *Trybuna Ludu* 1958 nr 95-97. — M. WARNEŃSKA. *Zołnierz Pol.* 1958 nr 13. — I. ŁOZIŃSKI: Pionier poezji robotniczej. *Nowiny Rzeszowskie* 1959 nr 268. — W. HAJDUS: Początki socjalistycznego ruchu robotniczego w Galicji. *Z Pola Walki* 1960 nr 1. — J. SPYTKOWSKI: B. Czerwiński. W: *Obraz lit. pol. XIX i XX w.* S. IV. *Lit. pol. w okresie realizmu i naturalizmu*. T. 1. W-wa 1965 s. 469-476 [s. 477-478 bibliografia twórczości i opracowań]. — P. HERTZ: B. Czerwiński. W: *Zbiór poetów pol. XIX w.* Księga 4. W-wa 1965.

Niewolnik. Tyg. Wielkop. 1873 nr 40. — (H. J.). *Tydzień Pol.* 1881 nr 44. — R. S. *Gaz. Nar.* 1881 nr 289. — *Dzien. dla Wszystkich* 1881 nr 35. — ALIQUIS. *Tyg. Romansów i Powieści* 1882

nr 685. — ASTAROT. *Dzien. dla Wszystkich* 1882 nr 3. — [A. BELCIKOWSKI]. *Tyg. Ilustr.* 1882 t. 13 nr 323. — No... No... *Bibl. Warsz.* 1882 t. 2 s. 289-291. — X. *Gaz. Kr.* 1882 nr 14. — *Z. Przgl. Tyg.* 1882 nr 9. — §. *Dzien. Pol.* 1882 nr 29. — *Czas* 1882 nr 25. — *Dzien. Pol.* 1882 nr 26. — *Gaz. Nar.* 1882 nr 26. — *Kur. Codz.* 1882 nr 28. — *Kur. Por.* 1882 nr 35. — *Reforma* 1882 nr 25-26. — J. KOZŁOWSKI: *Zaginiona sztuka. Świat* 1952 nr 36. — A. WÓYCICKI: „Niewolnik” odzyskany. *Teatr* 1955 nr 9. — C. LEK-CZYŃSKI: *Nieznanym dramata autora „Czerwonego sztandaru”.* *Sprawy i Ludzie* 1956 nr 31. — C. LEK-CZYŃSKI: *W sprawie „Niewolnika” poprawki historyczne.* *Teatr* 1956 nr 13.

Uczony. X. *Przgl. Lw.* 1875 t. 10 s. 602. — *Ojczyzna* 1875 nr 237. — *Ruch Lit.* 1875 nr 41.

Czerwony sztandar. Zob. opracowania ogólne.

Poezje. Pl. K. [P. KOSTECKI]. *Gaz. Nar.* 1881 nr 155, 161, 167. — J. KOTAR-BIŃSKI. *Prawda* 1881 nr 53. — ALEKSAN-DER PÓLKOZIC [A. NIEWIAROWSKI]: *Z młodego Parnasu.* *Kur. Warsz.* 1881 nr 240-241. — SIGMA. *Gaz. Kr.* 1881 nr 20. — W. P. [W. PIEKARSKI]. *Przgl. Tyg.* 1882 nr 16-17; przedr. w książce: J. Kozłowski: *Pieśń B. Czerwieńskiego.* W-wa 1966 s. 225-242.

Nieboszczyk. M. S. *Gaz. Nar.* 1883 nr 124. — ORGON [Z. SARNECKI]. *Gaz. Lw.* 1883 nr 130. — (st.). *Dzien. Pol.* 1883 nr 127. — *Dzien. dla Wszystkich* 1883 nr 17. — *Goniec Wielkop.* 1883 nr 285. — *Kur. Poz.* 1883 nr 283. — A. Z. *Przgl. Lit. i Artyst.* 1884 nr 2-3. — L. K. [L. KOZŁOWSKI]. *Czas* 1884 nr 18, 20. — No... No... *Bibl. Warsz.* 1884 t. 2 s. 90-91. — T. Z. [T. ZADUROWICZ]. *Gaz. Kr.* 1884 nr 18. — (z.). *Nowa Reforma* 1884 nr 18. — *Gaz. Kr.* 1884 nr 20.

CZUBEK JAN (1849—1932)

Krypt.: J. C.; J. Cz.

Edytor, tłumacz, historyk literatury.

Ur. 12 maja 1849 we wsi Baczków, powiatu bocheńskiego. Pochodził z rodziny chłopskiej. Uczył się w gimnazjum niższym w Bochni, potem w wyższym w Krakowie i Tarnowie. Gimnazjum tarnowskie ukończył w 1869. W 1869-1872 studiował na wydziale filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. W 1872 przebywał w Zakopanem. Należał do Towarzystwa Tatrzńskiego od chwili jego założenia (1873). Był zastępcą nauczyciela w gimnazjum stanisławowskim i bocheńskim od 1872 do 1875, profesorem filologii klasycznej i języka polskiego w gimnazjum tarnowskim w 1875-1877, a od 1877 uczył łaciny i greki w gimnazjum Św. Anny w Krakowie. Podróżował po Włoszech (1877-1879) i Grecji (1886). W 1902 został członkiem korespondentem, a w 1918 — członkiem czynnym Akademii Umiejętności. Od 1905 do 1919 był bibliotekarzem księgozbioru Akademii Umiejętności. W 1906-1913 redagował *Przewodnik Bibliograficzny*, a od 1914 do 1919 *Bibliografię Polską*. Zmarł w Krakowie 15 [14?] lipca 1932.

TWÓRCZOŚĆ

1. Pamięci Tytusa Świdarskiego urodzonego w r. 1844 w Słonimie na Litwie, zmarłego 25 lutego 1880 w Krakowie. *Tyg. Ilustr.* 1880 nr 245. Wyd. osob. Kr. 1880.

— Wiersz.

2. O tłumaczeniu. Kilka uwag i myśli. *Podał... Spr. Gimn. Św. Anny w Kr.* Kr. 1884 i odb.

3. Wacław z Potoka Potocki. Nowe szczegóły do żywota poety. *Arch. do Dziejów Lit. i Oświaty w Polsce* t. 8 (1895) s. 241-304 i odb. Kr. 1894.

Posiada streszcz. w języku franc.

4. Jan Chryzostom z Gosławic Pasek w oświetleniu archiwalnym. (1667-1701). *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 28 (1900) i odb. Kr. 1898.

Posiada streszcz. w języku franc.

5. Wespazjan z Kochowa Kochowski. Studium biograficzne. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 32 (1901) i odb. Kr. 1900.

6. Katalog rękopisów Akademii Umiejętności w Krakowie. Kr. 1906.

7. Katalog rękopisów biblioteki hr. Branickich w Suchej. *Przew. Bibliogr.* 1908 s. 146. Wyd. osob. Kr. 1910.

8. Katalog wydawnictw Akademii Umiejętności. Kr. 1910.

Współautor: J. Rydel.

9. Rękopisy hr. Morstinów w Krakowie. Kr. 1911.

10. Katalog rękopisów Akademii Umiejętności w Krakowie. Dodatek I. Kr. 1912.

11. Z przeszłości Podhala. Kr. 1914.

Zawartość: Początki i nazwa Zakopanego; Bitwa pod Nowym Targiem 1670 r.

12. W sprawie nowej pisowni. Uwagi i myśli przedstawione Walnemu Zgromadzeniu członków Akademii Umiejętności 15 lutego 1917. Kr. 1917.

13. Projekt zasad dzielenia wyrazów. [Kr.] 1925.

14. Narok i narocznicy w oświeceniu językowym. *Kwart. Hist.* 1926 s. 349-373 i odb. Lw. 1926.

Artykuły, tłumaczenia, prace wydawnicze umieszczał w czasopismach: *Arch. do Dziejów Lit. i Oświaty w Polsce* (1894, 1910, 1915, 1925), *Bibliografia Pol.* (1914-1919), *Biesiada Lit.* (1881, 1902, 1903; tu m. in.: Mikołaj Sęp Szarzyński na tle swego wieku. 1881 nr 305-306, 309), *Bulletin de l'Academie des Sciences* (Kr. 1895, 1898, 1906), *Dzwonek Częstochowski* (1902), *Eos* (1900-1901), *Gaz. Pol.* (1902), *Głos Narodu* (1902-1903), *Ilustracja Pol.* (1902), *Ilustr. Kur. Codz.* (1930), *Jezyk Pol.* (1926-1929), *Kur. Poz.* (1902), *Kwart. Hist.* (1926-1927), *Łan Młodzieży* (1908-1909), *Pam. Lit.* (1903-1904, 1910, 1913), *Poradnik Jezyk.* (1902, 1919), *Przeegl. Hum.* (1922-1924; tu m. in.: O charakter czy o przekład „Iliady”. 1923 z. 1-2), *Przeegl. Pol.* (1882-1883), *Przeegl. Zakopiański* (1900-1901), *Przew. Bibliogr.* (1908), *Reformacja w Polsce* (1922), *Roczn. Podhalański, Rozpr. AU Wyzd. Filol.* (1898-1900), *Spr. Komisji Hist. Sztuki* (1912), *Spr. z Czynności i Posiedzeń AU* (1902, 1930; tu m. in.: Listy Trentowskiego do Nakwaskiego. 1930 nr 3), *Wędrowiec* [?], *Wielkopolanin* [?].

Ponadto umieszczał prace w wydawnictwach zbiorowych: *Almae Matri Jagellonicae*. Lw. 1900, *Enc. wychow.*, *Pamiętk. księga. Prace byłych uczniów S. Tarnowskiego...* Kr. 1904, *Spr. Dyr. c. k. Gimn. w Tarnowie*. Tarnów 1876, *Spr. Gimn. Św. Anny w Kr.* Kr. 1884, 1890, 1892, 1898; (tu m. in.: Katalog biblioteki nauczycielskiej gimnazjum Św. Anny w Krakowie. 1898 s. 1-50).

Przekłady

1. Sofokles: Edyp w Kolonie. *Spr. Dyr. c. k. Gimn. w Tarnowie*. Tarnów 1876. Wyd. osob. Tarnów 1876.

Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 5067.

2. Sofokles: Antygona. Tragedia. Kr. 1881.

3. Lirycy greccy doby klasycznej. *Przeegl. Pol.* 1882-1883. Wyd. osob. Kr. 1882.

4. Pamiętniki Murawiewa. *Przeegl. Pol.* 1883 t. 69 s. 216-263, 338-426, 1883 t. 70 s. 266-303. Wyd. osob. pt. Pamiętniki hr. Michała Mikołajewicza Murawiewa („Wiesziela”) (1863-1865) pisane w r. 1866. Z przedmową S. Tarnowskiego. Kr. 1896. Wyd. nast. Kr. 1902.

5. Sofokles: Król Edyp. Tragedia. *Spr. Gimn. Św. Anny* i odb. Kr. 1890.

6. Homer: Iliada. *Spr. Gimn. Św. Anny* 1892 i odb. [Pieśń I]; *Eos* 1900 i odb. [Pieśń VI-VII]; *Pamiętk. księga. Prace byłych uczniów S. Tarnowskiego...* T. 1. Kr. 1904 s. 331-358 [Pieśń V]. Wyd. zupełne W-wa 1921. (Wstęp K. Morawskiego).

Rkps Bibl. Jagiel. akc. 75/59.

7. R. Heidenstein: Pamiętnik o wojnie moskiewskiej w 6 księgach. Lw. 1894.

Rkps Bibl. Jagiel. akc. 93/59.

8. Catullus Valerius: Poezje. Kr. 1898.

9. M. Valerius Martialis: Epigramów ksiąg XII. *Almae Matri Jagellonicae*. Lw. 1900 i odb. [Wybór z ksiąg XI i XII]; *Eos* 1900 i odb. [Wybór z księgi I]; *Eos* 1901 s. 208-219 i odb. Lw. 1902. [Wybór z księgi II]. Wyd. osob. całości Kr. 1908 *Bibl. Przekładów z Lit. Starożytnej* 3.

10. Leon XIII: Oda na powitanie nowego wieku. *Ilustracja Pol.* 1902 nr 9; *Biesiada Lit.* 1903 nr 31.

11. Q. Horatius Flaccus: Poezje. Pieśni — jamby — satyry — listy. Wyd. zupełne W-wa 1924. (Wstęp K. Morawskiego).

Rkps Bibl. Jagiel. akc. 74/59.

12. Q. Horatius Flaccus: Wybór poezji. T. 1-2. [W-wa] 1924 *Wybór Pisarzów Pol. i Obcych dla Domu i Szkoły* nr 26-27. (Wstęp K. Morawskiego). Wyd. nast. W-wa 1933 *Biblioteczka Univ. Lud. i Młodzieży Szkolnej* 256-257; przedr. w: *Trzej satyrycy rzymscy*. Wstęp i komentarz L. Winniczuk. W-wa 1959.

13. Herodot: Historia. Księga VIII, IX. Nie druk.

Rkps Bibl. Jagiel. akc. 76/59.

14. Gaius Crispus Salustius: Wojna. Katyliana. Nie druk.

Rkps Bibl. Jagiel. akc. 79/59.

15. Ksenofont: Cyropedia. Nie druk.

Rkps Bibl. Jagiel. akc. 78/59.

16. P. Ovidius Naso: Ars amatoria. Nie druk.

Rkps Bibl. Jagiel. akc. 77/59.

Ponadto w przekładzie J. Czubka drobne utwory w: *Antologia listu antycznego*. Oprac. J. Schnayder. Wr. 1959 *BN* II, 117.

Prace edytorskie

1. P. Ciekliński: Potrójny z Plauta 1597. Kr. 1891 *BPP* nr 18.

2. J. I. Kraszewski: Kordecki. Powieść historyczna. T. 1-2. Kr. 1896. Wyd. nast. Kr. 1903.

3. B. Paprocki: Dwie broszury polityczne z lat 1587 i 1588. Kr. 1900 *BPP* nr 38.

4. R. Piotrowski: Ucieczka z Syberii. Kr. 1902.

5. L. Ariosto: Orlando Szalony. Przekładania P. Kochanowskiego. T. 1-3. Kr. 1905 *BPP* nr 50-52.

6. Pisma polityczne z czasów pierwszego bezkrólewia. Kr. 1906.

7. W. Daniłowski: Notatki do pamiętników. Kr. 1908 *Źródła do Dziejów Polski Porozbiorowej* 6. (Z przedmową).

Rkps — brulion z poprawkami i uwagami J. Czubka — Bibl. PAN w Kr. sygn. 2156.

8. J. Bielski: Pieśń nowa o szczęśliwej potrzebie pod Byczyną i Bartosza Paprockiego Odpowiedź. Kr. 1910 *BPP* nr 57.

9. M. Rywocki: Księgi peregrynackie (1584—1587) z Włoch. *Arch. do Dziejów Lit. i Oświaty w Polsce* t. 12 (1910) s. 177-264. (Z przedmową).

10. Dwa inwentarze firlejowskie z XVII w. Opisał i wyd. ... *Spr. Komisji Hist. Sztuki* t. 8 (1912) i odb.

11. Z. Krasieński: Pisma. Wyd. jubileuszowe T. 1-8 Kr. 1912. (Z przedmową).

12. Archiwum filomatów. Cz. 1: Korespondencja 1815-1823. T. 1-5. Kr. 1913. (Z przedmową).

13. J. Ch. Pasek: Pamiętniki. Lw. 1914. Wyd. nast.: Lw. 1923; wyd. kryt. Kr. 1929 *BPP* nr 81; przedr. wyd. z 1929:

Jerozolima 1944 *Szkolna Biblioteczka na Wschodzie* t. 53.

14. M. Rej: Zwierciadło albo kształt ... T. 1-2. Kr. 1914.

Współwydawca: J. Łoś.

15. S. Rescius: Diarium 1583-1589. *Arch. do Dziejów Lit. i Oświaty w Polsce* t. 15 (1915) cz. 1 s. 1-278 i odb. (Z przedmową).

16. F. S. Gawroński: Pamiętnik r. 1830-1831 i kronika pamiętnikowa (1787-1831). Kr. 1916 *Źródła do Dziejów Polski Porozbiorowej* 8.

Rkps z notatkami i uwagami J. Czubka — Bibl. PAN w Kr. sygn. 2160.

17. Pisma polityczne z czasów rokoshu Zebrzydowskiego 1606-1608. T. 1-3. Kr. 1916-1918.

T. 1: Poezja rokoshowa.

T. 2-3: Proza.

18. M. Konopnicka: Poezje. Wyd. zupełne, kryt. T. 1-8, 10. W-wa 1916-1925. (Wstęp H. Sienkiewicza).

19. Index personarum et locorum ad acta quae in vol. 1, 2, 3 parte 1. T. 3 cz. 2 Kr. 1918 wydawn.: Acta capitulorum nec non iudiciorum ecclesiasticorum selecta. Wyd. B. Ulanowski. T. 1-3. Kr. 1894-1918 *Momumenta Medii Aevi Historica* t. 13, 16, 18.

20. P. Ovidius Naso: Przemiany. W-wa 1921 *Wybór Pisarzy Pol. dla Domu i Szkoły* nr 25.

21. Archiwum filomatów. Cz. 3: Poezja filomatów T. 1-2. Kr. 1922.

22. Anonim: Diariusz peregrynacji włoskiej, hiszpańskiej, portugalskiej 1595. *Arch. do Dziejów Lit. i Oświaty w Polsce* t. 16 (1925). (Z przedmową).

23. S. Konarski: Ustawy szkolne. Kr. 1925 *Bibl. Pol. Pisarzy Pedagog.* nr 1.

24. M. K. Radziwiłł: Peregrynacja do Ziemi Świętej. (1582-1584). *Arch. do Dziejów Lit. i Oświaty w Polsce* t. 15 (1925). (Z przedmową).

25. J. Słowacki: Beatryks Cenci. W wydawn. J. Słowacki: Dzieła wszystkie. Pod red. J. Kleinera. T. 9. Lw. 1925. Wyd. nast. Wr. 1956. (Tekst i wstęp zmodyfikowany przez J. Kuźniara).

26. J. Słowacki: Fantazy. W wydawn. jw. T. 10. Wyd. nast. Wr. 1957.

27. J. Słowacki: Wallenrod. W wydawn. jw. T. 10. Wyd. nast. Wr. 1957.

28. J. Słowacki: *Złota Czaszka*. W wydawn. jw. T. 10. Wyd. nast. Wr. 1957.

29. Z. Krasiński: *Przedświt*. Wyd. 3 W-wa 1928 *Biblioteczka Uniw. Lud. i Młodzieży Szkolnej* 165.

30. W. Odymalski: *Obleżenia Jasnej Góry Częstochowskiej pieśni dwanaście*. Z rękopisu wydał ... Kr. 1930 *BPP* nr 83. (Z przedmową).

31. A. Mickiewicz: *Listy z 1817-1831*. W wydawn. A. Mickiewicz: *Dzieła wszystkie*. T. 13. W-wa 1936. (Oprac. J. Czubek, uzup. i wyd. S. Pigoń).

32. A. Mickiewicz: *Listy z 1831-1835*. Oprac. ... W wydawn. jw. T. 14. W-wa 1938.

Nakład zniszczony w czasie wojny, zachowało się kilka początkowych arkuszy.

Ponadto jest autorem podręcznika: *Wypisy polskie dla III i IV kl. szkół gimnazjalnych i realnych*. Lw. 1894. Wyd. 2 Kr. 1904, 1906.

Współautor: R. Zawiliński.

Wydania zbiorowe

Rymy. [Myslenice] 1937 [1938].

Zawartość: cykle: *Rymy młodzieńcze*, *Rymy wieku dojrzałego* (tu m. in.: *Teżmy się, bracia!* Wyd. osob. Kr. [ok. 1900]; przedr. Krosno [1900]), *Rymy ostatnie*.

Rkps Bibl. Jagiel. akc. 69/59, 72/59.

Listy i materiały

1. Do I. Radlińskiego z 1890. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 30.

2. Do W. Eliasza-Radzikowskiego z 1897. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2158.

3. Do A. B. Brzostowskiego z 1902. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 48.

4. Do L. Bernackiego 56 listów z 1902-1932. Rkps Ossol. sygn. 7032/II.

5. Do S. Dicksteina 3 listy z 1903. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2751.

6. Do W. Eliasza-Radzikowskiego z 1903. Rkps Ossol. sygn. 12009/II.

7. Do T. Wierzbowskiego 5 listów z 1903-1906. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 1881 t. 23, 24, 26.

8. Do O. Balzera 3 listy z 1903-1917. Rkps Ossol. sygn. 7665/II.

9. Do H. Łopacińskiego z 1905. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2269.

10. Do Z. Celichowskiego 12 listów z 1905-1923. Rkps Bibl. Kórn. sygn. AB 6, AB 72.

11. Do M. Dynowskiej 3 listy z 1908-1909. Rkps Bibl. Jagiel. *Zbiory Dynowskich*.

12. Do A. Czołowskiego z 1912. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2771.

13. Do W. Kętrzyńskiego z 1913. Rkps Ossol. sygn. 6207/III.

14. Do K. Chłędowskiego b. d. Rkps Bibl. PAN w Kr. dawna sygn. PAU 2779.

15. Do H. Łopacińskiego b. d. Rkps Bibl. PAN w Kr. dawna sygn. PAU 2273.

16. Do Z. Przesmyckiego b. d. Rkps Bibl. Nar. sygn. IV 6319.

17. Do B. Ulanowskiego b. d. Rkps Bibl. PAN w Kr. dawna sygn. PAU 2402.

18. Od różnych osób 49 listów z 1887-1931 i b. d. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 100/59.

Tu m. in.: od W. Anczyca z 1916; H. Biegeleisena z 1929; A. Brücknera z 1922; P. Cazinesa z 1913; Z. Celichowskiego z 1922; K. Chłędowskiego z 1917; S. Dembego 2 listy z 1913-1914; M. Dułębianki z 1913; T. Galeckiego 2 listy z 1917-1921; R. Ganszyńca z 1924; A. Górskiego 3 listy z 1923-1929; J. Klejnera z 1927; W. Klingera z 1923; J. Łosia z 1929; K. Michalskiego z 1918; K. Morawskiego b. d.; J. Opatrnego z 1913; S. Pigionia z 1924; E. Porebowicza z 1929; W. Semkowicza z 1918; A. Stopki z 1925; K. Tetmajera z 1909; S. Witkowskiego 2 listy b. d.; G. Wolffa 3 listy z 1913-1917; Z. Wolskiego 4 listy z 1912-1919.

19. Od Z. Celichowskiego z 1916. Rkps Bibl. Kórn. sygn. AB 6.

20. Od L. Bernackiego z 1932. Rkps Ossol. sygn. 7032/II.

21. Albumy ofiarowane J. Czubkowi. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 104/59.

22. Drobne przekłady z autorów starożytnych. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 80/59.

23. Drukowane recenzje prac Czubka i wspomnienia o nim [wycinki]. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 99/59.

24. Fragmenty młodzieńcze. Przemówienie na wieczorku mickiewiczowskim. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 95/59.

25. Księga metryk urodzin parafii Łuźnia z lat 1655-1665; na k. 41-46 wypisy

metryk sporządzone przez J. Czubka. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 1862.

26. Materiały do dziejów rodziny Wereszczaków oraz maszynopisy poezji S. Koldyczewskiego. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 92/59.

27. Materiały do pracy nad językiem P. Kochanowskiego. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 87/59.

28. Materiały do pracy o J. Ch. Pasku. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 85/59.

29. Materiały do pracy o W. Potockim. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 84/59.

30. Materiały do pracy o W. Kochowskim. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 86/59.

31. Materiały do wydania listów A. Mickiewicza. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 94/59.

32. Materiały do wydania poezji M. Kopnickiej. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 81/59, 82/59, 83/59.

33. Materiały i notatki dotyczące spraw językowych i gramatycznych. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 98/59.

34. Materiały krytyczne i dyskusyjne o polskiej bibliografii pedagogicznej i polemika z W. Taszyckim. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 97/59.

35. Młodzieńcze notatki etnograficzne: Znad Raby. Próby literackie prozą. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 73/59.

36. Notatki do literatury staropolskiej. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 89/59.

37. Notaty źródłowe dotyczące S. Rezszy, zebrane dla użytku K. Chłędowskiego. Rkps Bibl. PAN w Kr. dawna sygn. PAU 2777.

38. Notesy nauczycielskie z okresu pracy w gimn. Św. Anny w Kr. (1877-1900). Rkps Bibl. Jagiel. akc. 102/59.

39. Notesy nauczycielskie z okresu pracy w gimn. Św. Anny w Kr. (1901-1903). Rkps Bibl. Jagiel. akc. 103/59.

40. Notesy nauczycielskie z okresu pracy w gimn. w Tarnowie (1875-1877). Rkps Bibl. Jagiel. akc. 101/59.

41. Notesy z zapiskami do prac naukowych. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 90/59.

42. Nieznany dialog platoński [humorystyczny, z powodu sprzedaży księgarni F. Hoesicka]. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 71/59.

43. Odpisy zabytków literatury polskiej sporządzone do użytku J. Czubka dla

celów wydawniczych. Rkps Bibl. PAN w Kr. dawna sygn. PAU 2722-2738.

44. Opisy kodeksów z publicznych i prywatnych bibliotek krajowych. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 9/61.

45. Regestry listów B. Trentowskiego sporządzone przez J. Czibka. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 1948.

46. Triems. [Bruliony przekładów i inne notatki]. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 88/59.

47. Wiersze młodzieńcze i nie druk. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 70/59.

48. Wyciągi z inwentarzy rękopisów i różnych bibliotek polskich. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 91/59.

OPRACOWANIA

J. CZUBEK: Autobiografia. *Roczn. AU* 1901/1902.

(Nekrologi:) J. ADAMUS. *Przew. Hist.-Prawniczy* 1932; M. ASSANKA-JAPOLL: Pamięci szlachetnej miary humanisty. *Przeł. Hum.* 1932 z. 2/3 s. 336; I. CHRZANOWSKI. *Przeł. Pedag.* 1932 nr 27; B. GUBRYNOWICZ. *Pam. Lit. R.* 29 (1932) s. 554-559 i odb.; S. KUTRZEBA: Sprawozdanie sekretarza generalnego PAU za czas od czerwca 1932 do czerwca 1933. *Roczn. PAU* 1932/1933 s. 98; T. MIKULSKI. *Ruch Lit.* 1932 nr 7; K. NITSCH: Garść wspomnień zamiast nekrologu. *Język Pol.* 1932 nr 4; S. PIGOŃ. *Głos Narodu* 1932 nr 193; S. SZPOTAŃSKI: Włodarz wśród ksiąg i rękopisów. *Kur. Warsz.* 1932 nr 197; V. B. [B. VYDRÁ] *Slovanský přehled* (Praga) 1932 s. 570; *Kur. Poz.* 1932 nr 328; *Nowy Kur.* 1932 nr 163; *Slawische Rundschau* (Berlin) 1932 s. 439.

S. *Wierchy* 1933 s. 158-150. — I. CHRZANOWSKI. *Pol. słownik biogr.* T. 4 (1938). — M. GOLIAS: Polscy homerydzi i ich krytycy. *Prace Polonist.* 1963 s. 3-39.

Wacław z Potoka Potocki. W. HAHN. *Kwart. Hist.* 1897 s. 369. — A. BRÜCKNER: Spuścizna po Wacławie Potockim. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 27 (1898) s. 340. — A. BRÜCKNER: Najnowsze studia nad polskimi autorami wieku 16 i 17. *Przeł. Pol.* 1902 t. 144 s. 253-255.

Jan Chryzostom z Gosławic... A. BRÜCKNER. *Ateneum* 1901 t. 2. — I. CHRZANOWSKI. *Kwart. Hist.* 1901 s. 533.

Wespazjan z Kochowa Kochowski. L. M. DZIAMA. *Przeł. Powz.* 1901 t. 3. — H. GALLE. *Książka* 1901 nr 10. — S. ZDZIARSKI. *Ateneum*

1901 t. 2. s. 1020. — A. BRÜCKNER. *Pam. Lit. R.* 1 (1902) s. 347. — A. BRÜCKNER: Najnowsze studia nad polskimi autorami wieku 16 i 17. *Przegl. Pol.* 1902 t. 144 s. 257-258.

Katalog rękopisów Akademii Umiejętności... E. BARWIŃSKI. *Kwart. Hist.* 1906 s. 286. — A. BRÜCKNER. *Książka* 1906 s. 136. — Z. KUZELA. *Zapysky Naukowoho Towarystwa imeny Szewczenka* 1906 t. 72 s. 238. — M. PERLBACH. *Zentralblatt für Bibliothekwesen* 1906 t. 23 s. 256. — *Przew. Bibliogr.* 1906 s. 42.

Narok i narocznicy w oświeceniu językowym. F. BUJAK. *Kwart. Hist.* 1926 z. 3. — J. CZUBEK: Polemika. Odpowiedź prof. Bujakowi na krytykę. *Kwart. Hist.* 1927 s. 644-651. — J. CZUBEK: W obronie czci. Epilog polemiki z prof. Bujakiem o „Narok”. Kr. 1928.

Recenzje przekładów

Sofokles: Edyp w Kolonie. L. K. *Przegl. Kryt.* 1876 nr 11. — A. BRANDOWSKI. *Warta* 1883 s. 4494.

Sofokles: Antygona. A. BRANDOWSKI. *Warta* 1883 s. 4494. — T. CHOIŃSKI [T. JESKE-CHOIŃSKI]: Ziarna i plewy. *Niwa* 1883 t. 24 s. 130-135.

Liryicy greccy doby klasycznej. A. BRANDOWSKI. *Warta* 1883 s. 4502. — K. KASZEWSKI. *Kłosa* 1883 nr 938. — *Kur. Codz.* 1883 nr 68.

Homer: Iliada. *Ateneum* 1892 t. 4 s. 185. — (i). *Przegl. Powsz.* 1920 t. 1-2 s. 215. — J. SAJDAK. *Eos* 1920 s. 122. — I. CHRZANOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1921 s. 606. — eł. *Tydzień Pol.* 1921 nr 31. — J. GOŁĄBEK. *Rzeczpospolita* 1921 nr 274 wyd. wiecz. — P. G. [P. GRZEGORCZYK]. *Placówka Kultury i Sztuki* 1921 z. 11. — W. HAHN. *Słowo Pol.* 1921 s. 606. — F. HOESICK. *Polska* 1921 nr 10. — J. KALLENBACH. *Ilustr. Kur. Codz.* 1921 nr 351. — STEF. [S. PAPÉJ]. *Dzienn. Poz.* 1921 nr 240. — T. SINKO. *Czas* 1921 nr 75. — L. STOLARZEWICZ. *Słowo Pomorskie* 1921 nr 177. — J. CZUBEK: O chłopskiej i o pańskiej „Iliadzie” słów kilka. [Polemika z T. Sinką]. *Przegl. Hum.* 1922 z. 2-3 s. 298-318 i odb. — j. *Przegl. Powsz.* 1922 t. 153-154 s. 215. — F. NOWOSŁAWSKI: Co czytać w szkole z „Iliady” w przekładzie Czubka. *Rzeczposp.* 1922. — T. SINKO. *Przegl. Warsz.* 1922 nr 7 s. 113-120.

Catullus: Poezje. *Życie* 1898 nr 8.

Martialis: Epigramów ksiąg XII. W. WASIK. *Książka* 1909 nr 2.

Horatius: Poezje. I. CHRZANOWSKI. *Rzeczpospolita* 1924 nr 235. — J. N. MILLER: Aere perennius... *Wiad. Lit.* 1924 nr 36. — S. SELIGA. *Przegl. Hum.* 1924 s. 274. — S. SREBRNY. *Przegl. Warsz.* 1925 nr 4 s. 363.

Horatius: Wybór poezji. M. ASSANKA-JAPOLL: Największy z liryków rzymskich po polsku. *Praca* 1924 nr 25. — J. PREGER. *Trybuna Lit.* 1959 nr 10. — Z. GREŃ. *Dzienn. Pol.* 1959 nr 100.

Recenzje prac edytorskich P. Ciekliński: Potrójny z Plauta. A. BRÜCKNER. *Kwart. Hist.* 1892.

B. Paprocki: Dwie broszury polityczne... A. BRÜCKNER. *Ateneum* 1901 t. 2.

L. Ariosto: Orlando Szalony. A. BRÜCKNER. *Książka* 1905 s. 348. — J. L. *Przew. Nauk. i Lit. dod. Gaz. Tor.* 1905 s. 59. — J. L. [J. LORENTOWICZ]. *Gaz. Pol.* 1905 nr 205. — *Nowa Reforma* 1905 nr 178. — *Przew. Bibliogr.* 1905 nr 7 s. 154. — *Tyg. Ilustr.* 1905 nr 30 s. 567. — R. POLLAK: Staropolski przekład Orlando Szalonego w edycji J. Czubka. *Wr. Miscellanea staropol.* Wr. 1962 s. 3-54.

Pisma polityczne z czasów pierwszego bezkrólewia. A. BRÜCKNER. *Książka* 1906 s. 173-176. — M. HRUSZEWSKI. *Zapysky Naukowoho Towarystwa imeny Szewczenka* 1906 t. 73 s. 205. — Fr. P. [F. PUŁASKI]. *Bibl. Warsz.* 1906 t. 2 s. 609. — *Przew. Bibliogr.* 1906 s. 86. — *Spr. z Czynności i Posiedzeń AU* 1906 nr 3. — A. BRÜCKNER. *Pam. Lit. R.* 6 (1907) s. 402. — E. KUNTZE. *Kwart. Hist.* 1909 s. 424.

W. Daniłowski: Notatki do pamiętników. B. LIMANOWSKI. *Przedświt* 1909 s. 475-485. — H. MOŚCICKI. *Tyg. Ilustr.* 1909 s. 270.

M. Rywocki: Księgi peregrynackie... A. BRÜCKNER. *Książka* 1911 nr 2. — A. BRÜCKNER. *Pam. Lit. R.* 10 (1911) s. 583. — K. HARTLEB. *Kwart. Hist.* 1911.

Z. Krasieński: Pisma. W. HAHN. *Pam. Lit. R.* 11 (1912) s. 637. — *Poradnik dla Czytających* 1912 wrzesień s. 2-3.

Archiwum filomatów. Cz. 1: Korespondencja. J. KLEINER.

- Książka* 1914 nr 1-2. — J. KLEINER. *Pam. Lit.* R. 14 (1916) s. 343.
- J. Ch. Pasek: *Pamiętniki*. I. CHRZANOWSKI. *Rzeczpospolita* 1923 nr 235 wyd. por. — J. KRZYŻANOWSKI. *Pam. Lit.* R. 21 (1924-1925) s. 425. — Z. C. [Z. CIECHANOWSKA]. *Przeł. Powsz.* 1930 t. 186 s. 234.
- S. Rescius: *Diarium*... C. NANKER. *Kwart. Hist.* 1918 s. 353-358.
- F. S. Gawroński: *Pamiętnik*... A. M. SKAŁKOWSKI. *Kwart. Hist.* 1916 s. 182.
- Pisma polityczne z czasów rokoszu Zebrzydowskiego... A. BRÜCKNER. *Pam. Lit.* R. 15 (1917) s. 107-115. — *Kwart. Hist.* 1921 s. 145-152. — *Przeł. Warsz.* 1923 nr 16 s. 112.
- M. Konopnicka: *Poezje*. W. HAHN. *Pam. Lit.* R. 15 (1917) s. 386. — T. PINI. *Wiad. Pol.* (Piotrków) 1917 nr 121.
- Ovidius: *Przemiany*. G. PRZYCHOCKI. *Książka* 1922 nr 6-7.
- Anonim: *Diariusz peregrynacji włoskiej, hiszpańskiej, portugalskiej*... K. HARTLEB. *Ruch. Lit.* 1926 nr 5 s. 145.
- M. K. Radziwiłł: *Peregrynacja do Ziemi Świętej*. K. HARTLEB. *Ruch. Lit.* 1926 nr 5. — S. BEDNARSKI. *Przeł. Powsz.* 1927 t. 174 s. 251. — K. HARTLEB. *Kwart. Hist.* 1930 s. 183-190.
- W. Odymalski: *Obleżenia Jasnej Góry*... A. BRÜCKNER: *Tasso polski*. *Pam. Lit.* R. 28 (1931) s. 87-95. — A. BRÜCKNER. *Ruch Lit.* 1930 nr 9. — J. KRZYŻANOWSKI. *Pam. Lit.* R. 28 (1931) s. 313-321. — W. WEINTRAUB. *Przeł. Współcz.* 1931 s. 302.

Ć

ĆWIKLIŃSKI LUDWIK (1853—1943)

Krypt.: DR. L. Ć.

Filolog klasyczny.

Ur. 17 lipca 1853 w Gnieźnie; syn organisty. Po ukończeniu miejscowego gimnazjum klasycznego w 1870 studiował przez rok filologię klasyczną i historię starożytną na uniwersytecie we Wrocławiu, a w latach następnych w Berlinie. W grudniu 1873 uzyskał stopień doktora filozofii, w 1874 złożył egzamin pro facultate docendi i uzyskał świadectwo pierwszego stopnia z prawem nauczania filologii łacińskiej, greckiej i geografii, języka niemieckiego i francuskiego. W zimie 1875/1876 odbył podróż do Włoch. W maju 1876 został mianowany profesorem filologii klasycznej na Uniwersytecie Lwowskim. Na stanowisku tym pozostał do 1902. W 1878 odbył podróż naukową do Grecji, w 1882 do Włoch. W roku akademickim 1893/1894 piastował godność rektora. Był założycielem i pierwszym prezesem Towarzystwa Filologicznego (styczeń 1893) oraz założycielem i redaktorem organu Towarzystwa — *Eos* (1894). Obowiązki prezesa i redaktora pełnił do czasu wyjazdu ze Lwowa. W 1893 został członkiem korespondentem, a w 1904 członkiem zwyczajnym Akademii Umiejętności. Na przełomie lat 1899/1900 powołał do życia Powszechne Wykłady Uniwersyteckie. Przez sześć lat był radnym miasta Lwowa (do 1902). Od 1899 do 1902 był posłem do Rady Państwa. Od 1902 objął stanowisko szefa sekcji w austriackim Ministerstwie Wyznań i Oświecenia i przeniósł się do Wiednia, a w 1917-1918 był ministrem Wyznań i Oświecenia. W 1913 w Wiedniu objął przewodnictwo towarzystwa Biblioteka Polska. Po wojnie przeniósł się do Poznania. Przez krótki czas w roku 1920 prowadził wykłady na Uniwersytecie Wileńskim. W 1927 został mianowany profesorem honorowym Uniwersytetu Poznańskiego. Był organizatorem Koła Poznańskiego Polskiego Towarzystwa Filologicznego i Towarzystwa

Przyjaciół Biblioteki Uniwersytetu Poznańskiego. Zorganizował I Zjazd klasycznych filologów słowiańskich, który odbył się w Poznaniu w 1929, oraz współdziałał przy organizowaniu w 1931 II Zjazdu w Pradze. Był doktorem honoris causa uniwersytetów w Krakowie, Lwowie i Wiedniu, członkiem czynnym Czeskiej Akademii Umiejętności w Pradze (od 1903) i wielu innych towarzystw naukowych w kraju i za granicą. W 1939 przebywał pewien czas w hitlerowskim obozie koncentracyjnym. Później uzyskał pozwolenie na wyjazd do Krakowa, gdzie zamieszkał w celi klasztoru kapucynów, zamienionego na przytułek dla starców. Zmarł w Krakowie 3 października 1943 (wg J. Dziecha w 1942).

TWÓRCZOŚĆ

1. *Quaestiones de tempore quo Thucydides priorem historiae suae partem composuerit. Dissertatio inauguralis ...* Gniezno 1873.

2. Über die Entstehungsweise des zweiten Teiles der Thucydideischen Geschichte. *Hermes. Zeitschrift für classische Philologie* (Berlin) 1877 t. 12 i odb.

3. Uniwersytet a nauka. Mowa wygł. 1 października 1877. *Przew. Nauk. i Lit.* 1877 i osob. Lw. 1877.

4. Homer i homerycy. Rzecz o studiach i przekładach Homera, szczególnie w Polsce. *Przew. Nauk. i Lit.* 1881 z. 1-4, 6-8 i odb.

5. W sprawie nauki języka niemieckiego w galicyjskich szkołach średnich z językiem wykładowym polskim i ruskim. Referat na walnym zebraniu TNSW. Wygł. 5 kwietnia 1887. Ogl. *Muzeum* 1887 i odb.

6. Opis zarazy ateńskiej w dziele Tukidydesa. II 47, 2-54. Studium krytyczne. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 16 (1891) i odb.; streszcz. w języku niem. *Anzeiger der Akademie der Wissenschaften in Krakau* 1890.

7. Konstytucja Aten. Świeżo odkryte dzieło Arystotelesa. *Przegl. Pol.* 1892 t. 104 s. 51-99 i odb.

8. Einige Bemerkungen über die Composition des Sophokleischen Philoktet. Kr. 1893.

9. Klemens Janicki, poeta uwieńczyony. 1516-1543. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 17 (1893) i odb.; streszcz. w języku niem. *Anzeiger der Akademie der Wissenschaften in Krakau* 1891 s. 8-17, 1893 s. 83-91.

10. Przemówienie rektora Uniw. Lwowskiego ... wygł. 11 października 1893. *Gaz. Lw.* 1893 i odb.

11. O nowo odkrytych poezjach liryki greckiego Bakchylidesa. *Przew. Nauk.*

i Lit. 1899 i odb. pod zmien. tyt. Liryki grecki. Rzecz o nowo odkrytych poezjach Bakchylidesa. Lw. 1899; toż po niem. *Anzeiger der Akademie der Wissenschaften in Krakau* 1898.

12. Żywot i pisma Stanisława Nigra Chrościeskiego, humanisty i lekarza poznańskiego w. XVI. W: *Księga pamiątek Uniw. Lw. ku uczczeniu ... Uniw. Kr.* T. 1. Lw. 1900 i odb.

13. O wawrzynie doktorskim i poetyckim Klemensa Janickiego. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 58 (1919) nr 6 i odb.; por. *Spr. PAU* 1919 nr 5.

14. Kilka uwag o zadaniach i organizacji nauki polskiej. *Dzien. Poz.* 1919 s. 16 i odb.

15. Spuścizna Greków i Rzymian. Wykład wstępny wygł. na Uniw. S. Batorego dn. 23 kwietnia 1920. *Dzien. Poz.* 1920 nr 96-103 z przerwami i odb.

16. O przechowanym w zbiorze pism Ksenofontowych traktacie o dochodach. *Rozpr. PAU Wydz. Filol.* t. 60 (1921) nr 3 i osob. Kr. 1921 [1922].

17. Padwa i Polska. *Dzien. Poz.* 1922 i odb.

18. Janiciana. Przyczynki do biografii i oceny utworów Klemensa Janickiego. *Prace Komisji Filol. Poz. Tow. Przyj. Nauk* t. 4 (1928) i odb.

19. Przyczynki do historii poezji polsko-lacińskiej w XVI w. *Prace Komisji Filol. Poz. Tow. Przyj. Nauk* t. 6 (1934) z. 4 i odb.

20. Cesarz Julian Apostata i jego satyra Symposium. Poz. 1936.

21. Nowe Janiciana. *Eos* 1937 z. 1 i odb.

22. Zagadnienia Tukidydesowe. *Kwart. Hist.* 1937 z. 1-2 i odb.

Prace naukowe i artykuły publicystyczne zamieszczał w czasopismach: *Anzeiger der Akademie der Wissenschaften in Krakau*

(1890-1891, 1898), *Bibl. Warsz.* (1891, 1893), *Bulletin International de l'Académie des Sciences de Cracovie* (1893, 1898), *Dzien. Poz.* (1919-1922; tu: Klemens Janicki w Padwie. 1919 nr 102-104; W sprawie pomnika dla Klemensa Janickiego. 1919 nr 245; Z młodszych lat Antoniego Małeckiego. 1920 nr 27-30; Uniwersytet padewski i jego uczniowie. 1922 nr 95-101; O bitwie grunwaldzkiej. Poemat epiczny Jana z Wiślicy z r. 1515. 1922 nr 159; Adam Schröter, uczony i poeta śląski XVI w. i jego poemat o salinach wielickich. 1922 nr 294-297), *Eos* (1894-1902), *Gaz. Lw.* (1883, 1886-1887, 1892-1893), *Hermes. Zeitschrift für classische Philologie* (Berlin 1887), *Kronika Univ. Lw.* 1898/99-1909/10. T. 2 (1912), *Kwart. Hist.* (1937), *Muzeum* (1887, 1897), *Prace Komisji Filol. Poz. Tow. Przyj. Nauk* (1928, 1930, 1934), *Przegl. Pol.* (1879-1880, 1884, 1887, 1891-1892; tu m. in.: Zjazd historyczno-literacki im. Kochanowskiego odbyty w Krakowie w dn. 28-30 maja 1884. 1884 t. 73), *Przew. Nauk. i Lit.* (1877-1878, 1881, 1884, 1886-1887, 1897-1899), *Rozpr. AU Wydz. Filol.* (1892-1893, 1919, 1921), *Spr. PAU* (1927), *Spr. z czynności w r. szkolnym 1899/1900* (Lw. 1900), *Wochenschrift für klassische Philologie, Zeitschrift für die österreichischen Gymnasien* (1878).

Ponadto w wydawnictwach zbiorowych: *Balkan und der Nahe Orient*. Wiedeń 1916, *Dla Zagrzebia*. Lw. 1881, *Das Königreich Polen vor dem Kriege*. Wiedeń 1917, *Księga pamiątk. Univ. Lw. ku uczczeniu 500-letniego jubileuszu Univ. Kr. Lw.* 1900, *Monumenta Poloniae Historica* t. 3 (1878), t. 4 (1884), *Ommaggio dell' Accademia Polacca di Scienze e Lettere all' Università di Padova nel settimo centenario della sua fondazione*. Kr. 1922, *Pam. obchodu jubileuszowego w 250 rocznicę założenia uniw. we Lw.* Lw. 1914, *Pam. Zjazdu hist.-lit. im. J. Kochanowskiego*. *Arch. do Dziejów Lit. i Oświaty w Polsce* t. 5 (1886; tu: O sposobie wydawania poetów polsko-łacińskich), *Symbolae Philologorum Posnaniensium*. Poz. 1920, *W trzecieśną rocznicę Jana Kochanowskiego 1584-1884*. Kr. 1884.

Przekłady

1. L. A. Seneca: Apokolokytosis. Sa-tyra na śmierć cesarza Klaudiusza. Prze-łożył, rozprawą wstępną i objaśnieniami opatrzył... Poz. 1926.

2. Julian Apostata: Cezarowie. [B. m.] 1938.

Prace edytorskie

1. *Chronica Polonorum*. Kronika Pol- ska. *Monumenta Poloniae Historica* t. 3 (1878) i odb.

2. *De vita et miraculis s. Jacchonis Hyacinthi ordinis fr. Praedicatorum auc- tore Stanislao, lectore Cracoviensi eiusdem ordinis. Monumenta Poloniae Historica* t. 4 (1884) i odb. Wstęp nieco zmieniony zob. *Przew. Nauk. i Lit.* 1884.

3. Nieznany list Mikołaja Hussovia- nusa (Hussowskiego). *Eos* R. 5 (1898/1899) s. 204.

4. Dwa drobne wiersze Klemensa Ja- nickiego. *Eos* R. 6 (1900) s. 302 i nn.

5. Gramatyka języka greckiego. Do ję- zyka polskiego zastosował ... wg grama- tyki J. Curtiusa i W. Hartla. Wiedeń-Praga 1890. Wyd. nast.: gruntownie przero- bione wyd. 2 Wiedeń-Praga-Lw. 1892, wyd. 3 Wiedeń-Praga-Lw. 1902, wyd. 4 Wiedeń-Lw. 1916, wyd. 5 Wiedeń-Lw. 1918, wyd. 6 Kr. 1921.

6. C. Janicius [K. Janicki]: *Carmina*. Wyd., wstęp i oprac. ... Kr. 1930 *Corpus Antiquissimorum Poetarum Poloniae-La- tinorum usque ad Joannem Cochanium* t. 6.

Ponadto należał do komitetu redakcyjnego następujących wydawnictw: *Teka Konser- watorska Kola Konserwatorów Galicji Wschodniej, ofiarowana Univ. Jagiel. w r. jubileuszowym*. T. 2. Lw. 1900, *Wirtschaftliche Zustände Galiziens in der Gegenwart*. Wiedeń 1913, *Balkan und der Nahe Orient*. Wiedeń 1916, *Symbolae Philologorum Posnaniensium*. Poz. 1920.

Listy i materiały

1. Do T. Wierzbowskiego z 1877. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 1881 t. 2.

2. Do M. Bobrzyńskiego z 1882-1909. Rkps Bibl. Jagiel. Koresp. Bobrzyńskiego sygn. 8076-8092.

3. Do W. Belzy 3 listy z 1883-1901. Rkps Ossol. sygn. 12648/II.

4. Do W. Kętrzyńskiego 10 listów z 1884-1908. Rkps Ossol. sygn. 6207/III.

5. Do T. Wierzbowskiego 4 listy z 1890. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 1881 t. 11.

6. Do O. Balzera 20 listów z 1891-1930. Rkps Ossol. sygn. 7665/II.

7. Do S. Tomkowicza 2 listy z 1898, 1926. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 1978.

8. Do A. Czolowskiego z 1901. Bibl. Nar. sygn. 2793.

9. Do L. Finkla z 1901. Bibl. Nar. sygn. 7027.

10. Do A. Małeckiego 3 listy z 1902-1904. Rkps Ossol. sygn. 6296/II.

11. Do H. Dąbcańskiej z 1909. Rkps Ossol. sygn. 12234/II.

12. Do J. Kasprowicza 5 listów z 1909-1912. Rkps Ossol. sygn. 6439/I.

13. Do B. Dybowskiego z 1918. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 152/64 t. 2.

14. Do L. Bernackiego 2 listy z 1928-1935. Rkps Ossol. sygn. 7032/II.

15. Do I. Franki 3 listy. Arch. Lit. w Kijowie.

16. Do J. Rozwadowskiego. Rkps Bibl. PAN w Kr. dawna sygn. PAU 1881.

17. Do S. Tomkowicza. Rkps Bibl. PAN w Kr. dawna sygn. PAU 2461.

18. Do B. Ulanowskiego. Rkps Bibl. PAN w Kr. dawna sygn. PAU 2402.

19. Papiery komitetu gospodarczego II Zjazdu Historyków Pol. we Lw. 1890. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5550 V.

OPRACOWANIA

K. J. Nit...n [K. NITMAN]: Nasi uczeni. *Mysł* (Lw.) 1893 nr 2 (10). — P. Chm. [P. CHMIEŁOWSKI]. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 13/14 (1894). — *Historia Univ. Lw.* Lw. 1894. — *Kronika Univ. Lw.* 1894/95-1897/98. T. 1 (1899) [tu bibliografia]. — *Eos* R. 8 (1902) s. 222 i nn. — W. HAHN. W: *Kronika Univ. Lw.* 1898/9-1909/10. T. 2 (1912) [tu: bio- i bibliografia]. — *Pam. obchodu jubileuszowego w 250 rocznicę założenia Univ. Lw. przez króla Jana Kazimierza.* Lw. 1914 [tu bibliografia]. — *Spr. Tow. Nauk. we Lw.* R. 2 (1922). — *Kronika Univ. Poz.* 1926/1927. Poz. 1927 [tu: bio- i bibliografia]. — A. PERETIATKOWICZ i M. SOBESKI: Współczesna kultura polska. Poz. 1932 s. 37. — S. PILCH: L. Ćwikliński. 80-lecie urodzin i diamentowe gody z nauką. *Kwart. Klas.* R. 7 (1933) i odb. — S. PILCH: L. Ćwikliński. W 80-lecie urodzin i 60-lecie pracy naukowej. *Przegl. Pedag.* 1933 nr 21/22. — S. PILCH: L. Ćwikliński. *Przegl. Pedag.* 1936 s. 265. — (mz): Jubileusz 80-lecia prof. L. Ćwiklińskiego. *Kur. Poz.* 1936 nr 230. — J. SMERKA: Filologia klasyczna na Uniw. Lwowskim do czasów Z. Węclewskiego i L. Ćwiklińskiego. *Eos* 1937 z. 1 i odb.

(Nekrologi:) T. SINKO: L. Ćwikliński (1853-1943). *Kwart. Hist.* 1939-1945 s. 463-468; Pamięci zmarłych członków

PAU. *Roczn. PAU* 1939/1945 s. 74-118; J. Dz. [J. DZIECH]: L. Ćwikliński. *Spr. Poz. Tow. Przyj. Nauk* t. 13 (1946) z. 1 s. 129-130; K. KUMANIECKI: L. Ćwikliński. *Pam. Lit.* R. 36 (1946) z. 1/2 s. 96-103.

S. WITKOWSKI: L. Ćwikliński. *Wr.* 1947. — K. CHŁĘDOWSKI: *Pamiętniki.* T. 1. *Wr.* 1951 s. 210-211; wyd. 2 Kr. 1957. — H. KRĘPSKA: L. Ćwikliński. *Meander* 1954 z. 7 s. 353-356 [tu: biografia]. — J. KOSTRZEWSKI: O „emigrantach” naukowych z Wielkopolski. *Roczn. Hist.* 1957 s. 11-25.

Homer i homerycy. *Ateneum* 1881 t. 4 z. 3 s. 600-601.

Opis zarazy ateńskiej w dziele Tukidydesa. *S. D. Bibl. Warsz.* 1894 t. 1 s. 152.

Klemens Janicki, poeta uwieńczony. P. CHMIEŁOWSKI. *Ateneum* 1893 t. 4 s. 612-618. — M. JEZIENICKI. *Muzeum* 1893. — K. KASZEWSKI: Poeta uwieńczony według nowej książki. *Bibl. Warsz.* 1893 t. 4 s. 345-367. — M. JEZIENICKI. *Literarisches Zentralblatt* 1894 nr 18. — K. WOTKE. *Berliner Philologische Wochenschrift* 1894 nr 77. — XX. *Przegl. Pol.* 1894 t. 111 s. 582-585.

Żywot i pisma S. N. Chrościeskiego... A. SKŁADNY. *Historische Monatsblätter* t. 2 (1900). — S. TARNOWSKI. *Przegl. Pol.* 1901 t. 141.

Spuścizna Greków i Rzymian. W. KOŚCIŃSKI. *Muzeum* 1922 s. 359.

O przechowanym w zbiorze pism Ksenofontowych traktacie o dochodach. S. WITKOWSKI. *Eos* R. 25 (1921/1922) s. 151 i nn.

Padwa i Polska. T. SINKO. *Czas* 1922 nr 122.

Janiciana. *S. Czas* 1928 nr 154.

Przyczynki do historii poezji polsko-łacińskiej w XVI w. ESPE. *Kur. Lit.-Nauk.* 1934 nr 45 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — S. PILCH. *Eos* 1935 s. 227.

Chronica Polonorum [edyt.]. S. SMOLKA. *Ateneum* 1879 t. 4.

C. Janicius: Carmina [edyt.]. S. ŁĘPICKI. *Gaz. Lw.* 1930 nr 228. — J. SAJDAK. *Kur. Poz.* 1930 nr 392. — T. SINKO. *Czas* 1930 nr 185. — S. WINDAKIEWICZ. *Przegl. Współcz.* 1930 t. 35 s. 489-491. — A. BRÜCKNER. *Deutsche Literaturzeitung* 1931 nr 31. — W. HAHN.

Pam. Lit. R. 28 (1931) s. 174. — K. JARECKI. *Journal des Débats* 1931 z 20 listopada. — M. JEZIENICKI. *Kwart. Klas.* 1931 s. 279-290. — K. MIASKOWSKI. *Ruch. Lit.* 1931 s. 21-22. — MÜLLER. *Philologische*

Wochenschrift 1931 nr 8 s. 242-245. — J. PARANDOWSKI. *Wiad. Lit.* 1931 nr 25. — St. P. [S. PILCH]: Pomnikowe wydanie poezyj Janickiego. *Kwart. Klas.* 1932 s. 233-235.

D

DAMROT KONSTANTY (1841—1895)

Pseud. i krypt.: CZESŁAW LUBIŃSKI; D.; K.

Poeta, publicysta, pedagog.

Ur. 14 września 1841 w Lublińcu. Syn Konstantego oraz Karoliny z Jüttnerów. Pochodził z rodziny chłopskiej. Początkowo nauki pobierał w szkole elementarnej w Lublińcu. Możliwość dalszej nauki zapewniła mu pomoc finansowa jego wuja, księdza Juliusza Jüttnera. Uczył się najpierw we Wrocławiu, a potem w Opolu, gdzie w 1862 zdał maturę. Na jesieni tegoż roku rozpoczął studia na uniwersytecie we Wrocławiu na wydziale filozoficznym, a od 1864 na wydziale teologicznym. W 1864 odbył przymusową służbę wojskową i brał udział w wojnie duńsko-niemieckiej. W 1863 wstąpił do wrocławskiego Towarzystwa Literacko-Słowiańskiego, a w 1865 zapisał się do dwujęzycznego koła Górnoszlazaków, które przekształcił w Towarzystwo Polskich Górnoszlazaków, i jako członek, a potem prezes przejawiał ożywioną działalność patriotyczną. W 1866 przez trzy miesiące pełnił służbę wojskową w czasie wojny austriacko-pruskiej. W 1866 skończył studia i wstąpił do seminarium duchownego we Wrocławiu. W 1867 otrzymał święcenia kapłańskie i objął funkcję wikarego w Opolu. Od kwietnia 1868 został wykładowcą w seminarium w Pilchowicach. Jako bliski przyjaciel K. Miarki wywierał wpływ na wydawane przez niego czasopismo *Katolik*. W 1871-1884 pełnił funkcję dyrektora seminarium nauczycielskiego w Kościerzynie. W 1884 objął kierownictwo seminarium nauczycielskiego w Opolu. W 1887 zamieszkał w Prószkowie, gdyż tam przeniesiono seminarium z Opolu. W 1892 obchodził 25-lecie kapłaństwa, przeszedł na emeryturę, zamieszkał w klasztorze bonifratrów w Pilchowicach i w dalszym ciągu prowadził ożywioną działalność społeczną, patriotyczną i publicystyczno-pedagogiczną. Zmarł w Pilchowicach 5 marca 1895.

TWÓRCZOŚĆ

1. Wianek z Górnego Śląska. Poezje Czesława Lubińskiego. Chełmno 1867. Wyd. nast. pt. *Z niwy śląskiej*. Poezje. T. 1-2. Wyd. 2 pomnożone i popr. Bytom 1893; wyd. 3 zob. Wyd. zbiór.

Zawartość (wyd. 2): T. 1: cykl: *Z życia i świata, Z podróży, Baltica*; t. 2: *Opowiadania* (tu m. in.: Piotr Dunin, wojewoda wrocławski; Róża; Kasper Karliński; Flisaka opis Wrocławia); *Wiersze treści religijnej*.

Rkps wyd. 2 znajduje się w Bibl. Diecezjalnej w Kat.

2. Szkice z ziemi i historii Prus Królewskich. Listy z podróży odbytej przez

Czesława Lubińskiego. Ogl. pt. *Listy z podróży odbytej przez Prusy Królewskie przez Czesława Lubińskiego*. *Gaz. Tor.* 1877 nr 274 i nn., 1878 nr 1-55; przedr. *Pielgrzym* (Pelplin) 1886 i odb. Gdańsk 1886.

Tu również wiersze, zebrane potem w cyklu *Baltica*, zob. poz. 1 wyd. 2.

Książka przez władze pruskie skonfiskowana.

3. *Namen von Landschaften, Gebirgen, Flüssen und Ortschaften Schlesiens aus älterer Zeit. Mit einem Anhang: Ältere schlesisch-polnische Personennamen*. Bytom 1894.

Jest to fragment racy pt. *Die älteren Ortsnamen Schlesiens...* Zob. poz. 4.

Egzemplarz korektorski tego wydania znajduje się w bytomskiej filii Bibl. Śląskiej sygn. S. 6289.

4. Die älteren Ortsnamen Schlesiens, ihre Entstehung und Bedeutung. Mit einem Anhang über die schlesisch-polnischen Personennamen. Beiträge zur schlesischen Geschichte und Volkskunde. Bytom 1896. Wyd. pośmiertnie J. Gregor. Zob. też poz. 3.

Nadto wydawał pisma treści religijnej oryginalne i tłumaczone.

Poezje i artykuły ogłaszał w czasopiśmie: *Chata* (1878-1879), *Dzien. Chicagoski* (1894-1895), *Dzien. Poz.* (1895) *Gaz. Tor.* (1874; tu: przekład: R. Baumstark: Daniel O'Connell. Nr 181-248), *Gaz. Opolska, Katolik, Kur. Lw.* (1895), *Nowiny Raciborskie, Nowy Dzwonek*, (1895), *Pielgrzym* (1886 lub wcześniej), *Zgoda* (Chicago 1894), *Zwierciadło* (Bochum 1895); oraz w książkach zbiorowych: *Kalendarz katol. „Wieniec i Pszczółka” r. 1892, Pol. kalendarz katol. dla kochanych wiarusów w zachodnich Prusach, W. Księstwie Poz. i Szląskim na r. 1867. Chelmno 1866.*

Wydania zbiorowe

1. Czesław Lubiński. Ks. Konstanty Damrot. Zarys życia i wybór wierszy. Bytom 1896 *Książeczki dla Katol. Ludu Śląskiego* nr 2 [13 wierszy z teki pośmiertnej]. Przedr. zob. poz. 2.

2. Z niwy śląskiej. Wiersze. Wyd. 3, zupełne. Mikołów 1922. Oprac. i wstępem poprzedził K. Prus.

Zawiera poz. 1 oraz Twórczość poz. 1, 2.

3. Wiersze wybrane. Wstępem poprzedził i do druku przygotował S. Kolbuszewski. Wr. 1965 *Pisarze śląscy XIX i XX w.* T. 1.

Listy i materiały

1. Do I. Danielewskiego z 1866. Ogl. *Katolik* 1895 nr 78.

2. Do Tow. Nauk. Górnos Śląskich Akademików z 1883. Rkps Bibl. Śląska w Kat. Akta Towarzystwa sygn. 2 III.

3. Do W. Lossa z 1883. Ogl. J. Reiter. *Śląsk Lit.* 1953 nr 6/7.

4. Do A. Napieralskiego z 1891. Ogl. *Kur. Śląski* 1920 nr 77. Fragm. przedr. J. Reiter. *Kwart. Opolski* 1956 nr 2.

5. Do B. Koraszewskiego z 1893. Ogl. *Gaz. Opolska* 1915 nr 153.

6. Do A. Napieralskiego z 1893. Ogl. J. Reiter. *Śląsk Lit.* 1953 nr 6/7.

7. Do L. Rzepeckiego list z Pilchowic. Ogl. H. R. *Gaz. Lud.* 1911 nr 181; przedr. J. Reiter. *Śląsk Lit.* 1953 nr 6/7.

8. Materiały zawiera spuścizna rękopiśmienna po J. Kuderze, w Bibl. Śląskiej w Kat., m. in. pudło R. 103. II, R. 105. II, rkps sygn. 3620/49.

9. Curriculum vitae K. Damrota. Arch. Archidiecezjalne we Wr. Rep. X. litt. D. nr 31.

10. Fragmenty ze zbiorów ks. Szramka w Bibl. Diecezjalnej w Kat.

OPRACOWANIA

L. MALINOWSKI: Zarys życia ludowego na Śląsku. *Ateneum* 1887 t. 1 s. 363. — *Nowiny Raciborskie* 1891 nr 74 [o obchodzie 50 rocznicy urodzin]. — T. Sopoćko. *Przegl. Powoz.* 1894 t. 43 s. 97-100. — *Gaz. Gdańska* 1894 nr 7, 8. — *Katolik* 1894 nr 1.

(Nekrologi:) CHIM. *Przegl. Poz.* 1895 nr 13; I. DANIELEWSKI: Wspomnienie pośmiertne. *Przyjaciel* 1895; *Ateneum* 1895 t. 78 s. 401; *Dzien. Pol.* 1895 nr 70; *Gaz. Opolska* 1895; *Gaz. Tor.* 1895; *Goniec Wielkop.* 1895 nr 58, 62; *Gwiazdka Cieszyńska* 1895 nr 11; *Katolik* 1895 nr 13, nr 32; *Kur. Gdański* 1895; *Kur. Lw.* 1895 nr 69; *Nowiny Raciborskie* 1895; *Światło* 1895 nr 7-8; *Wiarus Pol.* (Bochum) 1895 nr 33.

M.: Dwaj śląscy poeci. *Dzien. Poz.* 1896 nr 3, 4. — (Wstęp do:) Czesław Lubiński. Ks. Konstanty Damrot. Zarys życia i wybór wierszy. Bytom 1896 *Książeczki dla Katol. Ludu Śląskiego* nr 2. — PIĄST: Z Górnego Śląska. *Dzien. Poz.* 1901 nr 288, 295. — *Gaz. Opolska* 1901 nr 74. — A. MAŃKOWSKI. *Roczn. Tow. Nauk. w Tor.* t. 14 (1907) s. 72-74. — E. GRIM: O poetach górnośląskich (J. Lompa, K. Damrot). *Zaranie Śląskie* 1909 s. 49-52, 89-93. — S. KARWOWSKI: Polacy i język polski na Śląsku pod panowaniem pruskim. *Poz.* 1910 s. 76. — *Gaz. Lud.* 1911 nr 178. — *Pielgrzym Pelpliński* 1918 nr 127 [apel o nadsyłanie materiałów dot. Damrota]. — [J. KUDERA]. *Ordowinik* 1919 nr z 20 lutego. — [J. KUDERA]. *Kur. Śląski* 1919 nr z 22 lutego. — K. LIGOŃ: O literaturze ludowej Śląska. Głos jego poezji. Opole 1919. — J. KUDERA: K. Damrot. Czesław Lubiński, śląski wieszcz. Bytom 1920. — J. KUDERA: Obrazy Ślązaków wspomnienia godnych. Mikołów 1920. [Rec.: A. Sylwester: Poeci śląscy. *Polonia* (Kat).

- 1929 nr 37 (1790)]. — K. LIGOŃ: *Dzien. Cieszyński* 1920 nr 292. — K. LIGOŃ: Poeci Górnego Śląska. Lw. 1920. — E. SZRAMEK: Ks. K. Damrot. Opole 1920 [tu bibliografia], toż Mikołów 1920. — Zum Damroth-Kultus. *Schlesische Volkszeitung* 1920 nr 234 [art. zwalczający kult Damrota]. — K. PRUS: (Wstęp do:) K. Damrot: Z niwy śląskiej. Wyd. 3 zupełne. Mikołów 1922. — J. PIERNIKARZYK. *Ilustr. księga pamiątk. Górnego Śląska*. Kat. 1923 s. 7-8 [tu biografia]. — BALTICUS [Z. LUKOMSKI]: Pamięci gorącego przyjaciela Pomorza. *Słowo Pomorskie* 1930 nr z 16 marca. — P. MUSTOŁ: Rzut oka na literaturę śląsko-polską. *Pam. Warsz.* 1930 z. 6 s. 58-74. — A. JESIONOWSKI: Ks. K. Damroth. *Kur. Poz.* 1931 nr 456. — [Jor]: Pamięci ks. K. Damrota. *Polonia* 1931 nr 2509. — W. OGRODZIŃSKI: Górnośląski poeta narodowiec. *Myśl Nar.* 1933 nr 53. — Wizyta u ks. Damrota. (Wstęp do:) A. Skowroński: Wybór poezji. Mikołów 1933. — Śladami ks. Damrota. *Kur. Poz.* 1933 nr 193 s. 8. — S. KASZTELOWICZ: Tradycjonalizm w poezji ks. Damrota. *Komunikaty Inst. Śląskiego* 1934-1935 nr 21; toż *Polska Zach.* 1936 nr 20. — F. ŻUREK, L. HEYKE: Zarys dziejów i działalności Państw. Seminarium Nauczycielskiego Męskiego w Kościerzynie. *Poz.* 1935 s. 5-6. — W. OGRODZIŃSKI: Stan i potrzeby nauki polskiej o Śląsku w zakresie piśmiennictwa śląskiego. *Kat.* 1936 s. 255. — K. W. SZCZUDŁO: K. Damrot, pieśniarz śląski. *Przyp. Pieśni* 1936 nr 6. — B. KOWALCZYKÓWNA: Odrodzenie narodowe Górnego Śląska od r. 1821-1903. *Kat.* 1937 s. 22. — T. PIETRZYKOWSKI: Ks. K. Damrot jako poeta polskiego morza. *Zaranie Śląskie* 1937 nr 2. — S. WASYLEWSKI: Na Śląsku Opolskim. *Pam. Inst. Śląskiego* 1937 t. 3 s. 130-131. — P. PALIŃSKI: Ks. K. Damrot pisarz śląski i piewca Pomorza. *Słowo Pomorskie* 1938 nr 229. — E. SZRAMEK: Początki pierwszego Towarzystwa Polskich Górnoślązaków. *Śląska Myśl Akademicka* 1938 nr 1. — E. SZRAMEK. *Pol. słownik biogr.* t. 4 (1938). — Z. BEDNORZ: Morze i Pomorze w twórczości ks. Damrota. *Powstaniec* 1939 nr 7. — M. DEREŻYŃSKI: Gdańskie wiersze Damrota. *Warsz. Dzien. Nar.* 1939 nr 207. — M. DEREŻYŃSKI: Dawny Gdańsk. Wiersze Damrota. *Arkona* 1945 nr 1/2 s. 16 [tu: trzy nieznane wiersze Damrota]. — M. DEREŻYŃSKI: Czesław Lubiński na Pomorzu. *Zaranie Śląskie* 1945 s. 37-39. — K. MORYSÓWNA: W 50 rocznicę śmierci K. Damrota. *Zaranie Śląskie* 1945 s. 35-36. — Z. OBRZUD: Współczesne życie literackie Śląska. *Zaranie Śląskie* 1945. — M. TOBIASZ: Pionierzy odrodzenia narodowego i politycznego na Śląsku. (1763-1914). *Kat.* 1945 s. 83 i nn. [Rec.: *Sobótka* 1946 t. 2 s. 113-116; polemika: *Sobótka* 1947 t. 2 s. 442-480]. — S. WALIŚ: Duch polski w poezjach Damrota. *Zaranie Śląskie* 1945 s. 39-41. — B. ŻARSKI: W 50-lecie zgonu K. Damrota. *Czyn Młodych* 1945 nr 11. — Z. HIEROWSKI: Śląsk walczący. Poezja i pieśń. *Kat.* 1946. — Z. HIEROWSKI: Rozwój uświadomienia narodowego u pisarzy górnośląskich. *Zaranie Śląskie* 1946 z. 3-4. — W. SZEWCZYK: Śląski trud literacki. Pisarze śląscy XIX i XX w. *Wr.* 1946; toż *Wr.* 1948. — (xy): Sylwetki opolskie. *Nowiny Opolskie* 1947 nr 16. — H. BARYCZ: Ślązacy w polskiej kulturze umysłowej. *W: Oblicze Ziemi Odzyskanych — Dolny Śląsk*. T. 2. *Wr.* 1948 s. 559. — E. PONIATOWSKI: Duchowieństwo a sprawa polska na Górnym Śląsku (wiek 19 i 20). *Kat.* 1950. — A. GROBELNÝ, M. KUDÉLKA: Bibliografie polskich silesi. *Opawa* 1952. — J. REITER: Zapomniane i nieznane listy Damrota. *Śląsk Lit.* 1953 nr 6/7. — W. SZEWCZYK: Błękitny sekretaryk. *W książce: 13 portretów śląskich*. *Kr.* 1953. [Rec.: T. Mikulski. *Życie Lit.* 1954 nr 41 s. 4; J. S. *Dziś i Jutro* 1954 nr 13; A. Widera. *Twórczość* 1954 z. 6 s. 186]. — J. REITER: Korespondencja literacko-wydawnicza Emila Szramka z Janem Kuderą. *Spr. Wr. Tow. Nauk.* 1956 R. 11 A s. 68 [w sprawie wydania życiorysu K. Damrota. *Streszcz.*]; toż *Roczn. Bibl.* 1957 nr 1/2. — J. REITER: Lata młodości K. Damrota. (1841-1867). *Kwart. Opolski* 1956 nr 2 s. 5-25 i odb. [tu bibliografia]. — T. BOLDUAN: Dwa nazwiska śląskiego patrioty. *Żołnierz Pol.* 1957 nr 55; przedr. *Kaszëbë* 1958 nr 24. — J. PUŁA: Poezje K. Damrota. *Kwart. Opolski* 1957 nr 3 s. 106-150 [tu bibliografia]. — J. REITER: Działalność społeczna K. Damrota. *Kwart. Opolski* 1957 nr 2 s. 8-43 [tu bibliografia]. — S. KOLBUSZEWSKI: O poezjach K. Damrota. *Kwart. Opolski* 1958 nr 3 s. 3-18. — J. REITER: Nieznany rękopis Damrota. *Kwart. Opolski* 1958 nr 3 [tu opublikowany art. pt. O pomocy naukowej dla naszej młodzieży]. — S. KOLBUSZEWSKI: K. Damrot. *W książce: Ludzie dawnego Wrocławia*. *Wr.* 1961. — S. LIMBACH: K. Damrot — pisarz Ziemi Odzyskanych. *Nad Wartą* 1961 nr 6. — M. PATER: Na drodze do Polski. *W książce: W murach uniwersytetu. Patriotyczne tradycje wrocławskich studentów*. *Wr.* 1962. — K. Damrot (Czesław Lubiński). *W: Zbiór poetów pol. XIX w.* *Oprac. P. Hertz,*

Księga 3. W-wa 1962 s. 675. — F. A. MAREK: K. Damrot. W: *Pisarze śląscy XIX i XX w.* Praca zbior. pod red. Z. Hierowskiego. Wr. 1963 [tu: bio- i bibliografia oraz przedruk niektórych utworów]. — S. KOLBUSZEWSKI: Sztuka poetycka K. Damrota. *Kwart. Opolski* 1964 nr 2. — W. OGRODZIŃSKI: Dzieje

piśmiennictwa śląskiego. Do druku przygotowali L. Brożek i Z. Hierowski. Kat. 1965 s. 178-185, 322-323. — S. SOCHACKA: K. Damrot obrońca polskości Śląska w nazewnictwie. *Studia Śląskie* t. 9 (1965) s. 219-229 — Ks. W. S.: W sprawie grobu ks. Damrota. *Tyg. Powsz.* 1966 nr 29.

DANIELEWSKI CYRYL (1864—1923)

Pseud.: D. ANIELEWICZ; JÓZEF z BRZEZIN.

D r a m a t o p i s a r z, t ł u m a c z.

Ur. 8 sierpnia 1864 w Chełmnie na Pomorzu, syn Ignacego, popularnego pisarza ludowego i dziennikarza, i Eufemii z Gólkowskich, córki drukarza i wydawcy chełmińskiego. Do gimnazjum uczęszczał w Toruniu i Chełmnie. Studia wyższe odbywał w szkole batińskiej w Paryżu oraz w Warszawie, gdzie ukończył Rządową Szkołę Dramatyczną. Jako aktor i śpiewak występował na prawie wszystkich scenach polskich. W sezonie 1917/1918 grał w Teatrze Polskim w Warszawie za dyrekcji Ł. Solskiego. Z teatrem związał swoją pracę literacką. W 1920 przeniósł się z Warszawy do Torunia i — porzuciwszy teatr — został urzędnikiem magistrackim z tytułem asesora i radcy miejskiego. Zmarł w Toruniu 2 kwietnia 1923.

TWÓRCZOŚĆ

1. U ciotuni. Żart w 1 akcie. Wyst. W-wa 1881.

2. Pani Geldhab. Humoreska sceniczna. Wyst. W-wa 1881.

Przeróbka komedii A. Fredry: Pan Geldhab.

3. Dzienniczek panny Pompery. Powst. ok. 1881. Wyd. osob. pt. Ach, te dzieciaki, czyli dzienniczek guwernantki. Poz. 1926.

Komedia w 1 akcie.

4. Nasze paryżanki. Komedja w 5 aktach. *Gaz. Tor.* 1885 i odb. Wyst. Poz. 1897.

5. Hrabina Cosel. Obraz dramatyczny w 5 aktach wg powieści J. I. Kraszewskiego. Wyst. Poz. 1886.

6. Król i bondarywna. Obraz sceniczny w 5 aktach wg powieści J. I. Kraszewskiego. Wyst. Łódź 1886.

7. Oddajcie mi męża. Krotchwila. Wyst. W-wa 1886.

Oparta na szwedzkiej komedii F. Rūsa: English.

8. 20 000 rubli nagrody. Farsa ze śpiewami i kupletami w 4 aktach, zlokalizowana. Wyst. W-wa 1890.

9. Rok 997. Obraz dramatyczny w 4 odsłonach. Wyst. W-wa i Poz. 1897. Wyd.

osob. pt. Z gniazda orłów białych, czyli rok 997. Poz. 1928.

Obraz dramatyczny w 4 aktach z muzyką M. Żukowskiego. Inne tyt.: Pod godłem krzyża; Legenda pomorska.

O wystawienie tego utworu zabiegało czeskie Národní divadlo w Pradze.

10. Wesoła wdówka. Operetka burleska w 3 aktach ze śpiewami i tańcami. Wyst. W-wa 1900.

11. Lona Barisson. Farsa-burleska w 3 aktach. Wyst. W-wa 1902.

Przeróbka z angielskiego.

12. Karnawał w Warszawie. Wodewil w 4 aktach. Wyst. W-wa 1905. Wyd. Poz. 1920. Wyd. nast. pt. Gołe panny, czyli karnawał w Warszawie. Wodewil w 4 aktach. Poz. 1928.

Osnuty na pomysłe „Podróży po Warszawie” F. Schobera. Inne tyt.: Panny bez posagu; Gołe panny.

13. Wesoła Meksykanka. Wodewil w 3 aktach na tle angielskiej humoreski. Wyst. W-wa 1905.

14. Warszawa w nocy. Wyst. Teatr Łódzki w W-wie 1907.

15. Warszawiaci w Ameryce. Wyst. Teatr Łódzki w W-wie 1907.

Przeróbka.

16. Pod gwiazdzistą banderą. Wodewil w 5 aktach. Wyst. W-wa 1908 i Kr. 1909.

17. Dzieci Syreny. Wyst. W-wa 1911.
 18. Panny na wydaniu. Wyst. Lw. 1911.
 19. Polacy w Ameryce. Wodewil z tańcami w 5 aktach. Wyst. Lw. 1911.
 Rkps Ossol. sygn. 9974/II.

20. Figle rzezimieszków. Skecz w 1 akcie. Wyst. W-wa 1913.

21. Na księżycu. Wodewil. Wyst. W-wa 1913.

22. Panna z samochodu. Wodewil w 3 aktach. Wyst. W-wa 1913.

23. Tajemnice małżeńskie. Operetka w 1 akcie. Wyst. W-wa 1913. Wyd. osob. Poz. 1927.

24. Czar nocy. Wyst. Kr. 1915.

25. Jak się śmieją i płaczą w Krakowie. Wyst. Kr. 1915.

26. Szopka warszawska. Revue w stylu staropolskiej szopki w 2 częściach. Wyst. W-wa 1916.

Współautor: K. Pollack.

27. Pieśni prababek. Nastroje muzyczne w 1 odsłonięciu. Wyst. W-wa 1917. Wyd. osob. Poz. 1920.

28. Tajemnice gabinetowe. Operetka w 1 akcie. Wyst. W-wa 1917. Wyd. osob. Poz. 1927.

29. Medalik Częstochowskiej albo kolonista pruski. Sztuka w 1 akcie. Poz. 1919.

30. Polak z dolarami. Wodewil w 4 aktach. Wyst. W-wa 1919.

31. Końska kuracja. Farsa w 1 akcie. Poz. 1920. Wyd. 2 Poz. 1929.

32. Kwiat mirtowy. Operetka w 1 akcie. Wyst. W-wa 1920.

33. Madame Kino. Szkic w 1 odsłonięciu. Poz. 1920.

34. Nie rzucim ziemi! Nastroje muzyczne w 1 odsłonięciu. Poz. 1920.

35. W państwie bojaźni Bożej albo przed plebiscytem. Nowela sceniczna w 1 akcie. Wyst. W-wa 1920. Ogl. pt. Przed plebiscytem. *Straż nad Wisłą* 1920 nr 2. Wyd. osob. pt. W państwie bojaźni Bożej albo przed plebiscytem. Nowela sceniczna w 1 akcie na tle prawdziwego zdarzenia. Poz. 1920.

36. Jak się śmieją i płaczą w Warszawie. Wodewil w 6 obrazach.

Rkps Ossol. sygn. 11046/I.

Utwory Danielewskiego zamieszczone były w czasopismach: *Bocian* (1896), *Dzien. Poz.* (1930), *Echo Mus.* (Chicago 1926-1927), *Gaz. Tor.* (1880, 1885), *Ilustr. Kur. Codz.* (1921), *Kolce* (1891), *Straż nad Wisłą* (1920).

Przekłady

Tłumaczył teksty sceniczne (dramaty, komedie, farsy, libretta) z wielu języków, zwłaszcza z francuskiego; między innymi:

1. H. Ibsen: Domek lalki. *Gaz. Tor.* 1880. Wyd. osob. pt. Nora. Dramat w 3 aktach. W-wa 1882.

2. G. Moser: Spirytyści. Komedja w 4 aktach. *Ogl. Gaz. Tor.* 1880. Wyst. W-wa 1882.

Rkps Ossol. sygn. 10234/I.

3. H. Ch. Chivot: Lokatorowie p. Blondeau. Komedja w 5 aktach. Wyst. W-wa 1882.

4. H. Ibsen: Podpory społeczeństwa. Dramat w 4 aktach. Wyst. W-wa 1882.

5. F. Rüs: Rodzina Furiosów. Farsa w 4 aktach. Wyst. W-wa 1883.

Rkps Ossol. sygn. 10254/I, 10271/I.

6. H. Duru i H. Ch. Chivot: Wyborny kawał. Farsa. Wyst. W-wa 1883.

7. Ch. Cassman: Farinelli. Operetka w 3 aktach. Muzyka H. Zumpè. Lw. 1888.

8. Wittman i Bauer: Siedmiu Szwabów. Operetka w 3 aktach. Muzyka K. Millockera. Wyst. W-wa 1890.

9. L. Waldman: Incognito. Operetka w 3 aktach. W-wa 1892.

10. A. Bauman: Piosenki tyrolskie, czyli skarb za kominem. Operetka w 1 akcie. Muzyka T. Koschata. 1894.

Rkps Ossol. sygn. 11048/I.

11. Nasz doktorek. Obrazek mieszczański w 4 aktach ze śpiewami i tańcami. Wyst. W-wa 1895.

12. Jegomość bez mieszkania albo noc przed ślubem. Burleska amerykańska w 2 obrazach. 1919.

Rkps Ossol. sygn. 9961/II.

13. M. Twain: Niuniek ma hiszpankę. Żywy kinematograf w 1 odsłonięciu. Poz. 1921.

14. Na morzu. Szkic w 1 odsłonięciu. Z włoskiego. Poz. 1921.

15. W poślubnej podróży. Farsa w 1 akcie z franc. Poz. 1921.

16. Cudowne dziecko. Szkic w 1 akcie. Z węgierskiego. Poz. 1921.

17. A. Valabrègue: Wzór mężów. Komedia w 3 aktach.

Rkps Ossol. sygn. 11503/I.

18. H. Meilhac i L. Halévy: Matusia. Komedia w 3 aktach.

Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 4876.

Listy

1. Do J. I. Kraszewskiego 2 listy z 1885 i 1886. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6495 IV.

2. Do redakcji list z 1908. Ogł. *Przegl. Por.* 1908 nr 180.

OPRACOWANIA

(Nekrologi): C. Danielewski. *Gaz. Por. Warsz.* 1923 nr 94; C. Danielewski. *Praca* 1923 nr 15; C. Danielewski. *Słowo Pomorskie* 1923 nr 76.

A. BUKOWSKI. *Pol. słownik biogr.* T. 4 (1938).

U ciotuni. [A. KRECHOWIECKI]. *Gaz. Lw.* 1891 nr 127. — LIS MYKITA [J. STARKEL]. *Dzien. Pol.* 1891 nr 156.

Pani Geldhab. A. G. *Tyg. Mód i Powieści* 1881 nr 40. — *Kur. Por.* 1881 nr 240. — *Nowiny* 1881 nr 239.

G. Moser: Spirytyści [tłum.]. (g). *Kur. Por.* 1882 nr 319.

H. Ch. Chivot: Lokatorowie p. Blondeau [tłum.]. *Kur. Por.* 1882 nr 349.

H. Ibsen: Podpory społeczeństwa [tłum.]. *W. Kur. Por.* 1882 nr 360. — S. K. [S. KRZEMIŃSKI]. *Bluszcz* 1883 nr 2.

F. Rüs: Rodzina Furiosów [tłum.]. *W. Kur. Por.* 1883 nr 63.

H. Duru i H. Ch. Chivot: Wyborny kawał [tłum.]. *Kur. Por.* 1883 nr 220.

Nasze paryżanki. Korespondencja z Piotrkowa. *Chwila* 1886 nr 52. — F. K. *Dzien. Poz.* 1897 nr 92.

Oddajcie mi męża. *Kur. Por.* 1886 nr 228.

20 000 rubli nagrody. *W. B. Kur. Por.* 1890 nr 249. — *Goniec Poniędzialkowy* 1911 nr 14. — *W. Koss. Gaz. Por. 2 Grosze* 1914 nr 203.

Wittman i Bauer: Siedmiu Szwabów [tłum.]. *W. B. Kur. Por.* 1890 nr 235.

Nasz doktorek [tłum.]. *Kur. Por.* 1895 nr 150.

Rok 997. J. BLESZYŃSKI. *Kur. Niedzielną* 1897 nr 35. — F. K. *Dzien. Poz.* 1897 nr 85. — R. *Dzien. dla Wszystkich* 1897 nr 191. — S. P. *Gaz. Pol.* 1897 nr 193. — XY. *Kraj* 1897 nr 34. — *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1897 nr 35 s. 416. — *Goniec Wielkop.* 1897 nr 82. — *Niwa* 1897 nr 36. — *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1897 nr 96. — Łuc. Kość. [L. KOŚCIELECKI]. *Kur. Codz.* 1900 nr 1.

Wesoła wdówka. -a-: Z ogródków. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1900 nr 30 s. 356. — Ad. D. [A. DOBROWOLSKI]. *Kur. Por.* 1900 nr 204. — Z. SARNECKI. *Wiek Ilustr.* 1900 nr 203.

Lona Barisson. L. R. [L. RYGIER]. *Kur. Teatr.* 1902 nr 36. — J. Łoz. *Kur. Por.* 1902 nr 244.

Warszawa w nocy. *Przegl. Por.* 1907 nr 181.

Warszawiacy w Ameryce. *Przegl. Por.* 1907 nr 252.

Pod gwiazdzistą banderą. *Przegl. Por.* 1908 nr 182. — *Gaz. Powsz.* 1909 nr 13. — Z. HALICKI. *Robotnik* 1919 nr 371.

Dzieci Syreny. ALFRED R. *Scena i Sztuka* 1911 nr 25.

Panny na wydaniu. Op. *Słowo Pol.* 1911 nr 367.

Polacy w Ameryce. Op. *Słowo Pol.* 1911 nr 189. — (D.). *Gaz. Kielecka* 1919 nr 2. — A. S. *Dzien. Wil.* 1923 nr 58.

Czar nocy. N. *Ilustr. Kur. Codz.* 1915 nr 212.

Jak się śmieją i płaczą w Krakowie. E. W. [E. WĄBOWSKI]. *Gaz. Kr.* 1915 nr 234. — *Ilustr. Kur. Codz.* 1915 nr 65.

Szopka warszawska. L. Ch. [L. CHRZANOWSKI]. *Kur. Pol.* 1916 nr 6. — A. D. [A. DOBROWOLSKI]. *Kur. Warsz.* 1916 nr 6. — S. NOYSZEWSKI. *Gaz. Por. 2 Grosze* 1916 nr 6. — STRZYGA. *So-wizdrzał* 1916 nr 3.

Polak z dolarami. MIECZ. LIP. [M. LIPOWSKI]. *Robotnik* 1919 nr 253. — Ł. B. *Przegl. Teatr.* 1919 nr 5. — M. Ł. [M. ŁASKI]. *Express Częstochowski* 1929 nr 272.

Nie rzucim ziemi! J. M. [J. KRETZ]. *Poradnik Teatrów i Chórów Włościańskich* 1922 nr 9-11.

DANIŁOWSKI GUSTAW (1872—1927)

Pseud. i krypt.: (GD); G. D.; I. DAN.; NEGO; ORWID WL.; TANKRED; W. GINTOWT; WŁADYSŁAW ORWID.

Powieściopisarz, poeta, publicysta.

Ur. w 1872 w Cywińsku, w guberni kazańskiej. Syn Władysława, powstańca z 1863, zesłańca, oraz Julii z Cyrnów. Po śmierci ojca w 1878 przybył wraz z matką do Polski. W 1891 ukończył V Gimnazjum w Warszawie, potem Instytut Technologiczny w Charkowie. Od 1895 był czynnym członkiem PPS, a po rozłamie partii należał do PPS Frakcji Rewolucyjnej. W 1904-1906 przebywał w Warszawie, a w czasie wakacji prowadził wraz z Żeromskim działalność oświatową w Nałęczowie. Był współtwórcą stowarzyszenia oświatowego „Światło”, organizatorem, a później jednym z kierowników uniwersytetu ludowego oraz członkiem zarządu Towarzystwa Kultury Polskiej. Jesienią 1906 został uwięziony na Pawiaku. Uwolniony po kilku miesiącach, wyjechał za granicę. Od 1907 był delegatem PPS do Komisji Tymczasowej Skonfederowanych Stronnictw Niepodległościowych. W 1908, po powrocie do Warszawy, został współpracownikiem czasopisma kulturalno-oświatowego *Witież*. Od 1909 przebywał przeważnie w Zakopanem, gdzie został członkiem pierwszego zarządu Towarzystwa Pisarzy Polskich. Zimą 1909 powołano go do komisji historycznej PPS. W 1910 był jednym z założycieli i pierwszym redaktorem lwowskiego tygodnika *Życie*. Od 1910 był członkiem Związku Walki Czynnej. W 1914 wstąpił do Legionów Piłsudskiego. W 1917 został wybrany radnym miasta Warszawy z ramienia PPS. Od 1918-1925 był urzędnikiem „do szczególnych poruczeń przy osobie Naczelnika Państwa”. Zmarł 21 października 1927 w Warszawie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Nego. Nowele. W-wa 1899. Wyd. 2. W-wa 1904.

Zawartość: Nego. (*Głos* 1897 nr 3-7. Zob. też poz. 28); Chudy pan. (*Tyg. Ilustr.* 1896 nr 46-51. Zob. też poz. 27); Bajka arabska. (*Tyg. Ilustr.* 1896 nr 27, pod zmien. tyt. Fala żalobna. Zob. poz. 24); Na spacerze. (*Pravda* 1896 nr 46-49); Pociąg. (*Głos* 1898 nr 20-21; *Pravda. Książka zbior. dla uczczenia ... A. Świętochowskiego*. Lw. 1899. Zob. też poz. 5, 23, 28); Wigilia. (Zob. też poz. 5, 23, 28); Wesoły pasażer. (Zob. też poz. 27). Rkps — odpis noweli Nego. Bibl. Nar. sygn. 7214.

Nowela pt. Pociąg została wykorzystana do scenariusza filmu pt. Bunt krwi i żelaza.

Przekłady:

Nego: ros.: W. M. Ł. *Russkaja mysl* 1897 nr 7; M. Talpio. *Mir bożyj* 1904 nr 3 — serbochorw.: A. Pribičević. *Brankovo Kolo* nr 26-27, 29. —

Chudy pan: szwedzki: E. Weer. W: *Det unga Polen. En Samling Berättelser*. Sztokholm 1901. —

Pociąg: fiński: R. Silvanto. W: *Nuori Puola. Kaunokirjallinen kokoelma*. Porvoo 1916 — ros.: *Siewier* 1901 nr 50 s. 1545-1556; M. Tropowska i J. Tropowski. W: *Sbornik „Młodziej Polscy”*. Petersburg. 1908 s. 3-16; J. Tropowski. Petersburg. 1909 *Chudożestwienno-literaturnaja biblioteka* 4; A. Nawarro. *Iskry żyjni* 1911 nr 12 s. 5-14; M. Żiwow. Moskwa 1927; M. Żiwow. W: *Polskaja nowiella*. Moskwa 1949 — serbochorw.: J. Hanim. W: *Mlin na Lutynji i druge poljske pripovjesti*. Zagrzeb 1947 *Slavenski Pisc*

4 — włoski: E. Chludzińska-Paulucci. W: *Novellieri Polacchi*. Mediolan 1928; E. Chludzińska-Paulucci. W: *Novellieri Slavi*. Rzym 1946 — węgier.: J. Tomesányi. Ország-Világ 1920.

2. Na wyspie. Poemat. Fragm. ogł.: *Głos* 1900 nr 16 [wstęp pt. Przełomu goździna]; *Kur. Warsz.* 1900 nr 64; *Tyg. Ilustr.* 1900 nr 6 [pt. Kuszenie rusalek]. Wyd. osob. W-wa 1901. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1902; wyd. 3 W-wa 1907.

Utwór uzyskał czwarte miejsce na konkursie *Pravdy* w 1900.

Rkps Bibl. Nar. sygn. 7217 — fragm.

Przekład ros.: w: *Znanije*. T. 7. Petersburg. 1905.

3. Z minionych dni. Fragmenty powieściowe. *Gaz. Pol.* 1901 nr 2-87 z przerwaniami. Wyd. osob. W-wa 1902. Wyd. nast.: wyd. nowe Kr. 1918; wyd. 3 W-wa [1925]; W-wa 1947.

Rkps Bibl. Nar. sygn. 7216 — fragm.

Przekłady: czes.: V. Kredba. Praga 1913 — ros.: Iz dnjej minusznych. Tri pokolenija. J. Tropowski. Leningrad 1925; Sobranije soczinienij. T. 1. Tri pokolenija. M. S. Żiwow. Pod red. B. W. Gimelfarba. Moskwa 1926 [1925].

4. Poezje. W-wa 1902. Wyd. 2 Lw. 1910 [rozszerz.].

Zawartość: tu m. in. cykle: Z przygnębień, Obrazki, Wiersze różne, Przekłady (tu Horacy-

Ad rem publicam; Exegi monumentum). W wyd. 2 ponadto cykl: Z wierszy nowych.

Rkps Bibl. Nar. sygn. 7219 — wiersze ze zbioru oraz inne nie druk.

5. Dwa głosy. Nowele. W-wa 1903.

Zawartość: Dwa głosy. (Zob. też poz. 23, 27, 30); Przerwana chwila. (*Podgórzanin* 1900 nr 15-18, *Prawda* 1901 nr 2, 4, Zob. też poz. 23, 30); Głupia baba. (*Głos* 1901 nr 16-20, Zob. też poz. 23, 27, 30); Pan Jabot. (*Ateneum* 1901 t. 2 s. 672-686, Zob. też poz. 23, 24, 27, 30); Wigilia. (Zob. poz. 1); Pociąg. (Zob. poz. 1).

Rkps — odpis noweli Dwa głosy. Bibl. Nar. sygn. 7214.

Przekłady

Głupia baba: ros.: J. Tropowski. W: *Za stienoj*. Petersb. 1929 *Obszczedostupnaja biblioteka „Siejatiel”*.

Pan Jabot: ros.: J. Tropowski. Petersb. 1909; S. Miller. W: *Polskaja nowiella*. Moskwa 1949.

6. Jaskółka. Powieść współczesna.

Fragm. ogł.: *Krytyka* 1904 z. 1 s. 27-33, z. 2 s. 115-120; *Naprzód* 1904 nr 36, 37, 40, 42, 43; *Tyg. Mód i Powieści* 1904 nr 1-4; *Kur. Lw.* 1906 nr 240, 342, 1907 nr 1 i nn. Całość ogł. *Tyg. Ilustr.* 1906 nr 1-52. Wyd. osob. T. 1-2. Kr. 1908. Wyd. nast.: wyd. 2 Kr. 1909; W-wa [ok. 1911].

Rkps Bibl. Nar. sygn. 7220, 7231 — fragm. drugiej redakcji cz. 1 i 2 oraz pierwszej redakcji cz. 2.

Przekłady: czes.: V. Kredba. Praga 1909 — franc.: [fragm. z rozdz. Łowy] O. Grojean i Sevo Rommela. *Belgique Artistique et Littéraire* 1910 t. 8 — ros.: O. Wiszniewska. *Wiestnik inostrannoj literatury* 1906 nr 6-12, 1907 nr 1-3; N. Wasin i M. W. Klukin. Moskwa 1907 pt. Nowyje ludi; M. S. Żiwow. Moskwa 1923; wyd. nast. Moskwa 1925; też na nowo oprac. Moskwa 1927 *Uniwiersalnaja Biblioteka* 420-425.

7. Nad urwiskiem. [Opowiadanie]. *Ogniwo* 1904 nr 3-4. Przedr. w: *Z jednego strumienia. Szesnaście nowel przez dziesięciu autorów*. Z przedm. E. Orzeszkowej. W-wa 1905 i odb.; wyd. nast. W-wa 1960. Zob. też poz. 8, 24, 30.

Rkps Bibl. Nar. sygn. 7218.

Przekłady: ros.: E. i J. Leontjew. W: *Iz odnogo rusla. Szesnadcat' nowiell diessiaty autorow*. Moskwa 1905; wyd. 2 Moskwa [b. r.]; w: *Jewrije w polskoj literaturie*. Kijów 1909 s. 78-89; J. Tropowski. W: G. Daniłowski; Nad obrywom. Rasskazy. Leningrad 1926.

8. Fragment pamiętnika. W-wa 1906.

Zawartość: Fragment pamiętnika. (*Kur. Warsz.* 1904 nr 309, 311; *Kur. Lw.* 1905 nr 91-118 z przerwami. Przedr. pt. Luźne kartki zob. poz. 18, 27); Policzek. (*Kur. Warsz.* 1903 nr 355, Zob. też poz. 18); Laureat. (*Tyg. Mód i Powieści* 1905 nr 1-4, Zob. też poz. 24); Nad urwiskiem. (Zob. poz. 7); Rien ne va plus. (*Ogniwo* 1904 nr 40, 41, Zob. też poz. 18, 24); Humoreska. (*Tyg. Ilustr.* 1904 nr 14).

Rkps Bibl. Nar. sygn. 7212 — Humoreska; kps Bibl. Nar. sygn. 7214 — odpis opowiadania

pt. Laureat; rkps Bibl. Nar. sygn. 7218 — Rien ne va plus; Luźne kartki.

Przekłady

Policzek: ros.: G. Daniłowski. *Mir bożyj* 1904 nr 11 s. 88-98.

Rien ne va plus: ros.: O. Wiszniewska. *Wiestnik inostrannoj literatury* 1906 nr 4 s. 127-135; *Sowriemiennyj żurnal* 1910 nr 3 s. 15-30.

Humoreska: ros.: W. M. Ł. *Russkaja mysl* 1904 nr 9 s. 68-78; w: *Cztiec dieklamator*. T. 2. Kijów 1907 s. 491-502.

9. Wrażenia więzienne. Lw. 1908. Wyd. nast.: Zob. poz. 25; Rzym 1945 *Bibl. Orla Białego*.

Rkps Bibl. Nar. sygn. 7211.

10. Zamach na Skallona. Kr. 1908. Zob. też poz. 25.

Ok. 1934 wykorzystano do scenariusza filmowego pod tym tytułem.

11. Henryk Baron. Życiorys. W-wa 1910 *Bibl. Popularna „Życia”*. *Książeczka* 7. Wyd. nast. W-wa 1920. Zob. też poz. 25.

12. Stefan Okrzeja. Życiorys. W-wa 1910 *Bibl. Popularna „Życia”*. *Książeczka* 8. Wyd. nast. W-wa 1920. Zob. też poz. 25.

13. Paltocik. *Tyg. Ilustr.* 1910 nr 8-11. [Opowiadanie]. Wyd. osob. W-wa 1920, ilustr. A. G. Ostrowskiej. Zob. też poz. 14, 28, 29.

Rkps Bibl. Nar. sygn. 7212, 7219 — dwie redakcje.

Przekłady: ros.: J. Tropowski. *Mir* 1910 nr 9/10 s. 636-642; S. Michajłowa-Sztern. *Sowriemiennyj mir* 1914 nr 12 s. 11-23; S. Michajłowa-Sztern. W: *My pomnim Polszu*. Petersb. 1915 — serbochorw.: L. R. Knežević. Zagrzeb 1931 *1000 najlepših novela* t. 32.

14. W miłości i boju. Nowele. Kr. 1910. Wyd. nast.: wyd. 2 Kr. [1910 lub 1911]; wyd. 3 Kr. [ok. 1918].

Zawartość: Golebie świętego dziecka. (*Tyg. Ilustr.* 1909 nr 15, 16, Zob. też poz. 29); Paltocik. (Zob. poz. 13); Pamiętka. (*Sfinks* 1910 t. 9 z. 1 s. 119-129, *Naprzód* 1910 nr 35, Zob. też poz. 29); Za ścianą. (*Sfinks* 1910 z. 7 s. 36-62, z. 8/9 s. 160-195, z. 10 s. 35-61, Zob. też poz. 26); W miłości i boju. (Zob. też poz. 29).

Rkps Bibl. Nar. sygn. 7212, 7218 — W miłości i boju; Golebie świętego dziecka — fragm.

Rkps Bibl. Nar. sygn. 7212, 7220 — Za ścianą — fragm. dwóch redakcji.

Przekłady

Golebie świętego dziecka: czes.: V. Kredba. *Květy* 1909 s. 163-168 — ros.: N. Kozwriew. *Swietocz* 1912 nr 11 s. 1697-1704.

Pamiętka: ros.: L. Simson. *Sowriemiennyj mir* 1912 nr 5 s. 127-133; M. Żiwow. W: G. Daniłowski; Pojezd. Rasskazy. Moskwa 1927.

Za ścianą: ros.: S. Michajłowa-Sztern. *Sowriemiennyj mir* 1916 nr 1 s. 79-140; J. Tro-

powski. Leningrad 1925 *Obszaredostupnaja biblioteka „Siejatiel”*; wyd. nast. Leningrad 1929.
W miłości i boju: czes.: Praga 1914. — ros.: M. Żiwow. 30 Dniej 1927 nr 12 s. 30-41.

15. Maria Magdalena. Powieść. *Fragm. ogl.* *Życie* 1911 z. 6-10; *Lit. i Sztuka* dod. *Gońca Poniedziałkowego* 1912 nr 15; *Krytyka* 1912 t. 4 z. 9-10; *Mies. Ilustr.* 1912 nr 4; *Museion* 1912 z. 4; *Przeł. Wil.* 1912 nr 28-41/42; *Romans i Powieść* 1912 nr 21-26; *Sfinks* 1912 t. 3 s. 342-371, t. 4 s. 35-70. Wyd. osob. całości W-wa 1912. Wyd. nast.: Kr. 1912; W-wa 1913; wyd. nowe uzupełn. Kr. 1914; Kr. 1918 [wyd. nakładem autora, z wykropkowanymi fragmentami]; W-wa 1919.

Rkps Bibl. Nar. sygn. 7221 — fragm.
Przekłady: czes.: V. Kredba. Praga 1917 — ros.: S. Michajłowa-Sztern. *Tworczestwo* 1918 nr 1-6, 8-9 druk niedokończony; S. Michajłowa-Sztern. Moskwa 1923; wyd. 2 Moskwa 1924; wyd. 3 Leningrad 1926; J. Tropowski. Moskwa 1923; wyd. 2 Leningrad 1925; wyd. 3 Leningrad 1927 [1926?]; wyd. 4 Leningrad 1927; M. J. Atkina. Leningrad 1927.

16. Na stokach Cytadeli. Józef Mirecki. *Fragm. ogl.* *Życie* 1911 z. 4. Wyd. osob. W-wa 1916. Zob. też poz. 25.

17. Aus dem Tagebuch eines polnischen Legionärs. Einsiedeln 1914.

18. Epilog. W-wa 1914.
Zawartość: Epilog. (*Tyg. Ilustr.* 1912 nr 18-25; *Nowa Reforma* 1912 s. 230-250. Zob. też poz. 29); Zelma. (*Przeł. Wil.* 1912 nr 3-8; *Naprzód* 1912 nr 11-21); Rien ne va plus. (Zob. poz. 8); Policzek. (Zob. poz. 8); Luźne kartki. (Zob. poz. 8); Barykada — z Leona Frapié. (*Tyg. Ilustr.* 1909 nr 49. Zob. też poz. 26, 28)

Rkps Bibl. Nar. sygn. 7212 — Barykada.
Przekłady: Barykada: franc.: *Le Messager Polonais* (W-wa) 1926 nr 229, 230, 232 — włoskie: J. Wieleżyńska. *I nostri Quaderni* (Lanciano) 1927; E. Damiani. W: *Novellieri Slavi* Rzym 1946.

19. Fragmenty. Kr. 1914.
Zawartość: Sylwetka społeczeństwa po roku 1863; Budownicy i żołnierze. (*Życie* 1910 z. 7; *Krytyka* 1914 t. 42 s. 13); Dziwne obawy; Z wielkiej księgi; Z psychologii konserwatyzmu. (*Witeś* 1908 z. 7 s. 329-332); Aktualna sprawa; Znamienne sygnały. (*Krytyka* 1914 t. 42 s. 15-18); Enuncjacje naszego przyjaciela; Doktrynerom; Zakończenie.

20. Lili. Powieść. *Romans i Powieść* dod. *Świata* 1916 nr 15-31. Wyd. osob. W-wa 1916. Wyd. nast.: W-wa 1920; W-wa 1927 *Bibl. Nowości* nr 22.

Rkps Bibl. Nar. sygn. 7218 — fragm.
21. Tętent. Powieść współczesna. *Przeł. Wicz.* 1918/1919 nr 300-323; *Nowa Reforma* 1919 nr 18 i nn. Wyd. osob. Kr.

1919. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1920; W-wa 1925 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 46; W-wa 1927 *Bibl. Nowości* nr 25.

22. Z jednego źródła. W-wa 1919.
Zawartość: Ze wspomnień szkolnych. (*Widnokrąg* 1916 nr 13); A to się pali tylko serce moje. (*Naprzód* 1914 nr 17-21; *Romans i Powieść* dod. *Świata* 1916 nr 3-4. Zob. też poz. 23, 28); Pierwsze bitwy. (*Dzienn. Urzędowy Komisarjatu Wojska Pol. w Kielcach* 1914 nr 2, 3; przedr. w: *Z bojów brygady Piłsudskiego*. Kr. 1915); Okres kielecki; Czternastodniowa działalność I brygady pod komendą J. Piłsudskiego. (W: *Z bojów brygady Piłsudskiego*. Kr. 1915); Werbunek i agitacja; W rocznicę 6 sierpnia 1914; Powitanie. Ponadto wiersze.
Rkps Bibl. Nar. sygn. 7213, 7215, 7222, 7233 — A to się pali tylko serce moje; Niektóre wiersze oraz fragm. nowel.

Przekłady
Pierwsze bitwy: niem.: *Polen* (Wiedeń) 1915 t. 1 nr 2 s. 35-38.
Czternastodniowa działalność I brygady. niem.: *Polen* (Wiedeń) 1915 t. 1 nr 3 s. 65.

23. A to się pali tylko serce moje. W-wa 1921 [1922].

Zawartość: A to się pali tylko serce moje. (Zob. poz. 22); Przechodzień. (*Złoty Róg* 1912 nr 53); Rehabilitacja. (*Mysł Pol.* 1914 z. 1; *Mysł Niepodległa* 1914 z. 1 s. 23; *Ilustr. Kur. Codz.* 1914 nr 21. Zob. też poz. 28); Dwa głosy (Zob. poz. 5); Przerwana chwila. (Zob. poz. 5); Głupia baba. (Zob. poz. 5); Pan Jabot. (Zob. poz. 5); Wigilia. (Zob. poz. 1); Pociąg. (Zob. poz. 1).

Rkps Bibl. Nar. sygn. 7213 — Przechodzień. Zapis brulionowy i odpis; Rehabilitacja — dwie redakcje.

24. Nad urwiskiem. Wybór nowel. W-wa 1922 *Książki Ciekawe* nr 10. Wyd. nast.: W-wa 1926 *Książki Ciekawe* nr 16.
Zawartość: Fala żalobna. (Zob. poz. 1 pt. Bajka arabska); Laureat. (Zob. poz. 8); Nad urwiskiem. (Zob. poz. 7); Rien ne va plus. (Zob. poz. 8); Pan Jabot. (Zob. poz. 5).

25. Bandyci z PPS. Lw. 1924.
Zawartość: Wstęp; Stefan Okrzeja. (Zob. poz. 12); Henryk Władysław Baron. (Zob. poz. 11); Józef Mirecki. (Zob. poz. 16); Zamach na Skallona. (Zob. poz. 10); Wrażenia więzienne. (Zob. poz. 9).

26. Ida płacze. W-wa 1926 *Bibl. Dzieł Wyborowych* 75.

Zawartość: Ida płacze. (*Romans i Powieść* dod. *Świata* 1914 nr 47-48); Barykada. (Zob. poz. 18); Za ścianą. (Zob. poz. 14); Ostatnie dzieło. (*Gaz. Administracji i Policji Państw.* 1925 nr 1-7).

Nowela pt. Ostatnie dzieło została wykorzystana do scenariusza filmowego pt. Bunt krwi i żelaza.

Rkps Bibl. Nar. sygn. 7213 — Ida płacze; Ostatnie dzieło.

27. Luźne kartki. Nowele. W-wa 1926 *Bibl. Domu Pol.* Wyd. 2 W-wa 1928 *Bibl. Domu Pol.*

Zawartość: Luźne kartki. (Zob. poz. 8); Wesoly pasażer. (Zob. poz. 1); Chudy pan. (Zob. poz. 1); Glupia baba. (Zob. poz. 5); Pan Jabot. (Zob. poz. 5); Dwa głosy. (Zob. poz. 5).

28. Pociąg. W-wa 1926 *Bibl. Groszowa*. Wyd. nast. W-wa 1933 *Bibl. Kur. Pol.* nr 11.

Zawartość: Pociąg. (Zob. poz. 1); Wigilia. (Zob. poz. 1); Nego. (Zob. poz. 1); A to się pali tylko serce moje. (Zob. poz. 22); Paltocik. (Zob. poz. 13); Barykada. (Zob. poz. 18); Rehabilitacja. (Zob. poz. 23).

29. Pamiątka. Nowele. W-wa 1927. *Bibl. Dziel Wyborowych* 143.

Zawartość: Pamiątka. (Zob. poz. 14); Epilog. (Zob. poz. 18); Gołębie świętego dziecka. (Zob. poz. 14); Paltocik. (Zob. poz. 13); W miłości i boju. (Zob. poz. 14).

30. Przerwana chwila. W-wa 1929 *Bibl. Groszowa* 653. Wyd. nast. W-wa 1937.

Zawartość: Przerwana chwila. (Zob. poz. 5); Dwa głosy. (Zob. poz. 5); Nad urwiskiem. (Zob. poz. 7); Pan Jabot. (Zob. poz. 5); Glupia baba. (Zob. poz. 5).

31. Sonety o Warszawie. W-wa 1939.

Bibliografię twórczości podaje H. Malanowicz: Bibliografia twórczości G. Daniłowskiego. *Prace Polonist.* S. XIII (1957) s. 453-474.

Rękopisy drobnych utworów: Wiersze z lat 1888-1896. Rkps *Bibl. Nar.* sygn. 7224; Szarża. [Wiersz]. Rkps *Ossol.* sygn. 12034/III; Wiersz pt. Tesknota. Rkps *Ossol.* sygn. 12751/II; Artykuł o złotym rogu w „Weselu” Wyspiańskiego z 1909. Oryginał i kopia. Rkps *Ossol.* sygn. 12179/III; Dusza i ciało. Rozważanie. Rkps *Bibl. Nar.* sygn. 7222 — fragm. brulionu; Wieczór sobotni. [Nowela]. Rkps *Bibl. Nar.* sygn. 7212; Fragmenty i szkice utworów. Rkps *Bibl. Nar.* sygn. 7223; Fragmenty utworów prozą. Rkps *Bibl. Nar.* sygn. 7225; Artykuły literackie druk. w *Chimerze* 1901, *Krytyce* 1909 i in. Rkps *Bibl. Nar.* sygn. 7241; Artykuły publicystyczne z 1908-1926. Rkps *Bibl. Nar.* sygn. 7226, 7227, 7228, 7240.

Utwory, artykuły i przekłady zamieszczał w czasopismach: *Ameryka* (Toledo 1897), *Ateneum* (1900-1901), *Bibl. Warsz.* (1908-1914; tu stały dział pt. Ruch literacki we Francji, pod pseud. Orwid Wł.), *Biesiada Lit.* (1911), *Bluszcz* (1898, 1923; tu m. in.: Oczekiwanie. 1898 nr 26-28), *Chłopska Sprawa* (Piotrków

1915), *Chłopski Sztandar* (1927), *Dzien. Chicagoski* (1907, 1909), *Dzien. Urzędowy Komisarjatu Wojska Pol. w Kielcach* (1914), *Express Por.* (1925), *Gaz. Podhalańska* (1913), *Gaz. Policji Państw.* (1920, 1925), *Gaz. Pol.* (1901, 1903, 1919 oraz z teki pośmiertnej wiersz pt. Pożegnanie. 1931 nr 284), *Gaz. Por.* (1919), *Gaz. Warsz.* (1919), *Gaz. Kaliska* (1926), *Głos* (1896-1901), *Głos Rob.*, *Głos Robotnika i Żołnierza, Goniec Poniedziałkowy* (1912), *Ilustr. Kur. Codz.*, *Ilustr. Dzien. Zagłębia* (Sosnowiec 1923), *Jedność Rob.*, *Jutrzenka* (1912), *Kultura Polski* (1918), *Kur. Codz.*, *Kur. Litewski* (1908), *Kur. Lw.* (1905-1906), *Kur. Por.* (1926; tu: Przygoda. Nr 33; Bajka. Nr 169; Tak było. Nr 225; oraz z teki pośmiertnej wiersz pt. Po latach. 1928 nr 333), *Kur. Warsz.* (1900, 1903-1904, 1908), *Krytyka* (1897-1914; tu m. in. przekład: T. Szewczenko: Testament. 1914 t. 42 z. 1), *Mies. Ilustr.* (1912), *Metalowiec* (1911), *Le Messenger Polonais* (W-wa 1926), *Le Monde Nouveau* (1924), *Museion* (1912), *Myśl Pol.* (1914), *Myśl Niepodległa* (1913-1914), *Naprzód* (1904, 1907-1908, 1910, 1912-1914, 1918, 1921; tu m. in. Nasza choinka. 1913 nr 296), *Naród* (1920; tu: Światło. *Dod. Lit.-Artyst.* nr 15); *Nowa Gaz.* (1917-1918, 1922), *Nowa Reforma* (1912-1914, 1919), *Nowy Świat* (Nowy Jork 1922-1924), *Ogniwio* (1903-1905), *Orzeł Biały* (1925), *Podgórzanin* (1900), *Polen* (Wiedeń 1915; tu m. in.: Die Tat der Legionen. Nr 1; Erinnerung. Nr 6), *Polska Niepodległa* (1938; tu z teki pośmiertnej: Pierwszy chrzest ogniowy w 1914 roku. Ze wspomnień legionisty-poety. Nr 8/9), *Prawda* (1896-1900; tu m. in.: Na spacerze. 1896 nr 46-49), *Promyk* (1904), *Przedświt* (Londyn), *Przegl. Pedag.* (1905), *Przegl. Wiecz.* (1918-1919, 1926), *Przegl. Wil.* (1912), *Robotnik* (1907), *Rząd i Wojsko* (1920), *Słowo Pol.* (1914), *Sfinks* (1908, 1910, 1912), *Światło* (1926), *Świat* (1913-1927), *Strażnica* (1914), *Tyg. Ilustr.* (1895-1914), *Tyg. Mód i Powieści* (1904-1905), *Tyg. Pol.* (1899, 1903; tu m. in. przekład: L. Tolstoj: Koń. 1903 nr 15), *W Przedmniu* (1914), *Wici* (Piotrków 1914), *Widnokrag* (1916), *Wiek Nowy* (1909), *Witeź* (1908), *W Słońcu* (1925), *Złoty Róg* (1912), *Ziemia Lubel.* (1919), *Życie* (Lw. 1910-1912).

Oraz w wydawnictwach zbiorowych: *Antologia współcz. poezji pol.* Zebrzał E. Słoński. W-wa 1926, *Bard pol.* Zebrzał B. Koreywo. Kijów 1909; wyd. nast. Poz. [1923], *Dla Ciebie, Polsko!* Piotrków 1915, *Jednodniówka strzelecka. Pamięci 29 listopada*. Kr. 1913, *Kalendarz rob.* Kr. 1901;

toż Kr. 1904, Kr. 1912, Kr. 1913, *Kalendarz Tow. Szkoły Lud.* Kr. 1911, *Kalendarz Legionistów na r. 1916.* Lw. 1915, *Lutnia rob.* Kr. 1906, *Młoda Polska.* Oprac. T. Boy-Żeleński. Lw. 1939 BN I, 125; wyd. 2 W-wa 1947, *Melitele.* Kr. 1902, *Młoda Polska w pieśni.* Ułożył C. Janowski. Wyd. 2 W-wa 1903, *Na nową szkołę. Książka zbior.* Kr. 1907, *Na szkołę pol.* W-wa 1916, *Najmłodsza pieśń pol.* Oprac. L. Staff. Lw. 1903, *O rannym żołnierzu. Książka zbior.* W-wa 1917, *Od Asnyka do poetów wielkiej wojny.* Lw. 1921, *Pisanka.* W-wa 1900, *Pisarze pol. kresom zachodnim.* W-wa 1925, *Pol. pieśń miłosna.* Wybrał J. Lorentowicz. Kr. [1923], *Pol. pieśń wojenna.* Lw. 1916, *Prawda. Książka zbior. dla uczczenia ... A. Świętochowskiego.* Lw. 1899, *Sami sobie.* W-wa 1900, *Sonet pol.* Oprac. W. Folkierski. Kr. 1925 BN I, 82, *Szlakiem Legionów. Rok 1914.* Chicago [b. r. 1915?], *Z bojów brygady Piłsudskiego.* Kr. 1915, *Z jednego strumienia. Szesnaście nowel przez dziesięciu autorów.* Z przedm. E. Orzeszkowej. W-wa 1905; wyd. 2 W-wa 1960; przekł. ros. *Iz odnogo rusła. Szesnadcat' nowiell diesiati autorow.* Moskwa 1905, *Ziemia pol. w pieśni.* Ułożył J. Lorentowicz. Wyd. 2 W-wa [1921].

Przekłady

1. L. Tołstoj: Wiatronogi. *Ogniwio* 1903 nr 20-28.

2. L. Tołstoj: Wojna i pokój.
Niedokończone, rkps zaginął.

Wybory twórczości i pojedyncze utwory w przekładach

Czeskie: V. Kredba: *Dopis. Hlas národa* 1909 nr 80. — A. Finger: *Peníze.* Praga 1925.

Esperanto: E. Rytenberg: *El motivo autunaj. Pola Esperantisto* 1927 nr 11.

Niemieckie: M. Urstein ok. 1895 tłum. bliżej nieoznaczone nowele.

Rosyjskie: J. Tropowski: *Nad obrywom. Rasskazy.* Leningrad 1926 (tu: *Nad obrywom; Paltiszko; Monsieur Żabo; Pojezd.*) — M. Żiwow: *Pojezd, Rasskazy.* Moskwa 1927 (tu: *Pojezd; Paltiszko; Prochożyj; Na pamiat'*). — J. Tropowski: *Jurodiwaja.* Petersb. 1909 *Chudożestwieno-Litieraturnaja Bibl.* t. 6. — J. Tropowski: *Nie dożdałas'.* Leningrad 1926. — M. Waldien: *Legienda. Siewier* 1901 nr 8 s. 237-244.

Włoskie: O. Skarbak-Tluchowski: *Il canto.* W: *Antologia della poesia polacca contemporanea.* Lanciano 1933.

Listy i materiały

1. Kilkanaście listów z 1893-1927 do różnych osób, m. in.: J. Piłsudskiego 5 listów z 1913-1922 i b. d., Z. Wasilewskiego b. d., oraz notatki z 1911. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2982.

2. Do I. Chrzanowskiego z 1901. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7208 II.

3. Do S. Dembego z 1901. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2737.

4. Do W. Feldmana 9 listów z 1903-1914 i b. d. Rkps Ossol. sygn. 12278/III.

5. Do B. Wysłoucha z 1904. Rkps Ossol. sygn. 7176/II.

6. Do F. Jaworskiego 5 listów z 1904-1906. Rkps Ossol. sygn. 7194/II.

7. Do J. Kasprowicza z 1907. Rkps Ossol. sygn. 6439/I.

8. Do A. Świętochowskiego depeza z okazji jubileuszu. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5318/IV.

9. Do W. Sieroszewskiego 4 listy z 1908-1927. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2750, 5193.

10. Do K. Skórskiej z 1910. Rkps Ossol. sygn. 12034/III.

11. Do T. Piniog z 1910. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7150.

12. Do red. *Gońca Por. i Wiecz.* 1913. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7004.

13. Do nieznanego adresata z 1913. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5995 IV.

14. Do A. Guttrego 2 listy z 1921, 1924. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2736.

15. Do A. Brzostowskiego b. d. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 48.

16. Do W. Orkana 2 listy. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 8608.

17. Do B. Ulanowskiego listy. Rkps Bibl. PAN w Kr. dawna sygn. PAU 2404.

18. Do nieznanego adresata b. d. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2737.

19. Ok. 30 listów z 1893-1927 od różnych osób, m. in.: W. Bogusławskiego z 1904, W. Bukowińskiego 3 listy z 1912-1914, I. Chrzanowskiego 2 listy z 1901 i 1910, I. Daszyńskiego 2 listy z 1911, W. Feldmana b. d., A. Struga z 1910,

B. Prusa z 1903, J. Kasprzowicza z 1910. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2983.

20. Ok. 35 listów z 1893-1927 od różnych osób, m. in.: S. Krzyżoszewskiego z 1913, J. Lemańskiego b. d., B. Limanowskiego 2 listy z 1910, 1911, I. Matuszewskiego 2 listy z 1906 i b. d., Z. Nakowskiej z 1916, A. Niemojewskiego z 1911, E. Orzeszkowej z 1908, S. Posnera 2 listy z 1902, 1903, S. Przybyszewskiego z 1910, H. Sienkiewicz z 1914, W. Sieroszewskiego 3 listy z 1908-1915, E. Słoińskiego z 1919. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2984.

21. Ok. 30 listów z 1898-1927 od różnych osób, m. in.: S. Posnera z 1903, W. Sieroszewskiego 7 listów z 1901-1931, A. Świętochowskiego 2 listy z 1898, 1903, S. Żeromskiego 6 listów z 1901-1907 i b. d. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2985.

22. Od różnych osób 7 listów z 1893-1927, m. in.: W. Feldmana z 1903, W. Jabłonowskiego 2 listy z 1904 i b. d., A. Niemojewskiego z 1910. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2986.

23. Od W. Karczewskiego z 1911. Rkps Ossol. sygn. 12845/II.

24. Od W. Sieroszewskiego b. d. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5195.

25. Papiery osobiste z 1887-1926. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7210.

26. Odezwy, adresy, deklaracje itp. z 1898-1925. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7237.

27. Papiery z okresu pracy w „Strzelcu” (1913-1914). Rkps Bibl. Nar. sygn. 7232.

28. Papiery i artykuły ogłaszane w czasopiśmie *Naprzód*. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7234.

29. Papiery — koncepty listów J. Piłsudskiego pisane ręką G. Daniłowskiego. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7235.

30. Notaty. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7236.

31. Pokwitowania za otrzymane honoraria. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5998 IV.

32. Wycinki z czasopism zawierające utwory G. Daniłowskiego, których brak w rękopisach, oraz wycinki dotyczące G. Daniłowskiego. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7238.

33. Tekst odręcznego listu J. Piłsudskiego do wdowy po G. Daniłowskim z dn. 22 października 1927. *Głos Prawdy* 1927 nr 233.

34. Informacje o korespondencji z S. Żeromskim w: S. Żeromski. Kalendarz

życia i twórczości. Oprac. S. Kasztelowicz, S. Eile. Kr. 1961.

OPRACOWANIA

H. MALANOWICZ: Bibliografia G. Daniłowskiego. *Prace Polonist.* S. XIII (1957) s. 453-474.

A. MOGILNICKI: Poezje czynu. *Rozwój* 1902 nr 42-49. — T. PINI: *Nowy Głos Pol.* 1902 nr 187-200. — J. LORENTOWICZ: Dwa odgłosy. *Kur. Codz.* 1903 nr 259. — M. MUTTERMILCH: *Lettres polonaises. Mercure de France* (Paryż) 1904 t. 6. — M. MUTTERMILCH. *Bulletin Polonais* (Paryż) 1904 s. 189. — F. RUDNICKA: Kobieta w ostatnich powieściach polskich. *Świat Kobiety* 1905 s. 503, 520-521, 533. — Aresztowanie powieściopisarza. *Gaz. Pol.* 1906 nr 343 [wzmianka]. — W. JABŁONOWSKI: Beletrystyka chwili bieżącej. *Gaz. Pol.* 1907 nr 168, 173. — *Tyg. Ilustr.* 1907 nr 1 s. 15 [życiorys]. — A. J. JACIMIRSKI: Nowiejsza polska literatura. T. 2. Petersburg. 1908. — S. LACK: Uwagi o sztuce Daniłowskiego. *Witcz* 1908 z. 9, 10/12. — GAMMA: G. Daniłowski. *Tyg. Ilustr.* 1909 nr 4. — W. JABŁONOWSKI: Reminiscencje studenckie. *Kur. Poz.* 1909 nr 182-183. — L. R.: Literatura warszawska. *Lit. i Sztuka* dod. *Dzien. Poz.* 1909 s. 359, 374, 390, 423, 488. — yr (x): Pieśni erotyczne we współczesnej powieści polskiej. *Lit. i Sztuka* dod. *Dzien. Poz.* 1909 s. 163, 179, 246. — L. CHOROŃSKI: Ludzie Daniłowskiego. *Prawda* 1911 nr 11 s. 9-10. — SAVITRI [H. ELZENBERG-ZAHORSKA]: Typy kobiet w polskiej literaturze współczesnej. *Tyg. Ilustr.* 1911 nr 30. — W. MAKOWSKI: Rok 1905 w literaturze polskiej. *Sfinks* 1912 z. 1 s. 111-123, z. 2 s. 219-239; przedr. w książce: *Wrażenia i studia*. Wil. 1913. — K. IRZYKOWSKI: Z kuźni błuznierstw. Aforyzmy o czynie. W książce: *Czyn i słowo. Głosy sceptyka*. Lw. 1913 s. 65-69, 77, 80. — Nasi powieściopisarze o sobie. *Świat* 1913 nr 27 s. 5 [odpowiedź na ankietę]. — T. ARCISZEWSKI: List do socjaldemokraty J. Kronberga. W rubryce pt. *Socjaliści warszawscy między sobą*. *Gaz. Pol.* (Dąbrowa Górnicza) 1916 nr 214. — Demokracyzm Belwederczyka. *Słowo Pol.* 1920 nr 555 [o G. Daniłowskim jako twórcy filmu „Idziemy do Ciebie, Polsko, Matko nasza”]. — J. ZALEWSKI: Panu G. Daniłowskiemu w odpowiedzi *Ilustr. Dzien. Zagłębia* 1923 nr 84 [dot. honorarium za nowelę pt. *Epilog*]. — S. LOEB. [S. LOEBEN]: G. Daniłowski. *Nasz Przegl.* 1924 nr 1 [wywiad w związku z ankietą pt. *Luminarze literatury i nauki polskiej o kwestii*

żydowskiej]. — J. GRABIEC [J. DĄBROWSKI]: Czerwona Warszawa przed ćwierć wiekiem. *Poz.* 1925. — [Wstęp do:] G. Daniłowski: *Tętent*. W-wa 1925. — [Wstęp do:] G. Daniłowski: *Luźne kartki*. W-wa 1926. — G. Daniłowski jako historyk. *Mysł Niepodległa* 1926 nr 816 [polem. z art. G. Daniłowskiego pt. *Na przelomie w Przegł. Wiecz.* nr 118]. — *Z* mojej kariery. *Famulus* 1927 nr 4 [wywiad przeprowadził M. Godlewski]. — H. D. [H. DIAMAND]: *Prorocza przepowiednia Daniłowskiego*. *Naprzód* 1927 nr 247. — H. MORYCIŃSKI: *Poeta niedoli*. *Opinia* 1927 nr 11. — *Dusze Legionów polskich*. *Głos Prawdy* 1927 nr 292. — *Znany pisarz socjalistyczny przeciw opozycyjnym uchwałom PPS*. *Sensacyjny artykuł G. Daniłowskiego*. *Ilustr. Kur. Codz.* 1927 nr 152.

(Nekrologi:) (b. a.). *Epoka* 1927 nr 57; (b. a.). *Sztandar* 1927 nr 2; K. BUKOWSKI: *Wiek Nowy* 1927 nr 7904; E. CZEKAŁSKI: *Zgon twórcy „Jaskółki”*. *Świat* 1927 nr 44; *toż Tyg. Pol.* 1927 nr 38; M. DĄBROWSKA: *Kobieta Współcz.* 1927 nr 31; J. DĄBROWSKI: *Robotnik* 1927 nr 290; Z. DĘBICKI: *Kur. Warsz.* 1927 nr 290; E. GARBOWIAK: *Kur. Podhalański* 1927 nr 47; E. GARBOWSKI: *Głos (Radom)* 1927 nr 27; A. GÓRSKI: *Listy literackie*. *Dzien. Poz.* 1927 nr 250; M. GURANOWSKI: *Polska Zbrojna* 1927 nr 299; (h). *Kur. Wil.* 1927 nr 242; E. HAECKER: *Naprzód* 1927 nr 245 [254]; M. H. [M. HAUSNEROWA]. *Dzien. Lw.* 1927 nr 301; J. B. *Kur. Wil.* 1927 nr 244; j. br. *Głos Prawdy* 1927 nr 217; ki. [K. IRZYKOWSKI]: *Żołnierz idealizmu*. *Wiad. Lit.* 1927 nr 200; Cz. j. [C. JANKOWSKI]. *Słowo (Wil.)* 1927 nr 246; *toż Słowo Pol. (Lw.)* 1927 nr 302; J. W. *Tyg. Ilustr.* 1927 nr 44; J. KADEN-BANDROWSKI: *Głos Prawdy Lit.* 1927 nr 291; K. K-i. [K. KREJČÍ]. *Slovanské rovy*. G. Daniłowski. *Slovanský přehled (Praga)* 1927 s. 719-720; K.: *Zgon G. Daniłowskiego*. *Hasło* 1927 nr 46; A. LUBICZ: *Messenger Polonais (W-wa)* 1927 nr 245; M.: *Gdy G. Daniłowski był młody...* *Przegł. Wiecz.* 1927 nr 243; H. NAGLE-ROWA: *De mortuis*. *Prawda* 1927 nr 44; J. S. PETRY. *Lw. Wiad. Muz. i Lit.* 1927 nr 11; S. PODHORSKA-OKOŁÓW: *W miłości i boju*. Sylwetka pośmiertna G. Daniłowskiego. *Bluszcz* 1927 nr 42-45; BEZMAŠKI [S. POSNER]. *Robotnik* 1927 nr 293, 295; S. A. RADEK: *Głos Zagłębia* 1927 nr 44; A. ROSZKOWSKA: *Czyn Młodzieży* 1927 nr 9; W. *Siew* 1927 nr 45; L. WASILEWSKI: *Robotnik* 1927 nr 303; Z. W. [Z. WASILEWSKI]. *Mysł Nar.* 1927 nr 23; W. WOJUTYŃSKI: *Nasz Kraj* 1927 nr 22; J. WOŁO-

szynowski. *Epoka (Częstochowa)* 1927 nr 56; Z. T. *Hasło Łódzkie* 1927 nr 45; B. ZYNGLER: *Pociecha serc rewolucyjnych*. *Nasz Przegł.* 1927 nr 306; *Czas* 1927 nr z 24 października; *Dzien. Lw.* 1927 nr 300; *Dzien. Pol.* 1927 nr 263, 264, 266; *Dzien. Poz.* 1927 nr 245; *Gaz. Gdańska* 1927 nr 243; *Gaz. Podhalańska* 1927 nr 45; *Gaz. Por.* 1927 nr 8300; *Gaz. Warsz.* 1927 nr 290, 291; *Głos Narodu* 1927 nr 288; *Głos Nauczycielski* 1927 s. 663; *Głos Prawdy* 1927 nr 290; *Kaliszanin* 1927 nr 2; *Kur. Pol.* 1927 nr 293; *Kur. Por.* 1927 nr 293; *Kur. Warsz.* 1927 nr 290; *Mój Przyj.* 1927 nr 10; *Mysł Niepodległa* 1927 nr 889; *Ognisko (Paryż)* 1927 nr 299; *Polonia. Dod. Lit.* 1927 nr 42; *Przegł. Wiecz.* 1927 nr 242; *Rzeczpospolita* 1927 nr 295; *Strzelec* 1927 nr 29; *Warszawianka* 1927 nr 290; *Żołnierz Pol.* 1927 nr 44.

Z. DĘBICKI: *Portrety*. S. II. W-wa 1928. — W. LUB.: *Żeromski, Daniłowski, Przybyszewski*. *Wiad. dla Duchowieństwa* 1928 nr 1. — J. TOPASS: *La Revue Mondiale* 1928 s. 400-408; *toż* w książce: *Visages d'écrivains*. Paryż 1930 s. 137-170. — J. ZMIGRODZKI: *Sylwety pisarzy legionistów*. *Kur. Wil.* 1929 nr 182. — A. GALIŃSKI: *Powieść liryczna*. *Przybyszewski — Żeromski — Daniłowski — Strug*. Łódź 1930 [1929]. — A. GÓRSKI: *Głosy o ludziach i ideach*. W-wa 1930. — M. K.: *Cieniom G. Daniłowskiego*. W 3 rocznicę śmierci. *Legion* 1930 nr 9-10. — J. KADEN-BANDROWSKI: *Już zapomniany?* *Gaz. Pol.* 1932 nr 315. — J. KADEN-BANDROWSKI: *Wzór pisarza-działacza*. W książce: *Za stołem i na rynku*. Lw. 1932. — W. CZEREŚNIEWSKI: *O G. Daniłowskim*. W 7 rocznicę śmierci. *Polska Zbrojna* 1934 nr 301. — J. KADEN-BANDROWSKI: *Literatura w służbie niepodległości*. *Gaz. Pol.* 1934 nr 327. — K. KREJČÍ: *Polská literatura ve věrech revoluce*. Praga 1934. — W. POBÓG-MALINOWSKI: *Niepodległość* 1934 z. 2 s. 118, 120-121. — E. BOBROWSKI: *Sprawa St. Brzozowskiego*. Akta sądu obywatelskiego. *Droga* 1935 s. 81-83, 556-557, 561-692. — S. BRZozowski: *Współczesna powieść polska i krytyka*. Artykuły literackie. W-wa 1936 s. 281-285. — M. SOKOLNICKI: *Czternaście lat*. W-wa 1936.

b. a.: *Pamięci G. Daniłowskiego*. *Świat* 1937 nr 43 s. 3. — S. W. BALICKI: *Poeta miecza, młota i orlego śpiewu*. *Kur. Lit.-Nauk.* 1937 nr 45 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — W. CZEREŚNIEWSKI: „*A to się pali tylko serce moje*”... O G. Daniłowskim. (1927-1937). *Gaz. Pol.* 1937 nr 292. — J. B.: *Pamięci G. Daniłowskiego*. *Wola*

- i Czyn* 1937 nr 6. — J. N. MILLER: G. Daniłowski po latach dziesięciu. *Na-przód* 1937 nr 314; toż *Robotnik* (W-wa) 1937 nr 313; toż *Robotnik* (Radom) 1937 nr 280. — (J. P.): W rocznicę zgonu Tankreda. *Antena* 1937 nr 42. — L. POMIROWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1937 nr 44. — Z. STAMIROWSKA: Daniłowski a Żeromski. *Świat* (W-wa) 1937 nr 43 s. 4. — Z. STAMIROWSKA: G. Daniłowski. Rys biograficzny. *Tyg. Ilustr.* 1937 nr 50. — W. Cz.: G. Daniłowski. *Walka* 1937 nr z 17 października. — Poeta-żołnierz. *Strzelec* 1937 nr 41. — *Polska Zbrojna w Kulturę* dod. *Polski Zbrojnej* 1937 nr 32. — I. FIK: Rodowód społeczny literatury polskiej. Kr. 1938 s. 136. — S. PIGOŃ, I. ŚLIWIŃSKA. *Pol. słownik biogr.* T. 4 (1938). — S. FRYBES: Książki o minionych dniach. *Nowiny Lit.* 1948 nr 18. — Z. SPIERALSKI: Wychowanie socjalistyczne młodzieży szlacheckiej. *Wieś* 1948 nr 1 s. 6-7. — G. KOSIŃSKA: O wznowienie utworów G. Daniłowskiego. *Ilustr. Kur. Pol.* 1958 nr 93. — H. MALANOWICZ: G. Daniłowski. Szkic informacyjny. *Prace Polonist.* S. XVIII (1962) s. 193-209. — J. ROHOZIŃSKI: Powstanie styczniowe w twórczości Wacława Sieroszewskiego, G. Daniłowskiego i Andrzeja Struga. W: *Dziedzictwo lit. powstania styczniowego. Praca zbior. Katedry Hist. Lit. Pol. Umw.* Warsz. W-wa 1964 s. 359-398. — G. Daniłowski. W: *Zbiór poetów pol. XIX w.* Oprac. P. Hertz. Księga 4. W-wa 1965 s. 824.
- Nego. H. C. [H. CEYSINGER]. *Tyg. Mód i Powieści* 1899 nr 45. — H. GALLE. *Ateneum* 1899 t. 4 s. 612-615. — MARIAN KWIRYN [W. RASZEWSKI]: Szkice z Warszawy. *Dzien. Poz.* 1899 nr 294. — A. LANGE. *Głos* 1899 nr 44. — W. BUKOWIŃSKI. *Pravda* 1900 nr 8. — J. St. [L. BRUNER]. *Krytyka* 1900 t. 1 s. 298. — P. CHMIEŁOWSKI: Debiuty nowelistyczne. *Kur. Codz.* 1900 nr 35. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Kur. Warsz.* 1900 nr 97. — SEW. GB. *Podgórzanin* 1900 nr okazowy. — Z. SARNECKI. *Wiek Ilustr.* 1900 nr 140. — Nowości literackie. *Gaz. Pol.* 1900 nr 23. — H. GALLE. *Książka* 1904 s. 455. — R. h. *Gaz. Pol.* 1904 nr 182. — y. *Tyg. Ilustr.* 1904 nr 21 s. 419. — Dzieci w literaturze polskiej. „Chudy pan” G. Daniłowskiego. *Przegl. Pedag.* 1905 s. 119-120. — S. CYWIŃSKI: Jak powstał „Pociąg” Daniłowskiego? *Kultura* 1938 nr 1. — L. KRUCZKOWSKI: Jasne, panie profesorze! [sprawa „plagiatu” „Pociągu” Daniłowskiego, odpowiedź na art. Cywińskiego]. *Albo-Albo* 1938 nr 3/5. —
- Na wyspie. Sprawozdanie z konkursu poetyckiego. *Pravda* 1900 nr 2. — Ag. *Wiek Ilustr.* 1901 nr 138. — I. CHRZANOWSKI: Alegoria w poezji. *Tyg. Ilustr.* 1901 nr 20, 22. — A. DROGOSZEWSKI. *Poradnik dla Czytających Książki* 1901 nr 21. — A. DROGOSZEWSKI. *Pravda* 1901 nr 8. — K. GLIŃSKI. *Wędrowiec* 1901 nr 13. — W. GOSTOMSKI. *Książka* 1901 s. 183-184. — W. MAKOWSKI: Krople. *Głos* 1901 nr 17 s. 253. — A. NIEMOJEWSKI. *Głos* 1901 nr 21. — MIRIAM [Z. PRZESMYCKI]. *Chimera* 1901 t. 1 z. 2. — W. SPASOWICZ. *Kraj* 1901 nr 24 s. 271-273. — J. TURZYNA. *Słowo* 1901 nr 14. — Nowości literackie. *Gaz. Pol.* 1901 nr 208. — F. CHMIEŁOWSKI. *Kur. Codz.* 1902 nr 140. — Fr. MA. *Krytyka* 1902 t. 1 z. 2 s. 145-146. — P. MATERNOVÁ: Umění, věda. *Slovanský přehled* (Praga) 1902 s. 203. — L. WŁODEK. *Wiek* 1902 nr 182. — I. CHRZANOWSKI: Okruchy literackie. W-wa 1903. [Rec.: A. Drogoszewski. *Ogniw* 1905 nr 15 s. 324]. — W. SPASOWICZ. *Pisma.* T. 9. W-wa 1908.
- Z minionych dni. H. C. [H. CEYSINGER]. *Tyg. Mód i Powieści* 1902 nr 8 s. 89. — J. FLACH. *Przegl. Pol.* 1902 t. 145 s. 145-159. — H. GALLE. *Książka* 1902 s. 14. — A. GRUSZECKI. *Rozwój* 1902 nr 254. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Kur. Warsz.* 1902 nr 8. — A. SIEDLECKI [A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI]: Nowi ludzie. *Krytyka* 1902 z. 3. — WŁAST [M. KOMORNICKA]. *Chimera* 1902 z. 13 s. 154-155. — H. H. *Przegl. Powsz.* 1902 t. 74 s. 283. — M. ŁOPUSZAŃSKA: Dwa światy. *Pogląd na Świat* 1902 nr 6. — I. MATUSZEWSKI. *Ogniw* 1902 nr 1 s. 10. — I. MATUSZEWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1902 nr 16. — M. ROLLE. *Gaz. Lw.* 1902 nr 80. — A. ŚWIĘTOCHOWSKI. *Pravda* 1902 nr 5. — *Przegl. Polit., Spół. i Lit.* 1902 nr 214, 215. — *Tyg. Mód i Powieści* 1902 nr 8. — S. W. *Kur. Sosnowiecki* 1903 nr 3-4. — I. MATUSZEWSKI: Twórczość i twórcy. W-wa 1904 s. 234-238. — *Slovanský přehled* (Praga) 1913 s. 477-478 [dotyczy przekładu V. Kredby]. — P. Mies. *Katechetyczny i Wychow.* 1919 s. 263. — S. SZUCHOWA: Kilka słów o powieści „Z minionych dni” G. Daniłowskiego. *Płomyk* 1927/1928 s. 314. — S. SKWARCZYŃSKA: Wiktor historyczny i Wiktor Daniłowskiego. *Kur. Łódzki* 1938 nr 12 dod. lit. — J. ANDRZEJEWSKI: Kartki z dziennika lektury. „Z minionych dni” Daniłowskiego. *Odrodzenie* 1947 nr 45. — S. FRYBES: Książki o minionych dniach. *Nowiny Lit.* 1948 nr 18. — A. UZIEMBLO: Pierwszy portret Ziuka. *Kultura* 1956 nr 3.

Poezje. H. C. [H. CEYSINGER]. *Tyg. Mód i Powieści* 1902 nr 8 s. 89. — P. CHMIEŁOWSKI: Ze współczesnego Parnasu. *Kur. Codz.* 1902 nr 140. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI. *Słowo* 1902 nr 14. — M. MASSONIUS. *Książka* 1902 s. 158. — S. MAĆZEWSKI. *Teka* 1902 s. 517-531. — T. MIANOWSKI. *Tydzień dod. Kur. Lw.* 1902 nr 37. — T. PINI. *Głos Pol.* 1902 nr 187, 200. — W. A.: G. Daniłowski. Z wrażeń czytelnika. *Promień* 1902 nr 11 s. 518-521. — *Dzien. Pol.* 1902 nr 371. — Nowości literackie. *Gaz. Pol.* 1902 nr 48. — *Wiek* 1902 nr 100. — M. K. *Przeł. Powsz.* 1903 t. 1 s. 132. — H. GALLE: Z najnowszej poezji polskiej. *Tyg. Ilustr.* 1907 nr 5 s. 104. — J. DĄBROWSKI. *Krytyka* 1910 t. 2 s. 197. — W. GOSTOMSKI. *Książka* 1911 s. 162-163.

Dwa głosy. J. FLACH: Z literatury powieściowej. *Przeł. Pol.* 1903 t. 149 s. 581. — H. GALLE. *Gaz. Pol.* 1903 nr 195. — H. GALLE. *Książka* 1903 s. 327. — *g. Tyg. Ilustr.* 1903 nr 35. — J. LORENTOWICZ. *Kur. Codz.* 1903 nr 259. — A. SŁIWIŃSKI. *Prawda* 1903 nr 39 s. 465. — Z. SARNECKI. *Nowa Reforma* 1903 nr 192. — *Przeł. Polit., Spol. i Lit.* 1903 nr 168. — WŁAŚT [M. KOMORNICKA]. *Chimera* 1905 t. 9 z. 26/27.

Jaskółka. Kilka słów o Daniłowskim z powodu jego powieści „Jaskółka”. *Kur. Lw.* 1906 nr 240. — J. FLACH. *Przeł. Pol.* 1907 t. 164 s. 300. — W. JĄBŁONOWSKI: Beletrystyka chwili bieżącej. *Gaz. Pol.* 1907 nr 168, 173. — W. JĄBŁONOWSKI. *Słowo Pol.* 1907 nr 323, 325. — M. S. *Dzien. Poz.* 1907 nr 270. — L. BELMONT. *Tyg. Ilustr.* 1908 nr 8 s. 155, nr 9 s. 175. — T. DĄBROWSKI: Na marginesach Daniłowskiego „Jaskółki”. *Krytyka* 1908 t. 1 z. 1-2. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI. *Słowo Pol.* 1908 nr 173. — W. JĄBŁONOWSKI: Reminiscencje studenckie. *Dzien. Kijowski* 1908 nr 149, 150. — J. KOTARBIŃSKI. *Kur. Warsz.* 1908 nr 162. — S. LACK. *Witeś* 1908 s. 471-477, 546-553. — E. LIGOCCI. *Nasza Przyszłość* (Kijów) 1908 z. 3 s. 390-396. — E. LIGOCCI. *Przeł. Nar.* 1908 s. 390-396. — B. PODLEWSKI. *Naprzód* 1908 nr 178. — A. POTOCKI. *Gaz. Codz.* 1908 nr 60. — J. ROSNER. *Czas* 1908 nr 126, 127. — SAVITRI [A. ZAHORSKA]: Kilka uwag o powieści z powodu „Jaskółki” Daniłowskiego. *Prawda* 1908 nr 33, 34. — SAVITRI [A. ZAHORSKA]. *Przeł.* 1908 nr 45-46. — A. SCHRÖDER. *Nasz Kraj* 1908 t. 5 s. 76-78. — A. SCHRÖDER. *Słowo Pol.* 1908 nr 173. — E. WEISBERG. *Przedświt* 1908 nr 5. — W. WIECKI.

Przeł. Powsz. 1908 t. 99 s. 396. — H. WIRSTLEIN. *Ateneum Pol.* 1908 t. 1 s. 249-256. — W. JĄBŁONOWSKI. *Słowo Pol.* 1909 nr 364-366. — (x). [W. FELDMAN]. *Krytyka* 1909 t. 2 z. 3 s. 232-233. — KAROL MIECZ. [M. RETTINGER]. *Promień* 1909 nr 1 s. 24. — A. STRZELECKI. *Sfinks* 1909 t. 6 s. 120-123. — A. STRZELECKI. *Świat* 1909 t. 4 nr 28 s. 9. — A. STRZELECKI: Powieść polska 1908-1909. Cz. 1. W-wa 1910 s. 23-29. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Szacunek idealistyczny. *Tyg. Ilustr.* 1912 nr 25.

Nadurwiskiem. J. STEN [L. BRUNER]. *Krytyka* 1904 z. 12 s. 436-440. — C. ENDELMANOWA. *Israelita* 1904 nr 11. — H. GALLE: Żydzi w beletrystyce dzisiejszej. *Bibl. Warsz.* 1905 t. 1 s. 138-150. — WŁAŚT [M. KOMORNICKA]. *Chimera* 1905 t. 9 s. 500-501. — H. B. [H. BIEGELEISEN]: Żydzi w nowelistyce polskiej. *Jedność* 1907 nr 3-4.

Fragment pamiętnika. T. JESKE-CHOIŃSKI. *Bluszcz* 1906 nr 12 s. 139-141. — H. GALLE. *Książka* 1906 s. 434-435. — W. DĄBROWSKI. *Nowa Reforma* 1906 nr 145. — A. SŁIWIŃSKI. *Krytyka* 1906 t. 2 z. 10 s. 234-236.

Wrażenia więzienne. S. GACKI. *Prawda* 1908 nr 32. — K. IRZYKOWSKI. *Nasz Kraj* 1908 t. 6 s. 242. — *Kur. Warsz.* 1908 nr 145. — *Nowa Reforma* 1908 nr 181. — *Przeł. Pol.* 1908 t. 1 nr 118. — WŁAD. OPAT. *Krytyka* 1909 t. 2 z. 2. — *Wiek Nowy* 1909 nr 503. — J. ŁOŚ: Słowniczek gwary więziennej. Z materiałów zawartych w książce G. Daniłowskiego pt. Wrażenia więzienne. *Język Pol.* 1913 nr 10 s. 296-298.

Zamach na Skallona. J. DANIŁOWSKA: List do redakcji. *Kur. Por.* 1934 nr 277 [pod adresem M. J. Wielopolskiej w sprawie filmu „Zamach na Skallona” wg broszury G. Daniłowskiego]. — M. J. WIEŁOPOLSKA: Listy do redaktora. W odpowiedzi czcigodnej p. Gustawowej Daniłowskiej. *Kur. Por.* 1934 nr 280.

Paltocik. *Tyg. Ilustr.* 1920 nr 50.

W miłości i boju. K.: Bez celu czy z celem? *Przeł. Katol.* 1909 nr 18 [dot. opow. pt. Gołobie...]. — *Nowa Reforma* 1910 s. 332-336. — A. STODOR [A. CEHAK]. *Kronika Powsz.* 1911 nr 191. — L. CHOROMAŃSKI. *Prawda* 1911 nr 11. — Z. DEBICKI. *Kur. Warsz.* 1911 nr 191. — E. L. I. *Mies. Lit. i Artyst.* 1911 nr 4. — K. IRZYKOWSKI. *Nowa Reforma* 1911 s. 183. — M. KRIDL. *Książka* 1911 s. 207-209. — *Krytyka* 1911 t. 29 z. 4

s. 261-262. — *Museion* 1911 z. 7/8 s. 164. — *Tyg. Ilustr.* 1911 nr 25. — L. B. [L. BELMONT]. *Polemista* 1913 nr 8.

Maria Magdalena. A. E. BALICKI. *Przegl. Pol.* 1913 t. 187 s. 421-428. — E. CZEKALSKI: Najlepsza powieść sezonu. *Kur. Litewski* 1913 nr 85. — H. GALLE. *Bibl. Warsz.* 1913 t. 3 s. 543-545. — H. GALLE. *Książka* 1913 s. 190-191. — W. JAMPOLSKI. *Krytyka* 1913 t. 38 z. 5 s. 301. — W. G. [W. GRUBIŃSKI]. *Kur. Por.* 1913 nr 134. — W. GRUBIŃSKI: Powieść o jawnogrzesznicy. *Świat* 1913 nr 19 s. 6-8. — G. DANIŁOWSKI: Jawnogrzesznica przed sądem. *Świat* 1913 nr 28 s. 9-10 [refleksje dot. recenzji]. — J. KADEN-BANDROWSKI. *Naprzód* 1913 nr 96. — W. KŁYSZEWSKI. *Sfinks* 1913 t. 1 s. 447. — J. KOLLER. *Kronika Powsz.* 1913 nr 21. — J. LORENTOWICZ: Marzenia o jawnogrzesznicy. *Lit. i Sztuka* 1913 nr 5 dod. *Nowej Gaz.*; też *Przegl. Wil.* 1913 nr 7. — K. ŁOZIŃSKA. *Echo Lit.-Artyst.* 1913 z. 10 s. 1026-1028. — A. MAZANOWSKI: Na własnym zagonie. *Przegl. Katol.* 1913 nr 20. — N.: Literatura polska. *Humanista Pol.* 1913 nr 3. — [A. NIEMOJEWSKI]. *Mysł Niepodległa* 1913 nr 242. — (ed. p.-) [E. PASZKOWSKI]. *Dzien. Kijowski* 1913 nr 80. — W. RZYMOWSKI: Cud Magdaleny. *Prawda* 1913 nr 14. — Sdl. *Museion* 1913 nr 4 s. 84. — T. Sm. [T. SMOLIK]. *Sztuka* 1913 nr 128. — SPECTATOR. *Ilustr. Kur. Codz.* 1913 nr 38. — W. WOROŃIECKI. *Nowa Reforma* 1913 s. 169. — J. ZALESKI: Niemoralne książki. *Kraj* 1914 nr 14. — Miscellanea. Popstrzona książka. *Zdrój* 1918 t. 4 nr 1. — W. WŁOCH: Dwie Marie. Dramat M. Maeterlincka i powieść G. Daniłowskiego „Maria Magdalena”. *Epoka* 1922 nr 14, 15.

Na stokach Cytadeli. Vom Lesetisch des Krieges. *Polen* (Wiedeń) 1917 t. 9 s. 157.

Epilog. J. LORENTOWICZ: Inter arma. *Nowa Gaz.* 1915 nr 498. — *Biesiada Lit.* 1915 t. 8 s. 270.

Lili. W. [W. JĄBLONOWSKI]. *Gaz. Por.* 1916 nr 295. — J. LORENTOWICZ. *Nowa Gaz.* 1916 nr 484. — J. GESZWIND. *Wiedeński Kur. Pol.* 1917 nr 749. — N. CIE-SZYŃSKI. *Przegl. Powsz.* 1919 t. 141 s. 50-52.

Tetent. S. LAM. *Dzien. Powsz.* 1919 nr 279. — S. LAM. *Przegl. Powsz.* 1919 t. 143/144. — Ł. [E. ŁUSKINA]: Powieść polska. *Goniec Kr.* 1919 nr 191-195. — F. *Kur. Pol.* 1919 nr 244. — W. WOLSKI. *Robotnik* 1919 nr 242. — *Czas* 1919 nr 42. — Z. RABSKA. *Kur. Warsz.* 1926 nr 16.

Z jednego źródła. E. ŚWIERCZEWSKI. *Gaz. Pol.* 1919 nr 30. — A. W. Bellona 1919 nr 5. — b. a. *Świat* 1919 nr 1 s. 8. — W. J. *Gaz. Warsz.* 1919 nr 5. — *Żołnierz Pol.* 1919 nr 5.

A to się pali... L. PIWIŃSKI. *Przegl. Warsz.* 1922 t. 2 s. 431.

Nad urwiskiem. Wybór nowel. K. IRZYKOWSKI. *Robotnik* 1922 nr 239. — wp. [W. PROKESCH]. *Nowa Reforma* 1922 nr 187. — H. ZAHORSKA. *Przegl. Powsz.* 1922 t. 155/156 s. 249.

Ida płacze. S. K. *Kur. Lit.-Nauk.* 1926 nr 19 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — L. TRYSTAN: Jak realizowałem „Bunt krwi i żelaza” podług nowel G. Daniłowskiego (Ostatnie dzieło. Pociąg.) *Kino dla Wszystkich* 1927 nr 29, 36.

Sonetki o Warszawie. Z. RABSKA. *Kur. Warsz.* 1939 nr 109.

DĄBROWSKI IGNACY (1869—1932)

Powieściopisarz, nowelista.

Ur. 21 kwietnia 1869 w Warszawie, syn Ignacego, urzędnika magistratu warszawskiego, i Anieli z Nowickich. W 1880-1887 uczęszczał do II Gimnazjum w Warszawie. Przerwał naukę z powodu trudnych warunków materialnych i od 1888 do 1897 pracował jako nauczyciel domowy w Koneckiem, Lubelskiem i na Kujawach (m. in. w Obroczy, Rudzie Malenieckiej, Owczarni, Poczekajce, Szczebreszynie, Rzeżewie, Sokolowie). W 1893-1895 mieszkał okresami w Łodzi. W 1897 wyjechał za granicę, przebywał w Szwajcarii, Francji, Włoszech. Po powrocie do kraju osiadł na stałe w Warszawie. Złożył egzamin nauczycielski i od jesieni 1898 uczył geografii i historii w prywatnych szkołach średnich. W 1903 ożenił się z Marią Gersonówną, córką malarza Wojciecha. Wiele podróżował, kilkakrotnie jeździł do Włoch. Lata pierwszej wojny światowej spędził w Warszawie pracując w szkolnictwie i w Polskiej Macierzy Szkol-

nej. W 1915-1917 był członkiem zarządu, a w 1919 prezesem Towarzystwa Literatów i Dziennikarzy Polskich w Warszawie. Po wojnie, do przejścia na emeryturę w 1929, uczył w Państwowym Gimnazjum im. Władysława IV na Pradze. Zmarł 4 lutego 1932 w Warszawie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Śmierć. Studium. Powst. 1890-1891. Ogl. *Bibl. Warsz.* 1892 t. 2 s. 456-503, t. 3 s. 32-89. Wyd. osob. W-wa 1893. Wyd. nast.: zob. poz. 5 t. 1; Poz. 1910; wyd. 3 W-wa 1921; Kr. 1959.

Rkps — 3 wersje autografu w posiadaniu rodziny. Tytuł drugiej redakcji: *Z dziennika suchotnika*.

Przekłady: czes.: D. Panýrek. Praga 1913 — niem.: M. Urstein. *Neue literarische Blätter* 1895. Wyd. osob. Brunzwick 1896; R. Loewenfeld. Berlin 1896 — ros.: L. Gorbaczewski. Petersburg. 1894; K. Przewalinski. Petersburg. 1908.

2. Felka. *Kur. Warsz.* 1893 nr 185-323 z przerwami; *Nowa Reforma* 1893 nr 213-230. Wyd. osob. W-wa 1894. Wyd. nast.: zob. poz. 5 t. 2; Kr. 1959.

Rkps w posiadaniu rodziny.

Przekład węgier.: K. Zsatkovics. *Alkotmány* 1900 nr 72-106.

3. Mistrz. Powst. 1893-1894, 1896. Powieść niedokończona.

Rkps — 4 wersje autografu w posiadaniu rodziny.

4. Sonata cierpienia. Wygl. w 1894 jako odczyt pt. Sonata. Ogl. fragm. pt. Sonata. *Kur. Warsz.* 1894 nr 359, 1895 nr 1; toż *Nowa Reforma* 1895 nr 206-207; całość pt. Sonata cierpienia. *Ateneum* 1897 t. 4 s. 61-97; zob. też poz. 5 t. 3.

Rkps — 4 wersje autografu w posiadaniu rodziny.

5. Pisma. T. 1-3. W-wa 1900.

T. 1: Śmierć. (Zob. poz. 1).

T. 2: Felka. (Zob. poz. 2).

T. 3: Nowele.

Zawartość: Kolega szkolny. (*Tyg. Ilustr.* 1899 nr 27-29); Sonata cierpienia. (Zob. poz. 4); Legenda o promyku sobotnim. (*Gaz. Pol.* 1894 nr 16; *Dzien. Chicagoski* 1894 nr 48; *Głos Narodu* 1894 nr 24; *Przeł. Polit., Spol. i Lit.* 1894 nr 19); Idylla. (*Tyg. Ilustr.* 1897 nr 24 s. 461-463); Jedna Iza. (*Czas* 1894; *Tyg. Ilustr.* 1894 t. 2 nr 254-255).

Rkps nowel w posiadaniu rodziny.

Nowela pt. Jedna Iza nagrodzona na konkursie *Czasu*.

Przekłady

Legenda o promyku sobotnim: esperanto: T. Hodakowski. *Pola Esperantisto* 1931 nr 5.

Jedna Iza: niem.: M. Urstein. *Neue literarische Blätter* 1896; *Deutsches Heim* 1900 — ros.: N. Gross. *Sloza materii. Siewoier* 1901 nr 32 s. 1011-1022.

6. Chwila była przedwieczorna. Wrażenia. W-wa 1903.

Zawartość: Chwila była przedwieczorna. (*Tyg. Ilustr.* 1902 nr 14); Czekam cię! (Powst. 1898. Ogl. *Kur. Warsz.* 1902 nr 299-311 z przerwami; *Kur. Lw.* 1903 nr 10-29; *Tyg. Pol.* 1903 nr 1); Okręt zadżumiony. (*Kur. Warsz.* 1903 nr 1; *Nowa Reforma* 1903 nr 64-65; *Tydzien dod. Kur. Lw.* 1903 nr 8-10); Wezuwiusz. (*Kur. Warsz.* 1900 nr 345-352 z przerwami); Na Capri. (*Nowa Reforma* 1902 nr 296; *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 1).

Rkps nowel: Czekam cię, Okręt zadżumiony, Wezuwiusz — w posiadaniu rodziny.

7. Samotna. Nowele. W-wa 1912.

Zawartość: Samotna. (Ogl. pt. Sama. *Tyg. Ilustr.* 1905 nr 39-45); Stara matka. (Ogl. pt. Matka. *Kur. Lw.* 1906 nr 102-154); Niepotrzebny. (*Kur. Warsz.* 1911 nr 339-341).

Rkps nowel w posiadaniu rodziny.

8. Zmierzczy. Ogl. pt. Zmierzczy bogów. *Dzien. Kijowski* 1913 nr 59-137 z przerwami. Wyd. osob. pt. Zmierzczy. Powieść. W-wa 1914.

Rkps pt. Zmierzczy bogów w posiadaniu rodziny.

9. Matki. Powieść współczesna. *Kur. Warsz.* 1922 nr 3-184 z przerwami. Wyd. osob. W-wa 1923.

Rkps w posiadaniu rodziny.

Część pierwsza zamierzona trylogii. Część następną — niedokończona powieść pt. Nini. Rkps w posiadaniu rodziny.

Rękopisy drobnych utworów i fragmentów: Skazaniec; Panna Eliza; Co chcecie; Antek Grzeszczak; Lampa babuni; fragm. utworu dramatycznego bez tyt., rkps w posiadaniu rodziny.

Bibliografię twórczości i omówienie rękopisów zob. H. Malanowicz: Bibliografia I. Dąbrowskiego. *Prace Polonist.* S. XV (1959) s. 259-278. Tu również inf. o powieści pt. Wariat, pisanej ok. 1892.

Utwory literackie ogłaszał w czasopiśmie: *Ateneum* (1897), *Bibl. Warsz.* (1892), *Bluszcz* (1897-1900; tu m. in. korespondencje w rubr.: Z Rzymu. 1897), *Czas* (1894), *Dzien. Chicagoski* (1894, 1912), *Dzien. Kijowski* (1901, 1913; tu m. in.: Koniec legendy. 1901 (rkps noweli w posiadaniu rodziny), *Gaz. Pol.* (1894), *Gaz. Por. 2 Grosze* (1915), *Głos Narodu* (1894), *Kur. Lw.* (1903, 1906), *Kur. Warsz.* (1893-1895, 1900, 1902-1904, 1911, 1922; tu m. in.: Taniec jako sztuka

piękna. 1904 nr 299 (rkps w posiadaniu rodziny), *Nowa Reforma* (1893-1895, 1902-1903), *Praca* (1902), *Przeł. Polit., Spół. i Lit.* (1894), *Tydzien dod. Kur. Lw.* (1903), *Tyg. Ilustr.* (1894, 1897, 1899, 1902-1903, 1905).

Ponadto w książce zbiorowej: *Pamięci J. Gądomskiego koledzy*. W-wa 1907.

Listy

1. Do W. Kłossa 19 listów z 1890-1925. Rkps w posiadaniu B. Kłossówny, córki adresata.

2. Do W. Kłossa 55 listów z 1891-1897. Odpisy rękopisów sporządzone przez adresata w posiadaniu B. Kłossówny. Rkpsy zniszczone w powstaniu warszawskim.

3. Do S. Tomkowicza 2 listy z 1894. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 1979.

4. Od W. Kłossa 45 listów z 1890-1895. Rkps w posiadaniu B. Kłossówny.

OPRACOWANIA

Kur. Codz. 1893 nr 284. — *Kur. Warsz.* 1893 nr z 14 października. — *Kur. Codz.* 1894 nr 116. — *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 15 (1895). — P. CHMIEŁOWSKI: Zarys najnowszej literatury polskiej 1864-1897. Kr. 1898. — JAN STEN [L. BRUNER]: Młoda Polska. V. I. Dąbrowski. *Krytyka* 1899 t. 1 s. 334-338; przedr. w książkach: *Dusze współczesne*. Lw. 1902 s. 55-62; *Pisarze polscy. Wrażenia literackie*. Lw. 1903 s. 55-62. — A. POTOCKI: Najmłodszy powieściopisarze polscy. I. Dąbrowski. *Tyg. Ilustr.* 1899 nr 21; przedr. w książce: *Szkiełce i wrażenia literackie*. Lw. 1903 s. 52-62. — A. LANGE. *Gaz. Pol.* 1900 nr 14. — A. NIEMOJEWSKI: Wstęp do: I. Dąbrowski: *Pisma*. T. 1. W-wa 1900. — J. LORENTOWICZ. *Mercur de France* 1902 nr ze stycznia. — *Rocznik naukowo-literacko-artystyczny na r. 1905*. Pod red. W. Okręta. W-wa 1905. — S. BRZÓZOWSKI: Współczesna powieść polska. *Stanisławów* 1906 s. 143-146. — J. GOŁĄBEK: Milczący talent. *Rzeczpospolita* 1921 nr 88. — Z. DĘBICKI: Portrety. S. II. W-wa 1928 s. 23-43. — K. CZACHOWSKI: Dzieci lat powieści polskiej. *Tyg. Ilustr.* 1929 nr 8 s. 354. — E. HENNER: Ludzie zmierzchu. *Ilustr. Kur. Codz.* 1929 nr 109.

(Nekrologi i wspomnienia pośmiertne:) J. GOŁĄBEK: Śp. I. Dąbrowski jako pedagog. *Kur. Lit.-Nauk.* 1932 nr 7 dod. *Ilustr. Kur. Codz.*; W. GRUBIŃSKI: I. Dąbrowski we wspomnieniu literackim. *Kur. Warsz.* 1932 nr 39; J. LORENTOWICZ. *Express Por.* 1932 nr 36; S. PODHORSKA-

OKOŁÓW. *Bluszcz* 1932 nr 8; M. URSTEIN: Ze wspomnień o I. Dąbrowskim. *Kur. Warsz.* 1932 nr 66; B. V. [B. VYDRA]. *Slovanský přehled* (Praga) 1932 s. 188; C. WOJENSKA. *Kobieta Współcz.* 1932 nr 8; *Dzien. Pol.* 1932 nr 36; *Gaz. Pol.* 1932 nr 36; *Ilustr. Kur. Codz.* 1932 nr 39, 44; *Kur. Pol.* 1932 nr 36; *Kur. Poz.* 1932 nr 62; *Kur. Warsz.* 1932 nr 35, 36, 38; *Nowy Kur.* 1932 nr 31; *Przeł. Pedagog.* 1932 s. 201-202; *Świat* 1932 nr 7.

W. WOLERT: Geografia talentów i regionalizm. *Gaz. Warsz.* 1932 nr 209. — M. URSTEIN: Śmierć w utworach Dąbrowskiego i Schnitzlera. *Kur. Warsz.* 1933 nr 49. — W. ROMANOWSKI: Przypomnijmy sobie pisarza. *Prosto z Mostu* 1937 nr 56. — J. LORENTOWICZ: *Pol. słownik biogr.* T. 4 (1938). — W. KORYCKI: Zapomniany autor. *Tyg. Ilustr.* 1939 nr 3. — H. MALANOWICZ: Bibliografia I. Dąbrowskiego. *Prace Polonist.* S. XV (1959) s. 259-278 [tu również szczegółowe zestawienie listów]. — J. LESZCZ. *Polonistyka* 1960 nr 2 s. 54. — R. GERLECKA: Dąbrowski i Tolstoj. *Kamena* 1961 nr 9 s. 5. — H. MALANOWICZ: I. Dąbrowski. Próba charakterystyki życia i twórczości. *Prace Polonist.* S. XIX (1963) s. 169-184. — S. LICHANŃSKI: Między realizmem a modernizmem. W książce: *Cienie i profile. Studia i szkice literackie*. W-wa 1967 s. 221-229.

Śmierć. M. GAWALEWICZ. *Tyg. Ilustr.* 1892 nr 136 s. 94 w rubr.: *Z tygodnia na tydzień*. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Gaz. Lw.* 1892 nr 295-296. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Słowo* 1892 nr 281. — M. M. *Przeł. Pol.* 1893 t. 108 s. 176-180. — A. POTOCKI. *Głos* 1892 nr 50 s. 590. — ST. ZIEL. *Gaz. Warsz.* 1892 nr 231. — W. ZAGÓRSKI. *Wiek* 1892 nr 272. — W. ZAGÓRSKI: Literatura przyszłości. *Słowo* 1892 nr 281. — STEN [L. BRUNER]. *Rola* 1893 nr 12 s. 192. — P. CHMIEŁOWSKI. *Ate-neum* 1893 t. 1 s. 205-209. — P. Chm. [P. CHMIEŁOWSKI]. *Wędrowiec* 1893 nr 3. — Br. Chrz. [B. CHRZANOWSKI]. *Prawda* 1893 nr 2-3. — ITEM [G. CZERNICKI]. *Rola* 1893 nr 12. — W. GOMULICKI. *Kur. Codz.* 1893 nr 118. — I. H. B. *Goniec i Iskra* 1893 nr 15-21. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Kur. Warsz.* 1893 nr 14. — W. KARCEWSKI. *Gaz. Pol.* 1893 nr 54. — B. LUTOMSKI: Nieporozumienia estetyczne. *Kur. Codz.* 1893 nr 8. — M. MASSALSKI: Moralna fotografia współczesnej studenterii. *Przeł. Katol.* 1893 nr 22-23; też *Wiek* 1893 s. 133 [przedr. fragm.]. — S. *Tyg. Mód i Powieści* 1893 nr 10 s. 78-79. — J. ŚLIWOWSKI. *Dzien. dla Wszystkich* 1893 nr 204. — T. Ch. *Tyg. Ilustr.* 1893 nr

158. — *Biesiada Lit.* 1893 nr 9. — C. JELLENTA: Śmierci i dogmaty. *Przegl. Tyg.* 1894 nr 48-51. — s.: Zgubny wpływ. *Gaz. Warsz.* 1894 nr 19. — Echa warszawskie. *Przegl. Tyg.* 1894 nr 47 s. 511. — [Recenzje w prasie niemieckiej i austriackiej w 1896, m. in.: P. Lindau, O. Neumann-Hofer, J. Jakubowski, H. Heilborn, H. Nietschmann]. — *Berliner Fremdenblatt* 1896 nr z 16 grudnia. — *Berliner Tageblatt* 1896 nr z 16 grudnia. — *Lozder Zeitung* 1897 nr 71. — W. BUKOWIŃSKI: Pisma I. Dąbrowskiego. *Prawda* 1900 nr 15 s. 179. — J. KARŁOWICZ: Wobec śmierci. *Tyg. Ilustr.* 1902 nr 14 s. 269. — J. LORENTOWICZ. *Mercure de France* (Paryż) 1902 t. 41. — MARIAN KWIRYN [W. RASZEWSKI]. *Dzien. Pol.* 1899 nr 294. — S. MACISZEWSKI: I. Dąbrowski: Śmierć. Tarnopol 1908. — J. GOŁĄBEK: Filozofia i artyzm śmierci. *Rzeczpospolita* 1921 nr 161. — J. GOŁĄBEK: Książka o śmierci. *Rzeczpospolita* 1921 nr 162. — Stef. [S. PAPÉE]. *Dzien. Poz.* 1921 nr 188.

H. MALANOWICZ: Posłowie do: I. DĄBROWSKI: Śmierć. Kr. 1959. — J. IWASZKIEWICZ. *Życie Warszawy* 1960 nr 92 s. 4; przedr. w książce: Rozmowy o książkach. W-wa 1961. — S. LICHANŃSKI: *Nowe Książki* 1960 nr 4 s. 215-216. — W. NATANSON. *Twórczość* 1960 nr 3 s. 136-139. — C. NIEDZIELSKI. *Pomorze* 1960 nr 6 s. 4.

Felka. Bo...bd. *Przegl. Poz.* 1894 nr 12. — Br. Chrz. [B. CHRZANOWSKI]. *Prawda* 1894 nr 26. — W. GOMULICKI. *Kur. Codz.* 1894 nr 116. — -cj- [C. JANKOWSKI]. *Tyg. Ilustr.* 1894 t. 2 nr 260 s. 408. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Kur. Warsz.* 1894 nr 169. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Wiek* 1894 nr 187. — K. *Głos Narodu* 1894 nr 141. — W. KARCZEWSKI. *Gaz. Pol.* 1894 nr 167. — W. KLOSS. *Niwa* 1894 nr 18, 20. — *Ateneum* 1894 t. 4 s. 594-596. — *Biesiada Lit.* 1894 t. 37 s. 416. — *Kur. Codz.* 1894 nr 96. — *Mysł* 1894 nr z 26 maja. — A. GRUSZECKI. *Przegl. Tyg.* 1895 nr 9 s. 100. — H. *Przegl. Pol.* 1896 t. 121 s. 199-200. — MARIAN KWIRYN [W. RASZEWSKI]. *Dzien. Poz.* 1899 nr 294. — A. LANGE. *Gaz. Pol.* 1900 nr 14. — J. LORENTOWICZ. *Mercure de France* (Paryż) 1902 t. 41.

H. MALANOWICZ: Posłowie do: I. Dąbrowski: Felka. Kr. 1959. — S. LICHANŃSKI. *Nowe Książki* 1960 nr 4 s. 215-216. — W. NATANSON. *Twórczość* 1960 nr 3 s. 136-139.

Mistrz. *Kur. Codz.* 1893 nr z 14 października. — *Kur. Codz.* 1894 nr z 28

kwietnia. — T. HIZ: Dzieje spalonej powieści. *Gaz. Pol.* 1939 nr 51.

Sonata cierpienia. A. D. [A. DOBROWOLSKI]. *Kur. Codz.* 1894 nr 359-360. — F. *Gaz. Pol.* 1894 nr z 31 grudnia. — J. Ł. [J. ŁĘTOWSKI]. *Słowo* 1894 nr 301. — *Gaz. Pol.* 1894 nr 298. — *Wiek* 1894 nr 297. — A. N. *Wędrowiec* 1895 nr 1. — A. GRUSZECKI: Koniec świata. *Przegl. Tyg.* 1895 nr 6 [oraz odpowiedź I. Dąbrowskiego]. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Niwa* 1895 nr 6 przedr. z *Gaz. Lw.* — J. ŁĘTOWSKI: Listy do redakcji. *Słowo* 1895 nr 14 [oraz odpowiedź I. Dąbrowskiego]. — SEP [W. J. MALESZEWSKI]. *Biesiada Lit.* 1895 nr 2 s. 19. — W. WOLSKI. *Przegl. Tyg.* 1895 nr 1-2. — *Gaz. Warsz.* 1895 nr 1. — *Prawda* 1895 nr 1. — A. LANGE. *Gaz. Pol.* 1900 nr 15. — *Goniec Łódzki* 1900 nr 12. — *Przegl. Polit., Spół. i Lit.* 1900 nr 67. — J. LORENTOWICZ. *Mercure de France* (Paryż) 1902 nr ze stycznia.

Pisma. T. 1-2. W. BUKOWIŃSKI. *Prawda* 1900 nr 15. — A. LANGE. *Gaz. Pol.* 1900 nr 14. — Z. [I. MATUSZEWSKI]. *Tyg. Ilustr.* 1900 nr 9 s. 179. — (R). *Wędrowiec* 1900 nr 14. — zs [Z. SARNECKI]. *Wiek Ilustr.* 1900 nr 186. — *Przegl. Polit., Spół. i Lit.* 1900 nr 2.

Pisma. T. 3: Nowele. W. BUKOWIŃSKI. *Prawda* 1900 nr 15 s. 180. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Kur. Warsz.* 1900 nr 57. — MARIAN KWIRYN [W. RASZEWSKI]: Szkice z Warszawy. *Dzien. Poz.* 1900 nr 33. — Rzut. *Kraj* 1900 nr 9. — I. STEIN. *Przew. Oświatowy* 1907 nr 10 s. 99.

Jedna liza [nowela ze zbioru jw.]. *Przegl. Tyg.* 1894 nr 47.

Chwila była przedwieczorna. J. FLACH. *Przegl. Pol.* 1903 t. 149 s. 584-585. — H. GALLE. *Gaz. Pol.* 1903 nr 220. — H. GALLE. *Gaz. Świąteczna* 1903 nr 39. — H. GALLE. *Książka* 1903 s. 366. — H. GALLE. *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 38 s. 759. — W. GOMULICKI. *Kraj* 1903 nr 33. — C. HALICZ [C. ROSENBLATTOWA]. *Przegl. Tyg.* 1903 nr 39. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Kur. Warsz.* 1903 nr 238. — J. LORENTOWICZ. *Ilustracja Pol.* 1903 nr 22. — J. LORENTOWICZ. *Kur. Codz.* 1903 nr 142. — S. *Tyg. Mąd i Powieści* 1903 nr 21 s. 246-247. — A. ŚLIWIŃSKI. *Prawda* 1903 nr 44 s. 526. — *Przegl. Polit., Spół. i Lit.* 1903 nr 171-172.

Samotna. E. CZEKAŁSKI. *Przegl. Wil.* 1912 nr 41/42. — Z. DĘBICKI. *Kur. Warsz.*

1912 nr 309. — J. FLACH. *Przegl. Pol.* 1912 t. 186 s. 401-404. — W. JAMPOLSKI. *Krytyka* 1912 t. 36 s. 193-194. — J. LORENTOWICZ: Niepotrzebni. *Lit. i Sztuka* dod. *Nowej Gaz.* 1912 nr 30. — T. MIELCARZEWICZ. *Praca* 1912 nr 49 s. 1564. — HAJOTA [H. PAJZDERSKA-ROGOZIŃSKA]: I. Dąbrowski i jego nowa książka. *Słowo* 1912 nr 170. — M. RUSZCZYŃSKA. *Przegl. Wielkop.* 1912 nr 26-27. — A. S. [A. SUSZCZYŃSKA]. *Echo Lit. i Artyst.* 1912 nr 1 s. 122. — *Dzień* 1912 nr 223. — H. GALLE. *Bibl. Warsz.* 1913 t. 4 s. 508-509. — H. GALLE. *Książka* 1913 nr 8. — OTTO. *Prawda* 1913 nr 2. — M. SACHS. *Bluszcz* 1913 nr 29. — W. GRUBIŃSKI: I. Dąbrowski we wspomnieniu literackim. *Kur. Warsz.* 1932 nr 39.

Z m i e r z c h y. Z. DĘBICKI. *Kur. Warsz.* 1914 nr 159. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI. *Czas* 1914 nr 110. — A. SIEDLECKI [A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI]. *Lit. i Sztuka* dod. *Nowej Gaz.* 1914 nr 16. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI. *Słowo* 1914 nr 72-73. — J. LORENTOWICZ. *Książka* 1914 nr 8/12 s. 167-169. — J. LORENTOWICZ: Opowieść

o żółtej róży. *Lit. i Sztuka* dod. *Nowej Gaz.* 1914 nr 14.

M a t k i. *Kur. Warsz.* 1921 nr 335, 1922 nr 2. — J.: O czym mówią w Warszawie. *Świat* 1922 nr 29 s. 17. — A. O.: Z nowej beletrystyki. *Czas* 1923 nr 61. — E. CZEKALSKI: Echa tego, co było i nie wróci. *Świat* 1923 nr 6. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI. *Rzeczpospolita* 1923 nr 90 wiecz. — J. K. *Przegl. Powsz.* 1923 t. 157 s. 161-162. — E. JEŁONEK. *Przegl. Powsz.* 1923 t. 158/159 s. 252-256. — L. PIWIŃSKI. *Przegl. Warsz.* 1923 nr 22 s. 96-97. — RUSTAN [S. RUZAMSKI]: Wycieczka do Skolimowa i Konstancina. *Rzeczpospolita* 1923 nr 151. — J. STEFANI: Nasze matki. *Młody Robotnik* 1923 nr 1 s. 6-8. — J. STEFANI: Nasi ojcowie. *Młody Robotnik* 1923 nr 3. — Z nowych wydawnictw. *Dzień. Gdański* 1923 nr z 24 lutego. — L. PIWIŃSKI: Powieść 1918-1928. *Świat Książki* 1928 z. 1/3 s. 29. — K. CZACHOWSKI: Dziesięć lat powieści polskiej. *Tyg. Ilustr.* 1929 nr 18 s. 354. — A. SIEDLECKI [A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI]: Święci i garncarze. *Kur. Warsz.* 1936 nr 19.

DĄBROWSKI TADEUSZ (1887—1919)

Pseud. i krypt.: MATTIAS QUINCUNX; T. D. [?]; T. D. [?]; TADEUSZ BEZIMIENNY.

Historyk literatury, krytyk literacki.

Ur. 18 października 1887 w Drohobyczu. Uczęszczał do gimnazjum w Drohobyczu a później we Lwowie, gdzie był współzałożycielem półjawnej organizacji Polskiej Młodzieży Narodowej Bezpartyjnej. W 1905-1910 studiował na wydziale filozoficznym Uniwersytetu Lwowskiego. Następnie zamieszkał w Stryju. W czasie wojny światowej współpracował z Naczelnym Komitetem Narodowym w Krakowie oraz był współredaktorem i wojennym sprawozdawcą *Nowej Reformy*. Zmarł na gruźlicę 22 listopada 1919 w Stryju.

TWÓRCZOŚĆ

1. O Trójcy w „Królu Duchu”. *Pam. Lit. R.* 8 (1909) s. 119-135 i odb.

2. Józef Korzeniowski. Szkic literacki. *Bibl. Warsz.* 1913 t. 4 s. 201-229; *Przegl. Wil.* 1913 nr 38-42. Wyd. osob. Lw. 1913 *Książki dla Ludu Pol.* 17.

3. Uśmiechy wojny. Z przedmową J. E. Płomińskiego. W-wa 1927.

Pamiętnik wojenny. Tytuł nadany przez autora: W korytarzu teatru wojny.

4. Organizacja rynku literackiego. Nie druk.

Pamiętnik literacki.

5. Teatr głuchoniemych. Nie druk.

Studium o kinie.

Artykuły krytycznoliterackie umieszczał w czasopismach: *Bibl. Warsz.* (1913), *Dzień. Pol.*, *Gaz. Lw.* (1913), *Gaz. Wiecz.* (1911), *Głos Rzeszowski* (1913; tu: Kinetograf i kinetofon. Nr 37), *Idea* (1909), *Ilustr. Tyg. Pol.* (1915), *Jedność* (1911), *Jutrzenka* (1900?), *Krytyka* (1906-1910; tu m. in.: J. Słowackiego „Samuel Zborowski”. 1906 z. 2 s. 118-126, 348-358; oraz szereg recenzji z bieżącej produkcji literackiej), *Kur. Kielecki*, *Kur. Lw.* (1907), *Lud* (1910; tu: Z dziejów poezji ludowej. Postulaty metodologiczne. S. 337-346), *Maski* (1918), *Myśl Pol.* (1916), *Nasz Kraj* (1907; tu m. in.: O metodę w lirycie. T. 4 nr 1 i nn.), *Nowa Reforma* (od 1915), *Nowe Hasła* (1906), *Pam. Lit.* (1906-1909, 1914/1915; tu m. in.: rec.: J. Słowacki:

Zawisza Czarny. Z autografu wyd. A. Górski. 1906; Układ „Króla Ducha”. 1914), *Praca, Prawda, Przegl. Wil.* (1913), *Romans i Powieść dod. Świata* (1913), *Słowo Pol.* (1909, 1911), *Sztuka* (1913); tu: Leopold Staff. Ekspozycja problemu. S. 55-59, 93-105; O sztuce kina-teatru. S. 224-233), *Świat* (1913), *Tyg. Ilustr.* (1911; tu m. in.: Lwów literacki. Nr 48), *Tyg. Pol.* (1913; tu m. in.: A. Małcki jako krytyk. Nr 41; Jedna z romantycznych masek [o L. Staffie]. Nr 47-48), *Wiek Nowy, Widnokreśli* (1910-1911; tu m. in.: Mitologia Słowackiego; O polskim dramacie mitologicznym; Przybyszewskiego filozofia sztuki; Schematy literackie).

Ponadto w wydawnictwie zbiorowym: *Cieniom J. Słowackiego...* Lw. 1909 (tu: „Człowiek nowy”. Problem etyczny Słowackiego. S. 270-291).

Listy i materiały

1. Do L. Bernackiego z 1908. Rkps Ossol. sygn. 7033/II.

2. Do W. Feldmana 8 listów z 1908-1910 i b. d. Rkps Ossol. sygn. 12412/II.

3. Oświadczenie w sprawie K. Irzykowskiego przy liście z 8 lipca 1908. Rkps Ossol. sygn. 12412/II.

OPRACOWANIA

L. WOŁOWICZ: W „Związku Naukowo-Literackim”. *Słowo Pol.* 1911 nr 70 [spr. z odczytu Dąbrowskiego o Staffie pt. Zagadnienia osobowości].

(Nekrologi:) J. GESCHWIND. *Dzień* 1919 nr 56; *Chwila* 1919 nr 316; *Dzień. Powsz.* 1919 nr 319; *Gaz. Por. i Wiecz.* 1919 nr 4957; *Głos Narodu* 1919 nr 292; *Ilustr. Kur. Codz.* 1919 nr 325; *Nowa Reforma* 1919 nr 427.

J. E. PŁOMIENSKI: T. Dąbrowski. Młodość potrzebuje proroka. *Kur. Lw.* 1926 nr 220. — S. PAZURKIEWICZ: T. Dąbrowski. *Kur. Codz.* (Częstochowa) 1927 nr 148. — J. E. PŁOMIENSKI: Zapomniany krytyk. T. Dąbrowski jako krytyk literacki. Studium krytycznoliterackie. Lw. 1927; też w: *Księga pamiątek ku czci T. Dąbrowskiego*. W-wa 1927. [Rec.: J. Dickstein-Wieleżyńska. *Przegl. Współcz.* 1928 t. 24 s. 173-175].

Księga pamiątek ku czci T. Dąbrowskiego. Pod red. J. E. Płomińskiego. W-wa 1927

(tu m. in.: J. Kleiner: T. Dąbrowski jako pionier krytyki tekstu; J. Birkenmajer: Rewelacja rewelacji [o interpretacji przez Dąbrowskiego „Króla Ducha”]; F. Mirandola [F. Pik]: T. Dąbrowskiemu. Wspomnienie; J. Dickstein-Wieleżyńska: Z powodu „Teatru głuchoniemych” T. Dąbrowskiego). [Rec. całości: R. Bergel. *Głos Narodu* 1927 nr 223; K. Irzykowski. *Wiad. Lit.* 1927 nr 180; J. J. Petry. *Wiad. Muz. i Lit.* 1927 nr 4; Lud. Tom. [F. Tomanek]. *Kur. Lit.-Nauk.* 1927 nr 40 dod. *Ilustr. Kur. Codz.*; W. Z. [W. Zechenter]. *Gaz. Lw.* 1927 nr 9; H. Życkiński. *Ruch Lit.* 1927 s. 214].

S. GRABIŃSKI: O zapomnianym krytyku. *Tyg. Ilustr.* 1931 nr 13. — A. SKWARCZYŃSKI: Wskazania. W-wa 1934. — S. WASYLEWSKI. *Pol. słownik biogr.* T. 5 (1939-1946). — J. TKACZ: Kardynał i poeta. *Życie Lit.* 1953 nr 2. — J. E. PŁOMIENSKI: Quem dii diligunt... W książce: Twórcy bez masek. W-wa 1956. — J. E. PŁOMIENSKI: Zapomniany teoretyk i pionierski krytyk literacki. *Życie i Myśl* 1958 nr 5/6 s. 78-81.

J. Słowackiego „Samuel Zborowski” [art. w czasop. *Krytyka*]. W. HAHN. *Pam. Lit. R.* 6 (1907) z. 2 s. 274.

O metodę w liryce [art. w *Nasz Kraj*]. T. MIANOWSKI. *Nasz Kraj* 1907 t. 4 nr 8 (odpowiedź T. Dąbrowskiego. *Nasz Kraj* 1907 t. 4 nr 11).

Lwów literacki [art. w *Tyg. Ilustr.*]. Z. JAW... *Kronika Powsz.* 1911 nr 51.

Uśmiechy wojny. F. ARASZKIEWICZ. *Ziemia Lubel.* 1927 nr 184; przedr. w książce: Refleksy literackie. Lubl. 1934. — K. IRZYKOWSKI. *Wiad. Lit.* 1927 nr 180. — J. E. PŁOMIENSKI: Przedmowa do: T. Dąbrowski: Uśmiechy wojny. W-wa 1927. *Fragm. ogł. Gaz. Lit.* 1927 nr 2; przedr. całości w książce: Szukanie współczesności. *Studia i glosy literackie*. W-wa 1934 s. 53-61. — Phl [P. HULKA-LASKOWSKI]. *Pologne Littéraire* (W-wa) 1928 nr 23-24.

Organizacja rynku literackiego. J. E. PŁOMIENSKI: Na marginesie „Pamiętnika literackiego” T. Dąbrowskiego. *Prawda* 1927 nr 50; przedr. w książce: Szukanie współczesności. *Studia i glosy literackie*. W-wa 1934 s. 62-65.

DERDOWSKI HIERONIM (1852—1902)

Pseud. i krypt.: H. D.; HERUŚ z WIELO; HIERONIM z KASZUB; JAROSZ DYRDA; ŁGORZ KASZUBSKI; MEJSTER OD PIEŚNI „O PANU CZORLIŃSCIM”.

Poeta, dziennikarz.

Ur. 9 marca 1852 w Wielu na Kaszubach. Syn miejscowego rolnika, sołtysa, Piotra, oraz Marianny z Kąkolewskich. Uczęszczał do szkoły elementarnej w Wielu, następnie do gimnazjów w Kurzętniku, Chojnicach, Braniewie, Chełmnie i Olsztynku, gdzie prawdopodobnie ukończył naukę w 1870. Następnie pracował jakiś czas w księgarni Leitgebera w Poznaniu oraz jako nauczyciel domowy w dworach szlacheckich na Kujawach i Kaszubach. W tym czasie rozpoczął działalność literacko-publicystyczną. W 1877-1878 przebywał w Paryżu. Po powrocie do kraju został zatrudniony w redakcji *Gazety Toruńskiej* i *Przyjaciela*. W 1882-1883 w poszukiwaniu odpowiedniej pracy dziennikarskiej przebywał kolejno w Petersburgu, Warszawie, Lwowie, Krakowie i Cieszynie. Podczas pobytu w Petersburgu zetknął się ze sławistą Wilhelmem Bogusławskim. Po powrocie do kraju w dalszym ciągu współpracował z *Gazetą Toruńską*. Twórczością swą narażał się często władzom pruskim, w związku z czym wytaczano mu procesy prasowe i skazywano na kary pieniężne. W połowie 1885 wyjechał do Ameryki Północnej, gdzie poświęcił się działalności społecznej i dziennikarskiej wśród tamtejszej Polonii. Przebywał w Chicago, Detroit i od 1886 osiadł na stałe w Winonie, pracując jako wydawca i dziennikarz (redaktor *Gazety Narodowej*, *Pielgrzyma Polskiego*, *Wiarusa*). W 1887 zawarł związek małżeński z J. Lubowiecką z Golubia. Zmarł 13 sierpnia 1902 w Winonie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Lud polski nad Bałtykiem. *Gaz. Tor.* 1876 nr 300. Wyd. zob. Wyd. zbior.

Artykuł publicystyczny.

2. O szopkach, czyli jasełkach. *Pielgrzym* (Pelplin) 1877 nr 1. Wyd. zob. Wyd. zbior.

Szkic obyczajowo-literacki.

3. Kilka godzin na polach grunwaldzkich. *Gaz. Tor.* 1877 nr 21-29. Wyd. zob. Wyd. zbior.

Opowiadanie.

4. O Panu Czorlińskim, co do Pucka po sece jachoł. Zełgoł dlo swoich druchow kaszubściech Jarosz Derdowski. *Fragm. pt. O reboku Czorlińskim... ogł. Przyj.* (Tor.) 1879 nr 51, 1880 nr 1-3, 6, 8, 10, 13. Wyd. osob. całości Tor. 1880. Wyd. nast.: wyd. 2. Wstęp oprac. A. Majkowski. Kościerzyna 1911; wyd. 3. Wstęp oprac. E. Raduński. Pelplin 1934; wyd. 4. Wstęp i oprac. L. Roppel. Gdynia 1960. Zob. też Wyd. zbior.

5. Kaszube pod Widnem. Na dwusetną rocznicę oswobodzenia Mniemców i Krzescyjanstwa od tureckiego jermza w roku Pańskim 1683. Tor. 1883. Wyd. nast.: wyd. 2 Winona (Minnesota) 1890; wyd. 3 Gdańsk 1905; wyd. 4. Wstęp

oprac. J. Watra-Przewłocki. Poz. 1929; wyd. 5 [mylnie: wyd. 3] Pelplin 1936.

Przeróbkę sceniczną oprac. J. Karnowski. Wyst. 1926. Nie druk.

6. Walek na jarmarku. Tor. 1883. Wyd. nast.: wyd. 2 popr. Tor. 1885; wyd. 3 Winona 1890; wyd. 4 [mylnie: wyd. 2] Tor. 1890.

7. Oracyjo pożegnalno dlo Pana Feliksa Czorlińskiego na banciecie wieczornym u Mazura w Toruniu w wiliją Zwodzjosza w roku Pańskim 1884. Tor. 1884.

8. Wracanie Żydów do Palestyny i wejście do obiecanej ziemi. Pieśń na żydowskie święta wielkanocne ułożona. Tor. [1884].

9. Jasiak z Kniei. Sporo kupa łgorstw kaszubściech zebrano i powiązono od Hieronima Derdowskiego a no prowde Jarosza Dyrde. Tor. 1885. Wyd. nast.: wyd. 2 Tor. 1890; wyd. 3 Gdańsk 1905; wyd. 4 Pelplin 1935.

10. Jasiak z Kniei i Szymek z Wiela w podróży do Ameryki. *Wiarus* (Winona) 1889 nr 14, 16. Przedr. A. Bukowski: Działalność literacka i społeczna H. Derdowskiego w Ameryce (1885-1902). Gdańsk 1961 s. 64-66.

11. Listy z podróży. *Wiarus* (Winona) 1890. Przedr. A. Bukowski: Działalność literacka i społeczna H. Derdowskiego

w Ameryce (1885-1902). Gdańsk 1961 s. 67-79.

12. Nórceyk kaszubści abo Koruszk i jedna maca jedrnyj prowde. Pozbierol Mejerster od pieśni „O Panu Czorlińscim...”. Winona 1897.

Estreicher notuje jeszcze jedno wydanie z tego roku.

Bibliografię podaje A. Bukowski: Regionalizm kaszubski. Poz. 1950.

Artykuły, rozprawy i drobne utwory literackie drukował w czasopismach: *Gaz. Nar.* (Detroit 1885), *Gaz. Świąteczna*, *Gaz. Tor.* (1876 i nn.), *Goniec Wielkop.* (1884), *Gwiazdka Cieszyńska*, *Katolik* (Winona 1893-1895), *Kościuszk*o dod. *Wiarusa* (Winona 1889-1890), *Kraj* (1882), *Pielgrzym* (Pelplin 1877), *Pielgrzym Pol.* (Detroit), *Przeł. Pol.* (1883), *Przyjaciół* (Tor. 1879-1880 i nn.), *Warta* (1881), *Wiarus* (Winona 1886 i nn.) oraz w: *Kalendarz petersb.* „*Gwiazda*” na r. 1883. Petersburg. 1882.

Wydania zbiorowe

Pisma prozą. Zebrał i przedmowę napisał A. Bukowski. Kartuzy 1939.

Zawartość: Lud polski nad Bałtykiem. (Zob. Twórczość poz. 1), O szopkach, czyli jasełkach. (Zob. Twórczość poz. 2), Wieczór gwiazdkowy w polskim dworze nad Bałtykiem. (*Pielgrzym* 1877 nr 6-7). Kilka godzin na polach grunwaldzkich. (Zob. Twórczość poz. 3), O Panu Czorlińscim, co do Pucka po sece jachol (komentarz). (*Przyj.* 1880 nr 45-46, 48-49), Poemat kaszubski O Panu Czorlińscim, co do Pucka po sece jachol. (Zob. Twórczość poz. 4), W powietrzu. (*Gaz. Tor.* 1880 nr 59), Stary a mało znany obraz Kopernika. (*Gaz. Tor.* 1882 z 20 września), O Kaszubach. (*Przeł. Pol.* 1883 t. 1 s. 360-381).

Listy

1. Do J. I. Kraszewskiego 5 listów z 1878 i b. d. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6495 IV.

2. Do W. Kętrzyńskiego 5 listów z 1882-1883. Rkps Ossol. sygn. 6209/II. Koresp. W. Kętrzyńskiego. T. 6 s. 315-330.

3. Do I. Danielewskiego z 1882. Ogł. J. Karnowski: Autografy H. Derdowskiego. *Mestwin* 1927 nr 12.

4. Prawdopodobnie do W. Kętrzyńskiego 3 listy z 1883 i b. d. Rkps Bibl. Miejska w Byd. sygn. 1423, 1425, 1431.

5. Do M. Dulińskiej listy z 1884. Ogł. niektóre we fragmentach J. Karnowski. *Gryf* 1910 nr 12 s. 362-364, *Mestwin* 1930 nr 10, 1932 nr 8. List z 10 września 1884,

odpis oryginału w posiadaniu A. Bukowskiego.

6. Do sądu hipotecznego w Chojnicach z 1884. Ogł. J. Karnowski. *Zabory* dod. *Dzien. Pomorskiego* 1936 nr 10/12.

7. Do redakcji *Zgody* (Milwaukee) z 1886. *Zgoda* 1886 nr 46.

OPRACOWANIA

Goniec Lw. 1881 nr 31 [not. biogr.]. — Wiadomości potoczne. *Goniec Wielkop.* 1881 nr 198, 228, 1883 nr 108, 145 [not. biogr.]. — A. DONIMIRSKI: O Kaszubach. *Niwa* 1889 nr 11-15. — H. NAGEL: Dziennikarstwo polskie w Ameryce. Chicago 1894. — G. SMÓLSKI: Notatki z podróży. *Kraj* 1897 nr 7, 10, 13.

(Nekrologi): *Dzien. Poz.* 1902 nr 204, 216; *Gaz. Gdańska* 1902 nr 108, 111; *Książka* 1902 s. 317; *Praca* 1902 nr 37; *Tyg. Ilustr.* 1902 nr 39 s. 778; *Wiarus* (Winona) 1902 nr 34.

W. KRUSZKA: Historia polska w Ameryce. T. 1, 6. Milwaukee 1905. — L. WŁODEK: Parę słów o literaturze kaszubskiej. *Tyg. Ilustr.* 1908 t. 1 s. 53. — K. KOŚCINIŃSKI: J. Derdowski. Sylwetka. *Praca* 1909 nr 12. — Odrodzenie Kaszub. *Gryf* 1909 nr 3 s. 68-69. — JANOWICZ [J. KARNOWSKI]: Nieco z korespondencji H. Derdowskiego. Dalszy przyczynek do jego życiorysu. *Gryf* 1910 nr 12 s. 360-364. — KOSSOBUDZKI: Przyczynki do życiorysu Derdowskiego. *Gryf* 1910 nr 2 s. 38. — Zapomniane wiersze Derdowskiego. *Gryf* 1910 s. 345-347. — Dr. M. [A. MAJKOWSKI]: Z wycieczki po ziemi zaborskiej. *Gryf* 1911 s. 71-82. — A. MAJKOWSKI: H. Derdowski. Szkic literacki. Wstęp do: H. Derdowski: O panu Czorlińscim. Wyd. 2 Kościerzyna 1911. — A. MAJKOWSKI: Kwestia kaszubska. *Ziemia* 1911 nr 22 s. 344. — A. MAJKOWSKI: H. Derdowskiego walka z „Kujawiakiem”. Kartka z dziejów polemiki dziennikarskiej. *Gryf* 1912 nr 11/12 s. 305-314. — A. NOWACZYŃSKI: O J. Derdowskim. Wspominek. W książce: *Góry z piasku*. W-wa 1922 s. 79-87. [Rec. T. Mikulski: Echa kaszubskie po Polsce. *Mestwin* dod. *Słowa Pomorskiego* 1928 nr 7]. — W. BUDYZY [J. KARNOWSKI]: Kariera Smętka. *Słowo Pomorskie* 1923 nr 103. — O pomnik Derdowskiego w Kościerzynie. *Pomorzanin* 1923 nr 42, 44, 46. — O pomnik Derdowskiego w Kościerzynie. *Praca* 1923 nr 33. — J. KARNOWSKI: Z zagadnień kultury polskiej na Pomorzu. *Strażnica Zach.* 1924 s. 145-153. — L. BANDURA: H. Derdowski. Śpiewak kaszubski. *Gość z nad Baltyku* dod. niedz. *Echa Gdańskiego*

- 1925 nr 1-5. — J. KARNOWSKI: Poeta vagans. [Cz. 1]. *Słowo Pomorskie* 1925 nr 245-246, [cz. 2]. *Mestwin* 1925 nr 3. — H. MICHNIEWICZ: O Jaroszu Derdowskim, pieśniarzu kaszubskim. *Pomorzanin* 1925 nr 8. — J. KARNOWSKI: Kilka osobliwości o Derdowskim. *Mestwin* 1926 nr 13. — J. ŁĘGOWSKI: Wspomnienie o Derdowskim. *Mestwin* 1926 nr 10. — Kartki pomorskie. Wykład o Derdowskim. *Kur. Poz.* 1926 nr 542. — JANOWICZ [J. KARNOWSKI]: Autografy H. Derdowskiego. *Mestwin* 1927 nr 12. — JANOWICZ [J. KARNOWSKI]: Derdowski w Ameryce. *Mestwin* 1927 nr 11. — A. DERDOWSKI: H. Derdowski pierwszy poeta kaszubski. *Przewodnik Katol.* 1928 nr 16. — Wielcy ludzie pomorscy: H. Derdowski, I. Łyskowski, I. Danielewski. *Dom Rodz.* dod. *Słowa Pomorskiego* 1928 nr 17. — W. PNIEWSKI: Przegląd literatury kaszubskiej. *Roczn. Gdański* 1928/1929 s. 123-151. — [J. DORPALA]: Kraszewski i Derdowski. *Dzień Pomorza* 1929 nr 6. — J. WATRA-PRZEWŁOCKI: Wstęp do: H. Derdowski: Kaszube pod Widnem. *Poz.* 1929; przedr. pt. *Życie i prace H. Derdowskiego. Latarnia Morska* 1934 nr 13. — J. KARNOWSKI: Wiersze H. Derdowskiego. *Mestwin* 1930 nr 10. — J. ŁĘGOWSKI: Nieogłoszony wiersz kaszubski H. Derdowskiego z roku 1884. *Mestwin* 1930 nr 13. — OSADA: Prasa i publicystyka polska w Ameryce. *Pittsburgh* 1930. — W. PNIEWSKI: Żywa po H. Derdowskim pamięć w Wielu. *Mestwin* 1930 nr 12. — Pomnik poety kaszubskiego H. Derdowskiego. *Nowy Kur.* 1930 nr 45. — Pomnik poety kaszubskiego H. Derdowskiego. *Mestwin* 1930 nr 11. — J. KARNOWSKI: Derdowski w Paryżu. *Mestwin* 1931 nr 1. — J. KARNOWSKI: Pierwsza wędrowka Derdowskiego. *Mestwin* 1931 nr 5. — L. STOLARZEWICZ. *Tyg. Ilustr.* 1931 nr 26. — J. KARNOWSKI: Derdowski a Danielewski. *Mestwin* 1932 nr 8. — B. KNITTER: J. Derdowski poeta Kaszubów. *Dziś i Jutro* 1932 nr 4-5. — *Słowo Pomorskie* 1933 nr 289 [w sprawie sprowadzenia zwłok do Polski]. — Odezwa w sprawie H. Derdowskiego. *Gryf* 1934 nr 4. — Problem sprowadzenia zwłok H. Derdowskiego. *Latarnia Morska* 1934 nr 12. — J. W. P. [J. WATRA-PRZEWŁOCKI]: Porównanie Ceynowy z Derdowskim. *Latarnia Morska* 1934 nr 2. — J. W. P. [J. WATRA-PRZEWŁOCKI]: Wspomnienie o H. Derdowskim. *Latarnia Morska* 1934 nr 1. — S. ZETOWSKI: Czy utwory Derdowskiego cieszą się poczytnością? *Latarnia Morska* 1935 nr 1. — A. J.: Kaszuba na Parnasie. *Gaz. Warsz.* 1935 nr 95. —
- J. KARNOWSKI: H. Derdowski i jego przodkowie. *Zabory* dod. *Dzień Pomorskiego i Ludu Pomorskiego* 1936 nr 10/12. — J. KARNOWSKI: Świadcstwo szkolne Derdowskiego. *Zabory* dod. *Dzień Pomorskiego i Ludu Pomorskiego* 1936 nr 10/12. — A. BUKOWSKI: Nieznane prace H. Derdowskiego. *Kaszuby* 1937 nr 12, 1938 nr 1-2, 4 [fragment pracy ogłoszonej następnie w:] H. Derdowski: Pisma prozą. *Kartuzy* 1939. — L. STOLARZEWICZ: H. Derdowski, Igorz kaszubski. *Tyg. Ilustr.* 1937 nr 21. — A. BUKOWSKI: H. Derdowski w Kobysiewie pod Kartuzami. *Kaszuby* 1938 nr 1. — SZPERACZ: Jak Derdowski pobił „Kujawiaka”. *Słowo Pomorskie* 1938 nr 29. — A. BUKOWSKI: Biografia H. Derdowskiego. Wstęp do: H. Derdowski: Pisma prozą. *Kartuzy* 1939. — W. PNIEWSKI. *Pol. słownik biogr.* T. 5 (1939-1946). — O odrodzeniu kulturalnym Pomorza. *Głos Wielkop.* 1945 nr 144. — A. BUKOWSKI: Richertczyzna. *Arkona* 1946 nr 11 [polemika z art. Richerta]. — M. DEREŻYŃSKI: Kaszubska literatura regionalna. *Odrodzenie* 1946 nr 5. — F. FENIKOWSKI: Rodowód Smętka. *Wiatr od Morza* 1946 nr 3. — B. RICHERT: Derdowszczyzna. *Zrzesz Kaszëbskô* 1946 nr 87. — H. RUD.: J. Derdowski — Igorz kaszubski. *Głos Rob.* 1946 nr 200. — A. BUKOWSKI: O satyrze i satyrykach kaszubskich. *Rejsy* 1947 nr 15 dod. *Dzień Bałtyckiego*. — A. BUKOWSKI: Poezja kaszubska. *Arkona* 1947 nr 3-4. — A. WYSOCKI: J. Derdowski pisarz kaszubski i wędrowca po szlakach świata. *Rejsy* 1947 nr 13 dod. *Dzień Bałtyckiego*. — W. CHOJNACKI: H. Derdowski w świetle listów do Wojciecha Kętrzyńskiego. *Jan-tar* 1948 nr 2. — T. SWORSKA: Poeta morskich granic. *Ilustr. Kur. Pol.* 1948 nr 237. — T. JABŁOŃSKI: Jak to Heruś Derdowski umarł, zanim do Ameryki pojechał. *Ilustr. Kur. Pol.* 1949 nr 237. — A. BUKOWSKI: H. Derdowski. W książce: Regionalizm kaszubski. *Poz.* 1950 [tu bibliografia opracowań]. [Rec. K. Nitsch. *Źęzyk Pol.* 1951 z. 1]. — A. BUKOWSKI: W 100-lecie urodzin Derdowskiego. *Rejsy* dod. *Dzień Bałtyckiego* 1952 nr z 9/10 marca. — A. BUKOWSKI: „Czorlińsci” przed sądem. Nieznany fragment z życia i twórczości H. Derdowskiego. *Rejsy* dod. *Dzień Bałtyckiego* 1952 nr z 1/2 lutego. — A. BUKOWSKI: H. Derdowski — poeta ludowego optymizmu. *Głos Wybrzeża* 1952 nr 124. — L. PROROK: O lutni kaszubskiej wspomnienie. *Tyg. Powsz.* 1952 nr 43. — W. WNUK: O regionalizmie kaszubskim. *Dziś i Jutro* 1952 nr 44. — W. DRYGAŁOWA: Znajomy majster wziął go do warsztatu... *Ilustr. Kur. Pol.* 1956 nr 246

(o współpracy z I. Danielewskim). — A. WYSOCKI: W Wielu — rodzinnej wiosce J. Derdowskiego. *Dzien. Bałtycki* 1956 nr 204 s. 7.

(Sprawa pomnika:) I. N. [I. NAGANOWSKA]. *Ziemia i Morze* 1956 nr 23 s. 8. — W. W.: Zapomniany pomnik. *Gaz. Kujawska* 1956 nr 169. — *Gaz. Pomorska* 1956 nr 168. — *Gaz. Tor.* 1956 nr 169. — Pomnik poety kaszubskiego. *Ilustr. Kur. Pol.* 1956 nr 258. — (ZAP). *Głos Tyg.* 1957 nr 30. — Wywiad z przewodniczącym. *Głos Tyg.* 1957 nr 31. — *Kaszëbë* 1957 nr specjalny (VII), nr 2 specjalny (VIII). — Kłopoty z pomnikiem. *Słowo na Warmii i Mazurach* dod. *Słowa Potusz.* 1957 nr 33. — *Słowo Potusz.* 1957 nr 196. — Ku czci H. Derdowskiego. *Ziemia i Morze* 1957 nr 21.

(Sprawozdania z uroczystości odsłonięcia pomnika:) (cz. biel.). *Gaz. Pomorska* 1957 nr 197. — K. CH. *Trybuna Ludu* 1957 nr 228. — Jotpe. [J. PIECHOCKI]. *Ilustr. Kur. Pol.* 1957 nr 198. — J. PODGÓRZCZNY. *Studia i Mat. do Dziejów Wielkop. i Pomorza* 1957 t. 3 z. 2 s. 345-346. — (bws). [B. W. ŚWIĘCICKI]. *Głos Wybrzeża* 1957 nr 196, nr 197. — (tr). *Express Wiecz.* 1957 nr 108. — M. WARNEŃSKA. *Trybuna Ludu* 1957 nr 228, 231. — C. WYCECH. *Dzien. Lit.* 1957 nr 178. — E. ZMARZLY. *Katolik* 1957 nr 37. — *Dzien. Bałtycki* 1957 nr 197, 198. — *Gaz. Pomorska* 1957 nr 198. — *Ilustr. Kur. Pol.* 1957 nr 197. — *Kur. Szczeciński* 1957 nr 198. — *Życie Lit.* 1957 nr 34.

K. BĄCZKOWSKI: H. Derdowski. W 55 rocznicę śmierci. *Pomorze* 1957 nr 13. — T. BOLDUAN: Znad Wieleńskiego jeziora do odległej Ameryki. *Żołnierz Pol.* 1957 nr 141. — A. BUKOWSKI: W holdzie twórcy „Pana Czorlińskiego”. *Kaszëbë* 1957 nr 1. — T. B. [T. BOLDUAN]. *Rejsy* 1957 nr 33 dod. *Dzien. Bałtycki* nr 196. — (ch) [CHRUŚCIŃSKI]. *7 Dni w Polsce* 1957 nr 25. — E. O.: Toast Wicka Rogali na cześć Hierusia. *Słowo na Warmii i Mazurach* 1957 nr 33. — K. KRAJEWSKI. *Wiadomości* 1957 nr 44. — (Lar): O wielkim Jaroszu Derdowskim, jego „fifach” i książkach. *Słowo na Warmii i Mazurach* 1957 nr 33. — J. OSSOWICKI: Ubogie rymy — więzią Kaszub z Polską. *Ilustr. Kur. Pol.* 1957 nr 196. — J. RABCA. *Ilustr. Kur. Pol.* 1957 nr 118. — J. ROMPSKI: Przesady i wierzenia Pana Czorlińskiego. *Kaszëbë* 1957 nr 2 specjalny. — L. ROPPEL: Pierwotne brzmienie kołysanki w „Panu Czorlińskim”. *Kaszëbë* 1957 nr 2. — W. SZKULMOWSKA. *Nowy Tor* 1957 nr 17. — A. WYSOCKI. *Wr. Tyg. Katol.* 1957 nr 37. — A. WYSOCKI: Wiele — wioska osobliwa. *Tyg. Społ.*

-*Kult. Katolików* 1957 nr 13. — A. WYSOCKI: Jak Jarosz Derda „Igorz kaszubski” platał figle Niemcom. *Słowo na Warmii i Mazurach* 1957 nr 33.

H. POPOWSKA: Poemat H. Derdowskiego „O Panu Czorlińskim” jako próba stworzenia kaszubskiego języka literackiego. *Język Pol.* 1958 nr 1 s. 21-27. — K. RONT. *Kaszëbë* 1958 nr 20. — L. ROPPEL: Piętno Tóna poszukuje książki kucharskiej Derdowskiego. *Kaszëbë* 1958 nr 1. — Dni Derdowskiego. *Rejsy* 1958 nr 39 dod. *Dzien. Bałtycki*. — Zakończyły się „Dni Derdowskiego”. *Kierunki* 1958 nr 43. — L. ROPPEL: Nieznany utwór Derdowskiego? *Kaszëbë* 1960 nr 19/20 [tu tekst wiersza pt. Jak stary Marek...]. — J. STRUMIENSKI: Jarosz Derdowski. *Wiadomości* (Londyn) 1960 nr 30. — A. BUKOWSKI: Działalność literacka i społeczna H. Derdowskiego w Ameryce (1885-1902). Z dodatkiem dwóch nieznanymi jego utworów pt. „Jasiek z Kniei i Szymek z Wielu w podróży do Ameryki” oraz „Listy z podróży” po osadach polskich w Ameryce. *Roczn. Gdański* t. 19/20 (1960/1961) s. 83-161 i odb. Gdańsk 1961. — C. BALACHOWSKI: Świadcstwo wpływu Derdowskiego na młodzież. *Kaszëbë* 1961 nr 24. — L. ROPPEL: Między anegdotami a faktami z życia H. Derdowskiego. *Kaszëbë* 1961 nr 20/21. — A. CZERMIŃSKI: Derdowski — poeta Kaszub. *Kultura i Życie* 1962 nr 33 dod. *Sztandaru Ludu*; toż *Spojrzenia* 1962 nr 33 dod. *Gaz. Pomorskiej*; toż *Żołnierz Polski Lud.* 1962 nr 200. — L. PROKOR: Piewca Kaszub. *7-my Głos Tygodnia* 1962 nr 18 dod. *Głosu Szczecińskiego*. — K. KREJČI: Heroikomika v básnictví Slovanů. Praga 1964 s. 439-440. — A. ŻYGA: Jak pan Kraszewski Kaszubę po polsku czytać i pisać uczył. *Litery* 1965 nr 2 s. 24. — J. ZIGENHIRTE: Piewca Kaszub. W 65 rocznicę zgonu. *7-my Głos Tygodnia* 1967 nr 34.

O Panu Czorlińskim, co do Pucka po sece jachoł. (ph.): *Z Kaszub. Kur. Poz.* 1880 nr 235. — S. RAMULT. *Tydzien* 1880 s. 727. — J. TRETIAK. *Gaz. Lw.* 1880; toż przedr. *Gaz. Tor.* 1880 nr 225, 277. — *Goniec Wielkop.* 1880 nr 228. — Korespondencja z Poznania. *Kłosy* 1880 nr 803 s. 232. — J. KOTARBIŃSKI. *Pravda* 1881 s. 308. — *Z Kaszub. Przyj.* 1881 nr 4. — W. CZAJEWSKI, A. CZARYNA: Kaszubi, kilka słów o ich życiu i poezji. *Tyg. Mód i Powieści* 1883 nr 35-38 i odb. — W. L. *Filareta* 1912 nr 1. — „Pan Czorliński” istniał. *Kur. Poz.* 1925 nr 271. — J. KARNOWSKI: Geneza „Pana Czorlińskiego”.

Mestwin dod. *Słowa Pomorskiego* 1926 nr 2. — L. ROPPEL: Wstęp do: H. Derdowski: O Panu Czorlińskim. Gdynia 1960. — S. ŚWIRKO. *Lit. Lud.* 1960 nr 4-5. — M. G. [M. GRZEŚCZAK]. *Tyg. Zach.* 1960 nr 18. — B. SOCHA-BORZES-TOWSKI. *Kur. Pol.* (Buenos Aires) 1961 nr 226.

Kaszube pod Widnem. *Przyj.* (Tor.) 1883 nr 37. — Najznakomitszy poeta kaszubski H. Derdowski. *Wielkopol. Ilustracja* 1928/1929 nr 48. — R. BERGEL: „Kaszubski łgorz” o wiedeńskiej potrzebie. *Kur. Poz.* 1929 nr 382. — J. BIRKENMAJER. *Mysł Nar.* 1929 nr 34. — S. PAPEŁ. *Gaz. Zach.* 1929 nr 52. — *Kur. Warsz.* 1929 nr 78. — W. OGRODZIŃSKI: „Łgorz” kaszubski o zwycięstwie wiedeńskim. *Pol-*

lonia (Kat.) 1933 nr 3205 s. 8-9. — J. BIRKENMAJER: Łgarstwa kaszubskie. *Kultura* 1936 nr 14.

Oracyjo pożegnalno dlo Pana F. Czorlińskiego... J. ŁĘGOWSKI: Nieogłoszony wiersz kaszubski H. Derdowskiego. *Mestwin* dod. *Słowa Pomorskiego* 1930 nr 13 s. 3-4.

Jasiek z Kniei. Sporo kupa łgorstw kaszebściech... J. BIRKENMAJER: Łgarstwa kaszubskie. *Kultura* 1936 nr 14.

Pisma prozą. B. NUSZKOWSKI: Pielgrzymka piewcy Kaszub. *Dzien. Bydg.* 1939 nr 111. — *Słowo Pomorskie* 1939 nr 85.

DĘBICKI LUDWIK ZYGMUNT (1843—1908)

Krypt.: HR. L. D.; L. D; L. HR. D.; L. Z. D.; LD HR. D.; LUD. DĘB.; †.

Publicysta.

Ur. 3 maja 1843 w Buchcicach pod Tarnowem, syn Ludwika i Celiny ze Śląskich. Pochodził z rodziny ziemiańskiej. Wykształceniem jego zajmowała się początkowo matka, a w 1859-1860 bliski krewny, Józef Szujski, który uczył go historii i literatury. Egzaminy zdał w gimnazjum tarnowskim. W 1861 zamieszkał w Krakowie, gdzie słuchał niektórych wykładów, zwłaszcza z dziedziny prawa, na Uniwersytecie Jagiellońskim. W 1863 osiadł w Buchcicach i przebywał tam do 1866. W 1865 wspólnie z Walerym Wielogłowskim wydawał czasopismo *Ognisko*. W okresie 1866-1868 praktykował w kancelarii sejmowej we Lwowie, następnie przeniósł się do Krakowa i w 1871 został współredaktorem *Czasu*. Na stanowisku tym pozostawał przeszło dwadzieścia lat. W 1875 ożenił się z Honoryną z Pruszyńskich. Żywą działalność rozwinął w Towarzystwie Św. Wincentego à Paulo sprawując do 1893 funkcję prezesa Rady Wyższej. Zmarł 25 maja 1908 w Krakowie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Człowiek w przebiegu wieków. Studia dziejowe. Powst. 1862. Wyd. Kr. 1864.

2. Polska w chwili pogromu. Lipsk 1865.

3. Kilka rysów z żywota i pontyfikatu Piusa IX. Lw. 1868.

4. O prądach wieku. Wyjątki z listów. *Przeł. Pol.* 1869 i odb.

5. Europa w chwili pogromu. *Przeł. Lw.* 1871 i odb.

6. Widmo zdrady. *Przeł. Lw.* 1876 i odb.

7. Maurycy Mann. Pamiętnik dla przyjaciół. Kr. 1877.

8. Lucjan Siemieński. Wspomnienie pośmiertne. *Czas* 1878 i odb.

9. Piotr Nałęcz hr. Moszyński. Wspomnienie pośmiertne. *Czas* 1879 i odb.

10. Bronisław Zaleski. *Czas* 1880 i odb.

11. Słowo o biednych i dobroczynności w Krakowie. *Czas* 1880 i odb.

12. Wspomnienie o Józefie Szujskim. *Przeł. Pol.* 1883/1884 t. 1 s. 313 i nn.; *Wiek* 1883 nr 56, 63, 71. Wyd. osob. W-wa 1883.

13. Puławy 1762-1830. Monografia z życia towarzyskiego, politycznego i literackiego na podstawie archiwum ks. Czartoryskich w Krakowie. Fragm. ogl.: *Bibl. Warsz.* 1884 t. 1-2, 1885 t. 1; *Przeł. Powsz.* 1884 t. 1, 1885 t. 5-6; *Przew. Nauk. i Lit.* 1884-1888; *Wiek* 1884-1886; *Czas* 1885 nr 180-189, 1887 nr 105-141 z przerwami, nr 169-174; *Przeł. Polit., Spol. i Lit.* 1885 nr 259-265; *Kraj* 1886

nr 34-36; *Tyg. Ilustr.* 1886 nr 195-198; *Gaz. Lw.* 1887 nr 170-177, 1888 nr 49-55; *Kłosa* 1887 nr 1150-1154; *Przegl. Pol.* 1887 t. 86. Fragm. wyd. osob. pt. Akademia Wileńska. Ustęp z dzieła „Puławy”. W-wa 1887. Wyd. osob. całości t. 1-4. Lw. 1887-1888.

14. Józef Ignacy Kraszewski. Szkic biograficzno-krytyczny. *Czas* 1887 nr 67-70 [fragm.]. Wyd. osob. całości Kr. 1887.

15. Kardynał Czacki. Życiorys. *Czas* 1888 nr 71-72, 74-76 i odb.

16. Artur hr. Potocki. Wspomnienie pośmiertne. *Czas* 1890 nr 72, 79; przedr. w książce: Artur hr. Potocki. Wspomnienie pośmiertne napisane przez... i S. Tarnowskiego. Kr. 1890.

17. Paweł Chościak Popiel, żołnierz szwadronów poznańskich z r. 1830. *Czas* 1892 i odb.

18. Z teki dziennikarskiej. Pogadanki literackie. [S. I]-II. Kr. 1893-1895.

Zawartość: przedruk art. i rec. ogłaszanych w czasopiśmie, m. in.: S. Tarnowskiego „Z doświadczeń i rozmyślań” i „Odpowiedź [Nowej Reformy] pt. Dwie opinie”. (*Czas* 1891 nr 207-208 i odb.); Szuski jako poeta. (*Przegl. Powsz.* 1885 t. 8 s. 329-348); Szkoła krytyczna w polityce, historii, literaturze i jej granice. (*Niwa* 1882 z. 173-174, 178-189; *Przegl. Lw.* 1882 t. 24, 1883 t. 25).

19. Trzy pokolenia w Krakowie. *Czas* 1896 nr 82-124. Wyd. osob. Kr. 1896.

20. Kornel Ujejski. *Czas* 1897 i odb.

21. Z historii XIX w. Wspomnienia dziennikarza. Ogl. pt. Z pięćdziesięcioletnich roczników „Czasu”. *Przegl. Pol.* 1898-1899 t. 129-132; przedr. w: *Jubileusz „Czasu”*. Kr. 1899 s. 81-318. Wyd. osob. Kr. 1903.

22. Z dawnych wspomnień. 1846-1848. Kr. 1903 *Nowa Bibl. Uniwersalna* R. 17.

23. Portrety i sylwetki z 19 stulecia. S. I. Kr. 1905, S. II t. 1-2. Kr. 1906-1907 *Nowa Bibl. Uniwersalna*.

S. I: Starzy i młodzi; Walery Wielogłowski. (*Przegl. Lw.* 1875 t. 9 nr 4, t. 10 nr 13, 15); Ks. bp Łętowski. (*Przegl. Lw.* 1871-1872 i odb. pt. X. Biskup Łętowski. Według pamiętników pozostałych po Nim w rękopisach. Lw. 1873); Dwaj bracia Sanguszkowie; Leon Rzewuski. (Wyd. osob. Kr. 1870 [odb. z *Czasu*?]); Ks. Wiktor Ożarowski; Zygmunt Antoni Helcel. (*Przegl. Pol.* 1870 i odb.); Jerzy Lubomirski. (*Czas* 1872 i odb.); Adam Potocki. (*Czas* 1872 i odb.); Andrzej Zamoyski. (*Czas* 1874 i odb.).

S. II t. 1: Z pamiętnika i opowiadań Wincen-tego Pola; Drezno polskie. (*Czas* 1905 nr 43-44 [fragm.]; *Gaz. Warsz.* 1905 nr 40, 43, 49, 65); Lwów przed 40 laty.

S. II t. 2: c. d. Lwów przed 40 laty. (*Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1906 nr 52-94, 1907 nr 185-212).

Artykuły publicystyczne i szkice historycznoliterackie zamieszczał w czasopiśmie: *Bibl. Warsz.* (1884-1885, 1887), *Czas* (1866-1872, 1874, 1877-1889, 1891-1892, 1895-1899, 1902, 1905-1907; tu m.in. liczne nekrologi i wspomnienia pośmiertne, wydawane również osobno; nadto: Michał Czajkowski. 1886 i odb.; Aleksander hr. Potocki. 1889 i odb.), *Dzien. Lit.* (1865-1866; tu rubr.: Teatr), *Dzien. Warsz.* (1865), *Echo* (1882), *Gaz. Lw.* (1887-1888, 1905), *Gaz. Warsz.* (1905), *Głos* (1891), *Kłosa* (1887), *Kraj* (1886, 1891, 1893), *Kronika Rodz.* (1873, 1875-1876, 1880-1881, 1887), *Kwart. Hist.* (1887, 1902), *Miłosierdzie Chrześcijańskie* (1905), *Niwa* (1881-1886, 1897), *Ognisko* (1865), *Przegl. Lw.* (1871-1883), *Przegl. Pol.* (1869-1871, 1875, 1883-1887, 1889, 1894-1899), *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* (1890, 1894-1895, 1906-1907), *Przegl. Powsz.* (1884-1885, 1887), *Przegl. Tyg.* (1882), *Przew. Nauk. i Lit.* (1884-1889), *Tyg. Ilustr.* (1886-1887, 1889-1891), *Wiek* (1883-1886), *Życie i Sztuka* dod. *Kraju* (1905).

Ponadto w wydawnictwach zbiorowych: *Jubileusz „Czasu”*. Kr. 1899, *Kraków — Zagrzebiowi*. Kr. 1881, *Wisła. Książka* zbior. Kr. 1884.

Listy

1. Do J. I. Kraszewskiego 3 listy z 1865-1887. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6495 IV.

2. Do S. Tomkowicza 57 listów z 1885-1904. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 1979.

3. Do Kr. Tow. Przyj. Sztuk Pięknych. z 1896. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6037 III.

4. Do W. Kalinki. Rkps Bibl. Miejska w Bydg. sygn. 255.

5. Do S. E. Koźmiana 3 listy. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2210 t. 2.

6. Do J. Majera. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2292.

7. Do L. Masłowskiego. Rkps Bibl. Miejska w Bydg. sygn. 256.

8. Do K. Stadnickiego. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory W. Górskiego.

9. Do A. Szukiewicza. Rkps Ossol. sygn. 6531/II.

10. Do T. Wodzickiej. Rkps Ossol. sygn. 11788/II.

11. Do B. Zaleskiego. Rkps Bibl. Czart. sygn. 1759.

12. Do nieznanego adresata list i fragm. utworu. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory Dynowskich.

13. Od J. Popiela z 1887. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2001.

OPRACOWANIA

K. CHŁĘDOWSKI: Beniaminek. W książce: Album fotograficzne. Cz. 2. Kr. 1871 odb. z *Kraju* (Kr.). — A. DYGASIŃSKI: w rubr.: Echa warszawskie. *Przegl. Tyg.* 1882 nr 47. — J. S. BORKOWSKI-DUNIN: Genealogia żyjących utytułowanych rodów polskich. Lw. 1895 s. 205; i wyd. nast.; toż przedr. w książce: Almanach błękitny. Genealogia żyjących rodów polskich. Lw. 1914 s. 205. — P. Chm. [P. CHMIELEWSKI]. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 15-16 (1895). — J. MOSZYŃSKI: Śpiew łabędzi, czyli kapitulacja Jerzego Moszyńskiego przed kocią muzyką „Czasu” i „Przeglądu Polskiego” dyrygowanego przez hr. L. Dębickiego. Kr. 1899. — S. TARNOWSKI: O „Czasie” i jego redaktorach. Wspomnienie półwiekowego czytelnika. W: *Jubileusz „Czasu”*. Kr. 1899 s. 3-71 [przedr. z *Czasu*]. — Album pisarzy polskich (współczesnych). Zebrał i objaśnił S. Demby. W-wa 1901. — Rocznik naukowo-literacko-artystyczny na r. 1905. Pod red. W. Okręta. W-wa 1905.

(Nekrologi:) P. POPIEL. *Przegl. Pol.* 1908 t. 169 s. 180-190; S. TARNOWSKI: L. hr. Dębicki. Wspomnienie pośmiertne. *Czas* 1908 nr 122-123 i odb.; *Bibl. Warsz.* 1908 t. 2 s. 624-625; *Czas* 1908 nr 120; *Kur. Warsz.* 1908 nr 146; *Lechita* 1908 nr 25; *Rola* 1908 nr 23.

L. NOWAK. *Pol. słownik biogr.* T. 5 (1939-1946).

Człowiek w przebiegu wieków. L. SIEMIŃSKI. *Czas* 1865 [?]. — J. de TOURNOY. *Dzien. Lit.* 1865 nr 33 s. 265-266.

Kilka rysów z żywota i pontyfikat Piusa IX. J. SZUJSKI. *Przegl. Pol.* 1868 t. 2 z. 9 (marzec) s. 504-506.

Wspomnienie o J. Szujskim. *Przegl. Pol.* 1883 t. 69 s. 313.

Puła w y... B. [H. BIEGELEISEN]. *Prawda* 1886 nr 39. — F. *Czas* 1886 nr 236. —

NEMO. *Kronika Rodz.* 1886 nr 20-21. — O. *Gaz. Lw.* 1886 nr 220. — S. T. [S. TARNOWSKI]. *Przegl. Pol.* 1886 t. 82 s. 381-386. — Z. HORDYŃSKI. *Kwart. Hist.* 1887 z. 1 s. 54-58. — J. I. KRASZEWSKI. *Czas* 1887 nr 23. — I. SKROCHOWSKI. *Przegl. Powsz.* 1887 t. 13 s. 431-436. — W. N. *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1887 nr 23. — M. DUBIECKI. *Świat* 1888 nr 8. — F. *Czas* 1888 nr 63, 65. — (L) [L. FINKEL]. *Gaz. Lw.* 1888 nr 85. — A. KRAUSHAR: Tusculum magnackiego rodu. *Przegl. Lit. dod. Kraju* 1888 nr 28-30. — C. PIENIAŻEK. *Przegl. Powsz.* 1888 t. 18 s. 398-404. — S. TARNOWSKI. *Przegl. Pol.* 1888 t. 87 s. 358-366. — Z. HORDYŃSKI. *Kwart. Hist.* 1889 z. 1 s. 103-109. — NEMO. *Kronika Rodz.* 1889 nr 4.

J. I. Kraszewski. Z. HORDYŃSKI. *Kwart. Hist.* 1887 z. 4 s. 620-621.

Z teki dziennikarskiej. K. C. *Przegl. Powsz.* 1893 t. 40 s. 111-112. — N. [K. MORAWSKA]. *Przegl. Pol.* 1893 t. 110 s. 632-635. — *Świat* 1893 nr 16. — *Kraj* 1895 nr 17. — K. BARTOSZEWICZ. *Kur. Codz.* 1896 nr 207. — K. BARTOSZEWICZ. *Przegl. Lit.* 1896 nr 5. — P. *Głos Narodu* 1896 nr 4.

Trzy pokolenia w Krakowie. Ht. *Kwart. Hist.* 1897 s. 194-196. — F. KONECZNY. *Przegl. Powsz.* 1897 t. 57 s. 266-267. — S. T. [S. TARNOWSKI]. *Przegl. Pol.* 1897 t. 123 s. 142-147.

Z dawnych wspomnień. M. GOZDAWA [M. J. GIŻYCKI]. *Gaz. Warsz.* 1903 nr 127.

Portrety i sylwetki z 19 stulecia. B. CHŁĘBOWSKI. *Kraj* 1906 s. 490. — B. CHŁĘBOWSKI. *Książka* 1906 s. 99-100. — M. *Dzien. Poz.* 1906 nr 16. — z.s. [Z. SARNECKI]. *Głos Narodu* 1906 nr 439. — S. TARNOWSKI. *Przegl. Pol.* 1906 t. 162 s. 130-135. — S. TOMKIEWICZ. *Czas* 1906 nr 9. — Z-i. *Świat* 1906 nr 203. — (z.s.) [Z. SARNECKI]. *Kur. Warsz.* 1906 nr 80. — *Czas* 1906 nr 214. — *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1906 nr 8, 9. — B. CHŁĘBOWSKI. *Książka* 1907 s. 305. — K. CZAYKOWSKI. *Przegl. Powsz.* 1907 t. 94 s. 238-241. — B. ŁOZIŃSKI. *Kwart. Hist.* 1907 s. 711-713. — M. *Dzien. Poz.* 1907 nr 153. — W. *Słowo* 1907 nr 100. — w. k. m. *Dwutyg. Katechetyczny i Duszpasterski* 1907 nr 6.

DĘBICKI ZDZISŁAW KLEMENS (1871—1931)

Pseud. i krypt.: D.; DEB.; JAXA; K. ZEBRZYDOWSKI; ST. M-UR; Z.; Z. D.; (ZD); ZDZISŁAW.

Poeta, krytyk literacki, publicysta.

Ur. 19 stycznia 1871 w Warszawie, syn Gustawa i Aleksandry z Kowalskich, pochodził z osiadłej na Wołyniu rodziny ziemiańskiej. Do gimnazjum uczęszczał w Warszawie i Dorpacie. W 1891 rozpoczął studia na Uniwersytecie Warszawskim; studiował początkowo medycynę, później prawo. Za udział w manifestacji politycznej, organizowanej przez Ligę Narodową, został w 1894 aresztowany i skazany na dwa lata zesłania do Orska. Zwolniono go po roku na podstawie amnestii. Ukończył wydział prawny Uniwersytetu Lwowskiego w 1898. W czasie studiów pracował w Związku Stowarzyszeń Zarobkowych i Gospodarczych oraz w czasopiśmie spółdzielczym. W listopadzie 1895 poznał R. Dmowskiego i rozpoczął współpracę z *Przeglądem Wszepolskim*, a w następnym roku wstąpił do Ligi Narodowej. W 1899 przeniósł się do Warszawy i zajął się publicystyką. Pracował w redakcjach: *Biblioteki Warszawskiej* (do 1912), *Gazety Polskiej* (do 1909), a później *Kuriera Warszawskiego* (od 1909 do 1928). W 1906-1914 był kierownikiem literackim *Biblioteki Dziel Wyborowych*. W 1910 ożenił się z Zofią Wierzbicką, córką profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego. Od 1912 był sekretarzem redakcji *Tygodnika Ilustrowanego*, a od 1918 do 1929 redaktorem naczelnym tego pisma. Rozwijał ożywioną działalność w organizacjach dziennikarskich. Sprawował funkcję prezesa Związku Syndykatów Dziennikarzy Polskich w Warszawie. Wiele podróżował — zwiedził Finlandię (1907-1909), Włochy (1907), Szwecję (1923), Rumunię (1924), Turcję (1924), Stany Zjednoczone Ameryki Północnej. Pod koniec życia, w 1931, otrzymał nagrodę literacką miasta stołecznego Warszawy. Zmarł 7 maja 1931 w Warszawie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Ekstaza. Poezje. Lw. 1898. Zob. też poz. 8.

Zawartość: cykle wierszy: Wiosna, Nad morzem, Skargi, Wizje, Rozdźwięki, Wiersze różne.

Rkps Ossol. sygn. 4662/II.

2. Noce bezsenne. Lw. 1900. Zob. też poz. 8.

Zawartość: cykle wierszy: Noce bezsenne, Bez Boga, Śmierć, Salve Regina, Cis-moll, Nox vadit, Przez mgły jesienne, Anima vagans, Na fali, We śnie i na jawie, Wiersze różne.

Rkps Ossol. sygn. 4663/II.

3. Święto kwiatów. Poezje. Lw. 1904. Zob. też poz. 8.

Zawartość: cykle wierszy: Święto kwiatów, Z zawiązanymi oczami, Na drogi moje, Chwieję się w polu maki purpurowe, Wiersze różne, Prządka, Powrót oraz wiersze: Mare tenebrarum; Sfinks; Nie wiemy dnia ani godziny.

4. Kiedy ranne wstają zorze. Poezje. Lw. 1907. Zob. też poz. 8.

Zawartość: cykle wierszy: Kiedy ranne wstają zorze, Miniatura, Melancholia, Uśmiechnij się, królowno, Gdyby to wszystko, co jest w ludzkiej duszy, Chwila wieczorna, Echa, Wiersze różne.

5. Ojczy nasz. Modlitwy wieczorne. Lw. 1907.

6. Z ludem dla ludu. *Bibl. Warsz.* 1908 t. 3 s. 417-457, 1909 t. 1 s. 7-35. Wyd. osob. W-wa 1908.

7. Oglądam się za siebie. W-wa 1912. Zob. też poz. 21.

Zawartość: cykle wierszy: Oglądam się za siebie, Anno domini, Z wrażeń włoskich, Echa, Listy, które jej nie doszły.

8. Wybór poezji. W-wa [1913].

Zawartość: Wybór wierszy z tomików: Ekstaza, Noce bezsenne, Święto kwiatów, Kiedy ranne wstają zorze. Zob. poz. 1, 2, 3, 4.

9. Ta, co nie zginęła. W-wa 1915. Zob. też poz. 21.

Współautor: E. Słoński.

10. Książka i człowiek. Powst. 1916. Ogl. fragm. *Biesiada Lit.* 1917 t. 83 nr 22. Wyd. osob. W-wa 1917. Wyd. 2 W-wa 1923.

11. Miasteczko. W-wa 1917.

12. Kraj lat dziecińczych. W-wa 1918. Zob. też poz. 21.

Poezje.

13. Kryzys inteligencji polskiej. W-wa 1918.
14. Książeczka żołnierza polskiego. W-wa 1919.
15. Polska i Litwa. W 350 rocznicę Unii Lubelskiej. 1569-1919. W-wa 1919. Wyd. 2 W-wa 1921.
16. Pisarze polscy. T. 1-2. Poz. 1919-1920.
T. 1: Od Reja do Skargi.
T. 2: Od Zimorowiczów do Paska.
Wydawnictwo zamierzone jako 5-tomowa historia literatury polskiej z wypisami.
17. Powitanie morza. W-wa 1920.
18. Za Atlantykiem. Wrażenia z pobytu w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. W-wa 1921.
19. Podstawy kultury narodowej. W-wa 1922. Wyd. 2 W-wa 1925.
20. Narodziny ideału. Lw. 1923.
21. Poezje. 1898-1923. Wstęp: A. Grzymała-Siedlecki. W-wa 1924.
Przedruk z drobnymi zmianami tomów: Kraj lat dziecińczych. (Zob. poz. 12); Oglądam się za siebie. (Zob. poz. 7); Ta, co nie zginęła. (W cyklu: Rok 1914/1915. Zob. poz. 9); ponadto wiersze zgrupowane w cykle: Mojemu pokoleniu, Wola życia, Wiersze różne.
22. Władysław St. Reymont. Laureat Nobla. W-wa 1925.
23. Kasprowicz. Poeta-bibliofil. W-wa 1926.
24. Z północy i południa. Finlandia, Włochy, Szwecja, Rumunia, Turcja. W-wa 1926.
25. Rozmowy o literaturze. *Tyg. Ilustr.* 1926-1927. Wyd. osob. W-wa 1927.
26. Portrety. [Seria I]-II. W-wa 1927-1928.
[Seria I:] Aleksander Świętochowski; Józef Weyssenhoff; Waclaw Sieroszewski; Stanisław Przybyszewski; Waclaw Berent; Jan Kasprowicz; Kazimierz Przerwa-Tetmajer; Leopold Staff; Artur Oppman (Or-Ot); Andrzej Strug (Tadeusz Galecki); Adolf Nowaczyński; Maria Rodziemczówna; Zygmunt Bartkiewicz; Zenon Przemyski (Miriam); Antoni Lange; Jan Lemański.
Seria II: Artur Górski; Ignacy Dąbrowski; Tadeusz Miciński; Władysław Orkan; Tadeusz Rittner; Jan August Kisielewski; Andrzej Niemojewski; Gustaw Daniłowski; Edward Słofski; Włodzimierz Perzyński; Kornel Makuszyński; Tadeusz Żeleński (Boy); Adam Grzymała-Siedlecki; Karol Irzykowski; Zofia Nałkowska-Gorzechowska; Waclaw Grubiński; Juliusz Kaden-Bandrowski; Tadeusz Nalepiński; Eugeniusz Małaczewski; Piotr Choynowski; Ferdynand Goetel.
27. Belgia i Polska. W-wa 1928.
Wersja francuska: La Belgique et la Pologne. *Le Messager Polonais* (W-wa) 1929 nr 16-26. Wyd. osob. W-wa 1929.
28. Grzechy młodości. W-wa 1929. Zob. też poz. 30.
29. Sam na sam. Żłudy i prawdy. W-wa 1930.
30. Iskry w popiołach. Wspomnienia lwowskie. Grzechów młodości część druga. Poz. [1931]. Zob. poz. 28.
- Rękopisy wierszy: Bibl. Nar. sygn. 2676, 2732, 7306; Bibl. Jagiel. sygn. 6998 IV. Zbiory Dynowskich; Ossol. sygn. 5983/II.
Rękopisy artykułów: Bibl. Nar. sygn. 7304, 7305 (29 art. ogł. w *Kur. Warsz.* w 1913-1929).
- Poezje, recenzje i artykuły zamieszczał w czasopismach: *Ateneum* (1899), *Baltyk* (1927), *Bibl. Warsz.* (1899-1912; tu rec. w rubr.: Piśmiennictwo. 1900-1912; Wspomnienia pozgonne. 1908-1912), *Biesiada Lit.* (1906-1907, 1909-1917; tu rubr.: Z Warszawy. 1906-1907), *Bluszczyk* (1899, 1915, 1917), *Bławatek* (1908-1909, 1912), *Chimera* (1901), *Czas* (1902, 1915), *Czasop. Akademickie* (1897-1898), *Drużyna* (1918, 1920), *Dzien. Berliński* (1903), *Dzien. Chicagoski* (1899, 1901-1902, 1904, 1907, 1910-1912), *Dzien. Cieszyński* (1906, 1910-1911), *Dzien. Kijowski* (1906), *Dzien. Kr.* (1896), *Dzien. Kujawski* (1901, 1917), *Dzien. Nar.* (Piotrków 1915), *Dzien. Pol.* (Kr. 1919), *Dzien. Pol.* (Lw. 1901-1902), *Dzien. Poz.* (1919-1920, 1927), *Dzien. Wil.* (1907), *Echo Lit.-Artyst.* (1912), *Gaz. Policji Państwowej* (1920, 1923), *Gaz. Codz.* (1907-1908), *Gaz. Kr.* (1915), *Gaz. Nar.* (1901), *Gaz. Podhalańska* (1913), *Gaz. Pol.* (Chicago 1905), *Gaz. Pol.* (W-wa 1900-1907; tu rubr.: Z dnia na dzień. 1902-1906, Teatr. 1906, Luźne kartki. 1906, Z drogi. 1906), *Gaz. Por.* (Lw. 1927), *Gaz. Por.* (W-wa 1925), *Gaz. Warsz.* (1905, 1909-1910), *Głos* (1898-1900), *Głos Lit. i Spół.* (1901), *Głos Narodu* (1901-1902, 1911-1913, 1915, 1917-1918, 1928), *Głos Pol.* (1915), *Głos Prawdy* (1927), *Głos Rzeszowski* (1916-1917), *Głos Warsz.* (1908-1909; tu rubr.: Na marginesie), *Goniec Kr.* (1922-1923), *Harcierz* (1925), *Ilustracja Pol.* (Kr. 1903-1904), *Ilustracja Pol.* (W-wa 1919), *Ilustr. Dzien. Pol.* (1919), *Ilustr. Kur. Codz.* (1916-1917, 1922), *Inwalida* (1924), *Le Journal de Pologne* (W-wa 1919), *Kłosa* (1901), *Kobieta Pol.* (1920), *Kronika Warszawy* (1928), *Krytyka* (1899), *Książka* (1902, 1911), *Kujawianin* (1917), *Kultura Słowiańska* (1924),

Kur. Częstochowski (1919), *Kur. Księgarski* (1928-1931), *Kur. Litewski* (1905-1906, 1913), *Kur. Lw.* (1901), *Kur. Łódzki* (1920), *Kur. Przemyski* (1895-1897), *Kur. Warsz.* (1901, 1904, 1908-1931; tu w latach 1910-1930 stałe nowych wydawnictw), *Lit. i Sztuka* dod. *Dzien. Poz.* (1914), *Lowiec Pol.*, *Le Messager Polonais* (W-wa 1927, 1929), *Młoda Polska* (1924), *Morze* (1925), *Myśl Pol.* (1906), *Niedziela* (1901), *Nowa Reforma* (1915-1917, 1921), *Nowiny* (1913), *Nowiny dla Wszystkich* (1904), *Nowy Świat* (Nowy Jork 1924), *Nurt* (1913), *Ognisko* (1913), *Piast* (1919), *Placówka* (1919), *Podoficer* (1925), *Polak* (1899, 1901, 1908, 1921), *Polen* (Wiedeń 1917), *Polonia-Italia* (1919, 1930), *Polskie Universum* (1914), *Polski przegląd* (Sofia 1918), *Polsko-bułgarski przegląd* (Sofia 1922-1924), *Postęp* (1908), *Praco* (1919), *Prasa* (1931), *Prawda* (1908), *Promień* (1899), *Przedświt* (1897; tu: Sfinks. Nowela. 1897 nr 3), *Przegl. Bibliogr.* (1913, 1923-1924), *Przegl. Chyrowski* (1925, 1927), *Przegl. Księgarski*, *Przegl. Lit.* (1930), *Przegl. Nar.* (1908), *Przegl. Polit.*, *Spół. i Lit.* (1896, 1902-1907), *Przegl. Wszeczpol.* (1899), *Przyj.* (1913), *Przyj. Ludu* (1906), *Przyj. Młodzieży* (1914), *Radio* (1927-1928), *Reformator* (1904-1905), *Rodzina* (1922), *Sfinks* (1908-1913, 1917), *7 Dni* (1929-1931), *Siew* (1923), *Slovanský přehled* (Praga 1902), *Słowo Pol.* (1894, 1902-1907, 1912-1914, 1926), *Słowo Radomskie* (1923), *Słowo Zamojskie* (1930), *Sprawa* (1912-1914), *Straż Pol.* (1908-1910), *Strumień* (1900), *Sztuka* (1913), *Świat* (1906-1912, 1916-1919, 1923, 1930), *Świat Kobiety* (1914, 1925), *Teatr* (1929/1930), *Teka* (1899-1900), *Tydzień* (1894 [?], 1896-1897 [?], 1898, 1903), *Tyg. Ilustr.* (1896, 1898, 1900, 1904-1905, 1908-1929; tu felietony w rubr.: Epilogi. 1906, rubr.: Rozmowy o literaturze. 1926-1927), *Tyg. Mód i Powieści* (1908, 1910), *Tyg. Nar.* (1901), *Tyg. Pol.* (1899), *Tyg. Słowa Pol.* (1902-1903), *Tyg. Zakopiański* (1904), *Urwisz* (1898), *W Słońcu* (1922), *Warszawianka* (1926), *Wędrowiec* (1902, 1904), *Wiad. Lit.* (1926, 1930-1931), *Wici* (1914), *Wiedeński Kur. Pol.* (1917-1918), *Wielkopolanin* (Pittsburgh 1905, 1912), *Wielkop. Ilustracja* (1928), *Więś i Dwór* (1913), *Więś Ilustr.* (1913), *Więści z Polski* (1928-1929), *Wisła* (Kr. 1912), *Wisła* (W-wa 1903), *Wyzwolenie* (1912), *Zgoda* (Chicago 1899, 1903-1904, 1909, 1912), *Ziarno* (1908), *Ziemia Lubel.* (1908-1909, 1911, 1913), *Znicz* (1903), *Zorza* (1904), *Żołnierz Pol.* (1921-1924), *Życie* (1898-1899).

Ponadto zamieszczał wiersze, fragmenty prozy i wspomnienia w jednodniówkach,

kalendarzach, książkach i wydawnictwach zbiorowych: *Akademikowi żołnierzowi*. W-wa 1919, *Almanach książek ciekawych*. W-wa 1924, *Antologia współcz. poetów pol.* Ułożył K. Króliński. Lw. 1908, *Bard pol.* Zebrał B. Koreywo. Kijów 1909; wyd. 2 Poz. [1925], *Dla bezdomnych dzieci. Jednodniówka*. Lw. 1902, *Dzwon pol.* W-wa 1914, *Jednodniówka akademicka*. W-wa 1918, *Jednodniówka na dochód „Znicza”*. Poz. 1909, *Jednodniówka. Na żołnierza pol.* Sieradz 1919, *Kalendarz górnośląski*. Mikołów 1921, *Kalendarz leśny inf.* Wil. 1928, *Kalendarz „Prawdy”*. Kr. 1919, *Kalendarz rob.* Kr. 1913, *Kalendarz „Zorza”*. W-wa 1919, *Kalendarz ziemi wil.* 1925, *Kalendarzyk polit.-hist. m. stoł. Warszawy na r. 1916*. W-wa 1916, *Księga pamiątek. obchodu napoleońskiego w Polsce*. W-wa 1921, *Ku morzu*. W-wa 1924, *Kwiaty i kłosa*. Zebrał M. Brodowski. Wyd. 3. Poz. [1922], *Mieczysław Frenkiel. 1878-1928*. W-wa 1928, *Na pamiątkę czterdziestolecia Tow. „Bratniej Pomocy” słuchaczy Politechniki we Lw.* Lw. 1901, *Na Pol. Macierz Szkolną*. W-wa 1917, *Na szkołę pol.* W-wa 1916, *Na wpisy szkolne. Jednodniówka* W-wa 1915, *Najmłodszą pieśń pol.* Oprac. L. Staff. Lw. 1903, *Nowina. Książka zbior.* W-wa 1914-1915, *Ojczyzna w poezji pol.* Ułożył L. Radziejowski. Kijów 1916, *Pamięci J. Gadomskiego koledcy*. W-wa 1907, *Pieśń pol. w latach wielkiej wojny*. Zebrał i wydał L. Szczepański. Kr. 1916, *Pisarze pol. kresom zachodnim*. W-wa 1925, *Polak. Kalendarz*. Kr. 1908. *Pol. pieśń wojenna. Antologia*. Lw. 1916, *Pol. kalendarz mariański*. Kr. 1907; toż Kr. 1908, *Rozdzielł nas, mój bracie... Antologia poezji współczesnych*. Zakopane 1916, *W pamiętnym roku wojny*. W-wa 1916, *Wil. kalendarz mariański*. 1925, *Wojenny kalendarz albumowy „Ilustr. Kur. Codz.”* Kr. 1916.

Pisał przedmowy do: G. Asbrink: *Szwecja*. W-wa 1928; K. Bartoszewicz: *Konstytucja 3 maja*. W-wa 1906; H. Bordeaux: *Miłość ucieka*. Poz. 1930; A. Czechow: *Opowiadania*. W-wa 1906 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 426-427; M. Doroszewicz: *Rodzina i szkoła*. W-wa [ok. 1914]; M. Ejsmondowa: *W epoce dzikich „jazzów” i trujących gazów*. W-wa 1929; J. Falkowski: *Księstwo Warszawskie*. W-wa 1906; J. Gąsowski: *Wiosna śmierci*. W-wa 1921; Izabela Zbigniewska, ostatnia entuzjastka. W-wa 1933; T. Jaroszyński: *Chimera*. W-wa 1905 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 3688-369; J. K. Jerome: *Włóczęga w trójce*. W-wa 1906 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 429; J. Kennan: *Syberia*. W-wa 1907 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 465-470; A. Kuprin:

Pojedynek. W-wa 1906; S. Kuruliszwili: Gwiezdny szlak. W-wa 1923; A. J. Kwietniowski: T. G. Masaryk. Frysztat 1926; K. Laskowski: Zrośli z ziemią. W-wa 1913 *Ciekawe Powieści* nr 42-43; K. Makuszyński: Straszliwe przygody. W-wa [1914] *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 842; Z. Michałowski: Bębniarz. W-wa 1910; A. Olszakowski Junosza: Eskapada miłosna. [B.m. 1933]; M. C. Przewóska: Sursum corda. W-wa [1932]; W. Reymont: Pisma. Wyd. zbior. zupełne. W-wa 1930; M. Rodziewiczówna: Anima vilis. W-wa 1907; M. Rodziewiczówna: Pisma. Wyd. zbior. jubileuszowe. T. 1. Dewajtis. Poz. 1930 oraz wyd. nast.; S. M. Saliński: Opowieści morskie. W-wa 1928; E. Stählberg: Niedziela. Częstochowa 1925; A. Sygietyński: Święty ogień. W-wa 1918; P. Wilkońska: Moje wspomnienia o życiu towarzyskim w Warszawie. W-wa 1907 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 473-475; G. Zapolska: Sezonowa miłość. T. 1-3. W-wa 1905 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 362-364; M. Zaruski: Na morzach dalekich. W-wa 1925 oraz wyd. nast.; J. Żuławski: Profesor Butrym. W-wa 1916.

Prace edytorskie

1. Z. Krasieński: Irydion. Słowem wstępnym opatrzył i do druku przygotował... W-wa [1913].

2. Z. Krasieński: Nie-boska komedia. Wstępem i komentarzami opatrzył... W-wa 1917.

3. S. Orzechowski, L. Górnicki: Wybór pism. W-wa 1919.

4. T. Rittner: Dzieła. Wyd. zbior. W-wa 1930.

Listy i materiały

1. Do W. Bełzy 2 listy z 1888 [?] i b. d. Rkps Ossol. sygn. 12648/II.

2. Do W. Orkana listy z 1899, 1905, 1912. Rkps Bibl. Jagiel. Koresp. W. Orkana sygn. 8608.

3. Do red. o zaprzestaniu współpracy z czasop. *Strumień. Głos* 1900 z. 16 s. 245.

4. Do Z. Przesmyckiego i J. Lemańskiego z 1901. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5323.

5. Do W. Feldmana z 1907. Rkps Ossol. sygn. 12412/II.

6. Do M. Feldmanowej z 1908. Rkps Ossol. sygn. 12286/II.

7. Do Z. Rabskiej 6 listów z 1909-1919. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2723.

8. Do J. Tuwima z 1912. Ogł. J. Tuwim. *Wiad. Lit.* 1931 nr 20.

9. Do F. Hoesicka listy z 1912-1920. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2692, 2695, 2719.

10. Do Z. Rabskiej w imieniu red. *Tyg. Ilustr.* z 1913. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2728.

11. Do L. nackiego z 1914. Rkps Ossol. sygn. 7033/II.

12. Do W. Rabskiego z 1919. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7290.

13. Do K. Olchowicza z 1922. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7289.

14. Do red. *Kur. Warsz.* od Związku Syndykatów Dziennikarzy Pol. w W-wie. Z powodu śmierci W. Rabskiego w 1925. Podpisał Z. Dębicki. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2731.

15. Do A. Grzymały-Siedleckiego z 1928. Rkps Bibl. Miejska w Bydż. sygn. 324.

16. Do A. B. Brzostowskiego. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 48.

17. Do A. Czołowskiego. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2774.

18. Od J. Kasprowicza z 1909. Ogł. Z. Dębicki. *Kur. Warsz.* 1930 nr 1.

19. Od F. Hoesicka ok. 1918. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2718.

20. Od E. Małaczewskiego z 1919. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2675.

21. Od W. Reymonta z 1925. *Kur. Warsz.* 1929 nr 1.

22. Od M. Kasprowiczej z 1926. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2675.

23. Odezwa w sprawie podpisywania pożyczki państwowej. Rkps Bibl. Miejska w Bydż. sygn. 260.

24. Maszynopisy nowel i sztuk T. Rittnera z poprawkami Z. Dębickiego. Rkps Ossol. sygn. 12255/III-12258/III, 12260/III-12264/III, 12266/III, 12406/II.

25. Zbiór wycinków prasowych, notatek B. W. Korotyńskiego, m. in. dot. Z. Dębickiego. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7288.

26. Depesze i listy nadesłane do redakcji *Kur. Warsz.* po zgonie Z. Dębickiego. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7289.

Materiały do biografii (wg informacji I. Śliwińskiej — *Pol. słownik biogr.*) znajdowały się w Bibl. Nar. sygn. 212, 675.

OPRACOWANIA

W. WOLSKI: Wzloty na Parnas. W-wa 1901 s. 70-79. — A. POTOCKI: Polska literatura współczesna. Cz. 2. W-wa 1912 s. 114-115. — E. CZEKAŁSKI. *Nurt* 1913 nr 1-2. — [M. SYNORADZKI]: Wzloty poetyckie. *Biesiada Lit.* 1913 nr 42. — E. CZEKAŁSKI: Cichy jubileusz. 25-lecie działalności literackiej Z. Debickiego. *Kur. Pol.* 1916 nr 140 s. 3-4. — K. TETMAJER-PRZERWA: Z powodu poezji Z. Debickiego. W książce: Notatki literackie. W-wa 1916 s. 101-111. — b. a.: Pisarze polscy. *Świat* 1920 nr 10 s. 10. — K. GÓRSKI: Liryka Debickiego. *Gaz. Administracji i Policji Państwa*. 1924 nr 9. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Przedmowa do: Z. Debicki: Poezje. 1898-1923. W-wa 1924. — J. KLEINER: Z. Debicki jako poeta. *Słowo Pol.* 1925 nr 8. — Lwów ku czci Z. Debickiego. *Gaz. Por.* 1925 nr 7298. — W nagrodę za 31 lat pracy publicystycznej. *Słowo Pol.* 1929 nr 91. — Pan Z. Debicki otrzymał satysfakcję. *Słowo Pol.* 1929 nr 93. — A. PRĘDSKI: O Z. Debickim. *Echo Tyg.* 1930 nr 22. — E. CZEKAŁSKI: Z. Debicki laureat nagrody literackiej m. stoł. Warszawy. *Dzień Pol.* 1931 nr 103. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Z. Debicki tegoroczny laureat nagrody literackiej m. Warszawy. *Kur. Warsz.* 1931 nr 104. — J. K. *Przegl. Lit.* 1931 nr 5. — J. KLEINER: Poezja w twórczości Z. Debickiego. *Gaz. Lw.* 1931 nr 112. — Ki [K. Krejčí]. *Slovanský přehled* (Praga) 1931 s. 153-154. — F. STARCZEWSKI: Poeci polscy w muzyce i pieśni. *Muzyka* 1931 nr 11-12. — Laureat Z. Debicki. *Gaz. Warsz.* 1931 nr 119. — Laureat nagrody literackiej m. Warszawy na r. 1931. *Ilustr. Kur. Codz.* 1931 nr 105. — Z. Debicki laureatem literackiej nagrody Warszawy. *Słowo Pol.* 1931 nr 103. — Jak wręczono nagrodę literacką Z. Debickiemu. *Słowo Pol.* 1931 nr 111. — Z. Debicki poważnie chory. *Słowo Pol.* 1931 nr 110.

(Nekrologi:) L. ANDRÉ: Moja ostatnia rozmowa z Z. Debickim. *Echo Tygodnia* 1931 nr 10; b. a.: Zgon laureata Warszawy. *Świat* 1931 nr 20 s. 16; A. BOGUSŁAWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1931 nr 20 s. 377; K. CZACHOWSKI. *Wiad. Lit.* 1931 nr 26; A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI. *Kur. Warsz.* 1931 nr 125; j. k.: Zgon Z. Debickiego. *Tęcza* 1931 z. 21; J. R. *Przegl. Lit.* 1931 nr 5; S. MIŁASZEWSKI. *Kur. Warsz.* 1931 nr 152; S. P. O. [S. PODHORSKA-OKOŁÓW]. *Bluszcz* 1931 nr 20; Mre [M. ROLLE]. Nad trumną Z. Debickiego. *Gaz. Lw.* 1931 nr 109; T. h. *Gaz. Pol.* 1931 nr 126; J. TUWIM: Pamięci Z. Debickiego. *Wiad. Lit.* 1931 nr 20; Cz. W. [C. Wo-

jeńska]. *Kobieta Współcz.* 1931 nr 20; J. WROCZYŃSKI. *Kur. Pol.* 1931 nr 128; H. ZAHORSKA. *Polska* 1931 nr 131; Z. L. ZALESKI. *Mercure de France* (Paryż) 1931 nr z 15 września; *Czas* 1931 nr 107, 108; *Dzień. Poz.* 1931 nr 110; *Dzień Pcl.* 1931 nr 125, 126, 127, 128; *Gaz. Warsz.* 1931 nr 144; *Głos Narodu* 1931 nr 124; *Ilustr. Kur. Codz.* 1931 nr 127; *Kur. Por.* 1931 nr 127, 130; *Kur. Warsz.* 1931 nr 128, 129; *Myśl Nar.* 1931 nr 24; *Slavische Rundschau* (Berlin) 1931 s. 461; *Słowo Pol.* 1931 nr 127.

W. FELDMAN: Współczesna literatura polska. Wyd. 8 Kr. 1930 s. 200-201. — K. CZACHOWSKI: Obraz współczesnej literatury polskiej 1884-1933. T. 2. Lw. 1934 s. 70-72. — I. ŚLIWIŃSKA. *Pol. słownik biogr.* T. 5 (1939-1946). — J. KRZYŻANOWSKI: Neoromantyzm polski 1890-1918. Wr. 1963 s. 78-79, 353. — Z. Debicki. W: *Zbiór poeów pol. XLX w.* Oprac. P. Hertz. Księga 4. W-wa 1965 s. 735.

Ekstaza. A. CHOLONIEWSKI. *Dzień. Pol.* 1898 nr 327. — W. BUKOWIŃSKI. *Gaz. Pol.* 1899 nr 150. — A. DROGOSZEWSKI. *Bibl. Warsz.* 1899 t. 4 s. 167-170. — W. F. [W. FELDMAN]. *Prawda* 1899 nr 20. — W. JABLONOWSKI. *Głos* 1899 nr 51. — J. WOŁOWSKI. *Tyg. Pol.* 1899 nr 39. — *Przegl. Tyg.* 1899 nr 3. — P. CHMIEŁOWSKI. *Kur. Codz.* 1901 nr 50. Noce bezsenne. *Krytyka* 1900 t. 1 s. 47-48. — A. DROGOSZEWSKI. *Prawda* 1900 nr 12. — W. F. [W. FELDMAN]. *Kraj* 1900 nr 23. — W. WOLSKI. *Przegl. Tyg.* 1900 nr 30. — P. CHMIEŁOWSKI. *Pogląd na Świat* 1901 nr 2.

Święto kwiatów. B. B. *Prawda* 1904 s. 490. — W. JABLONOWSKI. *Gaz. Pol.* 1904 nr 258. — Kl. *Wędrowiec* 1904 t. 2 s. 492. — I. PILECKA. *Goniec Por. i Wiecz.* 1904 nr 334. — Z. RÓŻYCKI. *Nasze Kłosy* 1904 s. 328. — M. B. *Przegl. Podusz.* 1906 t. 88 s. 131-132. — Z. RÓŻYCKI. *Świat* 1906 nr 39 s. 16.

Kiedy ranne wstają zorze. W. G. [W. GOMULICKI]. *Kraj* 1907 nr 9. — W. GOSTOMSKI. *Książka* 1907 s. 478. — K. K. [K. KRÓLIŃSKI]. *Nasz Kraj* 1907 s. 516. — SAVITRI [H. ELSBERG-ZAHORSKA]. *Prawda* 1907 nr 34. — *Czas* 1907 nr 223. — Z. RÓŻYCKI. *Bluszcz* 1908 nr 42 s. 474.

Ojczyzna. A. W. *Gaz. Lw.* 1907 nr 68. — *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1907 nr 91.

Oglądam się za siebie. H. GAL-LE. *Bibl. Warsz.* 1912 t. 4 s. 557-559. —

- W. GOSTOMSKI. *Książka* 1912 nr 9. — OTTO. *Prawda* 1912 nr 26. — T. SZANTROCH. *Rydwon* 1912 nr 1. — T. KOŃCZYC [A. GROT-BĘCZKOWSKI]. *Bluszcz* 1913 nr 34. — B. LEŚMIAN. *Lit. i Sztuka* 1913 nr 10 dod. *Nowej Gaz.* nr 170; przedr. w książce: *Szkice literackie*. W-wa 1959 s. 355-359.
- Wybór poezji. OTTO. *Prawda* 1912 nr 26. — W. GOSTOMSKI. *Książka* 1913 s. 648-650. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI. *Czas* 1913 nr 157. — J. LORENTOWICZ. *Tyg. Ilustr.* 1913 nr 46. — H. GALLE. *Bibl. Warsz.* 1914 nr 46.
- Ta, co nie zginęła. E. CZEKALSKI. *Kur. Warsz.* 1915 nr 203 s. 2-3. — *Biesiada Lit.* 1915 nr 28 s. 32.
- Książka i człowiek. J. LORENTOWICZ. *Nowa Gaz.* 1917 nr 1, 10. — W. ROGOWICZ. *Bluszcz* 1917 nr 16 s. 115-116. — S. WIERCZYŃSKI. *Pam. Lit.* R. 15 (1917) s. 123.
- Kraj lat dziecinnych. b. c. *Świat* 1919 nr 6. — A. LANGE. *Gaz. Pol.* 1919 nr 261. — K. LEIWA [K. OLCHOWICZ]. *Kur. Warsz.* 1919 nr 33. — Z. WASILEWSKI. *Gaz. Warsz.* 1922 nr 255.
- Kryzys inteligencji polskiej. E. CZEKALSKI. *Świat* 1918 nr 50 s. 1. — F. *Kur. Pol.* 1918 nr 309 s. 5. — K. J. [K. JAWORSKI]. *Kur. Lw.* 1919 nr 98. — E. ŚWIERCZEWSKI. *Nasz Kraj* 1919 nr 74. — A. W. [A. WOJTKOWSKI]. *Przegl. Oświatowy* 1919 s. 68-73. — H. WERYŃSKI. *Gaz. Kościelna* 1919 nr 11.
- Książeczka żołnierza polskiego. I. GRABOWSKI. *Kur. Warsz.* 1919 nr 116. — *Tyg. Ilustr.* 1919 nr 15 s. 227-228.
- Pisarze polscy. *Przegl. Powsz.* 1919 t. 143/144 s. 424-425. — *Tyg. Ilustr.* 1919 nr 37. — b. a. *Świat* 1920 nr 10. — *Tyg. Ilustr.* 1920 nr 36 s. 705.
- Za Atlantyką. b-i. *Nowości Ilustr.* 1922 nr 9. — wp [W. PROKESCH]. *Nowa Reforma* 1922 nr 188.
- Podstawy kultury narodowej. E. CZEKALSKI. *Świat* 1922 nr 38 s. 1. — F. HOESICK. *Kur. Warsz.* 1922 nr 262. — A. SZYMANIEWICZ. *Rzeczpospolita* 1922 nr 293 wyd. por., 296 wyd. wiecz. — E. de ANDREIS. *L'Europa Orientale* (Rzym) 1926.
- Narodziny ideału. A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI. *Rzeczpospolita* 1923 nr 295. — F. HOESICK. *Kur. Warsz.* 1923 nr 285.
- Poezje. 1898-1923. F. HOESICK. *Kur. Warsz.* 1924 nr 27. — S. PODHORSKA-OKOŁÓW. *Bluszcz* 1924 nr 17. — K. W. Z. [K. W. ZAWODZIŃSKI]. *Przegl. Warsz.* 1924 nr 34/35 s. 198-201.
- Władysław St. Reymont. (jp). *Gaz. Por.* 1925 nr 7297. — J. ZAHRADNIK: Odczyt o Reymontcie. *Słowo Pol.* 1925 nr 10.
- Kasprowicz. Poeta-bibliofil. K. CZACHOWSKI. *Ruch Lit.* 1927 s. 155-156.
- Z północy i południa. Ks. J. U. *Przegl. Powsz.* 1927 t. 173 nr 518.
- Rozmowy o literaturze. phl [P. HULKA-LASKOWSKI]. *Pologne Littéraire* (W-wa) 1927 nr 15. — V. KREDBA. *Slovanský přehled* (Praga) 1928 s. 215-217. — *Zródla Mocy* 1928 z. 3 s. 62.
- Portrety. E. CZEKALSKI. *Świat* 1927 nr 22 s. 8. — E. HENNER. *Gaz. Lit.* 1927 nr 15. — Z. WASILEWSKI. *Kur. Poz.* 1928 nr 575. — B. GUBRYNOWICZ. *Ruch Lit.* 1929 nr 2 s. 49. — V. KREDBA. *Slovanský přehled* 1929 s. 141-142.
- Belgia i Polska. phl [P. HULKA-LASKOWSKI]. *Pologne Littéraire* (W-wa) 1928 nr 27.
- Grzechy młodości. E. CZEKALSKI. *Dzien. Pol.* 1930 nr 12. — W. JABLONOWSKI. *Mysł Nar.* 1930 nr 6. — C. JELENTA. *Gaz. Lw.* 1930 nr 115. — P. HULKA-LASKOWSKI. *Wiad. Lit.* 1930 nr 38. — S. KOZICKI. *Gaz. Warsz.* 1930 nr 4. — J. PODOSKI. *Przegl. Lit.* 1930 nr 1. — M. RULIKOWSKI. *Kur. Warsz.* 1920 nr 13. Zob. też rec. pozycji *Iskry w popiołach*.
- Sam na sam. E. CZEKALSKI. *Przegl. Lit.* 1930 nr 11/12. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Dr Pelka i jego pamiętnik. *Kur. Warsz.* 1930 nr 318. — L. PIWIŃSKI. *Pam. Warsz.* 1931 z. 4. — *Echo Tyg.* 1931 nr 3. — W. J. ROSE. *Baltic and Scandinavian Countries* (Gdynia) 1937 t. 3 s. 143-145.
- T. Rittner: Dzieła [edyt.] W. H. [W. HORZYCA]. *Droga* 1930 s. 901.
- Iskry w popiołach. J. DROBNIK. *Tęcza* 1931 z. 19. — W. JABLONOWSKI. *Mysł Nar.* 1931 nr 24. — Wo [J. WOLERT]. *Przegl. Lit.* 1931 nr 6-8. — Z. WASILEWSKI. *Kur. Poz.* 1931 nr 197.

DŁUGOSZ STANISŁAW (1891—1915)

Pseud. i krypt.: JERZY TETERA; STANISŁAW D.; STANISŁAW ŁĘGOWIECKI; W.; WIESŁAW ZORZAŃSKI.

P o e t a.

Ur. 22 marca 1891 w Częstochowie, syn Feliksa, urzędnika kolejowego, i Pauliny z Maszkich. Gimnazjum im. Chrzanowskiego ukończył w Warszawie. W szkole prowadził ożywioną działalność niepodległościową. W 1908 odbył wycieczkę na Węgry. W 1909 objął kierownictwo ruchu tzw. Młodych Zetowców, którzy skupili się wokół założonego przez nich czasopisma *Zarzewie*. Był członkiem Polskiego Związku Wojskowego oraz Narodowego Związku Robotniczego. W 1910 został aresztowany na zjeździe w Warszawie, po zwolnieniu z więzienia złożył maturę, następnie zapisał się na wydział prawny, a później historyczny Uniwersytetu Jagiellońskiego. W Krakowie kontynuował swą pracę narodowo-niepodległościową. Należał do organizatorów stowarzyszenia akademickiego „Znicz”. Był współredaktorem młodzieżowego czasopisma artystyczno-literackiego *Fala*. Brał czynny udział w organizowaniu Polskich Drużyn Strzeleckich, współpracował z komórkami oświatowymi Towarzystwa Szkoły Ludowej, rozwijał ożywioną działalność w ruchu skautowym. Wstąpił do Legionów i walczył w ich szeregach. Zginął 6 sierpnia 1915 jako dowódca plutonu pod wsią Samokłeski koło Lubartowa, gdzie brał czynny udział w walkach I Brygady. Po śmierci odznaczony krzyżem *Virtuti Militari*, pochowany został na Powązkach.

TWÓRCZOŚĆ

1. Płk Dionizy Czachowski. Poz. 1914 *Boje Polskie* t. 4. Wyd. 2 Poz. 1924. Monografia.

2. Przed złotym czasem. Z przedmową A. Struga. Kr. 1917.

Poezje wyd. pośmiertnie nakładem rodziny. Z a w a r t o ś ć: Wiersze; Urywki z pamiętnika oraz fragment utworu pt. Mochnacki.

Utwory i artykuły zamieszczał w czasopismach: *Fala* (tu: O idei wyzwolenia w „Kordianie”), *Jutrzenka, Którzy idziemy...* (1913; tu: Z dziejów partyzantki 1863 r. Nr 1), *Ruń* (1913), *Sprawa Pol.* (1915), *Wici, Wieczory Rodz.* (1914; tu: Tatarska strzała. Utwór nagrodzony na konkursie *Wieczorów Rodz.*), *Zaranie* (1909 nr 23; tu cykl wierszy pt. Puszcza), *Zarzewie* (1909, 1911, 1913) oraz w książce zbior. *Pieśń o Józefie Piłsudskim*. Wil. 1916 (tu ogł. pośmiertnie wiersz pt. Zachód słońca).

Przekłady

Przekłady z literatury rosyjskiej, m. in. M. Lermontowa.

Listy i materiały

1. Materiały biograficzne znajdowały się w archiwum Kapituły *Virtuti Militari* i Komitetu Krzyża Niepodległości, ponadto w Archiwum Wojskowym i w zbiorach stowarzyszenia „Zarzewie”.

2. Dwa listy podpor. Tetery-Długosza poległego pod Samokłeskami 6 sierpnia 1915 z dn. 11 maja i 9 czerwca 1915. Ogł. *Ziemia Kielecka* 1915 nr 3.

OPRACOWANIA

(Nekrologi): Br. H.: S. Długosz, podporucznik I Brygady. Poeta. *Ilustr. Tyg. Pol.* 1915 nr 6; *Do Broni!* 1915 nr 2; *Wiad. Pol.* (Piotrków) 1915 nr 43; Pogrzeb S. Długosza. *Nova Gaz.* 1916 nr 448a; [Wspomnienie pośmiertne]. *Świat* 1916 nr 42 s. 8.

A. KRUPIŃSKI: Romanowski dni naszych. *Maski* 1919 nr 13/14, 15, 17. — *Głos Lubel.* 1919 nr 254. — [K. FIRLEJ-BIELAŃSKA]: S. Długosz (Jerzy Tetera) 1892-1915. *Żołnierz Pol.* 1922 nr 32/33. — 7. ZAWISZANKA: Śp. S. Długosz-Tetera. Wspomnienie osobiste. *Panteon Pol.* 1924 nr 4, 1925 nr 1. — I. PŁAŻEWSKI: 25 lat „Zarzewia”. W-wa 1926 [o działalności politycznej]. — W. PELCZYŃSKA: O S. Długoszu wspomnienie. *Gaz. Pol.* 1930 nr 324. — M. R.: Droga poety. *Legion* 1932 nr 11-12. — H. BĄGIŃSKI: U podstaw organizacji Wojska Polskiego 1908-1914. W-wa 1935 [o działalności politycznej]. — K. KOZIŃSKI: Poezja legionowa. W-wa 1936. — K. KOSIŃSKI: S. Długosz. Charakterystyka twórczości poetyckiej. W-wa 1937. — K. KOSIŃSKI: Długosz w „Narodzie i Państwie”. W-wa 1937. — S. POMARAŃSKI: Pieśni o wojnie i na wojnie pisane. Cz. 2 z. 1. W-wa 1937. —

S. POMARAŃSKI. *Pol słownik biogr.* T. 5 (1939-1946).

Przed złotym czasem. H. d'ABANCOURT. *Na Posterunku* 1917 nr 24. — A. DOBRODZICKI. *Widnokrąg* 1917 nr 16/17 s. 12. — H. E. [H. ELZEN-

BERG]. *Kultura Polski* 1917 nr 6. — Z. ZAWISZA - GĄSIOROWSKA: Żołnierz-poeta. *Kultura Polski* 1917 nr 2, 6. — A. STRUG: Wstęp do: S. Długosz: Przed złotym czasem. Kr. 1917. — A. CICHOWICZ: Wybór pism historyczno-wojskowych. W-wa 1923.

DMOCHOWSKA EMMA Z JELEŃSKICH (1864—1919)

Pseud.: ELIAN; ELJAN.

Powieścio- i dramatopisarka.

Ur. 29 lutego 1864 na Polesiu we wsi Komarowicze. Była córką Zygmunta i Amelii z Oskierków. Dzieciństwo i młodość spędziła w Gliniszczach pod Wilnem i na Polesiu. Kształciła się pod kierunkiem matki i nauczycielek domowych. Twórczość literacką rozpoczęła bardzo wcześnie, lecz rozgłos przyniosła jej dopiero powieść „Panienska”. W 1890 poślubiła Kazimierza Dmochowskiego i zamieszkała w Wilnie. Przez pewien czas interesowała się ludoznawstwem. Odbiła podróż do Włoch. Już poprzednio na Polesiu, a potem w Wilnie wraz z mężem i jego siostrą Justyną Dmochowską prowadziła ożywioną działalność na polu tajnej oświaty polskiej. Przez dwadzieścia osiem lat zajmowała się kształceniem nauczycielek ludowych. Od 1908 redagowała w Wilnie pismo ludowe *Zorza Wileńska*, a po jego zamknięciu (1909) czasopismo *Jutrzenka*. Na skutek konfliktu z cenzurą, po przewlekłym procesie politycznym, przebywała w więzieniu na Łukiszczach. W czasie okupacji niemieckiej podczas pierwszej wojny światowej prowadziła w Wilnie pracę oświatową działając w porozumieniu z tzw. Komitetem Edukacyjnym. Wydawała nielegalne pismo *Unia*. Była założycielką i prezeską Związku Patriotycznego Polek. Zmarła 24 stycznia 1919 w Wilnie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Żółte róże. Nie druk. Powieść.
2. Wieś Komarowicze w powiecie mozyrskim. *Wisła* t. 5 (1891) i odb. W-wa 1892. Studium ludoznawcze.
3. Panienska. Powieść. *Kur. Codz.* 1898 nr 3-165 z przerwami. Wyd. osob. T. 1-2. W-wa 1899 [1898]. Wyd. 2 ze wstępem L. Życkiej. Poz. 1929. Uzyskała pierwszą nagrodę na konkursie *Kur. Codz.* w 1897.
4. Dwór w Haliniszczach. Powieść współczesna. *Kur. Codz.* 1901 nr 172-361, 1902 nr 1-56, *Nowa Reforma* 1902 nr 2-176. Wyd. osob. T. 1-2. W-wa 1903. Wyd. nast. W-wa 1929 [1928].
5. Kalwaria pod Wilnem. Studium etnograficzne. *Tyg. Ilustr.* 1901 nr 9-14. Wyd. osob. Wil. 1903.
6. Z miłości. Powieść. *Nasze Kłosy* dod. *Dobrej Gospodyni* 1902 nr 1-34, *Tydzien* dod. *Kur. Lw.* 1902 nr 29-52. Wyd. osob. W-wa 1903.

7. Syn. Dramat w 3 aktach. Wyst. Łódź 1904. Nie druk.

Odnaczony na konkursie dramatycznym im. H. Sienkiewicza w 1903.

8. Obrączka. Powieść. W-wa 1907.

9. Bociany. W-wa 1908 [1907].

Zawartość: Bociany. (*Słowo* 1903 nr 285-294); Pantofelki; Modlitwa Jadwigi; Bajka; Triumfator; Przy lampie. (W: *Znad Wilii i Niemna*. Wil. 1906 s. 124-127); Znak zapytania. (*Tyg. Ilustr.* 1906 nr 6-9); Przed świtem. (*Tyg. Ilustr.* 1907 nr 4); W dzień patrona. (*Czas* 1902 nr 265, *Dzien. Chicagoski* 1902 nr 290).

Przekłady:

Przed świtem: czes.: V. Kredba. *Hlas národa* 1907 nr 290.

10. Kobieto, puchu marny... *Kur. Litewski* 1908 nr 71-209 z przerwami. Wyd. osob. W-wa 1909.

Powieść.

11. Jubileusz i inne nowele. W-wa 1911.

Zawartość: Jubileusz. (*Bluszcz* 1908 nr 35-41, 43-46); Lamma Sabatchami: cz. 1. Na puszczy. (*Kur. Warsz.* 1909 nr 168); cz. 2. Na Górze Oliwnej. (*Kur. Warsz.* 1910 nr 85); W noc zimowa. (*Kur. Warsz.* 1909 nr 73); Zwycięzcy — śmierć. (*Kur. Warsz.* 1910 nr 300-302); Róża

i Mucha. (*Bluszcz* 1910 nr 47, 48, 51); *Rocznica*; A słowki śpiewały. (*Kur. Warsz.* 1910 nr 209); Piechota przez Alpy.

Przekłady

Na Górze Oliwnej: ros.: *Pietierburgskije wiadomości* 1913 nr 82.

Zwycięzcy — śmierć: niem.: *Die Katholische Welt* 1913 z. 2 s. 90.

Róża i Mucha: ros.: L. Simson. *Wiestnik inostrannoj literatury* 1914 nr 12 s. 209-229.

12. Jak odłamana gałąź. Powieść. *Sfinks* 1911 t. 3-4, 1912 t. 1-2. Wyd. osob. W-wa 1914.

13. Krzywda. Sztuka w 3 aktach. Wyst. W-wa 1912. Nie druk.

14. Trzy pokolenia. Powieść. Kr. 1913.

15. Matka. Powieść. *Nasz Dom (Tyg. Mód i Powieści)* 1914 nr 1-31, 39-42, 44, 48-52. Wyd. osob. W-wa 1922.

16. Chwila. Sztuka w 1 akcie. Nie druk.

Utwory i artykuły zamieszczała w czasopismach: *Biesiada Lit.* (1886; tu m. in.: *Promyk słońca*. Obrazek dramatyczny w 1 odsłonięciu. Nr 2-4), *Bluszcz* (1908, 1910), *Czas* (1902), *Dobra Gospodyni* (1902), *Dzien Chicagoski* (1902, 1910), *Dzien Kijowski* (1910), *Dzien Wil.* (1907; tu: *Bajka*. Nr 96), *Echo Mus., Teatr. i Artyst.* (1884; tu: *Wieszczba róży*. Dialog w 1 odsłonięciu. Nr 40), *Goniec Codz.* (1910), *Israelita* (1906; tu: *Triumfator*. Nr 8-11), *Jutrzenka* (1909), *Kur. Codz.* (1901-1902), *Kur. Litewski* (1909, 1914), *Kur. Lw.* (1902), *Kur. Warsz.* (1909-1910, 1915), *Kur. Wil.* (1911), *Nowa Reforma* (1902), *Nasz Dom (Tyg. Mód i Powieści)* (1914), *Nasze Kłasy* (1902), *Obrona Ludu* (1902), *Sfinks* (1911-1912), *Słowo* (1903), *Ster* (1911), *Tyg. Ilustr.* (1901-1903, 1906-1907, 1909; tu m. in. art. *Grób Julii*. Tło dramatu Szekspira w Weronie. 1909 nr 40), *Tyg. Słowa Pol.* (1902; tu opowiadanie: *Wiciuk*. Nr 24), *Wędrowiec* (1902, 1906), *Wielkopolanin* (1889; tu opowiadanie: *Z Litwy*), *Wisła* (1892, 1894; tu art. *ludoznawcze*), *Zgoda* (Chicago 1912), *Zorza Wil.* (1908-1909).

Ponadto w książkach zbiorowych: *Dla bezdomnych dzieci*. Lw. 1902, *Księga pamiątk. na uczczenie 100 rocznicy urodzin A. Mickiewicza*. T. 2. W-wa 1899, *Znad Wilii i Niemna*. Wil. 1906.

Listy i materiały

1. Do M. Wysłouchowej 2 listy z 1902 i b. d. Rkps Ossol. sygn. 7187/II.

2. Do W. Szukiewicza 10 listów z 1916 i b. d. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2941.

3. Do Z. Wolskiego 4 listy z 1891 i 1892. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 431.

4. Materiały rękopiśmienne zawierała Teka E. Dmochowskiej-Jeleńskiej, która do 1939 znajdowała się w zbiorach Tow. Przyj. Nauk w Wilnie.

OPRACOWANIA

B. HERTZ: Odpowiedź na zarzuty p. Jeleńskiej-Dmochowskiej. *Goniec Codz.* 1910 nr 185 (zob. art.: W kwestii projektu B. Hertz. *Goniec Codz.* 1910 nr 183 oraz: W odpowiedzi. *Goniec Codz.* 1910 nr 185). — Proces powieściopisarki. *Słowo Pol.* 1910 nr 424 s. 3-4 [jako redaktorki *Zorzy Wil.*]. — „Zorza Wileńska” przed sądem. Sprawozdanie p. Jeleńskiej-Dmochowskiej. *Dzien Kijowski* 1910 nr 228. (Nekrologi.) J. H. [J. HŁASKO]. *Gaz. Por.* 1919 nr 35; H. ROMER: Dwie śmierci. *Tyg. Ilustr.* 1919 nr 8; *Bulletin Polonais* (Paryż) 1919 nr 373; Zgon polskiej literatki w Wilnie. *Ilustr. Kur. Codz.* 1919 nr 35; *Przełom* 1919 nr 17.

A. MAKOWSKA. *Dzien Wil.* 1920 nr 24. — M. REUTTÓWNA. *Słowo* 1923 nr 20. — L. ŻYCKA. *Dziś i Jutro* 1925 nr 10. — *Dzien Wil.* 1925 nr 70. — C. JAN-KOWSKI: In memoriam E. z Jeleńskich Dmochowskiej. *Słowo* 1929 nr 20. — M. REUTT. *Głos Wil.* 1929 nr 4. — H. ROMER-OCHENKOWSKA. *Kur. Wil.* 1929 nr 20. — L. ŻYCKA. *Dzien Wil.* 1929 nr 20. — L. ŻYCKA: Wstęp do: E. Dmochowska: *Panienska*. Wyd. 2 Poz. 1929. — *Express Wil.* 1929 nr z 24 stycznia. — mre [M. ROLLE]. *Gaz. Lw.* 1929 nr 32. — L. ŻYCKA, W. NIEDZIAŁKOWSKA-DOBACZEWSKA: E. Jeleńska-Dmochowska, strażniczka kresowa. Kr. 1932. [Rec.: *Kur. Lit.-Nauk*. 1932 nr 24 dod. *Ilustr. Kur. Codz.*]. — E. K. [E. KARSKA]: Sylwetki zapomniane. *Praktyczna Pani, Dobra Obywatelka* 1936 nr 7-8. — T. Hiż: Początki kariery literackiej. *Gaz. Pol.* 1939 nr 222. — S. KOŚCIAŁKOWSKI. *Pol. słownik biogr.* T. 5 (1939-1946). — L. KRZYWICKI: Wspomnienia. T. 2. W-wa 1958 s. 126-128.

Panienska. *Tyg. Mód. i Powieści* 1897 nr 46 [not. o nagrodzie]. — Ch. [I. CHRZANOWSKI]. *Słowo* 1898 nr 294. — *Kur. Codz.* 1898 nr 3. — *Nowa Reforma* 1898 nr 20. — W. BUKOWIŃSKI. *Gaz. Pol.* 1899 nr 28. — W. BUKOWIŃSKI. *Prawda* 1899 nr 3. — W. JABLONOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1899 nr 16. — A. M. KURPIEL. *Czas* 1899 nr 61. — J. NITOWSKI. *Bluszcz* 1899 nr 21. — J. NOWIŃSKI. *Wiek* 1899 nr 10. — M. RAWICZ. *Przegl. Pol.* 1899

- t. 132 s. 348-352. — M. RAWICZ. *Ruch Katol.* 1899 nr 19-20. — (Mre) [M. ROLLE]. *Gaz. Lw.* 1899 nr 37. — HODI [J. TOKARZEWICZ]. *Ateneum* 1900 t. 1 s. 451-456. — Z. RABSKA. *Radio* 1929 nr 12. — M. REUTT: Kilka słów z powodu nowego wydania „Panienki”. *Dzien. Wil.* 1929 nr 38. — *Dzien. Poz.* 1929 nr 35.
- Dwór w Haliniszkach. F. BRODOWSKI. *Prawda* 1903 nr 177 (15). — H. C. [H. CEYSINGER]. *Tyg. Mód i Powieści* 1903 nr 2 s. 17. — A. DROGOSZEWSKI *Ogniu* 1903 nr 20. — F. *Ilustracja Pol.* 1903 nr 2. — J. FLACH. *Przegl. Pol.* 1903 t. 147 s. 559-561. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Kur. Warsz.* 1903 nr 117. — Cz. J. [C. JANKOWSKI]. *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 10 s. 200. — K. *Ziarno* 1903 nr 10. — T. KOŃCZYC [A. GROT-BĘCZKOWSKI]. *Bluszcz* 1903 nr 16 s. 190. — (Mre) [M. ROLLE]. *Gaz. Lw.* 1903 nr 171. — *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1903 nr 33. — H. GALLE. *Książka* 1904 s. 57. — Z. RABSKA. *Kur. Warsz.* 1929 nr 53. — Z. RABSKA. *Radio* 1929 nr 12.
- Kalwaria pod Wilnem. MAREK GOZDAWA [J. M. GIŻYCKI]. *Gaz. Warsz.* 1903 nr 130.
- Z miłości. T. JESKE-CHOIŃSKI: Najmłodsze autorki. *Gaz. Lw.* 1903 nr 288-290. — g. *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 22. — H. GALLE. *Książka* 1903 s. 247. — W. GOMULICKI. *Kraj* 1903 nr 24. — K. *Ziarno* 1903 nr 29. — (Mre) [M. ROLLE]. *Gaz. Lw.* 1903 nr 171. — A. ŚLIWIŃSKI. *Prawda* 1903 nr 32 s. 381. — W. G. *Gaz. Świąteczna* 1903 nr 28. — Z. G. *Echa Płockie i Łomżyńskie* 1903 nr 32. — zw. *Wędrowiec* 1903 nr 26. — *Wiek* 1903 nr 149 dod. niedzielny. — *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1903 nr 141. — J. LEMAŃSKI. *Chimera* 1904 t. 7 z. 20/21 s. 441. — W. WIECKI. *Przegl. Powsz.* 1904 t. 81 s. 104-105.
- Syn. W. BOGUSŁAWSKI: Dramat i opera. *Bibl. Warsz.* 1903 t. 2 s. 131-132. — *Ziarno* 1903 nr 8. — S. ŁAPIŃSKI. *Rozwój* 1904 nr 120. — W. BARANOWSKI. *Kur. Litewski* 1907 nr 36. — *Tyg. Ilustr.* 1907 nr 10.
- Obrączka. H. K. *Świat Kobiety* 1906 s. 463. — Z. S. [Z. SARNECKI]. *Głos Narodu* 1906 nr 460 [mylnie wydruk. 459]. — al. św. [A. ŚWIDERSKA]. *Słowo Pol.* 1906 nr 498. — W. WIECKI. *Przegl. Powsz.* 1906 t. 92 s. 406. — (zi) [H. ZBIERZCHOWSKI]. *Nasz Kraj* 1906 t. 2 nr 22. — *Dzien. Poz.* 1906 nr 280. — *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1906 nr 236-239. — aeub. [A. E. BALICKI]. *Czas* 1907 nr 4. —
- A. E. BALICKI. *Przegl. Pol.* 1907 t. 163. — H. GALLE. *Książka* 1907 s. 145. — A. STRZELECKI. *Słowo* 1907 nr 206. — Z. BIELICKA: Twórczość kobieca a małżeństwo. *Bluszcz* 1908 nr 45. — A. MAZANOWSKI. *Przegl. Powsz.* 1916 t. 131 s. 72.
- Bociany. W. G. [W. GOMULICKI]. *Przegl. Lit. dod. Kraju* 1907 nr 37. — *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1907 nr 244. — A. E. BALICKI. *Przegl. Pol.* 1908 t. 169 s. 563. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Bluszcz* 1908 nr 12 s. 132. — w. k. m. *Dwutyg. Katechetyczny i Duszpasterski* 1908 t. 12 s. 156-157. — W. WIECKI. *Przegl. Powsz.* 1908 t. 97 s. 263-264.
- Bajka. (Ogł. w *Dzien. Wil.* 1907). F. JARNIŃSKI: Niewłaściwa bajka. *Przegl. Katol.* 1907 nr 4.
- Kobietu, puchu marny... H. GALLE. *Tyg. Ilustr.* 1909 nr 21 s. 425. — H. GALLE: Dusze kobiece. *Kur. Warsz.* 1909 nr 210. — H. T-wa P. *Słowo* 1909 nr 181. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Pióra kobiece. *Ateneum Kapłańskie* 1909 t. 2 s. 181-182. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Gaz. Lw.* 1909 nr 139. — J. P. *Bluszcz* 1909 nr 21 s. 231. — S. KIEDRZYŃSKI. *Prawda* 1909 nr 23. — S. KIEDRZYŃSKI. *Społeczeństwo* 1909 nr 29. — S. STRZELECKI. *Sfinks* 1909 t. 3 s. 199-200. — W. WIECKI. *Przegl. Powsz.* 1909 t. 103 s. 282. — *Dwutyg. Katechetyczny i Duszpasterski* 1909 t. 14 s. 646. — *Nasz Kraj* 1909 nr 57 s. 11. — *Przegl.* 1909 t. 2 nr 254. — H. GALLE. *Książka* 1910 s. 247.
- Jubileusz i inne nowele. al. św. [A. ŚWIDERSKA]: Spod pióra kobiecego. *Słowo Pol.* 1911 nr 545. — S. SZADURSKA. *Kur. Wil.* 1911 nr 292. — *Głos Płocki* 1911 nr 90. — *Tyg. Ilustr.* 1911 nr 40. — QUIS [A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI]. *Museion* 1912 nr 1 s. 117.
- Jak odłamana gałąź. S. Z. *Prawo Ludu* 1918 nr 2.
- Krzywdą. A. D. [A. DOBROWOLSKI]: Teatr Mały. *Kur. Warsz.* 1912 nr 355. — W. G. [W. GRUBIŃSKI]. *Kur. Por.* 1912 nr 355. — M. Poz. [M. POZNAŃSKI]. *Nova Gaz.* 1912 nr 592. — ZET: Z teatru. *Gaz. Por.* 1912 nr 92. — ALFA: Teatr Mały. *Złoty Róg* 1913 nr 1. — St. L. K. *Nurt* 1913 nr 1. — M. WIERZBIŃSKI: Z teatru. *Bluszcz* 1913 nr 1.
- Trzy pokolenia. A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI. *Czas* 1913 nr 270. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Za panią matką powieść. *Słowo* 1913 nr 165-166. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI. *Tyg. Ilustr.* 1913 nr 31.

Matka. w. h. [W. HAHN]. *Słowo Pol.* 1922 nr 154. — L. PIWIŃSKI. *Przegl. Warsz.* 1922 t. 3 s. 421. — A. O. [T. SINKO]. *Czas* 1922 nr 200. — *Ilustr. Kur. Codz.* 1922 nr 169. — *Słowo Pomorskie* 1922 nr 147.

DOBRZAŃSKI MIROSLAW (1848–1914)

Krypt.: M. D.

Poeta, dziennikarz.

Ur. 26 lutego 1848 we Włostowicach (Nowa Aleksandria) koło Puław; syn Aleksandra i Józefy z Marchwińskich. Pochodził z rodziny ziemiańskiej. Uczył się do gimnazjum filologicznego w Piotrkowie Trybunalskim, które ukończył w 1867. Studiował na wydziale prawa i administracji w Szkole Głównej w 1867–1869, a później na wydziale prawnym Uniwersytetu Warszawskiego. W 1870 przeniósł się na wieś, gdzie pracował około sześciu lat, początkowo w majątku ojca, później jako samodzielny dzierżawca. Od 1878 na stałe zamieszkał w Piotrkowie. Był aplikantem w piotrkowskim sądzie okręgowym. W 1878–1906 był właścicielem wydawanego w Piotrkowie czasopisma *Tydzień*. Tam też zorganizował dla swego czasopisma drukarnię. Jednocześnie pracował w dyrekcji piotrkowskiego Towarzystwa Kredytowego Ziemińskiego i należał do zarządu Towarzystwa Dobroczynności. W 1905 pojechał do Petersburga jako przedstawiciel ziemi piotrkowskiej w delegacji z memoriałem Tyszkiewicza dotyczącym spolszczenia szkolnictwa w zaborze rosyjskim. W działalności redakcyjnej i społecznej pomagała mu żona Emilia z Karczewskich, nauczycielka i tłumaczka. Zmarł 3 grudnia 1914 w Piotrkowie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Wstępne akordy. W-wa 1871.

Poezje.

2. Poezje. Kr. 1879.

Zawartość: tu m. in. przekład: A. Puszkina: *Cyganie*. Poemat.

3. Pusta noc. W-wa 1909.

Zawartość: tu cykl: *Pusta noc*, *Z minionych lat*, *Karta albumowa*; oraz przekład: A. Puszkina: *Cyganie*. Poemat. [Wersja poprawiona].

Artykuły i wiersze zamieszczał w czasopiśmie: *Biesiada Lit.* (1902, 1911), *Dawny Sztandar* (1909), *Dzien. Chica-goski* (1902), *Echo Muz.*, *Teatr. i Artyst.* (1888), *Gaz. Pol.* (1911), *Kłosy* (1868–1871, 1874), *Kur. Codz.* (1903), *Niwa* (1872–1873), *Opiekun Domowy* (1874–1875), *Przew. Katol.* (1898), *Tydzień* (Piotrków 1878–1906), *Tyg. Powsz.* (1877), *Życie* (W-wa 1887).

Ponadto wiersze zamieszczał w wydawnictwach zbiorowych: *Upominek. Książka zbior. na cześć E. Orzeszkowej*. Kr. 1893, *Sami sobie*. W-wa 1900.

Przekłady

A. Puszkina: *Cyganie*. Poemat. *Tydzień* (Piotrków) 1878 nr 4b–10b. Przedr. zob. *Twórczość* poz. 2, 3.

Ponadto przekładał drobne wiersze N. A. Niekrasowa. Zob. *Poezje*. Kr. 1879.

Listy

1. Do J. I. Kraszewskiego 3 listy z 1879–1881. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6497 IV.

2. Do W. Przyborowskiego 4 listy z 1880. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 87/58.

3. Do A. Asnyka z 1883. Ogl. A. J. Mikulski. *Pam. Lit.* R. 33 (1936) z. 4 s. 966–967.

4. Do T. T. Jeża z 1910. Rkps znajdował się w zbiorach Bibl. Raperswil. sygn. 2040.

OPRACOWANIA

A. MIESZKOWSKI. *Prasa prowincjonalna. Tyg. Ilustr.* 1889 nr 353. — O. [J. OSTRO-ROG?]. *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 13. — [W. BUKOWIŃSKI]. Jubileusz redaktora. *Pravda* 1903 nr 2. — *Rocznik naukowo-literacko-artystyczny* na r. 1905. Pod red. W. Okręta. W-wa 1905.

(Nekrologi): *Echo Lit.-Artyst.* 1914 z. 23/24; *Gaz. Wiecz.* 1914 nr 157; *Książka* 1914 nr 8/12 s. 254; *Tyg. Ilustr.* 1914 nr 50; *Biesiada Lit.* 1915 nr 3; *Czas* 1915 nr 272; *Życie* 1915 nr 5.

W. KARWASIŃSKI. *Pol. słownik biogr.* T. 5 (1939–1946).

Wstępne akordy. A. TYSZYŃSKI: *Z dziedziny poezji. Bibl. Warsz.* 1871 t. 4 s. 148; przedr.: *Pisma krytyczne*. T. 2. Kr. 1904. — *Dzien. Poz.* 1871 nr 192. — *Przeł. Tyg.* 1871 nr 23.

Poezje. [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]. *Nowiny* 1879 nr 296. — *Tyg. Ilustr.* 1889 t. 2 s. 212.

Pusta noc. *Dawny Sztandar* 1909 nr 24. — *Kur. Litewski* 1909 nr 110. — W. GOMULICKI. *Kraj* 1909 nr 6.

DOBRZAŃSKI STANISŁAW (1847–1880)

Pseud.: NOWACKI; STACH.

Komediopisarz.

Ur. 10 marca 1847 (1846? 1848?) we Lwowie; syn Jana, publicysty i dyrektora teatru, oraz Karoliny ze Smochowskich. Dzieciństwo spędził z rodzicami w twierdzach Koenigrätz i Josephstadt. Uczęszczał we Lwowie do Gimnazjum im. Franciszka Józefa, ale go nie ukończył. Jako chłopiec walczył w powstaniu styczniowym w oddziale Czarneckiego. Był słuchaczem nadzwyczajnym Uniwersytetu Lwowskiego. Od 1865 redagował czasopismo humorystyczne *Sowizdrzał*, a od 1867 należał do redakcji *Gazety Narodowej*. W 1866 zaangażował się pod nazwiskiem Nowackiego do prowincjonalnej trupy aktorskiej Miłosza Sztengla. W 1867-1868 był aktorem w Krakowie, a w 1869 występował we Lwowie. Od 1870 do 1871 był aktorem w zespole Lecha Nowakowskiego i Miłosza Sztengla w Poznaniu. W sezonie 1871-1872 był dyrektorem teatru poznańskiego. W 1872-1873 był we Lwowie reżyserem, a w 1873-1874 zastępcą dyrektora teatru. W 1874 ożenił się z aktorką Marią Kwiecińską i na pewien czas porzucił teatr. W 1875-1879 był dyrektorem teatru lwowskiego, po czym wyjechał na kurację do Włoch. Zmarł we Lwowie 16 (17?) listopada 1880.

TWÓRCZOŚĆ

1. Tajemnica. Fraszka sceniczna w 1 odsłonięciu. Wyst. Kr. 1869, Lw. 19 marca 1869. Wyd. [razem z poz. 2] Lw. 1869. Wyd. nast.: Lw. 1884 *Bibl. Teatrów Amatorskich* nr 30; Lw. 1894 *Bibl. Teatrów Amatorskich* nr 30; Lw. 1906. Zob. też Wyd. zbior.

Rkps Ossol.: sygn. 10466/I pt. Tajemnica, czyli dowiedzenie się prawdy; sygn. 10688/I.

2. Kajcio. Komedycja w 1 akcie. Wyst. Kr. 12 listopada 1869. Wyd. [razem z poz. 1] Lw. 1869. Wyd. nast.: Lw. 1884 *Bibl. Teatrów Amatorskich* nr 34. Wyd. nast. w serii *Bibl. Teatrów Amatorskich* nr 34; Lw. 1894, Lw. 1903, Lw. 1927, Kat. [1946]. Zob. też Wyd. zbior.

Rkps Ossol. sygn. 11086/I.

3. Podejrzana osoba. Komedya w 1 akcie. Wyst. Poz. 26 listopada 1870. Wyd. [razem z poz. 5] Lw. 1873 [1872]. Wyd. nast.: Lw. 1884 *Bibl. Teatrów Amatorskich* nr 31. Wyd. nast. w serii *Bibl. Teatrów Amatorskich* nr 31; Lw. 1894, Lw. 1914, Lw. [1930], Kat. [1945], Kat. [1946], Kat. [1947], Kat. [1948]. Zob. też Wyd. zbior.

Rkps Ossol. sygn. 11021/I.

4. Żaki. Operetka komiczna w 2 aktach. Pierwotny szkic S. Dobrzańskiego. Libretto W. L. Anczyca. Muzyka K. Hoffmana. Wyst. Kr. 1870. Nie druk.

Rkps Ossol. sygn. 12952/II.

5. Onufry. Komedya w 1 akcie. Wyst. Lw. 1 lipca 1872. Wyd. [razem z poz. 3] Lw. 1873 [1872]. Wyd. nast.: Lw. 1884 *Bibl. Teatrów Amatorskich* nr 33; Lw. 1927 *Bibl. Teatrów Amatorskich* nr 33. Zob. też Wyd. zbior.

Rkps Ossol. sygn. 10901/I.

6. Przysługa. Komedya. Wyst. W-wa 26 czerwca 1873. Nie druk.

7. Kilka słów o teatrze. Lw. 1874.

Art. dyskusyjny o scenie lwowskiej.

8. Żołnierz królowej Madagaskaru. Krotchwila w 3 aktach. Wyst. Lw. 31 października 1879. Wyd. Lw. 1886. Wyd. nast.: Lw. 1893 *Bibl. Teatrów Amatorskich* nr 65, [b. m.] 1921. Zob. też Wyd. zbior.

Adaptacja J. Tuwima pt. Żołnierz królowej Madagaskaru. Krotchwila muzyczna w 3 aktach wg komedii S. Dobrzańskiego. Wyst. W-wa 3 grudnia 1936. Wyst. nast. w wersji zmien. W-wa 1947, muzyka T. Sygietyńskiego.

Przekłady: czes.: J. J. Langner. Praga 1957 (muzyka T. Sycietyńskiego) — niem.: M. Janowski. Berlin 1958 (muzyka G. Natschinski) — słowacki: M. Choluj. Bratysława 1956 (muzyka T. Sycietyńskiego).

Realizacje filmowe — reż. J. Zarzycki: 1939, 1958.

9. Złoty cielec. Komedia w 1 akcie. Wyst.: Lw. 22 września 1880, Kr. 1880. Wyd. Lw. 1884 *Bibl. Teatrów Amatorskich* nr 29. Wyd. nast.: wyd. 2 Lw. 1892, wyd. 3 Lw. 1900 *Bibl. Teatrów Amatorskich* nr 29, [Kr.] 1917, Lw. 1922 *Bibl. Teatrów Amatorskich* nr 29. Zob. też Wyd. zbior.

Rkps Ossol. sygn. 10232/I.

Przekłady: czes.: F. L. Hovorka. Praga 1882. Wyd. nast. Praga 1883 *Divadelní svět* nr 5 — ros.: Petersburg. 1882; H. Tichonowa (pt. Birzewiki). Moskwa 1892; A. Frienkiel. Moskwa [1897].

10. Wujaszek Alfonsa. Komedia w 1 akcie. Wyst. W-wa 27 czerwca 1882, Kr. 1882. Wyd. Lw. 1886 (zob. Wyd. zbior.). Wyd. nast. w serii *Bibl. Teatrów Amatorskich* nr 64 Lw. 1893, Lw. 1896, W-wa 1900; wyd. 4 Lw. 1908; Lw. [1925]. Wyd. nast. pt. Wujaszek. [B. m.] 1944 wyd. YMCA; [b. m. r.] wyd. YMCA/YWCA; w serii *Bibl. Teatrów Amatorskich* nr 64; Kat. [1945]; Kat. [1946]; Kat. [1947].

Rkps Bibl. Raczyńskich w Poz. sygn. 448.

11. Nihilisci. Dramat w 5 aktach. Nie druk.

12. Najnowsza nowa tragedia. Nie druk.

Komedia w 4 aktach, niedokończona.

Artykuły i drobne utwory umieszczał w czasopiśmie: *Bąk, Gaz. Nar.* (od 1867), *Nowiny* (1867/1868; tu: kilka wierszy), *Ruch Lit.* (tu: Słowo o teatrach warszawskich. 1875 nr 6), *Sowizdrzał* (od 1865), *Tyg. Wielkop.* (1871).

Przekłady i przeróbki

1. A. Dennery [A. Philippe] i Cormon [P. E. Piestre]: Głośna sprawa. Dramat w 6 aktach. Wyst. Kr. 1878. Nie druk.

Rkps Ossol. sygn. 10376/I.

2. A. Hennequin, E. Najac: Lolo (Bébé). Komedia w 3 aktach. Wyst. Kr. 1878. Nie druk.

3. H. Meilhac, L. Halévy: Kuglarka. Komedia w 3 aktach. Wyst. Kr. 1878. Nie druk.

4. W. Philips: Nelly Armroyd, czyli zgubiona w Londynie. Dramat w 7 obra-

zach. Przerobił... Wyst. Kr. 1878. Nie druk.

5. V. Sardou: Mieszczanie na prowincji. Komedia w 5 aktach. Wyst. Kr. 1878. Nie druk.

Grywana również pt. Malomieszczanie.

6. E. Labiche, A. Delacour: Wróble. Komedia w 3 aktach. Wyst. Kr. 1879. Nie druk.

7. V. Sardou: Dora. Sztuka w 4 aktach. Wyst. 1880. Nie druk.

Wydanie zbiorowe

Komedia. Z życiorysem autora skreślonym przez A. Urbańskiego. Lw. 1886. Zawartość: Kaicio. (Zob. poz. 2); Onufry. (Zob. poz. 5); Podejrzana osoba. (Zob. poz. 3); Tajemnica. (Zob. poz. 1); Wujaszek Alfonsa. (Zob. poz. 10); Złoty cielec. (Zob. poz. 9); Żołnierz królowej Madagaskaru. (Zob. poz. 8).

Listy

1. Do H. Modrzejewskiej z 1868. Ogi. w: Korespondencja Heleny Modrzejewskiej i Karola Chłapowskiego. Wybór i oprac. J. Got i J. Szczublewski. T. 1. W-wa 1965 s. 79-80.

2. Do redakcji w sprawie libretta „Żaków”. *Tyg. Wielkop.* 1871 nr 17.

3. Do J. Blizińskiego 23 listy i telegram z 1875-1878 (w imieniu dyr. Teatru Pol. we Lw.). Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6699 III.

4. Do J. Blizińskiego 2 listy z 1879. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6700 III.

5. Do J. I. Kraszewskiego 2 listy z 1879-1880. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6497 IV. (Autorstwo wątpliwe).

OPRACOWANIA

D. ZGLIŃSKI: Z pamiętników aktora teatru w Gawronowie. Kr. 1875 [S. Dobrzański występuje pod nazwiskiem Dobrzewskiego]. — J. LAM: Pogadanki. *Tydzień Lit., Artyst., Nauk. i Społ.* 1875 nr 12. — Dr. B. Ł. [B. ŁOZIŃSKI]: Korespondencja zagraniczna. *Tyg. Mód i Powieści* 1875 nr 20. — K. ESTREICHER: Teatra w Polsce. T. 3. Kr. 1879; przedr.: W-wa 1953.

(Nekrologi:) SĘP. *Biesiada Lit.* 1880 nr 256; *Gaz. Nar.* 1880 nr 265; *Goniec Wielkop.* 1880 nr 267, 270, 283; *Kłosa* 1880 t. 2 s. 384; *Wiek* 1880 nr 259; [J. HEPPEN]. *Tyg. Ilustr.* 1881 nr 301; *Bibl. Warsz.* 1881 t. 1 s. 158; *Noworoczn. Teatr.* 1881 s. 8-9.

R. St. [S. ROSSOWSKI]: *Teatr. Tydzień Pol.* 1881 nr 15. — ALIQUIS: *Krotochwile*

- Dobrzańskiego. *Tyg. Romansów i Powieści* 1882 nr 706. — H. B. [H. BIEG-LEISEN]: S. Dobrzański. *Prawda* 1886 nr 34. — A. RAJCHMAN: S. Dobrzański. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1886 nr 158. — [Uzupełnienie art. A. Rajchmana]: Kronika. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1886 nr 161. — A. URBAŃSKI: Wstęp do: S. Dobrzański: *Komedie*. Lw. 1886. — S. SCHNÜR-PEPŁOWSKI: *Teatr Polski we Lwowie (1780-1881)*. Lw. 1889 s. 304, 365-411. — S. Stb. [W. STEBELSKI]: Z karty wspomnień. *Kur. Codz.* 1889 nr 256. — W. KORYZNA: Pamiętnik sceny narodowej w Wielkopolsce od r. 1888. W książce: *Teatr Polski w Poznaniu (1784-1898)*. Poz. 1898 s. 119-122. — K. ESTREICHER: Drużyny teatralne. *Czas* 1899 nr 128 i odb. — M. SZYJKOWSKI: Dzieje komedii polskiej w zarysie. Kr. 1921 s. 78-79. — H. CEPNIK, W. KOZICKI: Scena lwowska (1780-1929). Lw. 1929 s. 23-24. — (kr.): Dynastia aktorów. *Głos Lit.-Nauk. dod. Głosu Narodu* 1935 nr 163. — Z. GROT: S. Dobrzański. *Pol. słownik biogr.* T. 5 (1939-1946). — H. KOWALENKO: Społeczna organizacja funduszu i budowy gmachu Teatru Polskiego w Poznaniu w l. 1871-1890. *Kronika Miasta Poz.* 1950 nr 4 s. 328-329.
- Tajemnica. *Czas* 1869 nr 91. — *Dzien. Poz.* 1869 nr 139. — *Kraj* 1869 nr 56. — *Kur. Por.* 1891 nr 89. — *Zgoda* (Chicago) 1901 nr 19-22 wyd. dla niewiast. — l. c. *Kur. Por.* 1919 nr 28.
- Kajcio. *Kraj* 1869 nr 213. — *Kur. Por.* 1890 nr 179. — *Kraj* 1891 nr 3. — *Zgoda* (Chicago) 1901 nr 14-18 wyd. dla niewiast.
- Podejrzana osoba. B. ZAWADZKI. *Świt* 1872 nr 23. — *Gaz. Pol.* 1873 nr 169. — a-. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1892 nr 482. — *Kur. Por.* 1892 nr 353.
- Żaki. J. KLECZYŃSKI. *Bluszcz* 1870 nr 49. — ♂ [S. KOZMIAN]. *Przegl. Pol.* 1870 z. z grudnia s. 565; przedr. w książce: *Teatr. Wybór pism. Oprac. J. Got. T. 2.* Kr. 1959 s. 33. — J. N. [J. NARZYMSKI]. *Dzien. Lit.* 1870 nr 47-48. — A. Z. [J. NARZYMSKI]. *Dzien. Poz.* 1870 nr 279. — W. ŻELEŃSKI. *Kraj* 1870 nr 262. — *Czas* 1870 nr 259, 263, 297. — *Gaz. Nar.* 1870 nr 297. — *Gaz. Pol.* 1870 nr 267. — *Afisz Teatr.* 1871 nr 4. — *Czas* 1871 nr 56, 243. — *Tyg. Wielkopol.* 1871 nr 4, 8, 11, 13, 37 [korespondencje]. — *Dzien. Poz.* 1872 nr 148. — *Gaz. Warsz.* 1872 nr 62. — *Kraj* 1872 nr 35. — *Kur. Poz.* 1872 nr 147. — *Czas* 1873 nr 120. — *Czas* 1877 nr 81. — L. *Czas* 1881 nr 60.
- Onufry. B. ZAWADZKI. *Świt* 1872 nr 23. — *Gaz. Pol.* 1873 nr 169. — a-. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1890 nr 344. — *Ż. Kraj* 1891 nr 3.
- Kilka słów o teatrze. J. LAM: *Pogadanki. Tydzień Lit., Artyst., Nauk. i Społ.* 1874 nr 11 [polemika].
- Żołnierz królowej Madagaskaru. *Dzien. dla Wszystkich* 1879 nr 85. — ORGON [Z. SARNECKI]. *Echo* 1880 nr 150. — *Czas* 1880 nr 140. — *Kur. Codz.* 1880 nr 150. — *Wiek* 1880 nr 150. — S. [K. SKRZYŃSKI]. *Czas* 1881 nr 267. — *Dzien. Pol.* 1881 nr 271. — M. G. [M. GAWAŁEWICZ]. *Tyg. Powoz.* 1883 nr 17. — H. KUCZAŁSKI. *Tyg. Mód i Powieści* 1883 nr 17. — E. LUBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1883 t. 1 s. 275. — (y). *Kur. Por.* 1883 nr 103. — *Pogoń* 1883 nr 16. — *Przegl. Tyg.* 1883 nr 24. — Aem [A. MIESZKOWSKI]. *Kur. Codz.* 1889 nr 256. — SFINKS. *Dzien. Pol.* 1891 nr 165. — *Ż. Kraj* 1891 nr 7. — *Kur. Por.* 1891 nr 60. — ...ŃSKI. *Kur. Por.* 1895 nr 76. — *Gaz. Nar.* 1897 nr 253. — i. k. [I. KUNCEWICZ]. *Dzien. Pol.* 1898 nr 228. — *Dzien. Poz.* 1902 nr 241. — *Czytelnia dla Wszystkich* 1905 nr 33. — J. ŁOZIŃSKI. *Kur. Por.* 1906 nr 1. — T. s. [T. SOBOLEWSKI]. *Słowo Pol.* 1908 nr 581. — *Gaz. Lw.* 1908 nr 286. — *Goniec Pol.* 1908 nr 574. — E. WĘSŁAWSKA. *Goniec Wil.* 1909 nr 5. — *Nowa Reforma* 1909 nr 255. — *Dzien. Poz.* 1916 nr 95. — A. DOBROWOLSKI. *Kur. Warsz.* 1919 nr 231. — *Przegl. Teatr.* 1919 nr 7. — T. BOY-ŻELEŃSKI. *Czas* 1921 nr 3; przedr. w książkach: *Flirt z Melpomeną. Wieczór 2. W-wa [1921] s. 179-184; Pisma. S. IV t. 19. W-wa 1963 s. 481-484.* — H. [E. HAECKER?]. *Naprzód* 1921 nr 3. — CZAK [J. KAŻMIERCZAK]. *Dzien. Bydg.* 1923 nr 9. — J. A. [J. APPENSZLAK]. *Nasz Przegl.* 1925 nr 159. — Cz. J. [C. JANKOWSKI]. *Słowo Wil.* 1925 nr 146. — J. KOLLER. *Dzien. Poz.* 1925 nr 124. — PILAWA [W. STANISŁAWSKA]. *Dzien. Wil.* 1925 nr 149. — I. WIENIEWSKA. *Lw. Wiad. Muz. i Lit.* 1925/1926 nr 9. — H. Z. *Le Messenger Polonais* (W-wa) 1925 nr 131. — E. MELLER. *Polonia* 1930 nr 2061. — W. M. [W. MADEJSKI?]. *Słowo Pomorskie* 1933 nr 20.
- Żołnierz królowej Madagaskaru. W adaptacji J. Tuwima a. T. BOY-ŻELEŃSKI. *Kur. Por.* 1936 nr 339. — K. IRZYKOWSKI. *Pion* 1936 nr 50. — J. B. *Ilustr. Kur. Codz.* 1936 nr 342. — as. [A. SŁONIMSKI]. *Wiad. Lit.* 1936 nr 53/54. — K. WIERZYŃSKI. *Gaz. Pol.* 1936 nr 340. — J. BIRKENMAJER. *Kultura* 1937 nr 2. — I. KRZYWICKA. *Skamander* 1937 z. 78/80. — E. CSATÓ.

Dzien. Łódzki 1946 nr 177. — W. DZIEDUSZYCKI. *Odra* 1946 nr 46. — (h. e.). *Przekrój* 1946 nr 66. — jż [J. ŻULAWSKI]. *Kuźnica* 1946 nr 28. — E. CSATÓ. *Robotnik* 1947 nr 51. — Dr. Ł. *Dzien. Potasz.* 1947 nr 10. — K. W. H. [K. W. HRYNIEWIECKA]. *Stolica* 1947 nr 8. — J. K. *Tyg. Warsz.* 1947 nr 11. — js. *Warszawa* 1947 nr 11. — Z. KARCZEWSKA-MARKIEWICZ. *Rzeczpospolita* 1947 nr 49. — Ko. [K. KOŹNIEWSKI]. *Przekrój* 1947 nr 100. — T. KRASZEWSKI. *Głos Wielkopól.* 1947 nr 138. — J. PIĘCHOCKI. *Ziemia Kujawska* 1947 nr 96. — T. B. SYGA. *Gaz. Lud.* 1947 nr 51. — (wk.). *Życie Warszawy* 1947 nr 49. — B. SURÓWKA. *Dzien. Zach.* 1948 nr 353. — JASZCZ [J. A. SZCZEPAŃSKI]. *Głos Ludu* 1948 nr 185. — Z. BEDNORZ. *Odra* 1949 nr 2. — F. FENIKOWSKI. *Dzien. Bałtycki* 1949 nr 168. — E. FISZER. *Głos Wybrzeża* 1949 nr 170. — K. BEYLIN. *Express Wiecz.* 1954 nr 41. — E. ŻYDOMIRSKI. *Teatr* 1954 nr 41. — J. JANOWSKI. *Echo Kr.* 1956 nr 4. — *Dzien. Pol.* 1956 nr 72. — -áče-. *Práce* 1957 nr z 12 kwietnia. — M. DOBROVODSKÝ. *Obrana lidu* 1957 nr z 29 maja. — ILLE. *Večerník* 1957 nr z 8 kwietnia. — J. KALINA. *Kulturní život* 1957 nr 16. — T. KWAŚNIEWSKI. *Życie Częstochowy* 1957 nr 302. — rb. *Przyjaźń* 1957 nr 23. — St.b. *Dzien. Pol. i Dzien. Żołnierza* (Londyn) 1957 nr 57. — M. ZAWADZKI. *Trybuna Rob.* 1957 nr 304. — R. BOSKI. *Warmia i Mazury* 1958 nr 2. — F. CHMIEL. *Zwrot* 1958 nr 6. — R. HERNICZEK. *Dzien. Lud.* 1958 nr 234. — T. KOS. *Zwrot* 1958 nr 7/8. — S. MAREK. *Życie Olsztyńskie* 1958 nr 131. — K. MARSZAŁEK. *Życie Białostockie* 1958 nr 167. — K. RYBOŃ. *Wieczór* 1958 nr 277. — B. SURÓWKA. *Dzien. Zach.* 1958 nr 285. — WISZ. [W. SZEWCFYK]. *Trybuna Rob.* 1958 nr 279. — Z. WOŹNIAK. *Panorama* 1958 nr 2. — *Teatr* 1958 nr 15. — B. A. KONARSKI. *Ziemia Kaliska* 1963 nr 12. — J. KWIECIŃSKI. *Południowa Wielkopolska* 1963 nr 9.

Żołnierz Królowej Madagaskaru. Realizacja filmowa. Bed. [B. DROZDOWSKI]. *Ekran* 1958 nr 48. — J. ELJASIAK. *Sztandar Młodych* 1958 nr 273. — E. ETLEK. *Odgłosy* 1958 nr 39. — A. JACKIEWICZ. *Trybuna Ludu* 1958 nr 320. — Z. ORNATOWSKI. *Ekran* 1958 nr 37. — J. PELTZ. *Film* 1958 nr 14.

Złoty cielec. B. Cz. [B. CZERWIŃSKI]. *Gaz. Nar.* 1880 nr 220. — M. D. CH. [M. DZIKOWSKI]. *Dzien. dla Wszystkich* 1880 nr 29. — I. JASTRZĘBIEC [I. KLISZEWSKI]. *Dzien. dla Wszystkich* 1880 nr 34. — R. St. [S. RAMULY]. *Tydzien Pol.*

1880 nr 40. — Z. P. *Czas* 1880 nr 263. — *Kur. Codz.* 1880 nr 215. — K. KASZEWski. *Kłosy* 1881 nr 859. — S. KRZEMIŃSKI. *Bluszcz* 1881 nr 43. — E. LUBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1881 nr 287. — St. R. [S. RZĘTKOWSKI]. *Biesiada Lit.* 1881 nr 290. — *Kur. Por.* 1881 nr 164, 342. — *Nowiny* 1881 nr 163. — X. *Gaz. Kr.* 1882 nr 13. — *Czas* 1882 nr 23. — *Dzien. Poz.* 1882 nr 243. — *Gaz. Warsz.* 1882 nr 4. — *Kur. Por.* 1882 nr 71, 223. — *Reforma* 1882 nr 23. — L. K. [L. KOZŁOWSKI]. *Czas* 1883 nr 103. — K. W. [K. WŁODARSKI]. *Orzeł* 1883 nr 15. — X. *Gaz. Kr.* 1883 nr 20. — *Kur. Codz.* 1883 nr 14. — *Kur. Por.* 1883 nr 123. — *Kur. Codz.* 1887 nr 62. — I. SUESSER. *Izraelita* 1889 nr 2. — *Ż. Kraj* 1891 nr 3. — *Dzien. Poz.* 1895 nr 57. — Cz. *Dzien. Poz.* 1896 nr 290. — ** [A. KRUCHOWIECKI]. *Gaz. Lw.* 1899 nr 247. — M. Ar. [M. ARNSTEIN]. *Izraelita* 1902 nr 4. — E. LUBOWSKI. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1902 nr 20. — W. RABSKI. *Kur. Warsz.* 1902 nr 20. — SPECTATOR. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1902 nr 4. — J. ŚLIWOWSKI. *Dzien. dla Wszystkich* 1902 nr 15. — K. ZALEWSKI. *Wiek Ilustr.* 1902 nr 20. — k-d [K. OLCHOWICZ]. *Kur. Warsz.* 1916 nr 300. — J. ROMAŃSKI. *Słowo Pomorskie* 1923 nr 167.

Wujaszek Alfonsa. B. [K. BARTOSZEWICZ]. *Przeegl. Lit. i Artyst.* 1882 nr 18. — L. K. [L. KOZŁOWSKI]. *Czas* 1882 nr 283. — S. KRZEMIŃSKI. *Bluszcz* 1882 nr 28. — P. [M. PAWLKOWSKA]. *Nowa Reforma* 1882 nr 11. — ORGON [Z. SARNECKI]. *Gaz. Kr.* 1882 nr 214. — *Dzien. Pol.* 1882 nr 284. — *Gaz. Nar.* 1882 nr 148. — *Kur. Codz.* 1882 nr 144. — *Kur. Por.* 1882 nr 177. — M. G. [M. GAWALEWICZ]. *Tyg. Powsz.* 1883 nr 14. — L. K. [L. KOZŁOWSKI]. *Czas* 1883 nr 82. — E. LUBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1883 t. 1 s. 275. — No...No... *Bibl. Warsz.* 1883 t. 2 s. 96. — K. W. [K. WŁODARSKI]. *Orzeł* 1883 nr 15. — *Dzien. Pol.* 1883 nr 77. — *Gaz. Nar.* 1883 nr 76. — *Kur. Codz.* 1883 nr 76. — ANT. MIESZK. [A. MIESZKOWSKI]. *Kur. Codz.* 1893 nr 25. — URBANUS. *Kraj* 1893 nr 4. — *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1893 nr 487. — W. KAR. *Dzien. dla Wszystkich.* 1900 nr 127. — Z. SARNECKI. *Wiek Ilustr.* 1900 nr 154. — T. KOSTECKI. *Gaz. Por.* 1913 nr 325.

Recenzje przekładów

A. Dennery, Cormon: *Głośna sprawa.* S. A. Z. [S. A. ZALESKI]. *Czas* 1878 nr 285.

A. Hennequin, E. Najac: Lolo (Bébé). Z. P. [Z. PRZYBYLSKI]. *Echo* 1878 nr 33. — *Czas* 1878 nr 110, 118. — *Gaz. Nar.* 1878 nr 120. — *Czas* 1880 nr 105.

H. Meilhac, L. Halévy: Kuglarka. S. A. K. [S. A. KŁOBUKOWSKI]. *Czas* 1878 nr 122.

W. Philips: Nelly Armroyd, czyli zgubiona w Londynie. Z. P. [Z. PRZYBYLSKI]. *Echo* 1878 nr 26. — *Czas* 1878 nr 71.

V. Sardou: Mieszczanie na prowincji (Małomieszczanie). Z. P. [Z. PRZYBYLSKI]. *Echo* 1878 nr 10. — S. A. Z. [S. A. ZALESKI]. *Czas* 1878 nr 278. — Ss. [K. SKRZYŃSKI]. *Czas* 1881 nr 15. — A. Z. *Przeł. Lit. i Artyst.* 1884 nr 6. — L. K. [L. KOZŁOWSKI]. *Czas* 1884 nr 41. — S. *Gaz. Kr.* 1884 nr 41. — (z). *Nowa Reforma* 1884 nr 41.

E. Labiche, A. Delacour: Wróble. M. B. [M. BAŁUCKI]. *Tyg. Powsz.* 1879 nr 8. — S. A. Z. [S. A. ZALESKI]. *Czas* 1879 nr 10.

DOBRZYCKI STANISŁAW (1875–1931)

Krypt.: DR ST. D.

Historyk literatury.

Ur. 30 marca 1875 w Krzęcinie koło Skawiny; syn Marcina, nauczyciela szkoły wiejskiej. W 1885-1893 kształcił się w gimnazjum Św. Anny w Krakowie, w 1893-1897 studiował na wydziale filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego, a w 1897-1898 filologię słowiańską na uniwersytecie w Pradze. W 1898 uzyskał stopień doktora filozofii w Uniwersytecie Jagiellońskim. W 1900-1901 był zastępcą nauczyciela w III Gimnazjum w Krakowie, potem w Bochni. W 1901-1919 był profesorem języków i literatur słowiańskich na uniwersytecie we Fryburgu w Szwajcarii, przy czym w 1911-1912 pełnił tam obowiązki dziekana wydziału filozoficznego. W 1919 został powołany na katedrę historii literatury polskiej w Uniwersytecie Poznańskim i na tym stanowisku pozostał do śmierci; w 1920-1921 był dziekanem wydziału filozoficznego, a w 1924-1925 rektorem Uniwersytetu Poznańskiego. Był sekretarzem generalnym Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, organizatorem Powszechnych Wykładów Uniwersyteckich, pierwszym prezesem poznańskiego oddziału Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza oraz od 1926 członkiem korespondentem Polskiej Akademii Umiejętności. Zmarł 15 lipca 1931 w Poznaniu.

TWÓRCZOŚĆ

1. O mowie ludowej we wsi Krzęcinie. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 26 (1898) s. 332-409 i odb.

Praca doktorska.

2. Polska poezja średniowieczna. *Przeł. Powsz.* 1900 t. 68 s. 75-97, 372-390 i odb. Zob. też poz. 6.

3. O tak zwanym mazurowaniu w języku polskim. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 32 (1901) s. 208-235 i odb.

4. Studia nad średniowiecznym piśmiennictwem polskim. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 33 (1901) s. 104-119 i odb.

5. Pieśni Kochanowskiego. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 43 (1906) s. 97-249 i odb.

6. Z dziejów literatury polskiej. Kr. 1907.

Zawartość: Polska poezja średniowieczna. (Zob. poz. 2); Najdawniejsze koledy polskie. (*Przeł. Powsz.* 1903 t. 80 s. 373-387, 1904 t. 81 s. 84-99); Rej. (*Pam. Lit. R.* 4 (1905) s. 391-404); Humor i dowcip w Polsce XVI w. (*Lud R.* 11 (1905) s. 1-16, 113-129); Przyroda w literaturze polskiej w epoce Odrodzenia. (*Pam. Lit. R.* 5 (1906) s. 19-26, 125-144); Krzysztof Opaliński jako statysta. (*Bibl. Warsz.* 1898 t. 4 s. 446-473); Program naprawy Rzeczypospolitej w XVII w. (*Ateneum* 1897 t. 3 s. 535-551); Tragiczny wiek literatury polskiej. (*Pamiętk. księga. Prace byłych uczniów S. Tarnowskiego...* T. 1. Kr. 1904 s. 283-309).

7. Nieboska komedia. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 42 (1907) s. 349-471 i odb.

8. Przysłowki na -o i -e, utworzone od przymiotników w języku staropolskim na podstawie zabytków XIV i XV w. *Prace Filol.* t. 6 (1907) s. 56-150.

9. Psalterz Kochanowskiego, jego powstanie, źródła, wzory. *Rozpr. AU Wydz. Filol.* t. 48 (1911) s. 1-144 i odb. Kr. 1910.

10. Notatki do dziejów języka polskiego literackiego. I. Kilka spostrzeżeń nad językiem Mickiewicza. II. Z dziejów języka krytyki literackiej polskiej. *Prace Filol.* t. 7 (1911) s. 300-424.

11. Samogłoski nosowe w gwarach polskich. *Prace Filol.* t. 7 (1911) s. 471-584, 660-661.

12. Der Geist der polnischen Literatur. *Polen* (Wiedeń) 1917 nr 139, 141 i odb. Przekład bułg.: S. N. Bobczew. Sofia 1922.

13. Kościuszko. Wiedeń 1918.

W języku niem.

14. O kołędach. Poznań 1923 *Wykłady Powosz. Univ. Poz.* nr 1-2.

15. Historia literatury polskiej. T. 1. Literatura Polski niepodległej. Poz. 1927. Wersja skrócona w: *Polska, jej dzieje i kultura*. W-wa 1931 t. 1 księga 2 rozdz. 13-18 pt. Literatura polska od początków do J. Kochanowskiego; t. 2 księga 4 rozdz. 9-14 pt. Literatura polska z XVII i XVIII wieku.

Wstępny rozdział nieopracowanego tomu drugiego w: *Pam. Lit.* R. 30 (1933) s. 17-53 pt. Sytuacja Polski i warunki rozwoju literatury polskiej w epoce porobiorowej.

16. Ze studiów nad Kochanowskim. *Prace Komisji Filol. Poz. Tow. Przyj. Nauk* 1929 t. 4 s. 40-110 i odb.

17. Kolędy polskie a czeskie, ich wzajemny stosunek. *Prace Komisji Filol. Poz. Tow. Przyj. Nauk* t. 4 s. 123-226 i odb. Poz. 1930.

18. Rodowód Telimeny. W-wa 1934.

Odczyt na inauguracyjnym posiedzeniu oddziału poznańskiego Tow. Lit. im. A. Mickiewicza dn. 7 lutego 1930.

Rekopisy drobnych utworów: Filozofia sztuk pięknych H. Taine'a. Bibl. PAN w Kr. dawna sygn. PAU 2489; Szymona Starowolskiego pisma polityczne. Bibl. PAN w Kr. dawna sygn. PAU 2507; Materiały i fragm. pracy o S. Wyspiańskim. Bibl. Główna Univ. im. A. Mickiewicza w Poz. sygn. 1122.

Artykuły i recenzje zamieszczał w czasopiśmie: *Archiv für Slavische Philologie* (Berlin 1899-1900), *Ateneum* (1895, 1897, 1901), *Ateneum Kapłańskie* (1910; tu: S. Grabowiecki i jego „Rymy duchowne”. T. 3 s. 289-309, 399-419), *Bibl. Warsz.* (1898), *Biesiada Lit.* (1909), *Czas*

(1897-1898, 1900-1901), *Dzien. Poz.* (1927-1928), *Kur. Lw.* (1909), *Kur. Poz.* (1922-1924), *Kwart. Hist.* (1903-1904), *Literarische Rundschau für das katholische Deutschland* (Fryburg 1903, 1907, 1910, 1913), *Lit. i Sztuka* dod. *Dzien. Poz.* (1928), *Lud* (1905; tu m. in.: „Ludowość” w „Sobótce” Kochanowskiego. S. 292-305), *Materiały i Prace Komisji Język. AU w Kr.* (1905; tu: Samogłoski nosowe w gwarze kilkunastu wsi góralskich w powiecie myślenickim i limanowskim. T. 3 s. 59-73), *Muzeum* (1899), *Národopisný sborník československý* (Praga 1898), *Nasz Kraj* (1906), *Nowy Kur.* (1928), *Pam. Lit.* (1902-1907, 1928-1929, 1933; tu m. in.: Geneza pieśni Kochanowskiego „Czego chcesz od nas, Panie”. 1902 s. 432-438; Klasycyzm w „Odzie do młodości” Mickiewicza. 1903 s. 610-617; Sen Cezary. Krasieński a Jean Paul. 1905 s. 292-307; „Psalterz” Kochanowskiego w stosunku do innych jego pism. 1905 s. 499-509; Pieśni Kochanowskiego na obczyźnie. 1906 s. 56-58; Kochanowski w „Roksołankach”. 1906 s. 312-323; Do genezy dwóch pieśni Kochanowskiego. 1928 s. 81-97), *Polen* (Wiedeń 1917-1918), *Polish Life, Die Politik* (Praga 1898), *Pogoń* (Tarnów 1901), *Poradnik Język.* (1903-1904, 1923; tu m. in.: Z psychologii języka polskiego. 1903 nr 1-2), *Prace Filol.* (1899, 1907, 1909-1911; tu: Z dziejów średniowiecznego piśmiennictwa polskiego. 1899 s. 977-995; Z literatury apokryficznej w Polsce. 1911 s. 265-299, 659-660), *Prac. Komisji Filol. Poz. Tow. Przyj. Nauk* (1929-1930, 1934), *Przeegl. Nar.* (1909), *Przeegl. Powosz.* (1897-1907, 1909-1910; tu: rec. w rubr. pt.: Przegląd piśmiennictwa, Z piśmiennictwa polskiego; O wynikach badań na językiem polskim. 1897 t. 4 s. 30-42, 243-264, 340-358), *Rozpr. AU Wydz. Filol.* (1898, 1901, 1907-1908, 1911), *Ruch Lit.* (1928, 1931), *Slavia Occidentalis* (1922; tu: Próba objaśnienia kilku nazw geograficznych wielkopolskich. T. 2 s. 172-218), *Słowo Pol.* (1911), *Spr. Poz. Tow. Przyj. Nauk* (1928-1930), *Spr. z Czynności i Posiedzeń AU* (1895-1896, 1900-1905, 1910), *Sztuka* (1928), *Tęcza* (1927-1931), *La Vie Polonaise* (1920), *Wisła* (1899).

Ponadto w wydawnictwach: *Enc. powosz. Ultima Thule*. T. 1 (1927); t. 2 (1928) (tu: 39 art. z dziejów literatury pol.), *Publications encyclopédiques sur la Pologne, géographie et ethnographie de la Pologne*. Fryburg-Lozanna 1916, *Herders Konversations-Lexikon*. Wyd. 3. T. 6-8 i uzupełniające. Fryburg 1906-1922 (tu: 183 art. z zakresu języków i literatur słowiańskich), *Księga pamiątk. Sodalicji Marian-*

skiej Akademików w Poz. Poz. 1927 (tu: O polskiej pieśni religijnej kilka uwag. S. 17-25), Z. Markowicz: Pojęcie dramatu u Wyspiańskiego. Poz. 1924, *Pamiętk. księga. Prace byłych uczniów S. Tarnowskiego...* T. 1. Kr. 1904, *Pam. Zjazdu Nauk. im. J. Kochanowskiego*. Kr. 1931 (tu: Kultura i sztuka języka w XVI wieku. S. 455-457), *Polish encyclopaedia*. T. 1. Genewa 1922-1926, *La Polonia. L'Eroica*. R. 6 t. 4. Genewa 1916.

Prace edytorskie

1. Oratoriumcule varie. Namowy rozliczne. Druk z r. 1527. *Prace Filol.* t. 6 (1907) s. 423-474 i odb. W-wa 1908.
2. Historia o świętym Józefie patriarche. Druk z r. 1530. *Prace Filol.* t. 7 (1909) s. 1-42.
3. Żywot Adama Mickiewicza ... opowiedział W. Mickiewicz. Wyd. 2 popr. i uzup. T. 1-2. Poz. 1929-1931.

Listy i materiały

1. Do S. Tomkowicza z 1893. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 1979.
2. Do T. Wierzbowskiego 6 listów z 1902-1910. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 1881 t. 22, 25, 28-30.
3. Do J. Łosia 2 listy z 1904-1922. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2285 t. 1.
4. Do L. Bernackiego 5 listów z 1908-1924. Rkps Ossol. sygn. 7034/II.
5. Do O. Balzera z 1909 i 2 listy z 1928-1929. Rkps Ossol. sygn. 7705/II i 7666/II.
6. Do Witolda Belzy z 1924. Rkps Bibl. Miejska w Bydg. sygn. 73.
7. Do S. Belzy z 1927. Rkps Ossol. 12666/III.
8. Do A. Czołowskiego. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5552 IV.
9. Od Z. Parwiego z 1907. Ogł. J. Kolbuszewski. *Ruch Lit.* 1965 z. 2 s. 73.
10. Materiały dotyczące lat szkolnych, studenckich oraz pracy w uniwersytetach Fryburskim i Poznańskim w następujących archiwach: Państw. Miasta Kr. i Województwa Kr., Uniw. Jagiel., Uniw. Fryburskiego i Uniw. Poz.

Bibliografia szczegółowa zob. *Księga pamiątek. Univ. Poz. ... za rektoratu H. Święcickiego...* Poz. 1924; *Roczn. PAU. Rok 1925/1926*. Kr. 1926 s. XIII-XIV; *Księga pamiątek. ku uczczeniu ... S. Dob-*

rzyckiego. Poz. 1928 s. VII-XV; M. PRAŻMOWSKI: Działalność naukowa i pedagogiczna S. Dobrzyckiego. Poz. 1963 s. 292-325.

OPRACOWANIA

W. FELDMAN: Współczesna krytyka literacka w Polsce. Lw. 1905.

(Jubileusz:) Č [A. ČERNÝ]. *Slovanský přehled* (Praga) 1927 s. 473. — S. KOLBUSZEWSKI. *Ruch Lit.* 1927 nr 2. — Stef. [S. PAPÉE]. *Wiad. Lit.* 1927 nr 179. — T. GRABOWSKI. *Kur. Poz.* 1928 nr 484. — S. KOLBUSZEWSKI. *Dzien. Poz.* 1928 nr 244. — J. KOLLER: S. Dobrzyckiemu w dniu Jego jubileuszu. *Dzien. Poz.* 1928 nr 244. — J. K. [J. KOLLER]: Uroczystość wręczenia księgi pamiątkowej prof. S. Dobrzyckiemu. *Dzien. Poz.* 1928 nr 246. — *Księga pamiątek. ku uczczeniu trzydziestolecia pracy naukowej i nauczycielskiej S. Dobrzyckiego*. Poz. 1928. [Rec.: O. Forst-Battaglia. *Jahrbücher für Kultur und Geschichte der Slaven Wr.* 1928 t. 6 z. 2/3; J. Koller. *Dzien. Poz.* 1928 nr 244; B. Gubrynowicz. *Ruch Lit.* 1929 nr 4; S. Lempicki. *Pam. Lit.* R. 26 (1929) s. 101-127].

(Nekrologi:) V. ČERVINKA. *Národní listy* 1931 nr 196; T. GRABOWSKI. *Kur. Poz.* 1931 nr 324; B. GUBRYNOWICZ. *Pam. Lit.* R. 28 (1931) z. 3 s. 501-505; S. KOLBUSZEWSKI. *Teęza* 1931 nr 31; K. N. [K. NITSCH]. *Język Pol.* 1931 nr 5 s. 150-152; L. PRZYBYSZEWSKI. *Dzien. Poz.* 1931 nr 164; A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI. *Kur. Warsz.* 1931 nr 195; S. SZOBER. *Prace Filol.* t. 15 (1931) cz. 2 s. 509-13; B. V. [B. VYDRA]. *Slovanský přehled* (Praga) 1931 s. 555; B. VYDRA. *České slovo* 1931 nr 22 lipca; J. L. *Gaz. Warsz.* 1931 nr 219; (SZ.). *Ilustr. Kur. Codz.* 1931 nr 195; *Mysl Nar.* 1931 nr 36; A. MÁGR. *Prager Presse* 1931 nr 192; *Słowo Wil.* 1931 nr 165; T. GRABOWSKI. *Ročenka slovanského ústavu za r. 1931*. (Praga) 1932; T. GRABOWSKI. *Slavia* 1932 s. 369-371.

W. G. CZERNOBAJEV: S. Dobrzycki. *Trudy Instituta Slawianowiedienija Akademii Nauk S.S.S.R.* (Leningrad) 1934 s. 383-393. — T. GRABOWSKI: Krytyka literacka w Polsce w epoce realizmu i modernizmu (1863-1933). *Prace Komisji Filol. Tow. Przyj. Nauk* t. 6 z. 2. Poz. 1934. — R. POLLAK. *Pol. słownik biogr.* T. 5 (1939-1946). — K. NITSCH: Ze wspomnień językoznawcy. Kr. 1960 s. 34, 57. — M. PRAŻMOWSKI: Działalność naukowa i pedagogiczna S. Dobrzyckiego. Poz. 1963. — J. KOLBUSZEWSKI: „W tym celu odwiedziłem Wyspiańskiego”. *Ruch Lit.* 1965 z. 2 s. 72-75.

Polska poezja średniowieczna. E. M. [E. MAJEWSKI]. *Książka* 1901 s. 98-99. — E. MAJEWSKI. *Wisła* t. 15 (1901) s. 222-224. — *Slovanský přehled* (Praga) 1901 s. 296. — A. BRÜCKNER. *Kwart. Hist.* 1902 t. 2 s. 462-463. — F. KRČEK. *Pam. Lit. R.* 1 (1902) s. 153-154. — J. LECIEJEWSKI. *Lud* t. 8 (1902) s. 94. — St. Z. [S. ZDZIECHOWSKI]. *Przegl. Powsz.* 1902 t. 73 s. 284.

O tak zwanym mazurowaniu... V. J. [V. JAGIĆ]. *Archiv für Slavische Philologie* 1901 s. 552-553.

Pieśni Kochanowskiego. I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1906 s. 182-183. — W. GOMULICKI. *Kraj* 1906 nr 47. — M. REITER. *Muzeum* 1908 s. 219-220.

Z dziejów literatury polskiej. F. KRČEK. *Pam. Lit. R.* 4 (1905) z. 1 s. 87-89 [rec. art.: Najdawniejsze koledy polskie]. — K. WOJCIECHOWSKI. *Pam. Lit. R.* 4 (1905) z. 2/3 s. 346-347 [rec. art.: Tragiczny wiek literatury polskiej]. — A. E. BALICKI. *Przegl. Pol.* 1907 t. 163 s. 552-557. — A. EU. B. [A. E. BALICKI]. *Czas* 1907 nr 22. — A. EU. B. [A. E. BALICKI]. *Słowo* 1907 nr 33. — K. JARECKI. *Pam. Lit. R.* 6 (1907) s. 121-123. — K. MIASKOWSKI. *Dzien. Poz.* 1907 nr 197-199. — B. CHLEBOWSKI. *Książka* 1908 s. 9-10.

Nieboska komedia. Z. GERSTMANN. *Pam. Lit. R.* 11 (1912) s. 192-196.

Samogłoski nosowe w gwaraach polskich. J. ZBOROWSKI. *Roczn. Slavist.* 1912 t. 5 s. 116-119.

Historia literatury polskiej. T. GRABOWSKI. *Kur. Poz.* 1927 nr 584. — J. KALLENBACH. *Glos Narodu* 1927 nr 351. — F. BIELAK. *Przegl. Współcz.* 1928 t. 25 s. 167-169. — R. BLÜTH. *Glos Prawdy* 1928 nr 265. — A. BRÜCKNER. *Ruch Lit.* 1928 nr 2. — A. Č. [A. ČERNÝ]. *Slovanský přehled* (Praga) 1928 s. 60-61. — O. FORST-BATTAGLIA. *Pologne Littéraire* 1928 nr 23-24. — H. G. [H. GALLE]. *Przegl. Pedag.* 1928 s. 262. — J. KALLENBACH. *Tęcza* 1928 nr 1. — R. POLLAK. *Lit. i Sztuka* dod. *Dzien. Poz.* 1928 nr 13. — Z. ZALEWSKI. *Ziemia Lubel.* 1928 nr 50. — H. ŻYCZYŃSKI. *Mies. Pedag.* 1928 s. 123-124. — Z. CIECHANOWSKA. *Przegl. Powsz.* 1929 t. 181 s. 375-377.

Ze studiów nad Kochanowskim. K. CZACHOWSKI. *Czas* 1929 nr z 18 listopada. — M. HARTLEB. *Ruch Lit.* 1929 nr 7 s. 217-219. — W. WEINTRAUB. *Pam. Lit. R.* 26 (1929) s. 480-482. — S. ŁEMPICKI. *Przegl. Hum.* 1930 s. 342-345. — J. BIRKENMAJER: O autorstwie „Carmen macaronicum”. *Przegl. Hum.* 1932 z. 415 i odb.

Koledy polskie a czeskie... A. FISCHER. *Lud.* t. 29 (1930) s. 115-116. — A. MÁGR. *Prager Presse* 1930 nr 11. — R. *Kur. Lit.-Nauk.* 1930 nr 31 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — r. *Slovanský přehled* (Praga) 1930 s. 638-639. — M. SZYJKOWSKI. *Kur. Warsz.* 1930 nr 256. — M. SZYJKOWSKI. *Slavia* (Praga) t. 10 (1931/1932) s. 174-177.

Rodowód Telimeny. I. CHRZANOWSKI. *Nowa Książka* 1934 s. 397-398. — J. KULCZYCKA. *Ruch Lit.* 1936 nr 3 s. 87.

DROGOSZEWSKI AURELI (1863—1943)

Pseud. i krypt.: A. D.; AD; A. DR.; A. DROGOSŁAW; DROGOSŁAW; MG; Mg.

Historyk literatury, krytyk.

Ur. 16 czerwca 1863 we wsi Mytki w powiecie mohylowskim na Podolu, syn Stanisława i Natalii z Ratowskich. Gimnazjum ukończył w Kamieńcu Podolskim. W 1883-1885 studiował matematykę na uniwersytecie w Kijowie. Z uniwersytetu został wydalony za „nieprawomyślność polityczną”. Potem — przez kilkanaście lat — był nauczycielem prywatnym na Ukrainie i Podolu. W 1891 rozpoczął współpracę z warszawskim *Głosem* debiutując jako korespondent z kresów. W 1907 osiadł w Warszawie i uczył w polskim szkolnictwie prywatnym pracując jednocześnie naukowo. Od 1909 prowadził wykłady z historii literatury polskiej w ramach Towarzystwa Kursów Naukowych. W 1910-1911 był współredaktorem wileńskiego *Nowego Życia*. Lata pierwszej wojny światowej spędził w Kijowie. Po wojnie wrócił do Warszawy i objął stanowisko profesora historii literatury polskiej w Wolnej Wszechnicy Polskiej. Był członkiem

Komitetu Wydawniczego Towarzystwa im. E. Orzeszkowej, członkiem Towarzystwa Literatów i Dziennikarzy w Warszawie oraz od 1914 czynnym członkiem Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. Zmarł 31 marca 1943 w Warszawie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Władysław Syrokomla. 1823-1862. *Bibl. Warsz.* 1904 t. 1 s. 252-275, 481-503, t. 2 s. 153-179, 355-374, 566-593 i odb. W-wa 1905.

2. Eliza Orzeszkowa. 1841-1910. [Wyd. jako wstęp do:] E. Orzeszkowa: Pisma. T. 1. W-wa 1912 i odb. Wyd. 2 [nieco zmien.] W-wa 1933.

3. Instrukcje dla bibliografii druków odrębnych i pism. *Przegl. Nauk. i Pedag.* 1916 nr 4 i odb.

4. W sprawie bieżącej bibliografii polskiej. *Przegl. Nauk. i Pedag.* 1916 nr 1 i odb.

5. Pozytywizm polski. *Enc. wychow.* T. 9. (1921) Wyd. osob. Lw. 1931. Wyd. nast.: wyd. 2 Lw. 1934; wyd. 3 Lw. 1939. Przedr. fragm.: J. Rytłowa: Okres pozytywizmu. *Poradnik dla Nauczycieli* 1948/1949 nr 1-2 s. 27-111.

6. Pogadanka o Elizie Orzeszkowej w 25 rocznicę jej śmierci. W-wa 1935.

7. Typ i charakter. *Księga Referatów Zjazdu Nauk. im. I. Krasickiego we Lw.* Z. 1. Lw. 1936 i nadb.

8. Woronicz a Naruszewicz. *Księga Referatów Zjazdu Nauk. im. I. Krasickiego we Lw.* Z. 1. Lw. 1936 i nadb.

Studia i drobne utwory zamieszczone były w następujących czasopismach: *Ate-neum* (1895-1896; tu: Masynissa, Irydion, Kornelia. 1895 t. 1 s. 279-304; Uwagi o „Marii Stuart” Słowackiego w przedstawieniu prof. Małeckiego. 1896 t. 3 s. 29-48), *Bibl. Warsz.* (1898-1904, 1910-1912; tu m. in.: Eliza Orzeszkowa. 1900 t. 3 s. 494-516, t. 4 s. 51-78; Filozofia rytmu. 1902 t. 2 s. 551-576; rec. w działach: Piśmiennictwo krajowe i zagraniczne. 1898-1899, Piśmiennictwo. 1900-1903, 1910-1912), *Biesiada Lit.* (1889), *Gaz. Lw.* (1937; tu: E. Orzeszkowa. Nr 55-56), *Głos* (1891, 1901-1904; tu m. in.: korespondencja pt. Z guberni podolskiej. 1891; Stefan Żeromski. 1902 nr 2-3, 5, 7-9; Stanisław Wyspiański. 1902 nr 19, 21, 23, 25; Wiktor Gomulicki. 1902 nr 32-33, 36; O „obcym człowieku” [dot. H. Sienkiewicza]. 1903 nr 16; rec. w działach: Z literatury polskiej. 1901-1904), *Głos Kijowski* (1906; tu: Eliza Orzeszkowa. Nr 89-90, 92), *Goniec Kr.* (1924), *Iskry*

(1923-1927, 1930-1933, 1936-1937; tu m. in.: Bajka i prawda w powieściach Sienkiewicza. 1923 nr 12; Najznakomitsza z entuzjastek Narcyza Żmichowska. 1926/1927 nr 1; Eliza Orzeszkowa. W 20 rocznicę zgonu. 1930 nr 22; Pięćdziesięciolecie „Ogniem i mieczem”. 1933 nr 47; O Henryku Sienkiewiczu. Przypomnienie po 20 latach od jego śmierci. 1936/1937 nr 27), *Kobieta Współcz.* (1932; tu: Orzeszkowa a pozytywizm. Nr 23-24), *Kraj* (1895), *Książka* (1903-1913; tu m. in. rec. w dziale: Krytyka. 1903-1913), *Kur. Codz.* (1894, 1896, 1905), *Nowa Książka* (1934-1939), *Nowe Tory* (1910-1911, 1913, 1921), *Nowe Życie* (1910-1911; tu m. in.: programowy art. wstępny: Nowe życie. 1910 nr 1; Maria Kopnacka. 1910 nr 3; Apostoł współczesny [dot. L. Tolstoja]. 1910 nr 10), *Ognisko* (Paryż, 1924), *Ogniw* (1903-1905; tu m. in.: Ignacy Matuszewski. 1904 nr 39-41; szereg rec. — m. in.: T. Miciński: W mroku gwiazd. 1903 nr 3, P. Chmielowski: Dzieje krytyki literackiej w Polsce. 1903 nr 34-35, W. Feldman: Współczesna literatura polska. 1903 nr 43-45, L. Staff: Dzień duszy. 1904 nr 2-3, S. Przybyszewski: Śnieg. 1904 nr 30), *Ogniw* (1927-1928), *Pam. Lit.* (1903-1906, 1908, 1914/1915, 1917, 1929, 1936, 1947; tu m. in.: Nieco o „Przedświcie” i o stosunku poematu do nauki Towiańskiego. 1904 s. 440-447; Krasiński i Ossyan. 1905 s. 287-292; Interpretacja „Zjawienia Emilki” a mesjanizm Woronicza. 1947 s. 48-65 [z teki pośmiertnej]), *Pam. Warsz.* (1931; tu m. in.: Z korespondencji E. Orzeszkowej. Z. 7-9), *Pion* (1938, tu.: O wydaniu „Pism” E. Orzeszkowej. Nr 20), *Polonista* (1931-1934, 1937; tu m. in. szereg rec. z zakresu historii literatury), *Poradnik Język.* (1901, 1903, 1907, 1909-1910), *Prawda* (1898-1903, 1910; tu m. in.: Antoni Lange. 1898 nr 46-48; Badania nad Mickiewiczem. 1899 nr 16-18; H. Sienkiewicz. Szkic jubileuszowy. 1900 nr 49-51; Luźne uwagi o metafizycznych lotach współczesnej poezji. 1900 nr 21-22; rec. w działach: Literatura polska, Poezja i rymy), *Przegl. Hum.* (1922-1925; tu m. in.: Zbyteczna troska o honor pokolenia. Nieco o elegii polskiej po trzecim rozbiórce. 1925 s. 3-31), *Przegl. Lit.* (1897), *Przegl. Nauk. i Pedag.* (1916; tu m. in.: Henryk Sienkiewicz. 1916 t. 1 nr 5 s. 358-373), *Przegl. Poz.* (1896), *Przegl. Tyg.* (1896), *Przegl.*

Warsz. (1923-1924), *Przegl. Wil.* (1912), *Ruch Lit.* (1928, 1930, 1935, 1936; tu m. in.: O ideę mesjanistyczną Woronicza. 1928 nr 3), *Sfinks* (1908-1911; tu m. in.: Eliza Orzeszkowa. 1910 t. 4 s. 398-427; rec. w dziale: Oceny i sprawozdania), *Spr. z Posiedzeń Tow. Nauk. Warsz.* (1928), *Świt* (1906-1907; tu m. in.: Nieco o dramacie polskim i Stanisławie Przybyszewskim. 1906 nr 1, 1907 nr 2-3), *Tyg. Ilustr.* (1909, 1937-1938; tu m. in.: Kilka uwag o wydaniu zbiorowym „Pism” E. Orzeszkowej. 1938 nr 21), *Tydzien Kult.-Lit.* dod. *Głosu Narodu* (1937), *Wiad. Bibliogr.* (1917), *Wiad. Lit.* (1928, 1931, 1933), *Wiedza* (1908-1910; tu m. in.: Aleksander Świętochowski. 1908 t. 1 nr 19; Juliusz Słowacki. 1909 t. 2 nr 40), *Witeź* (1908), *Z Bliska i z Daleka* (1913), *Żołnierz Pol.* (1923).

Ponadto w wydawnictwach zbiorowych: *Dziewczę pol.* W-wa 1914 (tu art.: Za co miłowano Konopnicką?), *Enc. wychow.* T. 9 (1921), *Księga referatów Zjazdu Nauk. im. I. Krasickiego we Lw. Z. 1.* Lw. 1936, *Nasze życie.* Petersb. 1910, *Studia o Słowackim.* W-wa 1927 (tu: komentarze do dzieł Słowackiego. I. „Hugo”), *Studia staropol.* Kr. 1928 (tu: Elementy XVIII w. w historiozofii Woronicza), *Wiek XIX. Sto lat myśli pol.* T. 5 (1909), T. 8 (1913), T. 9 (1923) (tu hasła: K. Gaszyński, L. Szyrmer, N. Żmichowska, L. Kondratowicz, E. Żeligowski), *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 37 (1904), (tu hasło: Maria Konopnicka), *Z dziejów literatury pol. w. XIX.* W-wa 1929 (tu: Kilka dat do życiorysu i działalności pisarskiej Woronicza).

Prace edytorskie

1. J. Słowacki: Balladyna. Tragedia w 5 aktach. W-wa 1908 *Wybór Pisarzy Pol. dla Domu i Szkoły* 14.

2. J. Słowacki: Beniowski. Poema. W-wa 1909 *Wybór Pisarzy Pol. dla Domu i Szkoły* 18.

3. E. Orzeszkowa: Wspomnienia. *Sfinks* 1911 t. 13-14.

Dedykowane A. Drogoszewskiemu.

4. E. Orzeszkowa: Pisma. Wydanie zbior. zupełne. T. 1-24. W-wa 1912-1927.

5. J. Przeclawski: Józef Oleszkiewicz. (Ze wspomnień Petersburga). *Prace Komisji do Badań nad Hist. Lit. i Oświaty.* W-wa 1914 t. 1 s. 65-91.

6. E. Orzeszkowa: Pisma. W-wa 1937-1939 *Pod Znakiem Pol. Akad. Lit.* T. 1-24.

Współwydawca L. B. Świdorski.

Liczne przedruki poszczególnych tomów w wyd. osobnych i zbior. dzieł E. Orzeszkowej.

7. F. S. Dmochowski: Sztuka rymotwórcza. Nie druk.

Tekst przygotowany do wyd. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5319.

Listy i materiały

1. Do E. Orzeszkowej 51 listów z 1902-1907. Rkps w Arch. E. Orzeszkowej IBL PAN w W-wie. Fragm. listów z 1903 cyt. L. B. Świdorski w objaśnieniach do: E. Orzeszkowa: *Listy.* T. 2 cz. 2. W-wa 1938 s. 370-371, 373. Obfite fragm. listów z 1902-1907 cytują E. Jankowski w komentarzu do: E. Orzeszkowa: *Listy zebrane.* T. 4. Wr. 1958 s. 355-408.

2. Do W. Feldmana 4 listy z 1903-1905. Rkps Ossol. sygn. 12412/II.

3. Do L. Bernackiego 3 listy z 1908-1934. Rkps Ossol. sygn. 7034/II.

4. Do J. Kasprowicza 2 listy z 1914-1916. Rkps Ossol. sygn. 6439/I.

5. Od E. Orzeszkowej 55 listów i 2 fragm. brulionowe z 1902-1907. Rękopisy w zbiorach prywatnych J. Krzyżanowskiego w W-wie oraz w Arch. E. Orzeszkowej IBL PAN w W-wie (2 fragm. brulionowe sygn. 295). Wybór (21 listów i 1 fragm. brulionowy z 1903-1907) ogł. w: E. Orzeszkowa: *Listy.* T. 2 cz. 2. Oprac. L. B. Świdorski. W-wa 1938 s. 119-209, 378. Całość ogł. w: E. Orzeszkowa: *Listy zebrane.* T. 4. Oprac. E. Jankowski. Wr. 1958 s. 101-213, 379-380.

6. Autografy prac. Rkps Bibl. Uniw. Warsz. akc. 562.

OPRACOWANIA

P. CHMIEŁOWSKI: Dzieje krytyki literackiej w Polsce. W-wa 1902. — W. FELDMAN: Współczesna krytyka literacka. Lw. 1905. — K. GLIŃSKI: Kilka słów odpowiedzi A. Drogoszewskiemu. *Tyg. Ilustr.* 1909 nr 47. — I. MOSZCZEŃSKA: Źródła i granice mego optymizmu. *Nowe Tory* 1910 t. 2 s. 108-114. — L. CHOROŃSKI: Krytycy i recenzenci. A. Drogoszewski. *Prawda* 1913 nr 44. — [K. WROCZYŃSKI]: Wycieczki sowizdrzałskie na Parnas warszawski i okolice. *Sowizdrzał* 1915 nr 6. — Z. WASILEWSKI: O portretowaniu Kasprowicza. *Myśl Nar.* 1925 nr 13; przedr. w książce: Wspomnienia o Janie Kasprowiczu i Stefanie Żeromskim. W-wa 1927 s. 11-32 [dot. uwag A. Drogoszewskiego o książce Wasilewskiego o Kasprowiczu w *Przegl. Hum.*

- 1923 z. 4]. — Z. WASILEWSKI: Polemika. *Mysł Nar.* 1928 nr 23. — C. WOJEŃSKA: Ich listy. *Kobieta Współcz.* 1932 nr 23-24 [dot. koresp. Orzeszkowej z Drogoszewskim]. — [Wywiady z autorem]: *Wiad. Lit.* 1933 nr 478, 524 [w ankiecie: W pracowniach pisarzy polskich], nr 520 [w ankiecie: Pisarze polscy a Rosja sowiecka]. — T. GRABOWSKI: Krytyka literacka w Polsce w epoce realizmu i modernizmu (1863-1933). *Poz. 1934 Prace Komisji Filol. Poz. Tow. Przej.* Nauk t. 6 z. 2 s. 104. — J. KUŹMIŃSKA: Krytyka i twórca. *Tyg. Ilustr.* 1937 nr 39. — S. ADAMCZEWSKI: A. Drogoszewski. *Pam. Lit.* R. 36 (1946) z. 1/2 s. 108-110. — J. BACULEWSKI, J. KULCZYCKA: Historiografia polskiego pozytywizmu. *Wr.* 1951. — S. STEMPOWSKI: Pamiętniki. (1870-1914). *Wr.* 1953. — E. ORZESZKOWA: Listy zebrane. T. 1-5. *Wr.* 1954-1961 [tu także art. E. Jankowskiego: Orzeszkowa — Drogoszewski. T. 4. *Wr.* 1958 s. 261-265]. — „*Ognivo*” 1902-1905. Bibliografia zawartości. *Oprac.* M. Lipska i R. Loth. *Wr.* 1957 [w „Uwagach wstępnych” charakterystyka Drogoszewskiego jako współpracownika *Ognivo*]. — J. IWASZKIEWICZ: *Życie Warszawy* 1959 nr 34 [o listach Orzeszkowej do Drogoszewskiego]. — J. KRZYŻANOWSKI: Neoromantyzm polski. *Wr.* 1963 s. 334, 354.
- Uwagi o „Marii Stuart”... [art. w *Ateneum*]. W. HAHN. *Kwart. Hist.* 1897 s. 828-829.
- Eliza Orzeszkowa [art. w *Bibl. Warsz.*]. M. RUTKOWSKI. *Rola* 1901 nr 9.
- Luźne uwagi o metafizycznych lotach współczesnej poezji [art. w czasop. *Pravda*]. M. KOMORNICKA: Do kwestii: „Co myśli i czego chce nowe pokolenie?” *Głos* 1900 nr 25.
- Władysław Syrokomla. A. GOLDBERG. *Ognivo* 1904 nr 52. — T. PINI. *Pam. Lit.* R. 3 (1904) s. 494-495. — J. LORENTOWICZ. *Gaz. Pol.* 1905 nr 16. — T. PINI. *Książka* 1905 nr 4. — *Tyg. Ilustr.* 1905 nr 8.
- J. Słowacki: Beniowski [edyt.]. S. K. [S. KARPOWICZ]. *Wychow. w Domu i Szkole* 1910 s. 162-164.
- Eliza Orzeszkowa. ANDRZ. B. [A. BAUMFELD]. *Nowe Tory* 1913 s. 232-234. — E. CZEKAŁSKI. *Przeł. Wil.* 1913 nr 20-21. — Z. DEBICKI. *Kur. Warsz.* 1913 nr 126. — J. DICKSTEINÓWNA. *Lit. i Sztuka* 1913 nr 19 dod. *Nowej Gaz.* nr 318. — G. [A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI]. *Czas* 1913 nr 145. — J. KLEINER. *Kronika Powsz.* 1913 nr 31. — M. KRIDL. *Bibl. Warsz.* 1913 t. 1 s. 581-587. — Sz. M. [M. SZYJKOWSKI]. *Przeł. Powsz.* 1913 t. 120 s. 455-456. — Z. L. ZALESKI. *Książka* 1913 nr 11. — K. WOJCIECHOWSKI. *Pam. Lit.* R. 13 (1914/1915) s. 115-117. — W. HAHN. *Nowa Książka* 1934 z. 6 s. 258. — Z. R. [Z. RABSKA]. *Kur. Warsz.* 1934 nr 35. — *Kur. Lit.-Nauk.* 1934 nr 9 dod. *Ilustr. Kur. Codz.*
- E. Orzeszkowa: Pisma [edyt.]. Č. [A. ČERNÝ]. *Slovanský přehled* (Praga) 1913 s. 332-333, 1929 s. 307.
- Pozytywizm polski. M. KRIDL. *Przeł. Warsz.* 1924 nr 37 s. 68. — K. CZACHOWSKI. *Wiad. Lit.* 1931 nr 383. — S. [E. JANUS]. *Mies. Lit.* 1931 nr 16. — J. N. MILLER. *Polonista* 1931 z. 5-6 s. 245-246. — J. MOSZCZEŃSKA. *Kur. Warsz.* 1931 nr 67. — T. TERLECKI. *Słowo Pol.* 1931 nr 114; *R. Kur. Lit.-Nauk.* 1931 nr 16 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — *Kur. Księgarski dla Wszystkich* 1931 nr 4. — B. GUBRYNOWICZ. *Ruch Lit.* 1932 nr 2 s. 48-50.
- L. Kondratowicz [art. w: *Wiek XIX. Sto lat myśli polskiej*]. J. KRZYŻANOWSKI: Pokłosie setnej rocznicy urodzin Syrokomli. *Przeł. Warsz.* 1924 nr 34-35 s. 193-194.
- E. Orzeszkowa: Pisma [edyt.]. S. KOLACZKOWSKI. *Nowa Książka* 1938 z. 5 s. 257-259.

DRZEWIECKI KONRAD MIECZYŚLAW (1871—1922)

Krypt.: K. D.

Językoznawca, tłumacz i publicysta.

Ur. 19 lutego 1871 w Mińsku Mazowieckim, był synem Nikodema, miejscowego burmistrza, i Anny z Januszkiewiczów. Nauki pobierał w II Gimnazjum w Warszawie od 1882 do 1888, następnie był wolnym słuchaczem na Politechnice Lwowskiej (1889). W 1890 studiował na wydziale filozoficznym uniwersytetu w Zurychu, w 1891-1892 — chemię i zoologię w Karlsruhe, w 1892 powrócił na uniwersytet w Zurychu i do 1893

studiował gramatykę sanskrytu. Od 1911 do 1914 redagował *Nowe Tory*, organ Związku Nauczycielskiego, a w 1914 *Bibliotekę Klasyków Polskich* E. Wendego. W 1914-1918 studiował w École Pratique des Hautes Études w Paryżu gramatykę języków słowiańskich, jednocześnie działał w stowarzyszeniu Union des Démocrates Polonais. Po powrocie do Warszawy wykładał w Wolnej Wszechnicy, Wyższej Szkole Handlowej i na kursach Miłkowskiego. W 1921 zaczął wydawać wraz z Andrzejem Boleskim *Arcydzieła Literatur Obcych w Wyborze i Układzie dla Użytku Szkolnego*. Zmarł 14 września (listopada?) 1922 w Nauheim (Niemcy).

TWÓRCZOŚĆ

1. Spacery z panem Karolem. Opowiadania dla dzieci od lat 9 do 12. W-wa 1895.

2. Początki gramatyki języka polskiego z ćwiczeniami i przykładami. W-wa 1901. Wyd. nast.: wyd. 2. przejrzone i popr. W-wa 1905; wyd. 3 W-wa 1907; wyd. 5 W-wa 1913; wyd. 6 W-wa 1915; wyd. 7 W-wa 1915; wyd. 9 zastosowane do uchwał ortograficznych AU z dn. 15 stycznia 1918. W-wa 1920; wyd. 10 W-wa 1924; wyd. 11 W-wa 1928; wyd. 12 W-wa 1929.

3. O życiu i dziełach Adama Mickiewicza. W-wa 1901. Wyd. 2 przejrzone i popr. W-wa 1923.

4. Pisownia polska. Wykład elementarny z ćwiczeniami i dyktandami. W-wa 1902. Wyd. 2 przejrzone i popr. W-wa 1908; wyd. 3 przejrzone i popr. W-wa 1918.

5. Krótka składnia języka polskiego z przykładami i ćwiczeniami. Wykład elementarny. W-wa 1904. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1907; wyd. 3 W-wa 1911; wyd. 4 W-wa 1913; wyd. 5 przejrzone i popr. W-wa 1917; wyd. 6 W-wa 1921; wyd. 7 zastosowane do uchwał ortograficznych AU z dn. 15 stycznia 1918. W-wa 1923.

6. Nauka czytania i pisanie z objaśnieniami dla nauczycieli i wzorami lekcji. W-wa 1905. Wyd. nast.: wyd. 2 popr. W-wa 1914.

7. Zarys metodyki języka polskiego. W-wa 1914. Wyd. nast.: wyd. 2 popr. W-wa 1922; wyd. 3 W-wa 1924.

8. Le genre personnel dans la déclinaison polonaise. Paryż 1918 *Collection Linguistique par la Société de Linguistique de Paris* t. 6.

Artykuły zamieszczał w czasopismach: *Dzien. Kijowski* (1914—?), *Nowe Tory* (1911-1914), *Revue des Études Slaves* (Paryż 1922).

Przekłady

1. K. Renouvier: O obowiązkach społecznych człowieka i obywatela. Z nowego wyd. ogł. z notatką o K. Renouvier przez J. Thomasa. W-wa 1906.

2. G. Séailles: Demokracja i oświata. W-wa 1906.

3. Nauka i wolnomyślność. Rozprawy, listy i mowy Marcelego Berthelot. W-wa 1907 *Bibl. Filoz.-Społ.* nr 3.

4. N. S. R. Chamfort: Maksymy i myśli. — Charaktery i anegdoty. Lw. 1910. Wyd. 2 popr. W-wa 1958.

5. F. Nietzsche: Dzieła. T. 11: Wędrowiec. Ludzkie, arcyłudzkie. W-wa 1910.

6. F. Nietzsche: Dzieła. T. 12: Wola mocy. Próba przemiany wszystkich wartości. W-wa 1911.

Prace edytorskie i redakcyjne

1. Ł. Górnicki: Dworzanie polski. Rozmowa o elekcyjnej i dzieje w Koronie Polskiej. W wyborze. W-wa 1914 *Bibl. Klasyków Pol.*

2. A. Frycz-Modrzewski: O naprawie Rzeczypospolitej. Z przekładu Cypriana Bazylika r. 1577. Wybór. W-wa 1914 *Bibl. Klasyków Pol.*

3. Homer: Iliada. — Odyseja. T. 1-2. W-wa 1921 *Arcydzieła Lit. Obcych* z. 1.

4. Teksty do nauki języka staropolskiego. Wiek XIV i XV. Wybór, objaśnienia i przypisy... Pod red. J. Baudouina de Courtenay. W-wa 1924.

Listy

1. Do nieznanego adresata z 1904. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2674.

2. Do Z. Przesmyckiego z 1912. Rkps Bibl. Nar. sygn. IV 6319.

3. Do B. Chlebowskiego z 1913. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2887.

4. Do L. Bernackiego z 1914. Rkps Ossol. sygn. 7034/II.

5. Do J. Mirskiego z 1914. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7074.

6. Do J. Ptaśnika z 1915. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2910.

OPRACOWANIA

Kronika. *Nowe Tory* 1913 z. 6-7 s. 379-380. — H. GALLE. *Pol. słownik biogr.* T. 5 (1939-1946).

Spacery z panem Karolem. *An. Sn. Gaz.* 1895 nr 295.

Początki gramatyki języka polskiego... W. LUBORADZKI. *Tyg. Ilustr.* 1901 nr 49. — A. A. KRYŃSKI. *Książka* 1902 s. 7. — A. A. KRYŃSKI. *Książka* 1906 s. 9-10. — S. SEROCZYŃSKI:

O podręcznikach do nauczania gramatyki w gimnazjum niższym. *Przegl. Hum.* 1922 t. 1 s. 363-373.

O życiu i dziełach Adama Mickiewicza. H. ORSZA. *Książka* 1902 s. 79-80.

Pisownia polska. W. LUBORADZKI. *Tyg. Ilustr.* 1902 nr 28. — A. A. KRYŃSKI. *Książka* 1902 s. 308-309.

Krótką składnią języka polskiego... G. Ziarno 1904 nr 36. — A. A. KRYŃSKI. *Książka* 1904 s. 220-221. — *Muzeum* 1908 t. 1 s. 200.

Teksty do nauki języka staropolskiego [edyt.]. J. Łoś, K. NITSCH. *Język Pol.* 1924 z. 5 s. 149-152.

DYGASIŃSKI ADOLF (1839—1902)

Właściwie: TOMASZ ADOLF DYGASIŃSKI.

Pseud. i krypt.: A. D.; A. DYG.; A. DYGAS; Ad. D.; Ad. DYG.; D*; DG.; DYGAS; QUISDAM.

Powieściopisarz, nowelista, publicysta, pedagog, tłumacz.

Ur. 7 marca 1839 w Niegosławicach koło Miechowa, w województwie kieleckim. Syn Jana, oficjalisty dworskiego, i Katarzyny zⁿ Janiszewskich. Nauki początkowe pobierał u księdza A. Bieleckiego w Zielenicach, potem w Pińczowie, a od 1858 do 1860 w wyższej szkole realnej w Kielcach. Utrzymywał się z korepetycji. W 1860-1862 pracował jako aplikant u budowniczego Frankowskiego. W 1862 zapisał się na wydział historyczno-filologiczny Szkoły Głównej w Warszawie. Studia przerwał mu powstanie, w którym brał udział od lutego 1863. Aresztowany w Jaranowicach koło Jędrzejowa, pół roku spędził w więzieniu w Olkusz. Studia w Szkole Głównej kontynuował od 1864, przerwał je będąc na trzecim kursie i wyjechał na dalsze studia do Pragi, którą jednak musiał wkrótce opuścić z powodu trudności finansowych. Po powrocie do kraju pracował jako nauczyciel prywatny u Glinków w Szczawinie nad Narwią, następnie u Karczewskich w Wielgiem koło Radomia, gdzie był nauczycielem Jacka Malczewskiego i Wacława Karczewskiego. W 1871 wyjechał do Krakowa i tu w roku następnym ożenił się z Natalią Wyszkową. W Krakowie założył instytut wychowawczy oraz przejął wspólnie z B. Małują księgarnię Trzecieckiego inicjując i finansując szereg przedsięwzięć wydawniczych, jak *Biblioteka Umiejętności Przyrodniczych* pod red. L. Masłowskiego, *Wydawnictwo Dzieł Tanich i Pożytecznych*, czasopismo *Szkice Społeczne i Literackie* (w 1875-1876 razem z K. Bartoszewiczem). W 1875 wydawał w Krakowie wspólnie z W. Korneckim i W. Sabowskim pismo *Moda*. W lipcu 1877 przeniósł się do Warszawy, ustąpiwszy po bankructwie księgarnię wydawniczą K. Bartoszewiczowi. W Warszawie rozpoczął pracę zarobkową jako publicysta i tłumacz oraz jako nauczyciel na pensjach Czarnockiej, Raczyńskiej, Krzywobłockiej i w szkole H. Benniego, w której wykładał do 1885. W tymże roku z powodu prowadzenia wykładów w języku polskim odebrano mu prawo nauczania w szkołach rządowych. W 1880 zainicjował i przez pewien czas redagował czasopismo *Przegląd Pedagogiczny*. Był zapalonym popularyzatorem pedagogiki Pestalozziego, Fröbla i innych współczesnych teorii nauczania i wychowywania oraz współczesnej filozofii, socjologii i lingwistyki. Wygłosił na ten temat szereg odczytów i wykładów. W 1883 rozpoczął pracę

na polu literackim jako nowelista, powieściopisarz i krytyk. Wspólnie z A. Sygietyńskim i S. Witkiewiczem utworzył w 1884 nowy zespół redakcyjny *Wędrowca*. W 1886 wszedł do redakcji *Głosu*, a w 1887 zainicjował i do 1888 redagował miesięcznik etnograficzny *Wisła*. Gdy rząd rosyjski odebrał mu prawo nauczania, został w 1889 wychowawcą prywatnym u Skrzyńskich w Popowie. W 1890 jako wysłannik *Kuriera Warszawskiego* wyjechał do Brazylii, skąd przysyłał reportaże o życiu emigrantów-Polaków. W 1891 władze brazylijskie zmusiły go do wyjazdu. Po powrocie do kraju pracował w dalszym ciągu jako nauczyciel prywatny, od 1892 u Chodkiewiczów w Młynowie, następnie u Bispingów w Massalanach. Pod koniec 1899 wyjechał do Petersburga, gdzie był nauczycielem w domu bankiera Kohna. Następnie z przyjacielem Janem Borkowskim odbył podróż po krajach Europy południowej. Gdy wrócił do Polski, pracował jako nauczyciel u Kleniewskich w Kluczkowicach, czas jakiś przebywał u Borkowskich w Rzeszówku. Pod koniec życia osiadł na stałe w Warszawie i tu dom jego był ośrodkiem zebrań literackich, na które uczęszczali: J. Lemański, W. Berent, F. Fiszer, niekiedy Z. Przesmycki i S. Przybyszewski. Utrzymywał się w dalszym ciągu głównie z korepetycji udzielając lekcji między innymi córkom J. Borkowskiego. Zmarł w Grodzisku 3 czerwca 1902.

TWÓRCZOŚĆ

1. I my czuwamy. Kr. 1876 *Wydawn. Broszur Polit. w Kr.* 1.

2. Za krówę. Opowiadanie z życia ludu. Powst. ok. 1879. Ogl. *Przeegl. Tyg.* 1883 nr 1-2. Zob. też poz. 10, 21 oraz Wyd. zbior. poz. 13 t. 6.

3. Nauczanie bez książki, czyli wskazówki teoretyczno-praktyczne odnoszące się do pierwszego nauczania, z piśmiennictwa angielskiego zebrane... W-wa 1880.

4. Pierwsze nauczanie w domu i w szkole. Wykłady pedagogiczne... podług prac Hardera, Armstroffa, Richtera, Pape-Carpantiera, pani Youmans, Delona, Huxleya i innych. W-wa 1883 [1882].

Zawarte tu wykłady zostały wygl. w 1881.

5. Wypisy polskie. Część niższa. W-wa 1881. Wyd. 2 W-wa 1883. Część średnia dla klasy II i III. W-wa 1882. Wyd. 2 W-wa 1906.

6. Co się dzieje w gniazdach. Sielanka. *Przeegl. Tyg.* 1883 nr 42-48. Wyd. osob. W-wa 1908 *Bibl. Univ. Lud.* nr 64. Wyd. nast. w tej serii: wyd. 2 W-wa 1916; W-wa 1947. Zob. też poz. 10, 21 oraz Wyd. zbior. poz. 3, 12, 13 t. 8, 14, 15 t. 4, 17.

Przekłady: niem. w: *Die Kette. Polnische Meistererzählungen*. Weimar 1959 pt. Drei Nester. — r o s.: *Nowoje wriemia* 1902 nr 9690-9691 dod.; M. Leszczyńska. W książce: A. Dygasiński: Margiela i Margielka. Moskwa 1961.

7. Wilk, psy i ludzie. Opowieść z życia ludowego. *Przeegl. Tyg.* 1883 nr 18-25. Wyd. osob. W-wa 1907 *Bibl. Univ. Lud.* nr 37. Wyd. nast. w tej serii: wyd. 2 W-wa

1914; wyd. 3 W-wa 1947; wyd. 4 W-wa 1949. Zob. też poz. 10, 22 oraz Wyd. zbior. poz. 2, 13 t. 8, 14, 15 t. 4.

Przekłady: c z e s.: K. Handzel. Praga 1911; J. Bečka. W książce: A. Dygasiński: Zvířata a lidé. Praga 1950 [przekład skrócony] — r o s.: A. Popławska. *Zaszcita żywoťnych* 1909 s. 265-297.

8. Co to jest dusza? *Przeegl. Tyg.* 1884 nr 16-17, 19, 21, 24, 26. Wyd. osob. W-wa 1884.

9. Na pańskim dworze. Wyd. osob. pt. Pański dwór. W-wa 1884 jako dod. powieściowy *Wędrowca*; tyt. okładkowy: Na pańskim dworze. Wyd. nast.: W-wa 1950 *Mała Bibl. „Książki i Wiedzy”* nr 20. Zob. też Wyd. zbior. poz. 12, 13 t. 9, 15 t. 4, 19.

Jest to pierwsze ogniwo cyklu; — następne: Von Molken, Głód i miłość, Na warszawskim bruku. Por. poz. 12, 13, 16.

Przekłady: n i e m.: H. Ruhe. A. Grabowski. Lipsk 1885 *Universal-Bibliothek* nr 2018; wyd. nast. Lipsk 1917 — w e g i e r.: *Fővárosi Lapok* 1886 nr 15-28.

10. Nowele. Seria 1. W-wa 1884.

Zawartość: Wilk, psy i ludzie. (Zob. poz. 7); Co się dzieje w gniazdach. (Zob. poz. 6); Za krówę. (Zob. poz. 2).

11. Nowele. Seria 2. W-wa 1885.

Zawartość: Niezdara. (Ogl. z podtyt. Obrazek z ludowego życia. *Przeegl. Tyg.* 1884 nr 32-45. Zob. też poz. 22 oraz Wyd. zbior. poz. 3, 13 t. 8, 15 t. 4); Jarmark na św. Onufry. (*Wędrowiec* 1884 nr 1-6. Wyd. osob. z pominięciem pierwszego rozdz. Mikołów 1898 *Bibl. Lud. K. Miarka*. Zob. też poz. 42 oraz Wyd. zbior. poz. 3, 13 t. 6).

12. Von Molken. W-wa 1885 jako dod. powieściowy *Wędrowca*. Wyd. nast.: W-wa 1913 *Bibl. Dział Wyborowych* nr 811.

W-wa 1934 *Bibl. Lit. Nowej Polski* t. 79. Zob. też Wyd. zbior. poz. 9 t. 1, 10 t. 4, 13 t. 12, 19. Por. poz. 9.

Przekład ros.: A. Sacharowa: Niezakonorożdziennyj. *Żywopisnoje obozrenije* 1886 i odb.

13. Głód i miłość. *Przełg. Tyg.* 1885 nr 18-28, 30-31. Wyd. osob. Paryż [1947]. Zob. też poz. 14, 39 oraz Wyd. zbior. poz. 13 t. 9, 19. Por. poz. 9.

Przekład czes.: B. V. Konečný. Praga 1894.

14. Nowele. Seria 3. W-wa 1885.

Zawartość: Dni i noce w kantorze. (*Przełg. Tyg.* 1885 nr 1-4, 6-7, 9-10); Głód i miłość. (Zob. poz. 13).

15. Obraz psychicznych zjawisk w organizmie ludzkim. Wykłady przeznaczone dla informacji wychowawców zestawil... podług licznych podręczników. W-wa 1885 jako dod. *Wędrowca*.

Tyt. okładowy: Psychologia wychowawcza.

16. Na warszawskim bruku. *Romans i Powieść* 1886 nr 286-309. Przedr. pt. Na miejskim bruku. *Kur. Lw.* 1894 nr 114-169; przedr. fragm. pt. W szynkowni. Obrazek z życia warszawskiego. *Zorza* 1910 nr 6-7, 10. Zob. też Wyd. zbior. poz. 9 t. 2, 13 t. 19, 19. Por. poz. 9.

Pierwotny tyt.: Wariat.

17. Z ognia życia. Nowele. T. 1-2. W-wa 1886.

T. 1: Kult światła. (*Fortuna* 1885 nr 1. Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 21); Świat i ślepa dziewczyna. (Ogl. z podtyt. Obrazek sielski. *Kur. Codz.* 1884 nr 362, 1885 nr 1-17 z przerwami. Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 18, 14, 15 t. 5); Filozof i pracza. (*Kur. Codz.* 1883 nr 303-327. Zob. też Wyd. zbior. poz. 6, 13 t. 16); Wojtusiove nieszczęścia. (*Wędrowiec* 1885 nr 23-29. Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 21).

T. 2: Wśród wody. (*Kur. Warsz.* 1885 nr 347b-349b. Zob. też Wyd. zbior. poz. 3, 13 t. 16); Prometeusz. Mit grecki. (*Świt* 1885 nr 1-3. Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 20); Podpalaczka. (*Dod. Mies. Przełg. Tyg.* 1884 t. 1 s. 42-67. Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 9, 14, 15 t. 4, 16, 17); Ze stajni. (*Dod. Mies. Przełg. Tyg.* 1885 t. 2 s. 436-458); O groch przy drodze. (*Wędrowiec* 1886 nr 2. Zob. też Wyd. zbior. poz. 3, 6, 8, 13 t. 8, 14, 15 t. 5, 17); Po co taka rodzina. Z niewydanej powieści. (*Kur. Warsz.* 1886 nr 1. Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 20); Walka z dziurami. (*Kur. Warsz.* 1884 nr gwiazdkowy. Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 6); Targaj. Nowela. (*Przełg. Tyg.* 1886 nr 4-6. Zob. też Wyd. zbior. poz. 3, 6, 8); Ze wsi do wsi. (*Przełg. Tyg.* 1886 nr 14-20. Zob. też Wyd. zbior. poz. 1, 3, 13 t. 16, 14, 15 t. 5, 16).

Przekłady

Kult światła: ros.: *Kołosja* 1886 nr 6 s. 306-330; wyd. osob. Petersb. 1887.

Świat i ślepa dziewczyna: ros.: J. Wasilewska. W książce: A. Dygasiński: Margiela i Margielka. Moskwa 1961.

Filozof i pracza: ros.: E. Rifićina. W: *Polskaja nowiella*. Moskwa 1949; przedr. w książce: A. Dygasiński: Margiela i Margielka. Moskwa 1961.

Prometeusz: serbochorw.: N. Manojlović-Rajko. *Strážilovo* 1887 nr 49.

Podpalaczka: ros.: J. Sokolnikow. W książce: A. Dygasiński: Margiela i Margielka. Moskwa 1961.

O groch przy drodze: rum.: R. Motanera. *Secrătorea Sateamchu* 1900.

Po co taka rodzina: czes.: *Národní noviny* 1908 nr 160 — ros.: *Wolżskij wiestnik* 1894 — serbochorw.: N. Manojlović-Rajko. *Strážilovo* 1888 nr 11.

Walka z dziurami: ros.: *Wolżskij wiestnik* 1894.

18. Nowe tajemnice Warszawy. Romans w trzech tomach. T. 1-2. W-wa 1887.

T. 1: Spod ciemnej gwiazdy. Wyd. nast.: z podtyt.: Romans obyczajowy z cyklu „Tajemnice Warszawy”. W-wa 1922 *Bibl. Powieści*; W-wa 1925 *Bibl. Groszowa* nr 5.

T. 2: Uposledzeni i wybrani.

Tom trzeci nie ukazał się.

19. W niewoli u człowieka. *Dod. Mies. Przełg. Tyg.* 1887 t. 2 s. 293-313, 409-420, 1888 t. 1 s. 22-40, 162-179, 339-415. Wyd. osob. pt. Nędzarze życia. W-wa 1898.

Pierwotny tyt. zmieniony na skutek interwencji cenzury.

20. Właściciele. Powieść. W-wa 1887. Wyd. 2 W-wa 1888. Zob. też Wyd. zbior. poz. 9 t. 6, 10 t. 10, 13 t. 7, 15 t. 1, 17.

21. Z siół, pól i lasów. Zbiór nowel. T. 1-2. W-wa 1887.

T. 1: Jazda ze Ziurdanką. (Ogl. z podtyt. Podług opowiadań fernala. *Kalendarz powsz. na r.* 1887 s. 49-66. Zob. też Wyd. zbior. poz. 8, 10 t. 5, 12, 13 t. 18); Na zwłokach zwierzęcia. (*Wędrowiec* 1886 nr 21-24. Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 8); Żerty chłop. (*Wędrowiec* 1887 nr 8-12. Zob. też Wyd. zbior. poz. 3, 10 t. 5, 13 t. 6); Podwórzowe dramata. (*Przełg. Tyg.* 1886 nr 38-43. Zob. też Wyd. zbior. poz. 10 t. 5, 12, 13 t. 16); Na niebie i na ziemi. (*Wędrowiec* 1886 nr 8-9. Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 16); Złodziej leśny. (*Kur. Warsz.* 1886 nr 310 b-312 b. Zob. też Wyd. zbior. poz. 3, 6 t. 1, 10 t. 5); Demon. (*Głos* 1886 nr 1-6. Zob. też Wyd. zbior. poz. 10 t. 5, 13 t. 6).

T. 2: W puszczy. Pół fantazji na tle wspomnień. (*Świt* 1886 nr 136-144. Wyd. osob. W-wa 1907 *Bibl. Uniw. Lud.* nr 36. Wyd. nast. w tej serii: W-wa 1913; W-wa 1947; Poz. 1915 jako dod. *Oredownika*. Zob. też Wyd. zbior. poz. 2, 10 t. 5, 13 t. 9); Od świtu do świtu. (*Kur. Warsz.* 1887 nr 122-123; przedr. *Polak w Ameryce* (Buffalo) 1887/1888 nr 26-27. Zob. też Wyd. zbior. poz. 1, 3, 10 t. 5, 13 t. 9); Co kto lubi. Epizod z życia koniarza. (*Kur. Warsz.* 1887 nr 1. Zob. też Wyd. zbior. poz. 10 t. 5, 13 t. 9); Za krowę. (Zob. poz. 2); Co się dzieje w gniazdach. (Zob. poz. 6).

Przekłady

W puszczy: czes.: F. Páta. Praga 1925; J. Becka. W książce: A. Dygasiński: Zvířata

lidé. Praga 1950 [przekład skrócony] — f r a n c.: F. L. Schoell, Heinzl-Walewska. Paryż 1930.

22. Nowele. T. 1-2. W-wa 1888.

T. 1: Psia dola. (*Wędrowiec* 1887 nr 1. Zob. też Wyd. zbior. poz. 8, 10 t. 5, 13 t. 6, 15 t. 5, 17); Krzyż i ogień. (*Życie* 1887 nr 16, 18-20. Zob. też Wyd. zbior. poz. 10 t. 5); O ciocie Franie. (Ogl. pt. Ciocia Frania. *Kur. Codz.* 1887 nr 156-183 z przzerwami. Zob. też Wyd. zbior. poz. 10 t. 5, 13 t. 18); Biały wróblek. (*Wędrowiec* 1887 nr 2. Zob. też Wyd. zbior. poz. 10 t. 5, 13 t. 20); Wilk, psy i ludzie. (Zob. poz. 7).

T. 2: Na trzecim piętrze. (Ogl. z podtyt. Nowela z opowiadań kolegi. *Wędrowiec* 1887 nr 50-51. Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 6); Z niedoli kobiety. (Ogl. pt. Z doli kobiety. *Kur. Codz.* 1886 nr gwiazdkowy dod. do nr 355. Zob. też Wyd. zbior. poz. 10 t. 5, 13 t. 6); Śmiertelne koszule. (Ogl. pt. Śmiertelna koszula. *Echo Mus.* 1887 nr 212-216. Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 8); W wielkiej własności. (*Kalendarz powsz. na r. 1888* W-wa 1887 s. 49-71); Niezdara. (Zob. poz. 11); Jeszcze jeden niezdara. (Ogl. z podtyt. Szkic powieściowy. *Kur. Warsz.* 1887 nr 269-271. Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 8).

Przekłady

Psia dola: esperanto: B. Kuhl. *Pola Esperantisto* 1924 nr 6/7 — ros.: M. Kirkor. *Gazeta A. Gatzuka* 1887 nr 19 s. 295; G. Jazykowa. W książce: A. Dygasiński: Margiela i Margielka. Moskwa 1961 — serbochorw.: R. Pejatović. *Bosanska vila* 1900 nr 5/6 s. 60-61.

23. Beldonek. *Tyg. Ilustr.* 1888 nr 285-296. Wyd. osob. W-wa 1888. Wyd. nast.: Mikołów 1899; wyd. 3 oprac. W. Wolert Łódź [1926]; wyd. 4 oprac. i wyd. Z. i W. Wolertowie W-wa 1934 [1933]. Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 1, 15 t. 2, 17. Dalszy ciąg pt. Żywot Beldonka. Zob. poz. 54.

Skrót dla dzieci pt. Ucieszne przygody dziada Florka i chłopca Beldonka w drodze do Częstochowy. W-wa 1889. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1903; wyd. 3 W-wa 1916.

Przekład ros.: N. Krymowa. W książce: A. Dygasiński: Margiela i Margielka. Moskwa 1961.

24. Pan Jędrzej Piszczalski. Opowieść z niedawnej przeszłości. Powst. 1888-1889. Fragm. pt. Wychowanie chłopca sprzed lat trzydziestu. Cz. 1 ogł. *Przegl. Pedag.* 1890 nr 9-14 [zamierzony tyt. fragmentu: Marcel Piszczalski]. Całość ogł. *Życie* (W-wa) 1890 nr 1-41. Wyd. osob. T. 1-2. W-wa 1890. Wyd. nast.: z podtyt. Opowieść z dawnej przeszłości. T. 1-2. W-wa 1914; W-wa 1961. Zob. też Wyd. zbior. poz. 9 t. 7-8, 10 t. 14-15, 13 t. 10-11.

25. Z zagona i bruku. Zbiór nowel. W-wa 1889.

Zawartość: Przy kościele. (*Ateneum* 1888 t. 3 s. 391-421. Zob. też Wyd. zbior. poz. 3, 13 t. 18, 15 t. 5, 17); Humoreska przez łyż. (*Kur.*

Warsz. 1888 nr 1. Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 20); Z psiarni, pola i kniei. (*Kur. Codz.* 1888 nr 108-110, 112-115; *Lowiec* 1888 nr 6-8. Wyd. osob. W-wa 1932 dod. powieściowy *Gaz. Warsz.* Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 21); W górze u dołu. (*Wędrowiec* 1888 nr 11-15. Wyd. osob. W-wa 1932 dod. powieściowy *Gaz. Warsz.* Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 20); W obronie dzieci. (Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 22); Liczne przygody krótkiej podróży. (*Kur. Warsz.* 1888 nr 116-135. Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 16); Walkowe zaloty. (*Kalendarz powsz. na r. 1889*. W-wa 1888 s. 51-64. Zob. też Wyd. zbior. poz. 3, 13 t. 20); Łabędzie. (*Tyg. Powsz.* 1888 nr 31. Zob. też poz. 48 oraz Wyd. zbior. poz. 13 t. 20); Dwa diabły. (Ogl. z podtyt. Fantazja romantyczna. *Głos* 1888 nr 27-36. Zob. też Wyd. zbior. poz. 3, 13 t. 18); Mąż z krukiem. (*Echo Mus.* 1888 nr 257-261. Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 18); Agent ubezpieczeń. (Ogl. z podtyt. Humoreska. *Kur. Codz.* 1888 nr 248-251. Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 20); Dwie upadłości. (*Tyg. Powsz.* 1888 nr 1-4. Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 20).

26. Jak się uczyć i jak uczyć innych? W-wa 1889.

27. Kuba Gąsior. Ogl. pt. W chłopskiej rodzinie. Nowela. *Głos* 1889 nr 1-8 i odb. pt. Kuba Gąsior. Opowiadanie prawdziwe. Wyd. 2 W-wa 1898.

Przeróbka sceniczna zob. poz. 36.

28. Wskazówki do ćwiczeń stylistycznych polskich. W-wa 1889.

29. Listy z Brazylii specjalnego delegata „Kuriera Warszawskiego”. *Kur. Warsz.* 1890 nr 306, 310, 328-329, 332, 1891 nr 9, 21, 30, 36, 40, 42-43, 45, 47-49, 54-55, 58. Niektóre przedr. *Nadgoplanin* (Strzelno) 1891 nr 8, 16-21. Wyd. osob. W-wa 1891. Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 24.

30. Małgorzatka, pieszczoszka matusi-na. Obrazek z życia ludowego. W-wa 1890. Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 23.

31. Czy jechać do Brazylii. W-wa 1891.

32. Gorzałka. Powieść. *Przegl. Tyg.* 1891 nr 51-1894 nr 6. Wyd. osob. T. 1-4. W-wa 1894. Wyd. nast.: W-wa 1910 [dodruk]; W-wa 1960. Zob. też Wyd. zbior. poz. 9 t. 10, 10 t. 20-21, 13 t. 14-15.

33. Na złamanie karku. Powieść. *Kur. Warsz.* 1891 nr 69-208; *Gaz. Gdańska* 1891 nr 1 i nn.; *Kur. Pol.* 1891 nr 80-211; *Nadgoplanin* 1891 nr 32-102. Wyd. osob.: W-wa 1893; W-wa 1952. Zob. też Wyd. zbior. poz. 9 t. 9a-9b, 13 t. 5.

34. Narzeczona z Ojcowa. Komedia chłopska w 4 aktach. Wyst. W-wa 1891. Ogl. *Bibl. Romansów i Powieści* 1896 nr 25-30. Wyd. osob. pt. Narzeczona z Ojcowa. Komedia ludowa. W-wa 1896.

35. Przygody młodzieńca, czyli Robinson polski dla młodzieży. W-wa 1891. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1899; W-wa 1924; wyd. 4 Łódź 1927; W-wa 1957. Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 2.

36. Szawagrowie. Sztuka w 6 obrazach wg powieści Kuba Gąsior. Wyst. W-wa 22 lipca 1891. Nie druk. Por. poz. 27.

37. Nauka czytania i pisania. W-wa [1892].

38. Opowiadanie Kuby Cieluchowskiego o emigracji do Brazylii. W-wa 1892. Wyd. 2 W-wa 1900.

39. Garstka. Zbiór nowel, obrazków i studiów. W-wa 1893.

Zawartość: Klawiszewski i Róża. Nowela. (*Gaz. Warsz.* 1891 nr 102-106. Zob. też Wyd. zbior. poz. 6 t. 2, 13 t. 20); Modus in rebus. Obrazek z życia wiejskiego. (*Kur. Codz.* 1891 nr 54-88 z przerwami); Złodzieje. Nowela. (*Nowa Reforma* 1890 nr 96-104; przedr. *Kalendarz pol. ilustr. na r. 1892*. W-wa 1891 s. 7-28. Zob. też Wyd. zbior. poz. 3); Ptaki. (*Przeł. Tyg.* 1891 nr 36-39; przedr. *Kur. Lw.* 1892 nr 30-33 dod. lit.); W niewoli u dzikich. Rachunek życia. (*Kur. Codz.* 1891 nr 284-285); Aktorka. (*Wędrowiec* 1891 nr 40); Głód i miłość. (Zob. poz. 13); Rycerskość chłopka. (*Kur. Warsz.* 1892 nr 1; przedr. *Kur. Nowojorski i Brooklyński* (Nowy Jork) 1892 nr 6-7; zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 23, 15 t. 5, 17); Jaki pan, taki sługa. (*Kur. Codz.* 1891 nr 355, zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 23); Narzeczeni, małżonkowie, rodzice i dziecko. Szkic obyczajowo-psychologiczny. (*Dod. Mies. Przeł.* *Tyg.* 1883 t. 1 s. 1-50).

Rkps Bibl. Nar. sygn. 6093 IV — Rycerskość chłopka.

40. Krańcowy. Nowele. W-wa 1893.

Zawartość: Krańcowy. (*Kłosy* 1890 nr 1280-1284; przedr. pt. Jaś Lyska. *Nowa Reforma* 1891 nr 87-113. Wyd. osob. Moskwa 1916 *Bibl. Wychośtwa Pol.* t. 15); Autobiografia osła. (*Przeł. Lit. dod. Kraju* 1890 nr 8-12. Zob. też Wyd. zbior. poz. 4, 6 t. 2); Hrabia. (*Życie* 1889 nr 31-32. Zob. też Wyd. zbior. poz. 4, 13 t. 6); Miłość bez gniazda. (*Życie* 1889 nr 45-46. Zob. też Wyd. zbior. poz. 4, 12, 13 t. 18); Wędrowny ptaszek. (*Kur. Codz.* 1890 nr 22-23, 25, 28; przedr. *Zorza* 1892 nr 22-25. Zob. też Wyd. zbior. poz. 12, 13 t. 23); Et haec olim. (*Kalendarz praktyczny ilustr.* 1891. Zob. też Wyd. zbior. poz. 6 t. 2, 13 t. 20); Cud na roli. (*Kur. Warsz.* 1890 nr 187. Zob. też Wyd. zbior. poz. 3, 12, 13 t. 20).

Przekłady

Autobiografia osła: ros.: Miller. W: *Polskaja nowiella*. Moskwa 1949 s. 265.

Miłość bez gniazda: bułg.: A. Goncowa: Czuczuliga. *Polsko-bułgarski przegląd* 1921 nr 1 — esperanto: T. Hodakowski: *Printemps. Pola Esperantisto* 1931 nr 4.

41. Wint. Wyjątek z pamiętników winiarza. *Wędrowiec* 1893 nr 1-3. Wyd. osob. W-wa 1894. Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 23.

Rękopis pierwotnej red. Bibl. Nar. sygn. 6075 II.

42. Bracia Tatory. Nowele. W-wa 1894.

Zawartość: Bracia Tatory. (Ogl. z podtyt. Obrazek społeczny. *Głos* 1890 nr 3-9; przedr. *Kur. Nowojorski i Brooklyński* (Nowy Jork) 1891 nr 9-17. Zob. też Wyd. zbior. poz. 6 t. 1, 12, 13 t. 20, 15 t. 5); Jarmark na św. Onufry. (Zob. poz. 11); Przed rautem. (*Światła i cienie. Zbiór nowe i poezji. Książka zbior. poświęcona kobietom pol.* W-wa 1888 s. 1-11); Lis. (*Tyg. Ilustr.* 1890 nr 45-48, 50, 52. Zob. też Wyd. zbior. poz. 6 t. 2, 13 t. 22); Osobliwy konkurent. (*Kur. Warsz.* 1890 nr 1; przedr. *Gaz. Nar.* 1890 nr 4. Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 22); Z dziejów miłości. (*Gaz. Nar.* 1889 nr 229); Wielka apoteoza. (Z podtyt.: Wyjątek z hymnów miłości. *Kur. Warsz.* 1890 nr 224).

Przekłady

Bracia Tatory: niem.: K. Harrer. W: *Polnische Meistererzählungen*. Berlin 1959 — ros.: *Siewiernyj kurier* 1900 — węgier.: T. Mézszáros. W: *Klasszikus lengyel elbeszélők*. Budapest 1953.

43. Opis imprezy wojennej imię pana Alberta Milicerego, konsula alias burmistrza biskupiego miasta Bodzantyna, contra insolentiam tyraniej króla szwedzkiego Karła Gostausa, wydał podług starych papierów Dygas. Nakład współpająków w 25 egzemplarzach Kr. 1894.

Rkps Bibl. Nar. sygn. 6074 II.

44. As. Powieść. *Kur. Warsz.* 1895 nr 310-359 z przerwami. Wyd. osob. W-wa 1896. Wyd. nast.: W-wa 1912 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 746; W-wa 1959; W-wa 1960. Zob. też Wyd. zbior. poz. 9 t. 15, 10 t. 24, 13 t. 17.

45. Gwałt na Turka w Kielcach uczyniony i Bóg wie co za przygody poczytych rycerskich ludzi. Powst. 1895. Ogl. *Gaz. Warsz.* 1921 nr 15 (fragm.: Z pamiętek po Dygasińskim); *Rzeczpospolita* 1922 nr 151 (fragm.: Z teki pośmiertnej); *Mysł Nar.* 1932 nr 25 (fragm. ogł. W. Wolert).

Rkps — fragm. Bibl. Nar. sygn. 6076 II.

46. Przyjacieli koni. Powiastka. W-wa 1895. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1903; wyd. 3 W-wa 1908; wyd. 4 W-wa 1920.

47. Wywczasy młynowskie. Nowele. W-wa 1895.

Zawartość: Zasady i mięso. (Ogl. z podtyt. Nowela pedagogiczna. *Głos* 1893 nr 19. Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 23); Rogieluk. Monolog starego stangreta. (*Tyg. Ilustr.* 1894 nr 26); Kwiatek. Nienaturalna historia psa. (Ogl. pt. Nienaturalna historia psa. *Kur. Warsz.* 1894 nr 56-73. Zob. też Wyd. zbior. poz. 7); Zeus i Eugenes. Nowela grecka. (*Słowo* 1894 nr 74); On i Psyche. (*Kur. Warsz.* 1894 nr 261-270. Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 23).

Rkps noweli: Zasady i mięso, w pierwotnej red. pt. Kotlety. Bibl. Nar. sygn. 6075 II.

48. Cudowne bajki. W-wa 1896. Wyd. nast.: Lw. 1925; wyd. 3 W-wa 1939 [1938]; W-wa 1957 (bez bajki Król Huk-Puk).

Zawartość: Król Huk-Puk; Byś i Dyś; Syn boginki. Z dziejów demonologii. (*Kur. Codz.* 1892 nr 102-103, 105-110; przedr. *Kalendarz pol. ilustr. na r. 1894.* W-wa 1893 s. 40-57. Zob. też *Wyd. zbior. poz. 13 t. 23*); Łabędzie. (*Zob. poz. 25*); Dzieci; Zuchelek i Wilczysko; Jaskier; Kos; Cierniak i Tecza; Jasiak Ćwiczek; Pan z dużą głową; Królowa Zorzycka.

Rkps Ossol. sygn. 12429/III — Kos, Cierniak i Tecza.

Przekłady

Król Huk-Puk: ros.: W: *Polskije skazki*. Petersb. [1897] s. 30-44; wyd. osob. pt. Guk-Puk. *Polskaja skazka*. Odessa 1914.

Syn boginki: ros.: *Kijetlanin* 1896.

49. Dramaty lubadzkie. Powieść. *Głos* 1896 nr 25-41; przedr. *Kur. Lw.* 1897 nr 1-50. Wyd. osob. W-wa 1897. Wyd. nast. W-wa 1934 *Bibl. Lit. Nowej Polski* t. 80. Zob. też *Wyd. zbior. poz. 9 t. 16*.

Rkps — fragm. *Bibl. Nar.* sygn. 6080 II.

50. Pióro. Powieść. *Kur. Codz.* 1896 nr 180-261. Wyd. osob. W-wa 1897. Zob. też *Wyd. zbior. poz. 13 t. 19*.

51. Kukulczę. Powiastka. *Kur. Codz.* 1897 nr 109-118. Wyd. osob. W-wa 1900. Zob. też *Wyd. zbior. poz. 13 t. 23, 15 t. 5*.

52. Przewodnik dla zwiedzających okolicę guberni kieleckiej ułożył... Powst. ok. 1897. *Fragm. ogł. Opimia* 1929 nr 91, 102-103, 128-129, 131.

53. Złamane życie. Powieść. *Tyg. Mód i Powieści* 1897 nr 1-26 i odb. W-wa 1898. Wyd. nast. W-wa 1925 *Bibl. Groszowa E. Wendego* nr 23. Zob. też *Wyd. zbior. poz. 10 t. 28*.

Przekład słow.: A. Sidorová. *Bratysława* 1929.

54. Żywoć Beldonka. Cz. 2. *Zorza* 1897 nr 8-40. Wyd. osob. W-wa 1898. Zob. też *Wyd. zbior. poz. 10 t. 23, 13 t. 1*. Cz. 1 zob. *poz. 23*.

55. Szelaży kieleckie. T. 1-2. *Kielce* 1898.

T. 1: Szymek Ziarno. (*Echo Mus., Teatr. i Artyst.* 1892 nr 447-456; przeróbka pt. *Przygody Szymka Ziarniaka. Zorza* 1894 nr 21-31); Chłop o letnikach. (*Wędrowiec* 1892 nr 44. Zob. też *Wyd. zbior. poz. 13 t. 22*); Dziedzic i kłusownik. Nowela. (*Kalendarz myśliwski ilustr. na r. 1894.* W-wa 1893 s. 83-112).

T. 2: Ćwieki w głowie. (*Kur. Warsz.* 1892 nr 294, 297, 299-301, 303. Zob. też *Wyd. zbior. poz. 13 t. 22*); Alegant. Powiastka. (*Nowa Reforma* 1889 nr 280-282; przedr. *Kalendarz pol. ilustr. na r. 1891.* W-wa 1890 s. 18-28; zob. też

Wyd. zbior. poz. 13 t. 21); Dzień letnika. (*Kur. Codz.* 1892 nr 180, 183, 185. Zob. też *Wyd. zbior. poz. 13 t. 23*).

56. Zajac. Powieść. *Kur. Warsz.* 1898 nr 186-399 [bez rozdz.: 18, 25, 26]; *Tydzień* dod. *Kur. Lw.* 1898 nr 29-52. Wyd. osob. W-wa 1900. Wyd. nast.: Oprac. J. Wiśniewski. Brody 1909 *Arcydziela Pol. i Obcych Pisarzy* t. 70-71 *Nowela Pol.* t. 3; Jeruzolima 1944 *Szkolna Biblioteczka na Wschodzie* t. 64; Oprac. i wstęp: J. Z. Jakubowski. Wr. 1951; wyd. 2 uzup. Oprac. jw. Wr. 1953; wyd. 3 uzup. Oprac. jw. Wr. 1956; wyd. 4 oprac. i wstęp jw. Wr. 1958. Zob. też *Wyd. zbior. poz. 9 t. 19, 10 t. 29, 11 t. 2, 13 t. 3, 15 t. 3, 17*.

Przekłady: ang.: D. F. Tait. *Slavonic and East European Review* t. 19 (1939/1940) s. 29-33; przedr. w: *World Literature*. Nowy Jork 1947 s. 99-100 [fragm. pt. *The Just Hare*] — cześ.: J. Bečka. W książce: A. Dygasiński: *Zviřata a lidé*. Praga 1950 [przekład skrócony] — ros.: E. Łysienko. W książce: A. Dygasiński: *Margiela i Margielka*. Moskwa 1961.

57. Muchy. Szkic z natury. — *Sen*. *Fantazja*. W-wa 1899.

Zawartość: Muchy. Szkic z natury. (*Słowo* 1895 nr 151-165; przedr. *Kur. Lw.* 1896 nr 123-157); *Sen*. *Fantazja*. (*Kur. Codz.* 1895 nr 176-178, 185). Zob. też *Wyd. zbior. poz. 10 t. 23*.

58. W Kielcach. Opowiadania i uwagi o czasach szkolnych. W-wa 1899. Zob. też *Wyd. zbior. poz. 10 t. 30, 13 t. 13*.

Wyd. jako dod. powieściowy do *Gaz. Pol.*

59. W Swojczy, czyli żywot poczciwego włościanina. Powieść. W-wa 1899. Wyd. nast.: W-wa 1908; wyd. 3 W-wa 1918; wyd. 4 W-wa 1924. Zob. też *Wyd. zbior. poz. 11 t. 3, 13 t. 13*.

Przekład słow.: M. Stano. *Rużomberk* 1929.

60. Margiela i Margielka. Powieść. *Nowa Reforma* 1900 nr 231-296, 1901 nr 1-19; przedr. *Echa Płockie i Łomżyńskie* 1901 nr 1-26. Wyd. osob. W-wa 1901. Wyd. nast. Wstęp: J. Z. Jakubowski. W-wa 1952 *Bibl. Przyjaciółki* nr 30. Zob. też *Wyd. zbior. poz. 13 t. 17, 15 t. 2, 17*.

Rkps — fragm. pt. *Margielka*. *Bibl. Nar.* sygn. 6077 II.

Przekład ros.: T. Lurs, J. Żiwowa. W książce: A. Dygasiński: *Margiela i Margielka*. Moskwa 1961.

61. Wielkie łowy. Przygody myśliwskie. *Przyj. Dzieci* 1900 nr 1-29. Wyd. osob. W-wa 1901. Wyd. nast.: W-wa 1914; W-wa [1924]; wyd. 4 Łódź 1927.

Przekład cześ.: V. K. Błahnik. Praga 1921.

62. Z naszej niwy. Nowele. W-wa 1900.

Zawartość: Maciek Fuła. (*Kur. Niedzielnny* 1896 nr 6-7. Zob. też Wyd. zbior. poz. 6 t. 1, 10 t. 23, 13 t. 21, 15 t. 5); Znajdka. Powieść. (*Echo Mus., Teatr. i Artyst.* 1897 nr 699-705. Zob. też Wyd. zbior. poz. 10 t. 23, 13 t. 22); Głód i sumienie. Nowela. (*Głos* 1897 nr 10-14. Zob. też Wyd. zbior. poz. 10 t. 23, 13 t. 22); Wróble. Sielanka. (*Wędrowiec* 1894 nr 1-5. Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 22); Żel. Bajka z czasów pogańskich. (*Wędrowiec* 1893 nr 33-37. Zob. też Wyd. zbior. poz. 6 t. 2); Pan referent. Nowela. (*Przegl. Tyg.* 1896 nr 44-49. Zob. też Wyd. zbior. poz. 10 t. 23); W parafii Św. Huberta. (*Kalendarz myśliwski na r. 1894*. Zob. też Wyd. zbior. poz. 13 t. 21).

Wszystkie zawarte tu nowele zostały wyd. również jako osobne pozycje z adresem wydawn. W-wa 1902 [1901].

63. Łabędzia Woda. *Tyg. Ilustr.* 1900 nr 16-20. Wyd. osob. W-wa 1901. Zob. też Wyd. zbior. poz. 7, 13 r. 20.

Skrót pt. Nikodem Świącik, młynarz na Łabędziej Wodzie. *Zorza* 1901 nr 32-39.

Fragm. rękopisu był w 1934 w posiadaniu Z. Dygasińskiej-Wolertowej.

64. Gody życia. Opowieść. Ogl. pt. Mysikrólik, czyli gody życia. *Kur. Warsz.* 1901 nr 237-308 z przerwami; *Gaz. Lw.* 1901 nr 201-233 z przerwami. Wyd. osob. W-wa 1902. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1910; W-wa 1925; wyd. 4 oprac. W. Wolert. W-wa 1927; wyd. 5 oprac. W. Wolert. W-wa [1936]; Londyn 1945 *Wyd. Światowego Związku Polaków z Zagranicy*; Rzym 1945; Lippstadt 1947 *Wyd. Jutra Pracy* nr 33; W-wa 1952; W-wa 1958. Zob. też Wyd. zbior. poz. 11 t. 1, 13 t. 4.

Rękopis pierwotnej, niedrukowanej redakcji był w 1934 w posiadaniu Z. Dygasińskiej-Wolertowej.

Przekłady: ang.: F. Wassell. W: *The Wayside Willow*, 1945 s. 5-6 [fragm. pt. The Fern Flower of Happiness] — bułg.: D. Gabe-Penewa. *Polsko-bułgarski przegląd* 1922 nr 25-26 (fragm. pt. Praznika na żywota); D. Gabe-Penewa i J. Stubel. Sofia [1927] *Knigopechatane i Izdatelstwo Peczatnica „Jazgretu“*. [Streszcz. pt. Orechczeto] — czes.: M. Calma. Brno 1911 — franc.: M. Baron-Guihomard. J. A. Teslar. Paryż 1937 — niem.: M. Sutram. Monachium 1903 — serbochorw.: Z. Marković. *Młodość* 1928 nr 1-2 (fragm. pt. Iz „Svelkovine života“). Całość pt. Blagdani života. Prirodopisna astralno-mitska... Zagrzeb 1931 — włoski: E. Damiani. *I nostri Quaderni* 1927 (fragm. pt. La lotta per la vita nel Bohor). Całość tłum. E. Damiani i R. Pollak. Mediolan 1927.

65. Słowniczek gwary od Szkalmierza. Nie druk.

Rękopis wykorzystał J. Karłowicz w Słowniku gwar polskich.

66. Dla szczęścia. [Nowela]. Nie druk.

Rękopis był w 1934 w posiadaniu Z. Dygasińskiej-Wolertowej.

67. Zaułki. Nie druk.

Ponadto szereg drobniejszych prac metodycznych, zwłaszcza z zakresu nauczania początkowego, opartych na metodzie pogładowej, m. in. Krytyczny katalog książek dla dzieci i młodzieży.

Przekłady utworów niezidentyfikowanych: bułg.: Jastrząb. *Polsko-bułgarski przegląd* 1921 nr 1 — czes.: J. L. L.: Zlá předtucha. *Národní noviny* 1909 nr 31-33; F. Vondráček: w czasopiśmie: *Národní politika, Niva, Pozor*, oraz w: *Vybrané povídky a pohádky. (Polský sborník)*. Praga 1902 — franc.: W. Mickiewicz [fragm. różnych utworów]. Rkps Muzeum A. Mickiewicza w Paryżu sygn. 937 — niem.: w: *Polnisches Novellenbuch in deutschem Gewande*. Halle 1897 — rum.: w: *Nuwele clasice Polone*. Bukareszt 1963. — serbochorw.: N. Manojlović-Rajko. Novi Sad 1888.

Powieści, nowele, studia, recenzje, artykuły i przekłady zamieszczał w czasopiśmie: *Ateneum* (1877-1878, 1880, 1884, 1887-1888, 1897), *Bibl. Romansów i Powieści* (1896), *Bibl. Warsz.* (1892-1893), *Biesiada Lit.* (1880), *Dod. Mies. Przegl. Tyg.* (1880-1885, 1887-1888; tu m.in.: Społeczeństwo nasze w dramacie współczesnym. 1880 t. 1 s. 337-362; Wychowanie nowoczesne. 1880 t. 2 s. 163-187; Chcenia, cele, zasady i czyny w wychowaniu. 1881 t. 1 s. 167-208, 327-342; Zmysły w stosunku do wychowania człowieka. 1884 t. 2 s. 338-347, 477-489, 613-621), *Dzien. Chicagoski* (1895, 1902), *Dzien. Mód* (1876), *Dzien. Pol.* (1902), *Echa Płockie i Łomżyńskie* (1901), *Echo Mus., Teatr. i Artyst.* (1886-1888, 1892, 1897), *Fortuna* (1885), *Gaz. Kielecka* (1886, 1892), *Gaz. Lw.* (1901), *Gaz. Nar.* (1899), *Gaz. Pol.* (Czerniowce 1885, 1896; tu m.in.: Cele wychowawcze. 1885 nr 29-32), *Gaz. Warsz.* (1891), *Głos* (1886-1893, 1896-1898; tu m.in.: Precz z szynkiem. 1886 nr 2; Cara vendetta. 1886 nr 3; Jeszcze o szynku. 1886 nr 6; Pularda. 1898 nr 17), *Gwiazdka Cieszyńska* (1902), *Kłosa* (1889-1890), *Kraj* (1890, 1894; tu m.in.: O młode pokolenie. 1894 nr 13-21), *Kronika Rodz.* (1890), *Kur. Codz.* (1883-1888, 1890-1893, 1895-1897, 1902; tu m.in.: Sebastian Krokoszowic. Z niewydanej powieści. 1885 nr gwiazdkowy; Środki zaradcze przeciw nędzy. 1886 nr 341, 345), *Kur. Lw.* (1892, 1894, 1896-1897, 1902), *Kur. Niedzielnny* (1896-1897; tu m.in.: O sztukę. 1897 nr 2. Odpowiedź na ankietę: „Istota i zadania powieści“). Art. poprzedzony wstępem L. Grendyszynskiego), *Kur. Nowojorski i Brooklyński* (Nowy Jork 1891-1892), *Kur.*

Pol. (1891), *Kur. Por.* (1891), *Kur. Stanisławowski* (1901), *Kur. Warsz.* (1884-1888, 1890-1892, 1894-1902; tu m. in.: Wędrowki po zamkach. 1895 nr 246-316, 1897 nr 13-14, 139, 186, 199, 266), *Mies. Galicyjskiego Tow. Ochrony Zwierząt* (1890, 1902), *Mies. Pedag.* (1902), *Moda* (1875), *Muzeum* (1885), *Nadgoplanin* (Strzelno 1891), *Niedziela* (Lw. 1902), *Niwa* (1877, 1879, 1881, 1886; tu m. in.: Nauczanie nowoczesne 1877 t. 12 s. 561-572; Obcowanie z dziećmi. I. W rodzinie. II. W szkole. 1881 t. 19 s. 120-130, 460-466), *Nowa Reforma* (1889-1891, 1900), *Nowe Mody Paryskie* (1880-1881), *Nowiny* (1878-1882), *Pedagogium* (Praga 1882; tu przekład art. Obcowanie z dziećmi. Tłum. P. Holinka. S. 256, 293, 363), *Podolanin* (1901), *Pogoń* (Tarnów 1902), *Poradnik dla Czytających Książki, Praca* (1901), *Przegl. Lit. dod. Kraju* (1890), *Przegl. Pedag.* (1888-1890; tu m. in.: Wychowanie chłopca sprzed lat trzydziestu. Cz. 2. 1890 nr 16-21 [niedokończona], *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* (1896, 1902), *Przegl. Tyg.* (1878-1891, 1896; tu m. in.: Wychowanie uczuć. 1880 nr 38-42, 44-46, 48; Kto tu jest sprawcą chaosu w nauczaniu. 1881 nr 17 [polemika z F. Łagowskim]; Jeszcze ten sam sprawca chaosu w nauczaniu. 1881 nr 43; Do redakcji „Biblioteki Warszawskiej”. 1882 nr 14-15 [art. polem. w sprawie *Przegl. Pedag.*]; J. K. Plebański: O edukacji córek naszych. 1882 nr 29 [rec.]; Pif... paf... puf-bęć! 1882 nr 46 [polem. z A. Głowackim]; Z „Przeglądu Pedagogicznego”. 1883 nr 9 [polem. z art. E. Bogdanowicza]; Nowożytny wędrowki po Ęrebie. 1883 nr 49-52. [Dalszy ciąg ogł. pośmiertnie, zob. *Echo Tyg.*]; Religia krajowa. 1886 nr 44; Nie pójdziemy do Kanosy. 1886 nr 47 [dot. głosów prasy wywołanych art. Religia krajowa]; Między chłopem a szlachcicem. 1886 nr 46; Społeczeństwo i wychowanie. 1887 nr 40; Czy lud jest niemoralny? 1891 nr 42; rubr.: Echa warszawskie. 1881-1882, 1884, 1886-1888), *Przew. Gimnastyczny* (Lw. 1885), *Przodownica* (1902), *Przyj. Dzieci* (1897, 1900; tu m. in.: Mistrz Twardowski. 1897 nr 14-18), *Roczn. Pedag.* (1881-1883; tu m. in.: O nauczaniu pogładowym w szkole elementarnej. 1881 s. 1-16; Rzut oka na genezę duszy ludzkiej. 1882-1883 s. 1-38 [jest to tłum. trzech rozdz. z książki: Preyer: Die Seele des Kindes, opatrzone obszernym wstępem]), *Romans i Powieść* (1886), *Rozwój* (1902), *Słowo* (1894-1895), *Słowo Pol.* (1902), *Szkie Społ. i Lit.* (1875-1876; tu: Listy o naszym wychowaniu. 1875 nr 36-38, 1876 nr 1/2-7), *Świat* (W-wa 1879), *Świat*

(Łódź 1901), *Świt* (1884-1886, tu m. in.: Od którego punktu zacząć wychowanie kobiety. 1884 nr 2; Wychowanie kobiety ze względu na cele społeczne. 1884 nr 7; Co znaczy termin „powszechna, ludzkie wychowanie”? W przeciwstawieniu do wychowania kastowego. 1884 nr 14; Myśli o stanowisku kobiety ze względu na wychowanie społeczne. 1884 nr 23; Poglądy na wychowanie kobiety w zeszłym wieku i dzisiaj. 1884 nr 35-36), *Tydzień dod. Kur. Lw.* (1893, 1895, 1897-1898), *Tydzień* (Piotrków 1880; tu: Lekcja przedmiotowa o kanarku. Nr 19-21 i odb. 1882 [wygl. jako odczyt]), *Tydzień Pol.* (1880), *Tyg. Berliński* (1902), *Tyg. Ilustr.* (1888, 1890, 1894-1895, 1899-1900, 1902), *Tyg. Mód i Powieści* (1897), *Tyg. Powusz.* (1878, 1888-1889), *Tyg. Słowa Pol.* (1902), *Wędrowiec* (1878-1879, 1884-1888, 1891-1894, 1897, 1901-1902; tu m. in.: Przykład genezy obowiązku. 1884 nr 2; Pesymizm w życiu i książce. 1887 nr 1; Z powodu nowego pisma. 1887 nr 1; Myśli o niedoli ludzkiej. 1887 nr 5; Walka i kompromis. 1887 nr 15; Lokaje. Nowela. 1897 nr 37-39), *Wiek* (1901), *Wisła* (1887-1888), *Zgoda* (Chicago 1900), *Zorza* (1894, 1901), *Życie* (W-wa 1887-1890; tu m. in.: Zamilczanie w prasie. 1888 nr 6; Jeszcze w sprawie ważnej i poważnej. 1888 nr 46 [polemika z art. S. Godlewskiego]).

Ponadto w wydawnictwach zbiorowych:

Dla pogorzalców. Pismo zbior. W-wa 1885, *Enc. wychow.* t. 1 (1881), *Kalendarz ilustr.* „*Kur. Lw.*” Lw. 1888, *Kalendarz myśliwski ilustr.* W-wa 1894, *Kalendarz pol. ilustr. na r. 1891.* W-wa; toż na r. 1892, 1894, *Kalendarz powusz. na r. 1887.* W-wa 1886; toż na r. 1888, 1889, 1892, *Kalendarz praktyczny ilustr.* 1891, *Kalendarz na r. 1881, Koleda dla gospodyń.* W-wa 1880, „*Kur. Codz.*” *Premium.* W-wa 1888 (tu art.: Ostateczny cel etyki), *Na pomoc! Wydawn. zbior. na korzyść powodźcian.* W-wa 1884, *Ognisko. Książka zbior. dla uczenia... T. T. Jeża.* W-wa 1882 (tu: Wychowanie przeszłe i obecne. S. 281-303), *Prawda. Książka zbior. dla uczenia... A. Świętochowskiego.* Lw. 1899 (tu: Koń w łaskach ludzkich. S. 130-147, wygl. jako odczyt w 1895), *Skarbonka. Jednodniówka.* Kr. 1893, *Światła i cienie, zbiór nowel i poezji.* *Książka zbior. poświęcona kobietom pol.* W-wa 1888, *Szkola Główna Warsz. (1862-1863).* Kr. 1900, *Życie ilustr. Premium dla prenumeratów „Życia” na r. 1888.* W-wa.

Drobne utwory ogł. pośmiertnie: *Echo Tyg.* (1929; tu: Z teki pośmiertnej: W

Erebie. 1. Argonauci. 2. Wyprawa na księżyc. 3. Amazonki. Nr 1, 6, 10 [jest to cz. 2 utworu pt. Nowożytne wędrowki po Erebie. Zob. *Przeł. Tyg.* 1883], *Gaz. Warsz.* (1920; tu: Luźne myśli z niedrukowanego rękopisu. Nr 352), *Kalendarz rob. PPS* (W-wa 1923; tu: Z niewydanych aforyzmów. S. 46), *Naprzód* (1920; tu: Aforyzmy z niewydanych rękopisów. Nr 307), *Nowy Świat* (Nowy Jork 1923; tu: Z niewydanych aforyzmów: Myśli. Nr dodatkowy z 4 lutego), *Opinia* (1929; tu: Pieskowa Skala. Romans Dorotki. Z nieznanego rękopisu. Nr 91), *Przeł. Pedagog.* (1924; tu: Z teki pośmiertnej: Przemówienie przy zamknięciu r. szkolnego w szkole H. Benniego. S. 300-305, z komentarzem Z. Wolertowej), *Robotnik* (1920; tu: Aforyzmy z niewydanych rękopisów. Nr 350), *Tęcza* (1932; tu: Z teki pośmiertnej. Fragmenty do studium pt. Literatura, autor, krytyk, czytelnik, książka. Nr 7), *Trybuna* (1920; tu: Aforyzmy z niewydanych rękopisów. Nr 1), *Aforyzmy: Świat idei.* Nr 45), *Tyg. Ilustr.* (1909; tu nowela z teki pośmiertnej powst. w 1900 pt. Cham. Nr 28-33).

Przekłady

1. M. Müller: Religia jako przedmiot umiejętności porównawczej. Kr. 1873.

2. M. Müller: Wykłady o umiejętności języka. T. 1-2. Kr. 1874-1875.

T. 2 pt. Nowe wykłady o umiejętności języka.

3. J. S. Mill: Logika. Streścił... W-wa 1879 *Panteon Wiedzy Ludzkiej* 9.

4. S. Smiles: Obowiązek. W-wa 1882.

5. F. Dittes: Ogólne zasady pedagogiki dotyczące wykształcenia umysłu, uczuć, moralności i religijności. W-wa 1883.

6. W. D. Whitney: Życie i wzrost języka. W-wa 1883 *Panteon Wiedzy Ludzkiej* 9.

7. G. H. Lewes: Historia filozofii od Talesa do Comte'a. T. 1. Filozofia starożytna. W-wa 1885-1887. Wyd. nast. pt. Historia filozofii starożytnej. W-wa 1906.

8. P. Bert: Pierwsze zarysy zoologii, lekcje dla początkującej dziatwy, przełoż. W-wa 1887.

9. K. Seignobos: Historia cywilizacji. Fragn. ogł. pt. Ślady cywilizacji przedhistorycznej. *Życie* (W-wa) 1887 nr 16, 18. Wyd. osob. W-wa 1888.

10. S. Smiles: Życie i prace, czyli życiorysy ludzi sławnych. W-wa 1889.

11. P. Bert: Pierwszy rok kształcenia naukowego. Książka dla młodzieży. Nauki przyrodnicze, człowiek, zwierzęta, rośliny, kamienie i lądy, fizyka, chemia. W-wa 1891.

Współtłumacz: J. J. Bogucki.

12. E. Boirac: Zasady filozofii przystępnie wyłożone na podstawie historycznej i opatrzone tematami rozpraw. W-wa 1891.

13. J. J. Rousseau: Emil. Nie druk.

Ponadto ogłaszał w czasopismach tłumaczenia i treszczenia prac z zakresu pedagogiki.

Wydania zbiorowe i wybory

1. Nowele: Od wsi do wsi. — Od świtu do świtu. Mikołów 1898 *Bibl. Lud. K. Miarki* I, 9.

Zawartość: Od wsi do wsi. (Zob. *Twórczość* poz. 17 t. 2 pt. Ze wsi do wsi); Od świtu do świtu. (Zob. *Twórczość* poz. 21 t. 2).

2. Wilk, psy i ludzie. — W puszczy. Nowele. Przedm.: T. Jeske-Choiński. W-wa 1898 *Bibl. Dzieł Wyborowych* nr 55.

Zawartość: Wilk, psy i ludzie. (Zob. *Twórczość* poz. 7); W puszczy. Pół fantazji na tle wspomnień. (Zob. *Twórczość* poz. 21).

3. Nowele. Seria 1 i 2. Mikołów 1899.

S. 1: Niezdara. (Zob. *Twórczość* poz. 11); Walkowe zaloty. (Zob. *Twórczość* poz. 25); Dwa diabły. (Zob. *Twórczość* poz. 25); Co się dzieje w gniazdach. (Zob. *Twórczość* poz. 6); Targaj. (Zob. *Twórczość* poz. 17 t. 2); Złodziej leśny. (Zob. *Twórczość* poz. 21); O groch przy drodze. (Zob. *Twórczość* poz. 17 t. 2).

S. 2: Przy kościele. (Zob. *Twórczość* poz. 25); Złodzieje. (Zob. *Twórczość* poz. 39); Jarmark na św. Onufry. (Zob. *Twórczość* poz. 11); Wśród wody. (Zob. *Twórczość* poz. 17 t. 2); Żerty chłop. (Zob. *Twórczość* poz. 21); Cud na roli. (Zob. *Twórczość* poz. 40); Ze wsi do wsi. (Zob. *Twórczość* poz. 17 t. 2); Od świtu do świtu. (Zob. *Twórczość* poz. 21).

4. Autobiografia osła. — Hrabia. — Miłość bez gniazda. Berlin 1903 *Bibl. Domowa Dzień. Berlińskiego*, dod. mies. za marzec. (Zob. *Twórczość* poz. 40).

5. Na odlocie. Nowele. W-wa 1907. Wyd. 2 oprac. i układ: Z. Wolertowa. W-wa 1934.

Zawartość: Na odlocie. (*Świat* Łódź 1901 nr 40; przedr. *Tyg. Słowa Pol.* 1902 nr 14; *Mies. Pedagog.* 1905 s. 190-193. Zob. też poz. 13 t. 22); Skowronek. (*Tyg. Ilustr.* 1894 nr 16); Wigilia w Superagui. (*Wędrowiec* 1901 nr 51); Bekwerek. (*Tyg. Ilustr.* 1894 nr 20); Bocian. (*Tyg. Ilustr.* 1894 nr 16); Reiczka. (Ogl. z podtyt. Powieść. *Wędrowiec* 1903 nr 1-4. Zob. też poz. 13 t. 22); Dęby. Ułomek z nieukończzonego poematu. (*Chimere* 1902 s. 201-209. Zob. też poz. 13 t. 23. Rkps

Bibl. Nar. sygn. 6079 II; 5333); Z przyjaźni. (*Wędrowiec* 1901 nr 45-47. Zob. też poz. 13 t. 20); Kuropatwy. (*Wędrowiec* 1902 nr 13-14. Przedr. *Rozwój* 1902 nr 126-129. Zob. też poz. 13 t. 20); Doczekałem się. (*Kur. Warsz.* 1901 nr 160-161, 163, 166-167. Przedr. *Wiek XX* 1901 nr 417-421; *Zorza* 1901 nr 40-42. Zob. też poz. 13 t. 20); Sielanka jesienna. (*Tyg. Ilustr.* 1894 nr 44. Zob. też poz. 13 t. 21).

Przekłady

Skowronek: bułg.: *Polsko-bułgarski przegląd* 1921 nr 1 — franc.: M. Okecka. *Messenger Polonais* 1928 nr 59 — ros.: w książce: A. Dygasiński; Margiela i Margielka. Moskwa 1961.

Bekwarek: franc.: M. Okecka. *Messenger Polonais* 1928 nr 60.

Kuropatwy: czes.: K. Handzel. *Národní listy* 1912 nr 62 — ros.: w książce: A. Dygasiński; Margiela i Margielka. Moskwa 1961.

Doczekałem się: czes.: Praga 1914.

Sielanka jesienna: esperanto: T. Hoda-kowski. *Pola Esperantisto* 1931 nr 8-9 — ros.: w książce: A. Dygasiński; Margiela i Margielka. Moskwa 1961.

6. Nowele. Wstęp: E. Czekalski. T. 1-2. W-wa 1914.

T. 1: O groch przy drodze. (Zob. Twórczość poz. 17 t. 2); Bracia Tatory. (Zob. Twórczość poz. 42); Targaj. (Zob. Twórczość poz. 17 t. 2); Filozof i praczka. (Zob. Twórczość poz. 17 t. 1); Złodziej leśny. (Zob. Twórczość poz. 21 t. 1); Maciek Fuła. (Zob. Twórczość poz. 62).

T. 2: Autobiografia osła. (Zob. Twórczość poz. 40); Lis. (Zob. Twórczość poz. 42); Klawiszewski i Różia. (Zob. Twórczość poz. 39); Żel. (Zob. Twórczość poz. 62); Et haec olim. (Zob. Twórczość poz. 40).

7. Łabędzia Woda. W-wa 1922 *Książki „Ignisa”* t. 5.

Zawartość: Kwiatek. Nienaturalna historia psa. (Zob. Twórczość poz. 47); Łabędzia Woda. (Zob. Twórczość poz. 63).

8. Nowele. W-wa [1922] *Książki Ciekawe* nr 11.

Zawartość: Jazda ze Ziurdanką. (Zob. Twórczość poz. 21 t. 1); Targaj. (Zob. Twórczość poz. 17 t. 2); O groch przy drodze. (Zob. Twórczość poz. 17 t. 2); Psia dola. (Zob. Twórczość poz. 22 t. 1).

9. Dzieła. Pierwsze wyd. zbior., tanie. Oprac. W. Wolert. Z przedmową A. Brücknera oraz z życiorysem napisanym przez córkę autora [Z. Wolertową]. W-wa [1926-1927] *Bibl. Groszowa* nr: 82, 94, 95, 152, 156-157, 170-171, 172, 173, 206.

T. 1: Von Molken. (Zob. Twórczość poz. 12).
T. 2: Na warszawskim bruku. (Zob. Twórczość poz. 16).

T. 6: Właściciele. (Zob. Twórczość poz. 20).
T. 7-8: Pan Jędrzej Piszczalski. T. 1-2. (Zob. Twórczość poz. 24).

T. 9a-9b: Na złamanie karku. T. 1-2. (Zob. Twórczość poz. 33).

T. 10: Gorzałka. [Tylko t. 1]. (Zob. Twórczość poz. 32).

T. 15: As. (Zob. Twórczość poz. 44).

T. 16: Dramaty lubądzkie. (Zob. Twórczość poz. 49).

T. 19: Zając. (Zob. Twórczość poz. 56).

Więcej tomów nie wyszło z powodu bankructwa firmy.

10. Pisma. Pierwsze wyd. zbior. Oprac. W. Wolert. Przedmowy: A. Grzymała-Siedlecki; S. Kołaczkowski; K. Simm. W-wa [1939].

T. 4: Von Molken. (Zob. Twórczość poz. 12).

T. 5: Nowele. T. 4.

Zawartość: Jazda ze Ziurdanką. (Zob. Twórczość poz. 21 t. 1); Podwórzowe dramata. (Zob. Twórczość poz. 21 t. 1); Demon. (Zob. Twórczość poz. 21 t. 1); W puszczy. Pół fantazji na tle wspomnień. (Zob. Twórczość poz. 21 t. 2); Złodziej leśny. (Zob. Twórczość poz. 21 t. 1); Z niedoli kobiety. (Zob. Twórczość poz. 22 t. 2); Co kto lubi. Epizod z życia koniarza. (Zob. Twórczość poz. 21 t. 2); Psia dola. (Zob. Twórczość poz. 22 t. 1); Białe wróblek. (Zob. Twórczość poz. 22 t. 1); Żerty chłop. (Zob. Twórczość poz. 21 t. 1); Krzyż i ogień. (Zob. Twórczość poz. 22 t. 1); Od świtu do świtu. (Zob. Twórczość poz. 21 t. 2); O ciocię Franję. (Zob. Twórczość poz. 22 t. 1).

T. 10: Właściciele. (Zob. Twórczość poz. 20).

T. 14-15: Pan Jędrzej Piszczalski. Opowieść z niedawnej przeszłości. T. 1-2. (Zob. Twórczość poz. 24).

T. 20-21: Gorzałka. T. 1-2, 3-4. (Zob. Twórczość poz. 32).

T. 23: Nowele. T. 9.

Zawartość: Sen. (Zob. Twórczość poz. 57); Muchy. (Zob. Twórczość poz. 57); Pan referent. (Zob. Twórczość poz. 62); Maciek Fuła. (Zob. Twórczość poz. 62); Żywy Beldonka. (Zob. Twórczość poz. 54); Znajdka. (Zob. Twórczość poz. 62); Głód i sumienie. (Zob. Twórczość poz. 62).

T. 24: As. (Zob. Twórczość poz. 44).

T. 28: Złamane życie. (Zob. Twórczość poz. 53).

T. 29: Zając. (Zob. Twórczość poz. 56).

T. 30: W Kielcach. Opowiadania i uwagi o czasach szkolnych. (Zob. Twórczość poz. 58).
Więcej tomów nie wyszło. Wydawnictwo przewała wojna.

11. Pisma. Pod red. F. Bielaka, B. Horodyskiego. W-wa 1947-1949.

T. 1 (1947): Gody życia. Wyd. 5 [!]. Wstęp i objaśnienia: F. Bielak. (Zob. Twórczość poz. 64).

T. 2 (1947): Zając. Wstęp i objaśnienia: F. Bielak. (Zob. Twórczość poz. 56).

T. 3 (1949): W Swojczy, czyli żywot poczciwego włocianina. Objąsnienia: B. Horodyski. (Zob. Twórczość poz. 59).

Więcej tomów nie wyszło.

12. Nowele. W-wa 1949. Przygotował do druku B. Horodyski.

Zawartość: Na pańskim dworze. (Zob. Twórczość poz. 9); Wędrowny ptaszek. (Zob. Twórczość poz. 40); Cud na roli. (Zob. Twórczość poz. 40); Co się dzieje w gniazdach. (Zob. Twórczość poz. 6); Podwórzowe dramata. (Zob. Twórczość poz. 21 t. 1); Miłość bez gniazda.

(Zob. *Twórczość* poz. 40); Jazda ze Ziurdanką. (Zob. *Twórczość* poz. 21 t. 1); Bracia Tatarzy. (Zob. *Twórczość* poz. 42).

13. Pisma wybrane. Pod red. B. Horodyńskiego. T. 1-24. W-wa 1949-1954.

T. 1: Beldonek. (Zob. *Twórczość* poz. 23); Żywot Beldonka. (Zob. *Twórczość* poz. 54).
T. 2: Przygody młodzieńca, czyli Robinson polski. (Zob. *Twórczość* poz. 35).

T. 3: Zając. (Zob. *Twórczość* poz. 56).

T. 4: Gody życia. (Zob. *Twórczość* poz. 64).

T. 5: Na złamanie karku. (Zob. *Twórczość* poz. 33).

T. 6: Nowele i opowiadania. T. 1.

Zawartość: Za krowę. (Zob. *Twórczość* poz. 2); Jarmark na św. Onufry. (Zob. *Twórczość* poz. 11); Walka z dziurami. (Zob. *Twórczość* poz. 17 t. 2); Z niedoli kobiety. (Zob. *Twórczość* poz. 22 t. 2); Demon. (Zob. *Twórczość* poz. 21 t. 1); Żerty chłop. (Zob. *Twórczość* poz. 21 t. 1); Na trzecim pięttrze. (Zob. *Twórczość* poz. 22 t. 2); Psia dola. (Zob. *Twórczość* poz. 22 t. 1); Hrabia. (Zob. *Twórczość* poz. 40).

T. 7: Właściciele. (Zob. *Twórczość* poz. 20).

T. 8: Nowele i opowiadania. T. 2.

Zawartość: Co się dzieje w gniazdach. (Zob. *Twórczość* poz. 6); Wilk, psy i ludzie. (Zob. *Twórczość* poz. 7); Niezdara. (Zob. *Twórczość* poz. 11); Na zwłokach zwierzęcia. (Zob. *Twórczość* poz. 21 t. 1); O groch przy drodze. (Zob. *Twórczość* poz. 17 t. 2); Śmiertelne koszule. (Zob. *Twórczość* poz. 22 t. 2); Jeszcze jeden niezadara. (Zob. *Twórczość* poz. 22 t. 2).

T. 9 (1950): Nowele i opowiadania. T. 3.
Zawartość: Podpalaczka. Obrazki wiejskie sprzed lat trzydziestu. (Zob. *Twórczość* poz. 17 t. 2); Na pańskim dworze. (Zob. *Twórczość* poz. 9); Głód i miłość. (Zob. *Twórczość* poz. 13); W puszczy. Pół fantazji na tle wspomnień. (Zob. *Twórczość* poz. 21 t. 2); Co kto lubi. Epizod z życia koniarza. (Zob. *Twórczość* poz. 21 t. 2); Od świtu do świtu. (Zob. *Twórczość* poz. 21 t. 2).

T. 10-11 (1950): Pan Jędrzej Piszczalski. T. 1-2. (Zob. *Twórczość* poz. 24).

T. 12 (1950): Von Molken. (Zob. *Twórczość* poz. 12).

T. 13 (1952): W Kielcach. (Zob. *Twórczość* poz. 58). — W Swojczy. (Zob. *Twórczość* poz. 59).

T. 14-15 (1951): Gorzalka. T. 1; cz. 1-2. T. 2; cz. 1-2 (Zob. *Twórczość* poz. 32).

T. 16 (1951): Nowele i opowiadania. T. 4.
Zawartość: Wśród wody. (Zob. *Twórczość* poz. 17 t. 2); Filozof i pracza. (Zob. *Twórczość* poz. 17 t. 1); Podwórzowe dramata. (Zob. *Twórczość* poz. 21 t. 1); Ze wsi do wsi. (Zob. *Twórczość* poz. 17 t. 2); Na niebie i na ziemi. (Zob. *Twórczość* poz. 21 t. 1); Liczne przygody krótkiej podróży. (Zob. *Twórczość* poz. 25).

T. 17 (1951): As. (Zob. *Twórczość* poz. 44). — Margiela i Margielka. (Zob. *Twórczość* poz. 60).

T. 18 (1951): Nowele i opowiadania. T. 5.
Zawartość: Świat i ślepa dziewczyna. Obrazek sielski. (Zob. *Twórczość* poz. 17 t. 1); Jazda ze Ziurdanką. (Zob. *Twórczość* poz. 21 t. 1); O ciocię Franie. (Zob. *Twórczość* poz. 22 t. 1); Mąż z krukiem. (Zob. *Twórczość* poz. 25); Przy kościele. (Zob. *Twórczość* poz. 25); Dwa diabły. (Zob. *Twórczość* poz. 25); Miłość bez gniazda. (Zob. *Twórczość* poz. 40).

T. 19 (1951): Pióro. (Zob. *Twórczość* poz. 50). — Na warszawskim bruku. (Zob. *Twórczość* poz. 16).

T. 20 (1952): Nowele i opowiadania. T. 6.
Zawartość: Prometeusz. Mit grecki. (Zob. *Twórczość* poz. 17 t. 2); Po co taka rodzina. Z niewydanej powieści. (Zob. *Twórczość* poz. 17 t. 2); Białe wróblek. (Zob. *Twórczość* poz. 22 t. 1); Łabędzie. (Zob. *Twórczość* poz. 25); Humoreska przez ły. (Zob. *Twórczość* poz. 25); Agent ubezpieczeń. (Zob. *Twórczość* poz. 25); Dwie upadłości. (Zob. *Twórczość* poz. 25); W górze i u dołu. (Zob. *Twórczość* poz. 25); Walkowe zaloty. (Zob. *Twórczość* poz. 25); Cud na roli. (Zob. *Twórczość* poz. 40); Bracia Tatarzy. (Zob. *Twórczość* poz. 42); Et haec olim. (Zob. *Twórczość* poz. 40); Klawiszewski i Róża. (Zob. *Twórczość* poz. 39); O pocałunek. (Powst. w l. 1892-1896. Ogl. *Pion* 1934 nr 25. Rękopis pierwszej red. pt. Strachy. Rkps Bibl. Nar. sygn. 6073); Łabędzia Woda. (Zob. *Twórczość* poz. 63); Doczekałem się. (Zob. poz. 5); Z przyjaźni. (Zob. poz. 5); Kuropatwy. (Zob. poz. 5).

T. 21 (1951): Nowele i opowiadania. T. 7.
Zawartość: Wojtusiowe nieszczęścia. (Zob. *Twórczość* poz. 17 t. 1); Kult światła. (Zob. *Twórczość* poz. 17 t. 1); Z psiarni, pola i knieji. (Zob. *Twórczość* poz. 25); Alegant. (Zob. *Twórczość* poz. 55 t. 2); W parafii Św. Huberta. (Zob. *Twórczość* poz. 62); Skowronek. (Zob. poz. 5); Bocian. (Zob. poz. 5); Bekwerek. (Zob. poz. 5); Sielanka jesienna. (Zob. poz. 5); Sielanka zimowa. (*Tyg. Ilustr.* 1895 nr 7); Maciek Fuła. (Zob. *Twórczość* poz. 62).

Przekłady

Sielanka zimowa: ros.: w książce: A. Dygasiński: Margiela i Margielka. Moskwa 1961.

T. 22 (1951): Nowele i opowiadania. T. 8.
Zawartość: W obronie dzieci. (Zob. *Twórczość* poz. 25); Na trumienkę. (*Tyg. Potusz.* 1889 nr 1; przedr. *Gaz. Nar.* 1899 nr 1. Zob. też poz. 15 t. 5, 17); Osobliwy konkurent. (Zob. *Twórczość* poz. 42); Lis. (Zob. *Twórczość* poz. 42); Chłop o letnikach. (Zob. *Twórczość* poz. 55 t. 1); Cwinki w głowie. (Zob. *Twórczość* poz. 55 t. 2); Wróble. Sielanka. (Zob. *Twórczość* poz. 62); Głód i sumienie. (Zob. *Twórczość* poz. 62); Znajdka. (Zob. *Twórczość* poz. 62); Z albumu przyjaźni. (*Ateneum* 1897 t. 4 s. 247-263); Miecio i Franuś. (*Życie* 1897 nr 14 okazowy z 25 grudnia 1898, nr 1 okazowy z 1 stycznia; przedr. *Nowy Sztandar* 1908 nr 28); Na odlocie. (Zob. poz. 5); Wigilia w Superagui. (Zob. poz. 5); Reiczka. (Zob. poz. 5); Życie lasu. (*Tyg. Ilustr.* 1908 nr 51; przedr. *Tyg. Ilustr.* 1934 nr 14).

Przekłady

Na trumienkę: ang.: J. Ralf Sues. W: *Polish Short Stories*. W-wa 1960 s. 183-185 — franc.: J. Ostrowski. W: *La nouvelle classique polonaise*. W-wa 1959 — ros.: *Rasskazy i ocerki* dod. czasop. *Dień* 1890 t. 2 s. 86-91.

T. 23 (1952): Nowele i opowiadania. T. 9.
Zawartość: Małgorzatka. (Zob. *Twórczość* poz. 30); Jaki pan, taki sługa. (Zob. *Twórczość* poz. 39); Rycerskość chłopska. (Zob. *Twórczość* poz. 39); Syn boginki. (Zob. *Twórczość* poz. 48); Dzień letnika. Obrazek. (Zob. *Twórczość* poz. 55); Numer 607. (*Kur. Warsz.* 1892 nr 17-22. Zob. też poz. 15 t. 5); Zasady i mięso. (Zob. *Twórczość* poz. 47); Wint. Wyjątek z pamięt-

ników winciarza. (Zob. *Twórczość* poz. 41); On i Psyche. (Zob. *Twórczość* poz. 47); Kukulczę. (Zob. *Twórczość* poz. 51); Wieczór zimowy. *Tyg. Ilustr.* 1894 nr 52); Dęby. Ułomek z nieukończonego poematu. (Zob. poz. 5); Na bloniu. (*Życie Ilustr. Premium.* 1888 s. 11-12. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5333); Wędrowny ptaszek. (Zob. *Twórczość* poz. 40).

T. 24 (1954): Listy z Brazylii. (Zob. *Twórczość* poz. 29). — Wybór artykułów publicystycznych.

Zawartość: My i nasze sztandary. (*Przełg. Tyg.* 1882 nr 42, 44, 46); Myśli luźne o konserwatyzmie i postępie. (*Wędrowiec* 1886 nr 3-11, 14); B. Prus (A. Glowacki) i jego utwory. (*Przełg. Tyg.* 1886 nr 21, 23, 26); Aforyzmy o życiu i literaturze. (*Gaz. Lit.* 1932 nr 10, *Pion* 1934 nr 25); Śmieszność w sprawie poważnej. (*Przełg. Tyg.* 1882 nr 39); Pan Publicola. (*Przełg. Tyg.* 1886 nr 27); Proletariat naukowy. (*Przełg. Tyg.* 1884 nr 2); Nowożytni magowie. (*Przełg. Tyg.* 1884 nr 50); Chłopska zagroda. (*Kur. Codz.* 1885 nr 73, 110, 136; przedr. *Wisła* 1905 t. 19 s. 444-454); Krajowa praca. (*Wędrowiec* 1886 nr 19-20); Jeszcze o pracy krajowej. (*Wędrowiec* 1886 nr 24); Myśli. (*Głos* 1886, prospekt).

Zawiera ponadto: J. Z. Jakubowski; A. Dygasiński; B. Horodyski; Bibliografia prac A. Dygasińskiego i literatury o nim.

14. Wybór nowel. Wybór i wstęp: J. Z. Jakubowski. W-wa 1951. Wyd. nast.: wyd. 2 W-wa 1952; wyd. 3 popr. W-wa 1953; wyd. 4 popr. W-wa 1954.

Zawartość: Co się dzieje w gniazdach. (Zob. *Twórczość* poz. 6); Wilk, psy i ludzie. (Zob. *Twórczość* poz. 7); Podpalaczka. Obrazki wiejskie sprzed lat trzydziestu. (Zob. *Twórczość* poz. 17 t. 2); Świat i ślepa dziewczyna. Obrazek sielski. (Zob. *Twórczość* poz. 17 t. 1); Ze wsi do wsi. (Zob. *Twórczość* poz. 17 t. 2); O groch przy drodze. (Zob. *Twórczość* poz. 17 t. 2).

15. Dzieła wybrane. Red.: J. Z. Jakubowski, B. Horodyski, M. Żmigrodzka. T. 1-5. W-wa 1954.

T. 1: Właściciele. Wstęp: J. Z. Jakubowski. Posłowie: D. Brzozowska. (Zob. *Twórczość* poz. 20).

T. 2: Beldonek. (Zob. *Twórczość* poz. 23); Margiela i Margielka. (Zob. *Twórczość* poz. 60). Posłowie: D. Brzozowska.

T. 3: Zając. Przedmowa: J. Z. Jakubowski. (Zob. *Twórczość* poz. 56).

T. 4: Nowele. Wstęp: J. Maciejewski. Zawartość: Co się dzieje w gniazdach. (Zob. *Twórczość* poz. 6); Wilk, psy i ludzie. (Zob. *Twórczość* poz. 7); Niezdara. (Zob. *Twórczość* poz. 11); Podpalaczka. Obrazki wiejskie sprzed lat trzydziestu. (Zob. *Twórczość* poz. 17 t. 2); Na pańskim dworze. (Zob. *Twórczość* poz. 9).

T. 5: Nowele. Zawartość: Świat i ślepa dziewczyna. Obrazek sielski. (Zob. *Twórczość* poz. 17 t. 1); Ze wsi do wsi. (Zob. *Twórczość* poz. 17 t. 2); O groch przy drodze. (Zob. *Twórczość* poz. 17 t. 2); Kukulczę. (Zob. *Twórczość* poz. 51); Psia dola. (Zob. *Twórczość* poz. 22 t. 1); Na trumienkę. (Zob. poz. 13 t. 22); Przy kościele. (Zob. *Twórczość* poz. 25); Maciek Fuła. (Zob.

Twórczość poz. 62); Bracia Tatarsi. (Zob. *Twórczość* poz. 42); Rycerskość chłopska. (Zob. *Twórczość* poz. 39); Numer 607. (Zob. poz. 13 t. 23).

16. Podpalaczka. — Ze wsi do wsi. Nowele. W-wa 1954. (Zob. *Twórczość* poz. 17 t. 2).

17. Nowele i powieści. Wybór i wstęp: J. Z. Jakubowski. W-wa 1956.

Zawartość: Nowele: Co się dzieje w gniazdach. (Zob. *Twórczość* poz. 6); Podpalaczka. Obrazki wiejskie sprzed lat trzydziestu. (Zob. *Twórczość* poz. 17 t. 2); O groch przy drodze. (Zob. *Twórczość* poz. 17 t. 2); Psia dola. (Zob. *Twórczość* poz. 22 t. 1); Na trumienkę. (Zob. poz. 13 t. 22); Przy kościele. (Zob. *Twórczość* poz. 25); Rycerskość chłopska. (Zob. *Twórczość* poz. 39). — Powieści: Właściciele. (Zob. *Twórczość* poz. 20); Beldonek. (Zob. *Twórczość* poz. 23); Zając. (Zob. *Twórczość* poz. 56); Margiela i Margielka. (Zob. *Twórczość* poz. 60).

18. Pisma pedagogiczne. Wyd. W. Danek. Wr. 1957.

Zawiera bibliografię twórczości pedagogicznej, s. XXVII-XXXII.

19. Na warszawskim bruku. W-wa 1959.

Zawartość: Na pańskim dworze. (Zob. *Twórczość* poz. 9); Von Molken. (Zob. *Twórczość* poz. 12); Głód i miłość. (Zob. *Twórczość* poz. 13); Na warszawskim bruku. (Zob. *Twórczość* poz. 16).

Wybory twórczości w przekładach.

1. Zviřata a lidé. Praga 1950. Zob. *Twórczość* poz. 7, 21, 56.

2. Margiela i Margielka. Powieści i raskazy. Moskwa 1961. Zob. *Twórczość* poz. 6, 17, 22, 23, 56, 60 oraz Wyd. zbior. poz. 5, 13 t. 21.

Listy i materiały

1. Do narzeczonej i do żony 109 listów z 1865-1897. Rkps Bibl. Nar. sygn. 6081 II. Zbiory W. Wolerta, sygn. 6082 II.

2. Do Karczewskich z 1871. Rkps Bibl. Nar. sygn. 6081 II. Zbiory W. Wolerta.

3. Do K. Wyszowskiego z 1871. Rkps Bibl. Nar. sygn. 6081 II. Zbiory W. Wolerta.

4. Do Juliana Malczewskiego 6 listów z 1871-1875. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 219/59 a. Fragm. kilku listów b. d. przytoczone w książce: A. Heydel: Jacek Malczewski, człowiek i artysta. Kr. 1936.

5. Do S. Buszczyńskiego 4 listy z 1874-1875. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2064 t. 2.

6. Do M. Pawlikowskiego 4 listy z 1875 i b. d. Rkps Ossol. sygn. 12165/II.

7. Do K. Bartoszewicza z 1877. Ogl. A. Rembowski: Krakowskie bankructwo Dygasińskiego. *Życie Lit.* 1956 nr 45.
8. Do F. Jackowicza z 1881. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5790 II.
9. Do W. Kętrzyńskiego z 1886. Rkps Ossol. sygn. 6209/II.
10. Do A. Gruszeckiego 3 listy z 1887-1892. Rkps Bibl. Nar. sygn. 6083 II. Zbiory W. Wolerta.
11. Do J. Vrchlickiego z 1887. Ogl. M. Zelenka: Několik netištěných dopisů A. Dygasiňského, A. Asnyka a J. Vrchlického. *Slavia* (Praga) 1927-1928 s. 600.
12. Do córki Zofii 191 listów z 1889-1901. Rkps Bibl. Nar. sygn. 6082 II. Zbiory W. Wolerta. Niektóre ogl.: *Naród* 1920 nr 15; *Gaz. Warsz.* 1922 nr 151; *Rzeczpospolita* 1922 nr 151 wyd. por.; *Pion* 1934 nr 25.
13. Do F. Olszewskiego 2 listy z 1889 i 1900. Ogl. P. Bańkowski pt. Dwa listy A. Dygasińskiego. *Pam. Kielecki* 1947 s. 267-268; 10 listów z 1891-1896 znajdowało się do 1934 w posiadaniu B. Korotyńskiego (wg inf. Z. Dygasińskiej-Wolertowej. *Pion* 1934 nr 25); 2 listy z 1891-1900. Rkps Ossol. sygn. 12751/II.
14. Do A. Sygietyńskiego 13 listów z 1889-1900. Rkps Bibl. Nar. sygn. 6083 II. Zbiory W. Wolerta.
15. Do S. Witkiewicza 14 listów z 1889-1892. Rkps Bibl. Nar. sygn. 6083 II. Zbiory W. Wolerta.
16. List bez adresata z 1891. Rkps Bibl. Miejska w Bydż. sygn. 452.
17. Do J. Peszke 5 listów z 1893-1896 i b. d. Ogl. J. Górski. *Dziś i Jutro* 1953 nr 33.
18. Do K. Lilpopa z 1894. Rkps Ossol. sygn. 12547/III.
19. Do J. Sikorskiej z 1894. Rkps Ossol. sygn. 13151/II.
20. Do B. Wysłoucha z 1896. Rkps Ossol. sygn. 7176/II.
21. Do J. Nowińskiego z 1899. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory W. Górskiego.
22. Do J. Borkowskiego z 1901. *Kur. Warsz.* 1939 nr 68.
23. Do H. Benniego. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7073. Ogl. Z. Dygasińska-Wolertowa pt. Z listów A. Dygasińskiego. *Ruch Lit.* 1932 nr 5.
24. Do J. Baudouina de Courtenay 30 listów. Rkps. Ossol. sygn. 12643/I.
25. Do S. Ciszewskiego b. d. Rkps Bibl. PAN w Kr. dawna sygn. PAU 2780.
26. Do *Śląskiego kalendarza katol.* Ogl. pt. List do Kalendarza sprzed ... 70 lat. *Śląski kalendarz katol.* 1956 s. 321-322.
27. Korespondencja z firmą Gebethner i Wolff oraz z firmą F. S. Lewental znajdowała się w archiwum wydawn. firmy Gebethner i Wolff oraz w arch. Bibl. Ord. Krasieńskich. Informacja J. Muszkowskiego: Z korespondencji A. Dygasińskiego. *Pion* 1934 nr 25.
- Zniszczone podczas wojny.
28. Do A. Gillera. Rkps znajdował się w zbiorach Bibl. Raperswilskiej sygn. 1900, 1929.
- Wg informacji Z. Dygasińskiej-Wolertowej w art. pt. Teka pośmiertna A. Dygasińskiego. *Pion* 1934 nr 25, w zbiorach rękopisów Biblioteki Publicznej m. stoł. Warszawy znajdowały się następujące listy Dygasińskiego: Do A. Wiślickiego 13 listów z 1884-1896; Do M. Konopnickiej z 1884; List bez adresata z 1886; Do Roszczewskiego z 1893; Do K. Wolskiego z 1893.
29. Rękopis noweli „Cham”. Rkps Bibl. Nar. sygn. 6078 II.
30. Rękopisy drobnych utworów poetyckich. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5333.
31. Rękopis art. pt. Ostateczny cel etyki. Rkps Ossol. sygn. 12034/III.
32. Bilet wizytowy i podpis. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory Dynowskich.
33. Podpis w „Albumie jubileuszowym poświęconym A. Wiślickiemu”. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6872 III.
34. Z 1894 zawiadomienie członków Kolegium Ks. Wali o wręczeniu autorowi egzemplarza drukowanego „Opis imprezy wojennej JMP Alberta Milicerego”. Rkps Ossol. sygn. 12547/III.
35. Rękopis artykułu pt. „Zanadto”. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5333.
- W przygotowaniu do druku: Wybór korespondencji Dygasińskiego.

INDEKS TYTUŁÓW

Cz — Czasopisma, L — Listy i materiały, P — Przekłady, T — Twórczość, T_p — Przekłady utworów niezidentyfikowanych, Z — Wydania zbiorowe, Zb — Wydawnictwa zbiorowe, Z_p — Wybory twórczości w przekładach. Duże litery po Cz — pierwsze litery tytułów czasopism.

- [Aforyzmy] Cz(pośm.)-NS, -R, -T, Zb(pośm.) -KrPPS, Z 13 t. 24
- Ajent ubezpieczeń T 25, Z 13 t. 20
- Aktorka T 39
- Alegant T 55 t. 2, Z 13 t. 21
- Amazonki Cz(pośm.)-ET
- Argonauci Cz(pośm.)-ET
- As T 44, Z 9 t. 15, 10 t. 24, 13 t. 17
- Autobiografia osła T 40 (2 x), Z 4 (2 x), 6 t. 2
- B. Prus (A. Głowacki) i jego utwory Z 13 t. 24
- Bekwarek Z 5 (2 x), 13 t. 21
- Beldonek T 23, Z 13 t. 1, 15 t. 2, 17
- Biały wróbelek T 22 t. 1, Z 10 t. 5, 13 t. 20
- Bocian Z 5, 13 t. 21
- Bracia Tatary T 42 (5 x), Z 6 t. 1, 12, 13 t. 20, 15 t. 5
- Byś i Dys T 48
- Cara vendetta Cz-G
- Cele wychowawcze Cz-GP
- Cham Cz(pośm.)-TI
- Chcenia, cele, zasady i czyny w wychowaniu Cz-DM
- Chłop o letnikach T 55 t. 1, Z 13 t. 22
- Chłopska zagroda Z 13 t. 24
- Cierniak i Tęcza T 48
- Ciocia Frania zob. O ciocie Franie
- Co kto lubi T 21 t. 2, Z 10 t. 5, 13 t. 9
- Co to jest dusza? T 8
- Co się dzieje w gniazdach T 6, 10, 21 t. 2, Z 3 seria 1, 12, 13 t. 8, 14, 15 t. 4, 17
- Co znaczy termin „powszechne, ludzkie wychowanie”? W przeciwstawieniu do wychowania kastowego Cz-Ś
- Cud na roli T 40, Z 3 seria 2, 12, 13 t. 20
- Cudowne bajki T 48
- Czy jechać do Brazylii T 31
- Czy lud jest niemoralny? Cz-PT
- Ćwieki w głowie T 55 t. 2, Z 13 t. 22
- Demon T 21 t. 1, Z 10 t. 5, 13 t. 6
- Dęby Z 5, 13 t. 23
- Dla szczęścia T 66
- Dni i noce w kantorze T 14
- Do redakcji „Biblioteki Warszawskiej” Cz-PT
- Doczekałem się Z 5 (2 x), 13 t. 20
- Dramaty lubądzkie T 49, Z 9 t. 16
- Dwa diabły T 25, Z 3 seria 1, 13 t. 18
- Dwie upadłości T 25, Z 13 t. 20
- Dzieci T 48
- Dziedzic i kłusownik T 55 t. 1
- Dzieła zob. Pisma
- Dzień letnika T 55 t. 2, Z 13 t. 23
- Emil (J. J. Rousseau) P 13
- Et haec olim T 40, Z 6 t. 2, 13 t. 20
- Filozof i praczek T 17 (2 x), Z 6 t. 1, 13 t. 16
- Filozofia starożytna zob. Historia filozofii od Talesa do Comte'a (G. H. Lewes)
- Garstka T 39
- Głód i miłość T 9, 13, 14, 39, Z 13 t. 9, 19
- Głód i sumienie T 62, Z 10 t. 23, 13 t. 22
- Gody życia T 64, Z 11 t. 1, 13 t. 4
- Gorzalka T 32, Z 9 t. 10, 10 t. 20-21, 13 t. 14-15
- Gwałt na Turka w Kielcach uczyniony i Bóg wie co za przygody poczciwych rycerskich ludzi T 45
- Historia cywilizacji (K. Seignobos) P 9
- Historia filozofii od Talesa do Comte'a (G. H. Lewes) P 7
- Historia filozofii starożytnej zob. Historia filozofii od Talesa do Comte'a (G. H. Lewes)

- Hrabia
Humoreska przez łyzy
I my czuwamy
Jak się uczyć i jak uczyć innych?
Jaki pan, taki sługa
Jarmark na św. Onufry
Jasiek Ćwieciek
Jaskier
Jastrząb
Jaś Łyska
Jazda ze Ziurdanką
Jeszcze jeden niezdara
Jeszcze o pracy krajowej
Jeszcze o szynku
Jeszcze ten sam sprawca chaosu w nauczaniu
Jeszcze w sprawie ważnej i poważnej
Klawiszewski i Różia
Koń w łaskach ludzkich
Kos
Kotlety
Krajowa praca
Krańcowy
Król Huk-Puk
Królewna Zorzycka
Krytyczny katalog książek dla dzieci i młodzieży
Krzyż i ogień
Kto tu jest sprawcą chaosu w nauczaniu
Kuba Gąsior
Kukulczę
Kult światła
Kuropatwy
Kwiatek
Lekcja przedmiotowa o kanarku
Liczne przygody krótkiej podróży
Lis
Listy o naszym wychowaniu
Listy z Brazylii specjalnego wysłannika „Kurier
 Warszawskiego”
Literatura, autor, krytyk, czytelnik, książka
Logika (J. S. Mill)
Lokaje
Luźne myśli z niedrukowanego rękopisu
Łabędzia Woda
Łabędzie
Maciek Fuła
Małgorzatka, pieścioszka matusina
Marcel Piszczalski
Margielka
Margiela i Margielka
Mąż z krukiem
Miecio i Franuś
Między chłopem a szlachcicem
Miłość bez gniazda
Mistrz Twardowski
Modus in rebus
Muchy
My i nasze sztandary
Mysikrólik, czyli gody życia
Myśli
Myśli luźne o konserwatyźmie i postępie
Myśli o niedoli ludzkiej
Myśli o stanowisku kobiety ze względu na wy-
 chowanie społeczne
Na błoniu
Na miejskim bruku
Na niebie i na ziemi
Na odlocie
Na pańskim dworze
Na trumienkę
Na trzecim piętrze
Na warszawskim bruku
Na złamanie karku
- T 40, Z 4 (2 ×), 13 t. 6
T 25, Z 13 t. 20
T 1
T 26
T 39, Z 13 t. 23
T 11, 42, Z 3 seria 2, 13 t. 6
T 48
T 48
Tp
zob. Krańcowy
T 21 t. 1, Z 8, 10 t. 5, 12, 13 t. 18
T 22 t. 2, Z 13 t. 8
Z 13 t. 24
Cz-G
Cz-PT
Cz-Ż
T 39, Z 6 t. 2, 13 t. 20
Zb-P
T 48
zob. Zasady i mięso
Z 13 t. 24
T 40 (2 ×)
T 48 (2 ×)
T 48
T 67
T 22 t. 1, Z 10 t. 5
Cz-PT
T 27, 36
T 51, Z 13 t. 23, 15 t. 5
T 17 (2 ×), Z 13 t. 21
Z5 (3 ×), 13 t. 20
T 47, Z 7
Cz-T
T 25, Z 13 t. 16
T 42, Z 6 t. 2, 13 t. 22
Cz-SSiL
T 29, Z 13 t. 24
Cz(pośm.)-T
P 3
Cz-W
Cz(pośm.)-GW
T 63, Z 7 (2 ×), 13 t. 20
T 25, 48, Z 13 t. 20
T 62, Z 6 t. 1, 10 t. 23, 13 t. 21, 15 t. 5
T 30, Z 13 t. 23
zob. Wychowanie chłopca sprzed lat trzydziestu
zob. Margiela i Margielka
T 60 (3 ×), Z 13 t. 17, 15 t. 2, 17
T 25, Z 13 t. 18
Z 13 t. 22
Cz-PT
T 40, Z 4 (2 ×), 12, 13 t. 18
Cz-PD
T 39
T 57 (3 ×), Z 10 t. 23
Z 13 t. 24
zob. Gody życia
Z 13 t. 24
Z 13 t. 24
Cz-W
Cz-Ś
Z 13 t. 23
zob. Na warszawskim bruku
T 21 t. 1, Z 13 t. 16
Z 5 (2 ×), 13 t. 22
T 9, Z 12, 13 t. 9, 15 t. 4, 19
Z 13 t. 22 (4 ×), 15 t. 5, 17
T 22 t. 2, Z 13 t. 6
T 9, 16, Z 9 t. 2, 13 t. 19, 19 (3 ×)
T 33, Z 9 t. 9a-9b, 13 t. 5

- Na zwłokach zwierzęcia
 Narzeczeni, małżonkowie, rodzice i dziecię
 Narzeczona z Ojcowa
 Nauczanie bez książki, czyli wskazówki teoretycz-
 no-praktyczne odnoszące się do pierwszego nau-
 czania, z piśmiennictwa angielskiego zebrane
 Nauczanie nowoczesne
 Nauka czytania i pisania
 Nędzarze życia
 Nie pójdziemy do Kanosy
 Nienaturalna historia psa
 Niezdara
 Nikodem Świącik, młynarz na Łabędziej Wodzie
 Nowe tajemnice Warszawy
 Nowe wykłady o umiejętności języka
 Nowele [zbiory]
- Nowożytny wędrowki po Erebie
 Nowożytni magowie
 Numer 607
 O ciocię Franję
 O edukacji córek naszych (J. K. Plebański)
 O groch przy drodze
- O młode pokolenie
 O nauczaniu poglądowym w szkole elementarnej
 O pocałunek
 O sztukę
 O zajączku sprawiedliwym
 Obcowanie z dziećmi
 Obowiązek (S. Smiles)
 Obraz psychicznych zjawisk w organizmie ludzkim
 Od którego punktu zacząć wychowanie kobiety
 Od wsi do wsi
 Od świtu do świtu
 Ogólne zasady pedagogiki dotyczące wykształce-
 nia umysłu, uczuć, moralności i religijności
 (F. Dittes)
 On i Psyche
 Opis imprezy wojennej imć pana Alberta Mili-
 cereggo, konsula alias burmistrza biskupiego
 miasta Bodzantyna...
 Opowiadanie Kuby Cieluchowskiego o emigracji
 do Brazylii
 Osobliwy konkurent
 Ostateczny cel etyki
 Pan Jędrzej Piszczalski
 Pan Publicola
 Pan referent
 Pan z dużą głową
 Pański dwór
 Pesymizm w życiu i książce
 Pierwsze nauczanie w domu i w szkole
 Pierwsze zarysy zoologii, lekcje dla początkującej
 dziatwy (P. Bert)
 Pierwszy rok kształcenia naukowego (P. Bert)
 Pieskowa Skala
 Pif... paf... puf-bęc!
 Pióro
 Pisma
 Po co taka rodzina
 Podpalaczka
 Podwórzowe dramata
 Poglądy na wychowanie kobiety w zeszłym wieku
 i dzisiaj
 Precz z szynkiem
- T 21 t. 1, Z 13 t. 8
 T 39
 T 34
- T 3
 Cz-N
 T 37
 zob. W niewoli u człowieka
 Cz-PT
 zob. Kwiatek
 T 11, 22 t. 2, Z 3 seria 1, 13 t. 8, 15 t. 4
 zob. Łabędzia Woda
 T 18
 zob. Wykłady o umiejętności języka (M. Müller)
 T 10, 11, 14, 22, Z 1, 2, 3, 6, 8, 10 t. 5, t. 23, 12,
 13 t. 6, t. 8, t. 9, t. 16, t. 18, t. 20-23, 16, 17; zob.
 też Autobiografia osła, Bracia Tatory, Cudowne
 bajki, Garstka, Krańcowy, Łabędzia Woda,
 Muchy, Na odlocie, Na warszawskim bruku,
 Wilk, psy i ludzie, Wybór nowel, Wywczasy
 młynowskie, Z naszej niwy, Z ogniw życia,
 Z siół, pól i lasów, Z zagona i bruku
 Cz-PT, Cz(pośm.)-ET
 Z 13 t. 24
 Z 13 t. 23, 15 t. 5
 T 22 t. 1, Z 10 t. 5, 13 t. 18
 Cz-PT
 T 17 (2 ×), Z 3 seria 1, 6 t. 1, 8, 13 t. 8, 14,
 15 t. 5, 17
 Cz-K
 Cz-RP
 Z 13 t. 20
 Cz-KN
 zob. Zając
 Cz-N, Cz-P
 P 4
 T 15
 Cz-Ś
 zob. Ze wsi do wsi
 T 21 t. 2, Z 1, 3 seria 2, 10 t. 5, 13 t. 9
- P 5
 T 47, Z 13 t. 23
- T 43, L 34
- T 38
 T 42, Z 13 t. 22
 Zb-KCP, L 31
 T 24, Z 9 t. 7-8, 10 t. 14-15, 13 t. 10-11
 Z 13 t. 24
 T 62, Z 10 t. 23
 T 48
 zob. Na pańskim dworze
 Cz-W
 T 4
- P 8
 P 11
 Cz(pośm.)-O
 Cz-PT
 T 50, Z 13 t. 19
 Z 9, 10, 11, 13, 15, 18
 T 17 (3 ×), Z 13 t. 20
 T 17 (2 ×), Z 13 t. 9, 14, 15 t. 4, 16 (2 ×), 17
 T 21 t. 1, Z 10 t. 5, 12, 13 t. 16
- Cz-Ś
 Cz-G

- Proletariat naukowy
Prometeusz
Przed rautem
Przemówienie przy zamknięciu roku szkolnego
w szkole H. Benniego
Przewodnik dla zwiedzających okolice guberni
kieleckiej
Przy kościele
Przygody chłopca, czyli Robinson polski dla
młodzieży
Przygody młodzieńca, czyli Robinson polski
- Przygody Szymka Ziarniaka
Przyjaciel koni
Przykład genezy obowiązku
Psia dola
Psychologia wychowawcza
- Ptaki
Pularda
Reiczka
Religia jako przedmiot umiejętności porównawczej
(M. Müller)
Religia krajowa
Rogieluk
Rycerskość chłopska
Rzut oka na genezę duszy ludzkiej (Preyer)
Sebastian Krokoszowie
Sen
Sielanka jesienna
Sielanka zimowa
Skowronek
Słowniczek gwary od Szkalmierza
Spod ciemnej gwiazdy
Społeczeństwo i wychowanie
Społeczeństwo nasze w dramacie współczesnym
Strachy
Syn boginki
Szelaży kieleckie
Szwagrowie
Szymek Ziarno
Ślady cywilizacji przedhistorycznej
Śmiertelna koszula
Śmiertelne koszule
Śmieszność w sprawie poważnej
Środki zaradcze przeciw nędzy
Świat i ślepa dziewczyna
Targaj
Ucieszne przygody dziada Florka i chłopca
Beldonka w drodze do Częstochowy
Upośledzeni i wybrani
Von Molken
W chłopskiej rodzinie
W Erebie
W górze i u dołu
W Kielcach
W niewoli u człowieka
W niewoli u dzikich
W obronie dzieci
W parafii Św. Huberta
W puszczy
W puszczy nad Prądnikiem
W rodzinie
W Swojczy, czyli żywot poczciwego włościanina
W szkole
W szynkowni
W wielkiej własności
Walka i kompromis
Walka z dziurami
Walkowe zaloty
Wariat
Wędrowny ptaszek
- Z 13 t. 24
T 17 (2 ×), Z 13 t. 20
T 42
Cz(pośm.)-PP
T 52
T 25, Z 3 seria 2, 13 t. 18, 15 t. 5, 17
T 35, Z 13 t. 2
zob. Przygody chłopca, czyli Robinson polski dla
młodzieży
zob. Szymek Ziarno
T 46
Cz-W
T 22 (4 ×), Z 8, 10 t. 5, 13 t. 6, 15 t. 5, 17
zob. Obraz psychicznych zjawisk w organizmie
ludzkim
T 39
Cz-G
Z 5, 13 t. 22
P 1
Cz-PT
T 47
T 39, Z 13 t. 23, 15 t. 5, 17
Cz-RP
Cz-KC
T 57 (2 ×), Z 10 t. 23
Z 5 (3 ×), 13 t. 21
Z 13 t. 21 (2 ×)
Z 5 (4 ×), 13 t. 21
T 65
zob. Nowe tajemnice Warszawy
Cz-PT
Cz-DM
zob. O pocałunek
T 48 (2 ×), Z 13 t. 23
T 55
T 36
T 55 t. 1
zob. Historia cywilizacji (K. Seignobos)
zob. Śmiertelne koszule
T 22 t. 2, Z 13 t. 8
Z 13 t. 24
Cz-KC
T 17 (2 ×), Z 13 t. 18, 14, 15 t. 5
T 17 t. 2, Z 3 seria 1, 6 t. 1, 8
zob. Beldonek
zob. Nowe tajemnice Warszawy
T 9, 12, Z 9 t. 1, 10 t. 4, 13 t. 12, 19
zob. Kuba Gąsior
Cz(pośm.)-ET
T 25, Z 13 t. 20
T 58, Z 10 t. 30, 13 t. 13
T 19
T 39
T 25, Z 13 t. 22
T 62, Z 13 t. 21
T 21 (2 ×), Z 2 (2 ×), 10 t. 5, 13 t. 9
zob. Gody życia
Cz-N
T 59, Z 11 t. 3, 13 t. 13
Cz-N
zob. Na warszawskim bruku
T 22 t. 2
Cz-W
T 17 (2 ×), Z 13 t. 6
T 25, Z 3 seria 1, 15 t. 20
zob. Na warszawskim bruku
T 40, Z 12, 13 t. 23

- Wędrowki po zamkach
 Wieczór zimowy
 Wielka apoteoza
 Wielkie łowy
 Wigilia w Superagui
 Wilk, psy i ludzie
 Wint
 Właściciele
 Wojtusiowe nieszczęście
 Wróble
 Wskazówki do ćwiczeń stylistycznych polskich
 Wśród wody
 Wybór artykułów publicystycznych
 Wybór nowel
 Wychowanie chłopca sprzed lat trzydziestu. Cz. 1
 Wychowanie chłopca sprzed lat trzydziestu. Cz. 2
 Wychowanie kobiety ze względu na cele społeczne
 Wychowanie nowoczesne
 Wychowanie przeszłe i obecne
 Wychowanie uczuć
 Wykłady o umiejętności języka (M. Müller)
 Wypisy polskie
 Wyprawa na księżyc
 Wywczasy młynowskie
 Z albumu przyjaźni
 Z doli kobiety
 Z dziejów miłości
 Z naszej niwy
 Z niedoli kobiety
 Z ogniw życia
 Z powodu nowego pisma
 Z „Przeglądu Pedagogicznego”
 Z przyjaźni
 Z psiarni, pola i kniei
 Z siół, pól i lasów
 Z zagona i bruku
 Za krowę
 Zajac
- Zamłczanie w prasie
 Zanadto
 Zasady filozofii przystępnie wyłożone na podstawie historycznej i opatrzone tematami rozpraw (E. Boirac)
 Zasady i mięso
 Zaulki
 Ze stajni
 Ze wsi do wsi
 Zeus i Eugenes
 Złamane życie
 Złodziej leśny
 Złodzieje
 Zmysły w stosunku do wychowania człowieka
 Znajdka
 Zuchelek i Wilczysko
 Żel
 Żerty chłop
 Życie i prace, czyli życiorysy ludzi sławnych (S. Smiles)
 Życie i wzrost języka (W. D. Whitney)
 Życie lasu
 Żywot Beldonka. Cz. 2
- Cz-KW
 Z 13 t. 23
 T 42
 T 61
 Z 5, 13 t. 22
 T 7, 10, 22 t. 1, Z 2 (2 ×), 13 t. 8, 14, 15 t. 4
 T 41, Z 13 t. 23
 T 20, Z 9 t. 6, 10 t. 10, 13 t. 7, 15 t. 1, 17
 T 17 t. 1, Z 13 t. 21
 T 62, Z 13 t. 22
 T 28
 T 17 t. 2, Z 3 seria 2, 13 t. 16
 Z 13 t. 24
 Z 14
 zob. Pan Jędrzej Piszczalski
 Cz-PP
 Cz-Ś
 Cz-DM
 Zb-O
 Cz-PT
 P 2
 T 5
 Cz(pośm.)-ET
 T 47
 Z 13 t. 22
 zob. Z niedoli kobiety
 T 42
 T 62
 T 22 t. 2, Z 10 t. 5, 13 t. 6
 T 17
 Cz-W
 Cz-PT
 Z 5, 13 t. 20
 T 25, Z 13 t. 21
 T 21
 T 25
 T 2, 10, 21 t. 2, Z 13 t. 6
 T 56, Z 9 t. 19, 10 t. 29, 11 t. 2, 13 t. 3, 15 t. 3, 17
 Cz-Ż
 L 35
- P 12
 T 47, Z 13 t. 23
 T 67
 T 17 t. 2
 T 17 t. 2, Z 1, 3 seria 2, 13 t. 16, 14, 15 t. 5, 16 (2 ×)
 T 47
 T 53, Z 10 t. 28
 T 21 t. 1, Z 3 seria 1, 6 t. 1, 10 t. 5
 T 39, Z 3 seria 2
 Cz-DM
 T 62, Z 10 t. 23, 13 t. 22
 T 48
 T 62, Z 6 t. 2
 T 21 t. 1, Z 3 seria 2, 10 t. 15, 13 t. 6
- P 10
 P 6
 Z 13 t. 22
 T 23, 54, Z 10 t. 23, 13 t. 1

OPRACOWANIA

Zestawienia bibliograficzne: A. Dygasiński, znakomity pedagog, krytyk i powieściopisarz. Utwory literackie ... dotąd drukiem ogłoszone. *Księga pamiątk.* Kielczan 1856-1904. W-wa 1925

s. 208-210. — W. DANEK: Bibliografia prac pedagogicznych. W książce: *Poglądy pedagogiczne A. Dygasińskiego*. Wr. 1954. — B. HORODYSKI: Bibliografia prac Dygasińskiego i literatury o nim.

W książce: A. Dygasiński: Pisma wybrane. T. 24. W-wa 1954 s. 289-398. — W. DANEK: Bibliografia twórczości pedagogicznej A. Dygasińskiego. W książce: A. Dygasiński: Pisma pedagogiczne. Wr. 1957 s. XXVII-XXXII. — W. WOLERT: Bibliografia utworów A. Dygasińskiego. Nie druk.

Monografie i zarysy monograficzne: J. CIEMBRONIEWICZ: A. Dygasiński. Lw. 1905. [Rec.: A. Szyćcówna. *Nowe Tory* 1907 t. 1 s. 434-435]. —

W. WOLERT: A. Dygasiński. Zagrzeb 1931. — Z. SZWEJKOWSKI: Dramat Dygasińskiego. W-wa 1938. [Rec. I. A.: Twórczość Dygasińskiego. *Polonia* 1938 nr 4926; W. Jabłonowski. *Nowa Książka* 1938 s. 334-335; J. K. [J. Kisielewski]: Dramat Dygasińskiego. *Tęcza* 1938 nr 8; Z. Konarzewski: Prof. Szwejkowski o Dygasińskim. *Czas* 1938 nr 139; J. Krzyżanowski. *Roczn. Lit.* 1938 s. 243-244; H. Michalski: Odwiedziny u krytyków. *Kultura* 1938 nr 23; R. [T. Sinko]. *Kur. Lit.-Nauk.* 1938 nr 19 dod. *Ilustr. Kur. Codz.*; M. Szulakowski: O „Dramacie Dygasińskiego”. Na marginesie książki prof. Szwejkowskiego. *Kronika Polski i Świata* 1938 nr 30; G. Timofiejew: Od Orzeszkowej do współczesnych. *Wy-miary* 1938 nr 4; Z. Wasilewski. *Myśl Nar.* 1938 nr 47; W. Wolert: Jedna z pomysłów prof. Szwejkowskiego. *Prosto z Mostu* 1938 nr 25; P. Wroński. *Życie Lit.* 1938 nr 5]. — K. CZACHOWSKI: A. Dygasiński. W setną rocznicę urodzin. 1839 — 7 marca — 1939. W-wa [1939]. [Rec.: J. E. Płomiński. *Życie Lit.* 1939 z. 2 s. 71-72]. — W. DANEK: Poglądy pedagogiczne A. Dygasińskiego. Wr. 1954. [Rec.: M. Szulkin. *Nowa Szkoła* 1954 nr 6; M. Szulkin: O pisarstwie pedagogicznym Dygasińskiego. *Życie Szkoły* 1954 nr 10; J. Nowakowski. *Pam. Lit.* R. 46 (1955) z. 1 s. 331-342]. — D. BRZOZOWSKA: A. Dygasiński. W-wa 1957. [Rec.: H. Markiewicz. *Roczn. Lit.* 1957 s. 236-237; (m. w.). *Trybuna Ludu* 1958 nr 76; j. r. [J. Racka]. *Życie Szkoły* 1958 nr 2; W. Danek. *Pam. Lit.* R. 50 (1959) nr 1 s. 240-245]. — J. Z. JAKUBOWSKI: Zapomniane ogniwo. Studium o A. Dygasińskim. W-wa 1967. [Rec.: J. Nowak-Dłużewski: Nowa monografia o Dygasińskim. *Kultura* 1967 nr 21; S. Lichański: O nową aktualność Dygasińskiego. Twórczość 1968 nr 1].

Ogólne: B. PRUS: Kronika tygodniowa. *Kur. Warsz.* 1881 nr 62. — J. K. PLEBAŃSKI: Z prasy warszawskiej. *Przegl. Tyg.* 1882 [dot. rec. A. Dygasińskiego w *Przegl. Tyg.*]; A. DYGASIŃSKI. *Przegl.*

Tyg. 1882 nr 32 [odpowiedź J. Plebańskiemu]. — S. S.: Jeszcze słówko o „Roczniku Pedagogicznym”. *Przegl. Pedag.* 1882 nr 14 [dot. art. A. Dygasińskiego: O nauczaniu poglądowym, ogł. w *Roczn. Pedag.*]; A. DYGASIŃSKI: Polemika. *Przegl. Tyg.* 1882 nr 43 [odpowiedź na art. S. S.]; *Wiad. Bibliogr. Warsz.* 1882 s. 31 [dot. art. O nauczaniu poglądowym]; Lekcja moralności p. Dygasińskiego. *Przegl. Katol.* 1884 nr 5 [polem. z art. Przykład genety obowiązkowi, ogł. w *Wędrowcu*]. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Z niwy powieściowej. *Niwa* 1885 s. 613-614. — KAMIENNY [J. JELEŃSKI]: Lud, p. Dygasiński i jego poglądy wychowawcze. *Rola* 1886 nr 43. — P.: Projekta rozwiązania kwestii żydowskiej podane przez „Postępowca”. *Israelita* 1886 nr 1 [polem. z art. Myśli luźne o konserwatyzmie i postępie, ogł. zob. *Wyd. zbior. poz. 13 t. 24.* — POSEL PRAWDY [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: I p. Dygasiński... *Prawda* 1886 nr 17. — EOL [M. WOŁOWSKI]: A. Dygasiński. *Echo Muż., Teatr. i Artyst.* 1886 nr 124. — PUBLICOLA [W. ZAGÓRSKI]: Nasi pozytywiści. Portret własnoręczny. Rzecz osnuta z „Myśli o konserwatyzmie i postępie...” *Słowo* 1886 nr 83-93; A. DYGASIŃSKI: Pan Publicola... *Wędrowiec* 1886 nr 17; A. DYGASIŃSKI: Pan Publicola. *Przegl. Tyg.* 1886 [odpowiedź na art. W. Zagórskiego]. — Sg. [A. SYGIETYSKI]: Z wędrowki. *Wędrowiec* 1886 nr 44 [obrona A. Dygasińskiego przed atakiem W. Zagórskiego]. — Żydzi w rolnictwie. *Israelita* 1886 nr 12 [dot. art. Myśli luźne o konserwatyzmie...]. — Człowiek a zwierze. *Przegl. Katol.* 1886 nr 3. — Nasz konserwatyzm. *Przegl. Katol.* 1886 nr 6. — Jedna myśl p. Dygasińskiego. *Przegl. Katol.* 1886 nr 11. — „Zraelita” przeciwko p. Dygasińskiemu. *Przegl. Katol.* 1886 nr 12. — KAMIENNY [J. JELEŃSKI]. *Rola* 1887 nr 18 [polem. z A. Dygasińskim]. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Typy i ideały pozytywnej beletrystyki polskiej. *Niwa* 1887 z. 298 s. 739-755. — W. NAŁKOWSKI: Z powodu artykułu „Wędrowca”. Jeszcze o „Nowym piśmie”. *Głos* 1887 nr 5. — M. BOHUSZ [J. POTOCKI]: Bez obłudy. *Głos* 1887 nr 21 s. 331 [polem. z art. Walka i kompromis, ogł. w *Wędrowcu*]. — A. ŻYROMSKI: Gałązka oliwna. *Głos* 1887 nr 18 [polem. z art. Walka i kompromis]. — A. Dygasiński. *Przegl. Lit. dod. Kraju* 1887 nr 8. — *Przegl. Tyg.* 1887 nr 21 [polem. z art. Walka i kompromis]. — A. Dygasiński. Krótki zyciorys i zestawienie prac. *Ruch. Kalendarz enc. na r. 1887.* W-wa 1887 s. 65. — A. Dygasiński. *Tyg. Powsz.* 1887 nr 15. — S. GODLEWSKI: Jeszcze

słówko w sprawie pozytywizmu. *Słowo* 1888 nr 261 [odpowiedź na art. Jeszcze w sprawie ważnej i poważnej, ogł. w *Życiu*]; A. DYGASIŃSKI: Sprawa ani ważna, ani poważna. *Życie* 1888 nr 47. — C. JELLENTA: Zakapturzony idealizm. *Prawda* 1888 nr 35; przedr. w: *Pol. krytyka lit. (1800-1918). Materiały*. T. 3. W-wa 1959 s. 218-219. — KAMIENNY [J. JELEŃSKI]. *Rola* 1888 nr 8. — OŚTOJA [J. SAWICKA]: Postacie ludowe w beletrystyce. *Przegl. Lit. dod. Kraju* 1888 nr 33. — Zamilczanie w prasie. *Głos* 1888 nr 9 [polem. z art. ogł. w *Życiu*]. — Termin konkursu. *Kur. Por.* 1888 nr 127. — B. CHRZ. [B. CHRZANOWSKI]: Pesymizm w bieżącej beletrystyce polskiej. *Głos* 1889 nr 6. — A. Dygasiński. Krótki życiorys i zestawienie prac. *Ruch. Kalendarz enc. na r. 1889*. W-wa 1889 s. 81. — A. WIŚLICKI: Podobnie jak wielu... *Przegl. Tyg.* 1890 nr 51. — S. BISKUPSKI: List o podróży Dygasińskiego. *Głos* 1891 nr 8. — K. BYSTRZYCKI [M. BRZEZIŃSKI]: Emigracja amerykańska w literaturze ludowej. *Głos* 1891 nr 27. — CZEŚNIK [C. JANKOWSKI]: A. Dygasiński. *Kraj* 1891 nr 6. — KAMIENNY [J. JELEŃSKI]: Wprost przeciwny skutek podróży p. Dygasińskiego. *Rola* 1891 nr 9. — MAZUR. *Kraj* 1891 nr 17. — (n): Jeszcze z powodu wyprawy Dygasińskiego. *Głos* 1891 nr 10. — F. OLSZEWSKI: Powrót Dygasińskiego. *Kur. Warsz.* 1891 nr 41; przedr.: *Kur. Lw.* 1891 nr 44; *Kur. Pol.* 1891 nr 41; *Przegl. Polit., Spół. i Lit.* 1891 nr 34. — (P): Powrót Dygasińskiego. *Głos* 1891 nr 7. — (p): P. T. Rudzki o Brazylii. *Głos* 1891 nr 10. — Z. PIETKIEWICZ: Niezgrzyzoni orzech. *Prawda* 1891 nr 5. — A. SKRZYŃSKI: Dygasiński w Brazylii. *Wędrowiec* 1891 nr 7-9. — A. SYGIETYŃSKI. *Głos* 1891 nr 9 [list w sprawie podróży A. Dygasińskiego do Brazylii]. — URBANUS. *Kraj* 1891 nr 29. — *Kraj* 1891 nr 5. — Bohaterem dnia — jest w tej chwili A. Dygasiński. *Niwa* 1891 nr 4. — P. A. Dygasiński. *Wiek* 1891 nr 31. — P. [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Lekcja pogładowa. *Prawda* 1892 nr 6. — (x): Kandydatura Dygasińskiego. *Głos* 1892 nr 45. — (-): Kandydatura Dygasińskiego. *Głos* 1892 nr 44. — ... w obronie Dygasińskiego. *Mysł* 1892 nr 4. — Wywiad z A. Dygasińskim. *Przegl. Tyg.* 1892 s. 41. — KAMIENNY [J. JELEŃSKI]. *Rola* 1894 nr 26 [polem. z A. Dygasińskim]. — W. GOMULICKI: Poezja i powieść w r. 1894. *Kur. Codz.* 1895 nr 12. — MOES-OSKARGIELLO: Położenie w Ojcowie. Kr. 1895. — A. G. BEM: Z wycieczki w dolinę Prądnika. *Prawda* 1896 nr 36. — P. Chm. [P. CHMIEŁOWSKI]. *Wielka enc. powsz. ilustr.*

T. 17 (1896). — A. GRUSZECKI: A. Dygasiński. Sylwetka literacka. *Przegl. Tyg.* 1896 nr 20-21. — K. W.: Spółka „Pieskowa Skala”. *Kur. Warsz.* 1896 nr 236. — „*Kurier Warszawski*”. *Książka jubileuszowa 1821-1896*. W-wa 1896 (tu: Szczegóły dotyczące wyprawy Dygasińskiego do Brazylii. S. 549-550; Zestawienie utworów Dygasińskiego druk. w *Kur. Warsz.* w l. 1884-1895. S. 630). — T. JESKE-CHOIŃSKI: Powieści Dygasińskiego. *Kur. Warsz.* 1897 nr 229. — J. NOWIŃSKI: Dygasiński jako beletrysta. *Ateneum* 1897 t. 2 s. 532-560. — Istota i zadania powieści. *Przegl. Lit.* 1897 nr 3 [dot. art. O sztuce, ogł. w czasop. *Kur. Niedzielnym*]. — P. CHMIEŁOWSKI: Najnowsze pisma Dygasińskiego. *Kur. Codz.* 1898 nr 2. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Przedmowa do: A. Dygasiński: Wilk, psy i ludzie. — W puszczy. W-wa 1898. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: A. Dygasiński, luźna krytyka. *Słowo* 1900 nr 108. — I. MATUSZEWSKI: Egzotyzm, realizm i legenda. *Tyg. Ilustr.* 1900 nr 28, 31. — A. SYGIETYŃSKI: Porachunki. Egzotyzm w powieści. Rudyard Kipling a Dygasiński. *Kur. Warsz.* 1900 nr 136-137, 184, 293, 339, 345-346, 357-358. — S.: A. Dygasiński. *Głos Lit. i Spół.* 1900 nr 2. — A. Dygasiński. W: *Szkola Główna Warszawska*. T. 1. Kr. 1900 s. 286-287 [tu zestawienie drukowanych prac]. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Listy literackie z Warszawy. *Gaz. Lw.* 1901 nr 259. — PROTROWSKI: Prasa polska na przełomie dwóch stuleci. *Tyg. Pol.* 1901 nr 1-7. — wc.: U A. Dygasińskiego. *Rozwój* 1902 nr 77.

(Nekrologi i wspomnienia): aes: Wspomnienie o śp. A. Dygasińskim. *Gaz. Warsz.* 1902 nr 144; B. IGNACY [I. BALIŃSKI]: A. Dygasiński. *Słowo* 1902 nr 130; M. BRZEZIŃSKI: Śp. A. Dygasiński. *Zorza* 1902 nr 24; B. Wł. [W. BUKOWIŃSKI]: A. Dygasiński. Wspomnienie pozgonne. *Prawda* 1902 nr 23; W. BUKOWIŃSKI: Ostatnie utwory Dygasińskiego. *Prawda* 1902 nr 24; P. CHMIEŁOWSKI: A. Dygasiński. *Gaz. Pol.* 1902 nr 152; przedr.: *Nowa Reforma* 1902 nr 131-132, *Tydzień* dod. *Kur. Lw.* 1902 nr 24, *Tydzień* (Piotrków) 1902 nr 25, P. Chmielowski o A. Dygasińskim. *Dzien. Pol.* 1902 nr 269; W. CZAJEWSKI: Dygasiński w Łodzi. *Rozwój* 1902 nr 129; W. CZAJEWSKI: Śp. A. Dygasiński. *Rozwój* 1902 nr 125; Ad. D. [A. DOBROWOLSKI]: Skon. A. Dygasińskiego. *Kur. Por.* 1902 nr 151; E. M.: Śp. A. Dygasiński. *Gaz. Pol.* 1902 nr 149; M. GAWALEWICZ: Śp. A. Dygasiński. *Bluszcz* 1902 nr 23; M. GAWALEWICZ: Śp. A. Dygasiński. *Rozwój* 1902 nr 131; G. G. [G. GLASS]:

- A. Dygasiński. *Głos* 1902 nr 23; W. GOMULICKI: Testament Dygasińskiego literacki i filozoficzny. *Kraj* 1902 nr 24; K. HOFFMAN: Wspomnienie. *Biesiada Lit.* 1902 nr 25; W. JABLONOWSKI: Ze wspomnień o Dygasińskim. *Gaz. Pol.* 1902 nr 183; W. JABLONOWSKI: Ze wspomnień o Dygasińskim. *Słowo Pol.* 1902 nr 340; KAMIENNY [J. JELEŃSKI]: Zgon znanego literata i pedagoga pozytywisty. *Rola* 1902 nr 25; T. JESKE-CHOIŃSKI: Śp. A. Dygasiński. *Kur. Warsz.* 1902 nr 152; przedr. w książce: *Pozytywizm w nauce i literaturze*. W-wa 1908 s. 196-197; T. JESKE-CHOIŃSKI: A. Dygasiński jako beletrysta. *Kur. Warsz.* 1902 nr 152-154; przedr. *Gaz. Lw.* 1902 nr 130-134 oraz w książce: *Pozytywizm w nauce i literaturze*. W-wa 1908 s. 198-218; r. j. [R. JUNGIEWICZ]: Śp. Dygasiński. *Wiek Ilustr.* 1902 nr 151; K.: A. Dygasiński. *Życie i Sztuka* 1902 nr 22; ROKITA [B. KASINOWSKI]: A. Dygasiński. Nekrolog literacki. *Dzienn. Poz.* 1902 nr 132; W. K. [W. KOROTYŃSKI]: Życie poza mogiłą. A. Dygasiński. *Głos* 1902 nr 24; ik [I. KOSSOBUDZKI]: Śp. A. Dygasiński. *Wędrowiec* 1902 nr 23; L.: Śp. A. Dygasiński. *Kur. Codz.* 1902 nr 152; L. R.: Śp. A. Dygasiński. *Kur. Pol.* 1902 nr 154; L. W.: Śp. A. Dygasiński. *Wiek Ilustr.* 1902 nr 150; LAMBRO [A. NIEMOJEWSKI]: Nowa wiosna. *Krytyka* 1902 t. 2 s. 52-53; M. Ł. [M. ŁOPUSZAŃSKA]: Śp. A. Dygasiński. *Wieczory Rodz.* 1902 nr 25; SĘP [W. MALESZEWSKI]: *Biesiada Lit.* 1902 nr 24; M. MASSONIUS: A. Dygasiński. *Wędrowiec* 1902 nr 24-25; I. MATUSZEWSKI: A. Dygasiński. *Tyg. Ilustr.* 1902 nr 24; NOEL: Pamięci A. Dygasińskiego. *Kur. Por.* 1902 nr 155; Z. J. N. [Z. NAJMSKI]: Śp. A. Dygasiński. Choroba i zgon. Pogrzeb. Dygasiński i „Kurier”. *Kur. Warsz.* 1902 nr 152; Z. SARNECKI: A. Dygasiński. *Przedświt* 1902 nr 127; A. SYGIETYŃSKI: Żalobni słuchacze! *Kur. Warsz.* 1902 nr 156; przedr. *Wędrowiec* 1902 nr 24; Z. WASILEWSKI: A. Dygasiński. *Słowo Pol.* 1902 nr 271, 273; przedr. w książce: *Współczesna charakterystyka pisarzy i dzieł*. W-wa [1924] s. 164-197; Z. WASILEWSKI: Dygasiński jako poeta. *Słowo Pol.* 1902 dod. do nr 301, 314; H. WERNIC: Śp. A. Dygasiński. *Przegl. Pedag.* 1902 nr 13 s. 159-160; W. L. [L. WŁODEK]: Śp. A. Dygasiński. *Wiek* 1902 nr 150; *Bibl. Warsz.* 1902 t. 3 s. 194-197; A. Dygasiński. Z powodu jego śmierci. *Chimera* 1902 t. 5 s. 159-160; *Czas* 1902 nr 125; *Dzienn. Berliński* 1902 nr 129; *Dzienn. Chicagowski* 1902 nr 142; *Dzienn. dla Wszystkich* 1902 nr 125; *Dzienn. Pol.* 1902 nr 259; Zgon śp. A. Dygasińskiego. *Dzienn. Pol.* 1902 nr 261; Śp. A. Dygasiński. *Dzienn. Poz.* 1902 nr 129, 132; *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1902 nr 23; *Gaz. Lw.* 1902 nr 127, 128; *Gaz. Nar.* 1902 nr 146; Pogrzeb śp. A. Dygasińskiego. *Gaz. Pol.* 1902 nr 152; *Gaz. Radomska* 1902 nr 46; *Gaz. Szkolna* 1902 nr 20; *Głos* 1902 nr 23; *Głos Narodu* 1902 nr 127; *Ilustracja Pol.* 1902 nr 24, 26; *Kraj* 1902 nr 22; *Kur. Poz.* 1902 nr 256; *Niwa Pol.* 1902 nr 2; *Nowa Reforma* 1902 nr 126; *Nowy Głos Polski* 1902 nr 170; *Praca* 1902 nr 23; *Przodownica* 1902 nr 7; *Przegl. Tyg.* 1902 nr 24; *Rodzina i Szkoła* 1902 nr 6; Prasa polska o Dygasińskim. *Rozwój* 1902 nr 126; Ostatnie chwile śp. Dygasińskiego. *Rozwój* 1902 nr 126; Spuścizna po Dygasińskim. *Rozwój* 1902 nr 145; *Słowansky přehled* (Praga) 1902 s. 482-483; *Słowo* 1902 nr 125; Śp. A. Dygasiński. *Tyg. Mód i Powieści* 1902 nr 24; Dwa pogrzeby. *Wiek Ilustr.* 1902 nr 153; *Zgoda* (Chicago) 1902 nr 26 wyd. dla mężczyzn; *Ziarno* 1902 nr 23; *Zorza* 1902 nr 23.
- P. CHMIEŁOWSKI: A. Dygasiński. *Tydzień* 1903 nr 373-375. — Orp. [C. JELEŃTA]: Na grobie A. Dygasińskiego. *Ateneum* 1903 z. 9/10 s. 142-144. — A. LANGE: A. Dygasiński. *Wędrowiec* 1903 nr 40. — A. SZYCÓWNA: A. Dygasiński jako pedagog. *Szkoła* 1903 nr 26-30. — S. MIECZYŃSKI: A. Dygasiński jako nauczyciel. *Mysł. Księga zbior. wyd. stawianym red. „Ogniwu”*. W-wa 1904 s. 342-351. — A. Dygasiński. *Zgoda* (Chicago) 1905 nr 28 wyd. dla kobiet. — e. e.: Reformatorzy wychowania w Polsce. Z mrocznych dni pedagogiki polskiej. *Ludzkość* 1907 nr 129 [spr. z odczytu A. Szycówny]. — S. BRZOSOWSKI: Współczesna powieść polska. Stanisławów [1907] s. 120-124. — Z. PRZESMYCKI: Pro arte. W-wa 1914. — J. TOPASS: Dygasiński. *Polonia* (Paryż) 1917 nr 33-34; przedr. w książce: *Visages d'écrivains. Les aspects du roman polonais*. Paryż 1930. — Z. WOLERTOWA z DYGASIŃSKICH [Z. DYGASIŃSKA-WOLERTOWA]: Listy do redakcji. *Robotnik* 1920 nr 60. — A. G.: A. DYGASIŃSKI. *Polsko-bułgarski przegląd* (Sofia) 1921 nr 1. — F. BIELAK: A. Dygasiński. W 20 rocznicę zgonu. *Głos Narodu* 1922 nr 131; przedr.: *Głos Wielkopolanek* 1922 nr 25; *Praca* 1922 nr 25. — W. DĄBROWSKI: Rocznica wielkiego pisarza. *Rzeczpospolita* 1922 nr 151 wyd. por. — W. DĄBROWSKI: A. Dygasiński. *Tyg. Ilustr.* 1922 nr 28. — W. FELDMAN: A. Dygasiński. *Polsko-bułgarski przegląd* (Sofia) 1922 nr 25. — T. KOŃCZYC [A. GROT-BĘCZKOWSKI]: A. Dygasiński.

- Kur. Warsz.* 1922 nr 150. — H. BEZMASKI [S. POSNER]: Pamięci A. Dygasińskiego. *Robotnik* 1922 nr 149. — SIGMA: Czciiciel słońca. *Gaz. Por.* 1922 nr 151. — Z. WASILEWSKI: A. Dygasiński. W 20 rocznicę śmierci. *Gaz. Warsz.* 1922 nr 151. — A. Dygasiński. *Nowy Świat* (Nowy Jork) 1922 nr 170. — Ruch literacki w czasopiśmie. *Przegl. Warsz.* 1922 t. 4 s. 422-429. — M. HUBICKA: Szkoła kielecka za czasów Dygasińskiego i Zeromskiego. *Gaz. Kielecka* 1924 nr 36-38. — Głos na puszczy. *Wiad. Lit.* 1924 nr 35. — J. BELCİKOWSKI: U grobu duszy chłopskiej. Reymont — Jeź — Dygasiński. *Droga* 1925 nr 9. — W. WOLERT: A. Dygasiński dla młodzieży. *Wiad. Lit.* 1925 nr 11. — A. Dygasiński, znakomity pedagog, krytyk i powieściopisarz. Utwory literackie... dotąd drukiem ogłoszone. *Księga pamiątek. Kielczan 1856-1904.* W-wa 1925 s. 205-210. — Z. DĘBICKI: Po latach 25. *Kur. Warsz.* 1926 nr 96. — [Z. DYGASIŃSKA-WOLERTOWA]: (Życiorys A. Dygasińskiego w:) A. Dygasiński: Dzieła. T. 1. W-wa [1926]. — R. BERGEL: Poeta przyrody. *Głos* 1927 nr 171. — W. BRUMER: W 25 rocznicę śmierci... *Dzien. Pol.* 1927 nr 126. — Z. DĘBICKI: A. Dygasiński. W 25 rocznicę zgonu. *Kur. Warsz.* 1927 nr 151. — H. T.: A. Dygasiński. (1837-1902). *Kur. Pol.* 1927 nr 153. — E. JĘDRKIEWICZ: Bajki Dygasińskiego. *Lw. Wiad. Muz. i Lit.* 1927 nr 10 (23). — L. KOCIEMSKI. *Il Messagero* (Rzym) 1927 nr z 21 sierpnia. — H. SZTYFTERÓWNA: A. Dygasiński. W 25 rocznicę śmierci. *Dziś i Jutro* 1927 nr 11. — Z. WASILEWSKI: Prus i Dygasiński. *Kur. Poz.* 1927 nr 273. — W. WOLERT: Twórca „Asa”. W 25 rocznicę zgonu Dygasińskiego. *Iskry* 1927 nr 24. — W. WOLERT: Saggio biografico su Adolfo Dygasiński. Milano 1927. — Dawne Kielce. *Gaz. Kielecka* 1927 nr 14-17. — A. Dygasiński. *Mój Przyj.* 1927 nr 5. — Iz.: A. Dygasiński. Z powodu zbiorowego wydania dzieł... *Polska Zach.* 1928 nr 25. — K. CZACHOWSKI: O Dygasińskim. Z powodu pierwszego wydania zbiorowego, taniego „Dzieł”. *Czas* 1928 nr 83. — S. PRZYBYSZEWski: Moi współcześni. Wśród swoich. *Romans i Powieść* 1928 nr 4. — S. STANKEY: A. Dygasiński. Z powodu zbiorowego wydania „Dzieł”. *Polonia* 1928 nr 36. — W. WOLERT: A. Dygasiński. Silhouette. *Le Messenger Polonais* (W-wa) 1928 nr 42-45. — M. ZELENKA: Několik netištěných dopisů A. Dygasińského, A. Asnyka a J. Vrchlického. *Slavia* (Praga) 1927/1928 s. 600-602. — Z. DĘBICKI: O puściznę po Dygasińskim. *Kur. Warsz.* 1929 nr 337. — Z. DYGASIŃSKA-WOLERTOWA: List otwarty. O spuściznę po A. Dygasińskim. *Robotnik* 1929 nr 334. — Z. WOLERTOWA [Z. DYGASIŃSKA-WOLERTOWA]: Dygasiński. *Echo Tygodnia* 1929 nr 13. — Z. DYGASIŃSKA-WOLERTOWA: Jacek Malczewski i A. Dygasiński. *Echo Tygodnia* 1929 nr 32. — (j. k.) [J. KAWECKI]: O wydanie dzieł Dygasińskiego. *Gaz. Warsz.* 1929 nr 323. — DIGAMMA [Z. WASILEWSKI]: Na widowni. *Myśl Nar.* 1929 nr 54. — O puściznę po Dygasińskim. *Pam. Warsz.* 1929 s. 237-238. — Zaprzepaszczenie spuścizny po Dygasińskim. *Rzeczpospolita* 1929 nr 345. — Z. DYGASIŃSKA-WOLERTOWA, W. WOLERT: W sprawie wydania dzieł A. Dygasińskiego. *Przegl. Księgarski* 1930 nr 13. — Ki [K. KREJĆI]: O literární pozostalosti A. Dygasińského. *Slovanský přehled* (Praga) 1930 s. 72. — Z. WOLERTOWA [Z. DYGASIŃSKA-WOLERTOWA]: Poeta Ponidzia. *Pam. Świętokrzyski* 1930. Kielce 1931 s. 18 i odb. 1930. — J. LISOWSKA: O Dygasińskiego. *Wiad. Lit.* 1931 nr 415. — A. ŚWIĘTOCHOWSKI: Z pamiętnika. *Wiad. Lit.* 1931 nr 411, 413. — W. WOLERT: A. Dygasiński i S. Witkiewicz. Dzieje „Wędrowca”. *Pam. Świętokrzyski* 1930. Kielce 1931 s. 127-138 i odb. 1930. — W. WOLERT: Drogi i bezdroża puścizny literackiej śp. A. Dygasińskiego. Przeszłość a teraźniejszość. *Pam. Świętokrzyski* 1930. Kielce 1931 s. 142-144 i odb. 1930. — A. Dygasiński w niewoli wymiaru sprawiedliwości. *Myśl Niepodległa* 1931 nr 1088; przedr. *Gaz. Warsz.* 1931 nr 335 dod. — B. HERTZ: A. Dygasiński. Ze wspomnień ucznia. *Iskry* 1931/1932 nr 2/3. — A. Re: Dygasiński wraca! *Gaz. Warsz.* 1932 nr 119. — (b. a.): A. Dygasiński. *Radio* 1932 nr 22. — K. CZACHOWSKI: O Dygasińskim. W 30-lecie zgonu. *Gaz. Pol.* 1932 nr 181. — Z. WOLERTOWA [Z. DYGASIŃSKA-WOLERTOWA]: Dygasiński w Krakowie. Fragment z życiorysu. *Gaz. Lit.* 1932 nr 10. — Z. WOLERTOWA [Z. DYGASIŃSKA-WOLERTOWA]: Mój ojciec przy pracy i zabawie. *Kur. Poz.* 1932 nr 248. — Z. DYGASIŃSKA-WOLERTOWA: Dygasiński wśród zwierząt i ptaków. Parę wspomnień. *Myśl Nar.* 1932 nr 25. — Z. DYGASIŃSKA-WOLERTOWA: Z listów A. Dygasińskiego. *Ruch Lit.* 1932 z. 5. — h: A. Dygasiński. *Zet* 1932 nr 9. — H. P.: W 30 rocznicę śmierci A. Dygasińskiego. *Gaz. Warsz.* 1932 nr 167. — H. R.: Dygasiński — wolny. *Kur. Poz.* 1932 nr 142. — B. HERTZ: Dygasiński — pedagog. *Gaz.*

- Pol. 1932 nr 186. — W. PRZYGODNY [C. JANKOWSKI]: A. Dygasiński. *Dzień Pol.* 1932 nr 73. — S. JEDLEWSKI: A. Dygasiński. *Kur. Lit.-Nauk.* 1932 nr 22 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — K. [S. KOZICKI]: Co będzie z Dygasińskim? *Gaz. Warsz.* 1932 nr 298. — Z. WASILEWSKI: O poecie, który kochał życie. W 30 roku od śmierci Dygasińskiego. *Kur. Poz.* 1932 nr 238. — W. WOLERT: W 30 rocznicę zgonu A. Dygasińskiego. *Gaz. Lit.* 1932 nr 10. — W. WOLERT: Igraszki literackie Dygasińskiego. *Myśl Nar.* 1932 nr 25. — Jutro — Dygasiński. *Gaz. Warsz.* 1932 nr 259. — W rocznicę zgonu znakomitego pisarza. A. Dygasiński. *Polonia* 1932 nr 2750. — O spuściznę po Dygasińskim. *Tęcza* 1932 nr 5. — O prawa autorskie po śp. Dygasińskim. *Wiad. Lit.* 1932 nr 16 (433). — b. a.: Tydzień literacki Polskiego Radia. *Radio* 1933 nr 24, 43. — J. DÜRR: A. Dygasiński w Krakowie. *Kur. Lit.-Nauk.* 1933 nr 36 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — Z. DYGASIŃSKA-WOLERTOWA: A. Dygasiński. *Pam. Kola Kielczan za r.* 1932. T. 5. Kielce 1933. — Z. WOLERTOWA [Z. DYGASIŃSKA-WOLERTOWA]: Z pamiętnika córki. *Pam. Kola Kielczan za r.* 1932. Kielce 1933 s. 27-34. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Dygasiński a polonistyka w liceach. *Kur. Warsz.* 1933 nr 356. — S. SZPOTAŃSKI: Ludzie styczniowi. A. Dygasiński. *Kur. Warsz.* 1933 nr 191. — Z. WASILEWSKI: Współcześni. Charakterystyki pisarzy i dzieł. W-wa [1933] s. 164-197. — Z. WASILEWSKI: A. Dygasiński. W 30 rocznicę śmierci. *Pam. Kola Kielczan za r.* 1932. Kielce 1933 s. 24-26; przedr. w: *Przeł. Wydawnictwo Instytutu Wydawn. „Bibl. Pol.”* Nr poświęcony zbior. wyd. Pism A. Dygasińskiego. 1938 nr 11-12. — Drang nach Westen. *Gaz. Warsz.* 1933 nr 199. — K. CZACHOWSKI: O A. Dygasińskim. Z powodu nowego wydania „Beldonka”. *Pion* 1934 nr 25. — Z. WOLERTOWA [Z. DYGASIŃSKA-WOLERTOWA]: Teka pośmiertna A. Dygasińskiego. *Pion* 1934 nr 25. — J. MUSZKOWSKI: Z korespondencji A. Dygasińskiego. *Pion* 1934 nr 25. — P. S.: Dygasiński wśród ludu i młodzieży. *Pion* 1934 nr 25; przedr. w: *Przeł. Wydawnictwo Instytutu Wydawn. „Bibl. Pol.”* Nr poświęcony zbior. wyd. Pism A. Dygasińskiego. 1938 nr 11-12. — M. RADWAŃSKA: Dygasiński w świetle krytyki. *Pion* 1934 nr 33. — (t): Można by zrobić rewolucję z Polakami i zdobyć Brazylię. Nowy Dygasiński odsłania się polskiej współczesności. *Ilustr. Kur. Codz.* 1934 nr 173. — W. WOLERT: Wyprawa do Brazylii. *Pion* 1934 nr 25. — W. WOLERT: Poeta Ponidzia. A. Dygasiński. *Ziemia* 1934 nr 11; przedr.: *Polonia* 1938 nr 5097 oraz *Przeł. Wydawnictwo Instytutu Wydawn. „Bibl. Pol.”* Nr poświęcony zbior. wyd. Pism A. Dygasińskiego. 1938 nr 11-12. — Teka pośmiertna A. Dygasińskiego. *Pion* 1934 nr 25. — Z listów do córki. *Pion* 1934 nr 25. — F. BIELAK: Antynomia Dygasińskiego. *Pam. Lit. R.* 32 (1935) z. 1/2 s. 39-46. — B. NAWROCZYŃSKI: Trzej przedstawiciele pedagogiki pozytywnej w Polsce. *Kultura i Wychowanie* 1935/1936 s. 166-169. — A. BRÜCKNER: Przedmowa do: A. Dygasiński: Dzieła. T. 1. W-wa 1936. — J. KADEN-BANDROWSKI: Zapomniany pisarz! *Gaz. Pol.* 1936 nr 116. — Z. J.: Wystawa świętokrzyska. *Praca Obywatelska* 1936 nr 6. — Po Sienkiewiczu — Dygasiński. *Praktyki Ministerstwa Oświaty. Warsz. Dzień. Nar.* 1936 nr 278. — F. BIELAK: Przyjaciele Dygasińskiego. *Tydzień Kult.-Lit. dod. Głosu Narodu* 1937 nr 13. — J. GĘBICA: A. Dygasiński. *Radostowa* 1937 nr 3. — F. OLBRYCHOWSKI: Wspaniały pisarz — zapomniany. *Czas* 1937 nr 340. — J. E. PŁOMIENSKI: Zagadnienie ludu w twórczości A. Dygasińskiego. *Przeł. Potusz.* 1937 nr 5; streszcz. w: *Spr. PAU* t. 47 (1937) nr 2 i odb. — A. ROSENBERG: Katastrofa Dygasińskiego. Wstrząs po bankructwie uzewnętrznij talent powieściopisarski. *Rewia Ilustr. Tyg.* 1937 nr 23 specjalny dod. *Głosu Por.* nr 153. — W. WOLERT: A. Dygasiński w Brazylii. *Polacy za Granicą* 1937 nr 8.
- K. CZACHOWSKI: Renesans Dygasińskiego. *Czas* 1938 nr 353. — K. CZACHOWSKI: Europejskie znaczenie Dygasińskiego. *Gaz. Pol.* 1938 nr 353. — Z. DYGASIŃSKA-WOLERTOWA: Humor w Collegium Księcia Walii. Fragment z niedrukowanego życiorysu A. Dygasińskiego. *Kronika Polski i Świata* 1938 nr 17. — Z. DYGASIŃSKA-WOLERTOWA: Asnyk i Dygasiński. *Kur. Lit.-Nauk.* 1938 nr 37 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Pisarz i ojczyzna. *Kronika Polski i Świata* 1938 nr 50. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Fundamenty Dygasińskiego. *Kur. Warsz.* 1938 nr 356. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Poeta ziemi. *Słowo* 1938 nr 353. — P. HULKA-LASKOWSKI: A. Dygasiński dzisiaj. *Orka na Ugorze* 1938 nr 25. — S. MIECZYŃSKI: Dygasiński wobec religii i obyczajów. *Kultura* 1938 nr 47. — T. RAKOWSKI: Moje wspomnienia o Dygasińskim. *Pam. Kola Kielczan.* Kielce 1938 s. 50-51. — Z. SZWEJKOWSKI: Pozytywizm polski a kultura ziemiańska. *Księga pamiątk. na 75-lecie „Gazety Rolniczej” 1861-1935.*

T. 1. W-wa 1938 s. 196-205. — Z. WASILEWSKI: Powrót A. Dygasińskiego. *Mysł Nar.* 1938 nr 47. — W. WOLERT: Prus i Orzeszkowa czy Dygasiński? *Mysł Nar.* 1938 nr 26. — Ex re nadchodzącej śmierci A. Dygasińskiego. *Gaz. Kielecka* 1938 nr 97. — Setna rocznica urodzin A. Dygasińskiego. *Oświata* 1938 nr 3/4. — J. BOROWSKI: Dygasiński o wychowaniu w rodzinie. *Ognio* 1938/1939 nr 8. — H. DUNINÓWNA: Przyjaźń. Z dziecięcych wspomnień o A. Dygasińskim. *Iskry* 1938/1939 nr 26. — (a. j.): Renesans Dygasińskiego. *Warsz. Dzien. Nar.* 1939 nr 1. — (b): W Kielcach. *Ilustr. Kur. Codz.* 1939 nr 233. — (s. w. bal.) [S. BALICKI]: Poeta polskości. Stulecie urodzin Dygasińskiego. *As* 1939 nr 11. — S. BORKIEWICZ: Drobnny przyczynek do życiorysu Dygasińskiego. *Radostowa* 1939 nr 1/2. — S. BORKIEWICZ: Miejsce urodzenia A. Dygasińskiego. *Radostowa* 1939 nr 4. — J. Z. BREDE: Zapomniany piewca życia. A. Dygasiński. *Młody Niwt* 1939 nr 12 (15). — ANNA CHOR. [A. CHOROWICZOWA]: Dygasiński — Kipling polski. *Kur. Pol.* 1939 nr 47. — J. CHWILCZYŃSKA: Nowe spojrzenie A. Dygasińskiego na świat zwierzęcy. Na tle literatury polskiej. *Kolumna Lit. Kur. Łódzkiego* 1939 nr 3. — J. CHWILCZYŃSKA: Prawdy pozytywno-filozoficzne w nowelach i powieściach zwierzęcych Dygasińskiego. *Kolumna Lit. Kur. Łódzkiego* 1939 nr 10. — K. CZACHOWSKI: Renesans Dygasińskiego. Na marginesie audycji dnia 7 marca 1939. *Antena* 1939 nr 10. — K. CZACHOWSKI: Renesans Dygasińskiego. *Kur. Lit.-Nauk.* 1939 nr 3 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — K. CZACHOWSKI: Dygasiński wobec pozytywizmu. Z powodu pierwszego zbiorowego wydania „Pism”, w 100 rocznicę urodzin autora. *Dzien. Poz.* 1939 nr 36. — K. CZACHOWSKI: Dygasiński jako naturalista. Z powodu pierwszego zbiorowego wydania „Pism” — w 100 rocznicę. *Dzien. Poz.* 1939 nr 31. — K. CZACHOWSKI: Dygasiński a współczesność. *Gaz. Kielecka* 1939 nr 20. — K. CZACHOWSKI: Duchowy portret Dygasińskiego. *Kultura* 1939 nr 11. — K. CZACHOWSKI: Nieznany Dygasiński. *Kur. Lit.-Nauk.* 1939 nr 3 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — K. CZACHOWSKI: Dygasiński w naszych oczach. *Kur. Lit.-Nauk.* 1939 nr 10 dod. *Ilustr. Kur. Codz.*; przedr. w książce: Pod piórem. Kr. 1947. — (j. p.). *Dzien. Poz.* 1939 nr 55 [omówienie odczytu K. Czachowskiego]. — K. CZACHOWSKI: Dygasiński jako powieściopisarz społeczny. Z powodu pierwszego zbiorowego wydania „Pism” — w 100 rocznicę uro-

dzin autora. *Mysł Pol.* 1939 nr 4. — K. CZACHOWSKI: Dygasiński zawsze aktualny. *Promień* (Częstochowa) 1939 nr 4. — K. CZACHOWSKI: A. Dygasiński. *Świat Pięknej Pani* 1939 nr 3. — E. DAMIANI: Nel centenario di Dygasiński. *L'Europe Orientale* (Rzym) 1939. — E. DAMIANI: Il poeta polacco dell'universo creatura. Rievocazione di A. Dygasiński cent'anni dopo la sua nascita. *Polonia Italia* (W-wa) 1939 nr 3-4. — E. DAMIANI: Dygasiński, poeta della natura. *La Tribuna* (Rzym) 1939 nr z 28 lutego; Echa renesansu Dygasińskiego we Włoszech. *Dzien. Poz.* 1939 nr 153 [o art. E. Damianiego].

A. GRODZICKI: Dygasiński i o Dygasińskim. *Polonia* 1939 nr 5275. — A. GRODZICKI: Nieznany pisarz chłopski. *Zwrot* 1939 nr 5. — A. GRODZICKI: Powieść o psie i powieść o zającu. *Polonia* 1939 nr 5173. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: A. Dygasiński... w setną rocznicę. *Dzien. Poz.* 1939 nr 55. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: A. Dygasiński. *Echo Chełmka* 1939 nr 11. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: A. Dygasiński. *Gaz. Kielecka* 1939 nr 20. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: A. Dygasiński. *Głos Narodu* 1939 nr 68. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: A. Dygasiński. *High Life* (W-wa) 1939 nr 2. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Poeta tajemnicy bytu. W stulecie urodzin A. Dygasińskiego. *Kronika Polski i Świata* 1939 nr 11. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Dygasiński a Eddington. *Kur. Poz.* 1939 nr 54. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Choćbyś sam jeden taki był na świecie. *Kur. Warsz.* 1939 nr 61. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Nowe łowy Dygasińskiego. *Kur. Warsz.* 1939 nr 209. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Przegląd wydawnictw. *Łowiec Pol.* 1939 nr 9. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: A. Dygasiński. *Moje Powieści* (Żnin) 1939 nr 12. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: A. Dygasiński. *Polonia* 1939 nr 5166. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Stulecie Dygasińskiego. *Świat* 1939 nr 11. — T. HRZ: Dwie kartki z życia Dygasińskiego. W 100-lecie urodzin pisarza — 7 marca. *Gaz. Pol.* 1939 nr 66. — P. HULKA-LASKOWSKI: A. Dygasiński od strony dnia dzisiejszego. *Czarno na Białym* 1939 nr 3. — P. HULKA-LASKOWSKI: A. Dygasiński, twórca i wychowawca. *Epoka* 1939 nr 5. — P. HULKA-LASKOWSKI: Dzień Dygasińskiego. *Kr. Kur. Wiecz.* 1939 nr 2. — P. HULKA-LASKOWSKI: Nieznany Dygasiński! *Kur. Pol.* 1939 nr 47; przedr. *Kur. Poz.* 1939 nr 8. — P. HULKA-LASKOWSKI: A. Dygasiński — pisarz i człowiek. *Na Drogach Wiedzy* 1939 nr 4. — P. HULKA-LASKOWSKI: Aktualność Dy-

- gasińskiego. *Naprzód* 1939 nr 16. — P. HULKA-LASKOWSKI: Dygasiński, towarzyszu emigrantów. *Polacy za Granicą* 1939 nr 2. — P. HULKA-LASKOWSKI: Aktualność A. Dygasińskiego. *Robotnik* (Radom) 1939 nr 12. — P. HULKA-LASKOWSKI: Wartości artystyczne Dygasińskiego. *Tempo Dnia* 1939 nr 67. — P. HULKA-LASKOWSKI: Sylwetki literackie. *Zwiastun Ewangeliczny* 1939 nr 3. — H. HUZIK: Pieśń przyrody, wsi i chłopów. *Goniec Warsz.* 1939 nr 71. — J. J.: W setną rocznicę urodzin A. Dygasińskiego. *Światowid* 1939 nr 13. — J. Z. JAKUBOWSKI: Renesans Dygasińskiego. *Kolumna Lit. Kur. Łódzkiego* 1939 nr 10. — J. Z. JAKUBOWSKI: Ziemia i lud w twórczości Dygasińskiego. *Kolumna Lit. Kur. Łódzkiego* 1939 nr 17. — W. JAMPOLSKI: Dygasiński. *Dzien. Lud.* 1939 nr 66. — J. JANKE-STARZEWSKA: Motywy walki w twórczości Dygasińskiego. *Polonia* 1939 nr 5152. — (j. j.): Stulecie urodzin A. Dygasińskiego. *Ilustr. Kur. Codz.* 1939 nr 65. — T. JAWORSKI: Dygasiński redi-vivus. *Tyg. Ilustr.* 1939 nr 10. — T. JAWORSKI: Przyrodnik-humanista. *Świat* 1939 nr 11. — S. JÓZEFOWICZ: Szkolne czasy Dygasińskiego. Tam, gdzie uczył się twórca „Godów życia” i Stefan Zeromski. *Kronika Polski i Świata* 1939 nr 33. — S. JÓZEFOWICZ: Nowy Dygasiński. *Kultura* 1939 nr 22. — K. L.: Dygasiński a współczesność. *Express Zagłębia* 1939 nr 71; przedr. *Słowo Pomorskie* 1939 nr 59. — S. KOŁACZKOWSKI: Dygasiński-naturalista. Z powodu zbiorowego wydania dzieł nakładem „Biblioteki Polskiej”. *Prosto z Mostu* 1939 nr 7. — S. KOŁACZKOWSKI: Dygasiński jako krajoznawca. *Ziemia* 1939 nr 3; przedr. *Orli Lot* 1947 nr 3/4 s. 34-36. — J. KULAGA: Artyzm w twórczości A. Dygasińskiego. *Kur. Lit.-Nauk.* 1939 nr 10 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — S. MATYSIAK: Niedoceniony pisarz. *Znicz* 1939 nr 3-4. — K. MILLA: A Dygasiński. *Czerwone Tarcze* 1939 nr 6. — W. MIŁASZEWSKA. *Rodzina Pol.* 1939 nr 9. — S. MRÓZ: Powiększyciel Polski. *Na Szerokim Świecie* 1939 nr 11. — Z. NOWAKOWSKI: Nieletni rakarce. *Ilustr. Kur. Codz.* 1939 nr 65. — W. OSTEN [S. OLPIŃSKI]: Dygasiński-wychowawca. *Warsz. Dzien. Nar.* 1939 nr 224. — J. PIETKIEWICZ: Dygasiński w życiu i twórczości. *Polska Zbrojna* 1939 nr 42. — J. PŁOMIŃSKI: Problematyka ludowa w twórczości A. Dygasińskiego. *Radostowa* 1939 nr 1-3. — Z. POLANOWSKI: Dygasiński w stulecie urodzin. 1839-1902-1939. *Pion* 1939 nr 9. — W. POPRĘCKI: Niezrównany piewca wsi i przyrody A. Dygasiński z Ponidzia. *Zwierciadło* 1939 nr 3/4. — S. PRZONDO: Metryka urodzin A. Dygasińskiego. *Ziemia* 1939 nr 3 s. 97-99. — A. ROGALSKI: A. Dygasiński. *Tęcza* 1939 nr 4. — A. ROGALSKI: Dygasiński i Sienkiewicz o Niemcach. *Tęcza* 1939 nr 8. — M. ROMANKÓWNA: Optymizm i pesymizm Dygasińskiego. *Kolumna Lit. Kur. Łódzkiego* 1939 nr 10. — K. SIMM: Dlaczego „polski Kipling”? *Kur. Poz.* 1939 nr 174. — K. SIMM: Zoolog o powieściopisarzu. *Warsz. Dzien. Nar.* 1939 nr 123. — S. SOBACZAK: Czytamy Dygasińskiego. *Zagon* 1939 nr 4. — Z. STOLAWSKI: Zapomniany władca pewnego obszaru mowy naszej. W stulecie urodzin A. Dygasińskiego. *Młodzi Idą* 1939 nr 1 (29). — A. SYGIETYSKI: A. Dygasiński. *Polska Zbrojna* 1939 nr 70. — Z. WASILEWSKI: Na widowni. W setną rocznicę urodzin A. Dygasińskiego. *Mysł Nar.* 1939 nr 11 a. — Z. WASILEWSKI: Tradycje kieleckie i Dygasiński. *Mysł Nar.* 1939. — Z. WASILEWSKI: Ludzie i zwierzęta. Na marginesie stulecia Dygasińskiego. *Warsz. Dzien. Nar.* 1939 nr 92. — S. WASYLEWSKI: Horda-Drakiewicz. *Gaz. Pol.* 1939 nr 195. — W. WOLERT: A. Dygasiński o Niemcach. *Kur. Lit.-Nauk.* 1939 nr 26 dod. *Ilustr. Kur. Codz.*; przedr.: *Piast* 1939 nr 32, *Polonia* 1939 nr 5310. — W. WOLERT: Ziemia i lud w twórczości A. Dygasińskiego. *Ziemia* 1939 nr 3 i odb.; przedr. *Orli Lot* 1947 nr 3/4. — F. ZIĘBA: Katastrofa Dygasińskiego. *Wymiary* (Łódź) 1939 nr 12. — [Wstęp do fragm. tekstu A. D.]. *Bluszcz* 1939 nr 2. — Światła wieków. A. Dygasiński. *Chłopski Świat* 1939 nr 2. — Antynie-mieckie utwory A. Dygasińskiego. *Czas* 1939 nr 183. — 100-lecie Dygasińskiego. *Fontana* 1939 nr 3 (5). — Odkrywca bogactw przyrody. W 100-lecie urodzin A. Dygasińskiego. *Głos Wsi* (Toruń) 1939 nr 30. — Dygasiński o kulturze germańskiej. *Ilustr. Kur. Codz.* 1939 nr 184. — *Młodzi Idą* 1939 nr 2 (30). (Nr poświęcony A. Dygasińskiemu. Tu m. in.: S. Lutomski: Młodzież kielecka w hołdzie Dygasińskiemu; K. Czachowski: Testament pisarza; J. Brede: Wspomnienie o A. Dygasińskim. Wywiad z Z. Wolertową; J. Brede: Poeta ludu; A. Stano: A. Dygasiński — natchniony piewca polskiej przyrody). — Wielki pisarz, który znał i kochał zwierzęta. *Nasi Przyjaciele* 1939 nr 4. — Renesans A. Dygasińskiego. *Przekrój* 1939 nr 2 (5). — Stulecie Dygasińskiego. *Warsz. Dzien. Nar.* 1939 nr 107. — A. Dygasiński na łamach roczników „Ziemi”. *Ziemia* 1939 nr 3.
- E. DAMIANI: Rievocazione di A. Dy-

- gasiński 'cent'anni dopo la sua nascita. *Il Nazionale* (Rzym) 1940. — P. BĄKOWSKI: Dwa listy A. Dygasińskiego. *Pam. Kielecki* 1947 s. 267-268. — K. CZACHOWSKI: Polskie powieści o chłopach przed Reymontem. *Od A do Z* 1947 nr 1; przedr. w książce: Pod piórem. Kr. 1947 s. 74-75. — ST. W.: A. Dygasiński — pisarz chłopski. *Chłopi i Państwo* 1947 nr 42. — Z. WASILEWSKI: Oddech ziemi. Dwaj pisarze regionalni — S. Zermiński, A. Dygasiński. *Dziś i Jutro* 1947 nr 39. — M. BĘBNOWSKA: A. Dygasiński. *Zielony Sztandar* 1948 nr 7. — A. GÓRSKI: Przyroda i człowiek. *Tyg. Warsz.* 1948 nr 24. — K.: Polski Kipling. *Polska Zbrojna* 1948 nr 195. — K. KOSIŃSKA: A. Dygasiński. *Dzien. Lud.* 1948 nr 50. — W. WOLERT. *Pol. słownik biogr.* T. 6 (1948). — K. KREJCÍ: Przedmowa do: A. Dygasiński: *Zvířata a lidé*. Praga 1950. — D. BRZozowska: O Dygasińskim i brazylijskiej emigracji. *Wiś* 1951 nr 39. — J. Z. JAKUBOWSKI: Z dziejów naturalizmu w Polsce. Wr. 1951. — J. Z. JAKUBOWSKI: Wstęp do: A. Dygasiński: Wybór nowel. W-wa 1951. — J. Z. JAKUBOWSKI: A. Dygasiński. W 50 rocznicę śmierci. *Polonistyka* 1952 nr 3; przedr. *Wiś* 1952 nr 25. — J. Z. JAKUBOWSKI: Po stronie wyzyskiwanych. W 50 rocznicę śmierci A. Dygasińskiego. *Wiś* 1952 nr 26. — J. Z. JAKUBOWSKI: A. Dygasiński. *Wszechnica Radiowa* 1952 nr 30. — Z. MITZNER: Kłopoty A. Dygasińskiego. *Twórczość* 1952 nr 5 s. 189-194; przedr. w książce: Wyprawy w przeszłość. W-wa 1959. — A. DOBROWOLSKA: Poznajemy Dygasińskiego. *Słowo Tyg.* 1953 nr 3. — J. GÓRSKI: Tertium... datur oraz nieznanne listy A. Dygasińskiego. *Dziś i Jutro* 1953 nr 33 (403). — J. Z. JAKUBOWSKI: A. Dygasiński. W: A. Dygasiński: Pisma wybrane. T. 24. W-wa 1953 s. 5-35. — T. NUCKOWSKI: Listy A. Dygasińskiego o przyszłej edycji ossolińskiej. *Ze Skarbcza Kultury* 1953 z. 1 s. 181-184. — J. LES: A. Dygasiński o Zagłębiu Dąbrowskim. *Świat i Życie* 1954 nr 12. — Nowe książki i wznowienia. A. Dygasiński. *Polonistyka* 1954 nr 3. — A. HUTNIKIEWICZ: Nad dziełem naturalisty. *Dziś i Jutro* 1955 nr 19. — J. Z. JAKUBOWSKI: Wstęp do: A. Dygasiński: Nowele i powieści. W-wa 1956. — T. NUCKOWSKI: A. Dygasiński na Dolnym Śląsku. Wrocław — Jelenia Góra—Duszniki. *Kwart. Opolski* 1956 nr 2. — A. ROMBOWSKI: Krakowskie bankructwo Dygasińskiego. *Życie Lit.* 1956 nr 45. — H. DUNINÓWNA: Stary, dobry przyjacielu. W książce: Ci, których znałam. W-wa 1957. — J. KOBYLAŃSKI: A. Dygasiński, poeta wsi i świata zwierzęcego. *Słowo na Warmii i Mazurach* dod. *Słowa Powsz.* 1957 nr 25. — M. T. [T. MIZIA]. *Głos Nauczycielski* 1957 nr 14. — Z. ŻAK. *Ziemia Kielecka* 1957 nr 1. — Z. GOSIEWSKA: Z zainteresowań językoznawczych A. Dygasińskiego. *Poradnik Językowy* 1958 nr 7. — J. G. NOWY *Nurt* 1958 nr 39. — J. Z. JAKUBOWSKI: Dzieje polskiego pisarza. A. Dygasiński w świetle swojej korespondencji. *Przegl. Hum.* 1958 nr 6. — E. CZEKAŁSKI. *Głos Pracy* 1959 nr 63. — K. JABŁOŃSKA. *Głos Nauczycielski* 1959 nr 28/29. — K. JEŁONKIEWICZ: *Dzien. Lud.* 1959 nr 58. — J. KOPROWSKI: Dlaczego Dygasiński nie jest czytany. *Orka* 1959 nr 19; przedr. w książce: Ludzie i książki. Łódź 1965 s. 48-52. — J. LESZCZ. *Polonistyka* 1959 nr 5 [dot. art. J. Koprowskiego]. — K. KULICZKOWSKA: Literatura dla dzieci i młodzieży w l. 1864-1914. W-wa 1959; wyd. 2 popr. i rozszerz. W-wa 1965. — M. WARNEŃSKA: Pisarz Poniżnia. *Trybuna Ludu* 1959 nr 66. — M. WARNEŃSKA: Ścieżka A. Dygasińskiego w Zagłębiu. *Trybuna Rob.* 1959 nr 50. — Księgarnia A. Dygasińskiego. *Biul. Informacyjno-Bibliogr.* 1959 nr 2. — W. WITT: Posłowie do: A. Dygasiński: Margiela i Margielka. Powieści i raskказы. Moskwa 1961. — A. ŻYGGA: Dygasiński o Niemcach. *Kwart. Opolski* 1961 nr 4. — J. BARTMIŃSKI: Sposoby użytkowania gwary w utworach A. Dygasińskiego. *Jezyk Pol.* 1962 nr 4 s. 264-280. — W. DANEK: Myśl pedagogiczna A. Dygasińskiego. *Kamena* 1962 nr 16. — J. Z. JAKUBOWSKI: Dygasiński w sześćdziesięciolecie śmierci. *Przegl. Hum.* 1962 z. 6 s. 41-59. — (c. k.) [C. KUSSAL]: Sesja naukowa poświęcona A. Dygasińskiemu. *Życie Warszawy* 1962 nr 122. — (C. K.) [C. KUSSAL]: W 60 rocznicę śmierci A. Dygasińskiego. Sesja naukowa w Kielcach. *Życie Warszawy* 1962 nr 131. — Z. KWIECIŃSKI: O A. Dygasińskim w Kielcach i Pińczowie. Sesja w 60-lecie śmierci pisarza i pedagoga. *Przegl. Hist.-Oświatowy* 1962 nr 4 s. 685-688. — J. NOWAK-DŁUŻEWSKI: O A. Dygasińskim, kieleckim pisarzu regionalnym. *Kamena* 1962 nr 15. — J. NOWAK-DŁUŻEWSKI: A. Dygasiński — kielecki pisarz regionalny. *Życie i Myśl* 1962 nr 9/10. — H. SZAWARSKA: 60 rocznica śmierci A. Dygasińskiego. *Polonistyka* 1962 nr 4 s. 65. — W 60 rocznicę śmierci A. Dygasińskiego sesja naukowa w Kielcach. *Nowa Kultura* 1962 nr 23. — *Roczn. Lit.* 1962 s. 509. — *Żurnal PAN* (W-wa) 1962 nr 4 s. 113. — J. KRZYŻANOWSKI: Od szkoły do literatury, czyli A. Dygasiński. W: *Problemy kultury i wychowania. Zbiór studiów*. W-wa 1963 s.

109-118. — A. MILSKA: A. Dygasiński. W książce: Pisarze polscy. W-wa 1963 s. 234-239. — Korespondencja Antoniego Sygietyńskiego i Piotra Chmielowskiego. Dwugłos z l. 1880-1904. Oprac., wstęp i komentarz: E. Kiernicki. Wr. 1963 [tu liczne wzmianki o A. Dygasińskim]. — K. KULICZKOWSKA: Literatura dla dzieci i młodzieży. W: *Obraz lit. pol. XIX i XX w.* S. IV: *Lit. pol. w okresie realizmu i naturalizmu*. T. 2. W-wa 1966.

(Kult po śmierci): Uczczenie pamięci A. Dygasińskiego. *Chimera* 1902 t. 5 s. 352. — Konkurs na rozprawę o śp. Dygasińskim jako pedagogu ogłasza redakcja „Szkoly”. *Przeegl. Pedagog.* 1902 nr 19. — KAMIENNY [J. JELEŃSKI]: Niby za co ten pomnik. *Rola* 1903 nr 23. — B. KOSKOWSKI: Dygasińskiemu. *Kur. Warsz.* 1903 nr 274. — M. R.: Przed „pomnikiem z psem”. *Kur. Pol.* 1903 nr 286. — S. PRZYBYSZEWSKI: Echo poświęcenia pomnika śp. A. Dygasińskiego. *Kur. Pol.* 1903 nr 298. — -SKI: Pomnik Dygasińskiego. *Praca* 1903 nr 51. — A. SYGIETYŃSKI: Pamięci Dygasińskiego. *Kur. Lw.* 1903 nr 278. — Pamięci Dygasińskiego. *Ogniwko* 1903 nr 4. — Pomnik Dygasińskiego. *Prawda* 1903 nr 22. — Pamięci Dygasińskiego. *Prawda* 1903 nr 41. — Pomnik Dygasińskiego. *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 41. — K. W.: Pamięci Dygasińskiego. *Praca* 1904 nr 29. — P.: Pamięci Dygasińskiego. *Tyg. Ilustr.* 1904 nr 29. — ŚWIADK: Pamięci Dygasińskiego. *Kur. Warsz.* 1904 nr 187. — W. K.: Dzień Dygasińskiego w Ojcowie. *Gaz. Pol.* 1904 nr 187. — Skala Dygasińskiego w Ojcowie. *Biesiada Lit.* 1904 nr 32. — Poświęcenie pomnika śp. A. Dygasińskiego. *Kur. Por.* 1904 nr 187. — Pomnik Dygasińskiego. *Ogniwko* 1904 nr 10. — Pomnik Dygasińskiego w Ojcowie. *Ziarno* 1904 nr 28. — W. T.: Klub im. A. Dygasińskiego. *Echo Tyg.* 1929 nr 15. — Czy Poznań weźmie inicjatywę uczczenia Dygasińskiego? *Kur. Poz.* 1929 nr 215. — Pomnik Dygasińskiego. *Obrona Kultury* 1938 nr 4.

(e): Pomnik Dygasińskiego stanie w Krakowie. *Gaz. Pol.* 1939 nr 43. — W. GRUBIŃSKI: Towarzystwo im. A. Dygasińskiego. *Gaz. Kielecka* 1939 nr 20. — J. G.: Uroczystości ku czci A. Dygasińskiego w Kielcach. *Radostowa* 1939 nr 3. — (wi): Jak Kielce uczciły pamięć Dygasińskiego? *Ilustr. Kur. Codz.* 1939 nr 65. — Przypominamy o Dygasińskim. *Gaz. Kielecka* 1939 nr 5. — Jeszcze o Dygasińskim. *Gaz. Kielecka* 1939 nr 12. — Ku uczczeniu pamięci A. Dygasińskiego. *Gaz. Kielecka* 1939 nr 15. — Odslonięcie tablicy ku czci A. Dygasińskiego. *Gaz. Kielecka* 1939 nr 18. —

Z akademii ku czci A. Dygasińskiego. *Gaz. Kielecka* 1939 nr 20. — Hold Dygasińskiemu złożyła młodzież kielecka. *Gaz. Kielecka* 1939 nr 23. — O pomnik Dygasińskiego w Kielcach. *Warsz. Dzień. Nar.* 1939 nr 42. — Pomnik Dygasińskiego w Kielcach. *Warsz. Dzień. Nar.* 1939 nr 173. — T. BARTOSZ: Dygasiński żyje w Wielgim. *Słowo Ludu* 1962 nr 286/287. — Pomnik Dygasińskiego stanie w Pińczowie. *Gaz. Pomorska* 1966 nr 109.

Sprawozdania z odczytów: (K). *Gaz. Pol.* 1880 nr 58; W. NOWICKI: Nauczanie nowoczesne wobec opinii odczytu Dygasińskiego. *Bluszcz* 1880 nr 11; Prelekcje publiczne. *Przeegl. Tyg.* 1880 nr 12 (Wychowanie nowoczesne wobec opinii). — SĘP [W. MALESZEWSKI]. *Biesiada Lit.* 1880 nr 225 s. 258. — W. NOWICKI. *Bluszcz* 1880 nr 17; *Echo* 1880 nr 48 (O kanarku). — P.: Odczyty. *Wiek* 1894 nr 297. — J. Ł. [J. ŁĘTOWSKI]: Z sali odczytów. *Słowo* 1895 nr 1; *Gaz. Pol.* 1895 nr 1; *Gaz. Warsz.* 1895 nr 1; *Przeegl. Tyg.* 1895 nr 2 (Kości w łaskach u ludzi).

I my czuwamy. O rabunkowej gospodarce Niemiec pisał Dygasiński. *Dzien. Poz.* 1939 nr 153.

Nauczanie bez książki... G. [S. GRUZIŃSKI]. *Tyg. Potwz.* 1879 nr 49. — H. SOKOLNICKI. *Wiek* 1879 nr 280. — ARTUR G. [A. GRUSZECKI]. *Przeegl. Tyg.* 1880 nr 29. — H. SOKOLNICKI. *Bibl. Warsz.* 1880 t. 1 s. 158-161. — *Biesiada Lit.* 1880 nr 214 s. 96.

Pierwsze nauczanie w domu i w szkole. — F. ŁAGOWSKI: Z dziedziny pedagogiki. *Tyg. Ilustr.* 1881 nr 301. — [W. HOLEWIŃSKI]: O metodzie poglądowej. *Przeegl. Tyg.* 1881 nr 14-16, 20, 26. — W. NOWICKI: Odczyty p. Dygasińskiego... *Bluszcz* 1881 nr 18, 23, 28; *Wiek* 1881 nr 94, 113, 118, 129. — H. W. [H. WERNIC]. *Przeegl. Pedagog.* 1882 s. 569-574. — H. W. [H. WERNIC]. *Roczn. Pedagog.* 1882 s. 115-116. — S. PARASIEWICZ. *Szkola* 1882 s. 319-320. — *Wiad. Bibliogr. Warsz.* 1882 s. 31.

Wypisy polskie. Część niższa. P. CHMIEŁOWSKI. *Ateneum* 1881 t. 4 s. 160-162, 169. — F. ŁAGOWSKI: Rzut oka na wybitniejsze objawy pedagogiki w ubiegłym r. szkolnym 1880-1881. *Tyg. Ilustr.* 1881 nr 301. — W. N. [W. NOWICKI]. *Roczn. Pedagog.* 1881 s. 190-193. — J. K. PLEBAŃSKI. *Bibl. Warsz.* 1881 t. 4 s. 145-147. — *Tyg. Potwz.* 1881 nr 42. — A. G. BEM. *Prawda* 1882 nr 10. — W. OSTERLOFF: Nowsze wypisy

polskie w praktyce początkowego nauczania. *Przegl. Pedag.* 1888 nr 5-7. —

Część średnia. R. B. [R. BUCZYŃSKI]. *Niwa* 1882 t. 1 s. 324. — P. Ch. [P. CHMIEŁOWSKI]. *Ateneum* 1882 t. 4 s. 378-380. — J. W. DAWID. *Przegl. Pedag.* 1882 s. 599-602. — *Przegl. Tyg.* 1882 nr 38. — *Tyg. Powsz.* 1882 nr 38. — *Wiad. Bibliogr. Warsz.* 1882 nr 9. — Wl. N. [W. NOWICKI]. *Roczn. Pedag.* 1882/1883 s. 211-212.

Wychowanie przeszłe i obecne [art. w *Ogniisku*]. S. D. [S. DICKSTEIN]. *Roczn. Pedag.* 1882 s. 128-130. — *Ateneum* 1883 t. 1 s. 557.

Co się dzieje w gniazdach Usprawiedliwianie samobójstwa. *Przegl. Katol.* 1883 nr 47; A. DYGASIŃSKI; Polemika. Odpowiedź „Przeglądowi Katolickiemu”. *Przegl. Tyg.* 1883 nr 48.

Na pańskim dworze. W. MARRENÉ. [W. MARRENÉ-MORZKOWSKA]. *Dzien. Łódzki* 1884 nr 193. — W. WICHERKIEWICZ. *Przegl. Tyg.* 1884 nr 34.

Nowele. Seria 1. P. CHMIEŁOWSKI; Debiuty powieściopisarskie. *Ateneum* 1884 t. 4 s. 372-376. — W. MARRENÉ. [W. MARRENÉ-MORZKOWSKA] *Dzien. Łódzki* 1884 nr 32-33.

Nowele. Seria 2. S. Kraj 1885 nr 19.

Von Molken. T. JESKE-CHOIŃSKI. *Tyg. Mód i Powieści* 1885 nr 50-51. — B. *Przegl. Tyg.* 1886 nr 4. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Niwa* 1886 nr 265. — M. BOHUSZ [J. K. POTOCKI]. *Kraj* 1886 nr 3.

Nowele. Seria 3. S. K. *Nowa Reforma* 1886 nr 180.

Obraz psychicznych zjawisk... F. K. *Tyg. Powsz.* 1885 nr 31. — L. KULCZYŃSKI; Z dziedziny pedagogiki. *Ateneum* 1885 t. 4 s. 520-553. — M. MACISZEWSKI. *Museum* 1885 s. 255-258. — A. MAHRBAG; Myśl i ruch. Z powodu książki... *Kraj* 1885 nr 38-39 i odb. — J. K. POTOCKI. *Przegl. Tyg.* 1885 nr 20. — *Tyg. Powsz.* 1887 nr 15.

Z ogniw życia. ITEM [G. CZERNICKI]; Mozaika literacko-artystyczna. *Rola* 1886 nr 44. — T. JESKE-CHOIŃSKI; Nowe obrazki A. Dygasińskiego. *Kur. Warsz.* 1886 nr 191. — T. T. JEŻ; Ze świata. *Przegl. Tyg.* 1886 nr 36. — K. Z. *Gaz. Lubel.* 1886 nr 180-181. — Z. KOMAR. *Gaz. Radomska* 1886 nr 53. — W. MARRENÉ [W. MARRENÉ-MORZKOWSKA]; Listy z Warszawy. *Dzien. Łódzki* 1886 nr 178. — W. M. [W. MAR-

RENÉ-MORZKOWSKA]. *Świt* 1886 nr 126. — M. BOHUSZ [J. POTOCKI]. *Przegl. Tyg.* 1886 nr 40. — Józ. BUK. [J. BUKOWIŃSKI]; Ze stołu redakcyjnego. *Ruch* 1887 z. 10. — H. ŻEL... *Przegl. Lit.* 1887 nr 4 dod. *Kraju*. — K. KASZEWSKI; Drobną beletrystyka. *Kłosa* 1887 nr 1126.

Nowe tajemnice Warszawy. C. J. [C. JELLENTA]. *Prawda* 1888 nr 5. — KAMIENNY [J. JELEŃSKI]; A. Dygasiński i jego Nowe tajemnice Warszawy. *Rola* 1888 nr 4. — KAMIENNY [J. JELEŃSKI]; „Pierwiastek umacniający, uszlachetniający i wzmacniający”, czyli „Nowe tajemnice Warszawy”. *Rola* 1888 nr 50. — F. Wśród książek. *Kur. Por.* 1925 nr 54 [rec. Spod ciemnej gwiazdy]. — r. r. *Wiad. Lit.* 1925 nr 72 [rec. Spod ciemnej gwiazdy].

Nędzarze życia. L. M. DZIAMA. *Przegl. Lit.* 1897 nr 24. — K. L. [K. LASKOWSKI]; Wydawnictwa polskie. *Kur. Niedzielny* 1897 nr 40. — bol. bar. [B. BARANOWSKI]. *Szkola* 1898 s. 26. — P. CHMIEŁOWSKI. *Kur. Codz.* 1898 nr 2. — Ad. D. [A. DOBROWOLSKI]. *Tyg. Ilustr.* 1898 nr 24 s. 480. — A. GRUSZECKI. *Przegl. Tyg.* 1898 nr 19. — B. K. ŚWIDA [B. KOSKOWSKI]. *Głos* 1898 nr 14.

Właściciele. D. BRZOZOWSKA; Realistyczna powieść Dygasińskiego. *Wiś* 1951 nr 12.

Z sioł, pól i lasów. T. JESKE-CHOIŃSKI; Z literatury, teatru i sztuki. *Niwa* 1887 nr 310. — W. WOLSKI; Z wędrówki literackiej. *Wędrowiec* 1887 nr 47. — A. N. [A. NOWICKI]. *Życie (W-wa)* 1888 nr 28. — S. RZĘTKOWSKI; Przegląd literacki. *Echo Mus., Teatr. i Artyst.* 1888 nr 215. — E. SIWIŃSKI. *Przegl. Tyg.* 1888 nr 8. — *Ateneum* 1888 t. 1 s. 170-172.

Nowele. T. JESKE-CHOIŃSKI; Z literatury, teatru i sztuki. *Niwa* 1888 nr 317. — N.; Wrażenia literackie. *Ateneum* 1888 t. 2 s. 549-552. — A. N. [A. NOWICKI]. *Życie (W-wa)* 1888 nr 28. — E. SIWIŃSKI. *Przegl. Tyg.* 1888 nr 8. — *Tyg. Powsz.* 1888 nr 24/25. — H. C. *Tyg. Mód i Powieści* 1889 nr 13.

Beldonek. M. KONOPNICKA. *Gaz. Pol.* 1888 nr 259; A. DYGASIŃSKI; Język ludowy w utworach beletrystycznych. *Głos* 1888 nr 47 [odpowiedź Konopnickiej]. — [A. MAZANOWSKI]. *Przegl. Tyg.* 1888 nr 44. — A. N. [A. NOWICKI]. *Życie (W-wa)* 1888 nr 48. — *Życie (W-wa)* 1888 nr 38. — K. BYSTRZYCKI [M. BRZEZIŃSKI]; Nasza literatura dla

ludu. *Głos* 1889 nr 7 [rec. Uciesznych przygód...]. — S. CISZEWSKI: „Beldonek” Dygasińskiego u chłopów. *Głos* 1889 nr 42. — [I. MATUSZEWSKI]. *Przeegl. Tyg.* 1889 nr 6 [rec. Uciesznych przygód...]. — *Ateneum* 1889 t. 4 s. 542-544. — (p). *Gaz. Warsz.* 1933 nr 381. — S. PAGACZEWSKI: Powieść o uroku włośczi. W 50-lecie „Beldonek”. *Głos Narodu* 1939 nr 22.

Pan Jędrzej Piszczalski. W. MARRENÉ [W. MARRENÉ-MORZKOWSKA]: *Przeegląd literacki. Echo Muzy., Teatr. i Artyst.* 1890 nr 376. — J. POPLAWSKI: Powieść szlachecka. *Głos* 1890 nr 47-49; przedr. w książce: Szkice literackie i naukowe. W-wa 1910 s. 104-127. — RZ. [S. RZĘTKOWSKI]. *Tyg. Mód i Powieści* 1890 nr 44. — *Przeegl. Pedag.* 1890 nr 22. — A. Ł. *Słowo* 1891 nr 14. — W. G. [W. GOMULICKI]: Piszczalski p. A. Dygasińskiego. *Kraj* 1891 nr 51. — J. KOTARBIŃSKI. *Bibl. Warsz.* 1891 t. 1 s. 410-420. — A. [E. NIEWIADOMSKI]. *Kur. Pol.* 1891 nr 22. — E. SIWIŃSKI. *Przeegl. Tyg.* 1891 nr 7. — A. KRZYŻANOWSKI [N. SZYMANOWSKA]. *Nowa Reforma* 1891 nr 141-142. — *Ateneum* 1891 t. 1 s. 203-205. — K. CZACHOWSKI: Szlachecka powieść Dygasińskiego. *Gaz. Pol.* 1939 nr 18. — S. KOLACZKOWSKI: Jędrzej Piszczalski Dygasińskiego na mapie prądów literackich. *Fontana* 1939 nr 31. — W. OSTEN [S. OLPIŃSKI]. *Warsz. Dzień. Nar.* 1939 nr 60. — Z. SKWARCZYŃSKI. *Kronika Polski i Świata* 1939 nr 32.

Z zagona i bruku. F. RAWITA [F. GAWROŃSKI-RAWITA]. *Kłosa* 1889 nr 1268. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Nowe powieści i powiastki. *Niwa* 1889 nr 21. — W. MARRENÉ [W. MARRENÉ-MORZKOWSKA]. *Przeegl. Tyg.* 1889 nr 43. — A. N. [A. NOWICKI]: Myśliciel-artysta. *Życie* (W-wa) 1889 nr 42. — J. NOWIŃSKI. *Przeegl. Lit.* 1889 nr 43 dod. *Kraju*. — *Ateneum* 1889 t. 4 s. 542-544. — *Tyg. Ilustr.* 1889 t. 2 s. 224.

Jak się uczyć i jak uczyć innych. A. JURGIELEWICZ: O arytmetyce w książce Dygasińskiego. *Przeegl. Tyg.* 1889 nr 13. — T. KORZON. *Przeegl. Pedag.* 1889 nr 5. — A. DYGASIŃSKI: O nauczaniu historii w szkole elementarnej i średniej. *Głos* 1889 nr 13 [polem. z T. Korzonem]. — S. SCHNEIDER. *Muzeum* 1889 s. 613-615. — *Ateneum* 1889 t. 1 s. 171-172. — L. W. SZCZERBOWICZ. *Bibl. Warsz.* 1890 t. 3 s. 286-297.

Kuba Gąsior. M. I. [M. ILNICKA]. *Życie* (W-wa) 1889 nr 28. — *Przyj. Ludu* 1889 nr 9.

Wskazówki do ćwiczeń stylistycznych polskich. A. G. BEM. *Prawda* 1888 nr 22. — A. PRZEGONIA [A. A. KRZYŃSKI]. *Przeegl. Tyg.* 1889 nr 2. — *Ateneum* 1889 t. 1 s. 172-173.

Listy z Brazylii... A. Kur. Pol. 1891 nr 108. — Rt. [K. MORAWSKA]. *Przeegl. Pol.* 1891 t. 100 s. 591-592. — RZ. [S. RZĘTKOWSKI]. *Tyg. Mód i Powieści* 1891 nr 21. — *Ateneum* 1891 t. 2 s. 588-589.

Małgorzatka, pieszczoszka matusina. K. BYSTRZYCKI [M. BRZEZIŃSKI]: Nasza literatura dla ludu. *Głos* 1890 nr 10. — F.: Wydawnictwa ludowe. *Kłosa* 1890 nr 1301. — J. N. *Dzień. Łódzki* 1890 nr 120. — P. CHMIEŁOWSKI: Literatura dla ludu. *Ateneum* 1891 t. 1 s. 559-560.

Czy jechać do Brazylii. K. BYSTRZYCKI. [M. BRZEZIŃSKI]: Emigracja amerykańska w literaturze ludowej. *Głos* 1891 nr 27.

Gorzalka. T. JESKE-CHOIŃSKI. *Kur. Warsz.* 1894 nr 203. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Powieści społeczne. *Wiek* 1894 nr 178. — W. T.: Alkoholizm w literaturze. *Mysł Nar.* 1937 nr 39. — W. WOLERT: Gorzalka w życiu i literaturze. *Podbięta* 1937 nr 38. — A. J.: Zapomniana powieść społeczna „Gorzalka” Dygasińskiego w nowym wydaniu. *Warsz. Dzień. Nar.* 1939 nr 98. — C. J. L.: Celowo przemilczana powieść Dygasińskiego. *Czas* 1939 nr 164; przedr. *Express Zagłębia* 1939 nr 152. — *Kur. Zach.* 1939 nr 161; *Słowo Pomorskie* 1939 nr 52. — P. HULKA-LASKOWSKI: Renesans Dygasińskiego. *Czarno na Białym* 1939 nr 22. — W. WOLERT: Gorzalka w literaturze. *Kultura* 1939 nr 35.

Na złamanie karku. J. POPŁAWSKI: Emigracja brazylijska w rzeczywistości i poezji. *Głos* 1893 nr 47; przedr. w książce: Szkice literackie i naukowe. W-wa 1910 s. 348-357. — Nowości wydawnicze. *Kur. Por.* 1893 nr 310. — J. BADENI. *Przeegl. Powsz.* 1894 t. 41 s. 127-128. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Powieści społeczne. *Wiek* 1894 nr 178. — (r) *Świat* (Kr.) 1894 nr 15. — SIGMA. *Gaz. Warsz.* 1894 nr 26. — J. BIRKENMAJER. *Kur. Poz.* 1927 nr 205. — M. PROMIŃSKI: Powieść o emigracji. *Dzień. Lit. dod. Dzień. Pol.* 1950 nr 42.

Narzeczona z Ojcowa. W. BOGUSŁAWSKI. *Gaz. Pol.* 1891 nr 202. — G. KEMPNER. *Przeegl. Tyg.* 1891 nr 37. — S. KRZEMIŃSKI. *Bluszcz* 1891 nr 38. — S. Kur. Codz. 1891 nr 249. — J. ŚLI-

wowski. *Dzien. dla Wszystkich* 1891 nr 202. *URBANUS. Kraj* 1891 nr 36. — *Kur. Por.* 1891 nr 250.

Przygody młodzieńca... J. W. D. [J. DAWID]. *Przegl. Pedag.* 1891 s. 290-291. — W. GOMULICKI: Żniwo gwiazdkowe. *Kur. Codz.* 1891 nr 345. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Książka dla dzieci. *Wiek* 1891 nr 281. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Gaz. Lw.* 1892 nr 8. — Ks. K. [S. KUJOT]: *Niwa* 1892 nr 2. — [A. WIŚLICKI]: Robinson polski. Interwiew społeczny. *Przegl. Tyg.* 1892 nr 4 [wywiad z autorem]. — *Ateneum* 1892 t. 1 s. 198-199. — A. GRUSZECKA. *Przegl. Warsz.* 1924 nr 39. — W. WOLERT. *Wiad. Lit.* 1925 nr 63. — ESTE: Wydawnictwa dla młodzieży. *Robotnik* 1929 nr 348.

Szwagrowie. A. Br. *Kur. Codz.* 1891 nr 201. — W. BOGUSŁAWSKI. *Gaz. Pol.* 1891 nr 163. — B. GRABOWSKI: Polemika. *Dzien. dla Wszystkich* 1891 nr 165. — S. KRZEMIŃSKI. *Bluszcz* 1891 nr 31. — (P). *Gaz. Warsz.* 1891 nr 192. — VIAT [J. L. POPŁAWSKI]: Prawda na scenie. *Głos* 1891 nr 31. — A. RAJCHMAN: Teatry ogródkowe. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1891 nr 408. — J. ŚLIWOWSKI. *Dzien. dla Wszystkich* 1891 nr 163. — W. [A. ŚWIĘTOCHOWSKI]: Nowa próba. *Prawda* 1891 nr 31. — *Kur. Por.* 1891 nr 202. — *Przegl. Tyg.* 1891 nr 29-30.

Nauka czytania i pisanie. M. I. [M. IŁNICKA]. *Bluszcz* 1892 nr 6. — W. OSTERLOFF. *Przegl. Pedag.* 1892 nr 8. — *Ateneum* 1892 t. 2 s. 574-576.

Opowiadanie Kuby Cieluchowskiego o emigracji do Brazylii. C. JELLENTA. *Prawda* 1892 nr 15. — *Kur. Por.* 1892 nr 65.

Garstka. Br. Ch. [B. CHLEBOWSKI]. *Prawda* 1892 nr 52. — *Kur. Por.* 1892 nr 322. — *Myśl* 1892 nr 24. — J. BADENI. *Przegl. Powsz.* 1893 t. 38 s. 256-257. — K. b. [K. BARTOSZEWICZ]. *Kur. Pol.* 1893 nr 13. — P. CHM. [P. CHMIEŁOWSKI]. *Wędrowiec* 1893 nr 8. — W. GOMULICKI: Z półki sprawozdawcy. *Kur. Codz.* 1893 nr 6. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Gaz. Lw.* 1893 nr 28. — W. ZAGÓRSKI. *Wiek* 1893 nr 8. — *Ateneum* 1893 t. 1 s. 405-406. — *Przegl. Polit., Spół. i Lit.* 1893 nr 14. — M. RAWICZ. *Przegl. Pol.* 1894 t. 112 s. 427-429.

Krańcowy. Ks. Z. Ch. [Z. CHELMICKI]. *Słowo* 1894 nr 87. — W. JAB. [W. JABLONOWSKI]. *Głos* 1894 nr 17. — K. *Głos Narodu* 1894 nr 97. — S. RZĘTKOWSKI. *Gaz. Pol.* 1894 nr 206. — *Biesiada Lit.* 1894 s. 416. — *Przegl. Polit.,*

Spół. i Lit. 1894 nr 11. — J. BADENI. *Przegl. Powsz.* 1895 t. 45 s. 294-295. — A. M. L. [A. z MYCIELSKICH LISICKA]. *Przegl. Pol.* 1896 t. 119 s. 473-474.

Wint. -ej- [C. JANKOWSKI]: Nowe książki. *Tyg. Ilustr.* 1893 nr 199. — RZ. [S. RZĘTKOWSKI]. *Tyg. Mód i Powieści* 1893 nr 38. — T. J. T. *Głos* 1893 nr 40. — *Ateneum* 1893 t. 4 s. 204-205. — *Gaz. Warsz.* 1893 nr 263. — *Kur. Por.* 1893 nr 302. — M. M. *Przegl. Pol.* 1893 t. 111 s. 656-659. — St. B. *Głos Narodu* 1894 nr 123.

Bracia Tatary. T. JESKE-CHOIŃSKI: Nowele i obrazki. *Wiek* 1894 nr 250. — S. RZĘTKOWSKI. *Gaz. Pol.* 1894 nr 267. — J. T. H. [J. TOKARZEWICZ]. *Gaz. Warsz.* 1894 nr 283. — *Przegl. Polit., Spół. i Lit.* 1894 nr 251. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Gaz. Lw.* 1895 nr 100.

Opis imprezy wojennej imię pana Alberta Milicerego... F. BIELAK: Ostatnia wyprawa Alberta. Nieznany utwór A. Dygasińskiego. *Exlibris* 1924 z. 6 s. 159-171 i odb. 1925. — W. WOLERT: Igraszki literackie Dygasińskiego. *Myśl Nar.* 1932 nr 25.

A s. W. BUKOWIŃSKI. *Gaz. Pol.* 1896 nr 187. — K. *Głos* 1896 nr 51. — (sh). *Dzien. Kr.* 1896 nr 239. — J. TOKARZEWICZ. *Prawda* 1896 nr 34. — NUL [A. WIŚLICKI]. *Przegl. Tyg.* 1896 nr 33. — *Ateneum* 1896 t. 4 s. 588-589. — *Kur. Poz.* 1896 nr 176. — *Przegl. Polit., Spół. i Lit.* 1896 nr 176. — J. BADENI. *Przegl. Powsz.* 1897 t. 55 s. 135-136. — P. CHMIEŁOWSKI: Z najnowszych powieści. *Kur. Codz.* 1897 nr 69. — KORCZAK. *Przegl. Lit.* 1897 nr 6. — S. WASYLEWSKI: As i jego pan. *Myśliwy* 1938 s. 121-122. — K. CZACHOWSKI: Psi żywot i dusza zajęcza. *Czas* 1939 nr 33. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: „As” przed 45 laty. *Kur. Warsz.* 1939 nr 30. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Ten sam „As” dzisiaj. *Kur. Warsz.* 1939 nr 39. — P. HULKA-LASKOWSKI: Świat psa i zajęcza. *Ilustr. Rewia Tyg.* 1939 nr 7. — I. S.: Poszept przyrody. *Echa Leśne* 1939 nr 12. — J. KADEN-BANDROWSKI. *Gaz. Pol.* 1939 nr 50. — R. SZCZEPANKOWA. *Obrona Kultury* 1939 nr 5. — *Warsz. Dzien. Nar.* 1939 nr 52. — W. BOROWY: O „Asie” Dygasińskiego w jego półwiecze. *Nauka i Sztuka* 1946 nr 7/8; przedr. W. BOROWY: *Studia i rozprawy*. T. 1. Wr. 1952.

Gwałt na Turka... W. WOLERT: Igraszki literackie Dygasińskiego. *Myśl Nar.* 1932 nr 25.

- Wyuczasy młynowskie. Ch. *Słowo* 1895 nr 226. — A. LANGE. *Przegl. Tyg.* 1895 nr 44. — S. RZĘTKOWSKI. *Gaz. Pol.* 1895 nr 228. — *Ateneum* 1895 t. 4 s. 607-608. — *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1895 nr 249. — As-K. *Głos* 1896 nr 51. — W. Jab... [W. JABLONOWSKI]. *Głos* 1896 nr 5.
- Cudowne bajki. An. Sn: Wydawnictwa gwiazdkowe. *Gaz. Pol.* 1895 nr 291. — E-ka: Literatura choinkowa. *Kraj* 1895 nr 50. — Fr.: Wydawnictwa gwiazdkowe. *Gaz. Warsz.* 1895 nr 344. — W. GOMULICKI: Dla dziatwy! *Kur. Codz.* 1895 nr 353. — M. D. *Tyg. Ilustr.* 1895 nr 51. — WUEN. *Przegl. Pedagog.* 1895 s. 395. — P. R.: Nowe książki na gwiazdkę. *Ateneum* 1896 t. 1 s. 191-192. — LEONIA S. *Krytyka* 1896/1897 s. 349. — T. W. *Przegl. Powsz.* 1897 t. 54 s. 274-275. — (Kr). [K. KRÓLIŃSKI]: Z ruchu wydawniczego. *Słowo Pol.* 1924 nr 352. — W. WOLERT. *Wiad. Lit.* 1925 nr 63. — K. L.: Renesans wielkiego pisarza. *Robotnik* 1938 nr 284. — J. KADEN-BANDROWSKI. *Gaz. Pol.* 1938 nr 353. — (A. J.): Cudowne bajki Dygasińskiego w nowej szacie. *Warsz. Dzień. Nar.* 1939 nr 28.
- Dramaty lubadzkie. J. BADENI. *Przegl. Powsz.* 1897 t. 56 s. 288. — L. M. DZIAMA. *Przegl. Lit.* 1897 nr 24. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Kur. Warsz.* 1897 nr 264. — *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1897 nr 299. — W. BUKOWIŃSKI. *Prawda* 1898 nr 2. — P. CHMIEŁOWSKI: Najnowsze pisma Dygasińskiego. *Kur. Codz.* 1898 nr 2. — J. FLACH. *Przegl. Pol.* 1898 t. 129 s. 170-172. — A. GRUSZECKI. *Przegl. Tyg.* 1898 nr 19. — MICHAŁ R-E [M. ROLLE]. *Gaz. Lw.* 1898 nr 67.
- Pióro. J. BADENI. *Przegl. Powsz.* 1897 t. 56 s. 288. — Ch. *Słowo* 1897 nr 59. — S. HŁASKO. *Kur. Niedzieln.* 1897 nr 12. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Kur. Warsz.* 1897 nr 229. — K. *Gaz. Warsz.* 1897 nr 85. — K. NITSCH. *Przegl. Lit.* 1897 nr 8. — S. POPOWSKI. *Bibl. Warsz.* 1897 t. 4 s. 560-562. — S. POPOWSKI. *Gaz. Pol.* 1897 nr 70. — [J. TOKARZEWICZ]. *Prawda* 1897 nr 18. — *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1897 nr 80. — J. FLACH. *Przegl. Pol.* 1898 t. 129 s. 170-172. — A. GRUSZECKI. *Przegl. Tyg.* 1898 nr 19. — W. JABLONOWSKI. *Głos* 1898 nr 31. — [A. SZYCÓWNA]: Dzieci w literaturze polskiej. Kasia Stożynska z powieści A. Dygasińskiego „Pióro”. *Przegl. Pedagog.* 1905 nr 9 s. 104-105.
- Przewodnik dla zwiedzających okolice guberni kieleckiej... A. W.: Nieznany rękopis Dygasińskiego w Kielcach. *Opinia* 1929 nr 91.
- Złamane życie. W. BUKOWIŃSKI. *Prawda* 1898 nr 2. — A. GRUSZECKI. *Przegl. Tyg.* 1898 nr 19. — K. LASKOWSKI. *Kur. Niedzieln.* 1898 nr 6.
- Żywot Beldonka. P. CHMIEŁOWSKI: Nowe książki dla dzieci i młodzieży. *Kur. Codz.* 1898 nr 347. — H. Ł. [H. ŁOPACIŃSKI]. *Wisła* 1900 s. 86.
- Szelągi kieleckie. W. BUKOWIŃSKI. *Prawda* 1898 nr 42. — J. Z. [J. ZAKRZEWSKI]. *Tyg. Ilustr.* 1898 nr 36.
- Zajęc. P. CHMIEŁOWSKI: Z najnowszych powieści. *Kur. Codz.* 1899 nr 356. — L. CHOR. [L. CHOROMAŃSKI]. *Ateneum* 1899 t. 4 s. 200. — A. L. [A. LANGE]. *Gaz. Pol.* 1899 nr 246. — Z. SARNECKI. *Wiek* 1899 nr 229. — W. BUKOWIŃSKI. *Prawda* 1900 nr 5. — (Mre) [M. ROLLE]. *Gaz. Lw.* 1900 nr 8. — *Dzień. Pol.* 1900 nr 1/2. — St. K. [S. KOSSOWSKI]: A. Dygasiński. Z powodu powieści „Zajęc”. *Tezka* 1901 nr 1. — (a. j.): Przypowieści zwierzęce. *Warsz. Dzień. Nar.* 1939 nr 166. — K. CZACHOWSKI: Psi żywot i dusza zajęcza. *Czas* 1939 nr 33. — P. HULKA-LASKOWSKI: Świat psa i zajęcza. *Ilustr. Rewia Tyg.* 1939 nr 7 specjalny dod. *Głosu Por.* nr 43. — I. S.: Poszept przyrody. *Echa Leśne* 1939 nr 12. — J. KADEN-BANDROWSKI. *Gaz. Pol.* 1939 nr 104. — F. BIELAK: Wstęp do: A. Dygasiński: Pisma. T. 2. Zajęc. W-wa 1947. — J. LIPIŃSKI: Książka o ludziach. *Nowiny Lit.* 1948 nr 16. — A. MIKUCHA. *Odrodzenie* 1948 nr 43. — S. ŻÓLKIEWSKI: Zwierciadło naturalizmu polskiego. *Nowiny Lit.* 1948 nr 26; przedr. w książce: Materiały do nau czania historii literatury polskiej. T. 2. W-wa 1950 s. 25-30. — J. Z. JAKUBOWSKI: Wstęp do: A. Dygasiński: Zajęc. Wr. 1951 s. 5-16. — Z. GOŚIEWSKA: Uwagi o stylizacji myśliwskiej w „Zajęc”... *Polonistyka* 1960 nr 5.
- Muchy. — Sen. A. L. *Gaz. Pol.* 1899 nr 191. — *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1899 nr 198. — H. G. [H. GALLE]. *Ateneum* 1900 t. 1 s. 700-701. — H. G.: Z literatury nowelistycznej. *Słowo* 1900 nr 93. — St. P. [S. PIENKOWSKI]. *Głos* 1900 nr 12. — W. Z. *Tyg. Pol.* 1900 nr 13.
- W Kielcach. F. MAJCHROWICZ. *Muzeum* 1899 s. 463-468. — W. OSTEN [S. OLPIŃSKI]. *Warsz. Dzień. Nar.* 1939 nr 224. — E. ŻYTOMIERSKI. *Gaz. Pol.* 1939 nr 229.
- W Swojczy... -t. *Spółnota* 1925 sty czeń, dod. lit.-rozrywkowy.

Margiela i Margielka. A. GOLDBERG. *Poradnik dla Czytających Książki* 1901 nr 20. — W. GOMULICKI: Okruch chłopskiej duszy. *Kraj* 1901 nr 47. — W. BUKOWIŃSKI: Ostatnie utwory Dygasińskiego. *Prawda* 1902 nr 24. — H. GALLE. *Książka* 1902 nr 3. — WŁAST [M. KOMORNICKA]. *Chimera* 1902 s. 349. — Z. SARNECKI. *Przedświt* 1902 nr 60. — Spuścizna po Dygasińskim. *Rozwój* 1902 nr 145.

Wielkie łowy. G. [W. GOMULICKI]: Świąteczna gwiazdkowe. *Kraj* 1901 nr 50. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Kur. Warsz.* 1901 nr 347. — W. TABACZYŃSKI. *Przegl. Oświatowy* 1901 nr 8-9. — *Przegl. Polit., Spół. i Lit.* 1901 nr 295. — *Wędrowiec* 1901 nr 51. — Spuścizna po Dygasińskim. *Rozwój* 1902 nr 145. — *Robotnik* 1924 nr 346. — W. WOLERT. *Wiad. Lit.* 1925 nr 63.

Z naszej niwy. W. BUKOWIŃSKI. *Prawda* 1900 nr 5. — H. G. [H. GALLE]. *Ateneum* 1900 t. 1 s. 460-461. — W. GOMULICKI: Żniwo literackie. *Kraj* 1900 nr 14. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Kur. Warsz.* 1901 nr 294. — *Czas* 1901 nr 269. — *Przegl. Polit., Spół. i Lit.* 1901 nr 299. — *Słowo* 1901 nr 282. — *Słowo Pol.* 1901 nr 538. — H. GALLE. *Książka* 1902 nr 1.

Łabędzia Woda. M. GOMOLIŃSKA. *Poradnik dla Czytających Książki* 1901 nr 13. — T. JESKE-CHOIŃSKI. *Gaz. Lw.* 1901 nr 259, 298. — WŁAST [M. KOMORNICKA]. *Chimera* 1902 t. 5 s. 349.

Gody życia. W. BUKOWIŃSKI: Ostatnie utwory Dygasińskiego. *Prawda* 1902 nr 24. — F. [W. FELDMAN]. *Nowa Reforma* 1902 nr 165. — W. FELDMAN. *Przegl. Tyg.* 1902 nr 30. — H. GALLE. *Książka* 1902 nr 10. — W. GOMULICKI: Testament Dygasińskiego literacki i filozoficzny. *Życie i Sztuka* dod. *Kraju* 1902 nr 24. — T. JESKE-CHOIŃSKI: Ostatnie dzieło Dygasińskiego. *Kur. Warsz.* 1902 nr 166; przedr. *Gaz. Lw.* 1902 nr 149-151 oraz w książce: *Pozytywizm w nauce i literaturze*. W-wa 1908 s. 212-218. — NOVUS: Kwiaty i chwasty. Gawęda literacka. *Rola* 1902 nr 36. — L. WŁODEK. *Wiek* 1902 nr 210. — Ostatnie dzieło Dygasińskiego. *Dzien. Chicagoski* 1902 nr 161. — Spuścizna po Dygasińskim. *Rozwój* 1902 nr 145. — WŁAST [M. KOMORNICKA]. *Chimera* 1903 s. 312 a. — *Dzien. Chicagoski* 1904 nr 153. — *Przegl. Polit., Spół. i Lit.* 1904 nr 135. — Z. WASILEWSKI: A. Dygasiński i jego „Gody życia”. W książce: *Od romantyków do Kasprowicza*. Lw. 1907 [1906] s. 198-233; wyd. nast. Lw. 1914 s. 199-234. —

h. [H. GALLE]. *Tyg. Ilustr.* 1910 nr 51. — M. C. GONIEC *Codz.* 1910 nr 233. — S. PIEŃKOWSKI. *Gaz. Warsz.* 1910 nr 357. — A. ZELWEROWICZ: Listy do Redakcji. W sprawie „Godów życia”. *Nowa Gaz.* 1910 nr 15. — Dr In. A. B.: Dygasińskiego „Hody života”. *Čas* (Lublana) 1911 nr 169. — V. DŘESLER: K českému překladu „Hodu života”. *Moravská orlice* (Brno) 1911 nr 296. — Mus. *Museum* 1911 z. 2 s. 116. — J. RUNDBAKEN: Z powodu „Godów życia”. *Sztuka* 1911 s. 145-152. — J. WODZIŃSKA: Świat ptaków w „Godach życia”. *Mies. Galicyjskiego Tow. Ochrony Zwierząt* 1911 nr 3-4. — bk. *Świat Słowiański* 1912 t. 1 s. 398. — Dr In. A. B.: *Slovanský přehled* (Praga) 1912 s. 401. — *Dżungle polskie, Lit. i Sztuka* 1912 nr 11 dod. *Nowej Gaz.* nr 172. — *Poradnik dla Czytających* 1912 czerwiec s. 4. — *Poradnik dla Czytających* 1913 nr 10. — E. BREITER. *Nowy Kur. Pol.* 1926 nr 116. — E. DAMIANI: La giola della vita nel capolavoro di A. Dygasiński. Turyn 1926. — J. STYCZ [H. NAGLEROWA]. *Echo Warsz.* 1926 nr 98. — L. KOCIEMSKI. *L'Italia de Scrive* (Rzym) 1927. — R. POLLAK: „La feste della vita”. *Kur. Poz.* 1927 nr 213. — R. POLLAK: *Obcy o Polsce*. Polonika włoskie. *Przegl. Współcz.* 1928 t. 25 s. 170-171. — Dygasiński po chorwacku. *Kultura* 1932 nr 6. — B. DUDZIŃSKI: Nowe książki. *Naprzód* 1936 nr 121. — B. DUDZIŃSKI. *Robotnik* 1936 nr 219. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Piękne wydanie „Godów życia”. *Kur. Warsz.* 1936 nr 146. — T. S. [T. SZPOTAŃSKI]: Powieść o głodzie i miłości. *Kur. Por.* 1936 nr 113. — J. LEGRAS. *Le Monde Slave* (Paryż) 1937 t. 4 s. 189-190. — „Gody życia” po francusku. *Kur. Por.* 1937 nr 129. — Francuzi o Dygasińskim. *Warsz. Dzien. Nar.* 1937 nr 128. — W. BOROWY: O „Godach życia” ... Jedna z legend krytyki literackiej. *Twórczość* 1946 z. 11 s. 97-113. — F. BIELAK: Wstęp do: A. Dygasiński: *Pisma*. T. 1. W-wa 1948. [Rec.: J. Morgentaler: *Astronom o zoologii. Odrodzenie* 1948 nr 31]. — J. J. LIPSKI: Pożegnanie z „Godami życia”. *Nowiny Lit.* 1948 nr 37 (48). — Silva rerum. *Wiad.* 1956 nr 44; J. TESLAR: W obronie „Godów życia”. *Wiad.* 1956 nr 50 [polem. z art. w nr 44].

Recenzje przekładów

M. Müller: *Religia jako przedmiot umiejętności porównawczej*. X. [A. TYSZYŃSKI]. *Bibl. Warsz.* 1873 t. 3 s. 297.

M. Müller: *Wykłady o umiejętności języka*. B. T. *Przegl.*

Kryt. 1874 nr 3. — W. DĘBICKI. *Kronika Rodz.* 1875 nr 2.

F. Dittes: Ogólne zasady pedagogiki... H. W. [H. WERNIC]. *Roczn. Pedag.* 1882/1883 s. 108-110. — *Przegl. Pedag.* 1883 nr 5. — *Tyg. Powsz.* 1883 nr 43. — S. PARASIEWICZ: Bibliografia pedagogiczna za r. 1883. *Szkola* 1884 s. 30-31.

G. H. Lewes: Historia filozofii... A. DYGASIŃSKI: Szanowny Panie Redaktorze... *Przegl. Tyg.* 1885 nr 35 [dot. rec. przekładu].

P. Bert: Pierwsze zarysy zoologii... K. B. [K. BRZEZIŃSKI]. *Głos* 1887 nr 3.

K. Seignobos: Historia cywilizacji. Sm. [W. SMOLEŃSKI]. *Pravda* 1887 nr 41. — E. BOGUSŁAWSKI. *Przegl. Pedag.* 1888 nr 22. — J. KARŁOWICZ. *Wisła* t. 2 (1888) s. 233. — K. KLECZKOWSKI: Sztuki rysunkowe w „Historii cywilizacji”... *Przegl. Tyg.* 1888 nr 18. — LUD. KRZ. [L. KRZYWICKI]. *Głos* 1888 nr 38; przedr. w: *Dzieła*. T. 4. W-wa 1960. — W. NOWICKI. *Przegl. Pedag.* 1888 nr 17.

P. Bert: Pierwszy rok kształcenia... *Przegl. Pedag.* 1890 s. 23. — F. *Ateneum* 1891 t. 4 s. 160.

E. Boirac: Zasady filozofii... I. N. *Ateneum* 1891 t. 4 s. 578-579.

Recenzje wydań zbiorowych Nowele. H. C. *Tyg. Mód i Powieści* 1899 nr 13. — A. M. [A. MAZANOWSKI]. *Podgórzanin* 1900 nr 9.

Na odlocie. *Ludzkość* 1906 nr 108. — H. GALLE. *Książka* 1907 nr 4. — H. GALLE. *Tyg. Ilustr.* 1907 nr 28.

Dzieła. Z. DĘBICKI. *Kur. Warsz.* 1926 nr 288. — (J. BIRK.) [J. BIRKENMAJER]: Zbiorowe wydanie... *Kur. Poz.* 1927 nr 165. — BR: Zbiorowe wydanie Dygasińskiego. Książki na emigrację. *Głos Prawdy Lit.* 1927 nr 8. — W. Z. [W. ZECHENTER]: Mylne pojęty obowiązek. *Gaz. Lit.* 1927 nr 1. — W. ZECHENTER: W świecie najnowszych książek. *Kur. Zach.* 1927 nr 29. — *Epoka* 1927 nr 22.

Pisma. A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Jubileuszowa edycja Dygasińskiego. *Kur. Warsz.* 1938 nr 351. — *Dzien. Poz.* 1938 nr 257. — *Przegl. Wydawnictw Instytutu Wydawn.* „Bibl. Pol.” Nr poświęcony zbior. wyd. Pism A. Dygasińskiego. 1938

nr 11/12 [tu m. in.: Jubileuszowa edycja „Pism” zbiorowych A. Dygasińskiego. — K. CZACHOWSKI: Przypominamy Dygasińskiego]. — ARTIFEX. *Goniec Warsz.* 1939 nr 36. — (swb) [S. BALICKI]: Książki na wakacje. *As* 1939 nr 28. — (swb) [S. BALICKI]: Dzieła jedyne w swoim rodzaju. *Ilustr. Kur. Codz.* 1939 nr 73. — K. CZACHOWSKI: Psi żywot i dusza zajęcza. *Czas* 1939 nr 33. — K. CZACHOWSKI: „Pisma” Dygasińskiego. *Czas* 1939 nr 139. — K. CZACHOWSKI: Nowe wydanie klasyków polskich. *Kur. Lit.-Nauk.* 1939 nr 28 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — K. CZACHOWSKI. *Wiad. Lit.* 1939 nr 814. — A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: Przedmowa do: A. Dygasiński: Pisma. W-wa [1939]. — S. KOLACZKOWSKI: Przedmowa do: A. Dygasiński: Pisma. W-wa [1939]. — T. SAS-JAWORSKI. *Łowicz Pol.* 1939 nr 6. — K. SIMM: Przedmowa do: A. Dygasiński: Pisma. W-wa [1939].

Wybór nowel. J. Z. JAKUBOWSKI: Wstęp do: A. Dygasiński: Wybór nowel. W-wa 1951 oraz wyd. nast. — M. K. *Przegl. Powsz.* 1952 t. 234.

Dzieła wybrane. D. BRZOSOWSKA: Posłowie do: A. Dygasiński: *Dzieła* wybrane. T. 1, 2. W-wa 1954. — J. Z. JAKUBOWSKI: Przedmowy do: A. Dygasiński: *Dzieła* wybrane. T. 1, 3. W-wa 1954. — J. MACIEJEWSKI: Wstęp do: A. Dygasiński: *Dzieła* wybrane. T. 4, 5. W-wa 1954.

Pisma pedagogiczne. W. DANEK: Wstęp do: A. Dygasiński: Pisma pedagogiczne. Wr. 1957 s. V-XXVI. — T. PASIERBIŃSKI. *Kwart. Pedag.* 1957 t. 4 s. 152-160. — A. TATOMIR: Dygasiński mniej znany. *Nowe Książki* 1957 nr 6.

Na warszawskim bruku. Posłowie do: A. Dygasiński: Na warszawskim bruku. W-wa 1959.

Recenzje pojedynczych nowel

Niezdara (zob. Twórczość poz. 11). Pozytywistowski środek na przeniewierstwo małżeńskie podaje p. Dygasiński w „Przeglądzie Tygodniowym” nr 40. *Przegl. Katol.* 1884 nr 42.

Kult światła (zob. Twórczość poz. 17). W. MARRENÉ [W. MARRENÉ-MORZKOWSKA]: Listy z Warszawy. *Dzien. Łódzki* 1885 nr 100.

Targaj (zob. Twórczość poz. 17). I. G. N. S. [I. SYLWA]: Przegląd literacki. *Ojczyzna* 1887 nr 15.

Demon (zob. *Twórczość* poz. 21). S. JÓZEFOWICZ: Chodziły tu Niemce, chodziły odmienne. *Kultura* 1939 nr 32. — W. OSTEN [S. OLPIŃSKI]: Krótka opowieść o Pomorzu i Niemczech. *Słowo Pomorskie* 1939 nr 196; przedr. *Warsz. Dzień. Nar.* 1939 nr 204.

Krzyż i ogień (zob. *Twórczość* poz. 22). Nowa powieść. *Kur. Por.* 1886 nr 19.

Psia dola (zob. *Twórczość* poz. 22). *Mies. Galicyjskiego Tow. Ochrony Zwierząt* 1889 nr 4.

Przed raute (zob. *Twórczość* poz. 42). A. M. [A. MAZANOWSKI]. *Przeł. Tyg.* 1888 nr 12.

Nienaturalna historia psa (zob. *Twórczość* poz. 47). *Przeł. Spół. i Lit.* 1895 nr 20-32.

Głód i sumienie (zob. *Twórczość* poz. 62). Novus: Kwiaty i chwasty. Gawęda literacka. *Rola* 1901 nr 52.

Żel (zob. *Twórczość* poz. 62). W. OSTEN [S. OLPIŃSKI]: Krótka opowieść o Pomorzu i Niemczech. *Słowo Pomorskie* 1939 nr 196; przedr. *Warsz. Dzień. Nar.* 1939 nr 204.

Dęby (zob. Wyd. zbior. poz. 5). W. WOLERT: Jak powstawały „Dęby” Dygasińskiego. *Kur. Warsz.* 1939 nr 68.

O pocałunek (zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 20). Odnalezienie zaginionego rękopisu A. Dygasińskiego. *Słowo Pomorskie* 1934 nr 140.

Numer 607 (zob. Wyd. zbior. poz. 13 t. 23). (O). *Głos* 1892 nr 6. — W. *Przeł. Pedag.* 1892 nr 65.

DZIEDUSZYCKI WOJCIECH (1848—1909)

Pseud. i krypt.: NIENAZWANY; W. D.; W. Dz.

Dramato- i powieściopisarz, tłumacz, krytyk literacki, publicysta, filozof.

Ur. 13 lipca 1848 w Jezupolu pod Stanisławowem w Galicji, w arystokratycznej rodzinie ziemiańskiej, syn Władysława i Antoniny z Mazarakich. Początkowo kształcił się w domu, od 1866 w Theresianum w Wiedniu, gdzie po roku zdał maturę. Następnie studiował historię, filozofię i prawo na uniwersytetach we Lwowie i w Wiedniu. Doktoryzował się w Wiedniu w 1871. Jako student przez parę lat był prezesem organizacji studenckiej „Ognisko”. W tym czasie odbył pierwsze wycieczki zagraniczne, które kontynuował później w ciągu całego życia — głównie do Włoch i Grecji. W 1873 poślubił swoją kuzynkę, Sewerynę Dzieduszycką. Powrócił wtedy na wieś i przez kilka lat gospodarował w dobrach rodzinnych w Olszanicy w powiecie tłumackim, potem w Jezupolu. Brał czynny udział w życiu politycznym jako jeden z przywódców konserwatywnej Galicji. Od 1876 był posłem na sejm galicyjski z okręgu stanisławowskiego, w 1879 wszedł do Rady Państwa. W 1885 złożył mandat i powrócił do Jezupola. Od 1887 był członkiem korespondentem Akademii Umiejętności. W 1894-1895 był zastępcą prezesa Koła Literacko-Artystycznego we Lwowie. W 1894 uzyskał tytuł docenta, w 1896 — stanowisko profesora nadzwyczajnego na uniwersytecie we Lwowie, dokąd jako wykładowca dojeżdżał z Wiednia. W 1895 wszedł ponownie do Rady Państwa; po trzech latach otrzymał godność tajnego radcy dworu. Od 1900 był wiceprezesem, a od 1904 prezesem Koła Polskiego w Wiedniu, w 1906-1907 ministrem dla Galicji. W ostatnich latach życia mieszkał stale w Wiedniu, gdzie zmarł 23 marca 1909.

TWÓRCZOŚĆ

1. Fantazje słowiańskie. *Czas* 1870 nr 212 i nn. i odb. Kr. 1871.

Część odbitek nosi tyt. Fantazje.

2. Uczzone fantazje. *Czas* 1870 nr 222 i nn. i odb. Kr. 1871.

3. Władysław. Romans filozoficzny. Lw. 1872.

Rkps Ossol. sygn. 6939/I.

4. Bohdan Chmielnicki. Dramat w 5 aktach. Wyst. Lw. 1873. Nie druk.

5. Powieści Wschodu i Zachodu. *Kraj* (Kr.) 1873 nr 21-73 i odb.
6. Studia estetyczne. *Tydzień Lit., Artyst., Nauk. i Spół.* 1876 t. 4 nr 1-13, 1877 t. 4 nr 23, t. 5 nr 31, t. 6 nr 2-18, 1878 t. 8 nr 38-68. Wyd. osob. T. 1-2. Lw. 1878-1881.
7. Ateny. *Gaz. Nar.* 1877 nr 204 i nn. Wyd. osob. Lw. 1878 [1877].
Reportaże.
8. Aurelian. Powieść z czasów cesarstwa rzymskiego. Lw. 1879.
9. Wykłady o pierwszej filozofii, wygl. w Warszawie 29 lutego, 1, 2 i 3 marca 1880 r. jako „Rys dziejów filozofii”. W-wa 1880 dod. nadzwyczajny do *Tyg. Ilustr.* 1880 nr 229.
10. Mythen und Märchen bei den Nordslaven. Wiedeń 1887.
11. „Potop” Henryka Sienkiewicza. *Gaz. Nar.* 1887 nr 20-29; *Kronika Rodz.* 1887 nr 4-6; *Przegl. Lit. dod. Kraju* 1887 nr 4-12; *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1887 nr 36-46. Wyd. osob. zmien. pt. Główne postaci powieści H. Sienkiewicza pt. „Potop”. Krytyczny rozbiór. Lw. 1887.
12. Kazimierz Grocholski. *Gaz. Nar.* 1888 nr 293-294 i odb. Lw. 1889.
13. Baśń nad baśniami. T. 1-2. Ogl. fragm. *Kronika Rodz.* 1889 nr 19. Wyd. osob. całości Lw. 1889.
14. Listy ze wsi. Seria 1-2. *Gaz. Nar.* 1889-1890 i odb. Lw. 1889-1890; przedr. pt. Listy z Jezupola. *Przegl. Lit. dod. Kraju* 1889-1890.
15. Listy czytelnika. *Gaz. Lw.* 1891-1892 i odb. Lw. 1893.
16. Anioł. Opowieść z lat niedawnych. Lw. 1892.
Poemat.
17. Historia malarstwa we Włoszech. Lw. 1892.
18. Listy o wychowaniu. *Gaz. Nar.* 1892 i odb.
19. Małżeństwo mieszane. Powieść. T. 1-2. Lw. 1892.
20. Roztrząsania filozoficzne o podstawach pewności ludzkiej. Lw. 1892.
21. Historia filozofii. T. 1: Historia starożytna. Brody 1914.
Wykłady wygl. na Uniw. Lw. w 1893-1895.
22. Król Bolesław II. Tragedia w 5 aktach. Misterium Lw. 1893. Wyst. 1901
- pt. Bolesław Śmiały. Dramat w 5 aktach [?].
23. Wstęp do: S. Duchinińska: Królowie polscy w obrazach i pieśniach. Poz. 1893.
24. Ledwo co. Powieść obyczajowa. *Mysł* 1894 nr 1 i nn.
25. W Paryżu. Powieść obyczajowa. T. 1-3. Lw. 1894.
26. O wiedzy ludzkiej. Lw. 1895.
27. Święty ptak. Powieść historyczna. T. 1-2. Lw. 1895.
28. Książę Henryk. Tragedia w 5 aktach. Misterium. Lw. 1896.
29. Program stronnictw autonomicznych w Austrii. Lw. 1897 *Dod. do Słowa Pol.*
Przekład niem.: Lw. 1897.
30. Na Podolu. Powieść. *Słowo Pol.* 1898 nr 9-46, 58-201.
31. Wiek XIX. Przemówienie na uroczystości Mickiewiczowskiej urządzonej w Wiedniu. *Gaz. Nar.* 1900 nr 15-20 i odb. [?]. Wyd. osob. Kr. 1900.
32. Mesjanizm polski a prawda dziejów. Z powodu 2 tomu „Ojczyzna” Augusta Cieszkowskiego. *Przegl. Pol.* 1901 t. 140-142 i odb.; przedr. *Czas* 1902 nr 20-22.
33. Rzecz o uczuciach ludzkich. Lw. 1902.
34. Das Gemüt. Eine Erörterung der Grundlagen der Ästhetik. Erster Teil eines philosophischen Systems. Wiedeń 1905.
35. Dekadenci. *Bibl. Warsz.* 1905 t. 3-4; *Gaz. Lw.* [?].
Powieść.
36. Kazimierz. Trylogia.
Cz. 1: Marzenie, Komedja w 5 aktach. *Przegl. Pol.* 1907 t. 163 s. 1-35, 241-259, 482-511;
Cz. 2: Życie. Dramat w 5 aktach. *Przegl. Pol.* 1909 t. 171 s. 1-39, 284-300, 459-474, t. 172 s. 51-67;
Cz. 3: Prawda. Nie druk.
37. Gruszki na wierzbie. *Przegl. Powsz.* 1908 t. 100 s. 395-419. Kr. 1908.
Gawęda.
38. Dokąd nam iść wypada? [Zbiór artykułów]. Lw.-Brody 1910; przedr. fragm. w: *Pieć wieków herezji pol.* Wypisy z lit. pol. Oprac. P. Hulka-Laskowski. W-wa 1939; wyd. 2 oprac. J. Siemek. W-wa 1960.
- Ponadto prace naukowe z zakresu historii i etnografii.

Rękopisy: art. do *Ziarna* z 1880. Bibl. Jagiel. Zbiory W. Górskiego; wiersz z 1889. Ossol. sygn. 7973/I.

Utwory literackie, artykuły krytyczno-literackie i publicystyczne (mowy polityczne i ich przedruki oraz artykuły czysto polityczne nie są objęte niniejszym wykazem) zamieszczał w następujących czasopiśmie: *Ateneum* (1879), *Bibl. Warsz.* (1880-1885, 1890, 1904-1905; tu m. in.: O powieści Henryka Sienkiewicza „Ogniem i mieczem”. 1885 t. 1-2), *Biesiada Lit.* (1901), *Czas* (1870-1871, 1902, 1907, 1909; tu m. in.: Fantazje domowe. 1871 nr 55-58; Z powodu książki [F. Hoesicka] o S. Tarnowskim. 1907 nr 272-274, 276, 279 wyd. wiecz.), *Dzien. Chicagoski* (1902), *Dzien. Kijowski* (1909), *Dzien. Mód* (1872; tu: Miłość i boleść. Nowela. Nr 6), *Dzien. Pol.* (1894-1896; tu m. in.: Sztuka polska na wystawie krajowej we Lwowie w r. 1894. 1894 nr 297-1895 nr 6 z przerwami), *Gaz. Lw.* (1891-1892), *Gaz. Nar.* (1872, 1878, 1880, 1884-1889, 1891-1898, 1900-1905; tu m. in.: Książę Roman Czartoryski. 1887 nr 61-62; Listy o sejmie. 1893-1894), *Kraj* (1873, 1887, 1889, 1891), *Kronika Rodz.* (1879-1887, 1889, 1890-1893, 1896; tu m. in.: Ludzie i rzeczy z czasów Odrodzenia. 1879 s. 1-8, 193-198; Po greckich ładach i morzach. 1896 nr 20-24), *Kur. Codz.* (1889; tu: Baśń w literaturze. Nr 265), *Kur. Pol.* (1875, 1890-1892; tu m. in.: Kilka słów z powodu „Dziadów”. 1890 nr 13-18), *Kur. Warsz.* (1890), *Mittheilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst und historischen Denkmale* (Wiedeń, 1888), *Mysł* (1894), *Niwa* (1879, 1881-1882), *Ognisko Domowe* (1888), *Przeł. Archeol.* (1882-1883, 1890), *Przeł. Kryt.* (1876), *Przeł. Lit. dod. Kraju* (1887, 1889-1890; tu m. in.: Listy z Jezupola. 1889-1890), *Przeł. Polit.* (1886, 1890-1892), *Przeł. Polit., Spół. i Lit.* (1904-1905; tu m. in.: Romantyzm, naturalizm i symbolizm. 1904 nr 297-299, 1905 nr 2-5), *Przeł. Pol.* (1878-1890, 1899-1909; tu m. in.: Tragiccy greccy. 1877/1878 t. 4 - 1878/1879 t. 1), *Przeł. Powsz.* (1888, 1908), *Przeł. Tyg.* (1880-1881), *Przew. Nauk. i Lit.* (1875, 1882, 1890, 1893, 1900; tu m. in.: Wycieczka do Aten starożytnych. 1875 t. 1-2; Dzieje sztuki malarzkiej we Włoszech. 1890 s. 15 i nn.; Historia malarstwa na północy i w Hiszpanii. 1900 t. 1/2), *Słowo Pol.* (1898), *Świat* (1894), *Świt* (1872), *Tydzień Lit., Artyst., Nauk. i Spół.* (1876-1878), *Tyg. Ilustr.* (1875, 1879-1880, 1886, 1895; tu m. in.: Bitwa pod Grunwaldem J. Ma-

tejki. 1879 t. 7 nr 165), *Warta* (1889), *Zgoda* (1907).

Ponadto w wydawnictwach zbiorowych: *Dla Szlaska. Książka zbior. na rzecz gimn. pol. w Cieszynie*. Lw. 1895, *Księga pamiątk. Univ. Lw. ku uczczeniu pięćsetnej rocznicy fundacji Jagiel. Univ. Kr.* T. 1. Lw. 1900 (tu: Wzruszenia patetyczne), *Roczn. Kola Lit.-Artyst. we Lw.* Lw. 1897, *Sobótka. Księga zbior. na uczczenie ... S. Goszczyńskiego*. Lw. 1875 (tu: Pan hetman. Fragm. z poematu), *Zakopianka. Jednodniówka*. Zakopane 1901.

Przekłady

1. Sofokles: *Edyp król*. *Przeł. Pol.* 1879 z. 4-5.

2. Tłumaczenia arcydzieł Szekspira. T. 1. Kr. 1904. [Dalsze tomy nie wyszły]. Odb. z *Przeł. Pol.*

Zawartość: *Burza*. (*Przeł. Pol.* 1899 t. 133-134); *Król Lear*. (*Przeł. Pol.* 1900 t. 137-138); *Romeo i Julia*. (*Przeł. Pol.* 1903 t. 149-150); *Wenus i Adonis*.

Listy i materiały

1. Do W. Bełzy 7 listów z 1871-1889. Rkps Ossol. sygn. 12420/I, 12421/I, 12422/I, 12648/II.

2. Do redakcji. *Gaz. Nar.* 1872 nr 215.

3. Do J. I. Kraszewskiego 6 listów z 1873-1881. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6498 IV.

4. Do T. Lenartowicza 7 listów z 1873-1878. Rkps Ossol. sygn. 5244/I.

5. Do S. Buszczyńskiego z 1874. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2064 t. 2.

6. Do F. Ziemiałkowskiego z 1878. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7028.

7. Do Wydziału Krajowego z 1880. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2995.

8. Do T. Lenartowicza 3 listy z 1880-1892. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2028 t. 2.

9. Do A. Czołowskiego 15 listów i depesza z 1885-1892 i b. d. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2774.

10. Do W. Kętrzyńskiego z 1889. Rkps Ossol. sygn. 6209/II.

11. Do T. Romanowicza listy z 1890-1893, 1896-1903. Rkps Ossol. sygn. 12186/III, 6825/I.

12. Do L. Masłowskiego 6 listów z 1891, 1898, 1902, 1904, Rkps. Bibl. Miejska w Bydgoszczu. sygn. 290-295.

13. List z 1891. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2800.

14. Do nieznanego adresata 3 listy z 1893, 1898, 1904. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory Dynowskich.

15. Do M. Bobrzyńskiego 5 listów z 1896-1897, 1905. Rkps Bibl. Jagiel. Koresp. M. Bobrzyńskiego sygn. 8082, 8083, 8084, 8089, 8091.

16. Do L. Cieńskiego 5 listów z 1896-1898. Rkps Ossol. sygn. 6769/I.

17. Do J. Hajdeckiego z 1899. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2169 t. 1.

18. Do Stanisława [Tarnowskiego?] z 1902. Rkps Bibl. Jagiel. Koresp. M. Bobrzyńskiego sygn. 8088.

19. Do S. Polanowskiego. Rkps Ossol. sygn. 7921/II.

20. Do S. Tomkowicza. Rkps Bibl. PAN w Kr. dawna sygn. PAU 2461.

21. Od różnych osób 19 listów z 1874-1885. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2995. M. in.: z 1874 od J. Matejki, z 1885 od F. Smolki, b. d. od J. Zachariasiewicza.

22. Od J. Chociszewskiego z 1875. Rkps Ossol. sygn. 6516/II.

23. I. Daszyński: List otwarty do Jego Ekscelencji Tajnego Rady cesarskiego hrabiego W. Dzieduszyckiego... *Naprzód* 1905 nr 280 dod. nadzwyczajny.

24. Plan i program kongresu archeologicznego z 1884. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5545 IV.

25. Wiadomości starożytnych o geografii ziem polskich. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5604 IV.

OPRACOWANIA

L. STRASZEWICZ: Programowe frazesy. *Pravda* 1884 nr 39. — T. JESKE [T. JESKE-CHOIŃSKI]: Współcześni estetycy polscy. V. Wojciech Dzieduszycki. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1886 nr 153-154. — *Pomoc Własna* 1886 nr 2. — *Roczn. Zarządu AU w Kr. Rok 1887*. Kr. 1888 s. 32-33. — HRECZKOSIEJ: List otwarty do hr. W. Dzieduszyckiego [z powodu art. Kwestia żydowska. *Kraj* 1889 nr 35]. *Rola* 1889 nr 42-44. — P. CHMIEŁOWSKI: Współcześni poeci polscy. Petersburg. 1895 s. 409-420. — P. CHMIEŁOWSKI: Zarys najnowszej literatury polskiej. Wyd. 4 Kr. 1898 s. 341-343. — A. CHOLONIEWSKI: Nieśmiertelni. Fotografie li-

teratów lwowskich. Lw. 1898 s. 24-26. — *Kronika Uniw. Lw.* T. 1. Lw. 1899 s. 189, 212-213 [o działalności naukowej i politycznej W. Dzieduszyckiego]. — J. S. DUNIN-BORKOWSKI: Austriacy radcy tajni w Galicji. Lw. 1901 s. 25-26. — S. ZDZIARSKI: Pierwiastek ludowy w poezji polskiej XIX w. W-wa 1901 s. 491-505. — Album pisarzy polskich (współczesnych). Zebrał i objaśnił S. Demby. W-wa 1901. — Rozmowa z W. hr. Dzieduszyckim. *Głos Narodu* 1902 nr 236. — T. GRABOWSKI: Poezja polska po r. 1863. Kr. 1903 s. 219. — S. KRZYWOSZEWSKI: Nowy żart W. Dzieduszyckiego. *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1904 nr 75. — O W. Dzieduszyckim. *Gaz. Nar.* 1904 nr 250. — Rozmowa z W. hr. Dzieduszyckim. *Głos Narodu* 1904 nr 44. — Nowy prezes Koła Polskiego w Wiedniu. *Ziarno* 1904 nr 51. — H. STRUVE: Die polnische Philosophie in den letzten Jahren. *Archiv für Geschichte der Philosophie* 1905; przekład na język pol. K. Król: Filozofia polska w ostatnim dziesięcioleciu (1894-1904). W-wa 1907 s. 53-56. — A. N.: U W. Dzieduszyckiego. *Kur. Litewski* 1906 nr 40. — W. A. INLENDER: Koło Polskie w Wiedniu. *Świat* 1906 nr 6. — J. PENIŻEK: Aus bewegten Zeiten 1895 bis 1905. Wiedeń 1906 s. 316-323. — (Wywiad z W. Dzieduszyckim). *Kur. Litewski* 1906 nr 85. — Poeta-prezes i hrabia-protector. *Monitor* 1906 nr 41. — A. B. BRZOSTOWSKI: Z albumu pamiątek. *Kur. Warsz.* 1907 nr 6. — W. Dzieduszycki. *Gaz. Nar.* 1907 nr 263. — S. LINDNER: Graf Dzieduszycki. *Polnische Post* (Wiedeń) 1908 nr 53.

(Nekrologi:) A. *Głos Warsz.* 1909 nr 85; ABGAR SOLTAN [K. ABGAROWICZ]. *Słowo* 1909 s. 113-115; A. CH. [A. CHOLONIEWSKI]: Ateńczyk podolski. *Świat* 1909 nr 14; B. DEMBIŃSKI: Śp. W. hr. Dzieduszycki. Przemówienie. Lw. 1909; J. M. *Nova Gaz.* 1909 nr 137; J. S. *Nasz Kraj* 1909 nr 40; L. KULCZYCKI. *Nova Gaz.* 1909 nr 141; S. LINDNER. *Polnische Post* (Wiedeń) 1909 nr 13; B. LUTOMSKI. *Świat Słowiański* 1909 t. 1 s. 281-282; A. SĄDZEWICZ. *Przegl. Nar.* 1909 nr 4; ST. ST. *Rzeczpospolita* 1909 nr 7; S. TARNOWSKI. *Przegl. Pol.* 1909 t. 172 s. 1-8; J. TWARDOWSKI. *Oesterreichische Rundschau* 1909 t. 19 z. 4 i odb.; [B. ULANOWSKI]. *Roczn. AU w Kr. 1908/1909*. Kr. 1909 s. 72-73; *Bibl. Warsz.* 1909 t. 2 nr 1; *Biesiada Lit.* 1909 nr 16; *Czas* 1909 nr 67-69, 72; *Dzien. Chicagoski* 1909 nr 81, 99; *Dzien. Cieszyński* 1909 nr 69, 71; *Dzien. Kijowski* 1909 nr 64; *Dzien. Pol.* 1909 nr 149-152; *Gaz. Codz.* 1909 nr 25; *Gaz. Lw.* 1909 nr 67-69, 71; *Gaz. Nar.*

1909 nr 68-81; *Gaz. Powsz.* 1909 nr 70-71; *Gaz. Samborska* 1909 nr 7; *Głos Narodu* 1909 nr 83-84, 86; *Głos Warsz.* 1909 nr 82; *Gwiazdka Cieszyńska* 1909 nr 25; *Kur. Lw.* 1909 nr 139-145; *Kur. Pol.* 1909 nr 83; *Kur. Warsz.* 1909 nr 82; *Nasz Kraj* 1909 nr 39; *Nowa Reforma* 1909 nr 137; *Praca* 1909 nr 13; *Przegl. Por.* 1909 nr 83; *Słowo* 1909 nr 69-70, 113-115; *Słowo Pol.* 1909 nr 137-146, 154; *Złota Praha* 1909 s. 347; *Gospodarz. Kalendarz.* Kr. 1910 s. 102; *Polak. Kalendarz.* Kr. 1910 s. 134.

B. SKALKOWSKI: Ze wspomnień o spirytyzmie. *Lw.* 1910 s. 13-16. — H. STRUVE: Historia logiki jako teorii poznania w Polsce. Wyd. 2 W-wa 1911 s. 366-370. — M. ZDZIECHOWSKI: W. Dzieduszycki o mesjanizmie polskim. W książce: U opoki mesjanizmu. *Lw.* 1912 s. 363-377. — *Kronika Univ. Lw 1898/1899-1909/1910.* T. 2. *Lw.* 1912 s. 252-253, 564-565 [tu: bio- i bibliografia prac z tego okresu]. — J. S. DUNIN-BORKOWSKI: Genealogie żyjących utytułowanych rodów polskich. *Lw.* 1914 s. 223. — MERWIN [B. MENKES]: Hrabia Wojtek. *Kur. Warsz.* 1922 nr 98. — H. W. STEED: Through Thirty Years. 1924; tłum. na język franc. M. D'Honfroi: Mes souvenirs. T. 1. Paryż 1926. — B. SZARLITT: W. Dzieduszycki. Ze wspomnień osobistych. *Echo Warsz.* 1925 nr 101. — B. SZARLITT: O panu „Wojtku” Dzieduszyckim. *Naukoło Świata* 1926 nr 32. — M. WALEWSKA: W. Dzieduszycki. *Rodzina Pol.* 1928 nr 7. — WTK: Ze wspomnień o W. hr. Dzieduszyckim. *Dzien. Poz.* 1929 nr 93. — M. WALEWSKA: Polacy w Paryżu, Florencji i Dreźnie. W-wa 1930 s. 287-294. — B. SZARLITT: W. Dzieduszycki. *Kur. Warsz.* 1934 nr 108. — A. PISKOR: Zapomniany literat. *Pion* 1935 nr 52. — A. PISKOR: Hrabia Wojtek. *Prosto z Mostu* 1935 nr 18-21. — Uzupełnienie: [Z.] [Z. HOFMOKL-OSTROWSKI]. *Prosto z Mostu* 1935 nr 23. — A. PISKOR: Kawały Jego Ekscelencji. *Antena* 1936 nr 11. — Hrabia Wojtek ma głos. *Prosto z Mostu* 1938 nr 2. — A. PISKOR: Ostatni Sokrates. W książce: Siedem ekscelencji i jedna dama. W-wa 1939; wyd. 2 Rzym 1947; wyd. 3 W-wa 1959 [tu: życiorys]. — S. KIENIEWICZ. *Pol. słownik biogr.* T. 6 (1948). — J. FRYLING: W. Dzieduszycki i cesarz Meiji. *Wiad.* (Londyn) 1950 nr 44. — K. CHŁĘDOWSKI: Pamiętniki. Oprac. A. Knot. Wr. 1951; wyd. 2 Kr. 1957. — M. ROSCO-BOGDANOWICZ: Wspomnienia. T. 1-2. Oprac. J. Gintel. Kr. 1959. — W. Dzieduszycki. W: *Księga wierszy pol. XIX w.* Oprac. P. Hertz. Księga 3. W-wa 1962 s. 886.

Sprawozdania z odczytów. A. G. B. [A. G. BEM]. *Nowiny* 1879 nr 41 (O współczuciu artystycznym). — A. G. B. [A. G. BEM]. *Nowiny* 1879 nr 45, 47 (O współczuciu estetycznym). — *Echo* 1879 nr 33, 36, 39 (Wspomnienia z Florencji). — *Kronika Rodz.* 1879 nr 5. — S. KRZEMIŃSKI: Prelekcje publiczne w Warszawie. *Bluszcz* 1880 nr 12. — Kartka z dziejów filozofii. Wspomnienie z odczytów hr. W. Dzieduszyckiego. *Kronika Rodz.* 1880 nr 6. — Historia filozofii. *Przegl. Tyg.* 1880 s. 132. — S. KRZEMIŃSKI: P. W. Dzieduszycki o Sokratesie i Platonie. *Bluszcz* 1881 nr 22; *Nowiny* 1881 nr 116-118, 120 (Wykłady o Sokratesie i Platonie); O Platonie. Odczyt. *Przegl. Tyg.* 1881 s. 234. — S. K. [S. KRZEMIŃSKI]: P. W. Dzieduszycki o Arystotelesie. *Bluszcz* 1882 nr 15; *Bibl. Warsz.* 1882 z. 8; *Przegl. Tyg.* 1882 s. 225 (o Arystotelesie). — S. KRZEMIŃSKI: Stoicy i epikurejczycy w wykładzie p. W. Dzieduszyckiego. *Bluszcz* 1883 nr 18; *Przegl. Tyg.* 1883 s. 173 (o filozofii greckiej). — *Biesiada Lit.* 1884 nr 16. — *Czas* 1884 nr 235; *Gaz. Nar.* 1884 nr 235 („Ogniem i mieczem” H. Sienkiewicza). — Sr. Br. [S. BRANDOWSKI]. *Kur. Pol.* 1892 nr 310; *Dzien. Pol.* 1893 nr 353 (o dekadencji). — *Dzien. Pol.* 1893 nr 354 (o J. Matejce). — *Dzien. Pol.* 1894 nr 356; *Gaz. Nar.* 1903 nr 279 (o Z. Krasieńskim). — *Gaz. Nar.* 1904 nr 262 (o Erosie i Psyche).

Fantazje słowiańskie. L. P. [L. POWIDA]. *Przegl. Pol.* 1870/1871 t. 4 s. 471-473. — DR. OMEGA [J. I. KRASZEWSKI]. *Tydzien Nauk., Polit., Lit. i Artyst.* (Drezno) 1871 nr 18. — *Czas* 1871 nr 86.

Władysław. W. hr. C. *Tyg. Wielkop.* 1872 nr 26. — *Dzien. Mód* 1872 nr 1. — *Przegl. Lw.* 1872 t. 3 s. 772-776. — *Kur. Poz.* 1873 nr 144.

Studia estetyczne. W. ZAWADZKI. *Bibl. Warsz.* 1878 t. 2 s. 437-438. — *Kronika Rodz.* 1878 s. 371-377. — *Tyg. Powsz.* 1878 nr 20. — P. CHMIEŁOWSKI. *Ateneum* 1879 t. 1 s. 532 i nn. — R. B. *Nisza* 1881 nr 160. — *Tyg. Powsz.* 1881 nr 36.

Ateny. L. M. *Tydzien Lit., Artyst., Nauk. i Społ.* 1877 nr 14. — S. TARNOWSKI. *Przegl. Pol.* 1877 t. 2 z. 5. — W. T. [W. TARNAWSKI]. *Ruch Lit.* 1877 nr 39-44. — K. KASZEWSKI. *Kłosy* 1878 t. 26 nr 653-655. — *Kronika Rodz.* 1878 s. 19-23. — P. CHMIEŁOWSKI. *Ateneum* 1897 t. 1 s. 532 i nn. —

Ludzie i rzeczy z czasów Odrodzenia [art. w *Kronice Rodz.*]. Br. B. *Tydzien* (Piotrków) 1879 nr 6.

Aurelian. *Kronika Rodz.* 1879 nr 4 s. 110-115. — *Tyg. Powisz.* 1879 nr 10. — W. MARRENÉ [W. MARRENÉ-MORZKOWSKA]. *Bibl. Warsz.* 1880 t. 1 s. 112-120.

Baśń nad baśniami. F. RAWITA [F. RAWITA-GAWROŃSKI]. *Kłosy* 1889 nr 1258. — S. T. [S. TARNOWSKI]. *Przegl. Pol.* 1889 t. 1 z. 3. — J. TRETIAK. *Kur. Codz.* 1889 nr 274. — J. TRETIAK. *Przegl. Lit. dod. Kraju* 1889 nr 39-40. — *St. Gaz. Nar.* 1889 nr 110. — W. M. *Kronika Rodz.* 1889 nr 19. — *Ateneum* 1889 t. 4 s. 376-380. — *Tyg. Ilustr.* 1889 t. 2 s. 327. — C. PIENIĄŻEK. *Przegl. Powisz.* 1890 t. 25 s. 255-261. — Dr S. *Kur. Pol.* 1890 nr 11. — L. T. [L. TATOMIR]. *Gaz. Lw.* 1890 nr 253.

Listy ze wsi. J. N. *Gaz. Nar.* 1889 nr 55, 66, 80. — H. S. *Gaz. Nar.* 1890 nr 36. — J. JABLONOWSKI. *Gaz. Nar.* 1890 nr 184. — W. KOZIEBRODZKI. *Gaz. Nar.* 1890 nr 97. — S. T. [S. TARNOWSKI]. *Przegl. Pol.* 1890 z. 10.

Listy o wychowaniu. L. KULCZYŃSKI. *Przegl. Pol.* 1893 z. 9.

Anioł. R. P. *Gaz. Lw.* 1892 nr 210-211. — S. ROSSOWSKI: Powstanie narodowe w świetle poezji mistycznej. *Dzien. Pol.* 1892 nr 133-134. — *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1893 nr 113.

Historia malarstwa we Włoszech. J. G. *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1892 nr 142-143. — *Tyg. Ilustr.* 1892 t. 2 s. 207. — W. M. *Kronika Rodz.* 1893 nr 17.

Małżeństwo mieszane. N. [K. MORAWSKA?]. *Przegl. Pol.* 1895 t. 115 s. 411-415.

Roztrząsania filozoficzne... A. PECHNIK. *Przegl. Pol.* 1894 z. 10.

Król Bolesław II. G. *Nar. Kraj* 1894 nr 26. — *SED. Czas* 1901 nr 237. — *Gaz. Nar.* 1901 nr 288. — *Kraj* 1901 nr 38. — *Kur. Poz.* 1901 nr 474.

W Paryżu. M. RAWICZ. *Przegl. Pol.* 1896 t. 120 s. 482-486.

O wiedzy ludzkiej. W. KOZŁOWSKI. *Tydzien* dod. *Kur. Lw.* 1895 nr 38-39. — A. PECHNIK. *Przegl. Pol.* 1895 z. 4. — W. DĘBICKI. *Tyg. Ilustr.* 1896 nr 23. — W. KASZEWSKI: Zwrot do metafizyki. *Bibl. Warsz.* 1896 t. 1 s. 321. — W. KOZŁOWSKI. *Prawda* 1896 nr 11. — P. STROMA. *Ateneum* 1897 t. 1.

Święty ptak. N. [K. MORAWSKA?]. *Tyg. Ilustr.* 1895 nr 24. — J. NITOWSKI. *Bluszcz* 1895 nr 48. — J. F. [J. FLACH]. *Przegl. Pol.* 1896 t. 120 s. 486-490. — A. GRUSZECKI. *Przegl. Tyg.* 1896 nr 13. — J. KULCZYCKA-SALONI: O „Faraonie”. *Szkice. Wr.* 1955 s. 101-103.

Wiek XIX. A. *Gaz. Nar.* 1900 nr 327.

Mesjanizm polski a prawda dziejów. I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1902 nr 8. — L. K. [L. KULCZYCKI]. *Tydzien* 1902 nr 27. — Q. *Krytyka* 1902 z. 12 s. 377-382. — M. ZDZIECHOWSKI. *Czas* 1902 nr 20-22.

Rzecz o uczuciach ludzkich. S. PAWLICKI. *Przegl. Pol.* 1902/1903 t. 1 s. 370-372.

Dokąd nam iść wypada? M. ROLLE. *Gaz. Lw.* 1910 nr 152-154. — K. SROKOWSKI: Testament polityczny W. Dzieduszyckiego. *Nowa Reforma* 1910 nr 506, 510, 514, 516.

Tłumaczenia arcydzieł Szekspira [tłum.]. TFF. *Życie i Sztuka* dod. *Kraju* 1904 nr 29. — Polscy literaci we Wiedniu. *Gaz. Nar.* 1904 nr 159. — W. TARNAWSKI: O polskich przekładach dramatów Szekspira. Kr. 1914.

DZIKOWSKI MIECZYŚLAW (1839 lub 1841—1900)

Pseud. i krypt.: BOKACJUSZ; CHAMSKI; ISERA; M. D.; M. D. CH.; M. D. CHAMSKI; PIORUN; PI-O-RUN; STACH PANCERNY; ŻEGOTA KRZYWDZIC.

Komediopisarz, powieściopisarz, publicysta.

Ur. w 1839 lub 1841 (wg Estr. 1837) w Płocku, syn Stanisława. Nauki początkowe pobierał w Płocku, następnie kształcił się w gimnazjum realnym w Warszawie. Uniwersytet ukończył w Petersburgu ze stopniem kandydata praw. W 1864 wyjechał do Paryża i słuchał wykładów w Collège de France i w Szkole Prawa działając jednocześnie w Towarzystwie Naukowym Młodzieży Polskiej. Razem z Z. Sarneckim w 1865 redagował organ tego Towarzystwa, *Pismo Zbiorowe*. Następnie przebywał w Ber-

linie, potem w Dreźnie, gdzie w 1866 wydawał przez krótki okres wspólnie z J. I. Kraśzewskim *Przegląd Powszechny*. W 1871 założył pismo humorystyczne *Kolce*. Ożenił się w 1872 z Emilią Schoen. Wyjechał w 1873 do Prus, skąd nadsyłał korespondencje do pism w kraju. W 1877 przeniósł się do Lwowa i objął posadę w redakcji *Dziennika Polskiego*, a w 1878 założył ilustrowany tygodnik *Dziennik dla Wszystkich*, który wkrótce przemienił na satyryczne pismo *Goniec i Iskra*. Zmarł we Lwowie w maju 1900.

TWÓRCZOŚĆ

1. Szymon Konarski. Poemat dramatyczny. Bendlikon (Szwajcaria) 1865.

Zakazany przez cenzurę austriacką.

2. Autor w kłopotcie. Komedia w 1 akcie. *Gaz. Pol.* 1867 nr 158-160. Wyst. Lw. 1868.

Rkps Ossol. sygn. 11039/I.

3. Kartka wycięta. Komedia w 1 akcie. *Tyg. Ilustr.* 1868 nr 16-19. Wyst. Lw. 1868. Wyd. osob. Kr. 1892.

Rkps Ossol. sygn. 10967/I, 10068/I.

4. Niedorośła córka. Komedia w 3 aktach. *Gaz. Tor.* 1868 nr 154-173.

5. Za naszych czasów. Komedia w 4 aktach. Wyst. Lw. 14 lutego 1868. Nie druk.

6. Nieśmiały. Wyst. W-wa 1869. Nie druk.

Komedia w 1 akcie.

7. Piękne za nadobne. Przysłowie dramatyczne w 1 akcie. *Przegl. Tyg.* 1869 nr 51-52, 1870 nr 1-4.

8. Miłość i miłość. Dramat w 2 aktach. *Opiekun Domowy* 1870 nr 13-15, 17-19. Wyst. Kalisz 1870.

9. Dziewczyna. Powieść. W-wa 1871.

10. Miłość z przeszkodami. Komedia w 1 akcie. *Kolce* 1871 t. 2 s. 76-98, 122-131. Wyst. Częstochowa 1875.

Rkps Ossol. sygn. 10738/I, 10677/I.

11. Bez szczęścia. Nowela. *Dzien. Pol.* 1877 nr 260-271. Wyd. osob. Lw. 1878.

12. Nasze życie. Powieść współczesna w trzech częściach. Tor. 1877.

13. Kochać i kochać. Komedia w 4 aktach. Wyst. Lw. 1879. Nie druk.

Zalecona do wyst. na konkursie dramatycznym im. A. Fredry we Lwowie.

Rkps Ossol. sygn. 10778/I.

14. Piękna Podolanka. Nowela. *Rola* 1885 nr 36-45.

15. List otwarty do redakcji *Trybuny* we Lwowie. Lw. 1891.

16. Zdrowi i pokaleczeni. Komedia w 5 aktach. Wyst. Kr. 11 lutego 1893,

Lw. 28 grudnia 1894. Wyd. osob. Lw. [1895].

17. Odgrzewana miłość. Komedia w 4 aktach, 5 odsłonach. Wyst. Kr. 1895, Lw. 1896. Ogl. *Goniec i Iskra* 1896 nr 1-6. Wyd. osob. Lw. [1896].

18. Próba u dyrektora teatru. Żart sceniczny w 1 akcie. Wyst. Lw. 1895. Ogl. *Goniec i Iskra* 1895 nr 700.

19. Krew nie woda. Komedia w 6 odsłonach. Wyst. Kr. 1896. Nie druk.

20. Czubate życie. Sztuka w 5 aktach. Powst. ok. 1897. Nie druk.

21. On. Komedia w 1 akcie. Nie druk.

Wystawianie zakazane przez policję lwowską. Rkps Ossol. sygn. 9930/II.

22. Przechrzta. Dramat. Nie druk.

23. Złota młodzież. Dramat. Nie druk.

Ponadto przekład czeski niezidentyfikowanego utworu pt. *Nehoda*. Tłum. A. Schvab-Polabský. *Koleda* 1880 nr 29-30.

Utwory i artykuły umieszczał w czasopismach: *Bluszcz* (1869), *Dzien. dla Wszystkich* (1879-1881), *Dzien. Lit.* (1865-1866, 1868), *Dzien. Lw.* (1868), *Dzien. Pol.* (1877, 1891, 1899; tu m. in.: Tak było... Noweleta. 1899 nr 21-22), *Dzien. Poz.* (1865-1866, 1876; tu m. in.: Z niedalekiej przeszłości. Obrazek. 1876 nr 201-204, 206-210, 212), *Echo, Gaz. Handlowa, Gaz. Nar.* (1876), *Gaz. Pol.* (1876), *Gaz. Tor.* (1868), *Goniec* (1889), *Goniec i Iskra* (1895-1896), *Klosy* (1875-1877), *Kolce* (1871-1872, 1890, 1895; tu m. in.: Zemsta kawalerska. Ramota z życia. 1871 t. 2 s. 158-166), *Kosa* (1871), *Muza* (1881-1882), *Nowiny* (1877), *Ojczyzna* (Bendlikon [Szwajcaria] 1864), *Opiekun Domowy* (1870-1871), *Ostroga* (1871), *Pismo Zbiorowe* (Bendlikon [Szwajcaria] 1865), *Praca* (1903), *Przegl. Powsz.* (Drezno 1866), *Przegl. Tyg.* (1869-1870), *Rola* (1885, 1888), *Ruch Lit.* (1876), *Tyg. Ilustr.* (1868, 1870, 1892), *Tyg. Lw.* (1868), *Tyg. Mąd i Powieści* (1877), *Tyg. Nar.* (1899-1900), *Tyg. Nauk.* (1865), *Tyg. Powsz.* (1877), *Wędrowiec* (1869), *Wiek* (1875-1876) oraz w: *Ż.*

Ungra kalendarz ilustr. na r. 1870. W-wa 1869.

Przekłady

G. Droz: Monsieur, Madame et Bébé. T. 1-2. W-wa 1870.

Współtłumacz: J. R.

Prace edytorskie

Z. Krasieński: Poezje pośmiertne... wyd. z niedruk. rękopisu. Poz. 1867. [Ze wstępem wydawcy].

Listy

1. Do J. I. Kraszewskiego 23 listy z 1864-1878 i b. d. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6498 IV.

2. Do C. K. Norwida z 1865. Rkps Bibl. Nar. sygn. 6290 IV.

3. Do A. B. Brzostowskiego 8 listów z 1876. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 48.

4. Do W. Bełzy 2 listy z 1878, 1880. Rkps Ossol. sygn. 12648/II, 12422/I.

5. Do J. Bliźnińskiego 4 listy z 1891. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6702 III.

6. Do E. Lubowskiego z 1895. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5766.

7. Do A. Wiślickiego z 1899. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 80.

8. Do B. Czarnika 2 listy z 1900. Rkps Ossol. sygn. 6322/II.

9. Podpis na liście redakcji *Dzien. dla Wszystkich* z 1878. Rkps Ossol. sygn. 12422/I.

10. Od K. Ruprechta z 1865. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6530 IV.

OPRACOWANIA

S. B.: Teatr. *Dzien. Lit.* 1868 nr 23. — *Dzien. Lit.* 1868 nr 45. — P. Chm. [P. CHMIEŁOWSKI]. *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 17-18 (1896). — A. CHOLONIEWSKI: Nieśmiertelni. Fotografie literatów lwowskich. Lw. 1898 s. 97-98.

(Nekrologi:) KARABELLA [J. KORWIN-PIOTROWSKI]. *Tyg. Pol.* 1900 nr 21; (Tr.). *Wędrowiec* 1900 nr 21; *Echo Mus., Teatr. i Artyst.* 1900 nr 20 s. 237; *Głos Narodu* 1900 nr 112 wyd. por.; *Kraj* 1900 nr 19; *Tyg. Ilustr.* 1900 nr 23; *Tyg. Nar.* 1900 nr 33; *Wiek Ilustr.* 1900 nr 135.

Szymon Konarski. Zakaz dzieła. *Gaz. Nar.* 1865 nr 55.

Autor w kłopotcie. (P). *Dzien. Poz.* 1868 nr 126. — S. B. *Dzien. Lit.*

1868 nr 21. — *Dzien. Lw.* 1868 nr 120. — List p. M. Dzikowskiego. *Gaz. Pol.* 1868 nr 32. — W. SZYMANOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1869 nr 72. — ...A... *Gaz. Kielecka* 1870 nr 18.

Kartka wycięta. *Dzien. Lw.* 1868 nr 200. — K...i [J. KOTARBIŃSKI]. *Przegl. Tyg.* 1869 nr 5. — F. H. L. [H. LEWESTAM]. *Kłosa* 1869 nr 193. — E. LUBOWSKI. *Bibl. Warsz.* 1869 t. 1 s. 310-311. — E. LUBOWSKI. *Bluszcz* 1869 nr 5. — [A. NIEWIAROWSKI]. *Dzien. Warsz.* 1869 nr 23. — W. SZYMANOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1869 nr 58. — *Gaz. Pol.* 1869 nr 21.

Za naszych czasów. B. BARANOWSKI: Smak i krytyka „za naszych czasów”. *Dzien. Lit.* 1868 nr 13. — P. *Dzien. Poz.* 1868 nr 53. — *Nowiny* 1868 nr 17.

Nieśmiały. Al. [A. NIEWIAROWSKI]. *Dzien. Warsz.* 1869 nr 51.

Piękne za nadobne. P. CHMIEŁOWSKI. *Bibl. Warsz.* 1870 t. 4 s. 487-488. — Ł.: Kronika miejscowa i zagraniczna. Wydawnictwo M. Dzikowskiego i jego powieści. *Tyg. Romansów i Powieści* 1870 nr 97. — M. D.: Teatr Dobroczynności. *Opiekun Domowy* 1870 nr 12.

Miłość i miłość. P. CHMIEŁOWSKI. *Bibl. Warsz.* 1871 t. 3 s. 447.

Dziewczyzna. A. ŚWIĘTOCHOWSKI. *Przegl. Tyg.* 1870 nr 49, 51. — P. CH. [P. CHMIEŁOWSKI]. *Bibl. Warsz.* 1871 t. 3 s. 121-122. — W. PRZYBOROWSKI. *Tyg. Mód i Powieści* 1871 nr 15.

Nasze życie. J. T. *Tydzien Lit., Artyst. i Spol.* 1877 nr 43.

Kochać i kochać. ZORIAN [T. SZUMSKI]. *Dzien. dla Wszystkich* 1880 nr 23. — *Czas* 1880 nr 170.

Zdrowi i pokaleczeni. -a-. *Echo Mus., Teatr. i Artyst.* 1893 nr 491 s. 94. — A. K. *Nova Reforma* 1893 nr 36. — J. K. *Kur. Pol.* 1893 nr 46. — *Czas* 1893 nr 36. — A. O. [A. OPPMAN]. *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1894 nr 298. — *Gaz. Lw.* 1894 nr 297. — H-MOLL: Leopolianna. *Echo Mus., Teatr. i Artyst.* 1895 nr 3 s. 31-32. — *Kur. Przemyski* 1895 nr 9. — -a-. *Echo Mus., Teatr. i Artyst.* 1896 nr 1 s. 9. — VERAX [J. ROGOSZ]. *Głos Narodu* 1896 nr 57. — *Ateneum* 1896 t. 2 s. 204-205. — *Czas* 1896 nr 56. — *Gaz. Poniedziałkowa* 1896 nr 10.

Odgrzewana miłość. K. [K. KALINOWSKI]. *Dzien. Por.* 1895 nr 6. — MINOS [J. ŁOZIŃSKI]. *Głos Narodu* 1895

nr 284. — W. Pr. [W. PROKESCH]. *Nowa Reforma* 1895 nr 284. — Z. SARNECKI. *Czas* 1895 nr 285. — *Kur. Por.* 1895 nr 944. — *Przegl. Polit., Spół. i Lit.* 1895 nr 288. — F. K. *Dzien. Poz.* 1896 nr 259. — H-MÖLL: Leopolianna. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1896 nr 4 s. 42. — ** [A. KRZCHOWIECKI]. *Gaz. Lw.* 1896 nr 6. — SEWER [I. MACIEJOWSKI]. *Przegl. Lit.* 1896 nr 2. — NIKL. *Dzien. Pol.* 1896 nr 10. — W. P. [W. PROKESCH]. *Nowa Reforma* 1896 nr 207. — W. R. [W. RABSKI]. *Przegl. Poz.* 1896 nr 46. — op. *Słowo Pol.* 1911 nr 239.

Krew nie woda. b. [A. BEAUPRÉ]. *Czas* 1896 nr 277. — A. C. [A. CHOŁO-NIEWSKI]. *Dzien. Pol.* 1896 nr 337. — (jk) [J. KASPROWICZ]. *Kur. Lw.* 1896 nr 337. — ** [A. KRZCHOWIECKI]. *Gaz. Lw.* 1896 nr 279. — MINOS [J. ŁOZIŃSKI]. *Głos Narodu* 1896 nr 277. — W. Pr. [W. PROKESCH]. *Nowa Reforma* 1896 nr 279. — W. K. *Przegl. Polit., Spół. i Lit.* 1896 nr 281. — *Gaz. Nar.* 1896 nr 336. — F. KONECZNY. *Przegl. Pol.* 1897 t. 123 s. 199. — W. PROKESCH: *Cracoviana. Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1897 nr 124.

E

EHRENBERG KAZIMIERZ (1870—1932)

Pseud. i krypt.: AUDAX; BLUSTAR; D. E.; (E.); E.; E. K.; K. EHR.; KAZ. EHR.

Publicysta i tłumacz.

Ur. 22 lutego 1870 w Warszawie, syn Gustawa, poety rewolucjonisty, i Emilii z Panczerów, literatki. Od 1872 przebywał w Krakowie, tam ukończył gimnazjum Św. Anny, a następnie studiował od 1888 filozofię i literaturę polską pod kierunkiem S. Tarnowskiego na Uniwersytecie Jagiellońskim. W latach szkolnych i uniwersyteckich przyjaźnił się z L. Rydlem, S. Wyspiańskim, W. i K. Tetmajerami. Od 1890 rozpoczął pracę dziennikarską. W tymże roku redagował wraz z S. Estreicherem *Przegląd Akademicki* i praktykował w *Kurierze Polskim*. Następnie wszedł do redakcji *Czasu*, w którym prowadził dział sprawozdań teatralnych. W 1894 ożenił się z Pauliną Stano. Między 1896-1900 brał udział w zjazdach dziennikarzy słowiańskich w Pradze i Raguzie. W 1896-1901 redagował *Głos Narodu*, w 1900-1901 wydawał i redagował *Głos Literacki i Społeczny*. W tych latach w związku z funkcją redaktora naraził się na szereg procesów sądowych. W 1902 wyjechał do Warszawy i wstąpił do redakcji *Wieku*. W 1904-1915 współpracował z *Kurierem Porannym*, w którym w tych latach zamieścił około 3500 artykułów wstępnych oraz prowadził dział polityczny i teatralny. Jako korespondent *Kuriera Porannego* uczestniczył w Hadze na pierwszej konferencji pokojowej. Po wybuchu pierwszej wojny światowej, na skutek rozporządzenia policji, jako poddany galicyjski wyjechał do Moskwy i tam pod koniec 1915 rozpoczął współpracę z tygodnikiem *Echo Polskie*, a następnie z petersburskim organem Międzypartyjnego Komitetu Polskiego, *Dziennikiem Polskim* którym kierował aż do jego likwidacji, do 1918. Po powrocie do kraju w 1918 objął swe dawne stanowisko w *Kurierze Porannym*. Od czerwca 1919 był wiceprezesem zarządu Syndykatu Dziennikarzy Warszawskich. W 1921 powołany został do współpracy w urzędzie propagandy zagranicznej przy Prezydium Rady Ministrów. W 1922 brał udział w pracach polskiej delegacji na konferencji międzynarodowej w Genewie jako jeden z ekspertów prasowych. Po zamachu majowym w 1926 stał się czołowym publicystą sanacyjnym. W 1931 przeszedł do *Gazety Polskiej* jako redaktor polityczny, a następnie korespondent zagraniczny z Paryża i Genewy. Wtedy też został członkiem zarządu Związku Międzynarodowego Dziennikarzy przy Lidze Narodów. Posiadał odznaczenia: Polonia Restituta, Legia Honorowa, Gwiazda Rumuńska, jugosłowiański Order Św. Sawy. Zmarł 22 lutego 1932 w Genewie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Sebastian Fabian Klonowicz. Jego stanowisko w literaturze polskiej XVI w. *Bibl. Warsz.* 1889 t. 4 s. 161-193, 371-408 i odb.

Studium seminaryjne nagrodzone przez Akademię Umiejętności i Ministerstwo Oświaty.

2. Felietonowy świat. *Czas* 1893 nr 292-293, 295, 298, 1894 nr 1-45 z przewartami i odb. Kr. 1894.

Powieść.

3. List p. K. Ehrenberga, redaktora, jako odpowiedź dla radcy m. Lwowa w sprawie teatralnej. Lw. 1900.

4. Wstęp do: Pamiętniki Napoleona. W-wa 1912.

5. Czasy terażniejsze. Podręcznik dla czytelników gazet. Szkic historyczny wydarzeń politycznych w ostatnim ćwierćwieczu aż po dni dzisiejsze. Wg książki G. P. Gochca „History of our Time” oraz roczników Achilla Viallate „La vie politique dans les deux mondes” z uzupełniającym opracowaniem spraw polskich. W-wa 1913.

Artykuły i recenzje zamieszczał w czasopiśmie: *Bibl. Warsz.* (1889-1891), *Bluszcz* (1888-1889), *Czas* (1890-1895; tu rubr. Z teatru), *Dzien. Kr.* (1896), *Dzien. Pol.* (Petersb. 1916-1918), *Dzien. Poz.* (1907), *Echo Pol.* (Moskwa 1915), *Echo Tyg.* (1928-1931), *Gaz. Pol.* (1931-1932), *Gaz. Policji Państwowej* (1919-1920), *Głos Lit. i Spół.* (1900-1901), *Głos Narodu* (1896-1901; tu m. in. rubr. Co życie niesie), *Le Journal de Pologne* (W-wa 1919), *Kłosy* (1889), *Kur. Pol.* (Kr. 1890), *Kur. Por.* (1904-1915, 1918-1931), *Myśl* (1891), *Myśl Nar.* (1921), *Nasz Głos* (1900-1901), *Niwa* (1895, 1897), *La Pologne Politique, Économique, Littéraire et Artistique* (Paryż 1921), *Polska* (1921), *Polska Siła Zbrojna* (1917-1918), *Praca* (1927), *Prawda* (1912), *Przegl. Akademicki* (1890), *Przegl. Wiecz.* (1915-1929), *Rzeczpospolita*, *Świat* (Kr. 1889-1890, 1894), *Świat* (W-wa 1910, 1912, 1914), *Tyg. Ilustr.* (1895, 1906), *Tyg. Pol.* (1903), *Wędrowiec* (1903-1906), *Wiek* (1902-1905), *Zobnierz Pol.* (1921).

Ponadto w wydawnictwach zbiorowych: *Skarbnka. Jednodniówka.* Kr. 1893, *Dla głodnych dzieci. Jednodniówka.* Kr. 1893.

Przekłady

1. Dante Alighieri. Boska komedia. Z pieśni 5: Francesca. *Bluszcz* 1888 nr 35.

2. M. Maeterlinck: Ciepłarnie. W: *Dla głodnych dzieci. Jednodniówka.* Kr. 1893.

3. H. Ibsen: Dzika kaczka. Dramat w 5 aktach. Wyst. Lw. 7 listopada 1903.

4. A. Bennet: Miodowy miesiąc. Komedia w 3 aktach. W-wa 1913.

5. V. Sardou: Madame Sans-Gêne. Komedia w 3 aktach. Wyst. W-wa 23 października 1925.

Przekład z tekstu oryginalnego, francuskiego. Poprzedni przekład z okrojonego tekstu niemieckiego wyst. Kr. 16 czerwca 1894.

6. F. Massinger: Najcudniejsze dziewczę Florencji. Komedia w 3 aktach. Fragm. ogł. *Kur. Por.* 1932 nr 337, 339-344.

Listy

1. Do F. Hoesicka z 1890-1891. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 3959 t. 1. Ogł. B. Paloc-Schnaydrowa. *Roczn. Bibl. PAN w Kr. R.* 5 (1959) s. 151-169.

2. Do S. Tomkowicza 2 listy z 1895. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 1890.

3. Do Z. Sarneckiego z 1896. Rkps Bibl. Jagiel. Koresp. Sarneckiego sygn. 6713.

4. Do F. Hoesicka z 1897. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7131.

5. Do L. Kotarbińskiej 2 listy z 1901 i b. d. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7037.

6. Do nieznanego adresata z 1908. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2674.

7. Do J. Majera b.d. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2292.

8. Od S. Tomkowicza z 1895. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2000.

OPRACOWANIA

B. Kr.: Z listów do „Roli” z Galicji. (Proces K. Ehrenberga). *Rola* 1896 nr 49. — (f) [W. FELDMAN]: Kronika. Pan K. Ehrenberg. *Dzien. Kr.* 1896 nr 195. — Z sali sądowej. Prof. Cybulski i Bujwid contra Ehrenberg. *Dzien. Kr.* 1896 nr 265-266. — (f) [W. FELDMAN]: Pirata dziennikarski. *Dzien. Kr.* 1897 nr 429. — A. KLECZKOWSKI: O honor p. Ehrenberga. *Dzien. Kr.* 1897 nr 341. — Śp. dr Boroński a K. Ehrenberg. *Dzien. Kr.* 1897 nr 360. — Krakowskie pióra. *Monitor* 1897 nr 44-46. — Napad na redaktora. *Niwa* 1897 nr 46 s. 905. — „Honor” p. K. Ehrenberga. *Urwisz* 1898 nr 4. — J. J. RYCHTER: W sprawie chleba i honoru. *Głos Wolny* 1899. — *Naprzód* 1899 nr 9,

18. — „Słowianin” Ehrenberg i jego adwokat Ławrowski... *Naprzód* 1899 nr 39. — Rocznik naukowo-literacko-artystyczny na r. 1905. Pod red. W. Okręta. W-wa 1905 s. 56. — k-ny [J. JELEŃSKI]. *Rola* 1906 nr 34. — WER [A. SKRZYŃNECKI]: Dwaj żonglerzy. *Rola* 1911 nr 46. — Z. KOŚCIESZA: Teatralny polityk. *Rola* 1912 nr 40. — Metoda pana K. Ehrenberga. *Mysł Niepodległa* 1914 nr 285. — X. NIERO: Pan K. Ehrenberg w świetle radykalno-postępowej opinii publicznej w 1915 r. *Mysł Nar.* 1922 nr 16. — Polonez polityczny. *Kur. Informacyjny i Telegraficzny* 1923 nr 267. — S. PRZYBYSZEWSKI: Moi współcześni. Wśród swoich. W-wa 1930 s. 72-73. — REQUIS: Za wierną służbę. O redaktorze K. Ehrenbergu. *Nasz Przegl.* 1931 nr 134. — Autobiografia śp. K. Ehrenberga. *Gaz. Pol.* 1932 nr 54. — (Nekrologi:) B. M.: Nad grobem śp. K. Ehrenberga. *Gaz. Pol.* 1932 nr 64; Z. SACHNOWSKI: Pan Kazimierz. *Gaz. Pol.* 1932 nr 55; *Gaz. Pol.* 1932 nr 45; śp. K. Ehrenberg. *Gaz. Pol.* 1932 nr 54; Po zgonie śp. K. Ehrenberga. *Gaz. Pol.* 1932 nr 54-55 [przedruk depeš kondolencyjnych]; *Kur. Por.* 1932 nr 54; Pogrzeb K. Ehrenberga. *Kur. Por.* 1932 nr 62; *Tyg. Ilustr.* 1932 nr 9. — A. BAR: Ehrenberg Kazimierz. *Pol. słownik biogr.* T. 6 (1948). — Z. NIEŚCIOŁOWSKA-ROTHERTOWA: Ehrenberg Gustaw, Ehrenbergowa Emilia. *Pol. słownik biogr.* T. 6 (1948). — S. MACKIEWICZ (CAT): Historia Polski 1918-1939. Londyn 1941. — B. PALOC-SCHNAYDROWA: Z listów K. Ehrenberga do Ferdynanda Hoeticsa. *Roczn. Bibl. PAN w Kr.* R. 5 (1959) s. 151-156. — Sebastian Fabian Klonowicz. Ad. CHM. [A. CHMIEL]. *Przegl. Akademicki* 1890 s. 38-39. — Felietonowy świat. N. [A. NIEMOJEWSKI]. *Wędrowiec* 1894 nr 29. — K. J. N. [K. NITMAN]. *Gaz. Lw.* 1894 nr 174. — N. *Mysł* 1894 nr z 15 sierpnia. — NIT. *Ateneum* 1894 t. 3 s. 409-410. — M. R. *Przegl. Pol.* 1896 t. 119 s. 718-720. — H. Ibsen: Dzika kaczka [tłum.]. (l. d.) [L. DANILUK]. *Reformator* 1903 nr 46. — A. KRECHOWIECKI. *Gaz. Lw.* 1903 nr 257. — *Przedświt* 1903 nr 257. — Wstęp do: Pamiętniki Napoleona. J. BIELIŃSKI. *Książka* 1913 nr 3. — Czasy terażniejsze. S. POSNER. *Książka* 1913 nr 9. — K. M. P.: Z literatury politycznej. *Mysł Pol.* 1914 nr 3. — V. SARDOU: Madame Sans-Gêne [tłum.]. J. L. [J. LORENTOWICZ]: Życie teatru. *Express Por.* 1925 nr 296. — [T. BOY-ŻELEŃSKI]: Premiera w Teatrze Polskim. *Kur. Por.* 1925 nr 295; przedr. w książkach: Flirt w Melpomeną. *Wieczór* 6. W-wa 1926; Pisma. T. 21. W-wa 1964.

EMINOWICZ LUDWIK (1880—1946)

Poeta.

Ur. 3 sierpnia 1880 w Krakowie, syn Wincentego i Damiany z Czyżewskich. Studiował na Uniwersytecie Jagiellońskim. Około 1909 pracował jako nauczyciel gimnazjalny w Jasle. Po pierwszej wojnie światowej, w latach trzydziestych, pełnił funkcję naczelnika wydziału Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej. Do drugiej wojny światowej mieszkał w Warszawie. Po wojnie osiedlił się na Ziemiach Zachodnich. Zmarł 5 grudnia 1946 w Przesiecu. Pochowany został w Sobieszowie.

TWÓRCZOŚĆ

- Poemat. Powst. 1904-1905. Wyd. Kr. 1906.
- „Noc listopadowa” Stanisława Wyspiańskiego. *Spr. Dyr. Gimn. w Jasle za r. 1908/1909*. Jasło 1909 i odb.
- Pathétique. *Dzien. Pol.* (Lw.) 1913 [wiad. za K. Czachowskim]; *Maski* 1918 z. 19 s. 362-365 [red. popr.]
Poemat.
- Wariacje. Poemat. Ogl. fragm.:
Rozmowa. *Maski* 1918 z. 14 s. 268-270;
Przed bitwą. *Maski* 1918 z. 15 s. 282-283.
- Ekspresjonista na odcinku Bema. *Rydwani* 1919 s. 9-12.
Poemat.
- Drabina Jakubowa. Wstęp do poematu. *Pion* 1938 nr 44 s. 2; przedr. w: *Poezja pol. 1914-1939. Antologia*. Wybór i oprac. R. Matuszewski, S. Pollak. W-wa 1962 s. 116-118.

Rękopisy wierszy — 23 utwory z 1902 i b. d. Rkps Bibl. Nar. sygn. IV 5434.

Poezje ogłaszał w czasopiśmie: *Chimera* (1905, 1907), *Dzien. Pol.* (Lw. 1913), *Gaz. Por. 2 Grosze* (1919), *Gaz. Por. i Wiecz.* (1914), *Gaz. Warsz.* (1919), *Głos Narodu* (1903), *Krytyka* (1903-1912; tu m. in.: Błękitna stal niebiosów... 1903 t. 2 s. 274-277; Więc tak... już północ... 1904 t. 1 s. 347-349; Na progę. 1908 t. 1 s. 548-549; W południe. 1911 t. 30 s. 219-223), *Maski* (1918; tu m. in.: Taniec. Z. 8 s. 145-147), *Museion* (1913), *Nasz Kraj Ilustr.* (1911), *Nowe Słowo* (1903, 1906), *Nowy Przegl. Lit. i Sztuki* (1920; tu: Marnotrawca. T. 1 s. 236-237), *Odra* (1948; tu pośmiertnie: Inwokacja. Nr 31 s. 2), *Pion* (1938; tu m. in.: Wielka zмова. Nr 31 s. 1-2), *Polska Zbrojna* (1932), *Przyszłość* (1903), *Rydwon* (1919), *Słowo Pol.* (1912, 1914; tu m. in.: Twórcą. 1912 nr 259 s. 8-9), *Sygnal* (1945; tu: Roku tysiąc dziewięćset trzydziesty dziewiąty! Fragment poematu. [Nr 1] s. 2), *Widnokreśli* (1910), *Wiedeński Kur. Pol.* (1919), *Życie i Powieść* (1919).

Ponadto poezje L. Eminowicza zamieszczano w antologiach: *Album artystyczne*. Kr. 1903, *Antologia współcz. poetów pol.* Ułożył K. Króliński. Lw. 1908, *Bard pol.* Zebrał B. Koreywo. Wyd. 2 Poz. [1923], *Młoda Polska*. Oprac. T. Żeleński (Boy). Lw. 1939 BN I, 125; wyd. 2 Wr. 1947, *Poezja pol. 1914-1939*. *Antologia*. Wybór i oprac. R. Matuszewski, S. Pollak. W-wa 1962, *Polski lan*. Lw. 1918, *Sonet pol.* Oprac. W. Folkierski. Kr. 1925 BN I, 82, *Wiersze pol. wybrane*. *Antologia poezji od „Bogurodzicy” do chwili obecnej*. Oprac. M. Grydzewski. Londyn 1946, *Wybór poezji Młodej Polski*. Ułożył W. Feldman. Wyd. 2 przerobione i uzupełn. W-wa [1918], *Zbiór poetów pol. XIX w.* Oprac. P. Hertz. Księga 5. W-wa 1967.

Przekłady

1. Eurypides: *Bachantki*. *Spr. c. k. Gimn. w Jasle za r. szk. 1909/1910*. Jasło 1910.

Rkps Bibl. Nar. akc. 7071.

2. E. T. A. Hoffmann: *Diable eliksiry*. T. 1-2. W-wa 1910 *Bibl. Dzieł Wyborowych*. Wyd. nast.: *Dzieła wybrane*. *Diable eliksiry*. W-wa 1958.

Listy

Do H. Struwego list Kółka Filoz. Uniw. Jagiel., m. in. podpis L. Eminowicza. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 5/1960.

OPRACOWANIA

Almanach jubileuszowy Uniw. Jagiel. Kr. 1900 s. 91. — *Księga pamiątk. ku uczczeniu 50-lecia Gimn. im. Jana Długosza we Lw.* Lw. 1928 s. 66. — K. CZACHOWSKI: *Obraz współczesnej literatury polskiej*. T. 2. Lw. 1934 s. 51-53.

(Nekrologi): *Gaz. Lud.* 1946 nr 344 s. 4; *Śląsk* 1947 nr 1 s. 24; *Odra* 1948 nr 31 s. 2.

L. Eminowicz. W: *Zbiór poetów pol. XIX w.* Oprac. P. Hertz. Księga 5. W-wa 1967 s. 317.

Poemat. F. Gw. [F. Gwiżdż]. *Tydzien dod. Kur. Lw.* 1906 s. 192. — *Nasz Kraj* 1906 t. 1 nr 20. — *Niezrozumiała książka*. *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1906 nr 78.

Eurypides: *Bachantki* [tłum.]. A. RAPAPORT. *Eos* 1910 s. 180-181.

E. T. A. Hoffmann: *Diable eliksiry* [tłum.]. NEMO [S. LICHAN-SKI]. *Trybuna Lit.* 1958 nr 38 s. 3. — J. ŚIEWIERSKI. *Nowe Książki* 1958 nr 16 s. 974.

ERZEPKI BOLESŁAW (1852—1932)

Krypt.: B. E.

Filolog, bibliotekarz.

Ur. 5 lipca 1852 w Pawłowicach, w powiecie leszczyńskim. Gimnazjum ukończył w Lesznie (1873), następnie studiował historię, język polski i filologię słowiańską na Uniwersytecie Wrocławskim. Był uczniem R. Roepella, J. Caro i W. Nehringa. W 1875-1879 pełnił obowiązki prezesa Towarzystwa Literacko-Słowiańskiego przy Uniwersytecie Wrocławskim. Stopień doktora filozofii uzyskał w 1885. Został wtedy konserwatorem zbiorów Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu; funkcję tę sprawował do końca 1917. Przez wiele lat redagował *Rocznik Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu*, a w 1887-1889 był współredaktorem *Zapisków Archeologicznych Poznańskich*. W 1891 ożenił się z Różą Węclewską. Od 1893 przez dwadzieścia jeden

lat był przewodniczącym Wydziału Historyczno-Literackiego Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Był nadto członkiem Komisji Językowej (od 1898), potem Komisji Literackiej i Antropologicznej (od 1901), wreszcie członkiem korespondentem Wydziału Filologicznego Akademii Umiejętności (od 1905), a także członkiem zagranicznym Sekcji Archeologicznej Muzeum Królestwa Czeskiego w Pradze (od 1904). Pełnił funkcję wiceprezesa Towarzystwa Ludoznawczego. W 1917-1918 wykładał język i literaturę polską w Towarzystwie Kursów Naukowych w Poznaniu. W 1919-1920 był dyrektorem Archiwum Państwowego. Za działalność naukową otrzymał Order Odrodzenia Polski. W 1922 mianowano go profesorem honorowym literatury staropolskiej na wydziale filologicznym Uniwersytetu Poznańskiego, a w 1923 członkiem honorowym Instytutu Zachodniosłowiańskiego i członkiem honorowym Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu. W 1928 uzyskał nagrodę miasta Poznania im. J. Łukaszewicza. Zmarł w Poznaniu 27 marca 1932.

TWÓRCZOŚĆ

1. Der Text der Gnesener Predigten, kritisch beleuchtet. Einleitung zur Abhandlung: Die Sprache der Gnesener Predigten. Poz. 1885.

Rozprawa doktorska.

2. Katalog galerii obrazów w Muzeum im. Mielżyńskich Towarzystwa Przyjaciół Nauk Poznańskiego. Poz. 1888.

Wyd. również w języku niem.

3. Katalog galerii obrazów Towarzystwa Przyjaciół Nauk Poznańskiego. Poz. 1889.

Wyd. również w języku niem.

4. W sprawie rękopisu książeczki Nawojki. *Dzien. Poz.* 1889 nr 131 i odb.

5. Spis duplikatów biblioteki Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Poz. 1891.

6. Album przedhistorycznych zabytków Wielkiego Księstwa Poznańskiego, zebranych w Muzeum Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu. Z. 1. *Ogł. Roczn. Tow. Przyj. Nauk w Poz.* t. 20 (1894) s. 511-545 i odb. Poz. 1893; z. 3. Poz. 1914; z. 4 Poz. 1915.

Współautorzy: z. 1: K. Koehler, z. 3 i 4: J. Kostrzewski.

Wyd. również w języku niem.

7. Katalog duplikatów biblioteki Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu. Poz. 1897.

8. Katalog galerii obrazów w Muzeum im. Mielżyńskich Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu. Poz. 1912.

Wyd. w języku niem. Poz. 1912.

9. Kto jest autorem „Carmen macaronicum de eligendo vitae genere”, Kochanowski czy Klonowicz? *Księga pamiątk. ku czci S. Dobrzyckiego.* Poz. 1928 s. 380-398 i odb.

Mniejsze rozprawy i prace edytorskie zamieszczał w czasopismach: *Ateneum* (1888), *Dwutyg. Nauk.* (Kr. 1879), *Dzien. Poz.* (1875, 1877, 1882-1884, 1889, 1893, 1896, 1908-1909; tu m. in.: Jana Licyniusa Namysłowskiego „Sententiae”. Nieznany druk polski z r. 1589. 1882 nr 194; Jakuba Lubelczyka „Wirydarz krześcijański”. Nieznany druk polski z r. 1588. 1883 nr 28; *Wiadomość bibliograficzna o nieznanym kazaniu Piotra Artomiusza, w Toruniu wydanym r. 1593.* 1884 nr 25, 44; *Z teki wielkopolskiego poety. Konstanty Zakrzewski.* 1908 nr 15, 21, 27), *Echo* (1883), *Kur. Poz.* (1891, 1896-1897, 1900, 1902), *Kur. Warsz.* (1912), *Lit. i Sztuka* dod. *Dzien. Poz.* (1910, 1912-1913), *Praca* (1899, 1909), *Przegl. Bibliogr.-Archeol.* (1881), *Przegl. Kościelny* (1902), *Roczn. Tow. Przyj. Nauk w Poz.* (1889-1891, 1894-1900, 1908), *Zapiski Archeol. Poz.* (1887-1889), *Zapiski Muzealne* (1917), *Zdrój* (1919).

Nadto w wydawnictwach: *Album uczęcej się młodzieży pol. poświęcone J. I. Krzeszowskiemu.* Lw. 1879, *Księga pamiątk. ku czci S. Dobrzyckiego.* Poz. 1928.

Prace edytorskie

1. Waclaw z Potoka Potocki: Merkuriusz nowy. Poemat historyczny w dwu częściach. *Roczn. Tow. Przyj. Nauk w Poz.* t. 16 (1889) s. 669-747 i odb.

2. Waclawa Potockiego dwa niezbrane poematy: Zgoda. Do żalostnej Korony Polskiej po traktatach tureckich. Poz. 1889.

3. Szczątki dawnej polszczyzny. I. Głosy polskie i dekalog polski wierszowany. *Roczn. Tow. Przyj. Nauk w Poz.* t. 17 (1890) s. 171-189 i odb.

4. Urywek z księgi rozchodów podręczstwa niepołomickiego, obejmujący okre-

sy czasu od 10 września 1388 do 13 r. m. i r. tudzież od 15 grudnia t. r. do 2 lutego 1389. *Roczn. Tow. Przyj. Nauk w Poz.* t. 17 (1890) s. 405-429 i odb.

5. J. Słowacki: Krytyka krytyki i literatury. Nieznane utwór. Poz. 1891.

Wyd. z rękopisu.

6. Lament strapionej ojczyzny po zerwanej konwokacji sub tempus interregni i związanych wojskach koronnych i W. Ks. Lit. nieszczęście swoje oplakującej. Nieznany wiersz Wojciecha Stanisława Chrościńskiego. *Roczn. Tow. Przyj. Nauk w Poz.* t. 21 (1895) s. 433-458 i odb.

7. Próbkę gwary mazowieckiej z końca XVII i początku XVIII w. *Roczn. Tow. Przyj. Nauk w Poz.* t. 21 (1895) s. 459-469 i odb.

8. Słownik łacińsko-polski Bartłomieja z Bydgoszczy. Podług rękopisu z r. 1532. Powst. ok. 1895. Ogl. *Roczn. Tow. Przyj. Nauk w Poz.* t. 24 (1898) s. 1-134, 367-418, t. 25 (1899) s. 1-48, t. 27 (1901) s. 253-301 i odb.

Praca nagrodzona przez AU w Kr. na konkursie im. S. B. Lindego w r. 1895.

9. Listy hr. Brunona Kicińskiego do Antoniny Cieciszowskiej, pisane z Petersburga w r. 1817. *Dzien. Poz.* 1896 nr 204-228 i odb.

10. Masovita. Słowniczek wyrazów gwary mazowieckiej. *Roczn. Tow. Przyj. Nauk w Poz.* t. 22 (1896) s. 269-274.

11. W. Adamski: Materiały do flory W. Ks. Poznańskiego. Poz. 1896.

12. Miscellanea. 1. Z dawnych ludowych wierzeń i zabobonów. 2. List S. W. Ringeltaubego, dotyczący niewydanej drukiem pracy Efraima Olofffa „Polnische Bibel-Histoire”. 3. Dwie pamiatki po Juliuszu Słowackim w Poznaniu. *Roczn. Tow. Przyj. Nauk w Poz.* t. 24 (1898) s. 162-170 i odb.

13. Nieznane zabytki piśmiennictwa polskiego. Z. 1. Kazania niedzielne i świąteczne nieznanego autora, spisane ok. r. 1555. Poz. 1899.

14. F. Zabłocki: Pisma. Poz. 1903.

15. Przyczynki do średniowiecznego słownictwa polskiego. I. Głosy polskie wpisane do łacińsko-niemieckiego słownika drukowanego w r. 1490. *Roczn. Tow. Przyj. Nauk w Poz.* t. 34 (1908) s. 1-139 i odb.

16. J. Klaczko: Pisma z lat 1849-1851. Poz. 1919.

17. A. Mickiewicz: Nieznane listy do hr. Cezarego Platara. *Zdrój* 1919 nr 2-3 i odb.

18. C. K. Norwid: Z niedrukowanej korespondencji. Poz. 1921.

19. Listy T. Lenartowicza do E. Estkowskiego. Poz. 1922.

Poza tym ogłosił szereg dokumentów językowych i utworów literackich w czasopiśmie.

Listy i materiały

1. Do Z. Celichowskiego 31 listów z 1873-1922. Rkps Bibl. Kórn. sygn. AB 12, 86, 92, 93.

2. Do J. I. Kraszewskiego 4 listy z 1877-1885. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6500 IV.

3. Do W. Kętrzyńskiego 8 listów z 1883. Rkps Ossol. sygn. 6210/II.

4. Do T. Wierzbowskiego z 1883, 2 listy z 1898, z 1911. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 1881 t. 7, 18, 31.

5. Do O. Balzera z ok. 1889-1890. Rkps Ossol. sygn. 7699/II.

6. Do R. Zawilińskiego 3 listy z 1889. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6445 III.

7. Do Z. Wolskiego 6 listów z 1893 i 1900. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 431.

8. Do L. Dziamy z 1893. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7018.

9. Do B. Czarnika z 1897. Rkps Ossol. sygn. 6322/II.

10. Do W. Bełzy z 1910. Rkps Ossol. sygn. 12649/II.

11. Do S. Tomkowicza z 1912. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 1980.

12. Do J. Łosia z 1918. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2285 t. 1.

13. Do L. Bernackiego z 1925. Rkps Ossol. sygn. 7035/II.

14. Do H. Łopacińskiego. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 2269.

15. Od W. Bartyńskiego 7 listów z 1883-1887. Rkps Ossol. sygn. 12530/II, 12531/II, 12532/II.

16. Od Z. Celichowskiego z 1910. Rkps Bibl. Kórn. sygn. AB 12.

17. Od L. Bernackiego z 1922. Rkps Ossol. sygn. 7035/II.

18. Od S. Żeromskiego. Ogl. pt. Żeromski do Erzepkiego. *Kur. Poz.* 1937 nr 131.

19. Z korespondencji dr B. Erzepkiego. *Kur. Poz.* 1935 nr 329.

20. Odpisy tekstów staropolskich, notatki bibliograficzne dotyczące Śląska, varia językowe i wycinki z czasopism o tematyce śląskiej. Rkpś Bibli. Śląska w Kat. sygn. R. 69 III.

21. Teki Wielkopolskie. Zachowanych 97, w posiadaniu Bibl. Miejskiej w Poz. wraz z inwentarzem oprac. przez A. Wojtkowskiego oraz w Bibl. Tow. Przyj. Nauk. w Poz. Fragm. ogł.: *Dzien. Poz.* 1932 nr 199, 203, 217; *Kronika miasta Poz.* 1934 s. 85; *Kur. Poz.* 1934 nr 212, 1938 nr 153.

Bibliografia prac zob. J. Kostrzewski: Dr B. Erzepki. Z okazji trzydziestolecia pracy muzealnej i czterdziestolecia działalności literacko-naukowej. *Poz.* 1915 s. 19-31. — *Księga pamiątk. Univ. Poz.* Poz. 1925 s. 377-384.

OPRACOWANIA

J. KOSTRZEWSKI: Dr B. Erzepki. Z okazji trzydziestolecia pracy muzealnej i czterdziestolecia działalności literacko-naukowej. *Kur. Poz.* 1915 i odb. — F.: W pracowni uczonego wielkopolskiego. *Świat* 1919 nr 28. — B. Erzepki. *Księga pamiątk. Univ. Poz.* Poz. 1925 s. 377-384. — B. Erzepki laureatem Poznania. *Kur. Poz.* 1928 nr 569. — W. BRZESKA: Laureat nagrody im. J. Łukaszcwicza. *Lit. i Sztuka* dod. *Dzien. Poz.* 1928 nr 23. — *Gaz. Poz. i Pomorska* 1928 nr 221 [komunikat o przyznanej nagrodzie]. — N. CIESZYŃSKI: Uznanie dla uczonego wielkopolskiego. *Gaz. Kościelna* 1929 nr 16. — J. W.: W pracowni uczonego. *Dzien. Poz.* 1929 nr 123. — [S. KUTRZEBĄ]: Sprawozdanie sekretarza generalnego PAU za czas od czerwca 1931 do czerwca 1932. *Roczn. PAU* 1931/1932 s. 80-81.

(Nekrologi i wspomnienia:) T. GRABOWSKI. *Kur. Poz.* 1932 nr 137; MACHNIKOWSKI. *Ziemia Leszczyńska* 1932 s. 30-32; A. WOJTKOWSKI: B. Erzepki na tle swoich czasów. *Kur. Poz.* 1932 nr 145; E. B. *Slovanský přehled* (Praga) 1932 s. 324-325; J. P-CKI: B. Erzepki jako bibliograf, archeolog i konserwator. *Dzien. Poz.* 1932 nr 83; *Ilustr. Kur. Codz.* 1932 nr 90; *Kultura* 1932 nr 15; *Z otchłani wieków* 1932 s. 43-45; K. KACZMARCZYK. *Roczn. Hist.* 1933 s. 314; J. SAJDAK. *Kronika Univ. Poz. za 1931/1932.* Poz. 1933 s. 67-71.

I. DOBRZYŃSKA-RYBICKA: B. Erzepki. Garść osobistych wspomnień. *Kronika miasta Poz.* 1934 s. 390-395 i odb. —

R. [R. ERZEPKI]: Cenna spuścizna. Korespondencja pozostała po prof. B. Erzepkim. *Kur. Poz.* 1935 nr 145. — R. ERZEPKI: Teki wielkopolskie. *Kronika miasta Poz.* 1936 s. 498-502. — T. ZIÓŁKOWSKI. *Pol. słownik biogr.* T. 6 (1948). — A. KNOT: R. Roepell. *Przegl. Zach.* 1953 nr 1-3 s. 131.

Der Text der Gnesener Predigten... J. H. [J. HANUSZ]. *Przegl. Pol.* 1885 t. 78 s. 586. — *Kłosy* 1885 nr 1061. — *Przew. Bibliogr.* 1885 nr 10. — J. A. PARCZEWSKI. *Kraj* 1886 nr 3.

Wacław z Potoka Potocki: Mercuriusz Nowy [edyt.]. J. K. PLEBAŃSKI. *Bibl. Warsz.* 1889 t. 3 s. 429-446. — A. SOKOŁOWSKI. *Nowa Reforma* 1889 nr 78. — J. TALKO-HRYNCEWICZ. *Przegl. Lit. dod. Kraju* 1889 nr 27. — S. TARNOWSKI. *Przegl. Pol.* 1889 t. 92 s. 407-409. — *Dzien. Poz.* 1889 nr 132, 134. — *Kwart. Hist.* 1889 s. 501. — *Niwa* 1889 z. 10. — *Politik* (Wiedeń) 1889 nr z 3 marca. — *Słowo* 1889 nr 108.

Wacława Potockiego dwa nieznanne poemata... [edyt.]. S. T. [S. TARNOWSKI]. *Niwa* 1889 z. 20. — S. TARNOWSKI. *Przegl. Pol.* 1889 z. 3. — *Kwart. Hist.* 1889 s. 768. — *Ateneum* 1890 t. 2 s. 169-171.

Szczątki dawnej polszczyzny [edyt.]. A. KALINA. *Kwart. Hist.* 1890 s. 524-526. — L. MALINOWSKI. *Prace Filol.* t. 3 (1891) s. 562-566 i odb. — A. BRÜCKNER. *Archiv für Slavische Philologie* (Berlin) t. 15 (1893) s. 561.

Urywek z księgi rozchodów... [edyt.]. F. BOSTEL. *Kwart. Hist.* 1891 s. 681-682.

J. Słowacki: Krytyka krytyki i literatury [edyt.]. *Ateneum* 1891 t. 4 s. 351-352. — P. P. [P. PARYLAK]. *Szkola* 1892 s. 449. — *Kwart. Hist.* 1893 t. 7 s. 324-325.

Album przedhistorycznych zabytków... F. SCHWARTZ. *Zeitschrift der Historischen Gesellschaft für die Provinz Posen* R. 8 (1893) s. 107-110. — *Dzien. Poz.* 1893 nr 103. — *Kur. Warsz.* 1893 nr 283. — *Dzien. Poz.* 1915 nr 138. — *Kur. Poz.* 1915 nr 45.

Lament strapionej ojczyzny... [edyt.]. L. M. DZIAMA. *Przegl. Powsz.* 1895 t. 47 s. 274. — *Kwart. Hist.* 1896 s. 371.

Próbki gwary mazowieckiej... A. KALINA. *Lud* t. 1 (1895) s. 264-266. — L. M. DZIAMA. *Przegl. Powsz.*

1895 t. 47 s. 274. — A. BRÜCKNER. *Kwart. Hist.* 1896 s. 333.

Słownik łacińsko-polski... [edyt.]. *Kur. Poz.* 1897 nr 143. — A. BRÜCKNER. *Kwart. Hist.* 1899 s. 792-793.

Masovita. Słowniczek... [edyt.]. A. KALINA. *Lud* t. 3 (1897) s. 84-85.

W. Adamski: Materiały do flory W. Ks. Poznańskiego [edyt.]. *Słowo Pol.* 1896 nr 126. — *Zeitschrift der Botanischen Abteilung R.* 4 (1898) s. 65-76, R. 5 (1899) s. 1-10, 33-45, 65-75.

Nieznane zabytki piśmiennictwa polskiego [edyt.]. A. BRÜCKNER. *Kwart. Hist.* 1900 s. 240-242. — L. S. K. [L. S. KOROTYŃSKI]. *Tyg. Ilustr.* 1900 nr 7.

F. Zabłocki: Pisma [edyt.]. F. S. KRYSIAK. *Tyg. Berliński* 1903 nr 37. — *Dzien. Polit.* 1903 nr 189, 1904 nr 203. — *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1903 nr 200. — W. JANKOWSKI. *Pam. Lit. R.* 3 (1904) s. 144-149. — W. NEHRING. *Kur. Poz.*

1904 nr 211. — W. NEHRING. *Słowo* 1904 nr 171, 213. — *Kur. Warsz.* 1904 nr 209. — *Przegl. Potwz.* 1904 t. 81 s. 132, 1907 t. 93 s. 426.

Przyczynki do średniowiecznego słownictwa polskiego [edyt.]. A. BRÜCKNER *Prace Filol. t.* 7 (1909) s. 238-241.

Katalog galerii obrazów w Muzeum im. Mielżyńskich... C. KĘDZIERSKI. *Kur. Poz.* 1912 nr 143.

J. Klaczko: Pisma... [edyt.]. W. HAHN. *Pam. Lit. R.* 19 (1921) s. 148-149.

A. Mickiewicz: Nieznane listy... [edyt.]. S. PIGOŃ. *Przegl. Warsz.* 1921 nr 3.

Kto jest autorem „Carmen macaronicum...” S. DOBRZYCKI. W: *Ze studiów nad Kochanowskim*. Poz. 1929 s. 27-41. — S. ŁEMPICKI. *Pam. Lit. R.* 26 (1929) z. 1 s. 109. — J. BIRKENMAJER. *Przegl. Hum. R.* 7 (1932) z. 4/5 i odb.

ESTREICHER STANISŁAW (1869—1939)

Pseud. i krypt.: DR JAN KRUPSKI [?]; E-R; ST. E.

Bibliograf, historyk literatury, kultury i prawa, publicysta.

Ur. 26 listopada 1869 w Krakowie, syn Karola, bibliografa, i Stefanii z Grabowskich. W 1879-1887 kształcił się w krakowskim gimnazjum Św. Anny; studia prawno-ekonomiczne odbywał w 1887-1891 na Uniwersytecie Jagiellońskim, potem w Berlinie w 1893-1894. Habilitował się w 1894, a w 1902 otrzymał katedrę historii prawa niemieckiego na Uniwersytecie Jagiellońskim. Pozostawał w bliskich kontaktach z S. Wyspiańskim, J. Mehofferem, H. Opieńskim. Był trzykrotnie dziekanem wydziału prawa: 1911-1912, 1918-1919, 1926-1927 oraz dwukrotnie rektorem: 1919-1920, 1920-1921. Od 1919 był przewodniczącym konferencji rektorów szkół akademickich, a w 1920 inicjatorem projektu ustaw o szkołach akademickich. Równoległe do działalności uniwersyteckiej pracował w innych dziedzinach. Był współzałożycielem Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa oraz Domu Matejki, którego w 1892 był sekretarzem. W 1893-1895 był współpracownikiem *Świata*, redagowanego przez Z. Sarnieckiego, w 1898 objął kierownictwo literackiego odcinka *Czasu*. W 1902-1906 był kierownikiem działu naukowego warszawskiego czasopisma *Ognisko*. Należał do komitetu redakcyjnego *Czasopisma Prawniczego i Ekonomicznego* oraz *Przeglądu Politycznego*. W 1905-1908 przejmował od ojca materiały „Bibliografii polskiej”, którą później kontynuował — ulepszając metodę — od tomu 23. Od 1912 był członkiem korespondentem Akademii Umiejętności, a od 1936 dyrektorem wydziału historyczno-filozoficznego. Ożeniony z Heleną Longchamps. Jego synem jest Karol Estreicher, kontynuujący obecnie tradycje bibliograficzne Estreicherów. W 1939 aresztowany przez hitlerowców i wywieziony do obozu koncentracyjnego w Oranienburgu, zmarł w Sachsenhausen 28 grudnia 1939.

TWÓRCZOŚĆ

1. Ofiara korony. Tragedia historyczna. Powst. ok. 1884. Nie druk.

2. Szekspir w Polsce XVIII w. *Czas* 1892 i odb.

3. Rozbiór Poezji El...y (Asnyka), tomu 4. *Przeł. Pol.* 1894 t. 112 i odb.

4. Adam Asnyk, ur. 11 września 1838 r., po długich cierpieniach, opatrzony św. sakramentami, zasnął w Bogu d. 2 sierpnia 1897 r. *Czas* 1897 nr 175-176 i odb.

5. Nieznany manuskrypt trzeciej części „Dziadów”. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 6 (1898) s. 241-257. Wyd. osob. Lw. 1898.

6. Włodzimierz Spasowicz. Z okazji siedemdziesiątej rocznicy jego urodzin. *Czas* 1899 nr 24-26 i odb.

Współautor: W. L. Jaworski.

7. Bibliografia polska Karola Estreichera. Ogólnego zbioru t. 23-33 (od litery N do Y). Kr. 1910-1939.

Fragm. pt. Sapiehowie. Bibliografia... Kr. 1928 jako odb. z t. 27.

8. Przedmowa do: Z. Kossak-Szczuczka: Pożoga. Wspomnienie z Wołynia 1917-1919. Kr. 1922. Wyd. 2 Kr. 1923.

9. Wstęp do: N. Dunin-Kozicka: Burza od Wschodu. *Wiad. Lit.* 1925 nr 82. Wyd. w książce: Kr. 1925. Wyd. 2 W-wa 1929.

10. Narodziny „Wesela”. W dwudziestą piątą rocznicę pierwszego przedstawienia dramatu. *Przeł. Współcz.* 1926 nr 48 i odb.; przedr. *Od A do Z* 1946 nr 18-19.

11. Jak mój ojciec pracował nad „Bibliografią”. *Silva Rerum* 1927 z. 10 i odb.

12. Konserwatyzm. *Czas* 1927 nr 296 i odb. Kr. 1928.

13. Wy, którzy Pospolitą Rzeczą władacie! O poglądzie Kochanowskiego na państwo. *Czas* 1930 nr 130 i odb.

14. Pacyfizm w Polsce XVI stulecia. *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjol.* 1931 t. 1 i odb. Poz. 1930 [!].

15. Problem dziejów kultury polskiej. *Przeł. Współcz.* 1931 nr 105 i odb.

Część odb. pt. Obraz dziejów kultury polskiej.

16. Znaczenie Krakowa dla życia narodowego polskiego w ciągu XIX w. Odczyt wypowiedziany w „Klubie Społecznym” w dn. 21 października 1931 r. Kr. 1931 *Bibl. Kr.* 72.

17. Fantazy. Przemówienie ze sceny krakowskiej w dniu otwarcia nowego sezonu teatralnego 1 października 1932 r. *Czas* 1932 nr 227 i odb.; przedr. *Listy z Teatru* 1946 nr 4.

18. Książka — twórcą i zwierciadłem kultury. *Czas* 1933 i odb. Kr. 1934.

19. Lata szkolne Stanisława Wyspiańskiego. Stanisław Wyspiański na Uniwersytecie Jagiellońskim. *Przeł. Współcz.* 1933 nr 128-129 i odb.; przedr. *Młoda Rzeczpospolita* 1946 nr 26, 28, 1947 nr 1.

20. Większy Pan Bóg niż pan Rymsza. *Czas* 1934 i odb.

21. Michał Bobrzyński. *Przeł. Współcz.* 1936 nr 165-168 i odb.

22. Nieznane wiersze ks. Baki. *Pam. Lit. R.* 33 (1936) z. 4 s. 841-856 i odb. Lw. 1937.

23. Droga na Sybir Gustawa Ehrenberga. *Roczn. Kr.* t. 28 (1937) i odb.

24. Stanisław Wyspiański jako aktor. [B.m.r.]

25. Pamiętnik opisujący wewnętrzne dzieje Uniwersytetu Jagiellońskiego 1890-1914.

Rkps w zbiorach rodziny w Kr.

26. Pamiętnik własny prowadzony fragmentarycznie do 1939.

Rkps w zbiorach rodziny w Kr.

27. Polska literatura polityczna XVI w. Niewykończone wykłady. Fragm. pt. Rady Kallimacha ogł. w: *Studia z dziejów kultury pol.* W-wa 1949.

Rkps całości w zbiorach rodziny w Kr.

Nadto liczne prace z zakresu prawa, polityki i historii.

Artykuły i mniejsze prace zamieszczał w czasopiśmie: *Czas* (1891-1892, 1897-1934; tu m. in.: od 1916 wiele anonimowych politycznych art. wstępnych; oraz: Dawna Rzeczpospolita przed sądem cudzoziemców. 1919 nr 154), *Czasop. Prawnicze i Ekonomiczne* (1902, 1905, 1935), *Dzien. Powsz.* (1919), *Gaz. Lw.*, *Kur. Księgarski* (1929) *Kur. Pol.* (1917-1918), *Kur. Warsz.* (po 1932), *Lud* (1904-1907), *Nowa Książka* (1934-1935, 1938; tu m. in.: rec. z bibliografii i księgoznawstwa; oraz: Odrębność polskiego obyczaju. 1935 z. 2), *Nowa Reforma* (1909), *Odnova* (1937; tu art. polit.), *Ognisko* (1902-1906; tu m. in.: Rywal Jana Kochanowskiego. Nowo odkryte utwory M. S. Szarzyńskiego. 1904 nr 1; Ocalenie Zbyszka przez Danusję. Poezja

a prawda. 1904 nr 10), *Pam. Lit.* (1936), *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* (1898), *Przegl. Polit.*, *Przegl. Pol.* (1894, 1896, 1912; tu m. in.: Rozwój organizacji socjalistycznej w krajach polskich. 1896 t. 3), *Przegl. Powsz.* (1892), *Przegl. Współcz.* (1926, 1929-1931, 1933, 1936), *Roczn. Kr.* (1937-1938), *Roczn. Pol. Instytutu Prawa Publ.* (1936/1937), *Ruch Lit.* (1932; tu m. in.: Młodociane wiersze S. Wyspiańskiego. Nr 9), *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjol.* (1931), *Silva Rerum* (1927), *Spr. z Czynności i Posiedzeń AU* (1908), *Świat* (Kr. 1892-1895; tu m. in.: Nieznany sonet do Maryli A. Mickiewicza. 1892 nr 2; Antoni Małecki. 1892 nr 6-8), *Tyg. Ilustr.* (1919), *Wiad. Lit.* (1925, 1930-1931; tu m. in.: Asnyk i współcześni mu w krzywym zwierciadle. 1931 nr 409), *Wisła* (1897-1898), *Zwrot* (1937).

Ponadto w wydawnictwach zbiorowych: *Bolesław Ulanowski*. Kr. 1920, *Kultura staropol.* Kr. 1932 (tu: Kultura prawnicza w Polsce XVI w. S. 40-118), *Pamięci T. Starzewskiego*. Kr. 1931, *Pol. myśl demokratyczna w ciągu wieków*. Oprac. M. Kridl, W. Malinowski, J. Wittlin. Nowy Jork 1945, *Pół wieku wspomnień uczniów gimn. im. B. Nowodworskiego (Św. Anny) w Kr.* Kr. 1938 (tu: Kilka wspomnień z lat szkolnych 1879-1887), *Studia staropol. Księga ku czci A. Brücknera*. Kr. 1928 (tu: Nieznane teksty ortyli magdeburckich), *Studia z dziejów kultury pol. Praca zbior.* W-wa 1949, *Wł. L. Jaworski, życie i działalność*. Kr. 1931.

Prace edytorskie

1. A. S. Krasieński: Wspomnienie. *Czas* 1901 i odb.
2. Szopka krakowska, spisał, objaśnił i oprac. ... Kr. 1904 *Bibl. Kr.* 24.
Współautor: T. Estreicher.
3. W. Kopff: Wspomnienia z ostatnich lat Rzeczypospolitej Krakowskiej. Kr. 1906 *Bibl. Kr.* 31.
4. Acta rectoralia Almae Universitatis Studii Cracoviensis. Tomus secundus continens annos 1536-1580. Kr. 1909.
5. A. Grabowski: Wspomnienia. T. 1-2. Kr. 1909 *Bibl. Kr.* 40-41.
6. K. W. Wójcicki: Pamiętniki dziecka Warszawy. Kr. 1909.
7. Z papierów po Ankwiczych. Listy Mickiewicza, Krasieńskiego i Montalemberta do hr. Ankwiczej. *Przegl. Pol.* 1912 t. 3 s. 201-216 i odb.

8. K. Estreicher: Z ostatnich chwil Szkoły Głównej. Kr. 1916.

9. K. Estreicher: Zapiski z 1848 roku. *Czas* 1918 nr 246, 248, 250.

10. K. Estreicher: Okruchy wierszowane. Kr. 1928.

11. Zakopane przed pięćdziesięciu laty. *Czas* 1932 nr 176-178.

Listy matki, Stefanii Estreicherowej.

Zob. także *Twórczość* poz. 5, 7, 22.

Listy i materiały

1. Do W. Belzy 2 listy z 1891-1892. Rkps Ossol. sygn. 12649/II.
2. Do S. Nowińskiego z 1892. Rkps Ossol. sygn. 5247/I.
3. Do O. Balzera 18 listów z 1893, 1896-1919. Rkps Ossol. sygn. 7700/II, 7668/II.
- 3a. Do F. Faleńskiego z 1893. Rkps *Bibl. Nar.* sygn. 5902.
4. Do Z. Sarneckiego 2 listy z 1893. Rkps *Bibl. Jagiel.* Koresp. Sarneckiego sygn. 6713 III t. 1.
5. Do F. Hoesicka ok. 30 listów z 1894-1906 i b. d. Rkps *Bibl. Nar.* sygn. 2697, 7121, 7264; *Bibl. Jagiel.* Zbiory Dynowskich.
6. Do S. Dicksteina 8 listów z 1896-1906. Rkps *Bibl. Nar.* sygn. 2751.
7. Do drukarni W. L. Anczyca z 1899. Rkps *Bibl. Nar.* sygn. 7261.
8. Do J. Krzymuskiej z 1899. Rkps *Bibl. Jagiel.* Zbiory Dynowskich.
9. Do nieznanego adresata z 1899. Rkps *Bibl. Jagiel.* Zbiory Dynowskich.
10. Do L. Dziamy z 1901. Rkps *Bibl. Nar.* sygn. 7018.
11. Do M. Bobrzyńskiego 3 listy z 1904-1905, 1912. Rkps *Bibl. Jagiel.* sygn. 8088, 8089, 8096.
12. Do W. Kętrzyńskiego z 1906. Rkps Ossol. sygn. 6210/II.
- 12a. Do S. Witkiewicza 2 listy z 1906. Rkps Muzeum Tatrzańskiego w Zakopanem — arch. Witkiewicza.
13. Do L. Bernackiego 14 listów z 1910-1939. Rkps Ossol. sygn. 7035/II.
14. Do J. Zaleskiego 3 listy z 1910. Rkps Ossol. sygn. 12666/III.
15. Do Z. Przesmyckiego 2 listy z 1912-1913. Rkps *Bibl. Nar.* sygn. 6319 IV.
16. Do S. Zakrzewskiego 4 listy z 1912-1917. Rkps Ossol. sygn. 7344/II.

17. Do A. Jaworskiego z 1913. Rkps Bibl. im. Łopacińskiego w Lubl. sygn. 1323.

18. Do nieznanego adresata z 1922. Rkps Ossol. sygn. 12768_I/III.

19. Do red. *Pam. Lit.* z 1932. Rkps Ossol. sygn. 7174/II.

20. Do red. *Ruchu Lit.* 2 listy z 1932. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7059.

21. Listy S. Estreichera, J. Mehoffera, T. Stryjeńskiego w broszurze: Bliższe szczegóły odnoszące się do sprawy zamierzonej w r. 1896 polichromii kościoła Św. Krzyża. Tłoczono jako rękopis. Kr. [po 1932].

22. Do Wacława Anczyca z 1934 (podpis: Stanisławowie Estreicherowie). Rkps Ossol. sygn. 12967/III.

23. Do J. Mehoffera 5 listów. Rkps Ossol. sygn. 12790/II.

24. Od S. Wyspiańskiego z 1890 [wiersz]. Ogl. M. Pankowski: „...Patrzę inaczej...”. W: *Wyspiański żywy*. Londyn 1957 s. 34.

25. Od K. Maszkowskiego 2 listy z 1901 i b. d. Rkps Ossol. sygn. 12795_I/III.

26. Podpis na liście rektora Uniw. Jagiel. z 1921 do Wacława Anczyca. Rkps Ossol. sygn. 12966₆/III.

27. Niepublikowana korespondencja w zbiorach rodziny w Kr.

28. Niepublikowana korespondencja, rozprawy i szkice, poezje oraz przekłady z H. Heinego, J. W. Goethego [przekład „Fausta” przygotowywał dla serii wydawn. BN], A. Musseta i P. Verlaina. Rkps w zbiorach rodziny w Kr.

29. Wiersz W. L. Anczyca z okazji urodzin Stanisława Ambrożego Estreichera. Rkps Ossol. sygn. 12940_A/III. Ogl. w książce: W. L. Anczyca: *Życie i pisma*. T. 2. Kr. 1908 s. 214-225.

Bibliografię ważniejszych prac zebrał H. Barycz: S. Estreicher i rozwój jego twórczości naukowej. *Pam. Lit.* R. 36 (1946) z. 1 s. 124-150 i odb.

OPRACOWANIA

A. GRZYMAŁA-SIEDLECKI: S. Estreicher. W książce: *Niepożegnani. Nie druk.* Rkps Bibl. Nar. 6389/IV [powst. 1944-1945]. — S. KOT: S. Estreicher na tle życia kulturalnego Krakowa. W: *Straty kultury pol. 1939-1944*. Pod red. A. Ordęgi i T. Terleckiego. T. 2. Glasgow 1945 i odb. [Rec.: V. Fiala. *Slovanský přehled*

(Praga) 1946 s. 243-244; B. Leśnodorski. *Życie Nauki* 1946 nr 7/8 s. 134-135; J. P. [J. Piwowarczyk]. *Tyg. Powsz.* 1946 nr 23; *Revue des Études Slaves* (Paryż) 1946 t. 22 s. 246].

H. BARYCZ: S. Estreicher i rozwój jego twórczości naukowej. *Pam. Lit.* R. 36 (1946) z. 1 s. 124-150 i odb. W-wa 1947. — S. KOT. *Pol. słownik biogr.* T. 6 (1948). — M. PATKANIOWSKI. *Kwart. Hist.* 1946 [życiorys z oceną twórczości prawniczej]. — K. ESTREICHER: Nie od razu Kraków zbudowano. Kr. 1947. — L. H. MORSTIN: Spotkania z ludźmi. Kr. 1957. — *Świat* 1959 nr 31 [wywiad z córką S. Estreichera, Krystyną Grzybowską; oprac. S. Henel]. — J. S. LANGROD: Odznaczenie S. Estreichera. *Wiadomości* (Londyn) 1965 nr 16/17 s. 12.

Szekspir w Polsce... Ateneum 1892 t. 2 s. 189-190.

Szopka krakowska... [edyt.]. Dr St. Z. [S. Zdziański]. Przegł. Powsz. 1905 t. 88 s. 129-131. — S. ZDZIARSKI. *Przew. Nauk. i Lit. dod. Gaz. Tor.* 1906 nr 3.

A. Grabowski: *Wspomnienia* [edyt.]. S. POSNER. *Książka* 1909 s. 480-481. — *Czas* 1909 nr 106, 143. — L. DZIAMA. *Pam. Lit.* R. 9 (1910) z. 2 s. 362-367.

Bibliografia polska... A. BRÜCKNER. Pam. Lit. R. 12 (1913) z. 1 s. 91-94. — K. ESTREICHER: Jak mój ojciec pracował nad „Bibliografią”. *Wiad. Pol.* (Paryż) 1940. — W. WEINTRAUB: Ostatni tom bibliografii Estreichera. *Nauka i Sztuka* 1945 nr 2/3 s. 236-248. — A. TREPIŃSKI: O źródła informacyjne. *Przegł. Księgarski* 1948 nr 5 s. 70-72. — Jak Estreicherowie pracowali nad „Bibliografią polską”. Wywiad z K. Estreicherem (wnukiem). Oprac. T. J. Wójcicki. *Życie Lit.* 1952 nr 18. — J. KORPALA: Dzieje bibliografii Estreichera. *Przegł. Bibl.* 1952 s. 54-73. — J. KORPALA: *Zarys dziejów bibliografii w Polsce*. Wr. 1953. Przekł. niem. pt. *Abriß der Geschichte der Bibliographie in Polen*. Lipsk 1957. — M. DEMBOWSKA: *Metoda „Bibliografii polskiej” Karola Estreichera*. W-wa 1954. — J. STARNAWSKI: *Warsztat bibliograficzny historyka literatury polskiej*. W-wa 1957. — K. ESTREICHER (wnuk): *Wstęp do: K. Estreicher: Bibliografia polska XIX stulecia*. T. 1. Wyd. 2. Kr. 1959.

Znaczenie Krakowa dla życia narodowego... B. GUBRYNOWICZ. Ruch Lit. R. 7 (1932) nr 4 s. 115-116 (rkps Bibl. Nar. sygn. 7068).

F

FARNIK ERNEST (1871–1944)

Pseud. i krypt.: F.; ŚLĄZAK.

Dramatopisarz, publicysta i etnograf.

Ur. 26 czerwca 1871 w Cierlicku (powiat Cieszyn), syn Alojzego i Rozalii z Palarczyków, pochodził ze środowiska chłopskiego. Uczęszczał do niemieckiego gimnazjum w Cieszynie, gdzie brał udział w pracach tajnego związku uczniów polskich „Jedność”. Od 1897 studiował germanistykę na Uniwersytecie Jagiellońskim, w 1900 uzyskał doktorat filozofii. Był jednym z założycieli stowarzyszenia akademików-Polaków „Znicz”. Jako nauczyciel pracował w gimnazjum Św. Anny w Krakowie (1897), w gimnazjum w Wadowicach (1900-1901), w seminarium nauczycielskim w Bobrku pod Cieszynem oraz w gimnazjum polskim w Cieszynie na stanowisku dyrektora (1918). Założył i redagował *Zaranie Śląskie* (1908-1912, 1929-1939). Brał udział w pracach Macierzy Szkolnej Księstwa Cieszyńskiego, Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego, organizacji katolickiej pod nazwą Dziedzictwo bł. Jana Sarkandra, Związku Katolików Śląskich i innych. Należał do propagatorów jedności Śląska. Jako kierownik wydziału szkolnictwa od 1918 zasiadał w Radzie Narodowej Księstwa Cieszyńskiego. W 1922-1931 był wizytatorem i zastępcą naczelnika Wydziału Oświecenia Publicznego w Katowicach. Przeniesiony w stan spoczynku mieszkał w Katowicach, gdzie zmarł 5 listopada 1944.

TWÓRCZOŚĆ

1. Über Goethes „Nausikaa”. *Spr. za r. szk. 1900/1901 Gimn. w Wadowicach* i odb. Wadowice 1901.

Rozprawa doktorska.

2. Parszywe owce. O doniosłości języka polskiego w szkole i w życiu codziennym. O nauce dzieci polskich w języku obcym i o nauce w języku ojczystym. *Gwiazdka Cieszyńska* i odb. Cieszyn 1901.

Pod krypt. F.

3. O poezji ludowej na Śląsku Cieszyńskim. *VIII Spr. Dyrekcji Gimn. Pol. w Cieszynie za r. 1902/1903* i odb. Cieszyn 1903.

4. O doniosłości języka polskiego w szkole i w życiu codziennym, ludowi polskiemu pod rozwagę. Cieszyn 1905.

Pod krypt. Ślązak.

Broszura tępiona przez władze austriackie.

5. Iste roki. Sztuka w 3 odsłonach dla amatorskich scen ludowych na Śląsku. *Zaranie Śląskie* 1907/1908 nr 1-3, 1908/1909 nr 1-4 i odb. Cieszyn 1908. Wyst. Cieszyn 28 lutego 1909.

6. Szkice z niwy polskiej Śląska.

Prelekcje wygł. w Pol. Radio w Kat. Szkic pt. Jan Łysek ogł. *Zaranie Śląskie* 1929 z. 1-2.

Artykuły i prace literackie oraz naukowe zamieszczał w czasopismach: *Dzien. Cieszyński* (1908), *Gwiazdka Cieszyńska* (1901, 1917, 1928), *Zaranie Śląskie* (1907-1912, 1929-1930). Ponadto w książkach zbiorowych: *Księga o Śląsku. Wyd. z okazji jubileuszu 35-letniego istnienia „Znicza”*, Cieszyn 1929, *Roczn. Tow. Przyj. Nauk na Śląsku* 1931 (tu: Chociszewski na Śląsku. T. 3 s. 322-328).

OPRACOWANIA

L. BROŻEK. *Pol. słownik biogr.* T. 6 (1948). — J. KURZEŁOWSKI: Poetyckie wzloty. *Zwrot* 1957 nr 1-12. — L. BROŻEK: W: *Księga pamiątk. Pol. Gimn. Macierzy Szkolnej w Cieszynie. Wyd. z okazji 65 rocznicy założenia szkoły.* Kat. 1960 s. 62-63. — W. OGRODZIŃSKI: Dzieje piśmiennictwa śląskiego. Do druku przygotowali L. Brożek i Z. Hierowski. Kat. 1965 s. 259-260, 328.

O poezji ludowej na Śląsku... St. [S. ZDZIARSKI]. *Przegl. Powsz.* 1903 t. 80 s. 422. — A. MAZANOWSKI. *Książka* 1904 s. 95. — H. ULASZYN. *Przegl. Pol.* 1904 t. 153 s. 558. — H. ULASZYN. *Wista* t. 18 (1904) s. 278-391. — S. ZDZIARSKI. *Tydzien dod. Kur. Lw.* 1904 s. 7. — F. KRČEK. *Pam. Lit. R.* 4 (1905) z. 1 s. 85-87. — H. ULASZYN. *Bibl. Warsz.* 1905 t. 1 s. 578-586.

Iste roki. H. MAURER. *Dzien. Cieszyński* 1909 nr 271 i nn. — H. MAURER. *Mies. Pedag.* 1909 s. 186-187. — A. PIĄTEK. *Poradnik Teatrów i Chórów Włocławskich* 1909 s. 66-67. — *Gaz. Codz.* 1909 nr 22. — *Gaz. Nar.* 1909 nr 74. — *Gwiazdka Cieszyńska* 1909 nr 22. — H. MAURER: O „Istych rokach” E. Farnika w 25-lecie premiery. *Zaranie Śląskie* 1934 nr 3-4.

FELDMAN WILHELM (1868—1919)

Pseud. i krypt.: A. ZYGMUNT POMIAN; BE-WU; EIN POLNISCHER DEMOKRAT; F.; (F.); F.; F. KRECZOWSKI; F. Z. BARSKI; FEL.; JUNIUS; (L-R); LECTOR; LEKTOR; -M.-N.; MARIAN WILEŃCZYK; ST. POMIAN; TADEUSZ; TADEUSZ BEZIMIENNY; VERUS; (W.); W. F.; (W. F.); W. F. ZBARASKI; W. FDN.; W.-N.; WILHELM F...; (x.); X.; ZBARAŻANIN; ZYGMUNT A. POMIAN; (—).

Krytyk i historyk literatury, dramato- i powieściopisarz, publicysta.

Ur. 8 kwietnia 1868 w Zbarażu. Pochodził z ortodoksyjnego środowiska żydowskiego. Zerwał z rodziną w osiemnastym roku życia, wyjechał w 1886 do Lwowa i tu rozpoczął działalność publicystyczno-literacką oraz zajmował się działalnością oświatową i pracował w młodzieżowych organizacjach — należał do lewego skrzydła Związku Młodzieży Polskiej, odgałęzienia Ligi Polskiej. Współpracował z galicyjskim ruchem socjalistycznym, działał w asymilacyjnym ruchu żydowskim. Współ z F. Nowickim, K. Tetmajerem, A. Górskim założył w 1889 czasopismo *Ognisko* i należał do założycieli Uniwersytetu Ludowego im. A. Mickiewicza w Krakowie oraz brał udział w jego pracach. Od 1891 do 1894 był sekretarzem Fundacji barona Hirscha w Krakowie. W 1894-1895 studiował w Heidelbergu i Berlinie, skąd został wydalony w 1895 za propagandę polską. Po powrocie do kraju redagował w 1896-1897 *Dziennik Krakowski*. W 1898 ożenił się z Marią z Kleinmanów, tłumaczką, piszącą pod pseudonimem Maria Kreczowska. Od 1901 do 1914 redagował *Krytykę* oraz jej mutację dla zaboru rosyjskiego *Ideę* w 1908-1909. Był w 1904 jednym z organizatorów Wyższych Kursów Wakacyjnych w Zakopanem. Po 1905 zbliżył się do obozu Piłsudskiego, był jednym z inicjatorów Komisji Tymczasowej Skonfederowanych Stronnictw Niepodległościowych. Brał czynny udział w organizacji Strzelca i Drużyn Strzeleckich. W 1914 wstąpił do Legionów, był w czasie pierwszej wojny światowej kierownikiem biura prasowego Naczelnego Komitetu Narodowego i jako jego delegat został wysłany w 1914 do Berlina, gdzie rozwinął szeroką działalność propagandowo-publicystyczną. Wydawał *Mitteilungen des Polnischen Pressbüros* i *Polnische Blätter* (1915-1918) oraz szereg broszur politycznych. W maju 1918 na żądanie władz niemieckich opuścił Berlin. Po zakończeniu wojny wrócił tam na krótki czas w charakterze chargé d'affaires. Następnie przebywał w Warszawie, a po otrzymaniu dymisji z Ministerstwa Spraw Zagranicznych przeniósł się do Krakowa. Zmarł 25 października 1919 w Krakowie.

TWÓRCZOŚĆ

1. Historia jednego z wielu. Nowela. *Izraelita* 1885 nr 14, 23, 1886 nr 2-8.

2. Piękna Żydówka. Ogl. pt. Wykolejona. Szkic powieściowy z galicyjskiego życia. *Izraelita* 1886 nr 43-51, 1887 nr 1-14; pt. Piękna Żydówka. Szkic powieściowy z naszego życia. *Ojczyzna* 1886 nr 6-17 i nn. Wyd. osob. pt. Piękna Żydówka. Szkic psychologiczno-społeczny. W-wa 1888. Wyd. 2 Kr. 1890.

Przekłady niem.: S. Horowitz. *Jüdisches Familien-Blatt* (Magdeburg) 1890 nr 1-23; S. Wiznerowicz. Amsterdam [1894].

3. Żydziak. Ogl. pt. Jeden z szarego tłumu. Biografia opowiedziana przez... *Ojczyzna* 1888 nr 8-24. Wyd. osob. [cz. 1] pt. Żydziak. Jeden z szarego tłumu. Szkic psychologiczno-społeczny. Gródek 1889. Wyd. 2 całości pt. Żydziak. Szkic psychologiczno-społeczny. Lw. 1889.

Przekład niem.: A. Salomon. *Allgemeine Zeitung des Judenthums* (Berlin) 1894-1895.

4. Nowele i obrazki. Kr. 1889.

Zawartość: Za późno; Za aniołem stróżem. (*Ognisko* 1889 nr 1); Idylla; Ze świata nędzy; Lekko duch; Ofiary.

5. W okowach. Powieść w dwóch tomach. Lw. 1890.

6. Stosunek Adama Mickiewicza do Żydów. Szkic. Kr. 1890.

7. O żargonie żydowskim. Studium publicystyczne. *Ojczyzna* 1890 nr 19-24 i odb. Lw. 1891.

8. Mowa ... wygłoszona 29 czerwca 1892 przy odsłonięciu pomnika dla malarza Maurycego Gottlieba. Kr. 1892.

9. Jak w życiu. Obrazki. Złoczów [1892] *Bibl. Powsz.* 33-34.

Zawartość: De profundis. Fotografia społeczna; Capriccio. (*Kur. Lw.* 1891 nr 205); Przy ognisku domowym; Cuda i dziwy. Obrazek skreślony z natury. (*Ojczyzna* 1891 nr 16-22 pt. Cuda na niebie i na ziemi).

10. Asymilatorzy, syjoniści i Polacy. Z powodu przelomu w stosunkach żydowskich w Galicji. Kr. 1893. Wyd. 2 Lw. 1894.

11. O Tadeuszu Kościuszcze i Berku Joselewiczu. Kr. 1894 *Czytelnia Ludu Żyd.* nr 1.

12. Nowi ludzie. Studium psychologiczno-społeczne. T. 1-2. Lw. 1894. Powieść.

13. Żydzi w powieściach Orzeszkowej. [B. m.] 1896.

14. Ananke. Ogl. pt. Najmłodsze. Powieść. *Dzien. Kr.* 1897 nr 348 i nn. Wyd. osob. pt. Ananke. Kartki chorej miłości. Kr. 1898. Wyd. 2 Kr. 1904.

Przekład niem.: S. Horowitz. Stuttgart 1906.

15. Sądy boże. Dramat w 4 aktach z życia żydowskiego. Ogl. pt. Wina i kara. *Izraelita* 1899 nr 1-19. Wyst. Łódź 7 października 1899, Lw. 16 maja 1900. Wyd. osob. Kr. 1899. Wyd. 2 [?] Kr. 1901.

Rkps Ossol. sygn. 12610/I.

Przekład ros.: M. Szewlakow, F. Dombrowski. Moskwa [1904].

16. A co jutro? Powieść na tle stosunków galicyjskich. *Przeł. Tyg.* 1899 [arkusz powieściowy] nr 1.

17. Stan ekonomiczny Galicji. Cyfry i fakta. Lw. 1900.

18. Cudotwórca. Sztuka w 4 aktach. Wyst. W-wa 11 lipca, Kr. 8 grudnia 1900. Ogl. fragm. *Krytyka* 1900 z. 9 s. 635-646 [akt III]. Wyd. osob. całości W-wa 1901.

19. Nasi bohaterzy. Powieść. *Izraelita* 1901 nr 1-19, 21-25, 27-36.

20. Czyste ręce. Dramat w 4 aktach. W-wa 1901.

21. Rzec o narodowej demokracji. *Krytyka* 1902 z. 8 s. 69-102 i odb.; przedr. w książce: Na posterunku. Cz. 2. Kr. 1903. Zob. poz. 23.

22. Piśmiennictwo polskie ostatnich lat dwudziestu. T. 1-2. Lw. 1902. Wyd. nast.: wyd. 2 pt. Współczesna literatura polska 1880-1901. W-wa 1903; wyd. 3 pt. Piśmiennictwo polskie 1880-1904. T. 1-4. Lw. 1905 [t. 4: Współczesna krytyka literacka w Polsce. Zob. poz. 33]; wyd. 3 [?] pt. Współczesna literatura polska 1880-1904. T. 1-4. W-wa 1905 [t. 4 jw.]; wyd. 5 pt. Współczesna literatura polska 1864-1907. Lw. 1908; wyd. 6 popr. i uzup. pt. Współczesna literatura polska 1864-1917. Cz. 1-3. W-wa 1918-1919; cz. 3 pt. Współczesna literatura polska 1907-1918; wyd. 7 pt. Współczesna literatura polska 1864-1923. Przygotował do druku i uzup. okresem 1918-1923 S. Larr. Lw. 1924; wyd. 8 pt. Współczesna literatura polska. Okresem 1919-1930 uzup. S. Kołaczkowski. Kr. 1930.

Zob. też poz. 35.

Przekład czes.: J. Horák. Praga 1936 [wg 8 wyd.].

23. Na posterunku. Szkice publicystyczne. Cz. 1. Lw. 1902; cz. 2. Kr. 1903. Art. druk. w *Krytyce* w 1901-1902. Zob. poz. 21.

24. Cień. Dramat w 3 aktach. Wyst. Kr. 6 grudnia 1902. Wyd. Kr. 1903. Wyd. 2 popr. Kr. 1904.

Przekład ros.: M. Szewlakow, F. Dombrowski. Moskwa [1904]; N. Kaszpierow. Petersburg [1904].

25. Trzech muszkieterów. Obrazy bohaterów dnia dzisiejszego. *Naprzód* 1902 nr 173 i nn. Wyd. osob. Trzech muszkieterów. Satyra, nie-satyra. Kr. 1903.

26. Życie. Sztuka w 4 aktach. Wyst. Kr. 7 listopada 1903. Ogl. fragm. *Krytyka* 1903 t. 2 s. 113-128 [akt I]. Wyd. osob. całości Lw. 1903 *Bibl. Utworów Dramatycznych* t. 15.

Przekład ros.: M. Szewlakow: *Żyżń smiejetsia*. Moskwa [1904].

27. O twórczości Stanisława Wyspiańskiego i Stefana Żeromskiego. Wykłady

wygl. na Wyższych Kursach Wakacyjnych w Zakopanem w sierpniu 1904 r. Kr. 1905.

28. Henryk Ibsen. Wykłady wygl. na Kursach Wakacyjnych w Zakopanem w lecie 1905 r. W-wa 1906. Wyd. 2 Lw. 1922 *Wielcy Pisarze* t. 3.

29. O Rosji. Wrażenia z wycieczki. Kr. 1905.

30. Pomniejszyciele olbrzymów. Szkice literacko-polemiczne. *Ognio* 1905 nr 23-41 i odb. Stanisławów 1905.

Przedr. w książce: Romantyzm polski i nasz do niego stosunek. Zob. poz. 31.

31. Romantyzm polski i nasz do niego stosunek. W-wa 1905 *Lit. i Sztuka* nr 3. Zob. poz. 30.

32. W sprawie teatralnej. Uwagi. Kr. 1905.

33. Współczesna krytyka literacka w Polsce. Lw. 1905.

Wyd. również jako tom czwarty trzeciego wydania Piśmiennictwa polskiego ostatnich lat dwudziestu. Zob. poz. 22.

34. Stronictwa i programy polityczne w Galicji 1846-1906. T. 1-2. Kr. 1907.

35. Pro domo et pro arte. Polemika z powodu „Współczesnej literatury polskiej”. *Krytyka* 1909 i odb. Zob. poz. 22.

36. My artyści... Komedia w 4 aktach. Lw. 1909. Wyst. Kr. 28 stycznia 1911.

37. Virago. Sztuka w 4 aktach na tle schyłku Odrodzenia włoskiego. Kr. 1911.

38. 1812. Tragedia w 5 aktach. Ogl. fragm. *Nowa Reforma* 1912 nr 111 [akt I]. Wyst. i wyd. Kr. [1912].

Część pierwsza całości: Żagwie. Tetralogia. (1812-1830/48-1863-1905).

39. O panu Andrzeju Niemojewskim słów kilka. *Krytyka* 1912 z. 1 s. 37-44 i odb. Kr. 1912.

Współautor: J. Baudouin de Courtenay.

40. Polityka stronictwa narodowo-demokratycznego. Kr. 1912.

41. Dzieje polskiej myśli politycznej w okresie porozbiorowym. T. 1: (Do r. 1863). Kr. 1914; t. 2: (Od r. 1863 do końca XIX w.). Kr. 1919; [t. 3:] (Od końca XIX w. do r. 1914). W-wa 1920. Wyd. 2 pt. Dzieje polskiej myśli politycznej 1864-1914. Przejrzal i uzup. J. Feldman.

Z przedmową L. Wasilewskiego. W-wa 1933.

Tom trzeci niedokończony.

Przekład niem.: [wersja przerobiona i rozszerz. przez autora; tłum.:] M. Feldmanowa: *Geschichte der politischen Ideen in Polen seit dessen Teilungen 1795-1914*. Monachium 1917.

42. Zur Lösung der polnischen Frage. Offener Brief an Herrn George Cleinow und Maximilian Harden. Berlin 1914. Wyd. nast.: wyd. 2 Kr. 1915; wyd. 3 Berlin 1916.

Przekład pol. [autorski]: *Sprawa polska w Niemczech*. Dwa glosy. Wiedeń 1916.

43. Deutschland, Polen und die russische Gefahr. Z przedmową A. Brücknera. Berlin 1915.

44. Die Wünsche der Polen. Berlin 1915.

45. Die Zukunft Polens und der deutsch-polnische Ausgleich. Berlin 1915.

Przekład pol. [autorski]: *Przyszłość Polski a ugoda niemiecko-polska*. Wiedeń 1916.

46. Die polnische Literatur der Gegenwart. *Der Panther* (Lipsk) 1915 z. 8 i nadb. Wyd. osob. Berlin 1916.

47. Mit der Heeresgruppe des Friedrich Leopold von Bayern nach Weissrussland hinein. Kriegerberichte. Monachium 1916.

48. Die Polen auf der Anklagebank. Berlin 1916.

49. Die Wahrheit über Polen und polnische Zukunftsfragen. [Berlin] 1916.

50. Polen. Wege zur polnischen Seele. Berlin 1917.

51. Der gegenwärtige Stand der Polenfrage. Berlin 1917.

52. Die russische Revolution und die Polen. Berlin 1917.

53. Vor der neuen Teilung Polens. Offenes Schreiben an Herrn D. Friedrich Naumann. M. d. R. Berlin [1918].

Przekład pol.: *Naprzód* 1918 nr 59 oraz wyd. osob. pt. Przed czwartym rozbiorem Polski. List otwarty do piosła Fryderyka Naumanna. W-wa 1919 *Materiały i Dokumenty* II.

54. Polen, die Ukraina und die „Randvölker“-Frage. *Polnische Blätter* (Berlin) 1918 nr 97 i odb.

55. Niemcy w latach 1914-1918.

Niedokończone.

Ponadto wydał pod pseud. Zygmunt A. Pomian: *Kodeks honorowy i reguły pojedynku*. Oprac. ... Lw. [1899]. Wyd. nast.: [1913].

Rękopisy art. i drobnych utworów: Ossol. sygn. 12418/II, 12289/III.

Utwory i recenzje, studia i artykuły zamieszczał w czasopismach: *Ateneum* (1899), *Bibl. Nauk.* (1904), *Bibl. Sano-kształcenia*, *Bulletin Polonais* (Paryż 1906), *Dzien. Kr.* (1896-1897; tu rubr.: Korespondencja „Dziennika Krakow-skiego” ze Lwowa. 1896; Z teatru. 1897), *Dzien. Pol.* (1898), *Gaz. Jaros-lawska* (1891), *Gaz. Nar.* (1904), *Gaz. Por. i Wiecz.* (1914), *Gaz. Warsz.* (1910), *Gaz. Wil.* (1906), *Glos* (1901-1903), *Glos Kijowski*, *Idea* (1908-1909), *Ilustracja Pol.* (1902-1904), *Israelita* (W-wa 1885-1890, 1896, 1899, 1901, 1908, 1910; tu rubr. Korespondencja „Israelity”. Lwów. 1887; oraz m. in.: Dwie strony medalu. Nowela. 1889 nr 11-12; W mro-kach. Obrazek. 1896 nr 25), *Kraj* (1891, 1895, 1899-1901; tu rubr. Echa zachodnie. Berlin. 1895), *Krytyka* (1899-1914; tu rubr.: Noty. 1899, 1903-1912, 1914; Luźne kartki. 1899-1901; Sprawozdania. 1901-1902; Teatr krakowski. 1905-1914; Współ-cześni politycy polscy. 1909-1914), *Kul-tura* (1907), *Kur. Codz.* (1890, 1905), *Kur. Lw.* (1891, 1907), *Kur. Pol.* (1919), *Kur. Warsz.* (1903), *Lech* (1903), *Mies. Lit. i Artyst.* (1911), *Mitteilungen des polnischen Pressbüros* (Berlin ok. 1915), *Mucha* (1909), *Mysł* (1892, 1900, 1902, 1918), *Nasz Kraj* (1907), *Nowa Gaz.* (1906-1907, 1910, 1913, 1917), *Nowa Reforma* (1889-1890, 1902-1903, 1906, 1913, 1919; tu rubr. Przegląd literacki. 1919), *Nowe Słowo* (1905), *Ognisko* (1889, 1899), *Ogniw* (1903-1905; tu rubr. Kartka naszej krytyki literackiej. 1904), *Ojczyzna* (1884-1892), *Pam. Tow. Lit. in. A. Mickiewicza* (1891), *Der Panther* (Lipsk 1915), *Pika* (1903), *Polen* (Wiedeń), *Polnische Blätter* (Berlin 1916-1918), *Polnische Post* (Wiedeń 1907-1909), *Pol-sko-bułgarski pregled* (Sofia), *Prawda* (1897-1900, 1907), *Przegl. Lit. dod. Kraju* (1889), *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* (1896), *Przegl. Poz.* (1895), *Przegl. Społ., Przegl. Tyg.* (1894-1898; tu: Metoda badań historycznoliterackich w Polsce. 1898 nr 25-28), *Przegl. Wil.* (1912), *Roczn. (Samborski 1884-1885, 1887-1888), Ro-mans i Powieść dod. Świata* (1919), *Ruch* (1887), *Sfinks* (1908-1909), *Slo-vanský přehled* (Praga 1905-1914), *Słowo Pol.* (1902), *Strumień* (1900), *Świat* (1894), *Trybuna* (1906), *Tydzień dod. Kur. Lw.* (1896), *Tyg. Ilustr.* (1899, 1910), *Wędrowiec* (1900), *Wiedeński Kur. Pol.* (1917), *Wiek Nowy* (1919), *Witeź* (1908), *Wolne Pol. Słowo* (Genewa 1887), *Życie* (Kr. 1898), *Życie* (Lw. 1910).

Ponadto w wydawnictwach: *Album*

artystyczne. Kr. 1903, *Epitaphium I. Maciejowskiego Sewera*. Kr. 1902, *Hold M. Konopnickiej*. Kr. 1902, *Ilustr. ka-lendarz diabelski*. Kr. 1893, *Na nową szkołę*. Kr. 1907, *Polacherna*. Sztokholm 1918, *Prawda. Książka zbior. dla uczcze-nia ... A. Świętochowskiego*. Lw. 1899, *Upominek. Książka zbior. na cześć E. Orzeszkowej*. Kr. 1893.

Przekłady

A. Riehl: Fryderyk Nietzsche. Artysta i myśliciel. W-wa 1900.

Prace edytorskie i przed-mowy

1. Wybór poezji Młodej Polski. Uło-żył... Kr. 1903. Wyd. 25 przerobione i uzup. W-wa [1918].

2. J. Kasprovicz; Mein Abendlied. Berlin 1905 *Polnische Bibliothek*. Wyd. 2 Monachium 1919 [tu przedmowa w języku niem.].

3. I. Zangwill: Marzyciele ghetta. Tłum. Maria Kreczowska [M. Feldmanowaj]. Z przedmową... Brody 1905.

4. W. E. Lecky: Dzieje wolnej myśli w Europie. Z 18 wyd. ang. przeł. M. Feldmanowa pod red. ... T. 1-2. Lw. 1908-1909.

5. Wypisy z literatury polskiej czasów najnowszych. Uzupełnienie dziejów li-teratury 1864-1905. Zestawił i oprac. ... W-wa 1908.

6. S. Wyspiański: Pisma pośmiertne. [T.] 1: Daniel. Druk i objaśnienia prze-prowadził... Kr. 1908. [T.] 2: Wiersze. Fragmenty dramatyczne. Uwagi. Zebrał, przeprowadził druk i objaśnił... Kr. 1910.

7. S. Wyspiański: Dramatische Werke. T. 1: Die Warschauerin, Novembernacht. Monachium 1918 *Polnische Bibliothek*. [Z przedmową...].

Listy i materiały

1. Do N. Telza 71 listów z 1884-1902 i b. d. Rkps Ossol. sygn. 12289/III.

2. Do N. Sokołowa ok. 1888. Ogl. pt. Curriculum vitae W. Feldmana. *Wiadomości* (Londyn) 1950 nr 15/16.

3. Do W. Belzy 3 listy z 1885-1891. Rkps Ossol. sygn. 12649/II.

4. Do J. I. Kraszewskiego z 1885. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6501 IV k. 121-122.

5. Do A. Wiślickiego 8 listów z 1889-1900. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 80.

6. Do P. Chmielowskiego 6 listów z 1889-1902 i b. d. Rkps Ossol. sygn. 4812/I, 12035/II, oraz do nieznanego adresata. Rkps Ossol. sygn. 12035/II.
7. Do M. Bałuckiego 3 listy z 1892, 1894-1895. Rkps IS PAN w W-wie sygn. 285.
8. Do G. Daniłowskiego listy z 1893-1918. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2983, 2986, 7210.
9. Do T. Micińskiego z 1896. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7258.
- 9a. Do A. Černego 10 listów z 1897-1914. Rkps w posiadaniu rodziny adresata w Pradze.
10. Do B. Czarnika z 1898. Rkps Ossol. sygn. 6322/II.
11. Do J. Krausharowej z 1898. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2730.
12. Do W. Orkana 50 listów z 1900-1913 i b. d. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 8609.
13. Do L. Gumpłowicza z 1901 w imieniu red. *Krytyki*. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6444 III t. 1 k. 45-46.
14. Do B. Rychter-Janowskiej 2 listy z 1902 i b. d. Rkps Ossol. sygn. 12077/II.
15. Do Tow. Przyj. Sztuk Pięknych we Lw. z 1902. Rkps Ossol. sygn. 7458/I.
- 15a. Do S. Witkiewicza 6 listów z 1902-1905 i b. d. Rkps Muzeum Tatrzańskie w Zakopanem — arch. Witkiewicza, oraz do Uniw. Ludowego w Zakopanem i do M. W. z 1902. Rkps Muzeum Tatrzańskie w Zakopanem sygn. 166.
16. Do F. Hoesicka z 1903. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7122.
17. Do Z. Sarneckiego z 1903. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6713 III t. 1 k. 265.
18. Do M. Feldmanowej z 1904. Rkps Ossol. sygn. 12419/III.
19. Do Z. Rabskiej z 1904-1906. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2724.
20. Do L. Wellischa 4 listy z 1904-1905 i b. d. Rkps Ossol. sygn. 12227/I.
21. Do F. Radlińskiego listy z 1904-1910. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 30.
22. Do drukarni W. L. Anczyca 2 listy z 1905 i b. d. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7261.
23. Do O. Balzera z 1905. Rkps Ossol. sygn. 7668/II.
24. Do S. Perlmutter z 1905. Rkps Ossol. sygn. 6135/II.
25. Do S. Żeromskiego z 1905. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7346.
26. Do I. Daszyńskiego z 1907. Rkps Ossol. sygn. 12278/II.
27. Do W. Sieroszewskiego 5 listów z 1907-1916. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5193.
28. Do B. Wysloucha 12 listów z 1907-1919 i b. d. Rkps Ossol. sygn. 7176/II.
29. Do L. Bernackiego 4 listy z 1909-1918. Rkps Ossol. sygn. 7035/II.
30. Do K. Lewakowskiego 7 listów z 1910-1911. Rkps Ossol. sygn. 6358/II.
31. Do O. Balzera z 1911. Rkps Ossol. sygn. 7705/II.
32. Do J. Mirskiego 2 listy z 1913 i b. d. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7074.
33. Do E. Kipy z 1914. Rkps Ossol. akc. 65/58/3.
34. Do Komendantury Obozu Jeńców w Stendal z 1915. Rkps Ossol. sygn. 12418/II_{4b}.
35. Do Mortkowicza z 1918. Rkps Bibl. Miejska w Bydgoszczu sygn. 539.
36. Do J. Kasprowicza 3 listy. Rkps Ossol. sygn. 6439/I.
37. Do L. Kotarbińskiej. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7037.
38. Od różnych osób ok. 2200 listów z 1893-1919. Rkps Ossol. sygn. 12276/II-12285/II, 12411/II-12417/II. M. in piszą: J. Baudouin de Courtenay (116 z 1903-1914), A. Brückner (54 z 1904-1919), S. Brzozowski (21 z 1903-1906 i b. d.), P. Chmielowski (4 z 1898-1903), G. Daniłowski (9 z 1903-1914 i b. d.), M. Dąbrowska (5 z 1913-1914 i b. d.), K. Hłakowiczówna (8 z 1913-1914), J. Kaden-Bandrowski (14 z 1912-1914), J. Kasprowicz (10 z 1904-1913), L. Krzywicki (8 z 1909-1914), M. Kukiel (40 z 1909-1914), S. Lam (10 z 1918-1919), A. Lange (13 z 1908-1913 i b. d.), I. Maciejowski (5 z 1898), T. Miciński (87 z 1903-1914), Z. Miłkowski (23 z 1903-1914), T. Nalepiński (19 z 1907-1918), A. Niemojewski (11 z 1902-1908), A. Nowaczyński (13 z 1902-1908 i b. d.), W. Orkan (19 z 1904-1913 i b. d.), E. Orzeszkowa (5 z 1904-1907), T. Pini (15 z 1903-1906), S. Przybyszewski (43 z 1904-1914), W. Sieroszewski (23 z 1905-1916), L. Solksi (15 z 1906-1918), K. Tetmajer (27 z 1898-1904), M. Wielopolska (68 z 1911-1914), S. Witkiewicz (8 z 1903-1907), S. Wyspiański (4 z 1904-1905), G. Zapolska (7 z 1900-1914), S. Żeromski (14 z 1902-1911).

39. Od S. Żeromskiego listy z 1904-1907. Fragm. ogł. w książce: Stefan Żeromski. Kalendarz życia i twórczości. Oprac. S. Kasztelowicz i S. Eile. Kr. 1961.

40. Od S. Wyspiańskiego z 1905. Ogł. *Przegl. Współcz.* 1930.

41. Od G. Zapolskiej z 1906. Rkps Bibl. Miejska w Bydż. sygn. 399.

42. Od A. Černego listy z 1903-1918. Ogł. z komentarzem J. Loret-Heintsch. *Ze Skarbca Kultury* 1962 z. 14.

43. Od L. Staffa 21 listów z 1903-1905, 1907-1909. Rkps Ossol. sygn. 12284/II, 12287/III. Ogł. z komentarzem I. Maciejewska. *Przegl. Hum.* 1962 nr 1.

43a. Od M. Gorkiego z 1907. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 27/60. Ogł. *Twórczość* 1961 z. 7 komentarz Z. Wcisło.

44. Od K. Lewakowskiego 3 listy z 1910-1911. Rkps Ossol. sygn. 6358/II.

45. Od Pol. Biura Prasowego w Berlinie z 1917. Rkps Ossol. sygn. 12418/II.

46. Od T. Micińskiego. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7259.

47. Papiery W. Feldmana z 1883-1918. Rkps Ossol. sygn. 12418/II.

48. Legitymacja ekspozytury Naczelnego Komitetu Nar. z 1914. Rkps Ossol. sygn. 12418/II. Sprawozdania delegatów Naczelnego Komitetu Nar. w Berlinie, m. in. W. Feldmana z 1914-1917. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 82/60.

49. Dziennik W. Feldmana od 10 października 1916 do 26 kwietnia 1918. Rkps Ossol. sygn. 12288/I.

50. Pozwolenie na pobyt w Poz. z 1918. Rkps Ossol. sygn. 12418/II.

51. Listy do M. Feldmanowej w sprawie książki pamiątek ku czci W. Feldmana z 1921, m. in. J. Baudouina de Courtenay, A. Lednickiego, S. Przybyszewskiego, S. Żeromskiego. Rkps Ossol. sygn. 12286/III-12287/III.

52. Art. skonfiskowany pt. Pokora... od parady. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5748.

OPRACOWANIA

OLSZA: Spod Mariackiej wieży. P. W. Feldman w roli redaktora. *Niwa* 1896 nr 12. — Literaci Żydzi w Galicji. W. Feldman. *Izraelita* 1897 nr 41. — A. CHOLONIEWSKI: Nieśmiertelni. Fotografie literatów lwowskich. Lw. 1898. — W. DĄBROWSKI: List do redakcji. *Kur. Lw.* 1898 nr 32; [polemika:] W sprawie

przeciw Wojciechowi Dąbrowskiemu, list otwarty W. Feldmana. Lw. 1898; W. DĄBROWSKI: Panom dr Eug. Romerowi i W. Feldmanowi w Lwowie. Lw. 1898. — *Życie* 1898 nr 10 [oświadczenie 6 pisarzy w obronie W. Feldmana]. — *Izraelita* 1900 nr 50 s. 586. — J. STEN [L. BRUNER]: Dusze współczesne. Lw. 1902 s. 129-134; przedr. w książce: Pisarze polscy. Lw. 1903. — P. CHMIEŁOWSKI: Dramat polski doby najnowszej. Lw. 1902 s. 73-85. — P. CHMIEŁOWSKI: Beletrystyka nasza w roku zeszłym. *Pogląd na Świat* 1902 t. 1 s. 10-24. — Z życia umysłowego Krakowa. *Przegl. Tyg.* 1902 nr 8, 15. — W. Feldman. *Ilustracja Pol.* 1902 nr 14. — W. Feldman jako publicysta. *Przegl. Tyg.* 1902 nr 35. — S. BRZozowski: Próba samopoznania. *Głos* 1903 s. 206. — R. GLASSNER: Literaci Żydzi we współczesnym piśmiennictwie polskim. *Roczn. Żyd.* 1904 s. 142-158. — W. GOMULICKI: *Kraj* 1904 nr 36. — ROSTRATUS: Z areny „wolnej myśli”. Pornograf w todzie mistrza literatury polskiej. *Rola* 1905 nr 17, 18. — J. TOKARZEWICZ: Sprawa oceny utworów A. N. Nowaczyńskiego przez W. Feldmana. *Słowo Pol.* 1905 nr 297. — Rocznik naukowo-literacko-artystyczny na r. 1905. Pod red. W. Okręta. W-wa 1905. — S. BRZozowski: Współczesna krytyka literacka w Polsce. Stanisławów 1907 s. 174-188; przedr.: *Dzieła wszystkie*. T. 6. W-wa 1936 s. 165-171. — [A. NIEMOJEWSKI]: Zapiski. *Myśl Niepodległa* 1907 nr 19. — W. Feldman o syjonizmie. *Jedność* 1907 nr 13. — Gomulicki o Feldmanie. *Głos Narodu* 1908 nr 380 [streszcz. z *Kraju*]. — M. SYNORADZKI: Z Warszawy. *Biesiada Lit.* 1908 nr 5 s. 343-344 [o poglądzie W. Feldmana na twórczość A. Świętochowskiego].

(Sprawa Żuławski — Feldman:) A. GÓRSKI: W sprawie Feldmana. *Nowa Gaz.* 1909 nr 288. — W. FELDMAN: Oświadczenie. *Krytyka* 1909 t. 2 s. 428-429. — S. JASIŃSKI: Pan W. Feldman i jego polemika. *Głos Narodu* 1909 nr 45; też *Dzien. Potw.* 1909; przedr. w książce: Dwa szkie. Brzesko 1910. — S. KIEDRZYŃSKI: Asymilacja i p. Feldman. *Spoleczeństwo* 1909 nr 37 s. 40. — W. MAKOWSKI: Listy do redakcji. *Nowa Gaz.* 1909 nr 271. — T. MICIŃSKI: W sprawie W. Feldmana. *Nowa Gaz.* 1909 nr 238. — I. MOSZCZEŃSKA: Samosąd literacki. *Prawda* 1909 nr 27. — W. RABSKI: L'affaire Feldman. *Głos Warsz.* 1909 nr 164. — W. RABSKI: Głośna książka. W sprawie p. Feldmana. *Kur. Warsz.* 1909 nr 164. — E. SŁOŃSKI: Listy do redakcji. *Nowa Gaz.* 1909 nr 265. —

K. TETMAJER: List otwarty do pana W. Feldmana. W-wa 1909. — J. ŻULAWSKI: Talent a geniusz. *Słowo Pol.* 1909; przedr. *Czas* 1909; oraz w książce: Szkice literackie. W-wa 1913 [w rozdz.: Diabolo suadente...]. — J. ŻULAWSKI: Pan W. Feldman „historyk” literatury polskiej. *Słowo Pol.* 1909 nr 212, 214 i odb.; przedr. w książce: Szkice literackie. Lw. 1913. — J. ŻULAWSKI: Erudycja p. W. Feldmana. *Dzien. Kijowski* 1909 nr 67 [przedr. z *Czasu*]. — J. ŻULAWSKI: Konkluza w sprawie p. W. Feldmana. *Słowo Pol.* 1909 nr 275. — Oświadczenie. *Nowa Reforma* 1909 nr 262 [oświadczenie 41 pisarzy broniących W. Feldmana]. — W sprawie Feldmana. Oświadczenie. *Nowa Gaz.* 1909 nr 263. — W obronie czci. *Krytyka* 1909 t. 4 s. 57-61. — W sprawie W. Feldmana. *Nowa Gaz.* 1909 nr 264. — Spór literacki i zatarg polsko-żydowski. *Spoleczeństwo* 1909 nr 26. — I. GRABOWSKI: List otwarty do redakcji. *Gaz. Warsz.* 1911 nr 3. — J. PAWELSKI: Dwa światy „Krytyki” i dwa światy. *Przeł. Powsz.* 1911 t. 109 s. 1-14. — K. IRZYKOWSKI: Brońmy swego Żyda. W książce: Czyn i słowo. Lw. 1913. — J. ŻULAWSKI: Diabolo suadente... W książce: Szkice literackie. W-wa 1913 s. 219-302. — S. BACZYŃSKI: Krytycy i recenzenci. W. Feldman. *Prawda* 1914 nr 26-27. — T. KONCZYŃSKI: Migawki. Z powodu pornografii p. W. Feldmana jeszcze słów kilka. *Ilustr. Kur. Codz.* 1914 nr 32. — Feldman wraca do literatury. *Liberum Veto* 1919 nr 27.

(Nekrologi:) J. DĄBROWSKI. *Kur. Pol.* 1919 nr 283; E. HAECKER: Zgon W. Feldmana. *Naprzód* 1919 nr 146-147; E. HAECKER. *Polsko-bałgarski przegląd* 1919 nr 30; E. HAECKER. *Robotnik* 1919 nr 355; Z. KISIELEWSKI. *Robotnik* 1919 nr 351; M. M. *Goniec Kr.* 1919 nr 291; S. MAYKOWSKI: Rzecznik Młodej Polski. *Gaz. Por. i Wiecz.* 1919 nr 4907, 4909, 4915; J. PARANDOWSKI. *Gaz. Lw.* 1919 nr 249; J. PIETRZYCKI: W. Feldman jako literat. *Goniec Kr.* 1919 nr 312; W. PROKESCH. *Nowa Reforma* 1919 nr 397, 399-400; M. SZYJKOWSKI. *Ilustr. Kur. Codz.* 1919 nr 296; *Chwila* 1919 nr 281; *Czas* 1919 nr 279; *Dzien. Lud.* 1919 nr 283; *Dzien. Powsz.* 1919 nr 285; *Dzień* 1919 nr 22; *Dzień Pol.* 1919 nr 62; *Gaz. Pol.* 1919 nr 373; *Gaz. Warsz.* 1919 nr 294; *Ilustr. Kur. Codz.* 1919 nr 293; *Kur. Lw.* 1919 nr 297; *Kur. Pol.* 1919 nr 281, 286; *Kur. Poz.* 1919 nr 252, 255; *Muzeum* 1919 s. 461; *Nowa Reforma* 1919 nr 397; *Placówka* 1919 nr 29; *Słowo Pol.* 1919 nr 335; *Trybuna* 1919 nr

3; *Zdrój* 1919 nr 4 s. 94; *Ziemia Lubel.* 1919 nr 450 dod.

A. BRÜCKNER: Dzieło W. Feldmana. *Nowa Reforma* 1919 nr 433-437. — W. Pr. [W. PROKESCH]: W. Feldman jako pisarz i krytyk. *Nowa Reforma* 1919 nr 400. — L. R. [L. RUBEL]: Polityczno-społeczna działalność W. Feldmana. *Goniec Kr.* 1919 nr 295. — Feldman jako publicysta. *Gaz. Por. i Wiecz.* 1919 nr 4904. — Pogrzeb śp. Feldmana. *Ilustr. Kur. Codz.* 1919 nr 295. — Pogrzeb śp. Feldmana. *Kur. Pol.* 1919 nr 282, 286. — E. BREITER: W. Feldman. Wspomnienie pośmiertne. *Świat* 1920 nr 3.

Pamięci W. Feldmana. Kr. 1922. (Zawiera m. in.: F. Eisenberg: W. Feldman. Szkic biograficzny; art. A. Brücknera: Historyk literatury; oraz wspomnienia W. L. Jaworskiego, J. Kasprowicza, S. Kota, B. Limanowskiego, S. Przybyłszewskiego, K. H. Rostworowskiego, L. Staffa, S. Żeromskiego i in.). [Rec.: A. Brückner. *Książka* 1922 nr 5; A. Chołoniewski. *Tyg. Ilustr.* 1922 nr 31; E. Haecker. *Naprzód* 1922 nr 88; W. Horzycy. *Skamander* 1922 z. 18 s. 165-166; M. Kaufner. *Chwila* 1922 nr 1094-1095; Z. Kisielewski: Książka—pomnik. *Robotnik* 1922 nr 41; A. Nowaczyński. *Mysł Nar.* 1922 nr 3; M. Sz. [M. Szyjkowski]. *Ilustr. Kur. Codz.* 1922 nr 148; I. Wieniewska: Pogrobowiec romantyzmu politycznego. *Kur. Lw.* 1922 nr 11; R. Bergel. *Głos Narodu* 1923 nr 95; A. Chołoniewski: Prawda o śp. W. Feldmanie. *Rzeczpospolita* 1923 nr 153].

A. NOWACZYŃSKI: Pogrobowiec romantyzmu polskiego? *Mysł Nar.* 1922 nr 3 s. 4-8. — H. PAWLICKI: W ciemni ghetta. *Kur. Poz.* 1922 nr 149. — M. SZYJKOWSKI. *Nowa Reforma* 1924 nr 234. — J. NOWAK: Z listów do „Głosu Narodu”. S. Wyspiański wobec Feldmana. *Głos Narodu* 1929 nr 331. — W. PONIECKI: Pamięci W. Feldmana. *Wolnomysliciel Pol.* 1930 nr 1. — Z. WASILEWSKI: Na widowni. *Mysł Nar.* 1930 nr 43. — A. WAŚKOWSKI: Z nieznaných autografów S. Wyspiańskiego. *Przeł. Współcz.* 1930 t. 33 s. 85. — Obrona S. F. Michalskiego, redaktora encyklopedii „Ultima Thule”, oskarżonego o zniesławienie śp. W. Feldmana, wygłoszona dn. 3 sierpnia 1930 r. w Sądzie Okręgowym w Krakowie. Kr. 1930. — Jak działał śp. W. Feldman w Berlinie. Sensacyjna rozprawa przeciw encyklopedii o cześć pośmiertną. *Ilustr. Kur. Codz.* 1930 nr 239. — O rehabilitację Feldmana. *Głos Narodu* 1930 nr 221. — Sprawa śp. W. Feldmana. *Gaz. Warsz.* 1930 nr 241. — W obronie czci śp. Feldmana. *Głos Narodu* 1930 nr 234. —

O cześć śp. W. Feldmana. Zarządzenie wydawcy encyklopedii „Ultima Thule”. *Ilustr. Kur. Codz.* 1931 nr 42. — T. GRABOWSKI: Krytyka literacka w Polsce w epoce realizmu i modernizmu (1863-1933). *Prace Komisji Filol. Poz. Tow. Przej. Nauk* 1934 t. 6 z. 2 s. 210-214. — J. JAKUBOWSKI: Z ghetta na szczyty kultury. *Kur. Lit.-Nauk.* 1935 nr 18, 19 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — K. LEWANDOWSKI: Przedwiośnie Młodej Polski. *Kur. Lit.-Nauk.* 1935 nr 30, 47 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — H. LUKREC: Piętnastolecie śmierci W. Feldmana. *Tyg. Ilustr.* 1935 nr 6. — K. GÓRSKI: O konwertytach współczesnych. Nawrócenie Feldmana i Jodko-Narkiewiczza. *Tęcza* 1936 nr 3. — S. HELSZTYŃSKI: Przybyszewski i Feldman. *Ster* 1937 nr 21. — S. RYGIEL: Kraszewski i Feldman. *Wiad. Lit.* 1937 nr 17. — A. KLECZKOWSKI: Niemcy w r. 1899 o Polsce. Ankieta W. Feldmana. *Kur. Lit.-Nauk.* 1939 nr 15 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — T. S. GRABOWSKI. *Pol. słownik biogr.* T. 6 (1948). — S. KASZTELOWICZ: Z korespondencji Żeromskiego. *Pam. Lit. R.* 42 (1951) z. 2 s. 574-576 [m. in. o sporze W. Feldmana z J. Żuławskim]. — P. ROSIAK: Z kontaktów W. Feldmana z Waławem Nalkowskim. *Kamena* 1958 nr 23/24. — J. ROHOZIŃSKI: W. Feldman. W: *Pol. krytyka lit. (1800-1918). Materiały.* T. 4. W-wa 1959 s. 387-388. — W. Feldman. W: *Zbiór poetów pol. XIX w.* Oprac. P. Hertz. Księga 4. W-wa 1965 s. 619-620. — Z. GRĘB: Feldmana inscenizacja modernizmu. *Dialog* 1968 nr 7 s. 103-115. — F. LICHODZIEJEWSKA: „Krytyka” 1896-1897, 1899-1914. W: *Obraz lit. pol. XIX i XX w.* S. V: *Lit. okresu Młodej Polski.* T. 1. W-wa 1968 s. 257-268.

Sprawozdania z odczytów. s.: Z sali odczytowej. *Bluszcz* 1907 s. 46 (O S. Wyspiańskim). — *Przeł. Por.* 1907 nr 22; *Rozwój* 1907 nr 19 (O S. Wyspiańskim i E. Orzeszkowej). — *Dzienn. Kijowski* 1908 nr 61. — *Ludźkość* 1907 nr 22, 25; *Przeł. Por.* 1907 nr 14, 16 (O E. Orzeszkowej). — *Nowa Gaz.* 1908 nr 115; *Przeł. Por.* 1908 nr 69 (Romantyzm). — *Przeł. Por.* 1908 nr 76 (Najmłodszy). — *Przeł. Por.* 1908 nr 97; *Nowa Gaz.* 1908 nr 161 (Najmłodsze poetki). — J. ŻUŁAWSKI. *Słowo Pol.* 1909 nr 85; przedr. *Czas* 1909 nr 45; przedr. w książce: Szkice literackie. W-wa 1913 [w rozdz.] Diabolo suadente... (O człowieku genialnym).

Historia jednego z wielu. *Israelita* 1886 nr 23 s. 186-187.

Piękna Żydówka. Ad. Dyg. [A. DYGASIŃSKI]. *Przeł. Tyg.* 1888 nr 9 s. 133. — I. Fr. [I. FRANKO]. *Kur. Lw.* 1888 nr 41. — (nr). *Ojczyzna* 1888 nr 4. — *Ateneum* 1888 t. 4 s. 169-171. — *Wędrowiec* 1888 nr 9. — G. KOHN. *Roczn. (Samborski)* 1888/1889 s. 259-264. — P. CHMIEŁOWSKI. *Życie* 1889 nr 44. — Ign. S. [I. SUESSER]. *Ojczyzna* 1890 nr 9. — I. SUESSER. *Israelita* 1890 nr 22. — T. T. JEŻ. *Głos* 1898 nr 17.

Żydziak. *Dzienn. Pol.* 1888 nr 362. — *Nowa Reforma* 1888 nr 13. — G. KOHN. *Roczn. (Samborski)* 1888/1889 s. 264-268. — P. CHMIEŁOWSKI: Feldman o Żydach. *Świat* 1889 nr 22. — T. T. JEŻ. *Głos* 1889 nr 4. — [A. MAZANOWSKI]. *Przeł. Tyg.* 1889 nr 5. — Ign. S. [I. SUESSER]. *Israelita* 1889 nr 12 s. 95-96. — (Zr.) [A. ZIPPER]. *Gaz. Lw.* 1889 nr 53. — *Ojczyzna* 1889 nr 3. — J. BADENI. *Przeł. Powisz.* 1890 t. 27 s. 273-274.

Nowele i obrazki. *Prawda* 1889 nr 23. — P. CHMIEŁOWSKI. *Życie* 1889. — I. SUESSER. *Israelita* 1889 nr 23. — (Wr.). *Ojczyzna* 1889 nr 13. — T. T. JEŻ. *Głos* 1889 nr 26. — G. KOHN. *Roczn. (Samborski)* 1889/1890 t. 13 s. 242-245. — J. BADENI. *Przeł. Powisz.* 1890 t. 27 s. 273-274.

W okowach. E. BREITER. *Kur. Lw.* 1890 nr 353, 355-356. — H. [C. JELLENTA]. *Prawda* 1891 nr 2. — T. T. JEŻ. *Głos* 1891 nr 4. — (m. w.). *Świat* 1891 nr 9. — A. NOWICKI. *Przeł. Tyg.* 1891 nr 27. — J. NOWIŃSKI. *Życie* 1891 s. 148. — A. ŚWIĘTOCHOWSKI. *Prawda* 1891 nr 2. — *Ateneum* 1891 t. 4 s. 155-157. — *Ojczyzna* 1891 nr 2. — *Roczn. (Samborski)* 1893/1894 t. 17 s. 408-416.

Stosunek A. Mickiewicza do Żydów. A. ZIPPER. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 5 (1891) s. 318.

Jak w życiu. (b.) [K. BARTOSZEWICZ]. *Mysł* 1892 nr 9. — *Kur. Pol.* 1892 nr 231 s. 2. — P. Chm. [P. CHMIEŁOWSKI]. *Wędrowiec* 1893 nr 24. — C. JELLENTA. *Prawda* 1894 nr 10. — s. [I. SUESSER]. *Przeł. Tyg.* 1894 nr 17.

Asymilatorzy, syjonistyci i Polacy. I. FRANKO: Żydzi o kwestii żydowskiej. *Tydzien dod. Kur. Lw.* 1893 nr 2-14.

Nowi ludzie. I. SUESSER. *Przeł. Poz.* 1894 nr 31. — *Świat* 1894 nr 22. — K. BARTOSZEWICZ. *Kraj* 1895 nr 46.

Ananke. A. B. *Dzienn. Pol.* 1897 nr 209. — J. BADENI. *Przeł. Powisz.* 1897 t. 54 s. 290-291. — J. STEN [L. BRUNER].

Krytyka 1897 nr 6. — Now. [A. NOWACZYŃSKI]. *Życie* 1897 nr 10. — W. R. [W. RABSKI]. *Wiek* 1897 nr 258. — *Monitor* 1897 nr 34. — W. BUKOWIŃSKI. *Prawda* 1898 nr 31. — W. JABLONOWSKI. *Głos* 1898 nr 11. — C. JELLENTA. *Przeł. Tyg.* 1898 nr 2. — W. Pr. [W. PROKESCH]. *Przeł. Lit.* 1898 nr 6. — J. STEN [L. BRUNER]. *Krytyka* 1904 z. 7 s. 57-59. — h. *Gaz. Pol.* 1904 nr 218. — H. GALLE. *Książka* 1904 s. 331.

Sądy boże. *B. Gaz. Warsz.* 1899 nr 171. — H. G. [H. GALLE]. *Ateneum* 1899 t. 3 s. 364-366. — Hier. C [H. COHN]. *Israelita* 1899 nr 27. — A. NIEMOJEWSKI. *Prawda* 1899 nr 27. — W. R. [W. RABSKI]. *Kur. Warsz.* 1899 nr 177. — (jk). [J. KASPROWICZ]. *Kur. Lw.* 1900 nr 137. — ** [A. KRECHOWIECKI]. *Gaz. Lw.* 1900 nr 114. — OBSERWATOR. *Kraj* 1900 nr 19. — M. ROLLE. *Iris* 1900 nr 11. — (Z). *Krytyka* 1900 t. 1 s. 48. — *Dzien. Pol.* 1900 nr 137. — *Naprzód* 1900 nr 49. — ar. *Przeł. Stryjski* 1906 nr 11.

Stan ekonomiczny Galicji. Dr. Z. D. [Z. DASZYŃSKA-GOLIŃSKA]. *Głos* 1901 nr 12 s. 177. — S. A. KEMPNER. *Książka* 1901 s. 413-414.

Cudotwórca. A. NALF. *Naprzód* 1900 nr 250. — Ad. D. [A. DOBROWOLSKI]. *Kur. Por.* 1900 nr 192. — (E. Z.). *Krytyka* 1900 z. 12 s. 776-777. — G. KEMPNER. *Przeł. Tyg.* 1900 nr 29. — ŁUC. KOŚC. [L. KOŚCIELECKI]. *Kur. Codz.* 1900 nr 190. — LOR ALFRED. *Israelita* 1900 nr 28. — W. R. [W. RABSKI]. *Kur. Warsz.* 1900 nr 190. — L. RYDEL. *Czas* 1900 nr 301. — Z. SARNECKI. *Wiek Ilustr.* 1900 nr 190. — ZAST. *Echo Muż., Teatr. i Artyst.* 1900 nr 28 s. 331-332. — Zet. *Kraj* 1900 nr 48. — -tc- [T. CZAPELSKI]. *Echo Muż., Teatr. i Artyst.* 1901 nr 41 s. 440 (wyst. Lw., Teatr Miejski). — A. DROGOSZEWSKI. *Prawda* 1901 nr 25. — J. FLACH. *Przedświt* 1901 nr 228. — F. KONECZNY. *Przeł. Pol.* 1901 t. 139 s. 144-146. — *Gaz. Nar.* 1901 nr 274. — *Gaz. Pol.* 1901 nr 90. — *Pogląd na Świat* 1901 nr 2. — *Przeł. Polit., Spół. i Lit.* 1901 nr 228.

Czyste ręce. A. DROGOSZEWSKI. *Prawda* 1901 nr 25. — W. GOSTOMSKI. *Ateneum* 1901 t. 2 z. 3. — S. *Tyg. Mód i Powieści* 1901 nr 28 s. 230-231.

Piśmiennictwo polskie... ABGAR SOLTAN [K. ABGAROWICZ]: Najnowszy historyk literatury. *Przeł. Polit., Spół. i Lit.* 1902 nr 239. — P. CHMIEŁOWSKI:

W. Feldman o literaturze polskiej najnowszej. *Krytyka* 1902 t. 2 s. 9-20, 105-118; przedr.: *Pisma*. T 2. W-wa 1961. — A. CYBULSKI. *Ilustracja Pol.* 1902 nr 47. — J. LORENTOWICZ: W. Feldman et ses „Vingt ans de la littérature polonaise 1880-1900”. *Mercure de France* 1902 nr z września. — A. J. MIKULSKI. *Szkola* 1902 s. 370-372, 1903 s. 2-4, 10-12, 18-22, 26-28, 34-36, 42-44. — -n. -n. *Naprzód* 1902 nr 199. — W. PROKESCH. *Nowa Reforma* 1902 nr 296. — A. SIEDLECKI. *Tyg. Słowa Pol.* 1902 nr 3, 5. — A. BRÜCKNER. *Ogniwó* 1903 nr 20 s. 473. — S. BRZÓZOWSKI: Próba samopoznania. *Głos* 1903 nr 13. — P. CHMIEŁOWSKI. *Pam. Lit.* R. 2 (1903) s. 693-696. — I. CHRZANOWSKI. *Książka* 1903 s. 158. — A. DROGOSZEWSKI. *Ogniwó* 1903 nr 43-45. — J. FLACH. *Przeł. Pol.* 1903 t. 147 s. 539-544. — H. GALLE. *Gaz. Pol.* 1903 nr 144. — H. GALLE. *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 1. — I. MATUSZEWSKI. *Książka* 1903 s. 78-79. — M. [I. MATUSZEWSKI]. *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 14 s. 280. — W. SPASOWICZ. *Kraj* 1903; przedr.: *Pisma*. T. 9. W-wa 1908. — K. WOJCIECHOWSKI. *Muzeum* 1903 nr 249-251. — S. ZDZIARSKI. *Muzeum* 1903 s. 46-52. — S. ZDZIARSKI. *Słowo* 1903 nr 147. — J. BELCİKOWSKI. *Ateneum* 1905 t. 2 s. 153-162. — T. S. GRABOWSKI. *Slovanský přehled* (Praga) 1905 s. 357-361. — W. HAHN. *Muzeum* 1905 s. 610-615. — S. LACK. *Nowe Słowo* 1905 s. 92-96. — I. MATUSZEWSKI: O krytyce polskiej. *Tyg. Ilustr.* 1905 nr 39 s. 717-720. — J. T. HODI [J. TOKARZEWICZ]. *Świat Kobiety* 1905 s. 313, 324, 337. — I. MATUSZEWSKI. *Książka* 1906 s. 53-54. — J. BELCİKOWSKI: W. Feldman. Współczesna literatura polska 1880-1904. W-wa 1908. — W. KOZICKI. *Pam. Lit.* R. 7 (1908) s. 382-394. — J. R. [J. ROSNER]. *Czas* 1908 nr 277-279 i odb. Kr. 1909; też *Słowo* 1908 nr 345-348, 353. — *Slovanský přehled* (Praga) 1908 s. 349-355, 1909 s. 378-383. — B. CHLEBOWSKI. *Książka* 1909 s. 1-4; przedr.: *Czas* 1909 nr 20. — E. CZERKALSKI. *Myśl Niepodległa* 1909 nr 85. — W. GOMULICKI. *Kraj* 1909 nr 17. — -i -n.: Jedna z wielkich... nicości. *Rola* 1909 nr 26. — S. KIEDRZYŃSKI: Stajnia Augiasza. *Spoleczeństwo* 1909 nr 28. — R. *Dawny Sztandar* 1909 nr 7. — Z powodu polemiki o literaturę Feldmana. *Bibl. Warsz.* 1909 t. 1 s. 408-410. — *Dzien. Poz.* 1909 nr 25, 77, 137. — *Gaz. Lw.* 1909 nr 148. — *Kur. Lw.* 1909 nr 12, 271, 308. — *Kur. Poz.* 1909 nr 110. — *Przeł.* 1909 nr 4, 115, 126. — *Sfinks* 1909 nr 435-437. — *Słowo Pol.* 1909 nr 148, 275, 316.

W. FELDMAN: „Współczesna literatura polska” w oświeceniu krytyków i pseudo-

krytyków. *Krytyka* 1909 t. 2 z. 1 s. 25-43, z. 2 s. 132-145.

A. BRÜCKNER. *Pam. Lit. R.* 16 (1918) s. 306-309. — A. LANGE. *Nowa Gaz.* 1918 nr 170. — b. a. *Świat* 1919 nr 10 s. 8. — A. BRÜCKNER. *Nowa Reforma* 1919 nr 433-437. — WALBRIAN EMSKI [M. SZYJKOWSKI]. *Maski* 1919 nr 7 s. 110. — J. G. DOMBROWSKI. *Przeł. Pol.-Bulg.* 1919 s. 239-240. — L. [S. LAM]. *Dzien. Powsz.* 1919 nr 227. — E. ŚWIERCZEWSKI. *Liberum Veto* 1919 nr 38. — W. WOLSKI. *Robotnik* 1919 nr 143-144. — *Przeł. Księgarski* 1919 s. 138. — Z. DĘBICKI. *Kur. Warsz.* 1924 nr 79. — E. HAECKER. *Naprzód* 1924 nr 245. — S. LAM. Wstęp do: W. Feldman: Współczesna literatura polska. Lw. 1924. — S. LAM. *Tyg. Ilustr.* 1924 nr 5. — I. CHRZANOWSKI. *Przeł. Wszechpol.* 1925 s. 193-212; przedr. w książce: *Studia i szkice. T. 2. Kr.* 1939. — T. SINKO. S. Wyspiańskiego pytańki na marginesie „Piśmiennictwa” W. Feldmana. *Przeł. Współcz.* 1926 t. 17 s. 298-299, 370-386. — M. ASSANKA-JAPOLI: Kontynuatory literatury W. Feldmana. Na marginesie edycji dr. Kołaczekowskiego. *Dzien. Poz.* 1930 nr 269. — R. BERGEL. *Polonia* 1930 nr 2189. — K. CZACHOWSKI: Nowe wydanie Feldmana. *Gaz. Pol.* 1930 nr 342. — Es: Rewizja sądów o współczesnych pisarzach. *Przeł. Lit.* 1930 nr 10. — L. POMIROWSKI. *Kur. Por.* 1930 nr 293. — J. E. SKIWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1930 nr 46. — *Kur. Lit.-Nauk.* 1930 nr 45 dod. *Ilustr. Kur. Codz.* — I. CHRZANOWSKI: Sąd krytyczny o współczesnej literaturze polskiej. *Gaz. Warsz.* 1931 nr 138. — Z. CIECHANOWSKA. *Polonista* 1931 z. 3 s. 119-121. — Z. CIECHANOWSKA. *Przeł. Powsz.* 1931 t. 189 s. 104-108. — S. CYWIŃSKI. *Dzien. Wil.* 1931 nr 18, 22. — M. KRIDL: Legenda najmłodszej Polski. *Wiad. Lit.* 1931 nr 14. — W. PIOTROWICZ. *Słowo* 1931 nr 26, 52. — A. ZAHORSKA: Uzupełnienie literatury Feldmana. *Rzeczpospolita* 1931 nr 38. — M. SZYJKOWSKI. *Slavia* (Praga) t. 15 (1937/1938) s. 262-264. — J. BACULEWSKI, J. KULCZYCKA: Historiografia polskiego pozytywizmu. W: *Pozytywizm. Cz. 2. Wr.* 1951 i odb.

Na posterunku. J. STECKI. *Książka* 1903 s. 55-56.

Cień. W. PROKESCH. *Nowa Reforma* 1902 nr 283. — K. RAKOWSKI. *Czas* 1902 nr 282. — G. ZAPOLSKA: Z teatru krakowskiego. *Ilustracja Pol.* 1902 nr 50. — *Głos Narodu* 1902 nr 293. — *Naprzód* 1902 nr 335. — *Gaz. Warsz.* 1903 nr 315. — W. BOGUSŁAWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 52 s. 1038. — St. B. [S. BRZOWSKI]. *Głos* 1903 nr 48 s. 766. — W.

BUKOWIŃSKI. *Prawda* 1903 s. 574. — J. DĄBROWSKI. *Ogniwó* 1903 nr 52 s. 1243. — B. GORCZYŃSKI. *Niwa Pol.* 1903 s. 810, 822. — C. HALICZ. *Przeł. Tyg.* 1903 nr 30. — T. JAROSZYŃSKI. *Wędrowiec* 1903 nr 49. — G. KEMPNER. *Przeł. Tyg.* 1903 nr 48. — E. LUBOWSKI. *Kur. Codz.* 1903 nr 324. — S. ŁAPIŃSKI. *Rozwój* 1903 nr 274. — J. ŁOZ. [J. ŁOZIŃSKI]: Teatr Rozmaitości. *Kur. Por.* 1903 nr 324. — E. MALISZEWSKI. *Gaz. Pol.* 1903 nr 318. — W. RABSKI. *Kur. Warsz.* 1903 nr 324. — A. ŚLIWIŃSKI. *Książka* 1903 s. 461-462. — S. ŚLIWOWSKI. *Dzien. dla Wszystkich* 1903 nr 268. — Wl. Okr. *Gaz. Handlowa* 1903 nr 273. — W. BOGUSŁAWSKI. *Bibl. Warsz.* 1904 t. 1 s. 87-91. — AVANTI [G. GLASS]: Sprawa dziewicy z błędem. *Głos* 1904 nr 17 s. 260. — I. GRABIEC. *Kur. Sosnowiecki* 1904 nr 4. — W. Pr. [W. PROKESCH]. *Nowa Reforma* 1904 nr 135. — *Bulletin Polonais* 1904 s. 24-25. — boh. *Dzien* 1905 nr 334. — H. CEFNIK. *Dzien. Pol.* 1905 nr 63. — A. KRECHOWIECKI. *Gaz. Lw.* 1905 nr 31. — fm. [F. MRWINCZYVC]. *Przeł. Polit., Spół. i Lit.* 1905 nr 32. — R. NIDUS. *Przemysłowiec* 1905 nr 21 s. 18. — (X). [T. SOBOLEWSKI]. *Słowo Pol.* 1905 nr 68. — S. WOMELA. *Kur. Lw.* 1905 nr 55. — (Zet.). *Gaz. Nar.* 1905 nr 32. — T. M. S.: Teatr Polski w „Ogniwie”. *Dzien. Kijowski* 1909 nr 286. — *Głos Płocki* 1912 nr 12.

Trzech muszkieterów. B. H. [B. HERTZ]. *Głos* 1903 nr 39 s. 623.

Życie. T. KONCZYŃSKI. *Ilustracja Pol.* 1903 s. 855. — T. KONCZYŃSKI. *Nowiny* 1903 s. 148. — S. LACK: Notatki teatralne. *Nowe Słowo* 1903 nr 22. — W. Pr. [W. PROKESCH]. *Nowa Reforma* 1903 nr 257. — K. RAKOWSKI. *Czas* 1903 nr 256. — J. ŻULAWSKI. *Krytyka* 1903 z. 12 s. 405. — *Głos Narodu* 1903 nr 307. — *Naprzód* 1903 nr 307, nr 308. — B. HERTZ. *Przeł. Tyg.* 1904 s. 218. — (L.) [E. LUBOWSKI] *Kur. Codz.* 1904 nr 127 s. 2-3. — T. J. [T. JAROSZYŃSKI]. *Kur. Codz.* 1905 nr 144. — kl.: Teatr łódzki w Filharmonii. *Tyg. Ilustr.* 1905 s. 5, 18. — j. l. [J. LORENTOWICZ]. *Gaz. Pol.* 1905 nr 144. — L. R. [L. RYGIEL]. *Gaz. Warsz.* 1905 nr 124. — *Kur. Nar.* 1905 nr 38.

O twórczości S. Wyspiańskiego i S. Żeromskiego. Ad. Z.: Listy z Galicji. *Ogniwó* 1904 nr 38. — S. LACK. *Nowe Słowo* 1904 s. 518-528. — Skr. [S. Kot]. *Promień* 1904 nr 12 s. 405-409. — T. PINI. *Pam. Lit. R.* 3 (1904) s. 717-719. — T. PINI. *Książka* 1905 s. 135-136. — W. Pr. [W. PROKESCH]. *Nowa*

Reforma 1905 nr 260. — z. s. [Z. SARNECKI]. *Głos Narodu* 1905 nr 50. — *Tygodnik*. 1905 nr 359.

Henryk Ibsen. J. FLACH: Z najnowszej literatury o Ibsenie. *Przegl. Pol.* 1906 t. 161 s. 168-169. — W. JABŁONOWSKI. *Książka* 1906 s. 100-101. — J. KOTARBIŃSKI. *Gaz. Pol.* 1906 nr 123. — J. LORENTOWICZ. *Ludzkość* 1906 nr 116. — W. PR. [W. PROKESCH]. *Nowa Reforma* 1906 nr 185. — A. ŚLIWIŃSKI: Studium polskie o Ibsenie. *Krytyka* 1906 t. 2 z. 7 s. 18-23. — A. SCHROEDER. *Nasz Kraj* 1907 t. 3 nr 2. — N. MIŁKOWSKA. *Sfinks* 1908 t. 1 s. 333-336. — St. P. [S. PIĘKOWSKI]. *Gaz. Warsz.* 1922 nr 241. — W. HAHN: Henryk Ibsen w Polsce. *Pam. Lubel.* 1930 t. 1 s. 246, 268.

O Rosji. GRYF. *Kraj* 1905 nr 23. — *Tydzień* dod. *Kur. Lw.* 1905 s. 120.

Pomniejszyciele olbrzymów. kb. [K. BARANOWSKI]. *Nasz Kraj* 1907 t. 1 s. 189. — S. TATARÓWNA. *Przew. Oświatowy* 1907 nr 7.

Współczesna krytyka literacka w Polsce. BETA. *Gaz. Handlowa* 1905 nr 167. — T. GRABOWSKI. *Slovanský přehled* (Praga) 1905 s. 357-361. — *Nowa Reforma* 1905 nr 18. — I. MATUSZEWSKI. *Książka* 1906 s. 53-54. — A. MAZANOWSKI. *Przegl. Powsz.* 1917 t. 125 s. 225-229.

Stronnictwa i programy polityczne w Galicji... L. W. [L. WASILEWSKI]. *Trybuna* 1906 nr 3. — A. K.: Żydzi w dobie obecnej. *Jedność* 1907 nr 8-9. — VERAX: Nowy pamflet. *Słowo Pol.* 1907 nr 270, 272. — R. C. [R. CENTNERSZWEROWA]. *Israelita* 1907 nr 15-18. — Wl. S. [W. STUDNICKI]. *Naród a Państwo* 1907 nr 5, 16. — S. MENDELSON. *Książka* 1908 s. 254-256.

My artyści... A. E. BALICKI: Teatr krakowski. *Przegl. Pol.* 1911 t. 179 s. 392-395. — (x). *Krytyka* 1911 t. 30 s. 131. — MUNDEK [E. BIEDER]: Z teatru miejskiego. *Gaz. Poniedziałkowa* 1911 nr 5. — Ch. [A. CHOLONIEWSKI]. *Świat* 1911 nr 6. — L.: Teatr miejski. *Ilustr. Kur. Codz.* 1911 nr 32. — (m). [M. JASTRZĘBSKI]. *Naprzód* 1911 nr 25. — M.: Nowa sztuka Feldmana na scenie krakowskiej. *Nowa Gaz.* 1911 nr 50. — W. PR. [W. PROKESCH]: Teatr miejski. *Nowa Reforma* 1911 nr 47-48. — K. RAKOWSKI. *Czas* 1911 nr 48. — *Głos Narodu* 1911 nr 26.

Virago. Z. DASZYŃSKA-GOLIŃSKA: Virago — emancypantka. *Bluszcz* 1911 nr 16 s. 159-160. — E. WORONIECKI. *Sfinks* 1911 t. 13 s. 311-313. — C. H. Lit. i Sztuka 1912 nr 1 dod. *Nowej Gaz.* nr 22. — J. KOTARBIŃSKI. *Książka* 1912 nr 9.

1812. Tragedia... A. E. BALICKI: Teatr krakowski. *Przegl. Pol.* 1912 t. 179 s. 120-124. — F. BATYŻOWIECKI. *Goniec Poniedziałkowy* 1912 nr 11. — E. H. [E. HAECKER]. *Naprzód* 1912 nr 58. — W. PR. [W. PROKESCH]: Teatr miejski. *Nowa Reforma* 1912 nr 114, 117.

O panu Andrzeju Niemojewskim słów kilka. A. NIEMOJEWSKI: PP. Baudouin i Feldman. *Myśl Niepodległa* 1912 nr 198.

Dzieje polskiej myśli politycznej... H. BROCKOWSKI. *Slovanský přehled* (Praga) 1914 s. 467-469. — M. KUKIEL: Na drogach myśli polskiej. *Gaz. Por. i Wiecz.* 1914 nr 1728. — L. KULCZYCKI. *Przegl. Wil.* 1914 nr 19/20. — B. LIMANOWSKI. *Krytyka* 1914 t. 42 z. 6. — S. ROMANOWSKI: Z literatury politycznej. *Prawda* 1914 nr 18. — K. SROKOWSKI. *Nowa Reforma* 1914 nr 1, 19, 121. — W. STUDNICKI. *Myśl Pol.* 1914 nr 3. — E. CZEKALSKI. *Romans i Powieść* dod. *Świata* 1917 nr 18. — W. K. [W. KOSIAKIEWICZ?]. *Kur. Pol.* 1918 nr 35 s. 3. — B. BOBROWSKA. *Naprzód* 1920 nr 284. — I. CHRZANOWSKI. *Rzeczpospolita* 1920 nr 157 wyd. por. — E. HAECKER. *Naprzód* 1920 nr 254. — W. MALINOWSKI. *Niepodległość* 1933 s. 314-317. — Z. HAJEK. *Český časopis historický* (Praga) 1934. — S. *Kur. Lit.-Nauk.* 1934 nr 22 dod. *Ilustr. Kur. Codz.*

Deutschland, Polen und die russische Gefahr. QUIS [A. GRZYMALA-SIEDLECKI]: Broszura p. Feldmana. *Tyg. Ilustr.* 1915 nr 40. — RES. *Hasło* 1915 nr 28. — *Polen* (Wiedeń) 1915 t. 1 s. 269.

Die Zukunft Polens und der deutsch-polnische Ausgleich. *Polen* (Wiedeń) 1915 t. 4 s. 372-373.

Die polnische Literatur der Gegenwart. *Romans i Powieść* dod. *Świata* 1916 nr 19/20.

Vor der neuen Teilung Polens. F. NAUMAN: Odpowiedź na list otwarty p. W. Feldmana. *Naprzód* 1918

nr 64. — List posła Fr. Naumana do p. Wilhelma Feldmana. [przedr. w tłum. pol. z pisma *Die Hilfe* 1918 nr 8]. *Komunikat Biura Prasowego przy Departamencie Spraw Polit.* 1918 nr 17.

Recenzje prac edytorskich
Wybór poezji Młodej Polski.
P. CHMIEŁOWSKI, *Książka* 1903 s. 362-363. — H. GALLE, *Gaz. Pol.* 1903 nr 204. — I. MATUSZEWSKI, *Tyg. Ilustr.* 1903 nr 45. — W. GOSTOMSKI, *Książka* 1904 s. 300-301. — W. GOSTOMSKI, *Przegl. Powsz.* 1904 t. 83 s. 424-426. — *Gaz. Handlowa* 1904 nr 66. — (L.) [S. LAM], *Dzien. Powsz.* 1919 nr 34.

Wypisy z literatury polskiej czasów najnowszych.
A. BRÜCKNER, *Pam. Lit. R.* 7 (1908) s. 684-686.

S. Wyspiański: Daniel. M. BOHRER, *Kur. Lw.* 1908 nr 416. — A. ČERNÝ: Posmrtni wydání děl S. Wyspiańského. *Hlídká času* 1908 nr 41. — J. IWAŃSKI, *Prawda* 1908 nr 34. — *Kr. Gaz. Kościelna* 1908 s. 457-458. — S. LACK: Uwagi o „Danielu” Wyspiańskiego. *Krytyka* 1908 t. 2 s. 170-176. — (z.s.) [Z. SARNECKI], *Głos Narodu* 1908 nr 400. — *Dzien. Poz.* 1908 nr 210. — *Przegląd* 1908 nr 218. — E. NIEBRÓJ, *Zaranie Śląskie* 1909 s. 44-45.

FINKEL LUDWIK (1858—1930)

Pseud. i krypt.: DR L.; F-L; (L.); L. F.; L. F-L.; LUDWIK WARNICKI; O.; YN.

Historyk, bibliograf.

Ur. 20 marca 1858 w Bursztynie, w powiecie rohatyńskim. Był synem adiunkta sądowego; matka z domu Warnicka. Szkołę powiatową ukończył w Grzymałowie, gimnazjum w 1870-1877 w Tarnopolu. Studia historyczne odbywał na wydziale filozoficznym we Lwowie w 1877-1882 pod kierunkiem K. Liskego, I. Szaraniewicza, R. Pilata. W 1878 z jego inicjatywy założono Kółko Historyków przy Czytelni Akademickiej oraz przystąpiono do opracowania historiografii polskiej, która później przerodziła się w „Bibliografię historii polskiej”. Od 1878 pełnił funkcję aplikanta przy lwowskim Archiwum Akt Grodzkich i Ziemskich. Doktorat filozofii uzyskał w 1882 i w tymże roku wyjechał jako stypendysta na studia do Berlina (1882-1883) i Francji (1884). W październiku 1884 powrócił do Lwowa. Od 1885 rozpoczął wykłady w Wyższej Szkole Rolniczej w Dublinach, a od 1886/1887 na Uniwersytecie Lwowskim. W 1892 został profesorem nadzwyczajnym tegoż uniwersytetu, a w 1899 profesorem zwyczajnym. W roku akademickim 1911/1912 pełnił funkcję rektora. Był jednym z założycieli Towarzystwa Historycznego (1887), później jego sekretarzem w 1891-1903, prezesem w 1914-1923, wreszcie członkiem honorowym. Był również jednym z założycieli oraz członkiem komitetu redakcyjnego *Kwartalnika Historycznego*. Współpracował z Towarzystwem Literackim im. A. Mickiewicza pełniąc funkcję wiceprezesa oraz wchodząc w skład komitetu redakcyjnego *Pamiętnika Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza*. Współpracował z Towarzystwem Oświaty Ludowej, od 1895 był członkiem, później sekretarzem, a w 1901-1922 prezesem Rady Wykonawczej Macierzy Szkolnej. W 1888 został powołany do Komisji Historycznej Akademii Umiejętności, w 1900 mianowany jej członkiem korespondentem, w 1910 członkiem czynnym. Był także członkiem korespondentem Muzeum Narodowego w Raperswilu. Był założycielem i kustoszem Archiwum Uniwersyteckiego we Lwowie (1894-1930). Należał do inicjatorów Towarzystwa Kursów Akademickich dla Kobiet (1896). Przez szereg lat pełnił funkcję konserwatora dla dwunastu powiatów w Galicji wschodniej. Odbywał liczne podróże mające na celu poszukiwania archiwalne; zwiedził Gdańsk, Wiedeń, Królewiec, Innsbruck, Petersburg, Budapeszt. Był również we Włoszech i Szwajcarii. Współpracował z Towarzystwem Nauczycieli Szkół Wyższych we Lwowie, z komisją redakcyjną *Muzeum* oraz z komisją wydawnictwa *Nauka i Sztuka*. Od 1918 przeszedł na emeryturę. W 1924 został odznaczony Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski.

W 1927 otrzymał złoty medal za „Bibliografię historii polskiej”, w tymże roku tytuł doktora honoris causa Uniwersytetu Wileńskiego, w 1929 lwowską nagrodę im. K. Szajnochy. Zmarł 24 października 1930 we Lwowie. Swój bogaty księgozbiór zapisał Muzeum Podolskiego Towarzystwa Szkoły Ludowej w Tarnopolu.

TWÓRCZOŚĆ

1. Poselstwa Jana Dantyszka. W: *Album uczącej się młodzieży pol. poświęcone J. I. Kraszewskiemu*. Lw. 1879 s. 331-386 i odb.

2. Mikołaj Sęp Szarzyński. Kilka nowych szczegółów biograficznych. *Przew. Nauk. i Lit.* R. 8 (1880) s. 363-372 i odb.

3. Marcin Kromer historyk polski XVI w. Rozbiór krytyczny. *Rozpr. AU Wydz. Hist.-Filoz.* t. 16 (1883) i odb.

Praca doktorska.

4. Oda do młodości. Czas powstania. Wpływ Schillera. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 3 (1889) s. 157-165 i odb.

5. Okopy świętej Trójcy. Dwa epizody z dziejów Polski. *Przew. Nauk. i Lit.* R. 17 (1889) s. 243-253, 345-355, 433-441, 517-529 i odb.

6. Bibliografia historii polskiej. Wspólnie z dr Henrykiem Sawczyńskim i członkami Kółka Hist. uczniów Uniw. Lw. zebrał i ułożył... Cz. 1. Lw. 1891; cz. 2 z. 1 Kr. 1895, z. 2 Kr. 1896, z. 3 Kr. 1900, z. 4 Kr. 1901; cz. 3 z. 1 Kr. 1904, z. 2: Dodatek 1 (uzupełnienia do końca 1900). Kr. 1904, z. 3 oraz Wstęp. Kr. 1906; Dodatek 2 z. 1 (za lata 1901-1910). Kr. 1914. Wyd. nast.: Wyd. 2 z polecenia Pol. Tow. Hist. przejrzał i uzup. K. Maleczyński. Lw. 1937; wyd. 3 przedr. fotofsetowy wyd. pierwszego. T. 1-3. W-wa 1955.

7. Odkrycie Ameryki przez Krzysztofa Kolumba. W 400 rocznicę. Lw. 1892 *Wydawn. Macierzy Pol.* nr 57.

Pod pseud. Ludwika Warnieckiego.

8. Historia Uniwersytetu Lwowskiego. Cz. 1: do roku 1869. Lw. 1894.

Część drugą za l. 1869-1894 napisał S. Starzyński.

9. O pieśni Legionów. Jeszcze Polska nie zginęła. Lw. 1894.

10. O tak zwanej metodzie regresywnej w nauczaniu historii. *Muzeum* 1894 i odb.

11. Ostatnie lata. 1904-1908. W: *Polska, obrazy i opisy*. T. 2. Lw. 1909 *Wydawn. Macierzy Pol.* nr 83; też osob. pt. *Kultura polska*. Lw. 1909.

12. Historia „Gazety Lwowskiej”. 1873-1883. W: *Stulecie Gaz. Lw.* T. 1 cz. 1 rozdz. 4. Lw. 1911.

13. Karol Szajnocha bibliotekarzem. Zakładowi Narodowemu im. Ossolińskich w stulecie pracy i zasług. *Przegl. Bibl.* R. 2 (1928) s. 97-141 i odb.

14. Pawia — Wilno. W: *Księga pamiątk. ku uczczeniu założenia Uniw. Wil.* Wil. 1929.

Ponadto szereg prac historycznych. Zob. T. Modelski: *Bibliografia prac L. Finkla*. *Kwart. Hist.* 1932 s. 260-273.

Rękopisy artykułów: Recenzja IV t. „Szkieł historycznych” Kubali. Rękopis redakcyjny. Rkps Ossol. sygn. 7200/II; Teki. Materiały i notatki do życiorysu K. Szajnochy. Rkps Ossol. sygn. 5886/I.

Artykuły, recenzje i prace zamieszczał w czasopismach: *Ateneum* (1882, 1884, 1886), *Ateneum Wil.* (1923, 1925), *Bel-lona* (1919), *Bibl. Warsz.* (1887-1888), *Czas* (1882, 1913), *Dzien. Lw.* (1927), *Dzien. Pol.* (1887-1888; tu m. in.: Wiśń w poezji polskiej. Przemówienie na uroczystości Mickiewicza w Dublinach. 1887 nr 338-339; Pierwsza pieśń [A. Mickiewicza]. Przemówienie podczas uroczystości Mickiewiczowskiej w szkole rolniczej w Dublinach. 1888 nr 50 dod. lit.), *Echo* (1875), *Eos* (1894-1895), *Gaz. Lw.* (1882, 1884, 1890, 1892, 1894-1895, 1899, 1913, 1917, 1919, 1922-1923), *Gaz. Nar.* (1886, 1891-1892, 1898; tu m. in.: Kilka uwag o epoce romantycznej. 1886 nr 275; Miłość ojczyzny w pojęciu A. Mickiewicza. 1892 nr 286; Mickiewicz o Kościuszcze. 1898 nr 141), *Gaz. Wiecz.* (1916-1918), *Gazetka Żołnierska* (1920), *Głos* (1886, 1897), *Jahresberichte der Geschichtswissenschaft* (Berlin 1897-1898, 1902, 1904, 1908), *Kraj* (1887-1888, 1896), *Kur. Lw.* (1919), *Kur. Warsz.* (1888), *Kwart. Hist.* (1887-1929), *Mittheilungen des Instituts für oesterreichische Geschichtsforschung* (Innsbruck 1887), *Muzeum* (1894), *Nasz Dom* (1914), *Nauczyciel Lud.* (1917), *Nowa Polska* (1919), *Oesterreichische Zeitschrift für Geschichte* (Wiedeń 1917), *Ognisko Domowe* (1885), *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* (1887-1891, 1898), *Pam. Lit.* (1928), *Placówka* (1919), *Przegl. Bibl.* (1928), *Przegl. Hist.* (1922), *Przegl. Hist.-Wojskowy* (1929), *Przegl. Tyg.* (1886-1887), *Przew. Bibliogr.* (1926), *Przew. Nauk. i Lit.* (1880, 1884, 1886, 1888-1889, 1893), *Rozpr. AU Wydz. Hist.-Filoz.*

(1883, 1904, 1910), *Słowo Pol.* (1903, 1907), *Teka Konserwatorska* (1900), *Tyg. Ilustr.* (1912, 1914), *Zjednoczenie* (1917).

Ponadto w wydawnictwach: *Album uczącej się młodzieży pol. poświęcone J. I. Kraszewskiemu*. Lw. 1879, *Dla bezdomnych dzieci*. Lw. 1902, *Dla powodźian*. Lw. 1900, *Dla Szląska. Książka zbior. na rzecz gimn. pol. w Cieszynie*. Lw. 1895, *Dla włościan*. Lw. 1890, *Encyklopedia. Zbiór wiadomości z wszystkich gałęzi wiedzy*. T. 1-2. Lw. 1889 1890 *Wydawn. Macierzy Pol.*; toż wyd. 2 Lw. 1905-1907, *Enc. wychow.* T. 5 (1901), T. 7 (1909), *Epoka Wielkiej Reformy*. Lw. 1923, *Galli Anonymi chronicon*. Lw. 1899 (tu wstęp), *F. Jaworski: O szarym Lwowie*. Lw. 1917 (tu wstęp), *Jednodniówka ku uczczeniu dziesięciolecia walk o Lwów*. Lw. 1928, *Kronika Univ. Lw.* Lw. 1912, *Z. Krzemicka: Powstanie listopadowe 1830-1831*. Lw. 1930 (tu wstęp), *Księga pamiątk. ku czci O. Balzera*. Lw. 1925, *Księga pamiątk. ku uczczeniu 250 rocznicy założenia Univ. Lw.* Lw. 1912, *Księga pamiątk. ku uczczeniu 350 rocznicy założenia Univ. Wil. Wil.* 1929, *Księga pamiątk. Univ. Lw. ku uczczeniu pięćsetnej rocznicy fundacji Jagiel. Univ. Kr.* Lw. 1900, *Lwów — Stryjowi. Książka zbior.* Lw. 1886, *Odczyty Tow. Oświaty Lud. we Lw.* Lw. [1899], *Pam. obchodu jubileuszowego w 250 rocznicę założenia Univ. we Lw.* Lw. 1914, *Pam. II Zjazdu Historyków Pol. we Lw.* Lw. 1890, *Pam. III Zjazdu Historyków Pol. w Kr.* Kr. 1900, *Pam. IV Zjazdu Historyków Pol. w Poz.* Lw. 1925 (tu: Zjazdy dotychczasowe, ich habet i debet), *Pam. Zjazdu hist.-lit. im. M. Reja*. Kr. 1910, *Prace hist. wyd. ku uczczeniu 50-lecia Akademickiego Kola Historyków Univ. Jana Kazimierza we Lw.* 1878-1928. Lw. 1929, *Roczn. Kółka nauk. tarnopolskiego*. 1892, *Rok Mickiewiczaowski. Księga pamiątk. Kółka Mickiewiczaowski*. Lw. 1899, *Stulecie „Gazety Lwowskiej”*. Lw. 1911, *W obronie ojczyzny*. Lw. 1921, *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 24 (1901), *Wielka historia powsz.* T. 1 z. 1. W-wa 1931 (tu: Pojęcie, zakres i zadania dziejów powszechnych. Ogł. pośmiertnie).

Prace edytorskie

1. Opis Rzeczypospolitej Polskiej z r. 1574 wg relacji Ludwika Gonzagi księcia de Nevers, doradcy Henryka Walezego, z archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych w Paryżu. *Bibl. Warsz.* 1887 t. 4 s. 169-191, 376-393 i odb.

2. List Mickiewicza do A. Niewiarowicza. *Pam. Tow. Lit. im. A. Mickiewicza* R. 5 (1891) s. 241-242.

3. Vita et mores Gregorii Sanocei, Leopoliensis Archiepiscopi, auctore Philippo Buonacorsi Callimacho. *Monumenta Poloniae Historica* t. 6 (1893) s. 163-216 i odb. Lw. 1891.

4. Vita et mores Sbignei Cardinalis, auctore Philippo Buonacorsi Callimacho. *Monumenta Poloniae Historica* t. 6 (1893) s. 217-256 i odb. Lw. 1891.

5. Króla Jana Kazimierza dyplom erekcyjny Uniwersytetu Lwowskiego z r. 1661. Wyd. i objaśnił... *Księga pamiątk. ku uczczeniu 250 rocznicy założenia Univ. Lw.* Lw. 1912 i odb.

6. Inwentarz archiwum Uniwersytetu Lwowskiego zestawil... Lw. 1917.

7. Odrodzenie i Reformacja. W świetle źródeł przedstawił... Kr. 1923.

Współautor: W. Pocięcha.

Ponadto należał do komitetu redakcyjnego następujących wydawnictw:

1. *Album uczącej się młodzieży pol. poświęcone J. I. Kraszewskiemu*. Lw. 1879.

2. *Encyklopedia. Zbiór wiadomości z wszystkich gałęzi wiedzy*. T. 1-2. Lw. 1889-1890 *Wydawn. Macierzy Pol.*; wyd. 2 Lw. 1905-1907.

3. *Polska, obrazy i opisy*. T. 1-2. Lw. 1906-1909.

Listy

1. Do J. Rollego z 1880. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory W. Górskiego.

2. Do O. Balzera 30 listów z 1881-1930. Rkps Ossol. sygn. 7668/II.

3. Do T. Wierzbowskiego 7 listów z 1882-1883, 1888. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 1881 t. 6-7, 9.

4. Do Kółka Historyków we Lwowie list z Berlina z 1883 w odpowiedzi na mianowanie go członkiem honorowym. *Prace hist. wyd. ku uczczeniu 50-lecia Akademickiego Kola Historyków Univ. Jana Kazimierza we Lw.* 1878-1928. Lw. 1929.

5. Do A. Wiślickiego 14 listów z 1884-1887. Rkps Bibl. Publ. W-wy sygn. 80.

6. Do W. Kętrzyńskiego 5 listów z 1884-1908. Rkps Ossol. sygn. 6210/II.

6a. Do W. Bełzy 8 listów z 1888-1911. Rkps Ossol. sygn. 12649/II.

7. Do Z. Sarneckiego z 1889. Rkps Bibl. Jagiel. Koresp. Sarneckiego sygn. 6713.

8. Korespondencja z red. *Kwart. Hist.* z 1890-1891. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2808.

9. Do T. Romanowicza z 1898. Rkps Ossol. sygn. 6825/I.

10. Do nieznanego adresata 2 listy z 1898 i 1904. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory Dynowskich.

11. Do O. Balzera 5 listów z 1900-1917. Rkps Ossol. sygn. 7705/II.

12. Do M. Federowskiego z 1903. Rkps Bibl. Uniw. Warsz. depozyt Tow. Nauk. Warsz. sygn. 86/IV k. 28-30.

13. Do B. Ulanowskiego z 1906. Ogl. H. B. *Życie i Myśl* 1951 nr 11/12 s. 666.

14. Do B. Wysloucha z 1908. Rkps Ossol. sygn. 7176/II.

15. Do E. Kipy 14 listów z 1911-1930. Rkps Ossol. akc. 65/58/3.

16. Do A. Czołowskiego 2 listy z 1912 i 1930. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2775.

17. Do S. Tomkowicza 4 listy z 1915-1927. Rkps Bibl. PAN w Kr. sygn. 1980.

18. Do Witolda Belzy telegram z 1917. Rkps Ossol. akc. 34/62.

19. Do S. Zakrzewskiego 9 listów z 1919-1928 i b. d. Rkps Ossol. sygn. 7344/II.

20. Do J. Ptaśnika z 1922. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2910.

21. Na Międzynarodowy Zjazd Historyków w Brukseli (1923) listy od Tow. Hist. we Lw. z podpisem L. Finkla. Rkps Bibl. Uniw. Warsz. depozyt Tow. Nauk. Warsz. sygn. 286/IV.

22. Do P. Dąbkowskiego z 1926. Rkps Ossol. sygn. 11998/II.

23. Do Komitetu Mickiewiczowskiego w Bydgu. z 1926. Rkps Bibl. Miejska w Bydgu. sygn. 187.

24. Do B. Czarnika list b. d. Rkps Ossol. sygn. 6322/II.

25. Do K. Potkańskiego. Rkps Bibl. PAN w Kr. dawna sygn. PAU 2197.

26. Do J. Rozwadowskiego. Rkps Bibl. PAN w Kr. dawna sygn. PAU 2571.

27. Do B. Ulanowskiego. Rkps Bibl. PAN w Kr. dawna sygn. PAU 2402.

28. Od L. Ćwiklińskiego. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7027.

29. Od W. Bartynowskiego 3 listy z 1888-1889. Rkps Ossol. sygn. 12533/II.

30. Listy sprzed 1890 od różnych osób. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5556 IV.

31. Od H. Sienkiewicza z 1909. Ogl. F. Bostel. *Pam. Lit. R.* 30 (1933) s. 512.

32. Od Komitetu Organizacyjnego Międzynarodowego Zjazdu Historyków w Brukseli 2 listy z 1923. Rkps Bibl. Uniw. Warsz. depozyt Tow. Nauk. Warsz. sygn. 286 v. II.

33. Do i od różnych osób listy z 1925-1930. Rkps Ossol. sygn. 5887/II.

OPRACOWANIA

P. CHMIEŁOWSKI. *Wielka enc. powsz.* T. 21-22 (1898). — Dubliny. Szkoły i zakłady krajowe w Dublinach. Lw. 1897 s. 152 [tu biogr.]. — *Rocznik naukowo-literacko-artystyczny* na r. 1905. Pod red. W. Okręta. W-wa 1905. — W. HAHN. *Kronika Uniw. Lw.* T. 2. Lw. 1912. — *Uczczenie Prorektora dr L. Finkla.* Lw. 1913 [akt wdzięczności za zorganizowanie jubileuszu Uniw. Lw. w 1912]. — *Twórcy bibliografii historii polskiej.* *Przew. Bibliogr.* 1927 t. 8 nr 3 s. 126-127.

(Nekrologi:) J. ADAMUS. *Przew. Hist.-Prawny* 1930 t. 4 s. 425; O. BALZER: *Pamięci L. Finkla. Przemówienie na pogrzebie.* *Spr. Tow. Nauk. we Lw.* 1930 nr 3 s. 170-171; W. BOROWY. *Slavonic Review* (Londyn) t. 9 (1930/1931) s. 728-730; O. HALECKI: *Po zgonie dwu wielkich historyków polskich* (Prohaska, Finkel). *Kur. Warsz.* 1930 nr 297; M. D.: *Sp. prof. L. Finkel.* *Muzeum* 1930 t. 4 s. 325-326; W. T.: *Prohaska i Finkel.* *Przeł. Lit.* 1930 nr 11/12; B. PAWŁOWSKI. *Przeł. Hist.-Wojskowy* 1930 t. 3 nr 1-2 s. 329-330; K. PIOTROWICZ. *Przeł. Bibl.* 1930 t. 4 s. 506-507; K. TYSKOWSKI. *Jahrbücher für Kultur und Geschichte der Slaven* 1930 t. 6 s. 527-528.

Roczn. PAU 1929/1930 s. XLI, 1930/1931 s. 79. — O. HALECKI: *L. Finkel jako historyk ostatnich Jagiellonów.* *Kwart. Hist.* 1931 s. 235-253. — *Roczn. Hist.* 1931 t. 7 s. 157. — T. MODELSKI: *L. Finkel. Zarys biograficzny.* *Kwart. Hist.* 1932 s. 98-147 i odb. — T. MODELSKI: *Bibliografia prac L. Finkla.* *Kwart. Hist.* 1932 s. 260-273. — K. S.: *Próba ujęcia syntezy i genezy poglądów historiograficznych wielkiego pisarza.* *Ziemia Czerwieńska* 1935 z. 1 s. 1-18.

Marcin Kromer historyk polski XVI w. ANTONI M. *Ateneum* 1884 t. 1 s. 381-387.

Okopy świętej Trójcy. F. BOSTEL. *Ateneum* 1890 t. 1 s. 148-149.

Bibliografia historii polskiej. FRAN. KON. [F. KONARSKI]. *Nowiny Lit.* 1891 nr 2. — A. STRZELECKI. *Lud* t. 2 (1896) z. 3. — *Kraj* 1896 nr 23. — L. FINKEL: Polemika. *Kwart. Hist.* 1901 s. 315-316. [Odpowiedź na uwagi A. Brücknera o „Bibliografii historii polskiej” zamieszczone w recenzji z: Č. Zibr: Bibliografia historii czeskiej. *Kwart. Hist.* 1901 s. 57-58]. — A. BRÜCKNER. *Kwart. Hist.* 1907 s. 441-446.

Historia Uniwersytetu Lwowskiego. J. K. GORZYCKI. *Przew. Nauk. i Lit.* R. 22 (1894) s. 955-960. — *Przegl. Prawa i Administracji* R. 19 (1894) s. 965-970. — BARWIŃSKI. *Zapysky Naukowoho Towarystwa imeny*

Szewczenka t. 6 (1895) s. 30-33. — R. F. KAINDL. *Oesterreichische Literaturblätter* 1895 t. 115 s. 373-383. — T. KONECZNY. *Przegl. Pol.* 1895 t. 115 s. 373-383. — *Literarisches Zentralblatt* (Lipsk) 1895 nr 38 s. 1360. — A. KARBOWIAK. *Kwart. Hist.* 1896 s. 147-151 [odpowiedź L. Finkla tamże s. 485]. — M. ROSENBAUM. *Deutsche Literaturzeitung* (Berlin) 1896 nr 26. — A. JAHNER. *Muzeum* 1897 nr z lutego. — A. KURPIEL. *Przegl. Powsz.* 1897 t. 54 s. 260-270.

O tak zwanej metodzie regresywnej w nauczaniu historii. T. KORZON. *Kwart. Hist.* 1896 z. 1 s. 118-122.

FREDRO JAN ALEKSANDER (1829—1891)

Pseud.: JAN z PLESZOWIC; JAN z PROSZOWIC; PODLASIANIN.

Komediopisarz.

Ur. 2 września 1829 we Lwowie, syn Aleksandra, komediopisarza, i Zofii z Jabłonowskich. Studiował na Uniwersytecie Lwowskim; będąc na pierwszym roku prawa brał udział w wypadkach Wiosny Ludów, najpierw na terenie Galicji, potem jako ochotnik w powstaniu węgierskim, w którym uzyskał stopień podporucznika i Krzyż Zasługi. Ze sztabem gen. H. Dembińskiego przeszedł po klęsce powstańców do Turcji, skąd przedostał się w styczniu 1850 do Francji, do Paryża. Starania ojca umożliwiły mu powrót do kraju dopiero w 1857. Przejął z rąk ojca gospodarstwo w Beńkowej Wiszni, w powiecie rudeckim, i ożenił się w 1858 z Marią z Mierów. Po śmierci żony w 1862 przeniósł się do Lwowa i zamieszkał w dworku na Chorążczyźnie. W 1876 zainicjował konkursy dramatyczne teatrów rządowych warszawskich, w 1878 należał do komisji sędziowskiej I Lwowskiego Konkursu im. Aleksandra Fredry. W 1878 osiadł ponownie w Beńkowej Wiszni. Był inicjatorem i członkiem komitetu redakcyjnego „Dziel” Aleksandra Fredry. W 1880-1881 był zastępcą prezesa Koła Literacko-Artystycznego we Lwowie. Zmarł 15 maja 1891 w Siemianicach w Wielkopolsce.

TWÓRCZOŚĆ

1. Przed śniadaniem. Obrazek w 1 akcie. Wyst. Lw. 20 stycznia 1865, Kr. 22 marca 1866, W-wa 16 września 1867. Wyd. Lw. 1868. Wyd. nast.: wyd. 3 Lw. 1877; zob. też poz. 9, 19.

Rkps Ossol. sygn. 10859/I; Bibl. Nar. sygn. IV 6183.

Przekłady: czes.: F. Sláma. Praga 1870 — niem.: wyst. we Lw. w 1868 — węgier.: S. Radnótfáy. Wyst. Budapeszt 7 lutego 1868. Wyd. osob. [b. m.] 1873.

2. Drzemka pana Prospera. Komedia w 4 aktach. Wyst. Lw. 10 stycznia 1866, Kr. 15 lutego 1866 pt. Drzymka pana Prospera. Wyd. zob. poz. 9, 19.

3. Piosnka wujaszka. Krotchwila w 1 akcie. Wyst. Lw. 26 stycznia 1866

pt. Śpiewka wujaszka, z muz. autora; Kr. 1 marca 1866 pt. Piosnka wujaszka; W-wa 26 kwietnia 1867. Wyd. zob. poz. 9. Wyd. nast.: zob. poz. 19; wyd. 3 pt. Piosnka wujaszka. Komedyjka w 1 akcie ze śpiewkami, z muz. B. Wojnowskiego. Poz. 1911 *Naród Sobie!* nr 60; wyd. 4 Poz. 1928 w serii jw.

Rkps Ossol. sygn. 10987/I.

Przekład niem.: H. Max. Wiedeń 1882.

4. Poznaj, nim pokochasz. Przysłowie dramatyczne w 1 akcie. *Przegl. Pol.* 1867/1868 t. 2 s. 431-457. Wyst. Kr. 2 stycznia, Lw. 3 lutego 1868. Wyd. zob. poz. 9, 19.

5. Basza i ułany. Operetka w 3 aktach wg komedii Aleksandra Fredry Lita et Company. Wyst. Kr. 11 kwietnia 1868

z muz. J. Hoesly; W-wa 7 września 1882 pt. Basza i huzary. Nie druk.

6. Posażna jedynaczka. Komedja w 1 akcie. Wyst. Lw. 17 kwietnia, Kr. 26 kwietnia 1868. Wyd. zob. poz. 9. Wyd. nast.: W-wa 1899 *Teatr Amatorski* 55; zob. też poz. 19.

Rkps Ossol. sygn. 10864/I.

Przekłady: czes.: J. Bittner. Praga 1876 — estoński: O. Brunberg. Tallin 1904 — niem.: wyst. Wiedeń 1873; wyd. A. Rosen, Wiedeń 1875; W. Lange. Lipsk [1882] — ros.: przeróbka sceniczna pt. Zawarila kaszu — razchlebywai. Wyst. Petersb. 1876 — węgier.: S. Radnótfáy. Wyst. Budapeszt 14 grudnia 1868. Wyd.: Budapeszt [1883]; Budapeszt [1901]; Budapeszt [1909].

7. Mentor. Komedja w 3 aktach. Wyst. Lw. 17 marca, Kr. 15 kwietnia, W-wa 21 października 1871. Wyd. zob. poz. 9, 19.

Rkps Ossol. sygn. 11204/I; Bibl. Jagiel. sygn. 5733.

Przekłady: czes.: J. Bittner. Stára liška nad mladou. Praga 1874 — niem.: C. Danielewski ok. 1878; W. Lange. Lipsk [1882] — serbochorw.: J. Gale. Wyst. Zagrzeb 1891 — węgier.: L. Csepregi. Wyst. Budapeszt 21 marca 1873. Wyd.: Budapeszt 1875; Arad 1877.

8. Consilium facultatis. Komedja w 1 akcie. Wyst. Lw. 22 marca, Kr. 29 kwietnia 1871, W-wa 18 kwietnia 1872. Wyd. zob. poz. 9. Wyd. nast.: zob. poz. 19; wyd. nowe W-wa 1899 *Teatr Amatorski*; w tej samej serii: W-wa 1910, wyd. nowe W-wa [1921].

Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6734 II.

Przekłady: czes.: J. Bittner. Na jedlika púst, na lenocha tuš. Praga 1875 *Divadelní bibliotéka* t. 137; V. Libenský. Doktor Žampion. Praga 1889; Tři doktoři. Hradec Králový [1921] — esperanto: A. Grabowski. W-wa 1909 — franc.: R. Bailly. Kroczyński: Troi médecins pour un malade. Paryż 1928 — niem.: wyst. Wiedeń 1878; W. Lange; Doktor Müller. Lipsk [1882]; H. Lowenthal. Norden 1888 — serbochorw.: J. E. Tomić. Wyst. Zagrzeb 1877 — ukr.: J. Śladnyk. Jaki chori — taki doktory. Lw. 1922; wyd. nast.: Lw. 1928 — żyd.: I. Berkman. W-wa [1928].

9. Komedie. T. 1-2. W-wa 1872. Zob. też poz. 19.

T. 1: Przed śniadaniem. (Zob. poz. 1); Pioska wujaszka. (Zob. poz. 3); Drzemka pana Prospera. (Zob. poz. 2); Poznaj, nim pokochasz. (Zob. poz. 4).

T. 2: Posażna jedynaczka. (Zob. poz. 6); Mentor. (Zob. poz. 7); Consilium facultatis. (Zob. poz. 8).

10. Obec żywioly. Komedja w 5 aktach. Wyst. Lw. 23 kwietnia, Kr. 26 kwietnia 1873. Ogl. *Przegl. Pol.* 1872/1873 t. 4

s. 193-311. Wyd. osob. Kr. 1873. Wyd. nast. zob. poz. 19.

Przekład czes.: J. Bittner. Praga 1874.

11. Wielkie bractwo. Komedja w 5 aktach. Wyst. Lw. 13 marca, Kr. 19 maja 1875, W-wa 1876. Wyd. zob. poz. 19.

12. Indianin przed sądem Amerykanów. *Czas* 1876 nr 86. Wyd. osob. Lw. 1876.

Wiersz.

13. Kalosze. Komedja w 1 akcie. Wyst. Lw. 19 marca, Kr. 4 kwietnia 1877, W-wa 22 lutego 1878. Ogl. *Echo* 1878 nr 129-140 z przerwami. Wyd. osob. Lw. 1878. Wyd. nast.: zob. poz. 19; Lw. 1892 *Bibl. Teatrów Amatorskich*; w tej samej serii: Lw. 1910, Lw. 1926, Kat. [1946], Kat. [1947].

Przekłady: czes.: F. L. Hovorka. Praga 1880 — ros.: Andriejew. Wyst. 1879.

14. Do młodzieży. *Przegl. Lw.* 1878 t. 16 s. 647-670; *Przegl. Pol.* 1878 t. 50 s. 199-202 i odb.

Wiersz.

15. Wspomnienia. Powst. 1879. Ogl. pt. Dwa rozdziały ze „Wspomnień”. *Przegl. Pol.* 1897 t. 126 s. 369-408 i odb. Kr. 1898; przedr.: S. Koźmian: Rzeczy teatralne. Kr. 1904 s. 96-135; M. z Fredrów Szembekowa: Niegdyś... Wspomnienia moje o Aleksandrze Fredrze. Z przedm. A. Grzymały-Siedleckiego. Lw. 1927.

16. Próba przedstawienia amatorskiego. Obrazek sceniczny w 1 akcie. Wyst. Kr. 7 listopada, W-wa 15 listopada 1879. Wyd. zob. poz. 19.

17. Trzy domina. Żart sceniczny w 1 akcie. Wyst. W-wa 30 listopada 1879, Lw. 3 marca 1880. Wyd. zob. poz. 19.

18. Ubogi czy bogaty? Komedja w 2 aktach. Wyst. Lw. 3 marca, Kr. 29 maja 1880. Wyd. zob. poz. 19.

19. Komedie. T. 1-4. W-wa 1880-1881.

T. 1: zob. poz. 9 t. 1.

T. 2: zob. poz. 9 t. 2.

T. 3: Obec żywioly. (Zob. poz. 10); Kalosze. (Zob. poz. 13); Trzy domina. (Zob. poz. 17);

T. 4: Wielkie bractwo. (Zob. poz. 11); Ubogi czy bogaty? (Zob. poz. 18); Próba przedstawienia amatorskiego. (Zob. poz. 16).

20. Głodem wzięty. Fraszka. Wyst. Lw. 14 października 1881. Nie druk.

21. Śmierć i żona od Boga przeznaczona. Przysłowie w 1 akcie. Wyst. Kr. 12 listopada 1881; W-wa 1882. Nie druk. Grywana również pt. Maż i żona od Boga przeznaczona.

22. Oj, młody, młody! Komedia w 4 aktach. Wyst. Kr. 28 kwietnia, W-wa 8 czerwca 1883, Lw. 13 listopada 1883 [?]. Nie druk.

Pierwotny tytuł: O młodości.
Przekład ros.: A. Kriukowski. Moskwa 1891.

23. Hipnotyzm. Krotoczwila w 1 akcie. Wyst. Lw. 15 kwietnia 1889, W-wa 12 lutego 1890. Ogł. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1889 nr 321, 323-326. Przedr. w: *Komedie i monologi oryginalne i tłumaczone* S. I. W-wa 1891.

Rkps Ossol. sygn. 10822/I.

24. Wspomnienie o kampanii węgierskiej 1848-1849.

Rkps znajdował się w zbiorach Bibl. Ord. Krasinich sygn. 5115. Wiad. podaje E. Maliszewski: Bibliografia pamiętników polskich i Polaków dotyczących. W-wa 1928.

Utwory dramatyczne i poezje zamieszczały czasopisma: *Czas* (1876, 1891; tu m. in.: Ze spuścizny pośmiertnej. 1891 nr 114), *Dzien. Pol.* (1891), *Dzien. Poz.* (1902 — pośmiertnie), *Echo* (1878), *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* (1889), *Kraj* (1886), *Przeł. Lw.* (1878), *Przeł. Pol.* (1873, 1876-1878 i pośmiertnie 1897), *Przeł. Polit., Społ. i Lit.* (1891).

Ponadto w wydawnictwach: *Dla Stryja*. Lw. 1886, *Dla Zagrzebia*. Lw. 1881, *Kalendarz poz. na r. przestępny 1880*. Poz. 1879, *Komedie i monologi oryginalne i tłumaczone*. S. I. W-wa 1891, *Roczn. Koła Lit.-Artyst. we Lw.* Lw. 1897.

Listy i materiały

1. Do L. Starzeńskiej 7 listów (z licznymi rysunkami) z 1861-1865. Rkps Bibl. Nar. sygn. 7053.

2. Do T. Wodzickiej 2 listy z 1865-1866. Rkps Ossol. 11788/II.

3. Do J. Chęcińskiego 5 listów z 1866-1871. Rkps Ossol. 4360/II.

4. Do H. Modrzejewskiej z 1867. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 9137. Ogł. w książce: Korespondencja Heleny Modrzejewskiej i Karola Chłapowskiego. Wybór i oprac. J. Got i J. Szczublewski. T. 1. W-wa 1965 s. 67-68.

5. Do nieznanego adresata z 1871 w sprawie „Mentora” i „Consilium facultatis”. Rkps Bibl. Nar. sygn. 2674.

6. Do A. Belcikowskiego z 1872. Rkps Ossol. sygn. 12639₃/II.

7. Do H. Rodakowskiego kopie 8 listów z 1874-1888. Rkps Ossol. sygn. 12269/II.

8. Do W. Szymanowskiego z 1875. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 6712 III.

9. Do A. Małeckiego z 1876. Ogł. H. Barycz w art.: Sąd nad twórczością sceniczną Aleksandra Fredry. *Pam. Lit.* R. 42 (1951) s. 251-257.

10. Do W. Belzy 9 listów z 1877-1885. Rkps Ossol. sygn. 12421/I, 12424/I, 12649/II.

11. Do K. Chłapowskiego z 1879. Rkps Bibl. Jagiel. sygn. 9137. Ogł. w książce: Korespondencja Heleny Modrzejewskiej i Karola Chłapowskiego. Wybór i oprac. J. Got i J. Szczublewski. T. 1. W-wa 1965 s. 464-465.

12. Do Z. Sarneckiego z 1880. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory W. Górskiego.

13. Do nieznanego adresata z 1887. Rkps Ossol. sygn. 12035/II.

14. Do nieznanego adresata listy z 1889 i b. d. Rkps Bibl. Jagiel. Zbiory Dynowskich.

15. Do nieznanego adresata z 1889 w sprawie stosunków z Dyrekcją Teatrów Rządowych w Warszawie. Rkps Bibl. Nar. sygn. 5993.

16. Do gen. L. Bystrzonowskiego b. d. Rkps Bibl. Czartoryskich sygn. 1753.

17. Do J. Kossaka fragm. listu b. d. Rkps Ossol. sygn. 12752/III.

18. Od A. Fredry (ojca) 2 listy z 1848. Ogł. w książce: M. z Fredrów Szembekowa: Niegdyś... Wspomnienia moje o Aleksandrze Fredrze. Lw. 1927 s. 50-56.

19. Od D. Fredry 2 listy z 1868. Rkps Ossol. sygn. 7143/III.

20. Od gen. L. Bystrzonowskiego z 1878. Rkps Ossol. sygn. 7143/III.

21. Wiersze polskie i francuskie, rysunki J. A. Fredry z 1864-1867 i b. d. Rkps Bibl. Jagiel. akc. 17/56, 150/60, Bibl. Nar. sygn. 7053, Ossol. sygn. 12964_{3d}.

22. Rysunki, wypracowanie szkolne ogł. w książce: M. z Fredrów Szembekowa jw.

Informacje o materiałach i rękopisach dot. J. A. Fredry zob. S. Pigoń: Spuścizna literacka Aleksandra Fredry. W-wa 1954.

OPRACOWANIA

Kronika Rodz. 1875 nr 8. — zc. *Goniec Teatr.* 1877 nr 19. — W. BOGUSŁAW-

SKI. *Echo Mus. i Teatr.* 1884 nr 36-37. — M. G. [M. GAWALEWICZ]: Nasz współczesny dramat: komedia. *Tyg. Powsz.* 1884 nr 26-30. — *Kur. Por.* 1885 nr 254 s. 3 [not.]. — -a-. *Echo Mus., Teatr. i Artyst.* 1886 nr 164 s. 492. — *Gaz. Nar.* 1889 nr 104. — W. RAPACKI: Aktor o autorach. Z pamiętników Wincentego Rapackiego. *Echo Mus., Teatr. i Artyst.* 1890 nr 330 s. 48. — -p-. *Echo Mus., Teatr. i Artyst.* 1891 nr 393 s. 206 [not. o chorobie]. — Humor Fredry syna. *Biesiada Lit.* 1891 nr 23. — *Kur. Por.* 1891 nr 92 s. 4.

(Nekrologi:) A. Br. *Kur. Codz.* 1891 nr 134; A. Z. *Słowo* 1891 nr 108; W. DZIEDUSZYCKI. *Gaz. Lw.* 1891 nr 140-141; J. K-g [J. KENIG]. *Tyg. Ilustr.* 1891 nr 73; J. KOTARBIŃSKI. *Przełg. Tyg.* 1891 nr 21; Kt. *Mysł* 1891 nr 2; M. *Wędrowiec* 1891 nr 21; S. M. RZĘTKOWSKI. *Wiek* 1891 nr 107; S. TARNOWSKI. *Lowiec* 1891 nr 6; S. TARNOWSKI. *Przełg. Pol.* 1891 t. 100 s. 639-647; W. ZAGÓRSKI. *Niwa* 1891 nr 11; K. ZALEWSKI. *Kur. Warsz.* 1891 nr 135 i nn.; K. ZALEWSKI. *Świat* 1891 s. 261-266, 271-273; *Ateneum* 1891 t. 2 s. 615-616; *Biesiada Lit.* 1891 nr 21; *Dzien. Pol.* 1891 nr 136; nr 141; *Echo Mus., Teatr. i Artyst.* 1891 nr 398 s. 264; *Gaz. Lw.* 1891 nr 110; *Gaz. Nar.* 1891 nr 117; nr 118; *Gaz. Warsz.* 1891 nr 128; *Goniec i Iskra* 1891 nr 16; *Kraj* 1891 nr 19; nr 23; *Kronika Rodz.* 1891 nr 11; *Kur. Por.* 1891 nr 134 s. 2; nr 136 s. 5; *Nowa Reforma* 1891 nr 111; *Pravda* 1891 nr 21; *Przełg. Polit., Spół. i Lit.* 1891 nr 128; *Przełg. Tyg.* 1891 s. 247; *Rola* 1891 nr 21; *Wieczory Rodz.* 1891 nr 25; *Zgoda* 1891 nr 24; *Kalendarz „Wieku”*. W-wa 1892 s. 31-32; *Strzecha Rodz. Kalendarz.* W-wa 1892 s. 65.

J. S. BORKOWSKI: Genealogie żyjących utytułowanych rodów polskich. Lw. 1895 s. 238; oraz wyd. nast. — K. ZALEWSKI: Wieczór fredrowski. *Przełg. Polit., Spół. i Lit.* 1895 nr 295. — T. ŻYCHLIŃSKI: Fredroviana. Poz. 1895 s. 26-32. — Wieczór fredrowski. *Echo Mus., Teatr. i Artyst.* 1895 nr 51. — S. SCHNÜRPEŁOWSKI: Z tajnego archiwum. Lw. 1896 s. 28-31. — H. BIEGELEISEN: Andrzej hr. Fredro. *Słowo Pol.* 1897 nr 249. — P. CHMIEŁOWSKI: Nasza literatura dramatyczna. T. 2. Petersburg. 1898 s. 381-396. — P. Chm. [P. CHMIEŁOWSKI.] *Wielka enc. powsz. ilustr.* T. 23-24 (1899). — S. SCHNÜRPEŁOWSKI: Z papierów po Fredrze. Przyczynek do biografii poety. Kr. 1899 s. 95-97. — tc. [T. CZAPELSKI]: Echa lwowskie. *Echo Mus., Teatr. i Artyst.* 1901 nr 7 s. 80. —

F. ŁAGOWSKI: O komediach A. Fredry (syna). W-wa 1901. — J. KRAJEWSKI: Tajne związki polityczne w Galicji. Lw. 1903 s. 25. — Ś. KOZMIAN: Rzeczy teatralne. Kr. 1904 s. 96-135. — S. TARNOWSKI: Zofia z Fredrów hr. Szepetycka. *Przełg. Pol.* 1905 t. 156 s. 387-388. — L. DEBICKI: Portrety i sylwetki z 19 stulecia. S. II, t. 1. Kr. 1906 s. 173-216. — Jenerał Zamoyski. 1803-1868. T. 5: 1847-1852. Poz. 1922 (tu. m. in. o J. A. Fredrze]. — A. LANGE. *Le Journal de Pologne (W-wa)* 1924 nr 229. — F. KUCHARSKI: Aleksander Fredro. Zyciorys literacki. Lw. 1926 s. 47, 49-51. — M. z FREDRÓW SZEMBEKOWA: Niegdyś. Wspomnienie moje o Aleksandrze Fredrze. Lw. 1927 s. 47-60. — A. SKAŁKOWSKI: Juliusz Kosak a J. A. Fredro. W: *Księga pamiątk. 50-lecia Gimn. im. J. Długosza we Lw.* Lw. 1928 s. 265-274. — Wyjaśnienia rodziny Fredry. *Wiad. Lit.* 1934 nr 18. — A. PISKOR: Trzy psy Melpomeny. W książce: Siedem ekscelencji i jedna dama. W-wa 1939; wyd. 2 Rzym 1947; wyd. 3 W-wa 1959. — B. BEVILAQUA-BERSODY: J. A. Fredro. *Magyar-Lengyel Kurir* 1947 nr 4-7. — K. WYKA. *Pol. słownik biogr.* T. 7 (1948). — K. CHŁĘDOWSKI: Pamiętniki. Wr. 1951; wyd. nast. Kr. 1957. — S. PIGOŃ: Spuścizna literacka Aleksandra Fredry. W-wa 1954 [tu m. in. o J. A. Fredrze]. — Z. z FREDRÓW SZEPETYCKA: Wspomnienia z lat ubiegłych. Wr. 1967.

Przed śniadaniem. *Czas* 1866 nr 48; nr 76. — *Dzien. Lit.* 1866 nr 16 s. 250. — Teatr Polski w Poznaniu. *Dzien. Poz.* 1866 nr 145; nr 146. — Teatr Polski. *Tyg. Nauk. i Lit.* 1866 nr 8. — K-i [J. KOTARBIŃSKI]. *Przełg. Tyg.* 1867 nr 47. — E. LUBOWSKI. *Bluszcz* 1867 nr 48. — Al. [A. NIEWIAROWSKI]: Teatra warszawskie. *Dzien. Warsz.* 1867 nr 260. — W. SZYMANOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1867 t. 2 s. 243. — S. PAWLICKI. *Bibl. Warsz.* 1868 t. 1 s. 286-287. — *Dzien. Lit.* 1868 nr 4 s. 63. — Krakowski teatr polski w Poznaniu. *Dzien. Poz.* 1868 nr 134 s. 3. — *Dzien. Poz.* 1869 nr 28 s. 3. — (St.). *Kraj* (Kr.) 1870 nr 130. — *Czas* 1871 nr 297. — *Czas* 1872 nr 275; nr 277. — *Tyg. Wielkop.* 1872 nr 7 s. 94 [dot. tłum. czes.]. — *Czas* 1880 nr 155. — (i). *Kur. Por.* 1882 nr 214 s. 2 [not. o przedstawieniu teatru polskiego w Rosji]. — Teatr amatorski polski w Wiedniu. *Kur. Por.* 1891 nr 89.

Drzemka pana Prospera. J. S. [J. STARKEL]. *Dzien. Lit.* 1866 nr 3. — K. Ch. [K. CHŁAPOWSKI]: Teatr polski w Poznaniu. *Dzien. Poz.* 1866 nr 151. —

Wojtuś [M. Mottu]: De omnibus rebus et quibusdam aliis. List XLI. *Dzien. Poz.* 1866 nr 154. — Z. [J. ZACHARIASIEWICZ]. *Tyg. Ilustr.* 1866 nr 330 s. 36. — *Czas* 1866 nr 38; nr 48; nr 58; nr 84. — *Tyg. Nauk. i Lit.* 1866 nr 8. — *Czas* 1867 nr 57. — *Gaz. Pol.* 1867 nr 10. — K-i. [J. KOTARBIŃSKI]. *Przegl. Tyg.* 1868 nr 8. — F. H. L. [F. H. LEWESTAM]. *Kłosa* 1868 nr 139. — E. LUBOWSKI. *Bluszcz* 1868 nr 9. — S. PAWLICKI. *Bibl. Warsz.* 1868 t. 1 s. 476-480. — W. SZYMANOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1868 t. 1 s. 96. — (W.). *Wiad. Polit., Lit. i Gosp.* 1869 nr 12. — *Czas* 1873 nr 184. — r [R. POLIŃSKI]. *Przegl. Polit., Spol. i Lit.* 1888 nr 256. — (S. P.). [S. SCHNÜR-PEPŁOWSKI]. *Dzien. Pol.* 1888 nr 309-310. — *Kur. Lw.* 1888 nr 310.

Piosnka wujaszka. t [W. ŁOZIŃSKI]. *Dzien. Lit.* 1866 nr 5 s. 79. — *M. Dzien. Lit.* 1866 nr 15 s. 185. — B. ZAWADZKI. *Gaz. Muz. i Teatr.* 1866 nr 21. — *Czas* 1866 nr 50; nr 63; nr 83; nr 84; nr 108; nr 241. — *Czas* 1866 nr 184 [dot. przedstawienia w Krynicy]. — *Teatr polski w Poznaniu. Dzien. Poz.* 1866 nr 133; nr 148; nr 166. — *Kur. Poz.* 1866 nr 320. — *Tyg. Nauk. i Lit.* 1866 nr 8. — E. LUBOWSKI. *Bluszcz* 1867 nr 19. — W. SZYMANOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1867 t. 1 s. 204. — *Czas* 1867 nr 78; nr 251; nr 276. — *Dzien. Poz.* 1867 nr 138. — *Czas* 1870 nr 79; nr 263. — *Czas* 1871 nr 237. — *Czas* 1873 nr 248. — *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1886 nr 164. — -a-. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1890 nr 373 s. 566. — b. *Czas* 1897 nr 43. — K. HUSARSKI. *Wiedza i Życie* 1939 nr 3. — K. W. [K. WIERZYŃSKI]. *Gaz. Pol.* 1939 nr 63.

Poznaj, nim pokochasz. [W. ŁOZIŃSKI]. *Dzien. Lit.* 1868 nr 6. — *Czas* 1868 nr 3; nr 31. — *Dzien. Lw.* 1868 nr 41. — *Krakowski teatr polski w Poznaniu. Dzien. Poz.* 1868 nr 133. — ORGON [Z. SARNECKI]: Teatrzyk Dobroczynności. *Echo* 1879 nr 252. — *Kur. Por.* 1879 nr 312. — W. PROKESCH: *Cracoviana. Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1895 nr 52 s. 620.

Basza i ulany. *Nowiny* 1867/1868 nr 25. — *Czas* 1868 nr 87; nr 91. — *Dzien. Poz.* 1868 nr 148. — *Gaz. Nar.* 1868 nr 89. — (c). *Kur. Por.* 1882 nr 249 s. 1-2.

Posażna jedynaczka. W. L. ANCYC. *Bluszcz* 1868 nr 22 s. 133. — W. Ł. [W. ŁOZIŃSKI]. *Dzien. Lit.* 1868 nr 16. — S. [A. SZCZEPAŃSKI]. *Kalina* 1868 nr 9. — *Czas* 1868 nr 98; nr 100. —

Czas 1868 nr 118 [przekład recenzji *Posener Zeitung*]. — *Czas* 1868 nr 263. — *Dzien. Lit.* 1868 nr 41 s. 660; nr 51 s. 819. — *Dzien. Lw.* 1868 nr 143. — *Krakowski teatr polski w Poznaniu. Dzien. Poz.* 1868 nr 115. — *Dzien. Poz.* 1868 nr 136. — *Gaz. Pol.* 1868 nr 119. — *Nowiny* 1868 nr 25. — L. P. *Iris* 1869 nr z listopada i grudnia. — λμχ, Nie-Lambda. *Dzien. Poz.* 1869 nr 149. — M. Dzikowski. *Opiekun Domowy* 1870 nr 20. — K-i [J. KOTARBIŃSKI]. *Przegl. Tyg.* 1870 nr 47. — F. H. L. [F. H. LEWESTAM]. *Kłosa* 1870 nr 232. — E. LUBOWSKI. *Bluszcz* 1870 nr 20. — [W. SABOWSKI]. *Kur. Kr.* 1870 nr 14. — O. STANISŁAWSKI. *Opiekun Domowy* 1870 nr 52. — W. SZYMANOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1870 t. 2 s. 250. — *Czas* 1871 nr 116. — *Kraj (Kr.)* 1871 nr 113. — (K. S.) [K. SKRZYŃSKI]. *Dzien. Poz.* 1872 nr 239. — *Czas* 1872 nr 23; nr 232; nr 236. — *Dzien. Poz.* 1872 nr 289. — *Kraj (Kr.)* 1872 nr 232. — P. Ch. [P. CHMIELEWSKI]. *Opiekun Domowy* 1873 nr 49. — J. KLISZEWSKI. *Afisz Teatr.* 1873 nr 25. — *Czas* 1873 nr 208. — *Gaz. Nar.* 1873 nr 40. — *Tyg. Wielkop.* 1873 nr 38 s. 455 [o wyst. w Wiedniu]. — *Czas* 1874 nr 269. — *Tyg. Wielkop.* 1874 nr 20 s. 160 [o przedstawieniu w Pradze]. — E. LUBOWSKI. *Bibl. Warsz.* 1875 t. 2 s. 307. — Dr B. Ł. [B. ŁOZIŃSKI]. *Tyg. Mąd. i Powieści* 1875 nr 12. — *Ojczyzna* 1875 nr 88 [o przekładzie ros.]. — *Gaz. Pol.* 1876 nr 116 [o przeróbce dla scen rosyjskich]. — *Warta* 1879 s. 2962 [o przedstawieniu w Berlinie]. — B: *Teatr. Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1883 nr 7 s. 76. — *Kraj* 1891 nr 4. — S. *Kraj* 1892 nr 49. — -a-. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1894 nr 552 s. 208-209. — G. KEMPNER. *Przegl. Tyg.* 1894 nr 17. — *Wiek* 1894 nr 93, 94. — (c). *Dzien. Pol.* 1896 nr 75. — -a-. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1897 nr 34 s. 405. — *Odgłosy. Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1897 nr 51 s. 608. — -a-. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1898 nr 20 s. 236. — *Odgłosy. Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1898 nr 22 s. 258. — -a-. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1900 nr 15 s. 177. — A. KRECHOWIECKI. *Gaz. Lw.* 1900 nr 253. — Kl. K. *Dzien. Pol.* 1900 nr 302.

Mentor. K-i [J. KOTARBIŃSKI]. *Przegl. Tyg.* 1871 nr 44. — F. H. L. [F. H. LEWESTAM]. *Kłosa* 1871 nr 330-332. — A. Z. [J. NARZYMSKI]. *Dzien. Poz.* 1871 nr 99. — O'Le. [W. M. OLENDZKI]. *Tyg. Wielkop.* 1871 nr 18 s. 224. — W. SZYMANOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1871 t. 2 s. 236. — *Kraj (Kr.)* 1871 nr 88. — *Afisz Teatr.*

1871 nr 39. — *Czas* 1871 nr 88; nr 293; nr 295. — *Gaz. Nar.* 1871 nr 102. — *Gaz. Pol.* 1871 nr 214. — *Gaz. Warsz.* 1871 nr 105. — *Kolce* 1871 t. 2 s. 109-110. — *Kur. Codz.* 1871 nr 237. — *Kur. Teatr.* 1871 nr 42 [przedr. z czasop. *Czas i Kraj*]. — NEMO [E. LUBOWSKI]. *Bibl. Warsz.* 1872 t. 1 s. 305-308. — [M. PAWLIKOWSKI]. *Kraj* 1872 nr 242. — (K. S.) [K. SKRZYŃSKI]. *Dzien. Poz.* 1872 nr 267. — *Czas* 1872 nr 240; nr 242. — *Dzien. Poz.* 1872 nr 52. — *Tyg. Wielkop.* 1872 nr 39 s. 528 [dot. tłum. węgierskiego]. — *Czas* 1873 nr 115. — *Kur. Por.* 1878 nr 179 s. 3 [dot. tłum. niem.]. — *Wiek* 1881 nr 178 [dot. tłum. niem.]. — *Kur. Por.* 1881 nr 306 s. 2 [dot. wystawienia w Hamburgu]. — (WS). *Kur. Por.* 1882 nr 336 s. 2 [zapowiedź wyst. w Wiedniu]. — *Kur. Por.* 1882 nr 43 s. 3 [dot. wyst. w Berlinie]. — *Kur. Por.* 1884 nr 76. — C. PIENIAŻEK. *Kur. Pol.* 1891 nr 80. — Sztuki polskie w teatrze chorwackim. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1891 nr 386 s. 114. — K. G. [K. GÓRSKI]. *Czas* 1893 nr 267. — J. K. DWORZACZEK. *Dzien. Powsz.* 1909 nr 286. — S. GACKI: Teatr Mały. *Pravda* 1909 nr 43. — T. JAROSZYŃSKI. *Głos Warsz.* 1909 nr 289. — T. JAWORSKI. *Kur. Poz.* 1909 nr 256. — J. L. [J. LORENTOWICZ]. *Nova Gaz.* 1909 nr 476. — R. [M. WIERZBIŃSKI]. *Praca* 1909 nr 46 s. 1452. — *Dzien. Poz.* 1909 nr 256. — *Kur. Por.* 1909 nr 17. — *Praca* 1909 nr 46. — *Sfinks* 1909 t. 8 s. 181. — *Świat* 1909 nr 43 s. 20. — TADEUSZ KOŃCZYC [A. GROT-BRZCZKOWSKI]. *Bluszcz* 1917 nr 39 s. 299-300. — L. Ch. [L. CHRZANOWSKI]. *Kur. Pol.* 1917 nr 244 s. 3. — A. DOBROWOLSKI. *Kur. Warsz.* 1917 nr 247 s. 2. — RAFAŁ CHOCHOŁ [J. LECHOŃ]: Teatr Rozmaitości. *Sowizdrzał* 1917 nr 37 s. 10. — S. NOYSZEWSKI: Teatr Rozmaitości. *Gaz. Por.* 2 Grosze 1917 nr 247. — *Nova Gaz.* 1917 nr 442.

Consilium facultatis. *Czas* 1871 nr 100; nr 245. — *Gaz. Pol.* 1871 nr 214. — *Kraj* (Kr.) 1871 nr 100; nr 245. — *Kur. Teatr.* 1871 nr 48. — W. BOGUSŁAWSKI. *Kur. Warsz.* 1872 nr 86. — * [S. KOŹMIAN]. *Czas* 1872 nr 197. — E. LUBOWSKI. *Bluszcz* 1872 nr 18. — W. SZYMANOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1872 t. 1 s. 229. — *Czas* 1872 nr 230. — Teatr polski w Poznaniu. *Dzien. Poz.* 1872 nr 5. — *Wieniec* 1872 t. 1 nr 34. — E. LUBOWSKI. *Bibl. Warsz.* 1873 t. 2 s. 387-388. — *Tyg. Romansów i Powieści* 1873 nr 227. — *Czas* 1873 nr 109. — *Czas* 1874 nr 228. — *Orełdonik* 1875 nr 154. — *Kur. Por.*

1878 nr 349 s. 2 [dot. wyst. w Wiedniu]. — (i). *Kur. Por.* 1882 nr 223 s. 2. — *Dwu-tyg. dla Kobiet* 1882 nr 9. — Teatr polski w Pawłowsku. *Kur. Por.* 1882 nr 183 s. 3. — L. K. [L. KOZŁOWSKI]. *Czas* 1883 nr 153. — Teatr polski w Nowym Jorku. *Kur. Por.* 1885 nr 305 s. 4. — IGREK: Teatr Letni. *Dzien. Pol.* 1891 nr 170, 187. — br. [A. BREZA]. *Kur. Codz.* 1895 nr 346 s. 4. — A. D. [A. DOBROWOLSKI]: Wieczór fredrowski. *Kur. Por.* 1895 nr 347 s. 5. — -a-. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1900 nr 15 s. 177. — -a-. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1901 nr 13 s. 155. — *Gaz. Nar.* 1916 nr 75 wyd. por. — *Ziemia Przemysła* 1919 nr 13. — *Helikon* 1924 nr 1. — *Kur. Poz.* 1929 nr 36 s. 8 [o przekładzie franc.]. — Fredro na scenie francuskiej. *Ilustr. Kur. Codz.* 1929 nr 228. — Fredro po francusku. *Rzeczpospolita* 1929 nr 17. — Une pièce polonaise jouée à l'Université de Lille. *L'Écho de Varsovie* 1937 nr 102.

Komedie. T. 1-2. W-wa 1872. *Niwa* 1872 nr 9, 11.

Obce żywioły. MARIAN [M. GA-WALEWICZ]. *Przeegl. Lw.* 1873 t. 4 s. 131-135. — S. KOŹMIAN. *Przeegl. Pol.* 1873 nr z czerwca s. 494-516; przedr. w książkach: *Rzeczy teatralne*. Kr. 1904 s. 96 i nn.; *Teatr*. T. 2. Kr. 1959 s. 170-174. — Ψ [M. PAWLIKOWSKI]. *Kraj* 1873 nr 97. — OMIKRON [W. SABOWSKI]. *Gaz. Nar.* 1873 nr 110. — W. S. [W. SABOWSKI]. *Tyg. Wielkop.* 1873 nr 19 s. 225. — *Bluszcz* 1873 nr 21 s. 166. — *Czas* 1873 nr 98; nr 104; nr 109; nr 265. — *Gaz. Warsz.* 1873 nr 102. — *Kraj* (Kr.) 1873 nr 261. — *Kur. Poz.* 1873 nr 110. — Korespondencja z Krakowa. *Tyg. Mód i Powieści* 1873 nr 27. — *Tyg. Wielkop.* 1873 nr 14; nr 167. — J. KOTARBIŃSKI. *Przeegl. Tyg.* 1874 s. 40. — S. H. [H. SIENKIEWICZ]. *Niwa* 1874 t. 6 s. 56. — S.: Z fotelu. *Czas* 1889 nr 300.

Wielkie bractwo. F. K. *Tydzień Lit., Artyst., Nauk. i Społ.* 1875 nr 17. — I. M. *Bluszcz* 1875 nr 23 s. 181. — Dr. B. Ł. [B. ŁOZIŃSKI]. *Tyg. Mód i Powieści* 1875 nr 19-20. — GERWAZY [L. SIEMIENSKI]. *Kłosa* 1875 nr 521 s. 396. — S. TARNOWSKI. *Przeegl. Mies.* 1875 nr 8 s. 287-292. — S. TARNOWSKI. *Przeegl. Pol.* 1875 z. 12 (z czerwca) s. 489-503. — (W). *Szkice Społ. i Lit.* 1875 nr 11. — Z-i. *Ojczyzna* 1875 nr 127. — *Czas* 1875 nr 113; nr 116; nr 199. — *Dzien. Poz.* 1875 nr 223. — *Kronika* 1875 nr 14. — *Kur. Pol.* 1875 nr 86, 99. — *Kur. Poz.* 1875 nr 91; nr 122; nr 223; nr 229. — *Ojczyzna* 1875 nr 92. — *Zgoda* 1875 nr 16. — Rz.

[S. RZĘTKOWSKI]. *Biesiada Lit.* 1876 nr 24. — *Afisz Teatr.* 1876 nr 136. — *Czas* 1876 nr 175. — *Gaz. Lw.* 1876 nr 152. — *Kur. Kr.* 1876 nr 44. — *Przegl. Tyg.* 1876 nr 24. — (a. g.). *Gaz. Pol.* 1881 nr 220. — ALFA. *Gaz. Kr.* 1881 nr 37. — W. BOGUSŁAWSKI. *Tyg. Powosz.* 1881 nr 43. — K. KASZEWSKI. *Kłosy* 1881 nr 849. — S. KRZEMIŃSKI. *Bluszcz* 1881 nr 43. — E. LUBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1881 t. 2 s. 235. — [W. MARRENÉ-MORZKOWSKA]. *Przegl. Tyg.* 1881 nr 41. — *Kur. Codz.* 1881 nr 220 s. 2. — *Kur. Por.* 1881 nr 273 s. 1. — ew.: Teatr w Pawłowsku. *Kur. Por.* 1882 nr 193 s. 2. — L. K. [L. KOZŁOWSKI]. *Czas* 1883 nr 130. — (z). *Nowa Reforma* 1883 nr 130. — ALGO [A. GOLDBERG]: Z sądu. Honorarium autorskie. *Kur. Codz.* 1886 nr 314 s. 5. — (S. P.) [S. SCHNÜR-PEPŁOWSKI]. *Dzien. Pol.* 1888 nr 284. — Teatr polski w Bydgoszczy. *Kur. Poz.* 1889 nr 102. — A.R. [A. RAJCHMAN]. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1891 nr 419 s. 516. — *Z. Kraj* 1891 nr 3. — *Kur. Pol.* 1891 nr 71. — *Przegl. Tyg.* 1891 nr 41. — *Czas* 1896 nr 38. — *Gaz. Poniedziałkowa* 1896 nr 7. — *Odgłosy. Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1898 nr 42 s. 500.

T. J. [T. JAROSZYŃSKI]. *Wiek* 1901 nr 184. — *Dzien. Poz.* 1902 nr 219. — *Kur. Poz.* 1902 nr 435. — I. K. DWORZACZEK. *Dzien. Powosz.* 1909 nr 323. — L. [J. LORENTOWICZ]. *Nowa Gaz.* 1909 nr 543. — *Czas* 1909 nr 214. — *Przegl.* 1909 t. 2 nr 247. — C. [S. CYWIŃSKI]. *Kur. Litewski* 1910 nr 142. — F. H. [F. HRYNIEWICZ]. *Goniec Codz.* 1910 nr 89. — K. E. [K. EHRENBERG]: Teatr Letni. *Kur. Por.* 1912 nr 159. — W. K. [W. KUBISZ]. *Dzien. Cieszyński* 1921 nr 96. — B. PRUS: Kroniki. Oprac. Z. Szwejkowski. T. 2. W-wa 1953 s. 671.

Indianin przed sądem Amerykanów. B. ZAWADZKI. *Wiek* 1876 nr 243, 245; przedr. *Gaz. Tor.* 1876 nr 260-261.

Kalosz. MAREK POLNICZ [M. PAWLKOWSKI]. *Echo* 1877 nr 81. — *Czas* 1877 nr 81. — □ [J. GADOMSKI?]. *Tyg. Romanów i Powieści* 1878 nr 509. — K. KASZEWSKI. *Tyg. Powosz.* 1878 nr 40. — F. H. L. [F. H. LEWESTAM]. *Kłosy* 1878 nr 693. — E. LUBOWSKI. *Bluszcz* 1878 nr 40. — W. NOSKOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1878 nr 145. — X-. *Gaz. Pol.* 1878 nr 213. — *Kur. Por.* 1878 nr 265 s. 2. — F. W. *Bibl. Warsz.* 1879 t. 4 s. 210. — *Kur. Por.* 1879 nr 351 s. 2 [not. o przekładzie ros.]. — *Goniec Wielkop.* 1880 nr 104 [not. o przekładzie czes.]. — Teatr na Czystem. *Kur. Por.* 1890 nr 179 s. 4. — ZOIL [H.

GLIŃSKI]. *Kraj* 1891 nr 49. — Teatr Ludowy na Pradze. *Kur. Por.* 1903 nr 183. *Wspomnienia.* M. ROLLE. *Przegl. Lit.* 1898 nr 18/19.

Próba przedstawienia amatorskiego. *Czas* 1879 nr 265. — *Kur. Codz.* 1879 nr 252 s. 2. — *Kur. Por.* 1879 nr 297 s. 3; nr 323 s. 2. — *Warta* 1879 s. 2916.

Trzy domina. Or... [Z. SARNECKI]: Teatrzyk Towarzystwa Dobroczyńności. *Echo* 1879 nr 269. — *Kur. Por.* 1879 nr 333 s. 2.

Ubogi czy bogaty. M. G. [M. GAWALEWICZ]. *Kłosy* 1880 nr 788. — IGNACY JASTRZĘBIEC [I. KLISZEWSKI]. *Echo* 1880 nr 123. — S. K. [S. KRZEMIŃSKI]. *Bluszcz* 1880 nr 32. — ORGON [Z. SARNECKI]. *Echo* 1880 nr 171. — B. ZAWADZKI. *Tyg. Powosz.* 1880 nr 34. — *Przegl. Tyg.* 1880 nr 34. — *Wiek* 1880 nr 171-172. — *Goniec Wielkop.* 1881 nr 79.

Głodem wzięty. (b). *Gaz. Nar.* 1881 nr 236. — R. St. *Tydzień Pol.* 1881 nr 45.

Śmierć żona od Boga przeznaczona. (S.) [K. SKRZYŃSKI]. *Czas* 1881 nr 261. — *Kur. Codz.* 1882 nr 5. — *Kur. Por.* 1882 nr 7 s. 2.

Oj, młody, młody! A. Z. *Przegl. Lit. i Artyst.* 1883 nr 9. — M. B. [M. BAŁUCKI]. *Tyg. Powosz.* 1883 nr 19 s. 293. — F. *Gaz. Pol.* 1883 nr 128. — mg [M. GAWALEWICZ]. *Tyg. Powosz.* 1883 nr 24. — WILHELM [S. KOZMIAN]. *Czas* 1883 nr 98; przedr. w książce: Teatr. T. 2. Kr. 1959 s. 200-204. — H. KUCZAŁSKI. *Tyg. Mód i Powieści* 1883 nr 24. — E. LUBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1883 t. 1 s. 405. — No... No... *Bibl. Warsz.* 1883 t. 3 s. 253. — (P) [M. PAWLKOWSKI]. *Nowa Reforma* 1883 nr 98-99. — ORGON [Z. SARNECKI]. *Gaz. Lw.* 1883 nr 235. — J. TRETIAK: Korespondencje. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1883 nr 4 s. 43. — W. *Kur. Por.* 1883 nr 158 s. 2-3. — [M. WOŁOWSKI]. *Kur. Codz.* 1883 nr 145 s. 4. — (§). *Dzien. Pol.* 1883 nr 99. — Z Krakowa. *Kur. Por.* 1883 nr 120 s. 3. — *Kur. Por.* 1883 nr 249 s. 2. — *Pogoń* 1883 nr 16. — *Prawda* 1883 nr 25. — -a-. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1886 nr 150 s. 329. — *Kur. Por.* 1886 nr 219 s. 2. — ZOIL [H. GLIŃSKI]. *Kraj* 1891 nr 40. — Teatr polski w Petersburgu. *Kur. Por.* 1891 nr 287 s. 4. — Teatr letni. *Dzien. Pol.* 1892 nr 214. — *Kur. Por.* 1893 nr 341 s. 5 [o wyst. w Petersburgu]. — (c). *Dzien. Pol.* 1896 nr

205. — H. GLIŃSKI. *Bluszcz* 1897 nr 19. — J. M. *Wiek* 1897 nr 105-106. — *Echo Muzyk., Teatr. i Artyst.* 1897 nr 20 s. 236. — [A.] CHOLONIEWSKI. *Kraj* 1901 nr 28-30. — J. FLACH. *Przedświt* 1901 nr 3. — Kl. K. *Dzien. Pol.* 1901 nr 4. — G. ZAPOLSKA. *Słowo Pol.* 1901 nr 5. — W. BARANOWSKI. *Kur. Litewski* 1906 nr 232. — Kr. *Czas* 1906 nr 209. — W. Pr. [W. PROKESCH]. *Nowa Reforma* 1906 nr 142. — Z. STEFAŃSKI. *Przegl. Pol.* 1906 t. 161 s. 188. — A. E. BALICKI: Teatr krakowski. *Przegl. Pol.* 1913/1914 t. 3 s. 219-221. — *Dzien. Poz.* 1918 nr 40. — T. K. *Kur. Warsz.* 1922 nr 193. — S. PAPÉE. *Przegl. Por.* 1922 nr 341. — W. BOLSKI: Z Reduty. *Kur. Wil.* 1927 nr 2. — A. M. *Polska Zach.* 1927 nr 220. — PILAWA [W. STANISŁAWSKA]: Z Reduty. *Dzien. Wil.* 1927 nr 2. — Stob.: Premiera w Teatrze Katowickim. *Kur. Zach.* 1927 nr 260. — ZASTĘPCA ZASTĘPCY: Z Reduty. *Kur. Wil.* 1927 nr 7. — J. K. [J. KAWECKI]. *Gaz. Warsz.* 1929 nr 116. — T. BOY-ŻELEŃSKI: Teatr w Domu Kole-

jarzy. *Kur. Por.* 1929 nr 113; przedr. w książkach: *Flirt z Melpomeną. Wieczór* 9. W-wa 1930 s. 81-84; *Pisma. T. 23. W-wa* 1965 s. 82-84. — *Robotnik* 1929 nr 115.

Hipnotyz m. -a-. *Echo Muzyk., Teatr. i Artyst.* 1889 nr 285 [not. o ukończeniu komedii]. — ** [A. KRECHOWIECKI]. *Gaz. Lw.* 1889 nr 92. — R. P. [R. POLIŃSKI]. *Przegl. Polit., Społ. i Lit.* 1889 nr 89. — (S. P.) [S. SCHNÜR-PEPŁOWSKI]. *Dzien. Pol.* 1889 nr 107. — *Iskra* 1889 nr 47. — W. BOGUSŁAWSKI. *Gaz. Pol.* 1890 nr 36. — M. GAWALEWICZ. *Ateneum* 1890 t. 1 s. 495-497. — K. KASZEWSKI. *Kłosy* 1890 nr 1286. — E. LUBOWSKI. *Tyg. Ilustr.* 1890 t. 1 s. 135. — A. RAJCHMAN. *Echo Muzyk., Teatr. i Artyst.* 1890 nr 333. — St. M. Rz. [S. M. RZĘTKOWSKI]. *Kur. Por.* 1890 nr 44 s. 5. — St. M. Rz. [S. M. RZĘTKOWSKI]. *Wiek* 1890 nr 35. — S. ŚLIWOWSKI. *Dzien. dla Wszystkich* 1890 nr 35. — *Kur. Codz.* 1890 nr 44. — ZOIL [H. GLIŃSKI]: Teatr polski. *Kraj* 1895 nr 4.

FRIEDBERG SYDON (1857—1931)

Dramatopisarz.

Ur. w 1857 w Nowym Sączu. Studia uniwersyteckie odbył w Krakowie. Zajmował się adwokaturą. Był burmistrzem rodzinnego miasta. Zmarł w kwietniu 1931.

TWÓRCZOŚĆ

1. Oliwa zawsze na wierzch wychodzi, czyli kara Boża. Powst. przed 1889, wg W. Okręta w 1887. Nie druk.

Sztuka wyróżniona na II konkursie *Echa Muzyk., Teatr. i Artyst.* w 1889 na sztukę ludową.

2. Gruba partia. Komedyjka w 1 akcie. Lw. 1898 *Bibl. Teatrów Amatorskich* nr 82. Wyd. nast.: Lw. 1921 *Bibl. Teatrów Amatorskich* nr 82.

3. Prawica i lewica. Sztuka ludowa w 3 aktach z muzyką, ze śpiewami i tańcami. Poz. 1898 [1897] *Naród Sobie!* nr 52. Wyd. 2 Poz. 1918 *Naród Sobie!* nr 52.

4. Śpiący rycerze. Fantazja w 5 odsłonach z prologiem. Z muzyką M. Świeżyńskiego. Wyst. Kr. 21 grudnia 1898.

5. Chłopska polityka. Sztuka ludowa w 5 odsłonach. Wyst. Kr. 25 lutego 1899. Nie druk.

Napisana na konkurs Wydziału Krajowego.

6. Dwa obozy. Powst. przed lub w 1900. Nie druk.

Utwór sceniczny.

7. Zmory. Sztuka współczesna w 4 aktach, w 5 odsłonach. Wyst. Kr. 28 kwietnia 1900. Nie druk.

Nagrodzona pierwszą nagrodą na IV konkursie galicyjskiego Wydziału Krajowego.

8. Na wakacjach. Sielanka humorystyczna w 3 aktach. Wyst. W-wa 31 sierpnia 1901. Nie druk.

9. Nierówna miara. Temat do dramatu w 4 aktach. Wyst. Lw. 31 maja 1902. Nie druk.

10. Grunwald. Fantazja sceniczna w 4 obrazach z prologiem. Ogł. fragm.: *Pogoń* 1910 nr 40; *Nowa Reforma* 1910 nr 315 [obraz 4, odsłona 2].

11. Książd Mackiewicz. Obraz dramatyczny z powstania 1863 w 2 aktach. Ogł. fragm.: *Pogoń* 1913 nr 6. Wyd. osob. całości. Kr. 1913.

12. Noc karnawałowa. Humoreska w 1 akcie. Poz. 1928 *Scena Pol.* nr 24.

13. Świetny pomysł. Komedja w 1 akcie. Poz. 1928 *Scena Pol.* nr 25.

14. Urzędniczki. Krotchwila w 1 akcie. Poz. 1928 *Scena Pol.* nr 26.

OPRACOWANIA

Rocznik naukowo-literacko-artystyczny na r. 1905. Pod red. W. Okręta. W-wa 1905.

(Nekrolog:) Kt.: Zgon popularnego pisarza. *Kur. Poz.* 1931 nr 195.

QUIDAM: Repertuar teatru wiejskiego. *Teatr* 1953 nr 18 s. 19.

Oliwa zawsze na wierzch wychodzi... Sprawozdanie z drugiego konkursu „Echa” na sztukę ludową 1889. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1889 nr 295 s. 241-245.

Śpiący rycerze. b. [A. BEAUPRÉ]. *Czas* 1898 nr 293. — MINOS [J. ŁOZIŃSKI]. *Głos Narodu* 1898 nr 294. — W. P. [W. PROKESCH]. *Nowa Reforma* 1898 nr 293. — F. KONECZNY. *Przeł. Pol.* 1899 t. 131 s. 191. — tc. [T. CZAPELSKI]: Echa lwowskie. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1902 nr 24 s. 248-249. — J. KASPROWICZ. *Słowo Pol.* 1902 nr 264, 504. — Kl. K. [K. KOŁAKOWSKI]. *Dzien. Pol.* 1902 nr 486. — A. KRECHOWIECKI. *Gaz. Lw.* 1902 nr 239. — Z. S. [Z. SARNECKI]. *Przedświt* 1902 nr 239. — St. W. *Kur. Lw.* 1902 nr 289. — *Przeł. Polit., Społ. i Lit.* 1902 nr 240.

Chłopska polityka. b. [A. BEAUPRÉ]. *Czas* 1899 nr 48. — F. KONECZNY. *Przeł. Pol.* 1899 t. 131 s. 560-562. — W. Pr. [W. PROKESCH]. *Nowa Reforma*

1899 nr 48. — K. WYKA: Wstęp do: S. Wyspiański: Wesele. W-wa 1950 s. 53.

Dwa obozy. St.: Felieton teatralny. *Ruch Katoł.* 1900 nr 225.

Zmory. A. B. *Tyg. Ilustr.* 1900 nr 17 [o przyznaniu nagrody]. — a. b.: Laureat konkursowy. *Tyg. Ilustr.* 1900 nr 20. — SZARY [A. CHOLONIEWSKI]. *Kraj* 1900 nr 16. — K. CZAPELSKI: Plon konkursowy. *Iris* 1900 nr 10. — FOTEL nr 24. *Głos Narodu* 1900 nr 99. — F. KONECZNY. *Przeł. Pol.* 1900 t. 136 s. 358. — W. PROKESCH. *Nowa Reforma* 1900 nr 95. — W. PROKESCH: Z plonu konkursu. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1900 nr 18. — R. St. *Czas* 1900 nr 114. — St. R. *Gaz. Lw.* 1900 nr 104. — *Przeł. Polit., Społ. i Lit.* 1900 nr 113.

Na wakacjach. Łuc. Kość. [Ł. KOŚCIELECKI]. *Kur. Codz.* 1901 nr 242. — K. ZALEWSKI. *Wiek Ilustr.* 1901 nr 242. — ZASTĘPCA. *Echo Muz., Teatr. i Artyst.* 1901 nr 36.

Nierówna miara. Z. SARNECKI. *Przedświt* 1902 nr 114. — *Gaz. Nar.* 1902 nr 144. — *Przeł. Polit., Społ. i Lit.* 1902 nr 125.

Książd Mackiewicz. W. HAHN: Rok 1863 w dramacie polskim. *Lw.* 1913 s. 29-31. — J. KLEINER: Oceny i sprawozdania. *Poradnik Teatrów i Chórów Włościańskich* 1913 s. 39-40.

SPIS RZECZY

Uwagi wstępne	5
Wykaz skrótów	15

HASŁA OGÓLNE

Bibliografie i informatory biograficzne	21
Podręczniki historii literatury	27
Antologie i wypisy	29
Pozytywizm	33
Naturalizm	53
Młoda Polska	56

HASŁA OSOBOWE

Abgarowicz Kajetan	81
Abrahamowicz Adolf	83
Adamowicz Bogusław	89
Antoniewicz Jan Bołoz	91
Asnyk Adam	94
Twórczość	95
Wydania zbiorowe i wybory	101
Listy i materiały	110
Indeks tytułów	112
Opracowania	120
Aspis Bogumił	134
Augustynowicz Jan	136
Bałucki Michał	138
Twórczość	139
Wydania zbiorowe	147
Listy i materiały	148
Indeks tytułów	150
Opracowania	154
Bandurski Władysław	170
Bartkiewicz Zygmunt	173
Bartoszewicz Kazimierz	177
Bartusówna Maria	185

Baudouin de Courtenay Jan	189
Belmont Leo	194
Bełcikowski Adam	202
Bełza Stanisław	208
Bełza Władysław	214
Bem Antoni Gustaw	223
Berent Waclaw	226
Bęczkowska Wanda Grot	234
Białobłocki Bronisław	235
Bieder Edmund	237
Biegeleisen Henryk	238
Biernacki Mikołaj	244
Bierzyński Mieczysław	248
Biskupski Leon	249
Bogacki Feliks	250
Bogusławski Władysław	250
Bojko Jakub	256
Bonczyk Norbert	259
Borkowski Witold Dunin	262
Bośniacka Elżbieta	262
Brandowski Stanisław	265
Brodowski Feliks	267
Bruchnalski Wilhelm	270
Brückner Aleksander	276
Bruner Ludwik	291
Brzozowski Stanisław	294
Brzozowski Stanisław Korab	312
Brzozowski Wincenty Korab	313
Bukowiecka Zofia	314
Bukowiński Władysław	317
Butrymowicz Bogusław	319
Bystroń Jan	321
Celichowski Zygmunt	323
Ceynowa Florian	326
Chamiec Józef	330
Chlebowski Bronisław	331
Chłędowska Stefania	336
Chłędowski Kazimierz	337
Chmielowski Piotr	343
Chociszewski Józef	361
Choromański Leon	368
Chrząszczewska Jadwiga	370
Ciechoński Józef	373
Cięglewicz Edmund Żegota	373
Cybulska-Bąkowska Józefa	374
Czajewski Wiktor	376
Czaplicki F. M. Władysław	378
Czarnik Bronisław	379
Czerwieński Bolesław	381
Czubek Jan	385

Ćwikliński Ludwik	391
Damrot Konstanty	395
Danielewski Cyryl	398
Daniłowski Gustaw	401
Dąbrowski Ignacy	410
Dąbrowski Tadeusz	414
Derdowski Hieronim	416
Dębicki Ludwik	420
Dębicki Zdzisław	423
Długosz Stanisław	429
Dmochowska Emma z Jeleńskich	430
Dobrzański Mirosław	433
Dobrzański Stanisław	434
Dobrzycki Stanisław	438
Drogoszewski Aureli	441
Drzewiecki Konrad	444
Dygasiński Adolf	446
Twórczość	447
Przekłady	454
Wydania zbiorowe i wybory	454
Listy i materiały	457
Indeks tytułów	459
Opracowania	463
Dzieduszycki Wojciech	479
Dzikowski Mieczysław	484
Ehrenberg Kazimierz	487
Eminowicz Ludwik	489
Erzepki Bolesław	490
Estreicher Stanisław	494
Farnik Ernest	498
Feldman Wilhelm	499
Finkel Ludwik	510
Fredro Jan Aleksander	514
Friedberg Sydon	521

WYKONANO W DRUKARNI IM. REWOLUCJI
PAŹDZIERNIKOWEJ W WARSZAWIE POD DY-
REKCJĄ EWELINY GABIŃSKIEJ I KIERO-
WNICTWEM TECHNICZNYM STANISŁAWA
NOWAKA. SKŁADAŁ ZESPÓŁ MARIANA GŁO-
WACKIEGO. TŁOCZYŁ ZESPÓŁ JÓZEFA SKOR-
WIDERA. OPRAWIAŁ ZESPÓŁ JÓZEFA BUJAR-
SKIEGO

PRINTED IN POLAND

PAŃSTWOWY INSTYTUT WYDAWNICZY, NA-
KŁAD 6.000+250 EGZEMPL. ARK. WYD. 61,5
ARK. DRUK. 33. PAPIER MAT. 50 G. KL. III,
70×100 CM, Z PAŃSTWOWEJ WYTWÓRNI
PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH W WARSZA-
WIE. PODPISANO DO DRUKU W LISTOPA-
DZIE 1970 R. DRUK UKOŃCZONO W GRUDNIU
1970 R.

ZAM. 748/67. K-37

CENA ZŁ. 90,—

TOMY 13-16
LITERATURA POZYTYWIZMU
i MŁODEJ POLSKI
Opracował zespół pod kierownictwem
Zygmunta Szweykowskiego i Jarosława
Maciejewskiego
Warszawa PIW

TOM 17
HENRYK SIENKIEWICZ
ELIZA ORZESZKOWA
BOLESŁAW PRUS
Opracował zespół pod kierownictwem
Zygmunta Szweykowskiego i Jarosława
Maciejewskiego
Warszawa PIW

TOM 18
STANISŁAW WYSPIAŃSKI
JAN KASPROWICZ
STEFAN ŻEROMSKI
Opracował zespół pod kierownictwem
Zygmunta Szweykowskiego i Jarosława
Maciejewskiego
Warszawa PIW

TOM 19
BIBLIOGRAFIA CZASOPISM
LITERACKICH
Warszawa PIW

Poszczególne tomy edycji nie
będą się ukazywały w porządku
chronologicznym, lecz w zależ-
ności od terminu ukończenia
prac redakcyjnych.

Cena zł 90.—

PIW